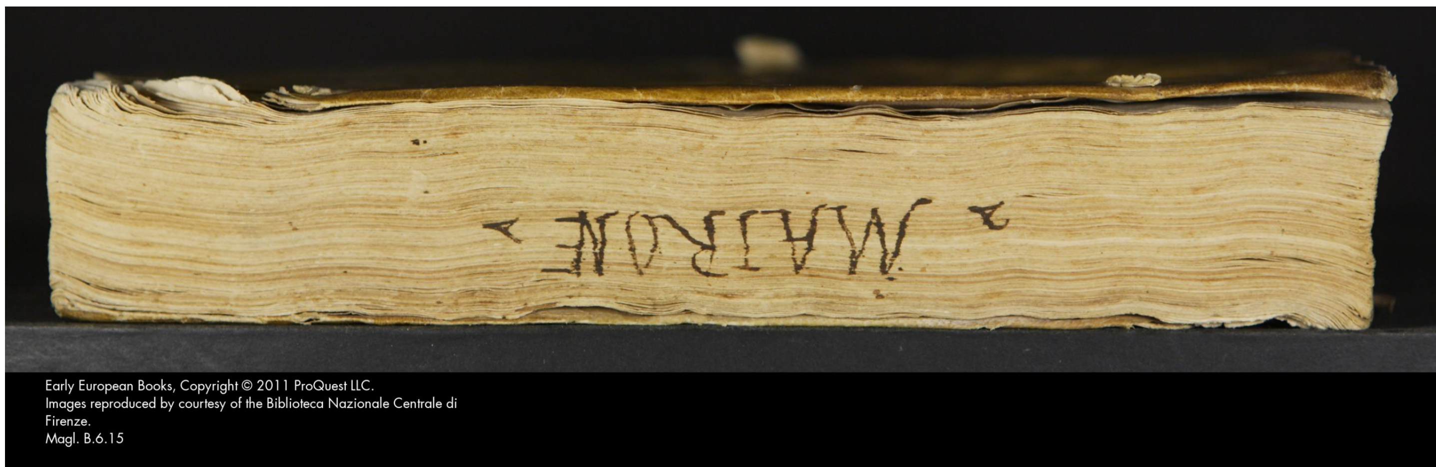

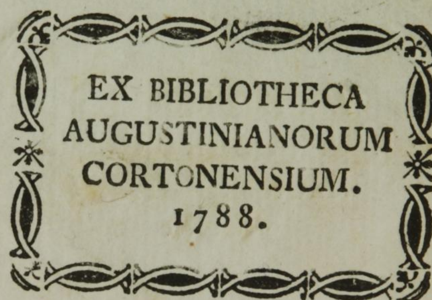

INCUNABULI
B
6
15
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

EX BIBLIOTHECA
AUGUSTINIANORUM
CORTONENSIUM.
1788.

XXXV

Fran. Mayrony

Ven. 1491

Quadragesimale doctoris illuminati Francisci de Mayronis.

¶ Incipiunt sermones aurei doctoris illu-
minati Francisci de mayronis ordinis mino-
rum ab aduentu cum quadragesimali vsq3 ad
quartam feriam post pascha.

¶ Dominica prima aduentus. Sermo pri-
mus de epistola et habet quinq3 ƺsideratões.

(f) **Ratres scié**
tes quia hora est iam nos
de somno surgere etc.
Ad Ro. 13. Aduentus
domini quatuor dñicis ce
lebratur: quia quadruplex
est aduent⁹ xpi. ¶ Pri-
mus in mundum per carnis assumptionem.
¶ Secũdus in mentẽ per gratie infusionez.
¶ Tertius in mortem per aie susceptionem.
¶ Quartus ad iudicium p meritorum discussi-
onez. ¶ In hac tñ dominica de vltimo aduẽ
tu agit. Hac de causa quia ad illum maxime hu
mana mens cõtremiscit et excitat: in ea timor
dñi qui est initium omnis boni. Et quia mũda
ni per delectationez quiescunt in vanitatibus
mundi: in quibus quãdiu permanent: indigni
sunt gratia dei. Ideo apl's in epistola excitat
tales: vt postpositis vanitatibus seculi in qui
bus dormiunt et quiescunt: ad gratiaz dei que
est salus nostra: digne se disponant dicendo:
Hora est iam etc. quasi dicat nunc tp̃s est vt a
vanitatibus spiritualiter resurgamus. Hora
ista spiritualem in nobis resurrectionem desi
gnat: in qua nobis salus nostra appropinqua
bit. ¶ Est tñ notabile quod totũ tp̃s vite nostre
dicit dies vnus. Dicitur autẽ dies: quia illumi
nati fidei lumine: meritorie poterimus opera
ri gratia cooperante. Unde sicut oculus clare
videns: non cognoscit differẽtias rerum: nisi
aer illuminetur splẽdore solis: sic reuera intel
lectus lumine fidei illuminatus. Dicit autez
dies vna: quia nec ante: nec post istam vitam po
terimus operari meritorie. Et ideo dicitur etiã
dies salutis. 2. cori. 6. In die salutis adiuui te
Nunc aũt diem precessit nox siue caligo erro
rum ignorantie siue ruine spiritualis et casus
culpe. ¶ Cum igit aia penitens deflet errorẽ
et plangit culpaz: cõmutat noctem in diem: et
ruinaz in resurrectionem. Unde dicit: Nox
pcessit; dies aũt appropinquabit. Et sic abijci
entes opera tenebrarum: induamur arma lucis
Que autez sunt opera tenebrarum: enumerat di
cens. Non in comessationibus etc. Arma lu
cis sunt indumẽta virtuosa: quibus induimur:
id est sequimur dominum nostrum ihm xp̃m.
Hec est sententia moralis.
¶ Circa totum occurrũt quinq3 ƺsideratões.

Prima consideratio.

(p) **Rima** est videre quid p somnũ intel
ligatur: vbi ponunt due ƺclusiones
¶ Prima cõclusio est quod somnus
est fm Aristotelem vinculũ et imobilitas sen
suum. Nam virtus sensibilis et motiua in som
no ligatur. Uigilia vero est solutio sensuum.
Ex quibus videt quod vigilia nobilior est somno:
quia solutio virtutis sensitiue est nobilior eiusdẽ
ligatione. Unde sicut imobilitatio sensuum
ostendit somnũ: sic mobilitatio ostẽdit vigiliã
sicut apostolus dicit somnum esse quandam
immobilitationem et cessationez ab opere me
ritorio. Unde illi qui sunt sine gratia in mun
danis quiescentes: pprie dicuntur dormientes
Quid enim sunt ista mundana: nisi quedam fig
menta sensibilia et vanitates istius mundi: que
delectãt admodum somni nõ satiantis: vnde
psal. Dormierunt somnum suum et nihil inue
nerunt etc. Sic etiam illi qui sunt in gratia: di
cuntur vigilãtes: quia existẽtes in ƺtinuo motu
virtuose exercitatõis: sopiti mundo: vigilant
ad eterna. Ideo dicit sponsa in cantico. 5°.
Ego dormio et cor meum vigilat. Sz in vani
tatibus quidam dormiũt tam grauiter quod nec ad
clamorem p̃dicationis: nec ad tonitruum cõmi
nationes: nec ad fulmina diuine aiaduersio-
nis excitant. Tales valde timere possunt: ne
somnum morti ƺtinuent. Sicut de sizara legit
Iudic. 14. Quidaz etiã dormiunt lente. s. pi-
gri ad operandũ. Hij etiaz orto iam sole non
possunt euelli de somno: quos dominus ar-
guit Matth. 26. Non potuistis vna hora vi
gilare mecum. et corin. 2. Id quod in p̃senti est:
momentaneũ est etc. ¶ Quidaz etiam in no-
cte dormiunt: vt infideles per ignorantiã pec
cantes: quos ignorantia excusat: sed nõ a toto
Psal. Noctẽ verterũt in diem. ¶ Non mi-
rum si torpet in vitijs qui nõ hẽt notitiam ve
ritatis. ¶ Sz valde mirum videt de fidelibus
qui dormiunt in die orto iam sole. i. reuelata euã
gelica veritate. Et ideo tales vt euigilẽt: sunt
pungẽdi stimulo triplici. s. mortis et iudicij: et
ignis eterni. vñ eccli. vltimo. Verba sapien

tum quasi stimuli: vt dicat. Hora est iam nos rc. quasi dicat ne mortis acerbitas iudicij stre nuitas: r dānationis ppetuitas nos inueniat hora est. i. nūc in tpe gratie expedit vt a vani tatibus resipiscamus. ¶ Secūda cōclusio est q talis somnus: q est recessus virtutis sensitiue ab exterioribus: a quatuor causat. ¶ Primus est pfunda cogitatio. ¶ Scōm est magna af fectio sensus circa aliqd sensibile. ¶ Tertius est labor corporalis. ¶ Quartū est euapora tio a loco digestionis ad caput virtute calidi. ¶ Primū patet. Nā cū aliqs pfunde co gitat in parte in qua fit cogitatio: fit magna cō sumptio calorum r spirituū: r tunc reuocat calor ab organis r sensibus exterioribus: vt ibi confortetur. Et ideo tunc talibus si aliqd ponat super oculos: illud nō vident: sed sunt sicut dormientes: r tandem sine dubio reuo cantur spiritus ad interiora: vt cōfortent. r tūc dormiunt fm veritatē: r talibus etiam in il lo somno ptingit videre mirabilia. Sic etiā causat somnus spiritualis. Nam cū aliqs so licitudine distrahit imaginando qualiter sibi acquirat vana mundi delectabilia: vt ipsis in ordinate fruat: pro certo tūc euanescit caritas r spiritus etiam cōsumit deuotionis. Et tunc etiam dilectio que fert in vana mundi delecta bilia exercitata i sensibus exteriorib⁹: ab ipis reuocat ad interiorē mētis affectionē: vt vi goretur. Et tunc si aliqua spiritualis informa tio ponatur eis sup oculos: non vident: q ce cauit eos malitia eorum: sed sunt dormiētes. ¶ Primo q ponūt suam felicitatem in hijs que nō satiant: sed per modum somni euane scunt: r tunc etiā contingit eis videre mira bilia in qbus decipiūtur. vnde mirabile est q credunt tunc tales vanitates durare semper. ¶ Scōo q ponunt in hijs felicitatem: que vt vapor euanescūt. ¶ Tertio q delectationes tales preponunt eternis. Ne igitur sic seduca mur: apls pmo corin. 16. hortat nos ad vigi landum: vt circūspicientes pseueranter in fi de: fortiter resistamus: dicens. vigilate: state in fide. ¶ Scōm etiam pz: q cum aliqs sen sus nimis afficit circa aliqd possibile in ipso delectādo r gaudēdo: tunc in illa parte fit ma gna cōsumptio calorū r spiritus aliorum sensi tiuorum ad illam partem mittunt r tandē ad interiora reuocant: vt cōseruent: r fit somnus Sic etiā. 2°. causat somnus spiritualis. Nā affectus gaudij datus fuit homini: vt in deo gauderet: r sic in spe eternorū bonorum r in tuitu beneficiorū dei cōgaudens primo in bo nis suis iocundaretur in operibus diuinis. Sz hic affectus cōuersus est in dissolutionem r vanitatem: vt hō gaudeat de insanijs falsis r affluentia tpaliū rerum: r honorū: r volu ptatū: tunc vere cōsumitur calor. i. gratia dei q fastidit omnia q dei sunt: r spiritus ab ex terioribus. s. exercitijs honeste cōuersationis: reuocant ad interiora ypocrisis. r sic pigritatur ad studia deuotionis r virtutis: r sic fit som nus: q deserētes studia deuotionis: irrefre nabiliter ad carnales vanitates ferunt. Hos hortat dominus Marci. 6. dicens. Uigilate q nescitis quando dñs veniet. Seqtur. Ne cū venerit repente: inueniat vos dormiētes ¶ Tertium etiā pz. Nā in labore corporali nālis vis accendit r vigoratur pter motū. Nunc aūt ptigit q in corpore fit aliquis cibus congelatus r cōglutinatus. Et ideo cum calor hēat calefacere: r calidū habeat subtiliare. i. colliquare huiusmodi cibum: talis autē cibus colliquatus vaporat: r vapor resolutus a loco digestionis per calorē ascēdit ad caput r cau sat somnum: sic etiam spiritualiter causat som nus. Nam fm q aīt Seneca: Multūq3 dif fert assuesci sic vel sic ad vitia vel virtutes: q qui in iuuentute assuescit vitijs: vitiosus erit. r ec°. Et ideo Dionysi⁹ nām cōparat speculo qui illi rei assimilatur: ad quā cōuertitur. Si cut. n. scientia moralis per opationē moralē demonstrat: sic habitus vitiosus per vitia at tendit pter operationē. Sed ptingit q quā doq3 in ope cōscientie inuenit spiritualis habi tus siue cibus ita cōglutinatus per inuetera tam cōsuetudinē: qd faciliter resolui non pōt. sed q talis actus vitiosus allicit p delectatio nem: tūc calor talis cibum spiritualē calore in ordinato adnichilat r cōsumit. vapor autē cibi colliquati. i. experientia adducit per calorem cu ius est ascendere vsq3 ad caput. i. sensualita tem: que est caput vitiorū. r tunc vere fit som nus. i. cessatio ab omni bono. Talem autem hortat sapiens ecclesiastici. 31. vt a tali somno surgēs vigilet. i. reseruat opatiōem fructuo sam dicēs. Uigilia sua perficiet opus suum. ¶ Quartum etiam pz: q euaporatio ascen dens a loco digestionis ad cerebrum virtute calidi: r ibi infrigidata descendit per poros illos per quos calor et spiritus dñatur. Nam cerebrū est frigidissimum: r tunc euaporatio

reuerberat calorem et spiritum ad interiora corporis: et sic fit somnus. Quod declaratur. Vidimus enim quod humidum quod euaporatur a terra vel aqua: et hoc a calore solis cum venerit ad locum supremum: ibi infrigidatur propter nimiam loci frigiditatem: vt dicitur primo metheororum. Illud humidum illuc congestum deorsum fertur: factum sursum nix: vel grando: vel aqua fit. Sic etiam fit somnus spiritualis. Nam cum summa dignitas sit anime quod est capax summi boni: et summa vtilitas eius sit deum in se habere et in ipso esse bonum ideo toto desiderio debet deum querere: qui promouet eum ad huiusmodi inuentionem eius et omnia euitare que elongant eum a deo: et hoc est spiritualiter euigilare. Sed multi in hijs dormiunt: quia cum possint summum bonum comprehendere: eo neglecto se occupant circa vilia et caduca transitoria. Quare hoc? quia eorum delectatio magis se tenet ex parte sensitiua quam intellectiua. Delectabile autem apprehensum per sensum et imaginationem quasi de necessitate mouet concupiscentiam. et quia fames que mouet ad malum: semper intra nos est: gloria vero quam querimus: extra nos est. Locus autem digestionis est appetitus sensitiuus: qui aptus natus est recipere aliquas qualitates: quibus mediantibus fit rebellis vel obediens rationi. Et secundum hoc duplicem habet digerere cibum. s. cibum obedientie et rebellionis. Cibus obedientie est originalis iustitia: que est habitus quidam supnaturalis coicatus homini: vt eum ordinaret respectu dei principaliter vt plene obediret. Deinde respectu sui vt perfecte faceret inferiores potentias se qui motum recte rationis et voluntatis. Deinde respectu proximi: vt redderet vnicuique quod suum erat. s. debitam dilectionem. ¶ Secundus cibus rebellionis est iniustitia originalis: que imediate fertur in obiectum sibi conueniens contra dictamen rationis. et hoc est sibi naturale: nisi refrenetur per habitum virtuosum vel per maximum conatum virium superiorum imperantium inferioribus. ¶ Ratio est: quia potentia naturalis circa naturale obiectum mouetur quantum potest nisi ab alio impediatur. Appetitus sensitiuus est huiusmodi etc. et hoc est signum nature deprauate: que semper prona est ad malum. ¶ Primus cibus habet euaporationem: que est desiderium eternorum in amore: que cognitionem presupponit: sine qua esse non potest: eo quod oportet obiectum presentari ipsi voluntati ab intellectu. ¶ Secundus etiam cibus habet euaporationem que est concupiscentia terrenorum. Ipsa est enim vis motiua faciens tendere ad illicitum: et propter cecitatem malum culpe non precauet. Hinc est quod ruit in peccatum. Nam sicut vapor ad modicum parens cito euanescit: sic delectatio alliciens non satians cito transit. Cerebrum autem ad quod vtriusque cibi fit euaporatio: est liberum arbitrium: quod est anime rationalis potentia: que velle malum et bonum potest vtrunque discernens. Unde patet quod liberum arbitrium duo complectitur. s. intellectum quo discernimus: et voluntatem qua eligimus bonum vel malum. Et dicitur liberum quantum ad voluntatem: que ad vtrunque flecti potest. Arbitrium quantum ad intellectum: cuius facultas est discernere inter bonum et malum. Hic liberum arbitrium dicitur bene cerebrum: quia sicut cerebrum inter omnia membra corporis frigidissimum: sic liberum arbitrium vapores predictos habet infrigidare duplici consilio. s. rationis et sensualitatis. Consilium rationis est intellectus possibilis cum recta ratione dictante rectitudinem operationum. Consilium sensualitatis est facere contra id quod recta ratio dictat: et iudicat esse faciendum: et ab eius iudicio deuiat. Unde cum operatio conformatur recto dictamini rationis dicitur sequi consilium rationis. sed cum deuiat ab ea: sequitur consilium sensualitatis. Unde quando vapor primi cibi fertur secundum desiderium supernorum: sursum ad liberum arbitrium frequenter infrigidatur. et hoc per subuersionem iudicij rationis. Hoc. n. iudicium semper nititur inspirata desideria impedire et sepius sub specie pietatis infundit virus impie tepiditatis. dicit nimis magnum est quod incipis: arduum quod proponis: mirabile quod facis: vires tibi non suppetunt: virtutes naturales deficiunt. Hijs omnibus subiacebis: nisi ab inceptis abstineas: et comodo corporali amplius intendas. Hec est illa diabolica persuasio: que omnem deuotionem extinguens: hominem in operibus reddit tepidum et somnulentum. vnde tales excitat apostolus dicens. Surge qui dormis: et illuminabit te xps. Quando autem vapor cibi qui est concupiscentia terrenorum: fertur sursum: sine dubio ipsa infrigidatur. et hoc per intellectum possibilem cum recta ratione dictante rectitudinem operationum sicut patet: quando aliquis reuersus in se et displicens sibi: in omnibus malis que fecit cogitat resipiscere et re-

dire a vita mala ꝛ carnali ꝯuersatione: tūc talis ꝯcupiscentia infrigidatur ꝛ causat somnū. Nam sicut sopitus est quies ꝛ cessatio motus sensuum particulariuꝫ: sic talis cōcupiscentia infrigidata facit hoiem quiescere ꝛ delectari in opibus deuotionis securans eum de eterna retributōe. Psal. Cuꝫ dederit dilectis suis somnum ecce hereditas domini. Tales eniꝫ suauiter dormiunt: qꝛ in eis sensus exteriores ligant̄: ꝛ a suis actionibus suspendunt̄. In hijs inuenit̄ diffinitio somni. Somnus est quies aialium virtutuꝫ cum intentione naturalium qescunt virtutes aiales. Auditus qescit ne audiat ociosa. Visus ne videat vana. Gustus ne grauetur ebrietate siue crapula. Olfatus ab odorum delectatione illicita. Tactus ab opatione mala. ❡ Nota ꝙ status istius miserie ꝯparatur ad statuꝫ celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam duplici ratione.

❡ Prima ratio est: ꝙ sicut dormiens nihil pōt clare cognoscere: sed ꝑ latebras fantasimatum somniando discurrit. Quando autē euigilat: tunc pfecte ꝛ intuitiue cognoscit omnia: ita dum hic sumus per moduꝫ somni oīa obscure cognoscimus. Quando autē ibi erimus quasi euigilantes pfecte intuebimur. Sicut ait apl's. Nunc cognosco ex parte: tunc cognoscam: sicut ꝛ cognitus sum. 1. corinthio. 13.

❡ Scd'a ratio est: qꝛ sicut hō dormiens pfecte delectari non pōt: sed dum delectari se somniat: est in anxietate. Quando autē euigilat: ꝑcipit illam delectationeꝫ fuisse inanem. Ita hic delectamur quasi ꝑ somnum: qꝛ nunq̄ꝫ reficimur q̄ꝫtuncunqꝫ voluptatibus insistamus sed languemus. qn̄ euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. Ysa. 29. Sicut somniat esuriens se comedere: expergefactus autem vacua est anima eius. ita est multitudo gentium querens mundi delectationem.

Scd'a ꝯsideratio.

SEcunda ꝯsideratio est de tꝑe surgendi a somno: ꝛ dicit̄ ꝙ iaꝫ: quia omne tp̄s diuiditur in preteritum: presens ꝛ futuꝝ. Preteritum est quod fuit ꝛ non est. Presens est finis p̄teriti ꝛ initiuꝫ futuri continuati ad instans. Sed futuꝝ est qd' non est: sed erit. vnde nihil remanet de tꝑe nisi nunc Ratio: qꝛ nunc nunq̄ꝫ pōt accipi: vt finis ꝛ principium: qn cadat tempus mediū. Huic autē nunc ꝯuenit multum iam: qꝛ iam est ps futuri tꝑis prope nunc futuri tꝑis: vt iam faciam. Est etiaꝫ ps preteriti ꝓpe nunc presentis: vt iam feci. Sed qꝛ tp̄s cum sit possessio rarissima: dꝫ esse carissima: ita rara est: ꝙ duo momenta simul hēri non pn̄t: qꝛ q̄ꝫ cito habet vnum: alterū desinit. In vltimo. n. termino dicere solent hoies se hr̄e. 20. annos. ꝛ tunc desinunt hr̄e. vn̄ iam surgendū est a somno. Ideo dicitur eccl'iastici. 34°. Conserua tempus ꝛ declina a malo. Sed mirum si hora venit quomodo nunc est: cum partes temporis non existant: sed venit quantuꝫ ad temporis ordinem: ꝛ nunc est quantum ad cōsiderationis solicitudinem.

Tertia ꝯsideratio.

TErtia cōsideratio est videre de salute nobis appropinq̄nte: cuꝫ dicitur. Proprior est nostra salus. Sed qꝛ salus respicit miseriaꝫ: ideo occurrunt nobis q̄tuor cōclusiones. ❡ Prima ꝯclusio est ꝙ hō ꝓpter peccatum incurrit duplicē miseriā. Una est sp̄ualium priuatio. Alia est nāliū vulneratio. Primo. n. priuat sp̄ualia. s. virtutes ꝛ dona: q̄ sunt aīe vestimēta ꝛ ornamenta. vn̄ apoca. 16. Beatus q custodit vestimenta. i. merita oium bonorū operum: q̄ precesserunt: in quibus frustra laborauerunt si admissum est peccatuꝫ. ❡ Scd'o vulnerat nālia: qꝛ multe inferunt̄ plage ex peccato. ❡ Primuꝫ est error intelligendi que est cecitas incognitiua. ꝛ hoc qn̄ auferūt sp̄ualem visum: ita ꝙ vident eterna supplicia quibus terreant̄: dei beneficia quibus alliciantur. ❡ Scd'm est difficultas opandi. Bonum. n. aliqn̄ retrahitur ex fomite: lꝫ conetur ad faciendū. Sapien. 9. Corpus qd' corrūpitur ꝛc̄. Quandoqꝫ a contraria consuetudine: qꝛ plus pōt diabolus in eos q consueti sunt peccare. Aliqn̄ ex defectu gratie. Amor. n. reddit leuia q̄ vident̄ onerosa. Matth. xj. Iugum. n. meuꝫ ꝛc̄. Aliqn̄ ex corruptione. Corin. 2. Corrūpunt bonos mores. Sicut error figuratur ꝑ cecitateꝫ: ita difficultas opandi per manus ariditatem.

❡ Tertium est ꝓnitas ad malum: q̄ ex predictis est. Predicta. n. non soluꝫ impediunt facere bonuꝫ: sed etiam inclināt ad malum. Et hec ꝓnitas significat̄ per curuitatem. de qua psal. Miser factus sum ꝛ curuatus sum ꝛc̄. ❡ Quartum est infirmitas male resistendi: que ꝑdicta cōsequit̄. Etenim sicut inualitudo corporis q̄ remanet post longas infirmitates

ſtare in labore non patitur: ſic infirmitas ma
le reſiſtendi non pōt ſtare ꝯtra temptationes.
Hanc infirmitatis ſequellam medici licet cu
rent infirmitateꝫ: tamen nō tolunt. ſꝫ diu re-
manet poſt curationē. Deus autem in aīabꝰ
curatis eā tolere poteſt: vt pꝫ in ſocro Simo-
nis Matth. 8. ¶ Quintum eſt impotētia ad
reſurgendū: que cōtingit ſimiliter ex cauſa p̄-
dicta: ſcilicet ex longa infirmitate: que dicitur
lāguor: hec eadē figurat̄ ꝑ paraliticū Mat. 9.
¶ Sextum eſt vulnus: quod poſt omnium
grauiſſimū eſt: cuius dolor nō ceſſat nec vnꝗꝫ
quieſcit: qui eſt vermis cōſcientie: q2 continue
⁊ inceſſanter affligit: dicitur febris illa conti-
nua: qua vexabatur filius Reguli. Johannis
quarto. vbi dicitur ꝙ incipiebat mori.
¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ vulnus tanto cu
ratur difficilius: quāto penetrat profundius:
quod autē ſiſtit quaſi in ſuperficie cutis facilꝰ
curatur. Hoc autē declaratur ꝑ triplicēꝫ pro
greſſum peccati. ¶ Primus patet: q2 pecca-
tum progrediens incipit a cogitatione: ex qua
ſequitur delectatio: ⁊ quaſi in ſuperficie ē vul-
nus. Deīde fit moroſa delectatio: de qua trā-
ſitur ad conſenſum: de conſenſu ad opus: de
opere in conſuetudinem operandi: ⁊ ſic pro-
fundatur vulnus. Prouer. 18. Impius cuꝫ
in profundum venerit peccatoꝝ contemnit: ⁊
ſequitur eum ignominia ⁊ opprobriū. ¶ Se
cundus progreſſus peccati attenditur exteriꝰ
ſcilicet de viſu ad factuꝫ gradatim: de viſu mu
lieris ad colloquiuꝫ: de colloquio ad frequen-
tiam: de frequentia ad contactuꝫ: de contactu
ad oſculum: ⁊ tandeꝫ ad cōſumationē flagitij.
¶ Tertius progreſſus: attenditur ſm̄ gene-
ra peccatoruꝫ de minori ad maius: ſm̄ ꝙ ali-
quis non reputat venialia peccata: nō attēdēs
ꝙ occaſione eoꝝ poteſt incidere in mortalia.
Unde poeta. Caue minima ne forte ſubrua-
ris arena. Sic de delectatione potus in ebrie
tatem: de qua in maius peccatum: ſicut patet
in Loth: geneſis tertio.
¶ Tertia cōcluſio eſt: ꝙ chriſtus venit vt ſal-
uator pius: vt humanam naturam tot vulne-
ribus ſauciatam repararet. Quod pꝫ. Uide-
mus enim ꝙ ſanatio naturalis fit dupliciter.
¶ Primo total'r ab intrinſeco: quādo a ſola
virtute naturali ſanatur. Et quandoqꝫ ab ex-
trinſeco ⁊ intrinſeco ſimul: vt quando opera-
tio nature iuuatur exteriori beneficio vel me-
dicamine. Quod auteꝫ ab extrinſeco totaliter
curetur non contingit. Habet autem in ſeipō
principia vite. Ex quibus ſanitas cauſatur in
ipſo. Natura autem humana tot vulneribus
ſauciata: ſine extrinſeco iuuamento non pote-
rat reparari. Unde ſaluator aſſumens noſtra
rum penalitatum defectus: non defectus per
ſonales: nec culpabiles: ſed naturales opera-
batur ſalutem in medio terre. Et hos defectꝰ
non habuit ex neceſſitate nature: ſed aſſum-
pſit voluntarie: alias eius natura fuiſſet vitia
ta. Et ideo talibus defectibus fuit miraculoſe
ſubiectus. ¶ Ratio huius: quia chriſtus ad
hoc aſſumpſit naturam noſtram: vt deperdi-
tum per Adam mereretur in ea reparari. Ta
le meritum conſiſtit: ⁊ in tolerantia paſſionū
⁊ defectuum. ¶ Item chriſtus fuit miniſter
iuſtitie: ideo non debuit aſſumere defectus q
ſunt via ad culpam. ¶ Item ille qui venit re
dimere totam naturam humanam ſine defe-
ctione perſone: ille debuit aſſumere defectus
reſpicientes totam naturam: ⁊ non illos qui
reſpiciunt diſtinctas perſonas. ¶ Item nec
defectus qui contrahuntur ex neceſſitate: hoc
eſt ex vitio vel corruptōe nature. In chriſto
enim non fuit vitium. Item anima chriſti cō-
iuncta fuit verbo: igitur debuit: voluit: ⁊ po-
tuit nos ſaluare. Unde pſal. Operatus eſt ſalu
teꝫ in medio terre. i. in aſſumpta humanitate
¶ Quarta concluſio eſt ꝙ iſta ſalus eſt no-
bis prope in quadruplici differentia. ſ. gene-
ris affinitate: loci vicinitate: familiari cari-
tate: ⁊ temporis breuitate. ¶ Primo eſt no-
bis prope generis affinitate. Caro eniꝫ ⁊ fra-
ter noſter eſt. Iſta auteꝫ propinquitas eſt ma
teria gaudij propter duo. ¶ Primo q2 per
ipſum humana natura eſt ineffabiliter ſubli
mata. Quid. n. ſublimius fieri poterat hu-
mane nature: q̄ꝫ deo ꝯiungi in vnitate pſo-
ne? In hoc. n. eam extulit ſup angelicam di
gnitatem. ¶ Scd'o q2 nobis in iſta affinita
te beatitudo eſt poſſibiliter preoſtēſa: quia ex
eo ꝙ poſſibile fuit humanā nām vniri verbo
in vnitate pſone: oſtenditur poſſibilitas vnio
nis ad deum actibus beatificis adipiſci. Hu
mana enim natura quam deus omni creatu-
re etiam angelicis p̄ferebat: dignitatem iſtaꝫ
amiſit per peccatum. Sed per hanc ꝓpinqui
tatem eſt ſup oēm creaturam etiam angelicaꝫ
ſublimata. Nunqꝫ. n. angelos apprehendit:
ſed ſemen Abrahe: vt ait apl's ad hebreos. 2.
Eſt nobis ꝓpe loci vicinitate. ⁊ hoc q̄ꝫtum ad

pn̄tiam sacramētalem. vnde Matth. vltimo
Ecce vobiscū sū omnibus diebus. Totus
enim mundus nec sciuisset: nec ausus fuisset
petere quod ipse gratuita pietate nobis de-
dit: scilicet suam presentiam corporalem.
¶ Tertio est nobis prope familiari caritate.
Non enim poterat assignari melior ratio di-
uine incarnationis: q̄ʒ vt dilectionem quam
ab eterno habuit deus: nobis cōmunicaret:
vt sibi vicissitudinem dilectionis impendere
mus. Quid. n. amabilius: q̄ʒ reamare aman
tem? Et ideo ista ꝓpinquitas incarnationis
maxime apparet in accēsione amoris spiritus
sancti in cordibus fideliū: cum non sit melior
ratio q̄ʒ caritas diuina. Hanc enim familia-
ritateʒ meretur sola inocentia: in cuius signū
in exordio natiuitatis sue: innocentes pueros
voluit sibi associare: ostendens in puritate in
nocentie ꝑfectam ꝯformitatem ad ipsam: quia
omne aliud diligit sibi simile. vnde sapiē. 6.
Incorruptio ꝓximuʒ facit esse deo. ¶ Quar
to est nobis ꝓpe tpis breuitate: q̄ʒtum ad ad-
uentum ad iudiciū. ⁊ hoc tripliciter. Est. n.
prope omnibus vniuersaliter ad eoruʒ discre
tam examinationem. Ja. 4. Ecce iudex ante
ianuam assistet. ¶ Scdo est ꝓpe peccatori-
bus ad eoꝝ ꝯdemnationem. Ysa. 3. Vlula
te quia ꝓpe est tempus dn̄i. ¶ Tertio prope
est iustis ad eoꝝ remunerationem. Ysa. 46.
Prope feci iustitiaʒ meā: ⁊ nō elongabit: ⁊
salus mea nō morabitur. Dicit. n. ꝓpe feci:
nō semꝑ fuit ꝓpe iustitia. s. mercedis reddēde
¶ Ante incarnationeʒ nullus q̄ʒtumcū q̄ʒ iu
stus: mercedeʒ illā recipiebat: sed in incarna
tione ⁊ passione fecit eam ꝓpe. Ideo dicitur
ephe. 2. Qui ante eratis lōge: facti estis ꝓpe
in sanguine xp̄i. Dicitur igitur bene. Pro
pior est nostra salus ⁊c̄.

Quarta ꝯsideratio.

q Varta ꝯsideratio est videre de pro
fectu queʒ efficit in nobis p̄sentia sa
lutis: dicens. Nox p̄cessit. Et sunt
due. ¶ Primus docet nos respuere statum
mundi: qui per noctem significat̄ propter tria
Naʒ sicut in nocte errant viatores: q̄ꝛ deficit
eis lux: que viam ostendit: sic oēs qui in mun
do sunt. Et hoc frequenter: quia est tenebro-
sus: q̄ꝛ lux iustitie non lucet eis. Sapien. 5°.
Errauimus a via veritatis: ⁊ lux iustitie nō
luxit nobis. O peccator nox est tuus status.
Nescis ergo quo vadis. Joha. 12. Qui am-
bulat in tenebris: nescit quo vadat: quia ibit
vbi dicetur. Nescio vos. ¶ Secūdo in no
cte frustrātur labores: quia sicut quicquid in
tenebris operatur: minus bene fit. sic quicqd
in tenebris ⁊ nocte huius mūdi ⁊c̄. Job. 9.
Venit nox: in qua nemo operari potest.
¶ Operantur quidam: sed parum proficiūt
quo ad premium vite eterne. vnde Luc. 5°.
Per totam noctē laborantes nihil cepimus
¶ Tertio in nocte augmentātur dolores in-
firmorum. Vtinam si sciremus in nobis spi
rituales dolores nostros ꝯsiderare: qui in no
cte huius mundi sunt. vnde de hoc Job. In
nocte os meum perforatur doloribus: quod
fit in corrosione ꝯscientie cum consideramus
nos tam multipliciter corruere: nunc verbo:
nunc facto. Exinde doleremus: vt ossa no-
stra. i. vt fortiora que sunt corda doloribus ꝑ
forarentur. Talis vox precedit die appropin
quante. ¶ Secūdus est: q̄ꝛ facit beatitudinē
adipisci: que per dieʒ nobis innuit̄. ⁊ hoc me
rito. ¶ Primo q̄ꝛ ipsa est eterna: quia nulla
nocte interpolat̄. Ysa. 6°. Non occidet sol vl
tra: q̄ꝛ dominus est in lucem sempiternam.
¶ Secūdo morte interueniēte nō subripiet̄
Istud seculum lʒ semper duraret: per morteʒ
nobis subriperetur. Psal. Quis est homo q
viuet ⁊ non videbit mortem ⁊c̄. i. q̄ʒ felix?
¶ Tertio nullis temptationibus inquietat̄.
Ephe. 5. dicitur. In presenti redimētes tem
pus: qm̄ dies mali sunt. i. pleni temptationi-
bus. Primo Joh. vltimo. Mūdus in ma-
ligno positus est. In presenti enim frequēter
sponsa inq̄etat̄: sed tunc erit in pace. Ysa. 62.
Electi mei nō laborabunt frustra. ¶ Quar-
to dissensionibus non perturbatur: sicut pre-
sens dies. de quo Ysa. 37. Dies tribulatio-
nis quātum ad bella: ⁊ angustie quantum ad
particulares dissensiones. Correctionis quā
tum ad egritudines. Famis: ⁊ tēpestatis blas
phemie q̄ʒtum ad subsannationes. Malorū
dies hec. sed erit dies illa in pace ⁊ ꝯcordia.
Ysa. 65. Exultabo in iherusaleʒ: ⁊ gaudebo
in populo: ⁊ non audiet̄ in ea vox fletus vltra
⁊ vox clamoris. Psal. Qui posuit fines tuos
pacē. ¶ Quinto nullis amaritudinibus asꝑ
getur. Apoca. 27. Et mare iam nō est. i. erit
amaritudo p̄sens. De qua dicit̄ Matth. 7°.
Sufficit diei malitia sua. ¶ Sexto nullo te
dio molestabūtur: q̄ꝛ nihil videbitur ibi quod
displiceat. ⁊ nihil optabitur quod nō habeat̄.

Psal. Qui replet in bonis desideriuʒ tuum. ¶ Septimo nullis solicitudinib⁹ occupabit̃ sicut mō. De quo matth.7. Nolite soliciti eē anime vestre ꝛc. Sed in die illa non oportebit aliquem solicitum esse de aliquo: qm̄ deus erit omnia in oibus: vt dicitur.1.corin.14°. ¶ Octauo exercitium sine labore decorabit̃. Apoca.14. Amodo iam dicit spiritus: vt requiescant a laboribus suis. quod nunq̄ʒ est in p̄senti. Homo natus de muliere ꝛc. Uel dic ꝙ scd̄o facit nos gratiam adipisci: que p dieʒ intelligitur. Tempus aūt gratie a xp̄i resurrectione incepit ad imitationem: vt Ro.6. Ut quomō resurrexit xp̄s a mortuis per gloriam patris ab omni pena: ita ꝛ nos ab omni culpa resurgamus. Et bene dicitur dies: q2 ante illam nox fuit. Sol enim absconditus erat sub terra. Ueniente autem sole iustitie: ortus est dies gratie. Et nota ꝙ tēpus gratie dicit̃ dies propter qnq3. ¶ Primo ꝑpter claritatem. Natura eniʒ claritatis est ostendere turpitudinem rerum: que in tenebris latitabant ꝛ ea vitare. vnde Jo. Qui ambulat in die. s. gratie non offendit: q2 lucem huius mūdi videt. Si autē ambulauerit in nocte: offendet: quia lux nō est in eo. Ephe.5. Eratis autem tenebre: nunc aūt lux in dn̄o: vt filij lucis ambulate. Fructus autem lucis est in omni bonitate: ꝛ sanctitate: ꝛ veritate. Probantes ꝙ sit beneplacituʒ deo. ꝛ nolite cōmunicare operibus infructuosis tenebrarum. Magis auteʒ arguite que in occulto fiunt. ¶ Scd̄o ꝑpter fecunditatē. Sicut enim terra est sterilis nisi irrigetur aqua: ita aīa nostra nisi roretur gratia. que singula nostra opera facit meritoria: ꝛ vita eterna ꝯdigna. vnde puer.4. Iustoꝝ semita. s. operationum virtuosaruʒ quasi lux splendens. s. meritorie per gratiā: semper crescit vsq3 in perfectuʒ diem. s. merendo vitam eternam. ¶ Tertio propter expgefactionem q2 habet aīam excitare a somno. Illi eniʒ qui sunt sine gratia: dormiūt. s. in vanitatib⁹ mūdi: que delectant ad modum somni. Psal. Dormierunt somnū suum ꝛc. q2 anima existens in gratia: ꝛ si sit mundo ꝯsopita: est uigilans tamen ad eterna. vnde Ro.13. Hora est iam nos de somno surgere. ¶ Quarto quia sicut in die rerum veritas apparet: ita in tēpore gratie. Joelis.4. Juuenes vestri visiones videbunt. ¶ Quinto quia sicut in die ambulant homines: ꝛ faciūt dietas: sic in tempore gratie ambulate dum lucem habetis. Primo Johannis nono. Operamini dum dies est.

Quinta ꝯsideratio.

Quinta ꝯsideratio est quomō poterit hec dies adipisci. Et dicit̃ ꝙ sola honestate: qa honestas est virtuosa opatio cuʒ ꝯpositione moꝝ respuens vitia in se ꝛ in alio intuitu dei. Ratio est: quia beatitudo premium est virtutum. vnde non adipiscitur beatitudo nisi per virtutes: sed cum honestas sit v̄tutibus mediātibus. Quare ꝛc. Interdum tamen vt innuit descriptio honestatis: honestas consistit in quatuor opibus. ¶ Primum est declinatio mali. s. peccati cū dicitur. Respuens vitia: peccata. s. que sunt opera tenebraruʒ: quia tenebre exteriores inducunt tenebras interiores: ꝛ perducūt ad tenebras inferiores. vnde sapiē.9. In fraude circōuenientiuʒ affuit illi: ne. s. deceptus peccaret. ꝛ sic honestum fecit illuʒ. vnde dicit in textu. Abijciamus opera tenebraruʒ. vbi nota ꝙ quinq3 abijcere debemus. ¶ Primo temptatoris astutiam. Jaco.5. Resistite diabolo: ꝛ fugiet a vobis. ¶ Secundo carnis ꝯcupiscentiam per penitentiam mortificādo. Trenorum.2. Uirgines iherusaleʒ accincte sunt saccis: abiecerunt in terra capita sua. ¶ Tertio terrenorum affluentiam. Ysa.31. In illa die abijciet homo ydola auri sui ꝛ argenti. Auaritia enim est s̄m apostolum: ydolorum seruitus. ¶ Quarto propriam voluntateʒ se perfecte humiliando. Psalmista. Elegi abiectus esse in domo dei mei. ¶ Quinto peccati omnem imunditiam: vt in proposito. Abijciamus ꝛc. ¶ Secundum est operatio boni: quia dicit ꝙ honestas est virtuosa opatio. Ociosus enim quantūcunq3 compositus in exterioribus: nō debet reputari honestus. Sapientie.8. In operibus manuū illius honestas sine defectione. vnde dicit. Et induamur arma lucis. Ubi nota ꝙ virtutes dicuntur arma propter sex vsus armoruʒ. ¶ Primus est ad exercitationem: vt in torneamentis. Et hoc in adolescentia. Licet eniʒ homo ab hostibus tunc non impugnetur: tamē debet ea assumere: ne iminente necessitate non habens istorum armorum consuetudineʒ: cogatur ea deponere. vnde ephe. Assumite armaturaʒ dei: vt possitis resistere in die malo ¶ Secundo ad cautellam: vt hostes cauea-

mus. Solent enim homines in terra hosti/li esse armati: licet a nemine impugnentur: ⁊ maxime quando timent de proditione.

¶ Cum igitur aduersarius noster proditor est: ⁊ calide nobis insidietur: debemus sem/per esse armati. s. virtuosa operatione. Unde Iheronimus. Semper aliquid boni operis facito: vt te diabolus inueniat occupatum. Non enim facile capitur a temptatione: qui bono vacat exercitio. ¶ Tertio vt hosti resi/stamus. Ja. 4. Resistite diabolo: ⁊ fugiet.

¶ Quarto vt bona nobis a deo data pacifice possideamus. Luc. 12. Cum fortis armatus custodit ⁊c. Et hoc est nobis necessariũ. Ha bitamus enim inter latrones: qui conanť nos spoliare. Luc. 20. Hõ qdam descẽdebat ⁊c.

¶ Quinto vt bona perdita recuperaremus. Ista nanq̃ sunt arma: quibus regnuȝ celorũ vim patitur: quibus armati filij israel ascẽde derunt de Egypto in terram promissionis. Exo. 13. ¶ Sexto ad ostentationem: vt ip̃o iam deuicto: ei terrorem incutiamus. Etiam ad ostentationem cõtra inimicos domini: vt ostendamus nos esse de exercitu suo. Scd̃o corin. 6°. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos ⁊c. Contra illos quos alijs armis inue nit armatos: quorum arma confringet ⁊ scu/ta comburet igne. ¶ Tertiuȝ est exteriorum moruȝ ꝯpositio. 1. thessa. 4. Honeste ambu letis ad eos q̃ foris sunt. s. per exterioruȝ mo rum compositionem. Et ideo quia composi/tio morum deordinatur in carnis concupiscẽ tia. i. peccatorũ lasciuia in iniusti seuitia: ideo vtilis honestas est: quia per eam carnis lasci uia reprimitur. Ecclesiastici. 31. Uigilia ho/nestatis tabefaciet carnes. ¶ Secundo per eam peccator corrigitur. Eccl'ia. 13. Pondus super se tollit: qui honestiori se cõmunicat.

¶ Tertio iustus in bono cõfirmatur. vnde dicit Eleazarus. 2. machabeorum. 7. Adole scentibus exemplum forte relinquendo: ꝓm pto aio pro gratissimis legibus honesta mor/te perfungar. Et ideo. 4°. consequenter per eam regnum celorum acquiritur. Sapiẽ. 10. Ostendit illi regnum dei: honestauit illuȝ in laboribus. ¶ Quartum est in hijs omnibus recta intentio. Sine hac honestas enim ficta est: ⁊ non vera: ꝓpter quod primo corin. 13. Omnia honeste ⁊ ƀm ordinem fiant: ordinã do videlicet omnia inter se ad finem debitum qui finis est beatitudo. Hoc enim patet in

operibus quatuor virtutum. ¶ Primo tem perantie. Qui enim vult seipsum honeste custodire: oportet eum parce viuere. s. paruȝ comedendo. Ecclesiastici. 31. Uigilia hone/statis tabefacit carnes: ⁊ cogitatus illius au/feret somnuȝ. ¶ Item oportet eum insistere continentie. vnde apostolus sciens honesta/tem maximam esse in cõtinentia: que est si nõ in precepto: saltem quin liceat vti coniugio. Hortatur ad eam apostolus ex cõsilio primo ad corin. 7. dicẽs. Que nupta est cogitat quo modo placeat viro. Porro hec ad vtilitatem vestram dico: non vt laqueum vobis iniciã: sed ad id quod honestum est: ⁊ facultateȝ pre beat sine impedimento dominuȝ obsecrandi vnde licet carnem nostram diligamus: tamẽ non est sibi nimis indulgendum. vnde Se neca. Honestum ei vile est: cui corpus nimis carum est. ¶ Secundo prudentie. Sapi. 8. Immortalis est in cogitatione sapientia: ⁊ in amicitia illius delectatio bona: ⁊ in operibus manuum illius honestas sine defectione. Quod vacandũ est sapientie. Seneca. Nul lus mihi per ocium dies exit: partem noctis mihi vendico: non vaco somno: sed succũbo: ⁊ oculos vigilia fatigatos cadentesq̃ in ope/re detineo. ¶ Tertio fortitudini ⁊ sapientie. Honestum est enim eos maxime qui vacant scripturis: paratos esse: vt caput exponant ꝓ veritate: sicut Eleazarus. 2. machabeor. 7. Adolescentibus exẽpluȝ vt supra. ¶ Quar to iustitie. Scd̃o corinthiorum. 12. Omnia honeste ⁊ ƀm ordinem fiant in nobis. Iusti/tia enim ordinat hominẽ: vt reddat vnicuiq̃ suum. Hoc autem est: quando ad id quod su pra nos ordinati sumus per contemplationẽ ad id quod iuxta nos per delectationeȝ: ad id quod infra nos per abdicationem ⁊ ꝯtemptũ In nobis autem per rectam intentioneȝ ⁊ de coram conuersationem: vt in die honeste am bulemus.

¶ Dominica scda aduentus: vel prima fm aliquos. Sermo secundus de euangelio.

Erunt signa in sole: luna z stellis: z in terris pressura gētiuz zc. Luc. 21. Sicut dicit glosa sup illo verbo psal. Om oia iudicia eius in ɔspectu meo. ¶ Duplex est iudicium dei. Quoddam est particulare vt in morte. Aliud vniuersale. Et illud duplex est: scilicet manifestum in die iudicij. Aliud occultum in presenti: quia hic dominus quosdam eligit: quosdam reprobat: quosdam extollit: quosdam deprimit. Sed quia talia iudicia in conspectu cordis non possunt p uenire. nisi manuducantur quibusdaz signis quia fm Augustinum: omnis nostra cognitio vtitur quibusdam signis ducētibus in sua significata. Unde euangelista volens nos ducere in cognitionem iudiciorum: premittit signa tanq̄ prestigium iudiciorum: vt dicatur. Erūt signa in sole: luna z stellis: z in terris pressura gentium zc. vbi occurrunt due considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationez que est de huius euangelij positione. Nota q̄ aliqui reprehendunt hoc euangelium legi in prima dominica aduentus moti ista ratione: quia cum hoc euangelium dicat de secundo aduentu scilicet ad iudicium: ideo non deberet legi in prima dominica. Alij autem dicunt hoc euangelium debere legi in hac dominica moti: hac ratione: vt videlicet inducamur ad timorez dei: qui est finis totius scripture. vnde ait sapiens. Deum time. hoc est omnis homo. Per nihil autem timor dei tantum incutitur generi humano: sicut per finale iudicium: quo mali terrentur: z boni consolantur. Sed quia tale iudicium in hoc euangelio nobis exprimit. Igitur merito debet legi in prima dominica. Salua reuerentia vtrorunq̄ ambo iuste mouentur: quia cum hoc euangelium nonsoluz dicat de aduentu ad iudicium: vbi fient iuste retributiones premiorum: aperte declarationes meritorum: z irreuocabiles rationes sententiarum. sed etiam de aduentu ad carnem: facto a tali iudicio: scilicet trinitatꝫ. de quo est miseratio miserorum: liberatio captiuorum: z etiam restitutio prescriptorum. sed etiaz de aduentu in mentem: qui acquiritur per iudicium proprium suijpsius: per quod fit conscientie mundatio: mentis sanctificatio: z etiam meritorum cumulatio. Et ideo non solum in vna dominica: sed per totum aduentum posset legi. Congruentia huius posset assignari. Nam taliter de rebus debet primo fieri narratio: qualiter se obiectiue primo intellectui representant. Sed hoc euangeliuz representat se expositiue primo cōmuniter applicabile ad hec iudicia diuersa intellectui primo z per se: quia intellectus primo z per se intelligit ipm vniuersale z conueniens cuz singulari: vt includit naturam vniuersalis: z ab ipso descendenti per rationem propriam superadditā rationi vniuersalis. vnde hoc euangelium vt pertinere existens sub generalibus conditionibus. representat se primo z per se: vt sic primo est legendum zc. vt patet in vidente a longe. Nam illud quod videtur: certum est q̄ est substantia. Deinde per motum progressiuuz q̄ est animal. deinde q̄ homo. deinde q̄ Petrus zc. vnde scdo posteriorum dicitur. Uniuersale est quod dum intelligitur. s. primo z per se. Hoc dico propter singulare: qđ etiam intelligit per reflexionē ad vniuersale.

Scda ɔsideratio.

Circa secundam considerationē que est de diuersa expositione. Nota q̄ triplex est aduentus christi.

¶ Primus est ad homines per visibilez naturam. ¶ Secundus est in homines per inuisibilem gratiam. ¶ Tertius erit ad iudicium per inflexibilem iustitiam. Et fm hoc huius considerationis tres sunt partes.

Prima pars.

Circa primam partem est notanduz q̄ primus aduentus. s. in carnez est ꝓpter decretum trinitatis iudicium celebrantis. vnde dicitur q̄ in superiori ihierarchia beatissime trinitatis fuerunt ab eterno quatuor decreta celebrata. Quorum primum fuit: qualiter ciuitas eterne patrie edificaretur: z fuit decretum q̄ angelis tanq̄ nobilissimis ciuibus inhabitaretur. Et quia deus preuidit aliquos eorum ruituros perpetuo: z sic remaneret ciuitas damnificata. ¶ Itez secundum decretuz fuit: qualiter ciuitas illa repararetur Et fuit ordinatuz q̄ crearent homines z assu

merentur ad angelicos ordines: vnde ceciderunt lapsi. Et qz deus preuidit q̄ homines in Adam peccaturi erant: ac per hoc priuandi ciuitate illa. Ideo fuit tertium decretum de reedificatione trinitatis. s. vtruz melius esset angelos reducere: an hoies redimere. In hoc ergo cõflicto materia dei nostra aduocata pro nobis iudicez interpellauit. s. nostram redemptionem expedire ꝓpter quatuor rationes. ¶ Primo vt totius trinitatis beniuolentia erga nos monstraretur. Signum magne dilectionis est qñ magnum factum fit pro alio. vnde apl's. Propter nimiã caritatẽ suaz qua dilexit nos deus: filiũ suum misit in similitudinem carnis peccati. ¶ Scdo ne humana natura cuius casus erat iam ꝓuisus: totaliter amitteretur: cum non posset redimi per purã creaturaz: quia quicquid habet: debet homo. Ideo dicit apl's q̄ xp̄s venit in mundum peccatores saluos facere. ¶ Tertio vt ruina angelica ab eterno preuisa: repararetur. qd̓ fieri non poterat: nisi per mediatorez. ¶ Quarto vt humana natura ad salutem deduceretur. Nam trinitas beatissima ꝓuidit q̄ angeli obstinati essent: ⁊ ꝯuerti nõ vellent. Stabat contra hoc diuina veritas: proponens hois transgressionem: ⁊ late sententie veritatez ⁊ firmitatem: quia saluator dicit. Celum ⁊ terra trãsibunt ⁊c̄. Dumqz illa allegaret ⁊ ista repelleret: neutraz voluit depellere iustus iudex: qz misericordiam ⁊ veritatem diligit deus. Et qz difficile est videre moduz per quem homo posset debite redimi: fuit factum. ¶ Quartum decretum: vt misericordiam superexaltaret iudicio: nec remisit peccatum gratis: nec mutauit sententiaz mortis: sed filius q est sapientia patris: ꝓ hoie sententiauit ip̄m posse redimi: lz non per se: saltez per alium: dando ꝓ pretio redemptionis aliquã puraz creaturaz qz nullus obligat̃ ad impossibile: sed eius redemptio fuit ꝑ se impossibilis. Igitur debebat fieri per aliũ. Hoc autez ꝓbat per aliqua media. ¶ Primuz est: qz nullus debite redimitur de iniuria facta: nisi in tm̃ detur: inquãtuz dãnum dãnificauit. Offensio fuit infinita qz offensi dignitas infinita. sed infinituz pretiuz reddere est hoi impossibile. Igitur ⁊c̄. ¶ Scdm est ptium: quo quis redimitur: dz esse tm̃ in bono: q̃ntum fuit in malo peccatuz a quo redimitur: alioqn nõ esset equalis commutatio. ¶ Tertium est: qz nullus põt alicui satisfacere ꝓ alio de eo qd̓ ipsemet dz. Oẽs enim sum⁹ debitores. ¶ Quartũ est pretiuz quo qs iuste redimitur: dz hr̃e aliquaz equalitatem valoris cuz redẽpto. Nulla autẽ creatura equalet toti humane nãe. Quibus visis pater ⁊ spũs sanctus sententiauerunt q̄ filius daret semetip̄m ꝓ pretio redẽptionis humane: ⁊ ipse filius gratanter hanc determinationem suscepit. ⁊ sic fuit eius missio ab eterno de necessitate tractata. Et iõ dic̄ apl's Ro. 9. q̄ xp̄s est ꝓdestinatus filius dei in virtute ex resurrectione mortuoꝝ. Huius autez aduentus in carnem ⁊ redẽptionis humane nãe signa ꝓmittit euãgelista di. Erunt signa. Sol iste est mens eterna vel intellectus diuinus: in quo sex ꝓcesserunt signa. ¶ In primo signo voluit suam bonitatez creaturis coicare non solum ad intra: sed etiaz ad extra: qz ƀm Dionysium: natura boni est q̄ sit suijpsius boni coicatiuuz. ¶ In scdo signo voluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis. ¶ In tertio signo preuidit deus totum humanum genus in primo parente lapsuruz. ¶ In quarto signo voluit ipsum ex speciali cõdecentia reparare. ¶ In q̃nto signo voluit merita singuloruz ⁊ demerita approbare vel reprobare. ¶ In sexto signo voluit malos damnare: ⁊ bonos saluare quod patet ƀm Augustinum. Omnia que visibiliter ad oculos nostros foris prodiunt: de summa ⁊ inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispositione preuia de mente dei procedunt. vel sic. In sole legunt̃ tria signa fuisse. s. statio tp̄e Josue. 10. cap°. Retrocessio tp̄e Ezechie. Ysa. 38. Reuersus est sol decem horis Obscuratio in xp̄i passione: qñ vlr eclypsim passus est. Matth. 27. Iste sol est xp̄s. Malach. vltimo. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie. Et merito dicitur sol xp̄s: qz sicut sol illuminat: attrahit: ⁊ calefacit: ⁊ fecundat: sic xp̄s illuminat lumine veritatis in ꝓdicatione. Calefacit in sua passione calore caritatis. Attrahit in sua resurrectione ⁊ ascensione spe felicitatis. Tunc eniz ostendit q̄ spes non fuit inanis. Fecundauit in spiritus sancti missione. Iste sol obscuratus: qz diuinitas in carne velat̃. Apocali. 6°. Sol factus est niger: quasi saccus in quo pater posuit oẽs thesauros. sed in passione conscissus: thesauros super nos recõditos effu-

dit. Pſalmiſta. Conſcidiſti ſaccum meum.
¶ Sc'do iſte ſol ſtetit affixus cruci per diui/
nitatem in ꝯfractione humanitatis: vt de ho/
ſtibus triumpharet: vt deum patrem nobis
placaret: vt diem diuine gratie ⁊ diuine glo/
rie continuaret. Joſue. 10. Stetit ſol in medio
celi. i. xp̄s in aere pendens. ¶ Tertio iſte re
troceſſit in reſurrectione ⁊ aſcenſione. vnde
Jo. 16. Exiui a patre ⁊ veni in mundū. ⁊ ite-
rum ⁊c̄. Luna dicitur eccl'ia. Nam ſicut lu/
na non h꜠ lumen niſi a ſole: ſic eccleſia ſolum
habet a xp̄o influentiam gratiaꝝ. vnde Jo. 6.
Ego ſum lux mundi. ¶ Jn hac luna quatuoꝛ
ſigna apparent. ¶ Primum eſt qꝛ aliqn̄ lu/
na obſcuratur in inferioꝛi parte ⁊ clareſcit in
ſupioꝛi: ſic eccl'ia q̄꜠to magis accedit ad xp̄m:
tanto magis in inferioꝛibus per abrenuncia/
tionem tpaliuꝫ obſcuratur: ⁊ in ſuperioꝛibꝰ
clareſcit per contemplatione꜠. ¶ Secundum
eſt ꝙ aliqn̄ obſcuratur etiam in ſuperioꝛi parte
qđ fit qn̄ nubes interponitur. ſic homo obſcu/
ratur in intellectu: maxime qn̄ nubes tempo/
ralium vel peccati ſibi opponit. Tren̄. 3°. Op
poſuiſti tibi nubem ne tranſiret omnino.
¶ Tertium eſt ꝙ qn̄q꜠ eclypſatur. qđ fit q̄꜠do
terra interponitur inter ſolem ⁊ lunam. ſic hō
eclypſatur: quando terrenoꝝ amoꝛ interpo/
nitur inter deum ⁊ ip̄m. Yſa. 13. Sol ⁊ luna
obtenebꝛati ſunt. ¶ Quartum eſt ꝙ quādoq꜠
fit rubea. quod fit quando magis deſcendit:
ſic reuera homo rubeſcit ſanguine carnalita/
tis: ⁊ pꝛiuatur lucido honeſtatis: quando per
affectum deſcendit ad terrena. ¶ Luna dici/
tur etiam maria: in qua erant quatuoꝛ ſigna.
¶ Primum eſt ipſius cu꜠ ſole ꝯiunctio. ſ. qn̄
fuit amicta ſole in ꝯceptione filij. Apocal'. 13.
Quod fuit mirabile cum fuit in diuerſis ⁊
multum diſtantibus circulis. ¶ Secundu꜠
eſt ſolis intra lunam vl'is abſconſio: cum vir
go circundedit viru꜠. Jhere. 13°. Quod fuit
valde nouum: cum ſol ſit multo maioꝛ luna.
¶ Tertium eſt ſolis de luna gradatio. quod
fuit magnū ſignum. Yſa. 7. Ecce virgo con
cipiet. ¶ Quartum eſt lune ſtatio. ipſa ſola
tunc in fide fuit ſtatio marie: cum oēs alij pa/
terentur a fide retrogradationem: qꝛ ſol ⁊ lu/
na ſteterunt. Abacuch. 4°. Stelle ſunt mem
bꝛa eccl'ie: que lumen fidei receperunt. Nam
ſtelle inter alia coꝛpoꝛa ſunt pulchꝛioꝛis ap/
parētie: ſunt irradioꝛis luminis in oꝛbe: pu/
rioꝛis exiſtentie: ſunt ab omni mixtione con/
trarij elongate: ⁊ claritatem ſibi mutuo coi/
cant: ⁊ ſunt potioꝛis influentie. Efficiunt. n.
mirabiles effectus in inferioꝛibus iſtis. Sic
fideles illuminati. Sicut enim virtus ⁊ lu/
men ſtellarum influit ad elementoꝝ concilia
tionem: ad inimicoꝝ defenſionem: ad viuen
tium vegetationem: ad nauigantium dirre/
ctionem: ſic beatoꝝ interceſſionibus pecca/
toꝛes inimici iuſtitie ad penitentiam reducun
tur. Demones veritatis aduerſarij fugiunt
imperfecti perficiuntur: ⁊ in periculis mun/
di diriguntur. Jn hijs etiam erunt ſigna.
Percutiuntur. n. doloꝛe in ꝯtritione: obſcu/
rantur pudoꝛe in ꝯfeſſione: ſtant perſeueran
tes in ſatiſfactione: ⁊ ſic redeunt ad ſtatu꜠ pꝛi/
ſtine gratie obtenta perfecta abſolutione.
Apocali. 8. Percuſſa eſt tertia pars ſtellarū.
qꝛ vix tertia pars hoīum doloꝛe contritionis
percutitur pꝛo peccatis. Etiam in terris pꝛeſ/
ſura gentiu꜠. Per terram intelligimus illos
qui ſunt terreni ⁊ carnales. Jn hijs tria erunt
ſigna. ſ. pꝛeſſura gentium pꝛe confuſione ſo/
nitus maris ⁊ fluctuum: que tria referuntur
ad tres temptationes. ſ. carnis: mundi: ⁊ dia
boli. ¶ Ad tēptationem carnis pertinet: qđ
dicitur pꝛeſſura gentium. Gentes. n. ſunt
pꝛimi motus ⁊ appetitus bꝛutales ſm glo.
Preſſura igitur gentium eſt infeſtatio car/
nalium motuum: quoꝛu꜠ turba oppꝛimit nos
ad ꝯcupiſcentiam oculoꝛum ſumēdo. ¶ Ad
mundanam cupiditatem ſpectat: quod dicitur
pꝛe cōfuſione ſonitus maris. Mare. n. mun
dus: ſonitus maris: tumultus mundi ⁊ tribu
lationes: ⁊ fere mergunt nauem eccleſie. Un
de Matth. 8. Motus magnus factus eſt.
¶ Ad ſupbiā vite reſpicit qđ dicit'. ⁊ fluctuu꜠
Elatio fluctuum deſignat elationes maris.
Luc. 8. Fluctus ſpumoſi ⁊c̄. Sicut ſpuma ci
to tranſit: ſic ⁊ faſtus ſuperbie cito euaneſcit.
Fluctus eleuantur: ⁊ depꝛimuntur: ⁊ exten/
duntur ⁊ retrahunt': ſic in fluctibus deſignan
tur quatuoꝛ affectiones. Jnquātum eleuant':
ſignificant aīe inanem letitiam. Jnquantum
depꝛimunt': mētis triſtitiā. Jnquātum retra/
huntur: animi timoꝛem: quia timoꝛ ſm glo.
Job. i. eſt fuga animi: ne perdat quod amat.
Jnquantu꜠ etiam extendunt': ſignificant deſi
derium ſine ſpe: ꝙ ſit ꝯcupitum. He due affe
ctiones. ſ. timoꝛis ⁊ ſpei ponunt': cum dicit.
Areſcētibus hoībus. vnde ſicut ſecuritas re
ficit mentem: ſic timoꝛ areſcere facit. vnde coꝛ

hominis est sicut fenum qd cito arescit. vnde psalmista. Fiant sicut fenum. Expectatio ptinet ad spem: que etiam arescere facit. quod fit qn oppressus nondum tribulationibus expectat tribulationem: cum nimis differtur affligit aiam. Prouerbiorum.13. Spes que differtur rc. Item qn ex toto aufertur: tunc magis arescit: quia nulla spe reficitur. Mare ergo est mens reprobi. Ysa.19. Arescit aqua de mari. vnde dicit. Que superuenient vniuerso orbi: non quod superueniant bonis r electis: sed tm reprobis: qui per orbem accipiuntur. Seqtur. Nam virtutes celorum mouebuntur. Hic ostenditur quod affectus no solum fit in malis: sed etiaz in bonis. vnde per celos intelliguntur electi: quorum virtutes mouebuntur. sed aliter quam virtutes malorum: que mouebuntur motu corruptionis: vtpote in quibus fides ex toto deficiet. Similiter spes r caritas no solum tepescit: sed etiam frigescit: vt Matth.24°. dicitur. Et patientia victa cedet. Sed virtutes electorum mouebuntur motu diminutionis: no ita quod ex toto deficiat fides: sed erit sicut de lumine candelle: que videtur flatu alicuius extingui r non extinguitur. Similiter caritas tepescet a primo feruore: sed non ex toto refrigescet. Item patientia fatigata in quibusdam lassabitur: sed non succumbet. Psal. Patientia pauperum non peribit in finem. Et tunc videbunt filium hois venientem in nube. s. nostre infirmitatis r carnis: in qua fuit diuinitatis potentia occultata. ¶ His autez fieri incipientibus respicite. s. per fidez r leuate capita vestra. i. mentem per spem. Nam sicut desperatio consternit: sic spes erigit. Ecce enim appropinquat redemptio vestra: quasi dicat quod aditus eius erit nobis redemptio culpe r pene r a potestate tenebrarum. Et dixit illis similitudinez. Uidete ficulneaz r alias arbores. Ficulnea est humana natura: omnes arbores alie creature: r noiatim exprimitur ficulnea propter humane nature dignitatem cum pducunt iam ex se. s. explicite sapientia diuina facere fructum. s. dignuz penitentie appropinquat regnum celorum. vnde penitentiaz agite. Amen dico vobis non preteribit generatio hec. Non generatio carnalium: quia nec sunt filij: nec heredes: sed generatio que est per spirituz: que fit per sacramentum: donec oia fiant r donec veniat generatio dei. Matth.13. In generatione rc. Celum r terra transibunt. i. iusti transibunt de gratia ad gloriam per virtutum operationem r terra. i. peccatores transibunt de peccatis ad gram per penitentiam. Uerba aut mea. s. predicationis r veritatis no transibunt a veritatis pmissione: sed perficient vestram spem in eterna fruitione.

Secunda pars.

C Irca scdam partem que est de aduentu in mentem: est notanduz quod propter iudicium qd intra nos est celebranduz: est nobis necessariuz quod xps aduenienes in mentem per gratiam nobis assistat. ¶ Duplex est iudicium. s. exinanitionis: r discretionis. Psal. Beati qui custodiunt iudicium rc. Habemus enim intra nos aduersarios iugiter litigantes. Ad galathas.5. Caro concupiscit aduersus spirituz: r econuerso ¶ Unde hic primo videndu est de allegationibus spiritus. ¶ Scdo de allegationibus carnis. ¶ Tertio qs iudex r quo facit iustitiam. ¶ Primo allegat spiritus contra carnez peccatum esse fugiendu triplici ratione. ¶ Prima propter turpitudinem: quia delet imaginem dei: r facit hominem brutum. vnde trenorum.3. Denigrata est facies eius super carbones. Psal. Homo cuz in honore eet rc. ¶ Scda est ppter sterilitatem r damnuz: quia nihil confert: r multa bona aufert. Ro.6°. Quem fructum habuistis: in quibus nunc erubescitis? Et Luc.15°. dicitur. De illo q incidit in latrones quod expoliauerunt euz rc. s. gratuitis r vulnerauerunt eum in naturalibus. ¶ Tertia est propter penam: quia propter momentaneaz delectationem redditur pena eterna. vnde quidam ait. Quod cito preterit: quod in eternum cruciabit. Et mirum est: quia vir aliquis tantam delectationem in aliquo peccato habet: cum multo maiorem habeat penaz in modica febre: r preter hanc expectat penam eternaz. vnde petit sapiens ecclesiastici.33°. Aufer a me concupiscentiam ventris r concubitus. Habet aut aduocatuz spiritum sanctuz qui vt dicitur Ro.8. interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. i. interpellare facit. ¶ Econtra allegat caro aduersus spiritum esse manedum in delitijs r alijs oblectamentis vsque ad seniuz: r quod tunc peniteat. Ista ratio est falsa: quia sicut in foro plures inueniuntur pelles agnorum quam arietum: ita frequenter citius moriuntur iuuenes quam senes. ¶ Secundo quia presumit recuperare in posteru per

penitentiam. Jsta etiaꝫ est falsa: qꝛ non est in eo recuperare nec de peccato resurgere: quia peccatum cõparatur vasi: in quod de facili piscis intrat: de quo exire non põt. ¶ Tertio qꝛ non dꝫ te nimis terrere magnitudo peccati ꝓpter dei misericordiam infinitam: ⁊ inducit de Magdalena exempluꝫ. Hec ratio nulla est: qꝛ exempla sanctorũ non sunt adducenda vt peccet: sed si peccauerit quis ne despet: ⁊ attendere debet ꝙ non oĩbus hoc exemplũ debet prodesse: patet de Juda ⁊ Caym. Aduocati eius sunt demones ⁊ mundana delectabilia. Demones decipiunt rõibus falsis: sed mundana delectabilia alliciunt sermonibus blandis. He sunt exhortationes ducum: de quibus Job. 29°. Mundana auteꝫ delectabilia decipiunt ꝺm accidẽtia: qꝛ reputant dulcia que amara sunt. vnde Ysa. 4°. Veh qui dicitis malum bonum esse ⁊c̃. Liberum aũt arbitriuꝫ sedet: vt iudex inter ista ⁊ discernit que ꝑponunt: inter bonuꝫ ⁊ malum distinguendo. Recte ergo iudicat: sed non custodit iudicium: qꝛ non facit iustitiaꝫ. Deterius peccat: qꝛ nouit iudicium: ⁊ iustitiã non facit. vnde de pe. di. 2ª. Melius erat eis viam veritatis non agnoscere: ꝙꝫ post agnitã retroire: qꝛ illis traditũ est mandatuꝫ: ⁊ sunt sicut iudices: qui non puniunt puniendos: sed absoluunt. vnde Josue quarto. Jubentur reges suspẽdi super quinqꝫ stipites: quod fit quando pro modo culpe quinqꝫ sensus debita satisfactione puniuntur. Tales crucifigunt ihm ⁊ dimittunt barrabaꝫ: quia non puniunt sensualitatẽ ⁊ veterem hoiem. Matth. 27°. Sed quia voluntas inualida est ad predicta: oportet vt gratia dei: qua mediãte christus venit in mentem sibi assistat: quia ipsa gratia animam peccatis iam mortuam hꝫ viuificare: viuificataꝫ a torpore negligentie excitare: ⁊ excitatam cõtra insidiantia temptamenta munire: ac munitam in operibus virtutum fecundare. Curre de gratia supra scd̃a parte istius considerationis. Potest igitur euangelium ꝙtuꝫ ad ꝓpositũ sic exponi. ¶ Primo dicetur de aduentu. ¶ Secundo de signis concomitantibus vel etiam longe precedentibus vt sunt sonitus maris ⁊ fluctuuꝫ. ¶ Tertio de signis ꝯsequentibus: vt sunt signa in sole: luna ⁊ stellis. ¶ Primo ostendit de aduentu cum dicit. Tunc videbũt filium hoĩs ⁊c̃. Dominus in nube venit qñ cõturbat cor ad penitentiam: vt nubes consurgit de vilitate peccatorum: que dicuntur extrema. Psal. Educens nubes ab extre. ter. ⁊ sicut nubes resoluitur in pluuiam: ita conturbatio hec in lachrymas. vnde sequitur. Fulgura in pluuiã fecit. Dicitur etiaꝫ venire in magna potestate: quia maxime potestatis est deijcere diabolum: qui hoiem inhabitat per peccatum. Job xj°. Non est potestas ⁊c̃. Ad hoc auteꝫ venit: vt eum eijciat. Unde Abacuch. Egredietur diabolus ante pedes eius. Et dicitur etiam venire in potestate: quia eiecto diabolo regnare incipit ⁊ thronum suum ponere in anima. Psalmista. Dominus diluuium inhabitare facit ⁊c̃. Et sequitur. Hijs fieri incipientibꝰ respicite. Ante enim ꝙꝫ dominus veniat in mentem depressa est mens sub onere peccati. Eo autẽ veniente erigitur. Psal. Dominus erigit elysos. ¶ Deinde de signis que concomitantur aduentuꝫ: cum dicitur. Et in terris pressura gentium. Terre sunt terreni ⁊ carnales sensus: gentes appetitus carnis. Et hij in aduentu xp̃i comprimuntur: qñ incipit dñari ratio sensualitati. vnde gene. 3°. Jnimicitias ponam inter te ⁊ mulierem ⁊c̃. ipsa conteret caput tuum. Cum aũt dicit. Pre confusione sonitus maris: designat status penitẽtis: in quo attenditur amaritudo cordis. vnde trenoꝝ. 3°. Magna est velut mare contritio tua. De hoc mari sunt sonitus ⁊ gemitus. Psalmista. Rugiebam a gemitu cordis mei. Jn cõfusione notat erubescentia de peccatis. Ecclesiastici. 4°. Est confusio adducens peccatum. Per fluctus conflictio animi qñ deliberat de statu suo. Psal. Qui conturbat profundum maris. Sed tandem dñs hos fluctus mitigat: cum determinat apud illum ꝙ cesset a peccato. Psal. Non dabis in eternum fluctuationeꝫ iusto. Sequitur. Arescentibus hoibus. Arescit. n. ille in quo concupiscentie exsiccantur. Arescit etiã ille qui in se exsiccat ꝓpriam voluntateꝫ: ⁊ proprium sensum: ⁊ abundantiam rerum tp̃alium: de quo Osee. 13°. Adducet dñs ventum vrentem: de deserto ascendentem ⁊ siccabit venas eius ⁊ desolabit fontem eius: ⁊ ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis. Qd̃ eniꝫ dicitur: adducet deus: pertinet ad siccationem concupiscẽtie. Uentus vrens timor diuini iudicij. vene sensuum concupiscentiam. fons interius innata concupiscentia: a qua emergunt

riui: et hij deficcanť per timorem diuini iudicij Sequitur. Nam virtutes celorum mouebuntur etc. Quoddam celum aie est inferior pars rationis: ad quam pertinet exercitium bone actionis. ¶ Aliud celum est portio superior: ad quam pertinet studium contemplationis. He sunt virtutes horum celorum: que tunc mouentur cum de exercitijs bone actionis ad studia transitur contemplationis: et econuerso. ¶ Deinde exponenda sunt signa consequentia cum dicitur. Erunt signa in sole: luna et stellis etc. Sol est gloria mundane felicitatis que cum spernitur: erit signum in celo. Job 31°. Uidi solem cum fulgeret: et lunam incedentem clare: et letatum est cor meum in abscondito. Luna est gloria transitoria: quam qui diligit: potest de ipso vere dici stultus: vt luna etc. Luna conuertitur in sanguinem: quñ per carnis mortificationem voluntas conuertitur in penitentialem afflictionem. vñ exo. 7. dicitur q aqua conuersa est in sanguinem. Stelle cadunt de celo: cum oẽs mundane et phisice rationes cedunt fidei: et tanquam infirme eijciuntur ab aio. vnde. 2ª corin. 10. Arma militie nostre non carnalia: sed potentia deo ad destructionẽ munitionum: cõsilia destruentes: et oẽm altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei. Et a iudice aptatur similitudo dicta. Uidete ficulneam. Ficus caritatis dulcedinem ad deum significat: qui in caritate est: non timet. Tunc dicitur ficus producere grossos suos q̃do quis non ex timore operatur bonum. Et quomõ protulit: dicitur Jo. 4°. Perfecta caritas etc. Huius ficus fructus dulcis est: quia calor nõ permittit esse acerbum: sed reddit maturum. Uidete ficulneam etc. Per arbores virtutes alie designanť. Caritas aũt per ficulneam designatur: qr qui habet caritatem: habet omnes alias virtutes. Ipsa. n. est vinculum oium. Colocen. 3. Super oia caritatem hñtes: que est vinculum perfectionis. Et qr huiusmodi fructus. s. bona opera et aliarum virtutum: signum sunt spiritualis caritatis in aia. Recte dicitur. Cum producunt ex se fructum. Caritatis. n. feruor excludit omne gelicidium peccati: vt posset dici illđ canticorum. 2. Jam hyems transijt. Hec eadem nunciat christum venisse: qui non venit vacuus: sed cum abundantia virtutum: de qua sapien. 7°. Venerunt mihi oia bona etc. Recte ergo dicit. Et vos cum videritis hec fieri: scitote qr prope est regnum dei: quia predicta omnia fiunt per caritatem: et ipsa mediante regnat xp̃s in anima.

Tertia pars.

Circa tertiam partem que est de aduentu ad iudicium. vbi notandum q velox erit iudicium. Item q ibi iudicabuntur boni et mali. Item q in hoc iudicio erit apertio librorum. s. libri conscientie: et libri vite. Item q hoc iudicium pertinet ad xp̃m vide in s̃mone dñice. 24. Expositionem euangelij vide in sermone Eugelberti. Est tñ notandum q s̃m diuersitatem creaturarum diuersa signa ꝓcedunt. ¶ Primo in nã superintellectuali: qr omnis actionis dei ad extra possunt poni aliqua signa: quibus ordinate preuidet et vult omnia que fiunt ad extra. Possunt ergo sex signa imaginari in mente diuina finalem mundi terminum precedentia. ¶ In primo enim voluit deus suam naturam cõmunicare creaturis. Non enim voluit deus solum suã bonitatem coicare ad intra: sed etiam ab extra qr s̃m Dionysium. Natura boni est q sit sui ipsius diffusiuum et coicatiuum. ¶ In secundo voluit creaturam rõnalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis communicande ¶ In tertio preuidit deus totam nãm humanam in p° parẽte lapsuram. ¶ In quarto voluit ip̃m ex speciali ꝯdecentia reparare. ¶ In quito voluit merita singulorum et demerita approbare vel reprobare. ¶ In sexto voluit malos damnare: et bonos saluare. vnde Augu. Oia que visibiliter ad oculos nostros foris prodiũt: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispõne preuia et mente dei procedũt. ¶ Secundo fiet signa in nã intellectuali. s. in angelis: qui timore reuerẽtie mouebũtur. vnde dicit. Uirtutes celorum mouebũtur. vnde Augusti. Quid faciet tũc virgula deserti. s. homo quando sic ꝯcutietur cedrus paradisi. i. angelus? ¶ Tertio precedẽt signa in natura rationali. s. in hoie. vnde dicit. Arescentibus hoibus pre timore. Arescentibus. s. ab humore gratie ꝯseruãde vel augmẽtande: qr tãta erit tribulatio: qualis nõ erat ab initio mundi: vt in errorẽ ducãtur: si possibile esset etiã electi. ¶ Quarto precedẽt signa in natura pura corporali. vñ dicitur. Pre ꝯfusione sonitus maris et fluctuũ: vbi notãtur vl̃r qndecim signa s̃m Jhero. precedẽtia diem iudicij.

¶ Dominica secunda aduentus. Sermo de epistola.

q Uecunque scripta sunt ⁊c̃. Ro. 15°. Secundũ ꝙ docet Ysidorus. Homo est aĩal dei forme mãsuetũ in natura ſm leges ratiõis disciplĩne susceptibile diuinã habẽs imaginẽ in potentia cognoscendi: ⁊ in potẽtia diligẽdi similitudinem. Sed q2 ſm Aug. Nihil potest diligi nisi cognoscat: ideo vt dictum est: cum sit aĩal susceptibile discipline: opꝫ ad hec vt actu diligat: vt in cognitionẽ diligibiliũ p doctrinales disciplinas inducat: sed q2 nihil est diligibile: nisi ratiõe boni. ¶ Unde primũ diligibile est ipsũ sũmũ bonum. In cuius notitiam solũ illa doctrinalis sciẽtia inducit: cuius scire est ꝯp̃hensio eius: qd̃ imutabiliter est. s. in essendo ⁊ causando. Et hoc ẽ simplr̃: ⁊ maxime ꝓprie scire causã rei imutabilẽ. Et iõ respectu hui⁹ scie alios modos sciẽdi Aristo. sophistos vocat. Unde qcquid in alijs sciẽtijs inuenitur: veritati huius doctrine repugnãs totũ ꝯdẽnatur vt falsũ. Huius sciẽtie verus doctor est: q mentẽ illuminat: ⁊ veritatẽ ostẽdit. Ad hanc aũt doctrinã in epistola hortatur dicẽs. Quecũqꝫ scripta sunt ⁊c̃. Ubi circa totũ in generali pono sex considerationes.

Prima ꝯsideratio.

c Irca primã cõsiderationẽ: que est de eius necessaria reuelatione. Cum dicitur. Nostra doctrina: sunt due conclusiones. ¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ necessariũ fuit ad humanã salutẽ esse doctrinã quandã: ſꝫ reuelationẽ diuinã. Cuius ratio est. Nã qñ aliquid ordinatur ad finẽ: ſꝫ rationẽ finis que ꝯp̃hẽsionẽ humane rationis excedit: ſꝫ illud Ysa. 64°. Oculus nõ vidit ⁊c̃. Opꝫ finẽ esse precognitum hoibus: qui suas intentiones ⁊ actiões debẽt ordinare in finẽ. Unde necessariũ fuit homini ad salutẽ: ꝙ ei nota fierent quedã per reuelationem diuinam: que reuelationẽ humanã excedãt. Tota enim salus hoĩs que in deo est: dependet a cognitiõe huius veritatis: scilicet sciẽtie ⁊ doctrine. Ut igitur salus hoibus ⁊ cõius ⁊ citius ⁊ securi⁹ ꝓueniat propter indigentiã nostrã: ⁊ excellentiam eius: necessarium erat reuelari.

¶ Secunda ꝯclõ est: ꝙ lꝫ ea que sunt supra cognitionẽ humanã non sint ab hoĩe inquirenda: sunt tñ a deo reuelata suscipiẽda per fidem: cuius est hec doctrina: tũ ꝓpter certitudinẽ: tũ propter finis nobilitatẽ. Nam alie sciẽtie habent certitudinẽ ex naturali lumine ratiõis: que potest errare: q2 procedũt ex principijs notis lumie naturalis itellectus. Hec autẽ habet certitudinẽ ex lumine diuine scie: que decipi non potest: q2 ꝓcedit ex principijs notificatis a deo: ⁊ ideo dicitur sciẽtia dei ⁊ beatoꝝ. ¶ Itẽ alie scientie constituunt sibi finẽ transitoriũ. Hec aũt finis est ⁊ beatitudo eterna: ad quã sicut ad vltimũ finẽ ordinatur: ⁊ ideo dicitur doctria nostra: eo ꝙ ordinat nos in nostram salutem. Unde dicitur p̃mo Petri. 2°. Spiritu sancto inspirati: locuti sunt sancti dei.

Secunda ꝯsideratio.

c Irca secundam ꝯsiderationẽ: que est de eius dignatiuo auctore: cũ dicitur Scripta sũt. Ubi sunt due ꝯclones. ¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ sacra scriptura est sũme auctoritatis: ⁊ ideo sũme est sibi adherẽdũ q2 a deo reuelata nihil ꝯtinent falsitatis. Unde Aug. ad Hiero. in epl̃a dicit: ꝙ si in diuinis scripturis manifestũ admittat mẽdaciũ vel iocosũ totũ erit suspectũ. Unde cũ duplex sit argumentatio: scilicet ex auctoritate: ⁊ ex ratione: argumentari tñ ex auctoritate maxime est propriũ huius doctrine: que p reuelatiões habetur. Unde oportet ꝙ ostendatur auctoritate coꝝ quibus reuelatũ est: vnde lꝫ locus ab auctoritate q̃ fundat sup reuelationẽ humanã sit infirmissimus. Locus tñ ab auctoritate q̃ fundat sup reuelatione dĩna: est efficacissim⁹ ¶ Secunda conclusio est: ꝙ sacra scriptura quandoqꝫ etiam vtitur ratione humana: non quidem ad probandũ fidem: sed ad manifestandũ. Ratio est q2 cũ gratia nõ tollat naturã: sed perficit: oportet ꝙ naturalis subseruiat fidei: sicut naturalis inclinatio volũtatis caritati. Primo corin. io. In captiuitate redigentes oẽm intellectũ in obsequiũ christi: ⁊ ideo etiam sacra scriptura vna existens extendit se ad ea que sunt diuersaꝝ scientiaꝝ ꝓpter rationẽ ꝯmunẽ quã in diuersis attendit: scilicet prout sunt diuino lumine cognoscibilia: ⁊ ideo etiam scientie dicuntur ancille eius. Prouerbiorum. 9. Misit ancillas eius vocare ad arcem.

Tertia consideratio.

Circa tertiaȝ cōsiderationem: que est de aliarum scientiarum suffragatiōe: cum dicitur. Quecunque scripta sunt Ubi transeo de duabus conclusionibus

Quarta consideratio.

Circa quartaȝ cōsiderationem: que est de eius vtilitatis exhibitione. cuȝ dicitur: Ut per patientiā ꝛ cōsolationeȝ ꝛc. Ubi sunt aliqne conclusiones.

¶ Prima ↄclo est: ꝙ hec sacra doctrina: licȝ conferat nobis multiplicem vtilitatem. Tres tamen nobis hinc exprimūtur. ¶ Prima est patientia contra augustias malitie. ¶ Secūda est cōsolatio ↄtra incolatuȝ huius miserie. ¶ Tertia est spes contra dilationē patrie dicens. Ut per patientiaȝ ꝛ cōsolationeȝ scripturaꝝ spem habeamus. q. d. ſm glo. Ut ꝑ patientiaȝ aduersoꝝ ex libris edoctā: in quibus nobis ostēduntur exempla patiētie. Sac. vltimo. Exemplū accipite fratres laboris ꝛ patientie ꝓphetarum: ꝛ ↄsolationeȝ scripturaꝝ Consolant. n. nos in incolatu huius miserie I. machabeo. 12. Habentes solatia libros sanctos. ꝛc. Spem habeamus. Spes. n. ex promissionibus scripturaꝝ ↄcipitur. Psal. Memor esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spē dedisti. Qđ aūt patientia sit nobis necessaria ꝛ vtilis pȝ. Nam virtutes morales ordinant in bonum: inquantū conseruant bonuȝ rationis cōtra impetum passionū. Inter alias autē passiones tristitia efficax est ad impedienduȝ bonum rationis. Scđo corin. 7. Seculi tristitia mortē operatur. Unde necesse est habere virtutem aliquā: per quam bonū rationis ↄseruetur cōtra tristitiā: ne succūbat. Hoc facit patientia. Unde patientia describit in prima rethorica. Patientia est vtilitatis ꝛ honestatis causa reꝝ arduaruȝ ꝛ terribiliū voluntaria ꝛ diuturna ꝑpessio. i. ne in turbatōe tristitie aīo iniquo bona deseramus: ꝑ que ad meliora perueniamus. Hanc ↄfert nobis sacra scriptura. vnde ꝓuer. 19. Doctrina viri per patiētiam nascit. Qđ etiam ↄsolatio sit nobis vtilis: pȝ. Nam cum beatitudo sit p̄miuȝ virtutum: solum adipiscit per exercitiū virtutuȝ Hoc aūt exercitium per multitudinē turbationum ꝛ dolorum frustratur: ſm illud psalmi. Dolores inferni circondederūt me: preoccupauerunt me laquei mortis. Et ideo necessaria est multum consolatio spiritualis: que aufert hos dolores. vnde in psal. dicitur. Scđȝ dolorum meorum ↄsolationes tue ꝛc. Glo. Multi sunt dolores ꝛ amari: sed multe consolationes ꝛ suaues nō desunt laboranti. Et he ↄsolationes sunt in corde meo. Per hoc salubres cogitationes signans: vt cum eternas retributiones in scriptura ꝓmissas cogitares mala tp̄alia despiceres. Hec aūt consolatio effectus est sacre scripture. vnde Hugo de sancto victore. Sacra scriptura est nobis pro mōdo vie omnia in oībus. Nam quecunqȝ desiderari possunt: in omni necessitate solatiū p̄stat pro varietate: vt morborū varia medicamenta ministrat: tribulatos ↄfortat: temptatos sustentat: pauperes beatificat: lesos sanat: tenebrosos illuminat: errantes reuocat: humiliatos subleuat: insolentes humiliat. Ibi sunt p̄cepta dn̄i que faciamus: ibi consilia que eligamus: ibi futura que fugiamus: ibi temptamēta que caueamus: ibi exempla que sequamur: ibi premia que speremus: ibi pene quas vitemus: ibi sancta incitamēta ne in via huius vite torpeamus. Qđ etiaȝ spes sit nobis vtilis patet. Naȝ cum finis vltimus transcendat facultatem humane nature: eo ꝙ ex puris naturalibus acquiri non pōt: si absqȝ doctrina verbi dei relicta fuisset: desperaret hunc finem se posse obtinere. Ideo vt per spem tenderet in bonum arduuȝ: vt possibile acquiri doctrina fidei reuelata sanctis: ꝛ exemplificata: ꝛ edocta erat necessaria. vnde Ysidorus de summo bono dicit. Ob hanc vtilitatem scribuntur sanctoꝝ ruine ꝛ reparationes: vt spem faciant salutis humane: ne quisq̄ȝ post lapsum penitendo: desperet veniam: dum ↄspicit sanctorum reparationē fuisse etiam post ruinam Spes p̄ncipaliter respicit beatitudinē eternā Et ideo nulla alia bona debem⁹ petere a deo nisi in ordine ad illam. Deus. n. illam cōfert nobis ex sui potentia ꝛ mīa: cui etiaȝ spes p̄ncipaliter innitit. Et ideo ꝙ aliqui hn̄tes spem deficiant a ↄsecutione: hoc cōtingit ex defectu liberi arbitrij: ponētis obstaculuȝ peccati: nō autem ex defectu diuine oipotentie. vnde ex hoc non preiudicat certitudini spei: cum spes sit certa expectatio future btitudinis: vt elicit ex. 2. thi. 2°. Scio cui credidi: ꝛ certus sum. ¶ Scđa conclusio est: ꝙ qr virtutes morales

non insint nobis a nã saltem ꝯsumatiue: licet
bene insint nobis dispositiue Deus tamen si
cut nobis ꝯfert dispositionez ad virtutes: sic
operatur in nobis habitum virtutuz: ſm illð
apostoli ad philip. Deus qui operatur in no/
bis velle ⁊ perficere. ¶ Nota ꝙ septem sunt
dispositiones ad virtutes nobis a deo colla/
tas: quas apostolus ponit hic in epistola.
¶ Prima est lumen fidei: quo mens illu/
stratur virtute eorũ: que ad salutẽ requirunt.
vnde lz intellectus noster sufficienter intelli/
gat ea que sunt sub sua facultate: indiget tamẽ
lumine fidei in hijs que excedunt naturalẽ co
gnitionem. vnde dicit. Deus aũt patientie ⁊
solatij: quasi dicat ꝙ deus ꝯferens nobis hec
dona. s. patientiam in aduersis: ⁊ spiritualez
ꝯsolationez etiam dat nobis dispositiones ad
has. Quarum vna est lumen fidei. vnde ad/
ditur. Det vobis id ipsum sapere ſm verita
tem salutis per lumen fidei. ¶ Scða est cari/
tas: que sine operibus sufficiens est in merẽ
do: ſm Augm. vnde addit. In alterutrũ ſm
ihm xpz: de quo Grego. in omelia. Nemo
eiz ꝓprie ad seipsum habere caritatẽ dicit: sed
dilectionẽ in alteꝝ tendit: vt esse caritas possit
Et ideo dicit ſm ihm xpm: qꝛ caritas proprie
debet habere respectum ad deum ⁊ ad ea q̃ or
dinant ad deum. vnde Grego. Ille veracit
caritatem habet: q ⁊ amicuz diligit in deũ ⁊c.
¶ Tertia est vnitas mentium: ad quam cum
summa diligẽtia hortatur nos apl's dicens.
Soliciti seruare vnitatez spiritus in vinculo
pacis. vnde additur. Vt vnanimes. Serua
tur autẽ hec vnitas duobus modis. s. ad se: ⁊
ad proximũ. Ad seipsum per integritatem.
Ad proximum per ꝯformitatem. Ratio est.
Omnis qppe creatura dz suum p̃ncipiuz imi
tari. ¶ Cum igit deus noster sit vnus ⁊ idẽ
ac in seipso ꝑfecte: nec vllo indigens: inest ei
benignitas erga nos ⁊ amor ex beniuolentia
in nos veniẽs: debemus ⁊ nos qsqz sibi vnꝰ
esse per integritatem virtutis: ⁊ vnum cum ꝓ
ximis per vinculum dilectionis. ¶ Quarta
est recta locutio. Ratio est: quia nihil ita ener
uat virtutẽ diaboli: sicut lingua recte loq̃ns.
Canti. 4. Labia mea detestabuntur impium
vnde ille recte loqtur: qui nec cupiditate: nec
metu vel ignorantia ꝓhibetur ad laudem dei
⁊ edificationẽ ꝓximi bonos ꝯfortare: impios
damnare: trãsgressores arguere. vnde psal.
Dñe labia mea apies ⁊c. Et hoc est qð dicit
vno ore. s. intentionem cordis ⁊ laudez oris
diuine voluntati vniendo. ¶ Quinta est in
tentio pura. Hec. n. in omni actione sua: aut
honorem dei: aut vtilitatẽ proximi pretendit.
vnde dicit. Ut honorificetis deuz. Tunc. n.
deum honoramus: cum ꝯuertimur ad christũ
per gratiaꝝ actionem: tanq̃z ab ipso beneficia
ti. ⁊ etiam per vocez laudis. s. vocaliter bene
ficia in deum referẽdo. De quo psal. Sacri
ficium laudis ⁊c. cõtra illos: qui beneficia dei
ꝓ suis meritis accepisse putant: qbus nõ im/
merito aliquando beneficia subtrahuntur.
¶ Sexta est filialis subiectio per p̃mam imi
tationem. vnde dicit. Et patrem dñi nostri ie
su christi. Sunt. n. duplices filij xp̃i. s. peni/
tentes ⁊ inocentes: qꝛ imitant patrem xp̃m.
¶ Primuz pz de penitentibus. Hij sunt fi
lij: q imitantes xp̃m: carnem suam crucifigũt
cum vitijs ⁊ ꝯcupiscentijs. In cuius figura
sup xp̃m trãsfiguratum vox patris audita est
Hic est filius meus. vt sic etiaz aia trãsfigu/
rata ꝑ pniam sit filius dei. ¶ Innocẽtes etiã
dñtur filij dei: qꝛ p̃destinati sunt ad vitã eter
nam. vñ dicunt filij dei ꝑ adoptionis gratiã:
inquantum deus dat eis ex gratia ius perci/
piende hereditatis sue: quibus per naturam
nõ competit. ⁊ ideo dñtur spiritualr filij dei.
¶ Septima est fraterna honorificentia: q̃ ex
hibetur alicui in ꝓtestationẽ excellẽt e alicuiꝰ
bonitatis. vnde lz oẽs se inuicem iubent ho/
nore p̃uenire: interdum tñ priuate ꝑsone ho/
norantur: nõ ꝓpter aliquem gradũ dignitatꝭ
sed ꝓpter excellentiã virtutũ. Licet. n. hoc cõ
sistit in pluribus obseqis exhibendis: maxi/
ma tñ in hospitalitate: q̃ nobis ẽ multũ vtilis
Primo. n. nos ad cognitionem dei p̃parat:
vt pz de duobꝰ discipulis eũtibus in emaus:
q xp̃m in hospitio cognouerunt: ad qð euz in
uitauerunt. Luc. vlti. ¶ Scðo a malo preser
uat: vt patet in Raab: que nuncios recepit.
¶ Tertio temporalia multiplicat: vt patet in
vidua: que Helyam hospitio recepit. Et ideo
farina ⁊ oleuz non defecerunt. 3. regum. 17.
¶ Item deum meretur recipere. Matth. 6.
Qui vos recipit: me recipit. ¶ Item beni/
uolentia dei impetrat. Hebre. 23. Hospitali
tatem nolite obliuisci. Per hanc enim multi
placuerunt deo. ¶ Item eternam gloriaz me
retur. Matth. 25. Hospes fui: ⁊ collegi/
stis me ⁊c. Ideo dicit. Sustinete inuicem. s.
necessitatibus proximi: subueniendo scilicet

ex caritate: qꝛ sic suscipit nos xp̃s. s. acceptan
do meritū in honorem dei. s. vt in nobis ho
norificetur deus. i. vt honor proximo exhibi
tus: ad honorem dei referatur.

Quinta ꝯsideratio.

Uinta ꝯsideratio est de eius confir-
q mation: cum dicit̃. Dico enim ihm
xp̃m. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima est ꝙ intẽtio sacre scripture est: vt
per lectionis exhortationē intelligat̃ ipsa ad
scientiã: ⁊ per operis exhibitionẽ ꝯuertat̃ ad
iustitiam. Legitur tñ sacra scriptura diuersi-
mode a diuersis. Nam aliq legunt: vt sciant
⁊ noua ingrant. ⁊ hec curiositas est. Alij vt
sciantur. ⁊ hec vanitas est. Alij vt vendant.
⁊ hec symonia est. Alij vt edificent̃. ⁊ hec cau
tela est. Alij vt edificẽt. ⁊ hec caritas est. Qui
autem in sacra scriptura sciaꝫ querunt: vt que
mundi sunt: obtineant. Eoꝝ intẽtio q̃̃to per
uersior: tanto miserabilior est. Illi vero per
oẽm moduꝫ laudandi sunt: q ideo sacraꝫ scri
pturaꝫ adiscunt: vt parati sint facere ⁊ docere
que audierint: ⁊ veritatẽ reddere de fide: ⁊ vt
indoctos erudiant. ⁊ eo quo altius secreta dei
nouerint: arctius deum ament. vnde Hugo
de sancto Uictore. Finis sacre scripture est di
ligere deum: ⁊ mãdata eius custodire. Finis
enim legis xp̃s est. finis p̃cepti caritas est.

¶ Scd̃a ꝯclusio est ꝙ cuꝫ laus ꝓpria sit testi
ficatio alicuius de bonitate in ordine ad fineꝫ
sicut laudamus bene opantem ꝓpter finem.
Multum laudandus est xp̃s: qꝛ non solum
hanc doctrinã instituit: sed ad eius ꝯfirmatio
nem diuersas rões induxit ad gratiaꝝ actio-
nes. ⁊ hec est qđ dicit. Dico. i. insinuo vobis
ad vestram salutẽ xp̃m fuisse ministꝝ. i. insti
tutorem sacre doctrine. Circõcisionis. i. eoꝝ
que spiritualr̃ per ꝯtritioneꝫ: cõfessioneꝫ ⁊ sa
tisfactionem: circoncidunt̃ in ꝯsciaa sordibus
peccatoꝝ: ꝓpter veritateꝫ dei. i. doctrinaꝫ sa
cram a deo infusam ad ꝯfirmanduꝫ ꝓmissio
nes patrum. ⁊ sic spiritualr̃ circõcisoꝝ: qꝛ ta-
libus ꝓmittitur vita eterna. In remissioneꝫ
quam iam receperũt: vt sic in ꝓmissorum im
pletione se ostẽderet esse veracẽ. Ex hijs pꝫ
ꝙ nõ reppulit iudeos: qbus proprie veritas
exhibita est. gentibus vero misericordia p̃sti
ta est: quibus nulla ꝓmissio facta est. Et ideo
dico ⁊ adduco gẽtes debere honorare deum
super misericordia. i. de mia ꝯtra eas: nõ eis
ꝓmissus: nec ad eas missus: ſꝫ Augu. susce
put tñ. ¶ Ad ꝯfirmationem huius adducit ꝓ
bationem: sicut scriptũ est. Confirmans de
gentibus ꝙ assumpte sunt ꝑ miam: de quibꝰ
minus videt̃. Propterea ꝯfitebor tibi in gẽ
tibus. i. faciã tibi ꝯfiteri in gentibus voce lau
dando. Et nomini tuo cantabo. Corde exul-
tando. i. faciam cantãtes tibi canticũ nouum
⁊ cum letitia te laudantes. Et iteꝝ Ysa. dicit
Letamini gentes: qꝛ assumpte estis: vt sitis
vnum ouile cum plebe eius: ⁊ cum spiritu ali
ter circõcisis. Et iteꝝ. Laudate eum oẽs gen
tes. Barbaree gre. ⁊ lati. Cum qbus ⁊ oẽs
populi. I. ibi. ſꝫ glo. Tribus magnificate eũ
qui adduxit numerum plebis sue. Et rursus
Ysa. ait ca. xj. Erit radix yesse: qui fuit pater
dauid. Et dicit̃ radix: quia sicut radix latet in
terra: ⁊ nõ apparet super terrã: sed qđ ex radi
ce ꝓcedit. sic yesse latuit sub terra: qꝛ non fuit
rex: sed hõ popularis. sed ex ipso reges ꝓces
serunt. Huius radicis dauid arbor fuit: qui
per ramũ. i. ꝑ mariã fecit fructum. i. christũ.
Et ex hac radice erit ille: q exurget a morte re
gere gentes per fidem ⁊ opera. Et ideo gen-
tes sperabũt in eum. Genesis vltimo. Ipse
erit expectatio gentium.

Sexta ꝯsideratio.

Exta ꝯsideratio est de eius p̃miatio
s ne cum dicit̃. Deus aũt spei. vbi est
vna ꝯclusio: q̃ est ꝙ per sacram do-
ctrinam ꝯsequitur qs magnam remuneratio
nem ꝓpter multiplicẽ ꝑfectionem. Nam per
virtutuꝫ ꝑfectionem hõ acqrit eternaꝫ remu
nerationem. Sacra autẽ doctrina docet nos
in virtutibꝰ exercere. vnde Hugo de sancto
Uictore. Sacra scriptura docet nos. ⁊ fructꝰ
eius est: qꝛ ⁊ mentẽ scientia erudit: ⁊ moribꝰ
ornat: docet qđ scire delectet: ⁊ quod imitari
expedit: ꝯtemptum mũdi suadet ad amorem
cõditoris inflãmat: docetqꝫ qualiter virtutes
debeant acqri: ⁊ qualiter vitia valeant decli-
nari. Et ideo sancti doctores p̃destinati fue
runt nõ solum ad p̃mium: sed etiam ad excel
lentem gradũ premij. vnde dicit. Deus autẽ
spei. i. dator spei repleat vos omni gaudio spi
rituali expectatione future remunerationis:
⁊ pace: sine qua gaudium non est iocundũ
scilicet per fidem: vt abundetis in spe. i. certi
ores sitis de vita habenda in virtute spiritus
sancti: id est bone operationis: quam dat spi-
ritus sanctus.

¶ Dñica scđa aduẽtus. Sermo de euang°.

Johãnes cũ
audisset in vinculis opera
i christi: mittẽs duos de di
scipulis: ait illi ⁊c. Mat.
xj°. Sicut vidimus ꝙ ad
introductionez forme na-
turalis oꝫ mãm debitam disponi. Hec autẽ
dispositio fit per prohibentium amotionem:
⁊ per mouentium adhibitionem. Sic reuera
in spũalibus inuenit̃: q̃ꝛ ad hoc vt forma gra-
tie diuine introducat̃: oꝫ vt ipsa voluntas de-
bite disponat̃. Hec aũt dispositio fit per vitio
rum extirpationem: ⁊ virtutum insertionem.
Qđ quidem p̃tendens saluator: nostre imagi
nationi tres ꝯsiderationes in euangelio isto
moraliter intellecto representat.
¶ Prima ꝯsideratio est de debita dispositio
ne voluntatis ad gratie receptionẽ: qđ notat̃
in Johis vinculati discipuloꝝ missione. vñ
dicit. Johes cuꝫ audisset in vinculis opa xp̃i.
¶ Scđa ꝯsideratio est de ꝓuida extirpatiõe
⁊ hoc per gratie infusionem: q̄ intelligit̃ in sal
uatoris responsione: ibi. Euntes renunciate
Johi q̄ audistis ⁊ vidistis. Ceci vidẽt. Clau
di ambulant. Leprosi mundantur. Surdi
audiunt. Mortui resurgũt ⁊c. ¶ Tertia ꝯsi
deratio est de cõgrua perfectiõe volũtatis. ⁊ h̃
ꝑ gratie inhabitationem: qđ intelligit̃ in Johe
per saluatoris ꝯmendationem: ibi. Illis aũt
abeũtibꝰ: cepit ihs ad turbas dicere de Johe.

Prima ꝯsideratio.

Jrca primam ꝯsiderationem est no-
c tandum ꝙ voluntas cum equaliter
sit subiectum gratie ⁊ peccati. ⁊ rõe
nãlis inclinationis etiã infecta sit peccato: opꝫ
ꝙ reformet̃ per gratiã: q̃ꝛ peccatũ ⁊ gratia ra-
tione ꝯtrarietatis nõ se cõpatiuntur in eodem
sed mutuo se expellunt. ¶ Hec ergo volun-
tatis reformatio initiari debuit per gratiã pre
uenientem: que quidem est inuitatiua ad bo-
num: quia est motus bone volũtatis: quo đs
nos p̃uenit vt de ꝯgruo nos disponamus ad
recipiendũ xp̃m in mentem per gratiaꝫ. Qđ
autem hec receptio fit nobis possibilis: pꝫ per
btũm Aug. dicenteꝫ ꝙ beata virgo prius xp̃ꝫ
mente concepit: q̃ꝫ carne. sed aĩa virginis fuit
eiusdẽ spẽi cum aĩa nr̃a. Igit̃ quicq̃d fuit sibi
possibile: ⁊ nobis. sed tñ gratia mediãte: q̃ꝛ in
puris nãlibus ipsa volũtas non meret̃: nec vi
tare pctũm põt. Quod pꝫ priore rõne: q̃ꝛ nul
lum agens põt ꝓducere effectum excedenteꝫ
ꝓpriam virtutem: nisi assit altior virtus. Sꝫ
mereri est effectus excedens potentiã ⁊ vir-
tutem voluntatis in puris nãlibus. Nunc g̃
effectuꝫ nõ potuit voluntas ꝓducere sine vir
tute altiori. Hec aũt virtus est gratia: que est
principium productiuum actus meritorij.
¶ Patet etiaꝫ scđo: cum gratia fit p̃nᵐ vite
spũalis: q̃ꝛ aĩa mortua peccatis: reuiuiscit gr̃a.
vnde gratia perficiens voluntatem: facit eius
actus deo acceptos: ⁊ vita eterna dignos. vn
de ꝯcordat apl's. Justificati igit̃ gratia ip̃ius:
per fidem heredes simus: ꝫm spem ⁊c. Sed
nunq̃d obligamur ad gr̃am hñdaꝫ: cuꝫ sit do-
nuꝫ supnaturale: ⁊ per ꝯsequens nõ est in po
testate nostra. ¶ Dicendũ ꝙ sic: q̃ꝛ lꝫ non est
in ptãte nostra: tñ deus sic ordinauit: ꝙ eam
disponenti se daret. s. de ꝯgruo: nõ de necessi
tate: q̃ꝛ cum voluntas diuina sit infinita: ⁊ gr̃a
creata finita: per eam necessitari non potest.
vnde lꝫ ex institutione diuina gratia hẽat ra-
tionem acceptationis: tñ deus posset actũ bo-
num acceptare sine gratia: q̃ꝛ iste actus. s. ac-
ceptare est ipsum ordinare in vltimum finem
scilicet vite eterne. Jstud põt fieri vel mediã-
te gratia: que est hitus caritatis: queꝫ deus in
stituit esse rõnem acceptãdi: vel sine tali hitu.
¶ Sufficit g̃ iste ordo rõis. s. actum mõ ordi
nari ad vitam eternã: q ante nõ ordinabatur.
Secus aũt est de peccato: q̃ꝛ vt dictuꝫ est: pro
priuꝫ p̃nᵐ actus peccati est volũtas: q̃ꝛ omne
peccatum est voluntariũ: vt pꝫ per Augu. di
centeꝫ ꝙ nulla alia re fit mens humana serua
libidinis: nisi ꝓpria volũtate. Dicit̃. n. ꝓpria
ꝫm Ber. q̃ꝛ nõ est cõis cuꝫ deo ⁊ hoibus: sꝫ
nr̃a tm̃: q̃ñ qđ facimus: nõ ad honorẽ dei: ⁊
nõ ad vtilitatẽ ꝓximi: sed ꝑꝑ nosipsos facimꝰ
nõ intendentes placere deo: ⁊ ꝓdesse ꝓximo
¶ Sed reuera huic ꝯ̃ria est caritas: sine qua
oĩa alia dona non ꝑducunt ad deum: ⁊ ip̃a si
ne alijs nos ꝑducit ad deum: ⁊ per quaꝫ tota
nos inhitat trinitas: ꝫm Augu. 15. de trini.
vñ oꝫ vt hanc relinq̃ntes: ꝯformemus eaꝫ di
uine voluntati: ⁊ hoc vinculo caritatis: q̃ꝛ ꝫm
Ber. voluntatẽ ꝓpriam relinquentes: nihil
amittunt: immo lucrant̃: cõmutantes illam in
melius: vt cois fiat que ꝓpria fuit: q̃ꝛ cõmu-
nis voluntas caritas est. Et sic habet̃ primuꝫ
motiuum valens ad dispõnem volũtatis: qđ

est grẽ diue reformatio: qđ notat̃ cum dicitur
Johes q interp̃tat̃ i quo est grã. Et signifi-
cat voluntatẽ gratia reformatã. Jdeo sequit̃.
¶ Tertium qđ reqrit̃ ad debitam mentis dis
põnem. s. humane volũtatis ad diuaȝ ↄfirma
tionẽ ibi. Jn vinculis morabit̃. Per vincula
intelligit̃ ↄfirmatio volũtatis nostre ad diuaȝ
mediãte dilectione: q̃ est vinculuȝ pfectionis:
ꝑm aplm. Nos ĝ debem⁹ ↄformare volunta
tem nostrã diue voluntati: qꝛ voluntas diua
est regula effectuũ ↄtingentium: qꝛ regula ap
posita regulabili: eius curuitatem manifestat
Quia igit̃ nostra volũtas pp instabilitatẽ est
curua: oȝ ad h̃ vt rectificet̃ ꝙ recte regule vni
atur. Hoc aũt est diua volũtas: q̃ semꝑ vni
formit̃ regulat. vñ Aug. Jmpius est cui nõ
placet diua ꝓuidentia. vñ quicqd dei ꝓuidẽ
tia ordinat: tenemur velle. ¶ Sȝ qualr̃ hec
ↄformatio fieri debeat: est notandũ: ꝙ hec cõ
formatio hȝ duplicẽ respectũ. Unum ad volũ
tatem nr̃am. Alium ad voluntatẽ dei. Si re
spicit ad voluntatẽ nr̃am: q̃ duplex est. s. sen-
sualitatis ꝛ rõis. Si respicit ꝑmam: sic nõ dȝ
fieri cõformatio: qꝛ ista etiã in xp̃o remurmu
rauit passioni: qꝛ nõ fuit ↄformis voluntati di
uine in volito. Sȝ hic est vna dubitatio. An
in appetitu sensitiuo christi fuit pctm̃: qꝛ nõ
erat ↄformis volũtati diue in volito: qđ videt̃
peccatũ esse. ¶ Dicendũ ꝙ hr̃e voluntatem
difformeȝ diue voluntati in volito: nõ est pec
catum: sed hr̃e voluntatẽ difformẽ in forma
volendi. verbi gratia. De⁹ vult patrẽ meum
mori: ꝛ tñ vult me velle patrẽ meum nõ mori
Ecce ꝙ ego sum difformis volũtati diuine in
volito: sed nõ in forma volendi: qꝛ voluntas
diuina volebat ptem sensitiuã appetere oppo
situm eius qđ ipse volebat. Sic est in ꝓposito
qꝛ nõ fuit impletuȝ qđ voluntas in xp̃o voluit
vt nãlis. qꝛ velle voluntatis vt naturalis non
est nisi inclinatio ad suas pfectiones natura-
les sibi ↄuenientes. s. ad esse in corpore ꝓ ali
quo tpe. ꝛ voluntas diua erat ad oppositum:
vt non esset in corpore ꝓ aliquo tpe. sic quan
doqȝ nõ fuit impleta: vt pȝ in orõne: qꝛ volũ
tate eliciente simplr̃ voluit mori: vt cum dixit
Fiat volũtas: nõ mea: sed tua: sȝ alia volũtate
vt nã non: vt cuȝ dixit. Mi pater si possibile
est: transeat a me calix iste ꝛc. ¶ Alia est rõis
ꝛ hec est duplex. Quedã est determinata ad
vnum: vt est volũtas nãlis. ꝛ sic non est ↄfor
mis: qꝛ elicit actum ↄformẽ inclinationi nãli
¶ Alia est indeterminata: vt volũtas delibe
ratiua ꝛ ↄditionata: ꝛ sic tenemur. vel hec cõ
formatio respicit diuam voluntatem. ꝛ h̃ vel
q̃tum ad voluntatẽ signi⁹ sic tenet̃ ↄformari:
vt pȝ de Abrahã. lȝ p̃ceptum fuerit sibi: vt fi
lium suum imolaret: tñ voluit deus aliud: qꝛ
aliud significat qđ volebat Abrahã velle. s. i
carnatione: siue imolatione filij dei. vel respi
cit voluntateȝ antecedentem: qꝛ sic deus vult
omnes hoies saluos fieri: sic ꝛ tu. vel respicit
voluntatẽ ↄñtem. sic nõ tenetur ↄformari: qꝛ
voluntate ↄñte vult deus mala fieri ꝑmissiue
cum oia ꝓhibere posset. ꝛ tñ nullus dȝ velle
malum: qꝛ nõ solum malũ facientes: sunt di-
gni morte: sed etiã qui ↄsentiunt facientibus.
Ro. 3. Differunt tñ voluntas añs. ꝛ ↄñs: qꝛ
voluntas antecedẽs est respectu possibilitatis
ad saluteȝ. ¶ Scđa est respectus ad salutem
ↄditionalr̃: vt saluet ipsum si vult. Et hec nõ
semꝑ implectur: qꝛ dependet a libero arbitrio.
Hec aũt vnitio fit p amoreȝ. Amor. n. est qđ
dam vinculũ: qꝛ hẽt quandã virtutẽ vnitiuã.
Huiusmodi aũt vinculi triplex est funiculus
¶ Primus est ↄseruatio spũalis vite: ꝛ isto
ligat̃ cum corpore: ne defluat per lasciuiam.
¶ Scđs est sollicitudo bñficẽtie: ꝛ isto ligat̃
hõ cuȝ ꝓximo: vt faciat ei sicut vellet sibi fieri
¶ Tertius est exhibitio filialis reuerentie: ꝛ
isto ligatur hõ cum deo p debitã subiectioneȝ
Sed q̃te virtutis sit huius vinculũ caritatis:
oñdit Hugo de laude caritatis: dicens. Hec
enim traxit dei filiã in virginis vtero: de mun
do ad patibulũ ꝛ ad infernum. Et hec est qua
cuncte saluãdoꝝ aie trahuntur in paradisuȝ.
Sed proh dolor qdam hec vincula relinquen
tes: capiunt̃ vinculis pctõꝝ ↄtextis multis an
nulis. Nam ex delicato victu ꝑmo ↄsurgit la
sciuia carnalis: cui innectit̃ leuitas mentis: ꝛ
huic loq̃citas oris. ociositas tpis: huic horror
pnie: huic torpor negligẽtie: huic lãguor natu
re: huic mors gehẽne. ¶ Hec vincula preui-
dens apls multos alligare: lamentat̃ cum fle
tu: dicẽs phil. 3. Multi ambulant: quos sepe
dicebam vobis. Nunc autẽ flens dico inimi
cos crucis christi: quoꝝ finis interitus. quoꝝ
deus venter est. Ad hoc vt huiusmodi vincu
la dirumpant̃ ꝛ a nobis ꝓijciantur: opȝ diue
sapientie adhibere informationẽ. Sequitur.
Tertium qđ ꝓmouet voluntatis dispõem. s.
diue sapientie informatio. vñ dicit. Cum au-
disset opera christi. ¶ Carissimi sicut videm⁹
ꝙ creatio mundi dat quoddaȝ testimoniũ ma
iestatis imensitatis ꝛ auctoritatis. sic humanĩ

generis reꝑatio per filij incarnationē dat ma
ximum testimoniuꝫ eterne bonitatis: ⁊ impē
se caritatis. Nam cum humanū genus ꝑ pec
catum ꝑmorum parentū iuste dei iudicio fue
rit a supnis elōgatum: multis miserijs impli/
catuꝫ: ⁊ eternis supplicijs mancipatū: nec cre
atura inueniebatur: q̄ debuit ſm diuinam ordi
nationem reꝑare. Auctor creature ꝯmiserans
⁊ cōpatiens suam inclinauit maiestatē ad car
nis vnionem: ⁊ suam dilatauit caritatem per
mortis passionē. vñ ꝓpter nimiā caritatē ⁊c.
Unde ꝙ alium modū potuisset huiuſe nostre
reꝑationis absolute. s. ꝑ puram creaturā pꝫ:
qꝛ mors xp̄i fuit scd̄aria cā ⁊ meritoria. De⁹
autē ꝑmaria nostre redēptionis. ¶ Quicqd
deus ꝗ potuit mediāte alio: h̄ potuit sine eo.
sed deus deleuit culpā mediāte morte filij sui:
tanq̄ꝫ mediāte cā scd̄a. Igiť potuit sine ea. ⁊ h̄
de potētia absoluta: si h̄ ordinasset. sed magis
ordinauit ꝙ filius suus satisfaceret. Et hoc ꝓ
pter multas rōes. ¶ Prima est vt humana
nā non teneretur tanta dilectione nisi a deo.
¶ Iteꝫ vt ex h̄ ōnderet summā dilectionē ad
hoiem: ⁊ ex hoc per amorem eum traheret.
¶ Item vt ista satisfactio cēt efficacior: ⁊ excel
lenti mō fieret. s. ꝑ talem: q erat infinite diligi
bilis: ⁊ ꝑ ꝯñs eius actio esset infinite accepta/
bilis ex ꝑte sui. vñ Johes. s. volūtas purgata
ꝑ grām in vinculis caritatis: vnitus diue vo/
luntati: cum audisset oꝑa xp̄i. s. creationē ⁊ re
parationem: ⁊ informationē virtutuꝫ: merito
debuit illustrari. Qđ etiā pꝫ rōe. Nam btitu
do est ꝑmium virtutis. Q pꝫ ꝗ ad btitudineꝫ
tendentes: ſm virtutem disponi ad virtutem
aut verbis: aut exēplis. Exempla aūt alicui⁹
⁊ verbi tanto efficacius ad virtutem inducunt
q̄ꝫto ⁊ firmior hētur opinio bonitatꝭ. Opinio
aūt bonitatis infallibilis de nullo hoie hr̄i po/
terat: qꝛ etiā scti viri in aliquo inueniunť deli
qsse. vñ necessariū fuit hoi ad h̄ vt ad redem/
ptioneꝫ grē mens debite disponereť: ꝙ a deo
humanato doctrinaꝫ ⁊ exēpla virtutis: q̄ sunt
oꝑa xp̄i: audiēdo ꝑciperet. Propter qđ dñs
dič Joh. 3. Exēpluꝫ dedi vobis. Quare Jo
hānes audiens doctrinā ⁊ exēpla xp̄i: merito
debuit ꝑ mētis adhesionē: ⁊ spei desideriū as/
sentire. vñ seqtur. ¶ Quartū motiuū valens
ad debitā mētis dispōeꝫ. s. volūtatis formate
ꝑ grām: ꝑ desideriū: sursum actio: ibi. Mit/
tens duos de dis. su. Quid ꝑ hos discipulos
moralr̄ intelligiť: nisi fides formata ⁊ spes: q̄
sunt due ale: qb⁹ mens eleuať in deū: qꝛ ex co
gnitione fidei: q̄ in dei filios adoptamur: ſm
Ber. Expectam⁹ ꝑ spem futurā btitudinem
q̄ spes oriť ex meritis ꝑcedentibus: grā dei co
oꝑante. vñ addiť. Tu es q ven. es. q. d. Sci
mus te ꝑ fidem formatā. Tunc. n. fides for/
mata est in intellectu: qñ caritas est in volūtate
An aliū expe. q. d. nō dubitando: sꝫ admiran
do grē gratū facientis delectationē ⁊ mētis sa
ticitatem. Expectam⁹ ꝑ spem: quaꝫ hēmus ex
imaginatōe sūmi boni: ipꝫ desiderādo. vñ ad
h̄ vt mēs ꝑ desiderium eleueť in deum: ꝑ req
ritur fides: qꝛ sicut videmus ꝙ oculus nālis
nō pōt videre reꝝ dñtas lumine nāli: nō illu/
stratus radio solis: cognoscit etiā minima reꝝ
Sic intellect⁹ humanus q̄ꝫtūcunq̄ꝫ ꝑspicuus
nō sufficit ad cognoscendū deum: nisi lumine
fidei fuerit illustratus. Ysa. 7. Si nō credide
ritis: nō intelligetis. Hoc etiā pꝫ rōne. Naꝫ
btitudo hois ꝯsistit in quadā supnāli dei visio
ne: ad quā nemo ꝑtingere pōt: nisi ꝑ modum
adiscētis a deo doctore. ⁊ hec successiue ꝑ mo/
dum nāe sue. Omnis aūt talis adiscens oꝫ ꝙ
credat. Ad h̄ ꝙ ad ꝑfectā sciam ꝑueniat: ⁊ ad
ꝑfectam visioneꝫ btitudinis: ꝑexigiť ꝙ credat
deo: vt discipulus magr̄o docenti. Quare
necessariū est credere ad salutē. vñ fides reqri
tur ad h̄ vt mens in deum ꝑ desideriū erigať.
Qđ aūt fides necessaria sit: h̄ pꝫ rationibus.
¶ Prima est vt citius hō ad veritatis diue
cognitionē dei ꝑueniat. ¶ Scd̄a vt cognitio
dei sit certior. Multi. n. in studio scie ꝓficere
nō possunt: vel ꝑꝑ hebetudinē ingenij: vel ꝓ
pter alias occupatiōes ⁊ necessitates tꝑalis vi
te. vel ēt ꝑꝑ torporē adiscēdi: q oio a cognitōe
dei fraudarenť: nisi ꝓponerenť eis diuina ꝑ mo
dum fidei. ¶ Tertia ꝑꝑ certitudinē. Ratio
eiꝫ humana in rebus diuinis est multū deficiēs
Cui⁹ signū est: qꝛ phi de rebus humanis nāli
inuestigatōe ꝑscrutātes: in multis errauerūt.
Ut ꝗ eēt indubitata ⁊ certa cogni° apđ hoies
de deo: oportuit ꝙ diuina eis ꝑ moduꝫ fidei tra
derenť: q̄si a deo: q mētiri non pōt. vñ pꝫ ꝙ fi
des reqriť ad h̄ vt mens erigať ⁊ accepteť: qꝛ
sicut nunq̄ꝫ aia est deo accepta nisi sit ordinata
q̄ꝫtum ad voluntatem ꝑ hitum caritatis: q est
hitus supnālis: sic nunq̄ꝫ pōt esse deo accepta
nisi sit ordinata q̄ꝫtuꝫ ad itellectū ꝑ hituꝫ fidei
q est hit⁹ supnālis. ¶ Est igiť duplex fides
. s. formata: qua exñte in intellectu: caritas est
in volūtate. Alia est fides iformis: q̄ exñte in
itellectu: caritas nō est i volūtate. Sꝫ vide ne
ꝑ istā fidē informē dcipiaris: qꝛ hec fides nō ē

virtus non habens in voluntate caritatē: que est forma fidei. Q̄ď non sit virtus: pȝ: qꝛ virtus est habitus: quo mediante actus fit bonus ⁊ pfectus. Hoc nō facit fides informis: qꝛ nō dirigitur caritate. i. opum impletiōe: qꝛ probatio dilectiōis exhibitio est opis ſm Greg. vnde Ber. Fides sine operibus mortua est. vnde si queris que sit fides viua: certe illa p quaȝ xp̄s habitat in cordibus nostris. vnde Ber. Tam diu xp̄s in nobis viuit: quādiu viuit fides. Et postq̄ȝ fides mortua est: quodāmodo xp̄s mortuꝰ est in nobis: qꝛ xp̄s p fideȝ viuit in nobis. vnde Ber. Sicut corporis vitaȝ ex motu cognoscimꝰ: ita ⁊ fidei vitaȝ ex opibus bonis. Quid. n. mortua ē fides: nisi fides sine ope dilectionis? Sicut. n. vita corporis est aīa: p quā mouet̄ ⁊ sentit. Ita vita fidei est caritas: qꝛ per illā operatur: vnde refrigescente caritate: fides moritur: sicut corpus aīa reccdente: vnde sine fide. s. formata caritate: impossibile est deo placere. ¶ Scđo ad hoc vt mens in deū per desideriū transformet̄: requiritur spes certa: vnde dicit. An aliuȝ expectamus: qꝛ ꝓprius actus spei ē expectare. Q̄ď pȝ: qꝛ expectare est actus voluntatis: sed actus volūtatis est velle: sed velle nō est velle respectu rei p̄ntis: sed respectu rei absentis: sed hoc velle est expectare: vnde Aug. dicit. Q̄ď spes est certa expectatio beatitudinis future: ꝓueniens ex meritis ⁊ ex gratia dei. Dicit eniȝ. An alium. Ad insinuanduȝ q̄ gratia ⁊ gloria differunt realiter: lȝ tn̄ ſm apl'm sint eiusdem rationis: q̄ dicit: gratia dei vita eterna. vn̄ Bernar. in ſmone de assumptiōe. Triplicē grām diuinitus accepimus. Vnaȝ qua ꝯuertimur: Aliaȝ qua in tēptationibus adiuuamur. Tertiā qua ꝓbati remuneramur. ¶ Prima initiat per quā vocamur. ¶ Secūda ꝓuehit qua iustificamur. ¶ Tertia consumat qua glrificamur. Prima beneplacituȝ. Scđa meritum. Tertiā premiū. De prima dicitur de plenitudine eius oēs accepimus. De alijs dicit̄ gratiam pro gratia: idest munera eterne glorie ꝓ merito temporalis militie.

Secunda consideratio.

Secunda cōsideratio: est de prouida extirpatione vitiorꝫ: p gratie opationeȝ: cū dicit. Euntes renūciate Johāni. ⁊c. Scđȝ Ber. gemina ē spēs vitiorꝫ: Alia. n. sunt que nocent nobis: ⁊ alia que nocent proximo. Et hec oia dicuntur vallis lachrymarꝫ: qꝛ omni fletu fluminis plangenda est vita peccatorꝫ: que sic vitijs pȝ: qꝛ vnuȝ aliud causat: ⁊ vnū alterius est pena. ¶ Primū pȝ. qꝛ remouēs illud qď prohibet a peccato: effectiue inducit aliud: sed hoc facit peccatuȝ: qꝛ saltē demeritorie remouet grāz: v̄tutes: diuinaȝ curā: angelicaȝ custodiā. vnde Anselmꝰ. Si qs volūtarie peccat: extūc nisi ds̄ maximo miraculo ipsuȝ abstrahat a peccato ruit in peccatum: vt sibi datur in pena. Qualiter autem peccatum sit alterius pena: vide. Nam pena duo dicit. s. dānuȝ ⁊ malū: qď infligitur ꝓ demerito p̄cedente. Peccatuȝ sequens respectu precedentis sic se hȝ: qꝛ in se est malū ⁊ dānuȝ ⁊ pmittitur a deo nō sibi coassistēte pp̄ demeritum p̄cedentis peccati. Sed dices: quō peccatuȝ est pena cū sit volūtariū? ¶ Rn̄deo q̄ sufficit ad h̄ q̄ aliqd sit pena q̄ sit ꝯtra iclinatiōeȝ naturalē volūtatis: ⁊ bonuȝ ꝯueniens sibi inesse: quāuis nō sit ꝯtra eius actum illicitum. Exemplum: Martires sustinebāt maximos cruciatus: quos tn̄ summe volebant sustinere ergo sustinebāt penaȝ non ꝯtra ipȝ velle: sed contra modū nature. Sed qꝛ vitia: vt sic sunt motiua: opȝ vt extirpētur. Hec autem extirpatio fit p gratiā: qꝛ gratia ⁊ peccatuȝ mutuo se expellūt: cuȝ sint opposita. Q̄ď pȝ. ¶ Primo ex parte peccati: qꝛ peccatū priuat bonum hominis: videlicet gratuita ⁊ certitudine debita iesse actui: nō tn̄ priuat habilitate ad bonū vt aliq dicūt. s. q̄ cū ista habilitas sit finita: tādeȝ posset totalr̄ tolli p maximaȝ ꝯtinuationē peccatoruȝ: q̄ efficeret̄ inhabilis ad omne bonum. Hoc aūt est falsum: qꝛ peccatū nihil priuat realitatis i aīa. Cuȝ igitur habilitas aie sit gnālis sibi. igit̄ ⁊c. Hec etiā oppoꝰ. ¶ Secundo pȝ ex parte gratie: qꝛ gratia dat primuȝ esse spirituale: cū sit pricipiū ꝓductiuuȝ actus meritorij: qꝛ anima mortua peccatis: per grāz reuiuiscit. Vnde in psona peccatorꝫ Ro. 7°. Infelix ego homo quis me liberabit ⁊c. Et sequitur. Gratia dei p iesum christū. Peccatum enim non dimittitur: nisi opante virtute infinita. Subiacet eniȝ pene ifinite: qꝛ implicat offensam infiniti. Et ideo cū nulla creatura sit capax virtutis infinite: opȝ q̄ remittatur per gratiam: ⁊ per ꝯdescensioneȝ diuinā. Et qꝛ ſm Ber. Gemina est species vitiorꝫ: qꝛ aliqua sunt remissibilia: aliqua irremissibilia: quorꝫ vtraqȝ species: qualiter per gratiā extirpetur ē videduȝ. ¶ Primo de remissibilibꝰ:

vbi nota ꝙ euãgelista in euangelio enumerat
sex defectus quibus aia inficitur per peccatũ.
¶ Primus est error ratiõis: qui intelligitur
in cecitate. ¶ Secundus est curuitas affectio
nis mouentis: qḋ proponitur in claudicatiõe
¶ Tertius imundicia ↄcupiscentie carnalis:
que infertur in lepre infectiõe. ¶ Quartus ẽ
separatio anime a deo: qḋ insinuatur in mor/
tis inflictione. ¶ Quintus est duritia cordis
qḋ innuitur in sorditate. ¶ Sextus est defe/
ctus gratie ⁊ virtutũ: qḋ ostenditur in pauper
tate. ¶ Primo dico ꝙ peccatũ opatur in aia
errore rationis eligentis: cum dicit. Ceci vi/
dent. Nam cuꝫ aia facta esset: vt esset capax
sũme beatitudinis: date erant ei potentie ad sũ
mum bonum cognoscendũ: appetendũ: ⁊ fru
endum. Sed cũ homo ↄsensit in peccatuꝫ: cõ
tra dei prohibitionem: tũc oẽs vires aie sunt
deordinate. Qr. n. homo ex amore visibiliuꝫ
ab inuisibiliũ amore cecidit: sola iã visibilia co
gnoscit: diligit: ⁊ eis inheret: ⁊ ita ceca est aia
ꝙ nec cognoscit seipsaꝫ: vt de ea dicat̃: Sapi.
2°. Excecat eos malitia eoꝝ. Hunc auteꝫ de/
fectum tollit gratia: cuius est aiam illuminare
nõ formaliter: qꝛ est in voluntate. Sed dicit̃
illumiare imperatiue p̃cipiendo actus illumi/
nosos fidei. Unde cũ ideo nostra lippa sit fa/
cta per peccatum: qḋ non possumus ꝑ nos in
telligere: nec veritatẽ inuenire: bene ds ↄde/
scendit nobis: ne in errore essemus: deditque
nobis notitiã veritatis in fide vt regulis fidei
sensum nostꝝ humiliter subijciamus: si nõ vo
lum⁹ deuiare: vnde sicut oculus naturalis nõ
potest videre reꝝ differentias lumine natura
li: tamẽ radio solis cognoscit etiã minima reꝝ
sic intellectus humanus i lumine fidei cogno
scit defectus etiã latentes. Et h̃ est ꝙ euãgeli/
sta dicit. Ceci vidẽt. Fides enim apperit ocu/
lum sinistꝝ: cuꝫ facit hoieꝫ ↄsiderare mala sua
⁊ ostendit ei eterna supplicia. ¶ Scḋo apit ei
oculum dextruꝫ: cũ facit hoiem ↄsiderare diui
nam largitateꝫ: ⁊ ostẽdit ei eternam beatitudi
neꝫ. ¶ Secundus defectus est curuitas affe/
ctionis cũ addit. Claudi ambulant. Affectus
nãqꝫ datus est homini: vt deũ diligeret. Sꝫ
per peccatuꝫ curuefactus est: ita ꝙ eligit dete/
rius ꝓ bono. Ratio est: qꝛ voluntas non fer
tur in suuꝫ obiectũ: nisi vt a ratiõe p̃ostensuꝫ:
qꝛ ergo ratio errat: ⁊ sic volũtas acceptat. Af/
fectus incuruatur ⁊ claudicat a rectitudie act⁹
Unde ꝗuis homo naturalr̃ velut finem vlti
mũ ƀꝫ Boetiũ dicentẽ. Inserta est nobis ve/
ri boniqꝫ cupiditas. Tñ oẽs hunc fineꝫ nõ cõ
sequuntur: qꝛ per electionẽ errant diuerso tra
mite incedendo: ⁊ sic ↄtingit ipsos a fine vlti/
mo deuiare ⁊ finalr̃ frustrari. ¶ Hũc igitur
defectum excludit gratia: affectuꝫ rectificando
in deum: ⁊ sic fit reductio. Nã voluntas ꝑ ca
ritateꝫ informata vitijs sic resistit: ⁊ virtuosis
operibus fideliter insistit propter deuꝫ. Que
eniꝫ curua ⁊ auersa fuit a deo: necesse habꝫ vt
ↄuersa cogat se ↄcordare cũ deo. Et motus re
belles ꝑ studiũ boni operis ad rectitudineꝫ re
flectere diuine voluntatis: ⁊ sic claudi incipi/
unt ambulare. Duo pedes aie: sunt effectus
placendi deo: ⁊ proficere proximo. Quidam
tñ claudicãt pede sinistro. s. qui volũt deo va
care. nõ auteꝫ ꝓximo ministrare. Quidã aũt
ecõuerso: ⁊ illi claudicant dextro. Qui ꝟo nec
deo nec ꝓximo itendunt: vtroqꝫ pede claudi/
cãt: ƀm illud. 3ª. re. 18. Usquequo claudicatis
in duas partes? Quasi diceret. Nũc tempus
est: vt deo intendatis: simul etiaꝫ de ꝓximo ꝓ
ficiatis. ¶ Terti⁹ defect⁹ est imundicia ↄcu/
piscentie carnalis: q̃ infertur in lepre infectiõe
Per peccatuꝫ. n. ↄtrahit anima maculã ⁊ effi
citur leprosa. Macula ꝓprie dicitur in corpo
ralibus: qñ aliqḋ corpus nitidũ: puta argentũ
vel vestimentũ: ex ↄtatu alterius corporis per
dit nitoreꝫ. Exẽplum: inter oẽs infirmitates
lepra est ꝑiculosa: qꝛ ↄtagiosa. Solo autem ta
ctu inficit: ⁊ tactu cessante nõ cessat infectio le/
pre. Sic reuera in spũalibus: opꝫ maculam
imaginari. Habet aũt aia hoïs dupliceꝫ nito
rem. Unũ quideꝫ ex lumine naturalis ratio/
nis: ꝑ queꝫ dirigitur in suis actibus. Alium
ex lumine diuine illustratiõis: per quẽ etiam
homo perficitur ad bene ⁊ decẽter agendum.
Est antẽ quasi quidaꝫ anime tactus: quando
peccatur adherendo aliquibus rebus ꝑ amo/
reꝫ: ↄtra lumẽ rõnis ⁊ diuine legis: vñ detri/
mẽtuꝫ nitoris ex tali ↄtactu ꝓueniẽs: macula
aie vocat̃. Et ꝗuis cesset actus peccãdi: tñ re
manet macula. vñ sic paulatiꝫ rubigo ↄtrahit̃
qñ nõ statiꝫ macula abstergit̃: sic venialr̃ macl'a
si purgari negligit̃: successiue venit̃ ad rubigi
nẽ mortalis peccati: qḋ non ita cito aufert̃. hec
aũt macula lepre ꝑ solã grãꝫ extirpat̃. Nã grã
hꝫ eẽ in aia ꝑ modũ sanitatis ↄgetantis. Sicut
eniꝫ hõ sanus nõ incitat̃ a ↄtrarietate humoꝝ
spiritũ molestãtiũ. Ita i grã exñs q̃ delet talẽ
infirmitatẽ nõ ingetat̃ ab ipugnatiõib⁹ passio

num ipsuz vexãtibus ad modũ febriũ. Puta
a ɔcupiscẽtia carnis: pro qua infirmitate dicit
apl's. Inter vos multi infirmi sunt ⁊ ibecilles
sed qñ aduenit grã: tunc aia efficit sana. Uñ
Ysa. 58. de aia seipsaz ad gratiã disponentem
dicit. Tũc erũpet q̃si mane lumen tuũ: ⁊ sani/
tas tua citi⁹ orietur. ¶ Ratio ẽ: q2 nõ dimit/
titur pctm̃: nisi tollat offensa. Sz offensa dĩ tol
litur p effectũ dilectiõis dei: q̃ est gratia. Hec
ergo sanatio fit p gratiã: lz. n. dilectio dei sit i/
mutabilis ⁊ eterna: tñ eius effect⁹. s. gatia qñ/
qz tollitur: qñ ab ipso deficimus ⁊ iteruz recu
peratur: cũ ad ipz ɔuertimur: ⁊ h̃ est qd̃ dicit.
Leprosi mundãtur. Ab imundicia ɔcupiscen
tie carnalis: q2 sicut lepra solo tactu inficit: sic
minimũ in natura. s. ɔcupiscẽtia carnis multo
magis exñs in sua totalitate. Minimũ huius
vitij est imaginatio: nã nulli⁹ alteri⁹ vitij ima
ginatio: ita cito inficit ɔscientiã: absorbet intel
ligentiã: armat inimicã carnẽ ɔtra aiaz. Sed
medicina grẽ diuine facil'r celeriter ⁊ itegral'r
curat. Facil'r: q2 potẽtia dei. Celeriter: q2 sta/
tim cũ applicat sanat. Integral'r: cũ sit indiui/
sa. Salubriter: q2 ñ soluz sanat: sz ẽt in posterꝝ
p̃seruat. Hac medicia mũdatus fuit Naamã
a lepra cui⁹ caro restituta ẽ sicut caro pueri. 4.
Reg. 2. ¶ Quart⁹ defectus ẽ sepatio aie a dõ
qd̃ insinuat in mortis afflictiõe. Quid enim
mors nisi priuatio vite? Uñ Ber. Uñ. n. ni
si ex separatione aie ⁊ corporis mors ꝓcedit?
Itẽ Ber. Quid vo in reb⁹ humanis certius
morte? Quid hora mortis ituemur icertius?
Nõ miseretur inopie: nõ diuitias reueret: non
generi cuilibet: nec ipsi deniqz parcet etati: ni
si qꝫ senib⁹ quidez est in annis: ⁊ adolescenti/
bus qdez in isidijs. Itez bona mors iusti pp
requiẽ: melior pp nouitatez: sed optima pp se
curitatẽ. Ecõtra mors peccatorꝝ pessima: ma/
la siqdez in amissiõe mũdi: peior i separatione
carnis: pessima in vmis ignisqz duplici ɔtri/
tiõe. Uñ fz Ber. Studeam⁹ viuere vita iu/
storꝝ: sz mortẽ eorꝝ multo magis desiderem⁹.
Sapia. n. iustorꝝ nouissima p̃fert: hec mors
pp peccatũ est nobis iflicta. Uñ Ber. Pecca
tuz p̃cessit: vt seq̃retur mors. Quasi sane dice
ret. Si caruisset hõ peccato: mortẽ nõ gustas/
set i eternũ. Peccãdo itaqz vitã amisit ⁊ mor
tez inuenit. Hãc autez mortẽ duplicẽ esse de/
scribit Ber. d. Due sunt mortes ⁊ totidez re/
surrectiões. Prima: mors aie. Scd̃a: corpo
ris. Mors aie: sepatio aie a corpore. Hanc
operatur peccatum. Hanc pena peccati. In
prima resurrectio anime. In secunda corpo/
ris. Primam operatur humilis: ⁊ occult⁹ ad
uentus christi. Secundaz gloriosus ⁊ mani/
festus xp̃i proficiet aduentus. Primã. s. mor
tem corporis nullus euadere potest: cuz sit ꝓ/
pria passio ɔsequẽs totaz naturaz specificaz ⁊
solã humanam. Sed secũdaz mortẽ. s. anime
sola gratia tollit: ipsaz viuificãdo: q2 sicut cor
pus p animaz: ita aia p gratiaz viuit. Et ideo
sicut decedente anima corpus moritur: ⁊ adue
niente viuificatur. Ita ⁊ aia per gratiam. Et
hoc est: qd̃ dicit euangelista. Mortui resur/
gunt: idest aia mortua p peccatũ. Peccata. n.
mortalia habent animaz occidere: que per gra
tiam viuit. Roma. 6. Stipẽdia peccati mors
sz resurgũt per grãz verbi incarnati in virgi/
ne Maria. Unde sibi dictum est ab angelo.
Aue gratia plena dñs tecũ ⁊c. ¶ Quint⁹ de/
fectus est duritia cordis: qd̃ innuitur in surdita
te. Surditas est priuatio virtutis auditiue: ⁊
inualida efficit ad aliqd̃ bonũ percipiendum.
Sic reuera: surdus spũalis est: qui fm Ber.
Nõ aures ad verbũ dei audiẽduz aperit: fm
illud psalm. Tanq̃ surdus nõ audiebaz. Ra
tio est: q2 mens allecta sensibilibus: nõ nisi de
lectatiõibus rerꝝ sensibiliuz per inordinatum
amorem pascitur. Et ideo iflexibilis efficitur
diuine inspirationi: ⁊ sic indurat ⁊ surdescit.
Et ẽ reuera magnũ signũ reprobatiõis: q2 ad
reprobationẽ seq̃tur induratio. Et inflexibili/
tas diuine inspiratiõis: signũ est iterne indu/
ratiõis: q2 aial homo non ꝑcipit q̃ sunt spirit⁹
dei. Hec autẽ surditas dr̃ bene cor induratũ:
q2 sicut durꝝ est qd̃ nõ scindit nec mollit. Sic
cor durꝝ: nec ɔpunctiõe scindit fz Ber. Nec
pietate mollitur: nec mouetur p̃cibus: minis
nõ cedit: flagellis indurat: ingratũ est ad bene
ficia: ad ɔsilia infiduz: ad iudicia serũ: inuere/
cundũ ad turpia: impauiduz ad ꝑicula: nec de
um timet: nec hoiez veret. Uñ Greg. Inter
roget se vnusqsqz. Si aure cordis vba dei ꝑ/
cipit ⁊ intelligit. Quasi dicat: q. nõ. Quia oĩs
preditus surditate p̃dicta: nec intelligit aut ꝑci
pit. Istuz defectum habet gratia extirpare: q2
gratia veniens in animã induratam ad rece/
ptionẽ diuinarꝝ inspirationuz mollificat ⁊ ha/
bilitat audire: vt dicat illud psal. Audiaz qd
loquatur i me spiritus: qm̃ loquetur pacẽ ⁊c.
Et sic surdi audiũt. Audiunt. n. aliqui cũ sini
stra aure clamorem pauperꝝ: vt ⁊ ipsi exaudi/

antur. Prouer. 21°. Qui obturant aurē suam ad clamorem pauperū: ipsi clamabūt ⁊ nō exaudientur. Alij aperiūt dextrā ad audiendam predicationē. Prouer. 28. Qui declinat aurē suā ne audiat legem: oratio eius execrabilis erit. ¶ Sextus defectus: est virtutis defectus: ⁊ paupertatis gratie: qd notatur cum dicit. Pauperes euangelizātur. Sicut enī vidēmus: ꝙ paupertas corporalis defectū patitur in exterioribus bonis. Sic spiritualis paupertas in spiritualibus. vnde psalm. in persona pauperis clamat. Adiuua nos ds. Et sequitur Quia pauperes facti sumus nimis. Hāc. n. secundā paupertatē peccatū causat in aīa: eo ꝙ a fine vltimo eliminat: eoq; ꝙ oīs spūalis boni priuatiōe destituta: paup efficitur ⁊ inepta ad finis vltimi consecutionē. Hāc autē delet gratia in aīa ipsā virtutibus adornādo. Ratio est: Nā gratia cū sit radix meriti a deo cōfertur: sic vt possint singula opa meritoria ab hoīe pfici: ⁊ q: hoc nō potest fieri nisi p virtutes. Ideo deus ꝯferendo grāz causat Ḽtutes in aīa: qbus opa meritoria possent perfici. Et ideo ait apl's. Oīa possū in gratia que me cōfortat. Ex isto sumit documentū: ꝙ maximū signū gratie in hoīe est opari virtuose. Quia cum hoc pficere nō possit: nisi p ceteras virtutes quas grā causat in aīa. Ideo ab opib⁹ deuenimus in cognitionē habituū virtuosorū: ⁊ ab istis in cognitionē grē: que ē radix oīum aliorū. Vnde dicit. Pauperes euāgelizantur: idest ditantur euāgelij thesauro pretioso: scilicet gratia: ⁊ sic patet secunda ꝯsideratio

Tertia ꝯsideratio.

Tertia cōsideratio: que est de cōgrua volūtatis pfectiōe: ⁊ hoc p gratie inhabitationē. Ibi. Beatus ⁊c. est. Nam sicut per grāz verbi incarnati vitia extirpantur. Sic p gratiā verbi: passim virtutū infusione voluntas pficitur. Quod p3: q: pfectum esse: oēm additionem excludit. Et ideo vbi nō est perfectio: additio nō est adhibenda Sed cum voluntas nostra quoad partes virtuales inesse grato: multum sit imperfecta. eo ꝙ virtutes non sint sibi innate. Ideo ad eius perfectionē requiritur: vt sibi virtutes ifundantur. Hoc autem fit per gratiā: quare ⁊c. ¶ Circa istā ꝯsiderationem: ponenda sunt tria documenta. ¶ Primū est: ꝙ gratia orta a verbo passo pficit animam inesse grato p virtutes eius. Ratio est: quia gratia est principium productiuū actus meritorij: ⁊ in actu consistit beatitudo: inquantum elicitur a gratia: quia actus non accipitur: nisi in habitudine gratie ad habitum quo eliciur. Et gratia habet rationem acceptationis: quia ex diuina institutione. Hoc est: ꝙ quicunque habet gratiam: fit deo acceptus. Hanc autem gratiam meruit nobis Christus sua passione omnibus sufficere: Licet solum predestinatis efficaciter: vt ei dicamus. Viuat obsecro anima mea ob gratiam tui: quando scilicet auersi conuertuntur: ⁊ peruersi corriguntur: ⁊ conuersi proficiuntur. Unde dicit. Beatus est qui non fuerit scandalizatus ⁊c. Quasi dicat per contrarium. Qui fuerit emendatus in mea virtuosa perfectione: quam habui in passione ⁊ hoc per imitationem: scilicet merente vobis gratiā per passionem. Hic beatus erit: idest certificatus de gratia animam proficiente quā merui per passionem. ¶ Secundum documentum est: ꝙ fundamentū huius gratie virtutes in nobis operantur: est ipsa cōscientia: quod notatur ibi. Illis aūt abeuntibus dixit ihs ⁊c. Per desertū. n. ꝯscia intelligit: q: sicut in deserto sole irradiāte genera diuersarū herbarū reuiuiscunt: ⁊ generāt: ⁊ florescūt. sic sole iustitie. i. gratie splēdente super ꝯsciam: germinant ⁊ florescūt diuersa genera virtutū in ea. Et hoc est qd dicit Ber. Bona bone ꝯscientie reuiuiscunt in laboribus. s. exercitij virtuosi. nō arescunt: nec in morte euanescūt sed florescunt: nec deficiēt in eternū. vnde dicit. Illis aūt abeuntibus. i. post vitiorū extirpationē. Dixit ihs ad turbas. i. ad disponētes se ad gratiā. De Iohe. i. ꝯscientia: q:° Iohannes dicit in quo est gratia: q̄. s. virtutes ponit in ꝯscientia. vnde Macrobius. Uirtutis fructus sapiens in conscientia ponit. ¶ Tertium documētum est: ꝙ sm Grego. ꝯscientia est vas in interiori hoīe: in quo ꝯtinentur vitia ⁊ virtutes cuiuslibet hominis. Ne ergo in errorē labamur: ꝯscia distinguēda est. ¶ Ad declarationē huius nota ꝙ sm Ber. quadruplex est ꝯscia: q: aliqua est non bona: sed trāqlla. Alia nō tranqlla: sed bona Alia nec tranquilla: nec bona. Alia trāquilla ⁊ bona. Conscientia aūt prima est adolescentiū qui in spe peccant dicētes. Dominus nō requiret ista. Hec aūt assimilat arundini. vnde dicit. Quid existis in desertū videre? Arundinem vento agitatam? Quia sicut arundo est

leuis: et mollis: et vacua: sic talem ɔsciam habentes: cito credunt et delectationem carnalē sequunt. vnde tales dicunt. I. corin. 10. Qd in macello venit: māducate: nihil interrogantes ꝓpter ɔsciam. Et ideo dicitur ſm Ber. vulpina ɔscientia: que est tepida conuersatio: aialis cogitatio: ficta ɔfessio: breuis ɔpūctio: obedientia sine deuotione: oratio sine intentione: sermo sine circōspectione. Et ideo talis ɔscientia admodū arundinis leuis est: ad concupiscendum mollis: ad resistendū temptationibus vacua omni gratia. ¶ Scda ɔscientia est bona: et non tranqlla: et hec est eoꝝ: qui iaꝫ conuersi ad deum: recogitant annos suos in amaritudine. vnde dicit. Quid existis in desertum videre? Hoiem mollibꝰ vestitū et c. Per vestimēta mollia intelligunt vitia delicata. Hanc aūt vitaꝫ non hꝫ hec ɔscia: qꝛ non est tranqlla. et hoc ꝓpter asperitatē contritionis interius: et penitētie exterius. vnde aspitatem eoꝝ ɔuersorum: q recogitant annos suos in amaritudine: ɔsiderans Ysidorus dic. Nulla penitentia grauior ɔscientia mala. vis autem nunqꝫ esse tristis: mundā conscientiaꝫ scilicet per pnie aspitatem habeas. et bene viue: vt possis dicere illud Actu. 23. Uiri fratres in ɔscia bona sum cōuersatus ad deum. quasi dicat: conuersatus sum in aspitate penitentie: qua ɔscientiam feci bonā ad pcipiendā gratiā: qꝛ ſm Ber. lcūs gratie est ɔscia bona ¶ Tertia ɔscientia est: que nec est bona: nec tranqlla. Hec est eoꝝ: qui in multitudine peccatoruꝫ desperāt. vnde dicit. Quid existis videre? Prophetā? Etiam dico vobis plusqꝫ ꝓphetam. Uidemus. n. in moralibus q virtus semp ɔsistit in medio. vnde lꝫ sapiat nām extremoꝝ: tñ ad quodcūqꝫ extremoꝝ se declinat: ideo nō est virtus si non tenet medium. Extrema aūt eius sunt dolositas et fatuitas. Sed prudētia si in sua mensura pmanet: virtus est. si minus: fatuitas. si plus: dolositas. vnde in hoc qd dicit saluator. Plusqꝫ ꝓphetam. Hoc non pōt sonare in vicinū: qꝛ excludit dolositatem. Dolosi. n. ꝓphete sunt: q dolosis argumētationibus et falsis opinionibꝰ corda subuertunt simpliciū a veritate recte fidei et statu boni operis. Hos reprehēdit Iheremias. 14. Uisionem mendacē et diuinationem fraudulentā: et seductioneꝫ cordis sui ꝓphetant vobis. ¶ Quarta ɔscientia bona est et tranqlla: et ista est eorū: qui carnem spiritui subdiderunt: q cum illis qui oderunt pacem: sunt pacifici. Hanc ɔsciam assimilat angelo saluator dicens. Ecce ego mitto angelum meum et c. Angelus. n. est nomē officij: non nē. Hec auteꝫ assimilatio est ꝓpter proprietates ipius angeli. Ipsi enim sunt custodes nostri increpatores derelinquētium: ꝓmotores ad bona virtutum: ɔsolatores patientiū: propugnatores cōfugientiū: itroductores decedētium. Sic reuera ɔscientia a malo nos ɔseruat vnde Grego. Quid poterit obesse nobis: si oēs derogent: et ɔscientia sola defendat nos? ¶ Scdo malum nostꝝ reꝑhendit. vnde Seneca. Nil timendū facit aium: nisi reprehensibilis vite ɔscia. ¶ Tertio nos ditat virtutibus. vnde Ber. Uere diuitie nō sunt opes: sed virtutes: quas secuꝫ ɔscientia portat: vt in ꝑpetuum diues sit. ¶ Quarto onus penitentie alleuiat. vnde Ber. Onus qd fertur pro domino: ɔscientiā alleuiat. ¶ Quinto nos a malo securos facit. vnde Ber. Quid in terra quietius atqꝫ securius bona ɔscientia? Damna rerum nō metuit: nec verboꝝ cōtumelias nec corporis cruciatus. ¶ Sexto gaudia eterna donat. Seneca. Nunqꝫ sapiens sine gaudio est. Gaudiuꝫ autem non nascitur nisi ex virtutum conscientia et c.

¶ Dominica tertia vel quarta. Sermo de epistola. Sermo quintus.

Gaudete in domino semp et c. phi. 4. Cum gaudium sit de aliqͦ bono qͣtum ipsum bonū maius est: tanto magis de ipso est gaudendum. Inter cetera aūt bona cōe bonum est maius: qꝛ diuinius: vt ꝑmo ethi. dicitur. Et ideo dicitur de ipso maxime gaudendū. Sed qꝛ aduentus redēptoris est quoddam cōe bonum ideo est maxime gaudendū: vt dicatur. Gaudete et c. ¶ In eplis precedentibus apl's prenuncians nobis redēptoris aduentū: ꝑ euidentiā signoꝝ et ꝓtestationem scripturaꝝ hortabatur nos ad ɔdignā dispōem: q̄ ɔsistit in ꝑfectione exercitij virtuosi. In ꝑsenti epistola hortatur nos: vt in adepta ꝑfectiōe: iocūdemur ꝓpter certitudineꝫ expectationis: vbi occurrunt tres ɔsiderationes.

Prima ꝯſideratio.

Circa primam ꝯſiderationē que eſt de gaudio ꝑfectionis ⁊ eius perſeuerantia: cum dicitur. Gaudete: ſunt quinque concluſiones.

¶ Prima ꝯcluſio eſt videre qd ſit gaudiū. Et dicitur ꝙ cū duplex eſt gaudiū. ſ. ſpūale ⁊ corporale. Duplex eſt eius deſcriptio. vnde primū gaudiū. ſ. ſpirituale eſt exhilaratio cordis habētis certitudinē fiducie, ꝓmiſſionis diuine exhibentis liberaliter premiū cauſatū ex gratia dei: ⁊ de meritis ꝓcedentibus. Et rō eſt q2 ꝓmiſit deus ſe datuꝝ liberaliter ꝓmiū debite ſeruientibus. vnde Grego. Cuꝫ opꝰ creſcit: ꝓmij fiducia proficit. vnde ꝑ oppoſitū reſultat deſcriptio gaudij ſecularis. ſ. que eſt delectatio male mentis: impunita nequitia ꝓueniens ex voluptuoſa libidine carnis: occaſionata ſupfluitate cibi ⁊ potꝰ in reꝝ abundātia: ⁊ in pace carnis: excludendo aduerſitates tpales. vnde magne mie iudicium eſt taleꝫ nequiam impunitā non relinquere: nec gaudiū tale ſit in ſeculo: per qḋ cogat qs in extremo gehēne dānare. vnde bene dicit. Gaudete in dño. i. in veritate: nō in ſeculi vanitate: ſed in ſpe eternitatis. vnde Augꝰ. Sicut. n. nemo pōt ſeruire duobus dñis: ſic nemo pōt gaudere in dño ⁊ in ſeculo. Amicus. n. mundi inimicus dei reputabitur.

¶ Scḋa ꝯcluſio eſt: ꝙ ſolum gaudenduꝫ eſt in hijs: q̄ nos ordinant in deum: cuius odiū video in mūdanis: q gaudent in diuitijs: honoribus ⁊ ptāte. Quare aūt in hijs nō ſit gaudenduꝫ: ratio eſt: q2 iſta aliena ſunt a vera beatitudine: nec ꝯferunt ad eam: ſed plerūq3 impediunt. Quod p3: q2 cum de rōne beatitudinis ſit ꝙ ſit per ſe ſufficiens: vt p3 ꝑ ethi. Neceſſe eſt ꝙ beatitudine adepta nullū bonuꝫ deſit hoi: ſed adeptis ſingulis hijs: poſſunt adhuc multa bona neceſſaria eſſe: puta ſapiētia: ſanitas. Et ideo in eis non eſt gaudendū. vñ Ihere. 9. dicit. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua ⁊c. ¶ Item q2 vertitur in luctū ⁊ amaritudinē. Prouer. 13. Extrema gaudij luctꝰ occupat. Ideo dīc in dño eē gaudendū.

¶ Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ in tali gaudio eſt ꝑſeuerandum. vnde dicitur ſemper. Iterum dico gaudete. Ratio eſt multiplex. ¶ Primo q2 ꝑſeuerātia quicqd vult: a deo impetrat. vñ apl'i ꝑſeuerantes in orōne: acceperunt ſpūm ſanctum. Act. 1. ¶ Scḋo bona habita cuſtodit. Augꝰ. Perſeuerantia magnū donuꝫ eſt quo dona cetera ꝯſeruant. ¶ Tertio q2 facilia facit difficilia. vnde Ber. Procedenti de ocio ad laborē graue cernit qḋ incipit. ſ3 cum poſt aſſueſcere cepit: inuenit facile qḋ añ impoſſibile putauit. ¶ Quarto ꝓmium obtinet vñ Criſoꝰ. Tolle ꝑſeuerantiam: nec obſequꝫ mercedē habebit: nec beneficium gratias: q2 nō qui cepit: ſ3 q ꝑſeuerauerit ſaluus erit. vñ apl's dicit ſemp gaudendum: non ad horam.

¶ Quarta ꝯcluſio eſt: ꝙ non ſolum gaudendum eſt in dño per affectū: ſed etiam per effectum in opibus virtuoſis: cum dicit. Modeſtia veſtra. Hec aūt ſm glo. dicitur ꝯſtantia bonoꝝ operum. Hec virtus virtutum oīum mater ⁊ cuſtos eſt: omnes modificat: oēs dirigit. vñ Tullius. Modeſtia eſt pudor honeſtatis: declinans indecentiā in exterioribus: ⁊ efficit ordinationē interiorem. vbi nota ꝙ ad integritatē modeſtie tria requiruntur.

¶ Primuꝫ eſt honeſtas diſcrete ꝯuerſatōis

¶ Scḋm eſt mūdicia cordis ſincere ꝯſcie.

¶ Tertiuꝫ eſt caſtitas corporis. vnde primo dicitur ꝙ modeſtia cauet indecentiaꝫ in actu. ſic eſt caſtitas corporis. ¶ Scḋo in membrorum ſitu. ſic eſt honeſtas. ¶ Tertio includit ordinationē intrinſecam. ſic eſt ſinceritas conſcientie. vnde dicit de honeſtate: ꝙ ſit virtuoſa opatio cum cōpoſitione moꝝ: reſpuens vitia in ſe ⁊ in alio intuitu dei. vbi innuit ꝙ ad honeſtatem quatuor requiruntur.

¶ Quinta ꝯcluſio eſt: ꝙ tales opationes debent oībus innoteſci: q2 ad perfectū in virtutibus ptinet: ꝙ non ſolum ſibi viuat: ſed etiā alijs ꝓficiat ad exemplū. vnde dicit. Nota ſit omnibus. i. veſtra ꝯuerſatio nota ſit oībus fidelibus: vt imitent. Mat. 5. Sic luceat ⁊c. Et infidelibus: vt ibi nihil inueniant irreprehenſibile: ſed potius aliq exēplo noſtro conuertantur. vnde Caſſiodorus. Exēplo eorū vult eos acqri. Cum. n. lucebunt opa eorum: non deerunt q imitentur bonum illorum.

Scḋa ꝯſideratio.

Circa ſcḋaꝫ ꝯſiderationē que eſt de ꝑfectorum ꝯfidentia: ad deum habēda: cum dicitur. Dominus enim ꝓpe eſt. Sunt tres concluſiones.

¶ Prima ꝯcluſio eſt ꝙ deus ſolicitans nos ad bonū: ſemper ꝓſto eſt: fideliter ſibi ſeruientibus ad remunerandū. vnde dicit. Dominꝰ enim ꝓpe eſt. vnde apl's vult dicere ꝙ dñs

dicit. Ecce venio cito: ⁊ merces mea ⁊c̃. Apo
ca. vltimo: dicit. n. venio cito: ne dilatio tediū
pariat: ⁊ merces mea mecū ē: vt certitudo mer
cedis ad laborem accedat. Dare vnicuiqꝫ ⁊c̃.
Ne malꝰ īpuniētez sibi ꝓmittat: vñ dr̃. Dñs
enī ꝓpe est. i. paratus dare qcquid opus ē: in
spiritualibus ⁊ in tēporalibꝰ. Unde Ysa. 55.
Querite dominum dum inueniri potest. Se
quitur. Inuocate eum duꝫ prope est.

¶ Scđa ɔclo ē: q̄ d's ꝓpe est semꝑ: per suam
gr̃aꝫ fideliter ꝯuientibꝰ. Ideo cū fiducia post
ponēda est solicitudo tꝑalis: vñ dicit. Nolite
soliciti esse. i. seposita mūdi solicitudine: pro/
missa dei p̄ oculis habete. Pº pe. 5. Oēꝫ soli
citudinē vestrā ꝓijciētes in eū. Solicitudo tē
poralis facit nos indignos ꝓuidētia dei. Rō
est: q: solicitudo de temporalibus reuocat ani
mū a solicitudine de eternis: ⁊ de ꝯuiēdo deo
cui solicitudini solum adest diuina ꝓuidētia.
Tū q: generat in aia mūdi ɔtēptuꝫ: ⁊ eternoꝝ
puꝝ amorē: q: quāta solicitudie qs plus pro/
fundat̃ in mūdi ɔtēptu: tanto plus accēditur
in eternoꝝ amore: ⁊ ꝑ ɔñs. Eo copiosius di/
uina prouidentia efficitur dignus.

¶ Tertia ɔclo ē: q̄ q: ꝯm Greg. oro ostēdit
desideriū nostre volūtatis: illi a quo qd spera/
mus ipetrare. Ideo postpositi tꝑaliuꝫ solicitu
dine: spūalr̃ solicitemꝰ ꝑ orões ꝓ eternis. Ra
tio pōt esse: q: q̄uis deus nobis multa dat ex
sua liberalitate ⁊ nō petita: quedā tñ nobis pe
tentibus decreuit dare: ꝑꝑ nostrā vtilitatem:
vt. s. fiduciaꝫ q̄ndaꝫ acceptemꝰ ad ipsuꝫ recur
rendi: ⁊ vt ēt ipsum recognoscamus esse oiuꝫ
bonoꝝ auctorē. Et ideo lꝫ etiā ad ꝑficiēdnꝫ il
lud bonū eternū simus indigni: tñ nullus dꝫ
diffidere: cū dñs etiā nos ad petēdum īstigat.
Vnde Criso. Nunqꝫ orāti sua beneficia dñe
gat: que orātes: vt nō deficiāt sua pietate insti
gat. Unde dicit. In oi orone ⁊ obsecratione
petitiões vestre īnotescāt apud deū. Oratio ē
ꝓ bonis adipiscēdis. Obsecratio fit ꝓ malis
amouendis. Gratiaꝝ actio ꝓ preceptis. Qñ
alia vult ipetrare: gratus dꝫ esse de p̄teritis.
Petitiões aūt fiunt ꝓ rebus nōdū habitis. s.
ꝓ bonis corporis ⁊ aie i btitudine vite eterne
⁊ a deo petēdū ē: vt possimꝰ i eiꝰ ꝯuitio sustē/
tari.

Tertia ɔsideratio.

c
Irca tertiam ɔsiderationē: que ē de
saluatoris erga nos sedula idulgētia
cū dr̃. Et pax dī: vbi sūt due ɔclones

¶ Prima ɔº est: q̄ adeptis beneficijs ⁊ gra
tijs dei. In hac vita necessariuꝫ ē nobis ad ħ
diuinum auxiliū: quo mediāte castꝝ aie. i. cor
nostrū: q: ab ipo vita ꝓcedit solicitꝰ custodiat̃
q: situ in terra inimicoꝝ vndiqꝫ ipugnat̃: ⁊ iō
ex oi parte ē muniendū. Nā iferius ipugnāt
ɔcupiscētia: q: caro ɔcupiscit aduersus spiritū
Supius iminet iudiciū dei. Horrēdū eniꝫ ē
incidere in manus dei viuentis. Ratio mor/
tifera delectatio ex recordatione p̄dictoꝝ deli/
ctoꝝ: aut instātia tēptationū. Assistit arrogā/
tiū fratꝝ ingetudo. A dextris obediētiū fratꝝ
feruor ⁊ deuotio. Hijs inuidēdo: ergo cōtra
carnē vigilet rigor disciplinc. Cōtra iudiciuꝫ
dei. Iudiciū ꝓpriū ɔfessiōis: q: si nosmetip̄os
dijudicaremꝰ: nō vtiqꝫ iudicaremur. Contra
delectationē ex memoria peccatoꝝ frequentia
lectiōis. Cōtra tēptatiões: oronis istātia. Cō
tra fratꝝ iquietudinē: patiētia ⁊ ɔpassio. Con
tra fratꝝ deuotionē: ɔgratulatio. Hec. n. ex/
pellūt inuidiā: ⁊ ideo expedit custodiri cor ⁊ in
telligētiaꝫ. Cor: ne hijs impugnationibꝰ in/
quietet̃. Intelligentia: ne erroneis dogmati
bus a veritate fidei abducatur.

¶ Scđa ɔº ē: q̄ ab hijs ipugnationibꝰ sola
pax dei nos p̄seruat: vñ sic triplex ē ingetudo
ipugnationū: sic triplex pax dei ad p̄ꝯuādum
nobis ɔfert̃. Nā ratio pacis i generali ē repu
gnantiā oēꝫ excludere. Vñ dicit Aug. Pax
corporis ē ordinata partiū. Pax aie ordinata
cognitiōis actiōisqꝫ ɔfessio. Pax aie ⁊ corpo/
ris est ordinata vita ⁊ salus mētis. Pax hois
mortalis ⁊ dei ē ordinata i fide sub eterna le/
ge obediētia. Pax hoiuꝫ ē ordinata cōcordia
cohabitātiuꝫ. Et iō Aug. de ciuitate dei dicit
Quid ē aliud victoria: nisi repugnātiuꝫ subie
ctio? Qđ cū factū fuerit: pax erit. Et ħ ē qđ di
cit. Et pax dei. Quā. s. dat ipse d's. Uel pax i
creata: que est d's. Ephe. ⁊ . Ipse ē pax nr̃a.
Igit̃ ⁊c̃. Que exuꝑat oēꝫ sensuꝫ. i. oēꝫ intel/
lectū creatū. Custodiat corda vr̃a. s. a mala af
fectiōe. Et itelligit: vr̃as. Ita vt extra ipsum
nihil itelligatis. Et iō dicit̃. In xp̄o ihu. Q:
q cū xp̄o hñt pacē: nō timēt aduersa. Et ideo
dicit Ber. suꝑ illo verbo. Pacē meā do vo/
bis: pacē desidero ⁊ nihil ampliꝰ: cui nō suffi
cit pax: nō sufficis tu. Tu es. n. pax nr̃a. Uñ
addit Ber. Uirtus i pace acgritur: in p̄ssura
ꝓbatur. vnde cū nostro genere bene agitur:
si dat̃ frui pacē dei. vnde amicꝰ sic adiutus a
deo poterit dñari sui: vt nō dominetur ei oīs
iniqtas ⁊ iniustitia: qđ nobis ɔcedat ⁊c̃.

¶ Dominica quarta vel secundum alios dominica tertia.

m Iserunt iudei ab hierosolimis sacer. et levi. etc. Joh. p. Secundum moralem sensum huius euangelij. Per iudeos intelliguntur mundane vanitates: que querunt propriam gloriam: confidentes de seipsis et aliorum gratijs inuidentes. Hij videntes aliquem in quo est gratia dei .s. Johannem zelum animarum habentem: et errantes a sordibus peccatorum: vocantem indignantur. Nam missio et interrogatio per alios: indignationem ostendit dicens. Tu quis es? Fit autem hec missio ab hierosolimis. Multi sunt qui videntur filij pacis: qui inuidie stimulis agitantur. Fit autem interrogatio de tribus. s. de caritate: que intelligitur per xpm. De vite austeritate: que intelligitur per Helyam. De scientia que per prophetam intelligitur. Et ideo iustus humilitate precludat arrogantiam et dicat. Ego vox etc. Quasi. d. quod qui non querunt laudem hominum: digni merito reputantur laude dei. Propter quod Johannes super omnes adeo laudatus est. Matth. xj. vbi dicitur. Plus quam propheta. Est autem triplex questio: tria implicans. ¶ Prima dicit presumptionem proprie dignitatis: dicens. Tu quis es? ¶ Secunda innuit reputationem ex laude alterius: dicens. Quis es vt responsum demus etc. ¶ Tertia laudem proprij oris sordescere ostendit dicens. Quid dicis de teipso. etc. Cum dicat apostolus. 2. corint. 10. Qui gloriatur: in domino glorietur. vnde vir spiritualis sic interrogantes nuncios: sciat esse regis babilonis. Et occultans domum eis aromatum: caute respondet. ¶ Primo docens quemlibet sentire de seipso: quod ex ipso nihil fit. ¶ Secundo non curare hominum laudem. ¶ Tertio: vitare iactantiam negatiue dicens. Non sum. s. xps: excludendo famam et nominis claritatem: que significatur per Christum: propter vnctionem. Canti. p°. Oleum effusum nomen tuum. ¶ Secundo: negando vite austeritatem: que reddit homines intractabiles et rigidos. Contra quod dicit. Non sum Helyas. ¶ Tertio negando scientiam: Jactantes enim de scientia a deo cecari merentur Dominus Mach. 3°. Propterea vobis nox pro visione erit: et ideo dicendo. Ego vox clamantis in deserto. Vbi sibi nihil ascribit: sed clamanti. q. d. fistula sum. Nolle quod clamat. Matth. 10. Non vos estis qui loquimini. Jactantiam etiam excludit dicens. Cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti etc. vnde ad hoc vt quis euadat impugnationem predictarum vanitatum: oportet vt viam meriti per penitentiam preparet: impletione preceptorum: et semitas consiliorum rectificet: intentionem in deum immediate dirigendo. Ad quod etiam requiritur contritio: quod etiam nobis exprimitur in aqua lachrymarum. vnde dicit. Ego baptizo in aqua q. d. in contritione lachrymas fundere possum. Sed mediator xps has stando in cruce passionis dignificauit. i. meritorias fecit diuina acceptatione cuius humanatio est supra humanum intellectum. Et ideo scientes hos nuncios esse dolosos: quia ex phariseis. s. diuidentes nos a nostra salute. Ideo mentem nostram diuine voluntati subijciamus: quia hec non fiunt nisi in Bethania: idest in domo obedientie. Trans iordanem: idest humili corde: vbi solum Christus lachrymarum effusionem operatur. Secundum quod dicit Isidorus de summo bono. Multos remissa conuersio in pristinos errores duxit. Ne ergo quis torpore mundanis erroribus immergatur. Utile est seruo dei plus conuersionem temptari. Quatenus a torpore negligentie solicitudinibus vitijs ad virtutes animum per exercitium preparet vitiorum. Saluator dat formam conuersis resistendi. Et ideo in euangelio quatuor occurrunt considerationes.

Prima consideratio.

c Irca primam considerationem: quod est de conuersorum mediante gratia: perfectione: que intelligitur in hoc nomine Johannes: quod interpretatur in quo est gratia. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod incohoantibus per conuersionem promittitur premium: sed perseuerantibus datur vnde scriptum est. Qui perseuerauerit etc. Ysidorus. Tunc. n. placet nostra conuersio deo: quando bonum quod inchoamus: perseueranti fine complemus

¶ Secunda conclusio est: quod lumen iudiciarium: quod in hominis potestate consistit: per quod nos metipsos iudicamus: quando flentes mala nostra punimus quod ei ex bono: quod ex deo nobis est: solidius inheremus: est gratia conuersionis. vnde Ysi. Nemo perpendere potest quanti sit ponderis in iustitia: vel quanti fulgoris iustitia clareat: nisi prius toto mentis nisu conuertatur ad deum: quatenus ipso lumine quo illustratur vt suam feditatem cognoscat: et lumen quod toto corde non intuebatur: intelligat

Hoc enim lumen est gratia. Unde intelligit
cuz dicitur Johãnes: qui interpretatur gratia
Nam gratia hz illuminare: nõ formalr quod
est in voluntate: que nõ est potẽtia cognitiua:
sed dicitur illuminare iperatiue: precipiendo
actus illusiõis fidei superne scientie ⁊ sapie.

Secunda consideratio.

Jrca secundam cõsiderationem: que
c est de vitiorum derelictorum impugnatio
ne: cum dicitur. Miserunt iudei ⁊c.

Sunt quatuor conclõnes.

¶ Prima çclusio est q deus çuersos freqn
ter pmittit sustinere insultus tẽptationũ: vt in
virtutibus exerceantur. Uñ Ysi. de sũmo bo
no. Tũc magis aggrauari se qsqz impulsu vi
tiorum agnoscit: dũ ad cognitionẽ dei accesserit.
Naz vitia ante çuersionẽ pacẽ hñt in hoie qñ
autez expellũtur: tunc acriori virtute insurgen
tes: fiunt inimica conuerso: que peccatori ante
blandiebantur. Fit tñ talis afflictus nõ ad dã
natione: sed ad probationẽ. Et hoc intelligit
cũ dicitur. Miserunt iudei. Per iudeos de
mones intelliguntur: sub quibus: tanquã sub
capite militant oia genera peccatoruz: quia de
ipsis dicitur Jaco. 2°. Demones credũt ⁊ cõ
tremiscunt. Judei etiã interpretantur cõfiten
tes. Qd mittũt: intelligũtur imissiones: que
fiunt per angelos malos: id est temptationes
anime quibus molitur eaz circũuenire.

¶ Secũda çclõ est: q hec vitia sic derelicta
maxime tẽptant hoiem de supbia: qr vt dicit
eccle. Jnitiuz ois peccati superbia. Nã sicut
sine caritate alie virtutes nihil sunt sm Aug.
Jta sine supbia vitia non sunt. ¶ Jtẽ qr pri
mum fuit peccatũ: hoc genere peccauit diabo
lus in celo: ⁊ primus homo in paradiso. Un
de Gregorius. Quid securius celo? Quid io
cundius paradiso? Et tamẽ angelus de celo:
⁊ homo de paradiso ceciderũt supbiendo. Est
eniz hoc vitiũ periculosum valde. Tum qr in
ipso oia vitia sumpserunt originez: tum qr in
ipso est impugnatio humane nature: sicut in
sua radice: ⁊ ideo multuz hz potentie. Hoc pz
cuz dicitur. Qd illi. s. sacerdotes ⁊ leuite erãt
ex phariseis: scilicet tẽptationes quibus molit
eleuari cor in superbiã. Et hoc fit quando po
nit ante oculos eius quãte est dignitatis: vel
quanto dignius honore: quãte scientie: quãte
singularis vite: vt pinde extollatur: vnde di
cuntur sacerdotes ppter vite singularitatem:
⁊ leuite propter dignitatez: ⁊ dicũtur fuisse ex
phariseis: qui interpretantur diuisi. Jpsi eniz
diuidunt quẽlibet arrogantia ab acceptiõe di
uina. Deus aũt superbis resistit: humilibus
autem dat gratiam.

¶ Tertia çclusio est: quãdoqz ex abundãtia
deuotõis in viris perfectis occasionat q sunt
suspicãtes: impossibile seipsos posse moueri
sm illud psal. Ego dixi in abũdantia mea nõ
mouebor in eternũ. Sicut eniz ex pinguedie
bonorum prodijt iniquitas ⁊ supbia luciferi. Jta
etiã ex temeraria securitate multi corruerunt.
Et ideo ipsa merito est fugienda: qr sm beatũ
Grego. Sepe quẽ certamẽ sue temptatiõis
nõ valuit supare: sua dterius seruitus strauit.
Et ideo sm beatuz Aug. Nemo securus dz
esse in vita ista: q̃ tota tẽptatio est. Unde san
cti viri sic de spe sunt certi: vt tñ semp sint de
tẽptatiõe suspecti. Que securitas ẽ: vbi dona
dei: vt est diuina reuelatio possunt esse hoi oc
casio ruine. 2°. corint. 12. Ne magnitudo re
uelationum extollat ⁊c. Unde sm Grego.
Multis sepe graue periculũ icauta securitas
fuit. Et hoc est q isti. s. sacerdotes ⁊ leuite di
cuntur venisse ab iherosolimis: qd interpreta
tur visio pacis: ppter incautã securitatem: qr
çsciẽtia que sibi videtur imunis a peccato: vi
detur hre scrupulum quo turbetur. Unde pa
ad thessa. 5°. dicitur. Cũ dixerint pax ⁊ securi
tas: tunc repentinus superueniet interitus.

¶ Quarta çclõ est q tres sunt virtuales pro
fectiones: que si presentarẽtur menti incõsul
ti: eaz a merito euacuarent. Elatio. s. dignita
tis ⁊ honoris: que per xpm accipitur: qui ẽ ca
put eccle: ⁊ sanctitas vite: que intelligitur per
Helyaz: ⁊ claritas scie que intelligitur p pro
phetam. ¶ Primũ pz de honore. Nã appe
titus honoris nobis datus erat: vt altissimuz
honorem haberemus. s. deo placere: dei ami
cum esse: ⁊ ei corregnare in equalitate potẽtie
Sed in imitatiõe bonitatis. Jste honor dege
neratur apud incõsultos: allectiõe vitiorum: qui
illo honore postposito: nunc appetunt hoibus
placere: ⁊ gloriã mundi querere: que fallax est
⁊ vana. Unde queritur si sit xps: idest vnctus
propria reputatiõe in platuz. Nam solent re
ges inũgi. ¶ Secundũ pz de sanctitate vite
que duplex est. Quarum vna ast actiuorum: ⁊ hec
consistit in custodia mandatorum: ⁊ mereter vi
tam gratie in p̃senti ⁊ glorie i futuro. ¶ Alia
est contẽplatiuorum: ⁊ hec cõsistit in ipletione cõ
siliorum: q̃ etiã meretur spiritualiũ reuelationẽ.

Matth.5. Beatus es simon barıona: qꝛ ca/
ro ⁊ sāguis nō reuelauit tibi: sꝫ ⁊ cetera. Has
vitas nititur degenerare turba vitioꝝ: repꝛe/
sentans sibi delectamenta mundanoꝝ dicēs.
Helyas es tu. s. ꝓpter sanctitatem: et vite au
steritatem. ¶ Tertium patet de scientia. Naꝫ
inter omnia que pōt exercere vir perfectꝰ: in
hac vita maxime meritoꝛium est alios docere:
cū hoc requirat dulcedinem diuine contem/
plationis: qua spirituali ꝯtēplatione hauriat:
qđ alijs ꝓponat. vnde Greg. Viri ꝑfecti bo
na celestiū que ꝯtēplari poterāt fratribus enū
ciāt: eoꝛūqꝫ aīos in amoꝛe caritatis accendūt.
Hijs eniꝫ ꝓ mercede laboꝛis ꝓmittitur vita
eterna: a q̄ mercede animꝰ incōsultus frustra
tur: cum ei per turbam vitioꝝ: fallax et vana
mūdi astutia ostendit. Et ideo dicit. Pꝛophe
ta es tu? Interpꝛetatur eniꝫ vidēs de oībus.

Tertia consideratio.

c Jrca tertiam considerationeꝫ: que ē
de impugnantiū expulsione. et nega
tiue rn̄det. vbi sūt tres ꝯclusiōes.

¶ Pꝛima conlusio est: qꝫ humilitas est que
hominē seruat in temptatiōibus. sed qꝛ vitia
nos impugnant: subito recurrendum est ad
humilitateꝫ. Et iō dicit Aug. Nisi humilitas
omnia quecunqꝫ benefacimus pꝛecesserit ⁊ cō
tinuata ⁊ consecuta fuerit: iaꝫ nobis de aliquo
bono facto gaudentibus totum aufert de ma/
nu superbia. vnde Greg. de negatiua respō
sione. Johānes dicit qꝫ Johannis humilitas
cōmendtur: qui cuꝫ tante virtutis esset: vt xp̄s
credi potuisset: elegit plus solide subsistere in
se: ne humana oꝑatiōe rapetur ianiter sup̄ se.
¶ Secunda conclusio est qꝫ quia secundum
Hugo. de sancto victoꝛe. Diabolꝰ iustos qua
si occulte per reuerentiam nititur supplātare:
sciens qꝛ mens hoīs. s. citius in laude sua de/
cipit: qꝛ qđ libētius accipit: difficilius expellit
Nā duꝫ bona sua laudari audit. Jdeo ⁊ qua
si sine culpa: in adulatione sua delectari se pos
se arbitratur. Jdeo dꝫ maxime a se tria repelle
re: que faciūt mentē inaniter eleuari falsa opi/
niōe. Quoꝝ vnum est p̄sumptio ꝓpꝛia. Se/
cundū laus aliena. Tertium est iactātia. Hoc
eniꝫ inuit in hac triplici interrogatione. s. Tu
quis es?. Quasi. d. Nunquā ꝑꝑ honoꝛis tui
dignitateꝫ p̄sume te aliqd magis esse: cum ex
te nihil sis: ſm illud ad galathas. 5°. Si quis
existimat se aliqd esse cum nihil sit. ¶ Scđa
interrogatio est. Quis es? Quasi. d. perfecti
oneꝫ tuaꝫ indica vt lauderis: q̄si multū inter/
sit: quale testimoniū dꝫ de seipso dicere. Cuꝫ
dicat Ber. Vt qd alieno testimonio ꝯtentus
sum: cuius nec vituꝑio repꝛobus: nec laude
dignus inueniar. Si ante tribunal vestrum
iudicādus astareꝫ: de vestra laude merito glo
riarer. Nunc auteꝫ cum solus chꝛisti iudicio
sim p̄sentandus: quāte insanie est de alterius
iudicio gl'iari. ¶ Tertia iterrogatio ē. Quid
dicis de teipso? Quasi. d. Jndica nobis quid
tu de te sentias: vt nos te laudemus: q̄si laus
hoīs in oꝛe pꝛopꝛio nō sordescat: cū dicat apo
stolus. 2ª. coꝛith. xj. Qui gl'iat̄ i dn̄o gl'iet̄ ⁊c̄.
¶ Tertia ꝯclō est: qꝫ volentes inter insultus
inimicoꝛuꝫ spiritualiū humilitateꝫ illesam cu/
stodire. Debent ante oculos suos ponere ſta
tum lapsus. Cuius ꝯsideratio generat volun
tariā mentis inclinationeꝫ coꝛā deo: ipsuꝫ sem
per venerāte. Causa huius inclinatiōis ē in/
tuitus ꝓpꝛie ꝯditiōis: vt Job. 17. Putredi/
ni dixi: pater meus es tu. Ad quē intuitū mit
timur. Michee. 5°. Humiliatio inquit tua in
medio tui. Alia est intuitus cōditoꝛis: in quo
nullus est defectus. Vnde ꝯparatōe eius ma
gis apparent defectus nostri. Vn̄ Ber. Nū
quā se melius modus humane iperfectionis:
q̄ꝫ in speculo luminis vultus tue diuine visio
nis repꝛehēdit. Unde in huius figura Joh.
interrogatus. Tu quis es? Pꝛo statu nature
lapse respōdit negatiue. Nō sum ego xp̄s: nō
sum Helyas: non ꝓpheta. Jn quibus tribꝰ
negantur pꝛedicta: que habuit homo pꝛo sta/
tu innocentie. Unde interrogātibus. Tu qs
es? Respondit negatiue. Non sum ego chꝛi/
stus. Quasi. d. honoꝛis dignitatem: que est
chꝛisti: cum sit caput nostrum: modo nō vsur/
po: cum sim vermis. Interrogatꝰ. Quis es?
Respondit negatiue. Nō suꝫ Helyas. i. nō
habeo vite sanctitatem ꝑꝑ sceleruꝫ infectionē
cum sim peccatoꝛ. Helyas. n. in veteri lege
fuit pꝛobate sanctitatis: a qua cecidit homo in
statu nature lapse. Jnterrogantibus etiā: Tu
quis es? Respondit negatiue. Non sum pꝛo
pheta: qꝛ. s. perdidi scie claritatē: quam ꝑdidit
primꝰ hō di. Erraui sicut ouis q̄ perijt. Hec
auteꝫ omnia Johānes a se exclusit: ⁊ per hoc
a nobis ea excludere docuit: ⁊ a nostris meri/
tis soli deo ea ascribendo.

Quarta consideratio.

c Jrca quartā ꝯsideratiōeꝫ q̄ est de foꝛ
titer repugnātiuꝫ ipugnantibus di/

uina roboratione: cum dicit. Ego vox clamātis. Ubi sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ conuersis repugnantibus vitijs deus cōfert per pniam spirituale robur. vnde Augu. Penitentia est medicamentum miseris ⁊ spes salutis: per quam peccatores saluant̄: ⁊ deus ad miam ꝓuocatur: que nō tpe pēsatur: sed ꝓfunditate luctus ⁊ lachrimaꝝ. vnde intelligitur per desertum. vnde postillator qdam dicit. Desertum dicit̄ penitentia: per quaʒ deserit̄ omne pctūm. vnde ipsa pnia lʒ a nobis sit dispositiue: est tamen a deo ipsam conferente effectiue. vnde Ysidorus de summo bono. Hoc totum de dei ꝓcedit clementia: vt nos non damnet crudeliter: sed expectat ad pniam patienter.
¶ Scda ꝯclo est: ꝙ qnqʒ sunt eius insignia
¶ Primuʒ est amara ꝯfessio. Hec. n. miaʒ dei meret̄. vnde Aug. Laborat mens patiendo erubescentiā. Et qm̄ verecūdia magna est pena eius q erubescit ꝓ xp̄o: fit dignus mia. Et h̄ est qd̄ dicit. Ego vox. vnde ꝓpħa petijt fiant aures tue intēdentes in vocem. s. accusantem pctā. depcationis. s. ꝓ venia supplicādo. Et ideo dr̄ ꝙ ꝯfessio est vocalis fassio pro venia obtinēda. ¶ Scdʒ est cordis ꝯpunctio Hec. n. oēs affectus carnaliuuʒ desideriorꝝ a se repellens: intentionem suā toto mentis studio in dei ꝯtemplationē defigit. vnde Ysid. de sum. bo. d. Compunctio cordis est humilitas mentis cum lachrymis exortis de recordatione pcti ⁊ timore iudicij. ¶ Intelligendum tamē ꝙ q̄tuor sunt affectiones: qbus mens tedio salubri ꝯpungit̄. ¶ Prima est memoria p̄teritorꝝ facinorꝝ: recordatio futuraꝝ penarū ꝯsideratio pegrinationis in incolatu hui⁹ vite: ⁊ desideriū patrie eterne. quatenus ad eam q̄tocius valeat ꝓuenire. Hoc. n. nobis sub voce clamātis exprimit̄: q2 dolor pungitiuus penetrans corda: generat clamoreʒ. vnde aia vexatione vitiorꝝ: sentiens virtutes gratuitas in se debilitari. s. caritatem minus feruere: patientiam mollescere: fortitudinē labescere: donum intellectus erubescere. qd̄ intelligenduʒ est de motibus: nō de substātia virtutū. bene clamare dr̄ cum ꝓpħa. De ꝓfundis clamaui: dum de virtutū haꝝ diminutione cōterit̄. vnde Aug. sup eodē. Qñ. n. qs sentit se fore in ꝓfundo: vbi fluctibus interioris siue exterioris miserie atterit̄. Imago dei tunc gemit: donec eam liberet deus. ¶ Tertium est satisfactio que ꝯsistit in viaꝝ directiōe. Nam satisfactio est redditio volūtaria equalētis alias indebiti. Qd̄ pʒ: q2 hō pōt deo aliqd reddere volūtarie ⁊ equalēs ad suā offensaʒ: q2 offensa dei nō fuit for̄r īfinita nisi forte obiectiue: q2 fuit act⁹ finit⁹. Ita posset eē vn⁹ actus for̄r finit⁹ ⁊ satisfaciens: sʒ obiectiue infinit⁹. Sed satisfactio stricte sūpta: est opatio exterior laboriosa: ⁊ penalis volūtarie assūpta ad puniendū peccatum ꝯmissum a se: ad placandū diuinaʒ offensam. Nam in pcti ꝯmissione q̄tuor vie pctōrꝝ ꝯcurrunt. s. irreuerētia dei: deordinatio culpe infectio nāe: ⁊ solutio debiti. vnde oʒ ꝙ in satisfactione huius vie reformēt̄: vt dicat̄. Dirigite vias dñi. qd̄ fit ꝑ satisfactionem. Nam in satisfaciēdo est honoris ablati redditio. Et ideo oʒ vt hō non tm̄ famulet̄ deo per bonam opationem: veꝝ etiam vt seip̄m deijciat ꝑ voluntariam punitionē. ¶ Itē est ibi deordinati ordinatio. sed qd̄ deordinatū est per culpas optime ordinat̄ per penā. ¶ Iteʒ est infirmati curatio. Infirmat⁹ aūt ꝑ delectationis calorem: ꝯuenienter curat̄ per penalitatis algorē ¶ Item est ibi debiti redditio: siue solutio. Et q2 pctōr est debitor pene: iō ⁊ merito hanc penam tenet̄ sustinendo reddere. vnde dicit̄ Luc. 24. Uenit Johēs in viam iustitie ⁊ penitentie. Et dicit̄ pnia iustitia: q2 sicut ꝑ leges iustitie interficiunt̄ latrones: ita opibus pnie interimunt̄ peccata: ⁊ puniunt̄ peccatores.
¶ Quartuʒ est lachrymaꝝ effusio. de qua dicit Ysido. de sum. bo. Omnis auteʒ ꝯuersus ex fletu inchoet pctōrꝝ: vt sic transeat ad desiderium supnorꝝ. Prius. n. purgāda sunt vitia: que gessimus: vt dum pcti caligo a nobis detergit̄: mundatis cordis oculis: libere supna inspiciantur. In cuius figura dixit. Ego baptizo in aqua. ¶ Baptismus in aqua consistit in ablutione exteriori baptismus in spiritu: in mūdatione interiori. ¶ Luʒ ḡ Johēs significat gratiā que est dolor de pctō: nondū tamen in caritate. Et hic dolor abūdat lachrymis: q̄ q2 nō sufficiūt mundare cor. Recte dic̄ Ego baptizo in aqua. Ille vero baptizat nos in spū sctō. Sicut aqua sine spiritu nō mundat: nisi exterius. sic ⁊ lachryme sine caritate. Et ideo dr̄. Medi⁹ ve. i. xp̄s: q est mediator dei: ⁊ hoiuʒ baptizat. s. in spū. Ip̄e est: q post me vēturus est. qd̄ de caritate recte dr̄: ħʒ qd̄ deus venit in mēteʒ. Naturalr̄. n. p̄cedit dolor de p̄teritis pctis: ⁊ tādeʒ infundit̄ caritas. q̄ lʒ sit posterior nā: prior tm̄ dignitate. vñ d. Añ me. f. ē. I. Pe. 4. Añ oia mu. ca ⁊c. Lu

ſus nõ ſuꝫ di. vbi ꝯmēdat ei⁹ dignitatē. Do/
loꝛ.n.q̄ı fuus lachꝛymis lauat pedeſ: fides in
duit pedē ſiniſtꝝ.ſ.itellectu: caritas dextꝝ.ſ.
affectu. Coꝛrigia eſt ligatura: q̄ inheret fides
cū intellectu. qꝺ q̄uo fiat: nõ ſentit qſ: dū in ſta
tu doloris ē: qꝛ nõduꝫ ſentit dulcedineꝫ: q̄ ex
vnctiõe caritatꝭ hētur: quā guſtādo ſentit. qꝺ
explicari nõ p̄t: qꝛ melius ſentit̄: q̄ꝫ dr̄. Eſt m̄
quītuplex lachꝛyma fundata. Vna ē ꝯtritiõis
ꝓ pꝛoꝑis delictis. 2ª eſt ꝯpaſſionis: q̄ fundit̄
ꝓ alienis miſerijs. 3ª eſt hoꝛroꝛis: q̄ fundit̄
timoꝛe pene gehēnalis. 4ª eſt ꝯfuſionis: q̄ fū
dit̄ ꝑꝑ repugnātiaꝫ carnis ⁊ ſpūs: ⁊ de exilio
p̄ntis vite. 5ª eſt deſiderij ꝑꝑ dilectõem ſūme
claritatꝭ. De hijs Aug. dic̄. Fluebāt in c̄ꝫ mi
hi lachꝛyme: ⁊ bn̄ mihi erat cū eiſ. ¶ Quintū
eſt obialis ſubiectio. Nam obediētia cum fit
pio ſtudio ꝓpꝛie volūtatis abneg°: vehement
applicat aiuꝫ ad cultū dei ꝓpꝛias aialitates re
frenādo. Hec.n. ſi pfca fuerit: apit nobis ia/
nuaꝫ padiſi. Mat. 18. Si vis ad vitā ingre/
di: ſua mādata. Inobia clauē amiſit padiſi: ſꝫ
obia eaꝫ recupauit. Et iõ dic̄ Ber. Obia di
rigit greſſus nr̄os: ⁊ ſctē ꝯuerſatõis gr̄am ꝓ/
mereſ. Sꝫ heu pauci ſm eundē inueniunt̄ in
hac pfecti: q ſuā ita deiecerūt volūtateꝫ. d. cuꝫ
aplo. Dn̄e qd me vis fa. Et iõ oꝫ aliqn̄ vt in/
firmitatib⁹ cū aplo ꝓſternant̄. Pſal. Multi
plicate ſunt ifirmi. eo. ⁊c. Et hoc eſt qꝺ dicit.
Hec in bethania ⁊c̄. Bethania domus obie
ſignificat aiaꝫ: q̄ obedire p̄ceptis dei tenetur.
Eſt aūt duplex Bethania. vna eſt q̄ eſt citra
Joꝛdanē: ⁊ hec ꝓpinqua ihrl̄m: ⁊ in ea Laza
rus fuit ſuſcitatus: vt Johis. 9. dr̄. Et iõ deſi
gnat ſtatū pnie: p quā ꝓpingoꝛes efficimur vi
ſioni pacis. ⁊ in ea moꝛtuus moꝛte culpe ſuſci
tatur vita gr̄e. Bethania trās Joꝛdanē: ſtatū
pctõꝝ deſignat: ſe tn̄ ad pniaꝫ p̄parātiuꝫ. vbi
p̄dicta dn̄tur fieri. ſ. ꝙ iſti merent̄ p aduentuꝫ
xp̄i in aiam ſpūalem influentiā gr̄aꝝ. quā ⁊c.

¶ Feria 4ª q̄tuoꝛ tpoꝝ. Sermo de euang°.

m

Miſſus eſt an

gelus Gabꝛiel ⁊c. Lu. 1°
ſm qꝺ. d. Anſel. de ꝯce/
ptu virginali. Item inq̄t
vnuſq̄ſq̄ꝫ a pctõ vl̄ debito
Ade ḡuat̄: qꝛ de illo ꝓpa
gatur. Na cuꝫ ds̄ fecit Adā: fecit in eo nāꝫ ꝓ
pagādi: quā ſubiecit eius ptāti: vt ea vtereſ ꝓ
ſua libertate: q̄ꝫdiu ip̄e vellet ſubdituſ eē deo.
fecit ⁊ euꝫ rõaleꝫ ⁊ iuſtū: vt q̄s gnāret opante
nā ⁊ volūtate: rõales ⁊ iuſti fierēt. Q̄ ſi igr̄ hõ
ſi nõ p̄ceſſiſſꝫ: pctūꝫ fil̄ eſſet iuſtus ⁊ rõnalis.
Q̄m vero adā ſubdit⁹ eē voluit dei voluntati:
iõ oēs q opante nā quā accepat ꝓpagant̄: eiuſ
aſtricti debito naſcunt̄. vn̄ ſaluatoꝛ huic luctu
oſe pditõi ſubuenire voleſ: p moꝛtē ei⁹ futurā
de maſſa peccatrice. i. de humano gnē qꝺ totū
infectū fuerat pctõ: hoīem ſine pctõ ds̄ aſſum
pſit de virgie mr̄e mūda. Que niſi fuiſſꝫ: ip̄e
de ip̄a eē nõ potuiſſꝫ. Quāuis g̊ de mūdiſſi/
ma virgie fili⁹ dei X̄uiſſime ſit ꝯcept⁹: tn̄ h̄ nõ
ea neceſſitate fcūꝫ eſt: q̄ı de peccatrice parente
iuſta ꝓles rõabil̄r gnāri p huiuſmõi ꝓpagati
oneꝫ negret: ſꝫ qꝛ decebat vt illius hoīs ꝯce°
de mr̄e puriſſima fieret: ꝯdecēs erat vt ea pu
ritate q̄ maioꝛ neq̄t itelligi: virgo illa niteret:
Cui ds̄ pr̄ vnicū filiuꝫ: quē de coꝛde ſuo equa
lem ſibi gēituꝫ tanq̄ꝫ ſeip̄ꝫ diligebat: ita dare
diſponebat: vt nāl̄r eēt vnus idēq̄ꝫ cois dei
pr̄is ⁊ virgis fili⁹: ⁊ quā filius ip̄e final̄r ſibi
in mr̄eꝫ eligebat: ⁊ de q̄. ſ. ſ. volebat ⁊ opatu/
rus erat: vt ꝯcipereſ ⁊ naſcereſ filiuſ il̄e: de q̊
ip̄e ꝓcedebat. vn̄ in euange° p̄nti circa huma
natiõnē huius reconciliatoꝛis tres occurrunt
ꝯſiderationes. Prima ꝯſideratio.

c

Irca p̄maꝫ ꝯſideratiõnē: que eſt de
nūcij legatõe gaudioſa: cum dicitur
Miſſus eſt: ſunt ſex ꝯcl̄ones.

¶ Prima ꝯcl̄o eſt: ꝙ ꝯueniēs fuit deū incar
nari. Rõ eſt. Nā vnicuiq̄ꝫ rei ꝯueniēs eſt id
qꝺ ꝯpetit ſibi ſm rõeꝫ ꝓpꝛie nē. ſicut ꝯueniēſ
eſt hoī rõnari. Naꝫ h̄ ꝯpetit ei ex nā. Nā aūt
dei ē bonitas: ſm Diony. de di. no. vn̄ q̄cq̄d
ptinet ad rõem boni: ꝯueniēs eſt deo. Ad rõ
nem aūt boni ptinet: vt ſe alijs coīcet. qꝺ q̄dē
maxime fit p h̄: ꝙ nām creatā ſibi ſic ꝯiungit:
vt vna pª fiat: ex deo. ſ. verbo: aīa ⁊ carne: ſꝫ
Aug. vn̄ pꝫ ꝯueniēs fuiſſe deū incarnari. vn̄
Anſel. d. de ꝯceptu virgiali. Op̄otuit itaq̄ꝫ vt
illa redēptio quā xp̄s fecit: ꝓdeſſꝫ nõ ſoluꝫ il
lis: q eo tp̄e fuerūt: ſꝫ alijs ēt: q nõ potuerunt
p̄ntes eē: q̄n redēptioneꝫ illā xp̄s fecit. vnde
Adā ⁊ Euā ad illā ptinuiſſe: nõ dubiū eſt re/
dēptionē: cum deus illos fecit: vt de eis facēt
hoīes: q̊s ad celeſtē ciuitatē aſſūpturus erat.
¶ Scd̄a ꝯ° eſt: ꝙ lꝫ i gnāli myſteriū incarna
tiõis oib⁹ angl̄is bonis reuelatū eſt a p̄n° ſue
btitudinis: qꝛ h̄ ē qꝺdā gnāle p̄n̄m ad qꝺ oīa
eoꝝ officia oꝛdinant̄. vn̄ dr̄ heb. 4. Oēs. n.
ſunt admi. ſpi. miſ. in mi. ꝑꝑ eos: q heredita
teꝫ capiūt ſalutꝭ. tn̄ q̄ꝫtū ad ſpāles ꝯditões nõ
oēs angeli a p̄ncipio erant de oibus edocti.

ℭ Ubi sciendum ꝙ in angelis duplex est co
gnitio. Una est nālis: ꝼm quaꝫ cognoscūt res
per essentiā suam: τ ꝑ spēs innatas. Hac co/
gnitione mysteria gratie cognoscere non pos/
sunt: q̄ ex pura dei voluntate dependēt. Pri
ma corin. 2. Quis. n. scit hoium q̄ sunt hois:
nisi spūs hois: q in ipso est. ℭ Alia est cogni
tio: qua vident verbum τ res in verbo: τ hac
visione cognoscunt mysteria gratie: nō qdeꝫ
omnia: nec equaliter oēs: sed ꝼm qđ deus eis
voluerit reuelare. Prima corin. 2°. Nobis
autem deus reuelauit ꝑ spūm suum: ita tm̄ ꝙ
suꝑiores angeli perspicacius diuinam sapientiā
ꝯtemplantes: plura mysteria τ altiora in ipsa
dei visione cognoscunt: q̄ inferioribus mani/
festant: eos illuminādo. Et hoc est qđ dicit.
Missus est angl's. Qđ congruebat. ℭ Pri
mo rōne ordinis: vt ordo reꝑationis respon/
deret ordini ꝑuaricationis. vnde sicut diabo/
lus tēptatione traxit ad dubitationeꝫ: τ dehic
ad ꝯsensum: τ dehinc ad lapsuꝫ. sic angl's vir
gini nunciādo: eaꝫ excitauit ad fidem: τ dehic
ad ꝯsensum: τ dehinc ad ꝯcipienduꝫ dei filiū.
ℭ Scđo rōne mysterij angelici. Quia. n. an
gelus dei est minister τ finis: τ btā virgo ele/
cta erat: vt mater dei esset: ꝯueniens fuit nun
ciationem ꝑ angelum fieri. ℭ Tertio ratione
lapsus angelici reparādi. Nam incarnatio nō
tm̄ faciebat ad reꝑationem humani generis:
sed etiam ad reꝑationeꝫ angelice ruine. Ideo
angeli non debebant excludi.
ℭ Tertia ꝯclo est: ꝙ nuncius btē incarnatio
nis erat angl's Gabriel: vt ex hoc noie opus
ad qđ missus est: inotescit. vnde Gabriel for
titudo dn̄i interpretaꝛ. vnde ꝼm glo. denotaꝛ
nuncius ex suo noie: vt opus ad quod vene/
rat: innotescat. Per hoc. n. opus vicit se: for/
mam serui accipiendo. vicit diabolum: hoi eꝫ
ab eo redimendo. vicit mundum: vicit oēꝫ in
tellectum creatum: q2 nullus ꝑfecte ꝯprehen/
dere potuit vnionis istius modum: nisi a deo
reuelatum esset. vicit infernū: vicit mortis im
perium. Osee. 13. O mors ero mors tua.
ℭ Quarta ꝯclo est: ꝙ q2 sola voluntas diuina
effectiue oꝑata est ad hāc incarnationeꝫ: ideo
merito nunciuꝫ huius incarnatōis debuit de
stinare. Et ideo dicitᷣ missus a deo τc. Nam
sola voluntas dei fecit in pn° rerū nās: dans
qbusdam nās τ voluntates: vt nature τ volū/
tates ꝼm ordinem sibi traditum: suum opus
in reꝝ cursu ꝓsoluerent. Et adhuc multa de⁹
cum eisdem nāis τ voluntatibus oꝑatur: que
ille ꝼm suum vsum τ ꝓpositum nequaq̄ꝫ face
ret. vnde lꝫ nihil fiat: nisi voluntate dei facien
te τ ꝑmittente: q̄dam tm̄ sola voluntas τ ptās
eius facit: q̄dam creata nā: quedā volūtas cre
ature. ℭ Sed sicut creata nā ꝑ se nihil facere
pōt: nisi qđ a voluntate dei ꝑcepit. Ita volun
tas creature nequit per se quicq̄ꝫ operari.
ℭ Cum g° oīa fiant: aut sola volūtate dei: aut
nā: ꝼm viꝫ illi a deo inditā: aut voluntate cre
ature. τ ea: q̄ nec nā creata: nec voluntas crea
ture: sed solus deus facit: semꝑ miranda sunt
ℭ Quia g° ꝓpugnatio viri de sola virgine:
ita nō est nālis aut voluntaria: sed est mirabi
lis: sicut illa: q̄ mulierem ꝓtulit de solo viro.
Et sicut creatio viri de solo limo pꝫ ꝙ nō sub
iacet legibus τ meritis illius ꝓpagationis:
quam voluntas τ nā discrete oꝑantur. Aliud
enim facit nā: aliud volūtas τ natura pariter.
Tamen verus est hō: τ Adam de non hoie:
τ Ihs de sola muliere: τ Eua de solo viro. si
cut est verus hō: q nascitur de viro τ muliere
Et hoc solum ꝑtinet ad diuinam potentiā τ vo
luntatem. vnde dicitur. Missus a deo.
ℭ Quinta ꝯclo est: ꝙ cum q̄tuor modis pōt
deus hoiem facere: vꝫ aut de viro τ femina:
aut nec de vtroq̄ꝫ: sed de limo: aut de viro tm̄
vt Eua. aut de femina sine viro: tm̄ mundior
τ honestior modus τ ꝯuenientior erat sibi na
sci de femina sine viro: q̄ꝫ de mixtiōe vtriusq̄ꝫ
q2 de virgine deū nasci oꝫ ꝓpter q̄tuor rōes.
ℭ Prima q2 ꝯueniens fuit vt sicut hois pec
catuꝫ τ cā nostre redemptionis pn^m sumpsit
a femina: ita medicina peccati τ cā nostre sal/
uationis nascaꝛ de femina. vnde Ber. De⁹
terrā celesti rore rigauit: q2 cum de viro feiaꝫ
ꝓduxit in dānationem: voluit de femina pro
ducere virum in salutem τ benedictionem.
ℭ Scđa ne mulieres despent se ꝑtinere ad
sortem btōꝝ. Et ideo qm̄ de femina tantū ma
lum ꝓcessit: opꝫ etiam vt ad reformādum spē
eaꝝ de muliere tantum bonum procedat.
ℭ Tertio ꝼm Orige. Decuit vt ille esset in
terris sine patre: q in celis fuit sine matre: ne
duos patres habere videreꝛ. ℭ Quarto q2
si virgo erat: q̄ causa fuit humano generi to/
tius mali: tanto magis decet vt virgo sit: que
causa erit totius boni. vnde ꝼm Ber. ipsa fu
it pma: que virginitatem vouit. vnde dicitur
hec missio fuisse ad virginem desponsatā τc.
ℭ Sexta ꝯclo est: ꝙ ꝓpter has sex ꝯditiones

inuenta est idonea mater dei. ¶ Prima est caritas. Nam obtemperare mandatis dei: nos adoptat in familiare dei consortium. Sed hoc facit caritas: quia dilectio diuina per operis ostensionem probatur: secundum Gre. Maximum autem operum: est mandatis dei obedire: Ideo caritas facit hominem expeditum et promptum ad bonorum operum executionem. Non. n. amor dei est ociosus. Operatur. n. magna secundum Greg. si est. si operari negligit: amor non est. Quod intelligitur per id quod missio facta est in ciuitate. Nam secundum Ysido. Ciuitas est hominum multitudo vinculo sacietatis adunita. Nam caritas tendit in alterum. Et ideo beata virgo propter caritatis excellentiam: merito ciuitas gloriosa nominatur. Psal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei: Nam in ea deus homo nasci dignatus est. ¶ Secunda est contemptus terrenorum. vnde dicit galilea quod interpretatur transmigratio. Ad dei. n. amicitiam adipiscendam vt anima deuota celestibus affectionibus eleuetur in deum: oportet omnia terrena contemni. Non. n. potest anima simul terrenis affici: et celestibus. vnde secundum Jaco. Qui voluerit amicus huius mundi esse: inimicus dei constituitur. et cetera. Et ideo virgo vt vera amicitia deo vniretur: omnia respuit: ita pauper effecta: quod manu et arte panem suum meruit. Et ideo merito sui dei gratia peruenire meruit. Nam secundum doctores beata virgo nunquam meruit ista. s. gratiam preseruationis: honorem maternitatis: respectu filii: vt fieret mater: cuius deus est pater: et plenitudinem gratie in conceptione filii. Hec. n. habuit sine meritis: verum est de condigno ex natura rei: sed meruit de condigno ex institutione dei: et de condigno: et de congruo Et ideo dicitur Mar. 16. Precedet vos. s. gratia dei. i. alia merita preter ista: in galileam. s. in hanc virginem: eam meritis perueniendo. Ibi eum videbitis. s. incarnari. ¶ Tertia est bona fama vite operose virtutum. vnde addit. Cui nomen nazareth: quod interpretatur floridus Nam sicut flores flagrant suauitatem odoris sic debemus esse odoriferi et bonis operibus referti: vt flores virtutum in mente apparentes: spiritualiter in mente christum reficiant: et foris proximum edificet bona fama. vnde dicit Aug. ad Julianam: et est in glo. sup illud philip. 4. Quicunque bone fame et cetera. Decet iustos: vt de eis non habeant mala opinio: sed bona: vt prosit aliis. Nobis. n. nostra vita necessaria est. aliis fama nostra. vnde signum a criminibus vitam suam custodit: sibi benefacit. Qui autem famam custodit: in aliis misericors est. vnde pie credendum est de virgine: quod nunquam cessauit a meritoria operatione virtutum. quia quicquid est perfectionis pro statu vie in ordine ad beatitudinem non est negandum in ea. Cum igitur mereri sit perfectionis in via. semper creuit in gratia merendi: qui etiam spiritualiter delicias prebuit filio de ea nascituro. vnde dicitur Luc. 4°. Uenit nazareth. s. in hanc virginem florentem virtutibus per gratiam. vbi erat nutritus. s. delectatione spirituali. vnde dicitur prouerbio. 8. Delicie mee esse cum filiis hominum.

¶ Quarta est institutio ordinate mentis ad obedientialem conformationem diuine voluntatis. Nam diuina voluntas est prima regula omnium contingentium et necessariorum: secundum illud Aug. Diuina voluntas est omnium que fiunt prima et summa causa. Et ideo voluntas creata tenetur sibi conformari: maxime quantum ad duo. s. quantum ad voluntatem signi: quia voluntas nostra legi diuine est alligata. et ipsa lex pertinet ad voluntatem signi. Non est tamen obligatio ad voluntatem signi: nisi eo modo: quo est manifesta: vt teneatur quis ad consilia. inquantum sunt non spernenda et ad precepta vt adimplenda. Et hoc dico: cum consilia sint de voluntate signi. ¶ Secundo quantum ad voluntatem antecedentem: quia sicut deus voluit omnes homines saluos fieri: ita et nos vnde et dicitur quod desponsata fuit viro. i. virtuti: que disponit et habilitat mentem ad subijciendum se diuine voluntati. vnde de spiritu et anima dicitur: quod virtus est habitus mentis bene institute. ¶ Et intelligo mentem bene institutam: ad similitudinem regni quod bene institutum est: si ratione in eo consulatur: et ratione imperetur: et recte obediatur. Sic mens bene instituta est: cum ratio recte consulit: voluntas recte imperat: et vires subiecte voluntati: recte obediunt. Hanc bonam institutionem virtus in mente facit. Ipsa. n. rationem illuminat: et voluntate deseruiente: vires ad imperium submittit. Et ideo nomen viri Joseph quod interpretatur augmentum: quia quanto quis virtutibus habilitatur: tanto magis ipsi gratia augetur. Unde quia virgo pre omnibus sic fuit virtutibus sublimata: igitur superabundans gratia dei in ea operabatur. Ideo spiritus sanctus loquitur de ea. d. 1a. corinth. xi. Despondi. i. eternaliter copulaui vos. s. sic subliminatam virtutibus. Et sequitur. Virginem castam: Aug. dicit. Propter

integritatem fidei: soliditatem spei: ⁊ sincerita
tem caritatis. Uni viro. i. virtutũ meritorie
actioni ⁊c. ¶ Quinta est cordis mansuetudo.
Mãsuetudo. n. est vt dicit glo. sup Matth. q̃
mores temperat: nõ. n. pmittit hoiẽ ferocem
esse: vt pz in hois descriptione: q̃ dicitur esse:
aial mansuetũ ex natura sua: etiam attestatur
eius forma ⁊ dispositio exterior. Hec cedit in
probitatibus: ⁊ resistit malo: sed ⁊ vincit i bo-
no malum: ⁊ dimittit penas ſm intẽtionẽ le
gislatoris: lz nõ ſm verba legis. Modificat
etiam animũ ne quis vtatur sua potestate in
vlciscendo: ⁊ ideo puenit ex quadam dulcedi
ne affectus: qua quis abhorret oẽ illud qd po
test aliũ tristare: vnde ecclesi. ¶ Tertio dicit.
Fili in mansuetudine pfice opera tua: ⁊ sup
hoium gloria diligeris. Sed q2 hec virtus fu
it speciale ornamentum virginis. Ideo ab eo
accepta meruit eẽ mater xpi: vt de ea dicatur
illud Iacobi. I. In mãsuetudine. s. nostre cõ-
positiõis: suscipite pp ydoneitatẽ. Insitũ ver
bum. s. filium verũ dei a vobis nascitur. Ta-
lis. n. solus potest saluare aias vestras: ⁊ hoc
notatur. cũ dicitur. De domo dauid: qui iter
pretatur aspectu desiderabilis: pp eius mãsue
tudinẽ: que tempat mores. Et ideo psal. hor-
tatur nos ad eius exẽplum di. Memento do
mine dauid ⁊ ois mansuetudinis eius. Ipse
enĩ pepcit inimicis: cũ eos supare potuisset.
Sexta est circũspectio pprij status. Hec enĩ
corrigit errata preterita: ⁊ ordinat presentia
in debitum finẽ: ⁊ pcauet impedimenta finis
in futurũ: h̃ notatur cũ dicitur. Et nomẽ virgi
nis Maria: Q̃d interpretatur stella maris:
Cuius talis est situs in celo q circa ipsã vol-
uuntur septẽ stelle ppter quas ista regio dici
tur septẽtrionalis. Sic etiã circa circũspectio-
nẽ pprij status: debet fieri reuolutio. i. ɔside
ratio. 7. virtutum: vt in eis quis se exerceat:
que etiã ɔtrariantur septẽ peccatis mortalib⁹
que iuxta se posita magis elucescũt. Unde cũ
quis cogitat istarũ virtutũ pulchritudinẽ: de
testatur peccatorũ turpitudinem. Et ideo dicit
Ber. Solicite discutiat quilibet qd accquirat
quotidie pficiendo: ne qd: qd absit: pdat defi-
ciendo. Sic. n. in virtutibus difficilius est nõ
habita conando assequi: q̃z d̃sidia carere. Ita
grauius est recuperare: qd per negligentiam
ammittitur: q̃z adipisci qd nondũ qs habuisse
cognoscitur. Unde q2 virgo in oibus sic cir-
cunscripta fuit: ideo potest de ea exponi illud
Luc. 14. Maria optimam partẽ elegit: quia
ɔsideratis hijs trãsitorijs delectatiõibus pec-
catorũ optimã partẽ elegit. s. vitã eternã hijs
despectis. vñ Aug. Hijs sex ɔditiõib⁹ ɔside
ratis in virgie gl̃iosa: eã idoneã matrẽ xpi iu
dicabat. Nullã dei sapia massã iuenit huma
ni generis p quã vt disposuerat i mũdũ veni
ens luctuose pditiõi subueniret: donec ad istã
v̾ginẽ ventũ essz. Que mox vt imũdũ p hu
mane gnãtionis lineã venit: tãta ois boni vir
tute atq3 ɔstãtia resplẽduit: vt ipsam dei sapia
fore dignã iudicaret: p quã in hoiẽ veniens
sola p̃ cunctis mediatrix esse meruit.

Secunda consideratio.

Ecũda ɔsideratio ẽ de v̾ginis salu-
tatione gratiosa: cuz dr̃. Et igress
angelus ad eã. vbi sũt. 6. ɔclones.
¶ Pª est q status v̾ginitatis est q̃si stat⁹ an
gelic⁹ siue celic⁹. Ideo nõ cadit sub p̃cepto p
pter sui arduitatẽ: ⁊ difficultatẽ: ⁊ iõ maximi
est meriti: vñ Ihiero. dic. Uirginitas nõ est
in p̃cepto: q2 maioris mercedis est q̃ nõ cogit
sed offertur: ⁊ durissimũ erat ɔtra nãm cogere
quẽpiã angelorũ vitã ab hoibus extorquere:
Est ẽt ardua res ɔtra legẽ carnis viuere: qd
faciũt v̾gines. vñ Greg. dicit: q iter oia cer-
tamina duriora sunt castitatis p̃lia: in quibus
quotidiana pugna: s3 victoria rara. Maior ẽ
enĩ virginũ q̃z angelorũ: Angeli sine carne
viuunt: homines in carne triumphant
¶ Scda ɔclusio est: q virginitas maxime pp
votum est deo accepta: vñ Aug. de virginita
te dicit. Uirginitas non q2 virginitas: sed q2
deo dicata honorat. Et no. q. 5. sũt differẽtie
v̾ginũ. ¶ Pª est q̃ vouit se deo nõ sensurã
se libidinẽ. ¶ Scda est: q̃ hoc pponit: tñ sine
voto. ¶ Tertia est q̃ suũ pgressum ɔmittit:
dei dispositiõi. ¶ Quarta est: q̃ nõdũ delibe
rauit de sentiẽdo: vel nõ sentiẽdo libidinem.
¶ Quinta est q̃ pponit se sensurã libidinẽ: s3
sub dei volũtate. ¶ Pª. n. semp tenet sum-
mũ gradũ: q̃ sola ẽ meritoria. Hũc gradum
beata virgo habuit. vñ cũ xp̃s d̾ ea voluit na
sci decuit ipsã votũ fecisse. vñ Augu. Beata
virgo pposuerat se ſuaturã virginitatẽ i corde
s3 ipsi⁹ votũ nõ exp̃ssit ore: postea vero exp̃s-
sit ⁊ in virginitate permansit.
¶ Tertia ɔ° est: q virgitas silima ẽ angelis:
⁊ ɔtinẽs i se humanitatẽ angelicã. Nã virgi-
nes sunt iexptes delectationũ carnaliũ: v. ha-
bundẽt d̾lectatiõibus spũalib⁹. Cũ igitur pro

prīū fit angelice nature nō posse carnales: sed
spūales ⁊ itellectuales dlitias expiri: necesse ē
vt āgeli amore nāli plus diligāt ꝟgies pp qᷓ
putāt qdaʒ de virgibus tm̄ ruinas angelicas
restaurādus: vn̄ filius dei ingrediēs mūduʒ
nouā familiā instituit: vt q ab angelis honora
batur in celis: angelos. s. virgines hr̄et in ter
ris. vnde Ambro. Supgreditur virginitas
ꝯditionē humane nature: p quā hoīes ange/
lis assimilātur. Ideo ēt Ihiero. isert di. Esse
angelū felicitatis ē: esse vero virginē virtutis
Naʒ h obtinere virib⁹ nitit cuʒ grā qᷓ hʒ an/
gelus ex nā: vtrūqʒ tn̄. s. esse virginē ⁊ angelū
diuini muneris ē officiū nō humanū. Et ideo
piculosuʒ ē virgines a virginitatis ꝓposito re/
trahere: cū sint vxores regis eterni: ⁊ ꝯpares
quodāmodo regine celi: ⁊ tēpluʒ dei. vn̄ apl's
cori. 3. Si qs tēpluʒ di violauerit dispdet illū
ds. Propter hāc. n. filitudineʒ virgo gl'iosa
debuit ab angelo salutari: vn̄ dicit. Et igres/
sus angelus ad eā. Debebat. n. virgo ad hoc
vt corporal'r deū ꝯcipet pfici intius itellectua
li cognitiōe: ⁊ exterius corporali angeli appa/
ritione: vt ad consensum traheretur.

¶ Quarta ꝯcl'o est: q̄ beata virgo eadē vene
ratiōe dʒ venerari: q̄ xp̄s. Nā idē honor exhi
bendus est matri regꝭ ⁊ regi. vn̄ Aug. dicit.
Thronū di tabernaculū dn̄i xp̄i dignū est ibi
eē: vbi est ipse: Sʒ xp̄s adoratur adoratiōe la
trie. Hoc idē dic Damascen⁹. Honor mr̄is
refert ad filiuʒ: ⁊ ideo salutat eē gratia plena:
quod etiam refertur ad filium.

¶ Quita ꝯ° est: q̄ i hac angelica salutatiōe q̄/
tuor solēnes ꝑrogatiue ꝑtēduntur. ¶ Quaꝝ
prima est carētia ois mali: cuʒ dr̄. Aue. i. sine
vhe: q2 imunis sine omni peccato: q2 soli dn̄o
ꝯsecrata: ⁊ ideo debebat eē intus ⁊ extra: pu/
ra ⁊ mūda: vt dicat: de ea illud cāticoꝝ. Tota
pulchra es ⁊c̄. vn̄ ßʒ Ber. Illa ē tota pulchra
cui nihil deest formositatꝭ: ⁊ nihil inest defor/
mitatis. Sed ista pulchritudo nulli inesse pōt
nisi a fomite ꝑseruato: nā fomes ad maculā p
tinet saltē carnis. vn̄ dicūt aliq: q̄ verisimile ē
q̄ in primo instāti fuit ꝑseruata ne ꝯcipetur in
originali i eius aiatione. Ratio est. Nam cui
ꝯcessuʒ est maius ⁊ min⁹: sʒ magis est eē ma/
treʒ dei: q̄ʒ a peccato ꝑseruari: igit ⁊c̄. Itē au
ctor nature p virgineʒ nāʒ recupauit: igit ab
oī vitio imunis fuit: q2 pp qᷓ vnūquodqʒ tale
⁊ ipʒ magꝭ. vn̄ Aug. dic. Cū de pctis agitur
nullā uelle ꝓrsus de Maria fieri mētionem.

Bene ergo dicit de ea. Aue. i. sine vhe. Nā
sicut in Eua fuit vhe culpe: pene: ignorātie ⁊
expulsiōis patrie: sic Maria fuit a vhe. i. sine
vhe. s. culpe: q2 sctissima: sine vhe pene: q2 be
atissima: sine vhe ignorātie: q2 illuiatissima: si
ne vhe expulsiōis p̄rie: q2 celi porta. ¶ 2ª. est:
ois bōi affluētia Nā ei⁹ aīa fuit repleta grā an̄
q̄ʒ eēt mr̄ dei: tn̄ postea fuit magꝭ repleta. vbi
notan̄. q̄ ē duplex poᵃ ad grāʒ. vna. s. nālis si
cut dr̄ de angel' q̄ recepūt ex suis actib⁹ elicitꝭ
Scd̄a ē poᵃ obialis: q̄ est triplex. Pª q̄ re
plet sine illapsu spāli: ⁊ i supposito absolute ac
cepto: ⁊ sic virgo an̄q̄ʒ esset mr̄ dei fuit repleta
grā: ita q̄ nō hūit peccādi necitatē: nec ēt ꝓni/
tatē. 2ª que repleri pōt in supposito relatiue
accepto: cuʒ ēt illapsu spāli: ⁊ sic ꝟgo fuit reple
ta inq̄ʒtuʒ fuit mr̄ dei: q2 tūc fuit firmata q̄ nō
potuit peccare nec mortal'r nec venial'r: ⁊ tāta
grā nō possʒ ꝯcedi creature nisi eēt mr̄ dei. 3ª
poᵃ q̄ replet in nā: nō stāte i supposito ꝓprio:
sʒ dino: ⁊ sic aīa xp̄i fuit plena grā. Uirgo mr̄
fuit plena. P° grā donoꝝ: q2 dona sp̄s sc̄ti
fuerūt ei data excellēter sup oēʒ creaturā. vn̄ i
ea fuit ois gratia vite ⁊ bōitatꝭ. Eccl'i. 24. 2°
fuit plēa gratia labioꝝ. q2 diffusa ē gratia i la/
bijs suis. 3° fuit plēa gratia ꝑmioꝝ. Eccl'i.
26. Grā sup gratiaʒ: mulier sctā ⁊ pudorata.
grā gl'ie sup grāʒ vie: gratia ꝑmioꝝ i celo: sup
gratiaʒ meritoꝝ i mūdo: Et iō Ber. In vētre
grā dītatꝭ: i corde grā caritatꝭ: in ore grā affa/
bilitatꝭ: i māib⁹ grā mīe ⁊ largitatꝭ: Ber. ꝟe
plena: q2 de plenitudie ei⁹ capiūt vniuersi ca/
ptiui redēptiōeʒ: tristes ꝯsolationē: pctōres ve
niā: iusti grāʒ: āgeli letitiā: tota trinitas gl'iaʒ.
fili⁹ hoīs humāe carnis sbāʒ. Decuit. n. ꝟgi
nē grā repleri: vt nō solū nāli ꝯditōe: verū etiā
spūali adornatiōe cūctꝭ creaturis ꝑferret. Et
iō Aug. dic. O plena ⁊ supplena grā. d cui⁹
plenitudie supfusa reuiuiscūt oēs creature: ⁊
bn̄ plena: q2 ceteris partial'r ꝑstat: Marie ꝟo
total'r. Bn̄ plena: q2 ei⁹ intellect⁹ plen⁹ clari/
tate affect⁹ caritate: corpus puritate: man⁹ pie
tate. Tertia ē corporalis xp̄i p̄ntia. vn̄ dicit.
Dn̄s tecū. Ipsa. n. meruit ꝯcipe xp̄ʒ: q2 ipsa
fuit repleta tāta gratia: q̄ plus potuit mereri:
q̄ʒ aliq̄ pura creatura: vel ēt oēs simul. Est tn̄
sciēduʒ q̄ triplex ē merituʒ. s. meritū ꝯgrui. s.
qn̄ aliqs disponit se ad recipiendū gratiā: quā
tum potest. s. per ꝯtritionem ⁊ ꝯfessionē. Si
autem hic cōtinuat: tunc per aliqᷓ instās illi⁹
temporis meretur accipere gratiā de cōgruo.

¶ Aliud est meritū digni. s. quando aliquis iustus alteri ipetrat gratiaʒ. 3m est merituʒ de ꝯdigno: sic q̄ hʒ gr̄aʒ ꝺ ꝯdigno mereť gl̄iam: qꝛ ꝓportio est inter gr̄aʒ ⁊ gloriā. Ut qui habʒ gr̄aʒ mereatur gloriā. Hijs visis dico ꝙ beata virgo ante euāgelicaʒ salutationem meruit xp̄ʒ concipere de congruo: ⁊ fuit puella castissima. Humillima ⁊ benignissima. Sed post angelicaʒ visitationē ⁊ spiritus sancti superuētionem meruit xp̄m concipere de digno: quia tunc fuit repleta tanta gratia: ꝙ fuit digna cōcipere xp̄m. Unde ecclia dicit ꝺ ea in collecta Ut dignū filij tui habitaculum effici mereretur ⁊c̄. Sed de ꝯdigno nō meruit concipere xp̄m: ⁊ esse mater filij dei: ⁊ ꝙ deus fieret homo: in ea excedit merita cuiuscunqʒ creature. vñ Ber. dicit. Dñs pater tecū qui genuit quē cōcipis. Dñs spiritus sanctus tecum: de quo ꝯcipis. Dñs filius tecum. quem carne iduis ¶ Quarta est singularis super oēs excellentia. Bñdicta inq̄t tu in mulieribus. i. p lusq̄ʒ oēs mulieres: ⁊ hoc ꝓpter quatuor que fulserunt in eius carne: qꝛ fuit virginitatis primiceria: sine corruptione fecunda: sine grauedine grauida: sine dolore puerpera. Et ideo Ber. dicit. Benedicta est inter oēs mulieres: Cuius virginitati additur fecūditas: ⁊ fecunditati i ꝯceptu sctitas: ⁊ sctitati i partu iocūditas. ¶ Secunda ꝯclō est ꝙ virgo gloriosa apud deum gratiā inuenit propter quattuor moralia ornamenta. ¶ Primū est modestia: quia audit et tacet. Ipsa fʒ Tulliū: est pudor honestatis purā ⁊ stabilem operans auctoritatem. Prouidor. n. qui est timor turpitudinis vel fuga rei indecentis declinando indecentiaʒ in exterioribus: efficit ordinationē exteriorē que modestie est. Unde modestia cauet indecentiam in verbo: in risu: in motu corporis: i mēbrorum situ: in habitu: in cultu: in occupatiōe vel actu: vt pʒ in virgine. ¶ Secundum est verecundia: qꝛ turbata. Nō fuit ista turbatio ire vel doloris: sʒ pudoris ⁊ admiratiōis inuens verecundiam: que est color oium virtutum. vnde Ber. super canti. dicit. Nescio an quicq̄ʒ gratius verecundia aduerti in moribꝰ boium queat: que est certe omnium etatuʒ ornamentū: sed tenere gratiaʒ verecūdie in teneriori etate āplius pulchriusq̄ʒ nitescit. Quid amabilius verecundia in adolescente: q̄ʒ pulchra hec: ⁊ q̄ʒ splendida gēma morꝫ in vita in vultu adolescentis. Ipsa enim est nuncia bone indolis: ⁊ virga discipline: soror ꝯtinētie: iudiciū columbine simplicitatis: testis innocētie: lampas pudicitie: mentē iugiter lucēs: vt nil in ea turpe residere attemptet: qꝺ non illico prodat. Expugnatrix maloruʒ: propugnatrix puritatis innate: specialis gloria ꝯtinētie: fame custos: vite decus: virtutis sedes: virtutum primitie: nature laus: ⁊ isigne totiꝰ honestatis. ¶ Tertium est prudentia: qꝛ cogitabat statim prebere assensum differebat: ne exemplum leuitatis ex ea sumeretur: qꝛ qui cito crēdit leuis est corde. Unde qꝛ pp incōsuetaʒ salutationē intellectꝰ virginis rapiebatur in admirationeʒ: reputabat se indignā tanto mystērio adaptandā. Et ideo audito verbo: prudenter reuoluit in cogitatiōe salutationis qualitatem: vt sic ad ꝯsensuʒ ordinate duceretur. Ad hoc. n. expediebat prudentia: que non solum quid: quando ⁊ qualr̄ sit agēduʒ. Sed etiam mouet voluntatē: vt appetat bonū post iudicium ⁊ fugiat maluʒ. Et ideo Aug. dicit. Prudentia est amor ea quibus adiuuatur in deum pre hijs quibus impeditur sagaciter eligens. ¶ Quartuʒ est ꝯstantia: quā habuit ex angelica salutatiōe di. Ne timeas Maria. Ista confortatione indigebat: vt modus isinnuaretur. Naʒ in hijs que sunt supra naturā opʒ humanū genꝰ informari de mō ꝯtingēte rei: vt possibilitas euētꝰ rei ⁊ supnāli saltē agēte oñdať. vñ sic ꝯfirmata: de dñi beneficio ꝯfisa constanter ꝯsensum dedit. Et ideo dicitur: ꝙ ꝯstātia est animi stabilitas firma ⁊ in ꝓposito perseuerans. Unde a ꝓposito recedendū est: cum creditur deo displicere: ⁊ tunc ꝑseuerandum est: cū creditur ei placere. Et ideo virgo gloriosa per angelū fortificata: de diuino beneplacito prebuit assensuʒ: ⁊ inuenit gratiam. Unde dicitur. Inuenisti gratiaʒ apud deuʒ. s. oipotenteʒ: cui nihil est ipossibile. vnde propter ista ornamenta ad hoc opus peragendū inuēnit gratiam coram oculis dñi. Et ideo dicit Berna. Qꝺ audiuit ⁊ tacuit modestie est: ꝙ turbata fuit verecūdie virginalis: ꝙ timor per angelum remouetur constantie est: ꝙ cogitauit prudentie fuit ⁊ discretionis.

Tertia consideratio.

Circa tertiaʒ ꝯsiderationē: que est de prolis ꝯmendatione gl̄iosa: cū dr̄. Ecce ꝯcipies ⁊c̄. vbi sūt. 7. ꝯclōes. ¶ Prima conclusio est: ꝙ huius benedicti filij conceptio ꝺ virgine fuit propter quatuor.

¶ Primo propter patris dignitatem. Nam cum xps sit verus et naturalis dei filius: non fuit conueniens vt alium patrem haberet quam deum: ne dei dignitas transferretur ad alium. ¶ Secundo congruebat proprietati filij: que quidem est verbum dei. Verbum autem absque omni corruptione cordis concipitur: quin imo cordis corruptio perfecti verbi conceptionem non patitur: quia igitur caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro verbi conueniens fuit: vt etiam ipsa sine corruptione matris conciperetur. ¶ Tertio congruebat dignitati humanitatis xpi: in qua locum peccatum habere non debuit: et per quam peccatum mundi tollebatur: secundum illud Joh. p°. Ecce angelus dei etc. Non poterat esse quod in natura iam corrupta ex concubitu caro nasceretur sine infectione originalis peccati. vnde Aug. Solus nuptibilis concubitus in matrimonio Marie et Joseph non fuit: quia in carne peccati fieri non poterat: sine vlla carnis concupiscentia: que accidit ex peccato: sine qua concipi voluit qui futurus erat sine peccato. ¶ Quarto congruebat propter finem incarnationis xpi: que ad hoc fuit: vt homines renascerentur in filios dei: non ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: sed ex deo. Cuius rei exemplum apparere debuit in ipsa conceptione xpi. Unde Aug. dicit. Oportebat caput nostrum insigni miraculo secundum corpus nasci de virgine: vt significaret sua membra de virgine etiam secundum spiritum nascitura. De ista conceptione dicitur Ysa. 7. Ecce virgo concipiet. Et eccle. 36. Innoua signa: immuta mirabilia. Sunt. n. mutata in melius: quia olim homo voluit fieri deus: et iam deus factus est homo. Olim de viro facta est mulier. Nunc de muliere factus est vir. Et bene mirabilia: quia primum vltimatur: infinitum terminatur: eternitas temporatur: virginitas fecundatur: diuinitas humanatur. Unde dicitur. Concipies in vtero: non ab extrinseco principio: sicut alie mulieres: sed ab intrinseco. i. spiritu sancto. Et paries. s. sine dolore filium: non solum tuum: sed etiam dei: et ideo simpliciter dicit filium non determinando.

¶ Secunda conclusio est: quod huius prolis nomen est Jhs: quod interpretatur saluator. Cum. n. nomen proprietati rei correspondere debeat: iuste hoc nomine appellandus fuit: quia ab effectu saluationis hoc nomen impositum est. Ipse enim vult homines saluos fieri. s. voluntate antecedente. vnde Matt. primo. Uocabis nomen eius ihs. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Intelligendum tamen quod hoc nomen Jesus consequitur quadruplicem vtilitatem. ¶ Prima est venia peccatorum. Actuum. 10. Huic omnes prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius. vnde Augu. Quid est ihs nisi saluator? Igitur propter temetipsum esto mihi iesus. In cuius figura est ei impositum in circuncisione innuens quod per hoc nomen Jesus circuncidamur a peccatis. ¶ Secunda est gratia donorum. Luc. 2°. Inuenisti. n. gratiam apud deum. Sequitur. Et vocabis nomen eius ihs. vnde Ber. Jhs est mel in ore: Melos in aure: Jubilus in corde. ¶ Tertia est victoria inimicorum. Luc. 10. Domine etiam demonia in tuo nomine subijciuntur nobis. vnde Ber. Precipiens demoni: vt in nomine iesu de obsesso exiret ait demon. O terribile nomen cogis me exire: et exiuit. ¶ Quarta est gloria premiorum Actuum. I. Hic iesus qui assumptus est in celum etc. Qui in celum vult ascendere: hoc nomen iesus debet inuocare. Unde non est aliud nomen sub celo: in quo oporteat homines saluos fieri. Et ideo Petrus rauanensis dicit. Jhs est nomen quod dedit cecis visum: surdis auditum: claudis cursum: mutis sermonem: mortuis vitam: obsessis demonis eiectionem. Vnde Jesus dicitur saluator.

¶ Tertia conclusio est: quod iste puer vocatus est tribus prerogatiuis. ¶ Prima est magnificentia. vnde dicitur. Hic erit magnus: quia magnum opus pretendebat facere: quod erat omnibus gaudiosum: Angelo dicente. Annuncio vobis gaudium magnum: quod erit omni populo. Et pertinet ad sanctitatem. Exo. 15. Magnificus in sanctitate. Quod patet ratione. Nam magnificentia intendit opus magnum facere: vt patet ex eius nomine. Opera autem ab hominibus facta ordinantur ad aliquem finem. Nullus autem finis humanorum operum est ita magnus sicut honor dei Et ideo magnificentia precipue magnum opus facit in ordine ad honorem dei. Vnde. 4. ethi. dicitur quod honorabiles sumptus sunt qui pertinent ad diuina sacrificia. Et circa hec studet maxime magnificus. Et ideo magnificentia coniungitur sanctitati: quia precipue eius effectus ad sanctitatem ordinatur. Unde merito debetur sibi magnificentia: quia hoc opus magnum scilicet nostra redemptio ordinabatur in laudem et honorem dei: ad quod perficiendum nullus alius sufficiebat. Vnde Ber. Hic est ille qui est magnus deus: futurus magnus homo: magnus doctor: magnus propheta.

¶ Secunda est oipotentia. vnde dicit. Et filius altissimi vocabit. s. inquantum deus p eternam generationem. Psal. Ex vtero ante lucifer genui te. Sed inquantum hō vocat altissimi filius p gratiā vnionis. Joh. p. Uidimus gliam eius qi vni. Altissimus aūt dicit. q2 altus hō: altior angl's: altissim9 deus. Q̄ d̄ aūt filius sit oipotens pz: quia cuz sit filius dei: et deus est oipotens. Igit et filius. Q̄ d̄ aūt d̄s sit oipotens: pz. Deus est quo magis cogitari non pōt. Maius aūt est oipotentiaz habere q̄z qualēcunqz potentiā: cui desit aliqd de plenitudine potētie. Ergo q2 est ops: colligit: q oia pōt quecunqz posse potentia est. vnde notandum q quatuor sunt modi impossibiliū.

¶ Quoddaz est qd̄ dicit impossibile simplr: q2 nullius agentis subiacet ptāti: sicut creare aliuz deum. ¶ Scd̄m est impossibile fm qd quod nō subiacet ptāti alicuius agentis limitati. sed bene subiacet voluntati dine. sicut q virgo pariat est impossibile fm nām. ¶ Tertium est impossibile p accidens: qd̄ per se non est impossibile p nāz: sed sub rōne preteriti tēporis: vt q p̄teritum nō fuerit: et sic q violata nō fuerit corrupta. ¶ Quartum est incompossibilium: vt q idem sit album et nigr. Licet igitur deus nō possit impossibilia simplr: q2 eorum impossibilitas accipit in habitudine ad ipsum. Nec impossibile per accñs: q2 solo eo p̄uatur deus vtiqz ingenita facere ea q̄ facta sunt. Nec impossibilia: q2 tunc posset facere eundem hoiem et asinum siml': tamen bene pōt facere impossibilia fm qd: q2 plura potest deus facere: q̄z intellectus noster intelligere. sicut docet Ylarius de tri. et tamē intellectus noster pōt plura intelligere: q̄z natura pōt facere: vt pz in abstractionibus multis. Q̄ d̄ autem filius sit ops: pz. q2 hoc ꝯuenit sibi fm diuinam nām. sed reconciliari h̄ ꝯpetit sibi vt p sone. vnde si dicatur. Christus hō ops: h̄ nō est fz q hō. Cuz aūt dicit. pōt recōciliari: istd̄ ꝯpetit sibi fm vtranqz nām: sed fm diuinam tanq̄z fz cām primam: fm humanam: tanq̄z fm primam. ¶ Sed querit. Christus non dicitur ops fm humanaz nām: sicut oisciens q2 oisciens nō opponit creature: sed omnipotens qm̄ esse creature est ab alio. Omnipotētie vero nō ponit eē ab alio. ¶ Tertia est prudentia siue sapia: q̄ quandoqz p eodem sumū tur: vt dicit ꝓuer. 16. Qui sapiens est corde: appellat prudens. Hic ad regendum multū est expediens. vnde. Dabit illi. d. d. s. d. pa. eius: et re. &c. Q̄ d̄ autē sapientia valeat ad regendum: patet in discretis. vbi dicit Aristo. Primo et p̄ncipaliter ꝯuenit regi q̄ztum ad se ipsum: vt fama sui nois diuulget in laudabili sapientia: q suis hoibus ratiocinet sapienter q2 inde laudatur et honorat ab hoibus: quando vident eum in sua sapientia loquentem: et in opibus prudenter agentē. ¶ Etiam valet prudentia: q2 hēt excutere cās. vnde Seneca Prudentis ꝓprium est examinare cōsilia: et non cito facili credulitate ad falsa ꝓlabi. Prudens nō nisi iudicio credit: et non nisi examinatam sniam in ꝯsensum admittit. vnde Seneca. De dubijs nō diffinias: sed suspensam tene sententiā: et nihil affirmes. vnde dicitur: Et dabit: quasi dicat ꝓpter hanc sapientiam dabit ei dn̄s deus sedem dauid. i. successionē in regno. Ysa. 9. Super solium dauid et sup regnum eius sedebit in eternum: et regnabit in domo iacob: non fm successionem carnis: sed fidei in oibus electis in eternum: q2 hic p grām: et in futuro per gloriā. Et regni ei9 nō erit finis: q2 eternal'r regnabit deus in secl'a.

¶ Quarta conclusio est: q Maria de conceptione certificata per angelum ꝓpter votuz castitatis emissum: de re tamen non dubitans: modum ingrere cepit. Nouerat. n. modum: quo p̄mus homo factus fuerat sine viro et muliere. Item mulier de viro sine muliere. Itez quomodo homo de viro et muliere. Sed q2 non nouerat alium modum: ideo q̄rit dicēs. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? id est nunq̄z me cognosciturā propono vt. s. virgo mente et carne permaneam. Quomodo ergo fiet ista conceptio? quasi dicat: licet verum matrimonium contraxerim: hoc tamen non derogat voto vere virginitat̄. Nam matrimonium est consensus in carnalem copulam altero coniugum petente. Si ergo constaret per reuelationem ipsi femine: q nunq̄z vir ab ipsa debitum peteret. Cum vero voto castitatis posset stare verum matrimonium: quia nunq̄z carnalis copula sequeretur: et ita fuit in ꝓposito: quia virgini gloriose reuelatum fuit: q nunq̄z ab ea Joseph debitum peteret.

¶ Quinta concl'o est: q licet beata virgo fuerit vera mater christi: fm illud Luc. p. Ecce ꝯcipies et paries filium. et illud Joh. 12°. Uidit Jhs matrez: tamen maternitati eius non

derogat: ꝙ talis icarnatio spũi sctõ appropriaꝶ
cuꝫ dicit. Spũs sanctus supueniet in te: ⁊ vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Glo. Filius in
telligitur cuꝫ dicit. Uirtus. Prima corin. 1°
apl's dicit christum dei virtutẽ. Pater intelli
gitur cuꝫ dicit altissimi. Uirtus ergo altissimi. i.
filius dei obumbrabit tibi. i. de te corpus qua
si vmbraculum assumit: in quo deus abscon-
dit se. Ysa. Uere tu es deus absconditus.
Sic apparet ꝙ hanc incarnationẽ tota trini-
tas simul opata est: valde discrete tamẽ appro
priat spũs sancti incarnatõis opationem: cum
dicit. Spũs san. su. sed filio carnis assumpti
onem: ibi. Et virtus ⁊c. sed patri auctoritateꝫ
ibi. Altissimi. vnde lꝫ spũs sanctꝰ dederit sibi
virtutẽ gnãtiuam: ideo nõ minus dicit virgo
mater nãlis: tum qꝛ hũit in se nãlem fecundita
tem ⁊ pnᵐ naturale actiuum ꝯcipiendi: ⁊ nõ
fuit sterilis. Ratio est. Nam qñ duo agentia
ꝯcurrunt ad aliquẽ effectũ. sic ꝙ vnuꝫ est tan
quam agens pncipale: ⁊ aliud tanqꝫ agẽs mi
nus pncipale: tunc nunqꝫ agens minus pn-
cipale: est in potentia ppinqua ad talem effcũꝫ
non ꝯcurrente agente magis pncipali. nõ ta-
men agens magis pncipale dat agenti minꝰ
principali aliquã formam seu virtuteꝫ absolu
tam. quam nõ habet. sed ꝙ agens minus pn
cipale agat in virtutem agentis magis pncipa
li. sed spũs sanctus in generatõe christi est tan
quam agens magis pncipale. Btã aũt virgo
agens minus pncipale. Igit btã virgo in ge
neratiõe corporis christi nõ potuit esse in poᵃ
ppinqua respectu talis effectus: nisi mediãte
actione spũs sancti: non tñ ꝙ spiritus sanctus
dederit sibi aliquã formam absolutã: quaꝫ nõ
habuit: sed ꝙ solum ipa nõ potuit in effectum
corporis christi sine coopatione spiritus scti.
Sed si accipitur mater nãlis: ꝗ̃tuꝫ ad actus
exercitationeꝫ: vel in ordine ad actus reducti
onem vt sic nõ fuit mater naturalis christi: qꝛ
eius naturalis fecunditas nõ fuit reducta ad
actum saltem p virtutem nãlem. Et ideo Da
mascenus dicit: ꝙ sicut sol dat virtutem plan-
te: sic spiritus sanctus Marie. Et ideo addit.
Quod nascetur ex te: sanctum vocabitur filiꝰ
dei: quasi dicat. Quicquid sit ꝙ Maria sctifi
cata ⁊ spũ sancto preuenta: ⁊ virtute altissimi
obumbrata genuit: hoc vtiqꝫ sanctum fuerit.
Et dicit. Uocabitur scilicet vera appellatiõe
filius dei: non adoptione: sed naturali origi-
ne: vt sic deus pater ⁊ Maria hẽant vnũ filiũ

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ virgini huius conceptio
nis seu incarnatiõis christi possibilitas ostẽdi
tur per simile scilicet per conceptionem sterilis
mulieris. s. Elysabeth. Hoc nõ tamen minu
it meritum fidei: sed ꝯsecrauit: qꝛ remouit im-
pedimenta fidei: ostendendo nõ esse impossi-
bile qd̓ in fide pponitur. Nam hõ cum habꝫ
pmptam voluntatem ad credendum: diligit
voluntatem creditã: ⁊ super ea excogitat ⁊ am
plectitur: si quas rationes ad h̓ inuenire põt.
Et sic ratio humana nõ excludit meritũ fidei:
sed est signum maioris meriti. Et hoc figuraꝶ
Joh. 4. Ubi samaritane: per quam ratio hu-
mana figuratur: dixerunt. Jam nõ pptcr tuã
loquellã credimus. Sic virgo hac ratione ad
credulitatem nõ ducit: sed in fide solidatur.
Et ideo adducit exemplũ ad maiorem certitu
dinem: dicens. Ecce elysabeth: q̃si dicat. Tu
Maria vt dixi concipies ⁊ paries. Et vt faci
lius credas. Ecce elysabeth cognata tua ⁊ ipa
⁊ cetera. Quod etiam erat supra naturaꝫ: que
erat sterilis de se. sed nunc fecundata ex dina
virtute. Et tu similiter nõ dubites: quia conci
pies ⁊ paries filium per spũs sancti opatõeꝫ.
Quia nõ erit impossibile apud deum ⁊c. Et
omnis res digna verbo: vel omne factibile:
de quo ꝯceptibile est verbum: ⁊ omne qd̓ nõ
implicat ꝯditionem: ⁊ omne tale habet rõem
factibilem. ⁊ si nõ respectu virtutis create: sal
tem respectu virtutis increate. Et dicit omne
verbũ: ⁊ non omne factum: qꝛ ꝺm Ber. So
li deo idem est facere: ⁊ dicere: ⁊ velle.
¶ Septima cõclo est: ꝙ licet beata virgo per
virginitatem deo placuit ꝺm Ber. tamẽ per
humilitatem ꝯcepit ipsa. vnde Jheronymus
Ipsa virgo beata deum de humilitate laudat
⁊ seipam quodãmodo. sꝫ deum pcipue dicẽs
Magnificat anima mea dominum ⁊c. Quia
respexit humilitatem ancille sue ⁊c. vnde solũ
de humilitate: nõ de virginitate: nec de ceteris
virtutibus ⁊ progatiuis suis facit virgo mẽ-
tionem. Unde q̃uis caritas sit oium virtutũ
mater origine ⁊ informatione: tamen humili
tas est mater omnium virtutum conseruatõe
Unde dicit Augusti. ꝙ castitas ⁊ virginitas
est virtus. Sed huius virtutis custos est hu
militas. vnde additur. Ecce ancilla domini.
Ber. Non audet virgo petere: vt fieret ma-
ter dei: nisi diceret. Fiat mihi ꝺm verbuꝫ tuũ
quia tanqꝫ humillima se indignaꝫ reputauit.

¶ Feria sexta quatuor temporum. Sermo.

Ecce concipi

es τ paries filiuz. Luc. 1°
Quia sm Aug. in rebus per tps exortis: illa summa gratia est: qua homo i vnitate psone vnitus est deo: qr in tali vniōe humana nā ē ineffabilit sublimata. Eius btitudo est possibiliter preostensa: ad amicitiaz dei est misericorditer reuocata. τ que ad oēs defectus est totaliter restaurata. τ qr possibilitas spūalis cōceptionis nobis ostendit in tali ypostatica vnione. ideo in verbo ꝑposito: ꝓ excitat nos ad intuenduz huius ꝯceptionis ꝯplementū. Et h̄ in huius aduerbij demōstratione. Ecce ꝯcipies τ pies ¶ Scd̄a tangit eius fructū ꝯsecutiuum. ibi. Filiū τc. Et vt videam⁹ de isto cōceptu τ ptu spūali in mēte deuota. Sunt due ꝯsideratōes. ¶ Prima est de eius possibilitate. ¶ Secunda de modo: qui ponitur in euangelio.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam considerationez sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est videre qd sit cōceptio spūalis in mēte deuota. vbi sciendū ꝙ sicut videm⁹ in ꝯceptōe nāli: ꝙ tunc sm vnū modū fit ꝯceptio ꝓlis: qñ aīa infundit corpori organizato. sic etiā fit ꝯceptio spūalis xp̄i in aīa deuota: quādo ipsa organizata. i. hitibus dignificata. s. hitu fidei in intellectu: τ hitu caritatis in affectu dīne gratie fluenta recipit: cōcipiendo ꝓpositum bone volūtatis: ꝯformabile dīne volūtati. vbi innuit: ꝙ subiectū huius ꝯceptōis dz eē dispōtuz. Ad qd̄ tria reqrunt. ¶ Primū est lumen fidei in itellectu: quo. s. sup nos videam⁹ dei misericordiā: alliciente infra nos dīnaz iustitiā remunerantez: in nobis nāz deficientē: retro nos culpā inficientē ante nos gehēne penā: nāe mortē: τ imutabilitatem sniē ꝯminantez. ¶ Scd̄m est caritas in affectu. Nā scti ponunt caritatē in aīa: nō pp necessitatē acceptōis dīne: sed solū ex quadam ꝯdecētia dignitatis: qua dñs statuit oēz hn̄tem hitum caritatis: esse dignū vita eterna. qd̄ fuit ꝯsonum rōni: vt aīa attingens vltimam pfectionem nāe intellectualis: q̄ est btitudo: disponeret hitibus ꝯdignis ad eaz. vnde sequitur documentū: qr ꝙ non est meritoria actio: non pōt hr̄i dīna acceptio sine caritate. Ideo summe qsqz se dz disponere q̄ztum pōt ad eam hn̄dam. Nam ipa deo impēsa e ꝯ⁹ a deo rependit. τ ideo nihil desiderabilius: q̄z deum diligere: qr cuz oīs readamatio sit defectuosa τ piculosa: ꝓpriorqz cōmodo innixa. Et ideo in actu suo nō pōt habere puritatez τ veritatem sine admixtōe falsitatis. τ h̄ solum in readamatione diuina inuenit: ꝙ sine defectione amat in ordine ad summū bonuz. s. ad sui cognitionem: fruitionē τ amorem. Ideo non est herendū amori cuiuscūqz creature nō habentis ordinationē in finem. ¶ Tertium est assistentia dīne gratie: qr nullus pōt pseuerare in bono sine grā. ¶ Ratio est: qr omne quod est vertibile de bono in malum: ad h̄ vt figatur in bono: indiget auxilio mouētis imobilis. sed hō sicut est vertibilis p liber̄ arbitrium. Opz igitur ꝙ per gratiā stabiliat: vt pseueret in bono. vnde ad phili. ꝑ. Qui cepit in nobis opus bonū: pficiet vsqz in diē ihu xp̄i. ¶ Scd̄a ꝯ° est: ꝙ hec ꝯceptio est possibilis. ¶ Ratio est. Nā sicut videmus ꝙ possibile fuit real'r verbū ꝯcipi τ nasci: sic reuera possibile est mental'r etiā cōcipi τ nasci. vnde dicit Aug⁹. ꝙ virgo btā prius ꝯcepit mēte q̄z corpore: τ beatior extitit ꝯcipiendo spūal'r q̄z corporaliter. Sz aīa beate virginis eiusdem est spēi cum aīa cuiuscunqz alterius hoīs: q̄zuis gratijs τ donis sup alias aīas sublimata fuerit. vnde sicut ipsa hūit possibilitatē quocunqz mō ad ꝯcipiendum verbuz increatū: ita τ aīa cuiuscūqz alterius. ¶ Est tn̄ notandū ꝙ tria impedimenta huius ꝯceptōis remouentur. ¶ Primū est quo eternū τ increatum eēt ab aliq̄ creato ꝯceptū. s. verbū increatū a mēte gignente. Hoc remouet: qr ista gignitio verbi spūalis non est aliud: nisi notitia vel ꝯceptus nr̄i ad verbuz increatū: terminatio obiectiua Et iō increatū nō incipit eē simpl'r a creato lz incipiat eē p cognitionem in cognoscente. ¶ Scd̄m est: qr nō esset subsistēs: cuz verbū nr̄m sit inherēs. Hoc ēt soluit: qr nō est verbum volubili cogitatōe dictū: sz ꝯceptus a volubili cogitatōe formati terminatū. Et iō pōt esse in mēte vt subsistēs. ¶ Tertiū est: qr nō est eiusdē nāe nobiscū. Hoc ēt soluit: qr ista spūalis notitia nō reqrit tantā parentis τ ꝓlis identitatē. Sed sufficit identitas talis vnionis intellectualis vl' spūalis. τ sic nihil est qd̄ impediat huius partus possibilitatem.

¶ Tertia ꝯsid'o est videre qd sit parturitio spiritualis: q₂ omnis ꝯceptus est letalis: quem parturitio non seqtur. vnde egrotat aius: donec ad ip̄3 perueniat: ⁊ quasi sit parturus. Dicitur aūt parturitio spūalis: regnātio mentis in deum: ꝑficiendo actu: qđ ꝯceptum erat per gratiā spūs sancti mundātem vel sctificantem ⁊ in bono ꝯfirmante3. vnde tangit̄ duplex effectus. s. ꝙ talis regeneratio pōt esse duplex: .s. cōis. ⁊ hec mundat a culpa. vñ dic̄. Per gratiā spūs scti mundāte3. Cōfert. n. sctitatē ⁊ imunitatē a culpa. vnde Diony. Si est sanctitas: est ab omni imundicia libera ⁊ ꝑfecta: ⁊ imaculata mundicia. Est etiā regeneratio spūalis: que nō solum mundat ab omni culpa ⁊ immundicia: veꝝ etiā cōfirmat in bono: vt non possit qs peccare mortal'r: ⁊ ad venialia minus eum inclinat fomes. ¶ Sed heu quidam hunc ꝑtum suggestione maligna: exemplo ꝑnicioso: ⁊ scandali occasione nitunt̄ suffocare. quos Ber. rep̄hendit dicens. Herodiana malicia ⁊ babilonica crudelitas est: nascētem religionem extinguere velle. Si qd eim ad salutem ꝑtinens: si quid religionis oritur: ꝗcunq3 resistit: quicunq3 repugnat: plane cu3 egyptijs ꝑuulos isr'litici germinis necare conantur: immo nascentem persegtur saluatorē ¶ Quarta ꝯsid'o est videre de signis ꝯceptionis. vbi sciendum ꝙ simili mō sicut in conceptione nāli. sic etiā in spūali est. Nam mulier imp̄gnata: corpore grauidatur: nauseā patit̄ cibi ⁊ potus: affectat inconsueta: oculi nigrescunt: facies pallescit: ⁊ semꝑ tristis incedit. Sic reuera si corpus. i. aiales affectiones rationi subijciuntur. Si nauseā pateris. i. si ex ꝯsideratione eoꝝ: q̄ nobis ꝓmittuntur in celo: vilescunt aio que habētur in terris. Si desiderium tuum fertur in celestia ⁊ afficitur circa spūalia: sollicitudo qual'r opere perficiatur quod in mente ꝯceptum est. Si oculi interiores ex ꝯsideratione turpitudinis pctōꝝ: verecundia obnubilant̄. Si facies pallescit ex carnis maceratione. Si tristis incedis affecta tedio nimie expectationis eternoꝝ. Iam proponendum ꝙ id quod in te natum est: sanctū a spiritu sancto est.

Scđa ꝯsideratio.

Irca secundā ꝯsiderationem: que ē

c de mō conceptiōis: sunt quatuor expedienda: ad h̄ ꝙ ẜm modum ꝯceptionis xp̄i in vtero natus: ꝯcipiatur in vtero anime deuote. ¶ Et p̄mo reqritur angelica annūciatio. vbi nota ꝙ timor dñi ē angl's. de quo Matth. xj. Ecce ego mitto angelum meum ⁊c. Angelus. n. est nomen officij: non nature: q₂ nuncius interp̄tatur. Hoc qdem conuenit timori dñi: q mittitur a deo ante faciem tuam: imprimendo cordi notitiā: ꝯcutiendo ꝯsciam: considerādo futura gehenne supplicia: iudicis sapiam infallibilem: potentiā inuincibilem: sniam irreuocabilem: ⁊ mortis certitudinem: ⁊ inducit peccati disciplinā: ⁊ pniā3 disponit ad iustitiam. Et sic efficitur nuncius spūalis ꝯceptionis: in qua gratia acceptatiōis ꝓmeretur ⁊ retinetur. vnde Ber. In veritate didici nil ita efficax esse ad gratiā ꝓmerendam ⁊ retinendā: q̄3 si omni tp̄e corā deo inueniaris nō alta sapere sed timere. Nō. n. qui admittit superbia3: repletur timore dñi. ⁊ sic de ceteris vitijs sentiendum est: q₂ necesse est oia plenitudine timoris dñi excludi: ⁊ tūc dei de si plene: si ꝑfecte timueris: dabit saporē caritatis. Sine eius caritate timor penam hēt. Timor q non est in caritate: cum initiat ad sapientiam: neminem ꝯsumat: qm̄ superueniens caritas expellit illum. Hec Ber. Et recte timor hic intelligitur ꝑ angelum Gabriele3: q fortitudo domini interp̄tatur. Nam timor homines fortes facit. Prouerbi. 14. In timore domini fiducia fortitudinis. Hec fiducia debilitatem hois in dei formā mutat. vñ Gre. In via domini oꝑatur fortitudinē. ¶ Secūdum est dine gratie adoptio. vnde dicit. Ne timeas Maria. Inuenisti gratiā ⁊c. Anima ab oibus terrenis elōgata: timet de possibilitate istius ꝯceptus. Reputat. n. se indignā: di. Quomō fiet istud: qua3 angelus ꝯfortare d3 Et h̄ merito: q₂ nulli terrene affectioni innitit̄ ⁊ ideo dignum est: vt celesti dulcedine fulciat̄ Et h̄ maxime fit ꝑ gratiā: qua mediante deo fit accepta: vt digna mater spūalis effici mereatur. vnde sicut btā virgo ante angelicā annūciatione3 meruit xp̄m ꝯcipe de ꝯgruo: q₂ fuit puella castissima: humillima ⁊ benignissima. Sic aia deuota ⁊ spiritualis: qñ disponit se ꝑ virtuosas operationes: de ꝯgruo meret̄ spiritualiter ꝯcipere xp̄m. ¶ Tertiu3 est spūs sancti operatio. Unde dr̄: Spiritus sanctus suꝑueniet i te ⁊c̄. Qđ exponitur de spūali ꝯceptu qui attribuit̄ spiritui sctō: q₂ non pōt esse: nisi per grām spiritus sancti effectiue: ⁊ spirit⁹ sancti assistentia: q₂ in hoc oꝑe nō solum efficit:

sed etiaȝ assistit. Et hec superuẽtio spiritus sãcti dicitur ibi. Spiritus sãctus supueniet ꝛc. Et tũc ẽt aĩa deuota virtute altissimi obũbratur: ꝛ ab omni carnali affectiõe refrigeratur. Umbra.n.refrigerat ꝛ quietẽ prestat: vnde i canticis. Sub vmbra illius quẽ desiderabaȝ sedi ꝛ factus ꝛc. Ista ergo aĩa deuota sic obũbratur pp refrigeriũ ꝛ sedationẽ passionuȝ. vt imaginemur quid deitatis radij ꝛ getis causari ex grã. Videm⁹.n.ꝙ radij solares incidẽtes circa aliqđ corpus trãsparẽs: ꝛ dyaphonũ sicut est speculuȝ refraguntur: ꝛ speculũ circũstant: ꝛ calefaciẽdo ꝛ accedẽdo magis apparet Sic diuinitatis radij incidẽtes circa aĩaȝ deuotã circunstãt: calefaciũt: ꝛ accẽdunt in amore diuino. Sic ꝙ spiritualr aĩa obũbratur spiritu sãcto supueniẽte. Licet igitur filius sit ante spm̃ sãctuȝ origine ꝓductiõis sue. Tñ sp̃us sãcti ꝑuenit filiũ ad aĩaȝ deuotã. Hoc.n.spiritualiter spiritui sãcto attribuitur: cuius est per gratiaȝ aĩaȝ sanctificare. ❡ Quartũ est cõsensus virginis exhibitus: ibi. Ecce ancilla dñi. Qđ autẽ ad hanc ꝯceptiõeȝ requiratur ꝯsensus aĩe spiritualr pregnantis: pȝ. Nõ.n.ꝓducitur verbũ in aĩa deuota: nisi volũtate antecedente: nisi.n.per volũtateȝ haberet desideriuȝ ad istam ꝓductiõeȝ: ab intellectu nullatenus ꝓduceretur. Unde Aug. dicit: ꝙ verbũ ẽ cũ amore notitia: amoꝛ aũt ad volũtateȝ ꝑtinet: ꝛ qꝛ ad hãc ꝓductiõem reputat se indignã: ideo ꝓpriaȝ humilitateȝ recognoscit. Et nõ petẽdo sed volũtati diuine se coaptãdo: dicit. Fiat mihi ẽm verbũ tuuȝ. Nõ vocaliter expressuȝ: sȝ mentaliter ꝛ obiectiue in aĩa gignente impressum: nõ per informationẽ: sed subsistẽter se intellectui repreſentãdo. Et i hoc ẽm Ber. Recurrebãt tua miracula. s. deus ꝛ hõ: mater ꝛ virgo: fides ꝛ coꝛ humanũ. Ista.n.simul cõcurrũt in isto sensu virginis dicendo. Ecce ancilla domini ꝛc.

❡ Feria serta quatuoꝛ temporum. Sermo nonus de euangelio.

Xurgens maria ꝛc. Luce p°. Secũduȝ ꝙ Ber. dicit. Iustus nunquã arbitratur se ꝯprehẽdisse: sed semper esurit: sititq; iustitiã. Ita vt si semꝑ viueret: semꝑ quãtum in se est de bono in melius proficere totis viribus conaretur. Nõ ad annuȝ: sed in eternuȝ diuino se mancipat famulatu. Sempiterna itaq; iusti esuries: sempiternã meretur refectionẽ. Beata igitur virgo: lȝ ꝑ assistentiaȝ diuini numinis omniuȝ gratiaꝝ ꝛ virtutũ perfectionẽ adepta fuerit: intantũ etiaȝ: ꝙ digna mater dei est inuẽta. In hijs tamẽ adhuc noluit esse ꝯtenta: quin nõ solum seipsam adhuc plus visa est proficere: sed etiã alijs voluit ostendere formã ꝓficiendi: vt etiaȝ sic in alijs suũ perfectũ augmentaret. Hoc eniȝ innuitur in ꝑsenti euangelio moralr intellecto. di. Exurgens Maria. Ubi sunt quatuoꝛ considerationes.

Prima consideratio.

Irca primã ꝯsiderationeȝ que est de modo ꝛ forma proficiendi. Exurgens Maria: sunt ser ꝯclusiones.

❡ Prima ꝯclo ẽ: ꝙ ꝯtinua occupatio laboris marime valet ad hoc: vt in disciplina moꝛum valeat quis ꝑtingere ad ꝑfectioneȝ virtutum: Ut pȝ in viatoꝛe: qui viaȝ ꝯtinuat: ꝛ in laboꝛe vie pseuerat: ꝛ ad fineȝ ꝑtingit. vnde Greg. In vanum opus bonũ agitur: si ante vite terminum deseratur: qꝛ frustra velociter currit: Qui anteq̃ȝ ad terminũ peruenerit deficit. Et ideo dicit apl's ad hebꝛe. 12. In disciplina perseuerate. Tanq̃ȝ filijs vobis offeret se ds. vnde dicit. Exurgẽs. Surgere.n.est signuȝ incepti laboꝛis. Iacere ꝛ sedere fatigationis.

❡ Scđa ꝯclo est: ꝙ recta ꝛ sincera intentio laboꝛẽ boni opis oꝛdinat ꝛ disponit. vñ Ber. Pura ꝛ sincera intentio erit: si in omni actione nostra: aut honoꝛẽ dei: aut vtilitatẽ proximi: aut bonaȝ ꝯsciẽtiaȝ queramus. Hoc eniȝ potest declarari. Uidemus.n.in naturalib⁹: ꝙ coꝛpus simplr purum: bene ꝯtinue moueť sursum: nec sistit: donec ꝑtingat ad terminuȝ: imo quãto plus ascendit: tãto intẽsius mouetur. Unde foꝛtius mouetur in fine: q̃ȝ in principio: ꝛ in medio. Coꝛpus vero mirtuȝ ꝛ impurum: lȝ q̃nq̃ȝ moueatur sursuȝ: non tamen continue nec directe. immo mouetur motu reflero. Sic ꝙ in ascensu paulatim reuertitur: deinde modicũ quiescit: tandẽ subito cadit deoꝛsum: vnde pꝛimo venerat. Sic spiritualiter homo simplicis: ꝛ sancte intentiõis: ꝛ pure in mẽte affectiõis: ꝯtinue ꝯscendit ad deuȝ: non sistens: nec etiam retrocedens. Figurať Ezechiels p°. Animalia sancta ibãt: ꝛ non reuertebantur. Unde Ambꝛosius. Quanto plus

appropinquat quis: tāto intētius fertur in deum. Econtra homo impurus mixtus mūdanis affectionibus ⁊ terrenis: Licet aliqñ aſcēdat ad deuꝫ ꝑ quedā opera: tñ cito reuertitur: ⁊ tepeſcit ꝑ peccata venialia: q̃ feruorē caritatis remittunt. Deīde quieſcit homo ab oībus opibus deſiſtēdo: tandem ſubito reflectitur ⁊ relabitur in peccatū: de quo primo aſcēderat. vnde dr̃. Maria .i. amarꝝ mare. Nā mūdus noſtre ſenſualitati nunc dulcis rationi amare ſcit: ex ꝯſideratiōe deliciarꝝ ſuꝑnarꝝ: in qua recta eſt intentio intellecta: q̃ actiōes īformat.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ lꝫ ꝓficere in virtutibus ſonet quaſi imperfectum: qꝛ ſm Ber. Perfectus non hꝫ quo ꝓficiat: et qui ꝓficit: eo ipſo quo proficit: ꝑfectus non eſſe cōuincitur. Tñ in defeſſum ꝓficiendi ſtudiū: ⁊ magis conatus ad perfectionem: perfectio reputatur. Et ideo ſequitur: ꝙ ſtudere perfectioni: eſt perfectum eſſe: ꝓ certo nolle proficere: eſt deficere. Non eſt ſtare oīno in incerto huius mortalis vite: in quo nullus in eodem ſtatu permanet. Unde neceſſe eſt: vt aut aſcendas: aut deſcendas: vnde dicit Ber. Minime eſt bon⁹: qui melior eſſe nō vult. Et vbi incipis nolle eē melior: ibi deſinis eſſe bonus. vnde beata virgo abiit ad meliora proficiendo.

¶ Quarta ꝯcluſio eſt: ꝙ beata virgo eſt nobis figura proficiendi. vnde glo. ibidē dicit. Accepto virginis ꝯſenſu: celeſtia petit angelus: quem virgo ſequitur: que in montana ꝓgreditur. Sicut aīa deuota: que verbum dei concipit: virtutum cacumina ꝓgreſſu amoris ꝯſcendat. In ciuitatē iuda .i. confeſſionis ⁊ laudis arcem penetret. Et vſq; ad perfectionē fidei: ſpei ⁊ caritatis. Quaſi tribus mēſibus in ea cōmoretur. Qđ autē virgo glorioſa fuit nobis figura ꝓficiendi in vita. Patet in ei⁹ quadruplici ſtatu. Nam ſi Johānes baptiſta in ſtatu ſue conceptionis: quādiu fuit in vtero matris: ſanctificatus ⁊ ſpiritu ꝓphetie ſuperfuſus fuerit: Ut xp̄m cognoſceret ⁊ exultaret Multo magis videtur: ꝙ anima virginis fuerit in vtero matris ſic illuſtrata: vt ibi vacaret contemplationi. ¶ Secundo in ſtatu pueritie ſue vſq; ad .12. annos etiam floruit vita cōtemplatiua. Quia cum angelus .12°. anno ad ipſam aduenerat: vt ferunt hiſtorie: ita ſapienter fuit angelum allocuta: ꝙ tanta ſapientia in muliere nunq̃ȝ fuit reperta. Luce p°. ¶ Tertio in ſtatu adoleſcentie excellentiſſime floruit cuꝫ tota die myſteria ⁊ mirabilia: que fiebant circa filiū ſuū ꝯſideraret. vñ Luc. Maria aūt ꝯſeruabat oīa verba hec. ¶ Quarto ī ſtatu ꝑfecte etatis. quādo .ſ. exiſtens. 45. annorum miſſus fuit ſibi ſpiritus ſanctus ⁊ aplīs. vnde apoſtoli poſtq̃ȝ predicare ceperūt: ab ea fuerūt illuſtrati. Sicut dicit Jhero. ſpāliter de Johāne ⁊ de Paulo. Pꝫ ergo: quō nobis duas vitas ꝓficiendi figurauit .ſ. actiuā ⁊ ꝯtēplatiuaꝫ.

¶ Quinta ꝯclō eſt: ꝙ due ſunt vite: quibus melioribus fit ꝑfect⁹ ſpiritualis .ſ. actiua ⁊ cōtēplatiua. Naꝫ vita actiua ordinat ⁊ diſponit ad vitā ꝯtēplatiuaꝫ. Unde Greg. Ad vitam ꝯtēplatiuaꝫ ordinate nō peruenitur: niſi mediante actiua: que eſt ad ipſaꝫ diſpoſitio preuia. Sicut labor eſt diſpoſitio ad requiē: ⁊ ſicut finis optatus belli eſt pax ſꝫ Aug. Iſte due vite ſunt nobis ī ſacra ſcriptura figurate ī Lya: ⁊ Rachele. qꝛ ſm Greg. Sicut Lya tanq̃ȝ primogenita: fuit primo deſpōſata Jacob: ſed Rachel magꝭ iugiter ꝺſiderata. Ita vita actiua ꝯiungitur primo viro ꝑfecto: ſed ꝯtēplatiua magis deſideratꝛ. Pꝫ etiā de ꝯtēplatiua vita: ꝙ valeat ad ꝑfectuꝫ. Nā ſm Dyoni. vita ꝯtēplatiua eſt aſſiſtentia ſpiritualis: qua conſiſtit aīa noſtra coniuncta deo: qđ fit: qñ caſtiſſimis orōnibus ad diuinaꝫ ꝯtēplationem: nos reuelata mente conuertimus: ⁊ tunc nō trahimus deuꝫ ad nos: ſed potius trahimur ad ipꝫ vt pꝫ ī ſimilitudine. Quia ſicut illi qui ſunt in naui ligata ad lapidē in littore manentē ⁊ fixū ⁊ ſicut ſi nos volumus lapidem ad nos trahere ꝑ funem: trahimus noſipſos ad lapidem. Ita ⁊ in actu ꝯtemplatiōis nō trahimus deuꝫ ad nos: ꝑmanentē in loco ſuo imobiliter: ſed noſipſos trahimus ad deū: qꝛ ꝯtēplatio nō eſt niſi quidā motus mentis in deuꝫ per motuꝫ: nō ducitur terminus ad mobile: ſed ecōuerſo Sic xp̄s in aſcenſione non tranſtulit ad ſe celum: ſed ſeipſum ad celuꝫ. Sed iſte motus nō eſt violentus ſed naturalis. Quia ſicut centrꝝ trahit graue: ita vltimus finis attrahit omnē affectum ſm Aug. Hec vite ſignantur ꝑ mōtana: ꝑ que Maria feſtine: ꝑ ꝓ̄ptitudinem affectiōis cucurrit. Nā mōtana citius radios ſolares ſuſcipiūt: ⁊ ideo iocūdi. Et ꝑꝑ ſinuationeꝫ nō poſſunt faciliter aſcendi: ⁊ ideo ſecuri. Etiam quia ſunt cauernoſi: ⁊ ideo ſunt aquarum attractiui: ⁊ remiſſiui: ⁊ ideo communicatiui. Etiam quia ſunt metallorum nobilium contentiui: Et ideo vberes.

Sic reuera vita contemplatiua: habet iocun/
ditatem: propter inchoataȝ felicitatem. Nam
hij felicitatis participes sunt effecti: gustantes
virtutem futuri seculi: fm apostoluȝ. Habet
etiam securitatem: q2 hij sunt ita perfectis acti
onibus accensi: ꝙ non timent. Naȝ pfecta ca
ritas foras mittit timorem. Johānes in cano
nica. Habet etiam trāquillitatem: q2 virtutes
superiores tenent total'r subiugatas vires in/
feriores. Vñ apostolus. Si spiritu facta car/
nis mortificaueritis: viuetis. Habet etiā fa/
cultatem ad virtutem: Unde apostolus. Ca/
stigo corpus meum ⁊ cetera.

¶ Quinta ɔclo est: ꝙ terminus huius spiri/
tualis perfectiōis: est ipsa beatitudo. Nam fȝ
Aug. Cōtemplatio diuina est finis omnium
bonaꝝ actionũ: requies sempiterna: ⁊ gaudiũ
qđ non auferetur. Fine autem cuiuslibet agē
tis adepto: nō restat nisi in ipso qescere ⁊ gau
dere. Vnde beata virgo dicitur iuisse i ciuita
tem iuda. Beatitudo dicit' ciuitas: pp māsio/
nem ⁊ securitatē. Vt etiā innuit auctoritas su
pradicta de mansione: q2 terminus ad quem
cui aliquid imanet quiescendo: dicit' māsio ei⁹
Quia igitur talis quies ē in beatitudine i ma/
nendo in obiecto beatifico: sicut i termino: ad
queȝ terminatur appetitus: ideo dicitur man/
sio. Patet etiaȝ de securitate: q2 beatitudo est
status omniuȝ bonoꝝ perfectus: ⁊ sic talis se
curitas est ei intrinseca: q2 est quoddā bonuȝ:
qđ bene decet habere sanctos. Vnde ē docu/
mentuȝ: ꝙ in hoc mũdo: quasi in loco alieno:
detinemur quasi violenter: q2 mansio ⁊ locus
ꝓprius aīe est deus: fm Aug. Vnde ait apo
stolus. Quādiu sumus in hoc mundo: pere/
grinamur a dño. Et ad hebreos. Non habe/
mus hic manenteȝ ciuitatē: sed futurā inquiri
mus. Et dicitur ciuitas iude: ꝓpter ɔfessiōeȝ
laudis. Ysa. Gaudiũ ⁊ letitia inuenitur in ea
⁊ gratiaꝝ actio: ⁊ vox laudũ: vnde fm Ber.
discam⁹ in terris: quas facturi sumus laudes
in celis. Nihil ita ꝓprie celestis habitationis
statũ representat: sicut alacritas laudantiũ deũ
maxime si de puro corde procedat.

¶ Sexta ɔclo est: ꝙ talem ⁊ tantā perfectiōeȝ
adepti: nō presumāt de se: sed honoreȝ dño p̄/
stent: a quo oē donum pfectiōis est descēdēs.
Nam sine eius adiutorio: nullus pseuerare
potest in bono. Ratio est: q2 quāuis fm phi/
losophũ de bona fortuna. Homo sit dñs suo
rum actuum: tamen non est dñs suaꝝ poten/
tiarum. Unde nō potest volēdo facere: vt vo
luntas in eo qđ vult: ad id quod vult: vel eli/
git: imobiliter se habeat. Et ideo vt imobil'r
se habeat in bono qđ eligit: necessariuȝ est di/
uinũ adiutoriũ. Vnde Ber. dicit. Loquitur
deus. Sine me nihil potestis facere. Ita est.
Nec surgere ad bonũ: nec stare in bono pos/
sum⁹. Tu igitur qui stas: da gloriā deo: cui⁹
manu erigens. Sequitur. Animus si nō pre
sumat de se: si ɔfortetur a deo: poterit vtiq3 do
minari sui: Ut nō dñetur ei oīs iniustitia. Ita
inquaȝ animũ deo innixum: nulla vis: nulla
fraus: nulla iam illecebra poterit: vel stantem
deijcere: vel dñantē subijcere: alioqn frustra
innititur. Si nō innitit': vincitur. Huius fi/
guram ostēdit gloriosa virgo: qñ intrauit do/
mum zacharie: ⁊ salutauit elysabeth. Nam za
carias interpretatur auxiliũ dñi. Et elysabeth
interpretatur dei mei securitas. Tunc eniȝ qs
saturatus beneficijs ⁊ donis dei meritorijs: ⁊
etiaȝ debita remuneratione intrat domum za
charie: qñ nihil de se presumens: oīa dona a
deo accepta: tribuit deo cum gratiaꝝ actione.
Et tunc salutat elysabeth: qñ sufficientiaȝ suā
cognoscit: sibi inditā esse a deo: dicēs cũ aplo
Omnis sufficientia nostra ex deo est.

Secunda consideratio.

s Ecunda ɔsideratio est de prompti/
tudine gratie ꝓficientibus coopan/
di: cũ dicitur. Et factũ est: vt audiuit
salutatiōeȝ marie elysabet: vbi sũt due ɔclones

¶ Prima ɔclo est: Cum gr̄a sit quidaȝ habi
tus supernaturalis: mediāte quo oīs act⁹ eli/
citus ordinatus in vltimũ finem sit dignus vi
ta eterna: habens nihilominus meritũ diuine
acceptationis a deo: q2 sic instituit. Tamen ad
ipsam obligamur nō obstante: ꝙ nō est in no
stra potestate: q2 ds sic ordinauit: ꝙ eaȝ dispo/
nenti se daret. s. de ɔgruo. Ratio. Nam quis
maxime obligat' ad illud: qđ in actu meritorio
hȝ rationē cause principalis: gr̄a est huiusmo
di. Quia hȝ rationē merendi a deo: qui sic in
stituit. Cũ igitur beatitudo nostra solum meri
to adipscit': gr̄a maxime est nobis necessaria i
ordine ad fineȝ vltimũ vite eterne: quare p cō
sequēs ad ipsam obligamur: tanq3 ad digni/
ficantem nos vita eterna: que semp parata est
se offerre disponenti. Et hoc est qđ dicit. Ut
audiuit salutationē marie elysabeth. Vñ Ma
ria est deuota aīa: que per debitam dispositio/
nem acquisiuit sibi abundantiam gratiarum.

Que quidem acquisitio est quedã spiritualis salutatio. Nã sicut salutatio est signum ɔcordie⁊ dilectionis. Sic gratia⁊ actio est signum diuine acceptationis. Unde Elysabeth: que interpretatur dei mei saturitas: signat plenitudinem gratia⁊. Audiẽs .s. aure cordis. Mariam .i. aiam deuotã se exhibet ad parendũ etiã innuit exultatio Johãnes in vtero: ostendens promptitudinẽ exhibẽdi se disponẽtibus Dat. n. deus oibus affluẽter: ⁊ nõ improperat. Jac. I. Ipse .n. plus est paratus dare: q̃ tu audeas petere. vnde dicit Origenes. Deus ad benefaciendũ est promptissimus.

¶ Secunda cõclusio est ꝙ abundãtia gratiarum: quinqȝ hȝ effectus i aia deuota. ¶ Primus .n. est: ꝙ hȝ spiritum sanctificare. Nam talis perfectio gratiarũ: causans in aia virtutes morales expellendo peccatum: domat carnem ɔtra spiritũ ɔcupiscentẽ. vnde dicit. Et repleta ẽ spũ sancto Elsyabeth .s. effectiue: q2 ipsa gratia⁊ pfectio: que p Elysabeth intelligitur: fomitẽ domat: ꝓmptitudinẽ peccati aufert: ⁊ ɔfert ad spiritualia habilitatẽ: ⁊ etiam a peccato p̃seruat: ⁊ p ɔ̃ns spiritũ reddit sanctũ. Nam fm Dyo. de diuinis noibus. Sanctitas est ab omni imundicia libera ⁊ pfecta ⁊ imaculata mundicia. ¶ Scd̃s est: q2 hȝ eam deuotã reddere: q2 feruere facit mẽtem desiderio ad eterna. Ad hanc deuotionẽ valent etiã signa exteriora: que excitãt aiam ad deuotiõeȝ vt sunt verba clamorosa. vnde Aug. dicit: ꝙ verbis ⁊ alijs exercitijs ad augendũ sanctũ desideriũ nosipsos arctius excitamus. vnde dicit. Et clamauit voce magna. In quo clamore exprimitur mentis deuotio: vbi etiaȝ dicit glosa. Nõ tam clamorosa q̃ deuota. Deuotio .n. magnus clamor est: ita vt vsqȝ ad celũ audiatur. vnde Moysi dictum est. Exo. 14. Quid clamas ad me? qui tamẽ non ore: sȝ cordis desiderio clamauit. ¶ Tertius est causa adoptare in heredeȝ eterni regis: qd̃ facit promissio p̃mio⁊. Nã ad religionis obseruantiã boni inclinantur ex amore premij: ⁊ mali ex timore supplicij. In ꝑfectu igitur spirituali datur nobis promissio premio⁊ si fideli laborauerimus. Psal. Hic accipiet benedictioneȝ. vnde dicit. Benedicta tu iter mulieres. Naȝ benedictio diuina nihil aliud est: q̃ singularis adoptio in heredẽ eterni regni: vnde antiqui patres in lege solebant benedicere filios suos ad habenda bona tpalia. Sicut pȝ de Ysaac Genesis. 27. Sic deus pater benedixit nos omni benedictiõe spirituali in celestibus: quã etiã ɔsequemur: p perfectũ virtuosũ omniũ virtutum. ¶ Quartus est fecũdare actus virtuosos. Nã fm Aug. oẽs virtutes sine gratia possunt esse: sed nõ ꝓdesse: q2 lȝ ad meritũ reqrat volũtas: tamẽ radix meriti ẽ ipsa gra. ¶ Hoc dico bñ reqrit volũtas qñ ordinata est fȝ affectioneȝ iustitie: q2 vt sicut hȝ motũ ordinatũ circa deũ .s. volẽs oia q̃ sũt circa deũ iusta ⁊ ei placẽtia. Requiritur etiã gratia: q2 meritoria nõ possunt perfici: nisi p virtutes: q̃ gratiam causant in aia: dicẽte aplo. Oia possum in gratia: q̃ me ɔfortat: vnde addit. Et benedictus fructus ventris tui. Istud est meritũ qd̃ originat a ventre .i. de cauerna bone volũtatis: nihilominus attrahẽtis sibi flumen gratia⁊: de quibus dicitur in psalmo. De fructu ope⁊ tuo⁊ satiabitur terra. Iste fruct⁹ benedicitur: qñ copiose remunerat. Psal. Hic accipiet benedictioneȝ a dño ⁊c̃. ¶ Quintus est ꝙ hȝ virtutes custodire. Hoc .n. fit p humilitateȝ: q̃ est secundatiuũ omnium bono⁊: in q̃ oẽs virtutes radicãtur. vnde Aug. Nisi humilitas oia quecũqȝ benefacimus p̃cesserit: ⁊ ɔtinuata secutaqȝ fuerit: iam nobis de aliquo bono gaudẽtibus totũ aufert de manu supbia Exẽplũ huius est. Si qs in obsequio facit libẽter officia humilia: vt patet de virgine gloriosa: cuius humilitatẽ ɔmẽdat Elysabeth .d. Unde h̃ mihi: vt veniat mater dñi mei ad me Sciebat .n. ꝙ ex humilitate beate virgis erat Et ideo verbũ illud fȝ glosaȝ nõ erat dubitantis questio: sȝ humilitãtis admiratio: que oiuȝ virtutũ est custos .q. d. Unde mihi hoc? Nã admiror de humilitate visitatiõis tue. Et merito: ꝓpter magnificentiã virtutis: que apparet in te. Ecce eniȝ: vt facta est vox salut .q. d. Postq̃ vidi te dispositaȝ: ⁊ ornatã virtutib⁹. Infans Johes .i. gratia exñs in ventre .i. in merito xpi. Exultauit in gaudio. Exhibens se gaudiose in obsequȝ. Et notã ꝙ pfecta humilitas hȝ quiqȝ gradus. ¶ Primus ẽ subdere se maiori: ⁊ nõ pferre se equali: q̃ est sufficiens. ¶ Scd̃s est: subdere se eq̃li: ⁊ nõ p̃ferre se minori: ⁊ hec dicit abundãs. Istos gradus virgo Maria pfecte habuit in se. Subdidit se maiori obediẽdo diuine voluntati: vt pȝ in angeli annũciatione .d. Ecce ancilla domini ⁊c̃. Equali se non poterat subdere inter puras creaturas: q2 nõ est inuẽtus similis illi

Item subdidit se minori: vt pȝ in obseq̄o Ely
sabeth: cui tribus mensibus seruiuit.

Tertia consideratio.

c Irca tertiā ꝯsiderationez: que est de certitudine remunerādi cum dicit. Btā q̄ credidisti: vbi sūt tres ꝯclōes

¶ Prima ꝯclō est: lȝ ois homo sit beatificabilis: qȝ capax pfecti boni: Nā intellect⁹ eius apphendere potest vniuersale ⁊ pfectuȝ bonū ⁊ eius volūtas appetere illud. vnde psal. Beatus homo quē tu erudieris domine: tū quantum ad huiusmodi boni fruitionē beata virgo fuit beatissima. Nā quāto magis aliquis hic bono frui potest: tāto magis est beatificabilis sed hoc ꝯtingit maxime in beata virgine propter optimā eius dispositionē ad fruitionē: qȝ vltra oēȝ creaturā erat dotata virtutibus ⁊ donis gratiaꝝ: que ipsām maxime ad fruitionez disponebāt. vnde Aug. dicit. Nullam dei sapientia massam inuenit humani generis: per quā vt disposuerat in mūdū veniēs: luctuose pditioni subueniret ⁊c. vide supra in euāgelio Missus est. Paꝝ ante secūdaȝ ꝯsideratione̅ Hanc autez pfectionē ꝯsiderās in ea Elysabeth. Dixit. Et beata es. Innuēs suaȝ beatitudinez hic inchoasse. vnde Beda dicit. Nec mirꝝ si dn̄s redēptur⁹ mūduȝ: opatione̅ suā inchoauit a mr̄e: vt p quaȝ salus oibus parabat. eadeȝ p̄ fructū salut̄ filij hauriret ex pignore.

¶ Scd̄a ꝯclō est: q̄ lȝ in hac vita pfecta ⁊ vera beatitudo nō potest haberi: cū sit pfectum ⁊ sufficiēs bonū: excludens omne maluȝ: ⁊ implens oē desideriū boni: qd̄ impossibile est in hac vita. Tū beata virgo habuit participationem beatitudis in hac vita: pp similitudinem vere beatitudinis: ſm aliqualem sūmi boni fruitionem. Hoc tū maxime erat p fidem: quam prius habuit: anteq̄ꝫ corporal̄r ꝯciperet xp̄m. vnde Aug. Uirgo beata xp̄ȝ ꝯcepit prius mēte q̄ꝫ corpore per fidem. Et beatior erat in cōceptione mētis. Et ideo dicitur. Beata q̄ credisti. q. d. Ideo beatitudinis inchoationē hic in vita ꝯsecuta es: qȝ fide nō ficta: sed vera: sūme veritati: que mētiri non potest imobiliter inhesisti. Et ideo dicit Augu. de virginitate. Materna propinquitas nihil Marie ꝓfuisset: nisi felicius xp̄m in corde p fidez: q̄ꝫ carne gestasset. Cū igitur xp̄s habitet p fidez in cordibus nostris: quo habito habet omne bonū: Ipsa fides videt̄ hr̄e merituȝ btitudinis eterne: pȝ etiā ratione. Nā vltima beatitudo hoīs cōsistit in quadā supnāli visione. Ad quaȝ nemo ptingere pōt: nisi deo doctore: a q̄ hēmus vitatē fidei: q̄ sola hētur p fideȝ. Quare ⁊c.

¶ Tertia ꝯclō est: q̄ cōiter per fidem de eterna beatitudine certificamur. Ad heb. xj. Sancti p fidem ⁊c. Pȝ etiā ratione. Nam act⁹ nostri sunt meritorij inquantū ꝓcedunt ex libero arbitrio moto a deo p gratiaȝ. vnde ois actus humanus si sit relatus in deum. potest eē meritorius. Ipsum autē credere est huiusmodi: qȝ actus intellectus assentiens veritati diuine imperio voluntatis a deo motē p gratiā in ordine ad deum. Et ideo dicitur ibi: q̄ fides est substātia reꝝ sperandaꝝ. Glo. i. que res sperandas facit nos consequi. s. bona futura. Et Criso. ibidē dicit: q̄ fides est augmentum. i. premōstratio ⁊ certitudo reꝝ: que nō apparēt qȝ si de eis dubitas per fidē ꝓbantur. i. indubitanter facit ea cōsequi. Et ideo addit. Quoniam perficientur ea que dicta sunt tibi a dn̄o. q. d. Propter fideȝ tuaȝ pficientur. i. certitudinaliter dabuntur tibi: que dicta. i. promissa sunt tibi a dn̄o. i. a xp̄o: qui credentibus nunc in nouo testamento ꝓmittit eterna: sed non tēporalia. Sicut carnalibus in veteri testamēto ꝓmittebat. vn̄ glo. Aug. dicit sup illo verbo Sācti p fidem ⁊c. ¶ In veteri testamento sepe patribus tpalis felicitas mōstratur exhibita. ¶ In nouo aūt testamēto non est tp̄s taliū reꝝ. Ante aūt dedit deus talia ad vetereȝ hominem ptinentia: vt p̄ter euȝ non intelligatur alius largitor terrene felicitatis. In xp̄o auteȝ nouo hoīe: nouis noua ꝓmittit. i. eterna. vnde ipse voluit pati ⁊ mori tanquā a deo derelictus: vt gratia noui testamenti ꝯmēdaretur: qua disceremus aliā felicitateȝ querere. Que nunc est in fide: Postea in spe: ut sic hortaretur nos terrenam felicitatem contemnere pro eterna.

Quarta consideratio.

c Irca quartam considerationeȝ: que est de gratitudine regratiandi. Cuȝ dicit. Et ait Maria. Magnificat anima mea ⁊c. Ubi sunt tres cōclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est: q̄ licet de lege cōi nos multa beneficia receperimus. Puta creationem: redemptionē: multoꝝ beneficioꝝ largitionem. ¶ Itē expectationeȝ: iustificationem ⁊ obseruationē: ⁊ preseruationem: ꝓpter que etiā obligamur ad gratiaꝝ actionē: ſm Ber.

di. grãs agam⁹ factori nostro: redẽptori nr̃o: benefactori: remuneratori nostro. Tñ ex speciali ꝓrogatiua beata V̾go recepit ista: ⁊ adhuc dona excellentissima. s. sanctificationis in vtero: gratiam maternitatis. Honorez respectu filij: gratie plenitudinem in conceptione filij: ⁊ resurrectionis accelerationem. Que omnia non cadũt sub merito condigno ex natura rei: Licet ex institutione diuine voluntatis: propter inequalitatez ꝓportionis gratie ad gloriam: ⁊ ideo obligatur adhuc ad maximaz gratiaꝝ actionez. Cuius ratio prima esse potest. Nam ſm diuersas causas: ex quibus aliquid debetur. Necesse est diuersificari debiti reddendi rationem: ita tamen ꝙ semper in maiori: illud quod minus est contineatur. ¶ Cuz igitur hijs consideratis primo ⁊ principaliter inuenitur causa debiti in deo. s. ꝙ ipse est primum principium omniuz bonorum nostroꝝ. Ideo virgo gloriosa tot ⁊ tãta beneficia a deo recipiens: ad impendendum sibi maximum cultum reuerentie obligatur. Cuius ratio est secunda. Nam gratiarum actio in accipiente respicit gratiã dantis: vnde vbi est maior gratia dantis: ibi requiritur maior gratiaruz actio ex parte recipientis. Cuz ipsa igitur vltra oẽz creaturam receperit abundantiam omniũ gratiarum: merito debebat reddere maximaz gratiaꝝ actionez. Vñ dicit̃ de ea. Et ait Maria. Magnificat ⁊c. vbi Beda dicit in ꝑsona ei⁹. ¶ Primo dona sibi specialr̃ ꝯcessa ꝓfitetur. inde beneficia d̾ quibus generaliter humano generi in eternum consulere non desistit: enumerat. Quasi diceret. Tanto munere me dominus sublimauit. Vt nullo lingue officio explicare possim. Sed totum animi interioris affectum in agendis gratiarum laudibus offero totum quod viuo: quod sentio: quod discerno: in eius magnidinẽ ꝯtẽplando: iplẽdo

¶ Secunda conclusio est: ꝙ virgo beata: siue deuota anima: non solum deum magnificat honorificentia cordis ⁊ oris: Sed etiaz effectu operis: ipsum in omnibus perfecte imitãdo. Cuius ratio potest esse. Nam cuz omnis effectus naturaliter conuertitur ad suam causam. Oportet enim ꝙ effectus ordinetur ad finem agentis. Sed benefactor inquantuz huiusmodi est causa beneficiati. Et ideo naturalis ordo requirit: vt ille qui suscipit beneficiuz per gratiarum recompensationem conuertatur ad benefactorem. Hoc enim fit effectiue per gratiarum actionem. Cum igitur anima deuota sicut copiosissime a deo sit beneficiata vt virgo gloriosa prefigurat ordine naturali. requiritur: vt ipsa tanquam effectus ad suam causam per imitationem effectiuam ad ipsum conuertatur. Ipsum scilicet in omnibus perfectionibus in seipso magnifice representando. Unde dicit. Magnificat anima mea ⁊c. Vbi Beda. Magnificatur dominus in nobis: dum anima nostra: que ad imaginez dei creata est ꝑ iustitiaz se xp̃o conformat: que est imago patris: ⁊ sic duz ipsum xp̃m imitando magnificat quadam participatiõe magnitudinis eius sublimior fit: vt illã imaginem splendido calore bonoꝝ factorum: ⁊ quadã emulatione virtutis in se videatur exprimere.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ talis effectiua honorificentia: qua de⁹ magnificatur in anima deuota: habet quadruplicem actum. ¶ Primũ habet respectu presentium. s. circa omnia temporalia ⁊ creata: cum omnia ad deuz referuntur: ⁊ per ipsa laudatur: ⁊ eius magnificentia extollitur. Sicut consueuimus cõsurgere ad laudem artificis ex pulchritudine artificij. Et ad cõmendandã magnificentiaz regis ex magnitudine operum ⁊ subditorum. Quez actũ habet anima deuota considerans ſm Augu. In omni creatura relucere vestigiũ creatoris di. Et exultauit ⁊c. Quia ad laudẽ eius sequitur mentis exultatio: scd̃m illud psal. Anima mea exultabit in dño ⁊c. ¶ Secundum habet de preteritis bonis a deo receptis: propter quod debet deo regratiari: ⁊ maxime de passione Christi: per quod beneficium redemptionis summuz bonum collatum fuit nobis. Et ideo Ecclesi. 19. dicitur Gratiaz fideiussoris tui non obliuiscaris. Dedit enim pro te animam suam. Christus enim pro nobis in morte fideiussit: cuz se pro nobis liberãdis posuit. Hũc actuz habẽs deuota anima poterat dicere cũ aplo. Mihi absit gloriari nisi i cruce ⁊c. Unde dicit. Et exultauit ⁊c. Unde Abacuch Et exultabo in deo iesu meo. s. pro me passo. ¶ Tertium habet de futuris: quia anima deuota etiã pro futuris debet deuotissime deprecari: ⁊ ad ipsum desiderio indefesso: sitire spe firma. Donec optata veniat: sicut mercenarij dies eius. scd̃m illud psal. Sitiuit anima mea ad deum ⁊c. Et ideo dicit. Et exultauit spiritus meus ⁊c. Psal. Remittit consolari anima mea: memor fui dei ⁊ delectatus suz.

Igitur in deo q: solus bonus est. Naz ratio omnis boni in eo inuenit. ¶ Quartum habet respectuz eternoz: q: vita abstractiua aie deuote in talium ꝯsideratōe ꝯsistit ſm Aug^m sed nō respiciendo ad pterita: nec futura: vel pſentia: sed ad imutabilia: sicut est dei summa bonitas: ⁊ pſonaz trinitas. De qbus inducit apl's. Que sursum sunt sapite ⁊c. De quibus Ihere. 14. Qui gloriatur: glorieť in hoc scire ⁊ nosse me. Sic aia deuota ab oibus delectationibus abstracta: spretis oibus tpalibus et caducis omni conamine nisa ē: ex tota aia ⁊ mente: ⁊ viribus oibus inherere: vt dicat. Et exultauit spūs meus ⁊c. nō caro mea. In deo salutari meo: nō in mundialibus: que ducunt nos in pditionez. vnde Beda. Et exultauit spi. me. ⁊c. Quia nil me in terrenis libz nulla caducaz rerum affluentia emollit: nulla aduersitas frangit. Sed sola illius memoria delectat: a quo salus eterna sperať. Illius diuinitate letor: cuius tpali ꝯceptione mea caro fundať. Et ideo ibidem dicit glo. interlinearis. Anima spiritu deo patri ⁊ filio deuota: vnum deum ex quo oia: ⁊ vnum dominum: per quem omnia pio veneratur affectu: quod nobis concedat.

¶ Dominica quarta aduentus. Sermo de epistola. Sermo decimus.

Fratres sic nos existimet hō. Prima corin. 4°. Quia ſm qd ait beatus Aug^9. apl's dicit. Spectaculum facti sum^9 mundo: ⁊ angelis: ⁊ hoibus. Qui nos amant: querunt qd laudis in nobis. Qui aūt nos oderunt: detrahūt nobis Nos aūt in vtroqz medio cōstituti: gratia dei assistente: vitam nostrā ⁊ famam sic custodire debemus: vt nō erubescant de detractoribus laudatores. Sed q: saluator fidelibus suis spiritualia ꝯcessit: ſm Gre. vult ad seruiendum deo esse ex munere ꝓmptiores. Sed q: maximum seruitium ⁊ deo acceptissimū: est fratribus seu fidelibus ꝓficere verbo ⁊ exēplo: dicēte Ber. fratribus nr̄is inter q̄s viuim^9 ipō iure fraternitatis ⁊ societatis humane: ꝯsilij sumus ⁊ auxilij debitores. Sed nulluz cōsilium melius arbitror: q̄z ꝙ exemplo fratrem tuum docere studeas: prouocans ad meliora nō soluz lingua: sed ope ⁊ veritate. Ideo apostolus volens nos hortari ad fidelitatē dispēsationis ministerioz dei. in epistola proposita ꝓponit quatuor ꝯsiderationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: vbi apostolus propriam presumptionē damnat: diuine voluntati oia ascribendo. Sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclo est: ꝙ deus est oium reruz creator ⁊ donator: vt pz Ro. xi°. Ex ipso: p ipsum: ⁊ in ipso sunt oia. ¶ Ratio etiā pt adduci. Qñcunqz aliqd inueniť in aliquo p participationem: necesse est ꝙ causeť in eo ab illo cui essentialr ꝯuenit: sicut ferz fit ignitum ab igne si qua deus est in ipz esse subsistens: nō pōt eē ab eo nisi eē. vñ relinqtur ꝙ oia alia a deo nō sunt suum esse. Necesse est igiť ꝙ oia que diuersificanť ſm diuersam pticipationez essendi: causari ab vno pmo ente: qd pfectissime est. vnde Aristo. 2°. metha. dicit: ꝙ illud qd est maxime ens ⁊ maxime veꝝ: ⁊ est causa ois entis ⁊ omnis veri. vnde Iohis primo. Omnia per ipsum facta sunt ⁊c.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ licet deus sit creator ⁊ donator oiuz: nō tamen est cā peccati. vñ Aug. dicit: ⁊ est in glo. Iohis. xi°. Cum audimus oia esse a deo: omnes vtiqz nās intelligere debemus: ⁊ oia que naturalr sunt: neqz ex ipso sunt peccata. que naturā non seruant: sed vitiant: q peccata ex voluntate peccantiū nascunť. ¶ Ratio etiā pōt esse. Nam malū qd in defectu actionis ꝯsistit: semp causať ex defectu agētis. In deo aūt nullus defectus est: sed summa pfectio. vnde malum qd in defectu actōis causatur: non reddiť in deum: sicut in causaz. vnde Ioh. p̄. diciť: Et sine ipso factū est nihil vbi dicit Augu. Per nihil pōt intelligi peccatum: qd factum est sine ipso. vnde addit. Peccatum nihil est: q: nihil fiunt hoies cum peccant. ꝙ licet aliqd sint in esse nature: nihil tamen sunt in esse gratie.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ cum deus creator ⁊ donator sit oium bonoz: siue naturaliū: siue spiritualium: siue gratuitoz: dicente psal. Aperiente te manum tuam ⁊c. Omnia tamen ꝯmisit nostre dispensationi vt libera electione libe ri arbitrij meritorie opantes: non solum quo ad nos: sed etiā quo ad alios. nō solum nobis viuendo: sed alijs ꝓficiēdo mereamur eterna

Unde Augu. in glosa dicit. Dispensatores sunt: per quorum ministerium pueniuntur ad eternam salutem. vnde addit glosa ibidem. Dispensatoribus conuenit hec spiritualis custodia et preparatio: vt nos cum aliis preparati in aduentum iudicis inueniamur. Ille autem qui repertus fuerit fidelis in cura gregis: eterna beatitudine glorificabitur.

¶ Quarta conclusio est: quod nullus presumere debet de seipso: cum deus ipse largitione donorum vocauit ad dispensationem donorum. vnde apostolus ad Eph. 2°. Gratia. n. estis ex salute per fidem: et hoc non ex vobis: sed dei donum est: non ex operibus: vt ne quis glorietur: vbi Aug. in glosa. Nemo extollatur de operibus. Non hoc ideo dicit: quia opera bona: pia cogitatione facta frustrentur: cum deus reddat vnicuique iuxta opera sua: sitque gloria omni operanti bonum: sed quia opa ex gratia: non ex operibus gratia. Bonum est igitur hominis vt de viribus liberi arbitrii sui non presumat: quia ille qui putauit: non eius adiutorio posse se custodire: quod dederat. Profectus et viuens prodige consumpsit cuncta. Et miseria attritus: et in se reuersus dixit. Surgam et ibo ad patrem meum: quam cogitationem bonam non habuisset: nisi deus inspirasset illi in occulto: et hoc est quod dicit. Sic nos existimet homo. q. d. Cum deus sit auctor: et nos eius adiutores quia bona que condidit: nobis ad dispensandum commisit. Et ideo homo. s. alius qui nos melius considerare potest. Existimet. i. laudet. Nos. s. considerans operum nostrorum: siue dispensationis nostre iustitiam: vt ministros xpi: Non autem: vt pseudo. 2ª. corinth. xi°. Non mirum si ministri sathane transfigurantur veluti ministri iustitie: et sic homo sentiat: vt deus qui eum eligit: et sic existimet nos: vt dispensatores ministeriorum dei. q. d. considerantes nos veraciter solum cultum diuinum exercere.

Secunda consideratio

Circa secundam considerationem que est de redargutione corporis in spirituali labore: cum dicitur. Hic iam queritur. Vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod sunt duplices dispensatores. s. boni et mali secundum Aug. Et ideo consulendum est vt quis officium sibi iniunctum fideliter exequatur: quia totum. s. omissum: et neglectum diuinis oculis patebit: qui reddet vnicuique iuxta sua opera. vnde Aug. Quando quisque pro se reddet rationem tunc secreta cordium patebunt. vnde apostolus Quis putas est fidelis dispensator et prudens etc.

Secunda conclusio est: quod propter grauitatem laboris non debet quis resipiscere a bono opere: quia deus in omni opere bono semper assistit. vnde Aug. Cum aspera et grauia inquit sustineant sancti: adest profecto spiritus sanctus: qui in exterioris hominis corruptione: interiorem renouat de die in diem: et gustata requie spirituali spe future beatitudinis: omnia aspera leuiat: et sic etiam in tot duris leue est onus xpi: et requies est itus spiritu sancto viuificante et spe futuri: omnia mitigante. Omnia enim seua et imania et prope nulla facit amor. vnde dicitur. Hic iam queritur inter dispensatores etc. q. d. Ita de nobis est existimandum. s. opinione dei et hominum. Vt. s. fideles inueniantur: cum pauci sint. Tum propter torporem: tum propter laborem: non respicientes mercedem: dicente domino. Voca operarios etc.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem: que est de temerarii iudicii reprehensione: cum dicitur. Mihi autem pro minimo est et cetera: vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod aliqui habentes ignorantiam iudiciorum dei temerarie iudicant. Et ideo talium iudicia non sunt curanda: dummodo sint eorum facta fidelia et recta: et deo accepta. Nam secundum glosam super Ro. 2°. Iudicium hominum multipliciter corrumpitur: amore: odio: et timore. Sepe iudicium violatur: et contra iustitie regulam interdum misericordia inclinatur. Iudicium dei est secundum veritatem: quia non attendit personam: sed vite meritum: quia corda hominum noscere solius dei est: est et mentis secreta dinoscere. Sunt enim aliqua opera bona: sed animo mala et econuerso. Et ideo secundum glosam: quamdiu quisque in carne viuit: non potest iudicari. Et ideo dicit apostolus. Mihi autem pro minimo est: vt a vobis iudicer: quasi infidelis dispensator pro magno quidem esset mihi: si a viris spiritualibus sed pro minimo si a vobis carnalibus: ab humano die. i. ab homine: dum in suo die est: vel ab intellectu humano: qui non videt occulta: et potest falli. Sunt. n. aliqui qui temere iudicant apostolice intentes sententie dicentes: omnia iudicat spiritualis: vnde sic iudicans sibi magis precipitium facit. Pone ergo te in consideratione tui: in nouissimo loco: et tandem cadere non valebis Apostolus. n. non vult innuere: quod spiritualis homo debeat omnia iudicare ad damnationem: cum alibi dicat. Nolite ante tempus iudicare: sed dicat quod hec secreta diuine sapientie non percipit

homo carnalis. Sed spirituali mente preditus: melius in qualibet creatura iudicabit. i. discernet oia: scz diuinā potentiā: sapientiā et bonitatez: vt inde oiuz honorificet conditorem.
¶ Secunda pclo est: q nullum iudiciuz humanum verius est iu io ppue conscientie. Et ideo hoc iudicium soluz est timendū. Naz cum hoc iudicium nihil inuenerit reprehendēdum in corde: nō sunt curāda falsa iudicia aliorum. vnde Bern. super cantica dicit. Nihil hac luce clarius. Nihil h glorîosius testimonio: cum veritas in mente fulget: et mēs in veritate se videt. Et ideo dicit aplus. Sed neqz meipsuz iudico. s. ego qui melius me noui: qz alij. Et ideo periculosum est nobis de ignotis cordium iudicare: vnde Aug. Qūo quis potest iudicare d alio: cū nemo sciat quid agatur in hoie: nisi spūs hominis? Nihil. n. mihi cōscius sum. i. in nullo me remordet conscientia mea. Actuum. 23°. Viri fratres in omni psciētia bona puersatus sum ante deum.
¶ Tertia pclo est: q exinde nullus sumat certitudinem: qz sicut tu meli9 nouisti secreta cordis tui: qz alius. Sic deus melius te nouit: qz tu teipsum. Et ideo apostolus dicit. Sz non in hoc iustificatus sum. i. nō in deo me iustuz reputo: qz potest esse aliquod debitum qd nescio. Psal. Delicta quis intelliget? Et eccle. nono. Nemo scit vtz amore vel odio dignus sit. Et quis gloriatur se habere mūdum cor? Et ideo dicit Ber. in libro de consideratione Perfecta itaqz et absoluta excusatio ē testimonium pscientie: sed nihilominus vt eodē ipso humilieris: rara vox. Nihil mihi cōscius suz Cautior in bonis ambulas: si et mala non lateant. Quāobrem noueris te: vt inter angustias que non desunt. fruaris conscientie bono: magis aūt vt scias quid desit tibi. Naz cui nō desit? oia illi desunt: q nil sibi deesse putat.
¶ Quarta pclusio est: q oia nuda sunt ante oculos eius. Ad heb. 6. prouer. 15. In omni loco oculi domini ptēplantur bonos et c. Ideo iustissime iudicare potest. Et ideo apostolus ad solum iudiciuz appellat diuinum. di. Qui autem iudicat me dñs est. q. d. Neqz ego me debeo iudicare: neqz vos: sed qui iudicat me dñs est. i. q pōt et debet me iudicare dñs est.

Quarta psideratio.

c Irca quartam psideratiōnē: vbi veri iudicis insinuatur aduentus ad incutiēduz temerarijs terrorē. Cū dicit Itaqz nolite ante tempus iudicare. Notādū q deus dominus est: qui potest et scit et debet iudicare. Inexcusabilis est ergo qui iudicat. et hoc propter tria. ¶ Primo pp tps qz ferūt sniaz añ tps: vñ ait. Nolite ante tps iudicare. Tps iudicādi occulta dies erit iudicij. De q psal. Cum accepero tempus ego et c. Tēpus nāqz presentis vite indulsit deus homini: sed post mortem tempus accipiet sibi. Totuz igit tempus istud quasi inducie sunt illius diei: vt interim: mala que gessim9 bonis actibus corrigamus. ¶ Secundo propter personam: qz sententia non fertur a suo iudice. vñ ait. Quo adusqz vēiat domin9 et c. Ysai. p. Domin9 ad iudicium veniet: cui iudicium competit. Ratio est: qz in eo excellentissima sunt omnia: que in iudice requirūtur. s. potestas: discretio: bonitas vite: potestas enim eius amplissima est qz omnia subiecta sunt ei. Discretio summa: qz nullus eum fallere potest. Bonitas omnimoda. qz non solum actualis: sed etiam originalis malicia prorsus a dño est relegata. Et iō merito constitutus est iudex a deo et c. ¶ Tertio improbat ex ordine: quia sententia fertur sine precedentis cause cognitione: qd ostendit per contrarium: qz in die iudicij fiet reuelatio singulorum. vnde ait de domino. Qui et illuminabit abscondita tenebrarum: idest patefaciet omnia opera: que modo non solum alijs sed ipsis quoqz agentibus sunt ignota: quia sicut Iob ait. Omnes inuoluimur tenebris. Et manifestabit consilia cordium: et patefaciet etiam cogitata: que nunc illi soli sunt cognita. Qui scrutatur corda et renes: idest quodcunqz delectet: et quod quisque cogitet: et tunc vnicuique bene agēti: vel cogitanti. Erit laus: idest remuneratio a deo fm merita. Hic autez fm Ambro. Nescit qs sit laude dign9. Unde prouerbi. vltimo. Laudēt euz i portis opa eius.
¶ Sabbato quatuor tēpor. Sermo de euāgelio: vel fm alios. Dominica quarta.

a Nno decimo quinto imperij Tyberij Cesaris et c. Luce tertio: fm qd dicit Bernardus. Magnus peccator magna misericordia opus habet: vt vbi abundauit delictum: supabundet et gratia. Talis nanqz magna misericordia soli deo appropriatur: qui etiam dicitur pater misericordiaruz: quia miserendi cau

saȝ sumit ex ꝓprio: vlciscēdi ex nostro. Sȝ qꝛ mīa ꝓprie respicit miseriā. vnde q̄ȝto miſia est maioꝛ: tāto efficacioꝛ dȝ esse mīe respectus vt propter delicti abundantiam: gratia misericordie supabundet. Jccirco euang° pdicto ſȝ intellem̄ moralē itellecto: sī q̄tuoꝛ ꝯsideratões

Prima ꝯsideratio.

c Irca primam considerationem que est de magnitudine nostre indigētie occurrunt septem conclusiones.

❡ Prima conclusio est ponere hystoriaȝ: ad cuius euidentiaȝ est notandum ꝙ christus fuit natus anno quadragesimo secundo Cesaris Augusti: qui etiam post Christi natiuitateȝ regnauit quindecim annis: ita ꝙ in vniuerso regnauit qnquagintaseptē annis. In morte ei⁹ Christus erat. 15. annoꝝ. Augusto auteȝ successit Tyberius imperatoꝛ: de quo hic dicit̄. Huius Tyberij anno decimoqnto: q fuit trigesimus annus Johis ꝛ xp̄i. Factum est verbum ꝛc. ❡ Notandum est hic ꝙ Herodes qui triginta septeȝ annis regnauit: in toto regno iudeoꝛuȝ sub quo natus est Christus: occidit pueros ꝓpter xp̄m. Iste hūit sex filios de qbus tres occidit. s. Antipatrem: Alexādruȝ ꝛ Aristoboluȝ. Alij tres fuerunt Archelaus Herodis Antipas: ꝛ Philippus. Mortuo patre hij tres eius filij contendebāt de regno habendo: sed tādem Cesar regnum patris in quatuoꝛ ptes diuisit: dans ptes duas Archelao: Judeam ꝛ Ydumeam. Tertiaȝ Herodi Antipe. s. Galileam. Quartā Phillippo. s. Hytuream ꝛ Traconitidē regionem. Et ita Archelaus nunq̄ȝ fuit monarcha: nisi opinione vulgi. sed fuit diarcha. i. duaꝝ partium regni princeps. ❡ Item Archelaus ꝓpter nimiam eius crudelitatē expulsus de regno missus est in Viennam: ꝛ ibi mortuus est. Et ex tunc cepit regnum eius administrari per ꝓcuratoꝛes romanos. i. presides. quoꝝ vnus fuit pōtius Pillatus: Hoc est ḡ ꝙ dicit. Procurante pontio Pillato Judeā ex parte romanorum: ꝛ vocat̄ hic iudea non totuȝ regnū: sȝ tm̄ illa ps: que Archelai fuit: ꝛ Lysania Abiline tetrarcha. Abilina est quedam regio ſm glo. sub ꝑncipibus Anna ꝛ Caypha.

❡ Scd̄a ꝯcl'o est doctrina beati Grego. in omelia di. Redēptoris p̄cursoꝛ quo tp̄e verbum predicationis accepit: memorato romane reip. ꝑncipe ꝛ iudee regibus designat̄: cuȝ dicitur. Anno ꝛc. Quia. n. illum p̄dicare veniebat: qui ex iudea quosdā ꝛ multos ex gentibus redēpturus erat. Per regeȝ gentiū ꝛ ꝑncipes iudeoꝛum ꝛc. vsque ad finem.

❡ Tertia ꝯcl'o: ꝙ in impio aīe nostre locū imperatoris tȝ libeꝝ arbitrium. Est aūt hō dn̄s suoꝝ actuum p rōnem ꝛ voluntatē. vn̄ liberū arbitriū dicit̄ esse facultas voluntatis ꝛ rōnis Et ideo dicit̄ ꝙ libeꝝ arbitrium est intellectus ꝛ voluntas: vnum vȝ dictans ꝛ iudicās. s. intellectus: aliud libere eligens. s. volūtas. Et dicit̄ libeꝝ: q̄ȝtuȝ ad voluntatē: que ad vtrūq̄ȝ flecti pōt. Arbitriū q̄ȝtum ad rōnem: cuius ē discernē inter bonū ꝛ malū. Due ḡ ꝯcurrūt ad libeꝝ arbitriū q̄ȝtuȝ ad rōneȝ q̄ tota se tȝ ex pte itellectus: qꝛ arbitrari est iudicare ꝛ sentētiare ꝛ ip̄a electio: q̄ tota se tȝ ex pte voluntatis

❡ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ libeꝝ arbitriuȝ est neutrale: quod pȝ p magr̄m sn̄iaꝝ: Illa aīe rationalis po⁴: qua velle bonum ꝛ malum potest: vtrunq̄ȝ discernens: libeꝝ arbitriuȝ vocatur. vnde p intellectum discernimus: ꝛ p voluntatem bonum ꝛ maluȝ eligimus. Qd̄ aūt libeꝝ arbitrium pōt velle bonum: on̄dit Ber. di. Libeꝝ arbitrium saluat̄: tolle libeꝝ: arbitriuȝ nō erit: q saluet̄ opus h̄ sine duobus fieri nō pōt. Uno a quo fit. Altero cui vel in quo fit. Deus auctoꝛ salutis est libeꝝ arbitriuȝ tm̄ capax est: nec dare illā nisi deus: nec cape istam pōt nisi libeꝝ arbitriū. qd̄ tamen nō pōt: si illi voluntarius ꝯsensus desit. Qd̄ aūt libeꝝ arbitrium pōt velle malū pȝ. qꝛ pp fomitē originalis infectōis ad malum hēt quandā seruilē inclinationē ſȝ illd̄ Jaco. Qui fa. pec. ser. est pcti. vnde. d. Volūtas cum sit libera: se ſuaȝ pcti facit: pctō ꝯsentiendo. Hoc. n. intelligit̄ in h̄ ꝙ dicit Tyberiuȝ impatorē. Interpretat̄ eim videns eum vel bonū: vel bonitas eius. Hoc. n. pȝ in eccl'iastica hystoria. Qd̄ Tyberius Cesar cuius tp̄e nomen xpianū in secl'm intrauit: referente sibi Pillato q̄ gesta sunt a xp̄o. Hanc sn̄iam tenuit: ne qd aduersum doctrinā xp̄i ꝯ̄rium molliret̄. Cōminans piculū accusatoribus xp̄ianoꝝ ꝙ ꝓfecto dina ꝓuidētia ita tūc Cesaribus ingessit: vt absq̄ȝ vllo obstaculo in ip̄is initijs euāgelij sermo vsq̄ȝ q̄q̄ȝ pcurreret. vn̄ ꝛ fctūȝ est: vt repēte q̄i celū⁹ lumen ostēsuȝ: aut radius qdā solis erūpens: totum oꝛbē claritate supni luminis illustraret.

❡ Quinta ꝯcl'o ē: ꝙ qnq̄ȝ sunt: qbus mediātibus libeꝝ arbitriū de impio aīe destituit̄: qd̄ nnuit̄ cuȝ dicitur. Anno decimoquinto.

¶ Primũ est sectari ea: q̃ mundi sunt. Hec enĩ sunt stultitia apud deũ. Prima corin. 3. Sapia huiusmodi stultitia est apud deum. ¶ Scđz est studiosius ipleri ea q̃ sunt carnis Ro. 8. Prudentia carnis mors est. ¶ Tertiũ est alios astutia circõueniẽte: que ꝓuenit ex h̃ ꝙ bona apparens loco boni veri: se simi litudinarie representat: vt dicit. 6. ethicorum. ¶ Quartũ est in noxijs cogitatõibꝰ imorari. Seneca. Cogitationes vagas ꝛ iutiles: ꝛ velut somno siles nõ recipies: qbus si aium tuũ oblectaueris: tristis remanebis. ¶ Quintũ est ea q̃ sunt vilia saluti: nõ ingrere. vñ Ber. Scire ea plus ampliusq̃ꝫ curato: q̃ senseris viciniora saluti. ¶ Sextum est tanq̃ꝫ verisimilia affirmare. vnde Seneca: De dubijs nihil affirmes: qꝛ nõ omne qđ est verisimile: statim est verũ: qꝛ crebro mendaciũ: facie veritatis occultat. ¶ Septimũ est salubria obliuisci: vt beneficia: ꝛ noxia reminisci: vt iniurie ꝓximi Eccl'iastici. xj°. In die bonoꝝ ne immemor sis maloꝝ. ꝛ eꝯ°. ¶ Octauũ est nunq̃ꝫ respicere finem facti. vnde Seneca. Cuiuscunq̃ꝫ facti cãm regre: cum initia inueneris: exitus cogitabis. ¶ Nonum est nõ inuestigare presentibus futura. Seneca. Consilia peritoꝝ ex aptis obscura existimat: ex puulis magna: ex ꝓximis remota: ex partibus tota. ¶ Decimũ est temerarie iudicare. s. de incertis. vnde glo. sup illud Luc. 6. Nolite iudicare: dic. Sunt. n. q̃dam incerta: que bene ꝛ male pñt fieri. Nescimus. n. qualis futurus est: q nũc apparet malus. De cuius correctiõe desperare eumq̃ꝫ q̃si obiectum reprehendere temerarium iudiciũ est. ¶ Undecimũ est iudiciũ nõ ptinens ad eum sibi vsurpare. quod fit: qñ aliquis iudicat psonam: que sibi subiecta non est Joh. 14. Tu qs es qui iudicas alienum ꝛc. ¶ Duodecimũ ẽ nimia leuitas: vl' nimia tarditas ad credendũ. Omnibus. n. ꝛ nulli credere vitium est: vt ait Seneca. Qui leuit' credit: vitiose facit ꝛc. Decimũtertium est nõ moderari sermonẽ. Eccl'iastici. 21. Labia imprudentiũ stulta narrabunt. ¶ Decimũquartũ est periculis non precauere. Nam imprudẽtia in bello spũali succũbit. Baruth. 3. Quoniam nõ hẽbant sapiam: perierunt ꝛc. ¶ Decimumqntum est nimis inniti ꝓprie sapie: credentes prudentiã se hr̃e. Ro. 12. Nolite prudentes esse apđ vosmet ipsos. Hijs. n. libeꝝ arbitrium destituit in regno anime.

¶ Sexta ꝯcl'o est: ꝙ lꝫ in impio aie nostre sit vnum iudiciariũ hñs coiter imperare ꝛ dñari oibus viribus: vt exeant in suos actus: nihilominus tamẽ sicut in patria sunt diuerse mãsiones. sic etiã in impio aie diuersa regna sũt qꝛ quot sunt vires aie: tot sunt regna. Fit tamen solum mentio de regno ꝯscientie: in quo solus deus p suam gratiã vult dominari. Et dicitur regnũ: qꝛ quadã remuneratione informatoria docet facere bonũ: ꝛ fugere malũ: qꝛ est habitus qdem nãlis: nõ solum cognitiuus sed etiã motiuus. Inclinat. n. aiaꝫ ad psecutionem boni ꝛ fugã mali. Intelligendũ tamẽ ꝙ ꝯscientia recipit p̃teritum: accusando mentem de h̃ ꝙ sibi ꝯscientia rep̃hendit. s. de malo cõmisso: vel bono omisso. Presentia. n. respicit remurmurãdo eius cuius hẽt oppositum. Futura respicit p̃timendo. qñ instruit ꝛ stimulat mentem ad ea faciẽda vel vitãda: ad q̃ iudicat nos teneri. Hec. n. signata est p iudeam: que interpretat' ꝯfessio laudis. Nam in ea psicitur ꝯfessio diuine laudis: inq̃ꝫtũ est ordinata Sed heu h̃ regnum ꝓstituitur duplici ex cã. ¶ Primo pp rectoris đstructõeꝫ vt pꝫ supra ¶ Scđo ꝓpter suijpsius dionem. Nam sicut illud quod est cã dionis: est causa ꝛ ꝓstitutõis Nam oia genera virtutum militãt sub gratia tanq̃ꝫ sub capite i regno iude ꝛ ꝯfessionis laudis vel ꝯscientie. sic oia virtuosa in se ꝯiuncta feciunt vnum regnum nõ diuisũ: sed si diuideretur: desolaret'. Causa huiꝰ dionis est peccatum: nõ ꝓpter peccatũ diuidit' inter se a deo ꝛ a merito: ꝛ cadit in errorem. Declaratio huius pꝫ. Naꝫ ꝯscia ꝓut includit sciam in se: hꝫ se sicut supius ꝛ ꝯiungit' ei: ꝛ semp est recta. Sed qñ ꝯiungitur rõni: hꝫ se sicut inferius. hoc mõ recipit errorẽ ꝛ ꝯturbationẽ. de q̊ conquerit' p̃ᵃ Pe. 2. Oẽs nos quasi oues errauimus: vnusq̃sq̃ꝫ in viaꝫ suam declinat. sic pꝫ in syll'o ꝯscie: in q̊ synderesis ꝓponit maiorẽ sic nullũ malũ est faciendũ. Rõ assumit minorẽ h̃ est malũ tunc ꝯcludit. Conscia igit' nõ est faciendum. ¶ Circa primum non est error. ¶ Circa scđm qñq̃ꝫ est error: ꝛ ex h̃ est falsitas in ꝯ°ne. Hic ps regni signat' p galileam: q̃ rota vel volubilis interpretat'. vñ pp instabilitatem ruit in errorẽ. quaꝫ ptem regni vsurpat sibi Herodes: qui interpretat' gl'ians in pellibus. signans in arrogantiã mentaleꝫ. vñ ex arrogãtia causat' error qñ qs nõ humiliat intellectum. vt. s. melioribus ꝛ sapiẽtioribus se

velit credere. Nã qbus in credẽdo pluſ dꝫ cõ ſentire fidei: qꝫ ſibi: ¶ Scđo etiã aliqñ ꝯſcia efficit̃ nimis larga ſic generat ꝑſumptionẽ: qꝛ ſic dicit ſemꝑ maıũ bonum ſaluãdo dãnandũ Hec ꝑs regni dicit̃ iudea q̃ interpꝛetat̃ ꝯfeſſio ꝓpꝛie laudis: quã pontiuſ Pillatus q interꝑ̃tatur declinãs ꝯſilium: vel oꝛe tundens: qđ ſignat ꝑſumptionẽ. ꝓcurat a romaniſ. i. diabolo: q ſemꝑ nitit̃ infringẽ opus diuinum. vnde Roma interpꝛetat̃ magiſterij ꝯfractio: qꝛ pꝛeſumptuoſus ex ſingl'itate ſenſuꝫ ꝓpꝛiuꝫ ſeq̃ns nõ ꝯformat ſe alijs: nec ſeq̇t̃ vias coẽs bonoꝝ ¶ Tertio efficit̃ aliqñ nimis ſtricta. ſic parat deſꝑationem: qꝛ ſemꝑ dicit bom malũ dãnanſ ſaluãdo. Hec ꝑs dicit̃ yturea: q̃ mõtana interpꝛetatur: ⁊ traconitida regio: q̃ interpꝛetat̃ cogitans triſtitiã. vnde talis volens eſſe nimis iuſtus: ſemꝑ patit̃ in ꝯſcia remoꝛſum. Hanc ꝑtem cepit Philippus: q interpꝛetat̃ os manuum: qꝛ nõ ꝯtentus ſemꝑ in oꝛe ruminat: inſufficientia ⁊ oꝑa manuum ſuaꝝ. qđ venit ex ꝑplexitate: qñ hõ ſe credit inter duo pctã poſitum. quoꝝ alterum ſit impoſſibile declinare. Sed ſciendũ ꝙ ꝑplexitas nihil eſt. ſimpl'r ꝑ̃t tamẽ aliqs ꝑplexus eſſe ꝫ qd ꝑꝑ erroꝛẽ in cõſcientia: qua depoſita erit libertas. Grego⁹. Bonaꝝ mentiũ eſt ibi culpã non recognoſcẽ vbi etiam culpa nõ eſt. ¶ Quarto aliqñ fit nimis timida. qđ ꝓuenit ex puſillanimitate: qñ quis timet nõ timenda ꝭm rectũ iudiciuꝫ rõis Hec ꝑs regni ꝯſcie dicit̃ abilina regio: que luctus vel ploꝛatio interpꝛetat̃. Raro eniꝫ caret triſtitia coꝛdis. Hanc ꝑteꝫ capit Lyſania: qui iterpꝛetat̃ rara tẽptatio: q̃ qs tẽptat̃ ad meli⁹ eligentiũ. ¶ Et notãꝙ aliud eſt ꝯſcia: ⁊ aliud eſt timoꝛ ꝯſcie. Tũc. n. ꝯſcia qñ qs ſentential'r iudicat aliud eẽ faciẽduꝫ vel vitãduꝫ ꝯtra talẽ ꝯſciam facere etiã ſi ſit erronea pctũm eſt. Sꝫ ꝯtra timoꝛem ꝯſcie facere nõ ſemꝑ pctũm eſt: qꝛ talis timoꝛ nõ ſemꝑ eſt ex diffinitiua rõnis ſnia: ꝑ quã iudicet ſe teneri ad aliud. ſed ex eo ꝙ vacillat inter duo neceſſaria. ſ. qd ſit melius vel ad quid teneat̃ potius: cum tñ nõ obmittetur quicqd ſciret eſſe placitũ diuine voluntati. ¶ Septima ꝯcl'o eſt: qꝛ ꝙ regnuꝫ ꝯſcie ſic ratione erroꝛis: ⁊ largitatꝭ: ⁊ ſtrictionis: ⁊ timoris: ⁊ dubij diuiſum ſit lapſum: opꝫ ad ħ vt reformetur: vt iueſtigatione ꝓpꝛie induſtrie ad aſſiſtentiã diuine gratie recurrat̃. Hijs enim duobus mens ꝯſecrat̃ in ſertione. ſ. virtutum ⁊ vitioꝝ extirpatõe: qꝛ gratia dei infundit virtutes: induſtria cooꝑatur gratie ex libero arbitrio: qꝛ ſine gratia nunq̃ꝫ põt eſſe virtus: ⁊ liberi arbitrij ꝯſenſus. Quibus eam tamen infundit gratia virtutẽ cuꝫ modico vel nullo laboꝛe induſtrie ꝓpꝛie: lꝫ nõ ſine ꝯſenſu volũtatis: ſine quo nullum fit merituꝫ. Sic apl'os ⁊ alios maxime in ꝑ̃mitiua eccl'ia legimus repẽte ſpiritu ſctõ repletos: in qbus ad virtutes ⁊ dona diuerſa cariſmata ſpũs ſancti gratia excitat voluntatẽ: ⁊ iſtruit: ⁊ roboꝛat: ⁊ induſtrie agant ad ꝑfectum virtutis: qꝛ gratia tales ita ꝑ̃uenit. vt aut multa facilitate: imo cuꝫ multa ſuauitate faciant bonum: ⁊ declinent a malo: aut ita accedãt voluntatẽ: vt cuꝫ magno ſeruore q̃ facienda ſunt: ꝓmpte aggrediant̃. q̃uis difficilia ⁊ dura. Induſtria. n. ꝯſiſtit in ꝓuida ꝯſideratõe: in laboꝛe conatus: ⁊ in ꝑſeueranti diligentia. Hijs. n. tribus adiuuante gratia mens ꝯſecrat̃. Et in ħ eſt ꝙ dicit. Sub ꝑ̃ncipibus Anna ⁊ Caypha. Anna. n. dicit̃ grã: Cayphas dicit̃ ſagax vel inueſtigatoꝛ. Sacerdos dicit̃ quaſi ſacra danſ. vnde ſub ꝑ̃ncipatu gratie ⁊ inueſtigatõe voluntatis ſeu induſtrie mens ꝯſecrat̃.

Scđa ꝯſideratio.

Circa ſcđam ꝯſiderationẽ: que eſt de aptitudine diuine clemẽtie: cum dicit̃ ſctũꝫ eſt ver. d. ⁊c. vbi ſt due ꝯ°es.

¶ Prima ꝯcl'o eſt: qꝛ ꝙ noſtꝝ arbitriũ ſoluꝫ eſt a deo: ideo ſolum deo innitendũ eſt: ⁊ pꝛoꝑ̃ijs viribus eſt ſemꝑ diffidendũ. de quibus Ber. pulchꝛe ait. d. Crede te đo: ꝯmitte te ei Naꝫ eſt ei ꝯfidentia. Sꝫ diffidentia magis in temet ipſo hr̃e fiduciã. Ideo vere fidelis eſt: q nec ſibi ipſi credit: nec ſꝑat in factis ſuis. ¶ Primo dic̃. Factus ſum tanq̃ꝫ vas ꝑditũ Sed ſic ꝑdes aĩam tuam: vt in vitam eternaꝫ cuſtodias eã. Illud qdem facit humilitas coꝛdis: vt nõ ſibi fidelis aĩa innitat̃: ſꝫ deſerẽs ſe iꝑ̃am aſcendat iam de deſerto innixa ſuꝑ dilectum. Et ħ eſt ꝙ dicit. Suꝑ Iohẽꝫ Zacharie filiũ in deſerto. Zacharias interpꝛetat̃ auxiliũ dñi Ioh. in q̃ ẽ grã: raptitudo ad grãꝫ: qꝛ ꝯſiſus de đo meret̃ auxiliũ ei⁹. Et iõ in deſerto dic̃. I8. Eſt in aĩa ꝑ̃us deſerta a deo vl' iã đſerẽte pctũꝫ: vel mundũ: vl' ſeiꝑ̃aꝫ ꝑ humilitatẽ ¶ Scđa ꝯ° ẽ: qꝛ ꝙ đs benign⁹ ⁊ miſericoꝛs eſt: eſt ꝑ̃ſtabilis ſuꝑ malitia: vt dr̃ Iohel'. 2°. Ideo nõ ſolum ꝯcitatus aliqñ ad vlciſcenduꝫ in delinquẽtes benignitate in ꝑcendo retinet̃ ſed ad infoꝛmationem moꝛaleꝫ ſemper pꝛeſto eſt indigenti.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiā ꝯsiderationē q̄ est de ple c nitudine executōis cuȝ dr̄. Et venit in oēm regionē ioꝛ. vbi sūt tres ꝯ°es

¶ Prima ꝯclō est ꝙ mia dei est, pmptissima ad indulgēduȝ oibus. Ipsa.n. sm̄ Ber. tam liberalr̄ ꝯdonat oēm iniuriā vt iam nō dānat vlciscēdo: nec ꝯfundat in ꝓperādo: nec nimis diligat in puniendo benignissima est dina nā liberalr̄ agit: igr̄ sicut plenarie: ita vt pp fiduciaȝ pctōꝝ penitentiā vbi abundauit delictum: so/leat ꝛ gratia supabundare. Et h̄ est qd̄ dicit. Et venit in oēm re. ior. Jordanis.n. desertū signat: ꝛ dicit in oēȝ statū defectuosuȝ: siue sit cōuersoꝝ: siue tēptatoꝝ. Nam grā mie semp oibus ꝑsto est pducēs ad regnū. vnde Ber. ait. Triplicē ditus accepim⁹ grāȝ. Vnā qua ꝯuertiur. Aliā qua in tēptationib⁹ adiuuaur Tertiā qua ꝓbati remuneramur. Per pmaȝ vocamur. p 2ᵃᵐ iustificamur. p 3ᵃᵐ glificaur

¶ Scōa ꝯ° est: ꝙ lachryme apd̄ deum mari me merent̄ miam. Ratio est: qꝛ misericoꝛdia magis mouet̄ ad maioꝛem indigentiaȝ maioꝛ indigentia est: quam incurrimus per pctūm. Per ipȝ.n. imago dei in aia deturpat̄: radij dine grē pcludunt̄: oꝛnatibus spūalib⁹ spoliant̄: ꝛ imagies turpiū reꝝ sensibiliū iprimūt̄. Sequit̄ ḡ ꝙ ad taleȝ indigentiā mia dȝ moueri: marime si sibi p lachꝛymas inotescit. vnde Grego. Illuȝ quē ꝯspicis delicta fletu delere in ꝯspectu ditatis: nō dubites miam cōsequi: qꝛ nullum peccantē reuersum ad se despicit: q peccatoꝛes redimere venit. Vn̄ sequit̄. Predicās baptismum pnie: qꝛ nō lōge est a salute aia q̄ peccauit: cū post pctūȝ iaȝ flere icipit. vn̄ lachꝛyma rei bptism⁹ qdem est: q vim obtinet pfecte pnie: ꝯfert ei remissionē pcti ex vi moꝛtis xp̄i. Ad cui⁹ similitudinē fit: vnde reqrit̄ gemituȝ ꝛ plāctuȝ. vn̄ actuū. 2. Pniaȝ agite ꝛc.

¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ gratia iustificatōis occulta inspiratōe instillat aurib⁹ pctōꝝ: marime duo in qbus ꝯsumatio est nr̄e salutis: q̄.s. sunt preceptoꝝ ipletio: ꝛ ꝯsilioꝝ superrogatio. Nam per pcepta iussio dine volūtatis ondit̄. sȝ p cōsilia beneplacitū eius pficit̄. ꝛ sic nr̄a salus cōsumat̄: cū sm̄ aplm volūtas dei sit nr̄a sctifica tio. Tunc.n. sctificamur: cuȝ a malo pꝛohibemur: ꝛ ad bonū instigamur. vnde dicit. Ego sum vox clamātis in deserto. ego.s. gratia suȝ vox.s. occulte inspiratōis: in deserto.i. in peccatoꝛe deserto a merito clamātis.i. dei inspirātis: ꝛ mouētis. Naȝ sicut vox verbū baiulat ad aures auditoꝝ. Ita gratia instillat beneficia dei in coꝛdibus petōꝝ. Parate vias dn̄i: quo ad mandatoꝝ dei impletionē. Psal. Viam mādatoꝝ tuoꝝ cucurri. ¶ Iste vie sunt a xp̄o directe. ¶ Primo qꝛ docuit Mat. 24°. Magister scimus qꝛ viam dei in veritate doces. ¶ Scōo exēplificatiōe: qꝛ qd̄ decuit exēplo firmauit. Johis. 14. Ego suȝ via: ꝟitas ꝛ vita. ¶ Tertio ducit ad deum premiatiue. Psal. In via tua viuifica me: rectas facite semitas eius: q̄ ad ꝯsilioꝝ superrogationem. Psal. Et semitas tu. edo. me. Dicunt̄ aūt cōsilia semite: qꝛ sunt arctioꝛes ꝛ rectioꝛes. Rectum.n. est cuius mediū nō discrepat ab extremis. Qui ḡ pauper est in medio vite: sicut in pn° ꝛ fine: rectus est. Semite ḡ ꝯsilioꝝ rectificabuntur: si voluptates refrenant̄ p castitatem ꝛ astinentiā: si facultates abdicant̄ p volūtarie pauptatis indigentiā. Si volūtas abnegatur per humilitatē ꝛ obiam. Si aduersitates tollant̄: per mititatem ꝛ patientiaȝ.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartam ꝯsideratōeȝ q̄ ꝯcludit c effectus certitudinē cuȝ dr̄. Omnis vallis iplebit̄. vbi sunt due ꝯclōes.

¶ Prima ꝯ° est: ꝙ impletio pceptoꝝ ꝛ ꝯsiliōrum q̄druplicē h̄et effectuȝ. ¶ Primus est exaltatio humilis. Ratio est: qꝛ p humilitateȝ marime remouet̄ impedimētuȝ salutis humane: q̄ ꝯsistit in h̄ ꝙ hō ad celestia spūalia tēdit: a q̄ hō ipedit̄: duȝ in terrenis magnificari studet. ꝛ h̄ est ꝙ di. O is valli.s.i. humilis iplebitur.s. grā in p̄nti: ꝛ glīa in futuro. vn̄ humilitati ꝓmittit̄ spūalis exaltatio: Ideo qꝛ ipa sola eam meret̄: qꝛ eius ꝓpꝛium ē ꝯtēnere sublimitatem terrenam. Psal. Valles abunda. fru.

¶ Scōs est euacuatio supbie. Nam supbia mltuȝ nos a via ꝟitatis postergat. Et h̄ iō: qꝛ lȝ sit spāle h̄ pctūm: hn̄s spāle obm: qd̄ ē inoꝛdinatus appetit⁹ ꝓpꝛie excellētie: tn̄ pp redundantiā q̄ndaȝ i alia pctā h̄et quādaȝ gn̄alitatē: inqꝫtuȝ ex ipa oꝛiri p̄nt oia pctā: vn̄ Grego. Ipi vitioꝝ regina supbia: dū de manu plene coꝛ cepit: moꝛ illd̄ septē pncipalib⁹ vitijs: qb⁹ daȝ suis ducib⁹ ꝺuastāduȝ tradit. ex qbus vitiorum mltitudines oꝛiunt̄. vn̄. d. Et ois mōs ꝛ col. hu. qꝛ d̄s sup. re. ꝛc.

¶ Terti⁹ ē peccatoꝝ ꝯuersio. Nā ad verā ꝯuersionē nō suffic̄ mala relinq̄re: sȝ oȝ etiā vt talis se exerceat in opibus virtuosis. vn̄ Gre. d. Min⁹ ē ma.

non agere, nisi &c. Talem ꝯuersiōem operat̄ deus i illo q iplet ꝓcepta vt ēt simul cū h̄ moueat volūtatē ad bonū donū grē acceptādū Et h̄ est ꝙ dic̄. Et erūt praua idirecta. Idem corda maloꝝ ꝑ iniustitiā distorta erūt idirecta .i. ad iustitie regulā dirigant̄. ¶ Quartꝰ est iracūdiā in māsuetudinem ꝯuertere. Nā ira furorē dei ꝯtra nos ꝓuocat: q2 diuinā amicitiā ꝯuertit i offensionē: aufert. n. deo vis retributiōis vindicte. vñ Ysaias. Mihi vindictam &c. ¶ Itē ꝯtumeliā infert: gl'iā ei9 sibi vsurpando. vñ dicit. Gloriā meā alteri non dabo. vñ seqtur. Et aspa i vias pla. i. mētes iracunde ꝑ ifusionē grē ad mansuetudinē redibunt.

¶ Scd̄a ꝯº est: ꝙ ipletio ꝓceptoꝝ final'r meret̄ vitā eternā. Mat. 19. Si vis ad vitā ingredi s̄ua mādata. Nā vita eterna ꝯsistit in q̄dā visiōe q̄ facies dei fruitiue i termio vite specular. Jo. 17. Hec ē vita eterna &c. vñ dic̄. Et videbit: oculo mēt̄. Oīs caro. i. oē cor flexibile ad gratiā ꝓmerendā. Salutare dī: idest faciem diuinam in eterna fruitione.

¶ In vigi. nat̄. dñi nr̄i. Sermo. 12. d̄ ep'la.

Paulus seruus

Iesu xp̄i vocatus ap'lus &c. Ad ro. p̄. Cum ꝓdestinatio ¶ Vnoº est ꝓordinatio diuine volūtatis ad saluādū electos f'm illud ap'li ad ephe. 1. Deus predestinauit nos s̄ꝓpositū volūtatis sue: si obicē nō opponam9. Sꝫ q2 supbia: cū sit initiū oīu3 vitioꝝ maxime ipedit diue volūtatis ordiatioē: tum q2 ab ipā oīa vitia sūpserunt initiū: tū q2 i ipsa ē ipugnatio humāe nature: sic in sua radice. Jō ap'ls nitit̄ eā excludere: icrepās ex iudeis conuersos: & ex gētib9 insimul altercantes ꝯñdēdo nullos illoꝝ suis meritis eē saluatos: q2 oēs sub pctō tenebant̄: sꝫ ꝑ grām dī libati sunt. Et iō ꝯfutās vtrosqꝫ docet eos humiliari: vt oia attribuāt grē dei: ośdenº oib9 gratis eos venisse ad grāā fidei & euāgm xp̄i. vñ i ep'la nobis isinuat tria pricipalia. Primm pricipale.

Circa primm: vbi seipm ponit i exēpluꝫ humilitatis sunt due conclusiones.

Pª ꝯº est: ꝙ supbia dr̄ initiū oīs pcti triplici rōe. Pº ꝑꝑ ꝯtēptū dī: q a creatore nos auertit: & h̄ est i oī pctō. 2º. q2 primū fuit peccatū. Hoc. n. gnē peccauit diabolus i celo: & primus homo i paradiso. vñ Gre. qd securi9 celo: qd iocūdius paradiso: & tñ angelus d̄ celo: & hō de padiso ceciderūt supbiēdo. 3º: q2 ex ea nascunt̄ alia vitia f'm prius & posterius.

¶ Scd̄a ꝯº est: ꝙ q̄tuor excludunt supbiam.

Prim est q̄ta humiliatio: q2 ꝑ eā marie remouet̄ hūane salutꝭ: qd̄ est tēdere ad celestia: ipedimētū. Impedit̄. n. nr̄a salus dū i terrenis magnificari studem9. vñ Aug. Nisi humilitas oia q̄cūqꝫ bñfacim9 ꝓcesserit: & ꝯtinuata ꝯsecutaqꝫ fuerit: iā nob de aliq̄ bono gaudētib9: totū aufert de manu supbia: vñ pau. noiat̄ rōne hūiliatiōis. Nā paulus hebrayce: getus grece modic9: latie forª. vñ de seipso dic̄ p̄ corin. 15. Ego sū minimus ap'loꝝ &c. 2m: diuine volūtatꝭ subiectio: qd̄ fac̄ fuit9 amoris. ro. 8. Nō accepistꝭ spm̄ fuitutis iteꝝ i timore. Sūt ei3 duo gnā fuitutis. Est. n. fuitus timoris & pene fuilis: & ē fuit9 amoris & filiatiōis: q̄ in star filij q fuit. nō vult offēdere prē3: hec fuitus ē marie dignitatꝭ: q2 subijciēs se diue volūtati ordiat ad exaltationē. Nā seruus relatiue dr̄ ad dñ3. Et iō dꝫ sibi i ꝑfectiōe ꝓportionari Cū igit̄ ꝑfectiōes in dño exaltent eū spūal'r in fus. Jō d̄s fuū suū nō solū vult ꝑficere: sꝫ ēt alijs ꝓferre: cū9 debeat eē imediatus executor oīu3 q̄ ptinēt ad cultū dī. vñ Pau. dic̄ se fuū hic & alibi libeꝝ: q2 cū libtate nobili ē seruitus xp̄i: & ne misia fuit9 videat̄ addit. Jesu. i. saluatoris: cui oēs fuire dbēt. Nā fuire deo regnare ē xp̄i. i. vncti vnctiōe grē: sꝫ nāā humanitatꝭ. 3m: est d̄ bñficijs grāꝝ actio: ordo nālis & moralis dictat: vt ille q suscipit bñficiū: ꝑ grāꝝ actionē ꝯuertat̄ ad bñfactorē: & sic deum honoram9: cū ꝯuertimur ad ip̄3 ꝑ grāꝝ actionē tanq̄3 ab eo bñficiati: & ꝑ vocē laudis. s. vocaliter bñficia referēdo i deū: d̄ qb9 psal. Sacrificiū laudis honorificabit me: ꝯ illos q bñficia dī ꝓ suis meritis se accepisse putāt. Talib9 ei3 d̄s aliq̄n bñficia retrahit: ne tāq̄3 igrati: extollētia plus peccēt. Et iō si ꝯscie speculū intuetur: appebunt beneficia dei tibi collata ex grā sui: nō ꝑꝑ merita tua: Et iō affectiōe & cogitatiōe recurrēdū ē ad magnitudinē diuine mifationis: tanq̄3 ad oīu3 bñficioꝝ nr̄oꝝ largitorem Sic paulus grā dī nō meritis ꝓprijs sublimatus ad apicē ap'lice dignitatis grās agēs deo dicit. Vocat9 ap'ls: ecce bñficiū dignitatis. q. d. ex fuoꝝ humili fecit me dñs ap'lꝫ & sublimē Ita & vos hūiliamini vt exaltemini: & h̄ ex grā dei. Et iō dicit. Vocat9 q̄si nō a se veniēs tāq̄3 sibimet sumāt honorē: sꝫ a dō vocat9 etia electiōe ad apostolatū: h̄ referēs cū3 grāꝝ actiōe.

¶ Quartũ ab inquinamentis huius mundi
separatio. Nã lz i hoc tpe deus pmittit bonos
esse inter malos. ¶ Primo vt mali ↄuertãt
¶ Scdo: vt iusti p eos exerceantur. ¶ Ter
tio: vt ostendatur diuina potentia peccatorem
sustentãdo: diuinaqꝫ sapia ꝛ clementia ipsum
sufferẽdo: ſm illud Matt. 13. Sinite vtraqꝫ
crescere vsqꝫ ad messem: tñ debent ab eis se-
parari: mente. ope: ꝛ remuneratione. ¶ Pri
mum pꝫ de volũtate. Nã ſm Ber. voluntas
bona intelligitur de corde puro: vt. s. quicqd
agitur ad vtilitatẽ ꝓximi: ad honorem dei fi-
at. Hanc debemus ꝓximo. Cõscientia bona
fit: qñ p pniaꝫ pctm̃ punimus ꝛ per ↄtinentiã
puniẽda nõ ↄmittimus. Hãc debemus no-
bis: fides non ficta est que operibus compro-
batur: ꝛ hoc debemus deo. ¶ Scdo pꝫ d me
rito: q2 sancti de ↄgruo merentur regnum: q2
ↄgruum est qñ homo bene vtitur ꝓpria virtu
te faciendo qd in se est: ꝙ deus ſm excellenteꝫ
virtutem remuneret excellenter. ¶ Tertio pꝫ
de premio. Nã sancti per opationes virtuo-
sas premium eternum sunt adepti: mali autẽ
peruersa voluntate volunt perpetuam dãna
tionem: ideo ab inuicem segregabuntur. vn
de Bern. O seculum nequam tuos soles sic
beatificare: vt dei facias inimicos ꝛ indignos
cõsortio beatorum. Amicus ergo mundi ex-
cluditur a cõsortio amicoruꝫ dei: ꝛ hoc est qd
dicit. Segregatus a grege phoꝝ ꝛ doctoruꝫ
legalium: corpore: mente: ꝛ doctrina. In euã-
gelium dei predicans ↄtra iudeos: q2 paulus
in lege peritus ob fidei catholice assertionem
ↄgrua auctoritatũ legis testimonia adduxit.

Secundum principale.

Equitur secundum: vbi legationis
f sue negociũ exponit: cum dicitur.
Qd añ ꝓmiserat: vbi tres sũt ↄ nes

¶ Prima ↄclo est: ꝙ negociũ apostoli est no
bis clementiã dei: qua affectũ nostꝝ ab oibus
rebus hic mundanis euocarit in tot ꝛ tantoꝝ
mirabilium operationeꝫ ostendere. vñ Ber.
Quis. n. cogitare sufficit qualr rerum domi-
nus preuenerit nos. Venerit ad nos: subue-
nerit nobis: ꝛ singularis illa maiestas volu-
it mori: vt viueremus: ſuire: vt regnaremꝰ:
exulari: vt repatriaremus: ꝛ vsqꝫ ad seruilissi
ma opera inclinari: vt ↄstitueret nos sup oia
opa sua: ꝛ ideo addit Ber. Venit. n. filiꝰ dĩ:
tot ꝛ tãta mirabilia opatꝰ ẽ i mũdo: vt nõ ime
rito affectũ nr̃ꝫ ab oibꝰ rebꝰ mũdãis euocaret.

¶ Scda ↄclo est: ꝙ negociũ apostoli est duo
nobis oñdere. s. diuinã potentiã: qua nostros
inimicos supauit. Sũt. n. nobis duo inimici:
scilꝫ mors corpis ꝛ aie: vtrũqꝫ supauit dñs: ꝛ
ab vtroqꝫ nos liberauit: tũc pctm̃ supauit: qñ
humanã nãꝫ sine vlla ↄtagione suscepit: tunc
morte supauit: qñ resurrexit ꝓgenitus mortuo
rũ: postmodũ dbellaturꝰ eaꝫ i nobis oibꝰ qñ. s.
suscitabit corpa nr̃a. vñ Ber. Cõtra pctm̃ di-
micauit i ↄuersatiõe sua xbis pariter ꝛ exem-
plis ↄtra mortẽ: quã nouissime dstruet. ¶ 2m
qd nobis oñdit ẽ eiꝰ ifinita mĩa. vñ psal. Se
mel locutꝰ est ds: duo hec audiui: q2 potestas
dei est: ꝛ tibi dñe mĩa ꝛc. Et h etiaꝫ vult inue
re cum dicit ꝙ est segregatus ꝛ cetera.

¶ Tertia ↄo est: ꝙ suspiria ꝛ desideria patrũ
meruerũt acceleratiõeꝫ icarnatiõis filij dĩ. vñ
psal. Propter miſiã inopuꝫ ꝛ gemitũ paupe
rũ ꝛc. Est tñ sciẽduꝫ ꝙ icarnatio põt accipi tri
pliciter: vel qꝫtuꝫ ad eiꝰ essentiã vel qꝫtum ad
tpis circũstantiã. vel qꝫtuꝫ ad eiꝰ effcatiã. vñ
respiciẽdo icarnatiõis eẽntiaꝫ: suspiria patruꝫ
nõ meruerũt: q2 nullus põt aliqd mereri nisi
sit deo acceptꝰ: h facit fides icarnationis: q̃ est
fundamẽtuꝫ ois meriti: q2 nullus sine ea me-
reri põt: sꝫ meruerũt eaꝫ. ¶ Pº quo ad tẽpo-
ris circũstãtiaꝫ: q2 meruerũt eiꝰ acceleratiõem
ꝛ pp hoc in deo nulla fit mutatio: q2 i eodeꝫ in
stãti: in quo ꝓuidit icarnationẽ filij: ꝓuidit ẽt
suspiria patrũ. ¶ Tertio ẽt meruerũt quo ad
efficaciaꝫ q̃ ↄsistit i liberatiõe carẽte visiõis di-
uie: ꝛ i liberatiõe reatꝰ culpe. ¶ Ratio huius
est: q2 nõ decebat diuinaꝫ virtutẽ sctõs suos ꝛ
electos positos iter inimicos: ꝛ iniuriã passos
ꝛ sub crudeli principe degẽtes ꝛ dño vero ca-
rẽtes: ꝛ captos: religatos: icarceratos: ac mul
tiplici supplicio deditos relinqre desolatos: h
factũ fuisset si icarnatus nõ fuisset filiꝰ dei. vñ
primo veniens eos ab inimicis liberauit: qd
petebat Ysaias dicẽs: Utinã disrumperes ce
los ꝛ descenderes: vt a facie tua gens turbare
tur: ꝛ notum faceres nomen tuũ inimicis tuis
¶ Secundo venit eis iudex iustus: vt Ysai-
as petijt dicẽs. Rorate celi desuper ꝛ cetera.
¶ Tertio venit eis dominus mãsuetus. vn-
de Ysaias petijt dicens: Emitte agnuꝫ dñe.
¶ Quarto vt faciem suam eis ostenderet: vt
Dauid petijt dicens. Domine ostende facieꝫ
tuam ꝛ salui erimus. ¶ Quinto venit eis vt
precium redemptionis: vnde eis ꝓmissus a
deo p prophetam ait. De morte redimã eos.

¶ Sexto vt reuocaret eos de exilio s̄m ꝓmis
sum: dicens. Et reducam captiuitatē vestram
¶ Septio vt liberaret eos d̄ carcare iformi:
quod ꝓphetatum fuit p̄ Dauid ⁊ vincula eoꝝ
disrūpet. ¶ Octauo vt nos solueret a suppli
cio: qđ erat in inferno. Et ideo Jacob postq̄
dixerat. Descendā lugens in infernum: dixit
in fine. Salutare tuum expectabo dñe. Hoc
aūt negociū. s. icarnatōis fuit a ꝓphis p̄nūcia
tum. vnde Malach. 4. Venit ad templū san
ctum suum: dominat̄ quem ⁊c. Item exo. 4.
dixit Moyses. Obsecro dñe mitte quē mis
surus es. Item Dauid dubitās ne ꝓpter mł
titudinē peccatoꝝ ꝓmissio facta de christo re
uocaretur: dixit. Propter Dauid seruū tuū
nō auertas faciem christi tui. Jacob patriar
cha gene. vlti. moriens dixit. Non auferetur
sceptꝝ de iuda ⁊c. Et hoc est qđ tangit apl'us
dicens scilicet q̄ negocium incarnatiōis chri-
sti ante multa tp̄a vel ante cōplectionem ꝓmi-
serat gratis deus pater. Non. n. venit subito
sed longe ante ꝓmissum ⁊ p̄nunciatū inquā
per ꝓphetas suos: qui nullo modo mentirent̄
q̄ prophetia est diuina inspiratio euentus in
mobili veritate denuncians. ⁊ ad maiorē con
firmationē addit in scripturis: q̄ non modo
ꝓmisit: sed diu ante: q̄ inspirati sancto spiri-
tu loquuti sunt sancti dei. Sancti sunt scriptu
re: que vitia dānant: ⁊ extollunt virtutes ꝯti-
nentes sacramēta incarnationis filij dei: quo
ad eius iustitiam: clementiam ⁊ sciam.

Tertium p̄ncipale.

c Irca tertium p̄ncipale: vbi auctori-
tas auctoris huius negocij ꝯmemo
ratur cum dicit̄. Qui factus est ⁊c.
vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima cōcl'o est: q̄ huius negocij auctor
est dominus: q factus est hō ꝓpter multiplicē
nostram vtilitatem. ¶ Primo vt nos excita
ret. Quid. n. sublimi⁹ fieri poterat nē humāe
q̄ deo ꝯiungi in vnitate persone? ¶ Secun
do vt btitudo esset nobis possibil'r preostensa
q̄ in eo q̄ possibile fuit humanam nām vniri
verbo in vnitate p̄sone: ostendit̄ possibilitas
vnionis ad deum actibus btificis. ¶ Tertio
quia per hanc sumus ad amicitiā dei reuocati
quia cū humana nā fuerit ꝓpter peccatū tota
inimica: nō habuit aliam p̄sonam deo acceptā
per quam ad amicitiam reformaret̄. Et ideo
dicitur mediator q̄ sapiens nām dei ⁊ homi-
nis inter nos mediauit. ¶ Quarto quia per
hanc mens humana amore diuino dulciter ē
inflammata. ¶ Quinto q̄ per hanc humana
natura quo ad oēs effectus est total'r restaura
ta. ⁊ hoc est q̄ dicit qui. s. filius factus est: nō
dicit natus: vt notet q̄ non mō naturali nat⁹
est: sed quasi artificiali: q̄ de sola muliere arti
ficio sp̄us sancti factus est inq̄ ei ad honorem
⁊ vtilitatem nostram. ⁊ hic ex semine Dauid
quia de Maria que fuit de stirpe Dauid. Et
hoc dicit: ꝓpter regiam dignitatem factus in
quam s̄m carnem: nō s̄m deitatem. vt'iam sit
vnus dei filius ⁊ hoīs ih̄s xp̄s: vt dixit Am.
¶ Scđa ꝯcl'o est: q̄ aduentus christi fuit eter
naliter p̄destinatus: q̄ tota trinitas ab eterno
preordinauit: vt secunda p̄sona in tp̄is pleni
tudine mitteret̄. Et h̄ quadruplici rōne. vide
supra in p̄n°. Hic occurrunt aliqua notabilia
¶ Primum est videre q̄ sit predestinatio.
Et dicitur q̄ est gratie preparatio: qua ab eter
no deus hoi christo ⁊ cunctis: quos presciuit
cōformes fieri imaginis filij sui bona sine me
ritis p̄parauit. ¶ Scđm est q̄ predestinatio
sp̄aliter intuita importat ex p̄te dei gratum dei
bene placitum: q̊ ordinauit aliquem ad gratiā
ab eterno: q̄ ex hoc dicitur p̄destinatus: quia
ad gratiā grato dei beneplacito ordinatus.
Sꝫ deus ⁊ tota trinitas grato beneplacito na
turam humanā ordinauit ad gratiā vnionis
⁊ ad gratiam habitualē. ⁊ ideo christus s̄m q̄
homo predestinatus fuit: vnde Aug. eundē
sane ipsum: qui s̄m carnem factus est ex semi
ne Dauid: predestinatum dicit filium dei in
virtute id est sola gratia: qua humana ei⁹ na-
tura vnita est verbo preelectum in virtute. i.
in potentia eodem cū patre. ¶ Tertium est
q̄ non est p̄destinatus s̄m diuinam naturam
vt quid enī predestinaret̄: cū iam esset sine
initio ⁊ fine termino sempiternus. vnde Au
gustinus. Illud aūt predestinandū erat: qđ
nondū erat: vt sic suo tp̄e fieret: quemadmo
dum ante tp̄a predestinatum erat: vt fieret.
Et hoc est qđ dicit. Qui predestinatus est. q
scilicet filius dei s̄m q̄ homo p̄destinatus. i.
sola gratia non meritis p̄electus esset filius d̄i
idest vt ille hō esset filius dei non adoptiuus:
sed naturalis scilicet in virtute. i. in eadē po-
tentia cum patre. Hic s̄m Hylarium filius
origine: non adoptione. veritate: non nuncu
patione. natiuitate: non creatione.
¶ Tertia ꝯcl'o est: q̄ non est dicendū q̄ chri-
stus sit filius sp̄us sancti: q̄ ad hoc q̄ aliqđ sit

filius: requirit ꝙ habeat partē substātie a pa
tre: ⁊ partē a matre. Sed christus ſm carnē
habuit ꝑtem substātie a matre. s. carnem. ⁊ in
hoc assimilabat matri: ⁊ non spiritui scō. Et
ꝗ̄tum ad diuinitatem: accepit ꝑtem substātie
a patre. ⁊ nō a spiritu scō. Et in hoc assimila-
batur patri: ⁊ nō spiritui sancto. Igitur ⁊c.
¶ Patet tamen incarnatio verbi spūi sancto
appropriari. vnde Mat. p. dicit. Qd natum
est in ea: de spiritu sancto est. Et in symbolo.
Maxime sapie caritatis ⁊ clementie maxime
est appropriāda illi ꝑsone: ꝑ quam omnis ꝓ
sumptio erronea excludit. ⁊ per quā veritas
ꝯceptionis magis manifestat. Sed huiusmo
di est ꝑsona spiritus sancti. Igitur ⁊c. Minor
patet. Maior probatur: que est bimembris.
Ideo p ostendit: ꝙ per hoc ꝙ incarnatio spi-
ritus sancti appropriat: excluditur suspicio vł
ꝓsumptio erronea circa incarnationem: qꝛ in
cōceptione hoīs de patre ⁊ matre naturalr̄ est
carnalis copula ⁊ feda ꝯcupiscentia. Sed hec
penitus excludunt a ꝯceptione: q̄ fit per spūʒ
sanctuʒ. ¶ Scdo qꝛ ex h ꝙ incarnatio appro
priatur spiritui scō: veritas ꝯceptionis mani-
festatur. Sicut oēs mulieres ꝯcipiunt ꝑ amo
rem: sic ⁊ beata virgo. ¶ Sed differentia est
qꝛ cetere mulieres cōcipiunt per amorē viri.
seu per delectationem carnalē: que consistit in
virtute generatiua. Sed ista cōcepit per amo
rem diuinuʒ. Hugo. n. dicit. Quia amor di
uinus tam singlr̄ in eius mente nō habuit so-
cium: ideo eius partus nō habuit exempluʒ.
Et hoc est qd dicit. Scdm spūm sctificationis
id est per opationem spiritus scti. Qd eniʒ in
ea natuʒ est ⁊c. Ex resurrectione mortuoꝝ. i.
ex resurrectione spūali aiarum mortuaꝝ mor
te peccati. Que sunt dn̄i ihu christi: qꝛ ipse so-
lus: ⁊ non alius potest eos suscitare.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ christus liberalr̄ contu
lit nobis plenitudinē oium gratiaꝝ. Ioh. p.
De plenitudine eius oēs accepimus gratiā.
¶ Et nota ꝙ illud plene haberi dicit: qd ſm
omnes differentias: ⁊ modos: ⁊ effectus suos
habetur. Et ſm hoc xp̄s gratie plenitudineʒ
habuit. Est. n. plenitudo gratie triplex. s. suf-
ficientie: vt in Stephano. Spiritualis prero
gatiue: vt in beata virgine. Et superabundā
tie: ⁊ illa fuit in christo. ¶ Ratio est: qꝛ in illo
oportebat esse gratiā supabundantie: cui⁹ gra
tia redundabat in alios. Sed gratia christi fu
it huiusmodi: vt pʒ in simili de luce. Videm⁹
enim ꝙ aliqd habet luceʒ corporalē in tm̄: vt
luceat: sic ꝙ alia illuminat: ⁊ illuminata facit.
Aliqd aūt vt omnis illumiatio ab eo sit: sicut
de sole. Ita est de gratia christi: qꝛ ipse habet
gratiam: per quā in seipso perfectus est: ⁊ ex
ipso in alios redundat: ⁊ coꝝ in quos redun-
dat: quosdā facit coopatores dei: vt ipsi ꝑ mi-
nisterium alios ad gratiam adducant: vt dici
tur pª corin. 3. Et iterum ex ipso in omnes re
dundat. Et hoc est ꝙ dicit, per quem. s. xp̄m
talem ⁊ tantam accepimus gratiam. s. cum oī
bus fidelibus. i. remissioneʒ peccatoꝝ. ⁊ alia
dona spūalia gratis nobis data. ⁊ apostolatū
solum cum aplīs. s. auctoritatem ⁊ legationeʒ
predicendi. Hic ꝯgrue non tm̄ modo aposto
latum dicit se accepisse: ne ingratus existeret
gratie: per quam illi peccata dimissa sunt xp̄i
in oibus gentibus: qꝛ factus est solicitudo oī-
um ecclīasticoꝝ. Ad quid? Ad obediendum:
vt faciā ego cum alijs aplīs obedire fidei xp̄i.
Et hoc ꝓnomine eius. s. christi. vice ei⁹: quia
eius vicarij sumus: vel ꝓ noie eius dilatādo:
id est ꝓ gloria eius: nō nostra. In qbus ⁊ vos
habitantes Rome. Estis vocati: per gratiaʒ
Et in timore: ⁊ inspiratione iesu xp̄i. i. a iesu
christo: q est oium salus. ¶ Et nota ꝙ hic oc-
currunt alique veritates de gratia christi.
¶ Prima est ꝙ accipiendo gratiam collataʒ
pro habitu: sic gratia vnionis ⁊ gratia singu-
laris persone: ⁊ gratia capitis non est realiter
alia ⁊ alia. Sed solum differunt ꝑ diuersos re
spectus. Nam gratia singularis ꝑsone in xp̄o
est qdam habitus faciens aiam christi deifor-
mem: ⁊ disponens eam ad dei assimilationeʒ
Gratia autem vnionis accipitur tripliciter.
¶ Uno modo ꝓ illo qd est effectiuū talis vni
onis: ⁊ sic est idem quod diuina essentia.
¶ Scdo modo pro dispōe ad talem vnionē
⁊ sic est quidaʒ habitus. ¶ Tertio modo pro
ipsa vnione iam gratis facta: ⁊ sic noīat ipsam
relationē. Sic gratia capitis pōt accipi triplr̄.
¶ Uno modo ꝓ illo quod est pⁿᵐ effectiuū
influens sensum ⁊ motum in aīa christi. ⁊ sic
est idem quod essentia diuina. vnde per motū
intelligitur dilectio per sensum cognitio.
¶ Scdo mō ꝓ illo quod disponit per modū
meriti ⁊ repationis ad talem influentiaʒ: ⁊ sic
est habitus qdem in aīa christi. ¶ Tertio mō
pro ista gratuita ꝓsidentia: quam deus gratis
fecit: dum verbum suum nobis caput fecit: ⁊
preposuit. ¶ Ista tria primo modo sumpta:

sunt idem q̃ essentia diuina: sed differunt solum penes connotata: quia gratia vnionis connotat effectum circa christum. Sed gratia capitis circa membra xp̄i. ¶ Secunda est quod talis gratia est plena et perfecta. Ratio est: quia qui habet alijs inferre gratiam: oportet quod sua gratia sit plena et perfecta. Sed christus habet nobis gratiam inferre. Igitur etc.
¶ Tertia est quod talis gratia excedit gratiam aliorum in infinitum. Ratio est: quia inter talem gratiam et aliorum nulla est proportio. alias sequeretur quod aliqua pura in tantum posset proficere: quod esset capax vnionis cum verbo: quod falsum est. ¶ Item quia excedit meritum aliorum in infinitum. quod patet: quia nullius creature meritum sufficiebat ad redimendum infinita milia hominum: si actu fuissent: sicut meritum christi. vnde Joh. 3. dicitur: quod non dat deus spiritum ad mensuram. Et Aug. dicit: quod non habuit gratiam ad mensuram.
¶ In vigi. natiuitatis xp̄i. Sermo de euangelio.

Cum esset desponsata mater iesu Maria Joseph. Mat. primo. Secundum quod dicit
c Anselmus in li. de con. vir. Nempe decens erat: vt ea puritate niteret virgo: qua maior nequit sub deo intelligi: quia deus pater vnicum filium: quem de corde suo equalem sibi genitum tanquam seipsum diligebat: sibi dare disponebat: vt naturaliter esset vnus idem que communis dei patris et virginis filius. et quam ipse filius substantialiter facere sibi matrem eligebat: et de qua spiritus san. volebat et operaturus erat: vt conciperetur: et nasceretur filius ille: de quo ipse procedebat. Ideo euangelium hoc circa conceptum et partum ponit duo aduertenda. ¶ Primum est de conceptionis eius admiratione: quam fert nostre mentis fluctuatio. ¶ Secundum de eius conceptionis certificatione: quam confert angelica salutatio cum dicitur. Ecce angelus.

Primum principale.

c Irca primum vbi agitur de virginis partus admiratione. sunt septem conclusiones.
¶ Prima conclusio est videre differentiam inter sponsalia et matrimonium. Nam sponsalia sunt mentio et repromissio futurarum nuptiarum: vt habetur. ff. e. l. i. vnde sponsalia dicuntur a spondendo. i. promittendo. Nam moris fuit stipulari et spondere veteribus sibi vxores futuras. vnde sponsi et sponse appellati est. Sed matrimonium est coniunctio maris et femine. indiuiduam vite consuetudinem retinens: diui et humani iuris communicatio: vt de. ff. de ri. nu. Coniunctio ponitur de vtriusque mentis et cordis vnione maris et femine dicitur: quia in eodem sexu non potest cadere. Nam nuptie preter commixtionem sexuum: non habent in se xp̄i et ecclesie sacramentum: vt habetur. 27. q. 2a. Cum societas. dicitur etiam maris et femine in singulari et non in plu. quia vnus masculus plures feminas nec vna femina plures masculos ducere debet. Indiuiduam dixit: quia eiusdem debent esse propositi: vt nunquam diuidantur. Non igitur debet disrumpere coniugalis vnitatis compagem: vt habetur. 30. q. 5a. qui quandoque femine. Diuini autem iuris communicatio dicitur: quia debent esse eiusdem secte: quia si sunt dispares cultus non contrahunt: imo matrimonium contractum dissoluunt vt habetur. 28. q. 1. §. ex hijs. Humani etiam iuris dicitur: quia secundum legem humanam contrahendum est: vt vxor sequatur forum viri.
¶ Secunda conclusio est: quod secundum hec dicta: inter Joseph. s. et virginem fuit verum matrimonium. Cuius duplex est ratio. ¶ Prima ratio est: quia vbicunque sunt dona matrimonij: ibi est verum matrimonium. sed inter istos fuerunt. Igitur etc. Maior et minor probantur 27. q. 2. c. Omne. vbi dicitur quod ibi fuit proles xp̄s fides: quia nullum interuenit adulterium sacramentum. quia nullum diuortium. ¶ Secundo sic. Illud decuit i virgine gloriosa: quod fuit tam multiplicantium boni honesti. Tale autem fuit matrimonium marie cum ioseph quia etc. Probatio minoris per Ambro. d. vt esset testis virginitatis eius. Et ne infamaretur ipsa virgo cum partus inupte etiam damnaretur in lege: et vt obsequeretur puerulo in egypto eunti et redeunti. Ad hoc est etiam auctoritas canonis. 27. q. 2. c. i. vbi dicitur: quod beata virgo contrxit matrimonium cum ioseph. et nihilominus proponebat in virginitate permanere. vnde dixit. Quomodo fiet istud etc. Ad quod dicitur quod beata virgo proposuit se seruaturam votum virginitatis in corde: sed non expressit ore: subiecit. n. se disponi diuine: dum proposuit se preseruaturam virginem: nisi deus aliter reuelaret. Committens quoque virginitatem suam diuine dispositioni consentit in carnalem copulam: non illam appetendo: sed diuine inspirationi vtroque obediendo. vnde dicitur. Cum esset d. etc
¶ Alia conclusio est: quod beata virgo vere vouit virginitatem. Nam virginitas que deo datur: est secundum Aug. dignior per votum. vnde in li. de vir. Virginitas deo placet: non quia virginitas: sed quia deo dicata honoratur Cum igitur decuit deum nasci de virgine: de virgine dignissima decuit: que etiam ante conceptionem saluatoris virginitatem voueret. vnde Aug. Beata virgo proposuit se seruaturam in corde virginitatem: sed ipsius votum non expressit ore. Postea vero cum viro ex vtriusque consensu expressit: et vterque cum virginitate permansit.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ beata virgo cuꝫ viro
votū virginitatis potuit vere ꝯtrahere. Isto
modo matrimoniū est ꝯsensus in carnaleꝫ co
pulā altero ꝯiugum petente. Si ergo ꝯstaret
ꝑ reuelationē ipsi femine: ꝙ nūꝙ̄ vir ab ipsa
debitū peteret. Cuꝫ vero voto posset stare ve
rum matrimonium: qꝛ nunꝙ̄ carnalis copu-
la sequeretur: ⁊ ita fuit in ꝓposito: qꝛ virgini
gloriose fuit reuelatū ꝙ nunꝙ̄ Joseph ab illa
peteret debitum: ⁊ forte etiā ipsi Joseph: cum
dicatur a multis: ⁊ spāliter a Jheronymo ꝯtra
Claudiū ꝙ ipse virginitatē vouerit sicut ipsa
qꝛ matrimoniū fit ꝑ ꝯtractuꝫ ⁊ ꝯmutatuꝫ: quo
alter acquirit potestatem ⁊ dn̄iuꝫ in corpus al
terius: modo dn̄ium pōt ab eius vsu separari
ꝑpetuo: extra de verboꝝ significatione: Exijt
qui seminat lib. 6. Potuit ergo Joseph habe-
re dominiū in corꝑe virginis: ⁊ ecōuerso: ⁊ tn̄
ꝑpetuo abdicare: ⁊ hoc est qḋ dicit: Cum esset
desponsata ⁊c.

¶ Quarta cōcl'o est: ꝙ beata virgo fuit vera
mater christi: vel tota mater: ⁊ hoc ꝑ Dam. d.
Qḋ generatio vere terminat ad suppositum
sed in xp̄o fuit vere suppositū: ergo genera-
tio virginis terminabatur ad illud: ⁊ per ꝯn̄s
ꝙ fuit vera mater: de quo Luce. p̊. Ecce con
cipies ⁊ paries filium: Et Joh. 12. Uidens
Jesus matrem ⁊c. Qḋ aūt fuit tota mater pꝫ.
Nam alie matres: lꝫ sint vere matres non tn̄
sunt tote matres: qꝛ pater in gn̄atione filij pa
trem hꝫ. Ipsa. n. vera ⁊ tota mater fuit: qꝛ to-
ta substantia corporis xp̄i de ipsius visceribus
fuit sumpta. vnde dr̄ Jhe. 13. Nouum faciet
de⁹ suꝑ terrā. Mulier circūdabit viꝝ. Qḋ si
exponit̄. Solet homo circūdare qḋ suū ꝓpri-
um est: ⁊ non alienū. Cetere matres in vtero
puerum suū nō circundederunt: qꝛ caro nō fu
it tota ipsaꝝ: sed ibi est de alieno semine. s. pa-
terno. Uirgo aūt xp̄m circundedit: qꝛ in eius
corpore nihil de alieno fuit: sed tota virginis
fuit caro: ⁊ hoc est ꝙ dicit Maria mater Jesu
.i. saluatoris: qui non est purus homo: sꝫ ds̄
⁊ homo. Alias. n. saluare non potest.

¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ spiritus sanctus beatam
virginem quadā spāli sanctificatione habilita
uit ⁊ dignificauit: vt merito fieret digna ma-
ter dei ⁊ xp̄i. Nam spiritus sanctus in beata
virgine ꝑfectionem duplicem fecit. ¶ Unaꝫ
quidem quasi preparatoriam ad xp̄i ꝯceptiōeꝫ
que non fuit ab aliqua impuritate culpe vel fo
mitis. sed mentē eius magis in vnū colligēs
⁊ a multitudine sustollens ex abundantia gra
tie descendētis in ipsaꝫ ꝑstitit ei: vt talis esset
dispositio virium aīe in ipsa: ꝙ inferiores vi-
res nunꝙ̄ se opponerent arbitrio rationis: ita
ꝙ quātū ad hoc grā sc̄tificatiōis habuit i virgi
ne viꝫ originalis iustitie: q̄ eā fecerat ipeccabi
leꝫ sustollēs fomitis ꝓnitateꝫ. ¶ Aliaꝫ ꝑo ꝑ
fectioneꝫ operatus est in ea spiritus sanct⁹ me
diante conceptione xp̄i qḋ fuit opus spiritus
sancti. s. ꝙ repleuerat eam oī abundantia ple-
nissime gratiarū: Et h̄ significat̄ Ezech. 4'.
vbi dicit̄: Ecce gloria dei: israhel egrediebat̄
ꝑ viam orientalem. i. per beatam virginem ⁊
terra splendebit. i. caro eius a maiestate eius:
scilicet xp̄i. Et hoc ꝑꝑ redundantiam gratiaꝝ
in ipsaꝫ: ⁊ hoc est qḋ dicit. Anteꝙ̄ conuenirēt
fm̄ Rab. Anteꝙ̄ nuptiaꝝ solēnia celebrarēt
vel cōmuni cohabitatione simul cōmorarent.
Inuenta est. s. a Joseph ex timore ventris ha-
bens in vtero. i. grauida: ⁊ illud erat de spiri-
tu sancto ꝑ opationē spiritus sancti. ¶ Et nō
ꝙ xp̄s dicitur ꝯceptus de spiritu sancto q̄dru
plici ratiōe. ¶ Primo ꝑꝑ ostensionē eximie
caritatis: vt. s. ostendatur: ꝙ ineffabili dei ca-
ritate: verbū dei factum est caro. ¶ Secundo
propter ostensionem gratie absq̄ meritis: vt
per hoc ꝙ dicat̄ ꝯceptus de spiritu sancto ostē
datur ꝙ sit ex sola gratia: quā nulla merita ho
minum p̄cesserunt. ¶ Tertio ꝑꝑ virtutē opa
tionis: qꝛ. s. operatione ⁊ virtute spiritus san-
cai ꝯceptus est. ¶ Quarto ꝓpter motiuū con
ceptiōis: qꝛ fꝫ Hug. in eius corde amor spi
ritus san. mirabilia faciebat.

¶ Sexta ꝯcl'o est: ꝙ Joseph cognoscens vir
ginem imꝑgnatam opatione spiritus sancti:
vel per inspiratiōem: vel ꝑ reuelatiōem ange
licam: vel ꝑ spiraculum: qꝛ vultus eius mira
biliter irradicabat: vel fm̄ Criso. omnib⁹ ar-
gumētis: qbus fornicatio mulieris intelligi ⁊
argui solet deficientibus: sola remanebat apḋ
eum suspicio gratie dei. Unde magis crede-
bat castitati eius q̄ꝫ vētri. Plus gratie: q̄ꝫ na
ture. Ideo ex quadam humiliatione ⁊ reuerē
tia: voluit occulte eam dimittere: qꝛ non repu
tabat se cum ea stare vel conuersari dignum.
Hoc etiam pꝫ: qꝛ Crisosto. ⁊ Orige. dicunt
ꝙ non dubitans esse magnum mysteriū: ve-
rebatur eam contingere indignuꝫ se reputās
Joseph autem vir eius cum esset iustus ⁊ nol
let traducere. i. in coniugē accipere: voluit oc-
culte dimittere eam se humiliando: reputans

se indignum. vnde ƺ Criso^m. Possibilius
putabat mulierẽ sine viro ꝯcipere q̃ȝ Mariã
peccare. Secunduȝ principale.

Irca secunduȝ: vbi agitur de conce-
c ptionis certificatione: quã contulit an
gelica annũciatio cũ dicit. Hec autẽ
eo cogitante. Ecce angelus domini: vbi sunt
quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclõ ẽ: ꝙ sicut ex textu euangelij:
pȝ: videtur dubitasse: ⁊ ideo angelus dicebat
Noli timere. vnde dicitur: Lȝ non esſȝ suspe
cta de crimine: tamen Joseph non erat plene
securus: sȝ inter duo fluctuabat eius animus.
Ideo mediaȝ viam eligens voluit occulte di-
mittere eaȝ: timens eaȝ tenere: q2 grauida: nõ
audens traducere: q2 sancta. Permisit auteȝ
deus illuȝ aliquantulũ dubitare: vt nos pleni
us certificaremur. Et ideo subditur. Hec au
tem eo cogitante. i. deliberante quid ageret:
vtꝝ eam in coniugem duceret: cum eaȝ incul-
pabilem sciret: An eam occulte dimitteret: q2
modum ꝯceptionis cum esset insolitus ⁊ sup-
naturalis penitus ignoraret. Per qd̃ etiã do
cemur ꝙ in dubijs ⁊ in incertis non est agen-
dum precipitanter: sed diu deliberandum.

¶ Secũda ꝯclusio est: ꝙ ꝑpter sex rationes
angelus apparuit Joseph. Prima est ƺ Cri
so. ne iustus ignorans faceret rem iniustaȝ iu
sto proposito. Naȝ in re incerta melius est: vt
impius euadat: q̃ȝ ꝙ innocens moriatur: quia
reus si semel euaserit potest iteꝝ perire: inno
cens vero si semel perierit nõ potest reuocari.
¶ Scd̃o ƺm eundeȝ ꝑpter honorem matris
Nam si dimissa fuisset: ⁊ si non apud fideles
saltem apud infideles turpi suspicione nõ po-
terat carere. ¶ Tertio vt sciens Joseph san-
ctaȝ ꝯceptionem eaȝ diligentius custodiret: q̃ȝ
prius. ¶ Quarto ƺm glo. ne vlterius preme
ret dubietas quã equitas ꝯmendabat. Non
autem ante conceptionẽ certificatus est. Sed
postq̃ȝ dubitauit: ⁊ dubitando deliberauit: ⁊ ħ
ad maioreȝ certitudineȝ ⁊ facti euidentiã: nec
etiam Maria dubietatem istã perpendens:
ipsum Joseph presumpsit erigere: q2 forsan ti
muit ꝙ sibi nõ crederet de se testificanti: ma-
xime cum res ista iam insolita ⁊ icredibilis vi
deretur. ¶ Quinto: q2 non decuit ipsaȝ in ꝑ-
turbatione relinqui: que dominũ gaudij in se
ꝯtinere debebat.. ¶ Sexto q2 eius assensus
ad hoc opus requirebatur tanq̃ȝ dispositio p̃-
uia. Sed nemo inclinat ad illud assensum qd̃
penitus ignorat: ideo ꝯgruum fuit sibi conce
ptionis moduȝ per angeluȝ p̄nunciari: ⁊ hoc
est qd̃ dicit. Ecce angelus domini apparuit.
Credenduȝ est ꝙ idem angelus fuit de supre
mis: q2 iste incarnationeȝ sciebat quam iferio-
res ignorabant. Itẽ inferiores mittũtur a su-
perioribus: ⁊ supiores a deo. Sed iste in mẽ
te a deo missus fuit. Luce. primo.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ hec angelica appari-
tio non fuit manifesta sȝ occulta: q2 in somnis
q2 ƺm Crisosto. cõueniens fuit: vt sicut deus
Adam dormienti creauit vxorẽ. Ita Joseph
dormienti assignaret coniugẽ: vel de assigna
ta certificaret. ¶ Scd̃o: vt ƺ Aug. Sopitis
sensibus exterioribus: facilius celestia capet.
¶ Tertio: q2 Joseph fidelis erat. Et ideo nõ
indigebat visione sensibili. Pastores autem
⁊ Zacharias q2 minus credebant: corporali vi
sione indigebant. Maria aũt si nõ ꝑpter hoc
tamen ex alio. s. vt angelo responderet: ⁊ ab
eo inquireret ⁊ cõsensum suum sibi exprime-
ret: ⁊ hoc est qd̃ dicit: Apparuit ei in somnis
di. Joseph fili dauid. Nota vt dicit in libro d̃
spiritu ⁊ anima de quatuor generibus somnio
rum: omnium que sibi videre videntur qua-
tuor sunt genera: videlicet oraculuȝ: visio: sõ-
nium: ⁊ fantasma. Oraculum est: cum in sõ-
nis apparens aliqua grauis persona: vt ange
lus vel sacerdos. Per eos deus euenturum
quid aperte: vel non euenturum facienduȝ vł
euitandum denunciat. Visio: cum quis pro-
spicit illud quod viderat eodem modo quo ap
paruerat euenire. Somnium est: quando il-
lud quod vigilanteȝ fatigauerat ingerit se dor
mienti. Fantasma est: quando dormire vix ce
pit homo: ⁊ adhuc vigilare se existimat: aspice
re videtur irruentes in se formas discrepan-
tes: quod non est nisi quedam fumositas a sto
macho vel a corde ad cerebrum ascendens: ⁊
ibi vires animales comprimens. Etiaȝ dicit.
Noli timere: excludens in Joseph timoreȝ he
sitationis. Sequitur. Accipere Mariam con
iugem tuam: ⁊ hoc dicitur ex prima dispensa-
tione vel ex cõiunctione animoꝝ nõ corpoꝝ.

¶ Quarta conclusio est videre quomodo bea
ta virgo meruit xp̃m concipere. Ubi est scien
dum ꝙ triplex est meritum: scilicet meritũ con
grui: quando. s. aliquis disponit se ad recipiẽ-
dum gratiaȝ quantuȝ potest: scilicet per contri
tionem ⁊ ꝯfessionem. Si autem hoc continu-
at: tunc per aliquod instãs illius tẽporis me-

retur accipe gratiā de ɔgruo. Aliud est meritum digni. s. quādo aliquis iustus orat ꝓ aliq̊ tunc dignuȝ est eo ꝙ est iustus: vt alteri impetret gratiā. ¶ Tertium est meritū de ɔdigno sicut q̄ habet gratiā: meret̄ ⁊ gl'iam: q2 proportio est inter gratiam ⁊ gl'iam. Tunc dico p̄mo ꝙ btā virgo ante angelicā visitationem meruit xp̄m ɔcipere de ɔgruo. Probo: q2 fuit puella castissima: humillia ⁊ benignissima. Quare ⁊c. ¶ Secundo dico ꝙ post angelicam visitationem ⁊ spūssancti supuentionem: btā virgo meruit christum ɔcipere de ɔdigno. Probo: q2 tunc fuit repleta tanta gratia: ꝙ fuit digna cōcipe christum. unde ēt dicit de ea in collecta. Et vt dignum filij tui bitaculum effici mereretur. Quare ⁊c. ¶ Tertio dico ꝙ beata virgo de digno nō meruit ɔcipere christuȝ Cuius ratio est: q2 ibi dȝ esse ꝓportio equalitatis: Sed concipe christum ⁊ esse matrem filij dei: ⁊ ꝙ deus fieret hō: in ea excedit meritū cuiuscunq̧ creature. Et h̄ est qd̄ dicit. Quod natum est in ea. s. de congruo vel de ɔdigno: de spiritu sctō est. Et h̄ nō digne in pte sui: q2 nō cadit sub merito creature. sed ɔdigne ex ordinatione diuina: q̄ sic ordinauit: q2 dicit angelus. Pariet aūt filiuȝ: vbi ostendit celebrādam germinationem: q2 pariet filium: non soluȝ sibi: sed oibus nobis. Ysa. 9. Paruulus natus est nobis: ⁊ filius datus est nobis. ⁊ vocabis nomen eius Jesum: vbi ostendit sacre ꝓlis nominationē. vnde dicit. Vocabis: nō impones: q2 ab eterno impositū est: vt saluator vtriusq̧ sexus noiaretur. Ipse. n. sal. fa. Ecce clementia: ppl'm suum. s. fide formatum in eum credentē. A pctis eoꝝ. s. originalibus ⁊ actualibus: ⁊ a penis debitis ꝓ eisdē. Peccata enim nostra ipse tulit in corpore suo sup lignuȝ. Prima Pe. 2. ¶ Nota hic ꝙ ib̄s initiauit salutem in incarnatōe: explicauit in conuersatione: publicauit in p̄dicatione: cōsumauit in passione: demōstrauit in resurrectione: intrauit in ascensione: ⁊ ɔfirmauit in spūs sancti missione. Quod nobis ⁊c.

¶ In p̄ᵃ missa nat̄. in galicātu. Sermo. 14

Arissime apparuit gratia dei saluatoris nr̄i oibus hoibus ⁊c. ad Tituȝ. 2. Scd̄m ꝙ dic̄ apostolꝰ ad Ro. 3°. Oēs peccauerūt ⁊ egent gratia dei iustificati gratis ꝑ grāȝ ipsius: ꝑ redēptiōeȝ que est in xp̄o iesu vnde dicit glo. Augu. Nempe vt iustificarētur hois diuina gratia. Veritas de terra. s. de Maria nata est: vt posset pro iustificādis illis offerre sacrificiuȝ passionis ⁊ crucis. ¶ Apl's igitur p̄senti epl'a remouens ingratitudinem docet nos monitioni acqescere: ꝓponēdo nobis triplex beneficiū. ¶ Primo incarnatōis ¶ Scd̄o informatōis: ibi. Erudi. ¶ Tertio passionis: ibi. Qui dedit ⁊c.

Primum principale.

Irca p̄mum vbi ꝓponit nobis bn̄ficium incarnatōis. Sunt tres ɔ̊ces ¶ Prima ɔcl'o est: ꝙ gratia generaliter ⁊ special'r dicitur adiutorium diuinum homini gratis impēsum: indifferenter ad quēcunq̧ actum: sine quo nec possumus aliquid efficere: nec durare in esse. Dr̄ etiā adiutoriū diuinum specialiter: quo perueniat ad meriti statum: Sed dicitur proprie adiutorium diuinum: q2 sine deo nullus potest in bono perficere: nec ad eternam salutem prouenire.

¶ Ratio est: quia cum deus omnem creaturam de nihilo produxit ad esse: ac per hoc creatura de se non habet esse: sed habeat aliunde Et ideo suo semꝑ principio indiget: ꝙ nunq̧ influere cessat. ¶ Cum ergo homo existēdo sit in se defectiuus: et de se tendit in non esse: ideo idiget semper diuino adiutorio manutenente ipsum in esse gene. ali: sed specialiter ad hoc: vt se prepararet ad donum superne gratie: cum sit recuruus: indiget dono alterius gratie gratis date: per quaȝ humilis efficiatur ad bona moralia: que sunt bona ex intentione recta. ¶ Sed dicitur adiutorium diuinum proprie inquantum preuenit aliquem ad hoc ꝙ faciat opera meritoria mercedis eterne: cum totaliter sit debitor sui totius. Et ideo idiget dono gratie gratis facientis: per quam deus sibi condescendit: prius acceptans suam imaginē ⁊ voluntatem. Quam operationem quia nullus potest facere: opus bonum deo placens: nisi prius placeat ipse: vt deus prius ipsum respiciat: q̄ȝ ad munera eius. Et ideo radix meriti fundatur in ipsa. ⁊ hoc est ꝙ dicit. Apparuit gratia dei. i. filius: qui est deus per naturam: vt dicit glosa.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ hanc gratiā chri

stus nobis meruit. ¶ Ratio est: q2 christus qui est mediator dei z hominu3: omnia de nihilo creans: z recreare debuit. Quare z deformatum per vitium culpe: reformat per habitū gratie z iustitie obligatum ad penam. absoluē do per satisfactionem condignam. Hinc est q nos reparat sustinendo pro nobis penam in natura assumptam: z infundendo gratiam reformatiuam. Que quantum continuat nos sue origini: facit nos membra christi: ac per hoc animam peccatrice3: que fuit inimica dei: prostibulum diaboli: z serua peccati. Faciat sponsam Christi templum spiritus sancti: z filiam patris eterni. Quod totu3 fuit per gratia3 saluatoris. Et ideo dicit. Saluatoris nostri dei. s. per gratiam apparentis in carne. Abacuch. 2. Apparebit in finem: z non mētietur zc. ¶ Nota tamen q tria possent facere difficultatem: dicendo q christus non posset mereri. videlicet status beati: status impeccabilis. z q2 nec potest sibi mereri. ¶ Primu3 non impedit: quia christus fuit vere viator z comprehensor. z quia vere subiectus glorie. quo ad supiorem portione3 rōnis: z vere subiectus miserie: quo ad corpus z appetitū sensitiuum. Et vt coiter dicitur: quo ad inferiore3 portionem. z ideo q2 verus viator potuit mereri. ¶ Scdm etiam nō impedit: q2 ad h q vere mereatur: nō requiritur q possit peccare Sed sufficit q sit natura talis: que de se potest in oppositum. tamen ex motu gratie quo semper agit: determinat ad bonum. z sic erat in voluntate dei. Et ideo non obstante humana natura a deo assumpta. licet fuerit impeccabilis: adhuc potuit tamen mereri. Sed de tertio dico: q non potuit sibi mereri gloriam: q2 ia3 erat in termino. Nobis aūt potuit mereri ¶ Tertia conclusio est: q christus mediante hac gratia dicitur caput vniuersalis ecclesie. z hoc per proxilitates capitis ad corpus.
¶ Primo quia est altior in situ dignitatis.
¶ Scdo in ipo sit sensus cognitōis z amoris
¶ Tertio quia ab ipso fluunt oēs sensus. i. motus dilectionis z amoris in mēbris eccl'ie.
¶ Quarto quia homines qui sunt in ecclesia regit z dirigit ad actus: quibus mediantibus peruenitur ad finem optatum. ¶ Quinto est eiusdem nature cum ipsis. z sic est caput eccl'e per gratiam vnionis: z per gratiam singularis persone. Nam gratia eius plena fuit plenitudine superabundantie: quia redundabat in alios. ¶ Et nota q talis gratia collata anime christi: excedebat aliorum sanctorū gratiam in infinitum. ratio duplex est.
¶ Prima est: quia inter gratiam Christi z aliorum sanctorum nulla est proportio: quia si sic: tunc aliqua persona posset intantū mereri q esset capax vnionis cum verbo. quod falsum est. ¶ Secunda ratio est: quia meritum Christi procedens ex gratia eius excedit meritum angelorum in infinitum. Nam nullius creature meritum sufficiebat ad redimenda infinita milia hominu3 si actu fuissent sicut meritum Christi. Et hoc est q dicit. Omnibus hominibus erudiens nos: idest ad vtilitatem omnium. Et hoc intelligitur omnibus sufficienter: sed predestinatis efficaciter.

Scdm principale.

Circa scdm vbi ꝑponitur nobis beneficium informatōis: cum dicitur. Erudiens nos zc. Vbi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima pclō est: q deus p hanc gratiā h3 nos illuminare. sed impatiue: pcipiēdo actus illuminosos fidei firme scie z sapientie. Dicitur autem gratia illuminare: q2 sicut in lumine solis apparent athomi: sic in lumine gratie apparent defectus nostri latentes. vnde Augustinus. Per rōnale3 habilis est aīa illuminari ad cognoscendū deum supra se: z in se. Et hoc est qđ dicit. Erudiens nos scil3 exemplo vite: z verbo doctrine. Deutero. 8. Sicut erudit hō filium suum: sic dominus deus tuus erudiet te.
¶ Scđa pclō est: q tale lumen gratie ostendendo impietatis turpitudinem: impiu3 facit iustum: ip3 a peccato cessare faciens.: z in virtutibus exercere. ¶ Ratio est. Na3 in omni iustificatione impij: op3 q sit duplex motus liberi arbitrij. Unus quo p desiderium tendat in dei iustitiā: z alius quo detestet pctūm. Nā iustificatio impij est motus: quo humana mēs mouet a deo a statu peccati ad statum iustitie: Oportet igit q humana mens: se habeat ad vtrunq3 extremor3: fm motum liberi arbitrij Sicut se hēt corpus localr ad motum ad duos terminos motus. s. ad terminum a quo: z ad terminu3 ad quem accedit. Sicut o3 quod mens humana dum iustificat per motū liberi arbitrij recedat a pctō: z accedat ad iustitiā.

Et hoc est qđ dicit. Ut abnegātes ⁊c. q. d. qꝛ
in lumine gratie vobis apparent pcti turpitu
do: ⁊ pena debita ꝓ eodem. Oportet vt sitis
abnegantes. i. fugientes impietatē turpium
actionum: ⁊ secularia desideria. i. affectiones
secularium hoium: que inducunt vos in cor/
ruptionem spūaliū desideriorū. Hec. n. duo
militāt contra salutem animarū.

¶ Tertia ↄclō est: ꝙ tale lumen gratie nō so-
lum iustificat impium: sed etiā excitat ad virtu
tutes. Nam maximū signum gratie est opera
ri virtuose. quod sine opibus non pōt fieri.
Unde deus ↄferendo gratiā: causat virtutes
in anima. qbus meritorie poterit opari. vnde
apl's. Omnia possum in gratia: q̄ me ↄfortat
vnde Augustinus dicit. Sicut oculus corpo
ris plenissime sanus: nisi candore lucis adiu/
tus fuerit: non pōt cernere: sic ⁊ hō perfectissi
me iustificatus: nisi luce grē diuitus adiuuet
recte non pōt viuere: sed iustificatio fit ꝑ grāz
Ad Ro. 3. Justificati gratis ꝑ gratiā ipsius.
Ergo hō etiam hn̄s gratiā: indiget alio auxi
lio gratie ad h̄ ꝙ recte viuat. Et hoc est qđ di
cit. Sobrie in nobis. s. actōes nostras discre
te discernēdo. Juste quo ad ꝓximū vnicuiqꝫ
quod suum est reddēdo. Pie: quo ad deū. s.
suis iussionibus obediendo. Uiuamus: vitā
nostrā hijs virtutibus ꝑficientes: in hoc secu
lo necq̄ꝫ: ↄstituēti nos inimicos dei. vn̄ Ber.
O secl'ꝫ necq̄ꝫ: q soles tuos sic btificare amicos
vt dei facias inimicos: ⁊ idig̊s ↄsortio btōꝝ.

¶ Quarta ↄclō est: ꝙ sic iustificatis ↄfert cer
tam spem eterne retributōis. Nam fm magi
strū sniaꝝ: spes est certa expectatio future be
atitudinis: veniēs ex dei gratia: ⁊ ex meritis
p̄cedentibus: cōferens securitatē. vnde psal.
In deo speraui: nō timebo qd faciat ⁊c. Et iō
dicitur esse anchora aiam p̄seruans: ne procel
lis temptationū a deo rumpat̄. Unde Aug.
dic̄. Si videris fluctuari in mari isto: noli ab
rumpi ab anchora anteq̄ꝫ intres portū. Flu
ctuat nauis in anchoris. sed nō longe a terris
ꝓijcitur: nec in eternum fluctuabit: si ad tem-
pus fluctuat. Et hoc est quod dicit. Expectan
tes tāq̄ꝫ certi. Btām spem. i. beatitudinē pa/
ratam. vbi nota ꝙ spes aliquādo ponit̄ pro re
quam speramus: vt hic. quādoqꝫ ꝓ certitudi
ne glorie future: vt ad Ro. 5. Probatio ve/
ro spei gloria. i. certitudo glorie future. Quā-
doqꝫ ꝓ virtute: vt p̊a corin. 13. Nunc aūt ma/
nēt fides: spes ⁊c. Quādoqꝫ ꝓ motu virtutis

¶ Et nota ꝙ vbi est expectatio spei: ibi sunt
duo. s. intentio animi ad futurā beatitudinem
⁊ ꝑmanentia in loco spūali: qui deus est. Jo/
hannis. 5. Manete in me: ⁊ ego in vobis.
Qui a deo per peccatum recedit: non hꝫ expe
ctationem. que ad spem requirit̄. vnde subiun
gitur: Et aduentu glorie. i. manifestationem
gloriosam magni dei ⁊ saluatoris nostri iesu
Christi: qui. s. non in infirmitate: sed in maie
state veniet premia daturus fm merita.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertiū vbi ꝓponitur nobis be
neficium passionis: cum dicit̄. Qui
dedit semetipsum pro nobis. Ubi
sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ↄclō est: ꝙ decens fuit humanum
genus reparari. ¶ Ratio est. Nam non de/
cet dinam clementiam totā posteritatē ꝓpter
vnius pctūm ꝑpetue dānare. Sed h̄ factū fu
isset: si reparatio non fuisset.

¶ Scd̄a ↄclō est: ꝙ talis reꝑatio debuit fieri
ꝑ satisfactionem. Nam ordo diuine iustitie h̄
requirebat: vt nullum pctūum maneret impu
nitum: Sed non reparatio fuisset per satisfa/
ctionem: peccatum fuisset impunitum.

¶ Tertia ↄclō est: ꝙ ↄgruū fuit ꝙ talis satis
factio fieret per illum: qui esset deus ⁊ homo.

¶ Ratio est: qꝛ sicut per vnum hoiem pecca/
tum introiuit in omnes hoies: ita in reꝑatio/
ne gratia per vnum intraret in oēs. Sed hoc
non potuit fieri per vnum hoiem: qꝛ per vnū
hoiem non intrat gratia in alium. Igitur de/
cens fuit vt esset deus ⁊ hō. Hec tres ↄclusio/
nes ↄuenienter includunt̄ in h̄ ꝙ dicit̄: Qui
dedit semetip̄m ꝓ nobis. i. gratis sine meritis
per precij solutionē: ⁊ a culpa ꝑ mundationē.

¶ Quarta ↄclō est: ꝙ talis satisfactio debuit
fieri per mortem eius: qꝛ non pōt ↄueniētius
solui debitum mortis: nisi ꝑ mortem gratuitā
Sed nos oēs eramus debitores mortis pro
pter peccatum Ade. vnde ipse dedit seipsum
in precium: non aliquam aliam creaturam: qꝛ
nulla creatura esset precium sufficiens ꝓpter
debitum insolubile pro nobis adhuc inimicis
Ad Ro. 5. Cum inimici essemus: recōciliati
sumus ꝑ mortem filij eius: vt nos. s. obliga/
tos ⁊ venditos redimeret ꝑ sanguinis p̄ciū:
ab omni iniquitate tam originali q̄ꝫ actuali.
Greg. pe. 3. Non corruptibilibus auro vel
argento redempti estis: sed precioso sanguine
vt mundaret per baptismalem regenerationē

In cuius signum in passione eius de latere eius exiuit sanguis et aqua. Ut mundaret sibi populum acceptabilem. i. gratum per fidem et caritatem. Sectatorem bonorum operum. per bonam conversationem. Prima Thimoth. 6. Sectare iustitiam: pietatem et fidem. Hec loquere. s. que predixi de filij incarnatione et passione. Loquere nescientibus: et exhortare scientes et negligentes etc.

In prima missa. Sermo de euangelio.

Exiit edictum

a Cesare Augusto etc. Luce. 2. Reparatio humani generis fuit causa incarnationis verbi diuini: vt dicit Damas. quia humanatio verbi propter hoc facta est: vt natura que peccauit et corrupta est: liberaretur a corruptione: vt sicut per hominem mors: ita per christum resurrectio mortuorum fieret. Ne ergo ignorantia seu negligentia redderet nos ingratos: ideo euangelista circa benedictam incarnationem ponit sex considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: que est de temporis opportunitate cum dicit Exijt edictum. Sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est de temporis conuenientia quia natiuitas christi multum conueniebat. Nam conueniens est amico necessitatem patienti subuenire. vnde qui tempore necessitatis desinit subuenire: amicus non est. Prouerbiorum. 17. Omni tempore diligit qui amicus est. Sed quia peccator propter indigentiam et defectum ponitur in tempore necessitatis: et diligitur a deo: quia secundum Augustinum. Si deus peccatores non amasset: de celo non descendisset. Et etiam deus cum sit summe misericors: promptissimus est miseros a miseria liberare. Ideo congruebat eum humanari in tempore nostre indigentie: vt nos saluaret. Hoc innuitur cum dicit. Exijt edictum etc. vbi congruitas temporis ostenditur a tribus. Primo in persona principis reipub. quia natus est tempore Octauiani Augusti. Et hoc propter conuenientiam rei: vt per vniuersalem iurisdictionem Augusti designaretur vniuersale dominium christi: de quo in psal. Dominabitur a mari vsque ad mare. Secundo sicut ille auxit Romanam remp. sic et christus ecclesiam. Et hoc in quatuor. s. in gratia diuini amoris: in veritate diuine cognitionis: et in merito bone operationis: et in premio eterne retributionis. Secundo in negocio rei geste: quia natus est tempore descriptionis seu professionis: in quo designatur quod ille nascebatur hoc tempore: qui electos ascriberet in eternitate. Et hoc quadrupliciter Primo per eternam predestinationem: per internam vocationem: per gratie infusionem: et per glorificationem. Ro. 8. Quos predestinauit: hos vocauit: hos iustificauit et magnificauit. Tertio a qualitate collate gratie: quia natus est tempore pacis propter tria. Primo vt innueret se actorem pacis. vnde dicitur rex pacificus. Secundo vt ostenderet se auctorem pacis: quam vsque ad mortem sectatus est. Psal. In pace factus est locus eius. Tertio vt viam veritatis predicatoribus prepararet. Ysa. 4°. Erit via residuo populo. vnde dicit. Exijt edictum etc. id est generale mandatum. Ut describeretur vniuersus orbis. s. imperio romanorum subiectus. Hec descriptio prima facta est a Cyrino preside Syrie. s. misso a Cesare Augu. in Syriam tanquam preside et iudice.

Secunda conclusio est: quod licet gratia dei omnibus presto est sine personarum acceptione cum sit donum dei supernaturale: a solo deo nature collatum. requirit tamen dispositionem debitam in recipiente. Nam videmus in agente naturali quod agens naturale non introducit formam nisi materia sit preparata. Et ideo alteratio precedit introductionem forme substantialis: vt contrarie dispositiones amoueantur: et conuenientes introducantur. Sic est in spiritualibus a deo non infunditur gratia in animam: nisi primo disponatur. Et hoc fit mediante alteratione. s. vt affectiones et operationes contrarie amoueantur. Et hoc est quod dicit. Et ibant omnes in ciuitatem suam etc. scilicet alteratione: affectiones relinquendo saluti contrarias: et virtuosas assumendo: quibus perficitur in eternam salutem: que per ciuitatem designatur

Tertia conclusio est: quod licet secundum predicta conuersio mentis ad deum fiat per liberum arbitrium: et secundum hoc precipitur quod homo se ad deum conuertat. Hoc tamen non potest fieri nisi deo ipsum ad se conuertente: secundum illud Ihere. 31. Conuerte ad me et conuertar ad te. Et ideo sequitur quod nihil potest homo facere: nisi a deo moueatur. Joh. 15. Sine me nihil potestis facere. Ratio huius esse potest Nam licet liberum arbitrium bonum et malum neutrale habeat libertatem: tamen propter fomitem origi

nalis infectionis ad malum habet quandam seruilem inclinationem. Et ideo ad bonū nō potest conuerti: nisi solo deo mouēte. Quod etiam p3 ad philip. 2. Deus est qui operat̃ in nobis velle ⁊ perficere. ❡ Scḋo patet rōne: quia cum oīs motus naturalis est ab eo q cāt nā3. Sed deus est causa volūtatis: tum q2 voluntas est potentia anime rationalis: que a solo deo causatur per creationem: tum quia voluntas habet ordinem ad velle bonum: quod est deus. Quare deus vt vniuersalis motor: mouet anima3 naturali ⁊ vniuersali motu ad vniuersale obiectum voluntatis: quod est bonum. ⁊ sine vniuersali motione homo nō potest velle aliud: licet homo per ratione3 determinat ad volendum hoc vel hoc: quod est vel verum bonū vel apparens. Sed tamen interdum spāliter deus mouet anima3 ad aliquod bonū: sicut in hijs quos mouet p gratia3. Et hoc est q dicit. Ut ꝓfiterentur singuli: suam scilicet in sufficientiam: ⁊ diuinam liberalitatē que dispositionem confert ⁊ pfectionem.

Scḋa ꝯsideratio.

c Circa secundam que est de loci idoneitate cum dicitur. Ascendit aute3 Joseph. Ubi sunt due ꝯclōnes.

❡ Prima ꝯclō est: q christus quatuor loca sibi approbauit. s. Syon: Nazareth: Bethleē ⁊ Jhr̄lm. Syon sibi elegit: vt sua3 origīnē. s. q esset de stirpe regia: declararet. Nazareth elegit sue conceptioni: ⁊ Bethlee3 sue natiuitati. Jhr̄lm passioni: ostendens q xp̄s specialiter ⁊ spiritualiter pmo ihabitat corda innocentia p mundiciam. vnde Syon interpretat̃ sponsa. ❡ Scḋo corda virtuosis exercitijs adornata. vnde Nazareth florida dicitur. ❡ Tertio corda sustinentiu3 compassiua. vnde Bethleem dicitur domus panis id est lachrymarum. vnde psal. Fuerunt mihi lachrymе mee panes die ac nocte. Et alibi. Et panē lachrymarum dabo vobis ⁊c. ❡ Quarto corda concordiarū pacifica: quia ihr̄lm interpretatur visio pacis.

❡ Secunda conclusio est: q constituti in hoc seculo nequam ad eternam ascriptionem non valemus ascendere: tum propter nostra3 pronitatem: tum propter mundi transitoriam consolationem: que nos tardat. vnde bene dicit. Ad nihilum vtilis est mundialis consolatio: ⁊ quod magis est metuendum: etiam vere ac salubris consolationis est impedimentu3. Et ideo de valle miseriaꝝ que intelligit̃ per galileam: ascēdere debemus. Ad pariendū pueꝝ iesum id est ad perficiendum bonum propositum deuote vite operum completione cum vera humilitate: que est custos omnium virtutū Hec humilitas per Joseph intelligitur: qui fuit nutricius ⁊ custos. quia nunq̄3 aliquis continuaret ꝓpositu3 sanctitatis: nisi nutriat ⁊ custodiat virtus humilitatis. Et etiam debet ꝓfiteri cum Maria despōsata sibi vxore. i. cu3 discreta ratione. Nam sicut Maria Jesu3: sic ratio discreta concipit ꝓpositum sanctitatis p affectum in voluntate: ⁊ per effectum istud in bona conuersione. Concipit autem de spiritu sancto: q2 ip̄m bonū ꝓpositum a gratia dei est que dat velle ⁊ pficere. Ro. 8. Sed quare sic christo nato adhibetur custodia: ratio est: quia omne nouum in pncipio cito sentit detrimentum. Et ideo voluit deus non solum matre3 qua nasceretur: sed etiam custodem: a quo custodiretur habere: vt scias q nihil ꝓdest si bona spiritualia studiose cōgregas: nisi diligenter custodias congregata.

Tertia cōsideratio.

c Circa tertiam ꝯsideratione3: que est de partus celebritate: cum dicit̃. Factus est aūt. Ubi sunt tres ꝯclōnes.

❡ Prima conclusio est: q ex decreto diuine ordinatōis ꝯueniens fuit deum incarnari: q2 sm Damascenum p incarnationis mysteriū monstrat̃ simul bonitas: sapientia ⁊ iustitia ⁊ potētia dei vl̄ virtus. Bonitas q2 non despexit ꝓprij plasmatis infirmitatem. Justitia vero quoniā hoie victo: non per aliu3 fecit vinci tyrannum: nec vi eripuit hominem ex morte. Sapientia vero: quoniā inuenit difficilis precij deuotissimam solutionē. Potentia vero siue virtus infinita: quia nihil est maius: q̄3 deum fieri hoie3. ❡ Ratio est. Nā vnicuiq̄3 ꝯueniens est q competit sibi sm rationem ꝓprie nature: sicut hoiem cōueniens est rōnari quia hoc conuenit inq̄3tum est rationalis sm naturam. Ipsa aūt natura dei bonitas est sm Diony. de di. no. vnde quicquid pertinet ad rationem boni: cōueniens est deo. Pertinet autem ad rationem boni: vt se alijs cōmunicet sm Diony. vnde ad rationem summi boni pertinet q summo modo se creature cōmunicet. Quod qdem maxime fit: per hoc q naturam creatam sic sibi coniungit: vt fiat vna p

sona ex deo. s. verbo: aīa z carne. vnde pz q conueniens fuit deum incarnari. vnde dicit. Et factum est. Cum aūt essent ibi. q. d. cuz nostre miseric essent in mēte eterna puise: z ordinatione totius sanctissime trinitatis sctūz est. i. decretū vt deus hō fieret pp nostrā salutem.
¶ Scda pclo est: q in hac benedicta incarnatione deus ptulit nobis bona: qbus vita nostra pficitur. ¶ Primum est fides recta: que magis certificat ex h q ipsi deo loquēti credit vnde Aug°. de ciuitate dei dixit. Ut hō fidentius ambularet ad veritatem: ipsa veritas dei filius hoie assumpto: pstituit z fundauit fidez ¶ Scdm est spes: que p hoc maxime erigit. vnde Aug°. 13. de trini. Nihil tam necessarium fuit ad erigendam spem nostrā: qz vt demonstraret nobis qztum diligeret nos deus. Quid vero isto iudicio manifestius: qz vt dei filius nostre nē dignatus est intrare psortiuz? ¶ Tertium est caritas: q maxime per h excitatur. vnde Aug. dicit. Que maior cā est aduētus domini: nisi vt ostēderet deus dilectionē suam? Et postea subdit. Si amare pigeat: saltem reamare nō pigeat. ¶ Quartum est plena pfectio deitatis: que vere est hois btitudo: z finis humane vite. Et h collatum est nobis p christi humanitatem. Et hoc est q dicit. Impleti sunt dies. s. deuoti hois hijs donis quatuor: per christi humanitatem nobis collatis: qbus dies vite nostre pficiuntur ad meritorie opandum. Et sequit. Ut pareret filium suuz id est ppositum bone vite diu in mente conceptum: perficeret operis impletione.
¶ Tertia pclo est: q in isto btō filio inuenimus duplicez filiationē. Unam qdem: q̄ hz respectum ad patrem p eternam generationē Aliam que hz respectū ad matrem per tpalez pturitionē. ¶ Et nota q filiatio est pducti naliter per aliquod pducens: ita q fit sile in natura viuente: z intellectuali: z sibi psubstantiale ¶ Per pmaz pditōem spūs sanctus non pōt dici filius patris nec filij: qz non pcedit p modum nē. Nec ignis productus pōt dici filius ignis pducentis: qz non viuit. Nec brutum pōt filius dici: qz nō intelligit. Nec si aliqs pduceret alium de nō suba sua: ille diceret eius filius. Sic Adam non dicit filius dei. Tunc pcludo q in christo sunt due filiatiōes reales qz filiatio nō determinat sibi suppositū: nisi ratio est gnātionis passiue: h est rōne pductionis z ratione nē. sed cuz vnitate suppositi stat bene plificatio in xp̄o gnātionuz passiuaz vel pductionuz. Probo: qz pductio eterna a patre: z tpalis a matre. Et h est q dicit. Et peperit filiū suum. s. tpalr fm nām humanā cuz defectibus nostris: qbus nobis meret. Sz dicitur pmogenitum: pter eternam generationem fm diuinam naturam a patre.

Quarta psideratio.

Circa quartam psiderationem: q̄ est de plis sedulitate: cum dicit. Et pannis euz inuoluit. vbi sunt due p°es
¶ Prima pclo est: q xp̄s in sua natiuitate sūmam pauptatez exēplificauit nobis. vnde dr q pannis eum inuoluit in testimoniū paupertatis. vnde paupes dicunt pannosi: qui multis pannoz petijs induunt. ¶ Nota circa paupertatem christi aliquas virtutes: quas inuenies in questiunculis de paupertate.
¶ Scda pclo est: q pauptas est inualida sine humilitate. Ideo saluator in natiuitate se in psepe explicando: subiunxit humilitatē ad nostrum pfectuz. vnde Ber. Quanto minorē se fecit dei filius: tanto maiorem se ostendit in bonitate. Et qzto p me vilior: tāto mihi carior. Et hoc notat cum dicitur. Positus in psepio: non sedens in solio: non presidens in palatio in signum humilitatis. Pauptas cuz pannis eum inuoluit. Humilitas eum in presepio inclinauit. ¶ Quotiens g virtutes cuz Maria id est cum anima penitente inuenis: totiens saluatorez noueris esse natuz. ¶ Nota hic dānantur delicie: diuitie z honores huius mūdi. Delicie in hoc q filius dei nō mollibus: sed pannis rudibus est inolutus. Honores in hoc q non in palatio: sed in psepio eum rure reclinauit. Diuitie in hoc q locum alium non habuit.

Quinta consideratio.

Circa quintam considerationem: que est de nuncij solēnitate cum dic. Et pastores zc. vbi sunt sex pclones.
¶ Prima conclusio est hystoriam videre. Mos enī erat gentilibus antiquis in vtroqz solstitio scilicet estiuali z hyemali vigilias nocte custodire ob solis venerationem. qui fortis vsus apud iudeos ex vsu cohabitantium inoleuerat. vnde in ipsa nocte pastores sup gregem suum vigilauerunt: sicut bis in anno in longioribus: z breuioribus noctibus facere consueuerunt.

¶ Secunda cōclusio est q̄ natiuitas christi. ¶ Primo nūciata est pastoribus ꝓpter qnq3 rationes. ¶ Prima ratio est: vt paupertatez ꝯmendaret: vnde Ber. Quanti nobiles fm carnē illa hora in stratis mollibus quiescebāt: ⁊ nemo illoꝝ dignus habitus ē nouaz videre lucem ⁊c. ¶ Scd̄a ratio est: vt simplicitatem ꝯmēdaret. vnde apl's. Que stulta sunt huius mūdi eligit d's: vt cōfundat fortia ⁊ sapiētes. ¶ Tertia ratio est: vt ad requirendaz ouem ꝑditam: tanquā vetus pastor venisse se indicaret. Luce. 15. Quis ex vobis homo hn̄s centum oues ⁊c. Quarta ratio est ꝑꝑ officij pastoralis approbandā auctoritatez. vnde sancti patres antiq leguntur fuisse pastores. Unde filij Jacob dicerūt Pharaoni. Geñ. 36. Uiri pastores ouiuz sumus. ¶ Quinta: vt informarentur mistice qūo pastores se habere debeant ad oues sibi ⁊ sue cure ꝯmissas. Et hoc est qd̄ dicitur. Et pastores erant in re. cadez vigilantes: vbi dicit Ber. Qd̄ nūciatur pastoribus vigilantibus: ⁊ in regione manentibus: ⁊ nō militibus: nō venatoribus: nō dormientibus: nō in ciuitate vel tumultu existentibus. Et bene dicit pastoribus q. s. interiora regūt scilicet cogitatiōes ⁊ desideria. Dicit etiaz vigilantibus. s. ꝑ solicitudinez. s. vigilia interiori: de qua i canti. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat: q ad aspectuz veri luminis mentis oculos aptos tenent. Pax. n. esset gregē in pascua pellere nisi pastor vigilaret: ne lupus gregez inuaderet. Itē nunciatur in regione. i. solitudie manentibus ꝑ curaꝝ postpositionem: non in ciuitatibus ⁊ negocijs secularibus manentibus. Psal. Ecce elongaui fugiens ⁊ mansi in solitudine paupertatis. Qm̄ vidi iniquitatez: ⁊ contradictionem in ciuitate.

¶ Tertia ꝯcl'o est: q̄ nunciuz tale debebat fieri per angelos ꝑꝑ lapsum angeli reparandi. Naz incarnatio non tm̄ valebat ad restaurationem humani lapsus: sed etiaz ad reparationē ruine angelice. Unde nō debebat angelus excludi. Et hoc est q̄ dicit. Et ecce angelus dn̄i stetit iuxta illos: in signū recōciliationis ⁊ amicitie. vn̄ stabat iuxta illos: non ꝯtra: non supra hinc est q̄ post incarnatiōez angelus apparēs Johāni. Apoca. 22. nō permisit se adorari sciens humanam naturam per incarnationem filij dei exaltatam.

¶ Quarta ꝯcl'o est: q̄ tria sunt beneficia incarnatiōis: que nobis insinuauit. ¶ Primū est fidei informatio. Lz. n. homo per lumen naturalis rationis posset scire quid agenduz: tn̄ plenarie nō potest scire quid bene agenduz in ordine ad vitam eternā. Et ideo necessaria fuit lux diuine irradiatiōis: qua mens humana illustrata cognoscat illa que in mēte ordinat in salutez: ⁊ hoc est qd̄ dr̄. Et claritas dei circunfulsit illos: in signum q̄ ortus erat sol iustitie: ⁊ nox recēdebat ignorātie. vnde Ysaias. Populus qui sedebat in tenebris ⁊ in regiōe vmbre mortis: lux orta est eis. ¶ Scd̄z est ꝑsumptiōis ablatio. Tales. n. inspicientes suam ꝑfectionez quam soluz ostendūt apparenter: de se incipiunt ꝑsumere vel alios iudicant vitiosos. Hec ē pestis mortifera fraternā lacerās caritatez: ⁊ spirituali letitia plenū ad accidiam ducit. Hec tamen refrenatur ꝯsideratis defectibus respectiue ad diuinaz ꝑfectionez. vnde dicitur. Et timuerunt valde: quasi diceret: q̄ ipsi videntes suaz isufficientiam ⁊ defectus in claritate diuine ꝑfectionis. Timuerunt valde .i. timore reuerētie se humiliātes de se nihil ꝑsumētes. ¶ Tertiū est diffidētie de d's redargu°. Hec reddit hoīez maledictū ⁊ ꝓtectione dei indignū eccle. 2 . De dissolutis cordibus: qm̄ non credunt deo: ⁊ ideo non protegentur ab eo. Et nota q̄ quatuor causant diffidentiā scilicet peccati magnitudo: vel multitudo. Itē multitudo temptationuz: frequens casus: ⁊ nimia tristitia: hanc remouet incarnatio christi. Et ideo angelus dixit. Nolite timere. q. diceret. Sēper fiduciam habeatis de deo: si merita vestra precesserit. vnde verisimile est q̄ paratus est iuuare eos qui volunt maliciaz deserere ⁊ bonitati adherere: Prouerbi. 12. Qui bonus est: hauriet sibi gratiam a domino. vnde Aug. Gratia inquit dei nō potuit gratius ꝯmendari: q̄z vt ipse vnicus dei filius in se icōmitabilr manens indueret hominez: ⁊ spez dilectionis sue daret hominibus. Et ideo paruulus natus est vt diligeretur: nō timeretur.

¶ Quinta ꝯcl'o est: cum maxime gaudenduz sit de bono cōmuni: q2 diuinius est particulari. Incarnatio xp̄i nobis maximuz gaudium contulit: q2 per eaz non solū habemus summi boni adeptionē: sed etiam oīs mali exclusionē ¶ De primo Bernar. dicit. Illud est verum ⁊ summum gaudiuz: quod de creatore ⁊ non creatura concipitur: ⁊ quod cuz possederis nemo tollet a te: cui comparata omnis aliūde iucunditas mors est: omnis sanitas doloris: ⁊

quodcunq3 aliud delectari possit molestū est.
¶ De scdo Bernar. transisse de morte ad vitam: vite gaudiū duplicat. vnde dicit Leo papa. Fas non est ibi locum esse tristitie: vbi natalis est vite: ꝛ hoc est quod dicit. Ecce enim annuncio vobis gaudiu3 triplex. s. visitatiōis in natiuitate: redemptionis in resurrectione: sublimationis in ascensione. Magnum. s. qꝛ replet celum ꝛ terram. Psal. Letentur celi ꝛ exultet terra. Quod erit omni populo: idest ecclesie colligende de omni populo: qꝛ natus est vobis saluator. Bernar. Saluabit nos ab inimicis nostris: qui sunt carnis fomes: vanitas mondi: mors corporis: violentia demōis: Hodie ꝑpter temporis congruentiam: qꝛ l3 esset natus in medio noctis: tñ claritas meridiane lucis effulsit. Qui est christus. i. vnctus vnctione misericordie ꝯtra hominis fragilitatem. Et dominus. i. ꝓtector contra hostis improbitatem ꝛc. In Bethleem ciuitate dauid addit ad designandum eius natiuitatem spiritualem. vnde si fueris Bethleem per cordis compunctionē: vt sint tibi lachryme tue panes die ac nocte: ꝛ si fueris iuda: per oris cōfessionem. Et domus dauid: per satisfactione3: nascitur christus in te.
¶ Sexta conclusio est: qꝛ euangelista hāc annunciatione3 confirmat per quattuor signa.
¶ Quoꝝ primum est humilitas. Quia inuenietis scilicet illum qui erat absconditus.
¶ Secundu3 est simplicitas: qꝛ infantem. i. non fantem: ꝛ tñ dei verbū. ¶ Tertium paupertas: Pannis inuolutum: non sericis.
¶ Quartū asperitas: qꝛ positu3 in presepio. Hec sunt signa saluatoris. S3 sunt alia signa terroris xp̄i venturi ad iudiciu3. De quibus supra. Sed eade3 quatuor signa per gratiā in passione christi mutata sunt. Qui. n. in natiuitate erat ifans: in passiōe fuit clamās. Hic pānis inuolutus: ibi vestibus nudatus. Hic reclinatus in ꝑsepio: ibi affixus patibulo. Hic inuentus: ibi maliciose perditus.

Sexta consideratio.

Circa sextā ꝯsiderationem: que est de laudis iucunditate cum dr̄. Et subito facta est cu3 angelo multitudo militie celestis laudantiu3 deu3 ꝛ dicentiū. Gloria i altissimis dō: ꝛ in terra pax hominibꝰ ꝛc. Ubi sunt due conclusiones.
¶ Prima ꝯclō ē: qꝛ angeli nūciaturi mysteria incarnatiōis nihil perdūt de actu sui ꝑmij: Ratio est: qꝛ actus premij angeloꝝ est i clara dei visione ꝛ fruitione: que ex missione angeli non perditur: cū deus vbiq3 sit: imo ad aliqualem gloria3 actualem angeloꝝ est mitti. Sicut credo Gabrielem firmiter fuisse sūme gloriatum: imo adhuc gloriari: qꝛ tante legatiōis fuit nuncius, vt verbum incarnaretur: ꝛ qꝛ salutem angelorum ꝛ hominum restaurationem procuraret. Et ideo prorupti in laudem: ꝛ vt vnius laus esset auctentica: omnes cōsona voce cum ipso prorumpebant in laudem. Unde Beda in glosa. Uno angelo euangelizante multitudo in consonam laudem prorupit: vt officium suum deo impendat: ꝛ nos instituat: vt laudantibus deu3 congratulemur. Et hoc est quod dicit: ꝛ subito facta est: idest repente cum eo: scilicet predicto angelo. Multitudo: Glosa iterlinearis. Ne parua videretur vnius angeli auctoritas: mittit militie celestis exercitus. vbi Beda. Bene angeloru3 exercitꝰ militia vocatur: qui ducem militie sequantur: qui contra malignos spiritus ad nostram tutelam exercitus ordinauit angeloꝝ laudantiū: repetendo de beneficijs ꝓposse gr̃aꝝ actiōes.
¶ Secunda conclusio est: qꝛ hec incarnatio bene dicta erat angelis ꝛ hominibꝰ gloria maxima. Ratio est: quia pro gloria alicuius est cum beniuolentia demonstratur totius trinitatis. Sed hoc est factum hominibus ꝛ angelis: igitur ꝛc. Maior patet ꝛ minor probatur.
¶ Et primo de hominibus. Nam pro gloria hominum erat: ne humana natura totaliter ꝑderetur: cuius ruina preuisa erat: quod factu3 fuisset sine christi incarnatione. Hoc etia3 patet de angelis. Nam pro gloria angelorum erat: vt etiam eorum ruina ab eterno preuisa reepararetur: quod fieri nō poterat: nisi per reparatorē illa natura humana que propter hoc fuerat creata ad salutem deduceretur. Et ideo angelus Gabriel istius sacramenti libenter fuit minister: vt dicitur in Luca. De isto dicitur ecclesia. Gloria domini: plenum est opus eius: scilicet incarnatio. Et bene plenum gloria domini dicitur: quia gloriam de restauratione in celo: ꝛ de redemptione facta in mundo: ꝛ de liberatione facta in inferno habet deꝰ ꝑ opus incarnationis. Ysa. 40. Et reuelabit glīa dñi ꝛ videbit ois caro salutare dei. Sed quō gloria domini est: qꝛ filio dei ad consortiū nostre mortalitatis fuit assumptus: qꝛ panniculis nostre paupertatis fuit obuolutus: qꝛ cau-

terium peccatorem in circuncisione suscepit: q̄ esuriuit: q̄ fatigatus fuit: q̄ conspui: q̄ flagellari: crucifigi: ⁊ mori voluit? Dicitur q̄ in hoc opere plus potentie: sapientie: ⁊ bonitatis quam in omnibus alijs ostendit. Gloriosius enim fuit deo hominem assumere: quã angelum creare: ⁊ pro homine mori: quam hominẽ in prima immortalitate conseruare. Et ideo dicit Bernardus. Quanto se minorem facit dei filius in humilitate: tanto mihi carior. Et hoc est quod dicit. Dicentium: scilicet voce cordis ⁊ oris. Gloria in altissimis: scilicet in angelis qui sunt altissimi respectu aliarum creaturarum. Et in terra pax hominibus: non gloria: Sed pax hominibus. Bone volũtatis: Beda idest eis qui bona voluntate suscipiunt christum ⁊c.

In secunda missa. Sermo de ep̄la. xvj.

Pparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris ad Titũ secundo. Ad exhibendum beneficium benignitatis ⁊ clementie: non solum requiritur: Ut mens concitata in vltione: benignitate detineatur: sed etiam offensis prestetur venia ⁊ eorundẽ supplicationes admittantur dicente Seneca: Quod clementia est lenitas superioris aduersus inferiorem in penis constituendis: Sed quia vt dicitur Johelis secundo de saluatore. Quod benignus ⁊ misericors sit ⁊ prestabilis super malicia. Ideo ab indigentibus diligentissime est inuocandus. Unde apostolus hoc aduertens in presenti epistola dicit: Q̄ iam spe salui facti sumus per Christi incarnationem. Et volens nos ducere ad gratiarum actionẽ dicit. Apparuit benignitas ⁊c.

¶ Circa totum in vniuersale sunt septem cõclusiones.

¶ Prima conclusio est: q̄ nostra infirmitas est multum inualida ad statum gratie recuperandum. Nam in creatione hominis ostendit deus potentiam sapientiam ⁊ bonitatẽ suam. Potentiam: quia corpus de terra ⁊ animam de nihilo fecit. Sapientiam ostendit: quia iã disperatas naturas ⁊ substantias: corpus scilicet ⁊ animã. Federe: scilicet tam amicabili copulauit bonitatem: quia homini magis dedit ⁊ maiora promisit. Posuit enim eũ in loco deliciarũ: in paradiso terrestri: vt operaretur ⁊ custodiret illum. Ut ex agricultura disceret: Q̄ sicut terra cultori: ita ipse creatori obedire deberet. Unde si in sua innocentia perstitisset: de illo paradiso per merita ascensurus fuit ad celum empyreum. Sed heu q̄ homo a rectitudie sua deuiauit: corpus in terram redijt: Anima vero quinq̄ milibus annorum ⁊ amplius detenta est in limbo: ⁊ tota posteritas eius in hoc exiliũ est deiecta: ⁊ per consequens natura inualida est ad recuperandum statum.

¶ Secunda conclusio est: q̄ saluator cernens tam nobilem creaturam sic destitutam ex ordinatiõe sanctissime trinitatis: dignatꝰ est ipsam reformare. Et ideo: cum deus nollet naturã illam sic miseram relinquere: propter quã cetera creauit: eam in infinitum dignius reparauit: cum multo amplius potentiam: sapientiã: ⁊ bonitatem suam erga nos declarauit. Potentiam quidem: quia in reparatione nostra d̄ terra ab omni morbida qualitate origialis seu actualis peccati virtute altissimi preseruata. id est de corpore virginis gloriose: ⁊ de purissimo sanguine eius purissimum corpus assumpsit: cui animam omnia scientem infudit. Sapientiam: quia in opere incarnationis preter naturalem vnionẽ in christo fuerunt due mirabiles ⁊ ineffabiles vniones. Diuinitas scilicet ad animam: ⁊ diuinitas ad carnem: que etiam morte interueniente separari non poterant: etiam anima ⁊ corpore abinuicem separatis. Bõitatem: quia sine meritis nostris ad miseriam ipsa beatitudo descendit: ⁊ defectus huiusmodi sustinuit: ex misericordia: non ex debito. Ratio est. Nam christus ad hoc assũpsit nostram naturam: vt in ea mereretur nobis vitam eternam: quam nobis abstulit per peccatum Adam. Sed tale meritum maxime consistit in tollerantia passionum ⁊ defectuũ: quare ⁊c. Et hoc est quod dicit. Qui saluos fecit nos. Ille scilicet qui est deus per naturam: ⁊ saluator per gratiam spe future salutis. Romanorum octauo. Spe salui facti sumus.

¶ Tertia conclusio est: q̄ hec benignitas diuine mi̅ficordie multipliciter nobis apparuit

¶ Primo: quia suscepit nostram naturam: quia verbum caro factum est. Johannis pri-

mo. ¶ Secundo: quia experiri voluit mise/ riam nostram. Sapien. septimo. Su3 quidã ꝛ ego homo similis hominibus mortalis.
¶ Tertio: quia in suo sanguine lauit culpam nostram. Apocalipsis. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. ¶ Quarto: quia por tauit penam nobis debitam. Ysaie. 53. Disci plina pacis nostre super eum. ¶ Quinto: q2 docuit ignorantiam nostram. Matth. 5°. Be ati pauperes ꝛc. ¶ Sexto: quia attulit nobis gratiam suam diuinam. Johannis primo: De plenitudine eius accepimus omnes gra/ tiam. ¶ Septimo: quia preparauit nobis glo riam eternam. Johannis decimoquarto. Ua do parare vobis locum: ꝛ hoc est quod dicit. Apparuit benignitas ꝛc. Quasi dicat. Appa ruit mundo per carnem: nobis p fide3. Beni gnitas: id est larga dĩ misericordia. Et huma nitas: idest magna eius clementia. Philipp. secundo. Et habitu inuentus vt homo: Sal/ uatoris nostri dei: id est qui salutem nostram operatus est in medio terre: id est in corpore virginis gloriose per incarnationem.
¶ Quarta conclusio est. ꝙ nullus potest sibi mereri primam gratiam ex condigno: quia re pugnat dono gratie. Unde Roma. decimo. Si ex operibus iam non ex gratia. Item ra/ dix merendi est gratia ꝛ merces est cuiuslibet boni terminus. Qui ergo non habet principi um cuiuslibet boni: non potest mereri. Et iõ dicit glosa super illud Roma. sexto. Gratia dei vita eterna. Posset inquit recte dicere sti/ pendium iustitie vita eterna: sed maluit dicere gratia dei vita eterna: vt intelligeremus ad vi tam eternam pro sua miseratione nos produ/ cere: non meritis nostris: scilicet de condigno Et ideo ex parte nostra munus est. Ipse eni3 deus sua miseratione perficiet: s3 illud prime Pe. quinto. Deus autem omnis gratie: qui nos vocauit in eternam gloriam suam in chri sto Jesu modicum passos perficiet. Et hoc est quod dicit. Non ex operibus iustitie que feci/ mus nos. Prius scilicet: quia nulla bona fe ceramus. Immo potius cum inimici essemus reconciliati sumus. Roma. quinto. Sed s͠m suam: idest sibi propriam misericordiam. Et⁹ enim est propriu3 misereri sicut dicit Grego.
¶ Quinta conclusio est: ꝙ christus per gra/ tiam incarnationis contulit nobis remissionẽ culpe. Donatione gratie ꝛ apertiõe ianue re/ gni celestis. Et hoc oĩbus ꝗ̃tum ad sufficien tia3: sed tantũ p̃destinatis: quantum ad effica ciam. Unde Leo papa in quodam sermõe di cit. Sicut enim christus nullum sine reatu re perit: sic liberandis omnibus venit. Et hoc ẽ verum quantum ad passionem exhibitã. vn/ de Damas. dicit: ꝙ ea q̃ hominis sunt: super hominem agebat. Unde ꝛ actio christi meri/ toria: quanuis esset actio humana: potens ta/ men agebat in virtute diuina. Et ideo erat po tens sufficienter super totam naturam. Et q2 omnes homines sunt vnus homo in natura cõmuni. Inde est ꝙ Christi actio: quo ad na/ turam se extendebat: ꝛ ad singulos se extende re poterat. Et hoc est quod dicit. Per laua/ crum regenerationis: id est per lotionem la/ chrymarum in contritione. Per quam spiri/ tualiter regeneramur. Johannis tertio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritu sancto: ꝛ renouationis: que fit per gratiam spiritus sancti nos renouantem vetustate cõtracta per culpam. Que renouatio fit effectiue per eum licet formaliter a gratia.
¶ Sexta conclusio est ꝙ quando christus in vtero matris affectauit mori: vel etiam orauit patrem suum pro peccatoribus sicut pie posset credi: ꝙ ille actus supposita vnione illius nẽ ad verbum fuisset sufficiens pro redemptione hominis: si deus sic ordiasse3: sicut dicit Ber/ nardus: ꝙ minima gutta sanguinis fuisse3 suf ficiens ad redimẽdu3 hoie3. S3 ex quo deus sic ordinauit: voluit Christum suum pati s͠m scripturas. Ideo omnia bona opera ipsius prosunt nobis ad redemptionem ꝛ meritum. Unde Augustinus dicit. Qđ alius modus nostre liberationis fuit deo possibilis: sed no/ stre miserie conuenientior nullus fuit. Et hoc est quod dicit. Quem infudit in nos abunde: scilicet ad permanendum. Dicit abunde: tum propter magnitudinem acceptationis in me/ rente: ratione diuine vnionis ad diuinu3 sup positum. Tum propter multitudinẽ operatio num ꝛ passionum que sustinuit. Tum etiam propter redundantem remissionem omnium peccatorum: ꝛ propter copiam virtutum. Jo/ helis secundo. Effundam de spiritu meo su/ per omnem carnem: Per Jesum Christum saluatorẽ nostꝝ. q. d. vt nr̃a3 salute3 ꝯseq̃mur Per iesum id est saluationem: per christu3 id est virtutem crismatis gratie spiritus sancti.

¶ Septima cōclusio est: ꝙ talis gratia thirli
cem effectuȝ causat in nobis. ¶ Primus est
iustificatio impij: Johanis.3. Justificati gra
tis per gratiaȝ. Quod patet. Nam deus per
peccatum offenditur. Offensa autem tunc re
mittitur: quando animus offensi pacat̃ offen
denti. Et ideo ſm hoc peccatum nobis remit
titur: qnando animus offensi nobis pacatur.
Que quidem par consistit in dilectione dei:
qua nos diligit. ⁊ quādo gratiam que est eius
effectus: nobis imprimit: que peccatum tol-
lit: ⁊ nos vita eterna dignos efficit. ⁊ ideo sic
per gratiam iustificamur. Et hoc est qđ dicit.
Vt iustificati gratia ipsius: quia hec remissio
dicitur iustificatio: inq̃tum tollit delictū. ⁊ cō-
fert gratiam iustificantem. ¶ Scđs est ado-
ptio: qua mediāte adoptamur in filios eterne
hereditatis. Nam adoptatio est quedam actio
ad extra: includens in se extraneitateȝ natura
lem: sed includit intraneitatem moralem: que
est quidam amor efficiens nos filios adopta-
tionis per gratie inhabitationem. Et hoc est
qđ dicit. Vt heredes simus scilicet in presen
ti: ⁊ per gratiam adoptionis. ¶ Tertius est:
ꝙ habet nos de vita eterna certificare: qa ha
bet in se rationē acceptationis. Psal. Gra-
tiam ⁊ gloriam dabit dominus: quia effectus
gratie requirit felicitatem glorie. Et hoc est ꝙ
dicit. Vite eterne: hic scilicet ſm speȝ: ⁊ si nō
dum ſm rem. Ro.8. Heredes quidem dei
coheredes autem christi ⁊c.

¶ In secunda missa. Sermo de euangelio.

p **Astores lo**
quebantur adinuicē ⁊c.
Luce.2°. Scđm ꝙ dicit
Ber. Inuenisti plane sa
pientiam: si prioris vite
peccata defleas. s. huius
seculi desideria paruipendas: si eternam bea
titudineȝ toto desiderio concupiscas: si tibi ho
rum singula sapiunt: prout sunt. vnde pasto-
res spiritualiter sapientes: audita reuelatione
angelorum circa dulcedinem verbi incarnati
vel in mente spiritualiter nati: in quo omnes
thesauri diuine sapientie sunt reconditi: attedi
ati delectatione peccatoꝝ: ac vanitate munda
norum in ardenti animo: more viri sapientis
cuius est factorum causam requirere: ⁊ futura
ex presentibus conijcere: ⁊ res ſm veritatem
estimare in ipō desiderio feruntur. Et ideo in
euangelio sunt tres considerationes.

Prima consideratio.

c Irca primam consideratioueȝ: que
est de pastorum solicita inquisitione
cum dicit̃. Pastores loquebant̃ ⁊c.
Sunt quinque conclusiones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ exemplo pastoruȝ
monemur: vt abijcientes omnes carnales af
fectiones: in supernam ciuitatem mentis aci-
em dirigamus.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ in ouili mentis
nostre locum pastoris tenet ratio. Nec miruȝ
cum rex dicatur: maxime cum bene ordinata
est super sensualitatem. Nam sicut rex solo in
tuitu dissipat omne malum: alioquin non est
rex: sed tyrannus: Sic reuera ratio dicit̃ pa-
stor: cum recte est ordinata: ⁊ per gratiam illu
minata. Si autem prauitate corrupta est: iam
non est pastor: sed tyrannus. vnde in ꝓuer.
Rex qui sedet in solio iudicij ⁊c.
¶ Tertia ꝯ est: ꝙ qlibet mediāte sapiētia cor
dis dici potest pastor: respiciendo conditiones
pastoris: que sunt quinque. Nam pastoris est
intrare ꝑ ostiuȝ in ouille: ⁊ vt cognoscat oues
suas: ⁊ ꝙ educat eas: ⁊ ꝙ pascat ⁊ saluet eas:
⁊ ꝙ congreget eas in vno ouili. Sic quilibet
dicitur pastor. ¶ Primo si ratio per ostiū. s.
christum: qui est ostium salutis per remissio-
nem peccatorum. ⁊ vite per abundantiam spi
ritualium donorum: ingreditur studium san-
cte contemplationis: ⁊ cum ipse sit veritas: sic
viam aperit ad rationem intelligendum. Et
egreditur per exercitium bone operationis.
Et sic cum ipse sit iustitie: viam ostendit ad be
ne operandum. ¶ Secundo si ratio conuer
tit se ad omnes cogitationes: ⁊ affectiones: ⁊
operationes virium interiorum ⁊ exteriorum
sensuum: vt de omnibus se excutiat. vt sic co
gnoscat quid agitur. ⁊ causam ⁊ intentionem
agendi: ⁊ omnia recte fiant. ¶ Tertio est cuȝ
recta ratio non solum malas ⁊ bonas affectio
nes ⁊ cogitationes discernit: sed etiā interpre
tatiua ⁊ operatiua: que interius cogitata sunt
vel proposita exterius educit. aliquando ꝑ ver
bum interpretatiue: aliquando per opus opa
tiue. ¶ Quarto vt pascat eas. Nam oues a
fecunditate deficiunt: si pascua non habeant.
vl' hita nō sunt eis ꝯuemētia. Eodeȝ mō cogi
tationes ⁊ affectōes mētis non solum steriles

sed etiã debiles sunt nisi sibi conuenientibus
pascuis nutriantur. Qñ enim ratio non recte
ordinata alibi ꝙ debeat querit pascua ouibus
suis: tunc deficiunt: non enim sunt alibi querē
da pascua: nisi in sacra scriptura. Dicitur eni
ingredi ⁊ egredi ⁊ pascua inuenire. Ingredi/
tur ratio ad profunda sacre scripture. vt pascat
ꝑfectos. Egreditur ad planiora: vt pascat in/
firmos. ¶ Quinta est: vt recta ratio non ab/
horret mortificari: vt saluetur ⁊ viuificetur.
Tūc. n. viuificatur cū fide per caritatem ope/
rante informatur. Ipsa. n. fides rationem eri
pit a priori vita: in qua rationibus naturalibꝰ
tm̄ credebat. vnde Beda. Qđ natura reputat
impossibile: deus facit possibile. Hanc vitam
rationis fides mortificat: cum iam non credat
rationibus naturalibus: sed in ꝯmutabili ve/
ritate: ¶ Sexta est: cum ratio cognitiones: co
gitationes: ⁊ affectiones: ꝯgregat in vnū. Nā
quandiu occupantur circa res temporales: cū
sint multe ⁊ infinite disperguntur: sed cōgre/
gantur cum ad querendū bonum eternū: quod
est vnum: penitus retrahuntur.
¶ Quarta ꝯclo ē: ꝙ qñ ratio recta proposito
ꝑfectionis ad spiritualem ꝯceptum inflamma/
tur: tunc non statim de suo ꝯsilio properare dz
ad opus: sed cū illis qui in talibus sunt exper/
ti: deliberare dz: vtrum que inspirata sunt li/
ceant ⁊ expediant ⁊ ꝯsona sint dictis sanctorū
⁊ sic ad opus festinare. vel statim se absoluere
q2 periculosum est tales inspirationes in men/
te ꝯcipe: ⁊ ad effectum boni opis non ꝓperare
Ratio huius potest esse. Nam electio sequitur
iudicium rationis de rebus agendis: in quibꝰ
multa incertitudo inuenitur In rebus autē in
certis nō est iudiciū ꝓferendū: absq3 inquisiti/
one precedēte. Et ideo necessaria est inquisi/
tio rationis ante iudicium de eligendis. Et h
inqsitio dr̃ ꝯsilium: vnde in tertio ethi. dr̃. Qđ
electio est appetitꝰ precōsiliati. vñ ꝯsilium ꝓprie
iportat collatōem inter plures habitā. vnde dr̃
Cōsiliū: quasi ꝯsidiū: eo ꝙ multi ꝯsedent ad si
mul ꝯferendū. Nam in ꝯtingentibus particu
laribus ad hoc: ꝙ aliquod certum inueniatur
plures circunstātie occurrunt: que ab vno nō
facile inueniuntur: sed a pluribus certius per
cipiuntur: Dum ꝙ vnus nō ꝯsiderat alteri oc
currit: ꝓp hoc ꝯsultatio fieri dz de futuris cuē
tibus: quibus cognitis dirigitur quis ad aliqd
faciendum vel fugiendum. Et hoc est qđ dicit.
Pastores loquebantur adinuicem. s. consulen
do quid agendū sit đ reuelatis: vbi glo. ibidē
Talis collatio pastoribus ꝯgruebat: Cum ha
beant oues custodire: de partu earū ⁊ agnorum
necessitate debent nō immerito ꝯferre: q2 xp̄m
agnum mansuetissimum audiunt de oue in/
nocentissima natum esse.
¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ ad talem ꝑfectionem ꝑ
tria ꝓuenitur. ¶ Primū est spūalis transitus
ab hoc mundo. Nā dilectio dei nullum sotium
secū potest ꝯpati: ꝙ si sit: iam cessat. vñ Aug.
Errat q secum aliqd amat. Nō. n. potest aīa
simul terrenis affici ⁊ celestibus. Et ideo ad
habendā ꝑfectam dei amicitiā: opz mundo ⁊
terrenis inimicari ⁊ abrenunciare. Iaco. p°.
Qui voluerit esse amicꝰ huius seculi: inimicꝰ
dei ꝯstituetur. vnde seqtur. Trāseamus vsq3
Bethleē. s. relinquēdo mūdi vanitatē eundo
ad sacre doctrine eruditiōem. vnde dr̃: Usq3
bethleē: qđ iterpretat̃ domus panis: ⁊ signat
sacrā doctrinā: qua spiritualr̃ in eis reficiunt̃.
vnde. Nō in solo pane viuit homo ⁊c. Mat.
4°. Uerbum qđ ꝓcedit de ore dei est ꝯsolatio:
que ꝓuenit ex verbo ꝯsolatorio predicationis
quo aīa reficitur ⁊ ꝯtra duritias laborū ⁊ obs/
uantiarum ꝓmissionibus eterne beatitudinis
quas in eis inuenit recreatur. ¶ Secundum
spiritualis cognitionis reformatio. Nā ratio
nostra lippa facta est: ⁊ intellectus obscuratus
ꝑ peccatum: ꝙ nō possumus ꝑ nos veritatē co/
gnoscere. Ideo xp̄s incarnatus est: vt oīa q̄
ad salutē nostram sunt necessaria nobis vbo
⁊ exēplo demonstraret. Hanc incarnationem
⁊ incarnati informationem respicientes oculo
mentis illuminabantur. vnde sequitur: Et vi
deamus hoc verbū. s. patris. s. qđ factum est:
scilicet caro: vt ꝑ illđ illuminemur: qđ dñs. i.
tota trinitas fecit: supple incarnari: ⁊ ostendit
nobis glosa: vt qđ in deitate videri non pote/
rat sit nobis ostensum in carne. ¶ Tertium est
prompta executio mandatorū dei. Nam mora
est in periculo: quia morosa raro est meritoria
nobis ⁊ deo accepta: q2 excludit displicentiam
sufficientem de peccatis propter vehementiam
dolorum in extremis. Etiam quia fit timore
seruili pene: ⁊ raro timore filiali gratie: q2 sm
Augu. tales plus timent iudicem ꝙ diligant.
Et ideo festinandum est more pastorum: vn/
de dicitur. Et venerunt festinantes: glosa id
est veniendi desiderio. Prouerbiorum. 22.
Uidisti hominem velocem in operibus: scili/
cet coram regibus stabit.

Secunda consideratio.

Irca secundaȝ considerationeȝ: que
c est de certitudine in inuentiõe. Cuȝ
dicitur. Et inuenerunt Mariã ⁊c.
vbi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima ɔclõ est: ꝙ xp̃s nasci voluit ex vir
gine Maria ꝓpter quator. ¶ Primo ꝓpter
mitt ẽtis patris dignitateȝ ɔseruandã. Nã cũ
xp̃s sit verus ⁊ naturalis dei filius nõ fuit cõ-
ueniens: vt aliuȝ patreȝ hr̃et: q̃ȝ deum: ne dei
paternitas trãsferretur ad aliũ. ¶ Secũdo ꝑꝑ
proprietatẽ: ipsius filij qui mittitur: qui quidẽ
est verbum dei. Verbuȝ absq̃ȝ omni corrupti-
one cordis ɔcipitur: quin imo conceptio per-
fecti verbi corruptionẽ non patitur: q̃ꝛ igitur
caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt essȝ caro
verbi dei. Conueniens fuit ꝙ etiam ipsa sine
corruptione matris ɔciperetur. ¶ Tertio ꝑꝑ
dignitateȝ humanitatis xp̃i: in q̃ locũ pctm̃ nõ
debuit hr̃e: ꝑ quem pctm̃ mundi tollebat. Jo.
p̃. Ecce agnus dĩ ⁊c. Nõ poterat esse ꝙ in nã
iam corrupta ex cõcubitu caro nasceretur sine
infectiõe originalis pcti: vñ Aug. Solus nu
ptialis cõcubitus i matrimonio Marie ⁊ Jo-
seph nõ fuit: q̃ꝛ in carne peccati fieri non pote-
rat sine vlla carnis ɔcupiscentia: que accidit ex
peccato: sine qua ɔcipi voluit: qui futurus erat
sine peccato. ¶ Quarto: ꝑꝑ ipsuȝ fineȝ incar-
nationis xp̃i: qui ad hoc fuit vt hoies renasce-
rentur in filios dei. Non ex volũtate carnis:
nec ex voluntate viri: sȝ ex deo nati sunt: Cu-
ius rei exẽpluȝ apparere debuit in ipsa ɔcepti-
one xp̃i. vnde Augu. dicit. Oportebat caput
nostꝝ insigni miraculo fm corpus nasci ď vir
gine. Vt significaret sua mẽbra de virgine ec
clesia fm spm̃ nascitura. vnde dicit. Et inue-
nerunt Mariã ⁊ Joseph ⁊ infantẽ posituȝ in
presepio: Inuenerũt inq̃ȝ: q̃ꝛ ois qui querit in
uenit ip̃ȝ. s. iuxta Mariã significatã ꝑ virtu-
tem virginitatis: ⁊ Joseph. Nã Maria inter
pretatur amaꝝ mare: ⁊ Joseph augmẽtatio:
Qui ergo vult inuenire Jesuȝ: querat ipsum
amaritudine pnie ⁊ in ꝓfectuȝ virtutũ: ⁊ sic in-
ueniet ipsum infantem positũ in presepio: in
signum ꝙ ipse nunc factus est cibus hominũ
cum prius factus esset cibus angeloꝝ: vel dic
aliter. q. d. Trãseuntes siqdeȝ de mũdana cõ-
uersatione ad sctitatem eccl̃ie in qua est spiritu
alis refectio: que signatur ꝑ Bethleem. Inue
nerunt Mariã. i. ecclesie pulchritudinẽ: ⁊ tã-
q̃ȝ sponsuȝ eius Joseph. i. cetuȝ sanctoꝝ ma-
gistrorum ⁊ dei humilem aduentum scripture
paginis insertuȝ: tanq̃ȝ in presepio reclinatũ.
¶ Secunda ɔclõ est: ꝙ quatuor demonstrãt
spiritualẽ natiuitatẽ in aĩa deuota. ¶ Primũ
est infusio luminis spiritualis: qď intelligitur
ꝑ Mariã: que etiaȝ interp̃tatur illuminatrix:
Natura. n. luminis est vt res pulchra: quãto
plus illumiatur: tãtoplus decoratur: ⁊ res tur
pis ecõuerso. Nã cũ peccata de sui natura sint
turpissima: quantoplus noticia aĩe clarificatur
tanto plus turpitudo pctõꝝ percipitur. Et vl
terius natura lucis est: vt illa que in tenebris
apparent pulchra: faciat apparere turpia: Sic
lux spũalis: qua aĩa illustratur facit peccata ab-
hominari: que in tenebris passionũ apparebãt
pulchra. Unde sic vita Marie facit vitã cõeȝ
turpeȝ. ¶ Secunduȝ est virtualium augmẽ
tatio. Unde Joseph augmentũ interpretatur
Hoc. n. fit ꝑ gratie assistentiam: que hȝ aĩam
fecundare. Nã sicut terra est sterilis nisi irige
tur aqua. Ita aĩa nostra est sterilis: nisi roret
gratia. Quicqd. n. agit aĩa sine gratia: totuȝ ẽ
infructuosuȝ ad vitam eternã. Qñ autem hȝ
gratiam ita est fecunda: ꝙ singula eius opera
meritoria: sunt ɔdigna vita eterna. ¶ Tertiũ
est puritas innocẽtie ⁊ corruptiõis. Talis. n.
meretur sollicitũ curaȝ angeloꝝ. Magna est
eniȝ angeloꝝ cura: ⁊ circa innocentes diligen
tia: q̃ꝛ ꝑ ipsos restaurãda est coꝝ ruina. Unde
lȝ circa oẽs angeli hñt ɔmissum offm̃. Tñ cir-
ca innocentes hñt strictuȝ p̃ceptuȝ. Psal. An
gelis suis mandauit de te ⁊c. Ne forte offen-
das ⁊c. Nõ offendere pedem ad lapidem: est
nunq̃ȝ corde vel opere facere ɔtra xp̃i volun-
tateȝ: qď ꝑtinet ad innocentes: q̃ꝛ innocentia ẽ
puritas animi: oẽȝ iniurie illationẽ abhorrẽs
nec solum abhorret alij inferre iniuriaȝ: sȝ fu-
git ẽt in alio: igitur multo fortius in seipso oẽȝ
culpã fm Augu. Unde infans dr̃ innocens
simplicitas vel simplex innocentia nemini no
cẽs. ¶ Quartũ est aspitas vite: que ɔtrariatur
sensualitati ipsam subijciendo rationi: q̃ꝛ per
sensualitatem ipeditur merituȝ: ⁊ homo etiam
ꝑ eam sequitur delectatiões corporales. Sed
per talẽ asperitateȝ homo in vita spirituali ꝓ-
mouetur: q̃ꝛ maxime ꝑ eam sensualitas refri-
gitur. Unde dicitur. Posituȝ in p̃sepio: non
in reclinatorio aureo: sicut Salomon: sed in p̃
sepio asperitatis. vñ dicitur. Videntes hec. s.
predicta signa xp̃i incarnationis cognouerũt
cognitione intellectuali: de verbo in mẽte spi-

ritualiter nato vel incarnato qd dictū erat illis ab angelo. Glo. Videntes carnem exterius cognouerunt p fidē interius. De verbo .i. d filio dei esse dictū. Qd dictū erat illis de puero hoc: et sic p cognitionem humanitatis peruenerunt ad cognitionem deitatis.

¶ Tertia pclo est: q aliqui curiose naturali ratione inuestigantes opa dei vel fidei putāt impossibilia: eius potentiā quoqz ignorantes. Tales .n. nolunt credere nisi videant mirabilia quibus visis credunt: deponentes inuestigationē naturalē: cum quadā tñ admiratiōe reuerētie et nō dubietatis. Causata nihilominus ex hoc: qr inconsueta et rara et sup humanam facultatē: et potest etiam esse ratio talis. Nam quotienscunqz transcendentiū rex notitia in memoria venerit: totiēs renouatur in mente miraculū. Cū igitur opa xpi tā incarnationis q̄ passionis sint transcendentia nostram facultatem et ostendētia diuinā bonitatem potius vertebāt eos in admirationē. vnde dicitur. Et oēs qui audiebāt mirati sunt. Glosa Bede. s. de mysterio incarnatōnis: et de his que dicta erant a pastoribus etc. i. de tāta attestatiōe pastor. vnde Ambro. Nō ptēnēda putes quasi vilia verba pastor. A pastoribus. n. Maria fidē collegit: et populus dei ad dei reuelationem congregatur

¶ Quarta pclo est: q homo de talibus operibus miraculosis a deo factis debz esse grauis Talia. n. specialiores hñt pditiones admirationis et dīne collaudatiōis: et sunt tres pditiōes ¶ Prima est: qr transcendunt naturam: Qr ex nullo operatur et absqz conatu: sz sola voluntate. Unde Aug. xi. confessionum. Verbo tibi coeterno dicis oia que dicis: et fit quicquid dicis: nec aliter q̄ dicendo facis. ¶ Secundū est quia transcendunt artē. Ars enī imitatur naturam: a quo enim natura simpliciter deficit nō potest ars opari. Sicut q fiat regressus de priuatione ad habitū. Sed qr cū xps sit ars patris: que omnes naturas condidit: eadem arte naturas reformat: et perfectius q̄ prius fuerant create. ¶ Tertium ppter consuetudinem. Cōsuetudo enim est: quasi ex natura: que ex longitudine temporis acquiritur et confirmatur. Ita vt quasi natura videatur: sed lex diuina remouet consuetudinem cū illa bitur menti: vt vinosus per legem dei subito a vitijs puertatur ad virtutes: vt patet d paulo: et hoc est magnum miraculum huiusmodi consuetudinē malā tollere. His enim consideratis: cōsurgit mens humana in admirationem et ad gratiarum actionem: et ad diuini nominis laudationē. Unde dicitur. Maria autem: quia tempus tacendi: et tempus loquendi discutiendo omnium factorum possibilem in diuina potentia admiratione. Cōseruabat omnia verba hec etc. Glo. optima disciplina Maria: que audita conseruabat: et conseruata in corde suo frequenter ruminabat. Et reuersi sunt pastores a contemplatione creatoris ad curam sui gregis per exercitium actionis glorificantes et laudantes deum corde: ore: et opere. In omnibus que audi. ab ange. Et viderant proprijs oculis: sicut dictum est ad illos ab angelis etc.

¶ In die natiuitatis in summa missa.

In pricipio erat verbū. Joh. p. Diligenter circa materiā natiuitatis xpi triplex nobis occurrit natiuitas. ¶ Prima qua nascitur eternalr a patre. Ecclesi. 20. Ego ex ore altissimi pdij ¶ Secunda est: qua nascitur corporaliter ex virgine. Ysa. 7°. Ecce virgo pcipiet: ¶ Tertia est: que nascitur spiritualiter per gratiā in deuota mente. ¶ Prima est a nobis desideranda: qr ex eius visiōe beati erimus. ¶ Secunda celebranda: qr per illam sumus visitati in terris. ¶ Tertia ē a nobis officiose psequnda: qr in nobis nascit: sz qr vtraqz est incōprehēsibilis nullus itellectus creatus ex puris naturalibus potest contingere ad cognoscendū har natiuitatum sacramentum. Et ideo dicit Leo papa. Qd non solū ad diuinā: sz etiā ad humanā generationē pertinet illud pphe ticum. s. generationem eius quis enarrabit? Johānes igitur volens loqui de vtriusqz natiuitatis emanatione verba pfundissima et vires humane mentis quodāmodo excedētia p fert: qui vt ait Criso. Tot' humanitatis ingenia transcēdens illuc aciē mētis direxit: quo vix angelica creatura attigere pōt. Ideo enī aqle cōparatur: qr oculo itellectus eterni solis claritatē imarcessibilē acutius q̄ ceteri euangeliste intuetur: vt pz in euāgelio. d. In principio etc. vbi sunt aliqua consideranda.

Primum principale.

Circa primum, vbi agitur de eterna emanatione: cum dicitur. In prin° &c: ibi occurrunt sex conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod in diuinis est emanatio & generatio personalis filij a patre. In quo distinguitur nouum testamentum a veteri: in quo non fit apta mentio de emanatione personarum. Nouum autem loquitur de filio: siue quantum ad diuinitatem: siue quantum ad humanitatem. ¶ Inquantum ad diuinitatem pertinet. in hijs verbis quatuor tanguntur. ¶ Primum est: quod est patri substantialis: cum dicitur esse in patre. In principio est verbum. Omne. n. quod est in principio: patri consubstantiale est. ¶ Secundum quod inter ipsos est distinctio personalis: cum dicitur Verbum est apud deum. ¶ Tertium est ipsorum in essentia & in natura verissima vnitas: que nec partes rationis: nec diffinitionis. s. genus & differentiam admittit. quod notatur cum dicitur Deus erat verbum. i. ratio. Rationis. n. non est ratio. ¶ Quartum est filij a patre coeternitas. verbum hoc est in principio apud deum. Patet ergo in hijs emanatio personalis verbi a patre. ¶ Nota quod ly inest dei & diuinorum omnium inquantum diuina sunt: inesse & intimum esse. vnde Augu. Intus erat: & ego foris. Patet etiam in potentijs anime: que quanto diuiniores & perfectiores sunt: tanto intimiores. ¶ Secundum notabile est: quod potius dicitur in principio quam a principio. Et hoc propter aliquas rationes. ¶ Prima est: quia verbum siue ars manet in artifice: quamuis foris procedit in opere. ¶ Secunda est. Nam diuinorum proprium est inesse & intimum esse. ¶ Tertia est: quia sic est in principio natus a patre: quod nihilominus semper nascitur. ¶ Quarta quia ratio rationis est accipere res ipsas in suis principijs. ¶ Quinta est. quia verbum ipsum exempla rerum creatarum non est quid extra. ad quod deus respicit: sicut apud nos. ¶ Sexta quia ly. a: notat causam efficientem vel cause proprietatem. ly in sapit naturam cause finalis. Deus autem quamuis sit rerum omnium creatarum tam causa effectiua quam finalis: magis tamen verius per prius & proprie est causa finalis: tum quia finis est causa prima in causando: tum quia efficiens non agit nisi per intentionem finis: & motum a fine & propter finem. Et sic per consequens est mouens motum & secundum in causando: quod deo proprie non conuenit. ¶ Dicit ergo in principio. vbi circa emanationem quatuor occurrunt. ¶ Primo vnitas in essentia: quia in principio est verbum. vnde Augu. Pater est principium: non de principio. Filius autem principium est de principio. In principio igitur est verbum. i. in patre idem existens cum eo essentialiter. Joh. 10. Ego & pater vnum sumus ¶ Secundo alietas in persona: quia verbum est apud deum ¶ Tertio equalitas in maiestate: quia deus est verbum. vnde Ansel. Deus est quo magis cogitari non potest. Igitur verbum in maiestate est equale patri. ¶ Quarto coeternitas in etate: quia filius patri est coeternus. Hoc inquit erat in principio apud deum. Pater. n. est eternus. Si igitur filius ei non esset coeternus: tunc non esset in principio apud patrem: habita verborum expositione in comparatione ad patrem Potest etiam exponi in comparatione ad creaturam: quam fecit in principio. ¶ Igitur est quadruplex primitas. ¶ Prima est existentie: quia in principio erat verbum. ¶ Secunda est socialis assistentie: quia verbum est apud deum. ¶ Tertia est simplicitas essentie: quia deus erat verbum ¶ Quarta lucide euidentie: quia hoc est in principio apud deum. ¶ Nota etiam quod hic moraliter docemur: quod principium omnis creature intentionis & actionis debet esse deus: quia in principio erat deus & deus erat verbum. ¶ Item etiam vis scire de omni actione tua interiori & exteriori: vtrum sit diuina vel non: & vtrum deus ipsam operetur in te: & per ipsum sit facta vide si finis intentionis tue est deus. Quod si sic actio tua est diuina: quia principium finis idem est deus. Adhuc docemur quod opus nostrum debet esse rationale: & secundum dictamen & ordinem rationis principiantis opus ideo ait. In principio erat verbum: quod est ratio Ro. 12. Rationabile obsequium vestrum. Et Diony. de di. no. dixit. quod bonum hominis est secundum rationem esse. Malum autem quod est preter rationem. Et primo metha. dicitur. quod hominum genus arte & ratione viuit. Et hoc est quod in psal. dicitur Multi dicunt quis ostendit nobis bona? Et respondetur. Signatum est super nos lumen &c. quasi dicat. Ratio que nobis de vultu dei imprimitur: ipsa est que ostendit nobis bona. Bonum enim illud: quod secundum rationem fit: recte & bene fit: & bonum est: & de vultu dei procedit secundum illud psal. De vultu tuo iudicium meum prodeat. Et Aug. de libe. ar. docet. quod omnis lex hoc ipso iusta est & bona: quia de vultu dei procedit. Mala vero & iniusta si abinde non procedit ¶ Secunda conclusio est: quia quod omnis effectus verius esse habet & nobilius in sola causa prima: quia in illa habet

esse absolute ⁊ simpliciter. Ideo licet plꝛes sint cause: tamen a nulla aliarum causaꝝ effectus habet esse: nisi a solo deo. vnde Aug. ꝑ ꝯfessionum loquens de deo ait. Nulla vena trahit aliunde: qua esse ⁊ viuere currat in nos: preterq̄ȝ tu facis nos domine: qꝛ summe esse ⁊ summe viuere es. ¶ Ratio est: quia vnumquodq̄ȝ agit sibi simile: nec qcq̄ȝ agit vltra suam spēm. Omne aūt citra deum est ens h̄ vel hoc. Non aūt ens: aut absolute esse. sed h̄ est soli⁹ prime cause: qui deus est. Relinqtur igitur ꝙ licet a causis alijs secundis res alie ꝓducantur siue fiant: omnia tamen ⁊ singula siue a natura: siue ab arte ꝓducta imediate ab ipso deo solo habent esse suuȝ ꝙ sunt: vt sit ordo talis littere sic. Omnia per ipsum facta sunt.
Sequitur ꝙ oēm actioneȝ ⁊ in oībus: siue in natura: siue in arte: in essendo ⁊ cognoscēdo ꝓcedit necessario generatio filij: ita ꝙ ipsa oīa sunt facta. vnde Aug⁹. li. ꝯfes. dicit. Verbo coeterno dicis quecunq̄ȝ dicis. ⁊ sic qđ dicis: nec aliter q̄ȝ verbo facis. Romanorum. xj°. Ex ipso ⁊ per ipsum.
¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ly oīa: qꝛ distribuit ꝓ entibus. Peccata vero ⁊ vl'r mala nō sunt entia vnde nō sunt facta ꝑ ip̄m: sed sine ipso. vnde dicit. Sine ip̄o factuȝ est nihil. i. pctūm. vnde Aug. Mala. n. nō sunt facta: qꝛ nō sunt effectus: sed defectus alicuius esse. vnde verbū lȝ coiter sit indeficiens ꝑnᵐ: qꝛ nulli actui deest: nec tamē ex h̄ sequit: ꝙ deus sit cā peccati: qꝛ lȝ pectūm quo ad subam actus sit a deo: non tamen quo ad deformitatē: vel aliter ƒm Aug. Peccatū nihil est: ⁊ hoīes cum peccāt nihil fiunt. Peccatum igit inq̄ȝtum est nihil fit sine eo: qꝛ omne factū a quocunq̄ȝ sine eo est nihil Esse aūt omne ⁊ oīum: a deo est solo. Ansel. de ꝯce. vir. arguit cōtra dicens. Si pctūȝ est nihil: cū de nihilo nemo debeat puniri. Qua re igit deus punit hoīem ꝓ peccato? Respōdeo lȝ pctūm nihil sit: nisi carentia iustitie. Deus tamen punit pctōres non ꝓ nihilo: sed propter aliqd: qꝛ debitū honorē sibi quem spōte reddere voluerunt: ab inuitis exigit: Et ne deordinatum sit aliqd in regno dei: eos separat a iustis: ⁊ in ordine ꝯpetēti disponit. Hec ille Pro exigentia igit debiti honoris ⁊ obseruatione recti ordis: deus iuste punit peccatores Item sine ip̄o fctūm est nihil. Igit furtū ⁊ alie male actōes sunt a deo dicēdo. Cum pctūȝ sit volūtarius defect⁹ a summa essentia ƒm Augustinum sit ꝑuatio. Nota tamē ꝙ illđ sine q̊ factum est nihil: aliter pōt exponi. s. ꝙ nihil factum est a deo sine ratione: sapia ⁊ intellectu. Psal. Omnia in sapia fecisti: vel sine ipso factum est nihil: qꝛ rōnes reꝝ in deo eterne sunt ⁊ esse oīum q̄ in rebus facta sunt. Nihil. n. fit visibiliter aut sensibiliter: qđ nō de interiori: inuisibili atq̄ȝ intellectuali aula summi impatoris aut iubeat: aut ꝑmittitur: vt ait Aug. 3. de trinitate capitulo quarto.
Quarta ꝯclo est: ꝙ qꝛ omnis creatura in verbo eterno hȝ esse virtual'r: ⁊ quasi necessitate subiecta: Ideo etiam dicit in eo viuere. vnde Aug⁹. 4. de tri. dicit. In hijs qdeȝ que ꝑ ip̄ȝ facta sunt: corp⁹ quod vita nō est: ꝑ ipsum nō fieret: nisi in alio anteq̄ȝ fieret: vita eēt. Ratio huius est. Nam viuēs dicit sine viuum esse: qđ ex seipso vel a ꝑn° intra ⁊ in ipso mouetur Qđ aūt nō mouet nisi ab aliq̄ extra viuuȝ nō est: necesse dicit. Ex quo pȝ ꝙ ꝓprie nō viuit omne qđ efficiens ante se est: ⁊ supra se sine fine: extra se vel aliud a se. Tale auteȝ est omne creatū solus deus: vtpote finis vltimus ⁊ mouens ꝑmum: viuit ⁊ vita est. vnde dicit. Qđ factum est in ip̄o: vita erat. vñ Aug. sup geñ. Qđ factum est in ip̄o creatore: vita erat: ⁊ ip̄a vita, vtiq̄ȝ creatrix essentia. ¶ Hijs visis sūt quatuor veritates. ¶ Prima est ꝙ oīa dicūtur in deo esse ab eterno. ⁊ ita res anteq̄ȝ esset in sua natura: erāt in scientia dīna: nec al'r nouit deus res factas: q̄ȝ cognoscēt eas futuras. Et ideo oīa dicunt esse in ip̄o vita. ¶ Secūda est ꝙ tam p̄terita: q̄ȝ presentia: q̄ȝ futura dicuntur deo p̄sentia: qꝛ deo nihil preterit vel futurum est: sed oīa sunt ei presentia. Et hoc: qꝛ quadā ineffabili cognitōe sue sapie in eo sunt.
¶ Tertia est: ꝙ lȝ oīa dicant deo presentia: q̄ sunt in eius cognitōe ⁊ scientia: ⁊ scientia dei sit idem ꝙ essentia eius: nō tamen oīa dicunt eē in diuina essentia: ne intelligant eē eiusdē essentie cum deo. ¶ Quarta est ꝙ non omne quod est ex deo: est de ipso: qꝛ celuȝ est ex ip̄o sed nō de ipso: qꝛ non est de natura. sed omne qđ de ip̄o est: est ex ipso: ⁊ nō ꝯ°. vnde filius est ex patre. Qđ g̊ factum est in ipso: vita erat qꝛ sicut archa que est in mente artificis: est vita in eo ꝑticulariter: qꝛ agens cognitiuū ꝑticulare. Sic omne qđ est factum: est in deo vita. vnde Aug⁹. 6. de tri. Verbuȝ est ars patris plena oīum rationum viuentiū. ¶ Nota moraliter ꝙ sicut opus virtutis semꝑ est: ⁊ fit in

virtute. Nemo.n.extra iustitiaȝ operatur: sic
opus diuinuȝ ⁊ bonũ: nullus operatur nisi in
deo. vnde Joh.15.dicitur. Sicut palmes nõ
potest facere fructuȝ: nisi mãserit in vite: Sic
nec vos ⁊c. Si vis ergo scire si opus tuuȝ sit
opus virtutis ⁊ diuinũ. vide si factũ sit in dõ.
Tunc in deo factuȝ est: si sis in caritate. Joh.
p°. Qui manet in caritate in deo manet. ⁊c.
¶ Scdõ vis scire si opus tuũ sit in deo: vide
si opus tuũ sit viuum. Nã dicitur: Qd factuȝ
est in ipso vita erat: viuum auteȝ opus est: qd
extra deũ ⁊ preter deuȝ non hȝ modos nec fi-
nem. ¶ Tertio vis scire si opus tuũ sit in deo
vide si opus tuũ sit in vita tua. Eccli.4. Pro
iustitia agonizare ꝓ aĩa tua: ⁊ vsqȝ ad morteȝ
certa pro iustitia. philip.p°. Mihi viuere xp̃us
est: volo dicere: si vis iuste agere ⁊ bene viue-
re: hoc sit tibi vita tua.i. sit tibi carius ⁊ dulci⁹
ꝙ̃ vita tua: ſm illud: Vsqȝ ad morteȝ certa ꝓ
iustitia. ꝙ si sic: opus est in deo diuinũ ⁊ iustũ
ſm hoc exponitur illud. Tollite iuguȝ meum
sup vos. Jugũ dei sup se tollit: qui mandatum
dei plus diligit ꝙ̃ seipsuȝ: ſm illud. Abneget
semetipsuȝ. Hinc est ꝙ sancti martyres poti⁹
elegerunt vitaȝ suaȝ relinquere amore dei: ꝙ̃
iustitiam. vnde dicit. Qd factum est in ipso .i.
oĩs virtualis ꝑfectio quã nobis in vita sua exẽ
plificauit. Vita erat. Ducẽs nos in vitã eter-
naȝ ꝑꝑ imitationeȝ: qd antẽ seqtur. Vita erat
lux hoĩuȝ. Moralr vult dicẽ: ꝙ talis vita edi
ficat ⁊ illumiat ꝓrimũ plusqȝ vba. vñ Mat.
5°. Videãt opa vr̃a bõa ⁊c. vñ Jhero. Plus
intelligit qd oculis videt ꝙ̃ qd aure ꝑcipit.
¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ ds dicitur lux ſm diui
naȝ ⁊ humanã naturaȝ essentialr ⁊ ꝓprie illu-
strans: nõ tm̃ interius ꝑ inspirationem: sed ẽt
exterius in doctrina: in factis: ⁊ ꝯuersatione.
Johis.p°. Deus lux est: ⁊ tenebre in eo ñ sunt
vlle: excludens ex se oẽȝ rationẽ tenebrarum:
Et ideo dicitur lux vera: qꝛ impmixta. vñ glo
sa ibidẽ dicit. Deus lux est: q igitur vult habe
re societateȝ cum luce: pellat tenebras peccato
rum: qꝛ tenebre cũ luce societateȝ hr̃e non pñt
vnde dicitur. Lux in tenebris lucet: lux deus
est: ⁊ omne qd diuinum est ⁊ ꝑfectuȝ: tenebre
oẽ qd creatũ est. Lux ergo.i.ꝑfectio diuina lu
cet in tenebris. Sed tenebre euȝ non ꝯprehẽ-
derunt: vt sit ꝓprie illuminata actiue heredis
actiones dei: que est creatio: gubernatio: vel
sic. Lux in tenebris lucet.i. in creaturis: q̃ ha-
bent aliquã opacitatẽ. vnde Dionysius. Im
possibile est nobis aliter lucere diuinũ radium
nisi varietate velaminũ circumuelantiuȝ. Sic
eniȝ ignis in spera sua nõ lucet: sed ſm docto-
res lucet in materia aliena: puta in terre carbo
ne: vel sic. Lux in tenebris lucet: qꝛ sicut malũ
semp in bono nec videtur: nec cognoscit: nec
lucet nisi in spem boni: sic qd falsuȝ est non co-
gnoscitur: nisi in veritate. Lux in tenebris lu-
cet: ⁊ tenebre eaȝ nõ ꝯprehenderũt. Nihil eñ
est puꝝ maluȝ: nec puꝝ falsuȝ: nulla enim fal-
sa doctrina est: que nõ aliqua vera intermiscea
tur: ſm Bedã. Adhuc aũt moralr: lux in tene
bris lucet: qꝛ virtus lucet ⁊ apparet in diuersis
⁊ oppositis. Prime corin.2°. virtus in infir-
mitate perficitur. Psal. Igne me examinasti.
Grego. Qualis vnusquisqȝ apud se lateat: il
lata ꝯtumelia ꝓbat. Et vt ideȝ ait. Quãto.n.
quisqȝ nobis aduersatur: tãto maior in nobis
virtus apparet. Patientia.s.⁊ amor dei sunt
domestici nostri. Psal. Cibabis nos pane la
chrymaꝝ. Boni.n.viri cibantur ⁊ ꝓbantur
⁊ delectantur in aduersis: que ꝑ lachrymas d
signantur. vnde Matth.5. Beati q persecu-
tionẽ patiuntur: non dicit patientur: aut passi
sunt. Patientia.n. lucet dum actu qs patitur.
vnde Augu. Cautior fuit Job in doloribus:
ꝙ̃ Adam in nemoribus. Ille victus est in de
licijs. Iste vicit in penis. vnde dicitur. Lux i
tenebris lucet. q.di. ꝙ ds ipse ꝯsolat ⁊ illucet
hijs q sustinent aduersa. Psal. Juxta est dñs
hijs q tribulati sunt corde. Et tenebre eã ñ cõ.
qꝛ nõ sunt digne ⁊c. Sẽp.n. remunerat supra
ꝯdignum: ⁊ punit citra condignum.
¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ lȝ diña veritas ꝑ se non
indigeat ꝯfirmatiõe facta ꝑ testimoniũ: qꝛ i se
firmissima est: tñ ꝑꝑ dubiũ intellect⁹ icreati in
diguit testimonio ꝯfirmãte. Nã dubiũ erat ab
scõdituȝ: ⁊ ꝑ vocẽ manifestandũ. vnde Aug.
Quia filius sic erat hõ: vt lateret in illo deus:
Missus est magn⁹ homo: ꝑ cuius testimoniũ
inuenit plusqȝ hõ. Iste hõ missus a deo erat
Johes: qꝛ ipse erat illustrat⁹ diña illuminatio
ne: ob quã cãȝ possȝ ẽt credi a iudeis Messias
Ideo ẽt bene dr̃ lux verbi: ⁊ lucerna ardẽs: d
quo extra ponit. Naȝ sicut in mõte irradiato:
cognoscitur ꝙ sol sit ortus. Sic Johes: vt an
tecedẽs prius irradiatus: lumẽ excepit: vt ocu
lis nostris nũciaret. Ratio etiã esse põt: qꝛ de
deo nemo ꝯueniẽter dare põt testimoniũ: nisi
fuerit ds cũ illo ꝑ grãm. Johes ergo i quo est
gratia testimoniũ ꝑhibȝ d xp̃o deo. vñ Aug.

dicit ꝙ Jo͞hes de xp̄o q eſt d̄s non poſſet ferre
teſtimoniū: niſi eſſȝ miſſus a deo: ⁊ h̄ eſt qđ di
cit. Fuit hō miſſus a deo: vn̄ Criſo. dicit: q᷑ iō
p̄conē hoiez miſit: vt cognitā audiētes vocez.
hoies facilius. ſ. q̄ audiebāt aduerterēt. ſ. cre/
dendo: vel iō ait hō: ne crederet eē angeluſ ob
teſtimoniū ꝓphe de ip̄o dicētis. Ecce ego mit
to angelū meū. Matth. 3. Qđ ait ſaluator de
ipſo eſſe itelligēduȝ: q miſſus eſt a deo. Aug.
Quō potuit de d̄o dicē veꝝ: niſi miſſus a d̄o?
vn̄ Criſo. Cū audis qm̄ a d̄o miſſuſ nihil đ re
liquo humanū eē exiſtima coꝝ q̄ dicunṫ ab illo
Nō. n. q̄ eius erat dixit: ſȝ q̄ mittētis. Cui no
men erat Jo͞hes: nō ab hoie ipoſituȝ: ſȝ a deo
dicit glo. ⁊ ab angelo nunciatū. Hic venit in
teſtimoniū. Hic ſignāter ait i teſtimoᵐ. Naȝ
Act. 4. dr̄. Huic. i. xp̄o oēs ꝓphe: teſtimoni
um p̄hibēt: iō ait. Hic venit i teſ. non ad teſti
moniū: q꞉ alij ꝓphe q̄ſi a remotis teſtificati ſūt
Sȝ Jo͞hes ex ꝓpiquo demōſtrauit: ſicut vox
ad verbū. De lumie. i. de xp̄o icarnato. Dif/
fert. n. lux a lumie: lux. n. eſt vt forma lumioſi
ſiue q̇dā res i ſe abſoluta: lumē v̄o dr̄ ifluētia
recepta i p̄ſpicuo. vn̄ p̄ appropriationē fili⁹ đi
ꝰȝ ſuā diuitatez dr̄ lux. Inq̄ztuȝ v̄o icarnatus
dr̄ lumē: vtrūq꜠ tn̄ ꝯuenit filio icarnato. vnde
Criſo. Quia ipſe ihabitat lucē iacceſſibilē: iō
carneȝ induit: ⁊ vni ꝯſeruoꝝ ꝯceſſit teſtimoᵐ
q꞉ iā negociabaṫ ad hoiuȝ ſalutē: nō ad ſuā di-
gnitatē: ⁊ p̄p̄ dubiū alioꝝ: ⁊ h̄ ꝰȝ Aug. p̄tiebat
ad illumiatū hoiez: q̄lis fuit Jo͞hes teſtimoᵐ
p̄hiberc đ luie: vt oēs crederēt p̄ illū: quo ad i
tētioneȝ mittētis: q oēs vult ſaluos fieri: lȝ ali/
qn̄ in q̄buſdā finis fruſtreṫ p̄p̄ defectū recipiē/
tis: q꞉ nihil obmittebat đ ꝯtingētib⁹ ⁊ p̄tinēti
bus ad officiū ſuū. Nō erat ille lux. ſ. eēntialr̄
q̄ illumiat oēȝ hoiez: ſȝ erat illumiat⁹ participa
tiue. vn̄ Criſo. dicit. Qđ Jo͞hes negās ſalu/
tē eſſe oñdit incōparabilitatē illi⁹ cui teſtimo/
niū p̄hibet. Sc̄dȝ principale.

c Irca ſc̄dȝ vbi agiṫ de t̄pali incarnatio
ne verbi: cum dicitur. Erat lux vera
vbi occurunt ſex concluſiones.

¶ Prima ꝯ° eſt: ꝙ oīs lux alia a deo: aliq̄ te/
nebra p̄miſceṫ. Rō eſt. Nā lux a manifeſtādo
dr̄. eph. 5°. Oia ingt q̄ arguunṫ a lumie mani/
feſtanṫ. Ex q̊ apparet ꝙ tn̄ vnūquodq꜠ ſortiṫ
de rōne luminis: q̄ztuȝ p̄ticipat de rōne mani
feſtatiōis: ⁊ q̄ztuȝ de rōne occultatiōis admit/
tit: tātuȝ a rōne lumis đficit. Intelligēdum tn̄
ꝙ cū de rōne lucis ſit māifeſtatio: hec ꝙ q̄dru/
pliciter variaṫ. Naȝ quedā eſt lux que manife
ſtat ſe p°: ⁊ alia alteri: ſȝ nec ſe: nec alia manife
ſtat ſibiipſi: vt ſol: q tātuȝ hȝ de tenebra mixtū
q̄ztuȝ ſuiipſi⁹ ⁊ altoꝝ occultationē hȝ ad ſeipſā
Eſt lux alia cui manifeſtaṫ alia: ⁊ ipſa alteri: ſȝ
nō ipſa ſibi: vt ē lux ſenſuū particulariū: q̄ licȝ
alia ſentiat: nō tn̄ ipſa ſibi. ⁊ iō tantū admiſceṫ
de tenebris: q̄ztuȝ nō manifeſtaṫ ſibiipſi. Eſt
lux tertia q̄ manifeſtat ſe ſibiipſi: ⁊ alijs: ⁊ cui
manifeſtanṫ alia: ſȝ in v̄tute alteri⁹: nō in v̄tu
te ꝓpria vt ē lux itellect⁹ q̄ ſe cognoſcit ⁊ alia: ⁊
ideo q꞉ ex ſeipſo nō hȝ manifeſtationē: patiṫ in
ſe tenebre admixtionē. Eſt lux v̄a q̄ māifeſtat
ſe ⁊ alia ⁊ ſibi ⁊ alijs ⁊ totū in v̄tute ꝓp̄a ⁊ h⁹i
lux ē d̄s: i q̄ q꞉ nl̄la rō deeſt māifeſtatiōis nihil
p̄miſceṫ ei đ tenebriſ. Et h̄ ē qđ dr̄. Lux erat.
¶ Sc̄da ꝯ° eſt: ꝙ d̄s ē ꝓprie lux v̄a p̄p̄ tres
rōnes. ¶ Pria eſt. q꞉ i diuis nō accipiṫ lux fi
guratiue: ſic accipiūtur corporalia: puta lapis:
leo: ſicut dic̄ Aug. ſup̄ gen̄. ¶ 2° q꞉ veꝝ diciṫ
ex duob⁹. P°: ſi attigit formā ſubalez illi⁹
nature. 2°: ſi nihil admixtū hēat alieni. Vtꝝ
q꜠ ē in d̄o. Joh. p̊. De⁹ lux ē ⁊ tenebre i eo n̄
ſunt vlle. 3°. q꞉ nō illumiaṫ aliūde ſicut crea-
ture. Et iō dic̄. Erat lux v̄a: ꝰm Aug. dr̄ hec
lux mētiū: q̄ ē ſup̄ mētes: ⁊ excedit oēs mētes
Naȝ actualr̄ mentes vere illumiate dicuntur
ab huiuſmodi lucis illuſtratione. Ipſe. n. eſt
lux hominū non brutorum ſed rationabiliuȝ.
¶ Tertia ꝯ° eſt: q꞉ d̄s ē lux. Et v̄e lux: q꞉ ſup̄
mū ⁊ p̄muȝ oiuȝ: Iō oia ſub ipſo illumiat. Et
iō dr̄. Illumiat oēm hoiez veni. i hūc mū. vbi
Beda: Illumiat oēȝ lumie nature: ſȝ nō lumi
ne grē. Criſo. dic̄: ꝙ ſi nō oēs illuminanṫ: nō
ē defect⁹ diue lucis. Sȝ eius q oculos claudit
p̄ pctm̄. Dr̄ etiā oēs illumiare: q꞉ nullus illu/
minaṫ niſi ab eo. Ex iſtis ſumunṫ notabilia.
¶ Priᵐ eſt: ꝙ q꞉ p̄ ip̄ȝ oia facta ſunt: Seqṫ:
ꝙ ſi q̄s ab ipſo nō illuminatur. Iaȝ nō eſt ſub
ipſo ⁊ inferius ipſo: nec ipſe eſt ſup̄ius oibuſ.
¶ Priᵐ. n. d̄s eſt p̄ ſe influēs oib⁹: q ſi iam
nō ifluat nō eſt p̄mum. Uniuerſalr̄ ē t vnum/
quodq꜠ vt eſt cā alioꝝ ipſis ifluit: al's nō eſt cā
alioꝝ. ¶ Sc̄dȝ eſt: ꝙ diuerſa diuerſimode il/
luminat: q꞉ q̄daȝ illumiat lumie ſub ꝓprietate
eē: ſic illumiat oia entia mūdi: q̄bus dat eſſe.
¶ Secūdo aliqua lumie vite puta viuentia.
Adhuc aliqua illuminat puta intelligentia: ꝓ
ut eſt lux hoium: ꝰȝ illud pſal. Signatū eſt ſu
per nos lumen vultus tui ⁊c. Et eſt ratio iudi/
cans ⁊ oſtēdens q̄ ſunt bōa. ¶ Itē aliqua illu

minat gratia luminis supnaturalis. Alia vm/bra fantasmatuz. ¶ Tertiū est: q̄ homo pecca tor sine gratia nihil ē: inter iustos: nec est sub deo: nec est lux gratie: nō aūt influit siue illu/minat: q2 nulla causa influit nisi in suo inferio ri. Hinc est q̄ humilitas multum ꝯmēdatur: eo q̄ hoiem subdat deo. vnde Aug. Sine hu militate nulla virt⁹ haberi potest: eo videlicet q̄ ipsa sola facit hoiez subditū deo: ꝛ ipsuz re/spicit vt inferius: supius. ¶ Quartum est: q̄ ad hoc q̄ oēs debeant illuminari: opz primo q̄ quilibet sit homo p humilitatem: qua homo dicitur ab humo. ¶ Scdo vt viuat fz ratio/nem. Nā homo est aial rationale. ¶ Tertio vt sit homo. s. vt habeat oia inferiora subiecta sibi. Psal. Quid est homo ꝛc. ꝛ sequit. Oia subiecisti sub pedibus eius. i. affectōibus. vn de primo homini dictū est. Dn̄amini vniuer/sis aiantibus que mouentur super terrā.

¶ Quarta ꝯclo est: q̄ xp̄s dicitur esse in mū/do presentia deitatis: vt factor regens creatu/ras q̄s fecit: sed dicitur esse fz humanitatez vt nature reparator: ꝛ vt reconciliator. Hic sunt tria notabilia. ¶ Primū est q̄ d̄s incōicabil'r semper in se exn̄s est in oi natura vel essentia p̄sentialr: potentialr: ꝛ essentialr sine sui disti/ctione: ꝛ in omni loco sine sui circūscriptione: ꝛ in omni tpe sine sui mutatiōe: in sanctis spiri tibus ꝛ aiabus est p gratiaz excellentius: ꝛ in hoie xp̄o excellentissime: in quo plenitudo di/uinitatis ihabitat corporalr. Ut ait apostolus q2 in eo d̄s inhabitat: non tm̄ p gratiā adoptio nis: sed p gatiaz vnionis. ¶ Scdm notabile est: q̄ deus erat in se anteq̄z res eēnt. Et ideo sancti dicuntur domus dei: nō sic: vt ipsa sub/tracta: cadat deus: s3 sic deus habitat in sanctis vt si ipse recesserit cadant. ¶ Tertiū est q̄ d̄s habitat in quibusdaz deū non cognoscentibus ꝛ non diligentibus: q nō sunt templū dei. vn/de dicitur. In mundo erat. Ihere. 23. Celuz ꝛ terram ego impleo.

¶ Quinta ꝯclo est: q̄ tam maiestas q̄z infir/mitas in xp̄o vobis oibus sufficienter profuit ad salutez. vnde Ber. dicit. Totum vobis de xp̄o valuit. totum salutifex: totūq3 necessariū fuit. Nec min⁹ ꝓfuit infirmitas q̄z maiestas: q2 ꝛ si ex diuinitatis potentia iuguz peccati iu/bēdo submouit: ex carnis tn̄ infirmitate: mor/tis iura moriendo ꝯcussit: vnde dicit. Et mū/dus a diuina acceptatiōe p peccatū destitutus. Factus est. s. saluus: q2 repatus in se: q2 recon ciliatus patri. Per ip3. s. humanatū passum: ꝛ sic merētez nobis redemptionis sacramenta ¶ Sexta ꝯclo est: q̄ cū cognitiōis veri lumi/nis subtractio sit effectus peccati: fz illud sapi entie. 2°. Excecauit eos malicia eoꝝ. Aliquā do tn̄ ordinatur ad alicuius dānationez ex sui natura. Aliqn̄ etiā ordinatur in alicuius salu/tez. Ratio est. Nā excecatio est quoddaz p̄am bulū ad peccatū. Pctm̄ aūt ad duo ordinatur ad vnū quidez p se. s. ad dānationē. Ad aliud quidem ex dei miserentis ꝓuidentia. s. ad sal/uationē inquantuz d̄s ꝑmittit aliquē cadere in peccatū: vt pctm̄ suuz agnoscens humilr ꝛ cō/uertaꝛ fm Aug. vnde ꝛ cognitiōis subtractio ex sui natura ordinatur ad dānationez: pp q̄d etiam ponitur esse reprobatiōis effectus. S3 ex diuina misericordia talis cognitionis sub/tractio ad tp̄s ordinatur ad salutez eoꝝ qui ex/cecantur: sed talis misericordia soluz impedit predestinatis: quibus oia coopantur in bonū: Ro. 8°. hoc etiā p3. Nam excecatio importat duo. s. auersionē a diuino lumine: sic d̄s non est causa excecatiōis. Aliqn̄ dicit subtractionē gratie. Ex qua sequtur q̄ si mens diuinit⁹ non illumineꝛ ad recte videndū: ꝛ cor hois nō emo liatur ad recte viuēdum. sic deus est causa ex/cecatiōis. Et hoc est q̄d dicit: Et mūdus eum non cognouit. i. mundo affixi: ꝛ ea que mun/di sunt sapiūt. Non cognouit. vnde glosa di/cit: q̄ mundus. i. homo qui in mundū mente descendit amādo: non cognouit: q2 excecauit eos malicia eoruz.

Tertium principale.

c Irca tertium principale: vbi agitur de spirituali infusione seu ꝯceptione aie fidelis cuz dicitur. In propria ve nit ꝛ sui eū nō receperunt: vbi sunt sex ꝯ°nes. ¶ Prima ꝯclo est: q̄ sicut in xp̄o inuenit du plex esse. s. diuinum ꝛ humanū: sic etiā dupli/cia ꝓpria sibi appropriantur. Nā fm naturaz diuinā h3 duplex ꝓpriū. s. naturale ꝛ morale. Proprium aūt diuine nature est quadruplex: scilicet ens vnum: veꝝ: bonuz. ¶ Primo er go docemur q̄ d̄s est ꝛ opaꝛ in oib⁹: ꝛ venit ad oēs: ꝛ ad oia inq̄ztuz sunt: ꝛ inq̄tū sunt vnū: inquantum vera: inquantuz bona. ¶ Scdo docemur: q̄ deus veniens ex eius presentia immediate: ꝛ nullo cooperāte operatur in no/bis entitatem: vnitatem: veritatez: ꝛ bonitatē ¶ Tertio docemur: q̄ quāto quis elongatur a multo: ꝛ vnum intendit: tanto est perfectior

et diuinior. Luce. 10. Turbaris erga pluri/
ma: vnum est necessarium: vnde Augu. di/
cit: Naturaliter improbamus quicqd ab vni
tate recedit: atqꝫ in eius dissimilitudinem ten
dit. Ex quo datur intelligi esse aliqd simpl'r.
¶ Primū est vnuꝫ: a quo quicqd aliquo mō
vnuꝫ est: ab illo habet. Ratio ꝓmissoꝝ ē vnū
enim verum τ bonum conuertuntur. Rece/
dens ergo ab vno: cadit a vero: cadit a bono:
cadit a deo: Deus enim vnus est. Cadens ḡ
a vero cadit in mendacium. Psal. Qui dili/
gitis vanitatē. τc. Cadens a bono cadit in ma
litiam. Psal. Dilexisti malitiaꝫ sup̱ benigni/
tatē: recedēs a deo accedit ad diabolū. Joh. 8
Vos ex patre diabolo estis: In isto eniꝫ von
habent̄ oia: τ que sunt: τ q̄ vera sunt: τ que bo
na sunt. Jaco. 1. Qui offendit i vno factus ē
omniū reus. Jaco. 3°. in multis offendimus
omnes. Omnis eniꝫ multitudo aduersatione
vnius est peccatū vel nature vel moris. Psal.
Tu autē ꝓpiciaberis peccato meo. Multū est
enim: Multū qdeꝫ est omne peccatū in se ipo
etiā si semel facit eo ꝙ mult⁹ est casus ab vno
τ per ꝯn̄s a bono. τc. ¶ Secūdo ſm diuinā
naturam habet etiam ꝓpria moralia ſm illud
Greg. Deus cui ꝓprium est misereri: τ par
cere: τ saluare. Scd̄m Aug[m]. Saluator di/
ctus est mundi vt saluet mundū. Saluari nō
vis: ex te iudicaberis. Misereri nō vis: nec
tui miserebit̄. Matth. 18. Nōne ergo oportu
it τ te misereri ꝯserui tui τc. ¶ Scd̄o christus
ſm humanam naturam dicit̄ habere ꝓpria: τ
sunt tria. ¶ Primuꝫ est puritas n̄alis: τ gra
tia gratis exhibita: τ defectus n̄ales. ¶ Pri
mum pꝫ. Nam verbū caro fctūm: assumpsit
puram n̄am sine vitijs: que inimicus hō sup/
seminauit. Matth. 13. Hec. n. nō sunt semē
dei: nec ista deus plātauit: nec sunt opa ei⁹ ꝓ
pria: sꝫ inimici. De⁹ fecit hoiem rectū. Eccl'i
astici. 7. ¶ Scd̄m etiā pꝫ: q2 verbum caro fa
ctum: n̄am hois assumpsit gratia mera: nō ex
meritis nature qbuslibet p̄cedentib⁹. ¶ Ter
tium etiā pꝫ: q2 verbum caro factū: assumpsit
defectus carni debitos. i. penalitates. Nō au
tem defectus: que peccata sunt τ aie propria.
Dicamus ḡ. In ꝓpria venit christus ſm di/
uinam n̄am: quo ad p̄mum: q2 entia que sunt
τ vnum: τ veꝝ. τ bonum nō habent a se: sed
a deo. vnde Aug⁹. Mecū eras τ tecum nō
eram: Hoc etiā pꝫ de mīa: que sibi: τ nō alte/
ri approprial. Dicamus. 2°. In ꝓpria venit.

¶ Primo quo ad n̄am humanā. Nam natu
ram a se factam: opus suum proprium assum
psit sine pctō. Joh. p̊. Sine ipso factum ē ni
hil. i. peccatum. In ꝓpria venit. 2°. s. ex gra/
tia deo solo appropriata. Thi.. 3 Apparuit be
nignitas τc. In ꝓpria venit. 3°. ꝓpria. s. hoi
τ nature humane. Assumpsit. n. mortalitateꝫ
τ passibilitatē: que nō deo: sed hoi sunt ꝓpria.
Sed certe sui eum nō receperunt: q2 ex se nō ha
buit: nec ex ꝓprijs sibi. Moral'r aūt in ꝓpria
venit. s. in mētes hoium: qui se totos dedica/
uerunt deo: τ proprios fecerunt: vt iam nō si
bimet viuant: sed deo. Et sui eum nō recepe/
runt. i. illi qui sibimet viuunt: querētes q̄ sua
sunt: non que dei. Tales eum non capiunt:
nec venit in tales mentes.
¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ gratia dei oibus p̄sto est
sine p̱sonaꝝ acceptione: cum sit donū dei a so
lo deo nature collatū: reqrit tamen dispōeꝫ de
bitam in recipiente. Nam sicut videm⁹ in agē
te n̄ali: ꝙ non introducit formam in n̄am: nisi
dispositam τ p̄paratam. Sic etiam in spūali/
bus a deo in aiam deuotā non introducit̄ for/
ma gratie: tanq̄ꝫ in suum p̱fectionale: nisi fue/
rit prius p̄parata. Nam n̄a humana lꝫ lapsa
fuerit: nō tamen inueterata τ obstinata. Et p̱
ꝯsequens in ea remansit aliqua aptitudo ad su
sceptionem gratie. Talis aūt aptitudo est flexi
bilitas ex parte mētis: τ ex parte gratie. Et h̄
est ꝙ dicit. Quotquot aūt receperunt euꝫ. s. p̱ fi
dē τ dilectōeꝫ: q̄ duo ōn̄dunt mēteꝫ volūtariā
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ fruct⁹ huius spūalis par
turitionis christi in aia deuota per opeꝝ execu
tionem est: ꝙ hō fit per gratiam adoptionis fi
lius dei: ꝙ ipse est per n̄am. Et ideo veritas
ꝯsulit nos nō habere nec scire patrē: nisi deū.
Matth. 23. Patrem nolite vocare vobis su
per terrā. Unus est. n. τc. Si qs. n. p̄ter deū
patrem hēret: ab hoie illo formaret̄: τ accipet
esse ab illo: τ esset illius. Et ꝯsequenter nō eēt
p̱fectus: nec vere filius solius dei. Nemo. n.
duos patres hēre pōt. vnde dicit̄. Vnus igi
tur est pater vester. Hoc est autem qd̄ dicitur
Quotquot aūt receperunt euꝫ: mūdi. s. ab omni
forma genita τ impressa a creatura. Dedit eis
ptātem filios dei fieri. s. per adoptionem. vn/
de Aug⁹. Deus sic fit hois filius: vt hō fiat fi
lius dei: τ per ꝯn̄s heres eternitatis. Ro. 8.
Si filij τ heredes.
¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ tria sunt que talem ado
ptionem ex parte nostra operantur in nobis.

¶ Primuz est cognitio dei p fidem. Nã esse
filium dei: datur ei: qui xp̄m recipit per fidez
Johes in canonica. Qui credit qm̄ ihs est fi-
lius dei: ex deo natus est. nõ quidem corpo/
ral'r: sed spiritual'r. ¶ Et nota q credere τ p
fecte cognoscere: se habent vt pfectum τ imp
fectum. Prima cor. 14°. Ex parte enim co/
gnoscimus τc. Ex quo pz q credens nõdum
est fili⁹ dei ppꝛie: cuius est videre et noscere
patrem: nec tm̄ est exps omnino filiationis: sz
se habet ad illã sicut dispositio. Est ergo crede
re quasi motus τ fieri ad esse filium: vnde di/
cit q credũt in noie eius: fieri filios dei. Fieri i
pfectum est. Filios esse pfectum est. In noie
igitur filij credit: q fidem habet qa iam fit: sed
nonduz est filius. ¶ Secundum est puritas
mentis. vnde dicit. Nõ ex sanguinibus neqz
ex volũtate carnis. vult dicere: q nihil huma
num τ per consequens nihil mondanuz: neqz
creatum: debet se gignere in nobis. vt simus
ex illo nati: Ex sanguinibus enim maris τ fe
mine homo nascitur. Per voluntatem viro
carnis feminã intelligit: cuius est obedire: si/
cut p spirituz. Aliquãdo vir intelligitur cui⁹
est imperare: vel per sanguinibus intelligitur
vegetare qd in nobis est nõ obediens ratiõi.
p voluntatem carnis signat sensitiuuz qd i no
bis obedit rationi quasi tñ cũ murmure. Per
voluntatem viri signatur nostrũ rõnale. Ra/
tio enim et intellect⁹ vir est in anima. Joh. 4.
Uoca vir tuũ τ ve. vñ p gr̄az incarnatõis vl
p spũalem illapsuz im mentẽ: in filios adopta
mur: quotiẽs diuis op̄ib⁹ τ p ꝯñs deo ꝯfor/
mamur τ ꝯfiguraũr: sz illd cor. 3. nos reue
lata facie gl'iaz di speculãtes trãsformamur in
candẽ imaginẽ. ¶ Tertium est ex deo nasci:
qd fit dupl'r. ¶ P° spũal'r. s. qñ qs regnãrat
mẽte in deũ p gr̄az spũs scti mundantẽ vl' san
ctificantem τ in bono confirmantẽ. vt sic qs
spiritualiter nascat p gratiaz. ¶ Secũdo eter/
naliter. s. qñ qs mente perfecte et rationaliter
transformatur in deum rõne obiecti beatifici
per lumen glorie in intellectu: τ habitum cari
tatis in affectu. vt sit fm. Ber. Rationi ple/
nitudo: lucis voluntati: multitudo pacis. me/
morie: continuatio eternitatis. vnde dicit. sed
ex deo nati sunt. Sicut qd natuz est ex carne
caro est. quod natum est ex spiritu: spiritus est
Sic τ qd natum est ex deo: deus est. Sequit
igitur qd omnis qui nat⁹ est ex spiritu siue ex
deo: opa spũs: vel dei opetur. Joh. 14. Opa
que facio τ ipse faciet: τ maioꝛa hoꝝ faciet. Sz
ille qui operatur opa dei vel spũs ex deo est.
¶ Quinta ꝯ°. est q deus caro fit τ in nobis
habitat visibiliter τ sensibiliter: quotiens diui
nis operibus τ per ꝯñs deo conformamur et
configuramur: fm illud prima coꝝ. 3. Reue
lata facie. τc. Hoc enim pz in naturalibus. Ui
demus enim sensibiliter de igne: qui ex conti
nuata calefactiõe ferro imbibitur: τ quasi for/
ma fact⁹ inbitat. Calor qm̄ vtpote fluens a for
ma ignis naturã sapit illius. τ agit per ꝯñs in
virtute illi⁹. adeo vt ferrũ opetur opera ignis
splẽdet lucet: τ relucet in ip̄o eẽ τ forma ignis
vñ a pho carbo ignit⁹ spẽs ignis dr̄. sicut illd
Mat. 5. Luceat lux ve. Et Joh. 10. Opibus
credite: vt cogñscat' : qꝛ pr̄ in me ẽ τc. Dr̄ igit
Uer. ca. fa. est. Caro ponit h p hoie. Maluit
eiz euãgelista dicẽ. Uerbũ ca. fa. est qz hõ: ad
ꝯmẽdationez humilitatis: qꝛ nõ solũ gr̄az hois
sz τ carnẽ assumpsit. Et in h pcutit supbiã mlt
toꝝ: q gl'iantes de potioꝛib⁹ originis sue: occl'
tãt humilioꝛa. ¶ Hic sunt tria notabilia mo/
ralia. ¶ Prim ẽ: q vt dictũ est: pmus fruct⁹
incarnatõis Vbi est: q est filius dei nãlis: vt
nos sim⁹ filij di p adoptõez. paꝝ. n. mihi eẽt
Vbum caro factũ p hoie in xp̄o: supposito illo
a me disticto: nisi τ i me pficeret: vt τ ego eẽz
filius dei. s. filius τ heres. Et fortassis h ẽ qd
oꝛam⁹. Mat. 6. Fiat volũtas tua τc. i. sicut in
xp̄o celo volũtas pr̄is facta ẽ: vt eẽt fili⁹. Sic
τ in tra. i. in nob terrã inbitantib⁹: fiat volun/
tas pr̄is: vt simus filij dei. Ro. 5. Accepistis
spũm ado. fi. dei. Et infra. Si filij τ he. here
des qdez dei. coheredes aũt xp̄i. vñ Vbuz ca.
fa. est in xp̄o. s. pmogenito. Et hitauit in nob
qñ gnãmur filij dei p adoptõez. ¶ Scdz no/
tabile est q Vbuz ca. fa. est: in xp̄o ex̄ nos: hoc
p̄o q ex̄ nos nõ facit nos pfectos: sz poti⁹ in/
tra nos. Et p h q hitauit in nob: nos denoiat
τ nos pficit: vt filij dei noiaremur τ simus.
Tunc. n. filius dei Vbum ca. fa. in nob hitat
. i. in nobisip̄is. Ecce tabnaculũ dei cuz hoib⁹
τ hitauit cũ illis: τ ip̄e ds cum eis erit eoꝝ ds
Hitauit inquit in nob. i. qñ in qlz nostꝝ filius
dei fit hõ: τ filius hois fit filius di. ¶ Tertiũ
est q nõ est imaginãduz false: q̄i alio filio siue
imagie xp̄s sic est filius dei: τ alius queadm
hõ iustus τ deiformis sit filius di. Ait. n. trãs
formamur in candẽ imaginẽ. Vbi gr̄a vt pz i
exẽ°. Quotqt specula opponant faciei hois fõ
mat imago ab cadez facie nãli. sic ẽt oẽs iusti τ

ſingl'i ab eadē iuſtitia formanť ⁊ trāſformanť i
eadē: aliogn nō eēt vniuoce iuſti. ſꝫ nec iuſtus
glꝫ eēt vere iuſtus: ſi alia eēt iuſtitia in ſcipa: ⁊
alia in iuſto. vñ bñ dr̃ illð heb. 2. Debuit per
oīa fr̃ibus aſſimilari. ꝑꝑ quā cām nō ꝯfundiť
fr̃es eos vocare. vñ ēt adiecit. Tāqꝫ a dñi ſpū
q. d. ſicut eodē ſpū oēs iuſtificamur: ſic eodeꝫ
filio dei oēs iuſti ⁊ deiformes. q ꝟbuꝫ ca. fa.
in xp̄o hitante in nob: ⁊ nos ſibi per gr̃aꝫ con
formādo noīamur: ⁊ ſumus filij dei: vt ſit ip̄e
ꝓmogenitus in multis fratribus. Et hec eſt
gratia ſuper gratiā: vt verbum nō ſolum fa/
ctum ſit caro: ſed ꝙ caro factū hitet in nobis.
℃ Sexta ꝯ° eſt: ꝙ ſicut glꝫ iformatus forma
aliq̄ eſſe illius forme plenū hꝫ: ⁊ habēdo in ſe
videt oēm gl'iam: ⁊ oēm virtutē ſiue oēm ꝑfe
ctionē ⁊ po^am illius forme: ſm̄ illð ſapien. 8.
Venerūt mihi oia pariter cū illa. Et Ro. 8.
Cum illo oia nobis donauit. Sic ēt oīs qui
natus eſt ex ſpiritu ſiue deo. Verbū. n. factuꝫ
caro: in ipſo hitat: ⁊ informatus q̄ſi vnigeni/
tus ab illo videt gl'iam eiuſ. Plenus gratie ⁊
veritatis. i. oīs ꝑfectōis eius ⁊ gl'ie eius. He
ſter. 15. Facies tua plena eſt gratiaꝝ. Et h̄ eſt
ꝙ dic̄. Uidimus gl'iaꝫ eiuſ. q. d. ꝙ hij q ꝑtāte
data: vt filij dei fiāt: ex deo nati ſūt. Et verbū
ca. fa. caro in ip̄is hitauit. Uidēt gl'iam ip̄ius
q̄ſi vnige. i. ſil'es vnigenito: ꝙ ly q̄i ſil'itudinē
ſigāt. Iohs. Sil'es. n. erimus: ⁊ videbimus
eū ſicuti eſt. Sil'e. n. a fil'i ſemꝑ cog̊ſciť. q. d.
gl'iaꝫ eius q̄i vnigeniti a pr̃e ſolo. ſ. nos geniti
ꝙdeꝫ: ſꝫ nō ab vno pr̃e. Ipſe ḡ per gnātioneꝫ
q̄ eſt ad eē: ad ſpēm ⁊ nām: ⁊ ꝑꝑ h̄ filius eſt nā
lis. Nos vero ꝑ regenerationē q̄ eſt ad ꝯfir/
mationē nāe. ip̄e imago patris nos ad imagi
nē totius trinitatis. Plenū gr̃e ⁊ ve. i. oīs ꝑ
fectionis gratie ⁊ veritatis. Quādiu. n. ignis
generať ex ligno: nūqꝫ plene gaudet de calore
Sꝫ poſtqꝫ lignū adeptuꝫ eſt formā ignis: tūc
ꝑfecte accipit formā: ⁊ in forma plenū caloreꝫ
iaꝫ nō p̄cedentē ⁊ diſponentē ad formā ignis
ſꝫ potiꝰ ꝯñtem ⁊ p̄cedentē ab ip̄a forma ignis
Et ſic ceſſat triſtitia ꝑturientis alterationis ⁊
motꝰ: ⁊ plene gaudet de plenitudie: cui nihil
addi pōt: ſꝫ in ip̄o qeſcit. Sic in ꝓpoſito qꝫdiu
diſſimiles ſumꝰ ⁊ adhuc ꝑturimur vt formeť
in nobis xp̄s. Gal. 4. Ingeti ſumꝰ: ⁊ turba
mur erga plurima cum Martha. Cum vero
iam xp̄s filius dei in nob formatꝰ ē: vt ſimus
⁊ nos filij eius. Ioh. 5. Et ſimus filij dei ab
iecta omni diſſil'itudine. Iohes. Sil'es ei eri
mus: ⁊ videbimus eum ſicuti eſt. Vnū facti
in xp̄o ⁊ ꝑ ip̄m. Iohis. 17. Tunc plenuꝫ ⁊
ꝑfectū eſt gaudiū in nobis: ⁊ qeti ſumus: ſm̄
illð Augu. Feciſti nos ad te: ⁊ inquietum cor
noſtꝝ ⁊c.

Quartum ꝓncipale.

q Uartū ꝓncipale. Circa eius ꝑpalem
natiuitatē ſumēdo h̄ ꝟbuꝫ caro fa-
ctum eſt vbi myſteriuꝫ btē incarna/
tionis deſcribiť q̄ ad tria. ℃ P°. n. notať ex
ꝑte ꝑſone aſſumētis dignitas icomparabilis:
qꝛ ꝟbum qð erat ðs in ꝓn° apð prem. ℃ 2°
oñdiť nāe aſſumpte fragilitas ineuitabilis: qꝛ
caro. i. hō aſſumptus. ℃ 3° exꝓmiť ip̄ius vni
onis vnitas iexplicabilis: qꝛ factū eſt. ſ. mira-
bile in ocl'is nr̄is: qꝛ inexplicabile myſterium
Sic igitur verbum caro ⁊c.
℃ Circa totū ſit iſta ꝓ^a ꝯ°: ꝙ ꝟbum in dinis
aſſimilať ꝟbo nr̄o mētali. vñ Aug. 15. ð tri.
dixit: ꝙ ꝟbuꝫ mentis nr̄e qð intus latet: ⁊ h̄
ꝟbum eſt imago verbi in dinis: qꝛ ſicut hoc
verbū mētis a memoria naſciť: ita verbum in
dinis a patre ꝓcedit: Et ſicut verbū mētis aſ/
ſimilať ſcie de q̄ naſciť: ita verbū in dinis oīo
aſſimilať: imo eſt eiuſdē nāe cuꝫ patre: a quo
ꝓcedit. Aliud aūt ꝟbum eſt oris: qð foris ſo
nat. ⁊ h̄ verbū ē ſignū ꝟbi mētaliſ. vñ Aug.
15. de tri. Verbū qð foris ſonat: eſt ſig^n ver
bi: qð intus latet. cui magiſ ꝟbi ꝯpetit nomē
Nam illð qð carnis ore proferť: vox ꝟbi eſt:
verbum eſt ⁊ ip̄m dicitur ꝑꝑ illð a quo vt fo/
ris appareat: aſſumptum eſt.
℃ Scða ꝯ° eſt: ꝙ inter verbū nr̄m: ⁊ verbū
in dinis: duplex eſt dr̃ia. ℃ P^a eſt ꝙ verbū
noſtꝝ eſt imꝑfectū. Verbuꝫ aūt dinuꝫ ꝑfectiſ
ſimum eſt. Ratio aūt ipꝑfectōis in ꝟbo nr̄o ē
ꝙ verbū noſtꝝ nō oīo adequať ſcie nr̄e. Plꝰ
eim ꝯtineť infra ſciam nr̄aꝫ mētaleꝫ: qꝫ poſſu
mus ꝟbo exꝓmere. vñ phs. Plura ſcimꝰ: ſꝫ
vnū intelligiuſ. Uerbū aūt intelligimꝰ in actu
ꝯſideratōis. Et iō qñꝫ ſcie hitum ꝑ mľta ꝟba
exꝓmimus actual'r: ⁊ h̄ eſt ipꝑfectōis in verbo
noſtro. Sꝫ ꝟbum dinum eſt ꝑfectiſſimū: qꝛ
vnicū ꝟbum eſt exꝑſſiuum totius ſcie pr̄is ⁊
eēntie ⁊ oīuꝫ creaturaꝝ. Si. n. ſic nō exꝓmerēt
eēt ipꝑfectuꝫ ꝟbuꝫ. vñ Au. Si aliqð minꝰ eēt
in ꝟbo qꝫ in dicētis ſcia ꝯtineť: eſt ipꝑfectum
ꝟbum. ℃ Scða dr̃ia eſt: ꝙ ꝟbum noſtꝝ eſt
inſiſtens: ⁊ nō eſt eiuſdē nāe cum intellectu: a
quo oriť. Verbuꝫ aūt in dinis eſt ꝟbum ſub
ſiſtens in nā dei. Subſiſtēs aūt in nā dei eſt
deus. Et ideo verbum in diuinis eſt deus.

¶ Dominica infra octauas.

Quanto tempore heres paruulus ē ꝛc. ad Gal. 4. Scd̄m quod
q dicit beatus Aug. Pater tradidit filiuȝ: quo redimeret seruos: misit spiritum sanctū quo adoptaret seruos in filios. Filium dedit in preciū redēptionis. Spiritū. s. in priuilegiuȝ adoptiōis: sȝ se deniqȝ totū seruat i hereditateȝ adoptiōis. Et ideo apl's vidēs euidēter nobis esse necessariū hāc adoptioneȝ ad no strā salutem: cū sit effect⁹ gratie spūs sancti: q2 grā ei⁹ saluati sumus. Jō in eplā tria determinat.

Primuȝ principale.

Circa primū: vbi primo determinat
c de adoptiōis realitate cū dicit. Quāto tempore sunt octo conclusiones.

¶ Prima ɔclo est: q̄ lȝ predestinatio ꝛ adoptatio sint ideȝ: q2 vtraqȝ dicit mihi quandam ordinationeȝ alicuius ad gloriam. Differunt tñ: naȝ p̄destinatio est gratie preparatio. i. diuina electio: qua elegit quos voluit ante mūdi cōstitutionē ab eťno. Adoptatio aūt hoc fac̄ i tpe

¶ Scd̄a ɔclo est: q̄ lȝ xp̄s fuerit p̄destinatus filius dei: nō tñ fuit filius adoptionis. Ratio primi est: q2 sub p̄destinatiōe non solum cadit gloria: sed etiam illud qđ sequitur sicut antecedens ad ɔsequētes: cū sit ordinatio alicui⁹ ad gloriaȝ: sed hec ē vnio humane nature ad suppositum verbi in xp̄o. Ergo ꝛ vnio cadit sub p̄destinatiōe: sȝ p vnionem xp̄s est filius dei. Igitur ꝛc. Qđ aūt vnio ista ordiabatur ad gloriam: sicut antecedēs ad ɔñs pȝ: q2 nulla merita de ɔdigno possunt ɔparari glorie ad quam xp̄s fuit assumptus: nec etiā gratie quā habuit aīa xp̄i: Ergo oportet q̄ hoc fuit pp vnionem nāe ad verbū: q̊ vnio ordinabať ad glīaȝ ꝛc.

¶ Scd̄a ratio secūdi est: q2 adoptio denominat in adoptato quandā extraneitateȝ a filiatione: ꝛ ponit quandā gratificationē: ꝛ tñ ordiat adoptatū ad possidenduȝ hereditateȝ: sed xp̄s nō fuit extraneus: q2 nō potuit fuisse nō filius cū non habuit in se rationeȝ ɔtrariaȝ filiatiōis. Et nota q̄ tribus modis potest creatura eē extranea. ¶ Primo: quia fuit actu sub culpa. ¶ Scd̄o q2 lȝ actu nō sit: tñ aliqñ fuit. ¶ Tertio quia indifferēs: scilicet vt posset esse. Nullus istorum modoruȝ fuit in christo.

¶ Tertia ɔclo est: q̄ nos sumus proprie filij adoptiui: nō solū dei p̄ris: sȝ ēt Jesu xp̄i: Ratio ē: q2 i diuinis est duplex actio: vna ē ab intra q̄ est notionalis. Alia est ab extra q̄ est essentialis: ꝛ ista est cōis tribus p̄sonis: sȝ adoptio est q̄daȝ actio ad extra: ergo nō solū filij adoptiui sumus p̄ris dī: sed omnium trium personaꝝ.

¶ Quarta ɔ⁹ est q̄ talis grā adoptiōis gratificās: nos ordinat ad possidēduȝ eternā hereditatem: ꝛ hoc ex gratia: nō ex iure: q2 cessante gnātione nāli nihil iuris ɔferť eis de cōgruo: vel de debito in hereditate adoptātis: nisi per dñm hereditatis p̄us eligať adoptione. vnde Psal. Elegit nobis hereditatē suā ꝛc. Glo. Nō merito nr̄i: sed grā sua elegit nobis dare hereditatē suā. i. vitā eternā. vñ Augu. 83. q. q. 75. dicit. Quānis heres dicať cū iaȝ hereditas morte decessoris firma teneať: nec alio mō possit itelligi heres: sȝ qđ dr̄ humanis legib⁹ nos tñ heredes dei p̄ris dicimur: ꝛ si ipse non decesserit: q2 hereditatē eternaȝ: nos filij spōsi ꝛ spōse sp̄amus: quā possidebimus non p̄ris morte: q mori nō pōt: sȝ filij. Et ad Ro. 8. dicimur heredes dei ꝛ coheredes christi.

¶ Quita ɔ⁹ est: q̄ lȝ multiplex sit hereditas. s. tp̄alis: penalis: spūalis: ꝛ celestis: tñ magis ꝓprie glīa celestis dr̄ hr̄ditas: cuius ē triplex rō

¶ Prima ē: q2 sicut p̄rna hereditas ꝓprie debetur filijs: sic ipsa glīa filijs dei. Psal. Ecce hereditas dñi ꝛc. ¶ Scd̄a est: q2 sicut hereditas tp̄alis vite possideť a filijs: q̄ȝ diu viuunt. sic hereditas glīe a filijs dei. vñ eccli. 44. Cū semine tuo p̄seuerauit hereditas: ꝛ logtur đ filijs mīficordie. ¶ Tertia q2 sicut hr̄ditas tp̄alis admittiť pp crimē lese maiestatis: sic q debent eē filij dei p grāȝ pp pctm̄ mortale qđ est ꝓp̄c offensa diuie maiestatis: hr̄ditateȝ eternā admittūt. Eccli. 41. filioꝝ pctōꝝ p̄ibit hr̄ditas

¶ Sexta ɔclo est: q̄ ad hāc hereditatē inducūt nos duo. s. in ꝓprijs actiōibus humilis reputatio: ꝛ debita grāꝝ actio. Pȝ primū. Naȝ verus humilis ex humilitate sua non reputat opa sua: q̄ȝtūcunqȝ bona. Luce. 17. Cum oīa benefeceritis dicite ꝛc. glosa. Respectu dei q bonoꝝ nostroꝝ nō eget: nō respectu sui vel ꝓximi: tāto magis debemus nos humiliare: cū de illis omisim⁹ multa: in multis. n. offendimus oēs: ꝛ ideo nō debemus cessare a bono ope: ꝛ tñ totū meritū nostꝝ isufficiēs est respectu mercedis eterne. Vex est de ɔdigno: non de ɔgruo. Ro. 8. Nō sūt ɔdigne passiōes ꝛc.

¶ Scd͞z pz. Nã gratiaꝝ actio maxime debet illi q gratis beneficiũ ɔtulit ad qd͞ nõ tenebat. In deo aũt ꝑncipalr̄ inuenit̄ causa debiti: cum sit ꝑncipiũ oiũ bonoꝝ nostroꝝ. Uñ reqrit̄: vt ille q suscepit beneficiũ obliget̄ ad gratiaruꝫ actiões. Cuꝫ g͞ a deo sumus beneficiati: simus sibi grati: ⁊ h͞ p debiti obsequij redditionem. Nã si hõ ab hoie suo: nõ vniforme: sed multiplex ministeriũ exigit: q͞ꝫto magis nos vnius tm̄ opis vsu nos exercere debemus: sed semp nouis studijs augere ꝑora. Et h͞ est qd͞ dicit. Quãto tp͞e heres. s. p g͞raꝫ adoptiõis ad gl͞iaꝫ celesteꝫ paruulus est. s. p ꝓꝑe actiõis reputatione. Nihil differt a suo reddẽte. s. debitum obsequij gratitudis: q꜡ eq͞liter. s. humil' reputatio suijpsi͞ ⁊ gratitudo faciũt ipꝫ dñꝫ oiũ meritoriaꝝ actionũ h͞ditar̄ successiõis p adoptiõeꝫ

¶ Septima ɔ͞ est: q꜡ sicut s͞m iura paruulis heredibꝰ post decessuꝫ parẽtuꝫ: actores ⁊ tutores assignãtur: q ipsos defensãt ɔtra hostes: ⁊ p eis cãs coꝝ agãt: ⁊ i moribus eos isformẽt sic etiã adoptiuis tutores assignãtur: q sunt 5.

¶ Primꝰ tutor est timor dn̄i. Psal. Dedisti h͞ditatẽ timẽtibꝰ nomẽ tuũ. ¶ Scd͞s ẽ innocẽtia. Psal. Nouit dñs dies immaculatoꝝ: ⁊ h͞ditas ⁊c. ¶ Tertius ẽ pauptas volũtaria. Jac. 2°. Nõne paupes elegit d͞s in h͞ mũdo: diuites i fide ⁊ h͞des regni. ¶ Quartus ẽ sustinentia pp deũ. Psal. Sustinẽtes aũt dñm ipsi hereditabũt terrã. ¶ Quitus est iustitia. Ysa. 45. oẽs iusti hereditabũt terrã in ꝑpetuũ ⁊ h͞ est qd͞ dicit. Sub tutoribus ⁊c. q. d. q꜡ hijs gratijs nutritus qs dignus fit g͞ra adoptiõis.

¶ Octaua ɔ͞ est: q꜡ hij tutores isformãt adoptiuũ maxie in fidei rudiméto. Que libet ẽt q͞ꝫtũcunqꝫ simplex iplicite tenet̄ credere. s. in fide maioꝝ. Nã explicatio fidei opꝫ q꜡ pueniat ad iseriores p maiores. Et ideo tales supiores ad quos ptinet alios ordinare: tenẽtur h͞re plenioreꝫ notitiã de credẽdis: ⁊ si maiores errarent: nõ seqtur error minoꝝ: q꜡ minores h͞nt fideꝫ iplicitam i fide maioꝝ: inq͞ꝫtum adherẽt doctrine dine. vñ apl's. p͞ corin. 4°. Imitatores mei estote: sicut ⁊ ego xp͞i. Humana cognitio nõ fit regula fidei: sꝫ veritas diuina: a q͞ si maiores deficiant: non ꝑiudicant fidei supplíciũ: q eos rectã fidẽ h͞re credunt: nisi ptinaciter coꝝ erroribus adhererẽt ɔtra vl'is eccl'ie fideꝫ: q͞ nõ põt deficere dicẽte dño. Luce. 22. Ego p te rogaui petre vt nõ deficiat fides tua ⁊ hoc est qd͞ dicit. Jta ⁊ nos cũ eẽmus paruuli scilicet in cognitiõe speculatiua articuloꝝ fidei Eramus seruiẽtes exercitio bone actionis fidei. Sub elemẽtis. i. rudimẽtis fidei: q͞ sunt de incarnatiõe: passione: ⁊ resurrectione xp͞i. Mũdi. i. maioꝝ doctoꝝ fidei in mundo: Jmplicite eis ⁊ eoꝝ dictis credendis.

Scd͞m principale.

Circa scd͞ꝫ principale: vbi dr̄ de adoptãtis benignitate: cuꝫ dicit. At vbi venit ⁊c. vbi sunt quatuor ɔcl'ones.

¶ Prima ɔcl'o est: q꜡ tp͞s incarnationis xp͞i multũ ɔgruebat pp nostrã adoptioneꝫ duplici ratione. ¶ Prima est: q꜡ inueterata inimicitiaꝝ ꝑcaciter vitiata: nõ potest bene reduci ad statuꝫ ꝓstinuꝫ: nisi aliq͞ copula ɔiugatur intrinsece: in qua par solidet̄. Et ideo: q꜡ ista discordia erat dura: lꝫ p partes inequales fuerit: factuꝫ est ɔiugiũ humanitatis nostre in xp͞o: que ibi despõsata fuit Vbo. Et iõ: q͞ꝫto copula aliq͞ ẽ magis idissolubilis: tãto par ẽ magis firma vtriusqꝫ partis. s. dei ⁊ hoĩs. ¶ Scd͞a ratio ẽ q꜡ nullus est idoneus legatus ad iterponendũ discordiaꝫ cũ ɔsideratione: nisi sit tãtuꝫ de parte vna q͞ꝫtuꝫ ẽ de parte alia: alias posset haberi suspicio: sed opꝫ q꜡ sit neuter: aut q꜡ participet vtrũqꝫ extremum: q꜡ tunc est magis fidelis ⁊ plus ptinet ad ipsuꝫ. Et ideo q꜡ xp͞s fuit de genere diuino ⁊ de genere humano: ideo fuit ɔuenientissimus mediator: mediante qua mediatione: filioꝝ adoptionem recepimus.

¶ Scd͞a ɔclusio est: q꜡ tp͞s incarnationis xp͞i dicitur tp͞s plenitudinis pp octo. ¶ Primo ꝓpter pacis abundãtiaꝫ ⁊ tẽporaliuꝫ redundãtiaꝫ. Psal. Orietur in diebus eius iustitia ⁊c. ¶ Scd͞o pp plenitudinem gratiaꝝ. Johis p͞. De plenitudine eius oẽs accepimus. ¶ Tertio pp impletioneꝫ figuraꝝ legaliũ. Matt. 5. Nõ veni soluere legem ⁊c. ¶ Quarto ꝓpter plenitudineꝫ diuinaꝝ ꝓmissionum dei. vnde Johis p͞. Gratia ⁊ veritas p Jesum christuꝫ facta est. i. in illo impleti sunt. ¶ Quito pp impletionẽ ꝓphetiaꝝ ⁊ visionuꝫ. Damas. 9. Ut ipleatur visio ⁊ ꝓphetia. ¶ Sexto pp plenitudineꝫ tẽpoꝝ corin. 10. Nos sumus in quos fines seculoꝝ deuenerunt. ¶ Septimo pp impletioneꝫ ruine angeloꝝ. Psal. Implebit ruinas. ¶ Octauo ꝓpter plenitudineꝫ ꝑmioꝝ Ysa. 58. Implebit splẽdoribus aiam tuam.

¶ Tertia ɔcl'o est: q꜡ christus non solum nos in hoc tp͞e ad futuram gloriã adoptauit. sꝫ etiã ab eterno nos ꝑdestinauit. vñ Aug. in libro

de predestinatione sic ait. Preclarissimuz.n. lumen pdestinatiõis z gratie: est ipe mediator dei z hominuz: hõ christus ihs. Ille.n.homo vt a verbo eterno in vnitate psone assumptus filius dei vnigenitus esset. vñ h meruit: q ei9 bonuz qualecuq precessit: vt habeat ineffabilez potestatez: nisi faciête ac suscipiête deo verbo? Ille hõ ex quo esse cepit filius dei vnicus esse cepit: filiũ dei femina illa grã plena concepit: nõ carnis concupiscentia: s3 solo dei munere: z hoc est qd dicit. At vbi venit.s. dei ordinatione. Plenitudo tpis.i. ipletio tpis pfiniti a deo. Misit ds filiuz suũ.i. visibilez fecit nobis. vñ Aug. de trini. Ideo missuz illũ intelligere debemus: qr ex illo incõprehẽsibili: inenarrabili secreto pfunde maiestatis: dedit se cõphendenduz mentibus nostris dei filiuz: non solũ cuz se exinaniret: sed etiã cuz se daret habitaturuz in nobis: natuz ex muliere qd dicit more locutionis hebreoz: vsus.n.hebreoz dicit mulieres nõ virginitate corruptas: s3 feminas. vñ Aug. De spiritu sctõ ex virgie Maria ds vnicus natus est. Sed si qritur fm eundẽ qñō incarnatio facta est ipz verbũ dei. Dico Vbum carnẽ factuz.i.hoiez factũ. Deus aũt semp faciens est: fieri nescit: vt sic. Fctm sub lege: qr fm Aug. sub legis onere circũcisus legalr: z hostia legalis pro illo oblata ẽ: z in tẽplo pñtat9 Luce.2. Nec mir si z illa opa legis sustinuit ex qbus liberaret eos q in eis seruiliter tenebãtur: Factus ẽ ergo sub lege.i. sub onere legis sicut sub alijs penis: nõ tñ sub legis auctoritate: vt ab ea expiaret. Ipse erat.n. dñus legis: Sed vt ab ea nos liberaret sicut ab alijs penis. Ideo sequitur.

¶ Quarta cõclo: qr lex carnis z pcti prepediebat grẽ adoptionẽ. Et ideo ab effectibus legis carnis z peccati voluit nos liberare. Intelligẽduz tñ q qnq sunt effectus legis: q per incarnationẽ ab hac hereditate excludunt. ¶ Primus est ifidelitas. vñ iudicũ scdo. Dixerunt galladite iepte. Heres i domo pris mei eẽ ñ poteris: qr d adulta mre natus es.i. de eccl'ia malignãtiũ. ¶ Scds ẽ vacatio opuz carnis: Gal.4. Nõ erit heres filius ancille cũ filio libere. ¶ Tertius ẽ diffidẽtia de dei po9. vnde numeri.13. d. filij israel.s. diffidentes de po9 dei. Dixerũt se nõ posse obtinere terrã pmissionis. Et ideo dictũ est eis: q illã nõ ingredientur. ¶ Quart9 est psumptio de pprijs viribus. Prouer.2°. Hereditas ad quã festinat non capietur. Unde festinantes hic dicuntur psumentes de meritis pprijs. ¶ Quintum ẽ pctm. Eph.5°. Quia ois fornicator aut immundus: aut auar9: nõ habebit hereditatẽ zc. Unde subdit. Ut eos q sub lege erãt.s. psti z rei: qñtum ad effect9 legis carnis. Actuũ.15. Hoc est onus qd nec nos: nec pres nostri zc. Redimeret a seruitute legis: q facit pctm: seruus est peccati: A diabolo: a pditiõe: z ab effectib9 supradictis. Ut adoptionẽ filioz reciperem9 idest vt bona q p graz dantur: p que sunt filij vel vt participes essemus diue glorie.

Tertium principale.

c Irca tertiũ principale: vbi determiat de adoptiuoz vtilitate: cũ dicit. Qm autez estis filij. vbi nota: q grã adoptiõis qtuor effectus opatur i nobis. ¶ Primus est filiatio spũalis. Nã cuz filij sit imitari prez dicimur filij: qr grã adoptionis facit nos imitari patrẽ xpz. Et sũt duo gnã filioz.s. peñitentes z innocẽtes. Penitẽtes.n. sunt filij: qr imitãtes xpz carnẽ suam crucifigunt cũ vitijs z concupiscẽtijs. In cuius rei testimoniũ: in trãsfiguratiõe: que figat pniaz aiam transfigurantem. Audita est vox pris.s. Hic est fili9 meus dilectus zc. Innocẽtes etiaz sunt filij: qr pdestiati sunt ad vitã eternã. vnde 1a. Johis.5°. dicitur. Qui ex deo est natus: nõ peccat: qr generatio dei cõseruat euz: vt non peccet: vñ dicit. Qm aũt estis filij dei.s.p gratiam adoptiõis. ¶ Secũdus effectus est pfectio vite moralis. Hic aũt meretur fieri habitaculũ spũs sancti: q est donũ dei pciosissimi. Et ideo diligenter ẽ obseruabile. Seruatur.n.bene viuẽdo. Perditur aũt peccando. vñ dicit eph.5. Unicuiq vestz data est gratia.i. fm glosaz spũs sancti. Et seqtur. Nolite contristari spm sanctuz. glosa id est p mala opera a vobis fugare. vñ Aug. dicit. Ut.n. pbaremur adoptati esse a deo in filios dei: spiritum suũ dedit nobis: q signum patris ostendit in filios. vnde dicit. Misit ds spirituz filij sui in corda nostra.s. vt spiritualr viuentes eius morali vite cõformaremur. vnde Ro.8°. Ipse spiritus reddit testimonium spiritui nro: q filij dei sumus. ¶ Tertiũ ẽ cordialis intẽtionis affectio ad deum: ita vt despectis corruptibilibus z caducis: desiderio sursũ feramur in deum. Nã intendere est idez q in aliud tẽdere. Et ideo bona intentio est que ordinatur debite referẽdo ea que sunt ad finez in ipsum: z hoc per potentiam libere operantez.

Nec aũt potentia eſt libeꝝ arbitriuꝫ: ad qđ cõcurrit intellectus vt iudicans. Et voluntas vt eligens. Et ideo hec intẽtio dicitur pura ꝯtra ſimulationẽ ypocriſis. vnde pſal. Deus deuſ meus ad te de luce vigilo. Ad te inqt: non ad luctuꝫ: vel ad hominũ laudẽ. vñ intentio pura ſm Ber. Eſt vt in omni actiõe tua: aut honorem dei: aut vtilitatẽ ꝓximi pretendas: q̃ deſignatur ꝑ clamoreꝫ. vñ dicit. Clamantẽ Abba pater. i. q facit nos clamãtes deſiderio qđ nunq̃ȝ preſumeremus: niſi ſpũs doceret. vñ Iheronymus. Clamor in ſcripturis non magne vocis emiſſio: ſed intẽtionis magnitudo deſignatur. Pſal. Clamaui in toto corde meo exaudi me dñe ⁊c. ¶ Quartum ẽ ſuilitatis peccati exclusio: difficilis proꝛſus res eſt: ⁊ ſoli diuine virtuti poſſibilis ſuſceptum ſemel peccati iugũ a ceruicibus excutere: qm̃ q facit peccatuꝫ ſuus eſt peccati. nec eſt iã liberari: niſi in manu forti. Talẽ autem ſuilitateꝫ excludit gratia adoptiõis. Pniam ꝯſulẽdo: ⁊ ꝯtinentiã ingerendo: vnde dicit. Itaq̃ȝ iam non eſt ſeruus: vili ſuilitate peccati ſeruiẽs: ſed filius amore ſuiẽs. Iohis. 15. Iam nõ dicã vos ſuos: ſꝫ filios ꝑ patris imitationẽ ꝑ grãꝫ. Qđ ſi filius ⁊ heres erit in futuro: ⁊ h̓ per deuꝫ. i. per dei miſicordiam ⁊ operationem. Quã nobis ⁊c.

¶ Dñica infra octa. Sermo đ euãg°. 20.

Erãt maria

c ⁊ Ioſeph mirãtes ⁊c. Luce. 2°. Scđm quod dicit Bernar. Uenit. n. filius dei. Tot ⁊ tanta mirabilia in mũdo operatus eſt: vt non immerito ĩtellectum noſtrum ab oibus rebus mundanis euocauerit: vt ſemper cogitemus: q̄ mirabilia fecit. ſ. qualiter rex dñs ꝑ̃uenit nos: venerit ad nos: ſubuenerit nobis. Et voluerit mori ꝓ nobis: vt viueremus: ſeruire: vt regnaremus. Exulare: vt repatriaremuſ: ⁊ vſq̃ȝ ad ſeruiliſſima opera inclinari: vt ꝯſtitueret nos ſuper oia opera ſua. vnde ſi cõuertamur ad xp̄m erit qui auferet velamen de cordibus: Intellectum illuminet: ⁊ affectuꝫ inflãmet. Sed q̄ hoc fit per propoſitum ſancte voluntatis: ideo euangeliſta in hoc euangelio quatuor ponit aduertenda.

Primum principale.

c Circa primum: vbi proponitur nobis mirabilium xp̄i intellectualis ſpeculatio: cum dicitur. Erant Maria ⁊ Ioſeph: vbi ſunt quinque concluſiones.

¶ Prima ꝯclõ eſt: q̄ conueniens eſt homini agere ꝓpter finem. Nam actiones que ab homine aguntur: ille ſolum ꝓprie dicũtur humane: que ſunt ꝓprie hominis: inquãtum eſt homo. Differt aũt homo ab alijs aialibus in hoc q̄ eſt ſuoꝝ actuum dominus. vnde ille ſolum actiones vocantur humane quaꝝ eſt domin9. Eſt aũt homo dominus ſuoꝝ actuũ per rationem ⁊ voluntatẽ. vnde libeꝝ arbitriuꝫ dicitur eſſe facultas rationis ⁊ voluntatis. Ille ergo actiões ꝓprie humane dicuntur: q̃ ex voluntate deliberatiua ꝓcedunt. Si que aũt alie actiones homini ꝯueniant poſſunt qdem dici hoīs ſed non ꝓprie humane: cum nõ ſint hominis inquantum eſt homo: Manifeſtum eſt autem q̄ oẽs actiones que ꝓcedunt ab aliqua potẽtia cauſantur ab ea ſm rationẽ ſui obiecti. Obiectum aũt volũtatis eſt finis ⁊ bonũ. vnde opꝫ q̄ oẽs actiones humane ſint ꝓpter fineꝫ. Ex quo ſequitur documentum: q̄ actus dicuntur humani inquantuꝫ ꝓcedũt a voluntate deliberatiua. Obiectum autem voluntatis eſt bonũ ⁊ finis. Et ideo ſequitur q̄ primuꝫ humanoꝝ actuum: inquantum ſunt humani ẽ finis ⁊ terminus eorundẽ. Nam illud ad quod terminatur actus humanus. i. quod voluntas intẽdit tanq̃ȝ finem: ſicut ⁊ in agentibus naturalibus forma generati eſt conformis forme generantis: ⁊ hoc intelligitur cuꝫ dicitur. Maria: que dicitur ratio diſcreta. Interpretatur eniꝫ ſtella mariſ. Et qd mare: niſi cor hominis? De quo Ihere. 17. Prauum eſt cor hominis: ⁊ inſcrutabile: quis cognoſcet illud? Quid enim fluctus maris? Sunt autem diuerſi ⁊ mutabiles animi motus ⁊ appetituſ. Scopuli: in hoc mari ſunt conſenſus ad peccata: quibus anima illi dicitur cum peccato. Peccato conſentitur: ad quos ſcopulos declinandos lucet hec ſtella maris: id eſt radius rationis.

¶ Secũda ꝯclõ eſt: q̄ licet mens: ratio: intellectus ⁊ intelligẽtia ſint idem realiter: differũt tamen ratione. Nam mens eſt rõnale ⁊ itellectuale lumen: quo rationamur: intelligimus ⁊ ſapimus. Que ita facta eſt ad imaginem dei: vt nulla interpoſita natura ab ipſa veritate formetur. Mens enim ex eo dicta eſt: quia eminet in anima preſtantior vis inter vires.

¶ Ratio est. Ea vis anime: que inter reruz corporearum naturas: formas: differentias: propria et accidentia percipit vt corporea: sed non extra corpora: nisi rone substatie. Abstra hit enim a corporibus: que fundatur in corpo ribus: non actione: sed consideratione. Intel lectus est ea vis anime: que inuisibilia pcipit: sicut angelos et demones. Intelligentia est ea vis anime: que imediate supponit deo. Cer nit itaqz summuz verum ipm et vere incomu tabile. Sic igitur anima sensu pcipit corpora: imaginatione: corporū similitudines: actione corporum naturas: intellectu spūm creatum. intelligentia spiritum increatum.

¶ Tertia oclo est: q ppositum bone vite licz sit effectiue a spiritu sancto: concipitur tamen a discreta ratione dispositiue: que est liberz arbi trium. ¶ Ratio est. Habere ex hoc enīz libe rum arbitrium dicimur: q possumus vnum recipere alio recusato: qd est eligere. Et ideo naturā liberi arbitrij ex electione considerare oportet. Ad electionem aūt concurrit aliqd ex parte cognitiue virtutis: et aliquid ex pte appe titiue. Ex parte cognitiue requiritur consiliū p quod diiudicatur: quid alteri sit pferendum Ex pte aūt appetitiue requirit q apphendēdo acceptetur id: quod p consilium diiudicatur. Et ideo. 3°. ethi. liberz arbitrium vocatur de siderium consiliabile: qz pprium obiectum ele ctionis est id: quod est ad finem. Hoc autem inquantum huiusmodi: habet rationem boni quod dicitur vtile. Patet q cum bonum sit obiectum appetitus: q talis conceptio bone vi te sit a ratione discreta eligente dispositiue: sz a spiritu sancto effectiue. vnde bene dicitur: q Maria mater fuit iesu. Que dicitur ratio dis creta. Nam sicut Maria ihm: sic ratio discre ta concipit per ppositum sanctitatis p affectuz in voluntate: et per effectum parit illud in bo na conuersatione. Concipit autem de spiritu sancto: quia ipsum bonum ppositum a gratia dei: est effectiue: que dat velle et pficere.

¶ Quarta conclusio est: q oportet q hec vi ta sanctitatis per veram humilitatem custodia tur: quia fm Augustinuz humilitas est ex in tuitu pprie conditionis: et sui conditoris vo luntaria mentis inclinatio in suo: imo ordina bili ad suum conditorem. ¶ Causa huius in clinationis est duplex. Una est intuitus pro prie conditionis. Michee. 6. Humiliatio tua in medio tui. Alia causa est intuitus condito ris: in quo nullus est defectus. vnde in spati one eius magis apparēt defect⁹ nostri. vnde Greg. Sepe iustitia nostra diuino ex animo et iustitie deducata. Iniustitia est: et sordet in discretione iudicis: q fulget in estimatōe ope rantis. Talis. n. custos est sctitatis. vñ Aug. Nisi humilitas oia quecūqz benefacimus pre cesserit: otinuata cōsecutaqz fuerit: totum au fert supbia. Hoc aūt p Ioseph: qui fuit nutri cius et custos ihu significat: qz nunqz ad cōsu mationem puenit ppositum scitatis: nisi il lud et custodiat virtus humilitatis.

¶ Quinta oclo est: q qz vita sancta est meri toria: qz deo accepta: et ratione acceptatōis ma xime est remuneratiua: id stupescit rō: mens otremiscit ineffabilitatem remunerationis. ¶ Ratio est. Nam quotienscūqz transcendē tium reruz notitia in memoriā venerit: totiēs renouat in mēte miraculū. Cum igit vite btē remuneratio sit trāscendens humanā faculta tem: stupescere facit humanā mentez. Et hō est q dicit: Mirabant sup hijs: q dicebantur de ihu. i. de pposito sctitatis. Cui magna et inef fabilia pmittunt. s. qd oculus nō vidit. Tanta sunt ista: q vix aliqs ad ea audet aspirare: et tñ q credit: q expectat: nō sufficit admirari: cum cogitat p eo: qd tam modicū est: quasi ppe ni hil: tanta expectant eterna p transitorijs: cele stia p terrenis: imensa p minimis. Stupet ra tio sup hijs: que cernit: otremiscit oscientia su per hijs: que sentit. vnde lz in foro oscientie in terna fama pie gaudio et cogitatōibus garriē tibus ista dispgit: tamen in foro mentis certi tudo spei fama dispgit. Qd ita remunerabit deus ea: que p hoiem facit: acsi hō ex se ea ha beret: qcunqz ipse facit: q spes pmittit paup tati regnū celoz. ¶ Quid mirz igit si maria et Ioseph mirant de hijs: cuz etiā maiora sint hec: et maiora sentient cum hēbunt: qz sit coz fama: et aliqñ dictura est aia: q maiora sunt qz que audiuimus.

Scdm pncipale.

c Irca scdm vbi pponitur nobis ad consequendaz vite pfectionem debi bita dispositio: cum dicit. Et benedi xit eis Symeon. Ubi nota q ad hanc disposi tionem quatuor requirunt. ¶ Primū est diz uina assistentia: que iustum vsqz in finem nō derelinqt. Hec intelligitur per benedictionē cum dicit. Et bñdixit eis Symeon. Nā diua benedictio nihil aliud est: qz qdam singlaris

⁊ gratiosa adoptio in filium regis ⁊ eterne he/
reditatis. Sicut.n.antiqui patres solebāt be/
nedicere filios.s.ad habenda bona tēporalia:
pꝫ de Ysaac: Gen̄.27. Sic deus pater bene
dixit filios gratie in bonis spiritualibus ꝑ gra
tiam eis assistendo. vnde ephe.ꝑ. Benedixit
nos omni benedictiōe spirituali in celestibus.
Symeon interꝑtatur visitatio: que cuꝫ cui se
infundit obedientē facit: q2 sine ipsa nihil bo/
ni possumus. Phi.4. Gr̄a opatur in nobis
velle ⁊ pficere. ¶ Scd'ꝫ est sui ipsius ꝯsidera
tio. Nā valde necessariū est: vt merita magna
boni viri interna gratie visitatio promoueat.
Qd tunc fit: cū ratio ꝑ gratiaꝫ eruditur: ne de
ꝓposito sanctitatis qd cōcepit in affectu: pepit
in effectu: inaniter extollatur. Bonū.n.quod
humiliter fit: erigit ꝓpositū ad culmē virtutis
Arrogantia vero ꝑcipitat in foueā criminis.
Et ideo necesse est: vt de hoc ipsa grā rationeꝫ
querat. Vt sic bonoꝝ suoꝝ ruinā cauere pos/
set. vnde dr̄. Ecce positus est hic in ruinā ⁊c.
Israel dicitur vir videns deū: qui est hic viri
lis animus: q nunc videt deuꝫ ꝑ speculū. Hu
ic exercitiū boni opis occasio est: vt d bono de
terius ruat ꝑ elationē: vel ēt de bono in meli⁹
ꝑ humilitateꝫ ꝯsurgat. Supbia.n.ruina est ꝑ
occasionē. Hanc aūt ruinā phariseus videba
tur hr̄e dicens. Ieiuno bis in sabbato. Pu/
blicanus.n. habuit Iesum in resurrectione:
De⁹ ꝓpicius esto mihi peccatori. Caueāt er/
go qui Iesuꝫ hn̄t: ne habeant ipꝫ in ruinam.
vnde Ber. Nisi.n.sup humilitatem funda/
mentū stabiliatur spirituale: minime stare pōt
hedificiuꝫ. ¶ Tertiū est laudis humane decli
natio. Ipsa nāqꝫ humana laus euacuat omne
meritum virtutuꝫ. vnde Greg. Cōpellor di
cere: vt bona que agitis: cū magna cautella ti/
meatis: Et hoc est qd dicit. Et in signum cui
ꝯtradicetur. Nā intentiōis rectitudo: signuꝫ
est in qd ponitur iesus. Demōstrans q̄ꝫ fru/
ctuosum ⁊ salubre est nobis bonum qd exerce
mus: si illud ea intētione agimus: vt solius in
terni inspectoris oculo placeamus. Sic econ/
tra de illis qui agunt: vt ab hoibus videantur
Matth.6°. Solis.n.illis visio premium erit
in retributioneꝫ: quibus amor eius solus: cau
sa fuit in actiōe. Sed huic signo ꝯtradicunt q
laudē ⁊ gloriaꝫ querūt. ¶ Quartuꝫ est sancti
desiderij feruens affectio: vbi nota f'ꝫ Ihero
nimuꝫ: Qd sicut duo sunt fontes in radice ly/
bani: a quo Iordanis iste fluit: qui contactu
mundissime carnis xp̄i ꝯsecratus est. Sic in
radice aie nostre sunt due potētie.s.intellectus
⁊ voluntas: a quibus sicut a fonte fluit vita cō
tēplatiua.⁊ terminaᵲ ad finē vltimuꝫ.s.deuꝫ.
Qd pꝫ: q2 ꝑ potentias illas possumus deum
ꝯtingere ꝑ quas facti sumus ad imagineꝫ dei
fm Aug.⁊c. Opposito tn̄ modo actus istarū
virtuꝫ ꝑtinent ad ꝯtemplationem: q2 videlicet
cognitio mouetur a rebus ad animam: ⁊ dile
ctio ab anima ad res ipsas. Ideo in actu con
tēplationis quo ad notitiā: deus descendit ad
nos ꝑ ꝯsiderationeꝫ: ⁊ nos ad ipsuꝫ ascēdem⁹
ꝑ dilectionem ⁊ desideriū eternoꝝ: vt etiāꝫ pꝫ
in mysterio incarnatiōis fm Leonem papam
di. Dei ad infima inclinatio: fuit hoīs ad sum
ma ꝓuectio: ꝑ hoc q̄ in diuina persona fuit as
sumpta humana natura. Ideo dicit saluator.
Ignem veni mittere in terraꝫ. Sicut enīꝫ res
ignita sursum fertur: ita aīa caritate inflamma
ta sursuꝫ agittaur. Et hoc est qd dicit. Et tuaꝫ
ipsius aīam ꝑtransibit gladius ⁊c. Gladius
Iesu est sancti desiderij feruor ⁊ acumen.s.in
cauendo malū.⁊ in exercēdo bonuꝫ. Hic per
trāsit aīam Marie. dū interna penetrat ratio
nis. Vt reuelentur ex multis cordibus cogita
tiones. Nec i nobis agi nōnunqꝫ sentim⁹. Vt
cum aliqd pertinens ad sanctitatem aggredi ꝓ
ponimus ⁊ effectū mancipare ardēter deside/
ramus. Ipse motus internus ratiōis: cuius ē
bona ꝯcipere: parturire: disponere: ⁊ modera
ri acumine feruidi desiderij: quasi gladio vul/
neratur. Vnde estuante corde multe sollicitu
dines diuerse ꝓuidentie ꝓducuntur. Vt qd
ardenter fieri desideratur: deuote exequatur:
pseueranter teneaᵲ. ꝑ quod fit: vt ea que solēt
interuenire impedimenta caueantur. Vt.s.ni
hil humani fauoris: sꝫ intuitu soli⁹ eterne re/
tributionis exerceatur. Et hoc est gladium Ie
su animaꝫ Marie pertransire: vt ipse ei⁹ aīaꝫ
pertranseunte reuelentur ex multis cordibus
cogitationes.

Tertium principale.

c Irca tertium: vbi ostēditur vite per
fecte ꝯsecutio: cū dic̄. Et erat Anna
prophetissa: vbi nota q̄ ad ꝯsequen/
dam pfectioneꝫ vite sex reqrūtur. ¶ Primuꝫ
est lumen supnaturale. Nam ꝑ hoc aīa eleuaᵲ
ad actum beatificum. Ratio est. Nihil potest
exire in operationem transcendentē actionem
sue nature: nisi prius eius virtus fortificetur:
sicut dyaphonum non potest illuminare: nisi

actu recipiat lumen. Sed vita ɔtēplatiua eſt
actio trāſcendens facultatē nr̄az. Ergo neceſ
ſarium eſt nobis oriri lumen glīe ad huiuſmo
di opationem ɔſequendā. Intelligendū tamē
ꝙ deus eſt cā vniuerſalis illuminationis: ſic̄
ſol. Aliter tamen. Nam ſol agit ꝑ neceſſitatez
nature. Deus aūt volūtarie ꝑ ordinem ſue ſa
pientie. Licet aūt ſol q̄ztum eſt de ſe: oia corpo
ra illuminat: ſi tamen aliquod impedimentuz
inueniat in corpore: relinqt illud tenebroſum.
Sic deus nō opponenti obſtaculuz: infundit
gratiā ⁊ ꝑficit intellectum dono ſapie: ⁊ affe/
ctum emollit igne caritatis. Et h̄ eſt ꝙ dicit.
Et erat Anna prophetiſſa. Anna ḡ eſt huiuſ
modi aia: que in vacuum gratiā dei nō recipit
cauta ſibi ꝑ ſanctitatez ɔuerſationis. Vtilis ꝓ
ximo per opationez fraterne caritatis: pia deo
ꝑ rectitudinē intentionis. Dicit̄ etiā ꝓphetiſ
ſa: vt videat in lumine gratie mala p̄terita: q̄
ɔpungant ad dolorē: videat futura: que inſi/
ſtant tēptando: vt ɔcutiat̄ ad timorē: videat p̄
ſentia. ſ. infirmitatē: vt excitetur ad cautellaz.
¶ Scd̄m eſt p̄ſumptio bone ſpei. Hec enim
ſm magr̄z ſniaꝝ eſt certa expectatio future be
atitudinis: veniēs ex dei gratia: ⁊ ex meritis
precedentibus. ¶ Et nota vbi eſt expectatio
ſpei: ibi duo ſunt. ſ. intentio animi ad futuraz
glīam: ⁊ ꝑmanentia in loco ſpūali: que deus ē
Iohis. 15. Manete in me: ⁊ ego in vobis.
Ex quo elicit̄: ꝙ ſpes efficit in nobis ſecurita/
tem. Pſal. In deo ſperaui: nō timebo qd faci
at mihi hō. Securus eſt ſperās in domino.
Protector eniz eſt dominus oīum ſperantiū
in ſe. Et ideo dicit̄. Filia Phanuel: que inter
pretat̄ facies dei: q illic hȝ p̄rem: q teſte Iac. i.
voluntarie genuit nos verbo: qđ eſt facies dī
patris. Matth. 19. Anguli eoꝝ ſemꝑ vident
faciem patris. Filius dicitur facies patris.
Pſal. Vſquequo auertis faciez tuaz a me: id
eſt differs filiū tuum mittere de tribu Aſſer: q
interpretat̄ btūs: q2 ad numeꝝ illoꝝ pertinet:
quos elegit deus. Hos ꝑ ſuam beniuolentiā
vocauit ad rectā fidem: iuſtificauit ꝑ ſuā inha
bitationē ſempiternā. ¶ Tertiuz eſt habitus
virtutum. Nam opa meritoria vite ꝑfecte nō
poſſunt ꝑfici ab hoīe: niſi per virtutes: quib9
ſicut qbuſdaz hitibus exitur in opa virtuoſa.
Ideo deus ɔferendo gratiam: cāt virtutes in
anima: quibus opera meritoria ꝑficiantur.
¶ Intelligendū tamen ꝙ in virtute duo notā
tur. ſ. habitus virtutis ⁊ cauſa eius. Actus au

em peccati ſi conſideratur: vt comparatur ad
virtutem: prout eſt habitus quidam: non po/
teſt eam expellere: ſi ſit vnus tm̄: ſicut non ge
neratur habitus per vnum actum: ita nec per
vnum actum expellitur. Sed q2 habitus vir
tutuz eſt de difficili mobilis: maxime requirit
ad vite perfectionē. Et hoc eſt ꝙ dicit. Et hec
proceſſit in diebus multis. i. virtutibus. vn/
de de ſanctis patribus dicitur: ꝙ mortui ſunt
pleni dierum: vt de Abraham geneſis. 25°.
¶ Quartum eſt delectatio ſpiritualis: q2 dele
ctatio eſt conuenientis cum cōuenienti coniū/
ctio. Deus autem maxime conuenit anime:
vtpote ad imaginem eius facte: q2 ſm Augm
Ideo anima imago dei eſt: quia ipſius capax
⁊ particeps eſſe pōt. Et hoc maxime fit: quan
do potentie eius ſcilicet voluntas amando: ⁊
intellectus cognoſcendo: ſtant ɔuerſe ad deū
Et ideo non eſt plena delectatio: niſi in perfe
cta coniunctione potentiaꝝ anime ad deuz: ſi
cut eſt in patria. Et ideo dicit Aug. ꝙ omniſ
delectatio: mundana amaritudine temperata
eſt: vt ſciatur ꝙ non eſt vera delectatio: niſi cū
deo. vnde ſcribitur in libro de anima ⁊ ſpiri/
tu. Propterea enim deus homo factus eſt:
vt totum hominem in ſe beatificaret: ⁊ tota ho
minis conuerſio eſſet ad ipſum: ⁊ tota delecta
tio eſſet in illo cum aſſenſu carnis videretur ꝑ
carnem: ⁊ aſſenſu mentis per diuinitatis con
templationez. Hoc erat totum bonum homi
nis: vt ſiue ingrederetur: ſiue egrederet̄: pa/
ſcua in factore ſuo inueniret. Paſcua foris in
carne ſaluatoriſ: paſcua intus in diuinitate cre
atoris. Et hoc eſt qđ dicit. Et vixerat cum vi/
ro ſuo annis ſeptem a virginitate ſua. Vide/
tis q̄z breue tempus quo cum viro deguit: re/
ſpectu illius temporis: quo viduata manſit:
Modicum enim videtur anime ſpirituali tē/
pus: quo iocundis amplexibus delectata: cuz
viro ſuo viuit. Sed non modicū: quando eo
ſubtracto admodum vidue ſuſpirat ⁊ gemit.
Septem annis vixit cum viro ſuo: vſqꝫ. 84.
in viduitate manſit. Septenarius numerus
ſignat ſabbatum mentis: quo fruitur anima:
dum eſt cuz viro ſuo. Interne iocōditatis gau
dium in vnitate ſpirituali cōſiderans: qua vi
ro coniungitur: quia adheret deo: vnus ſpūs
eſt. Prima corinthiorum. 6. Que etiā octua/
gintaquatuor annis in viduitate permanet.
Denarius per ſeptez ductus reddit. 70. Si
autem ſeptenarius per binarium ⁊ predictis

addatur vsq3 ad .84. peruenitur. Denarius ad decem mandata: ⁊ septenarius ad septē spiritus sancti dona. Binarius ad geminam dilectionem dei ⁊ proximi pertinet. ¶ Quid est ergo .84. annis in viduitate: nisi ꝙ anima quidem ad tp̄s destituta: ardenter desiderat sponsum suum absentē: ⁊ ex eius desiderio ꝑ gratiam sancti spiritus: qua nō caret ad bona opa christi: seruat mādata: ⁊ in dilectione gemina in se gratiaꝫ sancti spiritus manifestat. Quid est ergo .84. annis in viduitate: nisi duꝫ spōsus abest: quantum ad iocunditatem actionis sancte per gratiam septiformem in predictis se exercet. Plerunq3 anima ab ea qua delectabatur gratia: destituitur ad tp̄s. Quod adeo fit non tam dissipatorie: q3 dispensatorie. Adeo enim ad tempus deseritur: vt defectuꝫ suum sentiens humiliter: ⁊ deus ardētius desideretur. Manet itaq3 .s. cum aīa in obseruatione legis ⁊ dilectōis ad sctām actionē. ⁊ tn̄ se ad tp̄s subtrahit: q3tuꝫ ad robur: cui innitebat ad formationē: ⁊ q̊ fruebat quo ad iocūditateꝫ ¶ Quintum quod ad ꝯsequendam perfectionem vite requiritur etiā mundicia mentis ⁊ corporis. Et ideo dicit a virginitate sua. De mūdicia mentis pꝫ. Nam virgo nō hꝫ in memoria quo ꝯfundatur eius ꝯsciētia: sicut illa que expta est carnis voluptatē. Non. n. titillatur cor virginis memoria ex pte turpitudinis: nec in proposito experiendo: eo ꝙ virginitas ſm Augm̄ est in carne corruptibili: incorruptiōis ppetue meditatio. ¶ De mūdicia corporis pꝫ Nam angli ⁊ si abundāt delectationib⁹ spūalibus: inexptes tamē sunt delectationū sensibilium. Ideo igit in virginibus est humanitas angelica: q2 virgines sunt inexptes delectationum carnaliū: vt abundent delectationib⁹ spiritualibus. ¶ Cuꝫ igit ꝓprium sit anglice nē nō posse carnales: sed spūales delectatiōes experiri: necesse est vt angli amore nāli plus diligant virgines. vnde dr̄. A virginitate: q̄ .s. est ꝑmūdicia mētis ⁊ corporis. ¶ Et nota ꝙ q virginitatē seruare voluerit: necesse hꝫ mortificare mēbra ieiunijs ⁊ vigilijs. ¶ Item obligatione voti: q est supior gradus. ¶ Item pseuerantia mentis. vnde dicit ꝙ erat ieiunijs ⁊ obsecrationibus seruiēs deo nocte ⁊ die. q. d. q2 puritati mentis ⁊ corporis intendit: sicut dicitur ꝑ corin .7. vt sit sctā corpore ⁊ spiritu. Per ieiunia aūt accipitur mortificatio carnis Per obsequm deuotio mentis. Per h̄ autē ꝙ dicitur. Nocte ⁊ die: pseuerantia mētis intelligit. ¶ Sextus est huius vite regulatio. Nam ſm Dionysiuꝫ de diuinis no. Diuina scriptura est lumen ⁊ regula: qua debet vita contemplatiua regulari. In hac autem sunt quatuor actus essentialiter ordinati. Quorum primus actus diuine reuelationis est: quo reuelantur necessaria ad salutem. Et q2 templū est locus doctrine ⁊ reuelationis: ⁊ quia iesus erat docens in tēplo: bene dicitur. Que non decedebat de tēplo ⁊c. ¶ Secundus est actus humane meditationis: quo glibet fidelis meditatur in diuina scriptura. Et ideo dicit. Et hec ipsa hora supueniens. ¶ Hec hora est tēpus optimum meditationi. Nam de saluatore meditāti: occurrit materia sufficiens: q2 ſm Ber. Videbis letitiā tristari: pauere fiduciā salutem pati: vitam mori: virtutem sustentari Et qd̄ maius mirabile est: ibi cernit tristitia letificans: pauor confortans: passio saluans: mors viuificans: infirmitas roborans.

¶ Terti⁹ est benigne coicationis: qua homo id quod nouit de scripturis: ꝯmunicat alijs p̄dicādo. vnde psal. Loquebar de testimonijs ⁊c. Et ideo dicitur. Et loquebat de illo oibus qui expectabant redemptionē isrl. ¶ Quart⁹ est deuote laudis ꝯfessio. vnde dicitur. Confitebatur dn̄o. Nam si fructuosam atq3 pfectā volueris deo offerre ꝯfessionem: oꝫ vt eaꝫ ad deum offeras duplicē: laudando illum: accusando te. Illum vt iustum ⁊ beneficū. Te aūt vt pctōrem: ⁊ ad eius beneficia semꝑ ingratū vnde Ber. Confiteamur aūt dn̄o gemina cōfessione: vt duplicibus vestiamur. i. ꝯfessione pctōꝝ nr̄oruꝫ: ⁊ ꝯfessione laudis diue. Tunc enim veri ꝯfessores eritis: si ois vita vr̄a confiteatur vos pctōres ⁊ dignos multis maioribus penis. Deum vero summū bonuꝫ: q pro hijs leuibus ⁊ trāsitorijs eterna cōdonat supplicia: que meruistis.

Quartum p̄ncipale.

Circa quartū vbi ponit meriti condigni debita remuneratio: cum dicit. Et vt pfe. oia. vbi sunt tres ꝯclōes ¶ Prima ꝯclo est: ꝙ lex mosayca vitam ꝯtēplatiuam ad meritum disponebat. Nam lex mosayca est quedam regula actuum humanorum: concupiscentiam restringens: ⁊ peccatū prohibens pene appositione. Insufficiens tn̄ ⁊ impfecta: quia totaliter non facit hoiem idoneum ad participationem felicitatis eterne.

Hoc.n.soluz fit per gratiā spiritus sancti: q̄ le
gem adimplet. Hanc gratiā lex vetus confer
re nō potuit: sed hec reseruat xp̄o. Johis p̊.
Lex p Moysem data est: gratia ⁊ virtus p ie
sum christū facta est. Et lꝫ lex vetus operabat
aliqd ad h: vt pueniatur ad finem: nō tamen
sufficit. Et ideo dicit. Et vt perfecerūt omnia
ꝺm legem Moysi.

Scḋa ꝯclo est: q₂ ꝙ lex vetus vt dictū est:
est insufficiēs ad pfectionem meriti: oꝫ vt lex
euāgelica supaddatur. Est.n.lex euāgelica q̄
dam regula ⁊ mēsura actuum humanoꝝ: da/
ta ⁊ diuinitus reuelata: que totalr̄ fecit hoiem
idoneum: iustificādo eum ad pticipationē feli
citatis eterne. Et h p gratiam spūs sancti sibi
assistentē. vnde apl's. Non.n.erubesco euan
gelium. Uirtus enim dei in salutē omni cre/
denti. Et h est ꝙ dicit. Reuersi sunt in galile
am ciuitatem Nazareth. Galilea interpretat
trāsmigratio de merito virtuū ad eterne gl'ie
remunerationeꝫ: vel de merito bone actionis
ad gratiā ꝯtēplationis: cognitionis ⁊ reuelati
onis. In ciuitatē Nazareth: vt etiā exemplo
bone fame florescat apud omnes.

Tertia ꝯclo est: ꝙ pseuerantibus in ista vi
ta quatuor ꝯferunt p̄uilegia. Primum est
inchoata felicitas: q₂ sicut docet Diony. illi q
in hac vita sunt ꝯtēplatiui: sunt illius felicitatꝭ
iam pticipes effecti. Isti.n.iam gustauerunt
virtutē futuri seculi: ꝺm apl'm: habentes ꝯuer
sationem in celis: q₂ istoꝝ delectatōes sunt cir
ca celestia. vnde dicit. Puer.i.innocēs ꝯtem
platiuus. Crescebat.s.inchoatiōe felicitatis.

Secundū est pfecta securitas: q₂ isti qui in
diuinis ꝯtēplationibus sunt intenti. sunt ita p
fectis defectibus accēsi: vt timores nocturnos
nō curent: q₂ pfecta caritas foras mittit timorē
Qui.n.timet: nō est pfectus in caritate. vnde
dicit. Et confortabatur.s.diuina caritate.

Tertium est pacata trāqllitas: quam in ip̄o
diuina sapia opatur: q₂ tales p exercitium ta/
lium hēnt virtutes supiores ita habituatas vir
tutibus: q tenent totalr̄ subiugatas vires infe
riores. Sicut nobiles in ciuitate q̄to sunt sa
pientiores: tanto melius habent sibi coēm po
pulum subiectū. vnde apl's. Si spiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. vnde dicitur
Plenus sapia: que inferiora regenda discer/
nantur. Quartū est pmpta facilitas ad vir
tutes. Hanc causat in eo gratia aspera alleui
ando. Gratia.n.nihil difficile abhorret pro
christo sustinere. vnde apl's. Omnia possum
in gratia: que me confortat. Ideo dicit. Gra/
tia dei erat in illo ⁊c.

In octaua natiuitatis. In die circoncisio/
nis. Sermo vigesimus primus.

P Ostquā ꝯsu
mati sunt dies octo: vt cir/
cōcideret puer ⁊c. Luc.2.
Cuꝫ incarnatio filij dei sū
me fuit nobis necessaria:
ideo maxime fuit homini
cognoscenda: vt affectus hois ad ip̄m dirige/
retur: q₂ ꝺm Aug[m] amare reꝫ ignotā nullus
pōt. Et ideo dispēsatione diuine ꝓuidentie fa
ctum est: vt res singule singl'is noibus distin
guerentur: qbus hō haberet notitias singulo
rum: q₂ noia habent ꝓprietates exprimere.
Et ideo ꝯgruum fuit filium dei singulari no/
mine noiari: vt cognosceret: ⁊ cognit⁹ huma/
nus affectus ad eum inflāmaretur: vt dicat.
Postq̄ꝫ ⁊c. vbi p̊ ꝓponit nobis vt humilis:
qḋ ꝓbat cauterij sceleris ipressio: ibi. Postq̄ꝫ
Scḋo ꝓponit nobis vt cognit⁹. qḋ innuit
nois ipositio: ibi. Uocatū est nomē eius ihs.
Circa totum in vl'i sunt due ꝯsiderationes
Prima est de eius circōcisione. Secū/
da est de tpis eius applicatione. Circa pri
mam sunt quinque conclusiones.

Prima est ꝙ circōcisio deleuit pctūm ori/
ginale ⁊ actuale in puulis ⁊ adultis: sicut nūc
facit baptismus: excepto ꝙ paradisi ianuā nō
introibant: sed in sinu Abrahe qescebant. Fe
mine adulte saluabant per opationem bonam
sed puule in fide parentum.

Secunda ꝯclo est: ꝙ circōcisio data fuit p̊
vt per obedientiā mādati Abraham placeret
deo: cui per p̄uaricationē Adam displicuerat
Secundo in signū magne fidei Abrahe:
q credidit se habituꝝ filium: in quo esset bene
dictio oium hoium. Tertio vt ille pplus a
ceteris nationibus distingueretur h signo.

Tertia ꝯclo est: ꝙ circōcisio est mutata per
baptismū: q₂ baptismus est magis cois ⁊ pfe
ctior. ⁊ lꝫ in circōcisione pctūm deletur: tamen
gratia nō ꝯferebat: nec virtutes: nec virtutis
augmentū: vt in baptismo. Et nota ꝙ tri/
plex est remedium ꝯtra originale peccatum.
Primum fuit in statu nature.s.fides pa/

rentum in paruulis: ꝛ virtus sacrificiorum in
adultis: vt dicit Grego. ¶ Scđm in statu le
gis scripte fuit ipsa circūcisio. ¶ Tertiū in sta
tu gratie baptismus.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ xp̄s voluit circoncidi.
¶ Primo: vt oēm materiam erroris tolleret
Ratio est: qꝛ aliq dicturi erāt ipsum celestē car
nem vel fantasticā attulisse. vnde in circoncisi
one fuit ꝓbatio vere carnis: per ꝓprij sanguis
emissionē: vbi sumit documentum: ꝙ statim
ostēdit xp̄s hoiem redimendum per ve natu/
re humane passionem. Et h̄ ꝓpositum passio
nis ostendit primo in circuncisione. ¶ Scđa
ratio est: vt subi,ciendo se legi: nobis exēpluꝫ
humilitatis p̄beret. Fuit. n. necessariū homini
vt legislator legi se subijceret: ne obſuantia le
gis homini ipossibilis videret. Ideo ēt legisla
tor duriora sustinuit: ꝛ nobis leuiora imposu/
it: qꝛ nō venit soluere legē: sꝫ adimplere. Ta/
men sciendū ꝙ nō subijciebat legi: q̄ datur ad
iustificatiōeꝫ: vt iustificaretur: qꝛ super naturā
ꝛ hominū ꝯsuetudinē cōceptus ꝛ natus. Etiā
ꝓpter hoc vēisse puer dicitur: qꝛ purus ab oi
ꝯtagione humana. Et ideo icepit ab humilita
te: que est fundamentū totius perfectionis: se
ipsum enim exinaniuit formam ſui accipiēs.
Quāta ergo erubescētia dꝫ ꝓfundi seruꝰ trās/
grediens: dum videt dominuꝫ legis: legē ser
uare. ¶ Tertia ratio ē: vt nos spiritualiter cir
concideremur. Est auteꝫ triplex circōcisio spi/
ritualis. ¶ Prima est circoncisio cordis: de
qua dicit glosa. Qui fidei puritatē in mente cu
stodit: corde circoncisus est. Ex quo pꝫ ꝙ cir/
concisio cordis fit per puritatem fidei. ꝛ amo/
tione cogitationum malaꝝ. vnde Aug. Cir/
concisio cordis est que purificat aiam ab imū/
dis cogitationibus: interiorisqꝫ hois maculas
abscidit: illicitam ꝯcupiscentiam amputando.
Ysa. p̄. Lauamini: mundi estote: auferte ma/
lum cogitationum ꝛc. ¶ Scđa est coꝝ: que fit
per resecationeꝫ verboꝝ inordinatoꝝ. ¶ Et
nota: ꝙ mala lingua ſm diuersitatem malitie
sue: diuersa mala opatur. ¶ Prima ligua ē
dissoluta: ꝛ hec generat turpes imaginatiōes
in corde. vnde eccli. 23. Indisciplīose loquel
le ne assuescat os tuum. Est. n. in illa verbum
peccati. ¶ Scđa est litigiosa: ꝛ hec extinguit
caritatē. Prouer. 10. Qui ꝓfert ꝯtumeliaꝫ in
sipiens est. ¶ Tertia est detractoria: ꝛ hec se
minat discordiam. ¶ Quarta est murmurās
ꝛ talis confundit paceꝫ. ¶ Quinta est secreta
reuelans: ꝛ talis prodit fideꝫ. Eccli. 27. Qui
denudat archana amici prodit fidē. ¶ Sexta
est iurans: ꝛ talis ꝓuocat ꝯtra se indignationē
dei. Eccli. 22. Iurationi nō assuescat os tuū:
multi enim casus in illa. ¶ Septima est lin/
gua iactans: que multiplicat iurgia. Prouer.
27. ¶ Octaua est dolosa falsi amici: ꝛ illa dis/
sipat fraternitateꝫ. ¶ Nona est seductoria: ꝛ
blanda. ¶ Decima est mēdax: q̄ occidit aiam
Sapientie. p̄. ¶ Undecima ē ligua duplex:
que ꝯturbat pacē habentes. Eccli. 28. Bilin
guis maledictꝰ mltos. n. turbauit paceꝫ hn̄tes
¶ Tertia circoncisio est carnaliuꝫ voluptatū.
Hec autem ꝯsistit in ꝯtinentia: que hꝫ regere
animū: quantuꝫ ad appetitū boni: ꝛ hec est du
plex. ¶ Una: que refrenat appetitū voluptatū
Et alia que refrenat appetitum diuitiarum.
De qbus Seneca: Hac mediocritatis linea
continentiam obſuabis: vt nec voluptati de/
ditꝰ: ꝓdigus: ꝛ luxuriosus appareas: nec aua
ra tenacitate sordescas. Hec eniꝫ voluptas est
circoncidenda: qꝛ multa mala facit. ¶ Pri/
mo: qꝛ corpori ē mortis occasio vel ifirmitatis
¶ Secundo: quia corpus spiritui facit con/
tumax. Bernar. Voluptas carni concupiscē
ti aduersus spiritum in adiutoriuꝫ fit. ¶ Ter
tio: sterilitatem bonoꝝ operum inducit. Ysa.
48. Nunc audi hec delicata: veniet tibi in die
fructificationis sterilitas. ¶ Quarto facit ho
minem incōpatientem: vt patet in diuite epu/
lone. ¶ Quinto: spiritualibus delicijs priuat
Bernar. Delicata est consolatio diuina: non
datur admittentibus aliena. ¶ Sexto in pe/
nam eternam ꝯmutat. Apoc. 19. Quantū glo
rificauit se ꝛ in delicijs fuit: tantuꝫ date illi tor/
mentum ꝛ luctum.
¶ Quinta ꝯclusio est: ꝙ xp̄s voluit circonci/
di octauo die propter duo. ¶ Primo: ſm do
ctrinam suam nos docens: ꝙ quilibet in prin/
cipio vite sue: debet a vitiosis circoncidi: ꝛ bo
nis moribus informari: qꝛ quod noua testa ca
pit: inueterata sapit. ¶ Secundo in signum:
ꝙ spiritualis circōcisio: debet fieri per octo vir
tutes: ſm Ber. ¶ Prima dies est iustitie: in
qua nascitur homo: quando sol iustitie ortus i
animo peccatorum illuminat tenebras. Hor
rendumqꝫ dei iudiciuꝫ internis obtutibus of/
fert: Addens ad terroris vinculum: breuem
dierum numerum: ꝛ finem incertū. Hec pla
ne vespera est: ad quam demorabitur fletus:
Et necesse est addi matutini letitiaꝫ: vt auditā

faciat nobis misericordiaz suaz. Sic.n.fit ve
spere ⁊ mane dies vnus. Est aũt dies ista: iu/
stitia: reddẽs vnicuiqʒ qd̾ suum est: nobis mi
seriam: deo misericordiã. In hac die puer na/
scitur. ❡ Scd̃a est dies prudẽtie. In hac die
prudentie eligat de p̃senti seculo necꝫ fugere.
dicens cum ꝓpheta. Odiui eccl̃iam malignã/
tium: ⁊ cuʒ impijs nõ sedebo. ❡ Sed nõduʒ
sufficit hoc. Forte.n. vult eligere solitudinem
non satis attẽdens ꝓpriam infirmitateʒ: ⁊ pi
culosam diaboli luctã. Quid.n. periculosius
q̃ʒ solum luctari cõtra antiqui hostis versutias
a quo videat: ⁊ queʒ videre nõ possit: Et ideo
necessaria est. ❡ Tertia dies que est fortitudi
nis: in hac die eligit ꝯgregationẽ: que pre for/
titudine terribilis est: vt castroꝝ acies ordina/
ta. Ueh aũt soli: q2 si ceciderit: nõ habet suble/
uantem se. Ideo ꝓpheta postq̃ʒ dixit. Odiui
eccliaʒ malignantiũ: addidit. Lauabo inter in
nocentes manus meas. ❡ Quarto illucescat
dies tempãtie: vt querat quõ reseruare pos/
set incõtinentes motus voluptatis: curiosita/
tes elationis. ❡ Quinto illucescat dies patiẽ
tie: per quam oia aspera ⁊ dura: tacita ample/
ctaris ꝯscientia. Et q2 occasione patientie tem
peratio supbie ĩpetit. Ideo necessarius est di/
es sextus.s. humilitatis ⁊ septimus dies.s. de
uotionis: in qua nihil est laboriosum: sed totũ
suaue. sed hec dies est paucoꝝ. ❡ Octaua di/
es est necessaria: que est discretio: que est ma/
ter virtutum: ⁊ pfectionis ꝯsumatio. In qua
circonciditur puer: vt non plus vel minus fi
at. Et q2 rara est: eius defectus suppleat virt⁹
obedientie: vt nõ plus: nec minus: nec aliť q̃
imperaẗ: faciatis. ❡ Nona dies est dies eter
na: in qua nomẽ christo imponitur salutis: q2
ibi existentibus salus opata in medio terre: ꝑ
fuit ad effectuʒ: q2 in obiecto beatifico sunt ple
ne satiati ⁊ qetati. ❡ Ratio est: q2 nihil põt vl/
timate qetare: nisi vbi ratio obiecti alicuius po
tentie inueniẗ in summo. Hoc autẽ est in solo
deo: in quo inueniẗ omnis ratio boni. Nam
nullus appetitus qetatur: donec sit totalr̃ satia
tus: cum ois apppetitus desideret ad satietatẽ
Sed nullum bonũ circa deum põt satiare nr̃ʒ
appetitum intellectiuũ: cum omni creato intel
lecto: intellectus possit aliquid maius cogitare
Ergo cor nostrum est inquietum: donec rege
scat in vltimo fine. vnde ꝓpheta. Melior est
dies vna in atrijs tuis: super milia. Sunt.n.

alie octo dies: qbus puer spũalis circonciditur.
❡ Prima dies est natiuitatis nature: que est
multum vitiosa: q2 nascimur filij ire. Erũno/
sa: q2 implicat ad miseriam. Job.15. Mulier
cum parit: tristitiam habet. Defectuosa: q2 in/
cluditur inopiã. Job.2. Nudus egressus sum.
Breuissima Job breui viuens tpe. Et ideo
rectissime ꝯparatur vmbre: fm illud psal. Di
es eius sicut vmbra declinauerunt. ❡ Primo
sic vmbra cito trãsit ⁊ euanescit: sic ⁊ vita nr̃a.
Job septimo. Dies mei velociter transierũt.
❡ Secundo: quia sicut vmbra retineri nõ po
test: sic nec que preterit hora: redire potest.
Ecclesiastici nono. Nemo est: qui semper vi/
uat: ⁊ qui huius rei habeat fiduciam.
❡ Tertio: quia sicut vmbre nullum vestigi/
um remanet: sic nec dierum. Prouerbioruʒ
30. Tria sunt mihi difficilia: ⁊ quartum peni/
tus ignoro: scilicet viam viri in adolescentia
sua: aut nauis que transit aquas: aut auis que
transuolat aera: aut viam colubri super petraʒ
quorum non est vestigiuʒ inuenire. ❡ Quar
to: sicut vmbra habet similitudinem corporis
⁊ non est corpus: sic ⁊ vita nostra non est vita
sed est similis vite. vnde Augustinus. Quid
est aliud viuere: q̃ de vita transire. ❡ Quin
to: quia sicut appropinquante hora noctis: ap/
paret vmbra longior: sic videẗ homini: q2 am
plius debeat viuere: fine eius appropinquan
te. Iheremie sexto. Veh vobis: quia de/
clinauit dies: ⁊ lõgiores sunt vmbre vespere.
❡ Sexto: quia sicut vmbre vane sunt: sic di/
es nostri sunt vanitas vanitatum.
❡ Secunda dies est dies mortis. Mortui re
cte sunt: quos mors consumit atqꝫ exterminat
donans totius coniuncti corruptionem. Hic
mors omnes comprehendit: vt dicitur secun/
da regum decimoquarto. Omnes morimur
⁊c. propter tria. ❡ Primo propter totalita/
tem: quia peccatum: quod fuit in primo paren
te: omnes incurrimus. ❡ Secundo propter
labilitatem. Nam festinanter ad morteʒ cur/
rimus: siue dormiamus: siue vigilemus.
❡ Tertio propter causalitatem: quia corpore
corruptibiles sumus ⁊ terra. Genesis deci
motertio. Sum puluis ⁊ cinis. Hec dies si/
ue mors est nobis propinquissima. Unde est
quasi prima passio: consequens totam natu/
ram specificam: ⁊ saltem naturam humanam
Crudelissima: quia nemini parcit: nec iusto:

nec peccatori. Audacissima: quia neminem
veretur. Ferocissima: quia totum consumit
incinerando vsque ad nihilum. Est fallacis/
sima: quia pmitit tibi longa spacia vite: et su/
bito te fallit. Est occultissima: quia de die eius
et hora scit nemo. Nihil enim incertius hora
mortis. vnde Augusti. Nihil certius morte:
nihil incertius hora mortis. Nescimus quo/
modo: quando: vbi moriamur: quoniã mors
vbiqz nos expectat. ¶ Tertia dies est spiritu
alis natiuitatis: que est regeneratio mentis in
deum per gratiam spũs sancti mundantem et
scificantem: et in bono cformantem. vnde de
ea exponit illud Johis p̊. Quotquot autez re
ceperunt euz dedit eis etc. ¶ Quarta dies est
consideratio mortis spiritualis: que est separa
tio anime a deo per peccatum: qm̃ paccator in
omnibus similis est mortuo. vnde videnduz
est quomodo ea que in terra mortua fuerunt:
in peccatore denotent. ¶ Moriturus enim
primo incipit infirmari. ¶ Scdo febricitare:
et estuare. ¶ Tertio clauditur os. ¶ Quar/
to claudũtur oculi et alij sensus nihil pcipiunt.
¶ Quinto separatur aia a corpore. ¶ Sexto
fit ponderosus. ¶ Septimo fit immobilis.
¶ Octauo non erubescit. ¶ Nono fetet.
¶ Decimo putrescit. ¶ Undecimo a vermi
bus corrodit. ¶ Duodecimo fit abhomina/
bilis. ¶ Decimotertio fit frigidus. ¶ Deci
moquarto cõtemnitur ab amicis. ¶ Decimo
qnto sudario inuoluit. ¶ Decimosexto in fe/
retro ponitur. ¶ Decimoseptimo fodit fouea
¶ Decimooctauo ad foueam portat. ¶ De
cimonono sepelitur. ¶ Vigesimo super eum
terra vel lapis ponitur. ¶ Modo simili pec/
cator infirmatur. ¶ Primo qñ incipit velle
cririum honestatis: et hoc est signuz spiritualis
mortis. vnde eccl'i. 22. Sapiens in sapientia
sua permanet: sicut sol. stultus vt luna mutat.
¶ Secũdo febricitat et quandoqz estuat: quia
in eo refrigescit caritas: et estuat desiderio pec
candi. ¶ Tertio claudit os a diabolo: ne con
fiteatur. Luce vndecimo. Erat Jesus eijciẽs
demonium etc. ¶ Quarto non videt per pe/
nitentie inconsiderationem. Ysaie quadrage/
simosecũdo. Quis cecus nisi qui venundatus
est peccato? ¶ Quinto separat ab anima vita
.i. d's cuius gratia habet eam viuificare. vn/
de opera eius sine gratia: mortua sunt.
¶ Sexto fit ponderosus per ignauiam et ac/
cidiam. Job septimo. Factus sum mihimet
ipsi grauis. ¶ Septimo fit immobilis p ob/
stinationem. Psalmista. Fiant immobiles:
vt lapides etc. ¶ Octauo non erubescit p im
prudentia. Iheremie tertio. Frons mere/
tricis facta est tibi: peccasti et noluisti erubesce/
re. ¶ Nono fetet per infamiam. Joelis secũ
do. Ascendet fetor eius: et ascendet putredo
eius: quia superbe egit. ¶ Decimo putrescit
per mortez in peccato. Joelis tertio. Compu
truerunt iumenta in stercore suo. ¶ Undeci/
mo corroditur a vermibus per conscientie re
morsuz. Ysaie decimoquarto. Subter te ster
netur tinea etc. ¶ Duodecimo fit abhomina/
bilis per peccati horrorem. Iheremie decimo
tertio. Nam vilis facta es nimis iterans vias
tuas. ¶ Decimotertio fit frigidus per spiri/
tualis amoris extinctionem. ¶ Decimoquar
to contemnitur ab amicis scilicet angelis.
Ihoremie quarto. Contempserunt me ama/
tores tui. ¶ Decimoquinto sudario inuolui/
tur: scilicet male consuetudinis. vnde sudari/
um a sudore dicitur. Peccator enim labore
et compunctione conscientie inquietatur.
¶ Decimosexto in feretro ponitur pro malũ
exemplum: quia qui est in feretro: oibus pz.
¶ Decimoseptimo foditur illi fouea per repe
titionem peccatorũ. Psalmista. Incidit info/
ueam quam fecit. ¶ Decimooctauo ad foue/
am portatur per quatuor: qui sun: spes futu/
re correctionis: spes longioris vite: timor sa/
tisfaciendi: solatium peccati. ¶ Decimonono
sepelitur in inferno. Luce decimosexto. Et se
pultus est in inferno. ¶ Vigesimo ponit de
super lapis et terra: id est penarum diuersitas
et perpetuitas. Ysaie trigesimotertio. Clau/
duntur in carcere sempiterno.
¶ Quinta dies est cfideratio natiuitatis chri
sti. De quo supra quere in sermone de natiui
tate christi. vnde natiuitas christi bene dicitur
dies. Licet enim homo per lumen naturalis
rationis possit scire quid agenduz: tamen nõ
quid bene agendum ad vitam eternam. Et
ideo fuit necessaria lux diuine irradiationis:
qua mẽs humana diuinitus illustrata: cogno
scit illa: que immediate ordinant ad salutem.
Et ideo ortu suo christus totum orbẽ illustra/
uit: qr ipse erat lux vera que illuminat etc.
¶ Sexta dies est consideratio mortis christi
vbi sunt sex conclusiones.

¶ Prima 9clusio est: q mortuus est propter peccata nostra: patet per vetus & nouum testamentum. quere alibi. ¶ Sciendũ tamen pro scda 9sideratione: q decens fuit reparari genus humanum: q nõ decet diuinam clementiam totam nãm ppter vnius pctũ 9demnare. sed hoc fuisset: si nõ fuisset reparatio.
¶ Tertia 9cl'o est: q talis reparatio debuit fieri per satisffactionez. ¶ Ratio est: q ordo diuine iustitie requirebat: vt nullum peccatũ maneret impunitum. sed h fuisset: si reparatio nõ fuisset per satisfactionem.
¶ Quarta 9cl'o est: q satisfaciẽs esset deus & homo: & hoc 9gruebat. ¶ Ratio est: q sicut per vnum hoiem peccatuz intrauit in omnes ita in reparatione per vnum gratia intraret in omnes. Sed hoc non potuit fieri per purum hoiem. Igitur decens fuit q fuit deus & hõ.
¶ Quinta 9cl'o est: vt hec satisfactio dei & hominis fieret per mortem eius: q non põt conuenientius solui debitũ mortis: nisi p mortẽ gratuitã. s3 nos oẽs eramus debitores mortis
¶ Sexta 9clusio est: q christus ad perficiendum hanc reparationẽ assumpsit defectus penalitatum. ¶ Ratio est. Christus assumpsit nãm humanaz: vt in ea mereref nobis vitam eternam. Sed tale meritũ 9sistit in tollerãtia passionum: vnde necessariũ fuit christũ mori. Et si nõ ex pena 9tracta per peccatum per se. tamen ex pena 9tracta per peccatum in alio: Ergo oportebat pati christum. ¶ Septima dies est meritoria iudicij: in qua die malos oz multum timere ppter octo cãs. ¶ Prima est q deferunt litteras mortis sue. Exemplu3 de Vria. Dañ. 7. Judicium sedit: & libri aperti sunt. s. 9scientie & vite. ¶ Scda est: q mltos habebunt accusatores. ¶ Tertia est: q multi testes erunt 9tra eos. vnde p Johis vltimo. Tres sunt q testimonium dant &c. Pater qui dedit potentiã peccatis resistẽdi. Filius q dedit sciam cognoscendi. Spiritus sanctus q dedit voluntatem & gratiã vitandi. ¶ Quarta est: q iudex iustus est: nec poterit corrũpi prece nec pcio: amore vel odio. Prouer. 6. Nõ acqescet cuiusq3 pcibus: nec recipiet p redemptione dona plurima. ¶ Quinta est: q sapiens est: & eum nihil latet. Prouerb. 16. Oẽs vie hois patent oculis eius. ¶ Sexta est: quia eius sententia nõ poterit mutari: nec ab ea poterit appellari. Psal. Que pcedunt de labijs ini. &c. ¶ Septima: q pena erit interminabilis. Ysa. Ignis eorum non extinguetur.
¶ Octaua: quia amplius nõ erit locus mie. Mat. 25. Clausa est ianua. Octaua dies in q circõcidetur puer ihs: est dies iustitie fm cõsilium sapientis. Ante iudicium para iustitiaz.
¶ Duplex est iustitia vnicuiq3 reddẽs quod suũ est. Et fm hoc qdrupl'r sumus debitores
¶ Primo deo: & hoc multipl'r. ¶ Primo q pater noster est. Et ideo debemus ei pprie subiectionẽ. vnde oramus. Fiat voluntas tua
¶ Scdo q magister noster est. Et ideo debemus ei credulitatem: q discentem oz credere. Ipse. n. est veritas. Psal. Principium verborum tuo3 veritas. ¶ Tertio q deus noster est: ideo debemus ei oium dono3 reddere raõem. vnde q mõ non 9putant per 9fessionem: 9fundentur in magna 9putatione. Luce. 15. Hõ qdam habebat villicu3. ¶ Quarto q rex noster est: ideo debemus ei 9tra hostes malitiam. ¶ Quinto quia frater noster: ideo debemus ei dilectione3: quia coheredes nos fecit. ¶ Sexto q medicus noster est: iõ debemus ei patientiam in tribulationib9 nõ remurmurãdo. ¶ Scdo corpori debem9 seruitute3: q nõ magis curemus de eo: q3 de aia
¶ Tertio debemus pctõ odium quasi capitali inimico. Eccl'ia. 21. Quasi a facie colubri fuge pctũm. sed nõdum odit peccatum: q de illo loqtur vel imaginatur. ¶ Quarto debemus mundo 9temptum: q bona eius sunt transitoria: & nõ satiant: neq3 soluunt felicitatem: qua3 pmittunt. Et ideo vilia sunt & abijcienda.

Scda 9sideratio.

Secunda 9sideratio est qual'r iste beatissimus infantulus spũaliter nat9 sit noiandus: & puto q nec potest cõuenientius noiari: q3 ihs: q scriptu3 est: Vocabis nomẽ eius ihs: h est nomẽ sacratissimũ & a pphis pphetatum: ab apl'is pdicatum: ab angelis nunciatum: a sanctis oibus desideratum. Hoc est nomen virtuosum: gratiosum: gaudiosum: deliciosum: gloriosum. Virtuosum: q superat hostes. Gratiosum: q in ipo habemus fidei fundamentum: spei firmamẽtum: caritatis augmentum: & iustitie 9plemẽtum. Gaudiosum: q iubilus in corde: melos in aure: mel in ore: splendor in mente. Deliciosum: q pascit cogitatum: lenit platum: reficit scriptum: instruit lectum. Gloriosum: q dedit cecis visum: claudis gressum: surdis auditum: sermonem mutis: vitam mortuis.

O nomen benedictum: quod ostendit tātum virtutum effectum. O anima: siue scribas: siue legas: siue doceas: siue quodcūq; aliud operis facias: nihil tibi sapiat: nihil tibi placeat: nisi Jesus. Nomina ergo tuum infantulum iesus: habeat sibi ꝙ nominetur dei filius: splendor glorie: imago substantie: verbum patris: virtus omnipotētis: heres vniuersorum: rex regum: dn̄s dominantium. Habeat sibi ꝙ dicitur christus. i. vnctus. Et bene vnctus. q2 i prophetam: sicut claruit in doctrine eruditōe. Impugnabilē: sicut patuit in diaboli debellatione. In sacerdotem: in patris reconciliatione. In regem. in premiorum retributione. Habeat hec nomina sibi cum suis beatis ꝯmunia Sit tantu; tibi Jesus: idest saluator: in hui⁹ vite incolatu ⁊ miseria: saluet inquaz a mondi vanitate: que te impugnat a demonis falsitate que te infestat: a carnali fragilitate: que te cruciat. Clama deuote inter tot huius vite flagella. O iesu saluator mundi salua nos: qui per crucem ⁊ sanguinez redemisti nos. Salua in quam dulcissime saluator ꝯfortando debilem: ꝯsolando flebilez: adiuuando fragilem. Sed heu vnum est: qđ cum fletu dicendum est: qđ non vacat a mysterio: qđ non statim cum nascitur circonciditur ⁊ nominatur. sed ꝰm legez dies octauus expectatur. Puto ꝙ per septēnarium: qui in octonario includitur vniuersitas diuinarum ⁊ moralium virtutum: cum vanitate ⁊ viculo pacis figuratur. Quia postq̃ anima per fortitudinez aduersa tolerauit: per iustitiā miseros sustentauit: per temperantiam carnales ꝯcupiscentias superauit: per prudentiam: mūdi ⁊ antiqui hostis isidias declinauit. Adhuc postq̃ per fidem deum omniuz auctorem intellexerit: per spem in eum tanq̃ omniuz remuneratorez in omnibus operibus suis aspexerit per caritatem deum: tanq̃ omniuz bonorum largitorem toto corde dilexerit. Et demū die octauo circoncisionis ab anima omnibus fantasticis imaginationibus: omnibus vanis ⁊ inutilibus cogitationibus: omnibus anime motibus: ⁊ inordinatis affectionibus pacatis Tunc per exercitium contemplationis: in domino dulciter requiescit. Tunc puer nominatur: Tunc dulce nomē iesus imponitur. Tūc eius dulcedo sentitur ⁊ gustatur. Tunc experitur virtutem. Tunc percipit iucunditatem. O quantam sensit dulcedinem: post illam beataz nominationē. Jlla felix mater naturalis: ⁊ spiritualis virgo Maria: quando ꝑcepit in hoc nomine demonia eijci: miracula cumulari: cecos illuminari: infirmos curari: mortuos suscitari. Sic certe tu o anima spiritualis merito debes gaudere ⁊ exultare: quando eniz ꝑcipis in te ⁊ in alijs: ꝙ tuus beatus filius iesus demones fugat in peccati dimissione. Cecos illuminat in vere cognitionis infusione: mortuos suscitat in gratie collatione. Jnfirmos curat in spirituali confortatione: Ut iam efficiamur fortes ⁊ viriles per gratiam: q prius erāt infirmi per culpam. O q̃ felix ⁊ beatum nomen: quod tantam meruit habere virtutez: ꝙ sua dulcedine letificat. vsq; ad mentis ebrietatem infundit quādocunq; ⁊ communicat suaz dulcedinem. Quam ⁊c.

¶ In vigilia epyphanie domini.
Sermo vigesimus secundus.

d EFuncto herode: Ecce angelus domini apparuit Joseph ⁊c. Matth. 2°. Scđm qđ dicit Gregorius. Licet oēs angeli sint spiritus: tamen non omnes spiritus sunt angeli. ⁊ addit. Tūc solum sunt angeli: cum per eos aliqua nunciantur. Sed quia ꝰm Augu^m. In rebus per tempus ortis: summa extitit gratia: ꝙ deus factus est homo. Oportuit ergo qđ mysterium incarnationis agitaretur per mysterium angelorum. Quod patet: quia iste angelus fuit immediate a deo missus: vt patet in euangelio: vbi sunt tres considerationes.

Prima ꝯsideratio.

c CIrca primam: vbi dicitur de diuina vltione: cum dicitur. Defuncto herode ⁊c. ¶ Nota ꝙ ꝑꝑ sacrilegium quod Herodes in saluatore cōmisit: ⁊ scelere quod in coequaneos eius peregerat: vltio diuina eum perurgebat in morte. Naz morbus eum inuasit diuersus: ita vt diceret diuine vltionis supplicia: ita ꝙ qui deuz conabatur priuare primogenito. Ipse in necatione filiorum suorum puniretur. Ipse autem furore plenus Nobiliores ex omni iudea ad se colligi: ⁊ recludi iubet in carcere. Imperans ꝙ statim

vt cum spiritum exalaret: omnes interficeren-
tur: Vt eius obitum omnis iudea defleret in
vita. Paulo ante morte antipatrem filium su
um iugulauit post duos filios: quos ante neca
uerat: scilicet Alexandrum ⁊ Aristobolum.
Talis ergo finis erat Herodis: q digna sup-
plicia protulit scelere. Hoc etiam fuit conso-
num rationi: quia ordo diuine iustitie hoc re-
quirebat: quod nullum peccatum maneret im
punitum. ¶ Cum ergo tale scelus commisit
in puerorum extinctione: Et saluatoris perse-
cutione: iustum fuit: vt digna factis reciperet.
Unde psalmista. Mea est vltio ⁊ cetera. Sꝫ
heu quid est de illis: qui adhuc non cessant pec
catis suis persequi Christum: Et mala vita
sanctas affectiones necaretur. Unde de tali
bus pulchre dicit Bernardus. Herodiana
malicia: ⁊ babilonica credulitas: est nascentēz
velle extinguere religionēz: ⁊ allidere paruu-
los israelis. Si quid enim ad salutem perti-
nens: si quid religionis oritur: Quicunqꝫ re
sistit plane cum egyptijs: paruulos israheliti-
ci germinis necare conatur. Immo nascentēz
dominum persequitur saluatorem. Itē Ber
nardus. Deniqꝫ si proprium sanguinem de-
dit in precium redemptionis animarum. Nō
tibi videtur grauiorem ab eo sustinere perse-
cutionem: Qui suggestione maligna: exem-
plo pernicioso: scandali occasione auertit ab eo
animas: quas redemit: quaꝫ a iudeo: qui san-
guinem eius fudit ⁊ cetera. Unde dicit. De-
functo Herode: id est eo mortuo multis mor-
tibus. ¶ Primo: morte culpe: qua separaba
tur anima a gratia. ¶ Secundo morte corpo
rali: qua separabatur anima a corpore. ¶ Ter
tio morte pene: qua separabatur a dei gloria.

Secundum principale.

Irca secundum: vbi dicitur de ange
lica monitiōe: ⁊ obsequio saluatoris
cum dicitur. Ecce angelus apparuit
vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima couclusio est: quod de potentia dei
ordinata: reparatio nostra fuit causa incarna-
tionis: quia licet alius modus possibilis fuis-
set. tamen iste modus expediebat. Et hoc pro
pter multas rationes. ¶ Primo: vt humana
natura: non teneatur tāta dilectiōe: nisi a deo.
¶ Secundo: vt ex hoc ostenderet summaꝫ di
lectionem ad hominem. ¶ Tertio vt ex hoc
eum per amorē attrhaeret. ¶ Quarto: vt ista
satisfactio esset efficacior. ¶ Quinto: vt excel-
lenti modo fieret: scilicet per talem: qui erat in
finite dilligibilis. Et per ꝯsequens eius actio
erat ifinite acceptabilis: ex parte sui: vnde Da
ma. dicit. Humanatio verbi propter hec fa-
cta est: vt natura que peccauit ⁊ cecidit. ⁊ corru
pta est: liberaretur a corruptione: Vt sicut per
hominem mors: ita per Christuꝫ resurrectio
mortuorum.
¶ Secunda conclusio est: ꝙ hoc mysterium
incarnationis debuit agitari mysterio angelo
rum. Et sunt tres rationes. ¶ Prima ratio
est: quia ordo reparationis: debet respondere
ordini preuaricationis. Igitur sicut malus an
gelus primo temptauit mulierēz: ⁊ induxit ho
minem ad temptationem: ⁊ ad delectationem
⁊ tandem ad peccandum. Sic etiam decuit
bonum angelum virginem salutare: ⁊ infor-
mare de beneficio incarnationis. ¶ Secun-
da ratio est: quia incarnatio non soluꝫ valebat
ad generis humani reparationē: sed etiam ad
ruine angelice restaurationem. Matth. deci-
mo. Angeli eorum semper vident faciem pa-
tris. vbi glosa. Magna est dignitas anima-
rum: vt vna queqꝫ ab ortu sue natiuitatis: in
sui custodiam habeat angelum deputatum.
Ratio est: quia ex hoc ipsis angelis accrescit
meritum accidentale: ⁊ hominibus proficit.
Tum ad custodiam corporis: ne vexentur a
malis. Tum propter animan: que statim cum
infunditur labe peccati ⁊ fomite concupiscen-
tie vertibilis est ad bonum ⁊ ad malum: Igi-
tur ⁊ congruum fuit: vt beata virgo in puer-
perio angelum haberet in custodem. Unde
Crisostomus dicit. Quod infinitam militiaꝫ
angelorum ad gloriose virginis obsequiuꝫ de
putatum nullatenus ambigimus. Vt custo-
dirent lectum Salomonis. Et dicit quod iste
angelus fuit de supremis: quia inferiores mit
tuntur a supremis: ⁊ superiores mittuntur a
deo: Sed iste imediate fuit missus a deo. Lu
ce primo. vnde hic dicitur. Ecce angelus do-
mini apparuit ⁊ cetera.
¶ Tertia conclusio est: quod non solum an-
gelus: sed etiam Joseph sumitur ad ministe-
rium incarnationis. Et primo propter hoc:
vt eius ministerio foueretur. vnde Cassiodo
rus videns etiam quod Joseph ad ministeri
um Marie erat ellectus dicit. Ipse nanqꝫ io
seph puerū conseruabat: ⁊ intuebatur. ¶ Se
cundo ad signādum: ꝙ Joseph erat tm̄ pater
putatiuus. In cuius rei signuꝫ. Angelus ap

paruit ei in somnis: quia quod in somnis videtur: fantastice videtur ⁊ opinatiue. Naz sz Aristotelem. Somnus est vinculuz ⁊ immobilitas sensuum: Nam sensibilis virtus ⁊ motiua in somno ligatur. Et ideo in visione decipitur. ¶ Tertio ad signandum q etiaz actiui in hac vale miserie obsequuntur. Naz status istius miserie comparatur ad statuz celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam. ¶ Primo: qr sicut dormiens nihil potest clare videre: siue cognoscere. Sed per latebras fantasmatū sōniando discurrit. Quando autem euigilat: tūc perfecte ⁊ intuitiue cognoscit omnia. Ita duz hic sumus per modum somni: omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus: quasi euigilantes perfecte intuebimur: scdm apostolum. Nunc cognosco ex parte ⁊ cetera. Prima corinth. 13. ¶ Secunda ratio est: qr sicut homo dormiens perfecte delectari nō potest. Sed duz delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illaz delectationem fuisse inanem. Ita hic delectatur per somnium: quia nunquam reficimur: quantumcunq voluptatibus insistamus: sed languemus. Quando autem euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. vnde dicitur Ysa. 29. Sicut somniat esuriens ⁊ comedit: expergefactus autem vacua est anima eius. ¶ Quarto ad signandum: q contemplatiui obsequuntur incarnationi: quia illi sm Remigium: qui a curis terrenis ⁊ secularibus negocijs requiescunt: perfrui angelica visione merentur: Unde status contemplationis per somnum notatur: quia sicut in somno contingunt visiones: ita in contemplatione. Unde subditur. Joseph in somnis ⁊c. Utilitates incarnationis: que sunt gnque supra notate in sermone eodem.

Tertium principale.

[T]Ertium principale est de morali eius expositione. Cum igitur sm Gre. Ad obtinenduz beatitudinem minus est mala non agere: nisi quisq studeat bonis operibus insudare: quia soli operarij virtuosi ad mercedem vocantur. Matth. 20°. Uoca operarios ⁊c. Quod intendit euangelista. d. Defuncto herode. i. superatis temptatiōibus scilicet mūdi: carnis: ⁊ diaboli: que temptationes cum ordinant nos in damnationez: intelliguntur per herodez in singulis. vnde addit postea. Defuncti sunt enī qui querebant aiaz pueri. Angelus domini apparuit in somnis Joseph in Egypto. Per ioseph intelligitur attritus: Qui habet displicentiam de peccatis commissis. Sed non perfectam: quia dicitur augmentum vel appositio. Unde nota. Qd sicut in naturalibus durum dicitur: quod non cedit tactui: Hoc vero frangi dicitur: quando aliquid in partes magnas diuiditur. Conteri vero: quando in partes minutissimas redigitur. Sic spiritualiter cor durum dicitur: quādo diuine inspirationi non cedit: sed obuiat in affectu peccati morando. Frangi vero dicitur: quando incipit a peccati proposito resilire: qz uis non totaliter conuertatur: ⁊ hoc potest dici attritio. Contritio dicitur: quando voluntas perfecte ab effectu peccati resilit. Unde attritio in spūalibus. Dicit quandā displicētiaz de peccatis ꝯmissis: sz nō pfectam: Cōtritio vo displicētiaz pfectā. vn̄ attritio ⁊ ꝯtritio differūt sicut iforme ⁊ formatū. Huic aūt ioseph in sōnis: id est non perfecte habenti peccati displicētiam. Apparuit angelus: id est nuncius diuinus: Nunc per inspirationez: nūc per scripture informationē: nunc per flagellationem. In Egypto: id est in mundo. Nam egyptus interpretatur tribulationis angustia: vnde reuera gaudium mondanū: quod habetur ex abundantia rerum temporaliū: ⁊ dlectationuz carnalium non est perfectum: quia non satiat: nec quietat: sed magis fastidium prestat: quia semper habet admixtam tristitiam. Prouer. 13°. Extrema gaudij luctus occupat. vnde Aug. Mondus habet asperitatem veram: iucunditatem falsam: certum dolorem: inanem beatitudinis spem. vnde anhelare debemus ad terram israel: idest ad gaudia celestia. vnde Augu. Cuius est enim custodire nos in vijs nostris: consilium vt surgamus ⁊c. Unde dicit. Surge: accipe puerum ⁊ matrem. vbi nota: q ad hoc vt perueniamus ad terram israel. i. in vitam eternam. Oportet primo: vt surgamus per contemptum terrenorum: ⁊ displicētiam peccatoruz: quia per hoc acquiritur maior gloria. Qd pz: qr in resurgente a peccato reuiuiscunt p gratiam oia opera mortificata p peccatum: quibus debetur meritū correspōdens. Et cum hoc acquiritur: nouum meritum per actum conuersionis. vnde sequitur. Qui surgens ⁊c. Non solum surgendum est: sed puer est accipiendus: id est innocentia vite.

Ratio est: quia licet resurgens: surgit ad maiorem gloriam: tamen perseuerans in innocentia plus meretur. quia proficiens in actus virtuosos per habitum continuatum: multo plus meretur de premio quam alius per habitum discontinuatum: modo cadendo: modo surgendo: sed hoc non facit innocens. Ergo plus meretur. vnde Augu. de ciuitate dei. Ad innocentis officium pertinet non solum malum nemini inferre. verumetiam a peccato prohibere. Qui vult ergo specialiter angelorum custodia gaudere. studeat innocentiam tenere. Licet enim angeli: circa omnes custodiendos habent commissum officium: tamen circa innocentes habent preceptum. Etiam accipienda est mater. i. penitentia: quia ipsa est potentie infinite. Facit enim aliqua: que soli deo sunt possibilia: quia suscitat animam a morte peccati: et reuocat ad constantiam vite gratie. Item hominem angelo naturaliter: minorem facit interdum per gratiam superiorem: Item penam eternam in hoc mondo: mutat in temporalem: quod ad solum deum noscitur pertinere Cum itaque transcendat virtutem omnium creaturarum: mirum est quod ad penitentiam est tam tepidum cor humanum quia secundum naturalem instinctum ad ardua desiderandum est aptum. Audiens autem Joseph: quod Archelaus etc. Quid enim per Archelaum intelligitur: nisi fomes peccati vel sensualitatis: que semper prona est ad peccatum et tarda ad bona: Tales enim sunt reprimende. et hoc fit quando sensus exteriores: ab illicitis custodiuntur que sunt quasi fenestre anime: per quas mors peccati intrat: quasi fur: virtutibus nos priuans. vnde non licet sensibus cognosci: quod non licet concupisci ideo coercendi sunt sensus: ne hauriant morticinia mortis. Quanto enim rarius sensibus percipimus: que mundi sunt: tanto affectus noster ad ea concupiscenda frigidior est: et minus cogitat ea. Et sic igitur declinantes Archelaum. i. sensualitatem: que regnat in iudea. i. in nostra cognitione. admoniti inspiratione diuina. Veniamus in Nazareth: ad habitandum. Nazareth dicitur florida. Et intelligitur merces eterna: in qua habitandum est: et manendum: quia ibi est quies vltimata habens in se omnem rationem delectationis quiescentis. etc.

¶ In epyphania domini. Sermo de epistola.

Surge illuminare iherusalem: quia venit lumen tuum etc. Isai. lx°. Secundum quod dicitur in lib. de spu. et anima. Sunt enim duo in anima: et sunt idem quod anima. s. rationalis sensus cognoscens omnia: et diiudicans omnia et naturalis affectus: quo suo ordine et gradu diligat omnia. Sequitur facultatus: et quasi instrumenta cognoscendi: et diligendi omnia habet ex natura. Cognitionem tamen veritatis: et ordinem dilectionis non habet nisi ex gratia. Ex quo sequitur: vt dicitur primo metha. quod omnes homines scire naturaliter desiderant. Ne ergo naturale desiderium sit frustra: statim intellectus non potens per se quod cupit: incipit perquirere doctorem: cuius doctrina ad notitiam desiderate rei attingat. Sic etiam ntauraliter homo desiderat habere notitiam de diuinis: et de salute sua. Secundum eundem Aristo. 3°. ethi. intellectum et virtutem id est cognitionem et operationem querimus felicitatis gratia: hoc est propter salutem. Quia ad hanc cognitionem non possumus per nos attingere. Ideo saluator per prophetam Ysa. sub metha lucis ostendit se doctorem salutis. d. Surge illuminare etc. vbi duo innuuntur. ¶ Primo proponit se vt inaccessibile lumen: illustrans vniuersa fidei veritate: ibi. Quia venit lumen tuum. ¶ Secundo probet se imitabile: dirigens omnia sua bonitate: ibi. Surge illuminare.

Primum principale.

Circa primum principale: vbi proponit se vt inaccessibile lumen: illustrans vniuersa fidei veritate: cum dicitur. Quia venit lumen tuum. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod licet lux: lumen: radius: splendor sint idem realiter: differunt tamen ratione. Nam lux dicitur forma corporis luminosi: lumen dicit formam corporis dyaphoni: in quo recipitur. Sicut calor: qui est in calido corpore. et caliditas: que est in calefacto. Radius autem dicitur illuminatio per lineam directam ad corpus. Et ideo vbicunque est radius celi: ibi est lumen: sed non econuerso. Contingit enim esse lumen ex reflexione radiorum solis. quamuis non ex directa oppositione propter corpus aliquod interiacens. Splendor autem est ex reflexi

one radiorum ſolis ad aliquod corpus terſuȝ:
⁊ politum: ſicut ad aurum vel argentuȝ. Hu
iuſmodi autem lumen: q2 eſt qualitas primi al
terantis. ſ. celi: quod non habet contrarium.
Ideo ſubito fit in materia. In alijs aũt qualita
tibus ꝓpter reſiſtentiã ꝯtrarij fit ſucceſſio.
¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ chriſtus ſm di
uinam naturam ⁊ humanaȝ: dicitur lumen eſ
ſentialiter ⁊ proprie illuſtrans: non tantũ in
terius ꝑ inſpiratione: ſed exterius in doctrina
factis ⁊ ꝯuerſatiũe. Nã ſicut lumẽ hȝ illuſtra
re ⁊ tenebras depellere: ⁊ etiã ad bonuȝ cõcu
pitum dirigere. Ita ⁊ chriſtus hȝ per gratiaȝ
illuſtrare mentes hoiuȝ: ⁊ pctõꝝ tenebras de
pellere: ⁊ etiã dirigere ad bonum eternũ. De
qbus pᵃ Ih. p̊ dicitur. Deus lux eſt: ⁊ tene
bre in eo nõ ſunt vlle: vbi gloſa. Qui vult ha
bere ſocietatem cum luce: pellat tenebras pec
catorum: quia tenebre cum luce ſocietatem ha
bere non poſſunt.
¶ Tertia ꝯclõ eſt: ꝙ chriſtus ꝓprie dicitur lu
men ibi'm duplici mõ. ¶ Primo obiectiue:
q2 ipm ſolus homo ꝯſpicere põt. vnde Aug.
Ex ipſa vita illuminantur hoies. ¶ Secun
do participatiue: vt intantum dicanť hoies il
luminare: inquantum participant lucem intel
lectualem: que nos illuminat: vt ſpeculemur:
⁊ dirigit vt recte operemur. vnde dicit. Quia
venit lumen tuum.

Scdm ꝑncipale.

s Ecundum principale eſt: ꝙ prebet
ſe imutabilem: dirigens omnia ſua
bonitate: ibi. Surge illuminare ⁊c.
vbi ſunt quinque concluſiones.
¶ Prima concluſio eſt: ꝙ quia illud vtile di
citur ad perfectionem alicuius: ſine quo illius
perfectio haberi non poteſt. Sequitur ꝙ hoc
lumen eſt multuȝ vtile nobis ad perfectioneȝ
vite ſpiritualis. Nam vita ſpiritualis multuȝ
impeditur per tenebras peccatoruȝ: ⁊ per ſub
tractionem luminis vite. Lumen auteȝ quod
chriſtus eſt: expellit tenebras: ⁊ dat lumẽ vite
¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ noſtra natura in
ſe abſolute ſine hoc lumine: eſt tenebroſa. Nã
ſicut ſe habet aer ad lucem ſenſibilem: ita no
ſtra natura habȝ ſe ad lumen intelliglbile. Sȝ
aer de ſe tenebroſus eſt: niſi participet lucẽ ſen
ſibilem. Ita noſtra natura de ſe tenebroſa eſt
niſi participet primam lucem. Hec Orige.
¶ Tertia concluſio eſt: ꝙ ſequi hanc luceȝ eſt
nobis vtile propter tria. ¶ Primo quia eſt
via inobliquabilis: dirigens nos in finem: ⁊
nos oberrare non permittit. ¶ Secundo: q2
eſt veritas infallibilis: nihil in ſe continẽs fal
ſitatis: cum ſit veritas increata. ¶ Tertio: q2
eſt bonitas inhauſtibilis: quia ſolum in eo ap
petitus ſociatur ⁊ quieſcit.
¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ hoc lumen tripli
ces tenebras dpellit. ¶ Primo tenebras cul
pe: quia per gratiam euacuat ipſam. Prima
Iohis ſecundo. Tenebre tranſierunt: ⁊ lumẽ
verum iaȝ lucet. ¶ Secundo tenebras igno
rantie: quia dat lumen ſapiẽtie: expellẽs ipam
Epheſiorum quinto. Eratis aliquando tene
bre: nunc autem lux in domino. ¶ Tertio te
nebras damnationis: quia ipſa dat lumen vi
te: id eſt lumen: quo attigemus fontem lumi
nis. Pſal. In lumine tuo videbimꝰ lumen.
¶ Quinta ꝯclõ eſt: ꝙ hoc lumen dicitť lumẽ
vite: illuſtrãs tripliceȝ vitã. ſ. interiorẽ: exteri
orem: ⁊ ſuꝑiorem. Pᵃ coꝝ. p̊. Factus eſt pri
mus Adaȝ in aiam viuentẽ. Scdˢ aũt in ſpi
ritu m viuificãteȝ. ¶ Scdo exteriorẽ: ⁊ h̄ per
ſctãm ꝯuerſatõem. vnde Iſi. Mores incho
antium nõ queunt ꝓficere ad bene viuenduȝ:
niſi ꝑfectoꝝ informenť exẽplis. ¶ Tertio ad
ſuꝑiorem lucẽ per gl'iam: per quam ad actum
ꝯtemplatiõis deifice eleuemur. ¶ Cuius rõ
eſt. Nam nihil põt in oꝑationem tranſcende
tem ꝓpriam ꝟtututem: niſi eius virtus forti
ficetur. ſicut dyaphanum non põt illuminare
niſi actu recipiat lucẽ. Sed viſio eſſentie dine
que eſt nobis vita: eſt actus trãſcendens facul
tatem humane nãe. Et ideo ad eius ꝯſecutio
nem requiritur lumen gl'ie: quo eleuemur.
¶ Sexta ꝯclõ eſt: ꝙ ad h̄ lumen reperienduȝ
in nobis: reqritur debita diſpoſitio. Diſpoſi
tio aũt ꝯſiſtit in h̄: ꝙ affectus excitetur ad boꝫ
⁊ intellectus illuſtreť ad veꝝ. Hoc aũt fit per
conuerſionem. ſ. vt qs ſe leuet a terrenis deſi
derijs: ⁊ voluntate ſequať bonas cogitatiões.
Eſt. n. ꝯuertentis quaſi ꝑmus pes cogitatio.
¶ Scdˢ eſt voluntas. Ratio eſt: Naȝ ex h̄
liberi arbitrij dicimur: ꝙ poſſumus vnum re
cipere alio recuſato: qd eſt eligere. Et ideo na
turam liberi arbitrij ex electione ꝯſiderare oȝ.
Ad electionẽ aũt ꝯcurrit aliqd ex parte cogni
tiue virtutis: ⁊ aliqd ex ꝑte appetitiue. Ex ꝑte
cognitiue requiritur ꝯſilium: per qd diiudi
catur quid ſit alteri p̃ferendum. Ex ꝑte auteȝ
appetitiue: requiritur ꝙ apprehendendo acce
ptetur id: quod per conſilium diiudicatur.

Et ideo in. 13. ethicorum: liberum arbitriuz
vocatur desiderium consiliabile: quia propri/
um electionis est id quod est ad finem. Hoc
autem inquantum huiusmodi: habe: rationez
boni. Patet ergo q liberum arbitrium dispo
nit ad hoc lumen: cum sit facultas intelligendi
⁊ volendi: vnde dicit. Surge scilicet affectu:
⁊ intellectu a terrenis desiderijs: vt non dele
ctatione iaceas in ipsis. Nec valet surgere ad
amorem celestium. nisi manu gratie subleuet.
Psalmista. Conglutinatus est in terra ven/
ter noster: exurge. Sed heu: quidaz iacent in
terris: qui licet nulla prospera comitantur: ta/
men corde cupido lucris inhiant: fraudes: ra/
pinas exercere non cessant. De quo eccl'iastici
vndecimo. Et homo laborans: ⁊ festinans: ⁊
dolens impie: ⁊ tanto plus non abundat.
Quidam etiam iacent in terra: qui eo minus
eterna appetunt: quo magis in huius vite: sci
licet prosperis requiescunt. vnde Luce duode
cimo. Anima mea habes multa bona in an/
nos plurimos. Quidam etiam iacent in ter/
ra: qui appetentes celestia: ne ad illa resurgāt:
carnali infirmitate grauantur. vnde Grego.
dicit. Que agenda sunt: opere non implem⁹.
Etenim culpa ligat mentem: vt non surge/
re possit. Hijs dicitur. Surge quecunqꝫ es
de vitijs ad virtutes: de torpore negligentie:
ad exercitium bone operationis: De appetitu
rerum temporalium ad desiderium eternoꝝ.
¶ Septima conclusio est: q illi qui sic se dis/
ponunt: illuminabuntur per christi gratiam:
⁊ doctrinam. ¶ Ratio est. Videmus in visu
corporali: sic etiam suo modo videmus in vi/
su spirituali. Nam ad visum corporalem tria
exiguntur. ¶ Primuz est qualitas instrumē
ti: scilicet oculi in quo dominatur aqua: que est
substantia dyaphoni: vt christallinus humor.
¶ Secundum est dispositio medij: scilicet lu
cis. Non. n. videt oculus in obscuro. Simi/
liter impeditur in parua siue in immensa luce:
quia excellens sensibile corrumpit sensum.
¶ Tertia est presentia obiecti. s. coloꝝ. Pro
pria enim sensibilia visui sunt colores: q̊s pri
mo aer recipit: deinde ad visum conducit.
¶ Eodem mō tria exigunt̃ ad visum spūalez
¶ Primuz est pspicacitas rōnis: que est ocu
lus anime: i quo tanqꝫ in speculo: resultat ima
go. vnde eccl'iastici. 17. Posuit oculos eoruz
super corda ipsorum. ¶ Scd'm est lux intelle
ctualis. i. xpus: qui dicit Johis. 9. Quādiu
in mundo sum: lux sum mundi. ¶ Ratio est
Nam christus se habet ad oculum rationis: si
cut lux naturalis ad oculum corporis. Nam
lux naturalis irradiat: tenebras fugat: colores
informat: animā letificat: ⁊ viam demonstrat
Sic lux spiritualis: scilicet christus primo ir/
radiat radio gratie. Johis primo. Erat lux ve
ra: que illuminat. ¶ Secūdo fugat tenebras
culpe. Johis duodecimo. Lux ego veni in
mundum. ¶ Tertio reformat colores: id est
similitudines dei in anima. Psalmista. Si/
gnatum est super nos lumen ⁊c. ¶ Quarto
letificat mentem. Ecclesiastici decimo. Dulce
lumen ⁊ delectabile est ⁊c. ¶ Quinto viaz de
monstrat ad regnum celorum. Johis duode
decimo. Ambulate dum lucem habetis.
¶ Tertium est decor patrie celestis: quam in
presenti videmus per fidem in futuro per rez
vnde Thobie decimotertio. Beatus ero si fu
erint seminis mei reliquie: ad videndum clari
tatem Jherusalem. Forme nanqꝫ reruz pre
sentium vane sunt: ⁊ quibusdam pstigijs ocu
lis intuentium fallunt. Sed illa sunt vera ⁊
infallibilia: que sunt in patria. vnde dicit. Il/
luminare. vnde christus est lumen: in quo il/
luminatur intellectus. ⁊ gratia: qua excitatur
affectus. Luce secundo. Lumen ad reuelatio
nem gentium: ⁊ gloriam plebis tue israel ⁊c.
¶ Et hoc lumen venit a nube: humanitate ve
latus: vt ab infirmis oculis possit videri in se
Psalmista. Amictus lumine: sicut vestimen
to. Si vtique apparere voluisset: fulgore suo
nos incenderet potius: qꝫ renouaret. Sed cla
ritatem sue magnitudinis nostris oculis tem
perauit: vt infirmitas nostra in eius luce cla/
resceret. Et per acceptam gratiam sue beatitu
dinis colorem mutaret. Quod nobis con/
cedat ⁊ cetera.

¶ In epyphania. Sermo vigesimus
quartus de euangelio.

c

Um natus
esset Jesus in Bethleem
iude ⁊c. Matthei secūdo.
Vt primo moraliter loq̄/
mur. Sciendum q post
quam anima puerum Je
sum per gratiam spiritualiter concepit: pepe/
rit ⁊ nominauit tres reges: id est tres anime

vires: que bene reges dicuntur: quia iam car
ni principantur: ſenſibus dominantur: in ſo/
lis diuinis ſtudijs occupantur: puerum iam
per effectus multiplices eis reuelatum in ciui/
tate regia: id eſt in totius mundi machina eſti
mant eſſe querendum. ¶ Querunt ergo me
ditationibus: requirunt affectionibus: inter/
rogant deuotis cogitationibus. Vbi eſt qui
natus eſt? Vidimus enim ſtellam eius in ori
ente: vidimus claritatem eius fulgentem in
deuota mente: vidimus ſplendorem eius ra/
diantem in intimis anime. Audiuimus vo/
cem eius: que eſt dulciſſima. Guſtauimus
eius dulcedinem. que eſt ſuauiſſima. Per/
cepimus eius odorem ſuauiſſimum. Exper
ti ſumus amplexum delicioſiſſimum.
¶ Vbi ergo es quem querimus? vbi es quē
in omnibus ⁊ pre omnibus deſideramus?
Vbi eſt qui natus eſt rex iudeorum? Rex de/
uotorum: dux miſerorum: lux cecorum: via
morientium: ſalus eterna eternaliter viuenti/
um? ¶ Et ſequitur. In Bethleem iude.
¶ Bethleem domus panis interpretatur.
Iuda confitens dicitur. Ibi enim chriſtus
inuenitur: vbi poſt confeſſionem criminum:
panis celeſtis vite: id eſt doctrina euangeli/
ca ruminatur: ⁊ deuota mente retinetur: vt o/
pere impleatur: ⁊ alijs adimplendo propona/
tur. Ibi puer Ieſus cum Maria matre in/
uenitur: vbi poſt lachrymoſam contritionem
poſt fructuoſam confeſſionem: dulcedo cele/
ſtis conſolationis deguſtatur. ¶ Sed notan/
dum quod Jeſus queritur a regibus: ad hoc
vt ipſum cum omni reuerentia adorarent.
A doctoribus: vt ab ipſo veritatis documen
ta audirent. A ſponſa: vt eius dulcedinem
per ſecreta colloquia deguſtarent. A Ma/
ria matre: vt ipſum perditum recuperaret: ⁊
ab eo amplius non alienaret. Sic vero o re/
ges: id eſt deuote anime vires naturales que/
rite cum regibus terrenis: vt adoretis: quia
creator in naturalibus vite reformatione: qr
redēptor in ſpiritualibus vite formatiōe: quia
remunerator in eterne vite collatione.
¶ Nec ſufficiat vobis adoratio: niſi comite/
tur oblatio. Offerte inquam aurum dilectio
nis: propter bona collata. Thus deuotio/
nis: propter gaudia preparata. Myrrham
contritionis: propter peccata perpetrata.
¶ Querite etiam cum doctoribus. Ipſe eim
eſt doctor: qui docet omnem veritatem vite:
vt ſciatis vos ipſos vtiliter regere. Veritatē
doctrine: vt cognoſcatis qualit ſubiectos lau/
dabiliter dirigatis. Veritatem iuſtitie: vt in
telligatis: qualiter deo ſeruiatis. ¶ Querite
etiam com ſponſa in orto deliciarum: vbi co/
medit fructus pomorum ſuorum. Cum iu/
uenculis. Querite in cella vinaria: vbi admi/
niſtrat fercula ſue humanitatis: vbi amice ſue
inebriantur. Querite in cubiculo cum ſpon
ſa: vbi donat altiſſima munera ſumme ⁊ icor
ruptibilis magnificentie: dicendo. Pete qđ
vis. ⁊ dabitur tibi. ¶ Sed quia pauci hoc cu
biculum intrare pſumunt: ſufficit vobis o re/
ges: qui adhuc terrena ſapitis: q ipſu ͣin pre
ſepio inueniatis. Veſtra enim conſcientia ad
huc nonduꝫ facta eſt ortus deliciarum. Vbi
florent ſancte meditationes: redolent virtuo/
ſe operationes: vbi vigent delicioſe affectio/
nes. Et forte minus perfecte dici poteſt cella
vinaria: vbi illa celeſtia fercula ordinantur: il
la vina angelica guſtantur: quibus amici hic
aliquando in terris conſolantur. ¶ Sed mi/
nime dici poteſt cubiculum omnibus creatu/
ris abſconditum: ſoli ſponſo preparatum: ſtra
tum: ornatum. vbi cum ſponſa requieſcit inter
ſecreta ſue dilectionis: que ſm hominē nunq̄
percipi poſſunt. ¶ Tamen ſicut ſcriptura te/
ſtatur: laborantem agricolam oportet aliquan
do de fructibus celeſtis patrie prelibare: ⁊ hoc
ne deficiat in labore. Sic apoſtoli inter varia
opprobria: martyres inter flagella: virgines
inter cruciatus ⁊ verbera: quia ſenſerunt dile
cti ſolatium. Ibant gaudentes a conſpectu cō
ſilij ⁊c. Sic confeſſores poſt vigilias ⁊ ieiu/
nia inter lachrymas ⁊ gemitus ſenſerunt diui
na gaudia. Sic rectores doctores eccliaꝝ pre
lati: poſtq̄ꝫ laboribus ⁊ curis fuerunt extenua
ti: de benignitate dulcis ihu ſepiſſime ſunt de
fecti. Non enim Maria Jeſum ſemper ſola
habuit. ſed etiā a Martha poſt predicationeꝫ
gaudenter receptus fuit. Et ideo confidenter
ipſum queramus: aliquando cum matre in tē
plo: cuꝫ ſponſa in cubiculo: ⁊ diſcipulis in cō
ciſtorio: ⁊ cum regibus in diuerſorio. Cum
natus eſſet ieſus ⁊c. ſm qđ dicitur. 3. ethicoꝝ
Electio eſt poſſibiliū. Nā electiōes nr̄e ſemꝑ
referunt ad nr̄as actiōes: ea aūt q̄ ꝑ nos agun
tur ſunt poſſibilia: vn̄ neceſſe eſt dicere: q ele/
ctio nō ſit niſi poſſibiliū: ſilr̄ ēt ratio agēdi ali/
qđ eſt ex h q duc̄ ad finē. Per id āt qđ eſt im
poſſibile nō pōt aliqs ꝯſeq finē: q2 cū hoies ꝑ

uenerit ad id qđ ē eis īpossibile discedunt: q̄si
nō valētes vlteriꝰ. vñ id qđ est īpossibile sub
electiōe nō cadit. vñ lȝ plura sint īpossibilia. s.
īpossibile simpl'r: qꝛ nullius agentis subiacet
ptāti: sicut creare aliū deū: ⁊ īpossibile ꝑ accñs
ꝙ lȝ possibile sit ſɜ nāȝ: est tñ īpossibile sub ra/
tione p̄teriti tp̄is: vt qđ p̄teritū nō fuerit: ⁊ fil'r
ꝙ violata nō fuerit corrupta: ⁊ impossibile cō/
tradictiōis. s. ꝙ idē sit albū ⁊ nigꝝ. vñ lȝ hec ī
possibilia nō subsint diuine volūtati. Aliqđ tñ
impossibile: ptāti agentis limitati nō subiectū.
potest subiacere diuīe volūtati: sicut đs huma
netur ad humani generis reparationeȝ. Qđ
īpossibile esse ꝑ nāȝ: qꝛ plura pōt đs facere. q̄ȝ
intellectus noster ītelligere ſɜ Hylaᵐ in libro
de trinitate: ⁊ tñ intellectꝰ nr̄ plura pōt intelli
gere: q̄ȝ nā possit facere: vt pȝ in abstractiōibꝰ
mᵗ̄ıs ⁊ de rebꝰ gl'iosis. vñ dr̄ inde secretis se
cretoꝝ articulis: ꝙ đs ordinauit modū ⁊ reme
diuȝ ad ꝯseruantiā sanitatꝭ: ⁊ reuelauit ea sctis
ꝓphetis ſuis suis: quos spiritu diuine gratie
illustrauit: vt pȝ in his regibꝰ: q̄bus secreta di
uina ꝯsilij stella duce reuelauit: vt dicatur. Cū
natus esset Jesus ⁊c. vbi sūt. 8. ꝯsideratiōes.

Prima consideratio.

Circa primaȝ ꝯsideratiōnē: que est de
magoꝝ origine siue gn̄atione cū dr̄.
Ab oriente. vbi sunt sex ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯclō est: vt habetur in scolastica hi
storia: ꝙ hij tres magi successores fuerūt Ba
laam: q stellā nouerūt eius vaticinio: ⁊ magni
tudie sciē magi sunt appellati: quos greci ph̄os
ꝑse magos appellāt: q̄bus dñs ſɜ Criso. Na
tiuitatē suā voluit reuelare: ⁊ eos ad se ducere
vt ꝑ hoc peccatoribus veniam preberet.

¶ Scđa ꝯclō est: sicut dic' Criso. sup Matt.
asserens quosdā dicere: ꝙ qdaȝ secretoꝝ īspe/
ctorē: ꝑ singulos annos ascēderūt sup montē
victorialē tribus diebꝰ ibi morantes se laua/
bāt: ⁊ adorabāt dñȝ: vt eis illā stellā quā Ba/
laaȝ p̄dixerat: ostēderet. Quadā aūt die: dum
sic ibi manerēt: stella quedā ad eos sup montē
venit q̄ habebat formā pulcherrimi pueri: sup
eius capite crux splēdebat: q̄ magos ē allocuta
dicēs. Ite velocius in terram iuda: ⁊ ibi regē
quem queritis natum inuenietis.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ hij magi venerūt ab oriē
te: vt vbi dies nascit̄: inde initiū fidei ꝓcederet
qꝛ fides ē lumen aīe. Dicit. n. historia scolast.
Qđ venerūt de finibꝰ ꝑsaꝝ ⁊ caldeorum: vbi
fluuiꝰ est sabaa: a quo ⁊ sabea regredit̄. Glo/
sa dicit: ꝙ hij magi reges fuerūt: q ⁊ si tria mu
nera obtulisse dicunt̄: nō ideo plures q̄ȝ tres
fuisse ꝓbātur: sed tres fuerūt principes q mul
tos duxerūt in suo comitatu.

¶ Quarta ꝯclō ē: ꝙ Jhero. q̄rit: ꝙ si de vlti/
mis terre finibus fuerūt: quō in tam breui tp̄e
venerūt? Dicunt aliq ꝙ puer diuina poten/
tia eos traxit. Alij dicunt eos venisse ī drome
darijs ⁊ eq̄s arabicis q sunt velocissimi. Cri.
dic̄ ꝙ ꝑ biēniuȝ ante xp̄i natiuitatē ꝓfecti sunt
⁊ stella eos p̄cedebat: ⁊ ꝙ nȝ esca: neqȝ potus
defecit. Remigiꝰ dic̄: ꝙ hij fuerūt nepotes ba
laaȝ: ⁊ regio eoꝝ non multū distabat a terra ꝓ
missiōis: iō taȝ breuiter venerūt: sȝ dñr venis/
se ab oriēte: qꝛ ab illa parte venerūt: qꝛ ī oriēta
li parte iudea posita ē. Pulchre aūt ipsi ab ori
ente venisse dñr: qꝛ oēs q ad deū veniunt: ab
ipso ⁊ ꝑ ip̄ȝ veniūt. Ipse. n. est oriēs: sicut ille
dixit. Ecce vir oriens nomen eius.

¶ Quīta ꝯ° est: ꝙ stella: ꝑ cuiꝰ ducatū reges
venerūt diuerse sunt opiniōes. Nā aliq dicūt
ꝙ fuerit spūs sanctꝰ: ī specie stelle q post descē
dit ī colūbe specie sup xp̄ȝ ī baptismo. Cri. dic̄
ꝙ fuerit angelus idē q apparuit pastoribꝰ: q ēt
apparuit magis. sed fulgētius dic̄: vt hr̄ in sco
lastica historia: qđ ēt veꝝ credit̄ ꝙ fuerit stella
de nouo creata: q̄ redijt in māȝ p̄iacēteȝ suo of
ficio expleto. Hec āt ab alijs stellis differebat
in sex. ¶ P° ī origīe: qꝛ cū ceteris nō fuit cre/
ata. ¶ Scđo ī officio: qꝛ ita ī die sic in nocte lu
cebat. ¶ Tertio ī duratiōe: qꝛ redijt ī māȝ pri
maȝ suo expleto officio. ¶ Quarto ī situ: qꝛ ī
medio aeris. ¶ Quīto ī splēdore: qꝛ sol ī me
ridie ipsaȝ nō obscurauit: ¶ Sexto in motu:
quia magos precessit more viatoris.

¶ Sexta ꝯ° est: ꝙ lȝ ꝓpheta dicat de bethleē
tñ magi venerūt xp̄ȝ q̄rere iherosolimā: ꝑp ra
tiōes q̄s Remigius pōit. P°: q̄ȝuis dñs ibi
natus nō essȝ: qꝛ lȝ agnoscerēt natiuitatis tp̄s
locū tñ nō cognouerūt. Jhr'leȝ. n. regia ciuitas
erat. Et iō crediderūt ꝙ talis puer nō nisi ī re
gia ciuitate nasci debuissȝ. ¶ Scđo: vt locum
natiuitatis certius discere possent. ¶ Tertio:
vt ipleret̄ qđ scriptū est. De syon exibit lex: ⁊
Ꝟbuȝ dñi de iherusaleȝ: qꝛ ibi p̄ annunciatus
est xp̄s. ¶ Quarto: vt studio magoꝝ pigritia
dānaret̄ iudeoꝝ. vñ Aug. dicit: ꝙ xp̄s est ex/
pectatio gētiuȝ: de q̄bus quōdaȝ habrae innu/
merabilis fuit ꝓmissa successio nō carnis semi
ne: sȝ fidei fecūditate generata. Et h̄ est ꝙ dic̄
Ecce magi ab oriente venerunt iherosolimā.

¶ Ex his sumuntur quatuor. ¶ Primũ est
ꝙ res ex cuius apprehensione causatur multi/
plex vtilitas: studiosius ingrit̃: ⁊ inuẽta cauti⁹
⁊ tutius custodit̃: ⁊ magis reuerenter tractat̃.
Sed qꝛ magna vtilitas erat xp̃m inuenire: qꝛ
sua natiuitate hoiem vel oẽm creaturam refor
mauit. Et ideo etiã reuerentius tractandus: ⁊
carius stringẽdus. ¶ Scd̃m est ꝙ qui dꝫ ac
cedere ad xp̃m: debet munduꝫ ꝯtemnere. vn
de Greg⁹. Contemnendus esset mundus:
etsi rebus aium demulceret. At vbi tot aduer
sitates ingeminat: quid aliud q̃ꝫ ꝙ ne diligat̃
clamat? Et ideo mundus dicit̃ oriens: q est al
tus: calidus ⁊ iocundus. Sic mundus est al/
tus per sup̱biam: calidus per carnis ꝯcupiscẽ
tiam: iocundus quo ad vite lenitatem: vel quo
ad ꝯcupiscentiam oculoꝝ. ¶ Tertium est ꝙ si
cut quis cõtemnere mundum non põt: nisi sit
verus sapiens: ideo debemus esse magi. i. sa
pientes: ⁊ per sapiam regere ⁊ dñari sensuali
tati. Cuꝫ. n. spũs p̃stantior sit corpore: dꝫ ip̃ꝫ
regere. Quod fit per voluntatem: q est velut
rex sapiens: ꝓut dirigitur a lumine rationis:
⁊ habet oibus potentijs impare. Et ideo dꝫ
dissipare omne maluꝫ passionũ insurgentiuꝫ
in parte sensitiua. ¶ Quartum est ꝙ nõ inue
nitur nisi in pacifica ꝯuersatione: ratione cui⁹
ipsum q̃rebant in ihl'm: quod interpretat̃ pa/
cis visio. Nam deus est summa pax. Et ideo
discordia sibi ꝯ̃riatur: que vnitur in oibus vi
tijs: que ꝯtrariant̃ deo. vnde ih̄s soluꝫ in pa/
cificis inuenitur. vnde Augu. dicit ꝙ caritas
est via dei ad homines: ⁊ hominis ad deum.
Ubi caritas nõ est: ibi deus non est.

Secunda ꝯsideratio.

s Ecunda ꝯsideratio est de ꝯgrui tem
poris applicatõe: cũ dicit̃. Cuꝫ nat⁹
esset ih̄s. vbi sunt tres ꝯcl'ones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ tp̃s natiuitatis xp̃i erat
aptum ad intrepellãduꝫ ꝓ peccatis. Naꝫ tan
to tp̃s est aptius: q̃to deus est ꝓpicior. Sꝫ h̄
fuit in tp̱e natiuitatis xp̃i. ¶ Dicit̃ coiter inter
p̃tando a doctoribus ⁊ sanctis: ꝙ christus fu
it natus ad recõciliandũ genus humanũ deo
vt dicitur Ro. 8. At vbi venit plenitudo tem
poris: misit deus filium suum ⁊c. vbi christus
fuit ꝯuenientissimus ad istam confederationẽ
qꝛ vtranqꝫ partem p̱ticipat. vnde apl'us dicit
ꝙ xp̃s est pax nostra: q fecit vtraqꝫ vnum. vñ
ipse ꝯfederauit vtranqꝫ nãm in suo natiuitatis
sacramento. vnde dicit. Cum natus eẽt ih̄s.

¶ Secunda ꝯcl'o est: ꝙ ꝓprius locus inhabi
tationis christi per gratiã: vbi regrẽdus ⁊ ve
re inueniendus est: est mens deuota. Hanc
enim spũal'r vult inhabitare: cui intimat se per
gratiam ⁊ gl'iam. Sed hec est mens deuota:
cum ipsa aia sola sit capax gratie ⁊ glorie: s̄m
Aug^m. vnde lꝫ celum ⁊ q̃cunqꝫ alia creatura
dicat̃ locus dei: tamen ex spãli cõplacentia di/
citur locus dei mens deuota. Maxime tamẽ
ꝓprie deus dicit̃ locus aie: qꝛ s̄m August. in
ipso solo est salus ⁊ vltima quies aie deuote.
vnde dicit̃. In Bethleem iude. Bethleeꝫ in
terpretatur domus oris. Usus aũt oris ẽ ora
re: ꝯfiteri ⁊ comedere. Sic mens deuota est
domus orõnis. Matth. 21. Domus mea do
mus orationis est: ⁊ est domus cõfessionis ⁊
laudis. Psal. Beati q hitant i domo ⁊c. Ip̃a
est domus refectõis: q̃ꝫtum ad doctrinã p̃di/
catõis. ⁊ q̃ꝫtum ad mẽsaꝫ panis sacramẽtalis.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ reqsitio diui auxilij tunc
maxime ꝯgruebat: qñ p̃nceps tenebraꝝ nos
sub eius tenebat ptãte: qd̃ ꝓprie fit per pctũm
vnde per ip̃m vinculamur: qꝛ sibi ꝯtraire nec
resistere valemus. vnde Criso⁹. dicit. Qd̃
si semel peccãtes obligauerim⁹ nos eius iussi
oni: ex tũc virtute ꝓpria nõ possumus euade
re. Sꝫ sicut nauis fracto gub̄naculo illic quo
cunqꝫ tẽpestas voluerit: sic hõ per peccatũ au/
xilio gr̃e p̱dito: nõ h̄ facit qd̃ vult: sed qd̃ vult
diabolus. Et nisi deus eũ manu valida sue
mie solueret: vsqꝫ ad mortẽ in pctõꝝ vinculis
p̱maneret. Peccator igitur seruus demonis
sic est constrictus: ꝙ per se non valet ꝯpedes
frangere. Sed si nõ repugnat diuine motio
ni: statim deus ꝓpicius est auxiliari. Naꝫ nã
diuine mie est ibi auxiliari: vbi maior indigẽ
tia est. vnde captiui incarcerati: relegati ⁊ iam
in pena positi sunt in maxima indigẽtia: quia
indigent redẽptione: liberatione: ⁊ ad patriã
reuocatione: ⁊ a supplicij solutõe. vnde domi/
nante p̃ncipe tenebraꝝ: ꝯgruebat diuinum au/
xilium interpellari. vnde dicitur. In diebus
Herodis regis. Herodes. n. dicitur gl'ians
in pellib⁹: significans demonẽ: cui dicit psal.
Quid gloriaris in malitia?

Tertia ꝯsideratio.

t Ertia consideratio est de magorum
inuestigatione. cum dicitur. Ubi est
qui natus est rex iudeoruꝫ? vbi sunt
tres conclusiones.

¶ Prima concl'o est: ꝙ q̃ꝫuis s̄m diuinitatẽ

deus nullis limitibus terminetur: qꝛ incircō/scriptibilis tm̄ ſꝫ humanitatē loco tenet̃: qꝛ reſpice p̄ſepe: vbi iacebat: qui ꝯtinet mūdū. Reſpice dextrum: vbi morabat̃: q in nubibus tonat. Proſpice patibulū: vbi pēdet qui tribuit vitam: igitur qui natus eſt: alicubi eſt.

¶ Scd̄a ꝯ° ē: ꝙ nuſq̄ꝫ regrēdus ē: qꝛ nuſq̄ꝫ iueniēdus: niſi ſolū i deuota mēte: q̄ bn̄ dr̄ tē pluꝫ dei. Nō vtiq̄ꝫ iuenit̃ in diuitijs: i honoribus: i voluptatibꝰ: i qbꝰ m̄lti q̄rūt ſuā btitudinē. Non. n. iuenit̃ in terra ſuauiter viuentiū. Quere ḡ vbi inueniatur. Certe oia iſta tp̄alia ⁊ oēꝫ excellētiaꝫ ſūmoꝝ ſpirituū trāſeundo: ⁊ in ꝯparatiōe eius oia vilipendēdo. Nō. n. inuenitur in voluptatibus carnis: vbi rō ſubdit̃ ſenſualitati non ēt inuenit̃ in affectu carnaliuꝫ amicoꝝ: qꝛ ipſe dicit. Qui amat p̄rē m ⁊ matrē pluſq̄ꝫ me ⁊c. Nō ēt inter angelos ⁊ ſanctos: niſi qꝛ oiuꝫ creaturaꝝ eſtimationē excedamus in ꝯparatiōe ad deū ip̄ꝫ iueniemus: ſꝫ in tēplo aīe inuenit̃. vn̄ dr̄ in cant. Cū ꝑtranſiſſeꝫ eos inueni: quē diligit aia mea. Quia viſiōis eius mens auida: niſi ꝓphaꝝ eſtimationem: patriarchaꝝ celſitudineꝫ: ⁊ cūctoꝝ hominū menſuras trāſcenderet: eū q eſt ſuꝑ omnes hoies nō inueniret. vnde dr̄. Vbi eſt q natus eſt. q. d. in mente deuota.

¶ Tertia ꝯ° eſt: lꝫ voluntas in regno aīe per rōnem ſit dn̄s ſuoꝝ actuuꝫ: tn̄ nō ſuaꝝ potentiaꝝ dn̄s. Vnde nō pōt volendo facere: vt ad id qđ vult vel eligit imobilr̃ ſe habeat. Et ideo q̄ꝫtūcūq̄ꝫ hō ſit dn̄s ſuoꝝ actuuꝫ: tn̄ vt imobiliter ſe vabeat in bono: qđ eligit neceſſariū eſt adiutoriū gr̄e diuine: ⁊ ſic ptās regia ꝯplet̃ in hoie: tā ex volūtate q̄ꝫ ex gr̄a ſtabiliente in bono: ꝑꝑ qđ dicitur. 1ª. Pe. vltimo. Deus ois gr̄e q vocauit nos in eternā ſuā gl̄iaꝫ: ipſe ꝑficiet: ꝯfirmabit: ſolidabitq̄ꝫ. vnde dr̄. Rex iudeoꝝ: iudeus iterp̄retatur ꝯfitens xp̄ꝫ: ſignās quemlibet deuotū: q ꝯfitetur in ꝯfeſſione peccatoꝝ: ⁊ laudis diuine: diuinā honorificentiā ſe ſubdens eius iuſſioni ⁊ directioni.

Quarta conſideratio.

q Varta conſideratio: eſt de Jeſu ſolatioſa inuentiōe: qꝛ Intrātes domū iuenerūt pueꝝ ⁊c. vbi ſūt tres ꝯ°es.

¶ Prima ꝯ° eſt: ꝙ nihil tātum ipedit diſpoſitioneꝫ ad gratiā: ſicut ſolicitudo mūdanorum. Qđ pꝫ. Nā ad diſpoſitionem: reqritur ſtatuſ interioris diligens examinatio: vt ſi eſſet aliqđ obſtaculum āmoueret̃. Et ideo opꝫ vt aia diſperſa ꝑ ſenſibilia ⁊ extra ſe poſita, recolligatur in ſeipſa: vt cernens obſtaculum āmoueat ipſum: ꝑ nihil aliud ita diſpergit̃: ſicut ꝑ ſolicitudinem exterioꝝ. Talis. n. reuocatur a ſolicitudine externoꝝ. vnde Ber. Quādiu autem iſtis ſolicitudinibus aius occupatur nō habebit ꝯtemptū mundi: nec eternoꝝ amoreꝫ. Vn̄ dicit. Et intrātes domū. q. d. Ad talē diſpoſitionem requiritur collectio affectionum ab extra: ⁊ examinatio ab intra.

¶ Scd̄a ꝯcl̄o eſt: ꝙ ſi hic homo interius diſpoſitus fuerit: ſaluatoꝛ ꝑ gr̄am ipſum intrabit virtutibus adornādo. Nā gratiā gratū faciēs in ordine ad acceptationem diuinā: eſt quedaꝫ integritas ⁊ decoꝛ omniū virtutuꝫ. Sicut. n. pulchritudo faciei non eſt vna q̄litas ſolū. Sꝫ integritas ꝯſurgens ex multis. ſ. coloꝛe: figura: magnitudine: ⁊ ꝓportione. Ita gratia que eſt aie decoꝛ: eſt integritas ꝯſurgens ex oibus virtutibus: qꝛ nullus eſt deo acceptus ⁊ gratioſus: niſi ſit prōptus ad ſingula bonoꝝ operum virtuoſorum: ⁊ ſic ſit idonea ad domum dei: ad cuius hoſtiū ſtat pulſans: vt affectꝰ cordis ſibi apiatur: ⁊ intromittatur: ad ꝯuiuāduꝫ ſpiritualr̃ ꝑ donoꝝ ſuoꝝ ꝯmunicationē. Vn̄ dicitur pluraliter. Intrātes domum: inuens ꝙ ſenſus ⁊ affectiones debeant vna cum gr̄a xp̄i recolligi in domo. ſ. aie d̄uote. Nec aliq̄n dicitur domus dei cū diuina inſpiratiōe intellectum inſtituens: mouet affectū: ſꝫ dr̄ templū cū ſanctificat affectū ad amoreꝫ accedendo.

¶ Tertia ꝯcl̄o eſt: ꝙ quatuoꝛ ſunt ſigna oſtēdentia xp̄ꝫ in nobis eſſe ꝑ gr̄aꝫ. ¶ Primuꝫ ē cordis amaritudo de pctis: qꝛ puer inuenitur cū Maria: q̄ dr̄ amaꝝ mare. vnde ꝓuer. 14. Coꝛ quod cognouit amaritudineꝫ anime ⁊c̄. ¶ Scd̄ꝫ eſt ſi pauꝑtatē diligimꝰ: qꝛ xp̄s iuolutus ē pānis. vn̄ Greg. Pauꝑ natꝰ eſt xp̄s pauꝑ obijt. ¶ Tertiū ē: delicata ꝯtēnimuſ: qꝛ xp̄s in p̄ſepio reclinat̃: vbi cibꝰ eſt iumentoꝝ. vn̄ Dan. 10. Panē deſiderabilē non māducaui. ¶ Quartū ē: ſi ꝟba ocioſa vitamus: qꝛ vagit iſans iter arta. vn̄ ꝓuerb. Qui cuſtodit os ſuuꝫ: cuſtodit aiaꝫ ſuaꝫ. i. xp̄ꝫ q ē ſalus aie.

Quinta conſideratio.

q Vinta ꝯſideratio eſt: de prōpti obſequij gr̄oſa exhibitiōe: qꝛ ꝓcedentes adorauerūt eū. vbi ſūt q̄tuoꝛ ꝯ°es.

¶ Prima ꝯcl̄o eſt: qꝛ in h̄ puero erat ineffabilis bonitas: qꝛ hos reges ab vltimis finibꝰ illuminans traxit. Vt compleret̃. ꝓ. Yſa. 60.

Ambulabũt gẽtes i lumĩe tuo. Si.n.adamaſ
virtute ꝓpria mouet ad ſe ferꝝ: q̃to magis ex
cellens virtus bonitatis xp̃i: a qua cetera ratio
nez bonitatis habent ꝑ participationez. Et iõ
ratione iſtius excellẽtie ſibi ſoli debeẽ cultus la
trie. vnde p̃mittiẽ. Procidẽtes adorauerunt
eum. Et iſtud fuit prophetatum longe ante.
Pſal. Adorabũt euz oẽs reges terre ꝛc.
Scd̃a ꝯcl'o eſt: q sicut reges poſt adoratio/
nez. Aptis theſauris ſuis: obtulerũt munera:
Sic ẽt nos eadẽ ſpũaliter offeramus.ſ.aurũ:
thus: ꝛ myrrham. Intelligẽtibus q triplex ẽ
theſaurus.ſ.cordis: oris: ꝛ opis. Et de quoli
bet iſtoꝝ theſauroꝝ hec tria offerre debemus.
De p̊ theſauro.ſ.cordis de quo dr̃. Lu.6.
De bono theſauro cordis ſui ꝓfert bonuz.
Primo offeramus auꝝ dilectionis pure:
Exo.37°. Veſtiuit archaz auro puriſſimo.i.
cor humanũ veſtiuit itus i affectu: foris i effe/
ctu caritatis: q̃ eſt pura in opatione: purior in
locutiõe: puriſſima in intẽtiõe. Scd̃o offe/
ramus thus deuotiõis. vñ eccl'i.7. De laude
iuſti: ignis erit effulgẽs ꝛ thus ardẽs i igne.
Thus i igne: ẽ deuotio i feruore. Ignis efful
gẽs: eſt feruor ꝑ exẽpluz lucẽs. Mat.7. Sic
luceat lux veſtra ꝛc. Tertio myrrhã ꝯtritio
nis: myrrha.n.eſt amara ẽt ſic: ꝛ cor penitẽs:
ꝛ ſicut fum⁹ myrrhe ꝑ ꝯtritionẽ aſcendat ꝑ de
ſertũ mũdi vel religiõis. Scd̃s theſaurus
eſt oris: De quo ꝓuer.21. Theſaurus deſide
rabilis regeſcit in ore ſapiẽtis. De q̊ ẽt hec tria
offerre debemus. Primo auꝝ laudatiõis
de quo Iob. Ab aqlone auꝝ veniet. Aqlo eſt
tẽptatio: q per grãm ſpũs ſancti fugaẽ. Unde
multũ debem⁹ laudare deuz q in ꝑiculis nos
p̃ſeruat. Scd̃o: thus orõnis. Pſal. Diri/
gatur orõ mea ꝛc. Tertio myrrha ꝯfeſſiõiſ
Unde de iudith.10. dr̃: Unxit ſe myrrha opti
ma. Iudith ꝯfitens interp̃tatur. Hec holofer
nez.i.diabolũ ꝯfundit. Uñ Augu. Acriores
dolores diabolo nõ infigim⁹: q̃z cum plagas
peccatoꝝ noſtroꝝ ꝯfitendo ſanamus. Ter
tius theſaurus eſt opis. Matth.6. Theſauri/
zate ꝛc. De quo ẽt hec tria offerre debemus.
Primo: auꝝ mĩe. Eccl'i.29. Pone the/
ſauruz tuũ in p̃ceptis altiſſimi: ꝛ proderit tibi
magis q̃z auꝝ. Hoc p̃ceptuz eſt dare elemoſi/
naz. Luc.9. Date elemoſinã ꝛc. Secũdo
thus bone fame. Gen.4. Odor veſtimẽtoꝝ
tuoꝝ ſic odor thuꝝ. Ueſtimẽtuz ẽ bona ꝯuer/
ſatio: ꝑ cuius odorẽ.i.bonã famã benedictiõez
a dño conſequimur. Tertio: myrrhã abſti
nere: can.7°. Manus mee diſtillauerũt myr
rham: qđ fit ꝑ carnis maccrationẽ: vñ ꝑ digi/
tos diſcretio accipiẽ ſenſuũ: quos ſil'r caſtigare
debemus: vt ſic myrrhaz de eis hẽam⁹: ꝛ h̃ ẽ
qđ dic̃. Ob.ei.munera auꝝ: thuſ: ꝛ myrrhã.
Tertia ꝯcl'o eſt: q hita oblatiõis exhibitiõe
Uenerabãtur eũ ꝛc. Adhortatiõe latrie. Nãz
latria eſt cultus ſoli deo deditus: q̃ ꝯſiſtit i di/
lectiõe: ꝛ ſacrificij exhibitiõe. Uñ lz iſta.ſ.reue
reri: honorare: laudare: glorificare: ꝛ adorare
ſunt idez. Differũt tñ. Nã reuereri ẽ reputare
alium meliorẽ ſe: ſz honorare addit ſignum.ſ.
exhibẽdo aliqd exterius: q2 quarto ethꝝ. dicit
Q̃ꝺ honor eſt exhibitio reuerentie alicui facta
in ſignuz virtutis. Et laudare addit ſuꝑ hono
rare: dicit ꝯmẽdationẽ alicuius corã alio. Si
militer ẽ gl'ificare: adhuc ſuꝑ laudare: q2 laus
eſt magis in particulari. Gl'ia vero in vl'i: qñ
ſcilicet ſemꝑ eſt: vbiq3 ꝯmẽdatur. Dicitur.n.
gl'ia frequẽs fama cũ laude: Sz adorare addit
ſuꝑ oĩa iſta: q2 adorare ẽ ſuã fiduciã in illũ po/
nere total'r q adoraẽ. Uñ dicit. Et ꝓcidẽtes
adoraderũt euz.ſ.adoratiõe latrie. Eſt tñ notã
dũ: q ꝑꝑ adorationẽ que latria dr̃: ẽ adoratio
dicta dubia: cuiuſmodi ſunt due ſpẽs. Una q̃
creature p̃t exhiberi. Alia: q̃ ſoli hũanitati xp̃i
ẽ exhibẽda: ꝛ q̃ hũanitas xp̃i ẽ ſuꝑ oẽz creatu/
rã diligẽda ꝛ venerãda: vt yꝑdulia. Quidã tñ
dicũt humãitatẽ.ſ.aĩaz ꝛ carnẽ vna adoratiõe
cũ ꝟbo eẽ adorãda. Nõ qdẽ humanitatẽ tm̃:
ſz dei filiũ vnũ deũ ꝛ hoiez dicũt eẽ adorãduz.

Sexta conſideratio.

Sexta ꝯſideratio: q̃ eſt đ ſtulta herodiſ
emulatiõe: cuz dr̃. Audiẽs ãt herodeſ
rex. vbi ſunt quatuor ꝯcluſiones
Prima ꝯ° ẽ: q timor mũdan⁹ fuit cã ꝑſecu
tiõis xp̃i i herode ꝛ i iudeis: q2 fecit eos a via
iuſtitie errare ꝛ ꝟitatis. Amor.n.mũdan⁹ dr̃
ꝓprie q̊ aliqs mũdo inĩtiẽ tãq̃z fini: ꝛ ſic amor
mũdan⁹ ſemꝑ ẽ malus: a q̊ timor mũdan⁹ na/
ſciẽ. Illđ.n.hõ timet amittere qđ amat. Et iõ
timor mũdan⁹ dr̃ malus: q2 ab amore mũda/
no tãq̃z a mala radice ꝓcedit: qñ hõ ꝑꝑ mala q̃
timet: recedit a đo. Iſto timore Herodeſ rex
turbat⁹ ẽ: ꝛ oĩs ihl'ima cũ illo. Uñ q̃zuis nãle
ſit q hõ fugiat ꝓprij corꝑis detrimẽtuz: vel ẽt
dãna reꝝ tꝑaliũ: nõ tñ ꝑꝑ illa dz recedere a iu
ſtitia: qđ ẽ ꝯtra rõnez nãlez. vñ herodes ſicut
diabolus per aduẽtũ xp̃i timet ſe eijci: ꝛ ſic he
rodes deſtitutione torquetur.

¶ Scd'a ꝯclusio est: q lꝫ ab eterno preuisum
fuerit xp̄m moriturum. Tñ herodes ⁊ iudei
machinantes in mortem xp̄i maxime peccaue
runt. Ratio est: qꝛ omne peccatuꝫ fit ex libera
electiōe ⁊ ꝑuersa intentiōe. Hec autē ꝑsecutio
erat huiusmodi. vñ cuꝫ dicit. Et ꝯgregās oēs
principes sacerdotum ⁊c. pꝫ consilium eorum
fuisse ex deliberatione. Sed qꝛ etiaꝫ aduersus
christum: patet fuisse ex peruersa intentione.
Unde Criso. super Mat. Ut quid auteꝫ in-
terrogat herodes: qui nō credebat scripturis:
aut si credebat: quō sperabat se posse interfice-
re illum: quē scripture regem esse futuꝝ dice-
bant? Sed diabolus instigabat eum qui crede
bat: qm̄ scripture non mentiuntur. Diabolus
alios in errorem inducit: ipse aūt veritatem be
ne cognoscit. Credebat ergo herodes in ma-
lo: in bono non credebat. Qm̄ quidē inde na
sciturus fuerat rex. vnde scripture dicebant:
credebat. Qm̄ aduersus illum agere nihil po-
terat: quem d's mittebat non credebat: qꝛ non
suo consilio gubernabatur: sꝫ vinculo diaboli
trahebatur ligatus. Sic sunt oēs hoīes pecca
tores: in quibus diabolus operatur: ⁊ credūt
scripturis: ⁊ nō credunt: qꝛ hoc ipsum qd' cre-
dunt: ꝑficere non ꝑmittuntur. Qd'. n. credūt
veritatis est virtus: que nulla potest esse occul
ta. Qd' autem non credunt: excecatio est ini-
mici: qꝛ subiecti sunt operibus eius: ⁊ mens il
loꝝ libera non est. Utputa oēs christiani su-
mus: ⁊ legimus: ⁊ scimus: qꝛ mundus consu
mendus est: ⁊ qꝛ morituri sumus: Et hoc ipꝫ
tñ ꝑfecte non credimus. Si. n. ꝑfecte credere
mus: sic viueremus: quasi post modicū transi
turi d' hoc mūdo: nō quasi in eternū mansuri.
¶ Teria ꝯcl'o est: q qꝛ ꝯsilium dare in mortē
xp̄i ex liberatiōe ⁊ ꝑuersa intentione erat pec-
catum maximum: sic maxime peccāt in ꝑiculū
aīe ꝑseuerando. Nam tales spiritualr̄ xp̄m oc
cidunt. vñ Aug. Si fratri tuo maluꝫ ꝑsuades
occidis. Nam ꝯsulens malum occidit eum in
propria ꝯscientia: qꝛ faciens eum peccare sepa
lrat eum a vita sua. s. deo. vnde idem. Pericu
o se decipiūtur q existimāt eos tm̄ homicidas:
q manibus hoīes occidunt: ⁊ non potius eos
per quoꝝ consilium ⁊ fraudem ⁊ exhortatiōeꝫ
hoīes extinguuntur. Nam iudei xp̄m nō ma
nibus: sed linguis ꝑsequebantur. Unde euꝫ
nascituꝝ in bethleē ꝑpalabant: vt ab herode
necaretur. vnde Ber. Herodiana malitia est
nascētem extinguere velle religionē: ⁊ allide
re paruulos israel. Si quid. n. ad saluteꝫ ꝑti-
nens oritur qcunqꝫ resistit vel repugnat: pla-
ne cuꝫ egyptijs paruulos israelitici generis ne
care conatur. Immo nascētem dñm ꝑsequitur
saluatorē. vnde iudei ꝑdentes xp̄m religiosuꝫ
sꝫ in bethleem. i. in deuota mente natuꝫ. d. Et
tu bethleeꝫ: deuota mens: que es reputatione
tua humilis ꝓfessio: qꝛ diceris. Terra iuda:
nequaqꝫ minima es. s. merito ⁊ diua acceptati
one. Ex te. n. exiet dux. i. iustus exēplo bone
vite ⁊ fame. Qui regat. i. informet regimine
spirituali. Populū. s. sensus: cogitationes: ⁊
affectiones. Israel. i. videntes deum ꝑ fidem
⁊ ideo opprimēdus: qꝛ ꝯtrarius ē opib⁹ mūdi
¶ Quarta ꝯcl'o est: q qꝛ mens sancta in san-
ctis cogitatiōibus: in scripturaꝝ meditationi-
bus: ⁊ in celestiuꝫ gaudioꝝ ꝯtemplationibus
oblectata: ⁊ gemitus ⁊ suspiria trahens. Uigi
lijs ⁊ abstinentijs se macerat: aduersarius se
videns non posse ꝓualere: salteꝫ ꝑsuasionibus
iteꝝ eam aggreditur fraudulenter. s. volunta
ti offerendo bona sensibilia desuꝑ colorata: ⁊
nō manifestat turpitudinem eoꝝ. Et tūc volū
tas qñ non ꝯsiderat malū: frequenter acceptat
⁊ defraudera t. Uerbi gratia. Aliqs reuersus
in se: ⁊ displicet sibi i oībus malis que fecit: co
gitansqꝫ resipiscere ⁊ redire ab omni via ma-
la: tunc aduersarius arguens euꝫ dicit. Quid
facis? Uitam iaꝫ vis ꝑdere: ⁊ futuram? Pec
cata tua maxima sunt ⁊ multa: nequaqꝫ ꝑ tot ⁊
tantis: nec si te excories sufficies satisfacere: cō
plexio tua tenera est: vita tua est delicata: noli
te interficere. Et ideo more magoꝝ audiens
diabolicam deceptionē: eius opportunitatem
vitet fugiendo: sicut homo sapiens fugit: vbi
superare non potest. vnde Iohes fugit in de-
sertum. Eccli. 29°. Quasi a facie colubri fuge
peccatum. vnde sequitur. Tunc Herodes. i.
diabolus. Claꝫ vocatis ma. id est secrete remo
tis. Sacerdotibus: id est affectionibus san-
ctis. vnde Criso. dicit. Q. d' herodes vidēs q
nō poterat magos: nec blandimentis flectere
nec minis terrere: nec auro corrūpere: vt ꝯsen
tirēt in interfectionē regis futuri. s. xp̄i. Ideo
illos deciꝑe cogitauit: ne. s. proderent ꝯsilium
declinando. Unde diligenter didicit ab eis tē
pus stelle: ⁊ addit. Et cum inueneritis renun
ciate mihi ⁊c. Applica moralr. Seqtur. Que
cum audisset scilicet callidam deceptionem re-
gis tenebraꝝ. Abierunt: fugiēdo occasionē.
Quinta consideratio.

Irca q̄ntā ꝯsiderationē: que est de stelle appitione ducatus exhibitiōe cum dicitur. Uidemus enim stellā eius: Ubi sunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio: est ꝙ quintuplex est stella dirigens nos in debitum finem. ¶ Prima est materialis quā in oriente viderūt que est nostri intellectus: que dirigit nos in nr̄m principiū: qđ est bonum optimum et infinitū habens in se rationem omnis boni. Ratio ē: quia amoris causa est cognitio: qa secundum Augu. 10. de tri.. Nullus potest amare incognitum. Sed bonū est causa amoris p modū obiecti sed nihil est obiectum alicuius: nisi prout est apprehensum. Et ideo amor reqrit aliq̄ apprensionē boni qđ amaṫ. Et ideo .8. ethi. dicitur ꝙ visio corporalis est pncipiū amoris sensitiui: ⁊ similiter ꝯtemplatio spiritualis pulchritudinis vel bonitatis. est principium spiritualis amoris summi boni. Ratione eni hui⁹ intellectus diciṫ stella visa in oriente: qr p eius cognitionē dirigit nos in summi boni amorē.

¶ Secūda est beata Vgo de qua nume. 24. Orieṫ stella ex iacob. et iō bene stella maris. Hec enim habet directionem in suo ducatu: quia per ipam ducunṫ omnes q nauigāt mare: vnde quotiens sunt in periculis ꝯstituti, pcellaꝝ: recurunt ad huius stelle ducatum: ne cadant in naufragium. Ista autē proprietas ꝯuenit matri domini: quia nauigantibus per huius mundi pelagus subuenit suo ducatu. Et ideo ad ipsius ducatū est in omni pīculo recurrendū. vnde ꝓpter hanc ꝓprietatem meri to stella maris est vocata: vt dicaṫ de ea. Gauisi sunt gaudio magno: videntes stellā magi

¶ Tertia stella est xp̄s q de se dicit. Apoc. vltimo. Ego sū stella matutina et splēdida. Nā Fulgentius dicit ipsam stellā magos ducentē fuisse situatā in medio maris. Ista ꝓprietas conuenit xp̄o: qui dicitur mediator dei ⁊ omnium: in cuius rei signū etiam diciṫ mediū terre ſm humanitatem. ¶ Nā natura humana hꝫ duo extrema: vnum qđ fuit sub innocentia et aliud quod fuit sub miseria: sed qr mediū sapit naturam extremoꝝ: sic vtroq̄ extremo pticipans est dei medium: quia de primo statu recepit innocentiam. de 2°. pēnalitatem. Sic eni mediat inter nos ⁊ patrem sustinentia passionis. ¶ Quarta stella sunt extra sanctoꝝ. vnđ de ipsa stella nos ducēte dicitur ꝙ ita de die sicut de nocte lucebat. Sic reuera sanctoꝝ exēpla noctē huius mundi illuminant splendore b⁹ pfectiōis. ¶ Quinta stella ē sacra scriptura

¶ Secunda conclusio est ꝙ non plenarie cōfidentes de deo merentur priuari ducatu spirituali. vnde dicitur ꝙ cum magi ihr̄lm fuissent ingressi ducatū stelle amiserunt. vnde dicit Fulgentius ꝙ stella nō duxit eos in ihr̄lm sed proprio sensu venerant: Et ideo ex tūc stellam nō viderunt: qr querentes auxiliū humanum: iuste perdiderunt diuinum.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ magi ex stella visa habebant nimiā ꝯsolationem. Uidentes. n. stellā quā. s. pdiderāt: quādo ihr̄lm intrabāt: gauisi sūt: qr Herodē euaserūt. Gaudio magno: qr stellam ductricem recupauerunt. sed valde: qr regem quesitū cum magno labore inuenerūt.

¶ Octaua est de occulta p̄munitione: ibi. Et respōso accepto in sōnis. vbi sunt tres ꝯclōes

¶ Prima ē: ꝙ magi reuersi sunt ad propria per aliam viam. ⁊ h̄ per diuinam ꝓuidentiam. Et ideo dicit glo. ꝙ hoc nō fuit per angelum: sed ab ipso deo: qr desiderabāt scire diuinam voluntatem: si deberent redire ad Herodem. Non ꝯ̄ per pueꝝ: vel eius matrem fuerūt instructi: ne fides ex h̄ dimitteret: quo ad meritum: sed per visionē in somnis moniti sunt ne redirent ad Herodē: p aliam viā reuersi ⁊c.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ qr peccator a deo elōgat per pctūm: per viam peccati ad ipm̄ redire nō pōt: oꝫ ipm̄ viā aliam. s. penitētie in reuersione ad ipsum tenere. Hec autem via diciṫ conuersio. Conuersio. n. dicitur a bono cōmutabili ad bonum incōmutabile tota ⁊ pfecta mētis applicatio: vt dicitur ⁊c. Iohelis. 2. Conuertimini ad me in to. cor. ve. ⁊c. Et iō Gregorius in omelia dixit. A regione nostra supbiendo: inobediēdo: visibilia sequēdo: cibū vetitum comedendo: discessimus. Sed redeundum est ad eam flendo: obediendo: visibilia ꝯtemnendo: ⁊ carnem affligendo.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ hos reges in septem debet imitari deuotio christiana. ¶ Primo in magnitudine sapientie: qr christum natum in sidere cognouerūt: sic ⁊ nos debemus cognoscere deum per fidem: que est nostra sapiētia. vnde Ihero⁹. Absq̄ notitia creatoris sui oīs homo pecus est. ¶ Secundo in feruore inquisitionis: qr viso signo celesti festinatiōe in spacio tredecim dierū a finibus remotissimis in iudeam applicuerunt. Sic ⁊ nos per studiū bonoꝝ operū ad christum ire festinemus.

¶ Tertio in prudentia interogationis qua regem et totam iherosolimam perturbabant dicentes: Ubi est q natus est rex iudeorū? sed et nos debemus turbari et discutere conscientiā querētes vbi sit rex iudeorum. 2°. cor. vl. Vos metipsos tēptate si estis in fide. etc. ¶ Quarto in deprehēsione caliditatis astutie: qz herodis astutiam agnoscentes ad eum redire renuerunt. Sic et nos debem⁹ astutiam diaboli pcauere: vt illudentes ei nō redeamus ad ipsuz per reciduationez ex quo incepimus querere christum per bonam opationem. ¶ Quinto in speciali cōgratulatione: quā inaudito pphe oraculo et in viso stelle signo et in nato puero rege habuerūt. vnde videntes stellā magi gauisi sunt gaudio magno. Similiter et nos debemus gaudere in spiritualibus bonis. s. i infusione gratie: in puritate conscientie et de promissione glorie. ¶ Sexto in deuota oratione qz intrantes domum: inuenerunt puerū cum maria matre eius: et pcidentes adorauerunt eum. Sic et nos debemus intrare domū pscientie pprie: et pcidere: consideratione infime cōdicionis: debemus etiam adorare. in eū ponētes nostrā fiduciam carnalem. ¶ Septimo ē ex munerū trina oblatione. qz apertis thesauris suis obtulerunt ei etc. Similiter et nos debemus offerre. ¶ Primo auruz in studio sapientie celestis vocantes. ¶ Secundo thus in studio deuote orationis. thus redolet: fumigat: et ardet in igne. Sic etiam oratio debet redolere p cōtinuationem: fumigare per humilitatez: ardere p deuotionem. ¶ Tertio myrrhā in dolore cordis: et in labore corporis: sed per penitentiam. etc.

¶ Dominica prima post octauā epyphanie.

Obsecro uos p misericordiaz etc. ad cor. 12. Quia correctio frna ē medella: seu remediū: quo peccati medetur ifirmitas vt innuit Jsido. de sūmo bono. d. Qui verbo blando castigat: et nō corrigit acri⁹ necesse est vt arguat. Cū dolore. n. abscindēda sunt q̄ leuiter sanari non possunt. sed quia infirmitate non voluntate salutario reuellit infirmus. Ideo peccato infirmitatis occurendū est. ¶ Primo magis beniuolētia q̄ꝫ seueritate. plus coartione q̄ꝫ cominatione. plus caritate q̄ꝫ potestate. cum nemo nostruz nō reprehensione viuat. Unde apostolus more prudentis medici: qui debet infirmitati in suo principio succurrere: ne inualescens fortior efficiatur: et difficilius curetur: precipiens humanam naturam egrotari corruptione originali: ipsam spirituali medicamine nititur reformare: dicens: Obsecro etc. Et quia medella naturam depravataz reformans: habet se in quaruplici forma. Nam quedaz est morbi expl'siua: alia sanitatis collatiua: alia nature confortatiue: alia roboris reparatiua: fm hoc in epl'a quadruplex occurrit consideratio.

Prima psideratio.

Circa pmaz que est de medicina morbi expulsiua: cuz dicit. Obsecro etc. sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima concusio est: q in humana natura est quidam appetitus sensitiuus: qui dicit sensualitas: que est corrupta per peccatuz originale: et inordinata delectatio: siue libidinosa: q̄ ex ea procedit: de qua dicitur Romanorum septimo. Non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod odi malum illud facio. Hoc exponit Augustinus de malo pcupiscentie: quā constat esse motum quendam sensualitatis: q̄ fm impulsuz fomitis tendit impetuose ad fruitionem creature delectabilis. vnde licet sensualitas fomite corrumpat: que nunquam totaliter tollitur in hac vita: Talis tamen corruptio non impedit: quando homo rationabili volūtate possit reprimere singulos motus inordinatos eiusdem.

¶ Secunda conclusio est: q necesse est q hec sensualitas a fluxu pcupiscentie restringat. Nam ipsa conturbat multipliciter rationem. ¶ Primo scilicet per collisionem multiplicium passionum. ¶ Secundo per vehementiam desideriorum. ¶ Tertio per fallaciaz circonueniendo iudiciū rationis. ¶ Quarto p solicitudinum distractionē in temporalibus. ¶ Quinto per fantasmatum inundationem. ¶ Sexto per temptationum vehementiam.

¶ Tertia conclusio est: q ex parte nostri requiruntur sex: ad hoc vt aliquis curetur a morbo peccati. ¶ Primum est respectus ad misericordiam dei. Nam cum ipsa misericordia et iustitia sint deo appropriata: tamen magis pprie dicit misericors q̄ꝫ iustus: cum sine nobis

non possit nobis exequi iustitiã: sed misericor
diam semper sine nobis potest exhibere: sȝ qꝛ
misericordia semper proprie respicit maiorem
indigentiam. Ideo pro cura spirituali sem/
per ad ipsam respectum habeamus. Ipsa enim
est promptissima ad indulgendum. Nam sm
Bernardum. Tam liberaliter condonat oẽs
iniuriam: vt iam non damnet vlciscendo: nec
confundat in properando: nec minus diligat
in puniendo. vnde dicitur Joelis. Conuerti/
mini ad dominum deum vestrum: quia beni
gnus ⁊ misericors ⁊c. Ideo dicit. Obsecro
vos per misericordiam dei ⁊c. scilicet vobis
impensam per remissionem peccatorum a deo
vobis factam. ¶ Secundum est carnis ma/
ceratio. Per hanc enim vita animalis occidi
tur: qua meritum impeditur: quia per hanc hõ
deuitat delectationes carnales ⁊ per ꝯsequẽs
in vita spirituali promouetur: que maxime me
retur. vnde dicit. Vt exhibeatis. i. spõte offe/
ratis corpora vestra: non tantum mentes. Li
cet caro repugnet spiritui hostiam in mortifi/
catione carnalium desideriorum ⁊ vitioꝝ.
Colocensium tertio. Mortificate membra ve
stra: que sunt super terram. ¶ Tertium est
exercitium in virtutibus. vnde dicit. Viuen/
tem: quia gratia est radix vite spiritualis. vn/
de maximum signum gratie ⁊ vite spiritualis
est operari virtuose. Nam sicut motus est si/
gnum vite: sic viuacitas bonorum operum est
signum spiritualis vite. vnde dicit. Viuentẽ
glosa per exhibitionem bonoꝝ. Signum. n.
mortui hominis est: quando non mouenť mẽ
bra. ¶ Quartum est in bono perseuerantia.
Nam iustificatus etiam indiget tali auxilio spe
cialiter: quia sine ipso non posset ad finem vite
sue perseuerare. Multis. n. datur grã: qbus
non datur ꝑseuerantia. Deus tamen semper
est paratus petentibus eam cõferre. vnde di/
cit. Sanctam: glosa. i. in deo confirmat perse/
uerantiam. vnde eccli. 38. Homo sanctus in
sapiẽtia manet sicut sol: cuius claritas nõ mu/
tatur. Nam stultus vt luna mutať. ¶ Nota ta
men ꝙ ꝑseuerantia dicit habitum aliquãdo sm
ꝙ homo habet ꝓpositum ꝑseuerandi in bono
vsqȝ in finem. Hec ꝑseuerantia simul cũ gra
tia infunditur. Alio modo perseuerãtia est cõ
tinuatio quedam boni vsqȝ ad finem vite.
¶ Ad talem ꝑseuerantiã habendã homo iu/
stus indiget diuino auxilio. Et ideo iustus pe
tit: vt custodiatur a malo vsqȝ ad finem vite.

¶ Quintum est recta intentio. vnde addit.
Deo placentem: glosa per rectam intentionem
Intentio est quasi facies anime: cuius pul/
chritudo placet deo. ¶ Est ergo recta inten/
tio: que ordinat in debitum obiectum: ⁊ mala
que indebite ordinat. vnde Augustinus. Uo
luntas ex fine suo agnoscitur: vtrum praua an
recta sit. Finis autem bone voluntatis est bea
titudo: Finis autem male voluntatis est mala
delectatio: vel aliquid aliud: in quo voluntas
non debet quiescere. vnde Bernardus. Bo
na erit intentio: si in omni actione nostra: aut
honorem dei: aut vtilitatem proximi pretẽda/
mus. ¶ Sexta est discretio. vnde sequiť. Ra
tionabile sit obsequium vestrum: id est discre/
tum: vt scilicet mortificẽtur vitia: ꝙ natura cõ
seruetur. vnde Augustinus. Cum temperã/
tia corpora vestra castigetis: vt non nature de
fectu cogatur dissolui: sed vitijs mori. vnde
Bernardus super illud canticorum secundo.
Ordinauit in me caritatem dicit: discretionis
estꝰ virtuti ordinem imponere: tribuens deco/
rem ⁊ perpetuitatem. vnde psalmista. Ordi/
natione tua perseuerat dies. ¶ Igitur discre
tio non est tam virtutis: ꝙ̃ quedã mediatrix ꝙ̃
affectuum ⁊ morum doctrix. Tolle hanc: ⁊ vir
tus vitium erit.

Scđa cõsideratio.

s Ecunda consideratio est de medici/
na. qua sanitas confertur: cum dicit
Nolite conformari huic seculo. vbi
sunt quinque conclusiones.

¶ Prima conclusio est videre quid sit contẽ
platio. Scđm Dionysium vita contemplati/
ua est assistentia. Spũalis assistit homo deo:
qa dicit. Licet deus semper sit presens omni/
bus: tamen res non sunt semper ꝑsentes deo
Tunc autem ei efficimur presentes: quãdo ca
stissimis orationibus ad diuinam contempla
tionem nos reuelata mente conuertimus. Et
dixit ꝙ tunc trahimus nos ad deum: sed non
econuerso: Sicut existens naui fixa ad lapidẽ
in littore manentem trahit potius nauim ad la/
pidem: ꝙ̃ econuerso. ¶ Ratio huius est: qꝛ
contemplatio non est nisi qdam motus in de/
um. Per motum autem non ducitur termi/
nus ad mobile. sed econuerso. Sic vltimus
finis attrahit omnem affectum: sm Augusti.
vnde Jacobi quarto: Appropinquate deo: ⁊
ap. vobis: qꝛ dum volumus ire ad ipsum: ipse
dignature vnire ad nos.

℄ Secunda ꝯclusio est: q̄ in aīa sunt due potentie: a quibus fluit vita ꝯtēplatiua. s. intellectus: ⁊ volūtas. Ratio est. Per formas eniꝫ illas possumus deum attingere: ꝑ quas facti sumus ad imagineꝫ dei: ⁊ hec fit ꝑ intellectuꝫ ⁊ voluntatē. vñ Aug. 83. q. dicit: q̄ ea que sapiunt ⁊ intelligūt: ita sunt sili'tudine deo proxima: vt in creaturis sit deo nihil propinquius. Hoc etiā declarat Ihero. Duo sunt fontes i radice lybani a quibus iordanis iste fluit: q cōtactu mundissime carnis xp̄i ꝯsecratus est: sic in radice aīe nostre sunt due potentie. s. intellectus ⁊ volūtas a qbus sicut a fonte fluit vita cōtemplatiua: que sic oritur ab aīa munda ad moduꝫ lybani dealbata: ⁊ terminatur ad mare nouissimū. i. ad finē vltimuꝫ. s. deum. Qui. s. ꝫ Damascenum est finis vltimus ⁊ substantie pellagus infinitum.

℄ Tertia ꝯclo est: q̄ mundane ꝯuersatiōis cōsolatio. Hāc ꝯtēplationeꝫ cessat ꝫm Ber. di. Vilis ⁊ ad nihilū vtilis est mundialis ꝯsolatio ⁊ qđ est magis metuendū: etiā vere ac salubris ꝯsolationis est impedimētuꝫ: Ratio est: qꝛ lꝫ sili'tudo imaginis homini ip̄ssa rep̄sentat diuinā ꝑfectionē: nihilominus tñ similitudo: sic in rebus creatis est ēt cā circōuentiōis. Naꝫ circōuentio causat ex hoc q̄ bonū apparens loco boni veri se rep̄ñtat. Et iō nō potest eē intentus circa eterna: q hijs tp̄alibus iplicatur: vt pꝫ. ℄ P° in hijs q sunt ligati dilectiōe tp̄aliū reꝝ: vt auari. ℄ Scđo pꝫ in hijs q volūt cū hoib⁹ iugiter ꝯuersari. ℄ Ter°: i hijs q i imūditijs brutalib⁹ coingnāt: vt luxuriosi. ℄ Quarto pꝫ: in hijs q dediti sunt comessationibus ⁊ ebrietatibus: vt gulosi. Hij nō sunt dispositi ad angelicos actus: ⁊ hoc ē qđ dicit. Nolite ꝯformari huic seculo. s. secularia ꝯcupiendo: vt dictū est: qꝛ aīa vt speculum induit formā illius rei ad quaꝫ conuertitur.

℄ Quarta ꝯclo est: q̄ ds hoi sic reformato ad imagineꝫ suaꝫ ꝯtulit ei dupliceꝫ ꝑfectioneꝫ. s. iustitie originalis in affectu ⁊ sciē itellectu: Iustitia aūt origialis est quedā rectitudo nature: qua corpus erat subditū viribus inferioribus ⁊ vires inferiores sup̄ioribus: ⁊ vires sup̄iores deo. Plenitudo aūt sciē in eo erat ita perfecta q̄ nō patiebatur aliquā deceptioneꝫ circa intellectum. Nā itellectus circa propriuꝫ obiectuꝫ semꝑ est verus. vnde ex seipso nunq̄ꝫ decipitur. Sed qꝛ in Adam per pctm̄ originale hec imago fuit deformata: qꝛ ꝫ Augu. In eo partiꝫ est amissa imago dei. Et ideo cuꝫ de ratiōe imaginis est q̄ ei nihil desit qđ misit illi đ quo est expressa: vt etiā euꝫ posset totalr̄ ⁊ perfecte rep̄sentare: opꝫ vt ipsa saltem hijs virtutibus reformetur. ℄ Quaꝝ vna est rerum tēporaliuꝫ abnegatio. Et ideo dr̄ in euāgelio. Nisi quis renunciauerit ⁊c. ℄ Secunda: est a ꝯmuni hoiuꝫ ꝯuersatiōe sequestratio: cū deo ⁊ hoibus simul eē nō possum⁹: ratiōe cui⁹ scti ad desertū fugierūt: ⁊ xp̄s solus ad montē orare ascēdit. ℄ Tertia: est animi purgatio ab oi inquinamēto malaꝝ cogitationū: qꝛ ꝫ Aug. Deū ꝯtemplari nō possumus: nisi mētis oculus interior purget. Quarta: est corporis mortificatio: qꝛ qñ corpus nō est donatū viget rebelio i opib⁹ sensitiuis q̄ hñt ꝑturbare mentem. Eccli. 2. Cogitaui a vitio abstrahere carnem meā: vt trāsferrē me ad sapiaꝫ. vñ dic. Sꝫ reformamini: qꝛ i Adā fuistis đformati i nouitate sensus vestri: vt icipiat illa imago ab illo reformari a quo formata ē. Nō. n. seipsaꝫ reformare pōt nisi dispositiue: ꝫ deformare. Ratio ꝑdictoꝝ est ꝫm Aug. qꝛ si corpus: quo tanq̄ꝫ instrumēto vtitur aīa: cuꝫ eius bonus vsus ⁊ rectus ad deū refertur sacrificium ē multo magis aīa ipsa fit sacrificiū cuꝫ igne diuini amoris accensa: formaꝫ ꝯcupiscētie secularis amittit: ⁊ deo referens ei tanq̄ꝫ incommutabili forme subdita reformatur.

℄ Quinta ꝯclo est: q̄ habita tali reformatiōe q̄ fit ex parte nostra dispositiue ꝑ virtutes: opꝫ ad hoc vt deducat ad finem: vt volūtas creata diuine volūtati ꝯformet. Intelligēdū tñ q̄ in đo distinguitur qdruplex respect⁹ volūtatis. Un⁹ dr̄ voluntas signi: ⁊ sunt p̄cepta. Ali⁹ est volūtas beneplaciti: vt est pena debita ꝓ peccatis. Tertius est volūtas assistens: q̄ vult oēs homines saluos fieri. Quartus est volūtas ꝯñs q̄ vult p̄missiue mala fieri. Hijs visis: nota q̄ volūtas creata tenetur cōformari voluntati diuine q̄ꝫtuꝫ ad volūtateꝫ signi: qꝛ voluntas nr̄a legi diuine est alligata. Et ip̄a lux ptinet ad volūtateꝫ signi: sed nō tenet ꝯformari voluntati beneplaciti: qꝛ nec dꝫ velle suaꝫ dānationem. Et tñ deus vult dānationeꝫ reproboꝝ voluntate beneplaciti. tenetur tñ ꝯformari diuine voluntati: quantū ad voluntateꝫ antecedēteꝫ: qꝛ sicut deus vult oēs hoies saluos fieri ꝫ hanc: ⁊ ad agnitionē veritatis sue venire. Ita ⁊ nos debemus velle hoc: ꝫ nō tenet sibi ꝯformari q̄ꝫtum ad voluntatem ꝯñtem: qꝛ vt sic vult deus

mala fieri ꝑmissiue: cum omnia ꝓhibere pos/
set. Et tamen nullū dꝫ velle malum. qꝛ nō so/
lum malū facientes sunt digni morte: sꝫ etiā q
ꝯsentiūt facientibus. Ro. 3. Et h̄ est ꝙ dicit.
Vt ꝓbetis. i. experimēto discatis. Pª thes. vl.
Omnia ꝓbate: qđ bonum est tenete. Que sit
volūtas dei. i. qđ deus velit volūtate añte: cū
sit regula oium ꝯtingentiū ſm Augᵐ. d. Di
uina volūtas est oium q̄ fiunt pª ⁊ summa cā:
qꝛ quicqd đs vult: bonū est. Et beneplacēs. i.
illis q experti sunt ⁊ intelligunt. Et ꝑfecta: in oi
bonitate: vt nihil sit melius.

Tertia ꝯsideratio.

t Ertia ꝯsideratio est de medicina: q̄
nā ꝯfortat: que est grē infusio: cū dr
Dico. n. ꝑ grāȝ. vbi sunt tres ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo est: lꝫ sint quatuor gnā bono/
rum desiderabilium: gratia tñ dei est suꝑ oia
desiderabilior. ¶ Primū est bonoꝝ tpaliuꝫ
vt diuitie honores. Hijs maior ist gratia: qꝛ
apl'i ꝑ ipsa reliquerunt oia. Matth. 19. ¶ Se
cundum est bonoꝝ nāliū: vt. s. corpus ⁊ aia
Hijs p̄ualet gratia: ꝓp quam martyres mor/
tui sunt. Plus. n. ſm Augᵐ est viuere deo
ſm gratiaȝ: q̄ꝫ mori offenso deo. Matth. 10.
Nolite eos timere q occidunt corpus ⁊c. quia
non pōt eam gratia p̄uare. ¶ Tertium est bo
norum spūalium: vt dona ⁊ virtutes. Hijs
gratia est maior: qꝛ hec sine gratia sunt inutilia:
⁊ ista sine alijs est optima. Prima coꝝ. 13°.
¶ Quartum est bonoꝝ eternoꝝ vt visio: fru
itio deitatis: ⁊ generalr̄ oia que ꝑtinent ad fe/
licitatem: Hijs oibus gratia est amabilior: qꝛ
qlibet sanctus prius vellet in infernū trahi cū
gratia ſm Anſᵐ. q̄ꝫ in paradiso sine ipsa. vn
de pª machab. 6. dicit̄: ꝙ Eleazarus p̄us vole
bat in infernū descendere: q̄ꝫ legem diuinam
amittere: ⁊ eius gratiā dimittere. Et ideo qꝛ
eius gratia est tm̄ bonuꝫ: que p̄ualet omni bo
no: semꝑ est acquirenda. vnde dicit. Dico. n.
per gratiā. s. vitam ꝯtemplatiuam roborandā
Nam sine ipsa nihil potest fieri.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ gratia hanc roborationē
causat quadruplici effectu. ¶ Primus est: qꝛ
habet animam viuificare. Nam sicut corpus
per animā: ita anima per gratiam viuificatur.
¶ Scđus est: quia habet eam a somno excita
re. Illi qui sunt sine gratia: dicuntur dormiē/
tes: qꝛ delectant̄ in vanitatibus mūdi: que de
lectant ad modum somni. Psal. Dormierūt
somnum suum: ⁊ nihil inuenerunt. Sic ani/
ma existens in gratia: licet sit mūdo sopita: ta/
men vigilat ad eterna. Canticoꝝ. 5. Ego dor
mio: ⁊ cor meum vigilat. ¶ Tertia est: qꝛ ha
bet eam munire ad modū armature. vnde exi
stens in gratia potest faciliter hostes superare
Ad ephesios. 6. Induite vos armatura dei:
vt possitis stare aduersus insidias diaboli.
¶ Quarto est: qꝛ habꝫ eaȝ fecundare. Sicut
enim aqua est sterilis: nisi irriget̄ aqua: ita aia
nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicqd
enim agit anima sine gratia: totum est inutile
ad vitam eternā. sed cum gratia est fecunda:
ita vt singula eius opera sint meritoria ⁊ cōdi/
gna vita eterna. vnde apl'us. 2ª. coꝝ. 6. Po/
tens est aūt deus oēm gratiā abundare ⁊c.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ opꝫ ipsam bonaȝ gratiā
quo ad receptionē effectuum: in nobis tēpera
ri: ne elationis aut indiscretionis vitiuȝ incur
ramus. Sicut. n. sol iste corporeus: licet bo/
nus sit ⁊ valde necessarius: tamē si feruor eiꝰ
temꝑatus non fuerit: infirmo capiti: ⁊ splen/
dor infirmis oculis nocet: nec est solis culpa:
sed infirmitatis. Quid est ꝙ incessanter oran
tes: ad ipsam non possumus ꝑuenire? Puta
tis qꝛ auarus inops: impotens ⁊ inexorabilis
factus sit deus? Absit. Ipse enim cognouit
figmentū nostꝝ. Et hoc est ꝙ dicit. Dico aūt
quasi dicat obsecro. Hoc autēȝ ꝓhibeo. Non
plus saꝑe: id est inuestigare de mysterijs di/
uinis. Sapientia. n. est cognitio diuinoꝝ: q̄ꝫ
opꝫ saꝑe. Dama. Omnino nō audenduȝ est
de deo dicere vltra hec: que tradita sunt nobis
a sanctis apl'is ⁊ ꝓphetis. sed sapere ad sobrie
tatem sine p̄sumptione. Eccl'ia. 3. Altiora te
ne quesieris. Hoc dico non oibus vobis: sed
aliqbus: qui inter nos tales sunt. Non tamē
ꝓpter hoc a petitione cessanduȝ est: qꝛ ⁊ si nō
dat ad satietatem: dat ad sustentationē. ⁊ si ca/
uet nobis a feruore: tamē vt mater fouet nos
suo calore.

Quarta ꝯsideratio.

q Varta est de medicia: qua robur spi
rituale reꝑatur: que est fides: cū di/
citur. Vnicuiqꝫ sicut diuisit đs men
suram fidei. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ fides intelligit̄ ⁊ nō fi/
cta: est maxime necessaria ad nostram spiritua
lem glorificationē. Nam ꝑ eam orit̄ dies gra
tie: quam seqtur dies glorie. ¶ Cuȝ ergo chri
stus habitet per fidē in cordibus nostris: quo
habito habetur omne bonum: bene ipsa fides

est radix omnium bonorum ⁊ ceterarum virtutũ
vnde ⁊ si hec radix euellatur: cetere virtutes
arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine radi
cis virtute nõ crescunt: ita quelibet opera licet
videantur bona: nulla sunt: si a fidei soliditate
disiunguntur. Et ideo Ber. dic̃ Illumine/
mus nos lumine fidei: priusq̃ʒ de huius mũ/
di tenebris transeamus ad tenebras sempiter
nas: pʒ ex hijs ꝙ per fidem robur spũalis re/
paratur: cum sit virtus intellectualis pficiens
poᵃᵐ humanã ⁊ determinãs eaʒ ad actũ boᵐ
⁋ Scd̃a concl'o est: ꝙ ista fides tria in nobis
opatur: si fuerit pfecta. ⁋ Primo opatur pe/
nitudinem: gaudiũ ꝯuertens in merorem: vt
incipiat tibi displicere qđ ante placuerat.
⁋ Scđo opatur correctionem: vt iam mẽbra
tua que erant arma iniquitatis: facias seruire
sanctitati. ⁋ Tertio opatur solicitudinem. vt
iam incipias solicite ambulare cum deo tuo.
Et hoc est ꝙ sicut christus ex dilectione ver/
bo ⁊ exẽplo nobis pfecit: sic ⁊ nos alijs ex ca/
ritate pficiamus: non solum lingua: sed etiam
operatione. vnde dicit. Et vnicuiq̃ʒ: siue ma/
iori: siue minori p̃cipio. s. sicut ds̃ diuisit men
suram fidei. i. ea ratione: qua deus dedit vni/
cuiq̃ʒ diuidi dona mensurata: que fides meret
vt sic subseruiendi materia: vt ita sit mutua di
lectio spũs sancti non mẽsurati: q dedit dona:
vt sic causaliter intelligat mensura fidei. Pri
ma cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt. vel sic.
Vnicuiq̃ʒ p̃cipio sapere: sicut deus diuisit mẽ
surã fidei. s. sm̃ fidem: quam deus mensura/
te diuidit: vnicuiq̃ʒ sm̃ Augⁿ. Hec fides ẽ
opans per dilectionẽ: sine qua nulla opera esti
manda sunt. Fides ergo donum dei est: quod
ptitur deus vnicuiq̃ʒ sicut ⁊ alia dona spiritus
sancti: sine quo ꝯstat christum nos diligere: ⁊
eius mandata seruare nõ posse. vnde addit.
Sicut enim in vno corpore multa mẽbra ha/
bemus disticta. Omnia aũt membra nõ eun/
dem actum hñt: vt pʒ ex diuersitate mẽbrorum
Nam sm̃ Aristo. nã dat instrumenta sʒ opa
tionẽ: q̃ indiget. Ita multi p diuersa dona spi.
sancti. Nos catholici vnuʒ corpꝰ sumus: vni
tate spei ⁊ caritatis colligati in vna eccl'ia.
⁋ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ huiusmodi vnanimita/
tis ⁊ vnionis mẽbrorum eccl'ie caput est christus
vnde dicit. Et hoc in christo capite. Ipsuʒ. n.
dedit caput sup omnem eccl'iam. Ephesio. p̃.
Intelligendum tamen ꝙ christus per gratiaʒ
est caput eccl'ie sm̃ quinq̃ʒ proprietates capit'
ad corpus. ⁋ Primo q2 est altior in situ di/
gnitatis. ⁋ Scđo in ipso sunt sensus cogni/
tionis ⁊ amoris. ⁋ Tertio q2 ab ipso fluit oĩs
sensus motus dilectionis ⁊ amoris in mẽbra
eccl'ie. ⁋ Quarto q2 hoĩes qui sunt in ecclesia
regit ⁊ dirigit ad actus. ⁋ Quinto est eiusdẽ
nature cum ip̃is: ⁊ sic est caput eccl'ie per gra
tiam vnionis: ⁊ per gratiam singularem pso
ne. Et hoc est ꝙ dicit. In christo. s. capite eccle
sie. Hũani corpis exẽplo docet nõ posse nos
singulos hẽre ꝯmunia: ac p h̃ curam nostri in
uicem nos agere debemus: q2 inuiceʒ officijs
nostris indigemus. Singula aũt membra al/
terius inuicem ministrãdo: ⁊ alter alterius of/
ficio indigendo. Ephe. 4. Quoniã sumus in
uicem membra. In hoc autẽ corpore mystico
caput est christus. Membra singuli fideles.
anima viuificans: spũs sancti vita: gratia spi/
ritus sancti. ⁋ Et nota de gr̃a vnionis ⁊ gra
tia singularis psone: ⁊ gratia capitis: quomo/
do sunt eadem realiter: ⁊ differunt diuersis re
spectibus. ⁋ Hec quere supra. s. sermone de
cimoquarto: p̃ncipali primo: ꝯclusione tertia.

⁋ Dominica prima post epyphaniam. Ser
mo vigesimus sextus de euangelio.

Um factus
esset Iesus annorum duode
c cim. Luce. 2º. Scd̃m do/
ctores: gratia est q̃dam ha
bitus supnãlis. hoĩ infu/
sus: q cãns in aĩa virtutes
redeat eam deo gratã. Et q2 talis gratia sicut
per liberum arbitriũ ꝯseruatur: sic etiaʒ ecõuerso
põt negligenter amitti. Ideo in euãgelio gra
tia huius sm̃ moralem intellectum ponuntur
quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Irca p̃maʒ ꝯsiderationẽ: que est de
c cius. s. nominis morali significatione
sunt quatuor conclusiones.
⁋ Prima ꝯcl'o est: ꝙ ih̃s significat gratiã: q2
sicut puer ih̃s sanguinis sui lotione nos a sor/
dibus pctõrum purificauit: sic gratie sue supfusi/
one nostros sensus: opa: cogitatus: ꝯsciẽtias:
intentionem purificat: Et ideo sicut iesus no/
minatur puer ⁊ viribus: sic et gratia in nobis
duplicem facit puritatem. Nominat. n. puer
iesus in circõcisione: in apparitione magis: in

ꝑſtatione Symoni: in Herodis ꝑſecutiõe: ⁊
in aſcẽſione ad dieꝫ feſtũ. Sic gratia ꝓ cauſat
in nobis puritatem: in ſpũali ſenſuuꝫ circõciſi
one. vnde cũ ſenſus noſtri ſunt quaſi feneſtre
anime: ꝑ quas intrat mors peccati: ⁊ vita gra
tie deſtruitur: neceſſe eſt vt per puritatis cuſto
diam in ſenſibus circoncidant. ¶ Secun/
do cauſat puritatem in manifeſtatione. ſ. puri
tatem bonorum operũ: quibus noſtris proxi/
mis manifeſtamus. Mat. 5. Luceat lux ve/
ſtra. ¶ Tertio cauſat puritatem in preſentati/
one: ſcilicet cogitationum ⁊ affectionum: qui/
bus deo p̃ſentamur. vnde per pſal. ipſe dicit̃
ſcrutans corda ⁊ renes. ¶ Quarto ipſe cau/
ſat puritatem in ꝑſecutione. ſ. puritatem ꝯſciẽ
tie: que non apparet: niſi in tribulatione. vn/
de Aug⁹. Felix conſcientia: que in tẽpore ma
lorum põt recordari bonoruꝫ. ¶ Quinto cau
ſat puritatem in aſcenſione. ſ. per veritateꝫ in/
tentionis: vt ꝓpter deum omnia faciamus.
Mat. 6. Si oculus tuus fuerit ſimplex: ideſt
intentio recta ad deum: totum corpus tuum:
id eſt ꝯgeries operum lucidum erit. Sic ihs
dicitur puritas: qꝛ cauſans in anima ornatuꝫ
virtutum expellit oẽm peccati imundiciaꝫ.

¶ Secunda ꝯcluſio eſt: ꝙ gratia id eſt ieſus
duodecim annoꝝ eẽ noiatur ꝓpter duodecim
affectus gratie. ¶ Primus eſt deo nos acce
ptos facere. Et ideo dicit̃ deus omnis gratie:
qꝛ gratia eſt donuꝫ ſuꝑnaturale: a ſolo deo hu
mane nature collatũ. habens in ſe rationẽ ac/
ceptationis. ¶ Secundus eſt recreare. Naꝫ
ſicut anima per creationem accipit eſſe ſimpli/
citer: ſic per gratiam in eſſe morali accipit eſſe
ſpiritualiter: qꝛ ſicut virtutes dant primum eẽ
morale. ſic gratia dat primum eſſe ſpirituale.
Ro. 6. Gratia dei vita eterna. ¶ Tertius ẽ:
quia hꝫ aiam reformare: quia aīa deformata
peccato: reformatur gratia. Et hoc fit: quãdo
in anima virtutes oꝑantur: que ſibi ſpũalem
p̃ſtant ornatuꝫ. ¶ Quarto hꝫ illuminare: qꝛ
ſicut in radijs ſolaribus apparent atomi: ita in
gratia apparent oẽs defectus noſtri. ¶ Qui/
to habet viuificare: qꝛ ſicut corpus per animã
ita anima per gratiam viuit. ¶ Sexto habet
animas a ſomno excitare: que in vanitatibus
huius mundi dormiunt: ⁊ delectantur. Et h̃
dum eorum vanitatem conſiderantes vigilãt
ad eterna. ¶ Septimo hꝫ munire ad moduꝫ
armature. Sicut enim homo exterius ſine ar
mis hoſti reſiſtere non valet: nec eum ſuꝑare
poteſt: ſic hõ ſine gratia in temptatione ſuccũ/
bit. vñ ephe. Induite vos armatura dei ⁊c.
¶ Octauo hꝫ eam ſecundare. Sicut. n. terra
nõ eſt fertilis ſine aqua: ſic anima niſi roretur
gratia. Nam quicqd fit ſine gratia infructuo
ſum eſt. ¶ Nono hꝫ virtutibus: qꝛ deus cõ/
ferendo gratiaꝫ: cauſat virtutes in anima: vn
de apl's. Omnia poſſuꝫ in gratia dei: q̃ me cõ/
fortat. ¶ Decimo hꝫ in bono ſtabilire. Nam
ſicut gratia nõ ſtabilit⁹ ad mũdi blãdicias incli
natur: ſic gratia ſtabilitus: imobilis ꝑſeuerat.
¶ Undecimo aſpera lenia facit. Nihil. n. ei
difficile eſt: nec abhorret ꝓ xp̃o ſuſtinere. vñ
apl's. Omnia poſſum in eo: q me confortat.
¶ Duodecimo hꝫ de vita eterna certificare:
qꝛ hꝫ rõnem acceptatõis quo ad deũ: ⁊ hꝫ rõeꝫ
meriti quo ad nos. Et h̃ eſt ꝙ dicit. Cum fa/
ctus eſſet ieſus annoꝝ duodeciꝫ: que intelligũ
tur per hos duodecim effectus.

¶ Tertia ꝯclo eſt: ꝙ hec gratia ponẽda eſt in
volũtate. Ratio eſt: qꝛ hitus qui datus eſt ꝑꝑ
oꝑationem meritoriã: dꝫ poni in eo qd eſt p̃n
cipium iſtius meritorie oꝑationis. Tale p̃nci
pium eſt voluntas ordinata. Intelligendũ ta
men ꝙ gratia in q̃ꝫtum eſt habitus: cauſat me
ritum in volũtate. ¶ Secundario: qꝛ volun/
tas vtit̃ ea cum vult: ⁊ voluntas eſt potentia:
qua ſimpl'r poſſumus: non ipſe hitus: ſed in
quantum accipit̃ in rõne merendi diſtincte cõ
tractum quo meremur. Sic gratia eſt prin^m^
⁊ motrix: qꝛ hꝫ rõnem merendi a deo: q ſic in/
ſtituit. Et h̃ eſt ꝙ dicit̃. Pater ⁊ mater Jeſu
Maria ⁊ Joſeph. Joſeph diſcretio rationis
Maria affectio bone volũtatis. Sicut ihs pu
er natus eſt de maria virgine: ſic gratia de in/
corrupta volũtate. Et ſicut ioſeph non fecũda/
uit mariã: ſed ſpũs ſanctus. ſic nec ratio fecun
dat voluntatem: ſed ſpũs ſanctus. Et ſicut io/
ſeph nõ erat pater ieſu: ſed nutricius ⁊ cuſtos.
ſic ⁊ ratio nõ ſufficit̃ ad gnãnduꝫ ⁊ nutriẽduꝫ
¶ Quarta ꝯclo eſt: ꝙ ad ſtatuꝫ ꝑfectionis au
xilio gratie ꝑuenit̃. Prima coꝝ. 5°. Nõ ego
ſed gratia dei mecũ. ¶ Rõ huius eſt. Omne
illd quod eſt de ſe vertibile: de bono in malum
ad h̃ ꝙ figat̃ ne deuiet: idiget auxilio mo uẽtiſ
imobilis: ſed hõ ſic eſt vertibilis ꝑ libeꝝ arbi
trium. vnde oꝫ vt ꝑ auxiliũ gratie ſtabiliatur.
Et hoc eſt ꝙ dicitur. Aſcendentibus illis ihe
roſolimã. ſ. cuꝫ puero: qꝛ ꝑ gratiã fit aſcenſus
ad ꝑfectum virtutum: ſine tñ gratia erat qſqꝫ
impotens ad merendum. Scd̃a corinth. 3°.

Non sumus sufficiẽtes: vnde dicit: Regressi quesierũt: in quo signatꝫ actio hõis sine gratia ẽ error: q2 ipa est q̃si regula recte operandi qua amissa q̃i sine rectore ⁊ sine duce remanet aĩa nostra quo ꝓficiat vl̃ quo tendat. Hic est puer: de cuius pditione ↄqueritur Ruben genesis.37. Puer nõ ↄparet et ego quo ibo?

Secunda ↄsideratio.

s Ecunda cõsideratio est de eius amissiõe cũ dicitꝫ: Consumatis dieb⁹ ⁊c. Hic sunt.4.conclusiones.

¶ Prima ↄ⁹ est: ꝙ gratia solũ habetꝫ ab hijs: qui bene pseuerant in sanctitate vite: in deuotionis oratione: ⁊ in fraternitatis amore: ⁊ in afflictione penitentie: ⁊ ab hijs recedẽtes ip̃a3 vere perdunt: vnde dicit. Consumatis diebus. vnde innuitur ꝙ postq̃ cõsumantꝫ dies deuotionis: ⁊ fit reditus ad occupationẽ secularium affectuu3 ꝑoris gratie puritas amittitꝫ ¶ Secunda ↄ⁹ est ꝙ gratia perditꝫ p quatuor que hic moraliter innuuntꝫ. ¶ Primum est inepta leticia: sicut patet de dauid q de saul psecutione3 sustinens: deũ nõ deseruit q̃3 post in regem sublimat⁹: adulterio: homicidio: ⁊ alijs magnis peccatis amisit. Sic maria i terra egipti ꝓpulsa. et multas anxietates cordis ppessa: filium non pdidit ad festiuitatem veniens ip̃m pdidit: et si ipsum in tã sancta solemnitate pdidit multo citi⁹ in nostris deordinatis solatijs amittemus. ¶ Secũdu3 est nimia distractio circa mũdana. vnde Helyas manens in solitudine delicate pascebatꝫ a dño: sed ad turbas se trasferẽs vix aquã obtinuit et panis buccellam: sic parentes Jesu postq̃ se turbis immiscuerunt: ip̃m pdiderunt. ¶ Tertium est vana fiducia. sicut petrus de sua virtute p̃sumẽs christũ negando pdidit. Sic maria putabat ip̃m esse cũ Joseph: et ecõuerso: et sic ip̃3 amiserunt. ¶ Quartũ est ignorantia vel negligẽtia. vnde dicit: ꝙ non cognouerũt eum parentes eius: si eni cognouissent: cu3 nõ amisissent Nulla enim periculosior infirmitas est q̃3 que non sentitur.

¶ Tertia ↄ⁹. est ꝙ solum pmanet in pacificis qa ſm psal. in pace factus est locus eius. Rõ est: qa deus maxime manet in hijs: in qb⁹ maxime delectatꝫ. Prouer. 8. Delicie mee eẽ cu3 filijs hominũ: sed in discordia nulla est delectatio sed in pacificis. vnde Mat. 5°. Bti pacifici ⁊c. Et notatꝫ per iherusalẽ q̃ iterpretatur visio pacis. Quid eni p iherusalẽ nisi sp̃ūales viri: qui per fidem ↄtemplantꝫ pace3 eterna3? ad Hebreos? egbus eph. 5. Nostra ↄuersatio in celis ẽ in hi s remanet gratia. Qd aũt in templo inuenitur: designat ꝙ ibi. i. gratia inuenitur in sanctis: qui tẽplum dei sunt. ¶ Et nota ꝙ puer non dimisit eos: sed ipsi dimiserunt puerũ q2 grãm nullã dimittit. sed potius ipa dimittitꝫ ¶ Quarta ↄclo est: ꝙ habentes gratiam: facillime eam amittunt: quia cum in gratia sit tota salus: tota gloria: tota virtus: quia si ipsam habes: omnia habes. si ipsa cares: nihil hẽs. Caue ne amittas: quia facile amittitur: ⁊ difficile inuenitur. Non solum enim perditꝫ verbo ⁊ operis impletione: sed etiam asensu voluntatis. vnde dicitur. Venerunt iter diei vnius. Jtinere diei vnius recedit: qui peccat solũ voluntate. sic ⁊ itinere trium dierum: qui voluntate: verbo: ⁊ opere. ¶ Ad hoc igitꝫ ꝙ aliquis se gratiam amisisse percipiat: sufficit. ꝙ sciat se moraliter peccasse sola voluntate.

Tertia ↄsideratio.

t Ertia consideratio est de eius inquisitione: cu3 dicitur. Et regrebant eũ iter co. ⁊c. Hic sunt duo documẽta

¶ Primum documentum est: ꝙ duplex in nobis conquisitio christi proponitur. Quarũ vna est ociosa: altera fructuosa. Qd ociose ⁊ sine fructu queritur inter cognatos ⁊c. Unde Ber. O bone iesu si inter cognatos tuos te non inuenerunt: quomodo te inter meos inueniam? ¶ Nota tamen ꝙ hoc dupliciter exponitur. ¶ Primo sic: non inuenitꝫ inter cognatos: id est in voluntate carnis: que nobis cognata est. ¶ Et nota ꝙ ſm ap̃lm que a deo sunt ordinata: sunt q̃ ordinate fiunt: ſm deũ fiunt. ⁊ que inordinate: contra deum fiũt. Sed quando caro vacat voluptatibus: omnia inordinata sunt: q2 caro que est ancilla: incipit dominari: ⁊ ratio que est domina: ancillari. Jn tali actione deus non inuenitur. ¶ Secundo sic: non inuenitur inter cognatos ⁊ notos id est in affectu carnalium ⁊ propinquorum: quia ipse dixit. Qui amat patrem ⁊ matrẽ ⁊c. nec inter notos: id est inter eos: qui inordinate afficiuntur contra amicos. sicut seculares: q suis plus affectant transitoria temporalia: q̃3 eterna. quia cum pse omni tempore est amic⁹ nullo modo est relinquendus: ⁊ amicitia cuius cunque est postponenda.

¶ Secundum documentum est: ꝙ fructuose queritur in iherusalem: ⁊ in templo.

Ad hoc vt sic q̄ratur duo requirūtur. ¶ Pri
mum est cordis compūctio de eius amissione:
cum dicitur. Pater tuus ⁊ ego dolentes que-
rebamus te. Qui enim querit gratiā amissam
sine dolore: vel cum ficto dolore non inueniet
Qui autem vere dolent inuenire digni sunt.
vnde cū dolor sit vere patris ⁊ mr̄is: de amis-
sione filij signanter dicit. Ego ⁊ pater tuꝰ ⁊c.
vnde Johis. 20. Dn̄us apparuit magdalene
querenti ipsum cum lachrymis. ¶ Nota tn̄
ꝙ q̄to res ꝑdita: i se ē nobilior: ⁊ vtilior q̄rēti
tanto ip̄e in q̄rendo ē feruētior. Cū igitur d̄s
sit huiusmodi: ideo feruenter est querendus:
Sed quando talis res queritur festinat lingua
ad interrogandū: oculus ad respiciendū: pes
ad discurrendum: manus ad disquerendum.
Sic ergo festinet lingua studiose inuitationis
in oratione. Paralip. 2°. Cum clamarent ad
deum israel ⁊ ꝯquererent tunc inuenerūt eū
¶ Scd̄o festinet oculus recte intentionis: vt
ad nihil aliud inspiciat nisi ad deū inueniendū
nō cū herode ad ꝑdendū: non cum turbis ꝓ
pter lucꝝ tēporale consequendum: nō cū iude
is ad crucifigendum: quibus cum xp̄s diceret.
Quē queritis? Respōderunt. Jesum nazare
num: sed certe simplici oculo recte intentionis
vt. s. deus ꝑ ꝑ seipsum querat. ¶ Tertio festi-
net pes affectionis per feruorem desiderij ad
discurrēdū. Can. 3. Surgā ⁊ circuibo ciuita
tem querēs quem diligit aīa mea. Quādiu. n.
aīa quiescit in creatura nō inuenit creatorem.
¶ Quarto festinet manꝰ bone oꝑatiōis. psal.
Deum quesiui manibus meis: ⁊ nō sum dece
ptus. Qui. n. aliter querunt: sine spe inuētio-
nis querunt. ¶ Scd̄m est diligens inquisitio
Nō enim sufficit incipiendo querere: ⁊ post ab
inquisitiōe cessare: sed ad hoc vt inueniatur ꝙ
queritur: opꝫ vt actus inquisitiōis perseueret.
Psal. Querite dn̄m ⁊ confirmamini: querite
eum semper. Jō de magdalena dicit Grego.
Quia qui perseuerauit vt quereret: contingit
vt inueniret.

Quarta consideratio.

q Uarta ꝯsideratio est de eius inuen-
tione: cū dicit. Et factum est post tri
duum. Jnuenerunt eum in templo
vbi sunt septem conclusiones.
¶ Prima conclusio est: ꝙ gratia dei represen
tat se studiose inuestigantibus. Ubi nota ꝙ a
studiose requirentibus recuperatur q̄tuor modis
¶ Primo per mundani gaudij exclusionē.
vnde dicitur. Dolentes querebamus te. vn-
de Bernar. Quomodo te inueniam in gau-
dio bone Jesu: quem mater dolens vix inue-
nit? Magdalena plorans inuenit. ¶ Secun
do per mentis tranquillitatem: quia in pace fa
ctus est locus eius. Parētes cum in iherusa-
lē inuenerunt. ¶ Tertio per deuotam oratio
nem. Jn huius signum. vnde ⁊ maria filium
perditum in domo orationis meruit inuenire
¶ Quarto per sancti desiderij feruorē. Vn
de non solū vno die: sed post triduū summo
desiderio querentes inuenerunt.
¶ Scd̄a conclusio est: ꝙ gratia non nisi post
triduū inuenitur: vnde nota ꝙ quatuor gene
ra hominum sunt: quibus nō nisi in triduo cō
petenti cuilibet gratia inuenitur: scilicet perfe-
cti: prelati: peccatores ⁊ clerici. ¶ Primo que
runt grāꝫ ꝑfecti: ⁊ inuenīūt in triduo sibi cōpe
tenti. s. ꝑ triduū dilectiōis mētalis. Postquā
enim peccato abrenunciauerūt qd restat: nisi ꝙ
in bono occupent. Et iō assignata est eis vna
dies. ¶ Prima dies est dilectio dei: vt. s. se-
parata aīa ab hijs trāsitorijs i suū tēdat actorē
nihilq̄ʒ amādo cū eo amet eiꝰ amplexibus d̄le
ctari. vnde Jhero. Custodite aīas ⁊ nolite pō
dera portare i die sabbati. ¶ Scd̄a dies est di
lectio sui i hoc corpus ⁊ aīaꝫ debemus dilige-
re: sic corpus ꝙ nō pereat aīa. sic aīam vt non
deficiat corpꝰ. ¶ Jn pª ꝯditiōe deficiūt hoīes
carnales q grandi cura corpus nutriūt: ⁊ aīaꝫ
extingūt. ¶ Jn secūda d̄ficiūt claustrales stul
ti q sic irrationabil̄r intēdunt aīe ꝙ cadit corpꝰ
a salute. ¶ Tertia dies est dilectio ꝓximi: vt
ipsū sicut te diligas: ⁊ dirigas: ⁊ ex teipso co-
gnosce q sunt ꝓximi tui: ⁊ qd̄ tibi nō vis fieri
alteri ne facias: s; nature curuitas ieq̄lia oꝑat
Sic ꝑfecti viri i hoc triduo post xp̄m currūt: ⁊
inueniūt. Mat. 27. Misereor sup turbā: quia
ecce iā triduo ⁊c. ¶ Scd̄o q̄runt ⁊ inueniūt
grām prelati i suo triduo. s. istructiōis salutis
Postq̄ʒ. n. vocati sunt ad regimē debent esse
soliciti de ouibus: ne a lupis rapiant. Jō dat
eis triplex dies instructiōis. ¶ Prima ē ve-
ritas vite ne sis fictus sed studeas esse talis ꝙ
actio noī: ⁊ noīa actiōi congruat: ne sit nomen
iane, ⁊ crimen imane. Honor sublimis ⁊ vita
ꝓclivis. Psal. Hec dies ⁊c. ¶ Scd̄a dies ē
veritas doctrine. Hanc prelati debēt precur-
rere sermonibus: moribus: ⁊ operibus: vt ni
hil falsi admisceatur. Quid enim prosunt ser-
mones ꝓpositi vbi praui sunt mores? Qui sic

predicat seipsuꝫ suo gladio necat. Psal. Qua
re tu enarras iustitias meas ⁊c. Et ꝙ sũt mul
ta vorba: vbi nulla sunt facta. Ideo iesus ce-
pit facere ⁊ docere. ¶ Tertia dies est veritas
iustitie: ne in sua corruptione: timore paueat:
amore deserat: fauore minuat. Sed via regia
incedens: ⁊ bonos ꝓtegat: ⁊ prauos corrigat:
⁊ dubios ad examen ducat: ¶ Tertio querũt
⁊ inueniunt gratiã peccatores. Sicut infirmus
querit medicũ: ideo istis datur triplex dies.
¶ Prima est ꝯtritiones recogitare dꝫ pecca-
tor quid amisit: quẽ offendit. Et in hijs conte-
ratur amare ea deflendo: ⁊ sit tantus dolor q̃ꝫ
ta erat delectatio tali ꝯtritione peccatũ d'lebitur
vnde leuitici. 23. Dies expiatiõis erit celeber
rimus. ¶ Scd'a dies est ꝯfessionis: que dꝫ eẽ
integra contra minutionem nuda: contra pal-
liationeꝫ pura: cõtra tergiuersationẽ propria:
contra excusationẽ. Psal. Tota die verecun-
dia mea ꝯtra me est. ¶ Tertia dies est satisfa-
ctio. Tribus. n. d'bes peccator satisfacere deo:
a quo abstulisti honorẽ: tibi a quo abiecisti pu-
dorem proximo: a quo elongasti amorem: red
de ergo qđ debes: q2 nõ dimittitur pctm̃: nisi
restituatur ablatũ. ¶ Quarto querunt: ⁊ inue
niunt catholici. Quid mirꝝ si xp̃m debent que
rere: qui xp̃ꝫ habent possidere? Istis datur tri
plex dies. ¶ Prima est castitas mentis. vn-
de cogitatus dum parui sunt ⁊ noui ad xp̃ꝫ pe
trem debent allidere. Est. n. mens nostra q̃si
terra pinguis: que prauas herbas sponte mi-
nistrat: ꝓpter quod debꝫ habere cultuꝫ diuini
amoris ⁊ timoris ad extirpandum nociua.
¶ Secunda dies est castitas oris. Hec dies
occupat omnes sensus: Contra quos est bel-
lum continuum. ¶ Tertia dies ẽ castitas ope
ris: ad quam hñdam requiritur assidua oratio
ad deum: carnis maceratio ꝑ ieiuniuꝫ. Pra-
ue societatis declinatio. vnde Ysa. In die vna
attenuabitur gloria Iacob: ⁊ pinguedo carnis
eius marcescet.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec gratia nusquaꝫ
inuenitur: nisi in scientia ⁊ sapientia: quibus
ducimur in cognitionẽ dei: ⁊ in operibꝰ mise
ricordie quibus allicimur ad amorem ꝓximi:
Hoc innuitur cũ dicitur. Quid est ꝙ me que-
rebatis: nesciebatis ⁊c. Dicitur. n. pater lumi
num: inquantuꝫ hꝫ secreta celestia inspirare ⁊
illuminare. Iaco. I. Omne datuꝫ optimũ ⁊c.
Et dicitur etiã pater misericordiarꝫ: inquantũ
hꝫ beneficia largiri. 2ª. corꝫ. Iº. Benedictus
deus ⁊ pater misericordiarꝫ. Tunc. n. gratia
adest opibus: que sunt pr̃is luminũ: cũ intelle-
ctus versatur in scia ⁊ sapia. Tũc. n. grã adest
opibus que sunt patris misericordiarꝫ: cũ affe-
ctus negociantur in opibus peccati.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ mens humana nõ põt
capere opa pr̃is in puris nãlibus. Naꝫ ipa na
tura inititur philosophicis rõnibus: ⁊ munda
nis: q̃ inualide sunt ad ꝑtingẽduꝫ apicẽ diuine
opatiõis: in q̃ inuenit̃ gratia supnaturali lumi
ne assistẽtes sibi: qđ est fides. Ratio ẽ intelle-
ctus nr̃ ꝑ statu isto: cũ sit vnius alium abstra-
hi tñ ab hoc: ⁊ nõ potest termiari ad pñtiaꝫ ali
cuius rei in sua actuali exñtia ꝯcernente: hic ⁊
nũc sine fide. vñ Aug. 13. de trini. dicit. Qđ
rerꝫ absentiũ pñs est fides: ⁊ rerꝫ que foris sũt:
intus est fides ⁊ rerꝫ q̃ non vident̃: videtur fi-
des. Ex hac auctoritate pꝫ: ꝙ q̃ꝫuis res alique
nõ videant̃: sꝫ tm̃ cognoscunt̃ abstractiue. Ipa
tñ fide qua credunt̃ vident̃. Et h̃ est qđ dicit̃.
Et ipsi nõ intellexerũt v'buꝫ qđ locutus ẽ ad
eos: quasi dicat. Ratio ⁊ volũtas non capiunt
ista que suut patris: in quibus inuenitur iesus
idest gratia vt actus qui pertinet ad intellectuꝫ
vt scientie ⁊ actus qui pertinent ad effectũ: vt
misericordia ⁊ pietas. Nõ. n. h̃ dicebat xp̃s de
patre carnali sed spũali: q2 grã in hijs potius
esse suadet: q̃ pertinent ad spũaleꝫ patreꝫ.
¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ mens humana q̃ priꝰ
errauerat ꝑ nãlia ꝑ grãꝫ dirigitur ad suuꝫ finẽ.
Ratio est. Quia vnũquodqꝫ ordinatum in fi-
nem potens oberrare: indiget aliquo atracti-
uo. Sed homo ordinatus est in suam beatitu
dinem: ⁊ quandiu est in statu vie potest erra-
re. Ergo indiget aliquo directore. s. gratia.
Qđ hõ possit oberrare pꝫ: q2 patiebat̃ intelle-
ctus defectũ in subtractiõeꝫ luminis: vt ab ipo
veritas non ꝯprehenderetur. Ro. p̊. Obscu-
ratum est insipiens cor eorum. Sed q2 homo
non intelligit nisi per abstractionẽ a sensibus:
Hoc autem delectatio ipsum obnubilat. Ta
lis autẽ obnubilatio ab intellectu per gratiaꝫ
remoratur que habet ipsuꝫ illuminare: Unde
sicut radijs solis athomi apparent. Ita i pre-
sentia gratie apparent minima peccatorum.
Et hoc est quod dicit. Et descendit cum illis ⁊
venit nazaret. Innuens ꝙ ratio ⁊ volunas: q̃
prius errauerunt amisso puero: scilicet gratia.
iam non errãt: quando puer cum eis est: idest
gratia. Sed cum eo venerunt a templo in na
zareth: idest đ vita ꝯtẽplatiua ad actiuã in cuiꝰ

opibus ē spes vite. Sicut i flore spes fructus.

¶ Sexta cōclusio est: q deus per gratiā suaȝ subdit se voluntatem suā amplexantibus. Ratio huius est: quia ſm Tullium hoc exigit vera amicitia: idem velle: idem facere: idem pati Cum igitur deus perfecta amicitia coniungat bonis. Ideo ꝯparet eorum voluntati. Psal. Uoluntatem timentium se faciet. Et hoc est q dicit. Et erat subditus illis. Puer. n. xp̄s lȝ maior esset illis inquantuȝ deus: tamen subditus erat illis. Sic ꝛ gr̄a lȝ longe maior sit bonis nature ꝛ fortune: tamen subdita est illis q̄ȝtum ad custodiam. In potestatem enim liberi arbitrij est habitā gr̄aȝ ꝯseruare vel amittere.

¶ Septima ꝯclusio est: q mēs humana q̄ fuit ceca: q: innitebatur humanis rōnibus: nūc gratia sibi assistente in oībus dirigitur: ꝛ in suum finē ordiatur: est ideo insistēdus sibi circa eam modo sollicitior: ꝛ hoc ē qd dicitur. Mater sua seruabat verba hec: ipsam significando voluntatem. Quia sicut per voluntatem amittitur gratia ita etiā conseruatur. Ratio est q: gratia quos inhabitat triplici dotat profectu

¶ Primus est sapientie. Nam primus gradus inter dona ascendendo est timor: vltimꝰ vero est sapientia: quia initiuȝ sapie est timor.

¶ Secundus est perseuerantie: que proprie potest dici etas virtutum: qd notatur ibi. Etate. Matth. 10. Qui perseuerauerit vsqȝ in finem ꝛc. ¶ Tertius ē gratiositate qua aliquis deo efficit acceptꝰ. Prouer. 10. Mulier gratiosa inuenit gratiam. Conuenienter auteȝ dicitur. Apud deum ꝛ hoīes: quia in operibus gratie principaliter querenda est gloria dei: ꝛ edifiatio ꝓximi. Matt. 5. Lucaat lux vestra.

¶ Dominica scd̄a. Sermo de euangº. 27.

Habentes do

nationes ſm gratiaȝ: que data est nobis. Ro. 12. Scd̄m q dicit apostolus. Que a do sunt ordinanda sunt. In hoc auteȝ ordo ꝯsistit reꝝ. q: quedā per alia in deū reducuntur ſȝ Dyo. in celesti ierarchia. Cuȝ ergo gr̄a ad hoc ordinet: vt homo reducatur i deum ordine quodā. Hic agitur: vt. s. quedā ꝑ alios in deū reducat. Scd̄m ergo h̄ est duplex gr̄a. ¶ Una qdeȝ per quā vere hō do cō iungitur: q̄ vocatur gratia gratum faciens.

¶ Alia vero est ꝑ quaȝ vnus alteri cooꝑatur ad hoc q ad deuȝ reducatur. Huius aūt donū vocatur gr̄a gratis data: q: suꝑ facultatem nature: ꝛ supra merituȝ ꝑsone hoī ꝯcedetur. Sȝ q: nō datur ad hoc q hō per eaȝ iustificet: sed potius ad iustificationeȝ alterꝰ cooꝑetur. Idō vocat gr̄a gratis data. De pª gratia tractatū est in ꝑcedenti ep̄la: sed de alia nūc restat ꝑtractanduȝ cū dr̄. Hn̄tes donatiōes ꝛc. vbi in generali circa totū sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q gr̄a gratis data ad hoc datur: vt hō alteri cooꝑetur: vt reducat ad deū Hō aūt ad hoc oꝑari nō potest iterius mouēdo. Hoc. n. solius dei est: sed solū exterius docēdo ꝛ ꝑsuadēdo. Et idō gratia gratis data ista sub se ꝯtinet: qbus hō indiget: vt alteꝝ instruat in rebus diuinis que sunt supra rationem.

¶ Scd̄a ꝯclo est: q q: hec gr̄a sub se ꝯtinet: qbus hō indiget vt alteri cooꝑetur ipȝ reducendo in deum: opȝ q effectus huius gr̄e plurificetur ad sufficientiaȝ indigētis. Ratio ē. Naȝ cum ꝑmuȝ principiuȝ reparatuȝ per summam libertatem non tm̄ det gratiam ad certificandū contra obliquitates vitiorum per habitus virtutum: verum etiaȝ ad expediendū contra ipedimenta reliquarum infirmitatum per habitꝰ donorum. Ideo plurificari debent dona gratuita: ſm qd necessarium est ad expeditionis sufficientiā. ¶ Et nō ſm glosaȝ. pª. cori. 12. q differt munus ꝛ muneris vsus: que etiam dicuntur munera. Nam in omnibus munus vnum est: scilicet spiritus sanctus qui deus est ꝛ datus est nobis: sed diuersi sunt vsus eius ad quos datus est: in quibus ꝛ ipse datus ostēditur. Et h̄ est q dicit. Habētes donationes ſm gr̄aȝ que data est nobis. q. d. q: ita sumus alter alterꝰ mēbra iuiceȝ subministrādo. Ad hoc aūt sumus donatiōes hn̄tes. s. differentes ſȝ gr̄aȝ: ergo in differentibus donis hic agit: vt alter sit alterius membrum.

¶ Tertia ꝯclusio est: quia etiam vt ait ap̄lus. pª. corinth. 12. Diuisiōes gratiaꝝ sunt q gratia gratis data in effectus amplificatur: q etiaȝ in quolibet possidente moraliter possunt speculari. ¶ Primus est prudentia spiritus. Naȝ vt sic ſm Aug. Prudentia est amor bene discernens ea quibus adiuuatur ad deum in deum ab hijs quibus impediri potest. Ex quo elicit q nō soluȝ est lumē illuminās itellectū: sȝ ēt calefacit affectū. Nō solum. n. ostendit q qn̄ ꝛ qualiter sit agendū: sed etiaȝ mouet volū/

tatem: vt appetat bonum post iudicium vel fugiat malum. Unde prudentia non relinquitur in aliquo: nisi qui prudenter se habuit: diu prudenter intelligendo: volendo: et agendo.

¶ Et nota quod inter cetera officia prudentie duo sunt nobis maxime necessaria expedienda.

¶ Primum est quod rationem iuestigantem dirigit dum eam in alijs alia conicere facit: vt ex presentibus futura: vnde Seneca: Si prudens esse cupis in futurorum prospectum intende: Et hoc intelligitur per prophetiam cuius dicitur. Siue habentes prophetiam. i. reuelationem futurorum: vel quorumlibet occultorum Est enim prophia de presentibus et futuris. Unde bene prudens est propheta ex presentibus sceleribus futuram vindictam iminere sciens conicere.

¶ Secundum est insidias precauere. vnde Augu. Prudentia est in precauendis insidijs: et ipsa etiam in bello spirituali triumphat. Habet enim serpens quinque astutias: quibus prudentia sanctorum assimilari debet. ¶ Prima est quod caput suum summe custodit: pro eo cetera membra exponendo: quia vita eius in eo est. Sic sancti pro christo qui est caput eorum se et sua exponere non timent vnde Phi. 3. Que mihi fuerunt lucra hec arbitratus sum propter christum detrimenta.

¶ Secunda est quod se in arcto foramine ponit: vbi pellem veterem deponit ad quod duo exiguntur. s. foraminis angustia: et stabilitas foraminis: sic pellem veteris consuetudinis deponit quis in arcto claustro dummodo habeat propositi firmitatem

¶ Tertia est quod vnam aurem terra obstruit: et aliam cauda ne vocem incantatoris audiat. sic viri sancti aurem suam obstruunt memoria mortis: et aliam consideratione proprie fragilitatis ne suggestioni acquiescant. ¶ Quarta est quod calcaneis mulieris insidiatur. Sic sancti viri temptantur ab eo: et insidiantur illis vt fruantur operibus carnis. vnde Aug. Delicie carnis: hic non sanant et in futuro damnant: vbicunque caro querit refectionem inuenit defectionem.

¶ Quinta est propter inimicitias quas habet cum homine habitat in deserto vel latet sub spinis vel herbis: sic viri sancti agnoscentes inimicitias: quas habet mundus cum eis fugiunt eum. 1. Johis. 3. Nolite mirari si odit nos mundus: Ideo dicitur secundum rationem fidei. i. secundum quod exigit fides eorum. Et non in numeratione gratiarum propheta icipit: que est prima probatio quod fides in ea sit rationabilis: quia spiritui non est credendum. Sed est videndum vtrum ex deo sit: insidijs precauendo. ¶ Secundum est fidelitas ministrationis. Duplices sunt dispensatores ministeriorum dei: scilicet boni et mali secundum Aug. Et ideo consulendum est vt quis officium sibi iniunctum fideliter exequatur: quia totum omissum et neglectum diuinis oculis: patet. Et reddet vnicuique secundum opera sua. vnde christus. Quam putas est fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus super familiam suam. vnde dicit. Siue ministerium in ministrando. s. Ut fideles inueniamur cum pauci sint. tum propter torporem: tum propter laborem non respicientes mercedem: dicente domino. Voca operarios. s. dei: cuius adiutores sumus: quia bona que condidit nobis ad dispensandum commisit.

¶ Tertium est salubris informatio. Nam inter omnia alia que potest exercere vir perfectus in hac vita maxime meritorium est alios docere cum hoc requirat in predicatore dulcedinem diuine contemplationis: que spiritualiter hauriat quod alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem actionis verbo et facto: vt eius predicatio sit efficax et virtuosa. vnde Grego. super Ezechielem. Uiri perfecti bona celestia que contemplari poterunt fratribus enunciant: eorumque animos in amore et timore caritatis accendunt. Hijs enim pro mercede laboris promittitur vita eterna dicente domino. Qui venit mercedem accipiet: et congregat fructum in vitam eternam: Unde dicit. Siue qui docet: idest qui habet gratiam docendi sit membrum alterius in doctrina: scilicet alios docendo. 1. thi. 4°. Attende tibi doctrine. ¶ Quartum est spiritualis exhortatio hec includit in se fraternam correctionem que ordinatur ad emendationem delinquentis cum sit actus caritatis. Ratio est. Nam remouere malum alicuius. et eius bonum procurare sunt eiusdem rationis. Fratris enim promouere bonum pertinet ad caritatem per quam volumus et operamur bonum amico: et per quam etiam repellimus malum fratris: scilicet peccatum cuius remotio magis pertinet ad caritatem quam etiam remotio exterioris damni vel cuiuscunque nocumenti. vnde Bernar. Arguere et alium aliquando necesse est. Feruent ergo in nobis amor iustitie et odium iniquitatis. Hec autem correctio fraterna confert stabilitatem boni propositi: et desiderium in melius proficiendi: Unde post talem correctionem necesse est: vt correctus non frangatur indignatione reuerentes ad consueta. Et ideo necessarium est stabilitatis propositum secundum doctores. vnde dicit: qui exhortatur in exhortatione. i. qui habet gratiam exortandi

correctione fraterna stabilitat eum in omni bo
no ꝓposito: sicut mẽbrū alterius: 1ª. thess. 5.
Cõsolamini ⁊ edificate alterutrū. ¶ Quintū ẽ
elemosinarū largitio. Nā elemosina ordinat
ad subueniendū necessitatibus proximorum
quos debemus diligere non solum verbo: sed
opere ſꝫ illud Johis. 3. Nõ diligamus ver/
bo: neqꝫ lingua: sed opere ⁊ veritate. Ad hoc
qꝺ velimus ⁊ operemur bonũ alicuius requi
ritur ꝙ ei⁹ necessitati subueniam⁹ qꝺ fit ꝑ ele
mosinarū largitionē. Elemosinarū largitio dꝫ
fieri ſm diuersos defectus ꝓximorū suorum:
quorū quedā sunt ex parte aie ad quos ordinã
tur elemosine spũales: Sunt. n. septē ſꝫ ver
sus. Consule: castiga: solare: remitte: fer: ora.
Similr̃ corporales sunt septē ſꝫ versus. Ui
sito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo.
Istis. n. elemosinis debemus subuenire ne/
cessitatibus ꝓximorū: sic deū honorabimus.
Prouer. 9. Honorat aũt deũ qui miſeꝛ pau/
peribus. vnde addit dicẽs. Qui tribuit in sim
plicitate. s. elemosinas. Non in duplicitate. s.
pñtis glorie future: sed in simplici intentione:
scilicet vite eterne tribuat: Ut nõ sciat sinistra
tua quid faciat dextera tua. Mat. 6. ¶ Sextũ
est solicitudo ꝑsidentie. Hec aũt ꝑtinet ad pre
latos. s. vt exerceant actus iustitie: cuilꝫ ſꝫ su/
um demeritũ ꝯpensando. Nã in actiõibus iu
stitie non solũ ꝓcuratur bonũ cõe ꝑ cõmonitio
nẽ fratris: sed etiã interdũ ꝑ punitionē. Hoc
aũt ꝑtinet ad prelatos: vt. s. ipsi delinquentes
puniant: ⁊ aliqñ a peccato timentes desistant.
vnde ꝑlati non solū hñt monere: sed etiã pu/
nire. vnde dicit. Qui ꝑest: vt prelatus presit:
scilicet in solicitudine. s. vt soliciter agat: ⁊ insit
mẽbrū alteri⁹: vt Paulus. 2ª. cori. 9. Pre/
ter ea q̃ extrinsecus sunt: Instãtia mea quoti
diana. Solicitudo oiū eccliarū. ¶ Septimũ
est caritatiua ꝯpassio. Hec aũt ꝯsistit in subue/
niendo necessitatibus ꝓximorū: ipse vero ꝯpa/
titur: q dolorē alterius vt suũ sentit. Iheron.
Uult te ꝺs alterius angustias vt tuas sentire.
Et quõ tibi in tali tribulatiõe si esses subueni/
ri desiderares: ita ⁊ tu alteri subuenias ꝓpter
deũ: Mẽbra. n. corporis adinuicẽ doloribus
cõdolent. Cũ ergo sumus vnũ corpus in xp̃o
debemus inuicẽ ꝯpati: alias nõ ꝑtinemus ad
corpus xp̃i: sed sumus q̃si membrū abscissum
a corpore qꝺ dolorē non sentit: sicut pꝫ de op/
pressoribus pauperū: vnde addit. Qui misere
tur in hylaritate. i. grãm miserendi ⁊ ꝯpatiẽdi
habet aliis. s. oppressis ⁊ indigentibus: hoc fa
ciat in hylaritate. i. leto aio subueniãt. vnde iu
dicium sine misꝫicordia fiet illi: q nõ facit mise/
ricordiā. Misꝫicordia hec est multiplex. s. pec
cãti ignoscere ⁊ oppꝫsso subuenire. ¶ Octauũ
est vera dilectio: Huic. n. adoptamur in filios
dei. Ro. 8. Nõ accepistis spm̃ seruitutis: sed
spiritũ adoptiõis filiorū. Ratio est. Nam pro
priũ filiorū est adiplere ꝑceptū patris: caritas
autē facit ꝑcepta dei adiplere: ergo causat i no
bis adoptionē filiorū dei. vnde. 1ª. thi. 1. Ca
ritas est finis ꝑcepti. de corde puro: ꝯsciẽtia
bona: ⁊ fide non ficta: glosa. Caritas est finis
ꝯsumationis nõ ꝯsumptiõis: Plenitudo enī
legis est dilectio. Ro. 13. Uerū est quo ad mo
dū agendi: nõ quo ad substãtiā operis. Ipa
enim sine opibus est sufficiẽs: sꝫ opa sine cari
tate deficiunt in merẽdo ſm Augu. vnde ait
Dilectio sine simulatiõe. q. d. Preter ꝑdicta
sit ẽt in vobis dilectio qua diuersa dona vniũ
tur. Sed sine simulatiõe ⁊ non ficta sed vera.
ꝑ. Johis. 3. Filioli mei nõ diligam⁹ verbo:
neqꝫ lingua: sꝫ ope ⁊ veritate: ⁊ sic erit: alter al
terius membrū. ¶ Nonũ est odire malum in
alio. vñ lꝫ in hoie sint duo. s. humanitas: que
ẽ ad imaginem dei facta: ⁊ iniqtas ista semper
est odienda. Sꝫ q2 sunt aliqñ odiendi mali ꝑꝑ
eorū maliciam: vel ꝓximorū depressionem.
¶ Item hoc sciendũ est ꝙ euenire solet: vt nõ
amissa caritate: ⁊ inimici nos ruina letificet ⁊
rursum eius gloria sine inuidie culpa contri/
stet. Cũ ⁊ ruente eo quosdam bene erigi credi
mus: ⁊ ꝓficiente ipso plures quoqꝫ iniuste op
primi formidamus. Qua in re mentē nostrã
nec eius iam defectus erigit: nec ei⁹ ꝓfect⁹ ad/
dicit: si recta nostra cogitatio nõ i ipso sꝫ ꝺ ipso
cõtra aios accẽdit. Sed q2 sepe fallimur i hoc
odio: vt odiamus ꝑsonā ꝓ culpa: nec modū
tenemus in odiendo maliciam suam: non per
sonam. Ideo tenendũ est discretionis examẽ
ne cum nostra odia exequimur: fallamur sub
specie aliene vtilitatis. Si aũt de inimici mor
te omnino gaudendum esset psalmista non di
ceret. Letabitur iustus cum viderit vindictā:
⁊ hoc est qꝺ dicit. Odientes malum: scilicet si
cut in proximo adherentes bono. vt nec dile/
ctio amici faciat malū amare: nec malum: bo
num dimittere. Psalmista. Qui diligit iniq
tatem odit animam suam. ¶ Decimum ẽ fra
terna concordia: discordia concordie contrarie
opponitur. Nam concordia ex caritate causa/

tur in quantũ scilicet caritas multorum corda coniungit in aliquod vnum qđ est principium ⁊ quoddam diuinum: secũdario aũt bonum ꝓximi: discordia vnitatem dissoluit: Ipsa enim importat quandam disgregationem: qua ꝓueniunt genere que sunt omnium bonoꝝ dissipatio. Et ideo per viam discordie non sequimur xp̃m: sed per concordiaꝫ: Ideo sequitur. Caritatem fraternitatis inuicem habentes: id est ꝙ fratres caritateꝫ habeant inter se diligentes: qđ deo placet: scilicet cõcordia fratꝝ. Pꝫ prouerbioꝝ. 6. Vnũ est mutuitas dilectionis ad quã quinqꝫ concurrunt. ¶ Primũ est caritatiua dilectio: vt qlibet aliũ diligat ope ⁊ veritate. ¶ Scđm est vnanimis ꝯsensio. Psal. Ambulauimus in domo dĩ cũ consensu. Idẽ Ecce q̃ꝫ bonum ⁊c. ¶ Tertiuꝫ est mutua subleuatio: ⁊ nociui mutua repletio: ⁊ adiutorij prõpta collatio. Eccľ. 4. Meliꝰ est eẽ tres sancti q̃ꝫ vnuꝫ: habent eniꝫ emolumentuꝫ sue societatis. Si vnus ceciderit ab alio fulcietur. Et ideo dicitur. Veh soli. ¶ Quartuꝫ est mutua veneratio ⁊ superiorum inferiorumqꝫ purificatio. Ro. 13. Honore inuicẽ preuenientes. ¶ Quintuꝫ est pia compassio: ⁊ mutua infirmitatum: moꝝ: corporũqꝫ substentatio. Unde Aug. Nihil sic probat amicũ sicut oneris supportatio: Et iõ dř. 1ª. cor. 20. Si fuerimꝰ socij passionũ: erimꝰ ⁊ ꝯsolationum. Et hoc est qđ dicit. Honore. s. suis p̃uenientes. i. reuerẽtia aliqua. 1ª. Petri. 2°. Omnes honorate. s. in qualibet reuerentia: aliter non esset fraternus amor. ¶ 12m est solicitudo ĩ spiritualibus: vnde lꝫ solicitudo in tẽporalibus quandoqꝫ sit licita. s. cum quis solicitudinem adhibet ad procuranduꝫ negocia pauperum in opibus misericordie: quia vt sic ordinatur ad fineꝫ caritatis vel etiaꝫ inquantũ temporalibus vtatur ad necessitateꝫ: non vt in eis fineꝫ constituat: ⁊ superflue circa ea solicitetur: tamen principaliter solicitudo debet esse de spiritualibus bonis sperantes ꝙ etiam temporalia nobis prouenient ad necessitatem si fecerimus quod debemus. Vnde dicit. Solicitudine non pigri: idest solicitudine in corde: non pigri in opere: ⁊ hoc ĩ spiritualibus. vnde Ihere. Maledictus homo qui opus dei fecerit negligenter: q² piger in conuersatione anima sine spe est. ¶ 13m. ẽ feruor spiritus: q² ſm Aug. Spiritus ẽ ignis quo feruet caritas que diffunditur in cordibꝰ nostris per spiritum sanctum; cui feruori contrarium est quod dicit dominus. Refrigescet caritas multorum. De igne dominus dixit. Ignem veni mittere in terram. ¶ Et nota ꝙ spiritus sanct. gratia dicitur ignis propter gn̄que. ¶ Primo quia ignis est illuminatiuus: Sicut enim lux tenebras expellit: sic gratia spiritus sancti eorum ignorantiam que sunt ad salutem necessaria. Psalmista. Et ignem vt luceret eis per noctem: Et hoc contra ignorantiam agendoꝝ. ¶ Secũdo quia liquefactiuus metalla: quia metalla quantumcunqꝫ dura liq̃facit: vt sint obedientia artificis voluntati: Sic gratia: scilicet corda superboruꝫ obedire facit diuine voluntati: vt patet de paulo dicente. Quid me vis facere? ¶ Tertio quia ignis est actiuus: sic gratia spiritus sancti non permittit eum in quo est ociosum. Sed ipsum bonis operibus facit esse occupatum: vnde sapientie octauo dicitur: ꝙ est amans bonum actum. ¶ Quarto est inflatiuus ⁊ purgatiuus: propter ꝙ in veteri testamento preceptum fuit: ꝙ omne qđ posset transire per flãmas: igne purgaretur. Numeri. 31. Sic anima contaminata per peccatum: per ardorem caritatis purgatur. 1ª. Petri. 4. Caritas operit multitudinẽ peccatorum. ¶ Quinto est ostensiuus: semper enim ad alta ascendit: ⁊ gratia spiritus sancti agit in eo in quo est vt omnia faciat pro eternis: bene dicit. Spiritu feruentes: idest igne caritatis. Apocali. tertio. Utinam frigidus esses aut calidus ⁊c. ¶ 14m. est super omnia đo seruire. Nã seruitus dei est maxime dignitatis: quia subijciens se diuine voluntati appropinquat ad deum: quia est immediatus executor omnium que pertinent ad cultum dei. Nã suus relatiue dicitur ad dñm. Et ideo debet sibi in perfectione proportionari. Cum ergo perfectiones in dño exaltent euꝫ super alios. Ideo đs vult subiectũ sibi nõ solũ ꝑficere: sꝫ ẽt dignitate alijs p̃ferre. vñ dicit. Dño ſuiẽtes: q² qđ ꝓprimo ipẽditis credite vos ipẽdere đo. ¶ 15m. est confidentia de deo: que est spes. Nam spes est certa expectatio future beatitudinis proueniens ex dei gratia/⁊ ex meritis precedentibus. Unde vbi est expectatio spei: ibi duo sunt: scilicet intentio animi ad futuraꝫ beatitudinem: ⁊ permanentia in deo. Iohis. 13. Manete in me: ⁊ ego ĩ vobis. Qui a deo per peccatum recedit non habet expectationeꝫ que ad spem requiritur. Hec enim reddit nos securos de promissiõe: Psal. In deo speraui.

Et ideo dicit. Spe gaudentes: vt. s. propter bona predicta sperent eterna cum gaudio. Certi enim de futuris gaudent: quia sperant recussime se accepturos. Phi. 9. Gaudete in domino semper. ¶ 16m est patientia. Nam patientia est virtus contumeliarum et omnis adversitatis impetus equanimiter portans. vnde dicit. Sitis patientes: scilicet in tribulatione. s. ex confidentia spei. Hebr. 10. Patientia vobis necessaria est. ¶ 17m. est deuota oratio. Nam oratio est remedium illis: qui vitiorum temptamentis estuant: vt quotiens quolibet tangantur vitio: totiens se ad orationem subdant. Multum. n. necesse habemus orare et clamare ad deum. Et ideo dicit. Orationi insistentes: oratio impetrat patientiam: Luce. 18. Semper orare et non deficere. ¶ 18m. est pauperibus in necessitatibus subuenire. Nam elemosina que fit pauperibus spiritu est deo multum grata: sicut si fieret sibi. Tales sunt religiosi propter status perfectionem: quia non solum relinquunt sua sed seipsos. vnde Matth. Siquis vult venire post me abneget et c. Vnde sicut christus fuit obediens patri vsque ad mortem: Sic pauper spiritu qui est imitator christi debet abnegare propriam voluntatem. vnde Ber. Qui relinquere disponis omnia: te quoque inter relinquenda numerare memento. Vnde xps eos suos inimicos vocat. Matt. 27. Quamdiu. i. quanto tempore fecistis: idest opera misericordie exhibuistis vni ex hijs minimis: mihi fecistis. Et dicit meis: vt specialiter innueret de pauperibus spiritu: ad quos tendens manus dixerat supra duodecim apostolos. Fratres mei sunt qui faciunt voluntatem patris. Et ex quo videretur forsam alicui quod alijs pauperibus dare non esset ita meritorium. Dicendum quod hoc intelligitur secundum specialem reputationem: quia specialiter reputat sibi factum quod fit pauperibus spiritu: tamen est omnibus dandum. Dicit. n. minoribus: glosa. Minores non sunt contemnendi iuuari post maiores Actiui igitur iuuant contemplatiuos: seculares: religiosos: sed non solum oratione: sed et temporalium ministratione. vnde et dicit. Necessitatibus sanctorum communicantes. s. penurijs: communicantes bona vestra. Inter nos communicantes bona vestra. ¶ 19m. est tenere hospitalitatem. Hanc. n. tenentes merentur in eterno habitaculo hospitari. Ro. est: quia est actus misericordie que et meretur a deo misereri. Nam hospitatio est actus quo subuenitur indigenti habitaculum prestando ex compassione propter deum: sed hoc pertinet ad misericordiam scilicet vt pauperem qui hospitio recipiat: sed quia misericordia est effectus caritatis: ex consequenti hospitalitas est actus caritatis mediante misericordia. vnde qui recipit pauperes ad hospitium deum recipit: et merebitur in celo hospitari. vnde dicitur. Sitis etiam hospitalitatem sectantes. s. respectu traseuntium pauperum. Sectantes. q. d. assidue: ponit enim verbum frequentatiuum: vt notet affectum hospitandi: ne frequentia hospitum fiat onerosa. 1. Pe. 4. Hospitales inuicem sine murmuratione. ¶ 20m. est virtuositas siue boni optatio: que est quedam spiritualis benedictio: qua bendicentur illi qui multiplicantur virtutibus et firmantur. Talis autem benedictio nihil aliud est: quam quedam singularis et gratiosa adoptio in filium regni et eterne hereditatis: scilicet virtuose operanti. Sicut enim antiqui patres solent benedicere filios: scilicet ad habendum bona temporalia. Patet de Isaac gene. 27. Sic deus pater benedixit filios gratie in bonis spiritualibus per gratiam eis assistendo: ad ephe. primo. Benedixit nos omni benedictione spirituali. Virtuosis enim optare debemus eterna: sed quia non sufficit diligere. i. optare bonum amicis in deo: nisi et optemus bonum gratie inimicis propter deum. Hinc dicit. Benedicite persequentibus vos. i. bona eis orate: pro hoc removet ea a consuetudine communi: ne irato animo incitati vt prius facile maledicant: sed magis victa ira concite benedicant: vt laudetur disciplina dominica. Et nolite maledicere: idest benedictio vestra sit sine admixtione amaritudinis: quia optanda sunt eis bona hinc et patrie: siue bona corporis et anime. ¶ 21m est spiritualis congratulatio et compassio. Hij. n. duo sunt effectus caritatis. Nam ex amore procedit gaudium et tristitia: sed contrario modo. Gaudium enim ex amore causatur: vel propter presentiam boni amati: vel etiam propter hoc quod ipsi bono amato proprium bonum inest et conseruatur: et secundum hoc maxime pertinet ad amorem beniuolentie per quem aliquis gaudet de amico prospere se habente: et si sit absens. vnde dicit. Gaudere cum gaudentibus congratulando. s. cum eis. Luce. 13. Congratulamini mihi omnes: Sed e contrario modo ex amore: sequitur tristitia vel propter absentiam amati: vel propter illam cui volumus bonum si suo bono priuatur: vel aliquo malo deprimitur. Sed quia fletus proximi non est nisi de aliquo malo. Omne autem malum importat defectum participationis summi boni

Et ideo intantum caritas facit condolere, pri/
mo: inq̄ztuz participatio diuini boni in eo im/
penditur. Hac aūt facit ꝯpassio. Et ideo dicit
Flete cum flentibus eoꝝ tristitie cōpatiendo.
¶ 22m est vnitas mentiuz. Et nota ſm Bñ.
ꝙ vnitas btōꝝ est duplex. Vna est. n. que iu
stificatur: ꝛ h̄ est meritum. Et alia est que glo/
rificat: ꝛ hoc est p̄miuz. ¶ Prima est necessa
ria. Et ideo apl's ipsam nobis summa diligē/
tia obseruandā tradit: dicens. Sol:citi serua/
re vnitatem spūs in vinculo pacis. Debet qs
ꝑfectus vnitatem habere ad seip̄m per integri
tatem: ad ꝓximum per ꝯformitatem. Omnis
qppe creatura dꝫ suum p̄nm imitari. ¶ Cum
ergo deus noster sit vnus atq̄ȝ in seipso per/
fectus: nec vllo indigens: inest ei benignitas
erga nos: ꝛ amor ex beniuolētia in nos veni/
ens. Debemus et nos quisq̄ȝ sibi vnus eē ꝑ
integritatem virtutis. ꝛ vnus cum ꝓximis ꝑ
vinculum dilectōis. Sed hanc vnitatē ad ꝓ/
ximum hēmus duobus modis. s. dum ꝛ nos
per dilectionem tendimus in altum: ꝛ alterius
quoq̄ȝ vicissim in nobis recipimus affectum.
Et h̄ est ꝙ dicit. Id ip̄m inuicem. s. humani
tatem: sentientes. s. vicissitudine dilectionis.
¶ 23m est n ō superbire. Naz superbia semꝑ
vult in altum ferri ꝛ nulli subijci. Ex hoc eniz
noiatur suꝑbus: ꝙ aliquis per voluntatē ten/
dit super illud qđ est. Habet aūt hec recta ra-
tio: vt voluntas vniuscuiusq̄ȝ facit illud: quod
est ꝓportionatum sibi. Et ideo manifestū est
ꝙ superbia importat aliquid: quod aduersat
recte rationi: q2 facit hoiem eleuatum supra il/
lud: qđ est. Et inde est: ꝙ suꝑbus christū a se
eijcit: q2 nō vult ei subijci. Et iō a deo despici
tur. Psal. Deiecisti eos dum alleuarent. vn
de dicit. Non alta. q. d. sitis sapientes. i. pro
bonis ꝓmissis ꝯtra alios suꝑbientes. Psal.
Domine nō est exaltatuz ꝛc. ¶ 24m est deuo
ta humiliatio. Per hanc enim virtutez homo
disponitur ad gratiam diuinam: ꝛ efficit ferti/
lis: ꝛ fructuosus. Facit enim cor profundum
ad suscipiendum diuinū donum. Et ideo de/
bet se humilem reputare. Deus eniz in corde
humili requiescit. vnde Augꝰ. libro ꝯfessionū
O q̄ȝ excelsus es: ꝛ humiles corde sunt domꝰ
tue. Exempluz de beata virgine: que propter
profundissimam humilitatem recepit in se ver
bi dei sublimitatem.

¶ Dominica secunda post epyphaniam.
Sermo de euangalio.

Nuptie facte
sunt in cana galilee. Iohs
n scđo: ſm ꝙ dicit Augusti.
Factus est deus homo: vt
fieret deus. Quia natus ē
in tēporis volubilitate: vt
nos ꝑducat ad patris eternitatē. Q đ fit ex ꝑte
hois se disponentis per quandā spūalez rege/
nerationem: vt postposita vita peccati: actibꝰ
beatificis deo vniat. Moral'r tractatuz est de
nostra spūali regeneratione: vt patuit in chri/
sti natiuitate: circōcisione: ꝛ apparitōe. In pre
senti euangelio moral'r in nuptiaꝝ celebratiōe
ostendit quō actibus beatificis deo vniamur.
Quāuis. n. ista vnio nō sit tāta: q̄ȝta est vnio
ypostatica. Tamen est aliqua silitudo: q2 ꝑ il/
lam istius possibilitas est ostensa. vnde occur
runt quatuor considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Irca p̄mam consideratiōnē: que est
c de nuptiaruz celebratione: vbi sunt
quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ per huiusmōi nuptias
intelligimus ꝯuersionez. Nam sicut inter nu
bentes est ꝯiunctio indiuidua: ꝯsuetudinez vi
te retinens: q2 hac intentōe ꝯiungi debent: vt
perpetuo simul maneant. Sic etiā pctōr con/
uertens se ad deum ꝑ peccati displicentiaz: dꝫ
ei inseparabil'r ꝯiūgi: q2 vera ꝯuersio est a bo
no ꝯmutabili ad bonum incōmutabile: tota ꝛ
ꝑfecta mentis applicatio. Sic aūt ꝯuertendo
ad dñm: ipse ad nos ꝯuertitur per dilationem
vnde Zacha. Conuertimini ad me: ꝛ ego con
uertar ad vos. Et fiunt uere nuptie per mutu
um ꝯsensum nubentium vtriusq̄ȝ.

¶ Scđa ꝯcl'o est: ꝙ in hac desponsatione tria
occurrunt. s. fides ſm viā moris: confessio: ꝛ
satisfactio. Osee. 2. Desponsabo te mihi in fi
de: sponsabo te mihi in iudicio ꝛ iustitia: ꝛ in
misericorda ꝛ miserationibus ꝛc. ¶ Primo
fit in fide per contritionē: quādo pctōr cogno/
scit se offendisse: ꝛ suppliciū eternuz meruisse.
ꝛ felicitatem amisisse. Sperat tamen veniam
per ꝯtritionem: ꝛ sic annulo fidei subaratur.
¶ Scđo fit in ꝯfessioue: ꝛ tunc quasi in facte
eccl'ie ducitur: per absolutionē benedicitur: ꝛ
fit hoc in iudicio ꝛ iustitia per discretionē ꝛ ca

ſtigationem ſui: ⁊ in miſericordia ⁊ miſerationibus per ſubuentionez ꝓximi. ¶ Tertio fit in ſatiſfactione: ⁊ tunc per ſpem glorie in ſpōſi thalamū introducit̃: ſibi inſeꝑabilr̃ copulata.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ diuerſi diuerſimode conuertūtur ſm Iſidoꝝ di. Nonnulli viri ſeculares elatione mentis tumentes: poſtq̄ʒ cōuerſi fuerint ad dn̄m: religioſa ſequunt̃ obedientia chriſtum. Qui vero celſitudine mundiali gloriabuntur: ipſaʒ elationē in ſtudium humilitatis cōmutant. Quidaʒ ſunt: qui iam ſecrete cōuerſi ſunt: quoꝝ ꝯuerſio q2 non ꝓcedit ad publicum apud eſtimationem humanaʒ quales fuerint: tales adhuc eſſe putantur: cum iaʒ in oculis dei ſurrexerunt. ¶ Item quidā adhuc iudicio humano ſtare cernunt̃: iam cuʒ in dei oculis ceciderunt. Multi aūt apud hoies reprobi putantur: ⁊ apud dn̄m electi ſunt: ⁊ multi apud hoies electi putantur: ⁊ apud deuʒ reprobi ſunt. ¶ Nullus ẜ putet ſe electū: ne forte iam reprobus ſit apđ dn̄m.

¶ Quarta ꝯ° eſt: ꝙ nouit ⁊ vere ꝯuerſus ſuſtinebit mltos ꝯflict⁹. Naʒ vitia añ ꝯuerſionē quaſi pacē cū hoie hn̄t: qñ aūt expelluntur acriori ꝟtute conſurgunt: fiunt aūt in conuerſo q̄ peccatori proſpera blandiebantur: atq3 recte fiunt conuerſo acriora: que peccatori blanda extiterunt. Multos conflictus habet dei ꝑuus ante conuerſionē ꝑcedit turba peccatoꝝ: poſt conuerſionē ſequit̃ turba temptationū. illa ſe objiciunt ne ad eaʒ ꝯuertamur: iſta ſe ingerūt ne deum videamus. Et in hijs nō frangaris: q2 deus nouit reprimere vitioꝝ aduerſitates: ſuccuſſione virtutū. vnde vtile eſt ꝯuerſo temptari: vt a corpore negligentie ſolicitet̃ animus et ad virtutes ſe prepareṫ per exercitium.

¶ Quinta concluſio eſt ꝙ ad hanc ꝯuerſionē duo requiruntur. ſ. conuerſi diſpoſitio ⁊ gratie cooꝑatio: q2 ſecūdū Augu. Qui te creauit ſine te: nō te iuſtificabit ſine te. ¶ Primo ẜ reqrit̃ diſpoſitio. Nam forma nunq̄ʒ iprimitur niſi materia habilitet̃. ¶ Secūdo requiritur gratie cooperatio: ipſa eniʒ nō cogit: ſed incitando habilitat volūtateʒ. Unde ad phili. ꝑ. Qui cepit in vobis opus bonū: ꝑficiet vſq3 in diem xp̄i ieſu. vnde dr̃. Nuptie ideſt vnio peccatoꝝ ad deum ꝑ conuerſionē. Facte ſunt: ꝑ aſſiſtentiā diuine gratie. In chana galilee: qđ interpretat̃ zelus tranſmigrationis: zelus eſt amor in ſponſam ꝓpriam: ibi fiunt nuptie qñ feruore dilectionis qui tranſmigrat̃ de vitijs ad ꝟtutes. Et ideo ſequit̃ documentū: ꝙ remiſſa ꝯuerſio licet ꝯcepta ſit ab homine: nō tñ eſt a deo. Et ideo vitanda: q2 in ꝑſtinos reducit errores. Tepidus eniʒ ocioſa verba: et vanas cogitationes: ⁊ noxias eſſe nō vidit: Qđ ſi a torpore mētis euigilauerit: que leuia putabat: ꝯfeſtim quaſi horrenda ꝑtimeſcit. ¶ Sʒ querit̃ q2 mūdus habet ſtrenuos executores: ſed timor dei languidos ſectatores. Dicit̃ q2 labor qui nō ꝓ ꝑſenti ſed ꝓ futura eſt remuneratione differt̃: et dū laboꝝ mercede nō ſtatiʒ ꝯſequunt̃: ſpe pene diſſoluti langueſcūt. vnde magna eoꝝ gloria ꝑparat̃: qui bone conuerſionis ꝑncipia augmento ſolidiori cōſumant.

Secunda conſideratio.

S Ecunda conſideratio eſt de ꝯuiuantū ꝯditione. vbi nota ꝙ cōuiue erāt.

¶ Primo: ieſus q interpretat̃ ſpes ſalutis. Ipſa. n. remouet tribulationeʒ: vt pʒ in ſuſanna. Dan. 13. que flēs ſuſpexit ad celū Erat enim cor eius fiduciam habens in dn̄o ¶ Secundo erat ibi maria que interpretatur illuminatrix. Natura enim lucis eſt rex turpium turpitudinem ꝓpalare. Unde turpitudo peccati ſub delectatione occlt̃a in lumine patet ¶ Tertio erat ibi petrus. ideſt cognitio de iuſtitie dei ſeueritate materie benignitate. Iudicis poteſtate: pene acerbitate: ⁊ mortis ſecuritate. ¶ Quarto Andreas. i. decorus in vita ꝑ ornamenta virtutū. ¶ Quinto. Jacobus minor. i. ſupplātator venialiuʒ peccatoꝝ. ¶ Sexto. Jacobus maior. i. ſuꝑator mortaliuʒ peccatoꝝ. ¶ Septimo. Johēs i quo ē grā: ꝑ peccatuʒ nō pones obicē. ¶ Octauo Mathias id eſt paruus in reputatiōe ſui meriti. ¶ Nono. Philiphus. i. amator ſuꝑnoꝝ ꝑ deſpectū tēporalium: q2 nemo poteſt duobus ſeruire. ¶ Decimo. Thomas. i. geminus q2 habet geminā dilectionem. ſ. dei ⁊ ꝓximi. ¶ Undecimo. Barto. i. fili⁹ ſuſpendētis aquas id ē reputantis aquas tribulatiōis ꝓ nihilo: quas ſubſtinuit ob amorē dei. ¶ Duodecimo. Symon. i. obediens monitioni dei. ¶ Decimo tertio. Judas. i. ꝯfitēs dei vſq3 ad finem pſeuerando. ¶ Decimoquarto architriclin⁹. i. diſcretio: que ſm Ber. omni virtuti ordinem ponit. vnde ſm eundē ipſa eſt mediatrix ⁊ auriga virtutum: ordinatrix affectuum: ⁊ moꝝ doctrix: ⁊ ꝯſumatio perfectionis. Tolle hanc: ⁊ virtus vitium erit.

Tertia consideratio.

Jrca tertiam cōsiderationez: que est
c de miracl'iordiatiōe sunt. 5. ↄcl'ones
❡ Prima ↄ° est ꝙ xp̄s has nuptias
adornauit miraculo ꝑꝑ duo. ❡ Pri°: vt etiaz
suā doctrinā confirmaret. Sicut. n. nālis do
ctrina declaratur ꝑ quedam nālia. Sic decuit
vt xp̄s suā doctrinā supnaturalē cōfirmaret ꝑ
miracula sup nām. ❡ Scdo vt suā potentiam
demōstraret: ⁊ ꝑ hoc ad fidē induceret. vnde
dixit. Si nō fecissez signa in vobis: que nemo
alius ante me fecit: non vtique crederetis.
❡ Scd'a cōclusio est: ꝙ in his nuptijs mutat
aqua in vinū: sed nō ad plenū: q2 paꝝ est quo
in pn̄ti ↄsolamur: ⁊ modicum pre illius amore
dulcedis magnitudie. Attn̄ si ꝑciperem⁹ illud
modicū: cū Petro diceremus. Faciaums hͣ
tria tabernacula. Ber. Nōnunqꝫ. n. dn̄e q̄si
clausis ocul' ad te ihiāti mitt' mihi i os cordis
qd' nō lz mihi scire qd sit: saporē quendā sētio.
dulcedinē a deo ↄfortantē: q̄ si ꝑficeret nihil vl
tra q̄rerez. Sz certe hec rō errat: q2 hͣ ↄsolatio
vix ē modica gutta celestis dulcedis future:
❡ Tertia ↄ° est: ꝙ lz huius ↄuersiōis meritū
sit deo acceptū: qd ꝑ vinū intelligit: tamē talis
acceptatio nō est a passiōe simplr inq̄ztum hō:
sed ꝑꝑ ↄditionē ꝑsone: q̄ meruit. vnde lz pas/
sio xp̄i fuerit finita: ⁊ ꝓ nobis oībus sufficien/
ter satisfactoria: fuit īfinita tn̄ ꝑꝑ ↄditionē ꝑso
ne. Nam si fuit puri hois: nō acceptasset deus
sed quia fuit etiam deus: quare ⁊c.
❡ Quarta ↄcl'o est: ꝙ ꝑ sex ydrias ad purifi/
catione positas significētur mihi sex q̄ reqrun
tur ad remissionē peccati. s. duo ex parte remit
tentis: ⁊ duo ex parte illius cui fit remissio: ⁊
duo ex parte eius ꝑ quod fit remissio. Ex ꝑte
remittētis sunt duo. s. mīsicordia ⁊ iustitia. Et
ex parte eius cui fit remissio sunt duo. s. ꝓposi
tuz nō peccādi: ⁊ dolor peccati ↄmissi: Ex par
te eius ꝑ qd fit remissio sunt duo. s. fides eccle
sie: ⁊ gratia que daꝛ in sacramentis. Naz sicut
palestina carēs aqs: ad purificatiōez in ydrijs
aq̄s reſuabat: sic ad remissionē sex reqruntur
❡ Quīta ↄ° est: ꝙ he sex ydrie deformātur ꝑ
alia sex. Nā mīsicordia deformaꝛ ꝑ desperati-
onez. Justitia ꝑ presumptionē. Propositum
penitēdi ꝑ obstinatiōez. Dolor peccati ꝑ ipeni
tentiā. Fides eccl'ie ꝑ ipugnantiā ꝟitatis agni
te. Gr̄a sacramētoꝝ ꝑ inuidētiaz fraterne gr̄e
Et dn̄tur lapidee ꝑꝑ irremissibilitatē. Ubi no
ta: ꝙ oē pctm̄ simplr est remissibile: q2 lz aliqs
peccaret aliquo modo cū intentiōe deliberata:
ꝙ nūquā peniteret: tāquam diu hō viuit potest
ab hac itentiōe recedere. Jdeo simplr ē remis/
sible. est tn̄ irremissibile ꝫ qd ꝑꝑ tres causas.
❡ Prima est cā mouēs ad peccādum. Jnfir/
mitas. n. ⁊ ignorantia nate sunt pctm̄ excusare
i toto vel in ꝑte. Et q2 nō causant in volūtariū
simplr: iō ꝫ qd: ⁊ tunc pctm̄ remissibile dr̄ q2
hz i se vn̄ facile excusaꝛ: eo ꝙ ex casu excusāte ꝓ
cedit. Pctm̄. n. ex industria nō hz huiusmodi
rōnez excusātē: ⁊ ideo caret remissiōe. ❡ Se
cūda causa ē iclinatio ad pctm̄. s. qn̄ aliqs alicui
pctō vt fini adheret: nō pōt tali pctō faciliter re
mediū adheberi. Quicūqꝫ aūt ex electiōe pec/
cat ⁊ malicia. adheret malo ꝑꝑ se: igiꝛ peccatū
tale nō ē facilr̄ curabile. ❡ Terͣ cā est ꝑꝑ obie
ctū pcti. s. spūs sanctus. Est. n. ex hoc: ꝙ volū
tas aie repellit illud: ꝑ qd fit remissio peccatoꝝ
Sic igitur egritudo diceret incurabilis: que
faceret fastidiū medicine: ita ⁊ pctm̄ hoc dr̄ irre
missibile: q2 medicinā pctm̄ curās repellit. vel
aliter. Sex ydrie sunt sex oꝑa satisfactiōis: q/
bus purificaꝛ penitēs a sordibus. ❡ Primū
est mortificatio carnis. ❡ 2m est assumptio ꝑe
grinatiōis. ❡ 3m est largitio elemosinarum.
❡ 4m ē iniuriaꝝ remissio. ❡ 5m fris ↄuer/
sio. ❡ 6m ↄtinuatio orōnis. He ydrie capi-
unt metretas binas vel ternas: cuz exercitādo
nos in eis dolem⁹: q2 peccauim⁹ in deū: in ꝓ/
ximū: ⁊ in nos metipsos.

Quarta consideratio.

Jrca quartaz ↄsiderationē. Nota ꝙ
c in hͦ miraculo ds gl'iaz suaz manife/
stauit ⁊ fidē ampliauit. ❡ Primum
pz: q2 trāsmigrantib⁹ de vitijs ad virtutes: de
mūdo ad gl'iaz: ds manifestauit gl'iaz suā in si
gnis eternitatis. vn̄ dr̄. Hoc initiū signoꝝ fe/
cit iesus ⁊ manifestauit gl'iaz suaz. ❡ Naz in
primo signo ds est ꝑfecte beat⁹: eo ꝙ itellectus
diuin⁹ pn̄tez habeat diuinā eēntiaz. Silr̄ ⁊ vo
luntas. ❡ Jn 2° vult nos beneficare. ❡ Jn
3° signo ds manifestauit gl'iaz. i. pn̄tat essen/
tiaz suaz: vt speculū prelucidū in quo aīa oīa cō
tēplatur. Jn quo signo manifestauit gl'iaz suā
ꝑ̄sentando essentiaz suā: tanqꝫ bonum in quo
aīa sūme qetatur: q2 quolibet bono finito dato
aīa nō queitatur: q2 semꝑ pōt bonū maius ap/
petere. ❡ Jn 5° signo manifestat gloriā suā:
scilicet in rōne vite intermiabilis q̄ seqtur inhe
sio ⁊ intētio sūma: vt. s. illi q replēt i bonis de-
siderīū tuū: sit intellectui plenitudo lucis: volū

tati mltitudo pacis ⁊ gētiſ: memorie ꝯtinuatio
eīnitatis. ¶ 2m pꝫ ēt. ſ. augmētatio fidei: qꝛ lꝫ
fides ꝑꝑ rōneꝫ careat merito: tamē fides habi
ta ꝑ rationē confirmatur ⁊ augmētatur. vnde
noticia intuitiua ⁊ fides ſtant ſimul qꝛ habens
fidem: aſſentiens veritati ex auctoritate ꝯfir/
matur tamē fides ꝓpter iſtā notitiam. vnde di
cit. Et crediderunt in eum diſcipuli eius: vn/
de apoſtoli viderūt xp̄m crucifixum: q eſt vnꝰ
articulus fidei: ⁊ tamen habebant fidem.

¶ Dñica tertia poſt epyphaniā. Sermo. 29.

Nolite eſſe pru

dentes apud vos metipſos ⁊c.
Ro. 12. Scdm q̄ dicit Gre.
non multum laudabile eſt bo/
num eſſe cū hoībus bonis: ſꝫ
bonum eſſe cum malis. vt ſic quis ex virtute
redoleat ſicut lilium inter ſpinas: ⁊ hoc in me/
dio natiōis praue ⁊ ꝑuerſe. Phi. 2. Vt ſiquiſ
viuat inter inimicos ⁊ malos: ⁊ tamē ſancte ⁊
iuſte viuit declināndo a malis eoꝝ. Sed qꝛ pru
dentia carnis: que eſt ſm apoſtolum mors ꝓ
curans mala proximis. huic vite ſpirituali con
trariatur circumueniendo ſimilitudine prudē
tie ſpiritus. Quia qui vult alios circūuenire
querit deceptionem ſimilitudinis vnius ad al
terum. Ideo apoſtolus in epiſtola preſenti do
cēs nos quomodo quiſqꝫ ſe debeat habere ad
proximum: hanc prudentiam diſſuadet dicēs
Nolite eſſe ⁊c. vbi ꝯcurrūt tres ꝯſideratiōes.

Prima conſideratio.

Circa primaꝫ vbi docet vitare prudē
tiam carnis cum dicitur. Nolite ⁊c.
ſunt quatuor concluſiones.

¶ Prima ꝯcluſio eſt: ꝙ duplex eſt prudentia
Vna eſt gratuita que eſt virtus: ⁊ hec eſt ra/
dius viuus: a vero ſole ꝓcedens. Alia ē pru
dentia ſolum apparens vel ſtulta: qꝛ ita videt̄
hoībus ſecularibus implens ſtudioſius q̄ car
nis ſunt: Unde cognitio quaꝫ mali habent cir
ca ea que ꝑtinent ad mores eſt quaſi mortua ⁊
inualida ad mouendū volūtateꝫ: vt bono co/
gnito ꝯſentiat diſſētiatqꝫ a malo cognito. Sꝫ
prudentia virtus nō ſolum lumen eſt. ſ. illumi
nans intellectū: ſed etiam calefacit affectū. Nō
ſolū. n. oſtendit: qd: quādo: ⁊ qualr̄ ſit agēduꝫ
ſed etiam mouet voluntatem vt appetat bonū
⁊ fugiat malum.

¶ Scda ꝯclō eſt: ꝙ prudētia carnis eſt maxi
me fugienda. Ratio eſt. Nā ſicut prudētia ſpi
ritus ad bonū finē totius vite bene ꝯſiliat̄: ita
falſa carnis prudētia ꝑ ſilitudinē dicta: ꝑꝑ ma
luꝫ finē aliqs ponit ꝯueniētiaſ. Sicut cū dicit̄
aliqs bonus latro: qꝛ ꝯueniētes vias ad latro
ciniū ſcit inuenire. Sic etiā qcūque prudentia
carnis vult aliquē circūuenire: opꝫ eum exco
gitare aliquas doloſas vias qd̄ fit d̄ceptione ſi
militudinis. vnde Luc. 16. dr̄. Filij huius ſe
culi prudentiores ſunt ⁊c. Et hoc eſt qd̄ dicit.
Nolite eſſe prudētes ⁊c. q. d. Ne prudentiaꝫ
veſtram apud vos tm̄ habeatis: ſꝫ magis apd̄
ꝓximos. ſ. inimicos: ſiqs eorūꝫ vos offendit.
Prouer. 6. Ne ſis ſapiens apud temetipſuꝫ
te ſcilicet vidicando.

¶ Tertia ꝯº ē: ꝙ ſemꝑ ſocietas maloꝝ ē vitā
da. Quia dr̄ ꝓuerb. 22. Noli eſſe amicus ho
mini iracūdo: neqꝫ ambules cuꝫ hoīe furioſo.
Vnde. 66. Infirmi debēt declinare ſocietatē
maloꝝ: ne mala que frequēter aſpiciūt: ⁊ corri
gere nō valēt imitari delectētur. Et ponit exē/
plum. Quia ſicut aer malus aſſiduo flatu tra/
ctus inficit corpus: ita ꝑuerſa actio ſepe viſa:
⁊ locutio mala frequēter audita inficit animaꝫ
pª. corin. 15. Corrūpunt bonos mores collo/
qa praua. In hyſtoria tripartita legit̄ de Con
ſtantino imperatore conuerſo cum multis de
familia ſua. Quos cuꝫ ipſe probare vellet qui
veri vel falſi chriſtiani eſſent: vno die omnes
conuocauit: ⁊ ſimulando ſe velle ad ritum gē/
tilitatis redire dixit. Quid vobis videt̄? Qº
audito multi ad hoc idem faciendum dixerunt
ſe eſſe paratos. Sed aliqui: licet pauci: dixe/
runt. Se potius pro chriſto mortem pati velle
quā Chriſtum agnitum relinquere. Quibus
viſis imperator omnes fictos i fide a ſe remo/
uit: ⁊ in fide firmos ſecum retinuit dicēs. Nō
poteſt homo eſſe ſecurus ⁊ fidus. Unde cūqꝫ ci/
to vides in ſocietate allectionem ad peccatum
aut peccati ſignum diſſolue ſocietatis vinculuꝫ
vnde dicit. Nolite eē prudentes apud vos ⁊c.
quaſi di. Eſtote prudentes apud alios: conſi/
derantes eorum doctriaam: vitam: conuerſa/
tionem: ⁊ mores vtrum ſint ex deo ⁊c.

¶ Quarta concluſio eſt: qd̄ licet ire affectus:
datus eſt homini vt iraſcatur vitijs: ⁊ malis
ſuggeſtionibus. Et ex indignatione non pa/
tiatur ſe trahi ad conſenſum peccatorum: ⁊ re/
primat malos motus in ſe ⁊ in alijs vbi opor
tune poteſt. Et vlciſcatur dei iniurias. Et

transgressiones iustitie: sicut legitur christum phariseis fuisse iratum. Tū ꝓ nunc ira in tm̄ est deformata: ⁊ ꝯtra ratione̅ in furoreʒ ⁊ quasi in insaniam versa: vt more frenetici irratio/nabilr̄ moueatur homo contra hoīeʒ ⁊ aīam ⁊ ꝓximum: ⁊ contra seipsum. contra sanctos: ⁊ ꝯtra deū. Et iā vbi agnoscim⁹ nos iniuste moueri nō possumus qn̄qʒ ipetū iracūdie cohibē. Et ideo dicit Aug. O hō iraʒ fuge: que est hostis nature: degenerat a rōne: excedit mēsurā iustitie: amicitiam rumpit: ꝯcordiam dissipat: aufert pacem pectoris: tollit substantiam eter/nitatis. Et ideo ad refrenādum iraʒ multū dolet premeditatio verboꝛ ⁊ factoꝛ contrarioꝛ: que possunt occurrere: vt ꝑ arma patientie ad pugnā se disponat: vt ꝑ silentiuʒ valeat os re/primere: ⁊ accensam flāmaʒ ire in corde suffo/care. Item vt homo modestus erubescat disci/pline detrimentū incurrere: ⁊ alios scandaliza ⁊c. vnde dicit. Nulli. s. amico vel inimico reddentes malū ꝓ malo: multo magis nec maluʒ ꝓ bono. vnde reddere malū ꝓ malo est fragi/litatis: sed reddere malū ꝓ bono est peruersitatis: sed reddere bonuʒ ꝓ malo est pietatis: sed reddere bonum pro bono est equitatis.

Secunda ꝯsideratio.

Circa secundam ꝯsiderationem: que
c est de fraterne caritatis exhibitiōe cū dr̄. Prouidentes bona ⁊c. vbi sunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclō ē: ꝙ fraterna caritas ē maxie amplexāda. Ratio est. Quia gignit in nobis abundantiam virtutū: ⁊ inde est ꝙ dicit̄ mater virtutum. vnde Ber. Bona mater caritas: que siue foueat infirmos: siue exerceat ꝑfectos siue arguat inquietos: diuersis diuersa exhi/bens: sicut filios suos tamē diligit vniuersos. Cum te arguit pura est: cum blāditur simplex est. Solet pie seruire: sine dolo mulcere: patienter nouit irasci: humiliter indignari. Licet lesa: lʒ offensa: si conuersus fueris obuiabit tibi quasi mater honorificata. Hec ille.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ talis caritas beneficijs exhibetur. Sicut. n. boni debēt cum malis viuere: vt sua beneficentia ⁊ patiētia eos ꝯuertant ⁊ reducāt ad iustitie ⁊ veritatis itinera. Pro/pter qđ precipitur Mat. 5. Percutienti ma/xillam: prebe ei alteram. vt ſm glo. Nō poti⁹ vindicte q̄ʒ patiētie studeas: eternaqʒ ꝓ tēpo/ralibus ꝯdēnas. vnde dicit Aug. Parat⁹ dʒ esse homo pius iusta patiētia eoꝛ maliciā sub/stinere: quos fieri bonos querit: ⁊ numerus potius crescat bonoꝛ: nō vt pari malicia se numero addat maloꝛ: ⁊ lʒ iustū nō sit semper in opere prebere. s. maxillā percutienti alteraʒ: tm̄ precepta patiētie in cordis preparatiōe retinenda sunt: ſm Augu. vnde dicit. Prouidentes bona. q. d. Precogitare debetis benefacere hijs etiam q vos oderunt. Quia sicut benefi/cia beniuoli ⁊ humāitates in facto mitigāt iras ⁊ reducunt ad amicitias: sic dulcia verba.

¶ Tertia ꝯ̇ est: ⁊ est doctria Ber. Qđ vnusquisqʒ quantū pōt dʒ se irreprehēsibilē exhibere

¶ Primo corā deo. ⁊ deinde coram hoībus in habitu: in actione: ⁊ sermone. In habitu ne sit notabilis. Actione ne sit irreprehensibilis. Sermone ne sit ꝯtemptibilis. Tribus ēt modis coram deo. s. cogitatiōe: affectione: ⁊ intē/tione. Nam cogitatio dʒ esse sancta. Affectio pura: ⁊ intentio recta vnde dicit. Nō tm̄ coraʒ deo: sʒ ēt corā oībus hoībus: i manifesto opis vt nō fiat scandalum sʒ bonum exemplum.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ q̄ ſm aplm̄ pie ⁊ iuste viuentes ꝑsecutioneʒ patiunt̄. Ideo oīa que ꝓpter iustitiam inferuntur: sufferantur patient̄. Nam patientia acquirit regnū celoꝛ. vn̄ Ihero. Nō nisi per patientiam implet̄: qđ dicitur Regnum celoꝛ vim patitur: ⁊ violenti rapi/unt illud. vnde Mat. 5. Beati q persecutio/nem patiunt̄ ⁊c. vnde monēdi sunt. vt patiēti/am seruent. Nam de filio dei dictum est Luce vltimo. O portebat pati xp̄m ⁊c. Vnde p̄sumptuosus est qui credit leuiori pretio regnū celo/rum possidere q̄ʒ filius dei. vnde Augu. Tribulatio valet ad retundendā suꝑbiam: ad probandam patientiā: ad habendā nequitie culpā ⁊ ad gloriam augendam. His ꝯsideratis ma/gis reputati sunt aduersa patiētes: q̄ʒ ꝓsperitate fulgentes. vnde Tullius eam describit di. Patientia est honestatis causa: aut vtilitatis reꝛ arduaꝛ: volūtaria ac diuturna perpessio. vnde dicit. Si fieri potest. q. d. vt assentiat nobis in bono pacis. Si vero nō potest fieri maloꝛ iniquitate merente: q̄ difficile est salteʒ qđ in nobis est. i. ptāte nr̄a est: vel inquātū in nobis ē: cū his q oderunt pacem sitis pacifici.

¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ ad ꝯseruatione̅ patientie in aduersis duo reqruntur. ¶ Primū est pacis reformatio. ¶ Scđʒ est iniurie inferende vitatio. ¶ Primū pʒ de pace. Nā per paceʒ recōciliamur deo ⁊ ꝯꝑter ꝓximo. vnde Ber. super canti. Quid dabis nobis dn̄e: Pacem

inquit do vobis: ⁊ sufficit nobis: ⁊ pacē desi/dero ⁊ nihil amplius: qꝛ cui nō sufficit pax: nō sufficis tu. Tu es. n. pax nostra. Hic mihi necessariū ē recōciliari tibi ⁊c. ¶ Scdo pꝫ de iiuria. s. quō qs teneat remittē iniuriā vl' nō ifer/re. Nā ex iniuria solēt oꝛiri tria. ¶ Primum ē rancoꝛ in affectu. ¶ Scdꝫ est rācoꝛis signuꝫ in effectu. ¶ Tertium est actio ꝯtra iniuriāteꝫ ¶ Primū tenet qlibet statiꝫ remittere: etiāꝫ si nō rogetur. ¶ 2m tenet remittere veniā veraci/ter petēti. i. parato emēdare ſm facultateꝫ suā. ¶ 3m nō tenet remittere. Est tñ duplex debitum. ¶ Primuꝫ est necessitatis sine quo non ē salus. ¶ 2m est pfectiōis. ¶ Quātuꝫ ad primum debitū nō tenet quis recōciliationē que/rere: sed de secundo dicit Chrisos. Quia talis dꝫ reconciliationē querere vt duplicē coꝛonaꝫ ꝯsequatur. Vnā qꝛ iniuriāꝫ passus ē. Aliā qꝛ prius rogauit. Dicit ergo. Pacē hñtes cū oibus. s. inquantū ē in vestro posse. Nec sitis defendentes vosmetipsos. i. nō sitis resistētes aduersarijs: vos vēdicādo: sꝫ potius ꝓpitij indulgēdo. Sed date locū ire. i. iudicio dei vel ire aduersarij. Hic dicit Aug. Qd non precipit vt nō liceat iudicari a deo qd clamant sancti sed vt nō semetipsos vīdicantes dent locuꝫ ire dei: qui dicit. Mihi vindictā ⁊c. Ad quem in Apoc. Sancti clamāt. Vindica dñe. Quod qualr dꝫ accipi nō est ꝑtereundū: ne videantur sancti vindictā petere: qd nō decet eos. Dicē/dum: qꝛ iustus ⁊ malus vindictā petūt: tamen differenter. Iustus petit coꝛreptionē. Malus autē punitionē. Et cū deus punit nō delectatur de pena inimici: qꝛ nō odit eum: sed de iudicio dei: qd qꝛ deum diligit sibi placet: qꝛ lꝫ deus hic pluat super iustos ⁊ iniustos: tñ aliqñ ⁊ in hoc seculo aspe coꝛripit: ⁊ ꝑtinaces in finē damna/bit. Huic igitur reseruāda est vindicta. vñ ait. Date locū ire. i. vindicte dei vel ire aduersarioꝛuꝫ permittens aduersario facere qd vult. Et debetis dare locū ire dei. Scriptū est. n. in ꝓ/uerb. Mihi vindictā reseruaui: vel vos reseruate. Et ego retribuam. i. vindicabo melius: vnde ad ephe. xj. Hoꝛrendum est enim inci/dere in manus dei viuētis.

Tertia consideratio

t Ertia ꝯsideratio q̄ est de effectiua caritatis executiōe: cuꝫ dr. Si esurierit ⁊ cetera: vbi sunt quatuoꝛ ꝯcl'ones.
¶ Pa ꝯo ē: q diligē iimicū ē d neccāte salutis
¶ Scda conclusio est: q effectiue tenetur homo diligere inimicum etiam alterius legis.
¶ Tertia ꝯcl'o est: q quis effectiue tenet dili/gere inimicū nō excludēdo eū ab oronibus generalibus: in spāli vero solū tenet i casu necātis
¶ Quarta ꝯcl'o est: q magis meritoꝛiū est diligere inimicuꝫ q̄ꝫ amicū. Has quatuoꝛ ꝯcl'o/nes quere in ſmone. 42. ꝯsi. pa. Dicit ergo. Et si esurierit inimicus tuus. q. d. Nō solum nō vindicabis te: reddēs malū ꝓ malo: sꝫ etiā beneficio inimicū ꝓsequeris. Quia si esurierit inimicus tuus in vite necessarijs: ciba illuꝫ. s. subueniēdo illi in cibo ⁊ potu. Hoc. n. faciēs carbones. i. feruoꝛē caritatis ꝯgeres sup caput eius. i. sup mentē tuis beneficijs ad amoꝛē trahendo. Noli vinci a malo. s. hoie: ꝑdendo patientiā. Nā solus patiēs vincit. Prouer. 16. Melioꝛ est patiēs viro foꝛti. Sed vince in bono patientie maluꝫ hoiuꝫ. Quia si vincis i malo malū: simul cuꝫ eo nequꝫ fies. Nobile vincē/di genus est patiētia. vnde Augu. Bonitate igitur ꝯtende ꝯtra illū ⁊ est vera contētio: ⁊ sa/lubꝛe certamen: vt sit bonus ꝯtra malū: nō vt sint duo mali: si tu iam non es malus. Opta malo vt sit bonus: displiceat tibi q sit malus: placeat tibi vt sit bonus: ne sint duo mali.

¶ Dominica tertia. Sermo d euāgelio. 30.

c Um descēndisset Iesus de monte: se/cute sunt eum turbe multe Matth. 8. Quia saluatoꝛ ad hoc venerat in mundū vt hoies perditos acqreret ⁊ saluaret. Iohis. 3. Non. n. misit ds filium suū in mundū vt iudicet mundū: sed vt saluetur mundus ꝑ ipsuꝫ. Et ideo ꝯgruebat vt xp̄s homines curādo miraculose ostēderet se dñꝫ vniuersaleꝫ oiuꝫ: ⁊ saluatoꝛē spiritualē. vnde di/cit Chriso. Dñs de altitudine celi: q̄si de excelso mōte descendit: vt leprā peccatoꝝ nostroꝛū mundaret. Vt innuitur in euangelio: vbi sal/uator q̄tuoꝛ nobis ꝓponit in exēpluꝫ. Quoꝛū tertiū est d māsuetudie xp̄i nos ꝑueniēte: hoc mēbꝝ hēs isra: sermo. 41. ꝯside. pa. sub q̄tuoꝛ ꝯoes. 4m euenit de hoie ꝓ sanitate supplicāte ibidem: ꝯside. 2a: sub octo documentis.

Primum principale.

c Irca primū principale vbi ꝓponitur nobis in solatiū vite: ⁊ hoc in eius de

scensione: ꝛ turbe imitatione. d. Cum descen/disset. vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ cuȝ illustratis semper est habēda mā collatiōis de vite ꝑfectiōe. Sȝ cuȝ simplicibus habenda est collatio de grossioribus: vt glibet ẜm suā facultateȝ informet: qd̄ tamen est ꝯtra aliquos: q populo rudi subtilia ꝑdicāt. Introducētes astrologiā ꝑspectiuā ꝛ naturales rōnes: quēadmoduȝ dn̄s in predicatiōe ẜuauit: sȝ simplicia simplicibus vt innuit Orige. d. in omel. Docente īngt dn̄o in mōte discipuli erāt cuȝ eo. s. doctrinis celestib⁹ vel spūalibus ꝑfectiōibus ībuti. d. vobis datū erat nosse secreta. Nunc āt descendente eo de mōte: secute sunt eū turbe multe: q̄. s. in mōteȝ ascendere nō poterāt ꝓpter simplicitateȝ ꝛ itellectus ruditatē. vn̄ Ber. Oportebat xp̄m descēdere: vt nos ascendere doceremur.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ ascēdere volentes ad mōteȝ ꝑfectiōis ꝛ doctrine: debēt deponere sarcinā delictoꝝ. vnde Orig. d. Turbe ad mōteȝ ascendere nō poterāt. Quos. n. delictoꝝ sarcina deprimit: ad mysterioꝝ sublima nisi abiecto onere scandere nō valēt. Hoc. n. onus est pctm̄. Et ideo dicit Chriso. Inter ceteros āt qui mōtem nō ascenderant: etiā leprosus sursum ascendere nō valebat: qꝛ peccatoꝝ baulāt pondus: Lepra. n. est peccatuȝ aiaꝝ nostraꝝ.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ cū duplex sit mons. s. potentie ad quē conatus est diabolus ascendere. Esay. 14. Ascēdā in celū ꝛc. Et mons scie ad queȝ voluit Adam ascendere. Cui diabolus dixerat Gene. 3. Quacūqȝ die ꝛc. Et vterqȝ factus est leprosus. Docēs ğ xp̄s remediū humilitatis ꝯtra supbiā: descendit de vtroqȝ i valleȝ: de mōte potentie induēs īfirmitateȝ nr̄am ꝛ potentiā sub infirmitate abscōdit non illā dimittēs. vnde. pᵃ coꝝ. ꝓ. Qd̄ īfirmū est, di ꝛc. De q̄ īfirmitate assumpta. Esa. 54. Uidim⁹ euȝ q̄si leprosuȝ ꝛc. De mōte scie abscondens sub simplicitate puerili sapiaȝ infinitā non eaȝ dimittens. vnde pᵃ coꝝ ꝓ. Qd̄ stultū est mundi elegit d̄s. Debemus itaqȝ ꝛ nos seq dn̄ȝ sic dignāter ad nos descendenteȝ cū turbis potē/tiaꝝ. qꝛ ip̄e est via inobliq̄bilis: veritas īfallibilis: ꝛ bonitas inhausibilis. vnde dr̄. Et secute sunt euȝ turbe multe: q̄ ad ml'titudinem vocatoꝝ ad fidē xp̄i. Sȝ qꝛ leprosus signat paucitateȝ electoꝝ. vn̄ Mat. 20. Multi sūt vocati ꝛc.

¶ Seq̄mur ergo xp̄m ꝓ per paucitatem relinquendo tēpalia vt mūdemur. Mat. 19. Uos q relīqstis oīa. ¶ 2° ꝑ castitateȝ respuendo car/nalia: vt illuminemur. Johis. 8. Qui seqtur me nō ambulat in tenebris ꝛc. ¶ 3° ꝑ ꝯtrictioneȝ flendo criminalia vt emundemur. vt hic. Secute sunt euȝ. ¶ 4° ꝑ satisfactionē assumēdo penalia vt ꝯsolemur. Pᵃ Pe. 3°. Christ⁹ passus est ꝛc. Bene secute sunt euȝ turbe multe: xp̄o eos attrahente: benignitate: māsuetu/dine: ꝛ sapia. O see. xi°. Trahā eos in vinclis caritatis. i. in bōitate ꝛ dilectiōe. ¶ Et nota diuersitatē sequentiū. Nā aliq sequuntur euȝ ꝓpter curationē: vt infirmi. Alij pp admiratio/neȝ: vt curiosi. Alij pp cibuȝ: vt famelici. Alij ꝓpter caritateȝ: vt apl'i. Alij pp doctrinam: vt simplices sitiētes verbū. Alij pp calūniam: vt pharisei: vnde versus. Morbus: signa: cib⁹. amor: atqȝ calumnia dogma. Causa cur chri/stum turba secuta fuit.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ qꝛ ẜm apl'um. Colloqa praua corrumpunt bonos mores. pᵃ. coꝝ. 15. Ideo bonoꝝ satietas semꝑ est amplerāda. vn̄ Isidorus de sūmo bono. d. Quod ad correctioneȝ moꝝ multū valent exēpla bonoꝝ. Nam mores inchoantiū nō queūt ꝓficere ad bene viuendū: nisi ꝑfectoꝝ īformenē exēplis. Nā exēplis sanctoꝝ qbus edificātur hoīes: varias faciunt sectari virtutes. Sed qꝛ d̄s exēpla boni opis sanctoꝝ ante oculos mentis ꝓponit: iam nulla est de reatu excusatio. Et si maloꝝ sepe secuti sumus exempla: cur nō imitemur sanctorum digna ꝛ deo placita facta? Unde oremus deum: vt virtutes quas sanctis ꝑparauit ad coronaȝ: nobis ad ꝓfectuȝ sint posite nō ad penā Quia si ea negligentes imitati non fuerimus erunt nobis in dānationē. Et ideo turbe ꝯsiderātes in xp̄o moꝝ vite ꝛ doctrine ꝑfectioneȝ secute sunt eū tanq̄ȝ omnis perfectiōis exēplū.

Secundum principale.

c Irca secunduȝ principale vbi christ⁹ proponitur humiliter deprecātibus in remedium culpe cum dr̄. Et ecce leprosus ꝛc. vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclo ē: ꝙ typice: iste leprosus ē genus hūanū duplici lepra ꝑcussū. s. cl'pe ꝛ pene

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ ꝑ lepraȝ accipitur peccatū qd̄ instar lepre ꝯtrahitur ꝑ ꝯtagiū ꝛ traducitur ad hereditatē: qꝛ pctm̄ aiaȝ maculat ab alio malo exēplo inficit: ꝛ a ꝯsortio eccl'ie vel sanctoruȝ disiungit. Hec aūt lepra pcti ad hereditatem transit: nō solū culpe: sȝ pene. vnde de vtroqȝ Ro. 5. Sic̄ ꝑ vnū hoīeȝ ꝛc. vn̄ dic̄. Ecce le/

ꝓfus.q.d.O tu peccatoꝝ oculo mētis dili-
genter ꝯſidera ꝯſcie tue latebras:⁊ iuenies te
multiplici lepra peccati īfectum.
¶ Tertia ꝯ° ē:ꝙ ad mūdationē lepre ſpūalis
ex pte nr̄a q̄tuoꝛ reqrunt.¶ Prīm ē mētis af
fectio ſine q̄ īpoſſibile ē mūdari.vn̄ Au.Qui
creauit te ſine te.In cui⁹ ſig ⁿᵐ an̄ ꝯceptiōez xp̄i
angl̄s aſcēſuz v̄gis ad ꝯceptū reqrebat:⁊ dn̄s
ad cecū dixit.Lu.8.Quid vis vt fa.t.⁊c.vn̄ lz
d̄s rōe imēſe bonitatis plus ſanare pat⁹ ē totū
mūdū:q̄z vnū hoiez ꝑire:q: vult oēs hoies ſal
uos fieri:⁊ q̄ztuz i ſe ē neminē vult ꝑire.Opz
tn̄ ipſā volūtatez q̄ ſanatōis ſpūal' ſuſceptiua eſt
ꝓdiſponi:ſz in vltimo iſtāti diſpōnis:qn̄ plena
rie ē diſpoſita:⁊ ex h̄ grē ſuſceptibil' effcā:i in-
ſtāti d̄s grāz ḡtūfaciētez īfūdit ⁊ aiaz ſanat.vn̄
dic̄.Et ecce le.ve.Q.d.n.veniebat i occurſuz
d̄ſcēſiōis ſiḡt votū ⁊ deſideriū ꝓmū:Eſa.64.
Utinā diſrūpes ⁊c.¶ Scd̄z ē fidei adheſio ſi
ue latria:cū d̄r.Et adorabat eū.Qui.n.ado-
rat ſe icliat.Sic ⁊ q credit icliat ſenſū ſuū.He
br.xj°.Sine fide ipoſſibile ē placere d̄o.Nāz
ipſa ē porta ꝑ quā d̄s itrat ad coꝛ hois.Nā pri
us itrauit fili⁹ d̄i i mētez v̄gis:q̄z i ventrem.
Lu.p̊.Btā q̄ credidiſti ⁊c.vn̄ Au.Beatioꝛ
fuit mᵃ ꝑcipiēdo fidē xp̄i:q̄z ꝯcipiēdo carnem
xp̄i.Nihil marie mr̄na ꝓpīqtas ꝓfuiſſz:niſi fe
lici⁹ xp̄z corde q̄z carne geſtaſſet.Cuz igit' xp̄s
hitet ꝑ fidez i cordib⁹ nr̄is:q̊ hito habet' oē bo-
nū.Ipſa fides eſt radix oiuz bonoꝝ ⁊ v̄tutuz
vn̄ ſi h radix euellit' certe v̄tutes areſcunt.vn̄
Gre.Sic rami ſine v̄tute radicis nō creſcūt:
ita q̄libet opa lz videant' bona nll'a ſunt:ſi a fi-
dei ſoliditate diſiungant'.¶ Tertiū ē ꝯfeſſio.
Proprie imūdicie ⁊ dine potētie cū dic̄.Dn̄e
potes me mūdare.Sic ⁊ pctōꝛ imūdiciā ſuam
dz oñdere:⁊ de dei poᵃ nō diffidere.De p̊.ꝓ
uer.18.Qui abſcōdit ſcelera n̄ diriget'.De.2
Iob.14.Quis pōt facere mūdū d̄ imūdo ⁊c.
vn̄ dicit.Potes me mūdare.¶ Quartū ē cō
fidētia de beniuolētie iploratōe:ibi.Si vis.q.
d.de ptāte tua nō dubito:ſz d̄ volūtate.Non
q: tu ſis imiſicoꝛs:ſz q: ego idign⁹ ſuz:⁊ ideo
peto miāz:vt tu velis p̄ter merita mea.Silr
pctōꝛ dz orōni iſtare.Iudic.9.Humilium ⁊
māſuetoꝝ tibi ſemꝑ placuit depcatio.vnde ſꝫ
Chry.d.Si vis.Non dubitat xp̄i volūtatem
ad omne bonū paratā:ſz q: nō oibus expedit
carnalis integritas.Neſciebat vtꝝ ei expedi-
ret iſta curatio.d.Si uis.q.d.Credo ꝙ boᵐ
eſt qd̄ vis.Ignoro aūt ſi mihi qd̄ deſidero ſit
bonū:ideo me totum tue volūtati cōmitto.d.
Dn̄e ſi uis.Non aūt dixit:ſi rogaueris:nz ſi
oraueris:ſed ſi volueris.Neqz dicit.dn̄e me
munda:ſz ei totū cōmittit ſm Orige.Et dn̄z
eum facit:⁊ ptātem vniuerſoꝝ ei tribuit.
¶ Quarta ꝯ° eſt:ꝙ curatio ſpūalis lepre octo
ex pte dine potentie reqrit.¶ Primū eſt lar
ga miā diſpēſatiōis.Et extendit manū ieſus.
Nō.n.d̄dignabat' leproſum tāgere ēt ꝯtra le
gis ꝓhibitionē:vt nobis inimicis pctōrib⁹ au
daciā daret:⁊ oēz trepidatiōez accedēdi ad ip̄z
penitus auferret.vn̄ q̄zuis ſolo ipio curare po
tuiſſet:frequēter tn̄ ad curādū manus ipoſuit:
vl' aliqd aliḋ exteriuſ circa nos egit.ſ.lutū faciē
do vel ſil'e:vt oſtenderet:nō ſolū ꝑ dine v̄tutiſ
potētiā:ſz ēt ꝑ icarnatōis myſteriū nos fore re
dimēdos:⁊ ſic egit dine ptātis opa:vt ꝑꝑ noſ
aſſūpte hūane nāe fragilitas i aliq̄ reluceret.
¶ 2ᵐ eſt ꝯdeſcēſio benignitatis.Bonus.n.
medic⁹ ꝯdeſcēdēs īfirmis:nō abhoꝛret imūdi
ciaz īfirmi ſui.Un̄ xp̄s tetigit eū.vn̄ expoſitoꝛ
Yſaac.d.Iō ſapia dina medcia parit ⁊ doctri
na q̄ ſolo v̄bo potuit leproſū curare tn̄ tactu cu
rare maluit:vt nō facili⁹:ſz vt affectuoſius po
tēs bn̄ficiuz ipendas:opus pietatis adipleas:
nec abhoꝛreas illū ſemꝑ attēdens:ꝑꝑ quē faciſ
q ē pulcher mūdus:hōeſtus ſemꝑ ⁊ dignus.
¶ 3ᵐ ē optatio ſanitatis.Bōus qppe medi-
cus d̄ſiderat ſanitatē īfirmo.Q d̄ inuit ſalua-
toꝛ.d.Uolo.Sz cupidus ⁊ doloſus nō q̄rit nı
ſi q̄ſtuz.vn̄ ſꝫ Ihe.nō.ꝙ ly:volo mūdare:ſe
paratī ē legēduz:vt ꝓus dicat'.Uolo:deide.
mūdare.Leproſus.n.dixerat.Si vis.Dn̄s
rn̄dit.Uolo.Itē dixit.Potes me mundare.
Ideo dominus dicit.Mūdare.¶ Quartuz
eſt aſſecutio deſiderate ſalutis.Et ꝯfeſtim mū
data eſt lepra eius:quam dominus concedere
ꝯſueuit ad d̄ſideriū ⁊ orōnē cuiuſlibz ꝓprij de
ſiderij.vn̄ ꝯſuetudo laudabilis ē:vt ꝓ īfirmis
orōes fiāt ad dn̄z.Iac.vlt°.Infirmat' qſ ⁊c̄.
vn̄ dic̄ ꝯfeſtiz:oſtēdēs prōptitudinē dine cle-
mētie:īfirmū tā celeriter liberātis:nll'o.ſ.me-
dio iter p̄ceptū ⁊ op⁹ intueniēte:ſꝫ Aug.Q:
ip̄e dixit ⁊ fcā ſūt.Q:.n.vt dic̄ Orig.Nō du
bitauit credē:nō tardat' ſanatio Q: nō diſtulit
ꝯfeſſionē:nō differt' mūdatio.¶ 5ᵐ ē vitatio
humane laudis.Nā de magna virtutum eui-
dentia facile ſubrepit elatio.vnde dicit.Ait illi
Jeſus.Uide nemini dixeris:ſm Auguſtinū
Docet nos per hoc non vulganda miſicordie
beneficia:Sed ſubticenda:vel ſcd̄z Raban.

Quid erat necessarie q̄ illud sermone iactaret
quod opere p̄ferebat: vel s̄m Chri. Non sim
pliciter ꝓhibꝫ: sꝫ ne anteq̄ꝫ sacerdoti se ostēdat
alicui reuelaret ne forte si ante alicui reuelaret
sacerdotes ꝓpter odiū lepre: ꝛ inimicitias xp̄i
eū expellerent de pplō quasi leprosū. Patet q̄
iste non fuit transgressor p̄cepti: q2 nō fuit p re
ceptum obligans: sed instruens. In cuius ēt
signum post ꝓhibitionē xp̄s intulit illd. vade
et ostēde te sacerdoti. Nec est huic ꝯtrariuꝫ qd
alibi dicit᷑. vade ꝛ anuncia omnibꝰ gloriaꝫ dei
Nam s̄m Chriso. erudit ꝓhibere eos qui nos
laudant ꝓpter nos. Si aūt ad deū referat᷑ glīa
nō debemꝰ ꝓhibere sꝫ magis iniungere: vt h̄
fiat. ¶ Septimū ē duplicis confessionis. s. lau
dis et peccatoꝝ emēdatio. Uade ostende te sa-
cerdoti. vade dicit. Quia magis est ꝑfectus li-
cet sic dimissa culpa ꝑ ꝯtritionē ēt ad ꝯfessionēꝫ
ꝓcedere: ne videat᷑ ecclē claues cōtemnere. Q2
post absolutionem dei etiā debet seq absolutio
ministri. Johis. xj°. Lazare ꝛc. Qd ꝑ dixe-
rat Lazare ve. fo. ꝑtinet ad absolutionem dei.
Qd seqtur. Soluite eum: ꝑtinet ad absolutio
nem ministri. Cōfessio laudis notat᷑: cuꝫ dicit᷑
Et offer munus tuum: qd p̄cepit Moyses.
Quid. n. ꝯfessio laudis: nisi gratiaꝝ actio: ꝛ
ꝯmēdatio diuini muneris: vnde dn̄s nō mo
dicuꝫ indignat᷑ de ingratitudine: sicut pꝫ de le
prosis ingratis. Luc. 17. In h̄ autē qd dicit.
Sic p̄cepit Moyses: notat sacrificium: qd fie
ri p̄ceptum erat s̄m legē. De q̄ leuiti. 14. In
purificatōe eiꝰ accipiet duos passeres: In hijs
ergo q̄ ad purificatiōem pctōꝝ requirunt᷑: ne-
cessaria sunt: cum passer dictus sit a patiendo.
Duo passeres. s. ꝯtrictōis dolor: quo aīa com
pungit᷑: ꝛ labor satisfactiōis: quo corpꝰ affligit᷑
d qbꝰ Michee. 4. Dole ꝛ satage. Dole referet᷑
ad ꝯtrictionem. Satage ad satisfactionem.
¶ Octauuꝫ est curatōis ꝯfirmatio. vnde lꝫ le
prosus iam mūdatus esset: ꝛ ipse xp̄s essꝫ dn̄s
legis: iussit tn̄ eum ad sacerdotem ire. ¶ Pri
mo ꝑꝑ legis approbatōem: nō ꝓ p̄nti: sed pro
p̄terito. Quia lex foret suo tp̄e obseruanda: sꝫ
mundo per xp̄m euacuanda. ¶ Scdo ꝑꝑ po
testatis sue manifestationē: vt. s. ostēdat se pos
se qd lex nō potuit. ¶ Tertio ꝑꝑ miraculi cō
firmationem: vt. s. ipsi sacerdotes testes essent
miraculi. ¶ Quarto ꝑꝑ nostrā eruditionē. s.
quo ad nos: ꝛ honoris quo ad sacerdotes. vn̄
addit. In testimoniū illis. q. d. q̄uis legalia ꝑ
xp̄m esset euacuāda. Tamen nō fuit incōueni
ens: q̄ leprosum hunc legeꝫ obseruare fecit in
muneris legalis oblatōe. Quia nō dꝫ ꝓus au
ferri signū: donec ꝯfirmatū esset signatū: ꝛ do
nec corpus xp̄i eēt glorificatum s̄m quosdā.

¶ Dominica quarta. Sermo de eplā. 31.

Emini quic
quaꝫ debeatis: nisi vt inui
cem diligatis. Ro. 13. s̄m
qd dicit Dio. Dilectio est
intellectualis s̄be motꝰ in-
terius tendēs in deuꝫ. nō
ꝑmittens dilectorē esse sui ipsius ꝑ mentis so-
brietatē: sed eius q diligit᷑ per mētis excessum
Sed q2 s̄m Greg. ꝑ amorē dei amor ꝓximi
gignit᷑: ꝛ ꝑ amorē ꝓximi amor dei nutrit᷑: ꝛ q2
lex ꝯsumata ꝑ dilectionē: in duobus ꝯsistit. s.
in oꝑatōe ois boni: ꝛ in declinatiōe ois mali.
Ideo tria in hac epistola occurrunt.

Primum p̄ncipale.

Circa p̄muꝫ p̄ncipale: vbi ꝓponit᷑ no
bis eiꝰ insinuatio: sunt qnq̄ꝫ ꝯ nes.
¶ Prima ꝯ° est: q̄ dilectio ꝓximi
ꝓditur maxime quadā sp̄ali narratiōe ex dile-
cto. Nam dilectio cū sit habitus mentis: ꝓdit᷑ ꝑ
narratiōeꝫ oris. vn̄ Chryso. suꝑ illud Ro. 8.
Quis nos seꝑabit a caritate ꝛc. dic̄. Hic amā
tium mos est: vt amorē suum silētio tegere ne
sciant: sed necessarijs suis ꝛ caris effundunt ꝛ
ꝓdunt. Et flāmas suas infra pectus suuꝫ co-
hibere nō possunt. Enarrant frequētius: vt
ipsa assiduitate narrādi solatiuꝫ amoris sui ca
piant: ꝛ refrigeria imensi amoris assumāt.
¶ Scda ꝯ° est: q̄ lꝫ duo sint p̄cepta caritatis
in qbus tota lex pēdet ꝛ ꝓphe: ꝓ vtraq̄ꝫ tn̄ nō
imerito dilectio ponit᷑: q2 nec deus sine ꝓximo
nec ꝓximus sine deo diligit᷑. Hec tn̄. s. dilectio
ꝓximi iō ꝯmemorat᷑: q2 dilectio ꝓximi i factis
appꝫet. Dilectio vero dei amplius latet. Et iō
hanc sp̄ualius ponit. De qua dn̄s ait. Māda
tum nouū do vobis: vbi illd mādatū maiꝰ de
dilectōe dei videt᷑ p̄termissum. Sꝫ si bene ꝯsi
derat᷑: vtrunq̄ꝫ inuenit᷑ in singlis: q2 q diligit
deū: nō pōt eum ꝯtēnere: quē ds p̄cipit diligi
Et q sancte ꝛ sp̄ualr diligit ꝓximum: qd in eo
diligat: nisi deuꝫ: Ip̄a. n. est dilectio ab omni
mūdana dilectōe distincta: quā distinguendo
dn̄s ait. Sicut dilexi vos. Nam medicus dili
git egꝝ ꝑꝑ sanitatē: quā vtiq̄ꝫ cupit reuocare:

non morbum: quem venit depellere. Sic ergo ⁊
nos inuicem diligamus: vt q̄ntuz possum⁹: in
uicem ad h̄ndum in nobis deum: curā diligē
ter adhibeamus. Hec est. n. regl'a dilectionis
diuinitus instituta: vt diligam⁹ ꝓximū ꝑꝑ deū.
vn̄ Aug. dicit. Nemo diligit ꝓximū: nisi dili
gat deum. Quātum ergo pōt: ꝓximo impendat
quem diligit sicut seip̄m: vt ille diligat deum
quē si ip̄e nō diligit: nec se: nec ꝓximū diligit
¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ dilectio q̄ deum diligimus
ꝓximū ⁊ nos: est quoddā sp̄ūale vnguentū: quo
morbus proprij sceleris depellit̄: vulnera xp̄i
pungunt̄: ⁊ ꝓximi indigentia implet̄. ¶ Pri
mum vnguentū dilectōs ꝯficit̄: cum qs incipit
vias suas ꝑcogitare: ⁊ multas varias pctōꝝ
spēs ꝯterere in mortariolo ꝯscie: ⁊ intra estuā
tis pectoris ollā: sil' oīa coquat igne quodā do
loris ⁊ pn̄ie. Hoc vnguento peccatrix aīa dʒ
ꝯdire sue ꝯuersionis ꝑmordia. Eius. n. odor
angl'os ad exultatōem inuitat sup illō. Gau/
diuʒ erit angl'is dei ⁊c. ¶ Scd̄m ꝯficit̄ de me
lioribus spēbus. s. de diuinis beneficijs huma/
no generi collatis. Felix qui ipa' sibi' studiose col
ligere: ⁊ an̄ mentis sue oculos digna cuʒ gra/
tiaꝝ actōe reducere curat. Profecto cum fue/
rint in vasculo pectoris: pistillo crebre medita
tionis ꝯcussa: simulq̄ʒ igne sc̄ti desiderij deco
cta oīa ⁊ ipinguata oleo letitie: erit vnctio leni/
ens vulnera xp̄i. ¶ Tertiū ꝯficit̄ de necessita
tibus paupeꝝ: de anxietatib⁹ opp̄ssoꝝ: de per
turbatōibus tristium: de culpis delinquētium
⁊ postremo de oībus miseroꝝ erūnis: etiam si
fuerint inimici: despicabiles vident̄ species.
Ista tn̄ sunt exercitia caritatis sup oīa aroma
ta redolēda. Unguentū qd̄ ex eis ꝯficit̄: sana
tiuum est ad medellā ꝓximoꝝ. vn̄ Ber. Ca/
ritas siue foueat iufirmos: siue exerceat ꝓue/
ctos: siue arguat ingetos: diuersis diuersa ex
hibens: sicut filios suos diligit vniuersos.
¶ Quarta ꝯ° est: ꝙ lʒ diuersa sint debita supi
oribus ꝑsoluenda: puta reale: vt tributa ⁊ ve/
ctigalia. corporale: vt honor ⁊ reuerentia. spi/
rituale: vt timor ⁊ amor. Sed sup oīa obligat
nos debitū dilectōis: Et ideo ap'ls monet nos
⁊ admonet: vt hec sola regnet in nob: vt ex ca
ritate oīa faciamus: Ideo etiā vocat̄ debitum
dilectōis: qr debemus eam deo: nob ⁊ ꝓximo
¶ Primo debemus eaʒ deo: qr ip̄e dedit: ad
didit: ⁊ supaddidit nobis eam. Dedit eam no
bis in creatōe. Ro. xj°. Quis prior dedit illa:
⁊ retribuet̄ ei? Dictat nanq̄ʒ iustitia nālis: vt
illi me totum tradā: ⁊ ex toto diligā: a quo me
totum h̄eo. Psal. Ipse fecit nos. Sed addi/
dit nobis in redemptiōe. Psal. Homines ⁊
iumenta saluabis dn̄e. Homines qui peccando
cōparantur iumentis: ꝑ redemptōis gratiā ⁊
loco: ⁊ merito equasti supnis spiritib⁹. Apo/
ca. 19. Cōseruus tuus ego sum ⁊c. Dictat. n.
ratio: vt tanto plus debeaʒ eum diligere: q̄nto
eum intelligo. Me plus extimādus est: qui se
mihi dedit: ⁊ me mihi reddidit. Supaddidit
in ꝑparatione gl'ie. Scd̄a cor. 2. Oculus nō
vidit: nec auris audiuit ⁊c. Qm̄ seip̄m in pre
mium seruat: cum nihil se ipso melius h̄eat.
Quid ergo ad diligendū eum supaddere po/
tero? Ber. Cum ei deuouero quicqd sum: ⁊
quicquid possum: sic est sicut stella ad solem: stil
la ad flumen: lapis ad turrē: puluis ad mōteʒ
¶ Scd̄o debemus dilectionē nobis. Et primo vt
quisq̄ʒ diligat aiam suam: q̄ creata est ad ima/
ginem dei: vt imitet̄ innocentiaʒ. Psal. Qui
diligit iniq̄tatem. s. suggestioni iniq̄ʒ ꝯsentien
do: vel ꝑficiendo prauam actionē. Odit aiam
suā: ip̄aʒ occidēdo: nec morte culpe: tūc morte
gehenne. ¶ Scd̄o vt diligat corpus suum vt
nutriat: illud substentādo: nō vt supfluitatib⁹
obruetur: ne ꝑ h̄ eterno incendio deputet̄. vn̄
Ber. Bene odit carnem suā: qn̄ ei gehenne
cumulos mercat̄ vindicte: ⁊ s̄m duritiā' suam
⁊ cor impenitens thesaurizat sibi irā in die ire
¶ Tertio debemus dilectionem proximo.
Primo ꝓpter ꝯformitatem nāe. Aug. Ho/
mines amo: qr homines. i. qr rationalem ha/
bent aiam. Scd̄o ꝓpter imaginem gratie: qr
dei filius est: ⁊ de facili fieri pōt. vnde Ro. 8.
Ipse sp̄ūs testimoniū reddit sp̄ūi nostro: ꝙ su
mus filij dei. Si aūt filij ⁊ heredes. Heredes
aūt dei. coheredes aūt xp̄i. Patet ergo quō cari/
tas debitum est. vnde dicit. Nemini q̄cq̄ʒ de/
beatis: nisi vt inuicem diligatis. i. vt cetera ita
soluite debita: vt debeatis aliqd caritatiue.
Ita soluite: vt semp eam debeatis. vn̄ Aug.
Sola caritas est: q̄ reddita semp retinet debi/
torem. vnde s̄m eundeʒ. Reddit̄ cum impen
ditur. Debet̄ auteʒ etiā si reddita fuerit: qr nul
luʒ est tp̄s: in quo reddenda nō est. Nec cuʒ red
ditur: amittit̄. sed potius reddendo ml'tiplicat̄
⁊ tanto maior acgritur: q̄nto pluribus reddit̄.
¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ talis dilectio dʒ esse mu/
tua. Nam mutuitas est forma dans dilectōeʒ
esse ꝑfectā. vnde dicit. Inuiceʒ: ostendens di
lectionem esse h̄ndam inter ꝓximos: aliter nō

cẽt ꝓximi. ¶ Et nota ꝙ ꝓximus mltis noib⁹
noiatˀ. Dicitˀ.n. socius in ꝑiculo: collega in of
ficio: ꝯsors in ꝑmio: comes in itinere: sodalis
in mensa. Quocunqꝫ.n. mõ sumatˀ ꝓximus:
semꝑ eius mutuitas dilectõis est veneranda.
Ad quã qnqꝫ ꝯcurrunt. ¶ Primo.n. carita
tiua affectio: vt qlꝫ alium diligat oꝑe ꝛ necessi
tate. vnde Augu. 4. ꝯfes. vocabat amicum di
midium aie sue. vnde talis mutuitas dꝫ esse cõ
glutinata caritate: circa idem nolle ꝛ idez velle
¶ Scđo vnanimis ꝯsensio. Psal. Ambula-
uimus in domo dei cũ ꝯsensu. ¶ Tertio mu
tua subleuatio: ꝛ nociui mutua repulsio: ꝛ ad-
iutorij prompta collatio. Eccl'ia. 4°. Melius
est esse duos sil': qꝫ vnum. Habent.n. emoli-
mentum societatis sue ꝛc. ¶ Quarto mutua
veneratio. Ro. 13. Honore inuicem ꝑueni-
entes. ¶ Quinta pia ꝯpassio: ꝛ mutua infir-
mitatum: moꝝ ꝛ corpoꝝ supportatio. vñ Se
neca dicit. Societas sil'is est structure lapidis
q̃ casura est: nisi inuicem sustentaretˀ. vñ Au.
Nil sic ꝓbat amicuꝫ: sicut oneris supportatio.

Scđm ꝑncipale.

Irca scđm ꝑncipale: vbi agitur de eius
c conseruatione cũ dicitˀ. Quid eniꝫ di-
ligit ꝛc. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima cõclusio est ꝙ dilectio dei qua dili-
git nos: ẽ exẽplar dilectionis ad ꝓximũ. Naꝫ
in dilectione ꝓximi ꝯtinetˀ dilectio dei vt finis
In dilectione.n. dei implentˀ mandata ꝑme ta
bule: q̃ ordinant nos ad dm̃ in dilectione pro
ximi iplentˀ mandata secunde tabule que ordi-
nant nos ad ꝓximum. Et ita in dilectione ꝓxi
mi impletˀ lex bene dicit. Qui diligit ꝓximuꝫ
legem impleuit. Mat. 22. In his duobus mã
datis tota lex pendet et prophe. Est tamẽ notã
dum ꝙ dilectio dei in sex est exemplar dilectio-
nis ꝓximi cũ dicitˀ Joh. 15. Hoc ẽ ꝑceptũ me
um vt diligatis inuicẽ sicut dilexi vos. ¶ P°
amore gratuito. s. nõ precedẽtib⁹ meritꝭ reddi
to. ꝑ. Joh. 4. In hoc est caritas dei nõ q̃si nos
dilexim⁹ deũ. sed qm̃ ipe ꝑor dilexit nos. Sic
nos debem⁹ amare ꝓximũ. ¶ Secũdo amorˀ
recto: qꝛ non ꝓpter vtilitatẽ suã vt a nobis ac-
ciperet. sed magis ꝓpter nostrã salutem vt no
bis daret se. Sic et nos debem⁹ ꝓximum di-
ligere nõ ꝓpter nostrũ cõmodũ: sed ꝓpter suũ
ꝑfectum. vnde Aug. vera amicitia nõ est pen
sanda i temporalib⁹ cõmodis. sꝫ gratuito amo
re portanda. vnde Tul. si vtilitas cõglutinaret
amicitias: eadeꝫ ꝯmutata dissolueret. ¶ Ter
tio amore discreto. Amor discretus est: qui ꝑ-
sonas amat sed vitia odit et persequitˀ: nec si ꝑ-
sonis ꝯdescendit ꝙ vitijs iplicetˀ. Ber. Chri-
st⁹ in carnis assumptione ꝯdescendit mihi: in
culpe vitatione cõsuluit sibi. Sic amare debe
mus ꝓximum. Ro. 13. Dilectio ꝓximi malũ
nõ oꝑatur. ¶ Quarto amore vehementi. Jo
hannis. 15. Maiorem hanc dilectõem nemo
habet ꝛc. Sic amare debemus ꝓximuꝫ. Pri
ma Johis. 3. In h̃ cognouimus caritatẽ dei:
qm̃ ille ꝓ nobis aiam suam posuit: ꝛ nos debe
mus ꝓ fratribus nostris aias nostras ponere
¶ Quinto amore fructuoso: nõ vocali solum
Sic debemus amare ꝓximum. Prima Jo-
hannis. 3. Filioli non diligamus verbo: nec
lingua. sed opere ꝛ veritate. vnde Gre. Dile
ctio nostra semꝑ exhibenda est: ꝛ veneratione
sermonis: ꝛ ministerio largitatis. ¶ Sexto
amore ꝑseueranti. Johis. 14. Cum dilexissꝫ
suos ꝛc. Sed sunt q cum felicem amãt: felici-
tate recedente: ab eo recedunt. Hij scđm verita
tem nunqꝫ dilexerunt. Gre. Cum qs positus
in prosperitate diligitˀ. Incertuꝫ valde est vtꝝ
prosperitas an persona diligatˀ. Qui.n. in ad
uersis ꝓximum despicit: aperte cõuincitur ꝙ
hunc in prosperis non amauit.

¶ Scđa ꝯ° est: ꝙ dilectio ꝓximi nõ soluꝫ cõ
fert beneficia: sꝫ etiã nocumenta excludit. vn-
de mandatum h̃. s. diliges ꝓximum tuum si-
cut teipm̃ vno° sic exponitˀ: vt sit sensus. Hoc
facias proximo: qđ tibi vis fieri. Qđ aũt tibi
nõ vis fieri: ei non facias. vnde Isido. Duo
sunt ꝑcepta erga proximum suanda: vt bene-
ficij impensione foueatˀ: ꝛ nulla malicia ledatˀ.
Exprimitˀ autem h̃ qntuplex malicia: qua ledi
tur ꝓximus. Naꝫ aut leditur proximus in ꝑ
sona sibi ꝯiuncta: vt vxore. Naꝫ proximus ꝛ
vxor vna caro sunt. Gene. 2. vnde dic̃. Nõ
adulterabis. Quod qdem expresse prohibꝫ le
sionem ꝯiugalem. Sed scđm Aug^m implicite
prohibet oẽm illicitum ꝯcubitum. Aut leditˀ
proximus in propria ꝑsona. vnde dicit: Nõ
occides. vbi explicite prohibetˀ homicidiũ: sed
implicite omne nocumentum: qđ põt fieri con
tra proximum. Aut leditˀ in rebus suis facto.
vnde dicit. Non furaberis. vnde scđm Aug^m
prohibetˀ eis ꝯtrectatio rei aliene: proueniens
ex cupiditate vel iniuria. Qđ ideo dico: qꝛ ta-
lis ꝯtrectatio tripl'r potest fieri licite. ¶ Pri-
mo ex obedientia: sicut fecerunt filij israel au-
ferendo vasa argentea. ¶ Scđo qñ fit ex cau

tella: vt si quis furet gladium furioso. ¶ Tertio quando fit ex mera necessitate. s. mortis. Aut ledit proximus verbo. vnde dicit. Non falsum testimoniū dices: vbi fm Adgm phibetur omne nocumentū: quo qs per falsitatez proximum ledit. Aut ledi pōt proximus in pposito seu cogitatōe. Et hoc siue q̃tuz ad psonam sibi cōiunctam: siue q̃tum ad rem exteriorem. Et ideo dicit. Non cōcupisces. vbi licet explicite prohibeat cōcupiscentia oculoꝝ in re aliena: implicite tamen hic prohibet oīs cōcupiscentia male voluntatis: respectu rei aliene in corde. vnde dicit. Et si quod est aliud mandatum: implicite. s. in intellectu vt dictū est: in hoc verbo instaurat. i. reductōe subintelligit. Diliges pximum tuum sicut teipm. i. in bono: non in malo.

Tertium pncipale.

c Irca tertiuz pncipale: vbi agitur de declinatōe mali circa pximū: cū dicit Dilectio pximi. vbi sunt due cōes.

¶ Prima cōclō est: q vera dilectio non soluz abhorret malum in seipso: sed etiam in proximo. vñ dicit Tullius. Nulla est excusatio: si amicitie causa peccaueris. Cum. n. cōsiliatrix amicitie virtutis opinio fuerit: difficile est amicitiā manere: si virtute defeceris. Caritas magis est a parte anteriori: hoīes ligās. Facit. n. eos concordes in bono. Amicitia vero mundi a posteriori: colligās homines. Facit eniz nos cōcordes in malo. Et deo dicit. Dilectio proximi maluz nō operat. s. mortale. Prima coꝛ. 13. Non agit perperā: non inflat: immo potius opit multitudinē pctōꝝ. Prouer. 10. ¶ Scđa cōclō est: q q2 dilectio non agit malum: sed depellit ꝛ operat omne bonū. Seqtur q ipā est legis impletio. vnde Aug. Ubi autem caritas est: qđ est quod deesse possit? Ubi autem non est: qd est quod pōt prodesse? Dicimus igit eum q hanc virtutē hʒ: omnes habere: q2 plenitudo legis est caritas. Que q̃to magis est in hoīe: tanto magis est virtute pditus. Quanto autez minus: tanto minus inest virtus. Et quanto minus inest virtus: tanto magis inest vitium. ¶ In hac ergo impletur decalogus legis. vnde dicit. Plenitudo legis: id est causa plenarie impletionis legis est dilectio. Prima Thymo. p. Finis pcepti est caritas: non consumptionis: sed consumationis.

¶ Dominica 4a. Sermo de euangelio. 32.

a Scendente iesu in nauiculā secuti sunt euz discipli eius. Mat. 8. Scđm qđ dicit Ber. Callidissimus ille venatoꝛ solum sitiens sanguinez animarum nostraꝝ: habet laqueos ꝛ tela. Alios telis impetit suggestionis: vulnerās multos: q̃ꝝ tenuis est patientia. Alios laqueis voluptatū irretire laboꝛat: cōcludens mltos q in terra ꝛ iuxta terrā vanitatū reputāt ꝛ voluptatū. Sʒ q2 fʒ Gre. min9 iacula feriūt: q̄ puident ꝛ nos tollerabilius mūdi mala suscipim9: si cō B pscīētie clypeo muniamur. Ideo xps cōtulit noƀ puidentie refugiū: q̄ insidias inimici enadere valeamus. vñ in euangº q̃tuoꝛ p ordinē pponunt.

Primum pncipale.

c Irca pumum pncipale: vbi pponit noƀ piculuz mundane tribulationis qđ perpendit in nauicule fluctuatōe cum dicit. Ascendēte ihu. vbi sunt. 5. cōnes.

¶ Prima cōº est: q cum vita nostra q̄daz sit temptatio: qua qs qd sit aut q̄lis ostendit: vere tanq̄ tēptatio restringenda est. Et ideo dicitur q temptatio est pbatio mentis humane. q̄lis sit in seipā. vnde sicut argentū quale sit: in se pbat ignis vrens: ita aīam hoīs qualis sit apō se pbat temptatio. Eccl'a. 27. Uasa figuli probat fornax: ꝛ hoīes iustos tempatio tribulationis. vnde p nauem bene intelligit. Dicit etiā nauicula diminutiue: ppter diminutā iustitie pfectionez: status psentis vite. vñ Ber. B cōfirmās ait: Ipi gestam9 laqum nr̄z: vbiq3 pprium circūferimus inimicū: carnez hāc de pctō natā: in pctō nutritā: pua cōsuesudine vitiatam. Hac vtit ad ipugnāduz nos calidissimus hpens. cui nullū aliud studiū ē: nisi fūdere sanguinē aīaꝝ. Mouet libidinē: desideria carnis istigat: ꝛ coꝛda hoīuz tēptare nō cessat. Hic est q manus nostras pprio cingulo alligat: vt caro que data est in adiutoꝛium: in ruinam nobis ꝛ in lapsum fiat.

¶ Scđa cōclō est: q lʒ quotidie simus in pugna temptatōis: ipsa tamen nobis sine nobis non pōt pcualere: q2 fm Augu. Debilis est hostis: qui non vincit nisi volentem. vnde vita nostra dicitur nauicula: que licet diuersis tēptationum vndis concutiatur: euadere tamē potest: licet periculose. vnde Bernar. dicit.

Poteſt inimicus excitare tēptatiōis motuū: ſed in te eſt ſi volueris dare vel negare ꝯſenſū In tua facultate ē ſi volueris inimicū tuū facere ſuuȝ tnū. Ecce.n. iſlāmat deſideriuȝ tuum cū vanitatis aut impatiētie ingerit cogitatiōes ꝗ excitat etiā libidinis motū: tu ſolūmodo non ꝯſentias. Nā quotiēs reſiſtis: totiens coronaberis. Demonū ē ſuggeſtiones malas ingerere: ſed noſtꝝ eſt illis nō ꝯſentire. Nā quotiēs reſiſtimus diabolū ſuꝑamus: angelos letificamus: deū honorificamus. Ipſe.n. nos hortaꝛ vt pugnem⁹: adiuuat vt vicam⁹: certātes ſpectat: deficiētes ſ[ub]leuat: vincētes coronat: ħ ibi

Tertia ꝯclo ē: ꝙ ds nos tēptari ꝑmittit q̄druplici rōne. Primo vt virtus latēs manifeſteꝛ: cū interiora hoīs lateāt. Scdo vt ruina pacta in melius reſtaureꝛ: Sic ds ꝑmiſit peccare primū hoieȝ: vt totū genus humanū in melius reſtaureꝛ. Tertio vt virt⁹ corrñdens exerceaꝛ: qꝛ nāle ē ꝙ oē patiēs quāto agiꝛ ad eiuſ corruptiōem renitaꝛ: ꝛ ꝑ ꝯñs exerciteꝛ. Quarto vt virtus renitēs ꝑficiatur. Quia ſicut in agoniſtis nō laudantur act⁹ niſi ꝯtra difficilta: ita nō ꝑficiꝛ virtus niſi vbi ē tēptatio ꝛ reſiſtentia. 2ª. corin. 13. Virtus in infirmitate ꝑficitur. vnde dic̄: ꝙ nauicula i mari huius ſeculi: mltis tēptationū fluctib⁹ exponiꝛ Seqtur. Ecce motus magn⁹ factus eſt in mari: ita vt nauicula oꝑireꝛ fluctibus. Sȝ ħ fit ordinatione diua: qꝛ aſcendit Jeſus in nauiculā: vbi Chriſo. Egreſſus ieſus i nauiculaȝ: fecit turbare mare: ꝯmouit vētos: ꝛ excitauit fluct⁹ Cur hoc: Ideo vt diſcipulos mitteret in timoreȝ: ꝛ ſuū auxiliū poſtularēt: ſuāqȝ potentiam rogātibus manifeſtaret. Illa tēpeſtas ex ſe orta nō eſt: ſȝ ꝑtāti patuit imꝑantis. Sic ēt moraliter cū aīa a diabolo ꝑ pniam eripitur. Tunc diabolus dolore affectus: nō ceſſat ꝑ tēptatiōnes varias ꝓcurare q̄liter ad eū poſſit redire. Tunc fit motus magnus in mari: Mare ꝓfūduȝ eſt cor hoīs. Ihero. 17. Prauū eſt cor hominis ꝛ inſcrutabile. Mare agitaꝛ fluctibus: ſic ꝛ aīa diuerſis cogitationib⁹. ꝛ iā a diabolo victa ꝯtēnitur amiſſa virtute. In mari tēpeſtaſ in fundo oriꝛ: ꝛ flatu ventoꝝ validius ꝯmoueꝛ ꝛ augeꝛ. Fundus maris īferior pars aīe eſt. ſ. ſenſualitas. Ab hac incipit tēpeſtas flatus vētoꝝ. ſ. ſuggeſtio demonū. Cū aūt demones ꝑ aliqua exteriora indicia aīaȝ interius a ſenſualitate tēptari ꝑcipiunt: ꝑ flatus ſuggeſtionū vehementer ꝯturbare ꝯtendūt. Tunc mot⁹ magnus factus eſt in mari. Primo quideȝ fit in aīa quaſi motus: ſed nō duȝ magnus: cum ſurgit primus ſenſualitatis appetitus. Deīde magnus motus efficitur: cum aīa ad delectationē maxime moroſam ꝑtrahitur: ꝛ in ea diu teneꝛ tandeȝ nauicula fluctibus oꝑitur: cuȝ diabolo preualente peccatuȝ conſumatur: non tamen ſubmergitur: cū v[ir]tus reſiſtendi temptatiōib⁹ contrarietur nec tamen ex toto opprimitur.

Quarta ꝯclo eſt: ꝙ deus vult amicos ſuos attentos eſſe: ꝛ ante oculos cordis hr̄e impugnationes: vt ſic ſecuriores renitantur. vnde Greg. dicit. Et nos tolerabilius mundi mala ſuſcipimus ꝛc. vnde dicit. Et ſecuti ſunt euȝ diſcipuli eius. vbi Chriſo. dicit. vbi miraculorum oſtenſio erat iubet plebem adeſſe. vbi aūt temptationū ꝛ timoris inſurrectio athletas orbis terraꝝ: quos exercitaturus erat tantū aſſumit: quatinus eos diſceret: tanq̄ȝ ꝑfectos viroſ in periculis non deficere: in honoribus moderata de ſe extimare.

Quinta ꝯclo eſt: ꝙ quia temdtationeȝ non ad deceptionem. ſed ad ꝓbationeȝ inferuntur ipſis viriliter eſt reſiſtenduȝ: ꝛ ad diuinuȝ adiutoriuȝ recurrenduȝ: ꝗ ſemꝑ preſto eſt in nomine ei⁹ tribulatis. vnde Chriſo. ad Anaſtaſiaȝ ſic ait. Fluctuāti tibi inter ꝓcellas ꝛ turbines mundi: cito ſuꝑ vndas adueniet xp̄s. Et diaboli aduerſuȝ te flanteȝ ſpm̄ vno iuſſionis ſue ſmone ꝯpeſcet patienter: ꝛ q̄ſi i medio maris poſita crede ad te xp̄m eſſe ventuꝝ: ſȝ caue viril'r vniuerſa pctā: qꝛ ſi torpeſcas i bono opere ꝛ dormitas i fide dormit ieſus in te. vñ Hylari⁹. Dormit dñs: qꝛ ſōno nr̄o ꝯſopiꝛ in nobis Maxime auteȝ illud accidit: vt a deo auxiliuȝ in ꝑiculi metu ſperemus: atqȝ vtinam ſpes ſincera cofindat ſe periculuȝ poſſe euadere: chriſti intra ſe vigilante virtute. vnde ſequiꝛ. Ipſe vero dormiebat. Somnus nālis aīalium virtutū ꝯtentiōe naturaliuȝ. Somnus auteȝ moralis malus: eſt quies ſpiritualium virtutū cū intentione ſpiritualiuȝ: Jeſum vero dormire eſt fortitudinem virtutis: in operandis bonis vel in patiendis malis tepeſcere: ꝛ quaſi ad defecium appropinquare. Hoc modo tepeſcente virtute: ꝛ quaſi dormiente nec ipſa ratio q̄ ꝑ grām hȝ regi vigilat ſuꝑ ſuas oꝑatiōes. Qua dormiente ſubintrat hoſtis aīe ad interficiendum ea. Vt pȝ. 2. reſpon. ð pſboſet. Dormit dñs ſm Origenem pro ſomno: patientiā noſtram: ꝛ impioꝝ pniam expectans.

Secundum ꝑncipale.

Jrca ſcd̾m principale: vbi ꝓponitur
c nobis documentū diuine inuocati/
onis: ⁊ hoc in chriſti ſuſcitatione ⁊ ſa
lutis poſtulatõe: vbi dicitur. Et acceſſerunt.
vbi ſunt due concluſiones.
¶ Prima ↄcl'o eſt: ꝙ in omni recurſu ad di/
uinum auxilium ſemper dʒ timor ⁊ ſpes con/
iungi: qꝛ incaſſum miſericordiā ſperat: ſi iuſti
tiam non timeat. Et incaſſum metuit: qꝛ non
ↄfidit: qꝛ ſpes ab iſeriori nos fulſit: ne ſub pō
dere tribulalionū deficiamꝰ. Timor vero a ſu
periori nos ↄprimit: ne rapiamur vento tem/
ptationis. ¶ Primum pʒ. ſ. de ſpe: quia ſm
apl'm ad heb. 6. Spes anchora dicitur. ſ. ſer/
uans aīas: ne a ꝓcellis tēptationuʒ a deo irrū
pantur. vnde Augꝰ. Si videris. ſ. fluctuari i
mari iſto: noli abrumpi ab anchora: anteq̃ʒ in
tres portū. Fluctuat nauis in anchoris: ſʒ non
longe a terra ꝓijcitur. ſed nō in eternum flu/
ctuabit: ⁊ ſi ad tp̄us fluctuat. ¶ Scd̾m pʒ. ſ.
de timore. Naʒ ſm Aug. Timor eſt amor fu
giens qđ ei aduerſat̾. Non eſt turpis fuga ia
cula fugere: vel ꝓtegendo: vel abſcondendo.
vnde Job. 31. Semꝑ. n. quaſi tumentes ſuꝑ
me fluctus eius: timui deum ⁊ pōdus eius. ſ.
iuſtitie ferre nō potui. vnde zelus diuine iuſti
tie ex h̾ apparet: ꝙ deus pater potius voluit
vt filius eius penā ſolueret: quam debebat hu
manum genus: q̃ʒ ipſe eaʒ remitteret ⁊ impu
nita trāſiret. Ro. 8. Qđ ꝓprio filio ſuo nō pe
percit ⁊c. Ber. Qui nō pepercit filio: nunq̃ʒ
parcet figmēto ſuo? Nequaq̃ʒ. vñ dicit̾. Et ac
ceſſerunt diſcipuli eius: nō tam greſſibus cor
poris: q̃ʒ affectibus mentis. ⁊ ſuſcitauerūt cuʒ
clamoribuſ. Pſal. Exurge: quare obdormis
domine? vnde moral'r diſcipuli ſunt aīe cogi
tationes ⁊ affectões: que tunc ad ieſuʒ accedūt
cum gratiam ſibi a deo collatā: cui nō deberēt
eſſe ingrati cogitant: cum beneficia ab eo rece/
pta recēſent: cum de eterna ſalute: q̄ ꝑ meritis
bonoꝝ opeꝝ eſt ꝑcipienda ꝑtractant. ⁊ he cogi
tationes multū efficaciores ſunt ad excitandā
eam: q̄ remiſſa ac tepida latebat virtute. Et he
cogitationes dn̄tur veraces diſcipuli. De qbꝰ
Orige. in om'l. O veraces: o bn̄dicti xp̄i di/
ſcipuli: ſaluatorē nobiſcuʒ hētis: ⁊ ꝑiculuʒ me
tuitis? Vita vobiſcū eſt: ⁊ de mōte ſoliciti eſtis
¶ Scd̾a ↄcl'o eſt: ꝙ cū laborātes in meritoria
actione ꝑ ſe ꝓprijs viribꝰ laborare ⁊ ꝑſeuerare
non poſſunt: cum ſint in hac vita vertibiles de
bono in malū: oʒ ꝙ eis gratia ſpecial'r aſſiſtat.
¶ Ratio eſt: qꝛ ſicut libeꝝ arbi. nō ſufficit ꝑſe
uerare in bono ſine auxilio diñe gratie: ita nec
ad hoc ſufficit aliqs hitus in nobis infuſus.
Habitus. n. q nobis infunditur ſm ſtatuʒ ꝑ
ſentis vite: nō aufert a libero arbi. mobilitatē
ad malum: lʒ per eum aliqual'r ad bonū habili
tetur. Et ideo cum dicimus hoīeʒ ad ꝑſeuerā
dum indigere auxilio gratie: nō intelligimꝰ ꝙ
ſuꝑ gratiam hitualem ꝑus infuſam ad bn̄ ope
randum: alia deſuꝑ infundantur. Sed ꝙ ad
hec homo indiget diuine prouidentie exteriꝰ
auxilio gubernantis. vnde prima Petri.
Deus oīs gratie: q vocauit nos in eternā glo
riam ſuam modicū paſſos: ip̄e perficiet: ↄfir/
mabit: cōſolidabitq̃ʒ. vnde qꝛ nauis noſtra. i.
ↄſcientia noſtra poſita eſt in ꝑiculis: tum qꝛ tē
peſtate mētis. i. mundane ſolicitudinis: ↄcu/
titur tamen: qꝛ ventoꝝ. i. temptationum ↄmo
tione ingetatur. Qui autē hec ꝑicula euadere
voluerit: non ſuis viribus innitat̾: ſed clamet
ad deum cum apl'is: dicens. Dñe ſalua nos:
ꝑimus. Qđ dixerunt ſalua nos: fuit fiducie.
Qđ dixerunt perimus: fuit puſillanimitatis:
tribuentes nō ſibijp̄is: ſed deo ſiue eius gra/
tie ſaluationē: cum ſit virtus. Naʒ hec eſt ora
tio periclitari tumētium. q. d. captans eius be/
niuolentiaʒ. d. Dñe. q. d. Tu dn̄aris poteſta
ti maris: vel limitando. Job. 38. Tu dediſti
terminuū mari: vel cōpeſcendo. Eſa. 51. Po
ſuiſti ꝓfundum maris: vt trāſirent liberati.
Salua nos: qꝛ tuum eſt ſaluare. Quia domi
ni eſt ſalus. Non. n. ſine cā vocaris ieſus. i.
ſaluator: imo ſm nomen tuum: ita ⁊ opus tuū
Et ideo ſalus noſtra eſt in manu tua. Peri/
mus: per fluctuum importunitateʒ: ⁊ ventoꝝ
vehementiā: ⁊ noſtram inſufficientiā: qꝛ non
nauis magna eſt conſcientia: ſed nauicula ꝑua

Tertium ꝑncipale.

Jrca tertium ꝑncipale: vbi ꝓponit̾
c nobis auxiliuʒ per xp̄m ſecure eua/
ſionis. Et hoc in maris tranquillati
one: cum dicitur. Et dicit eis ieſus. vbi ſunt
due concluſiones.
¶ Prima ↄcl'o eſt. Qđ añ paſſionem chriſti
nulla petitio fuit exaudibilis: ratio eſt: quia oīſ
petitio facta ab inimico: nō eſt exaudibilis.
Sed ante paſſionē xp̄i eramus inimici. Igit̾
ꝓtunc erat inexaudibilis. Sed qꝛ ꝑ mortem
eius facti ſumus amici: ergo pro illa hora peti
tio facta eſt exaudibilis: vnde apl's. Cum ini

mici eēmus: recōciliati sumus ꝑ mortem filij
eius. vnde Rabbanus exponēs hunc passuz
ait. Nauicula est crux xp̄i: vel passio eius: cu
ius auxilio fideles transactis mundi fluctibus
ꝑueniunt ad celestē patriā: quasi ad littus secu
rum. ¶ Cum igitur xp̄s in cruce positus fuissz
motus magnus factus est: qꝛ ꝯmote sunt mē
tes discipuloꝝ de eius passione: Ipse vero dor
miebat. s. morte carnis in cruce. Excitant aūt
discipuli dn̄m: dum turbati morte eius: maxi
mis votis resurrectionē querunt. d. Salua re
surgendo: qꝛ perimus turbatōe tue mortis.
Ipse vero resurgens: increpat duritiam cor-
dis eoꝝ. Impauit ventis: qꝛ diaboli superbi
am strauit. Impauit mari: qꝛ vesaniā iudeoꝝ
destruxit. Et facta est tranqllitas magna: qꝛ se
date sunt mentes discipuloꝝ visa resurrectōe:
sperantes eoꝝ supplicationez exaudiri. vnde
q̄zuis xp̄o dormiente nauicula esset in ꝑiculo:
ipso tamen per deuotā inuocationem excitato:
mare est tranqllatum: ⁊ discipuli a ꝑiculo sub-
mersionis liberati.

¶ Scd̄a ꝯclo est: qꝫ ad hoc vt istas tempesta
tes euadamus: sex reqrunt. ¶ Primum est
doctrina. Hec. n. detestatur omne malū: ⁊ ex
cludit omne impedimentū bonum: ⁊ ꝑscindit
oēm actionem pc̄ti: ⁊ postmodū introducit oē
qd̄ bonuz est ⁊ necessariū ad salutē. vn̄ Leui.
10. Ut hēatis sciam discernendi. vnde sequit.
Et dicit eis. s. salubriter eos informando.

¶ Scd̄m est timor dei. Qui. n. timet dn̄z: ni
hil negligit: vt dicit sapiens. Naz cognitio ꝑi
culoꝝ timorē inducit. Et ideo timens: forami
na sensuum obstruit: ne aliqd nociuum subin
tret: ⁊ sic saluat. vnde dicit. Quid timidi estis
Psal. Uoluntatem timentium se faciet ⁊c.

¶ Tertium est fides vera. Nam sicut timor
seruilis orit ex ꝯsideratiōe ꝓprie infirmitatis
diffidentis de diuino remedio: sic fides fidu
ciam dat de eodē. vnde sine ip̄a impossibile ē
placere deo. Ad heb. xj°. ¶ Ratio est. Opz
enim cognoscere deum creatorē: ne simus tan
to beneficio. s. creatōis ingrati: ⁊ de ceteris in
digni. ¶ Item dn̄m vt sciamus ei seruire ad
beneplacitū: ne simus inutiles serui eius ⁊ pe
na digni. ¶ Cum igit deus sit altissimꝰ: ⁊ nō
est possibile reꝑire scalā sufficientis rationis:
qua ad eum ꝑtingamus: cum sensui nō subia-
ceat. Sola aūt fides euz cognoscit. Et ideo di
cit. Modice fidei. Glo. Timor ꝑtinet qd af-
fectum: fides ad intellectū. Et ex modicitate fi
dei itellectus generat: ⁊ ex magnitudine timo
ris affectus pusillanimis efficit. Ueritas aūt
excitata auget fidem ⁊ ꝯfidentiā: ⁊ sic extermi
nat malum timorē ⁊ seruilem: ⁊ arguit cogita
tiones de fidei modicitate: ⁊ affectōes de pra-
uo timore. ¶ Quartū est diuina assistentia: q̄
ꝑdestinatum vsqꝫ in finem nō relinqt: nec tn̄
imponit necessitatez: vt effectus eius ꝓueniat
ex necessitate. Nam ꝑdestinatio est pars ꝓui-
dentie. Non aūt oia que ꝓuidentie subdunt:
necessaria sunt. Sed q̄dam ꝯtingenter eueni
unt sm̄ ꝯditiōez causaꝝ ꝓximaꝝ: quas ad ta-
les effectus diuina ꝓuidētia ordinauit. Et tn̄
ꝓuidētie ordo infallibilis est. Sic igit ⁊ ordo
ꝑdestinatōis est certus: ⁊ tamen libertas arbi
trij nō tollit: ex qua ꝯtingenter ꝓuenit ꝑdesti-
nationis effectus. Et ideo dicit. Tunc resur-
gens. Naz sicut xp̄s surgens captiuos in lim
bo liberanit: sic etiā spiritualr oppressos ꝑ gra
tiam eripit. vnde dicit. Tunc surgens. Sur-
git ergo iesus: cum virtus ꝓus remissa in oꝑa
tionibus: ⁊ fatigata tribulationibus: a dn̄o cō
fortatur. ¶ Quintum est humana reluctatio.
Nam tēptationibus cum eueniūt: resisendū
est: cum deus etiā succurrat in tēptationibꝰ sz
illud apl'i. Fidelis deus q nō patietur ⁊c. vn-
de dicit. Uentis impat: duz diaboli suggestio
nes potenter reprimit. Et mari impat: duz tu
multus impetuosos: ⁊ appetitus inordinatos
sensualitatis ꝯponit: Eccl'ia. 43. In sermone
eius siluit ventus. ¶ Sextuz est pax ꝯscie: ⁊
cordis: q̄ tunc habet: qn̄ sensualitas subijcitur
rationi: q̄ repugnat semꝑ. vn̄ Aug. de ci. dei.
Quid ē aliud victoria: nisi subiectio repugnā
tium? Quod cum fuerit: pax erit. Hanc habe
mus ꝑ ꝯformationē volūtatis nostre diue vo
luntati. Naz volūtati eius cui placent ea q̄ pla
cent deo: nihil repugnat: sicut nec volūtati di-
uine. Ideo pacem hz. vnde Aug. Qui iugo
dei subiectus est: subiecta hz cetera. ⁊ non la-
borat: qꝛ nō resistit qd̄ subiectum est. vnde di-
cit. Et facta est tranqllitas magna: qꝛ vincun
tur tēptamenta: ꝓuatur ꝯscia: anhelat mēs ad
gaudia patrie felicitatis eterne.

Quartum ꝑncipale.

Irca quartum ꝑncipale: vbi ꝓponi
c tur nobis ꝑconiuz magnifice collau
dationis in turbaꝝ admiratōe: cū di
citur. Porro hoies ⁊c. ¶ Et nota qꝫ ad h̄ qꝫ
deus magnifice collaudet tria requiruntur.
¶ Primum est operum bonoꝝ ꝓuipensio.

Hoc.n.facit ventus humilis: q ex humilitate nõ reputat opa sua q̃ʒtumcũqʒ bona. Lu.17. Cum omnia benefeceritis ⁊c. vnde glo. Si homo ab hoĩe seruo non vniforme: sed multiplex ministeriũ exigit: q̃zto magis nos nõ vnius tm̃ opis vsu exercere debemus: sed semp nouis studijs augere ꝑoꝛa. vnde tãto magis debemus nos humiliare: cum de illis omiserimus multa. In multis.n.offendimꝰ oẽs. vnde dicit. Pono hoĩes.s.sumus ꝯsideratione nostre insufficientie mirati sunt: laudantes diuinam virtutẽ: q: non hõ: sed diue virtutis strẽnuitas ⁊ vigoꝛ malum conatũ: ⁊ iniquã potestatem reprimit. ¶ Secũm est gratiaꝝ actio: que maxime debeť illi: q gratuʒ beneficiũ ꝯtulit: ad qd̃ non tenebať. In deo aũt ꝑncipaliter inuenitur cã debiti: cum sit ꝑnm oĩum bonoꝝ nostroꝝ. ¶ Cum g̃ a deo sumus beneficiati: simus etiã sibi grati voce laudis. vnde dicitur Mirati sunt.s.hij carnales: q adhuc in se substinent ꝯtradictionem. De qua Gal.5. Spirituales nũc effecti: miranť ⁊ laudare coguntur: qbus tanta gratia est facta: vt ⁊ fluctus suggestionum repꝛimant: ⁊ rõm sensualitatẽ obedire cõpellant. ¶ Tertium est diue magnificentie amplitudo. Magnificentia est solũ ꝑncipibus ꝯueniens virtus: ꝯtinens in se potẽtiam: beniuolentiam ⁊ affluentiã: ꝯsumansqʒ negocia difficilium ⁊ ꝑclaroꝝ. vnde Tullius describit eam dicẽs. Magnificentia est reruʒ magnaꝝ ⁊ excelsarum cum animi ampla quadaʒ ⁊ splẽdidissima ꝑpositione: cogitatio atqʒ administratio. vnde dicit. Qualis est h: q: vẽti ⁊ mare ⁊c. vbi diua honorificentia magnificatur: ⁊ magnificẽtia extollit. Sicut consueuimus ꝯsurgere ad laudẽ artificis ex pulchritudine artificiati: ⁊ ad ꝯmendandã magnificentiam rectis ex magnitudine opeꝝ: ⁊ subiectione subditoꝝ. Dicit g̃. Qualis est h. Chryso. Somnus hoiem: trãqllitas deum ostẽdebat. Tria autem admiranť hoiem dormientẽ: deũ impantem: ⁊ creaturã obtẽperanteʒ. vnde addit. Qd̃ venti ⁊ mare ⁊c. Dicunť aũt obedire non q eius impium audiant vel sentiant: cuʒ ista sint insensibilia: sʒ q: eius voluntati subiecta sunt: ac si ea sentirent. Dicit etiã euangelista. Impauit: ne casu: sed dei impio illa sedatio facta crederet: ⁊ ne demonis adminiculo: sed diuine potestati ⁊ magnificentie hoc factũ ascribatur. Psal. Omnia subiecisti sub pedibus eius ⁊c.

¶ Dominica quinta. Sermo de epl'a.33.

nduitẽ nos

i sic electi dei ⁊c. Ad col.3. Scdʒ qd̃ dicit phs in ethicis: virtus habenteʒ pficit ⁊ opus eius bonũ reddit. Et Augu. dicit. Qd̃ virtus est intelligibilis pulchritudo. Ex qbus pʒ q: q: est pulchritudo: est inoꝛnamentum aie. Sed q: est spũalis dei valitudo: est indumentum aie ꝯtra temptatões. Sed q: ꝑ peccatuʒ aĩa deturpať: diua acceptatõe ꝑuatur: ⁊ ꝑ peccatum infirma est ⁊ debilis effecta: ⁊ ideo impugnatione iuuať. Ideo apl's in epl'a p̃nti hoꝛtatur nos: vt hijs vestibus spũalibus virtutẽ induamur dicens. Induite vos ⁊c. vbi occurrũt due ꝯsiderationes. Priª ꝯsideratio.

c Irca ꝑmaʒ ꝯsideratõeʒ: vbi logť de ꝑfectõe ꝟtutuʒ oꝛdinatiuʒ nos ad ꝑrimũ cũ dr̃. Induite ⁊c. sũt sex ꝯºes. ¶ Prima ꝯº est videre qd sit nuditas. Et dicitur q est ꝑuatio debiti tegumẽti cum ꝯfusione turpitudis appentis. Cum igiť sʒ qd̃ dicit glo. sup illd̃ Job.2. Nudus egressus suʒ ⁊c. Alia sit nuditas coꝛporalis: q̃ ꝑuamur bonis nãe: ⁊ alia sit nuditas mẽtis: q̃ ꝑuamur bonis gr̃e. Nuditas tñ spũalis erubescẽtioꝛ est q̃ʒ cõpoꝛalis. In cuius figura ꝑmi parẽtes cuʒ eẽnt nudati veste inocẽtie: tũc ꝑ erubescebãt: ⁊ ꝑus nõ: lʒ essent nudi coꝛpoꝛalr̃. Ideo hec vestis inocentie sũmoꝑe est custodiẽda: q: carẽs illa i iudicio: nudus oibꝰ appebit. vñ sic hõ se videns coꝛpoꝛalr̃ nudũ: ꝯfundiť. Ita ⁊ spũalis hõ se vidẽs gratia nudatũ: pctõ defoꝛmatũ: plchritudine aie spoliatũ: maxime ꝯfundi dʒ. ¶ Scda ꝯº est: q vestis est coopimentũ nuditatis: occultãs turpitudinẽ: vt honestius appeat intuẽti. Sʒ q: alia est vestis: qua coꝛpus induitur: ⁊ alia est vestis spũalis.s. gratia: et virtutes qbus aia pficiť ⁊ adoꝛnať: honestius tñ vestiť qs veste spũali: q̃ʒ coꝛpoꝛali. Quia sicut esset verecundũ videre nobilem puellã nudaʒ in medio viroꝝ sollẽniuʒ: sic est videre aiaʒ carentem diua gratia in medio angloꝝ nos custodientium: q intuitine ipaʒ cernũt. De qua Eze.16. Trãsiui ꝑ te: ⁊ vidi te: ⁊ eras nuda ⁊ ꝯfusione plena. Sʒ qñ hʒ gratiam.s. virtutes in aia causantem: tunc est ad instar viginis cãdidis vestimentis vestita in virtutibus suis.

Ideo dicit apoca. 19. Sponse. s. anime existē/
ti in gratia: datum est: vt coopiat se bysso splē
denti. Et seqtur. Iste byssus est scōꝝ iustitia:
⁊ gratia ⁊ virtutes: q̄ sunt sibi in ornamentum
Nam sicut aliqua ancilla dicitur tota deformis
carens aliqua conditione subdecenti: ita quan
do anima caret gratia est tota deformis. vnde
Ihero. Oēs virtutes que sunt in anima sine
gratia sunt informes ⁊ earum actus. Et ideo
anime sponte spolianti se gratia dicitur Esay.
47. Denuda turpitudinem tuā. Quando au
tem habet gratiam tūc est pulcherrima creatu/
ra. Cant. 4. Tota pulchra es: qꝛ. s. macl'a pec
cati mortalis cum gratia diuina stare nō p̄nt.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ licꝫ virtus moralis dicat
vestis spiritualis. Et ꝺm Ihero. vestis nupti
alis p̄cepta dn̄i dicantur: ⁊ lꝫ opa que ꝯpl'ctur
ex lege ⁊ euāgelio noui hoīs efficiunt vestimē
tum: tamē misericordia cū sit virtus ꝑ quā ani
mus sup calamitate afflictoꝝ mouetur est ma
xime vestis ordinans nos ad ꝓximū: ⁊ ornās
nos ad diuinū beneplacitū. Nā ipsa impensa
ꝓximo meretur diuinā recōciliationem. vnde
Gre. Ire dei resistitur: qn̄ ipsemet qui irascit
misericordia ꝯpellitur misereri. vnde aplus ad
hanc hortat. d. Induite vos ⁊c. i. veste spūali:
viscera misericordie. i. affectū pietatis erga oēs

¶ Et nota ꝙ ista vestis quatuor. s. hꝫ ꝯditio/
nes pp quas dꝫ indui. ¶ Primo qꝛ vestis ꝓ
tegens. Et ideo indutus hac veste: nō timebit
iacula diaboli. Ad eph. 6. Induite vos arma
tura dei: vt possitis stare aduersus isidias dia
boli. ¶ Scd'o qꝛ calefaciens: ideo ea indutus
non timebit frigus inferni. Prouer. vltimo.
Nō timebit domui sue a frigoribꝰ niuis: oēs
eiꝫ domestici eiꝰ vestiti sūt duplicibꝰ. ¶ Ter
tio qꝛ opiens: ideo idutus ea nō timebit ꝯfusio
nem in die iudicij. Apoc. 6. Beatus q custo/
dit vestimenta ne nudus ābulet: ⁊ videant tur
pitudinē eiꝰ. ¶ Quarto qꝛ ornās: iō indutꝰ
ea non timebit exclusionē a nuptijs ꝑadisi: sic
ille Mat. 22. Amice quō huc intrasti ⁊c.

¶ Quarta ꝯcl'o ē: ꝙ hec vestis mīe cōfert no
bis tria priuilegia. ¶ Primᵐ ē: qꝛ diuina ordina
tione p̄destinat nos in nostram beatitudinem
vnde dicitur. Habere ꝓmissionem vite q̄ nūc
est ⁊ future. pᵃ. thimo. 4. vnde dicitur. Indu
ite vos sicut electi dei: quā. s. electionē habetis
per eternā predestinationē. ¶ Scd'ꝫ ē nostra
sanctificatio: qꝛ nos a pctīs p̄seruat eis resistē/
do. Eccli. 4. Elemosina resistit peccatis. In
multa. n. peccata caderet peccator a qbus eum
elemosine p̄seruant. vnde dicit. Induite san/
cti dei. s. propter mundificationem a peccatis.

¶ Tertiū est: qꝛ nos diuino beneplacito red/
dit acceptos. In cuius signū morientem nō re
linquunt. Ambro. Nō sunt bona hoīs que se
cum ferre nō possunt. sola misericordia comes
est pctōruꝫ defunctoꝝ: eos liberans in medio:
vbi specialr viget disceptatio de opibus miſi/
cordie. Mat. 25. Venite bn̄dicti ⁊c. ¶ Et no
ta ꝙ duplex ē misericordia: Vna ē ꝯmēdabilis
que est respectu ꝑsone: ⁊ alia est detestabilis q̄
est respectu culpe. vnde Gre. Ad culpā qsqꝫ
nō dꝫ habere ꝯpassionē sed zelū: ꝯpassio qdeꝫ
homini: sed vitijs rectitudo debetur: vt i vno
hoīe diligamus bonū qd' factū est: ⁊ persequa/
mur mala que fecit. Itē Greg. Sūt pleriqꝫ
qui ꝯpassione ꝓximo nō spūalr: sed carnaliter
impendūt: vt ei nō ad virtutē: sed q̄si in mise/
rendo ad culpā mulceant. Qui carnalr hoībꝰ
miserentur: potius sunt crudeles q̄ꝫ misericor/
des. vn̄ dic̄. Induite vos electi pp p̄ntēꝫ iustifi
cationē ꝑ ipsam obtentā: ⁊ eternā retributiōeꝫ.

¶ Quinta ꝯcl'o est: ꝙ hāc misericordiā opere i
plēt quatuor virtutes. ¶ Prima est benigni
tas. i. dulcedo animi ad benefaciendū parati.
Nā sicut benignitas dei ostendit maxime i co
qd' tam benigne recipit ⁊ vocat pctōres. Sic
etiā in nobis benignitatē ostēdit dulcedo ani/
mi ⁊ ꝓmptitudo bn̄faciēdi ꝓximo indigenti:
qꝛ hꝫ affectū bonum vt delectet bn̄ agere maxi
me egenis large subueniēdo de facultatibꝰ su/
is ꝺm Glo. sup illud epeh. 4. Estote inuiceꝫ
benigni. ¶ Scd'm est humilitas. Hec auteꝫ
p̄seruat ne ꝑ supbiā tollat meritū actiōis. vnde
Aug. Nisi humilitas oia q̄cūqꝫ facimꝰ ⁊c. vn̄
dicit. Humilitatē. s. cordis ⁊ opis ad obediē/
dum. ¶ Tertium ē modestia. Vt in oībꝰ mo
dum teneatis. Nā ipsa cauet indecentiā in ver/
bo: in risu: in motu corporis: ⁊ in actu. Vnde
Tullius. Modestia est ꝑ quā pudor honestiꝰ
stabilem operatur auctoritatē. ¶ Quartū est
patientia in aduersis tollerandis: qꝛ ipsa est cu
stos ⁊ radix oium virtutū ꝺm Glos. sup illud
In patientia vestra ⁊c. Quia sicut radix por/
tat plātam cū ramis ⁊ fructu: impatiētia portat
omia onera que sibi iponuntur. Et ideo dicit
Greg. Qd' patientia ē aliena mala ꝑpeti. Et
ꝯtra euꝫ q irrogat mala nllo ai dolore moueri

¶ Sexta ꝯcl'o ē: ꝙ beniuolentia ad ꝓximum
maxime in quatuor nutrit. ¶ Primū est one

rum mutua supportatio: fm aplicaz iussioez.
Alter alteri⁹ onera portate. Hec.n.subleuat
onera: depellit nociua: ꝛ ↄfert adiutoria ꝓposi
ta. vnde eccli. 4°. dicit. Melius est esse duos
simul: q̃z vnum. Habēt.n.emolimentuz sue
societatis. Si vnus ceciderit: ab alio fulcietur
vnde Ambr. Secura est societas iuuenum ꝛ
senum. Nam illi sunt solatio: isti testimonio.
Illi obsego: isti magisterio. vnde supportan/
tes inuicem: onera scilicet ꝓximoꝝ.s. infir/
morum. Ro.5. Debemus autē ꝛ nos firmio
res imbecillitatez infirmorum sustinere.
¶ Scdm est iniuriaꝝ remissio. Naz iniuria
subijcit nos diabolice ꝯuituti: q2 opponit se di
uine clementie. qđ pz per Augᵐ di. Taz bo/
nus est deus: ꝙ etiā de malis bonuz eliciat.
¶ Sz ecōuerso inuidia de bonis malum: q2
bonum gratie: nāe ꝛ fortune ꝑuertit. Et ideo
offensa cito est remittenda ꝓpter vindictā dei:
que nō remittit hoi peccata sua: q̃zdiu tz odiuz
ↄtra ꝓximum. ¶ Item dz cogitare: ꝙ oz eum
quādoq3 ꝓximo recōciliari: si vult saluari. vn
de melius est h̄ cito fieri: ne sit in ꝑiculo dam/
nationis ꝛ bōum ꝑdat. vnde q seipm vicit: su/
perat oēs. vnde dicit. Donantes.i.remitten
tes peccata ꝛ iiurias: vobis metipis: vnus.s.
alteri. Eccli. 28. Relinque ꝓximo tuo nocēti ti
bi: ꝛ tunc deprecanti tibi peccata soluent. Do
nantes inq̃z siquis aduersus aliquem hz que/
rellam.i.q̃relle mām. Sicut id est ita integre
ꝛ pure: xp̄s donauit vobis: gratis.s.peccata
cōmissa: inuicem.s.non solum ↄdonātes: sz ꝛ
deꝓ̄cantes pro delictis. ¶ Tertiuz est mutua
dilectio. Quia ipa est ꝑor i preceptis: maior in
virtutibus: ꝛ efficacior in meritis: q2 hec sola
in corde radicata: cessante lingua ꝛ manu con/
fert vitam eternā. vnde Aug. 15. de tri. c°. 17
dicit: ꝙ oia dona sine caritate non ꝑducunt ad
deum: ꝛ caritas etiā si esset sine alijs: nō ꝑdu/
cet ad deum: imo est donum oia alia ꝑficiens
q2 sine caritate possunt esse: sed nō ꝓdesse: vn
de dicit. Sup oia hec caritatē habentes. Pri
ma Petri. 4. Ante aūt omnia mutuā in vob
metipis caritatem ↄtinuā habentes.i.studio/
sius oibus alijs petite caritatez. vñ ꝯm Aug.
hec est vestis domini incōsutilis: de sup conte
xta ꝑ totum: ne aliquādo dissuat: que ad vnuz
aliqd ꝑuenit: q2 caritas in vnum aliqd colligit
q2 est vinculum ꝑfectōis: q2 omnia q̃ ad perfe
ctionez ꝑtinent: oia simul ligat. Diony. Amo
rem siue dinum: siue humanum: siue angeli
cum: siue aialem: siue nālem: vnitiuā quandā
intelligimus virtutem. ¶ Quartuz est pacis
ↄfederatio. Nam pax est ↄcordantium in bo/
no mentium ordinata trāqllitas: vnde Aug.
dicit. ꝙ pax corporis est ordinata temperātia
ꝑtiū. Pax aie ordinata cognitiōis actionisq3
ↄsensio. Pax corporis ꝛ aie est ordinata vita:
ꝛ salus mentis. Pax hois mortalis ꝛ dei: est
ordinata in fide sub eterna lege obedientia.
Pax hoium est ordinata ↄcordia hitantium.
Pax ciuitatis est ordinata imperādi atq3 obe
diendi concordia ciuium. Pax celestis ciui/
tatis est ordinatissima ꝛ cōcordissima societas
fruendi deo: ꝛ inuicem in deo. Pax oium re
rum est trāqllitas ordinis. Ordo inqt est pa/
rium dispariumq3 reꝝ sua cuiq3 loca tribuēs
dispositio. vnde dicit. Pax christi.i.pax quā
christus inter deum ꝛ homines fecit effectiue.
Exultet.i.sit cā exultatōis in cordib⁹ vestris:
non tm̄ ore. ¶ Et nota ꝙ triplex est pax mala
.s.inordinata: simulata: ꝛ ingnata. Inordina
ta cum supior obedit inferiori: vt ratio sensua
litati: ꝛ p̄latus subdito. Prouer. 19. Non de
cet seruum dñari ꝑncipibus. Pax simulata
fuit pax Iude. Luc. 22. Iuda osculo filiū ho
minis tradis? Psal. Loquunt pacem cum ꝓ
ximo suo: mala autem in cordibus eoꝝ. Pax
ingnata est eoꝝ: q sunt in malo ↄcordes. vnde
Grego. Sicut esse noxiuz solet: si vnitas de
sit bonis: ita ꝑniciosum est: si adest malis.
Item Greg. Peruersos qppe vnitas corro
borat: dum ↄcordant. Et q̃zto magis vnani/
mes sunt: tanto magis incorrigibiles. vñ dic
In qua vocati estis.s.in qua pace seruanda ꝛ
habenda vocati estis. Prima cori. 7. In pa/
ce vocauit nos deus: in vno corpore.s.ecclie.
Pax.n.est necessaria ad vnitatem corporis.
Omnes.n. vnum corpus sumus in christo.
Prima coꝝ. 10. Et ideo pacem habere debe
tis: sicut membra vnius corporis.

Scdm principale.

Circa scdm: vbi loquit de ꝑfectione
virtutum ordinātium nos in deuz
cum dicitur. Et grati estote: sunt sex
requisita ad ipsam. ¶ Primuz est beneficio
rum gratitudo. Ipsa.n.meret donoꝝ ↄtinua
tionem. vnde Ber. Ad loca vnde exeunt flu
mina gratiaꝝ reuertunt: vt iteꝝ fluant. Et iō
ꝯz eundē: disce in referēdo gratias nō esse tar
dus de singlis bonis: diligenter ↄsidera q̃ ti/
bi apponunt: vt nulla dei dona debita actiōe

frustrentur. vñ dicit. Grati estote. q. d. Hec oia bona habete in vobis: ⁊ de hijs oibus grati estote deo datori. ¶ Scdm est cognitio siue meditatio scripturaꝝ: qꝛ aufert desꝑationem ⁊ ꝯfert spem humane salutis: vnde Isido. d sũmo bo. dicit. Ob hãc vtilitatẽ scribunt sctõꝝ ruine ⁊ reparatiões: vt sint cã salutis humane ne qsq̃ꝫ post lapsuꝫ penitẽdo desꝑet veniã: duꝫ ꝯspicit sanctoꝝ reparationẽ fuisse etiã post ruinaꝫ. vnde dicit. Verbũ xp̃i hitet in vobis habundanter. i. scia euangelica: q̃ spãliter verbũ xp̃i est: qꝛ de eius ore ꝓcessit. Hitet in vobis. scilicet ꝑ iugẽ meditationẽ eius. Et h̃ abundãter. i. nõ solũ ad nostrã saluteꝫ: sed etiã ad alioꝝ edificationẽ. In oi sapia. i. oiuꝫ scripturarum intelligentia: vt intellectũ oium scripturarum habeatis. ¶ Tertius est alioꝝ edificatio Nam inter oia alia q̃ põt exercere vir ꝑfectus in hac vita: maxime meritoriũ ẽ alios docere. vnde Gre. sup Ezech. Viri ꝑfecti bona celestia: q̃ ꝯtẽplari poterunt fratribus enunciant eoꝝq̃ꝫ actiões in amore ⁊ timore caritatis accedunt. Hijs vo ꝓ mercede laboris ꝓmittit vita eterna. vñ dic. Docẽtes vos metipsos. vn⁹ s. alterũ de ignoratis: vt sciens doceat ignorantẽ. Et ꝯmonẽtes de his que sunt moꝝ: ⁊ hoc i psalmis que ptinẽt ⁊ mouent ad bonã opationẽ ⁊ ymnis ad dei laudẽ ptinentibus. ⁊ canticis spiritualibus. i. de eternis bonis agẽtibus que oñdunt celestẽ iocũditatẽ. ¶ Quartũ est iterna deuotio. s. vt aia deuota ab oibus delectationibus abstracta spretis oibus tpalibus ⁊ caducis oi conamie ex tota aia ⁊ mente ⁊ oib⁹ uiribus sibi vniri queat. Vnde dic iugiter s. in cõsideratione dei erga nos cãtantes i cordibus vestris: no tãtum in labijs: sicut illi de quibus Esa. 29. Ppl's hic labijs me honorat ⁊ hoc dño. i. ad honorẽ dñi. vel dño. i. recta intentiõe. ¶ Quitum est dei glorificatio. Nã in omni ope bono nõ debemus nobis gloriã q̃rere s; soli deo. Nam qui gloriat in aliquo qd nõ a se ipso habet: sed aliũde est: nõ glorificat deũ: qꝛ qcquid est in creatura ab alio est. Pri. ma. cor. 4. Quid habes qd nõ accepisti. vñ talis qui sic a seipso extimat bonuꝫ habere qd h; iniuriatũ deo: qꝛ ponit se totã causaꝫ sui boni: ⁊ spoliat deum honore suo. i. vniuersali dominio suo: quãtũ est in se: ⁊ ingratus est ei de beneficijs que accepit: de quibus ꝓpriã gloriam querit nõ dei a quo hẽtur oẽ bonũ: ⁊ tale vitiũ impedit ne maiora bona accipiat. Quia si maiora acciperet aut extollẽtia ingratus efficeret aut nõ digne in gratia operet. vnde dicit. S; oẽ quodcũq̃ꝫ facitis in verbo ⁊ ope: oẽs etiam cogitatiões in noie dñi iesu xp̃i. i. ad gloriam xp̃i nõ vestrã. s. facite. ¶ Sextũ est gratiarum actio. vñ. Gre. dignũ est semp gratias agere qꝛ d's nunq̃ꝫ cessat benefacere. vñ dicit. Grãs agentes deo ⁊ patri. i. illi qui est deus ꝑ essentiam: ⁊ pater per ꝓprietatẽ: a quo. s. oia bona: ⁊ hoc ꝑ ipsuꝫ. s. xp̃m per quem pater dat oia. Hec agim⁹ ꝑ christuꝫ si ei⁹ ꝓcepta custodim⁹.

¶ Dñica. 5. Sermo de euangelio. 34.

Simile est regnum celoꝝ homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Mat. 13. Quia de ratiõe boni est q̃ sit sui ipsius cõicatiuum s; illud D. yoni. Omne bonũ est suiipsius diffusiuũ. Cum igit saluator sit summũ ⁊ infinitũ bonuꝫ ꝯtinẽs in se rõnem ois boni: ideo maxime d; esse cõicatiuũ: S; qꝛ in se ꝯtinet triplex bonuꝫ. s. nature gratie ⁊ glorie. Inde necessariuꝫ est q̃ post cõicationeꝫ boni nature: debeat nobis cõicare bonũ gratie: ꝑ moralẽ virtutũ iformationeꝫ qua merẽdo adipiscemur bonũ glie: cũ sit premium virtutum. vnde in euangelio quatuor nobis proponuntur notanda.

Primum principale.

Circa ꝑmuꝫ principale vbi proponit nobis diuine libalitatis affluẽtia i donoꝝ suoꝝ cõicatiõe. vbi sũ. 4. ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo est. q̃ ad sequẽduꝫ btitudineꝫ q̃ intelligitur ꝑ regnũ celoꝝ nõ sufficiũt pura nãlia: sed opꝫ hoieꝫ donis supnaturalibus repleri. Ratio est: Quia illud nõ potest ꝯsequi puris nãlibus ad qd ꝯcurrũt multe cause supnãles. S; ad ꝯsequendũ beatitudinẽ ꝯcurrũt multe cause supnaturales: vtpote volũtas diuina: que ꝑ̊ mouet ad actuꝫ beatificũ. Lumen glorie ex parte intellectus ⁊ caritas ex parte affectus: igitur nõ sufficiũt pura naturalia.

¶ Scda ꝯclo est q̃ distributio donoꝝ pensat ex parte ꝯferẽtis dei: q intelligitur ꝑ hoiem seminantẽ: nõ ex parte suscipiẽtis s; maiora nãlia que intelliguntur ꝑ agꝝ. Ratio ẽ. Quia distributio donoꝝ dei, ꝓcedit ex visceribus pietatis ⁊ miẽ: s; misericordie est magis ꝯpati ei: qui magis miser est ceteris paribus: ⁊ qui magis

indiget. Si ergo ille qui hꝫ minora naturalia
magis indiget sustentari a gr̃a ꝗ̃ꝫ qui hꝫ maio
ra: igiť vbi nulla merita vel demerita ꝓcedūt:
d̉s ei q hꝫ minora nãlia dꝫ dare maiora dona.
vñ glosa suꝑ illud Jaco. p̊. Omne datuꝫ opti/
mū ⁊c. dicit. Oē bonū est a deo ⁊ non meritis
nr̃is: ſꝫ sola gratia diuine volūtatis.
¶ Tertia ꝯclõ ē: ꝙ semē in agro aie seminatū
sig̃t mihi ꝟtutes: ꝑꝑ quatuor ꝓprietates semi/
ni ꝯueniētes. ¶ Prima ē: ꝙ lꝫ semē sit modi
ce q̃ꝫtitatis: tñ multiplr̃ fructificat. Sic cū mo
dice sint ꝟtutes in nr̃a repatatiõe: afferunt tñ
multiplicē fructū. s. centesimū in vitā eternam.
Luc. 8. Semen qd̉ cecidit in terraꝫ bonā: or/
tuꝫ fecit fructū centuplū. Nā ꝓ qualibet virtu
te reddiť fructus cētesimus. ¶ Scd̉a ē: ꝙ sic
vnūquodqꝫ genus semēti ſꝫ spēm suaꝫ ꝓfert
suū fructū. Sic ēt vnaqueqꝫ ꝟtutū: hꝫ sibi ali/
qd reale correspōdens in p̃miuꝫ: q̄r caritati cor
respondet bonū delectabile: spei bonū arduuꝫ
fidei verū: ⁊ sic de alijs. ¶ Tertia ē: ꝙ opꝫ ꝙ
prius moriať in terra anteq̃ꝫ fructificet: ſꝫ illd̉
Nisi granū frumenti ⁊c. Sic opꝫ virtutes ali
qualiter mori in cordibus nr̃is: quo ad ꝓpriaꝫ
reputationē: ſm illud. Cuꝫ oia bñfeceritis ⁊c.
¶ Quarta est: ꝙ sicut opꝫ ip̃m reduci de po/
tentia ad actum: sic etiam opꝫ virtutes i actuꝫ.
Qd̉ fit qñ de habitu ꝑ exercitiū ꝓceditur i oꝑa
tionē: vt caritas est qñ magna oꝑatur. Nā ſm
Greg. Amor nunquam est ociosus.
¶ Quarta ꝯclõ est: ꝙ has virtutes quas semi
nauit i cordibus nostris apl̃s enumerat i epi.
di. Induite vos ⁊c. Et sunt octo. ¶ Prima
est affectuosa misericordia: ibi. Viscera misicor
die. ¶ 2ᵃ est animi dulcedo ad benefacienduꝫ
v. beignitatē. ¶ 3ᵃ est humilitas cordis ⁊ ope
ris: ibi: humilitas. ¶ 4ᵃ est modestia ad modū
in oibus opibus nostris suāda. ¶ 5ᵃ est pa/
tientia: aduersa eq̄nimiter tolerando. ¶ 6ᵃ est
adiutoriū ꝓximo exhibendū: ibi. Supportan
tes inuicem. ¶ 7ᵃ est offense remissio. ¶ 8ᵃ. ē
caritas: que ē vinculū ꝑfectiõis. Hee virtu/
tes valent ad vite ꝑfectioneꝫ: qd̉ pꝫ in singulis
in epistola supra expositis. Sꝫ vtrū hee virtu
tes insint nobis a nã: Dicendum: ꝙ virtutes
theologice nõ: ſꝫ morales partim insunt nobis
ab extrinseco ⁊ partim a natura ſm quādam i/
choationē. Naꝫ i ratiõe hois nãliter insunt q̄/
dam seminalia itellectualiuꝫ ꝟtutū ⁊ moraliuꝫ
inquantū in volūtate ē qdaꝫ nãlis appetitus q̄
ē rõni ꝯformis. Preterea ex corporis dispõne
aliq sunt dispositi: vel melius vel peiꝰ ad quas
dā ꝟtutes: ꝓut. s. quedā vires sensitiue: actꝰ
sunt q̃rundā partiuꝫ corporis: ex quaꝝ dispo
sitiõe adiuuātur vel ipediuntur huiusmodi vi/
res in suis actibus: ⁊ ꝑ ꝯñs vires rõnales q/
bus huiusmõi vires deseruiūt sensitiue. Et ſꝫ
h vnus hõ hꝫ nãlem appetitū ad sciam: aliꝰ ad
fortitudinē: alius ad temperantiā. Et isto mõ
ꝟtutes intellectuales ⁊ morales isunt nobis
ſꝫ aptitudineꝫ ⁊ inchoationē: Sed non isunt
a natura ſm ꝯsumationem.

Secundum principale.

Ecūdū p̃ncipale ē d̉ humane p̃uitatis
ſ negligētia i vicioꝝ occasiõe cū dr̃. cū
āt dormirēt hoies: vbi st. 4. ꝯclones
¶ Prima ꝯº est: ꝙ causa destructionis virtu
tum in aia est accidia: que intelligitur in homi/
num dormitione: ibi. Cū dormirēt homines
Nā ſꝫ Jhero. Accidia est de virtutū laudabil̃
exercitio vtriusqꝫ hois lāguida deiectio. Ipsa
eiꝫ sine labore vult oia possidere. Huius vitij
duo sunt noia. s. tristitia ⁊ accidia. Dicitur aūt
primo tristitia: q̄r in isto vitio est auersio a spi/
rituali bono: qd̉ extimatur graue: sicut est ieiu
nare: orare ⁊c. Et dicitur etiam accidia: quia i
isto vitio est ꝯuersio ad creaturam. s. ad quietē
vt extimetur leuis. Patet ex his: q̄r inquantū
dicitur tristitia opponitur letitie spiritualis: q̄
est in exercitatiõe spirituali. Sed prout dicitur
accidia opponitur fortitudini que ꝯsistit in ag/
grediendis arduis ⁊ substinendis aduersis.
Intelligendum tñ ꝙ aliqui sic dormiunt cum
Job in puluere: quiescendo in rebus tꝑalibus
v. Ecce nūc in puluere dormio. Quidā cū san
sone in sinu dalide carnalium voluptatū. Qui
dam cum Petro in carcere secularibus curis
se inuoluendo. Quidam cum lazaro in ꝯsuetu
dine peti. Gre. Difficile surgit quē moles ma
le ꝯsuetudinis p̃mit: ⁊ ideo ꝟtutes supp̃mūtur.
¶ Scd̉a ꝯº ē: ꝙ diabolus dr̃ inimicꝰ hõ ꝑꝑ
tria. ¶ Pº: q̄r hoieꝫ mala ꝑsuasione deuicit.
¶ 2º q̄r p̃mas inimicitias voce hois exercuit
¶ 3º: q̄r sub similitudine rõnis humãe d̉cepit
¶ Tertia conclusio est: ꝙ zizania signat vitia
ꝓpter quatuor rõnes. ¶ Prima est: q̄r sicut
zizania est herba inutilis ⁊ infecunda. Sic vi
tia operationes nostras reddūt inutiles ⁊ deo
ingratas. ¶ Scd̉o: q̄r sicut zizania nascitur in
tritico tꝑibus corruptis: sic vitia nascuntur in
mente corrupta ꝑ voluptuosam affectionem.
¶ Tertia: q̄r sic zizania suffocat ⁊ ledit triticuꝫ

sic vitia virtutes exterminant. ¶ Quarta q: sicut zizania iuxta genus suũ ꝓfert fructum suũ sic quodlibet vitiũ hȝ suum penale correspõdẽs Quia sic nullũ bonũ manebit irremuneratũ. sic nullum malum manebit impunitum.

¶ Quarta ꝯͦ est: q: iste inimicus hõ: sup semẽ ꝟtutũ seminauit semẽ vitioꝝ. Nã ꝑ super miĩaȝ seminauit auaritiaȝ: que est ꝑiculosissima ¶ Primo q: reddit hoieȝ omnium reꝝ vilissimum. s. Fuum tpalium: ꝛ retrahit nos a sũmo bono: ꝛ nõ satiat. ¶ Secundo q: nos decipit Ber. Diuitie mũdi mendaces sunt. Dñȝ hominẽ esse ꝓmittũt: vt Fuuȝ faciũt: securitatem spondent ꝛ dant timoreȝ: saturitateȝ ꝓmittunt ꝛ famẽ incutiũt: delicias ꝓmittunt: ꝛ anxietates inferunt. ¶ Tertio hoieȝ euiscerãt: q: diuitie acqrunt cuȝ labore: possidẽtur cũ timore: imittuntur cũ dolore. vnde ipsi laborãt ꝛ alij in eorum labores intrant: vt mali filij. vnde auarꝰ assimilatur aranee: q̃ se euiscerat vt telaȝ faciat ad capiẽduȝ muscas: ꝛ subito ipsa cum tela sua vento rapitur: ꝛ totũ destruit. Extirpat tñ ꝯsideratiõe ꝑplexitatũ: anxietatũ: ꝛ laqueoꝝ diuitiaꝝ. Iteȝ ex ꝯsideratiõe magnitudis hereduȝ Iteȝ ex ꝯfidẽtia de deo: q nõ relinqt sperãtes in se. ¶ Scđo sup benignitatẽ super seminauit diffidentiam de deo: timens in necessarijs deficere: ꝛ ideo nõ largitur bona sua pauperibus. Tales sunt a deo maledicti ꝛ diuina ꝓtectione indigni. Ad Eph. 5. Propterea venit ira dei in filios diffidẽtie: q. s. diffidũt de bõis eius: q: nõ credunt deo: ꝛ ideo non ꝓtegunt ab eo: sȝ ꝯfidũt in rebus caducis qđ est ꝑiculosuȝ. Gre. De creatore desperãt: q spem i creatura ponunt. ¶ Tertio sup humilitatem seminauit superbiam. Hec. n. eiecit nos de regno eterno. vnde Greg. Quid securius celo? qd iocundius paradiso? Et tñ angelus de celo: ꝛ homo de paradiso supbiendo ceciderunt. Sȝ vnde nascatur supbia dicit Ber. De ignorantia tui: venit in te supbia tui: cum meliorem q̃ȝ sis deceptrix tua cogitatio te esse nitit: cuȝ maior oculis tuis sis: q̃ȝ apud deũ in veritate. Si scíremꝰ. n. statũ nr̃ȝ deo notũ: humiliaremur.

¶ Quarto sup modestiaȝ seminauit cordis istabilitateȝ. Nã sicut modestia declinãs indecentiaȝ in interioribus efficit ordinationẽ exteriorẽ: sic instabilitas cordis amplectẽs interioreȝ deordinationẽ: causa est deordinationis exterioꝝ. Ordinatio iteri ior est: cuȝ ratio preest ꝛ appetitus obtẽperat. Inordinatio vero iterior cum appetitus nõ subest' rõni: talis auteȝ inordinatio facit cordis instabilitatem. Vbi gratia. Cum animus iratus a metu ꝯmotus: aut nimis voluptatem appetẽs: exteriora mutat: cuȝ accensuȝ stimulis ire palpitat: corpus tremit: lingua ꝑpeditur: facies ignoscit: inordinationeȝ interius ostendit. vnde Ber. Cor vanũ ꝛ vaguȝ duȝ suo ducit arbitrio: ꝛ diuino caret consilio: in seipso nõ potest ꝯsistere: sed omni mobili mobilius: ꝑ infinita distrahit: ꝛ dũ per diuersa regem querit: nõ inuenit. Sed in labore misFum: i rege vacuũ manet: qm̃ veꝝ deum q ei sufficere poterat dimisit. ¶ Quito sup patiẽtiaȝ seminauit ipatientiã. Naȝ sicut ꝑ patiẽtiaȝ homo dñatur sui: sic ꝑ impatientiam est aie ꝑditio. Nã ſm Ber. Propter impatientiaȝ: q patientia caruerũt perierũt. Uide ne ꝑ impatientiaȝ ꝑeas: sed vniuersa ꝓ deo substine: q: ꝓ te maiora substinuit. ¶ Sexto sup remissionem culpe supseminauit iraȝ. Que ſȝ Aug. ẽ vlciscẽdi libido. Est. n. duplex ira. s. nature ꝛ moris. Pro vt ĝ deordinat a deo hȝ eẽ moraliter sic vitiũ est: qđ nõ est pctm̃ pure passiõis. Sed mortalitatem dicit quandã actionẽ ꝑ quã deordinat hoieȝ q̃ȝtum ad deum ꝛ q̃ȝtuȝ ad ꝓximum. Uult. n. expetere ꝑ se vindictã: quam non debet: nisi a deo expetere vel a iudice sub deo ꝯstituto. ¶ Septimo super adiutorio fraterno supseminauit pauperum oppressionem. Hoc pctm̃ clamauit ad dñm. Exo. 3. vñ clamor filioꝝ israel venit ad me. Isti sunt qui nõ agnoscunt fratres suos: sed reputãt eos tanq̃ȝ pecora affligentes aias eoꝝ: ꝛ cogentes sine intermissione: sudore: labore: lõga morte mori. Ignorantes q: sicut nos habemus ad ꝓximum: ita inueniemus dñȝ nostꝝ erga nos: vt pȝ in euangelio: vbi dñs dimisit seruo debitum: ꝛ misertus est eius: sed ille nolẽs misereri ꝯserui sui: dñs repetiuit ab eo omne debitum. Esto ĝ mĩficors erga ꝓximum tuũ: non eum opprimendo: sed exhibendo ei adiutorium: q: qualeȝ te iuenerit dñs erga inferiorem: talem tu inuenies superiorem. ¶ Octauo sup caritatem seminauit odiũ. Nam sicut caritas causat vitam spiritualẽ: sic odium morteȝ spũaleȝ. Pª Iohis. 3. Qui odit fratrẽ suum homicida est. Qđ fit triplr: corde. s. ore ꝛ ope. Corde inuidẽdo: Ore maledicendo. Ope occidẽdo. vnde dicit. Cũ autẽ dormirent hoies. i. cuȝ hõ ꝑ negligentiaȝ non est pugil sȝ tepidus: ꝛ accidiosus ꝯtra iminentia pericula incautꝰ venit

inimicus homo. Inimicus dei ⁊ hoīs est diabolus. Sꝫ attende eius astutiam: qd. s. qñ: ⁊ vbi seminet. Quid? Certe zizaniã: qđ dñs exponens ait. Zizania sunt hij filij nequã. Esa. p. Veh genti peccatrici: pplo graui semini nequã filijs sceleratis. Sed qñ? Cum dormirent hoies. i. prelati: vel etiam ipsa ratio in aīa presidẽs. Et vbi? In medio tritici. Semp. n. q̃rit mala intermiscere bonis: vt triticum suffocetur: ⁊ boni malorum exemplo ad similia trahant. Maxime. n. difficultatis est: iter malos bene viuere. vñ Ber. Bonũ esse iter malos tante est virtutis: quãte difficultatis. Quale nẽpe est illud: picem tangere: ⁊ non inquinari.

¶ Et nota ẽt ꝙ inimicus quãtũcunqꝫ callidus nõ pot supseminare zizania: nisi hoīeꝫ inueniat dormienteꝫ incautũ. s. ⁊ ad bona opera torpentem. Et huiꝰ ratio est sm Bonauenturã Quia demon nõ potest aliqd efficere: quo facto necessario cogitemus malum qđ minus ẽ quãꝫ velle ⁊ facere: nisi in casu. s. cũ cogitatio aīe non est circa vtilia occupata. Cum. n. euagat ⁊ est ociosa: tunc potest ei diabolus imagineꝫ turpem ⁊ vanam offerre. Et ideo volenti malas cogitationes euadere magna sollicitudine cauendum est: ne ꝯtingat aliquãdo animuꝫ a bonis ⁊ vtilibus reuocari. Qđ tñ difficile est nisi ei qui solitus est in bonis aium exercere. Immo tali delectabilius est in bonis ⁊ mũdis versari: quãꝫ viris carnalibus in cogitationibus turpibꝰ ⁊ fedis occupari. Iteꝫ nota sm Rich. ꝙ quãuis demones nõ possint affectõẽs malas appetitui voluntario iprimere: nec ipsum mediate vel imediate necessitari ad malam affectionẽ: qñqꝫ tamen excitãdo mediante imaginatione vel aliqua corporali imutatione i apetitu sensitiuo aliquam imoderatã passionẽ faciunt. Quo facto voluntas hoīs pronior est ad malam affectioneꝫ. Immoderata. n. passio in appetitu sensitiuo qñqꝫ ita obnubilat hoīs itellectũ: vt sibi aliud videatur agendũ vel fugienduꝫ: quãꝫ duꝫ erat extra passionẽ. vnde phs. 7. Ethi. Talem ꝯparat dormienti ⁊ vinolento. Cuꝫ autem intellectus dictat aliquid qđ ẽ malum diligendum: volũtas ceteris paribus ꝓnior est ad diligendum illud quãuis ꝯtrariũ eligere possit: nec ad illud incitetur. Si auteꝫ cõtingat ꝙ ꝑ imoderantiã passionũ in appetitu sensitiuo: nõ ita obnubilat intellectꝰ: vt dictet illud qđ est malũ diligendum: ⁊ hoc ꝓpter colligantiam naturalem voluntatis humane ad appetitum sensitiuum: volũtas est pronior ad mouendũ se imoderate ꝑꝑ predictaꝫ passionẽ.

Tertiuꝫ principale.

Irca tertium principale: vbi agitur
c de eterna bonitatis refulgentia i malorꝫ supportatione cum dicit. Serui autem dixerũt. Sequitur. Sinite crescere. vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ diabolus non est directe causa peccati: qr proprium principium actus peccati est voluntas. Quia sm Augu. Omne pctm̃ est voluntarium. vnde nihil directe potest esse causa peccati: nisi ꝙ põt mouere voluntatem ad agendum. Mouetur auteꝫ uoluntas dupliciter. ¶ Vno mõ ab obõ: sicut appetibile mouet appetituꝫ. ¶ Alio modo ab eo ꝙ intrinsecus mouet ad volendum. Hoc autem est volũtas: que sola directe est causa peccati. Sed que sit causa peccati indirecta. Pro hoc nota ꝙ ex parte obiecti volũtas mouetur tripliciter. Vno modo ab obiecto imediate: vt cibus excitat desiderium ad comedendum Alio modo ille qui offert tale obiectum. Tertioº q ꝑsuadet obiectũ ꝓpositũ hr̃e rõeꝫ boni: ¶ Primoº res sensibiles mouent indirecte ad peccandũ. ¶ Scđoº homo ꝑ occasionem offerens allectiñ creature. ¶ Tertioº diabolus sed indirecte: bonitas causat recte. Unde Aug. Nulla alia re fit mens humana serua libidinis nisi propria voluntate.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ deus est cã peccati permissiue. Permittit enim ꝓpter tria. ¶ Primo ꝑꝑ misericordiaꝫ que respicit miseriam. Nã si mi̾ia nõ esset mi̾icordia dei nõ appareret. ¶ Scđo ꝑꝑ iustitiã dei que respicit meritum ⁊ demeritum. Si nõ esset demeritum: iustitia non esset nobis nota. ¶ Tertio propter probationem: vt mala peiora excludantur. Unde Aug. Periculosissimũ est nulla temptatione pulsari. Unde. n. ꝓueniũt mlta mala. s. elatio cordis: euagatio mentis ⁊ cordis: incircũspectio suijpsius: incõpassio tẽptatorꝫ: ꝯtẽptus fratrum: ignorantia angeloruꝫ: qr Esai. Sola vexatio dabit intellectum. Unde sapien. tertio. In paucis vexati.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ in cã dãnationis nõ est ꝓcipitanter agendũ: sed cũ discretiõe oīa sunt discutienda. vnde Ber. Vbi vehemẽs emulatio est: discretio est necessaria. Nã zelus minus efficax ⁊ vtilis absqꝫ scia inuenitur. Et iõ ꝑniciosus valde sentitur. vnde dicit: Ne forte

collige͂tes zizania ⁊c. Sequit᷑. Sinite vtraq̃ crescere: vbi dat locum pnie: ⁊ monet ne cito amputemus fratrem: q᷑ fieri pōt q̄ hodie malus cras bonus erit. vnde dicit. Ne forte colligentes zizania eradicetis pariter ⁊ triticū. vnde Gen. 18. Absit a te vt hanc rem facias vt occidas iustū cū impio. Nō hic ꝓhibetur eradicatio festinata: dānosa: suspiciosa. Festinata q᷑ ꝑus dꝫ corrigi: sicut pater filiū disciplinatū. ¶ Primo adhibet minas. ¶ Scdo virgas deinde grauiora flagella: ⁊ si sic nō corrigitur hereditate priuat᷑. Dānosa: vt cū mltitudo sit in causa vel princeps: nisi fuerit iniuria redundans in detrime͂tum eccl'ie. Suspiciosa. s. qn̄ dubiū est de alicuius malicia: dānandus non est sed differendus: quousq̃ ꝯtumax inueniat᷑ Et tunc nō ꝑꝑ suspicione͂: sed propter causam manifestam ꝑibit. vnde dixit. Sinite vtraq̃ crescere vsq̃ ad messem. Quia sicut segetes mature tunc colliguntur: sic comparata causa manifesta tolluntur mali de medio.

¶ Quarta ꝯclo est: q̄ dn̄s ꝑmittit malos viuere ꝑꝑ quatuor. ¶ Primo vt ipsi ꝯuertantur. Non. n. vult dn̄s mortem peccatoris ⁊c. ¶ Scdo vt iusti ꝑ eos exerceātur. ¶ Tertio vt ostendat᷑ diuina pote͂tia. Quia si homo ee͂t sibi derelictus statī deficeret: nisi manu oīpotentie diuine fulciret᷑. ¶ Quarto ad ostendendum suā clementiā: q facit oriri sole͂ suum suꝑ bonos ⁊ malos.

Quartū ꝑncipale.

c Irca quartum principale: vbi agitur de extrema seueritatis snia in eorum finali punitione: cū dicitur. Colligite primo zizania: Vbi sunt duo documenta.

¶ Primū documentum ē: q̄ ibi fiet distributio ꝫm exigentiā vniuscuiusq̃. vnde dr̄. Colligite ⁊c. Criso. Vt nō timeāt boni: q̄si simul debeat tolli cū zizaniis frumentum. Ostendit᷑ hic angelicū officiū in tribus. In collige͂do: in alligando: in ꝯgregando: Colliguntur. n. ꝑuersi ꝑ separatione͂ a bonis. Alligantur ꝑ cōiunctione͂ in penis. Congregantur. n. boni ꝑ vnione͂ in gaudiis. O q̃ꝫ letante͂ messem totā ꝯgregabūt: q tam gaudenter vnū granū: vnā scilicet aiā colligere leguntur. Et alligate: vt. s. nō possint euadere: nō solū demerito culpe: sed nec de eternitate pene. In fasciculos. glo. Nō in vno fasce. Pro modo. n. ꝑuersitatis sue vnusquisq̃ punietur. vnde Grc. Sicut in domo patris mansiones multe sunt: ꝓ diuersitate virtutis: sic dānatos diuerso supplicio gehe͂ne ignib⁹ subiicit disparitas criminis Sequitur. Triticū: vbi describitur ꝑmiū electorū: qd̄ ex tribus crescit. s. ex ꝓpria cuiuslibꝫ felicitate: qd̄ notatur in tritico: ⁊ cōi beatorum societate: qd̄ notat᷑ i ꝯgregādo ⁊ ex loci amenitate: qd̄ notat᷑ in horreo. ¶ Et nota q̄ triticū tripliciter ꝯsiderat᷑. ¶ Primo ꝓut est i agro sic signat imꝑfectos in via: qui p̄cepta dei custodiunt facientes fructum trigesimū. s. cum fide trinitatis dece͂ precepta seruando: vel fructū sexagesimū superaddendo sex oꝑa misericordie: vel fructū centesimū. s. ad laude͂ ⁊ gloriam dei oia perficie͂do. ¶ Scdo prout est in area sic signat viros perfectos: qui dei seruāt consilia. Area. n. religione͂ significat. Triticū enim in area purgari solet: a tribus. s. a paleis ab aristis: ⁊ a ꝯmixtione pulueris. Sic multi sunt religiosi: q malam hn̄t cum secularib⁹ societatē: ⁊ hoc est triticū cū paleis: quapropter sunt purgandi: vt triticum in area. Item sunt alii q habent nimiam morꝫ leuitatem. Et hoc est triticum esse cū aristis: que leues sunt ⁊ aride. Ite͂ sunt alii: qui hn̄t nimiā terrenorꝫ cupiditatem: ⁊ hoc est triticum esse cū puluere. Et ideo purgandi sunt. Alias eos diabolus cribrabit ⁊ agitabit de cupiditate in cupiditatem: Luc. 23. Ecce sathan expetiuit vos ⁊c. ¶ Ite͂ tertio ꝓut est in horreo. Et sic significat sctōs in gloria: vbi sunt simul ꝯiuncti a ventis temptationū semoti ⁊ securi: ⁊ de nullo iā purgādi: q᷑ mors vltra non erit. Ezechl. 39. Scie͂t q᷑ ego dn̄s ds̄ eorꝫ: eo q̄ ꝯgregauerī eos ad terā suā: ⁊ nō abscōdā vltra facie͂ meā ab eis. ¶ Scdm̄ documentū est: q̄ quilibet ꝫm iudicium sapientis ante iudiciū dꝫ facere iustitiā: culpā delendo ꝑ penitentiā cito: nō vsq̃ ad finem vite ꝓcrastinādo. Sed proh dolor pauci sunt: q nūc pniā agant hic in terra. Sꝫ plures sunt i Italia. Quā pniā age͂ nob ꝯcedat ih̄s.

¶ Dn̄ica in septuagesi. Sermo de epl'a. 5.

n Escitis qd̄ hii qui in stadio currunt. Prima corꝫ. 9. Scdm̄ qd̄ dicit Ber. Ociū fastidiū gnāt. Exercitiū desideriū Tolle ocium: exercitare in aliquo: ⁊ statim senties sola te appetere que famem tollant. vnde subito ꝓcedenti de ocio ad laborē: graue cernitur oē quod incipitur:

Sed postq̄ȝ ab his dissuescere ad illa paulisp̱
assolescere cepit: vsus tollit difficultatē: inue/
nitq̄ȝ facile qđ impossibile ante putauit. Sed
qꝛ ſm Isido. Tm̄ in hac vita est licituȝ opera
ri bonū: post hanc vitam nō iam op̱atio expe/
ctatur: sed retributio meritoꝝ. Hec vita im/
pijs longa ⁊ grata: in oculis autē iustoꝝ ama
ra ⁊ breuis. Ideo apl's volēs nos ꝯtinue me
ritorijs actionibus exerceri bene hortat᷑ nos.
¶ Primo ad boni operis exercitationem.
¶ Scđo subiūgit motiuā rationē: sic currite.
¶ Tertio declarat hoc p̱ antecessoꝝ exempli/
ficationem: ibi. Nolo.n. vos ignorare frēs.

Primum principale.

Irca p̄mu; principale sunt.5.ꝯ°es.
c ¶ Prima cōcl'o est: doctrina beati
Ber.d. Valde cauēdū est illud qđ
multi stulti faciunt: qui quanto diutius viuūt:
tanto maiorem sibi spem viuendi nutriunt: ⁊
timorem festinantis mortis abijcientes: a pro/
posito sancte vite deficiunt. Ideo est: ꝙ quan/
to diutius viuit aliquis: tanto breuius victur⁹
est: ⁊ tanto citius retributioneȝ totius vite sue
recepturus est. Sicut igitur vides per singu/
los dies in preteritum in opinione tua vitam
crescere: ita certus esto spatium bene viuendi
decrescere. Esto itaq̄ȝ sollicitus: vt spatium
vite quod tibi restat: quia nescis q̄ȝ breue sit:
sic expendas: vt de die in diem sanctum men/
tis propositum ad meliora extendas: quatinus
si quid te grauat bene viuere: quantomagis la
borem tuum oportet ad fineȝ festinare: ⁊ te ad
requiem ⁊ coronam appropinquare. Et ideo
dicit. Nescitis quanta est vtilitas bene viuere
.i. in virtutibus p̱ficere: in q̄ non vni sȝ oibus
p̱missa est palma qui in stadio currunt.
¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ per cursuȝ currē/
tium in stadio intelligimus spiritualē motum
qui fit in virtuali actione. Videmus nanq̄ȝ i
cursu materiali ꝙ est terminus a quo recedit᷑:
⁊ terminus medius per queȝ inceditur: ⁊ ter/
minus ad quē in quo quiescitur. Sic etiaȝ dȝ
esse in cursu spirituali.s. terminus a quo queȝ
debemus deserere qui est peccatū. Terminus
ad quem est gloria in qua appetitus debȝ quie
scere: sed terminus medius est status gratie: p̱
quem debemus icedere. vnde spiritualiter de
bemus currere nō mutādo parētes p̱ pcti infe
ctionē: sȝ v̓tuali op̱atiōe merēdo vitā eternā.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ per stadium intelligi
tur tempus gratie: in quo soluȝ meritorie ope
ratur. Nam post hanc vitam nihil restat: nisi
retributio cuilibet secundum exigentiaȝ debi
tura. Nam sicut stadium est quoddā spatium
statutum p̱ brauio ad currendum: in cuius p̄n
cipio cursores ꝯstituūtur: ⁊ i fine brauiū ponit᷑
quo velocius currēs p̄ ceteris remuneratur.
Sic hoc tp̄s gratie a deo est statutū: vt quili/
bet positus in p̄ncipio sue discretiōis currere
dȝ virtuosa exercitatiōe: vt sic in tali cursu p̱se
uerās: brauio eterne beatitudinis remuneret᷑.
¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ tria genera hominū
ab initio fuerunt in mundo.s. pagani: iudei ⁊
xp̄iani. Pagani sunt qui neq̄ȝ nouū neq̄ȝ ve/
tus testamentū recipiunt: sed ſm ꝯcupiscentiā
in qua nati sunt ambulant. Iudei sunt q legeȝ
Moysaycaȝ ad litterā seruāt se circuncidēdo
⁊ alia legalia faciendo. Christiani sunt qui euā
gelium ore xp̄i p̱latum custodiūt: se baptizādo
⁊ alia ecclesiastica sacramēta reuerenter suscipi
endo. Gētes dicūtur pagani: eo ꝙ ita manēt
sicut geniti sunt.i. in contagio peccati origina
lis: qđ ab ipsa origine ꝯtrahitur. Eph.2. Era
m⁹ nāq̄ȝ filij ire: id est debitores pene eterne.
Sed heu vt recolit nobis hodie mater eccle/
sia. Hij omnes fecerunt mirabilem cursum:
Immo vt verius dicam infelicem casum. In
primo parente ceciderunt a dignitate angelo/
rum ad conditionem iumentorum. A paradi
so voluptatis in exilium laboris ⁊ doloris. A
libertate spiritus: in seruitutem carnis. A sta
tu gratie in statum culpe ⁊ omnis miserie: sci/
licet famis: sitis: caloris: frigoris: tribulatiōis
infirmitatis ⁊ necessitatis moriendi. vn̄ dicit.
Oēs quidem curruut.s. in statu suo sȝ nō eq̄/
le premium apprehendunt vite eterne.
¶ Quinta conclusio est: ꝙ licet plures ſȝ di/
uersitatem statuum diuersimode currāt. Vn⁹
tamen scilicet fidelis accipit brauiuȝ. ¶ Et no
ta ꝙ ad hoc ꝙ aliquis mereatur brauium acci/
pere: quatuor vnitates debet habere. ¶ Pri
ma est vnitas virtualis: que est integritas mē
tis p̱ ꝯstantiam semper meritoria actione cur/
rendo. vn̄ ph's dicit. Qđ non est ponere sbaȝ
ociosaȝ: ideo q̄si nāliter debȝ homo bn̄facere.
Et h̓ est currere per op̱a bōa ⁊ non stare. Ad
hāc vnitatem hortamur Deut.7°. Audi isrl'.
dn̄s đs tu⁹ vn⁹ est: Ibi nō tm̄ vn⁹ nūero desi
gnatū: cū sup̱ oēȝ numeꝝ sit credēdus: sed qꝛ
nūq̄ȝ ab alio i aliud v̓tit᷑. Psal. Tu aūt idem
ipse es. In hac vnitate dȝ hō suuȝ p̄ncipiū imi
tari. vnde apl's dicit. Vnus accipit brauiū.

¶ Scḋa est vnitas moralis: q̄ est cōformitas
caritatis. Actu. 4. Multitudinis credentium
vnus intellectus in fide: ⁊ vnus affectus in ca-
ritate. Huiusmōi vnitatis dulcedinem expri-
mit psal. d. Ecce q̄ȝ bonum ⁊ q̄ȝ io. ⁊c. Et vti
litatem ostendit: qꝛ hec merer̄ in p̄senti benedi
ctioneȝ gratie: ⁊ in futuro vitā glorie. Ad hāc
hortar̄ nos apl's eph. 4. Solliciti ꝯuare vnita
tem fidei in viculo pacis. ¶ Tertia vnitas ē
spūalis: q̄ est ꝯiunctio dei ⁊ aie in vita ꝑ grati
am. Psal. Mihi aūt adherere deo bonū est.
Hac. n. adhesione caritatiua astringitur deo
fortiter ⁊ secure ad moduȝ glutinis: dum tam
suauiter: q̄ȝ secure deo inherens: caritate terri
bilius ip̄a gehēna iudicat esse leuissimo crimi
ne vultum offendere maiestatis. Hac. n. vni
one quasi glutino aromatū aia cōiungir̄ deo.
De q̄ apl's. Qui aūt adheret deo: vnus spūs
est. ¶ Quarta est vnitas celestis: q̄ est ꝯiun-
ctio dei ⁊ aie in patria per gl'iam: vbi aia san-
cta capax est eternitatis: sapientie ⁊ dulcedinis
dei: qꝛ memoria retinebit deuȝ sine obliuione
sciētia cognoscet sine errore: amore amplecter̄
sine alterius receptōe: ⁊ ita ꝑficicir̄ illud in illa
effabili vnione deitatis ⁊ humanitatis. Sic
aia rationalis ⁊ caro vnus est hō: ita ds ⁊ hō
vnus est xp̄s. Et hoc est qḋ dicit. Sed vnus
accipit brauiuȝ. i. p̄miuȝ cursus: vel vnus ꝑ
seuerans in vnitatibus vt dictum est.

Scḋm p̄ncipale.

Circa scḋȝ principale: vbi subiungi
c tur ad huiusmōi cursum motiua rō:
cuȝ dicir̄. sic currite. vbi sir̄ due ꝯ^c es.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ talis cursus spūalis so-
lum perficitur caritate. vnde glo. dicit: ꝙ quia
vnus accipit brauiū. i. p̄mium cursus: ⁊ vos
sic currite per opa meritoria. s. caritatis ꝑseue
rantes vsq̄ȝ in finem: vt ꝯprehendatis brauiū
eterne vocatōis. Quod aūt caritas sit motus
huius cursus: patet. Nam p̄^a Thimo. p̄. Fi
nis p̄cepti est caritas de corde puro: ꝯsciencia
bona: ⁊ fide non ficta. Glo. Caritas est finis
consumationis: non consumptionis. Pleni
tudo enim legis est dilectio. Ro. 13.

¶ Scḋa ꝯcl'o est: ꝙ q̈tuor sunt motiue rōes:
q̄ mouent nos ad hunc cursum. ¶ Primuȝ
est amor euadendi ꝑiculum. Nam hō positus
in via ꝑiculosa: velociter currit: ⁊ sic pctōr est
in via ꝑiculosa. Et ideo currere dȝ de pctō: qꝛ
si viā peccati ꝯtinuaret: duceret eum ad mortē
gehēne. Et h̄ est ꝙ dicit. Omnis. n. q in ago
ne ꝯtendit. s. ꝯtra diabolica temptamenta. Et
ideo velocius currendū est: viril'r resistēdo. s.
ab illicitis abstinendo: nō vt coronam accipia
mus corruptā: sed eterne retributionis. vnde
Aug. Non terrenis ⁊ marcescētibus floribꝰ
sed eternis ꝯsertaȝ gēmis in modum regalis
dyadematis spūalis corona ꝯseruar̄. ¶ Scḋȝ
est tp̄is neglecti recuꝑatio. Nam aliqs nimis
moratus in via aduertens se dietam dimittere
nō posse: sed debere implere velocius currit.
Sic spūaliter qs in delectatiōibus mundanis
aliquādiu moratus: in viā gratie dȝ festināter
currere: vt tp̄s neglectum valeat recuꝑare. vn̄
dicit. Ego aūt sic curro: nō q̄i in incertū. q. d.
Legitima bona operor: nō quasi in incertū faciē
do aliq̄: de quo p̄mio nō sum certus. Si ne-
gligenter redimo tp̄s: sic pugno ꝯtra hostes:
declinando malum: nō quasi aerem verberās
. i. nō inaniter me fatigādo: ⁊ aduersariuȝ nō
ledendo. Sȝ viriliter aggressus sum aduersa
rium: vt tp̄s inaniter neglectum recuperetur.
¶ Tertium est tp̄is breuitas: vt pȝ in cursore
Naȝ cursor h̄ns longaȝ dietā in ꝑuo tp̄is spa-
cio ꝓficere: festinat eo magis in cursu: vt ad
terminum in quem tendit: attingat. Sic spiri
tualiter currenduȝ est velocius magnitudine
maioris p̄nie. vt merito citius ꝑtingamus ad
p̄miuȝ. Et h̄ per tp̄is breuitatē. vnde Job. 9.
Dies mei velociores fuerūt cursore. Null'us. n.
cursor quando dormit vel qescit: currit. Sed
nos omni hora currimus ad mortē: qꝛ vita est
cursus ad mortem. vnde dicit. Castigo corpꝰ
meum ꝑ declinatōem mali: rep̄mendo. s. illici
tos motus carnis acriori p̄nia ad possibilitatē
substinētis. Psal. Castigatio mea in matuti-
nis. Et dicit. Castigo: nō occido. Roma. 12.
Rationabile sit obsequm vestꝝ. Et in seruitu
tē redigo: per oꝑationē bōi. Corpꝰ. s. spiritui
ꝯuire cogendo: ⁊ sensualitateȝ rōni. vn̄ Aug.
Seruituti hō subijcir̄: dum nō suam: sed spūs
ꝑficit voluntatē. ¶ Quartū est remuneratio
Qn̄. n. cursor scit ꝙ i sero hēbit bonū hospitiū
festinat i cursu: vt ad illud ꝑtingat. vn̄ spūal'r
in bonis opibus currēs: ꝓꝑ dulcedineȝ ⁊ de-
siderium vite eterne festinat: ne desiderio fru
stretur: reputās ꝓꝑ suam ꝑuitatem se indignū
Et iō ait. Ne forte cum alijs p̄dicauerim: me
. s. in ipsa p̄dicatōe defectuosuȝ inueniēs. Ip̄e
reprobus. i. a deo reprobatus ꝓꝑ indignitatē
vt indignus hitatione eterne patrie efficiar:
Apl's terret nos; vt timeamus suo exēplo me

diante: qꝛ si h̄ sibi ꝯtingere posset: q̄zto magis nob̄ cauendū est: ne offendēdo sim⁹ reprobi.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertium p̄ncipale: vbi h̄ ꝓbat ꝑ antiq̄ꝝ exēplatōem: cuȝ dicit. Nolo eiȝ vos igno. fra. vbi si due ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ ad correptōeȝ moꝝ mlt̄ tum ꝓsunt exēpla bonoꝝ. vnde Isido. de sū. bo. dicit. Deus cum nos p̄ceptis suis admonet: ⁊ vite scōꝝ boni oꝑis exēpla ꝓponit: nulla est iam de reatu excusatio: qꝛ lex dei quotidie ad aures n̄ras pulsat: ⁊ sctōꝝ documenta: bonoꝝ ex^a: cordis nostri affectū ꝓuocāt. vnde ſm eundē. Orandus est d̄s: vt v̄tutes quas sctis p̄parauit ad coronā: nob̄ ad ꝑfectum sint posite: nō ad penā. Et si prauoꝝ sepe secuti sumus exem^a: cur non imitemur sctōꝝ digna: ⁊ deo placita facta? Etiā si apti sum⁹ imitari iniq̄s in malū: cur pigri sumus imitari iustos in bonū? vnde dicit. Nolo vos igno. fra. s. institutiones fidei ⁊ exercitia virtuosa: quoniaȝ patres nostri. i. institutores fidei: omnes perfecti existentes in virtute. sub nube fuerūt. s. exēplaris informationis: protegente nos ab estu carnalis impugnationis.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ singl̄e virtutes in singl̄is patribus ⁊ ꝓph̄is sunt nob̄ exēplificate: vt tendentes ad meriti ꝑfectiōem: ip̄as virtutes in ipsis diligētius attēdamus. vn̄ ex^a sctōꝝ qb⁹ edificat̄ hō: varias faciūt sectari virtutes. Humilitatis ex xp̄o: deuotōis ex petro: caritat̄ ex ioh̄e: obie de abraam: tollerātie de iacob: castimonie de ioseph: māsuetudinis de moyse: cōstantie de iosue: benignitatis de samuele: mīe de dauid: abstinentie de daniele. Sic ⁊ cetera facta p̄oꝝ quo labore: quo moderamine: qua intentione vel ꝯpunctōe gerant̄: vir sctūs imitanda ꝯsideret. Et ideo dicit Isido. de sū. bo. ꝙ q sctūȝ viꝝ imitat̄: quasi exēplar aliq̄d intuetur: seq̄ȝ in illo quasi in speculo ꝓspicit: vt adijciat q̄d deesse virtutis agnoscit. Minus. n. seip̄m hō ꝯsiderat: sed duȝ alteꝝ intendit: ill̄d quod minus est luminis adijcit. Hoc. n. innuit apl̄s di. Omnes mare trāsierunt: ⁊ oēs in moyse baptizati sunt. Baptizati dicunt̄ in moyse: in nube: ⁊ in mari: qꝛ illa oia gerebant formaȝ ⁊ figurā nostri baptismatis. Moyses enim xp̄m: nubes sp̄ūm. s. mare rubꝝ baptismum significat sanguine christi rubricatum ⁊ ꝯsecratum. Ppl̄s transiens significat fideles. Mors egyptioꝝ significat ablutōem pctōꝝ. Illa ergo oia nostri fuerunt figure. Illa tunc figurate gesta: nunc in nostra salute ꝯplentur quia tunc futura p̄nunciabant̄: non preterita leguntur: ⁊ p̄sentia cognoscunt̄: vnde dicit. Eandem escam sp̄ūalem. i. virtualem exercitationem: qua nunc spiritual̄r reficimur: pro tunc manducabant vsu ꝯtinuo: in augmentuȝ meriti virtualis actionis: ꝯsequēte eos petra. Nam ſm Isido. Perfectoꝝ virorum est nō quenlibet sanctorum imitando: sed ip̄am veritatem intuendo iustitiā oꝑari. vel sic. Eandeȝ escam sp̄ūalem manducauerunt. i. corpus xp̄i in signo spiritualiter intellecto: ⁊ oēs eundem potum biberunt. s. xp̄i sanguinem in signo. Sic loquit̄ de cibo spirituali ⁊ potu sp̄ūali ꝑ fidem: nō de corporali. Aug. Spiritualeȝ ergo potū queȝ biberūt ipsi et nos debemus: qꝛ idē illoꝝ pot⁹ ⁊ noster significat̄. Et iō illoꝝ cib⁹ et potus noster idem est ministerio ⁊ significatione: non sp̄ē: qꝛ idem xp̄s illis in petra est figuratus: nobis in carne manifestatus: ⁊ altari sub specie panis ⁊ vini figuratus. Insignis vtiq̄ȝ diuersis eadeȝ est fides. Sȝ illi venturꝝ nos p̄n̄teȝ venisse credimus. Et iō dicit sp̄ūalem. Spiritual̄r aūt biberunt eundem: quem nos corporaliter nō eundem. Seqtur. Consequente eos pena: que xp̄ȝ figurabat: ⁊ fidei eiusdem fuit signum. Manete ergo in fide: ⁊ videte signa varia. Ibi. n. erat petra xp̄s: nobis quoq̄ȝ in altari positus xp̄s est: si sp̄ēm visibileȝ attendas: aliud est. si intelligibilē significationem: eundem potum sp̄ūalem biberūt.

¶ Dominica in. lxx^a. Sermo. 36. de euāg°.

Simile est regnum celoꝝ homini patrifamili. ⁊c. Mat. 20. Quia ex ociositate multa mala ꝓueniunt. s. in corde: qꝛ ſm Ber. Ocium cogitationū malarum est sentina. In ore: quia ſm eundē est mater nugaꝝ: ⁊ nouerca v̄tutum. In oꝑe quia ſm Oseam: iniquitas sodome fuit saturitas panis ⁊ ociū. Et ideo in die iudicij omne momentum exigetur a te: qualiter sit expressū. Et ideo damna talis negligentie ⁊ ociositat̄ beatus Ber. deuotissime deplorat: dicens. O bone iesu cur intermisi te vllo tempore in corde meo versari: te tota mente amplecti: oia

interiora mea vbi tunc erant: quando tecum non erant? Deus vite mee q̄z vane ꝯsumpta q̄z infructuose elapsa sunt a me tpa mea: q̄ de/disti mihi: vt facerem voluntatē tuam in eis: ꝛ nō feci. Quomō subsistā? Quomodo leua/re potero oculos meos ante faciem tuā in ma gno illo examie: quādo numerari oia peccata mea iusseris: querēs fructum in eis? Adeant in obliuione corā te tpa: que pdidi infructuose. Fiat h̄ residuū tpis mei sanctificatum in gra tia tua. Et ideo euāgelista volēs aīare ad spi/ritualis exercitij ꝛ laborum inhiationem: po/nit sex consideranda.

Primum pncipale.

Circa primum principale: vbi ponit nobis opariorum in vinea dei cōdu ctio: cum dicitur. Simile est regnū celorum: sunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ hec dnica septuagesima appellatur: q2 nunc repn̄tat eccl'ia tp̄s capti/uitatis israelitice plebis: que ppter sua pecca ta punita fuit in exilitate babylonica p annos septem: vbi sicut ait psal. suspēderunt organa sua: dicentes. Quomō cantabimus canticum ꝛc. Hoc idem dn̄s futuro℞ prescius: ꝯmina/tus fuerat. Jhere. 25. Perdam inqt ex eis vo cem gaudij ꝛ letitie. Qđ etiā mystice expositū in nostra. 70. obseruamus cātica letitie suspē/dendo. s. all'a. Te deum laudamus. Glia in excelsis ꝛc. Quia g̃ hoc tpe signa letitie sunt penitus relinquenda: ꝛ lamenta pn̄ie assumē da: ideo eccl'ia aīat nos in officio hodierno: verbis: exēplis ꝛ pmissis: vt pn̄ie opibus in sistamus fidel'r. Uerbis. Nam in ep'la horta tur nos ad currendum p pn̄ie opera: ad certā dum ꝯtra diabolica tēptamenta. Jn euāgelio vero ad laborandum in ꝯscientie vinea. Exē plis. s. tres viros ꝛ eo℞ dicta pducens in me/dium: q erant peccatores maximi. s. Dauid: cuius verba recitant̄ in missa. s. ipsius introi tu. s. Circundederunt me: ne qs desperet de peccato luxurie. Paulu3 cuius verba sunt in ep'la: ne quis desperet de peccato supbie. Et Mattheum: cuius verba sunt in euāgelio: ne quis despet de peccato auaritie. Promissis. Promittit. n. laborantibus denariū: curren tibus brauium: ꝛ pugnantibus coronā.

¶ Scda ꝯclo est: q̄ methaphorice regnū ce/lorum est pn̄s eccl'ia: vel iustorum vita. ꝛ sic est ꝯparatio tam psone ad personā: q̄z negocij ad negocium: ꝛ est sensus. Negociu3 qđ fit in ec clesia: est simile negocio tali: quod ab hoie pa trefamilias quādoq3 fit. Et ita f3 Greg. re/gnum celo℞ dicitur eccl'ia militans: q2 cum tri umphante facit vnum regnum: in q̄ est vnus rex. s. trinitas. vna lex. s. caritas. vna plebs. s. xp̄ianitas. vna merces. s. eterna felicitas: que hic quodāmodo hētur in spe: ꝛ ibi pcipit̄ in re

¶ Tertia ꝯclo est: q3 iste paterfamilias est ds trinitas: quo ad creationem: gubernationem ꝛ ꝯseruationem oium creatura℞. Singulari ter tamen rōnalium per sue imaginis ꝯsigna/tionem: luminis naturalis impressione3: eter ni premij oblationem. Specialissime autē est pater oium fidelium per vocationem: instru/ctionem: ꝛ nutritionem. Deutero. 32. Nūqd nō est ipse pater tuus ꝛc. Familia eius est vni uersitas viato℞: beato℞: damnato℞: que pōt dicere illud psal. Ipse fecit nos: ꝛ nō ipsi nos ꝛc. vnde Aug⁹. super geñ. dicit. Qđ deus in hoc mundo fecit sibi tristegā: cuius pars supi or est regio lucis: in qua habitant victores. Inferiō aūt est regio tenebra℞: in qua hitant victi. Media ps ē lucis ꝛ tenebra℞: vbi habi tant militātes. Jn supiori est tm̄ gaudiū: in in/feriori tm̄ luctus. in mediū vtrunq3 mixtum.

¶ Quarta ꝯclo est videre de vinea: que sit. Et dicitur q̄ est ꝯsciētia. Nam sicut in vinea debet esse clausura: vt canes ꝛ porci deuastan tes eam arceantur. Sic reuera op3 ꝯscientia3 esse clausam per circūspectionem sensuū exteri orum: ne canes inuidie: ꝛ porci luxurie intrā/tes: ꝛ intima cordis penetrātia per imaginati ones ꝛ affectōes carnales ipām deuastent. Est qda3 felix: quē faciunt aliena picula cautū. Hec vinea habet palmites ꝓ fructibus facien dis: puta que sunt mansuetudo: castitas: patiē tia: ceteraq3 innumerabilia bona: que omnia generaliter in ea adeo sunt plantata: vt afferāt fructum. Hec vinea magnum labore3 exigit quia cum sit bene culta: copiosissimum reddit fructum. Alias fieret sterilis. Prouerb. 34. Transiui per vineam stulti. i. vitam negligē/tis insperi: ꝛ operuerunt faciem eius spine: scilicet sollicitudinis.

¶ Quinta conclusio est videre de operarijs. Nam hec vinea cōmissa est excolenda Ade: ꝛ toti sue posteritati. vnde sicut Ada3 posit⁹ erat in paradiso colere ꝛ operari eum: vt dicit̄ ge/nesis. 2. sic ꝛ nos positi sumus super vineam scilicet conscientiam: que est vinea iustitie exco lendam. Sicut autē mercenarius positus in

vinea sua si neglexerit eam: non solum merce
dem suam perdet: sed etiam deserta vinea exi/
getur ab eo: sic ꝛ nos si eius culturam debitã
neglexerimus: nõ soluꝫ de ea ꝓijciemur: sed
etiam a nobis quod neglectum fuerit: exigetᷣ.
Uinea enim dei nõ extra nos est: sed in nobis
ipsis plantata est. Prima coꝝ. 3. Dei cultura
estis. vnde iste paterfamilias exijt per suã ma
nifestationem. Primo mane. i. pᵃ mundi eta
te: vel in principio discretõis. Conducere opa
rios nõ ociosos: non verbosos: q negligũt vt
dicunt: ꝛ non faciunt. In vineã suam: in qua
. s. palmites virtutum ꝯplãtauit. ¶ Sed heu
in hac vinea pro vino ꝯpunctionis: ꝛ deuotio
nis: ꝛ dilectionis: multi habent vrticam vren
tium carnalium desideriorum: ꝛ spinas ama/
ritudinuꝫ ꝛ odioꝝ. vnde si huic vinee propter
pigritiam nõ adhibeatur debita cultura: spine
ꝛ vrtice succrescentes: vinee crescentiã suffoca
bunt. Et ideo ne fructus iam segniter negliga
tur: hec vinea est putanda: fodienda: custodiẽ
da: vindemanda. Putabitur. n. per vitioꝝ
extirpationem. Nam ſm Ambꝛ. vinea recisa
frondeficat. Semiputata frõdescit. Neglecta
penitus luxuriat. Johis. 15. Omnem palmi
tem in me ferentem fructum purgabit eum.
Foditur per amoris diuini inflãmationem.
Hic. n. amor omnes amores mũdanos ꝛ q̃si
ad radicem vitis subortos eradicat ꝛ euellit.
Custoditᷣ etiam: ne a bestijs nociuis deuastetᷣ
Et ideo turris in medio eius edificatᷣ. Mat.
21. Per quam discretio rõnis intelligitᷣ: qua
mediante aditus bestiaꝝ precluditᷣ. Deutero.
28. Uineam plantabis ꝛ vinuꝫ nõ bibes: qm̃
vastabitur vermibus. Uindemiabitur quoqꝫ
per nostre intentiõis in deum dirrectionẽ: vt
scilicet sicut in vindemia exteriori botri absci/
duntur ꝛ ꝯportantᷣ: sic omne opus bonuꝫ per
nos factuꝫ: de laude hoium abscidatᷣ: ꝛ in vnũ
vltimum finem ꝯportetᷣ: ne verificetᷣ illδ psal.
Uindemiant eam q pretergrediuntᷣ ea.

Scδm principale.

Irca secunduꝫ pᷓncipale: vbi propo
nitur nobis conductorum ad opus
missio: cum dicitur. Conuentõe aũt
facta: vbi sunt due conclusiones.
¶ Prima conclusio est: quia ſm Chrysostᵐ
conuentio est vite eterne promissio. Ideo sal/
uator ad hanc vineam rite ac debite excollen/
dam: ꝓmissione vite eterne plures conduxit:
quantum ad diuersos status hoium: qui sunt
quinqꝫ. s. prelati: mercatoresᷣ: milites: ministri
eccl'ie: ꝛ viri religiosi: ꝛ agricole. ¶ Per eos
ergo q mane conducuntᷣ: accipiuntur prelati:
qui primo vocantur ad opera iustitie. De qui
bus dicit sapien. 1. Diligite iustitiam. Alios
ergo debent precedere in opibus iustitie. Et
ideo mane vocantᷣ. Exo. 8. Cõsurge diluculo
¶ Per hos qui hora tertia vocantᷣ: accipiuntᷣ
negociatores. Quibus congruit hoc quod di
citur. Inuenit alios stantes in foro ociosos:
quia hora tertia forsan signat: ꝙ iter crucifixo
res domini computantur. Mat. 15°. Et erat
hora tertia: ꝛ crucifixerunt eum. Quod dicitᷣ
de crucifixione facta per linguas iudeoꝝ simlᷣ
quia mercatores cõsueuerunt pro lucro suo iu
rare: ꝛ sic quodãmodo linguis crucifigunt.
Lingua enim iurantis: quasi clauus ꝛ lancea
crucifigentis. Ideo eniꝫ iurant: vt eis credatᷣ.
ꝛ sic proximum decipiant. ¶ Per eos qui cir
ca horam vocantur sextam: milites designantᷣ
quia cum hora sexta dominus crucifigeretur:
a militibus vestibus suis spoliatus est. Mat.
27. Signans eccl'ias: que rebus suis a militi/
bus suis spoliãtur. Eccl'ia dicitur cõgregatio
iustoꝝ. ¶ Caput iesu qδ spinis erat corona
tum: signat sacerdotes: qui sunt caput eccl'ie:
qui spinis coronantᷣ: quando decime eis a mi
litibus auferuntur. Johis. 19. Et milites qui
dem hec fecerunt. ¶ Per eos q circa horam
nonam vocati sunt: signãtᷣ ministri eccl'ie ꝛ re
ligiosi viri. Nam hora nona iesus expirauit.
Matth. 27. In quo figuratᷣ: ꝙ ipsi tanqꝫ spiri
tuales separari debent ꝯ carnali affectione.
Per quos signari etiaꝫ possunt simplices lay
ci: qui maxime curam de corpore mystico xp̃i
habent. Isti corpus xp̃i vulneratuꝫ: aromati/
bus condiunt: qui afflictiones sanctorum cari
tatis affectu: ꝛ verbis cõsolationis pie demul
cent. Linthcaminibus etiã inuoluunt: q de bo
nis tpalibus necessitatibus scõꝝ subueniunt.
¶ Per eos q. xjᵃ. hora vocati sunt: signantᷣ
agricole: p quos significari pñt isti simplices.
¶ Et notãduꝫ q hij vocati hora. xjᵃ. interro
gati sunt. Quid hic statis tota die ociosi? Re
spõderunt. Quia nemo nos ꝯduxit. In hora
xjᵃ. signatur oris transgressio. In respõsione
trãsgressionis excusatio. Ipsi qdaꝫ ignorãtes
legẽ: ex ignorantia peccauerunt: sꝫ in rñsione
dicit. Qr nemo ꝛc. se excusantes p prelatos.
Quid. n. est dicere nemo nos ꝯduxit: nisi nẽo
nos docuit: nemo nob p̃dicauit? Isti peccãt ex

ignorātia: prelati ex malicia. Et lz ꝑ fint voca/
ti ad opa iustitie nouissimi tamen iueniuntur.
¶ Scḋa ꝯcl'o est: ꝙ per denarium diurnum
signatur remuneratio que ꝑlato debetur ꝓ cō
tinuatione operis ꝛ doctrine. Et si denarius
detur alijs: tñ non nisi prelato diurnus datur
In quo signatur aureola que debetur: q̄ erit ī
ornamentū rōnalis: ad que spectat doctrina.
Sicut aureola virginis decor est ꝯcupiscibi/
lis in q̄ est mūditia. Et aureola martyꝝ ē orna
mentū irascibilis: in qua fortitudo ꝛ patientia.
vnde dr̄. Ex denario diurno. Denarius dr̄
a decē: eo ꝙ decez nūmos vsuales valeat: ꝛ si
gnat vitā beatā. Naz i denario ē figura speri/
ca: vbi nō est inuenire finem: i quo signaᵗ vite
eternitas. Itē ymago regis inscripta in quo si
gnatur aie ad deuz plena ꝯformitas. Itē ma
teria p̄ciosa in quo eterne fruitiōis sūma signa
tur iocūditas. Itē pulchritudo gratiosa in qua
corporis glīosi grata formositas. Itē denariꝰ
valet decē: q2 obseruātibus decē precepta da/
bitur. Sz diurnus dr̄. Tum q2 tota vita hois
iusti: reputatur q̄si vnus dies. Tuz q2 opanti
in die grē: ꝛ nō in nocte culpe redditᵗ: tuz q2 in
die glīe habeᵗ. Recte igiᵗ denarius diurnus
assignaᵗ eis qui in obsequium christi non par
tem sz vite sue totum diem expendunt.

Tertiuz principale.

Circa tertium p̄ncipale: vbi ꝓponiᵗ
nobis missoꝝ remuneratio: cuz dr̄.
Cū sero aūt. vbi sunt tres ꝯclōnes.
¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ lz eadē sit hora ꝛ tēpus
laboris: ꝛ ichoatio quietis: ꝛ finis opis: ꝛ tp̄s
retributionis: tñ finis mundi ꝓ tpe retributio
nis assignatur: vnde dr̄. Cū sero factū eēt ꝛc.
vbi Rabañ. d. Postq̄ opis diuini reddita ē
ratio: ad remunerationis tp̄s accediᵗ opportu
nū. d. Cū aūt sero eēt fctm̄. i. cū dies totius vi/
te ad vesperū ꝯsumatiōis inclinata fuerit: mer
ces est reddēda. Quare fz Criso. Sero: nō
alio mane reddit mercedē. Ergo adhuc stante
sc'lo: iudiciū est futuꝝ ꝓpter duo. ¶ Primo
q2 ipsa beatitudo futura est merces iustitie. Jō
nō in alio seculo fit iudiciū: sz ante illud. ¶ 2°
ne videant peccatores diei illius beatitudinē.
¶ Scḋa ꝯcl'o est: ꝙ p̄miuz btitudinis eterne
debeᵗ dari ꝛ reddi. Dari qdē ex mera liberali
tate pp grāz boi sine sufficienti merito gratis ꝛ
liberaliter data. Cuz ḡ hō sit totalr̄ obnoxius
ꝛ debitor sui totius idiget dono grē gratū faci
entis per quā sibi deus ꝯdescendat: prius acce
ptando suam imaginē ꝛ voluntatē: q̄z opera/
tionē ab ipso manentē. Quia cū cā nobilior sit
effectu: nullus pōt se facere meliorē: nec opus
deo placēs: nisi p̄us ipse placeat. Ideo neces/
se ē vt ds̄ p̄us respiciat ip̄z q̄z ad munera eiꝰ.
Non. n. q2 bona facimus boni sumus: sz ecō
uerso. Ideo ois radix meriti fundaᵗ in gratia
gratū faciente: cuius ē hoiez facere deo dignū
Et ideo p̄miuz eternū dr̄ nō solū dari sz reddi
etiā tanq̄z debituz ꝛ ꝓ merito quodāmodo red
denduz. vnde dicit. Dñs vinee. i. ds̄ pater: q
est dñs iure creatiōis: q2 vineā plantauit iure
acqsitionis: ꝛ sic eaz liberauit iure emptionis:
ꝛ sic eam ꝓprio sanguine emit iure ꝯseruatio/
nis: q2 facit oēs expēsas: ꝛ oparios mittit: ꝓ/
curatori suo. s. xp̄o. Pater dedit ei oia in ma/
nus. Johis. 13. Pater nō iudicat quenq̄z: sz
oē iudiciuz dedit filio. Voca oparios: siue bo
nos: siue malos. vnde apoc. 14. Opa. n. illo/
rum sequuntur illos. Et ideo subdit. Et red/
de illis: statim sine dilatione. Mercedem suā
totam sine diminutione. vnde apostolus pri/
ma corinth. 3. Vnusquisq̄z propriaz mercedē
accipiet fm laborem suum.
¶ Tertia ꝯcl'o ē: ꝙ i remunerādo ds̄ magis
pōderat caritatis magnitudinē: q̄z opeꝝ diffi/
cultatē vel multitudinē. Et h̄ quo ad p̄mium
substātiale: qd̄ est ds̄: q2 est substātia totius no
stre salutis ꝛ btitudinis: ꝛ illo pfecte habito p/
fecta ē nobis btitudo. Per solā aūt caritatez p
fecte habeᵗ: q2 vbi caritas: ibi ds̄ ē. Johis. ꝑ.
Deus caritas est. Et ideo pz: ꝙ faciens opus
minoris laboris ex maiori caritate ꝛ feruentio
ri deuotione plus meretur de premio substan
tiali: q̄z faciens opus maioris difficultatis ex
minori caritate. vnde Gregori. Multi tarde
incipiunt: ꝛ tamen eos sepe g ipsos añcesserūt
antecedunt. Nam dominus in suo sacrificio
non pensat quantum: sed ex quanto ꝓferatur.
Vnde licet illi qui primo venerant videntur
recedi p̄us: sz aliqñ aliomodo fit. Jō dic̄. In/
cipiēs a nouissimis. Ratio: q2 qñq̄z ꝯtingit q
nouissime intrant religionē: dolent se tarde ve
nisse: satagunt recompensare damnuz tempo
ris amissi: ꝛ feruentiores inueniuntur in ope
ribus iustitie ꝛ penitentie: ꝯsiderātes tp̄is bre
uitatē. Et sic quandoq̄z meritis equātur ꝛ etiā
precellunt eos qui preuenerūt: ꝛ sic nouissimi
sunt primi ꝛ ecōtra. Nō tñ ꝓpter h̄ in hac spe
dz quis pigritare qñ fit p̄us: lz aliqñ sic ꝯtigat
nō tñ semp: vñ securiꝰ est festiare q̄z differre.

¶ Quarta ↄclusio est: ꝙ licet plures in diuersis
statibus: diuersimode diuersis tꝑibus: ad hu
ius vinee culturam: ⁊ ad laboris remunerati/
onem sint vocati: oibus tamen vnus datur vl'
debetur denarius. vnde dicit. Cum venissent
ergo qui circa vndecimā horam venerant: ac/
ceperunt singulos denarios. i. vitam eternā:
que fm Aug. equalis erit oibus: nulli longi/
or: nulli breuior: meritoꝝ tñ diuersitatis fulge
bunt. Alij magis: alij minus. Pria cor. 10.
Stella differt a stella in claritate. Et xp̄s Joh.
16. Jn domo patris mei ⁊c. Hic aūt denariꝰ
vnus est in se. multiplex autem propter accipi
entiū differētiam. ¶ Et nota ꝙ oibus ē vnus
denarius. s. retributio. Eadem oibus ꝑfectio/
nis mēsura. Nā recta quedā ↄsilia ꝓcedūt re/
cta desideria ⁊ recta opa. Qd. n. sine consilio
volumus vel agimus ad culturā vinee nō per
tinet: ꝙ̄ diu. n. sumus in via ⁊ in stadio curri/
mus ⁊ in vinea laboramus. Plus ↄsilio d̄ ꝑ
fectione attingimus: ꝙ̄ affectu possumus ipri
mere: ⁊ in ope explere. Quis. n. est qd̄ se de/
bere vel decere cognoscit: ꝑfecte amplectit vo
lūtatis ⁊ explet ope? Multa. n. cognoscimus
q̄ faciēda sunt: ⁊ nō ea statim volumus. Mul
ta etiā volumus que non facimus ⁊ facere pos
sumus. Tunc in patria qcq̄ vnusquisq̄ debere
vel docere cognoscit: totū vult: totū implebit:
nō erit plus in ↄsilio ꝙ̄ in desiderio: nec in de
siderio ꝙ̄ in operis exercitio Eadem ergo for/
ma ꝑfectionis erit in ratiōe: que in voluntate:
⁊ hec est iucunditas perfecta dei: quia ex nulla
parte inuenitur inequalitas: ⁊ implebitur illd̄
Apoc. 21. Longitudo altitudo eius. s. ciuitatis
ꝑ quam aīa signatur equalia sunt. s. cogitatio:
voluntas: ⁊ opus.

Quartum principale.

c
Jrca 4m ꝓncipale: vbi ꝓponit nobis
ꝓus ↄductoꝝ murmuratio cum dicit.
Veniētes aūt ꝓmi. vbi sūt. 2. ↄ°es.

¶ Prima ↄclo est: ꝙ sancti intra se d̄ magni
tudine diuine clementie quodāmodo murmu
rant: hoc est admirantur: videntes ꝙ d̄s tam
copiose ⁊ supra merita electos suos remune/
rat: ⁊ citius ⁊ copiosius qñq̄ tarde venientes
ꝙ̄ longo sibi tꝑe fuientes: dum. s. illi sanctos
superant in caritatis magnitudine ⁊ feruore.
Jtem ista murmuratio pōt signare diuine pa/
tientie admiratione: dum sancti vident puer/
sos in mundo isto florere ⁊ in cunctis ꝓspera/
ri: ⁊ ecōuerso bonos ⁊ innocentes deprimi in
omnibus ⁊ tribulari. vnde Abacuch p°. Qua
re nō respicis sup inique agētes ⁊ taces ↄculcā
te impio iustiorē se? Unde dicit. Veniētes āt
primi. i. ꝓmo vocati. Arbitrati sunt ꝙ plus es
sent accepturi: sed frustra vt dictū est: quia accepe/
runt ⁊ ipsi singlos denarios iuxta conuentio/
nem: ⁊ ideo murmurabant.

¶ Scd̄a ↄclo est: ꝙ causa huiꝰ murmuratio/
nis fuit: quia ineq̄liter merētibus ꝯstituit eandem
remunerationem. d. Hij nouissimi vna hora
fe. ⁊c. s. in ꝓmo. Qui portauimꝰ pondus diei
⁊ estus. Largitio. n. seu dispēsatio in presenti
⁊ glie i futuro nō potest a nobis dijudicari: cur
. s. vni plus: alteri minus largiat: sed eius ordia
tioni: qui pōderator est spirituum: ⁊ cui omne
corpus: ⁊ voluntas loqtur: est penitus relinquē/
dum: ꝓpter h: quia primam gratiam nullus me
reri potest de ↄdigno. Gloriā vero possumꝰ
mereri ex ordinatiōe diuina: non tñ mensurat
fm actum exteriorē qui soli deo quo ad eiꝰ va/
lorem notus est: vnde pondus pōt signare le/
gis mandatum: estus temptationū calores por/
tamus. i. succumbimus.

Quintum principale.

c
Jrca quintū principale: vbi ꝓponit
nobis murmuratiōis iusta reꝓhēsio
cū dr. At ille rñdēs. vbi st. 4. ↄ°es.

¶ Prima ↄclo est: ꝙ d̄s murmuratione iniu
stam reꝓmit ꝑ suam equitatē: ⁊ ex eo ꝙ nō infert
iniuriam. Unde d̄s nō agit iustius cum vno ꝙ̄
cum alio fm Richar. in 4° suo. Sed vna dei
actio non pōt esse iustior alia: nisi aut ꝑ ↄpara/
tionem ad voluntatē eius a qua egreditur: aut
ꝑ ↄparationē ad effectū ad quem terminatur.
¶ Primo° deus non agit iustius cum vno ꝙ̄
cum alio: quia vna ⁊ eadē est eius volūtas a qua
egreditur ois eius actio circa creaturam. Nec
fom°. Nam ꝙ̄uis cum alio agat maiorem effe
ctum iustitie ꝙ̄ cū alio: tamē nō seqtur ꝙ actio
eius circa vnū sit iustior ꝙ̄ circa aliū. Justitia
enim in q̄dam equalitate ↄsistit: siue fm quātita/
tem: siue fm ꝓportionē. Equalitas autē vtra
q̄ tanta ē in paruis ꝙ̄ta in magnis. Propor
tio enim quatuor ad duo eq̄lis est ꝓportio. vi/
ginti ad decē: vtraq̄. n. est dupla: Deus. n. in
agēdo: cū quolibet fuat eq̄litatem ꝓportionis i
diuisibili. Ad hoc aūt nos nō astringimur ꝓ/
pter difficultatem in nobis mediū attingendi:
vt dicit phus. 2. Eth. Et ideo ꝙ̄uis iustiꝰ pos
sumus agere cū vno ꝙ̄ cum alio: plus ad pun/
ctale medium appropinquando: non sic potest

dici de deo. vnde dicit. Amice nō facio tibi iniuriam: ex eo q̄ facit iustitiam. Nonne ex denario &c. Et s̄m Ihero. Ex cōformitate imaginis: & reformatione. Dicit autem viiij: q̄r vna equalis fuit singulis murmurādi occasio.

¶ Secunda cōclō est: q̄ lȝ per peccatum sim⁹ filij ire: tamen dicimur amici eius ꝓpter caritatem: quam hȝ ad nos: lȝ eum offenderimus multiplr̄ vt inimici. vnde vocat eum amicum per fidei susceptionem: & per actionem vel caritatis vnionem. Tolle qđ tuum est. q. d. si tu seruares denarium decalogi: ego tibi redderem denarium mercedis eterne. Tolle ḡ qđ tuum est. i. penaȝ eternaȝ: quam meruisti propter p̄ceptoꝝ cōtemptum. Et vade. s. in ignē eternum: vel si murmur de bono sumitur. vnde q murmurauit: nō tamen in murmure p̄tinax fuit. Tolle qđ tuuȝ est. i. vitam eternam quam promisi. Et vade in gaudium domini tui. Nec tibi displiceat: si absq̄ damno tuo alius tecum p̄mietur. Si vero murmuratio sumitur pro admirari: tunc sic. Tolle &c. i. desine admirari: q̄r bonitas mea est inhausibilis & infinita.

¶ Tertia cōclō est: q̄ omnia que nobis ex diuino arbitrio conferunt̄ cōtra talia nō est murmurandum. Cuius ratio est: q̄r voluntas dei est causa oīum que sunt. Si. n. haberet dei voluntas cām: erit aliquid: quod antecedat volūtatem dei: qđ nefas est credere. Qui igit̄ querit. quare fecit deus h̄ vel hoc? Respondetur Quia ipse voluit. Qui autem q̄rit. quare voluit? maius aliquid querit: q̄ȝ sit dei voluntas Nihil autem aliqđ maius inueniri pōt. Compescat ergo se humana temeritas: e tillud qđ non est: nō q̄rat: ne illud qđ est non inueniat. Hec Augu. vnde sequitur. Volo autem &c. Huic. i. in p̄nia feruenti. Sicut &c. s. innocētia torpenti. Et ne illicita credatur ista voluntas: subdit. An non licet &c. Quia. n. voluit: ideo licitum est. Nihil enim potest velle: nisi licitum & bonum.

¶ Quarta cōclō est: q̄ inuidus q̄ntum in se est nititur impedire libertatem diuine bonitatis. Nam oculis tuis deberet placere pulchritudinem bonitatis mee: sicut oculis sanis nāllter grata est lux. Eccl'i. xj. Dulce lumen &c. Sȝ oculi tui sani non sunt. Et sicut dicit Augu. Palato nō sano pena est panis: oculis infirmis odiosa lux. Tantum. n. monstꝝ est inuidia: q̄ oēs sensus peruertit. Non pōt bonum audire de illo: cui inuidet. vnde. p̄. Re. 18. Cum audisset Saul de strēnuitate Dauid: doluit & puertit visum. vnde seqr̄ ibi. Iaȝ nō rectis ocl'is aspiciebat saul dauid. Silr̄ linguā vñ de fratribus Ioseph dicit̄ geñ. 37. Qđ nō poterant ei q̄cq̄ȝ pacifice loq. Sequit̄. An oculus tuus neq̄ȝ est. Oculus. s. rōnis: q̄ puerse iudicas: & meā bonitatem arguendū putas. Quia ego bonus sum: ex nā. s. bonitatis mee dona gratie & glorie coīcans. Chryso. De dato eius nemo iuste murmurat: q amplı⁹ dat q̄ȝ hō desiderat.

Sextū p̄ncipale.

Sextum p̄ncipale est de dictoꝝ ad ꝓpositum applicatiōe: cum dicit̄. Sic erunt &c. vbi sunt due cōclusiones.

¶ Prima cōclō est: q̄ saluator. d. Sic erūt nouissimi p̄mi &c. Ostendens q̄ vndecima hora venientes. s. illi qui in vltima senectute conuertuntur: fierent audiores: ne se existimarēt minus habituros. vñ dicit. Sic. n. nouissimi dūmodo plus ferueant amore: erunt primi. i. in p̄mij retributōe. ¶ Ratio est. Multi. n. p̄ys feruentes: postea torpent. Et eꝯ°. Multi p̄us frigidi: postea inardescūt. Faciamus igit̄ s̄m cōsilium Senece. qđ in timere fieri cōsueuit: vt qui tardius exiuerāt: moram velocitate cōpensent: vt patuit in Magdalena: q̄ tarde incepit & multos alios caritatis feruore antecessit. vl' sic. Nouissimi in ꝓpria reputatione. Erunt p̄mi. i. digniores in diuina acceptatiōe. Et iō dicit Chryso. Erunt p̄mi &c. Eos occulte insinuat: qui a principio virtute claruerūt: & postea v̄tutem cōtēpserunt: & rursus eos q a malitia reducti sunt: & multos supercellebāt.

¶ Scđa c° est: q̄ arcta est via que ducit ad penitentiam. & pauci gradiunt̄ per illā. Ideo viuamus: vt pauci a seculariū nos tumultu separando. vñ infert Ansel. di. Quapropt̄ q̄cūq̄ȝ nō dum viuit vt pauci: aut vitā suā corrigēdo se colligat inter paucos: aut cuȝ ml'titudine timeat reprobationē. vñ dicit. Multi sunt vo. ad fidē & meritū: pauci vero ele: ad caritateȝ & btitudinis p̄miuȝ. vnde Gre. d. Ad fidē. n. plures veniunt. & ad celeste regnum pauci ꝑducuntur. Pleriq̄ deuȝ vocibus sequunt̄: & moribus fugiunt. ¶ Ex h̄ igit̄ duo pensare debemus. ¶ Primū est vt de se nemo p̄sumat q̄r & si iam ad fideȝ vocatus est: vtꝝ ad regnū sit eligendus: nescit. ¶ Scđm vt vnusquisq̄ proximum suum: quem iacere in vitijs cōspicit: despicē nō audeat: q̄r diuine mīe diuitias ignorat.

¶ Dominica in .lxª. Sermo .37. de euãg°.

Cum turba

c plurima ↄueuirent ⁊ de ciuitatibꝰ ꝓparent ⁊c. Luc. 8. Secũdũ q̄ dicit phs. 2° phi. Omnia agentia agũt ꝓpter finem. Sȝ q̃ beatitudo ē finis humane salutis. Saluator volẽs nos beatificare: coagit ad salutẽ tanq̄ȝ in finẽ et ideo in finem non ꝑ nos: sed ab alio ordinamur. Tum q̃ tota natura coopat̃ ad dm̃: sicut instrumentum ad agens principale: tũ q̃ particulares cause mouent̃ a causa vniuersali. Sicut rector ciuitatis qui intendit bonuȝ commune: mouet suo imperio omnia ꝑticularia officia ciuitatis. Et ideo necesse est vt huiusmodi natura ꝟtute principalis agentis quasi instrumẽtum ꝓpter finem beatitudinis virtualr̃ cause vniuersali coopetur que est voluntas diuina: que in bonum vniuersale se extendit. vt innuit̃ i euãgelio sub methapora semis. vnde Theo. Non cessat autẽ dei filius in nostris animabꝰ seminare nõ solum cũ docet: sed etiam cũ creat in nostris animabus semina sua cuȝ dicit̃. Cũ turba multa ⁊c. vbi tria notant̃ aduertenda

Primũ principale.

Circa primũ principale: vbi ꝓponitur
c nobis satoris liberalitas cum dicit̃.
Cũ turba plĩma. vbi sũt sex ↄcl'ones.

¶ Prima conclusio est euidere qs dicat̃ sator et dicit̃ ꝟm quẽdam q̄ sator coiter dicit̃ ille: qui intendens fructuuȝ ↄsecutionẽ: originẽ generis illoꝝ fructuuȝ habilitat ⁊ disponit: siue seminãdo siue plantãdo tempore opportuno: vt sic crescendo ꝟm genus suũ ꝓferat sibi fructũ.

¶ Secũda conclusio est q̄ multi sunt seminatores spiritualium: que heu quasi omnia ꝑierunt. vnde conqueritur Ber. dicens. O genus adam q̄ȝ multi seminauerunt in te: ⁊ tamẽ ꝑciosuȝ semẽ q̄ȝ male perit. Seminauit in terra nostra pr̃ de corde suo filiuȝ: filius veritatẽ: spiritus sanctus caritatem. Angeli prudentiaȝ Apostoli substantiaȝ. Martyres fortitudineȝ Confessores iustitiam. Uirgines castitatẽ. et quilibet iustus meritoriam actionem.

¶ Tertia conclusio est q̄ licet diuersi diuersimode diuersa seminauerunt: tamẽ ꝓprie ⁊ ꝑ̄ncipaliter hunc satoreȝ intelligimus saluatorem qd̾ ostẽdit Eusebius. d. Exiuerunt autem a patria celesti: ⁊ ad homines descenderunt non tñ vt sererẽt. Nec q̄ȝ. .n. erãt satores: sed administratores spũs in mysteriuȝ missi. Moyses ẽt ⁊ ꝓphe post eum nõ seiauuerunt hoibꝰ mysteria regni celoꝝ: sed retrahẽdo insipiẽtes ab errore negtie: ⁊ ydoloꝝ cl'tu. Solus aũt oiȝ sator ꝟbum dei exiuit euãgelizaturus noua semina. s. mysteria regni celoꝝ. Et iõ dicit etiã Beda. Satorem istum nullũ melius q̄ȝ filiuȝ dei itelligere possumus: q de sinu patris: qua creature nõ erat accessus: egrediẽs ad h̄ venit in mundũ: vt testimonium ꝑhiberet ꝟitati.

¶ Quarta ↄ° est: q̄ iste sator celicus ad recipiendum efficaciter h̄ semen diuum: cor humile ⁊ discretũ habilitat ⁊ disponit: ifirmitates morales admonẽdo: ⁊ spũalem ꝑfectũ ꝓmonẽdo Nam ꝟm Ambr. fragilitas humana firmuȝ neqt in tanto secl'i lubrico tenere vestimentum ⁊ aduersus errorẽ remedia: cui bonus medicus demõstrauit. Spem venie iudex misericors nõ negauit. Qd̾ notat̃ cum dicit̃. Cũ turba plĩma. s. in mũdi sollicitudinibus dispsa cõueniret. s. i vno ꝓposito deo adherẽdi. Et de ciuitatibus: nõ de villulis rurẽsibus: innuẽs q̄ nõ solum simplices: sȝ ꝑiti ⁊ magnates xp̄ȝ q̄ñȝ sequebant̃. vnde dicit̃. Propabat ad ih̄ȝ vt ꝟȝ exigentiã cuiuslȝ oibus sua beneficia cõicaret: donãdo: alendo: sanãdo. vnde ꝟm Ambro. Dñs ↄtulit ml'tis varia gnã sanitatũ: nec tpe: nẽ loco cepit a studio sanãdi turbã cohibẽ

¶ Quinta ↄ° est: q̄ lȝ ꝑabola sit rex dissimilium sub aliq̄ sil'itudine facta ↄꝑatio: ⁊ q̄busdaȝ eẽnt obscure ꝑꝑ eoꝝ malitiaȝ: tñ dñs vsus est freq̄nter ꝑabolis ꝑꝑ sex motiua. ¶ Primuȝ q̃ simplicibus dabãt claiorẽ intellectum: ⁊ si non ꝑ̄ma auditõe: saltem iterata replicatõe seu ẽt expositõe. vbi discipuli intellectũ hꝰ ꝑabole petierunt sibi a xp̄o exponi. ¶ Scd̾o vt indignis secreta fidei nõ pãderent̃. vñ Mat. 7. Nolite sctũȝ dare canibus. ¶ Tertio vt vestigium diue sapie in creaturis singl'is discamꝰ ingrere: ꝟm illd̾ Ro. p̊. Inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sunt ⁊c. ¶ Quarto vt ex paucis ꝟbis pl'es intellectus inuenirent̃. ¶ Quinto vt attentiores faceret auditores. Cõsueuerunt. n. hoies in obscuris: q̄i in q̄busdaȝ raris se plus exercere: ⁊ manifesta ↄtẽnere. ¶ Sexto vt a simplicibꝰ facilius eiꝰ doctrina retineret̃. Ex cognitis quippe manuducit̃ intellectus ad cognitionem aliorum. Et hoc est qd̾ dixit. Per similitudinem. i. in parabola.

¶ Sexta pclo est: q2 q2 penitēs etiā sator operum pnie: vt fructum metet vite eterne. Ideo tria exire dz. ¶ Primum est claustr male cōsuetudinis: a q̄ dominꝰ vocat. Iohis. 11. Lazare veni foras: vbi ille q̄triduanus fetidus ⁊ ligatus: ad vnam vocem pdijt foras. Peccator autē totiens vocatus: adhuc pdire recusat
¶ Scōm est pcupiscentia carnis. Nam cum duplex sit concupiscentia. s. oculorum ⁊ carnis: vtraqz est per gratiam restringēda: quia vtraqz est labes aie: que cito maculat: ⁊ vix abstergi pōt: ⁊ ignis qui vix extingui pōt: ⁊ ideo deus est adorandus deuota orōne: vt rore sue gratie hanc in nobis restringat. vnde sapi. 8. Scio q aliter nō possum eē ptinens: nisi ds det
¶ Tertium est vanitas vite secl'aris: ex q̄ etiā mundus eiecit nos. Mat. 2°. Surgite ⁊ ite: q2 non hētis hic regem. vnde Ihero. Contēnendus est mundus: ēt si prosp̄is rebus aiuz demulceat.

Scōm principale.

Irca scōm principale: vbi pponitur nobis seminis realitas: cuz dicitur. Seminare semen suū. vbi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima pclo est videre quid sit semen. Et dicit Hugo: q semen est cuiuslibet rei exordium. Proprie tamen semen dicit: qd in agro spgitur ad gignendum fructum. vnde dicit semen a sero ris. rui. rere. satū: quod idez est qd seminare. Si autem de arbore dicā insero inserui: facit etiā pticipium insitus: nō insertus. Grecismus tamen ponit versus. Est aiator semē cāpoqz sator. Semēti pprie sementinū quod in archa. Claudit atqz suo spargetur tēpore in agro ⁊c.
¶ Scda pclo est: q saluator q̄druplex semen seminauit: vt hz genus vniuscuiusqz pferret fructum. ¶ Primum fuit semē increatuz. s. seipm seminatum in terra fecunde virginitatis. ¶ Scōm fuit semen innatum. s. interra humane fragilitatis. s. posse: velle: ⁊ nosse: q̄ pcurrunt ad omne bene agere. ¶ Tertiū fuit semen inspiratuz: qd est multiplex. s. virtutes dona: btitudines: ⁊ fructuum delectationes.
¶ Quartum semen fuit semen reuelatuz: pura doctrina euāgelica: que docet qd credenduz sit: quid agendum: quidue appetendum.
¶ Tertia pclo est: q quilz hō cum etiaz sator dicatur: dz quatuor seia seminare. s. cogitationes mūdas: affectiōes sanctas: locutiones vtiles: ⁊ meritorias actiōes. vñ ad Gala. 6. dr. Benefacientes nō deficiamus: tpe aūt suo metemus nō deficientes. vnde ⁊ Ecc̄e dicitur. Mane semina semen tuum: ⁊ vespe nō cesset manus tua. q. d. incipe benefacere in iuuentute: ⁊ psеuera vsqz in senectam ⁊ senium.
¶ Quarta pº est: q deus oia beneficia sua q̄ in nobis creauit: solo verbo fecit: sm illd psal. Ipse dixit ⁊ facta sunt ⁊c. Ideo pueniēter semini cōparat pter multa. ¶ Primo pp virtutem pncipiandi: q2 sicut semen est pnm in nālibus: sic verbuz dei in moralibꝰ. Ro. 10. Fides. n. ex auditu ⁊c. ¶ Scdo pp similitudinem spgendi. Nam sicut semen manu accipitur: ⁊ sic spgitur: sic verbum p manu. i. ope accipi dz: ⁊ tunc ore spargit: sm illd actuuz p. Cepit ihs facere ⁊ docere. ¶ Tertio pp vtilitatem fructificādi. Actu. 12. Verbum aūt dñi crescebat ⁊ mltiplicabat. ¶ Quarto pter necessitatem reficiendi. Non in solo pane viuit hō ⁊c. ¶ Quinto pter similitudinem piclitandi. Nam sicut semen alicubi perit: alicubi non: sic verbum dei: vt patet in euangelio.
¶ Sexto pter similitudinem coicandi. Nā sicut semen vbiqz in agro indifferenter spgit: sic verbum dei bonis ⁊ malis proponitur.
¶ Septimo propter h: q2 sicut semen nō fructificat: nisi in terra bene culta ⁊ supposita supiorū influentia: vt detur aura tempata: sic nec verbum dei fructificat nisi terra cordis conuenienter fuerit disposita ⁊ supposita sancti spūs influentia: tanqz summe necessaria: pluuia deuotionis irrigata. Et hoc est quare dicit seminator: q frequenter solet seminare semen suuz. s. verbi exterioris sm humanitatem: ⁊ interioris sm diuinitatem. Aug. Cathedram hz in celis: qui corda hoium docet in terris.

Tertium pncipale.

Irca tertium pncipale: vbi pponitur nob hoc semen recipientiuz qualitas: cum dicit. Aliud cecidit secus viam: aliud in petraz. aliud in spinas. ⁊ aliud in terram bonam. vbi sunt sex pclusiones.
¶ Prima pclo est: q per agr istuz signatur humana nā siue mens humana. Nam sicut ager p fimuz pinguis efficit: ⁊ debita cultura habilitat ad fructificanduz. sic mens humana pinguedine gratie: doctrine ⁊ vtutuz saginat Et iō noiat speciosa deserti. De q̄ psal. Pinguescent speciosa deserti. vnde mēs humana bene culta: a vitijs dicit deserta. Et speciosa dicit: q2 est donis ⁊ virtutibus adornata.

¶ Secunda conclusio est ista. ꝙ ager iste est
diligẽter excolendus. vt dicitur prouerbio.
24. Diligenter exerce argumentũ. Et hoc fit
tripliciter. ¶ Primo euelendo vrticas vitio-
rum. ¶ Secundo amouendo spinas mun-
danaꝝ solicitudinum. ¶ Tertio faciendo cu-
stodiam quinq꞉ sensuum: qꝛ dicit̃ prouer. 24.
Per agꝝ pigri trãsiui: ⁊ per vineam stulti.
Et ecce totum repleuerũt vrtice: ⁊ opperuerunt
faciem eius spine: ⁊ maceria lapidum destru-
cta erat. ¶ Ratio primi est: qꝛ sicut turpis pi-
ctura deturpat domum: sic vitia deturpãt ani
mam. Nam aia pctis viciata: non põt tp̃alibꝰ
resistere. Et ideo occurrunt fantasmata turpi-
um reꝝ: q̃bus anima intrinsecus maculatur.
Geñ. 8. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis
ꝓna sunt ad malum. ¶ Ratio scd̃i est. Nam
sollicitudo mundanoꝝ: multũ impedit dispo
sitionem ad gratiam: qꝛ ad dispõnem requirit̃
status interioris: diligens excaiatio ad admo-
uendum obstaculum. Et ideo opꝫ vt aia disꝑ
sa per sensibilia: ⁊ extra se posita: recoligat̃ in
seipsa ad inuestigandũ de obstaculo. Per ni-
hil autem tm̃ disꝑgitur: sicut per sollicitudinẽ
exterioꝝ. vnde Matth. 6. Nihil solliciti sitis
anime vestre q̃d manducetis. vbi non ꝓhibet̃
necessitas reꝝ: sed sollicitudo de tp̃alibus: que
multum reuocat a sollicitudine eternorum.
¶ Ratio est: qꝛ omnis tẽptatio oritur ab inor
dinatis ꝑceptibilibus sensuum. Quanto eniꝫ
frequentius percipis ea: que mundi sunt: tan-
to affectus tuus ad ea ꝯcupiscẽda magis inar
descit. Et ideo diligenter sensuum custodia est
adhibenda. Prouer. 4. Omni custodia ser-
ua cor tuum: q̃m ex ipso vita procedit.
¶ Tertia ꝯcl̃o ẽ: ꝙ si sic ager debita cultura ꝑ̃
paratus fuerit: tunc ꝓculdubio sator semẽ gra
tiarum ⁊ ỽtutum in eum seminabit. Naꝫ gra
tia gratum faciens in ordine ad acceptationeꝫ
diuinam est q̃dam integritas: ⁊ quidam decor
oium virtutum. Sicut. n. pulchritudo faciei
nõ est vna qualitas: sed integritas exurgens
ex multis. s. colore: figura: magnitudine: ⁊ ꝓ-
portione. Ita gratia q̃ est anime decor: est in-
tegritas exurgẽs ex oibus virtutibꝰ: qꝛ nullꝰ
est deo acceptus ⁊ gratiosus: nisi sit ꝓmptus
ad singula bonoꝝ operum virtuosoꝝ. Talem
aũt ꝓmptitudinem hꝫ hõ ꝑ oẽs virtutes q̃bus
exit in actus virtuosos: quas. s. virtutes gra-
tia causat in aia per modum seminis pullulan
tis in meritorias actiones.

¶ Quarta ꝯcl̃o est: ꝙ qꝛ cum sit aliq̃d semen
quod seminatur in intellectu. s. verbum dei;
⁊ aliud semen q̃d seminat̃ in affectu. Et h̃ est
bonum ꝓpositum: puta opa pn̄ialia: ⁊ est se-
men q̃d seminatur in actu: vt sunt opera mĩe.
Quodlibet istoꝝ patitur tria impedimenta.
¶ Primo. n. semen intellectus impeditur in
assiduitate: in qua verbuꝫ vilipenditur. vnde
Augu. Predicatio si raro est: non sufficit. si
assidua: vilescit. Et ideo vie cõparat̃. d. Aliud
cecidit secus viam: ꝓpter transeuntium ꝯcul-
cationem. vnde dicitur. Et cõculcatum est. s.
dum ꝯtemnitur. Et demones tollunt illud: q
per volucres intelliguntur: quãdo. s. impedi-
unt: ne fructum faciat. ¶ Scd̃o impedit̃ pre-
sumptuosa ꝯfidentia liberi arbitrij: que ꝓpter
firmitatem petre ꝯparatur. Sed est absq꞉ gra
tia: sicut petra absq꞉ humore: ⁊ ideo natũ aruit
Verbum ĝ q̃d seminat̃ supra mentẽ de se cõfi
dentem: cadere supra petrã dicit̃. Nã petra pa
tenter recipit: ⁊ sub terra abscondit: ⁊ signat il
los: q corde parato ⁊ facili verbum ꝑcipiunt.
Sꝫ inq̃ꝫtuꝫ petra arida est nihil hñs humoris
ip̃m non nutrit. Et signat eos f̃m ꝙ non hñt
humorẽ gratie: sed magis de ꝓprijs viribus:
q̃ꝫ de gratie virtute ꝯfidunt. Et sicut nõ nutri
tur nec crescit: sic ẽt ỽbum dei non ꝓficit. vñ
dicit̃. Et natũ aruit: qꝛ non hẽbat humorẽ. Et
sequit̃. Ad tp̃s credunt: ⁊ in tp̃e temptatõis re
cedunt. i. cito a ꝓposito mutant̃. Et hij radices
non hñt: qꝛ cito a proposito euellunt̃. Planta
q̃ꝫto ꝓfundius imittit radices: tanto altius sur
get. sic q̃ꝫto q̃s maioreꝫ firmitatẽ hꝫ in bono ꝓ
posito: tanto amplius in bono ope calescit. vñ
eph. 3. In caritate radicati. ¶ Tertio impedi
tur in abundãti sollicitudine. q̃ spinis ꝯpatur:
qꝛ sollicitudo sicut spine lacerat ⁊ pungit. vn-
de dicit̃ ꝙ in spinis cecidit. Diuitie aũt ⁊ volu
ptates spine nõ sunt f̃m se: eo ꝙ nõ lacerãt: sꝫ
sunt occasio ⁊ origo sollicitudinũ: que mentem
cruciant. Et ideo spine dicunt̃ ꝑꝑ ꝯsequenteꝫ
effectuꝫ. De diuitijs pꝫ f̃m Grego. qꝛ hñt la
borem in acq̃rendo: timorem in possidẽdo: do
lorem in amittendo. Simil'r voluptates cum
labore acq̃runt morsum ꝯscie: flagellant in pe-
nitente asꝑitate pn̄ie: ⁊ nõ penitenti infligitur
eternus cruciciatus. ¶ Scd̃o semen affectus
tripl'r impedit̃. ¶ Primo ꝑ carnalẽ delectati
onem: qꝛ secus viaꝫ seminat̃. Carnales signã
tur ꝑ viam: q sequentes diabolum: ab eo ꝯcul
cantur. Secus viam sunt q istis sociant̃: ⁊ ꝑ

malam societatē bonum ꝑpositum impeditur Prima cor. 15. Corrūpunt bonos mores colloquia praua. ¶ Secundū est mentis induratio. vnde dicit. quod supra petram. i. per mentis indurate obstinationem. Cor dux aliquando quantūcunqꝫ obstinatū penitere proponit. Sed mentis duritia ad effectū ꝑducere nō ꝑmittit. ¶ Tertiū est peccati excusatio. vnde dicitur: ꝙ seminat inter spinas: qđ fit quando ꝑpositū ipedit ꝑ peccati defensionē: seu excusationeꝫ: qꝛ hec suffocant bonū ꝑpositū. vnde tales signant ꝑ heritiū. ¶ Tertio semē i actu ē triplr ipedit. ¶ Primo ꝑ mentis elationē. vnde bonū opꝰ qđ nō fit cū humilitate est semē qđ cecidit secus viā. Illđ. n. nō abscōdit: sed aues id est vane cogitationes tollūt illud. Quāto aūt opus est melius ⁊ laudabilius: tanto cautius est abscondēdū: qꝛ magis insidiat diabolꝰ: ad perdendū ꝯpassioneꝫ cordis. ¶ Secundū est duritia cordis: et ē semē: qđ cecidit supra petrā Quidam eni ita aridi sunt: ꝙ licet de suo errogant elemosinā: vel per cōsuetudinē vel ꝑ aliorum exempluꝫ: vel ne icurrāt pudorē: vel pauperuꝫ accusationē: sed nullā habent pietatis affectionē: Magis aūt accepta ē deo ipa affectio ꝙꝫ opus. Prima Joh. 2. Qui habuerit substantiam huius mūdi. ⁊c. nō dicit clauserit misericordiā suā sed viscera. ¶ Tertiū est murmuratio. qñ aūt fit cū murmure: ⁊ nō cū hylaritate: tunc semē bone actionis cadit inter spinas Ipse eniꝫ strepitus murmuris: quasi quedam spine ⁊ aculei sunt mentis. Esa. 34. Orietur i domibꝰ eius. i. in ꝯsciētijs spine ⁊ vrtice. Jō strepitus spinaꝝ in igne habent sonum ad instar murmuris. Psal. Exarserūt sicut ignis i spinis ⁊c. Sic cupidi qui dū ardent in igne cupiditatis nō nisi cū murmure dant: et ꝯtꝫtuꝫ ad strepitum murmuris exardescunt sicut ignis i spinis. vnde dicit. Et semel exorte spine suffocauerunt illud. Qꝛ ⁊ si tales aliqđ bonum opꝰ faciunt murmuratiōe meritū extingūt.

¶ Quita ꝯclo ē videre q̄re seminauit in petra ⁊ i spinis: et secus viā. Seminator iste per quē xp̄s intelligit: qui primo seminauit: ꝑ angelos reuelationes: ꝑ moysen precepta: ꝑ ꝓphas ꝓmissiones: et tādē ꝑ se ipsuꝫ exijt seminās euāgelicas iformatiōes. dicit ꝟm Criso. Si seminator creatꝰ ⁊ terrenus sic seminaret: vtiqꝫ incusaretur: qꝛ nō pōt facere de petra nō petram xp̄s vero nō est incusandus si seminat supra petram. Ipse eniꝫ pluuit super iustos ⁊ iniustos Immo si ꝑcusserit petram fluent aque: si tetigerit montes fumigabūt. Quod aūt tres partes seminis pereunt: et quarta vix saluatur: hoc nō est ex defectu seminantis: sed ex indispositione suscipientis. Et si maior pars seminis dñi et magistri perijt in adiutoribus qui tūc erant non debet indignari minister ⁊ discipulus si magna pars pereat sui seminis. Ipse. n. p̄dicator nō proprie est seminator: sed cophinus seminantis. Noli attendere ad vilitatem cophini: sed ad potestatem seminis: et caritatem seminatoris: Ex isto sequuntur duo correlaria. ¶ Primuꝫ correlariuꝫ est. Qđ ista suffocatio non causatur ex impotentia boni seminis: qa ꝟm Dyo. Bonuꝫ est potentius in agendo ꝙꝫ malum: sed ex malitia voluntatis: que cum sit libera semen extinguit: qꝛ voluntarie spinis se imiscet. ¶ Secundū correlarium est ꝙ deus tam nobile donum vult perire: qꝛ hoc congruit cursui reꝝ. Nā deus sic res q̄s cōdidit administrat: vt eas tñ ꝟm ꝓprios motus agere sinat. Et ideo ꝯꝫuis thesaurus gratie valde sit nobilis habet tñ in vasis fictilibus: et ideo de facili amictit qñ ꝓcellis temptationū ꝯcutitur. ¶ Sexta ꝯ° est: ꝙ lꝫ hec tria seia in pluribꝰ ꝑiclitentur: hꝫ tñ quodlꝫ suam terram bonaꝫ: in qua ꝯfert fructuꝫ. Nā semen qđ seminat in intellectu: hꝫ bonā terraꝫ in qua fructificat. s. cor humile ⁊ deuotum: in qđ si semen verbi ceciderit: oritur: ꝓficit: ⁊ fructum facit: iuxta illud Jaco. p̊. In māsuetudine suscipite insitū verbum: qđ pōt saluare aias nostras. Et ortuꝫ fecit fructū cētuplū. i. ꝑfectionem ꝟtutum in p̊ gradu puritatē cordis. Et hijs debet fructus cētesimus. Sed semen qđ seminat in affectu qđ est bonum ꝑpositum. Hoc etiā hꝫ terrā bonam. s. spūm sanctum. Et h cogitatōes: locutiones ⁊ affectōes refert ad aie vtilitatem: non ad carnis delectationē: nō ad mundi cupiditatem: nō ad humane laudis fauorem. Gal. 6. Qui seminat in spiritu de spiritu: ⁊ metet vitā eternā. Quales aūt segetes inde ꝓueniāt: habet gal. 6. Fructꝰ aūt spiritꝰ ē caritas: gaudiū pax: lōganimitas: benignitas: bonitas: māsuetudo: fides: modestia: ꝯtinētia: castitas. Et bene dicit. Fructum afferunt in patientia: qꝛ q patienter sustinent labores p̄sentis vite: in spe remunerationis eterne: nō vincunt fastidio: qꝛ tpalem in eternum ꝯmittunt mercedē. Sꝫ semen qđ seminat in actu: puta opera mie hꝫ ad referēdū fructū terraꝫ bonā. s. cor obediēs ad

exequẽdũ meritorias actões. vñ dr. Tale cor
terra bona: incõtuꝫ iplet opa iustitie: q̃ est de-
clinare a malo: ꝛ nihil omittere de agendis.
Dicit̃ terra melior. s. q̃ implet mãdata: ꝛ nihil
agit de nõ agendis. s. de ꝓhibitis. Psal. Di
uerte a malo: ꝛ fac bonuꝫ. Dicit̃ terra optima
cui non tm̃ sufficit implere mãdata: sed etiã su-
peraddit ꝯsilia. Sequit̃. Et fructũ afferunt in
patientia: scientes ꝑfecto ꝙ q patiens non est
maloꝝ tpalium: sustinebit damna eternorum
vnde Gre. Terra bona fructũ p patiẽtiaꝫ red
dit: q̃ nulla sunt bona. q̃ iam agimus: si non
equanimiter ꝓximoꝝ mala toleramus.

¶ Dñica in. l^a. Sermo. 38. de epistola.

Si liguis ho
minum loquar ꝛ angeloꝝ
ꝛc. 2^a. coꝝ. 13. Recte apo
stolus dicit caritateꝫ eẽ vin
culum pfectõis: q̃ nõ solũ
oẽs virtutes vnit ꝛ dirigit
in finem debitũ: sed etiã immerito facit eas p-
fectas: q̃ sine caritate sunt ipfecte i merendo:
vt dicit Aug⁹. Attẽde q̃zta est caritas: q̃ si de
sit: frustra habent̃ cetera. Si aũt assit alicui: ha
bentur oia. Et ideo apl's ꝯsiderãs excellentiã
caritatis: eam nitit̃ ꝯmẽdare: q̊ ad duo. s. quo
ad vtilitatẽ ꝛ diuturnitateꝫ. Et ideo in hac epi
stola sunt due ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Rima ꝯsideratio est de ei⁹ vtilitate:
circa quam sunt quatuor ꝯcl'ones.
¶ Prima ꝯcl'o est de diuersa ei⁹ de
scriptione. In. 3°. sententiaꝝ dicit̃: ꝙ caritas
est dilectio: qua diligit̃ deus ꝓpter se: ꝛ ꝓxim⁹
ꝓpter deum: vel in deo. In deo dicitur pp il
los: qui iusti sunt: q manent in deo pp gratiã.
Propter deum dicit̃: q̃ztuꝫ ad illos: q nondũ
iusti sunt: q̃ ad hoc amandi sunt: vt fiant iusti
ꝛ ideo per gratiã maneat. ¶ Scd'o Aug. dic̃
ꝙ caritas est virtus: qua videri deum pfruiq̃ꝫ
co desideramus. Hec. n. descriptio est s̃m di
gniorem actum caritatis. ¶ Tertio in lib. de
spiritu ꝛ aia dicit: ꝙ caritas est ꝯcordia menti-
um: ꝛ societas electoꝝ: vita beata aiaꝝ ꝛ ange
lorum: q̃ nec anime: nec angeli: nisi ꝑ caritate
viuunt. ¶ Iteꝫ quarto dicit̃: q caritas est vir
tus: qua vnaqueq̃ꝫ res ꝓ tanto habet̃: ꝓ q̃zto
habenda est. vnde caritas põdus equum est:
sicut statera dolosa est cupiditas.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ caritas q̃nq̃ꝫ ha
bet effectus. Nam ꝑmo depellit oẽm torporẽ
meritorie actionis. Nescit. n. ociari. vñ Gre.
Amor dei nunq̃ꝫ est ociosus. Operat̃. n. ma-
gna si est. Si aũt opari renuit: amor non est.
¶ Scd'o gignit in nobis abundantia virtutũ
Et ideo dicit̃ mater virtutuꝫ. vnde Bernar.
Bona mater caritas: que siue foueat ifirmos
siue exerceat pfectos: siue arguat ingetos: ad-
uersis diuersa exhibens: sicut filios suos dili-
git vniuersos. Cum te arguit: pura est. cũ blã
ditur: simplex est. Solet pie seruire: sine dolo
mulcere. Patienter nouit irasci: humilitatem
indignari. Licet lesa: lꝫ offensa: si ꝯuersus fue
ris ad illam: obuiabit tibi quasi mater honori-
ficata. Hec ille. ¶ Tertio q̃ acceptas ꝛ gra-
tas facit deo oẽs alias virtutes. vnde Aug⁹.
Que. n. alia virtutum inter fructus debuit te
nere primatũ: nisi caritas: sine qua cetere vir-
tutes nõ reputabuntur esse virtutes: ꝛ ex qua
nascuntur vniuersa bona. ¶ Quarto quia in
spũalibus aiam viuificat: quia sine ea oia sunt
mortua. Prima Iohis. 3°. Qui non diligit:
manet in morte: vbi glo. Sicut corp⁹ sine aia
mortuum est: sic aia sine caritate. Caritas eim
est calor vitalis: qua extincta: nihil spũalis vite
relinqt̃. vñ ait Prosp. Caritas est vita ꝟtutũ
ꝛ mors vitioꝝ. Sic̃. n. fluit cera a facie ignis:
sic peũt vitia a facie caritat̃. ¶ 5° oẽs virtutũ
opatões pficit. Col'. 3. Sup oia ãt caritatẽ ha
bẽtes: q̃ est vinculũ pfectõis. vñ Ambr. Cari
tas oia ligat: ne abeãt. Ligat. n. mẽbra eccl'ie
ad inuicẽ. ꝛ iõ in hac ligatõe est pfectio eccl'ie
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ lꝫ caritas causet in nobis
plures affectus: est tñ fructuosa in actionibus
nostris: q̃ locutões: cogitationes: ꝛ opatiões
nostras efficit fructuosas. Nõ. n. admodũ bo
ne arboris tria hꝫ in se vtilia. s. flores cogitati-
onum: frondes ꝟboꝝ: ꝛ fruct⁹ opeꝝ. Opati
ones bone ꝓhibẽt odorẽ deuotionis in corde.
Gen. 27. Ecce odor filij mei ꝛc. Bona ꝟba
vmbrã ꝓtectõis ꝓximo. 2^a. mach. 15. Iudas
armauit s̃monib⁹ opportunis. Bona opa: se
curitatẽ nobis ipis in pñti ꝛ in futuro. vñ ꝛ in
fine mũdi pcepturus est dñs illõ ꝓuerbi. vlti.
Date illi de fructu manuũ suaꝝ ꝛc. Et ꝑ ostẽ
dit: ꝙ sermo fructuosus nõ est sine caritate. d.
Si linguis hoium loquar ꝛc. Lingue hoium
sunt ꝑdicatores: q sciunt instruere de fuga vi-
tiorum: de penarum timore: ꝛ de hijs: q̃ spe-
ctant ad vitam actiuaꝫ. Scd'a Thimothei. 4.

Argue: negligentes timorē de peccatis incu tiendo: obsecra obedientes bonis opibus instruendo: increpa obstinatos a vitijs retrahē do. Linguis angloꝝ: q sciunt instruere de grē humilitate: de desiderio glīe: ꝛ de hijs: q̄ spe ctant ad vitā ꝯteplatiuam. Sꝫ hij sine carita te nullum fructuꝫ ꝯsequunṫ. vñ dicit. Factus suꝫ velut es sonās. i. cāpana: q sono suo signat alijs qđ ipa nō sentit. Aut cimbalum tinens. Qđ delectat alios: cum ipm sine delectatione sit. ¶ Scđo ħ idem ostendit de motibus in terioribus: cum. d. Si hūero ꝓphetiā: que est cognitio futuroꝝ: qđ magnū est. Et nouerim mysteria oīa. i. occl'ta veteris ꝛ noui testamen ti: qđ maius est. Et oēm sciam diuinam. s. ꝛ humanā: qđ maximū est. Naꝫ omnia ptinent ad vim cognitiuā. Et hūero oēm fidē: ꝛ de oi bus articl'is adeo pfecte: vt ꝛ montes trāsferaꝫ ptinet ad vim affectiuā: qꝛ oīs articulus inquā tum est de nā sua: aut mouet ad timorē: vt cre dere penam eternā: aut ad amorem: vt crede re vitam eternā. Hec oīa si sine caritate fiant: infructuosa sunt. ¶ Tertio ħ idem ostēdit de opibus. ¶ Et pͦ de ope relato ad ꝓximum. s. de ope mīe: cuꝫ dicit. Si distribuero in cibos paupeꝝ oēs facultates meas: vbi ponit omēs circunstantias elemosine. Debet. n. distribui elemosina: nō vni tm̄: sed pluribus. ¶ Itē dꝫ dari paupibus: nō diuitibus. ¶ Iteꝫ dꝫ dari in cibos. i. ad necessaria: non ad superflua.

¶ Item addit quartū: qđ est ꝯsiliuꝫ. i. omnia sua dare. Totū. n. nisi caritate informeṫ: nihil ꝓdest. ¶ Scđo de ope relato ad se. s. de ope pnie: cum dicit. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeā: nō ait si ieiunauero ꝛc. Nec pro dest nob: ꝙ opibus pnie: aut vigilijs: aut orō nibus affligimur: si caritatē interiꝰ nō hēmus ¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ apl's qndecim fructus emineant caritatis. ¶ Primus est patientia: q̄ est radix ꝛ custos oium virtutū. Uirtus. n. vana est: quā non patientia firmat. Nam per patientiam ad vberiorem grām disponimur. Nam terra q̄to plus vertiṫ ꝛ scinditur: tanto amplius fructificat. Sic hō q̄to plus ꝯtume lijs afficitur ꝛ patientius portat: tanto maiori gratia fecundatur. vnde dicit. Patiens est. ¶ Scđs est benignitas: qꝛ nō reddit malū ꝓ malo: immo bonum ꝓ malo. Mat. 5. Bene facite hijs: q oderunt vos. vñ maxime cōside randa est benignitas dei nostri in eo: ꝙ taꝫ be nigne vocat ꝛ recipit pctōres. Ecce mā sueta benignitas saluatoris alliciens nos post se cur renduꝫ. vñ Ber. O mnino pp māsuetudinē que de te ꝑdicatur dñe ih̄u currimus post te: audientes ꝙ paupes nō spernis pctōres: non horres publicanos: vt pꝫ in latrone: in meretri ce: in publicano: in adultera: in Petro negāte vñ. d. Benigna est. i. larga egenis. ¶ Tertiꝰ ē dilectio boni alteriꝰ: qꝛ eā nō ꝯtristat felicitas aliena: sed bonū alterius amat vt suum. vnde Augꝰ. Tolle inuidiā: ꝛ tuuꝫ bonum est quod hēo. vnde di. Non emulaṫ. i. nō inuidet vel tristaṫ sup alienā felicitatem. ¶ Quartus est directio opis ad finem debitū. vñ non agit ꝑ peram. i. puerse: qꝛ malo fine actionē non de format: immo trahit eam ad suum finem. i. ad suum bonū. Hic est oculus dexter: q semp ꝓ spicit dilectum: qꝛ vbi amor: ibi oculus. Aliꝰ enim oculus est cognitio. ¶ Quintus est hu miliatio in opibus bonis. vnde nō inflatur ꝑ supbiam: sed potius humiliaṫ. Per hanc eni virtutē hō disponitur ad dinam gratiaꝫ: ꝛ fit fertilis ꝛ fructuosus. Facit. n. cor ꝓfunduꝫ ad suscipiendum dinum donū. Deus. n. in cor de humili requiescit. Augꝰ. O q̄ꝫ excelsus es: ꝛ humiles corde sunt domus tue. Exempluꝫ de btā virgine: que ꝓpter profundissimā hu militatē ꝯcepit in se verbi dei sublimitatem. ¶ Sextus est amor subiectiōis. vnde nō est ambitiosa: qꝛ preesse nō appetit: sꝫ subesse exē plo dñi. Iohis. 6. Qui cuꝫ cognouisset ꝙ tur ba elegisset eum in regem: fugit in mōtem. ¶ Septimus est studiuꝫ cōis vtilitatis. Nō querit que sua sunt: sꝫ que ih̄u xp̄i ꝛ ꝓximi: qꝛ vt ait Augꝰ. cōia proprijs: nō ꝓpria cōibꝰ an teponit. Contra qđ de qbusdam dicitur phi lippen. 2. Omnes que sua sunt querunt. ¶ Octauus est māsuetudo. vñ non irritatur imo vituperationē xp̄tit in refectionē. plagas in medicinā. vnde dicit. Non irritaṫ. i. non pro uocatur ad iram vel ad vindictā ꝓ iniuria sibi facta. ¶ Nonus est innocētia. vnde nō cogi tat malum. vnde innocētia est q̄i de nā adamā tina: qꝛ sicut nā adamātina attrahit sibi ferruꝫ sic ipa attrahit deum ad sui dilectionē. vñ illi q ꝯseruant baptismalē innocentiā: vel amissā recupant per verā pniam: dispositi sunt ad he reditatem eternā. Puritas. n. innocētie red dit aīam pulchrā apđ deum. Innocētia facit vt hōis ꝯuersatio siue actio eius sit bene ꝓpor tionata fm spūalem rōnis claritatē. Et ħ cum ordinat hoīeꝫ vt nulli noceat: ꝛ oibus prosit.

Unde dicit. Nō cogitat malum. s. facere alte-
ri: nec facit etiā si ꝓuocet. ¶ Decimus ē do
lor de lapsu ꝓximi: vnde nō gaudet sup iniq̄ta
tem: q2 potius dolet si videt aliquem peccare.
Secūda cor. xj. Quis scādalizatur τ ego non
vror? ¶ Undecimus est gaudiū de ꝓfectu
alterius. vnde ꝯgaudet āt ꝟitati. s. i opibus iu
stitie. Pria Johis. Maiorē hoꝝ non habeo
grāz: q̄z vt audiā filios meos i veritate ambu-
lare. ¶ 12ᵘˢ. est sufferentia aduersarioꝝ. vnde
Oia suffert. Sufferētia. n. talis facit nos be-
neficia dei recordari. Nisi. n. tribulati essent
hoies deū obliuiscerent: bonis tpalibus ꝯten
ti. vñ Grego. Electis suis iter aspeꝝ facit: ne
dum dlectant in via: obliuiscant eoꝝ que sunt
in patria. vnde. Oia suffert: in actu ꝓ ꝟitate:
¶ 13. est ꝑfectio credendoꝝ. vñ. Oia credit:
Uera. n. fides est de hijs q̄ credit eccl'a: q̄ sua-
det veritas. Hec. n. fides stabilis est τ ꝑfecta
q̄ per dilectiōez opatur. vñ dicit. Oia credit.
scilicet q̄ veritas suadet: nō dicit oibus credit:
sed soli veritati. ¶ 14. est expectatio ꝓmissoꝝ
vñ. Oia suffert: q̄ christus ꝓmisit. Roma. 5.
Spes aūt nō ꝯfundit. Per hāc. n. itendimus
in bonū arduū vl' sūmū bonū actu desiderā
do. q est actus ꝓprius spei. Naz actus ꝓprius
spei est expectare summū bonū. Sz expecta
re est d'siderare alicui bonū real'r respectu rei
absentis. Nō inq̄ztū possibile est hoi ex meri
tis nr̄is: sed ex diuina bonitate. vñ spes respicit
deū inq̄ztum nobis ex eo ꝓuenit cōicatio sue
bonitatis: vñ spes a magistro sniaꝝ sic describi
tur. Spes est certa expectatio future beatitudi
nis ꝓueniens ex meritis τ ex dei grā. vñ dic̄.
Oia sperat: q̄ veritas ꝓmittit. ¶ 15. est lōgani
mitas ꝑseuerātie. vnde. Oia substinet. Qui
eniz vult habere hereditatē eternā opꝫ q̄ ꝑse-
ueret in bono. Sed ꝟtus ꝑseuerātie ꝓprie fa
cit firmiter ꝑsistere hoiez i bono ꝯtra difficulta
tes ꝓuenientes ex diuturnitate oppositi actus.
Sunt. n. q̄daz ꝟtutes quaꝝ actus ꝑ totam de
bent durare: sicut fidei: spei: τ caritatis: q̄ respi
ciunt vltimum finem totius vite humane. Et
ideo respectu haꝝ virtutū: nō ꝯsumatur actus
ꝑseuerātie vsq̄z i finē eoꝝ. Sed hō ꝑseuerare
dꝫ: q2 fꝫ saluatorē: nō q icipit: sed q ꝑseuerauerit vsq̄z i finē τc. vnde dicit. Oia substinet: q2
ꝓpter nulla desistit ab ichoato bono.

Scđa ꝯsideratio.

c Jrca secundam cōsiderationem que
de eius diuturnitate cū dicit. Caritas
nunquam excedit. sunt sex conclusiones.

¶ Prima conclusio est Q' caritas manet in
pātria: cuius ratio est. Quia caritas dic̄ quen-
daz habitū q iclinat in deū pp se: sz ille habitus
nō inclinat in deum vt bonū pn̄s pp se: siue sit
bonū pn̄s: siue absens. Igit talis habitus ma
net in patria. Itē q2 nō habet aliquā repugnā
tiaz ad istū statū: Itē remanet: vt voluntas
fortius agat: ad actū dilectionis. Remāet etiā
eadem numero licet ꝑfectior. q2 caritas vt sic se
cundū suaz substantiaz nō habet ipfectionem
Obijcit a q̄busdaz: q̄ si hoc esset veꝝ sequeret
q̄ q2 caritas sic manēs i patria beatificat. Q'
etiam caritas manens in via beatificaret. Hic
dicit q̄ beatitudō nō ꝯsistit in habitu sz in actu
Sed diuersi sunt actus caritatis in via τ in pa
tria licet sint eiusdem rationis. Quare aūt iste
actus beatificat: et nō ille. Dicit doctor q̄ h' est
qa actus nō solū variat a variatione habitus
vel potentie: sed variat etiaz a variatione obie
cti. Sed in patria est obiectum in via non: Et
iō sequit q̄ minimus ꝯp̄hensor est ꝑfectior q̄z
sūmus viator: q2 hꝫ habitū caritatis ꝑfectiorē.
¶ Scđa ꝯcl'o est: q̄ caritas vie pōt amitti du
pliciter. ¶ Primo ꝑ subtractionē diuine vo-
luntatis effectiue subtrahēdo influentiā suam:
qua ꝯseruabat caritas in isto. Ratio est. Quia
ille solus pōt caritatē subtrahere: q potest iflu
ere: sz h' facit volūtas diua: ergo τc. ¶ Scđo
euacuatur ꝑ odiū demeritorie solū. Nā ꝑ illd'
euacuat ꝑ qđ corrūpit dispositio in aia ad ipsaz
hoc aūt ꝑ pctm̄ mortale fit. vnde dicit. Caritas
nunq̄z excidit. i. nec in h' sclo: q2 q̄ztumcūq̄z sit
ex parte: tn̄ ꝑcise nō determinat ad actū talem
. s. ipfectū. Igit pōt manere: lz quātū ad mo
dū euacuat vt dictū est: nec in futuro finietur
sed potius augmentabit: τ si opa eius cessent.
Si. n. credēdo τ sperando diligimus: quan-
to magis cum videbitur non excedet?
¶ Tertia ꝯcl'o est: q̄ alia. s. fides τ spes euacu
antur in patria: q2 frustra maneret ille habitus
in patria: q non haberet inchoationē ad suum
actū τ cuius incliatio eēt sibi ipossibilis. Sed
sic est de fide τ spe: igit τc. Maior pꝫ. Q2 ibi
nihil ē frustra. Probatio minoris: Quia ha-
bitus fidei iclinat nos in ipꝫ deū: vt in verū
nō apparēs: q2 fides ē substātia reꝝ non appa
rentiū: τ spes inclinat nos in deū vt i bonū
absens: sz tunc omne veꝝ erit apparens: τ oē
bonum erit presens. vnde dicit. Siue ꝓphe-
tie. s. futuroꝝ euacuabunt in futuro q̄zdo oia

erunt p̄sentia: ita vt dici possit cum psal. Jam non est ꝓpheta: Siue lingue cessabūt i futuro quando oēs scient eadem. Siue sciētia destruetur: quantum ad actum que est rationari: vel quantum ad discursum: vel quantuꝫ ad scientiam acquisitam: vel etiaꝫ scientie donum que est cauere pericula.

¶ Quarta ꝯclō ē: ꝙ cognitio de diurnis i via est multuꝫ obscura. Et ideo quantū in se est: īpotēs ē in lumē diuinuꝫ eleuari. vnde 2. Methaphi. dicitur: ꝙ intellectus noster se habꝫ ad māifestissima nāe: sic oculus nocticoracis ad lumen solis. Et ideo nō cognoscimus in mūdo nisi paꝝ de deo. s. ꝑ operationeꝫ potentie: sapientie: ꝛ bonitatis eius. vñ Aug. Ex magnitudine creaturaꝝ: intelligitur ꝯditoꝛ ōipotens. Ex ordine ꝛ dispositiōe sapiens: ex gubernatione bonus. Sed creature non possunt nos inducere plene in cognitionem dei: cum nulla creatura possit ꝑfecte p̄sentare eius potentiam sapientiā ꝛ bonitateꝫ. vnde sicut pueri ad ꝑfectum alicuius opis ordinati: opꝫ p̄mo eos manuduci silr̄itudinibus ꝛ exemplis. ꝛ cuꝫ ad ꝑfectam sciaꝫ peruenerint: talibus silr̄itudinib⁹ non vtuntur. Sic ēt qꝛ statim diuina scire non possumus: opꝫ paulatim ad illud descendere: ad qđ cū venerimus: tunc ꝑfecte sine ꝛ exēplis Immo facie ad faciē cognoscemus. vñ dicit̄. Nunc cognosco ex parte: idest imperfecte cognoscimus deuꝫ ꝑꝑ perfectionē intellectus: ꝛ tenebrositatis p̄ntis status. Et ex parte. i. iperfecte prophetamus. i. futura p̄dicimus.

¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ cognitio de deo in patria est multuꝫ clara ꝛ manifesta. Naꝫ sicut homo cognoscit aliuꝫ: non solum per opera sua: vel ex auditu: sed etiam ex visu. Sic cognoscemus deum qꝛ videbimus eum sicuti ē. vnde si nunq̄ꝫ intellectus creatus essentiā dei videret seq̄retur ꝙ nunq̄ꝫ homo beatus esset. Tūc. n. vnūquodq̄ꝫ ꝑfectuꝫ est qñ ad fineꝫ intentū pertingit. Cuꝫ igitur hō intendat ꝑtingere ad deū videnduꝫ: nunq̄ꝫ erit ꝑfectus siue quietus donec deū videat. Iteꝫ q̄ꝫdiu aliqđ desideratur ꝛ nō habetur nō est homo quietatus nec beatus donec habeat desideratuꝫ. Cuꝫ g̊ nāle desiderium insit homini habēdi beatitudinem ꝛ cognoscendi causaꝫ cū videat effectū: si nō pertingeret ad cognitionē dei: non compleretur ei⁹ desiderium: ꝛ sic nullo modo erit beatus. Restat ergo ꝙ cognoscetur deus. Unde dicitur. Cum venerit qđ perfectum est ꝛc. i. futura beatitudo que est status oiuꝫ bonoꝝ aggregatione ꝑfectus: s̄m Boetiū. Euacuabitur. i. destruetur imꝑfectio vestra: non id qđ veꝝ est. Destructio imꝑfectionis est qñ id qđ imperfectum est implebitur in veꝝ: vt pꝫ de scientia: ꝓphetia ꝛ fide ꝛ spe. vñ Augu. in libro de doctrina xp̄iana dicit: ꝙ fidei succedit spes: ꝑ quā videbimus. Et spei succedit ipsa beatitudo ad quā preuenturi sumus. Caritas vero augebit̄ potius ne ei aliqđ succedat: destruetur tñ inq̄ꝫtum est imꝑfecta: sed nec ipsa nec eius act⁹ destruetur. Omne g̊ qđ est ex parte destruetur: vel ex tototo vt fides ꝛ spes: vel ex parte vt scientia cuius est actus ꝛ modus destruetur. Et caritas etiā modus quideꝫ tolletur: sꝫ nec ipsa nec eius actus.

¶ Sexta ꝯclō ē: ꝙ si clare i patria volumus diuina speculari: tunc in via euacuanda sunt: que sunt infirmitatis. Nam tunc. i. post infirmitatuꝫ euacuationē in patria clare videbimus qꝛ lumen gl'ie cōfortabit nostꝝ intellectum: ꝛ oculus noster erit glorificat⁹ lumie glorie: per qđ videbimus ꝛ cognoscemus dñm. Luc. 21. Tūc videbunt filiū hois. i. cū hoc ꝙ videbunt diuinitateꝫ: videbunt ꝛ christi humanitatem.

¶ Nota ꝙ sicut ad diuisionem corporalem: sic ad spiritualē quatuoꝛ req̄rūtur. ¶ Primū est claritas diffusa. Videmus. n. nāliter ꝙ nihil videtur sine lumine. Omnia enim que videntur in lumine videntur. Ita etiaꝫ ad hoc ꝙ coꝛ humanum pertingat ad cognitionem dei: requiritur lumen gratie vel fidei. Fides enim facit nos cognoscere deū: qꝛ facit nos assentire illis: que per rationem ꝛ naturam scire nō possumus. Ideo credimus de deo: ea que a sctis ꝛ a sapientibus referuntur: sed iudei ꝛ pagani qꝛ non habent perfectam fidem de deo: nihil đ deo cognoscunt. vnde sicut oriente sole inchoantur dies naturaliter: ita oriēte luce gratie ꝛ fidei in aīa incipit cognitio diuina. vnde psal. Illuminet vultum suū sup̄ nos. i. imprimit in animam similitudinem sue gratie. ¶ Secūm requiritur ꝙ ad ipsum visibile potentia visiua dirigatur. Quantūcunq̄ꝫ enim aer esset bene dispositus: si oculus auerteretur: res non videretur. Ita ad hoc ꝙ coꝛ humanum deuꝫ cognoscat: requiritur ad euꝫ cordis directio: ꝛ faciei conuersio. vnde peccatoꝛ ab eo auersus: ꝑ penitentiam ad eum reuertatur. ꝛ tunc pertinget ad eius cognitionem. Osee. 6. Reuertamur ad deum quoniam ipse saluabit nos: ꝛ co

gnoscemus eum. ¶ Tertio requiritur debita proportio ⁊ distantia. Quantūcunqꝫ enim esset magna claritas: ⁊ oculus bone dirigeretur ad obiectum: si visibile nō esset in debita distātia non posset cognosci. Et certe distantiā proportionatam faciunt bona opera: ⁊ tenent hominem ne elonget se: sed appropinquet ad deum: ⁊ sic pertinget ad dei cognitionem. Ideꝫ dicitur Esa. 19. Cognoscent egyptij dominū in die illa: idest in eterna vita que dicitur dies qꝛ erit continua nec succedet nox. Sed ille sol eternus illuminabit eam. ¶ Quarto requirit ꝙ oculus ibi figatur: si eniꝫ cito fugeret: ⁊ nollet ibi diu respicere: non posset multum cognoscere bene reꝫ que indiget forti dijudicatione. Sic qui vult pertingere ad dei cognitionem: oportet ꝙ ibi figat cor: ⁊ teneat illud perseuerādo in bono: alias ipsum nunqꝫ cognoscet. Johānis. 8. Si uos in sermone meo māseritis vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatem. ¶ Et nota qꝫ ea que sunt paruuli multa sunt: que ⁊ euacuare debemus. ¶ Primum quia bonum a malo non discernunt. Deute. primo. Paruuli quidem hodie boni ac mali ignorant differentiam. ¶ Secundum: quia falsum pro vero facile credunt. Ephesioꝝ. 4. Non efficiamini sicut paruuli fluctuantes oi vento docrine. ¶ Tertium: quia paruuli inutilia preferunt vtilibus. Prouerbioꝝ primo. Usquequo puuli diligitis infantiā? ¶ Quartum quia ludis assidue intendunt. Job vigesimo secundo. Paruuli eorum exultant ludis ¶ Quinto: quia libenter dormiunt. Amos qnto. Quis suscitabit iacob quia paruulus ē? ¶ Sextum quia erga ꝯpares suos inuidiam gerunt. Job. 5. Paruulos occidit inuidia. ¶ Septimum quia solidos cibos capere non possunt. Prima coꝝ. 3. Tāquaꝫ paruulis in christo dedi lac vobis. non escam. ¶ Octauū quia laborem sustinere nequeunt. Gene. 22. Habeo paruulos tenellos: quos si plus iambulando fecero laborare: deficiēt vna die cuncti greges. ¶ Nonum quia frequenter comedere volunt. Trenoꝝ. 4. Paruuli petierunt panem. ¶ Decimum quia quasi seruiliter sub timore viuunt. Gal. 4. Quanto tempore heres paruulus est: nihil differ a seruo. Et hoc ē qḋ dicit. Cum essem paruulus: loquebar imꝑfecte vt paruulus: more pueri balbutiētis: Jeremie ꝑmo. Nescio loqui quia puer ego sum. Sapiebam vt paruulus: res scilicet humanas Paruulis enim melius sapiunt friuola quaꝫ vtilia. Cogitabam vt paruulus: scilicet de minimis ⁊ presentibus. Quando autem factus sum vir: idest perfecte etatis. Euacuaui q̄ erāt paruuli: idest omnia illa postposui: Que ⁊c. Quia maledictus puer centum annoꝝ. Esa. nono. Uidemus nunc ⁊c. idest deum. Per speculum: idest per obscuram similitudinem creaturaruꝫ. Et in enigmate: scilicet per obscuram allegoriam: idest tropos scripturaruꝫ: vl' per speculum: idest per animam in qua relucet imago dī: sed in enigmate: idest obscure. Tūc autem: idest in futura beatitudine videbimus facie ad faciem: idest manifeste. Uidebimus enim sicuti est. Nunc cognosco ex parte: idest obscure. In futuro autem cognoscam sicut ⁊ cognitꝰ sum: idest prescitus cognoscere. Nūc autem quasi tunc cognoscam ex parte interim autem vt ad illud perueniam: nunc sicut manent. Fides: Spes: Caritas: tria hec: vt dictū est supra: pauca sed vtilia. Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur. Ecclesi. 3. Maior autem horum est caritas: que ceteris decentibus permanebit. Quam nobis concedat iesus christus: qui in trinitate perfecta viuit ⁊ regnat ⁊ cetera. Amen.

¶ Dominica in quinquagesima
Sermo. 39. de euangelio.

Assumpsit iesus duodeciꝫ discipulos suos ⁊c. Luc. 18. Secūꝫ ꝙ dicit Bernar. Horrendum penitus sacrilegium est: ꝙ ⁊ ipsorum videtur excedere facinus: qui domino maiestatis manus iniecerunt sacrilegas. Uidebatur iaꝫ cessasse persecutionis tempus: ⁊ nunc quidem grauius: ipsi christiani persequuntur: q ab eo vtiqꝫ christiani dicūtur. Amici tui deus: ⁊ primi tui aduersum te appropinquauerunt ⁊ steterūt. Saluator igitur conqueritur lamentabiliter de ingratis: qui post beneficiorum receptionem cōtumeliam intulerunt largitori. Quia secundū Bernardum. Tanto grauius de ingratitudine iudicabimur: quanto magis accumulantis beneficijs reddentes malum pro bono ingrati probamur extitisse. Et ideo in euāgelio tria nobis aduertenda proponuntur.

Primum principale.
Rimo ostendit se eximium latorē in
p .eterne patrie intronizatōe : cuȝ dicit
Ecce ascendimꝰ ⁊c. vbi sūt tres ꝯ°es
¶ Prima ꝯclō ē: ꝙ lȝ remuneratio eterne vi
te sit ꝑor in intentōe largitoris: tū dona: ⁊ vir
tutes: ⁊ ꝑfectōes morales: q̄ includunt in vera
religione ꝑora sunt in executōe. Hijs.n. adi/
piscitur ꝑuilegiuȝ celeste: vt habet. 2. ethi. vbi
dicit: ꝙ btitudo est ꝑuilegium ꝟtutum: qꝛ ſm
Isidō. exempla scōꝝ: qbus edificat hō: vari/
as faciūt sectari virtutes. Ideo saluator ad cul
men ꝑfectiōis ducere nos volēs: hos sanctos
assumpsit. quoꝝ exēpla btām visionem merē
tia: nos ꝑfectius informarent: vt pȝ in religio
ne vera: quam scti nobis vita ⁊ ꝯuersatōe exē
plificabant. Et ideo ipā religio dicit esse tota/
lis applicatio mentis ad deum ꝑ firmā adhesi
onem spretis illecebris mundi: ꝑꝑ eius inficiē
tem vanitatē: subijciens nihilominꝰ se alteriꝰ
volūtati: ꝑꝑ inualitudinē ꝓprie ꝯditionis: vt
sic dirigat qs alterius informatōe in diuinuȝ
amorem. Ad quam religionē instituendam
assumpsit duodecim discipulos: vt eoruȝ vita
ꝯuersatōe ⁊ doctrina hāc inchoaret.
¶ Scḋa ꝯclō est: ꝙ lȝ trāsitus de ꝑsentis vi
te exilio in patriā felicitatis eterne sit disposit/
ue ꝑ btitudinem vie : q̄ est ꝑfectio virtuosaruȝ
oꝑationum in religione: fit tamen simplr per
gratiā. ¶ Ratio est. Nam actus ꝓducentes
in finem: opȝ fini esse ꝓportionatos. Nam vi
demus in nālibus ꝙ nulla res pōt ꝑficere actū
excellentem suā ꝟtutem: sȝ bene sue virtuti ꝓ
portionatuȝ. Vita aūt eterna est finis excedēs
ꝓportionem nāe humane. Et ideo sine ꝟtu/
te altiori non pōt adipisci. Hec ꝟtus altior est
gratia. vnde Ro. 6. dicit. Gratia dī vita eter
na: vt ſm glo. intelligamus deum ad eternaȝ
vitā ꝓ sua miseratōe nos ꝑducere. vñ in glo.
ibidem dicit. Certum est vitam eternā bonis
oꝑibus reddi, Sȝ ipsa oꝑa qbꝰ reddit: ad dei
gratiā ꝑtinent. vnde sequit. Ecce ascendimus
Iheroso. ⁊c. Dixit ihs. Iesus est gratia: sine
qua non pōt esse ascēsus ad gl'iam: que ꝑ Ihe
rosolimam intelligit. Dicitur. n. visio pacis:
ad quam per gratiam fit ascensus.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ rōne istius hec domini/
ca dicit qnquagesima: q̄ designat nob annum
iubileum. Naȝ apō hebreos annus qnquage
simus dicit annꝰ iubileus. i. remissiōis. De q̄
dicit Leuiti. 25. Sanctificabis annuȝ iubileū
⁊ vocabis eum remissioneȝ cunctis hītantibꝰ
terre. In h̄ anno ppl's qnqȝ faciebat. Sabba
tizabat: vacabat conuiuijs : clangebat tubis :
seruus hebreus manumittebat. hereditas suo
domino restituebat. Hec. n. oīa fiunt in nob
ꝑ religionem. Terra. i. caro sabbatizat: quan/
do eum carnalia desideria nō fatigāt. Popu
lus vacat ꝯuiuijs: qñ cogitatōes ⁊ affectiones
mentis spūales delicias iam ꝑlibant. Tubis
clangit : cum eterna tormenta vel p̄mia in aīo
reuoluunt: ⁊ ex illoꝝ euasione: ⁊ eoꝝ ꝓmissio
ne laudes deo ꝑsoluunt. Seruus hebreus ma
numittit: qñ mens que iam ad ꝯcupiscentiam
trāsiuit: praue voluptati ď͂sinit subiugari. He
reditas dño restituit: qñ ab exilio ꝑsentis vite
in visionem eternā aīa introducitur: ⁊ hec ꝯse
quimur in fine qnquagesime. i. religionis.

Scḋm principale.

Irca scḋm ꝑncipale: vbi reprehēdit
c nos: vt muneꝝ ꝑditores ingratitu/
dinis exhitōe: cum dicit. Consuma
buntur oīa ⁊c. vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯclō est: ꝙ erant ꝑdicta de xp̄o ꝑn
cipaliter. s. qd acturus: qd passurus: quid pro
vtroqȝ recepturus. ⁊ ista ꝑ ipius morteȝ sunt
ꝯsumata. vnde etiā cum sumpto aceto iam mo
ri deberet: dicebat. Consumatuȝ est. De qua
Chryso. dicit. Omnis glīa dei ⁊ oīs salus ho
minum in morte xp̄i posita est. Nulla. n. res
est: q̄ ad salutem hoīs magis ꝑtineat: q̄ȝ mors
ipius. Et nō est aliqd aliud: ꝑꝑ qō debeamus
deo magis grās agere: q̄ȝ ꝑꝑ mortē ipius. In
mōte igit ipiꝰ oīa ad salutē ꝑtinētia ꝯsumata sūt
¶ Scḋa ꝯclō est: ꝙ hec oīa ꝯsumanda ⁊ nunc
ꝯsumata sunt: q̄ predicta erant ꝑ ꝓphas. Licȝ
enim multa de hijs que ꝑ ꝓphas dicta sunt: cō
pleta videant. vnde mltotiens dicit. Hoc aūt
factuȝ est: vt impleant scripture. Nunqȝ tñ di
cuntur impleri ea: q̄ sunt ad finem: donec ꝑue
niatur ad ipm finem. vnde nō nisi in cruce di
xit ihs. Cōsumatuȝ est. vnde Iohis. 9. dicit.
Et ꝯsumabunt oīa h̄: h̄ ē ꝑ qō ad pacē tendit.
Non. n. nisi ꝑ ꝯflictum ꝯtra tribulatōes huiꝰ
mundi ꝑuenit ad pacis eterne qeteȝ. Et q hāc
falsam pacē tpalis delectatōis affectāt : in futu
ro verā pacem nō inueniēt. Ideo dicit qdam
Omnis securitas tempestas est.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ qnqȝ mala legunt dño il
lata a iudeis: qꝛ tradit: illuditur: flagellat: con/
spuitur: ⁊ occidit. ¶ Primo traditus est coo/
ꝑāte patris clementia. Ro. 8. Proprio filio

ſuo nõ pepercit ds: ſȝ ꝓ nobis oib⁹ tradidit illū.
Item filij obedientia. Eph. 5. Tradidit ſemet
ipſum ꝓ nobis. Iteȝ diaboli aſtutia. Ioh. 13.
Diabolus miſit in cor: vt traderet euȝ Iudas
Item Iude auaritia. Mat. 26. Quid vultis mi
hi dare: ⁊ ego vobis eum tradā? Iteȝ iudeoꝝ
inuidia. Mat. 27. Sciebat. n. Pilatus ꝙ ꝑ
inuidiā tradidiſſent eum. ¶ Scdo illuditur.
Primo a miniſtris ſacerdotum velata facie.
2° ab Herode i alba veſte. 3° a Pilato in ve
ſte purpurea. 4° a militib⁹ in corona ſpinea:
ſceptro arundineo: falſa adoratiõe. 5° a ſum
mis ſacerdotibus in blaſſematiõe. ¶ Tertio
flagellat̃ ad colūnaȝ ligatus: ⁊ virgis ꝑcuſſus
vſqȝ ad ſanguinis effuſionem. Eſay. 50. Cor
pus meum dedi ꝑcutientibus ⁊c. ¶ Quarto
ꝯſpuit̃ a miniſtris ſacerdotū. Iob. 30. Facieȝ
meā ꝯſpuere nõ verent̃. ¶ Quinto occidit̃ ſi
cut ꝓdictum eſt. Dani. 9. Occidet̃ xp̃s: ⁊ nõ
erit eius ppl's: q euȝ negaturus eſt. Et die ter
tia reſurget: vt cito reſurrectio euacuet ſcanda
lum crucis. Ecce q̃ȝ dura ⁊ q̃ȝ indigna pro no
bis protulit dominus maieſtatis.

¶ Quarta ꝯclo eſt: ꝙ xp̃s hodie patit̃ deterio
ra a falſis xp̃ianis: q̃ȝ paſſus eſt a iudeis. Tra
ditur enim a cupidis: q ꝓ vili ꝑcio tradunt ꝓxi
mum: ſicut Iudas ꝓ triginta argenteis tradi
dit xp̃m. Amos. ꝑ. Sup tribus ſcelerib⁹ iſrl'
⁊ ſup q̃rtam nõ ꝯuertā: eo ꝙ vendiderūt ꝓ ar
gento iuſtum. Quatuor ſcelera iniquoꝝ. i. cu
pidorum ſunt iniqȝ acqrere: auare retinere: in
diuitijs ꝯfidere: ꝓximū opprimere. ¶ Scdo
illudit̃ a ſupbis: quoꝝ triplex eſt genus. Qui
dam ſupbiunt de iniqtate. Prouer. 2. Letan
tur cū male fecerint de ſimulata ſanctitate: vt
ypocrite: ⁊ tales illudunt dñm in alba veſte.
Mat. 13. Veh vob ypocritis: q ſiles eſtis ſe
pulchris dealbatis. Deinde de vanitate. ſ. de
habitu põpoſo: ⁊ tales illudunt dñm more mi
lituȝ: vt mulieres ornate: q̃ non ſupplicāt: ſed
illudunt. ¶ Tertio flagellat̃ a tyrānis: a qui
bus paupes angarijs ⁊ iniurijs impetuntur.
Iere. 2°. contra tales dicit̃. In alijs ſuis inuē
tus eſt ſanguis aiaꝝ paupeꝝ ⁊ innocentium.
¶ Quarto ꝯſpuit̃ a luxurioſis: q faciē ſuaȝ. ſ.
aiam ſuam ad imaginē dei creatā: turpitudine
libidinis deturpant. Prouer. 16. Qui ingredit̃
ad mulierē ꝓximi ſui: nõ erit mūdus a ꝯſenſu
⁊ tactu impudico. ¶ Quinto occidit̃ a q̃cunqȝ
pctõre: dum in ſe vel in alio caritatē extinguit
q2 ſicut dicit̃ ꝑ° Iohis. 4°. deus caritas eſt.
Quotienſcunqȝ. n. qs pctūm iterat: q̃ȝtum in
ſe eſt: dominum crucifigit. Eph. 4. Rurſum
crucifigentes ſibimetipſis filium dei.

¶ Quinta ꝯclo eſt: ꝙ multi neſciunt qualiter
mittunt manus ſacrilegas in xp̃m: ſm diuer
ſa eius appropriata diuerſimode. Naȝ ihs di
citur mundicia: veritas: patientia: ſapientia: ⁊
vita. Primo. n tradit̃ gẽtibus: Nam gentes
que ſunt incirconciſe: ſignant nõ ſolum ꝓmos
motus carnis: ſed oia quecunqȝ carnalia vitia
Ieſus igit̃ gentibus traditur: cum mūdicia vi
te carnalibus diſcurſionibus exponit̃: ⁊ libidi
noſis actibus ſordidat̃. ¶ Scdo illudit̃. Di
citur autem aliquis alium illudere: quādo pro
miſſum nõ ſoluit. Ieſus igit̃ illuditur: quando
ꝯtinentie: vel abſtinentie: vel remuneratiõis
ꝓprietatum votum violat̃: in quo maxime pec
cant viri clauſtrales. ¶ Tertio flagellat̃. Nā
flagellatio eſt actus repentinus. Ieſus igit̃ pa
tientia flagellatur: quādo non ceſſat pctõr ſemꝑ
offendere: ſed ꝑ iterationem ⁊ aſſiduitatē pec
candi flagellat eum: q eſt vera patientia. Iudi
cum. 10. Filij iſrael pctā noua addiderunt.

¶ Quarto ꝯſpuitur. Per facieȝ accipitur co
gnitio ſapientie. Et facies ꝓprie dicit̃ conſpui
Ieſus igitur ſapientia ꝯſpuitur: quādo cogni
tio ſapientie ꝑ vite turpitudineȝ fedat̃. In quo
maxime tanguntur doctores ⁊ litterati: q dum
nõ venerātur ſapientiā quaȝ cognoſcunt: qua
ſi ſputis ſpurcitie ſue faciem dei ꝯſpuunt.

¶ Quinto occidit̃ ihs vita. Vita. n. corpora
lis ꝯſiſtit in ꝯiunctione aie ad corpus. Vita ſpi
ritualis ex inhitatione xp̃i in aia. Ieſus g̃ occi
ditur: quādo ꝑ quodcunqȝ pctūm mortale xp̃s
ab aia ſeꝑatur: vnde Iohis. 8°. Ego vado: ⁊
queretis me. q. d. Ego qui ſum vita recedo:
⁊ ideo moriemini.

¶ Sexta ꝯclo eſt: ꝙ ꝓꝑ grauitatem: turpitudi
nem: vel multitudinem pctõꝝ nõ eſt deſperā
duȝ: q2 ꝑ penitentiā reſurgit: qui ꝑ pctūm mor
tuus eſt: que tribus diebus cõſumatur. Que
ſunt dolor ꝯtritionis: pudor confeſſionis: ⁊ la
bor ſatiſfactõis. ¶ Ratio eſt: q2 magnitudo ⁊
turpitudo pcti: non aufert poſſibilitatē ad gra
dum gratie poſſibilē pure creature. Licet etiā
pctūm inclinet ad oppoſitum: tūȝ q2 capacitas
eſt hoi nālis. Et ideo pctūm non aufertur: q2
gratia eſt a diſtributõe diuina: ⁊ nõ eſt i nobis a
natura. Et ideo nulla eſt diſpõ neceſſitans ad
quēcunqȝ graduȝ gratie ex ꝑte hois ⁊c. vnde
dicit. Et tertia die reſurget.

¶ Septima ꝯclo est: q cuz nescientia maloꝝ circa dei beneficia causat: ex eo q ignorãtes diuinam potentiã: respiciunt hoiem solũ. Jdeo ille q nunc ignorat xp̄m. s. quo ad eius iustitiã timendo: miam sperãdo: bonitatem diligẽdo beneficia p debitas gratiaꝝ actões in corde habendo h in p̄senti: ab ip̄o in futuro ignorabit. Et ideo dñs ꝯqueritur Jhere. 2. d. Tenentes legem nescierunt me. Et ideo dicit ibidẽ. Recedite a me oparij iniqtatis. nescio q estis: qa iniq qui dum dñm nesciũt: a domino nesciunt vnde seqtur. Et ip̄i nihil hoꝝ intellexerũt ꝛc. Vex est q̃tum ad intellectum: quem habuerunt in statu pctĩ: tamen post penitentiam melius intelligentes se emendabant.

Tertium principale.

c Jrca tertiuz p̄ncipale: vbi ꝓmittit se nobis intimuz ꝓpiciatorem in luminis restitutõe: cum dicit. Factum est autem cum appropinquaret Jherico: vbi sunt sex conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est moralis expositio beati Grego. in omel. que talis est. Redẽptor noster discipulis passionis penam ꝛ resurrectionis sue gl'iam p̄dixit: vt cum viderent moriẽtem: nõ dubitarent resurgentem. Sz q2 vt carnales verba mysterij non capiebant: venit ad miraculum: vnde cecus illuminatur. sed miracula sic sunt vera: vt etiã alia innuant. Cecus qppe est genus humanum. qd in p̄ parente expulsum a paradiso: claritatez supne lucis ignorans: damnatõis sue tenebras patitur. sed per xp̄m illuminatur: vt lucis gaudia desideret: ꝛ bonum operetur. vnde cuz ih̄s Jherico appropinquat: cecus illuminat. Jherico ꝓ defectu carnis ponitur. Dum igitur dominus ac conditor noster appropinquat iherico: cecus ad lumen redit: q2 duz deitas defectũ nostre carnis suscepit: humanuz gen9 lumẽ qd amiserat: recepit. Qui g̊ eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Si aũt iam in redemptorez credidit q dixit. Ego sum via: iuxta viam sedet. Si vero credit ꝛ exorat vt eternum lumen recipiat: iuxta viaz sedet ꝛ mendicat. Jlli aũt q ih̄m venientez p̄cedunt: designant carnalium desideriorum turbas: tumultusq3 vitioꝝ. Qui pri9 q̃ ih̄s ad cor nostꝝ perueniat: temptationib9 cogitationem nostrã dissipãt: ꝛ in ipsa nos nostra orone ꝯturbant. Jpse vero magis clamabat: q2 q̃to grauiori tumultu cogitationũ premium: tanto orationi insistere ardẽtius debemus. Cum aũt adhuc turbas fantasmatum in oratione patimur: ih̄um aliquatenus transire sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus: deus in corde figitur: ꝛ lux amissa reparatur: vel transire humanitatis: ꝛ stare diuinitatis est. Cecum ergo clamantez dominus transiens audiuit: stans illuminauit: quia per humanitatem suã vocibus nostre cecitatis cõpatiendo misertus est. Sed lumen nobis gratie per diuitatis potentiã infundit: ad hoc reqrit q velit vt cor ad orationem excitet. Peti enim vult hoc: quod ꝛ nos petere: ꝛ se concedere promisit.

¶ Secunda ꝯclo est: q cecatio licet sit effectus peccati sm illud Sapien. 2. Excecat eos malicia eoꝝ. Tamen aliquãdo ordinatur ad dãnationem: aliquando aũt ad salutem. ¶ Ratio est. Nam excecatio est quoddam p̄ambulũ ad peccatũ. Peccatum aũt ad duo ordinatur. Ad vnuz qdem per se. s. ad damnationẽ. Ad aliud autẽ ex misericordia dei. s. ad sanationẽ: inq̃tum deus pmittit aliquos cadere in peccatum: vt pctũm suum agnoscentes: humilient ꝛ ꝯuertantur: vt etiam dicit Aug9. de natura ꝛ gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationem eius: qui excecatur. p qd etiaz ponitur reprobationis effectus. Sed ex diuina misericordia ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eorum: qui excecantur. Sed hec misericordia non impenditur omnibus: sed tm̃ predestinatis: quibus omnia cooperantur in bonum. Ro. 8.

¶ Tertia conclusio est q excecatio inquantuz ordinat ad salutez alicuius: causat a deo. Naz excecatio duo importat. ¶ Primũ est motus animi inherentis malo: ꝛ auersio a diuino lumine. Sic causa excecationis est propria volũtas. ¶ Secunduz est subtractio ꝓprie gratie ex quo sequit q mens diuinitus non illuminat ad recte viuendum q2 grãz nõ apponit deus: sic deus est causa excecationis. ¶ Et nota q sicut cecitas corporalis est priuatio eius: qd est principium corporalis visionis: ita est cecitas mentis p̄uatio eius: qd est principiuz visionis intellectualis: cuius p̄ncipium est triplex. Vnuz qdez est lumen naturalis rationis: et h nunq̃3 p̄uat ab aia. Jmpedit tñ qñq3 a ꝓprio actu p ipedimẽta viriuz inferioꝝ: qb9 indiget humanus intellectus ad intelligenduz. Sicut patet in furioso. Aliud est lumen habituale: na

turali rationi supadditũ. Et hoc lumen inter/dum puat ab aia. Et talis priuatio est cecitas: que est pena sm qd puatio luminis grẽ quedã pena ponit. ¶ Tertio est aliqd intellectuale lumen p qd hõ intelligit aliqua cũ quodã pncipio intellectuali. Mens eniz hominis potest i tendere: ⁊ nõ intendere. Et q ei non intendat ptigit dupliciter. Quãdoqz qdez ex hoc q hẽt voluntatez spõtanee se auertentẽ a cõsideratione pncipij. Psal. Noluit intelligere ⁊c. Alio mõ p occupationem mentis: circa alia que magis diligit. Quibus ab inspectione huius pncipij mens auertitur. sm illud psal. Super cecidit ignis ⁊ nõ viderũt solem. vtroqz mõ cecitas mentis est peccatũ. vnde dicit. Cum appropinquaret iherico. s. iesus suscipiens nostre mortalitatis defectus. Quia iherico defectus interpretat: vt p nobis moreret: que mors domini nouissimus est defectus. Per hoc autẽ qd sequit. Cecus qdã sedebat: ostenditur fructus passionis. s. illuminatiõis eoꝝ qui pordinati sunt ad vitã p fidẽ. ¶ Et nota q d isto ceco multa dicunt. s. q cecus ⁊ q sedebat etiã iuxta viã: et q mendicus: etiã q interrogauit pretereuntes etiã q clamauit fili dauid. ille cecus designat nõ credentes. tamen pordinatos ad vitam eternã. Eph. 5°. Eratis aliqñ tenebre. Sedere autẽ cecus iuxta viã dicit q ⁊ si extra viã tamen reuocabilis. Mendicans dicit nõ solũ pauper. Mendicus q nõ solũ paup est: sed ex sua paupertate gemit et dolet. Et p hõ ipẽ puocat ad misericordiã: et ad miseriã reuelandã flagitat deus. Turba preteriens multitudo sanctoꝝ doctoꝝ ⁊ pphaꝝ est qui omnes annunciauerunt xpm venturũ. Hic clamat fili dauid misere. Dauid manu fortis interpretat Ideo robora debilẽ: et infirmũ miserere tollendo miseriam culpe. per quam cecitas ⁊ miseria pene: per quam infirmitas notatur. Et qui preibant: increpabant eum: vt taceret. Hij sunt turbe peccatorum: cogitationum: ⁊ affectionum malarum: impedientes gratiã impetrandam. Ille vero multo magis clamabat in supplicatione perseuerando.

¶ Quarta conclusio est: q saluator videns in peccatore habilitatẽ pficiendi in bono: ⁊ pmptitudinem resistendi in malo: confert auxiliũ gratie sistendo: prohibendo scilicet peccatum: ne vltra procedat: ⁊ causando in mente habitum virtutum: vt creat in actus virtuosos. Nam gratia cum sit quoddã donũ superna turale: non meret naturali dignitate quãcũqz: sed mentis debita dispositione adipiscitur. vnde dicitur. Stans autem iesus: iussit illum adduci ad se. In hoc modus ⁊ virtus curationis ostenditur. Non enim ex natura morali: que preterijt: sed ex diuina: que immutabilis pmanet: habebat quod curauit. Interrogat autem non q nesciret quid sibi fieri optaret: sed vt responsione eius manifestum fieret quid illud ẽ in quod desiderium antiquorum seruebat: scilicet videre xpm. Luce. 10. Multi reges ⁊ pphete voluerunt videre que vos videtis: ⁊ nõ viderunt. vnde iste cecus non dixit. Suz mẽdicus domine: peto vt diues fiam: sed dixit. Domine vt videam.

¶ Quinta conclusio est: q cecitas que est effectus peccati: maxime depellitur per lumen fidei. Nam fides nõ solum est de hijs: que per se sunt intenta: sed etiã est de hijs: que sunt ad intentorũ manifestationem. Sed quia remissio peccatorum est effectus manifestans diuinam maiestatem: ⁊c hristi incarnationem: tanquam causam: vnde ad remissionem peccatorum habendam: necessaria est fides. Sed qz fides pncipaliter est de hijs: que videre in patria speramus: sm illud hebreorum. xj°. Fides est substãtia rerum sperandarum: ad quorum notitiam manuducimur per parabolarũ manifestationem: ⁊ miraculorum operationẽ que sunt opera diuinitatis pertinentia ad esse gratie. Que remissio peccatoꝝ inq̃tũ ptinet ad sctificationẽ humanã: cadit d necessitate sb numero credendorum: sine quibus salus haberi non potest. Et ideo volens ostendere necessitatem fidei ad spiritualem curationem: dixit illi iesus. Respice: fides tua te saluum fecit Non dixit. Aspice: sed respice. Respectus qdem est de eis: que retro sunt. Sed aspectus de hijs: que precesserunt. per quem admonet Christus considerare quantum sit conueniens modus reparatiõis humane: qui ostenditur nobis per fidem ⁊c. Aliam enim medicinam non requirebat genus infirmitatis. Nam qui bene attendit: non abhorret incarnationem filij dei. Ideo dicit Augustinus. Alius modus repationis nostre fuit deo possibilis. Nullus tamen nostre miserie conuenientior ⁊c.

¶ Sexta pclo est: q debemus de beneficijs dei semper esse grati. s. gratiaꝝ actione. Hoc autẽ maxime debetur illi qui gratis beneficiũ

contulit ad qđ non tenebatur. In deo autez pri
mo ꝛ principaliter inuenitur causa debiti: qꝛ ei
obligamur ad gratiaꝝ actione: eo ꝙ ipse ē pri
mum ꝓncipiū omniuz bonoꝝ nostroꝝ. Ma/
nifestuz est aūt ꝙ oīs effectus nāliter ad causaz
suaz ꝯuertitur ſm Diony. Deus oīa in se cō
uertit tanq̄ȝ oium cā. Certū est ꝙ beneficium
inquantum est huiusmodi: est causa beneficia/
ti. Et ideo naturalis ordo requirit: vt ille qui
suscipit beneficiuz per gratiaꝝ actiōem ꝯuerta
tur ad benefactorē. Et ſm istū modū deuz ho
noramus: cū ꝯuertimur ad ip̄z tanq̄ȝ ab eo be
neficiati per gratiaꝝ actiōez ꝛ vocem laudis.
De quo psal. Sacrificiū laudis honorificabit
me. vnde dr̄. Et sequebatur eū. s. post benefi-
cium illuminatiōis. Magnificans deum. Et
omnis plebs ꝛc. s. per gratiaruz actiones. vn/
de Greg. Dignum est semper gratias agere
qꝛ deus nunq̄ȝ cessat benefacere. Psal. Bn̄/
dicam dominuz in omni tēpore: semꝑ laus ei⁹
in ore meo. Cui sit honor ꝛ glīa in scl'a scl'oꝝ.

¶ In capite ieiunij. Sermo. 40. de euang°.

Cum ieiuna
tis nolite fieri sicut ypocri
te tristes. Matth. 6. Licet
opa penitētialia in peccato
mortali facta sint iteranda
ſm doctores: qꝛ non sunt
deo accepta: ſm illud Ysa. Cū multiplicaueri
tis orōnes vestras ꝛc. Tn̄ ieiuniuz ꝛ elemosi-
na non sunt iteranda: qꝛ post transitū actus re
linquunt vestigiū in satisfaciente: Sicut ex ie-
iunio sequitur corporis maceratio: ꝛ ex elemo-
sina substantie minoratio. Sed qꝛ nullū pctm̄
manebit impunitū qꝛ ipsum punietur. Et hoc
vel ꝑ satisfactionē in presenti: vel ꝑ purgatorij
penā: vel per eternā damnationem in futuro.
Ideo saluator in h̄ euāg° hortatur nos ad pre-
dictoꝝ executionem: vbi occurrunt nobis due
ꝯsideratōes. ¶ Prima est de corporis mace
ratione: per ieiunium. ¶ Secunda est d̄ mi/
sericordie exhibitione per elemosinam.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem oc/
currunt nobis sex conclusiones
¶ Prima ꝯclo est videre qđ sit ieiu
nium: ꝛ dicitur ꝙ ieiunium est maceratio car/
nis ab arbitrio cōfessoris inflicta: pro peccatis
voluntarie: accepta a ꝯfitente: ad domandum
passiones ꝛ minuendū tēptationē. vt sic mere
atur peccati remissionez: ꝛ gratie infusionem.
Per h̄ ꝙ dicit ꝙ sit maceratio carnis. Exclu/
ditur suꝑfluitas nimie repletiōis: que euacuat
meritum: per hoc qđ dicit ab arbitrio confesso
ris. Inflicta pro peccatis: ostendit ꝙ talis hu-
milis subiectio: ꝛ ꝯfessoris iussio reddit ipsum
deo acceptum: per hoc qđ dicit voluntarie acce
pta a ꝯfitente: ostendit ipsuz esse meritorium:
qꝛ passio innata seu causaliter illata non meret̄
Sed voluntarie accepta. Per hoc enim quod
dicit ad domanduz passiones: ostendit ꝙ passi
ones in mēbris latētes sunt instrumenta dia/
boli: qbus mediantib⁹ nos ipugnat: ꝛ eis p̄pua
lētibus inhabiles efficimur ad merenduz. Et
qꝛ sic ieiuniū est medicina ꝯtra passiōes. Ideo
multū est amplectendū: qꝛ tēptatio ꝑ ipsuz mi/
nuit̄: passiones domant̄. vnde apl's p^a corin.
.9. Castigo corpus meū. s. ꝑ ieiuniū: ꝛ in ser-
uitutē redigo carnē. s. subijciēdo spiritui: ꝛ sic
ſm Isi. hō spiritualis efficit̄. angelis coniūgit̄
ꝛ dō liberi⁹ copulat̄. vn̄ dic̄. Cū ieiunatis ꝛc.
¶ Scđa ꝯclo est videre de his qui ad ieiuniū
corporale obligant̄. Et dr̄ ꝙ oēs sani corpore
ꝛ mēte: nō hn̄tes legitimā causaz excusantem
qꝛ legislatoris intētio in cōdendo ius positiuū:
nō intendit aliquez obligare ad ꝯſuationez illi
us iuris hn̄tez legitimā causaz excusantē: siue
nō obſuādi illud: qꝛ legi nō subiacet necessitas
Plures tn̄ legitimis causis excusant̄. s. pueri:
mulieres ꝑgnātes: ꝛ paruulos lactātes: egro/
tantes: nimiū senes: graui labore victuz neces
sariuz querētes: ꝛ hostiatim mendicātes: ꝛ ad
mēsas alioꝝ ſuiētes q pn̄t modicuz ꝑgustare.
¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ quadruplex est ieiunium.
¶ Prim^m ē abstinētia corporis de q̄ dictum ē
¶ Scđz est abstinētia ab iniqtatibus. Augu
stinus. Ieiuniū magnuz est abstinere ab iniq-
tatibus ꝛ ab illicitis scl'i voluptatib⁹. ¶ Terti
um est ꝟtuale. s. abstinētia ab occasiōibus pec
catoꝝ. de quo Ber. Si gula sola peccauit: so-
la ieiunet ꝛ sufficit. Si cetera mēbra peccaue/
runt: ip̄a ieiunēt. Ieiunet oculis qui depreda
tus est aīaz curiosis aspectibus. Ieiunet auris
a fabulis ꝛ rumoribus ociosis: ꝛ ad salutez nō
pertinentibus. Ieiunet lingua ab illicitis ver
bis: ꝛ manus ab opibus malis. Ieiunet aīa a
vitijs: ꝛ a ꝓpria voluntate. ¶ Quartuz est ce
leste ieiunium. s. abstinentia a creata delectatio
ne: ꝛ esuries refectiōis diuine.

¶ Quarta ɔclō est: q̄ in omni ieiunio decli-
nanda est falsa simulatio ypocrisis. Ratio est
Nam grauius est peccatum gloriā querē i spi
ritualibus: sicut in ieiunio ꝛ elemosina: q̄ȝ in
corporalibus: qꝛ minus hn̄t motiuū ad glori/
andum: eo q̄ minus extra appareant: et etiaȝ
qꝛ ex maiori ɔdescensione dei: ad hominis vti
litatem: ꝛ ad diuinam laudeȝ ordinabātur nō
humanam. vnde Au. Ypocrita est: qui aliud
est ꝛ aliud simulat. Vnū ope ꝛ alid volūtate i
tēdit. Hunc etiaȝ reprehēdit Criso. d. O ypo
crita: si bonum est esse bonū: vt quid non vis
esse: qd tn̄ vis apparere? Nam si turpe est ap
parere: turpius est esse. Qd aūt formosum ē
in apparentia: formosius est in existentia. Igi
tur: aut esto qd appares: aut appare quod es.
ꝛ hoc ē qd dicitur. Nolite: quasi diceret exclu/
dendo a ieiunio puersam voluntatem ꝛ inten
tionem: qꝛ in voluntate est radix meriti ꝛ de/
meriti. Fieri. i. ntti ad h̄ vt appareatis tristes
Exterminant eniȝ ꝛc. quasi diceret extra ter/
minos proponunt: realis existentie. s. per ma
lam intentioneȝ: que per faciē intelligitur. Et
ideo ɔminatur eis futuram ɔdemnationeȝ d.
Amen dico vobis receperunt mercedem suā
idest laudem humanā hic in presenti: ꝛ nunq̄ȝ
celestē. ¶ Nota tn̄ q̄ velle placere hoibus ꝑ
pter caritatem nutriendam: ꝛ ad ꝑfectum spiri
tualem ꝓximi est ɔmendabile exēplo apostoli
Prima cor. 10. Omnibus per oia placeo.
¶ Quinta ɔclō est: q̄ duo faciunt ieiunium
acceptabile. ¶ Primuȝ est mīa. vnde dicit.
Tu aūt cum ieiunas vnge caput tuū. i. xp̄ȝ in
mēbris suis oleo misericordie. vnde dicit. Qd
vni ex minimis ꝛc. Cui ɔtradicunt parentes
sumptibus. De qbus Ihero. Paupi subtra
hit: qui ea que ɔcedēdo sumere debuit: sibi re/
seruat. Talis nō deo. sȝ burse ieiunat. ¶ Se
cundū est puritas mentis. vnde eccli. dicitur.
Qui ieiunat a peccatis suis: ꝛ iterꝝ facit ea: qd
prodest humiliatio eius? Nihil. Et ideo xp̄s
vult ipsum fieri pure dicēs. Et faciem tuaȝ la
ua. Tunc. n. facies lauatur: cū ɔscia diuersimo/
de purificatur. s. aqua ɔpunctionis. Sic Da
uid culpaȝ homicidij deleuit. Petrus crimen
negatiōis. M. magdalēa mltitudinē pctōꝝ.
¶ Sexta ɔclusio est d effectibus ieiunij: que
sunt quatuor. ¶ Primus est peccatoꝝ extir/
patio: vnde Ber. Non soluȝ per ieiuniuȝ est
ablutio peccatoꝝ: sed etiaȝ extirpatio vitioruȝ.
Non solum dȝ peccata preterita que commisi
mus: sed etiā repellit futura que ɔmittere po/
terim⁹. ¶ Scdo defendit nos ab aduersario
vnde Ysido. Demoniū cito per abstinentiaȝ
vincitur. ¶ Tertio de diuina acceptatione: ꝛ
de pene remissione nos securat. Unde Ber.
Ieiunium nō solum obtinet veniam: sed etiaȝ
meretur gratiaȝ. ¶ Quarto meretur diuinas
reuelationes. vnde Helyas ieiunauit anteq̄ȝ
veniret ad montem dei oreb.

Secunda ɔsideratio.

Secunda ɔsideratio que est de mise-
ricordie exhibitione per elemosinaȝ
Cum dic. Nolite thesaurizare: vbi
occurrunt sex conclusiones.

¶ Prima ɔclusio est videre quid sit thesauri
zare: ꝛ dr̄ q̄ thesaurizare est adeptio diuitiaꝝ:
cum sollicitudine mentis ꝛ corporis causaliter
ꝓpter supuenientis necessitatis pericula pre-
cauenda: vbi tria innuūtur. ¶ Primum ē q̄
duplices sunt diuitie: que in thesauro reponū
tur. s. tpales ꝛ spirituales. Ideo dicit: q̄ ē ade
ptio diuitiaꝝ. ¶ Scdm est q̄. s. in tali adepti
one. s. tpalium virtutes aie disperguntur: ita
q̄ non possunt insistere sollicitudini circa spiri
tualia adipiscenda. vnde dicit. Cum sollicitu/
dine mentis ꝛ corporis: qꝛ nemo potest duo/
bus dominis seruire. ¶ Tertiuȝ est: q̄ timor
defectus sollicitat thesaurizare: taȝ in spūalib⁹
q̄ȝ in tpalibus. vnde dicit. Causaliter ꝛc.
¶ Scda ɔclusio est: q̄ thesaurizare in tēpora
libus: ꝛ absq̄ȝ omni intensione necessitatis ꝓ/
prie vel aliene: oibus ꝓhibetur: quia vt sic est
peccatū mortale. Thesaurizare auteȝ ex proui
dentia: vt si homo suis quoꝝ cura sibi incum-
bit in necessarijs prouideat secularibus: cōce/
ditur. clericis vero ꝛ religiosis thesaurizare oi
no non licet. vnde Ambro. Aurꝝ hȝ ecclesia:
non vt seruet: sȝ vt eroget. ¶ Primū. s. q̄ nō
licet ex affectu auaritie thesaurizare: pȝ p Cris.
super Mat. dicentē. Stultum est in terra the/
saurizare: ꝛ oia illuc relinquere: vnde exiturus
es: ꝛ illic nihil p̄mittere: quo iturus es.
¶ Tertia ɔclusio est: q̄ licituȝ est thesaurizare
ex ꝓuidentia: tn̄ est periculosa: qꝛ licet honesta
licita: ꝛ bona: tn̄ ibi concurrunt multa peccata
In negociatione qua mediante thesaurizatur.
¶ Primuȝ est officij diuini amissio sine negli
gentia. Eccle. 26. Difficile exuitur negocians
a negligentia. ¶ Scdm est cupiditas eos in/
flāmans. vnde sicut ignis nunq̄ȝ dicit sufficit.
Prouerb. 30. Sic mercator currens p mun

dum nunꝙ̃ satiatur. ¶ Tertium est negligen
tia porprie cure: nihil a deo dissipat propriam
ꝯsideratione̅: ficut implicare in exterioribus.
¶ Quartu̅ est me̅daciu̅ oris: simulatio me̅tis
⁊ alteratio inhertiu̅. ¶ Quitu̅ circu̅uentio ⁊
deceptio. vnde ducunt simplices ad tabernam
quibus inebriatis extorque̅t ab eis merces ꝓ/
ut volunt. vnde ꝑma thes. 3°. Uidete nequis
superegrediatur fratrem suum in negocio ⁊c.
¶ Sextum est periuriu̅ vt credatur eis vt lu/
crentur. Eccli. 23. Uir periurans replebitur
iniqtate. ¶ Septimu̅ est diminutio in mensu
ris. Prouer. xj. Statera dolosa abhominatio
est apud deu̅. Et po̅dus equu̅ voluntas eius.
¶ Octauu̅ est oppressio paupe̅ꝝ q̄ aggrega̅/
do frumentu̅ faciu̅t charistiam: ⁊ ante messem
emunt ab indigentibus frumentu̅ ꝓ paruo ꝑ/
cio. Et postea ad volu̅tate̅: eisde̅ cariꝰ vendu̅t.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ thesaurizare ꝑ inordia/
tum modum negociadi. s. ꝑ vsura̅ est deo abho
minabile: nec de tali dꝫ fieri elemosina: sꝫ inte/
gral'r restitui. ¶ Ubi nota ꝙ due su̅t spe̅s vsu/
re. Una est manifesta. Alia palliata. Manife
sta est cu̅ qs tradit numerata vel po̅derata: vel
me̅surata tali pacto: vt det̃ sibi aliqd vltra sor/
tem. Quia regula est: vbicunꝙ̃ de sorte inten
dit plus accipe ꝙ̃ sit sors: ⁊ h̄ exꝑmit forma co̅
tractus est vsura. Usura palliata hꝫ sex spe̅s.
¶ Pri^a accidit circa pignora ⁊ obsides: ⁊ h̄
fit quinꝙ̃ modis. Primꝰ est cu̅ aliqs hꝫ allo/
diu̅ in pignore: vt fructus colligat vltra sorte̅
Scd̄s cu̅ qs pignoribus vtit̃. Tertius cu̅
aliqs facit equos comedere plus solito. Quar
tus cu̅ hꝫ obsides de q̂ꝝ expe̅sis viuit. Qui/
tus cu̅ dilatione̅ dat ꝓ munere. ¶ Scd̄a spe
cies vsure palliate fit circa emptio̅es ⁊ ve̅ditio
nes: que fit tribus modis. Primo qn̄ emit
possessione̅ lo̅ge minori ꝑtio: tali ꝯditio̅e. ꝙ ve̅
ditor potest ea̅ redimere. Scd̄o qn̄ quis ve̅/
dit ad terminu̅ maiori ꝑtio ꝙ̃ valeat in termio
vel vsꝙ̃ ad terminu̅ illu̅. Tertio qn̄ quis an
te terminu̅ emit ꝓ minori ꝙ̃ valeat. ¶ Ter/
tia species palliate vsure est cu̅ aliqs vltra sorte̅
accipit sine pacto exꝑsso: ipsa ꝯsuetudine sic ta/
cite facie̅te pactu̅: qd̄ est tegere palliata̅ malicia̅
sub noie bo̅itatis. ¶ Quarta spe̅s palliate vsu
re e̅: cu̅ qs palliat vsura̅ noie societat̃ vole̅s e̅e̅
socius in lucro ⁊ no̅ in da̅no. Ille cui creditur
pecunia dꝫ habere labore̅ ⁊ ꝑiculu̅ anime ⁊ cor
poris: insuper periculu̅ pecunie solus. Idem e̅
de omnibus imortalibus. ¶ Quinta spe̅s vsu/
re palliate est cu̅ quis palliat vsuram noie pene
ꝯuentionalis: qd̄ lꝫ qn̄que posset fieri iuste: q̄
iustum est neglige̅tia̅ puniri alicuius: tn̄ ꝙ̃tu̅
ad multos vsura est: q̄ in talibus no̅ attendu̅t
vt sibi soluat̃ citius: sed vt soluatur amplius.
¶ Sexta species palliate vsure est: cu̅ palliat̃
translatio̅e facta a re ad re̅. Et fit cum aliquis
diues pecunia̅ no̅ vult accipe a paupe: sꝫ labo/
rem. A ꝑsona ad ꝑsonam fit translatio: qua̅do
amicu̅ alique̅ facit acco̅modare. Sed sup oia e̅
malicia excelle̅tior. s. qn̄ acco̅modauerat frume̅
tu̅ sup certissimu̅ die̅ que̅ obseruare no̅ possꝫ si
h̄ret i granario frume̅tu̅: q̄ est magna iniqtas
Uult. n. esse certus in die illo in quo certus e̅e̅
no̅ potest in seipso. Acqsitis igitur modis ꝑdi
ctis: d̄ illis no̅ dꝫ fieri elemosina: q̄ ad restituti
one̅ tenent̃. Et h̄ est qd̄ dic̄ Nolite thesauriza
re: ꝓp sollicitudine̅ vob in t̄ra ꝓp certitudine̅.
¶ Quita ꝯ° est: ꝙ solu̅ thesaurizandu̅ est i ce
lo. Nam diuitie celestes sunt durabiles. perpe
tue ⁊ ꝑfecte: satiant ⁊ quietant. ¶ Primo sunt
durabiles ⁊ perpetue: q̄ amitti no̅ possunt ꝓp
ꝑseruatione̅ bonitatis diuine. vnde d̄r. Iusto
ru̅ aie ⁊c. Et ideo dicit. Ubi nec erugo ⁊c.
¶ Scd̄o ꝑfecte quieta̅t. Ratio est. Quia nul
lus appetitus po̅t quietari simpl'r donec sit to/
taliter saciatus. Sed nullu̅ bonu̅ creatu̅ total'r
potest saciare nostꝝ appetitu̅: q̄ tantu̅ po̅t ap/
petere ꝙ̃tum cogitare: igitur cor nostꝝ s̄m Au
gu. est inquietu̅ ⁊c. Et ideo d̄r. Ubi. n. est the
saurus tuus ⁊c. ¶ Nota tn̄ ꝙ ad thesaurizati/
onem celestiu̅ diuitiaꝝ tria disponu̅t: vt innuit
tur. p^a. Thimo. 6. vbi dicitur. Precipe diuiti
bus non alta sape: nec sperare in incerto diui/
tiaꝝ: sed in deo qui dat nobis abundanter oia
Per ea. n. que tibi dat: ꝑsuadet tibi de pecca/
to exire. vnde Aug. Nibil. n. tuu̅ vis malum
habere: tn̄ in teipso bonitate̅ non curas. Quid
te offendit vita tua: qua̅ sola̅ vis h̄re malam?
Inter oia bona que habes: prepone te rebus
tuis: ⁊ noli te illis habere uiliore̅. Nungd qd̄
plus diligis melius esse cupis? Cur ergo bo/
na̅ morte̅ cupis: ⁊ de bona vita no̅ curas? q̄
morte̅ plusꝙ̃ vita̅ desideras. vnde s̄m ꝯsiliu̅
sapientis. Eccli. 29. Pone thesauꝝ tuu̅ in pre
ceptis altissimi. ⁊ erubescas de vita tua mala.
¶ Scd̄m e̅ vt sit susceptibilis diuitiaꝝ inspira
tionu̅. vn̄ dic̄. Ut sis diues in opibꝰ. Nu̅quid
bruto inscipientio̅ es? Na̅ auis cohibet se agra
no si laqueu̅ cernat: ⁊ tu non potes te ꝯtinere a
cibo voluptat̃ mome̅taneę timore mortis eine

Vis scire q̄ voluptas mors ē. Audi sapientē Eccli. 30. Jocūditas cordis est vita hois: thesaur⁹ sine fictiōe sctitatis. Quid times? Jugū amoris suaue ē. Porta tu ex vna pte ⁊ xp̄s portabit ex altera. vn̄ Aug. Erubescat nr̄a pigritia. Plus ille vltra parat⁹ ē dare q̄ȝ tu recipe: Jlle miseri q̄ȝ vos a mis̄ia eripi. Forte dicis. Propono bene agē: s; volo plen⁹ delibare. S; noli claudere hostiū p dilationez. ¶ Tertiū est: ꝙ sis pceptibilis dīne ip̄ressiōis. Thesauriza tibi bonū q̄ ds̄ pulsat ad hostiū gerens manus plenas gr̄aꝝ. vn̄ apl's. p^a. cor. 4. Habemus ingt thesauꝝ istū in vasis fictilib⁹. Expecta igit̄ vt vasculū corporis ꝯfringat̄: ⁊ thesaur⁹ effundat̄. Qr̄ differs? Nungd expectas te i posteꝝ fortiorē? vl' deū potētiorē: ⁊ hostem stultiorē: ⁊ tēptationē minorē? Dū fortis es ⁊ peccādi ꝯsuetudie nōduȝ ligatus. Si nō poteris teipsuȝ vicere: qūo hec poteris pctis honerat⁹? Et si nūc gr̄aȝ dei recipe renuis: deū putas fore tibi ꝓpitiorez ex dilatiōe: nungd hostē ꝑitissimū i arte tēptādi supare putas. vn̄ Aug. Noli differre i deo viuere. s; differ i d̄o mori. ¶ Sexta conclusio est ꝙ sicut diuerse sunt diuitie. s. tēporales et spirituales sic ex eisdē largiende sunt diuerse elemosine. Nam sunt quedam elemosine corporales. s. semptem opa misericordie. Sunt etiā septem spirituales. s. docere ignorantez: ꝯsulere dubitantem: cōsolari tristem: et corrigere peccantē: remitere offensā et orare pro omnibus. Tales autem elemosine pauperib⁹ ⁊ indigentibus largite merētur nobis vitam eternā. Quam nobis ꝯcedat, ⁊c.

¶ Feria. 5. post diē cineꝝ. Sermo d̄ euā. 41

c Um introisset ihs capharnaū. Mat. 8. Fm qd̄ dicit Gre. Oratio est ascensio mētis in deum a quo impetrare speramus id qd̄ desideram⁹. vnde licet appetibile creatū aliqua delectatiōe nr̄ȝ desiderium possit afficere: nō tn̄ satiare. Solū autē appetibile ꝯtinens in se eminenter omnē ꝑfectionem simpliciter ⁊ omnis boni rationez potest nostrū desiderium adimplere. vnde iste cēturio ꝑtinēs ad ouē cētesimā: quaȝ pius pastor humeris reuocauit: vidēs h̄ sūmuȝ appetibile ꝑꝑ tēporis opportunitatē posse adipisci a deo obstaculo tētus qd̄ ē pctm̄: nō segniter ꝓcrastinādo.: q̄ fȝ Criso. Petētis negligentia rep̄hendit̄: cum de dantis mīa nō dubitatur: mox saluatore appropiquāte ꝓ obstaculi amotiōe accessit vt dicat̄. Cū āt itroisset ⁊c. vbi occurrūt nobis tres ꝯsideratiōes. ¶ Pri^a ē de saluatoris nr̄i mansuetudine nos p̄ueniētis: ibi. Cū aūt itroissȝ ⁊c. ¶ 2^a ē de hois inualitudie ꝓ remedio supplicātis: ibi: Accessit ad eū. ¶ 3^a ē de remedij aptitudie nos salubriter curātis: ibi: Dixit ih̄s cēturiōi. P^a ꝯsidera^o.

p Rima ꝯsider^e ⁊c. circa quā ꝯsideratione nō. ꝙ capharnaū iterp̄tat̄ ager pinguedis: vel villa ꝯsolatiōis. Jō siḡt in nāȝ humanā seu cor humanū piguedie gr̄e vel doctrie seu v̄tutū saginādū. Postq̄ȝ saginationē ds̄ spālıter delectat̄ in ea. P; q̄ non pōt spūale recipe icremētuȝ i pura nā. Jō ds̄ gr̄a sua dignat̄ ea p̄uenire vt dicat̄. Cū āt itroisset ⁊c. Et iō occurrūt nobis q̄tuor ꝯclōnes. ¶ Prima ꝯclō ē: ⁊ est doctria bti Anselmi in lib. de silib⁹ dicētis. Q̄ d cor humanum sil̄e ē molēdino sp molēti. Q̄ d gdē dn̄s fuo suo dedit: p̄cipiēs ei vt suā tm̄ annonā. s. frumētū: ordeū ⁊ auenā in eo molat. Cui inimicat̄ gdaȝ: q si qn̄q̄ȝ illud vacuū inuenerit: aut arenā ibi ꝓijcit: q̄ illud dissipat: aut picē q̄ ꝯglutinat. vn̄ fuus ille: si molēdinū bene custodierit: mūda ex eo farina exierit: ⁊ dn̄o suo fuit: ⁊ victū sibi acqrit. Si v̄o molēdinū isti⁹ violauerit: mala ex eo farina ꝓcedit: q̄ dn̄o displicet: ⁊ sibi victū negligit. Hoc molendinū est cor humanū qd̄ dedit ds̄ vnicuiq̄ȝ vt i eo molat tantū illos cogitatus quos ip̄e suggerit: quos cogitat⁹ aliqn̄ vt frumētū aīa replicat: tūc. s. cū in ꝯtēplatione posita pure de eo cogitat. Aliqn̄ vt ordeū cū. s. de v̄tute i virtute: q̄si ꝑ quosdā labores ascēdere meditatur. Aliqn̄ vt auenā: ⁊ hec cū hō intēdit sua deserere vitia. Nos itaq̄ȝ oēs ds̄ vult vt corde molat: ⁊ ex eisdē sibi victū eternū acqrat. Huic cordi diabolus isidiat̄ ip̄m replens malis: quoꝝ aliud cor dissipat vt ire ⁊ iuidie. Aliud ꝯglutinat vt luxurie. Si v̄o diabolus cor hois sic corrūp̄e ꝑmissus fuerit: mox vitia ꝑ sēsus ꝓgrediūt̄ iux̄ gn̄a cogitatiōuȝ malaꝝ q̄ d̄o displicēt ⁊ ꝑ eas hō mortē acqrit. ¶ Scd̄a ꝯ^o seqtur ex isto. s. ꝙ iste ager. s. cor humanum ē diligēter excollēd⁹: vt dr̄. ꝓuer. 24. Diligēter exire agꝝ tuū. Et h̄ fit triplr̄. P^o: euellendo. 2°. amouēdo spias mūdanaꝝ solicitudinū 3° faiēdo clausuras ꝑ obs̄uatione q̄nq̄ȝ sensuū

Quia legitur prouer.24°. Per agrum pigri
transiui ⁊ vineam stulti: ⁊ ecce totum repleue-
runt vrtice: oppcruerũt faciem eius spine: ⁊
maceria lapidis destructa erat. Ratio primi ẽ
Sicut videmus in turpi pictura que domum
pulchram deturpat. Sic etiam pꝫ de peccato.
Nam aĩa que cecidit per peccatũ non potest re
sistere suggestionibus inimici. Et ideo occur/
runt fantasmata turpia: ⁊ imaginationes tur-
pium reꝝ sensibiliũ que imprimũtur. Et ideo
sicut deturpatur domus quando turpiter de/
pingitur: ita aĩa qñ per peccatũ maculatur. vñ
Job.7. Cor eoꝝ longe fecisti a disciplina. Et
ideo inducit ꝓ̄ptitudinẽ ad malũ. Gene.8.
Sensus ⁊ cogitatio humani cordis ꝓna sunt
ad malũ. Ratio secundi est. Quia nihil ipedit
tm̃ dispositionẽ ad gr̃az: sicut sollicitudo mũda
noꝝ. Qd̾ pꝫ. Naz ad dispositionẽ requiritur
status interioris diligẽs examinatio: ⁊ si esset
aliqđ obstaculũ amoueret̃. Et ideo opꝫ vt aĩa
dispersa p sensibilia ⁊ extra se posita recolligat̃
in seipsa: vt cernens obstaculũ amoueat ipsum
Per nulla aũt tm̃ dispgitur sicut p sollicitudi/
nez exteriorez. vnde Mat.6. Ne solliciti sitis
aie vestre qđ manducetis ⁊c. vbi non ꝓhibet̃
vsus eoꝝ: que ad necessitatẽ requiruntur: sed
amor ⁊ sollicitudo: Quia sollicitudo đ tpalibꝰ
reuocat a sollicitudine eternoꝝ. vnde ad phil.
Nihil solliciti sitis ⁊c. vñ diuitie spine dicũtur
qꝛ suffocant boni ꝓpositi inspirationẽ. Quaz
diu istis sollicitudinibus animus occupatur:
nõ habebit ꝯtẽptuz mundi nec eternoꝝ amorẽ
Ratio tertij est: qꝛ oĩs tẽptatio oritur ab inor/
dinatis pceptiõibus sensuum vt pꝫ Dañ.13.
vbi dicit̃ ꝙ p̃sbyteri impudici vidẽtes susannã
exarserunt in ꝯcupiscentiaz eius. Et ideo cum
sensus nostri sint q̃si fenestre aie p quos mors
peccati intrat. Quãto.n. frequentius pcipis ea
que mũdi sunt: tãto affectus tuꝰ ad ea ꝯcupiscẽ
da magis inardescit. vnde Greg. Non lꝫ in
tueri: qđ nõ lꝫ ꝯcupisci. Et ideo diligenter sen
suuz custodia est adhibenda. vnde ꝓuerb.4.
Omni custodia serua cor tuum: quoniam ex
ipso vita procedit.

Tertia ꝯclo est: ꝙ si iste ager.s. cor hoĩs sic fue
rit excultus: tunc xp̃s ip̃z intrabit p gr̃az: virtu
tibus adornãdo: ⁊ in eo delectando: qꝛ iterpre
tatur ager pinguedinis: ⁊ villa ꝯsolationis.

C Primo introibit p gratiaz ipsuz virtutibus
adornãdo. Nã gratia gratũ faciens in ordine
ad acceptationẽ diuinaz: est quedaz integritas
⁊ decor omnium virtutũ. Sicut eniz pulchritu
do faciei non est vna qualitas: sed est quedam
integritas exurgens ex multis.s. colore ⁊ figu
ra: ⁊ magnitudine: ⁊ ꝓportione. Ita gr̃a que
est aie decor: est integritas exurgens ex oĩbus
virtutibus. Ratio ẽ: qꝛ nullus est deo acceptꝰ
⁊ gratiosus: nisi sit ꝓ̄ptus ad singula bonoꝝ
opeꝝ virtuosoꝝ. Talẽ autem ꝓmptitudinem
hꝫ homo p oẽs virtutes q̄bus exitur in actus
virtuosos: quas.s. virtutes gratia causat i aĩa
Ratio est: qꝛ gratia cum sit radix meriti a deo
cõfertur: sic vt possẽt oĩa meritoria singula ab
hoĩe perfici. Hoc autem fit per virtutes. Iđ
deus intrando p gratiaz: causat virtutes i aĩa
quibus ipsa impinguatur: vt posset perficere
opa meritoria. Et ideo dicitur ager pinguedi/
nis. Huius pinguedine.s. virtutũ ⁊ gratie pi
guescunt speciosa deserti. Desertũ est cor bene
excultuz: ornatum virtutibus preciosis: gratia
dei superueniente. C Secundo igit̃ villa cõ/
solatiõis: qꝛ deus delectatur inhabitando cor:
sic spiritualiter impinguatuz. Sicut.n. vide/
mus ex simili. Homo delectatur ꝯtemplando
suam pulchritudinem in speculo. Sic deꝰ de/
lectatur ꝯtemplando ꝓpriã pulchritudinem in
aĩa sanctoꝝ per imaginem aie imp̃ssam: sicut
in speculo mundo ⁊ terso ab oĩbus sordibꝰ vi
tioꝝ. vnde prouer. Delicie mee esse cuz filijs
hominuz. vnde celum ⁊ alia loca đo dicata: lꝫ
dicant̃ loca dei: tñ magis ꝓprie aĩa dr̃ locus di
ex spãli ꝯplacentia diuine inhabitationis.

C Quarta cõclo est: ꝙ ista dei intratio in cor
humanũ sic impinguatũ ẽ homini maxime fru
ctuosa. Ratio est. Quia nõ inhabitat aĩaz sine
donis ⁊ virtutibus. Est.n. hospes aie: q nul/
lius indiget bono: si aĩaz replet oĩbus bonis.
Ex quo accipitur documentũ: ꝙ quantũ est ex
parte dei: deus semp paratus est ꝯferre sua do
na: qꝛ stat ad hostiũ ⁊ pulsat: vt sibi affectus api
atur: ⁊ intromittatur ad ꝯuiuãdũ spiritualiter
p donoꝝ suoꝝ coĩcationem: licꝫ aliqui ponunt
obstaculũ hostioꝝ cordis claudẽdo. De quibꝰ
dr̃ Job. Ipsi fuerũt rebelles.i. diuine gratie.

Secunda consideratio.

Secunda ꝯsideratio: circa quã est in/
uestigandũ de hoĩs valitudine ꝓ re/
medio supplicante. C Nota ꝙ p cẽ
turionẽ potest accipi spiritus rationalis: illoꝝ
qui sm̃ simplicitatẽ intellectus ambulãt. Ha
bentes cognitionẽ eternoꝝ: quantum permit
tit infirmitas carnis. Puer eius qui male ve

ratur: sensualitatez designat. Iste spirit⁹ ratio
nalis. s. interior homo est sub potestate dei cō/
stitutus vel gratie. Habēs sub se milites: inte
riores aie vires ꝛ motus: ꝛ etiaz naturales vir
tutes que p milites intelligi possunt. Quia oi/
bus hijs ꝯtra vitia pugnatur. Sēsualitas eiꝫ
dꝫ seruire rationi. sed in plurimis infirma est.
Et iacet in domo. i. in carne: Jacere dicitur q꞉
nō sufficit surgere ad bona opa. Paraliticus
dicitur: q꞉ paralisis est morbus dissolutionis
membroꝝ. Et male torquetur: q꞉ diuersis cō/
cupiscentiaruꝫ motibus vexatur. Pro isto ser
uo sollicitus est spiritus rationalis. Et rogat.
vnde exauditus est. Jdeo xp̄s dixit. Ueniam
scilicet p gratiam preuenientez: ꝛcurabo p gra
tiam gratum facientez. ¶ Prima nanqꝫ grā
est primus morbus bone voluntatis: quo de⁹
nos preuenit: vt de ꝯgruo nos disponam⁹ ad
gratiam gratūfacientem: que nos facit gratos
ꝛ deo acceptos. vnde respondit cēturio. Do/
mine non sum dignus. s. propter tuam reue/
rentiaz ꝛ meam insufficiētiā: vt intres sub te/
cto meo. s. mei peccatoris: qui sum subiectus
pene ꝛ culpe. q. d. Et si intrasti sub tecto virgi
nis: vbi habens hospitium tāto regi ꝯgruum
non est caro mea sicut caro matris tue. Sꝫ tm̄
dic verbo quo fecisti omnia: quo sanas omnia
Psalmi. Misit verbuꝫ suum ꝛ sanauit eum.
Circa hāc sniaz moral'r occurūt. 8. docmēta.
¶ Primū est: ꝙ deus veniens p gratiam hꝫ
illuminare spiritum rationalem: q꞉ p centuri/
onem intelligitur. vnde grā que est in volūtate
ꝓprie nō hꝫ illuminare: sed ipatiue p̄cipiēdo
actus illuminosos fidei firme scie saporem.
¶ Scōm est: ꝙ spiritus rationalis duo dicit.
vnum. s. dictans ꝛ iudicans: vel ratio que hꝫ
iudicare ꝛ sententiare. vnde Aug. Hominis
actus est iuestigare: discernere ꝛ retinere. Ali
ud est vt eligens: que. s. electio se tenet ex par/
te voluntatis. vnde spiritus dicitur voluntas
que nos spirituales facit ꝛ dei filios. Phil. 8.
Qui spiritu dei aguntur: hij filij dei sunt. Ta
lis enim spiritus ad imaginem dei factus est:
cum in eo sit cognitio veritatis ꝛ amor virtu/
tis. ¶ De primo nota. Qd̄ quia vnus sensus
particularis nō apprehendit qd̄ alius: ideo ne
cessaria est alia potentia: valēs discernere vnū
sensibile ab alio: quod non potest facere sensus
particularis. Eodē mō necessaria potētia que
dam preter sensuꝫ ꝛ intellectum ꝯferens sensi
bile cuꝫ intelligibili. Jntellectus enim nō ap/
prehēdit sensibile: nec sensus intelligibile. hec
autem potentia est ratio que iudicat de vtrisqꝫ.
¶ De scdo nota. ꝙ voluntas rationalis du/
pliciter potest ꝯsiderari. Unomodo vt est po/
tentia vna distincta. habens actum verum. s.
velle. Et obiectum. s. bonum simpl'r. Hec vo
luntas est in ratione. Aliomodo ꝯsideratur vt
imperatiua aliaꝝ potentiarum subiectarum ra
tioni: ꝛ sic voluntas circuit omnes vires obe/
dientes imperio rationis. vnde iste cēturio fꝫ
glo. erat preditus nālibus bonis. s. quantum
ad intellectum: videtur habuisse cognitionem
creatoris ꝛ omnipotentie eius cum dixit. Dn̄e
non sum dignus: quantum ad affectum: quia
habuit iustitiam in bona habitudine ad suos su
periores ꝛ inferiores dicēs. Nā ꝛ ego hō suꝫ.
¶ Tertium documentū est: ꝙ lꝫ spiritus ratio
nalis in prima sui creatione sit liber: ꝛ nō pos/
sit cogi quin pro suo libito iustitiaꝫ relinquere
possit vel etiam sequi: q꞉ nulli nisi soli deo subie
ctus erat. Omnia. n. creata aliquam ꝯditionē
subiectiōis habent. Naꝫ elementa subiecta sūt
sideribus: ꝛ arbusta aialibus: ꝛ animalia ho/
minibus: ꝛ angeli. iuxta illud hebre. Omnes
sunt administratorij spiritus. Corpora etiam
nostra subijciuntur aiabus suis. Jntellectus
vero primis veritatibus: voluntas autem nul
li rei create subijcitur: ꝛ ita hꝫ priuilegium lib/
tatis nisi soli deo. Et licet sic non possit cogi: ē
tamen constituta sub potestate diuine volunta
tis: que potest eam manuducere: ostensione ve
ritatis: vt patꝫ in Paulo qui prostratus dixit.
Dn̄e quid me vis facere? Quod etiā pꝫ. quia
derelicta in sua nālitatis libertate non sufficit
ad merendum: Quia ad meritum concurrūt
multe cause supernaturales. Ut voluntas di/
uina: Que primo mouet actum beatificum lu
mine glorie ex parte itellectus: ꝛ caritatis affe
ctus. vnde dicitur Sapi. 10. Justum deduxit
dn̄s per vias rectas ꝛ ostendit illi ꝛc.
¶ Quartum documentū est: ꝙ iste spiritus ra
tionalis hꝫ milites. s. virtutes nāles ꝛ interi/
oris aie vires: ad impugnandum vitia. Ubi
nota: qualiter virtutes insint nobis a natura:
Dicendum ꝙ virtutes theologice: totaliter no
bis insunt ab extrinseco: sed virtutes morales
partim insunt nobis ab extrinseco: ꝛ partiꝫ ab
intrinseco. Ab intrinseco scdm quandam in
choationem. Jn ratione. n. hois naturaliter i/
sunt quedam p̄ncipia naturaliter cognitiua: tā
scibilium qꝫ agēdoꝝ: que sunt quedā semialia

intellectualium virtutum: ꝛ moralium. Et inquantum in volũtate est quidam naturalis appetitus: qui est rationi cõformis. Item ex corporis dispositione. Aliq sunt dispositi ꝛ meliꝰ ꝛ peius: ad quasdã virtutes ꝓut. s. quedaꝫ vires sensitiue: actus quarũdam partiũ corporis ex quaꝝ dispositiõe adiuuantur vel impediunt huiusmodi vires in suis actibus: ꝛ ꝑ ꝯñs vires rõnales: qbus huiusmodi vires sensitiue deseruiunt. Et ſꝫ h vnus hõ hꝫ nãleꝫ aptitudineꝫ ad sciaꝫ: alius ad fortitudineꝫ: alius ad tẽperantiaꝫ. Et isto modo tã virtutes itellectuales q̃ꝫ morales: isunt nobis ſꝫ aptitudinẽ ꝛ inchoationẽ. Nõ aũt insunt nobis a nã ſm ꝯsumationẽ: q2 nã determiat ad vnũ. Cõsumatio aũt huiusmodi virtutũ: nõ est ſꝫ vnuꝫ moduꝫ actionis sed diuersimode: ſꝫ diuersas nãs in qbus virtutes oꝑantur: ꝛ ſm diuersas circunstantias. Talibus. n. militibus vitia ipugnantur: ꝯtra nos militãtia semper. Quia Job. 5. Militia est vita hoīs suꝑ terrã. vnde ad taleꝫ ipugnationẽ hortamur. Prima Pe. 2°. Obsecro vos tanq̃ꝫ aduenas ꝛ ꝑegrinos abstiere a carnalibꝰ ꝯsiderijs: q̃ militãt aduersus aīaꝫ.

¶ Quintũ documentũ est: q iste paraliticus figt pctõrem. Nã sicut videmus in corpore naturali: q spũs vitalis vegetat membra corporis sui inuicẽ cõiuncta: ex quo spiritu habetur motus ꝛ sensus. Sꝫ cũ paralisi: que est morbꝰ dissolutiõis mẽbroꝝ: meatus spũs includitur ꝯpago soluit: q2 a spũ nõ vegetatur: q̃si esset p̃cisuꝫ: ꝛ amittit: motũ ꝛ sensuꝫ: ꝛ sic fit membꝝ inutile. Sic fit i aīa cuius est via spũs sanctus: siue spũali gratia: ꝛ ipsa ẽ quoddaꝫ totum respectu suaꝝ viriũ ꝛ q̃si quoddã mẽbꝝ mysticuꝫ. s. eccl'ie. Cũ aũt qs mortal'r peccat ꝑ corruptionẽ peccati dissoluit ꝯpago viriuꝫ: q2 qđ ꝯcuꝑiscentia amat: ratio nõ approbat: ꝛ eꝯ°. Et ita omne regnũ in se diuisuꝫ desolabit. Matt. 12. Et sic amittit aīa motũ ꝛ sensuꝫ. Motuꝫ q̃ꝫtuꝫ ad bonas oꝑationes. Sẽsuꝫ quantũ ad ꝓpria vulnera: vel etiã aliena que nõ sentit. Quia talis nõ ambulat ꝓficiendo ꝑ bona oꝑa nec attendit miseriaꝫ fratris sui. de qua tanq̃ꝫ de ꝓprijs mulieribus deberet dolere. Unde cum simus vnci corporis mystici: Ille se paraliticũ ꝓbat: q eoꝝ q sunt membra sua non sentit: ſꝫ illud cor. 2°. In idipsum sollicíti sunt mẽbra. Etiã si qd patitur vnuꝫ membꝝ patiũtur oīa. Uos aũt corpus xp̃i estis: ꝛ mẽbra de mẽbris. Nec ẽt sentit miseriã ꝓpriaꝫ. Nã humilitas est sensus ꝓprij defectus: ecõuerso suꝑbia est insensibilitas peccati si nõ humiliat se. Si. n. vere sciret miser peccator suos defectus nunq̃ꝫ suꝑbiret. vñ Michee. 6. Humiliatio tua in medio tui. Ex quo ẽt seqtur de motu: q2 q non hꝫ sensuꝫ ifirmitatis aliene nõ mouet ad oꝑa pietatis. vnde dicitur. Prima Jo͛his. 2°. Qui viderit fratrẽ suum necessitatem habere ꝛ clauserit sua ab eo quomodo caritas est in illo?

¶ Sextũ documentũ est: q iste paraliticus iacet in domo: ꝛ hoc ꝑꝑ quatuor. ¶ Primo ꝑꝑ ꝯtristationẽ: q2 delectatio q̃ tẽptationi est annexa vertitur in tristitiam ꝯsiderato pctõ. Prouerb. 10. Risus dolori miscebit. ¶ Scđꝫ est ꝯsternatio. Quia sicut homo qui est victus est animo ꝯsternatus: vt nõ audeat reuelare: ita suꝑatus a temptatione ꝛ adeo fractus: vt non audeat resistere. ¶ Tertium est debilitatio: q2 homo ꝯsternatus debilitatur. Qđ non possit stare: q2 plage semꝑ renouate debilitant: ꝛ putrescũt. Psal. Putruerunt ꝛ corrupte sunt cicatrices mee ꝛc. ¶ Quartũ est desperatio: q2 ex quo scit: est debilitatus desꝑat se bonum posse ꝑficere. Et tunc ꝯuertit se ad mala perpetrãda libere. Cuꝫ aīa ociosa nõ possit esse. Sicut filij israel postq̃ꝫ tẽptatione victi sunt: semꝑ cadendo ꝑ desertum ꝓcesserunt. Exo. 16. Et ex hijs quatuor modis ꝓstratus peccator proprie dicitur in loco iacere.

¶ Septimũ documentũ est: q iste paraliticus sic iacens in loco dupl'r torquet. Ante casum ꝑ tẽptationeꝫ quadrupl'r. Scđm q aīe exñs q̃si castꝝ forte: circũuallatum est q̃druplici muro. ¶ Primo muro sensuũ exterioꝝ: qbus aꝑtis intrat mors ad aīaꝫ: sicut ꝑ fenestraꝫ. Ihere. 9. ¶ Scđo muro imaginationũ iterioꝝ ꝑ q̃ sensibilia intrant ad aīam: vt docet Augu. xj. de ciuitate dei. ¶ Tertio muro intelligibiliuꝫ rationũ. Quibus mediantibus ad affectũ ascenditur. ¶ Quarto muro affectionũ volũtuarũ quibus regnum aīe vtiliter clauditur: vt docet Ansel. de ꝯceptiõe virginali. Et ſm ista progressus primus est ad sensus exteriores: ꝑ apprehensionẽ bonoꝝ sensibiliũ. Secundus ad sensus interiores ꝑ imaginatiões delectabiliũ Tertius ad intellectiões rõnales ꝑ obũbratioeꝫ bonoꝝ spũalis. Quartus ad volitiões effectuales ꝑ inclinationẽ ꝯsensuum. Istuꝫ ꝓcessum describit beatus Jacobus di. Jacob. p̃. Cõcupiscentia cũ ꝯceperit. s. ꝑ apprehensionẽ sensuum: parit pctm̃. s. ꝺlectationẽ in appetitu

ſenſitiuo: qui eſt fomes peccati. ¶Peccatum au
tem cū ꝯſumatuꝫ fuerit. ſ. in ꝑuerſiōe rōnis: ge
nerat morteꝫ in volūtate. q̄ꝛ in iſta ſolum ē pec
catuꝫ mortale. Quēadmodū caſtꝝ nō eſt debi/
litatū: donec interior murꝰ eſt captꝰ. ¶ Secū
do torquet̄ poſt caſuꝫ q̄drupl'r. ¶ Primo pe/
na doloris: q̄ꝛ nāliter voluntas odit malū: ⁊ ad
odiuꝫ ſeq̄tur triſtitia que eſt dolor mentis ſm
Aug. ¶ Scđo torquetur pena timoris: q̄ꝛ cul
pe debetur pena: ⁊ ideo peccās ſemꝑ dum pec
cat eſt in timore pene ſibi debite. ¶ Tertio tor
quet̄ pena ruboris: q̄ꝛ nāliter natura humana
erubeſcit: cuius eſt ſignū: q̄ꝛ peccans vult late
re nāliter: ⁊ occultare ſuuꝫ peccatū. ¶ Quar/
to patitur penā liuoris. Quidaꝫ. n. liuor relin
quitur ex actu peccati in ꝯſciētia: vt ex eius re/
cordatiōe ſemꝑ affligatur: ꝑꝑ odiū mali ꝑṁtis.
Sed oritur dubitatio: q̄ꝛ cōiter hoīes nō pec/
cant niſi ex delectatione quā hꝫ pctōr: ſic ꝙ nō
videtur ſibi eſſe pena. Dicit̄ ꝙ lꝫ in actu pecca
ti ſit ꝯplacentia ⁊ raptim trāſiens delectatio: tñ
admixta eſt cuꝫ triſtitia aīe ante peccatū: ⁊ poſt
eſt aſſidua pena ſm premiſſa. ¶ Scđa dubi/
tatio: quare iſtam penā cōiter hoīes nō ſentiūt
q̄ꝫuis eaꝫ argumētentur. Dicitur aūt ꝙ i egri
tudinibus frenetici nō ſentiūt penā pre magni
tudine egritudīs nālis: ita i ꝓpoſito eſt de egri
tudine morali in hominibus beſtialibus: non
ſentiunt affectiones intellectiuas.
¶ Octauū documentū eſt: ꝙ ſicut ſpūs rōna/
lis intelligēs hāc infirmitatē a dño poſſe cura
ri: acceſſit ad eū allegans eius potentiā inſinu
ans infirmi indigentiaꝫ: eius clemētiaꝫ inuo/
cauit: ⁊ exauditus eſt. Acceſſit ad eum q̄ꝛ no/
uit eius miſicordiaꝫ quā deſiderauit. Allega/
uit potentiam: q̄ꝛ ſciuit eius iuſtitiaꝫ: quā for/
midauit. Ratio. n. huius eē poteſt: q̄ꝛ ds in oi
tp̄e ſuo eſt ſūme miſicors ⁊ iuſtus: q̄ꝛ miſicorſ
Ideo liberaliſſime ꝯdeſcēdit humane miſerie
per infuſionē ſue gratie. Quia vero iuſtus: iō
donū ꝑfectū nō dat: niſi deſideranti. Non dat
grāꝫ: niſi regratiāti. Nō ipēdit miāꝫ niſi ipſā
recognoſcēti. Iſte ḡ nouit eius miāꝫ: q̄ꝛ acceſ/
ſit ad eū: nouit iuſtitiā q̄ꝛ formidauit eū admit/
tere i domū propter idoloꝝ ꝑñtiaꝫ ſꝫ Rabba.
di. Dñe nō ſū dignꝰ ⁊c. Inſinuauit indigētiā
q̄ꝛ puer iacebat. ⁊ ideo meruit exaudiri.

Tertia ꝯſideratio.

s Equitur tertia ꝯſideratio: q̄ eſt đ re/
medij aptitudine ſalubriter nos curā
tis cū dicitur. Dixit ieſus cēturioni.
Ego veniā ⁊c. Ubi occurrūt. 4. documenta.
¶ Primū eſt: ꝙ ds ꝑ ſcripturā ⁊ diuāꝫ iſpira
tionē hortat̄ quēlibet pctōꝝ: vt pniam agat de
peccatis. vnde pᵃ Thim. 3. Ōis ſcriptura di/
uinitꝰ inſpirata. ſ. ꝑ ſpūꝫ ſctm̄: vtilis ē ad docē
duꝫ neſciētes: ad arguendū ⁊ ꝯuertēdū de ma
lo negligētes: ad corripiendum in malo perſi/
ſtentes: ⁊ ad erudiendum. ſ. penitentes. Et h̄
eſt qđ dixit. Dixit ieſus centurioni.
¶ Scđm documentū eſt: ꝙ ds in oī tp̄e para
tus eſt nos eruere a malis. Rō eſt: q̄ꝛ agens
volēs alicui finē ordiato in finē: non ſolū vult
illa q̄ ordināt i finē: ſꝫ ēt paratꝰ eſt deſtruē oīa
deordināntia a fine. Sed ds ē tale agēs: ꝙ vult
hoī vltimū finē. ſ. btitudineꝫ: igit̄ nō ſolū ꝯfert
grāꝫ ⁊ ꝟtutes q̄ ordināt in btitudinē: verꝝ etiā
paratꝰ eſt ds deſtruere in hoīe oē malū: auer/
tens ſe a tali fine. Et q̄ꝛ hec ſpūalis paliſis erat
īpediens eū. Iō recurrēduꝫ ē oībus in tribula
tione poſitis per confidentiam plenariā ad au
xilium diuinū. vnde dicitur eccl'i. 4. Curauit
gentem ſuam ⁊ liberauit a perditione.
¶ Tertiū documētum ē vita ſpūalis maxime
reſtaurat̄ ꝑ fidē. vñ. d. Uade ⁊ ſicut credidiſti
⁊c. Rō eſt. Nā ꝑ fideꝫ hītat ds in cordibꝰ nrīſ
Que vita ē: vt ipſe ait. Et ſicut vnūquodq̄ꝫ vi
tiū eſt mors ſpūalis: ſic vnaqueq̄ꝫ ꝟtus vita ē.
Fides ē vita itellectꝰ. Rom. 2. Iuſtꝰ ex fide vi
uit. Qđ āt ꝑ fideꝫ iſte meruit ſanitatē. Rō eſt
Quia oīs actꝰ humanꝰ volūtati ſubiectꝰ in de
um regulatꝰ eſt meritoriꝰ. Sꝫ credere ē actus
itellectus aſſentiētis ꝟitati diue ⁊ īperio volū/
tatis a deo mote ꝑ grāꝫ i ordie ad deū. vñ actꝰ
fidei pōt eē meritoriꝰ. Qđ pꝫ ad hebr. xj. Sā/
cti per fidem vicerunt regna ⁊c.
¶ Quartū docuᵐ ē: ꝙ nō intelligit̄ verbū ſal
uatoris. Nō inueni tantā fidē in iſrl'. Ubi vi/
det̄ ꝙ fidē huiꝰ xp̄s velit p̄ferre fidei apl'oꝝ
Et iō ad h̄ dicūt aliq ꝙ intelligit̄ myſtice. Nō
eniꝫ fides cēturiōis p̄fert̄ fidei iſraelis: ſꝫ potiꝰ
fides gētiuꝫ: q per centurionē deſignat̄: quoꝝ
ēt ꝯuerſionē ꝑdicit dicēs. Multi ab oriēte ⁊c.
Nō in ꝑfectiōe credēdi: ſꝫ i credētiuꝫ numero
ſitate. Plures. n. crediderūt đ gētibꝰ q̄ꝫ de iu
deis. Et iō dr̄. Qđ fides dr̄ magna multipl'r.
Pᵒ q̄ ad cognitionē credētis. 2ᵒ q̄ ad đuoti/
onē feruidā i fide. 3ᵒ quo ad ꝯfeſſionē laudis
xp̄i: vt i cēturiōe. vñ Criſ. d. Fides ē ſctiſſime
religiōis fundamētū: ꝑ quā religamꝰ vni deo
aīas nr̄as: ad cultū diuinū vinculo ſuiēdi q̄ vi
culo nos aſtringere dignatur. Qui viuit ⁊c.

¶ Feria sexta post diem cinerum. Sermo. 42.

Audistis quia

dictuz est antiqs. Diliges amicū tuū ⁊c. Matth. 5. Cum in hoc tpe reconcilia tiōis qlibet dz se exercere in actibus virtuosis. s. in ie/ iunio: orone: ⁊ elemosina. Nullus autē actus virtutis sine caritate de se est meritorius s3 Au gusti. 15. de tri. di. Qd omnia dona sine cari tate ad deū nō pducunt. Et caritas etiā si sola esset: nos ad deum pduceret sine alijs: imo est domus oia alia perficiens: q2 sine caritate pos sunt esse: sed non pdesse. Quare pponit nob caritas: ⁊ q3 necessaria sit ad salutem. Sed q2 vltima pfectio caritatis psistit in inimicoꝝ di/ lectione: iuxta illd Chry. Nulla pfecta dilecti onis operatio vltra dilectionem inimicoꝝ pōt pcedere. Ita euangelista nos hortatur ad eā di. Audistis ⁊c. vbi occurrūt due psideratōes

Prima psideratio.

Circa pmam psiderationem: que est de caritate qualiter exhibenda est in affectu: pono sex conclusiones.

¶ Prima pclo est: q ista ē opinio iudeoꝝ: q inimicos saltem alterius legis hō non tenetur diligere: sicut narrat Aristo. in de secretis. Dum. n. paganus ⁊ iudeus pfabularent: dic paganus. Que est lex tua? Respōdit iudeus. Credo q in celo est vnus deus: quem adoro ⁊ expecto ab eo bonum aie mee: ⁊ illis q puer santur mecum in lege mea: ⁊ in fide: ⁊ credu/ litas mea est. Qd q discrepat in fide mecu3: li citum est mihi tollere sanguinem suum: pecu/ niam: vxorem: parentes: ⁊ genitos: ⁊ oia: ⁊ maledictio est mihi: si seruo ei fidē: si iuuo ip3 si facio cum ipso miam: vel parco ei. Sed hec opinio est cōtra legem rationis. Respōdit pa ganus. Mea hec est. In primis q volo mihi bonum: filijs: ⁊ seruis meis: ⁊ nolo alicui tra dere malum: neq3 sequentibus legem meam neq3 discrepantibus mecum in eadem. Cre/ do eqtatem ⁊ miam seruandā cuilibet viuēti. Nulla iniuria placet mihi: ⁊ videtur mihi si ali quod malum accidit alicui viuentiu3: q mihi illud malum ptingat: ⁊ mihi: ⁊ cuil3 affecto sa nitatem: per psperitatem ⁊ felicitate3 accidere oibus vniuersalr hoibus. vnde istud qd dicit Et odio hēbis inimicum: non fuit in lege scri ptum: sed est scribaꝝ traditio. Arguebāt eni3 ex ptrario sensu. Ex quo pceptum erat dilige/ re amicum. Qd quasi ex hoc sequeret: q de/ berent odire inimicum: sine qualibet distincti one. Hoc hre etiam poterant ex illo Exo. 22. Inimicus ero inimicis tuis.

¶ Scda pclo est: q de necessitate salutis est diligere inimicum. Ego aūt dico vobis diligi te inimicos vestros. vbi nota q inimicus acci pitur duplr. Vno mō negatiue: quasi nō ami cus. Et fm hoc negat solam habitudinē ami/ citie: ⁊ nihil plus. Alio mō positiue: ⁊ sic nō so lum negat habitudine3: sed etiā ponit odium.

¶ Item scdo mō dupliciter sumit. Vno mo/ do pprie ⁊ p se. s. p odio. Alio mō improprie ⁊ p accns. s. p nā subtracta istis. ¶ Item dili gere accipitur duplr. Uno mō positiue. Et sic dicit actum elicitum dilectōis. Alio mō nega/ tiue: vt p nō odire. Tunc dico: q accipiendo inimicum pprie. s. pro illo: q h3 habitū inimi/ citie. Et accipiendo ipm diligere positiue pro actu elicito. Sic ex pcepto hō non tenet dilige re inimicum: sed magis odire. ¶ Ratio est: q2 amicitia est virtus. Igit eius oppositu3 est vitium. Sed intellectus vt sic dicit odium. Sed accipiendo inimicu3 negatiue siue p nō amico: ⁊ accipiendo diligere p non odire: tūc hō tenetur eum diligere: hoc est non odire. Et hoc in bonis spiritualibus. s. in virtutib9: in gratia: ⁊ in glia. Probo: q2 si hoc non face ret: homo non esset in caritate: q2 qui est in ca/ ritate: non solum vult diligere: sed etiam vult secum diligere deum.

¶ Tertia pclo est: q affectiue tenet hō dilige re inimicum etiā alterius legis. ¶ Ratio est: q2 caritas est hitus: quo ds diligit: ⁊ quo volo aliū diligere deu3. Et iō affectu caritatis tenet hō velle oēm hoiem diligere deum: ⁊ ad ipm attingere affectu ppassionis. Tenet ēt ip3 dili gere saltē in gnāli: qn cognoscit hoie3 eē in sta tu damnatōis. ¶ Ratio est: q2 sicut tenet vel le oēs hoies deum diligē ⁊ ad ipm attingere. Sic etiam tenetur nolle aliquem deum odire: nec ad deum finaliter attingere. vnde velle ini micum damnari peccatū est ex genere. Et quā do fit cū deliberatione melius firma: tunc esset pctū3 mortale. S3 videt q aliquis possit odi/ re vitā inimici: tūc q2 iudex poss3 licite sentētia re ad mortē de inimico peccante: tū q2 actoꝛ po test licite eū indicare etia3 ad mortē: tū q2 bonū cōmune pfert bono puato. Dicit q quis po-

est inimicū velle mori sub duplici ꝯditione .s. si sciret eum obstinatū in malitia: et ꝙ peccatū deberet addere peccato: nō tamen absoluere: ſʒ ēt iudex nō dʒ velle mortē istius: sed velle debet: ꝙ nō esset reus: sed de persecutore eccľe secus est: qꝛ eccľa sub persecutione ꝓficit.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ quis affectiue teneť in generali inimicū diligere nō excludēdo eū ab oīo nibus: sed in spirituali non teneť nisi in casu necessitatis: in quo .s. illi non posset per aliuʒ subueniri. Unde saluator. Si esurierit inimicus tuus ciba illū. vnde doctor vnus. d. Si inimicus positus fuerit in necessitate vite: ꝙ nō solū debet eū velle viuere: sed etiā iuuare vt possit viuere. Quantūcunqȝ etiam malus fuerit: qꝛ semꝑ presumendum est de meliori: qꝛ bonarū mentium oia semꝑ in melius interp̄tari. Sūt enim tria motiua dilectōis inimicoꝝ. ¶ Primum est nāc ꝯformitas. Esay. 28. Carnē tuam ne desperetis. ¶ Scōm est vtilitas. Criso. Si benefeceritis inimico: tibi amplius bene fecisti. ¶ Tertiuʒ est diuina imitatio. Iheronymus. Noli negare qď deus nulli negat. In generali tenetur qs oēs diligere semꝑ. vn̄ Aug⁹. Omnibus .n. pari dilectōe vita eterna optanda est: ⁊ si nō oibus pōt exhiberi dilectionis effectus: qui fratribus sunt exhibendi: qꝛ sunt inuicem mēbra: que habent eundē patreʒ vnde oēs simul in affectu sunt diligendi: ſʒ nō in effectu: qꝛ hec paritas nō ad effectum referť sed ad bonum: qď eis optatur: nisi in articulo necessitatis: prout dictum est in euāgelio. Benefacite hijs qui oderunt vos.

¶ Quinta ꝯclō est: ꝙ per hanc dilectionē certificamur de eterna mercede. vnde dicit. Ut sitis filij patris vestri ⁊c. i. vt possitis obtinere regnum celoꝝ in hereditatē: qꝛ ad gaľ. 4. diciť Qď si filius ⁊ heres ꝑ deuʒ: qꝛ certificatus in futuro erit suꝑ regnum celoꝝ. Per deuʒ. i. ꝑ operationeʒ dei. ¶ Ratio huius est: qꝛ homini meritorie oꝑanti debetur merces eterna. Omne aūt opus virtutis fit meritorium ꝑ caritatem: qꝛ ꝯgruum est: cum actus beatificus sit actus suꝑnaturalis: ꝙ ad illum dʒ hō acceptari ꝑ caritatem: qui etiā habitus suꝑnāľis est vnde meritū cum sit aliqď opus bonum laudabile: fit tn̄ deo acceptum ꝑ caritateʒ. Ita ꝙ ďs ꝓ illo vult offerre aliqď p̄mium. Nam ꝑ actū amoris in voluntate statim potentie executiue moueńť ad volitum. Qď pʒ: qꝛ quicqd patitur homo ex amore: ħ facile est: ⁊ quasi essentiale. Quicqd aūt contra amorem est: est quasi violentum. vnde Aug. Amor meus pondus: in eo feror: quocunqȝ feror. q. d. Amor cōparať pōderi ꝑꝑ tria. ¶ Primo qꝛ sicut motus grauis non est ⁊ violentus: sed spontaneus.

¶ Scďo sicut graue q̄ȝto plus appropinquat ad centrum: tanto velocius moueť. ¶ Tertio sicut graue difficillime sursum manet: ita motus amoris est ꝑmo spontaneus summe: ⁊ nō violentus. Scďo ita motus amoris fortior est circa finem. Tertio ita aie amanti difficillimū est nō vniri amato. Hec aūt merces hʒ sibi securitatem annexā: qꝛ merces efficiť heres. vn̄ Augu. de ci. dei. Anima btīssima esse non potest: nisi fuerit de sua btītudine certissima. vnde sibi talis certitudo nō est: nisi ex dei volūtate: qꝛ voluntas dei semꝑ coagit voluntati ⁊ intellectui ad actum beatificum. Et ideo videtur dare securitatem. vn̄ diciť. Iustoꝝ aie in manu dei sunt. Et in manu tenentia diue voluntatis .s. respectu obiecti btīfici: qď actu dilectionis acquiriť ꝓ mercede. vnde sicut pater celestis in passione oriri fecit solem gratie ⁊ imbrē misericordie: pluuit super bonos ⁊ malos: sicut per gratiaʒ remissionis affectu ⁊ effectu inimicos diligimus.

¶ Sexta ꝯclō est vtrum magis meritoriū sit diligere inimicos: q̄ȝ amicos. Dicenduʒ ꝙ si accipitur diligere inimicum: ꝓut cadit sub cōsilio: ſm ꝙ est opus superogationis: et si accipitur diligere amicum: ſm ꝙ cadit sub p̄cepto Sic diligere inimicum est magis meritoriuʒ. Probo: qꝛ magis meritorium est implere cōsilia q̄ȝ p̄cepta: vel si accipiať diligere q̄ȝtuʒ ad circunstantias ipsius actus. Sic etiā diligere inimicum est magis meritoriū: qꝛ virtus ē circa ardua ⁊ difficilia. Sed diligere inimicū est magis arduum: q̄ȝ diligere amicum: ⁊ est etiā difficilius. Ergo ⁊c. Sed accipiēdo diligere q̄ȝtum ad sƀam actus. Sic diligere amicū est magis meritorium. Et hoc est ex obiecto. Et ratio est duplex. ¶ Primum qꝛ hoc est in dilectione amici. Igiť ⁊c. ¶ Scďo pʒ: qꝛ in diligendis ex caritate: qď p̄ordinatur alij est magis diligenduʒ. Sed amicus p̄ponitur inimico: qꝛ ponitur in vltimo loco in ordine diligibilium. vnde sequiť ex hijs documētum: ꝙ qꝛ nihil est meritoriuʒ nisi per caritatis habitum: ideo debet summe se qs disponere de cōgruo quantum potest ad dilectionē dei ⁊ proximi ꝓpter deuʒ: in quo etiā includitur dilectio inimi

ci: qꝛ non solum est proximus: qui facit miseri cordiam alteri: sed etiaȝ qui recipit mīam dei. Talis est inimicus. vnde dicit in euangelio. Si ergo diligitis eos qui ꝛc. quasi dicat. Dili gere inq̄ʒtum cadit sub p̄cepto: est magis me/ ritorum: vt supra dictum est expōne. Nonne ꝛ publicani ꝛc. q. d. Diligere amicum est faci le: quasi cōmune oībus ꝛ nāle: ꝛ nihil coopera bitur ad perfectionem meriti: quia addidit. Quid amplius facitis q̄ʒ publicani: qui. s. i di lectiōe amicoꝝ nō merēt. Cōcludit igit̄. Esto te perfecti in dilectione inimicoꝝ. Sicut pater noster celestis est p̄fectus qui. s. posuit animaȝ suam pro nobis: et orauit pro p̄sequentibus se dicens. Pater ignosce illis ꝛc.

Scd̄a ɔsideratio.

Secūda consideratio est qualiter pdu cenda est in effectu: ibi. Attēdite. Et quia circunstantie sunt multe: ad hoc vt aliquid iuste fiat. Ideo reducit omnes ad vnum modum: scilicet ad debitam intentionē dicens. Attendite: id est cauti estote. Ne iusti tiam vestram faciatis coram hominibus. s. vt placeatis p̄nti seculo: siue vt videamini ab eis. vñ ad Gala. primo. Si adhuc hominib⁹ pla/ cerē: xp̄i seruus non essem: nec ab eo essem re/ munerandus. ideo addit̄ hic. Alioqn merce/ dem nō habebitis apud patrem vestrū q in ce/ lis est: cuius amore non fecistis. Ille. n. debet mercedē dare: cuius mandato mouet̄ operarius vel amore. s. intentionē in deū referendo: tāq̄ʒ in finem debitum. vnde dicit. Attendite. i. in tentionē in debitū finē dirigite. Tunc. n. intē tio in debitū finem dirigit̄: fm̄ Ber. quādo in oī actione querim⁹ honorē dei: vtilitatē proxi/ mi ꝛ conscientiam bonaȝ. vnde circa istam cō/ siderationē occurrunt tres conclusiones.

❡ Prima conclusio est videre quid sit inten/ tio. vnde sciendū est ꝙ intentio idē ē ꝙ i aliud tendere: et ideo accipienda est distinctio. s. ꝙ in aliud tendere: est vl' sicut in obiectum: vel sicut in finē. ❡ Primomō nō accipimus hic tende re qꝛ omnis potentia tendit in suum obiectum sed nō omnis potentia habet intentionē. Igit̄ oportet ꝙ illud aliud sit ipse finis in quem ten dit̄. ❡ Sequit̄ secūda distinctio. s. ꝙ tendere in finem fit dupliciter. s. vel in fineȝ p̄cise: non referendo aliquid in ip̄m: sicut volo sanitatem vel referendo aliqd in ip̄m: vt volo potionem pꝫ h̄: ꝙ volo sanitatem. ❡ Primo⁹ accipitur ꝑprie intentio: qꝛ nō dicimur ꝑprie intenden tes: cum finem imediate petimus: sed cum ali quid facimus: vt possimus asseq̄ fineȝ ordinā do in ip̄m. vñ lȝ tres sint appetitus tendentes in fineȝ. s. nālis: sensitiuus ꝛ intellectus: tamē solus intellectus dicit̄ intendere. i. aliqd agen do in fineȝ referre: qꝛ etiā intellectus libere or dinat oia in ipȝ. Naturalis vero ꝛ sensitiuus fm̄ Damas. magis ducit̄ q̄ʒ inducat. Et ideo intentio pōt sic describi: ꝙ intentio est in fineȝ tentio: ordinando aliqd in ip̄m per potentiā li bere opantem. Hec aūt intentio est libeꝝ arbi trium: ad quam ɔcurrit intellectus: vt indicās ꝛ volūtas vt eligēs libere. vñ fȝ Damas. per libeꝝ arbitrium hō solum agit: non agit̄: sicut per alias potentias sensuales.

❡ Scd̄a ɔclo est videre que bona intentio sit. vbi nota ꝙ cum ad bonitatē actus plura ɔcur runt. s. libeꝝ arbitrium: agens fm̄ dictamen rōnis dictantis integritatem oīum circūstanti arum. ❡ Item obiectuȝ fm̄ bonitatē inuentā in eo. Item debitus finis. Iteȝ hitus moralis. s. caritas. Item integritas oīum circūstantia rum. Iteȝ ipsa dīna voluntas ꝛ intētio cuiuslȝ legalis obligatiōis recte ɔdite a supiore. Bo/ nitates actuum tñ p̄ncipalr̄ sunt a fine: inq̄ʒtuȝ referunt̄ ad debitum finem: qꝛ fm̄ Boetium Cuius finis bonus est: ip̄m quoq̄ bonuȝ est vnde actus debite ordinās ea q̄ sunt ad finem ad ip̄m finem est bonus: vt sic: actus indebite ordinās est malus: vt sic. Sȝ bona intētio or dinat debite ordinando ea: q̄ sunt ad finem in ip̄m: sicut de elemosina intendens deo place/ re. Mala aūt intentio ordinat male: qꝛ in finē indebitum: vt de elemosina intendens vanaȝ gl'iam. Et ex h̄ sequit̄ ꝙ nullus actus pōt esse bonus ꝛ malus p bonā ꝛ malam intentioneȝ vnde si ego incipio dare elemosinā ꝛ intendē vanam gl'iam. Sȝ accipiendo actum largitio nis ɔpungere ꝛ intendere in solam gl'iam dei Actus quem inchoarē esset malus: ɔsumante tñ esset bonus. vnde Aug. Voluntas ex fine suo cognoscit̄: an recta aut praua sit. Finis aūt bone voluntatis est beatitudo. Finis autem male voluntatis est delectatio: vel aliqd aliud in quo voluntas non dȝ qescere. vnde Ber. Bona erit intentio si in omni actione nostra aut honorem dei: aut vtilitatē ꝑximi p̄tenda/ mus. Dicit igitur in textu. Cum facis elemo sinam: noli tuba canere ante te. i. innotescē ho minibus: vt gl'ieris: sicut ypocrite faciūt. Ypo crita est p̄sentator persone alterius: in synago

gis: vt videant̃ a sapientibus: ⁊ in vicis vt videantur a turbis. Chry. Non est ingrata deo elemosina: q̃ videt̃: sed que ideo fit: vt videat̃ etiã si non videat̃: q² tales ꝑncipalr̃ querũt honorem vacuum: ideo amittunt veꝝ. Amẽ dico vobis receꝑunt mercedẽ suã: ꝓ dono .s. elemosine. Sʒ pena expectat̃ ꝓ mala intentõe.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ bonitas intentõis maxime ostendit̃ in ꝯsideratione circũstantiaꝝ circa obiectum: q² in isto statu q est dare elemosinam pauꝑi verecundo: circunstantie sunt exq̃rende penes obiecta: cui datur. Qð pʒ: q² opʒ te attendere qñ dabis: vʒ non in pauco: ne ille cõfundat̃: tamen penes finem: puta ꝑꝑ amorẽ dei semꝑ esset bonũ dare. Silr̃ quomõ dabis q² occulte ne verecundet̃: sed nõ ꝑꝑ finem: q² publice dare ꝓpter dñm non est malum. Similiter q̃ʒtum dabis: q² iste pauꝑ verecundus forte hʒ familiã: quã tenet in exterioribꝰ: ⁊ nõ deceret sibi dari modicum vt alteri. vnde dic̃ euangelium. Te aũt faciente elemosinã ⁊c. i. intentio vane laudis se non imisceat. Illð .n. nescitur: qð est in abscõdito. Ideo dicit. Ut sit elemosina tua in abscõdito: ſm rationis intentionem: nõ oꝑationis vt dictum est. Et pater tuus q videt in abscõdito: ille .s. q scrutat̃ corda ⁊ renes: reddet tibi h̃ ꝑ gratiã: ⁊ in futuro per gloriam. Amen. Epl̃a Esaye. 58.

¶ Sabbato post diem cinerum. Sermo quadragesimus tertius.

Cum sero esset factuʒ: erat nauis in medio maris. Mat. 6.

ſm q̃ Isido. dicit. Remissa conuersio in ꝑstinos errores reducit: ac viuendi torporem resoluit. Et ideo multum ad moꝝ reformationeʒ valent exempla bonoꝝ. Faciunt .n. varias sectari virtutes. Sʒ q² de ociositate mlt̃a mala ꝓueniunt. Nam ſm Ber. Ociũ malarum cogitationum est sentina. ¶ Item ſm Ber. est mater nugarũ ⁊ nouerca virtutum. De quo etiam exigetur ratio in die iudicij ſm Bernarduʒ. Ideo saluator in euangelio exẽplo discipulorum spiritualiter laborantiuʒ: ad spiritualem nititur animare laborem: dicens. Cum sero esset factum: erat nauis ⁊c. vbi occurrunt nobis sex considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam consideratioņeʒ: que ẽ de ꝟtuali exercitio: sunt tres ꝯ°es.

¶ Prima conclusio est: ꝙ cum beatitudo sit premium: oportet nos multum insistere operationibus meritorijs: vt ad mercedem quam speramus: perueniamus: quia ad hanc mercedem soli operarij virtuosi vocant̃. Mat. 20. Uoca operarios ⁊c.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ discipuli laborabant ad complementum anime: vt virtutibus adornarentur. vnde dicit. Uidit discipulos laborãtes interrogãdo. Et hoc triplr̃. ¶ Primo abundanter. Homo .n. spũalis dʒ se exercere in omni virtute. vñ q parum seminat: parum ⁊ metet. ⁊ q multum: multũ. vñ Ierõ. Ut multuʒ metamꝰ in omni ꝟtute: nos exercere debemus. ¶ Scðo ꝯtinue. ⁊ h̃ duplr̃. Primo Greg. ponit rõnes: q² hostis noster semꝑ pñs est: ⁊ ꝑsto ad tẽptandum. Scðo q² amor diuinus semper pñs est hoi iusto. Talis amor nunq̃ʒ est ociosus. Oꝑatur .n. magna si est. Si autem operari renuit: amor non est. ¶ Tertio ꝑseuerãter. In h̃ .n. differt labor voluptatis a labore virtuali: q² ꝑmus non hʒ terminum: sʒ scðs hʒ. Eccl̃i. 5. Modicum laboraui: ⁊ inueni magnam requiem. vnde vidit discipulos laborare in remigando.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ hunc laborẽ gratuʒ faciunt q̃tuor. ¶ Primuʒ est ꝓprie vilitatis estimatio: ⁊ nõ de se ꝑsumere: q² q̃ʒtũcunq̃ʒ bonꝰ sit hõ ꝓ statu vie: non tamẽ sic est ꝯfirmatus: qn possibile sit ipm cadere. vnde lʒ iaʒ ad fidẽ vocatus sit: an ad regnum eligendus sit nescit vnde Greg. Ad fidem plures veniunt: ⁊ ad celeste regnum non perducunt̃. Et hoc est qð dicit. Cum sero factuʒ ⁊c. Sero est finis diei ⁊ defectus. Hunc diẽ nullus dʒ velle in se deficere. Sʒ duplex est defectꝰ: in re ⁊ extimatõe. Dies .n. quodãmodo deficit: cum tibi tua virtus vilescit. Sero igit̃ humilitatis: ꝯtẽptus sui est. vnde vniuersis ꝯpletis mandatoꝝ: non ꝑmittamus nos mercenarios vel seruos noiari: sʒ inutiles ꝯfiteri. ¶ Scðʒ est i ꝑiculis prudentie exhibitio. Nam ꝯstituti in medio huiꝰ maris: sumus in ꝑiculis multis ꝓpter eius deceptiones. ¶ Primo decipit: vt falsus laudator mercium suaruʒ qui nugacitate sua nos facit credere de turpibus ꝙ sunt pulchra: ⁊ de inhonestis ꝙ sunt honesta. vnde prouerbiorum 23. Simulator ore decipit amicum suum.

¶ Scđo vt sophista. Sophisticat. n. merces
suas colore adulterino: qꝛ facit hoc vt appareāt
delectabilia. ¶ Tertio vt incantator qui facit
hominibus apparere quod non est. ¶ Quar
to vt falsus amicus. Ecclesi. sexto. Est amicus
socius mense ⁊ cetera. Et ideo adhibenda est
virtus prudentie. Ipsa enim habet actus ra-
tionis ordinare: qui sunt quatuor: scilicet inue
stigare: iudicare: memorari: ⁊ interpretari.
¶ Primo ordinat inuestigationez dum eum
ꝓhibet ab inquisitione inutiliū: ⁊ dum causam
factoꝝ facit inquirere: ⁊ dum eam ex alijs alia
conijcere facit: vt ex p̄sentibus futura. vñ Se
neca. Si prudens esse cupis i futurum ꝓspe-
ctum intēde. ¶ Scđo ordinat iudicia ne iudi
cet de incertis: nec de alienis quoꝝ sui non in-
terest. Itē eam mala leuitate vel tarditate cre-
dendi custodit. vnde Seneca. Oibus enim ⁊
nulli credere vitiuz ē. ¶ Tertio memorantez
dirigit dum salubria. s. beneficia dei ⁊ ꝓximi
facit reminisci: ⁊ noxia obliuisci: vt iniurie ꝓxi
mi. ¶ Quarto dirigit intēperantiā: duz ſmo
nem moderat̄. Seneca. Sermo tuus non sit
inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut ꝯsoletur
Et hoc est qđ dicit. In medio maris. i. mūdi
deceptionibꝰ insistenti. ¶ Tertiuz est diuine
gratie inuocatio: qꝛ sine eius auxilio nullus in
bono perseuerat: qꝛ h̄ excedit vires liberi arbi
trij: qꝛ libeꝝ arbitriuz est eoꝝ qui cadūt sub ele
ctione. Tale autē est particulare ⁊ nō opabile.
Perseuerare aūt in bono dicit solū ꝯtinuatio-
nem p totum tp̄s. Igitur opz adesse auxilium
diuinuz. vñ Criso. sup Matth. Nisi auxiliuz
gratie acceperimus: nihil ex nobis valemꝰ: be
ne aūt volentibus gratia nō denegatur. vnde
Petite ⁊ accipietis. Debet aūt voluntas p̄ce-
dere: ⁊ sic seq̄t gratia. Quia nec gratia sine vo
luntate aliquid operatur: nec voluntas sine gr̄a
potest aliqd. Et iesus solus in terra. q. d. iesus
idest gratia saluās. Solus. i. nō indigens alio
adiutorio: stat paratus ad subueniendum. In
terra. i. nostre infirmitatis. ¶ Quartū est for-
titudinis aggressio: qꝛ ſm Tulliū. Fortitudo ē
rationabilis aggressio terribiliū cū ꝯstanti eoꝝ
perpessione. Et ideo ꝯpetit multuz statui nr̄o
qꝛ mundus iste locus est laboꝝ ⁊ certaminis.
Nam ſm Ber. In mundo isto quasi in loco
certaminis positi sumus: qꝛ in ipso quatuor vē
ti temptationum in nos irruunt. ¶ Primo a
parte orientali que ē alta: ⁊ est superbie. A par
te occidentali que depressa est: ventus auaritie.
A parte aglonari: diffidentie. A parte meridi
onali: ventꝰ lasciuie. ¶ Ne igit̄ in tot ventis
periclitemur adhibenduz est fortitudinis qua-
druplex remediū ꝯtra tēptationez. ¶ Primo
qñ statim in principio p̄scinditur. vñ eccl'i. 4.
Breuem languorē prescindit medicus facil'r.
vnde Greg. Si tēptationi festine non resisti
tur: eadez q̄ nutrimur mora roboratur. ¶ Se
cundo qñ ei virtuose resistitur: qꝛ diabolus ti-
met vehementissime vinci. vnde dicunt sancti
ꝙ ex q̊ semel fuerit vicꝰ viriliter: nunq̄z audet
eundem inuadere. Jacobi. 4. Resistite diabo
lo: ⁊ fugiet. ¶ Tertio ꝯsuetudie ꝯuincit̄. Tūc
eniz firmatur habitus bonus: ⁊ hō delectabi-
liter operatur. ¶ Quarto opportunitatis eiꝰ
ablata occasione: ⁊ hoc per honestā occupatio-
nez. vnde Jhero. Semp aliqd boni facito: vt
diabolus inuenat te occupatū. Et h̄ est qđ dic̄
Et erat eis ventus ꝯtrarius. s. temptationuz.

Secunda ꝯsideratio.

[S]ecunda ꝯsideratio de diuine assistē
tie bñficio ibi. Circa vigiliā noctis.
vbi sunt tria documenta.

¶ Primū documentū est ꝙ nox dicit statum
culpe. Nam sicut in nocte non videmus quid
agimus. Sic q male agit odit lucē: Jobis. 3.
In nocte qlibet ignorat vias. vñ Job. 23. Re
belles fuerūt lumini: nescierunt vias eiꝰ. Itē
sicut ligna putrida ⁊ vermes lucēt: sic munda
na videntur bona in nocte. Itē in nocte hoies
somniant: sic vita pctoꝝ somniū est. Psalmi.
Dormierunt somnū suū. Ex quo elicitur illis
in statu culpe existentibus quadruplex ꝑiculuz
innuere. ¶ Primo. s. erroris: qꝛ nō videmus
quid agimꝰ. ¶ Scđo pusillanimitatis: quia
vias ignoramus. ¶ Tertio praui amoris que
vidētur esse bōa: ⁊ nō sunt existēter. ¶ Quar
to simulationis siue fictionis.
¶ Secundū documentū est: ꝙ pp ista quatu-
or pericula adhibēde sunt. 4. vigilie. ¶ Pri-
ma est fides ꝯtra errorē: ⁊ hec vigilia facit bea
tum. Prouer. 8. Beatus vir q audit me ⁊c.
s. sine intermissione in ista fide: qꝛ expellit te-
nebras erroris: que verissima ostenditur mira
culorum confirmatione. ¶ Secunda vigilia
est deuote orationis. Nam oratio est remediū
illis qui vitiorum temptamentis exestuant: vt
quotiens quolibet tangatur vitio: totiens se ad
orationem subdat. Oratio eniz est efficacie ma
gne contra aduersarios. Matth. 26. Vigila-
te ⁊ orate vt non intretis in temptationem ⁊c.

¶ Tertia vigilia est carnis maceratio contra
prauum amorem: que reddit honestum ꝛ tem-
peratum. Ecclesi. 23. Uigilia honestatis tabe
facit carnes. Pugna enim carnis est periculo
sa: quia habemus eam interius: ꝛ nulla pestis
efficacior est ad nocendum: ꝗ̃ inimicus fami
liaris. vnde August. Inter omnia christiano
rum certamina: periculosa sunt certamina casti
tatis: in quibus est continua pugna: sed rara
victoria. Quia impugnat interius ꝛ exteri-
us: siue vigilando siue dormiendo. Unde ad
vincendum eam valet mortificatio carnis.
¶ Quarta vigilia est pura intentio contra si-
mulationem ꝛ ypocrisim de qua dictum est in
sermone precedenti. vnde Psalmi. Deus de
us meus ad te de luce ꝛc. Ad te dicit: non ad
lucra temporalia: vel ad hominuꝫ laudē. Hoc
non facit ypocrita qui in occulto noctis maliciā
operatur: sed in die abscondit maliciam: ꝛ mā
suetus videtur specie sanctitatis. Intentio. n.
pura in omni actione sua: aut honoreꝫ dei: aut
vtilitatem proximi pretendit: ſm Ber. Unde
idem Bernardus ponit differentiaꝫ intentio-
num dicens. Duo in intentiōe requirūtur. s.
res ꝛ causa: idest quid intendas: ꝛ ꝓpter quid
Ex hijs anime decor ꝛ deformitas iudicatur.
Nam si intendas veritati amore veritatis: res
est honesta ꝛ causa. Sed si intendas vaneglo
rie: aut cōmodo temporalis rei: iudicabitur de
formis: verbi gratia. Ut si videres hominem
nullis honestis intentuꝫ: sed carnis illecebris
veneri ꝛ luxurie deditum: nōne ex vtraqꝫ par
te feditissimum iudicabis? Quia in intentione
res ꝛ causa reproba inuenitur. Igitur intende
re non in deum sed in seculum: secularis ē ani
mi: nec habet partem speciosam: Intendere au
tem in deum: sed non propter deum: ypocrite
est: quia ipsa simulatio omnem decorem exter
minat. Si autem ob vite presentis necessaria
ad deum conuertis intentionem: vitio dicimꝰ
subobscuram: ꝛ minus acceptam. Porro in-
tendere in aliud ꝗ̃ in deum: tamē propter de
um non habet deformitatem: sed nec ad perfe
ctionem peruenit decoris. Igitur solum inqui
rere deum propter ipsum: habet vtranqꝫ par-
tem: scilicet rem ꝛ causam pulchrā: h Ber.
¶ Tertiuꝫ documentū est: ꝙ vigilantibus sic
circa puram intentionem: que scilicet in omni
actione querit honoreꝫ dei: ꝛ vtilitatem ꝓximi
ꝛ propriam salutem anime: specialiter deus as-
sistit. Et ratio est. Quia licet liberum arbitriū
non sufficit ꝑseuerare in bono: sine gratia que
ipꝫ hꝫ aliqualiter stabilire: tamen non tollit to-
taliter mobilitatem ad malum: q: non trāsfert
hominem pro suo statu ad perfectam libertatē
Et ideo homo indiget adhuc auxilio prouidē
tie diuine exterius gubernantis. Prima Pe-
tri. Deus omnis gratie qui vocauit nos i eter
nam gloriam suam modicuꝫ passos: ipse perfi
ciet: confirmabit: consolidabitqꝫ. Et hoc ē qd
dicit. Qd circa quartaꝫ vigiliam noctis venit
ad eos. ¶ Unde prima vigilia est perscrutatio
peccatorum. Treno. p̊. Scrutemur vias no-
stras. ¶ Secunda vigilia est peccati detestatio.
Ezech. 8. Ingredere ꝛ vide abhominationes
pessimas. ¶ Tertia vigilia est propositū peni
tendi. Psalmi. Dixi cōfitebor ꝛc. ¶ Quarta
vigilia est propositum satisfaciendi: ꝛ tunc ve-
nit saluator ad eos: vt sit paratus eis assistere
semper: q: cuꝫ nos vocauit ad merita ꝛ ad glo
riam: paratus est dare gratiam: non solum ad
hanc gloriam consequendaꝫ: sed etiā persona-
liter assistere ab oībus retardationibus preser
uando. Ambulans supra mare: scilicet mundi
eius tempestates mitigando.

Tertia consideratio.

t Ertia ꝯsideratio est de humana hesi
tatiōe ibi. At illi vt viderūt eum ꝛc.
Ubi occurrunt tria documenta.

¶ Primū documentuꝫ est: ꝙ vir spūalis quā
to maiora recipit a deo: tanto magis illuminaꝰ
vt infirma sua recognoscat: que prius non re-
cognoscebat. Sicut in radio solis videnꝰ atho
mi: qui extra videri nō possunt: Hoc ē qd dic
Ut viderunt eum ambulantem supra mare.
¶ Scdm documentū est: ꝙ timor nālis ē quo
quis naturaliter refugit reꝫ nature sue nociuā
Propter hunc timorem petrus negauit Chri
stum Matth. 27. Item omnes discipuli ideo
fugierunt: Christo relicto. Iste autem timor
cum sit a natura non habet meritum. Si auteꝫ
sit immoderatus degenerat in humanuꝫ timo
rem: ꝛ fit malus. vnde dicitur. Et putabāt fan
tasma esse: quod est apparitio rei non existentis
Propter tenebras enim non nouerunt eum.
Et ideo timuerunt putantes ꝙ esset apparitio
maligni spiritus eis nocere volentis.
¶ Tertium documentum est: ꝙ in talibus ti-
moribus constituti: debent fideliter diuinam
clementiā inuocare orationibus: quia de eius
misericordia nō dubitatur. Ipse. n. plus para
tus est dare ꝗ̃ tu petere quia est sūme misicors

ideo liberalissime humane miserie condescen/
dit. Vult tamen rogari quia oratio ostendens
desideriuz largienti impetrat desiderata. Et h
est quod dicit. Et clamabant: idest pro diuino
adiutorio orationibus deum inuocabant: scie/
tes sine eo non posse subsistere.

Quarta consideratio.

q Uarta consideratio est: quo adhibet
eis diuina reformatio dicens. Et sta
tiz locutus est cu eis: ⁊ dixit illis. Co
fidite ⁊c. vbi occurrunt quatuor documenta.
¶ Primu documentuz est: q contra talez ti/
morez efficacissimum remedium est ipsa fides
Nam sicut timor oritur ex consideratione pro
prie infirmitatis diffidetis de diuino remedio
opportuno: Sic fides fiduciam dat de eodez.
Nam ipsa est lux: tenebras infidelitatis expel/
lens: vbi fides no est: tenebre sunt. Exo. 10.
Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa ter/
ra. Hec fides necessaria est: sine qua non est
salus. Unde ad hebre. nono. Sine fide ipossi
bile est placere deo. O portet enim cognoscere
deum creatorem: ne simus tanto beneficio in/
grati ⁊ de ceteris indigni. ¶ Item dominuz
vt sciamus ei seruire ad beneplacitum: ne si/
mus inutiles serui. Cum igitur deus sit al/
tissimus. Et non est possibile reperire scalam
sufficientis rationis: qua ad eum pertingamus
cum sensus non subiaceat rationi: sola autem
fides eum cognoscit. Unde dixit illis. Con/
fidite ⁊ cetera: quasi dicat. Nolite timere dubi
tantes de dei omnipotentia: scilicet non pos/
se humanam naturam assumere. Quia ego
sum: scilicet omnipotens. Item nolite timere
dubitantes de eius bonitate. s. ipsum non pos
se lapsos in peccata per penitentiam facere re/
dire ad deum: quia ego sum bonitas. Itez no
lite timere de eius iustitia dubitantes: scilicet
ipsum non vindicaturum peccata eternaliter:
quia ego sum: scilicet iustus. Fides vero pre/
dicat dei omnipotentiam: iustitiam: bonitatez
⁊ sapientiam.
¶ Scdz documentum est: q hec fides e sum
me auctoritatis: quia a deo reuelata nihil conti
nens falsitatis. Quia fz Augustinum. Si in
credendis officiosum admitteretur mendaciu
totum esset suspectum. Ideo summe est ei ad/
herendum. Qd autem reuelaretur a deo fuit
necessarium: quia illud fuit necessarium reue/
lari: quod pertinet ad hominis salutem: ⁊ exce
dit lumen rationis naturalis. ¶ Primuz pa
tet: quia per credibilia spez habem⁹ de fine vl/
timo. Roman. 15. Quecunqz scripta sunt ⁊c.
¶ Secundum etiam patet: quia intellectus p
isto statu intelligit cum fantasmate. De credibi
libus autem non est fantasma. Igitur excedut
lumen naturalis rationis: ⁊ per cosequens ne
cessarium fuit talia reuelari. vnde dicitur. Et
statim locutus est cuz eis: scilicet fidei sacrame
ta reuelando. Et hoc per inspirationem: per p
phetiam: per prophetas: per scripturam: ⁊ exe
pla sanctoruz. vn aplus. Nobis reuelauit ds.
¶ Tertium documentum est: q hanc fidem
reuelare timidis fuit maxime necessarium per
exempla sanctorum: qr eoruz gesta sunt nobis
quasi lex ⁊ doctrina: quibus mores ad beneui
uenduz inchoantiu formantur. vnde scribun/
tur nobis sanctoz ruine ⁊ reparatioes vt spez
faciant saluti humane: ne quisqz post lapsuz pe
nitendo desperet veniam: dum pspicit sancto/
ruz reparationez fuisse etiam post ruinaz: vn/
de Ysido. Si eniz ad bonuz incitamentu diui
na quibus admonemur pcepta deessent: p le/
ge. s. fidei nobis exempla sanctoruz sufficeret.
Na fm eundem. Exempla sanctoruz quibus
edificatur fides: varias faciunt sectari virtutes
O randus igitur est deus: vt virtutes quas p
parauit: ad coronaz nobis posite sint ad profe/
ctum ⁊ non ad penaz. Et hoc est quod dicit.
Qd ascendit ad eos in nauiz. s. eorum intelle/
ctui presentando. Eius beneplacitum per san/
ctorum exempla adepti sunt: vt in apostolis ca
ritas: in martyribus patientia: in confessorib⁹
corporis rigiditas: in virginibus castitas: in
patriarchis fides.
¶ Quartuz documentum est: q fides a confi
dentibus tollit temptationuz infestatioes. Te
ptatio eniz sophiste assimilatur. Nam sicut so/
phiste querunt paralogizare simplices: sapien
tia apparentia ⁊ non existentia. Ita in tempta/
tione vires sensitiue inferiores: nituntur deci/
pere intellectiuas in quibus est apparentia sa/
pientie: sed non sapientie existentia. vnde apo
stolus. 2°. cor. p. Timeo ne sicut serpens se/
duxit euaz astutia sua: ita sensus viri corrupan
tur. Hanc temptationem tollit fides. vnde be
nedicit. Cessauit ventus: teptatioes. s. qn p fi/
dem eorum deceptiones ostenduntur.

Quinta consideratio.

q Uinta psideratio: quomodo oritur i
eis facti admiratio: ⁊ plus magis stu
pebant ⁊c. Ubi sunt tres pclões ⁊c.

¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ in statu presenti mēs humana est obscurata: ꝛ ideo q̄ntum in se est: i potens est in lumē diuinuꝫ eleuari. vnde. 2°. Meth. dicitur. Q̄ð intellectus noster habꝫ se ad manifestissima nature: sicut oculus noctico racis ad lumē solis. Et ideo ꝓpria virtute i ea nō figitur. vnde dicitur. Erat. n. cor eorūꝫ ex cecatuꝫ. Dono tamen dei in lumine fidei diui na virtus aspicitur.

¶ Scd̄a ꝯclusio est: ꝙ q̄ mens humana ē ita ceca: ideo inualida est ad ꝯtemplanduꝫ supna turalia: Et ideo in eis stupescit natura. Nam quotienscūq̄ transcendentiuꝫ rerum notitia in memoria venit: totiens renouatur in mēte mi raculuꝫ. Et hoc ideo quia causa ignoratur. Jn terduꝫ enim accidit ꝙ videntius aliquem effe ctum aliqui mirantur: aliqui non. Astrologus enim non miratur eclypsiꝫ solis: q̄ nouit cau sam. Fides vero humana miratur noticiam miraculorum dei: transcendentium nostrum intellectum: q̄ cāꝫ ignorat. vnde dr̄. Et plus magis stupebāt intra se: tanq̄ cāꝫ ignorātes.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ christus fecit miracula propter quatuor motiua. ¶ Primuꝫ est vt suā doctrinaꝫ ꝯfirmaret per signa ꝛ miracula. Si cut enim naturalis doctrina cōfirmatur p que dam naturalia: sic decuit vt christus suam do ctrinam supernaturalem confirmaret p signa ꝛ miracula supernaturalia. ¶ Scd̄m est vt su am potentiam demonstraret: ꝛ per hoc ad cre dulitatem induceret. vnde dicit. Si non fecis sem in vobis signa que nemo alius fecit: nec facere potest: non vtiq̄ crederetis. ¶ Tertiuꝫ est vt sue deitatis presentiam ostēderet: q̄ vbi aliquid operatur: ibi est. ¶ Quartum vt affe ctum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiā in aīa ꝛ corpore curauit. vnde dicit. Non eniꝫ intellexerant de panibus. De tali miraculo. s. eius doctrinam ꝛ potentiam ꝛc. Nam Chri stus postq̄ quinq̄ milia hominum de quinq̄ panibus saturauit: vt nihil eis deficeret: vole bant ipsum regem facere. Q̄ð cum cognouit fugit in montem.

Sexta consideratio.

Sexta ꝯsideratio. Q̄uo multiplicatur miraculoꝝ operatio: ibi. Cū egressi eēnt ꝛc. vbi occurrūt. 4. documēta.

¶ Primū documentum est: ꝙ aliqui curiose naturali ratione inuestigantes opera dī: putāt impossibilia: eius potentiaꝫ ignorātes: Tales eniꝫ nolunt credere nisi videāt mirabilia: qui bus visis credunt. vnde dicit. Cuꝫ egressi es sent de naui. i. postq̄ deposuerūt inuestigatio neꝫ nālem: que p naueꝫ intelligitur. Cōtinuo cognouerūt euꝫ. s. presenteꝫ in opatione mira culosa. vnde in primitiua ecclesia fiebāt frequē tius miracula q̄ꝫ modo. ¶ Primo qm̄ eccle sia tūc erat ad fidem introducenda: ſꝫ postquā est introducta: miracula iā nō sunt necessaria. ¶ Jtē secundo q̄ ecclesia erat i fide roborāda ſꝫ cū modo sit roborata: miracl'a nō sunt necia. ¶ Jtē tertio: q̄ ecclesia ē modo in meritis cu mulanda: sed minor miraculoꝝ operatio ma ius causat meritūꝫ: quia sicut dicit Grego. Fi des non habet meritūꝫ ꝛc.

¶ Scd̄ꝫ documētuꝫ ē: ꝙ sunt q̄daꝫ miracl'a q̄ hn̄t tm̄ vtilitatē: ſꝫ nullā admiratiōeꝫ: q̄ ex vsu viluerūt. Quedā hn̄t admirationē: ſꝫ nō vtili tatē: sicut miracula antexp̄i. Quedā sunt q̄ ha bent admirationē: ꝛ ꝑaleꝫ vtilitateꝫ: ſꝫ nullam necessitateꝫ: vt miracula maloꝝ xp̄ianoꝝ: que faciūt ea vt ideo sancti reputētur. Miracula au teꝫ xp̄i hn̄t admirationem: q̄ fiunt p̄ter ordinē ꝛ cursuꝫ nature: ꝛ hn̄t vtilitatē: q̄ fiunt ꝓpter ꝯsolationē indigentiuꝫ: et hn̄t necessitatē: q̄ fi unt qn̄ imīnet necessitas ꝛ periculū. vnde dic̄. Continuo ꝛc. De miraculis xp̄i nota. ī. ser. 65. consideratiōe tertia. ꝯclusiōe secunda.

¶ Teruū documētuꝫ ē: ꝙ ad spūaleꝫ curatio neꝫ ꝟtute dīna fiendā q̄tuor requirunt que dis ponūt ad curādū. ¶ Primū est grē īfusio: q̄ nō dimittit pcm̄ nisi tollat̄ offensa: Sed h̄ fit p graꝫ q̄ lꝫ gn̄q̄ tollat̄: q̄ncūq̄ ab ipsa defecimus recupat̄ tn̄ iteꝝ cū ad ipsaꝫ reuertimur. vn̄ dic̄. Et ascēdit ad eos ꝛ cessauit vētus. Glo. Jn quocūq̄ corde adest p graꝫ: mox vniuersa viti oꝝ mūdi ꝛ malignoꝝ spirituū bella quiescunt. ¶ Scd̄ꝫ est motus liberi arbitrij i deum p fi dē. Quia d̄s mouet oia ſꝫ nāꝫ sui: hoīeꝫ auteꝫ ad iustitiā mouet ſꝫ ꝯditionem nature sue. Et q̄ homo ſm̄ ꝓpriaꝫ nām animi sit liberi arbi trij: ideo regitur liberi arbitrij motio. Et hoc p fideꝫ in deū: q̄ d̄s mouet aiaꝫ ꝯuertendo ad seipꝫ: ꝛ h̄ p fidem. vn̄ ad hebr. xj. Accedentē ad deuꝫ oportet credere. Et hoc notat̄ cuꝫ dr̄. Et percurrentes omnem regionem ꝛc. Glo. interlinearis. Mira fides: nō p̄ntium tm̄ salu te ꝯtenti: sed mittunt eos per circuituꝫ: vt ve niant omnes ad medicum. vnde vult dicere. Quod ipsa ratio fide informata vniuersam cō sciētie regionē pcurrēs illas: que male sese ha bebant: dormiendo per delectationem in lecto

consuetudinis cepit potentias serenitate iusti/
tie: quam nouerat per fidem imbuendo circũ
ferre promissionibus gratie adipiscende. vbi
audiebant eum esse misericordie exhibitorem.
¶ Tertium est motus arbitrij in peccatuȝ: qꝛ
non conuenit aliquem ꝑuenire ad terminum:
ad queȝ nisi fiat recessus a termino: a quo. Ad
hoc ergo ꝙ homo moueat per desideriũ in de
um per liberꝝ arbitriũ: vt iustificet: necesse est
ipsum detestare peccatum. Fides aũt formata
cum sit lux: tenebras infidelitatis expellẽs: de
testanda peccati demonstrat: vt ipsis spretis:
deo ꝑ caritateȝ adhereamꝰ. Ipsuȝ.n.hȝ aiaȝ
deturpare. ¶ Item aie continuaȝ stimulatio/
nem inferre ¶ Item naturam deprauare: vt
semꝑ mortifera appetat. ¶ Item habet vitaȝ
spiritualem finire. Esay.19. Iniquitates ve/
stre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestꝝ. Hec
autem oia formata ostendit fides vt detestent.
vnde hebr.2. Sancti adepti sunt repromissio
nes per fidem. ¶ Quartũ est remissio culpe.
Ratio est: qꝛ nihil est perfectum: nisi ꝑuenerit
ad terminum. Cum igit terminus iustificatio
nis sit remissio culpe: iõ bene dicitur. Et quot
quot tangebant eum ⁊c.q.d.per fidem incar/
natõis q tetigerit xp̃m: culpe remissionẽ conse
quetur. vñ glo. interlinearis. Fimbriã tangit
q incarnationis mysteria ꝑfecte amat ⁊ credit.
Hoc.n.est de necessitate salutis. ¶ Ratio est
qꝛ illᵭ est de necessitate salutis: ꝑ qᵭ hõ ꝯsequi
tur btitudinem. Hoc aũt facit mysteriũ incar/
nationis ⁊ passionis xp̄i. Dicit.n.actuuȝ.4.
Non.n.est aliud nomẽ sub celo datum hoibꝰ
in quo oporteat hoies saluos fieri. vnde Au/
gustinus. Illa fides sana est: qua credimꝰ nul
lum hominem liberari a contagione mortis:
nisi per vnum mediatorem dei ⁊ hominum ie
sum xp̃m. Et ideo tactus eius vim regenera/
tiuam aquis contulit. Luce quarto. Item le
pram fugat. Luce quinto. Item sanguinis
fluxum restringit. Luce nono. Item aurem
abscisam restituit. Johis decimo nono. Iteȝ
omnem morbuȝ expellit: vt hic. ¶ Tangimꝰ
igitur eum fide: vt aqua lachrymarum in no/
bis nos spiritualiter regeneret. Lepra pecca/
torum fugatur: fluxus continue cõsuetudinis
restringatur: auris cordis mundanis intenta
restituatur ꝓmpta ad diuinum verbum percipi
endum: ⁊ omnem inclinationeȝ morbide qua
litatis expellat. Quod nobis concedat ⁊c.

¶ Dñica in.xl. Sermo.44. de euangelio.

Uctus est ie
sus in desertum a spiritu.
d Mat.4. ꝺm doctrinã bea
ti Ber. Quando mũdus
tin aliq̊ sui gñis fauore vo/
bis arridet: nolite illi cre/
dere: vtiq3 non ad ħ ridet: vt in fine rideatis:
sed vt sub ꝑncipe suo irridẽte cum ip̃o lugẽte
lugeatis. Et ideo est relinquendus ꝑseuerãti
ꝯuersione. Tunc.n.ꝺm Isido. placet deo no
stra ꝯuersatio: qñ bonum qᵭ inchoamus: ꝑse
uerunter fine ꝯplemus. Sȝ qꝛ ꝺm glo. suꝑ pre
senti euangelio ħ est ordo recte ꝯuersionis: vt
post acceptã spũs sancti gratiã: arctius ꝯtra ad
uersarios accingamur: ⁊ mente mundum de
serentes: desertum intremus: vt ibi tẽptemur
Nam ꝺm Isido. vtile est seruo dei post ꝯuer
sionem temptari: quatenus a torpore negligẽ
tie sollicitatus: a vitijs ad virtutes animũ per
exercitium preparet vitiorꝝ. Quia ꝺm glo. nõ
ante se erigit hostis: q̄ȝ homo de mundo exit.
Quod aduertens saluator: ꝯtentum mundi:
ingressum deserti: ⁊ tẽptatoris aggressum no
bis exemplificans: in presenti euangelio nobꝭ
quadrupliciter ꝓponit. ¶ Primo quo ad vi/
te austeritatem: ibi. Ductus est ihs in desertũ
¶ Scđo quo ad pugne grauitateȝ: ibi. Et ac
cedens tẽptator. ¶ Tertio quo ad victorie sol
lennitatem: vt patet ex eius responsionibus.
¶ Quarto quo ad glorie eius sublimitatem.

Prima ꝯsideratio.

Irca primam consideratioeȝ pono
c quinque conclusiones.
¶ Prima ꝯ° est: ꝙ in oibꝰ trãsmu
tationibus necessaria est prudẽtia. Ipsa.n.hȝ
actus rõnis ordinare. Habet.n.ratio quadru
plicem actum ꝺm Ber.s.inuestigare: iudica/
re. memorari ⁊ interpretari. ¶ Primo diri/
git rationem inuestigantem: dum ea ex alijs
ꝑtibus alia couijcere facit: vt ex ꝑ̃sentibus fu/
tura expimur: magna ex paruis: remota ex ꝓ
pinquis: ⁊ ex partibus tota. Unde Seneca.
Si prudens esse cupis in futurum prospectũ
intende. ¶ Scđo iudicantẽ dirigit: duȝ eũ a
leuitate vel nimia tarditate credendi custodit.
vnde Seneca. Omnibus aut nulli credere vi
tium est. vnde ecclesiastici decimotertio. Qui
cito credit: leuis est corde. vnde ꝺm eundem.

Prudentis ,ppꝛium eſt examinare conſilia: ⁊
non cito per credulitatem ad falſa ,plabi. vnde
nõ niſi examinataꝫ ſniaꝫ in conſenſum creduli
tatis admiſit. ¶ Tertio memoꝛantem dirigit
duꝫ ſalubꝛia facit reminiſci: vt beneficia dei vl'
pꝛoximi. Et noxia facit obliuiſci: vt iniurie ,p/
ximi. ¶ Quarto interpꝛetatiuam dirigit dum
ſermonem moderatur. Sene. Sermo tuus
non ſit inanis. Aut ſuadeat: aut moneat: aut
conſoletur: aut pꝛecipiat. Pꝛouerbi. 10. Qui
moderatur labia ſua pꝛudentiſſimus eſt. Ta/
lis. n. prudentia inſidias pꝛecauet. vnde Au/
gu. Prudentia eſt in pꝛecauendis conſilijs: ⁊
ipſa etiam in bello ſpirituali triumphat. Et h̄
eſt qđ dicitur. Ductus eſt ieſus ⁊c. Glo. Du
citur a ſpiritu ſancto: qui quoſ replet ad pugnã
mittit foꝛtes. Sine hoc ſpiritu qui ad pugnaꝫ
vadit: cito cadit. Vnde ieſus dicitur: ille q pꝛu
denter reſpiciens ſaluteꝫ anime: ad pugnã du
citur: ⁊ in pꝛeſentia roboꝛatur.

¶ Scđa ꝯclõ eſt: ꝙ per hoc deſertum intelli/
gitur penitẽtia qꝛ per ipſam deſeritur oẽ pecca/
tum. Nam huius penitentie efficacia eſt infi/
nita: quia remittere peccata que per ipſam re/
mittuntur: non poteſt niſi ſolus deus: vt habe
tur Matth. 12. Sed vnde ſibi tanta efficacia:
vt tot peccata tam faciliter deleat? Dicitur ꝙ a
diuina miſericoꝛdia que eſt infinita. Et iõ trã/
ſcendit in infinitum oĩum peccatoꝛum noſtro/
rum multitudinem: vt pꝫ in muliere adultera:
in magdalena: in petro: ⁊ in latrone. Et ideo
pꝛopter magnitudinem iſtius miſericoꝛdie di/
cebat Ezech. 18. Qđ ſi ipius fecerit pniaꝫ ab
oĩbus pctĩs ſuis vita viuet ⁊ non moꝛietur.

¶ Tertia ꝯclõ eſt: ꝙ nullus poteſt p ſe ingre/
di in hoc deſertuꝫ pnĩe: ſed p ſolam grãm ſpi/
ritus ſancti. vnde quicunqꝫ intendit de anime
ſalute: illum ducit ſpiritus ſanctus in deſertum
cum penitentiaꝫ inſpirat. Ad Roma. 8. Que
cunqꝫ ſpiritu dei aguntur ⁊c. vnde lꝫ oꝛigo pe
nitentie ſit a deo effectiue: qꝛ ipſe eſt cauſa effi
ciens pnĩe: eſt ẽt a nobis diſpoſitiue. Quia ſꝫ
Aug. Qui creauit nos ſine nobis: non iuſtifi
cabit nos ſine nobis: ad quã diſpõnem quatu
oꝛ requiruntur. ¶ Primo cognitio fidei iſoꝛ
mis in qua homo cognoſcit diuinã iuſtitiam ⁊
bonitatem cui diſplicet omne malum: ⁊ q nul/
lum maluꝫ relinquit impunitum. ¶ Secũdo
cognitio ,ppꝛie offẽſe: que diſplicet ſumme bo/
nitati. ¶ Tertio deſpectio ſceleris: qđ alias cõ
demnaret. ¶ Quarto cognitio miſicoꝛdie di
qui paratus eſt omni reuerẽti dare miſericoꝛ/
diã: ⁊ ex hoc gnãtur ſpũs remiſſiõis: ⁊ ſic diſ/
ponitur hõ ad pniaꝫ. vñ dr̃. Ductus a ſpiritu.
Quod fit quadrupliciter. Aliquando quadaꝫ
facilitate. ſ. mulcebꝛi inſpiratiõe. Aliqñ cũ qua
dam violentia. ſ. coꝛpoꝛis infirmitate. Aliquã
do aduerſitate. Aliquando paupertate. Pſal.
Multiplicate ſunt infirmitates eoꝛum.

¶ Quarta ꝯclõ eſt: ꝙ p illud ieiuniũ non ſolũ
intelligitur abſtinẽtia a cibis ⁊ potib⁹: ſꝫ abſti
nentia ab oĩbus illicitis: ſine qua ieiuniuꝫ a ci
bis nõ ſufficit quadraginta diebus ⁊ noctib⁹.
Ab illicitis manifeſtis ⁊ occultis abſtinenduꝫ
eſt quadraginta diebus: tum pp ꝯſumatam iu
ſtitiaꝫ: qꝛ hoc numero reddimus deo decimas
totius anni: tum qꝛ in hoc numero imitamur
xp̃m: tũ qꝛ in hoc numero eſt ſatiſfactio legis ⁊
euangelij. Eſt. n. ieiunium actus vtutis qꝛ oꝛ
dinatur ad tria bona honeſta. ſ. ad refrenãdas
ꝯcupiſcentias carnis: ⁊ vt mens liberius ele/
uetur ad ſublimia ꝯtemplanda: ⁊ ad ſatiſfacien
dum ,p peccatis. vt pꝫ p Aug. dicentẽ. Ieiuni
um conſcientiam purgat: mentem ſubleuat: ⁊
carnem ſubijcit ſpũi. Et h̄ eſt quod dicit. Cuꝫ
ieiunaſſet quadraginta diebus ⁊c.

¶ Quinta ꝯclõ eſt: q ſꝫm glo. Chriſtus vo/
luit tẽptari: vt temptatoꝛẽ ſuperaret: vt tẽpta/
tos confoꝛtaret: et vt modũ vincendi doceret.
Ideo ſaluatoꝛ armatus duabus virtutibus. ſ.
contemptu mũdi quo refugit diuitias tẽpoꝛa/
les. Quia ductus eſt in deſertum: ⁊ mortifica
tione carnis qua refugit delicias coꝛpoꝛales.
Quia ieiunat 40. diebus e 40. noctibus no/
bis i exempluꝫ: ſub pallio ĩfirmitatis occultãs
diuinam potententiam. viriliter aggreſſus eſt
temptatoꝛem. De p̊ patet. Quia diuitie tempo
rales ſꝫ Greg. nõ ſubſidiũ ſed pondus ſunt.
De moꝛtificatione carnis patet. qꝛ a temptato
re tollit inſtrumenta impugnationis. Quia ſꝫ
Ihero. Ieiuniuꝫ eſt etiaꝫ a cunctis illecebꝛis
abſtinere. Hec aũt ſunt ĩſtrumẽta. Pꝫ ẽt de
pallio ĩfirmitatiſ. Qꝛ ſꝫ glo. In tali eſuries ẽ
ſignũ ĩfirmitatꝭ: ſub cui⁹ pallio tegit̃ po ͣ dina

¶ Secunda ꝯclõ q̃ de grauitate pugne eſt ⁊c.
vbi occurrunt. 5. concluſiones. ¶ Prima
cõcluſio eſt videre qđ ſit tempatio. Et dicitur
ꝙ tẽptare eſt ,ppꝛie expimentũ ſumere de eo q
temptatur. Qđ dupliciter fit. ſ. verbiſ: vt expi
amur an ſciat qđ querimus: an poſſit: an velit
Qđ fit quandoqꝫ aperte: quandoqꝫ occulte et
inſidioſe: quandoqꝫ inopinatine.

¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ cum duplex sit tēpta-
tio.s.interior ⁊ exterior ꝫm illud Jacobi.5°.
Unusquisque tēptatur a cōcupiscentia sua ⁊c.
De secunda scilicet exteriori: que fit a diabolo
suggerente: qui tunc maxime aggreditur ad tē
ptandum: cum hominem interiori temptationi
per aliqua signa exteriora temptari perpēdit:
tunc confidentius accedit. vnde dicit. Et acce
dens temptator ⁊c.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ iste tēptator quatuor mo
dis decipit. ¶ Primo scilicet leue onus gra-
uissimum reputando: vt est pnie onus: qd est
leue respectu pene eterne. ¶ Scdo ea que di
uisim portāda sunt: simul ostēdēdo. d. Quo
modo posses hoc portare tot annis? Cui dicē
dum est. Hodie cum adiutorio dei portabo:
cras tantundem cum dei adiutorio portabo le
uius: ꝓpter assuefactionem. Sic vbi fallit cō
positio: ibi soluit diuisio. ¶ Tertio decipit vir
tutem hois a virtute dei diuidendo. d. Tu de
bilis es: nō potes hec sustinere. Cui dicendū
est: ꝙ adiut⁹ dei virtute possis. vnde Phil.3.
Confidimus in domino. qd qui incepit in no
bis opus bonum ꝑficiet. ¶ Quarto pene pō
dus diminuendo: per quod ad celeste gaudiū
intrandum est. Scda cor.4°. Illud quod in
presenti ē momentaneum ⁊ leue tribulationis
nostre supra moduꝫ: in sublimitate eterne glo
rie pondus oꝑatur in nobis.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ diabolus temptat ma
xime bonis operibus deditos. Quod pꝫ per
Grego. in morali. Plerunqꝫ conuersus tali
bus temptationum stimulis agitatur: quibus
ante conuersionē nunqꝫ se esse pulsatum remi
niscitur: sicut qbusdam bene ꝓficientibus con
tingere solet. Quorum mentē dum ꝯpunctio
afficit: statim ⁊ tēptatio inualescit. Et iō diabo
lus bene temptator noiatur: q2 iam simile op⁹
ꝑegerat: alios angelos tēptando in celo: ⁊ pa
rentes in paradiso.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ diabolus maxime tem
ptat de tribus vitijs: scilicet gula: vana gloria
⁊ auaritia. Istis eniꝫ vitijs temptauit primos
parentes: ⁊ vicit. Temptauit xp̄m: ⁊ vict⁹ est
Temptat nos: ⁊ vincit: ⁊ vincitur. Et ideo est
ꝙ omnia alia vitia ad ista reducunt: vt dicitur
ꝑma Johis.2. Omne quod est in mūdo: aut
est ꝯcupiscentia carnis ⁊c. Hec autē tria sunt
cause oium peccatoꝝ. De gula patet ibi. Dic
vt lapides ⁊c. Loqtur enim quasi ad fatigatū
longa abstinentia: persuadens vt iam sibi pro
pensius indulgeat: ne forte deficiat: multa alle
gans. s. fragilitatem sexus: infirmitatē etatis:
debilitatem ꝯplexionis: ⁊ insanabilitatē egri
tudinis. Quid igit sunt isti lapides: nisi vestis
vilitas: victus asꝑitas: lecti duritia: somni bre
uitas? Lapides. n. duri sunt: pōderosi ⁊ gra
ues. Similr ⁊ ista carnalibus vident dura.
Psal. Propter verba labioꝝ tuoruꝫ ⁊c. Sꝫ
lapides in panes cōmutare: est obseruantiaꝝ
duritias mitigare: ⁊ in ꝯsolatiōeꝫ vertere: qd
non est admittendū: q2 ꝫm glo. gula libidines
inflāmat: concupiscentias carnis nutrit. Hec
nisi ꝑus refrenet: frustra circa alia laboratur.
vnde Ber. Gula voluptati carnis deseruit.
Aer: terra: ⁊ mare gulositati vix sufficiunt.
Per gulam nanqꝫ mors intrauit in omne ge
nus humanum. vnde ⁊ diabolus ꝑmo salua
torem ꝑ gulam tēptauit: querens ad vlteriora
vitia ꝓducere. Patet etiā de suꝑbia: q2 vt di
citur Eccli. Initium ois peccati est superbia.
Nam sicut sine caritate alie virtutes nihil sūt:
ita sine suꝑbia cetera vitia nihil sunt. ¶ Item
q2 ꝑmum fuit pctm̄. Hoc. n. genere peccauit
diabolus in celo: ⁊ ꝑmus hō in paradiso. vn
de Grego. Quid securius celo: qd iocundius
paradiso? Et tamen angelus de celo: ⁊ hō de
paradiso ceciderunt suꝑbiendo. Est. n. h̄ viti
um ꝑiculosuꝫ: tum q2 in ipso oia vitia sumpse
runt initium: tum q2 in ipo est impugnatio hu
mane nāe: sicut in sua radice: Et ideo multuꝫ
hꝫ potētie. Hoc pꝫ cum dicit. Tunc assumpsit
eum diabolus. q. d. ad illuꝫ statum eum duxit
de quo grauius caderet. vnde Augu. Quāto
in loco suꝑiori quis ponit: tanto in maiori peri
culo versat. vnde pugil aduersarium a terra al
tius subleuat: vt grauius eum ad terram pro
sternat. vnde glo. Eleuatio temporalis ad h̄
fit: vt subito prosternat in imis. vnde videns
diabolus ꝙ iustuꝫ temptādo de remissione di
sciplíne non vincit: ex h̄ occasionē sumit ꝯtra
rio modo temptādi. s. de nimia obseruantia ar
ctioris vite. Tandem subdit ad arctiorem vitā
dicens. Tunc assumpsit eum diabolus in san
ctam ciuitatem. i. in arctiorem vitā. Et statuit
eum supra pinaculū templi: idest imprimit sibi
firmam spem: de dignitate obtinenda: vel qd
est supra pinaculum templi statuere: nisi illos:
qui sanctitate precellunt presumptuose precel
lere velle: vel opinione sua se manifestare: ⁊
digniorē reputare: ⁊ sic ad dignitatē aspirare?
vnde sequitur. Si filius dei es: mitte te deor

sum. Mittit se deorsu3: qui se humiliat. vnde Eccli. 10. Est qui neqter se humiliat. Se igit deorsum mittere qd aliud est: nisi se infra oes: vt per hocipsum exaltent humilitate deijcere? Posito igit super pinaculum templi: se deorsum mittere suggerit: qr plus de precipitio; q̄3 de volatu intendit. vnde glo. interlinearis. Diabolus ad alta semp ducit: eleuando per iactantiam: vt p̄cipitare possit: vt etiā diabolus ducat citius in errorem: vtitur auctoritate di. Quia angelis suis 7c. q. d. Nō verearis opa q̄tūcunq3 dura: qr consolationes diuine ita te custodient: q̄ nihil q̄tūcunq3 durum pedem tuum. i. affectum posset offendere. Patet etiā de auaritia. s. q̄ alia vitia ad ipa3 reducuntur. Nam nullum vitiu3 est scelestius ea: qr oia fere scelera per auaritiā perpetrant: vt furta: homicidia: 7 piuria. Est. n. maius peccatū peccato Luciferi: p̄mi hois 7 Jude. Na3 Lucifer appetijt dei equalitatem. Auarus ɔtinue ɔtractat deum quasi ɔtemptibilem: arbitrans se cē maiorem deo. Et ideo appetit aliqd deo mai9

¶ Item p̄mus homo comedit fructum vetitū iste comedit sanguinem humanum. Ecclesia. Panis egentium vita pauperis: qui defraudat illum: hō sanguinis est. ¶ Item Judas semel vendidit Christum pro triginta denariis: iste frequenter pro vilissimo numero 7c. Unde diuitie huius mundi mendacia sunt. Dominū enim eum esse promittunt. 7 suum faciunt: securitatem spondent: 7 ponunt timorem. Saturitatem promittunt: 7 famem incutiunt: delicias promittunt 7 pungunt.

Tertia ɔsideratio.

s Equitur tertia consideratio: que est de eius victorie sollennitate 7c. 7 habet tria documenta.

¶ Primum est: q̄ appetitus victualium datus est: vt natura substentetur 7 possit durare 7 multum mereri: 7 moderatus victus 7 informis naturam conseruat 7 reficit: 7 sanitatē fouet. S3 heu talis appetitus modo effusus est in voluptates 7 superfluitates: vt non simus contenti: vt substentetur natura: sed palatum oblectet. Et cum talibus assueti fuerim9 7 natura: si eis aliquando caremus: natura remurmurat: 7 putam9 nos debiles: 7 quasi sub discretionis velamine delicata importune 7 inuerecunde incipimus querere. Jam nullus est: qui de spiritualibus delicijs curet. Uix ia3 est mentio: que gaudet religione: immo despicitur 7 quasi stultitia abbominatur. Et ideo saluator huius temptationis temptatorem vicit: dicens. Non in solo pane viuit homo 7c. Uerbum quod procedit de ore dei: est consolatio: que prouenit ex verbo predicationis: qua anima reficitur: 7 contra duritias labor7 7 obseruantiarum promissionibus eterne beatitudinis: quas in eis inuenit: recreatur. Et ideo sic respondendu3 est diabolo. Non in solo pane: quasi dicat. Duritias quas dicis esse lapides: deus commutat in panis delectationes. Nec reprobis conuertit panes in lapides. vnde bona opera que iustis sunt panes: diabolo 7 malis sunt lapides: quia benefacere diabolū est lapidare. vnde. Non in solo pane. i. nō in solo eo. i. q̄ reputas panem. i. delectationē peccati. viuit homo: vt tu putas. S3 in omni verbo cōsolationis 7 promissiōis: siue increpationis 7 cōminationis: qr hec suo tēpore necessaria sunt: quasi dicat. Spiritualis homo: spiritualem debet habere delectationem: qua viuit 7 nō delectationē pcti: q̄ diabolus 7 sui viuūt.

¶ Scd̄m documentū est: q̄ appetitus honoris nobis datus est: vt altissimum honorē haberemus. s. deo placere: 7 amicum dei esse filium 7 herede3: 7 deo assimilari: 7 ei conregnare: non ex qualitate potentie: sed ex imitatione bonitatis: 7 equales angelis fieri: 7 nulli subesse: nisi deo: 7 omne indecens despicere: 7 sola bona diligere.

¶ Tertium documentū est: q̄ affectus auaritie datus fuit homini: vt esset cupidus maioris meriti apud deum: 7 magnarum virtutum: 7 multorum bonorum operu3: 7 vt multas animas lucraretur deo: docendo: orando: bona exempla dando: iuuando ad profectum salutis 7 hic homo non esset contentus bono: qd̄ iam haberet: nisi laboraret: vt multipliciter augeretur ei 7 gratia: 7 opera virtutum. S3 heu nūc dilapsa est ad cupiditatē rerum tēporaliu3: pecunie possessionu3: q̄ colligit hō: q̄si semp debeat viuere. 7 mūdus pire. Et q̄to hō morti plus appropinquat: tanto studiosius ɔgregat 7 custodit. Hanc aūt temptatione3 saluator sue victorie exemplo docet nos vincere: dicens. Vade sathanas. Scriptum ē. Dominu3 deū tuū adorabis: quasi dicat. Quia thesaurizare temporalia est sic periculosum. Ideo vade: quia voluntati tue peruerse non consentio: sed voluntatem meam voluntati dei conformo: qui non derelinquit sperantes in se.

Nam qui dat celestia: terrena nō negabit. vn de additur. Et illi soli fuies. s. spe firma: sine quo nihil potes. vnde sup illud Johis. Ego sum: nolite timere. dicit glo. Ego in omni ne cessitate vobis semp paterne assisto: ⁊ nunquā inuocatus vobis deesse potero. Unde Jb. Quis sperauit in domino: ⁊ derelictus est?

Quarta ↄsideratio.

q Uarta ↄsideratio est de glie sublimi tate ⁊c. vbi occurrunt qnq₃ ↄclōnes

¶ Prima ↄclo est: q̄ temptatio quadruplicē ortum h₃. Quādoq₃ a deo: vt p₃ in Abraha₃ Gen. 22. Quādoq₃ ab interiori: vt a pronita te ppria. Jaco. Unusquisq₃ temptat a ↄcupi scentia sua. Quandoq₃ ab exteriori: vt a visis vel auditis mundanis: vt p₃ de Susanna: cu ius species decepit seniores. Dani. 13. Quā doq₃. s. ab iferiori. s. a diabolo: vt p₃ hic.

¶ Prima est bona: quia deus ideo tētat: vt a bono ad malum procedatur: vt p₃ Jac. pº. Jlla que est ab interiori molestissima est: quia inimici hois domestici eius. Et illud. Omne regnū in seipm ⁊c. Jlla vero que est ab extrio ri: facillima est: q₂ per se nihil pōt sine interio ri. Sed illa que est ab inferiori: debilissima ē q̄m s̄m Augu. Debilis est hostis: q non vin cit nisi volentem.

¶ Scda ↄº est: q̄ deus pmittit tēptationem pp quatuor motiua. ¶ Primo vt virtus la tens manifestetur: vt p₃ in Job. ¶ Secūdo vt ruina in melius restauret. Sic deus pmisit primum hoiem: vt totum genus humanu₃ in melius repararet. ¶ Tertio vt virtus exerceat q₂ nāle est patientem opponentibus contraire ¶ Quarto vt ipsa virtꝰ pficiat Scda cor. 12 Nam virtus in infirmitate perficitur.

¶ Tertia ↄclo est: q̄ quatuor hic cauentur. ¶ Primo p vitationem opportunitatis: qđ fit occupatōe honesta: vt p₃ ꝺ orone Mat. 26 Orate vt non intretis in tēptationem. ¶ Se cundo vt fugiat. Sicut hō sapiens fugit: vbi supare non pōt. ¶ Tertio vt fortiter reluctet q₂ talibus deus succurrit. ¶ Quarto vt p con trariu₃ eius impugnet: q₂ ois temptatio est al lectiua: ideo per penā fugari d₃. Jdeo apl's ad Col. 3. Mortificate membra vestra: q₂ in mo ralibus pene sunt sicut medicie. vñ seqt. Tūc reliqt eu₃ diabolus: tēptationes postponēdo.

¶ Quarta ↄclo est: q̄ sicut victus ↄseqtur qua druplex detrimentum: sic victor q̄druplex pre mium. ¶ Primum detrimentū victi est cō tristatio: q₂ delectatio tēptatiōi annexa: ↄside rato peccato vertit in tristitia₃. Prouer. 14. Risus dolore miscebit: ⁊ extrema gaudij lu ctus occupat. ¶ Secundu₃ est ↄsternatio: q₂ victus sic animo ↄsternatur: vt iteru₃ non au deat rebellare. ¶ Tertium ē debilitatio: q₂ vi ctus adeo debilitatur aio: q̄ non possit stare. ¶ Quartum est despatio: q₂ desperat se bonū posse pficere: ideo ↄuertit se libere ad mala p petranda. Silr victores pmo habent delecta tionem perfectā: q̄uis in resistentia sit tristi tia: tamen ↄsumata victoria inest perfecta dele ctatio. Heb. 12º. Omnis disciplina in p̄senti nō est gaudij: sed meroris. ¶ Scdo hñt ↄfir mationem solidam: q₂ gl₃ post victoriā est for tior. vnde angeli statim fuerunt ↄfirmati post tēptationem. ¶ Tertio habent facilitatē: quia in pncipio est difficile resistere: tamen post as suefactionem est leuissimum. ¶ Quarto dat certa repromissio: que est in spe vite eterne. vñ isti sunt angli: q post victoriā ad xp₃ accesserūt ¶ Quinta conclo est: q̄ post victoriam trede cim stipendia ministrantur. qđ notatur ibi. Et ministrabant ei. ¶ Primum est sacietas plena: q₂ vincenti dabit edere de ligno vite: ⁊ illud est diuinum esse. ¶ Scdm familiaritas intima: q₂ datur manna absconditū. ¶ Terti um est claritas: quia iusti fulgebunt sicut sol. ¶ Quartum est etas renouata: q₂ dabitur eis nomen nouum: qđ soli glificati habebunt. ¶ Quintum est imortalitas: quia qui vicerit non ledetur a morte scda. ¶ Sextum est au ctoritas: q₂ dabo ei potestatem super gentes. ¶ Septimum est innocētia: q₂ vestietur ve stimentis albis. ¶ Octauum est memoria re tenta: q₂ non delebitur nomē eius de libro vi te. ¶ Nonū est notitia nō abolita: q₂ ↄfitebor nomen eius coram patre meo. ¶ Decimū est firmitas stabilis: q₂ faciam illum colūnam in templo dei mei. ¶ Undecimu₃ est mansio p petua: quia foras non egredietur amplius. ¶ Duodecimum descriptio honorifica: quia scribā sup eu₃ nomen meu₃ ⁊ nomē dei mei. ¶ Decimūtertium est exaltatio: q₂ dabo ei se dere in throno meo: sicut ego vici ⁊ sedi. Hec patent apocalypsis. 2. ⁊. 3. Quam victoriam nobis concedat ⁊c.

¶ Feria scḋa dñice q̄dragesime. Sermo. 45.

Cum aūt venerit filius hoīs in maie. s. 7c. Mat. 27. Scḋm q̄ dicit Orige. Ad bene faciē dum deus ꝓmptus est: ad puniendum dissimulator. Cum. n. possit reos sine ꝯtestatione statim punire: tamen h̄ nō facit: sed etiā ne ꝯdēnet: ꝓdicit vt liberent̄ per pniam: q damnādi fuerant ꝓpter delictum. Qḋ ꝓtendens xp̄s in euāgº ꝓponit nobis iudicij discussionem: vt sic premuniti: p pnialem iustitiā venturā iram fugē valeamus: q2 ſm Jsido. qui dei iudicia oclis suis ꝑponit: semꝑ timens tremensq3 in omni iudicio formidat: ne de iustitie tramite deuiās cadat. 7 vnde non iustificat̄: inde potius condemnatur. In euāgº p̄nti fit mentio de pertinentibus ad ip̄m iudicium: que sunt quinq3.

¶ Primo ꝓponitur iudicis multiplex ꝯditio ¶ Scḋo iudicandoꝝ ꝯgregatio: ibi. Et congregabuntur. ¶ Tertio ꝯgregatoꝝ sepatio. ibi. Et sepabit eos. ¶ Quarto cum separatis disceptatio: ibi. Dicet rex hijs. ¶ Quito post disceptationē remuneratio: ibi. Et ibūt hij in suppliciū.

Prima ꝯsideratio.

Prima ꝯsideratio est de iudicis ꝯditione: vbi occurrunt quinq3 ꝯºnes.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ solum in hac vita licitū est mereri p opus bonum. ¶ Ratio est: quia radix meriti est gratia: 7 merces ē terminus cuiusl3 boni opis. Qui igit̄ non h3 ꝑnm cuiuslibet boni opis: non pōt mereri: s3 gratia solum habet̄ h̄ in vita. Igit̄ in hac vita tm̄ est licitū mereri bonum. vñ Jsido. Tantū in hac vita licitum est opari bonū. Illic nanq3 iam nō opatio expectat̄: s3 retributio meritoꝝ.

¶ Scḋa ꝯclo est: q̄ hec retributio meritoꝝ ptinet ad dinam iustitiā. Est aūt iustitia vna cōmutatiua. Hec iustitia ponit mediū in ꝯtractibus: q2 in ipsa requirit̄ equalitas cōmensurationis. Alia est distributiua: q2 in ipsa requirit̄ equalitas ꝓportionis: ſm q̄ aliqs distribuit equal'r aliqbus: ſm qḋ demerita eoꝝ exigunt Hec iustitia ꝓprie est in deo: qui tribuit vnicuiq3 ſm meritum suum. Sed iustitia ꝯmutatiua nō est ꝓprie in deo: q2 eius beneficia excedunt merita creature.

¶ Tertia ꝯclo est: quomō deus iustius agat cum vno q̄3 cu3 alio. Nota q̄ sicut benefacere noiat quādoq3 nudum effectū bonitatis: 7 tūc melius facit vni q̄3 alteri. Item qn̄3 noiat ordinem ꝑmij ad meritu3: 7 tunc oibus equal'r benefacit: q2 cuil3 ſm exigentiā meritoꝝ retribuit equal'r. ¶ Sil'r iustitia qn̄q3 noiat qualitatem absolutā iustitie. s. seueritate3 sic iustiꝰ agit cum vno q̄3 cum alio. q2 seuerius 7 maiorē iustitie effectum ostendit ei q̄3 alteri. Ei. s. quem seuerius indurat q̄3 ei quē reuocat. Quādoq3 noiat ordinem ꝑmij ad meritu3: sic cuil3 iustissime retribuit ſm merita. S3 q2 iustitia ꝓprie loquendo nō dicit qualitatem absolutā: sed potius ordinem: Ideo ꝓprie loquendo non agit iustius cum vno: q̄3 cum alio.

¶ Quarta ꝯclo est: q̄ xp̄s ad talem iustitiā faciendā veniet ſm nām dina3 apparens in forma gl'iosa. Ratio. Nam sicut xp̄s in ꝑmo aduentu venit iudicari: 7 nō iudicare. Ideo tūc apparuit in forma infirma: q2 iudicari spectat ad infirmitatē. ¶ In scḋo aduentu veniet iudicare: ideo apparebit in forma gl'iosa: q2 iudicare est actus ptātis. vnde in forma gl'iosa apparebit bonis 7 malis. sed boni videbunt eu3 cum gaudio 7 gl'ia. Mali aūt cum ꝯfusione 7 pena. Confundent̄. n. in ꝯspectu eius: 7 non poterunt sustinere vultum eius: tū ꝑꝑ remorsum ꝯscie: tum ꝑꝑ timorem snie. Et h̄ est qḋ dicit. Cu3 venerit filius hoīs in maiestate sua Glo. iterlinearis. In diuinitate sua: q2 apparebit virtus diuinitatis.

¶ Quinta ꝯclo est videre quō deus solus iudicabit: cum tamen assistentia sanctoꝝ 7 angelorum. ¶ Nota q̄ quatuor modis fiet iudiciū Vno mō p auctoritatem ordinariā: sic iudicabit tota trinitas. Scḋo mō p auctoritatem delegatam: sicut ꝓlatione snie: sic xp̄s iudicabit. Tertio mō p auctoritatem assensoria3: sic viri apl'ici iudicabunt. Quarto mō p auctoritatem interpretatiuā. s. iudici ꝯsentiendo 7 sniam approbādo: 7 tunc angeli iudicabunt. Et h̄ est q̄ dicit. Et oēs angeli eius cum eo. q. d. Tale iudicium erit in dispositione angeloꝝ.

Scḋa ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de iudicādoꝝ congregatione: cum dicitur. Et congregabunt̄. vbi occurrūt tres ꝯºes.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ oēs angeli siue boni: siue mali: 7 omnes hoīes. s. boni 7 mali congregabuntur ſm aplm. Oportet nos oēs manifestari ante tribunal xp̄i. Angeli boni ꝑꝑ tria

apparebunt. ¶ Primo vt sint testes huma/
norum actuū: sub quoꝝ custodia bene vł ma
le egerūt. ¶ Scđo vt ꝑ ip̄os iudiciū dispona
tur ⁊ approbeť. ¶ Tertio vt ꝓ meritis accipi
ant p̄miuꝫ vite eterne. Angeli mali etiā ibi ap
parebūt p̄mo vt malos de malitia ibi accusent
2° vt ꝓ malo recipiāt dānationeꝫ. Etiā hoīes
ibi appebūt: vt qlꝫ qđ gessit in corpe recipiat.
¶ Scđa ꝯclō est: vbi dꝫ esse iudicium. Nota
ꝙ Joeł. 13. diciť. Congregabo oēs gen. ⁊ re.
eas in val. iosa. Dicit h̄ glo. ordinaria suꝑ isto
loco ꝙ qdam puerilr̄ intelligunt. s. ꝙ in valle
que ē in latere montis oliueti sit descensurus
dn̄s ad iudiciū. qđ friuolum est: qꝛ nō in terra
sꝫ in spatio h̄ aeris sedebit ꝯtra mōtis locū oli/
ueti: ex q̊ ascendit. Et sicut Chryso. dicit. An/
geli deferēt ante eum signū crucis. Josaphat
aūt interpretať iudiciū dn̄i. Ad iudicium autē
dn̄i nō solum ꝯgregabunť iudei: q credere no
luerunt: sꝫ oēs impij: q ab initio mundi fuerūt
Justi aūt nō descendēt in valleꝫ Josaphat. i.
iudicij ⁊ damnatōis: sꝫ in nubibus eleuabunť
obuiā xp̄o. Et h̄ est ꝙ diċ. Cōgregabunť oēs
Glo. Oēs cuiuscunqꝫ status: etatis: ⁊ sexus
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ cum duplex sit cognitio
diuitatis: vna. s. ꝑ signa ⁊ effectus: alia in ꝓpria
forma ꝑ visioneꝫ aptam. ¶ Primo° mali ha
bebūt cognitōeꝫ di: qꝛ ip̄i ꝑ signa ⁊ effectꝰ ma
nifeste cognoscent ꝙ ip̄e sit oipotens. ¶ Se
cundo mō non videbūt ꝑꝑ iproportionabilita
tem oculi: qꝛ lux dīna in sua eēntia est oīo im/
proportionabilis oculo intellectus creati: nisi
subleueť ꝑ gl'iaꝫ vel ꝑ gratiā: sꝫ qꝛ reprobis nō
dať gl'ia nec gratia: qꝛ nō ꝯpatiunť secum cul/
pam mortalem: ideo ip̄i videre non p̄nt deuꝫ
vel ꝑꝑ oīmodaꝫ carentiā gaudij: qꝛ si viderēt
lucem idoneā: hērent summā delectationē: qꝛ
illud bonū qđ ẜm eēntiam est bonitas: impos
sibile est ꝙ eius essentia appͥhensa nō delectet
Et hoc est ꝙ dicit. Ante eum ⁊c.

Tertia ꝯsideratio.

E tertia ꝯsideratōe sunt tres ꝯ°nes.
d ¶ Prima ꝯclō est: ꝙ in h̄ tp̄e đs
ꝓmittit bonos ⁊ malos siℓ stare: ꝑꝑ
qnqꝫ rōnes. ¶ Prima est: vt mali ꝯuertanť.
Non. n. vult deus morteꝫ pctōꝝ. ¶ Scđa ē
vt iusti ꝑ eos exerceanť. ¶ Tertia est vt osten
datur dīna mīa. Nam peccator sibi derelictus
statim deficeret: nisi manu oipotentie fulcireť.
¶ Quarta ad ostendēdum suaꝫ sapientiā: qꝛ
oium nā ꝯstaniuꝫ certus est terminus: ⁊ vnū
quodqꝫ tp̄s habet. ¶ Quinta ad ostendēduꝫ
suam clemētiam: qꝛ solem suū facit oriri ⁊c.
¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ in fine boni a malis seꝑa
buntur triplr̄: quo ad voluntatē: quo ad meri
tum: ⁊ quo ad p̄mium. De voluntate pꝫ. Nā
bonoꝝ voluntas est caritate formata: que ẜm
Ber. colligiť de puro corde: ⁊ ꝯscia bona: ⁊ fi
de nō ficta. Cordis puritas ē: vt quicqd agit:
aut ad vtilitatē ꝓximi: aut ad dei honoreꝫ fiat.
Hanc debemus ꝓximo. ¶ Cōscientia in no
bis fit ex duobus: quando. s. ꝑ pn̄iam peccata
punimus: ⁊ ꝑ ꝯtinentiā punienda non ꝯmitti
mus: ⁊ hanc debemus nob̄. Fides nō ficta est
que opibus cōprobať: ⁊ hanc debemus deo.
Volūtas maloꝝ nō sic ē. ¶ Patet etiā de me
rito: qꝛ sancti de ꝯgruo mereńť regnuꝫ celoꝝ:
qꝛ opus nostꝝ hꝫ rōneꝫ meriti ex duobꝰ. s. ex
vi motōis dīne: ⁊ tūc mereť aliqs ex cōdigno:
vel inqꝫtuꝫ ꝓcedit ex libero arbitrio. Sic est
meritum cōgruum: qꝛ ꝯgruum est qn̄ hō viť
ꝓpria virtute: faciendo qđ in se est: ꝙ deus ẜꝫ
excellentem virtutem excellenter remuneret.
¶ Patet etiā de p̄mio: qꝛ cum btitudo sit pre
mium virtutū: sancti ꝑ operatōes virtuosas p̄
mium eternum sunt adepti. Mali aūt qꝛ ꝑuer
sa voluntate meruerunt eternā damnationeꝫ:
ideo ab inuicem seꝑabunť. vnde dicit. Seꝑa
bit eos ab inuicē. s. bonos a malis oiuꝫ merita
discernendo: loca varia assignādo: eos diuer/
sis noibꝰ appellādo. Hos hedos: illos oues
sicut inqt pastor segregabit oues ab hedis. In
ouibus intelligiť innocentia btōꝝ: tuꝫ ꝑꝑ sim
plicitatem: tum ꝑꝑ fecunditatem ⁊ notitiā. In
edis intelligiť ꝑuersitas maloꝝ ꝑꝑ feditatem:
impetuositatem: ⁊ sterilitatē. Et statuet qdem
oues a dextris ⁊c. i. in gratia ⁊ beatitudie. He
dos auteꝫ a sinistris. i. in eterna damnatione.
Chrys. A sinistris sunt qui querunt tp̄alia: a
dextris: qui querunt eterna.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ in disceptatione pietatis
q̄ꝫtum ad electos: inuitat eos ad p̄mium. vn/
de nota ꝙ illđ p̄mium est vltimata qes: conti/
nens in se tam actum intuitiuū clare visionis:
seu obm̄: seu gl'iosam sanctoꝝ intronizationē:
qꝛ angeli cum magna mltitudine deducūt ani
mas sanctoꝝ. Et etiā deus cum sit obm̄ volū/
tariuꝫ: totalr̄ ⁊ simplr̄ se p̄ntat. Et etiā qꝛ in vi/
sione filij merces totalr̄ ꝓmittiť: ẜm Augu. s.
de tri. Et ideo est merces copiosa. ¶ Ratio ē
Nam in illo solo est qes vltimata: qđ soluꝫ est
finis vltimus simplr̄ appetitus rōnalis ⁊ oīs

desiderij. Hoc aūt est in solo deo: q2 fm Au. Fecisti nos dñe ad te: ⁊ inquietum est cor nostrum ⁊c. Istō p3. Nam qñ est aliqd corpus: qd ad aliquē terminum h3 inclinationem naturalem: ingetu3 est illd corpus: donec qescat in ipo termino: sicut p3 de igne. Et q2 cor nr3 factū est ad qescendu3 in deo: iō est ingetu3 ⁊c. Et h est qd dicit. Tunc dicet rex hijs: qui a dextris eius erunt: id est bonis.

Quarta ↄsideratio.

Quarta ↄsideratio est de disceptatiōe vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima ↄclo est: qd solum de opibus mie fiet disceptatio vocalis qd tanqȝ solū dānatos: sed de opibus iustitie fiet disceptatio mentalis: qd tanqȝ tam bonos: qȝ malos.

Ratio est. Na3 reprobi damnabunt ex duplici cā. s. q2 peccauerunt pcepta iustitie transgrediendo: ⁊ in h ↄueniunt cum eis sancti: q2 fere oēs peccauerunt: vel q2 peccata non redimerunt opibus mie: sicut sancti redimerunt. vnde est duplex discussio meritoꝝ. Una mentalis: hec erit de opibus iustitie: q̄ tangit oēs. Alia vocalis: hec est de opibus mie: vt appareat damnatos non esse mia dignos. Scdm Rabanum opa mie mystice sunt ꝓfecto opa caritatis: q̄ imples eum esurientē pane verbi reficis: potum sapie refrigeras: errante3 in domo matris eccl'ie reuocas: infirmum in fide assumis: tribulato seu carcare tristitie oppsso subuenis: aut cōpatiendo vel ↄsolādo veram dilectione3 imples. vnde dicit. Esuriui ⁊c.

Scda ↄclo est: qd tria sunt: que faciunt opera misericordie deo accepta. s. iustitia vt fiant de iusto. Ordo vt pmo sui misereatur: ⁊ inter alios pmo magis indigentibus fidelibus ⁊ ꝓpinquis: ⁊ vni plus ⁊ alteri minus: fm qd ratio recta impabit. Intentio. s. vt non ꝓpter laudem hoium: sed pure ꝓpter deu3: vt si in dante est caritas: ⁊ in recipiēte necessitas: ⁊ in munere proprietas: tunc sequit vtilitas: que multiplex est. Primo liberat a peccato: cui obstat eccl'ia. 4. Elemosina resistit peccatis: imo in multa peccata caderet: si elemosina non preseruaret. Scdo eťia temporalia multiplicat. Grego. Terrena substātia p hoc qd paupibus distribuit: multiplicat. Tertio a morte spūali suscitat. Actu. 9. Misericordia meret a domino suscitari. Quarto dei sniam reuocat. Grego. Ire dei resistit: quādo ipsemet q irascitur: mia cōpellitur misereri. Quinto amicos multiplicat. Luce. 5. Facite vobis amicos ⁊c. Sexto morientem associat. Ambr. Non sunt bona hois: q̄ secum ferre nō pōt: sola mia comes est defunctoꝝ. 7° in iudicio libat: ibi spālit fiet disceptaº de opibꝰ mie: vt h

Tertia ↄ° est: qd q2 in statu vie nullus est finaliter obstinatus in malo: nec ↄfirmatꝰ in bono: qn libe possit se a malo ↄuertere ad bonū: ⁊ eↄ°. Igit nullus psumat de seipo: q2 si iā ad fidē vocatus sit: vtꝝ eligēdus ad regnum sit nescit: s3 humilr d3 de seipo sentire: ⁊ de eo eē gratus. Na3 p d3 de se humilr sentire: q2 opꝰ nostꝝ freqnter impedit: q2 nimis onerosu3: ⁊ q2 nos infirmi ⁊ imbecilles. Cum g̃ nitit qs bona agere: ipedit ab hijs. Debet etiā deo eē gratus: q2 nihil h3 hō: qd a deo non acceperit. Et iō p dilectionē d3 se totalr transfundere: ei deuote adherēdo. Dominus aūt non reputat multitudinem opum: sed deuotionē. Uir aūt spūalis q̄to maiora a deo recipit: tanto magis illuminat: vt infirma sua cognoscat. vñ addit Tunc respōdebūt ei: vt post coēm dānationē meritoꝝ oñdat humilem administratione3 iustoꝝ. vnde. Tunc respōdebit: nō diffidentes de vbis dñi: s3 stupentes ta3 de magnitudine maiestatis regis: qȝ de sua puitate: q2 paꝝ videbitur eis esse bonum: qd fecerunt. Ro. 8. Non sunt ↄdigne passiones huius tpis ⁊c. Tunc igit respōdebunt. Non alij ꝓ se: q2 tūc cessabit aduocatus: ⁊ vnusquisqȝ loquet ꝓ se. Domine quando te vidimus ⁊c. q. d. Bona nostra q̄ reputas tibi accepta: opinione nostra non sunt ↄdigna: q2 multiplr impfecta. Nam pigritia: diff. dētia: vana glīa: ypocrisis: tepiditas: vane cogitatōes: ipseuerantia: sepe maculant nr̄a opa: qd nō sunt merito ↄdigna.

Quarta ↄ° est: qd eťia q̄ fit paupibꝰ spū: est deo valde grata: ac si fieret sibi: vt sunt religiosi: ⁊ h p status pfectiōe3: q2 nō solū exteriora relinqūt: sed semetipos. Mat. 6. Si qs vult venire post me: abneget semetip3. vñ sic xps fuit obediēs vsqȝ ad morte: sic paup spū: q est imitator xpi: d3 abnegare ꝓpriā voluntatē. vñ Ber. Qui relinqre disponis oia: te qqȝ inter relinqnda numerare memēto. vñ seqt: Et respondens dicet illis. s. eu3 veraciter imitātibꝰ p abdicationē ꝓprie volūtatis. Amē dico vob qȝdiu: quanto tpe. fecistis. i. opa misricordie exhibuistis. Uni ex hijs fratribus meis minimis mihi fecistis. Et dicit meis: vt specialiter insinuet de pauperibus spiritu.

vnde Ihero. Nō mihi videtur gnāliter dixis/se de paupibus: sȝ de hijs q sunt pauperes spiritu: ad quos tēdens manꝰ dixerat supra. Fratres mei ꝛ mater mea hij sunt qui faciunt voluntatem patris mei. ¶ Et nota ꝙ dans ele/mosinam pauperi quatuor debet attendere.

¶ Primo quis petat: qm̄ deꝰ. Mat. 6. Q̄ vni ꝛc. Ihero. Quociensc̄ūqȝ manum pau/peri extenderis xp̄m cogita. ¶ Secundo qd petit deus: qm̄ suum petit: nō tuuȝ. Aug. Dicit tibi xp̄s da mihi de eo qd tibi dedi: de meo quero: et mihi nō donas: da ꝛ reddo: habuisti me largitorem facito debitorem. ¶ Tertio ad quid petat: nō. n. petit ad dandū: sed ad mutuā duȝ. Aug. Miser homo quid feneraris hoi: fenerare deo: et centuplū accipies. ¶ Quarto debet cogitare ꝙ ipse hȝ petere a deo regnuȝ eternū: qui modo petit ab eo modicū panis. et si negat sibi hoc modicuȝ: negabit sibi deus regnū suuȝ. Prouer. 12. Qui obturat aurē suā ad clamorē paupeꝝ clamabit ipse ꝛ non exau/dietur. Conclusiones dictas de sanctis contra dictorie sumas de damnatis.

Quinta consideratio.

Irca quintam considerationem po/nuntur quinque conclusiones.

c

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ Orig. posuit ipios prius post hāc vitā ꝑ peccatis suis puniri: sȝ negat eos eternalr̄ cruciari. Dicit. n. ꝙ ħ diuina misericordia nō potest sustinere: ꝙ creatura sua quā non odit sȝ diligit in penis sit eternaliter cruciāda: ꝛ ꝙ qñcunqȝ minatur pecca/toribus penā eternā. Dicit ꝙ hoc nō est dictū sm̄ veritateȝ: sed hȝ terroreȝ ꝯminatiōis. Iste error tanto peior est q̄̄to maior esse videtur, ꝑ eo ꝙ diuinā iustitiaȝ blasphemat: qr eaȝ dimi/nuit ꝛ in tantū dat locū misericordie q̄̄tum relinquit locū iustitie. Ideo dicendū est ꝙ peccator dignus est pena eterna duplici rōne. Tuȝ ꝑꝑ infinitateȝ offensi: qr offendit bonū infinituȝ ꝛ eternū: tum ꝑꝑ infinitatem culpe siue offense: Culpa. n. mortalis in qua hō moritur: eterna est ꝛ semꝑ durare dȝ. vñ Isid. Uermis coruȝ nō morit ꝛ ignis coruȝ non extinguetur.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ locus dānationis est infer/nus. Ubi intelligēduȝ ꝙ locus animaꝝ post mortē est duplex. Unus ē glorie: ꝛ hic est bo/noꝝ. Scds ē pene. Aut ergo est tm̄ ibi pena dāni: ꝛ tūc est limbus: ꝛ hic est duplex: qr que/dā ponūtur ibi eternalr̄: vt paruuli. Quidam ad tp̄s vt patres. Hij fuerunt in supiori parte que dr̄ sinus habrae. Si vero ponuntur pena sensus hoc est duplr̄. Aut eternalr̄: ꝛ hic est infernus. Aut ad tp̄s: ꝛ tūc est purgatorius. vnde sicut status beatorū distat pfecta distantia a statu dānatorum: sic ꝛ locus.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ille ignis lȝ sit corpus: tm̄ affligit demones ꝛ reprobos. vñ post iudiciū reprobi triplici igne cruciabuntur. s. corporali ymaginali: ꝛ intellectuali. Intelligenduȝ tm̄ ꝙ eternitas ignis isernalis: nō est hȝ nāȝ: nec hȝ ordinē nature: cū sit eiusdē spēi cum igne nāli: sed hȝ ordinē diuine iustitie. Et ideo sm̄ ꝙ est elementū nāle soluȝ agit virtute naturali in cor pora tm̄: sed sm̄ ꝙ est instrumentuȝ iustitie diuine: sic agit virtute spūali sibi a motore influxa in reprobos: reprobi aūt lȝ ab igne patiātur non tm̄ ꝯsumunt. vñ Au. ponit exēpluȝ de salamādra: cum sit mirabilius aliqd aial in igne ꝯseruari sine afflictiōe: q̄ȝ affligi sine ꝯsūptiōe.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ ad pfectaȝ dānationem ipioꝝ erūt oīa elementa: vt oīs creatura aietur ꝯtra iniustos in vltionē creatoris. Sūt. n. ele/mēta ꝯfusa nō distincta neqȝ ordiata: ꝛ ista cō/fusio nō minuit penaȝ: sed auget: nō augent i/ter se mutuo: nec patienṫ adinuiceȝ: qr post re/surrectionē actio mutua elemētoꝝ cessabit: cū cesset gnātio ꝛ corruptio: manebit tm̄ actio eoꝝ in corpore dānatoꝝ. vnde oīs virtus eoꝝ dirigetur vt corpora reproboꝝ sentiant afflictiōeȝ vnde Greg. In inferno erit frigus iportabi/le: ignis inextinguibilis: fetor intollerabilis.

¶ Quita ꝯ e st: ꝙ lȝ in inferno nulla sit redē/ptio: tm̄ ibi aliq̄le refrigeriū inuenit: ꝛ sunt tria

¶ Primū est ex dei permissione. Istud videtur dicere Aug. super geñ. ad lr̄aȝ dicēs. Q̄ xp̄i anima eripuit aliquos de inferno dicens. Cōfitebor vero inuenisse inferos appellatos: vbi iustoꝝ aie quiescunt. Sed xp̄i aiam descē disse vsqȝ ad ea loca vbi peccatores cruciantur vt eos saluaret a tormentis quos esse saluādos occulta sua iustitia iudicabat: nō imerito crediṫ q̄uo aliter intelligendum sit: qd dicit apostolus petrus: quē deus suscitauit a morte solutis doloribꝰ inferni: non video: nisi quosdam apud inferos soluisse euȝ accipiamus ea ꝑtāte q̄ dñs est cui omne genu flectitur: celestiū: terrestriū: ꝛ infernoꝝ. Neqȝ. n. habraaam: neqȝ ille pau per in sinu eius in doloribus erat. inter quoꝝ requiem ꝛ ista inferni tormenta legimus magnum chaos firmatuȝ fuisse. Hec Augusti.

¶ Scdo ex intima deuotiōe sctōꝝ ipetrātuȝ

vt p3 de Greg. qui liberauit suis orationibus Traianũ imperatorẽ de inferno q paganꝰ erat. ℭ Tertio ex celica ↄpassiõe: qꝛ ſm oẽs doctores diua ↄpassio semꝑ ꝑmiat vltra ↄdignum. ⁊ punit citra condignum. Quod ad litterã intelligendũ est: q deus ex liberali misericordia dat plus de gloria ꝗ̃ sunt merita: ⁊ semper minus de pena ꝗ̃ demerita sunt: vt in oi eiꝰ operatiõe mia socief iustitie. Psal. Duo. n. audiui: qꝛ ptãs est tibi dñe ⁊ mia: qꝛ cũ dãnat quasi inuitꝰ dãnat. Et h̄ est qđ dr̃ in tota clausula vſ ꝗ3 ad finẽ. vñ dicit. Tũc dicet rex illis q a sinistris eius erũt. i. reprobis: volẽs seueritatis disceptationẽ facere ꝗ̃tum ad reprobos q tpalia ardẽter amabãt. Discedite a ⁊c. Et ibũt hij ⁊c. Iusti ãt in vitã eternã. Quã nobis ↄcedat.

ℭ Feria tertia post dominicam primã in quadragesima. Sermo. 46.

Cum intro isset iesus irl'mam: ↄmota ẽ vniuersa ciuitas ⁊c. Mathei. 21. Scđ3 q dĩc Bernar. Babylonica crudelitas est nascẽte3 velle extinguere religione3 ⁊ allidere paruulos israelis. Nã si qd religiõis oꝛif qcunq3 repugnat cũ babylonicis paruulos israelitici germis conaf necare: imo ⁊ nascẽte3 ꝑsequif saluatorem. Sed qꝛ in mẽte scti. s. grã ipregnata: ne partꝰ bone volũtatis extinguaf op3 vt ip3 necare volẽtes ne inualescãt: crebriꝰ extirpenf. vnde saluator huiꝰ extirpatiõis formã ꝑtendẽs in euãgº ponit sex cõsiderationes. ℭ Prima ẽ de humane nature nobili creatiõe. vñ ⁊ noiat eã irl'mã ℭ Scđa ẽ de eiusdẽ depꝛauatiõe qꝛ fcã est spelunca latronũ. ℭ Tertia ẽ de eiꝰ ꝑ grã3 pueniente redispõne q̃ ↄsistit in vitioꝝ extirpatiõe: ⁊ virtutũ instione. qꝛ de tẽplo eiecit emẽtes ⁊ vẽdẽtes: ⁊ cecos ⁊ claudos sanauit. ℭ Quarta ẽ de infectiue carnis repugnatiõe ibi. Videntes aũt ꝑncipes sacerdotũ. ℭ Quita de eoꝝ a grã xp̃i derelictiõe ibi. Et relicꝗ̃ illis abijt. ℭ Sexta ð humil'r petẽtiu3 approbatiõe ibi. Et abijt i bethaniam ⁊ ibi docebat eos de regno.

ℭ Sẽsus iste moralis huiꝰ euãgelij est: q dš humanã nã3 in ꝑma sui creatiõe fecerat recta3 qꝛ dotata iustitia oꝛigiali a q̃ ꝑ peccatũ ẽ destituta ac ẽt multis scelerib' irretita. Saluatoꝛ videns eam in puris nãlibus nõ posse subsistere eius infirmitati ↄdescendens ei grãm preuenientẽ infudit: eã ↄtra bellũ intestinũ inter vitia ⁊ virtutes ↄfirmãdo: vel iuenit bellũ intestinu3 inter sensualitatẽ ⁊ rõne3. vñ sensualitate3 sibi inueniẽs rebellantẽ dereliqt. Et rõne3. i. humil'r ac simpl'r in inocẽtia cordis sibi adherente3 reformauit: ⁊ h3 h̄ in vl'i occurũt. 6. docuª. ℭ Primu3 est q dš in ꝑma sui creatione fecit hoiem valde nobilẽ: quo ad corpus ⁊ quo ad aiam. Nã quo ad corpus fecit eum ꝑfectũ: qꝛ erat potẽs mori ⁊ non mori. Sed post peccatum potuit mori: ⁊ nõ potuit nõ mori. Sed in prima non poterit mori: ⁊ tunc corpus glorificatum erit ⁊ spirituale. vnde gen. Factus ẽ hõ in aiam viuentem. Et in spiritu: ⁊ quo ad spiritum fecit eu3 ꝑfectiorem: qꝛ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ sua3. Ad imaginẽ: ꝗ̃tu3 ad bona naturalia. s. rõne3: memoriã ⁊ voluntate3. Ad similitudinẽ: ꝗ̃tum ad bona gratuita: q̃ sunt virtutes: gratia ⁊ dona. Nõ q statĩ3 habuerit: s3 q aptus factꝰ sit recipere eas. Ex isto documẽto eliciũtur. 4. ꝟtutes. ℭ Pmª q hõ dicif imago dei: nõ q ipse sit nãliter imago: s3 qꝛ i eo est imago impressa ꝑ3 mentem: sicut denarius dicitur imago Cesaris: inquantũ h3 imaginem cesaris sibi ipressam. ℭ Scđa est q dr̃ similitudo ⁊ imago. Nã silitudo attendit ſm qualitatẽ. qꝛ ꝓpꝛium est q̃litati ſm ea3 simile vel dissimile dici. S3 imago attẽditur ſm ꝗ̃titatẽ seu figuratiõe3. In hijs igitur q̃ hñt magis rõne3 q̃litatis attenditur precipue silitudo. ℭ Tertia veritas est q in statu innocentie homo duplicem ꝑfectionẽ habuit. s. iustitie oꝛiginalis i affectu ⁊ scientie in intellectu: qꝛ omnis ignorantia est pena peccati. ℭ Quarta veritas est q in primis parentibus duplex erat iustitia. Vna originalis: vel naturalis que est habitus qda3 in anima cuius effectus erat quidem rectitudo nature: qꝛ coꝛpus erat subditũ viribus inferioribus: et ille viribus superioꝛibus: et iste deo hãc parẽtes in filios transfudissent. Alia erat iustitia gratuita que respicit personã non naturam: et hanc non transfudissent: vnde iustitia originalis primo ⁊ persone opponif peccatoribus: sed iustitia gratuita actuali. Talis autẽ natura siue aia signata ẽ ꝑ iherosolimã que dicitur pacis visio: qꝛ eam nõ solum in esse naturali creauit: sed etiã adornatiõe virtutũ eã sibi dignu3 habitaculũ cõsecrauit: qꝛ etiã de diligẽti custodia ꝑmuniuit. vnde psal. Lauda ieru-

ſalem dominū. Sequitur. Quoniam confoꝛ
tauit ſeras poꝛtarum tuarum. Poꝛte eius qn
que ſenſus ſunt ⁊ affectiones: que tunc confoꝛ
tantur qñ ſolerti cuſtodia ne inboneſtū pcipiāt
ꝑcludūtur. Uñ gloſa ibidē bñ dic. Clauſa eſt
ianua admiſſis pꝛudētibꝰ ⁊ excluſis fatuis: vt
nemo iā exeat quē doleāt: vel itret quē timeāt.
¶ Secundum documentum eſt ſcđm Bede
doctrinam: ꝙ ex peccato pꝛimoꝛum parentuꝫ
quatuoꝛ nobis inflicta ſunt: ſcilicet ignoꝛantia
infirmitas: malicia ⁊ concupiſcentia. ¶ Pri-
mum patet de ignoꝛantia. Naꝫ per peccatum
iudicium ſubuertitur rationis: ⁊ tunc mēs ob
nubilatur: quia ſm philoſophuꝫ. Omnis ma
lus ignoꝛans eſt: ⁊ cecus efficitur. Sapie. 2°.
Excecauit eos malicia eoꝛum. ¶ Secundum
patet de infirmitate: qꝛ per ipſam pꝛonioꝛes ad
caſum: ⁊ debilioꝛes ad ſurgendum efficimur:
⁊ infirmioꝛes ad reſiſtenduꝫ temptationibus:
⁊ etiā ad perſeuerandū in bono: qđ ſine gratia
eſt nobis impoſſibile. Naꝫ ſicut egritudo de-
pꝛauat naturaꝫ: vt ſemꝑ appetat nociua ⁊ ꝯtra
ria: ita peccatū deprauat aiam: vt ſemper moꝛ-
tifera appetat: vñ cū voluptates ſint ſibi moꝛti
fere ⁊ delicie ſpirituales ſalutifere: anima plus
obnoxiatur in illis ꝗꝫ in iſtis delectetur. Et iō
voluptates trahunt nos ad peccatū. Ratio qꝛ
fomes que mouet ad malū ſemꝑ intra nos eſt
Gloꝛia vero quā querimus: ſemꝑ extra nos
eſt. Patet etiā de malicia. vnde Ber. In no-
bis duplex malū eſt. ſ. innatuꝫ ⁊ ſeminatū: ſed
vtrūqꝫ maluꝫ: ⁊ vtrūqꝫ a malo: vtrūqꝫ in coꝛ-
de: ſed nō vtrūqꝫ de coꝛde. vnde idē. Dū ma-
la in coꝛde verſamus noſtra cogitatio eſt. Nā
audiuimus in nobis homicidia: adulteria: fur
ta: ⁊ hijs ſimilia. Hec de coꝛde exeūt: ſed ē ver
bū qđ pꝛeter ea coꝛde quidē ſentitur: nec tñ coꝛ
dis eſt cuꝫ ſit maluꝫ: imittitur aūt per angelos
malos: ſed qd coꝛdi: quid hoſti tribuā: incertū
eſt mihi: pꝫ etiam de ꝯcupiſcētia alibi. Ex iſto
oꝛiuntur quatuoꝛ veritates. ¶ Prima ē ꝙ lꝫ
aia pꝛopter peccatuꝫ vulneretur: tamē nō au-
fert ab ea capacitateꝫ. ¶ Scđa eſt ꝙ peccatum
moꝛtale ⁊ veniale differunt in hoc: qꝛ peccatū
moꝛtale ab aia expellit totaliter vim curatiuaꝫ:
ipſaꝫ. ſ. gratiā ⁊ debetur ſibi pena eterna: pec-
catū auteꝫ veniale non expellit vim curatiuam
de ſe ⁊ ſibi debetur pena tempoꝛalis.
¶ Tertia veritas eſt: ꝙ nullū peccatū eſt ſim-
pliciter irremiſſibile: vnde lꝫ peccatum in ſan-
ctum ſpiritū ſit: cū mens voluntate ⁊ imitatiōe
excludit a ſe penitentiam ⁊ remiſſioneꝫ contra
peccatū: tamen non eſt finaliter obſtinata: ⁊ iō
ꝗꝫ diu homo viuit in hac vita poteſt ab hac in-
tentiōe recedere: ideo ſimpliciter ē remiſſibile.
¶ Quarta veritas eſt: ꝙ peccatū ex induſtria
dicitur irremiſſibile ꝓpter tria. ¶ Primo qꝛ
non hꝫ cauſam excuſantem. ¶ Scđo quia ex
electione peccans adheret pctō vt fini. ¶ Ter
tio qꝛ repellit ab anima illud ꝑ quod fit remiſ-
ſio peccatoꝝ. Et hoc eſt ꝙ conqueritur ſalua-
toꝛ dicens. Domus mea domus oꝛationis vo
cabitur: vos autem feciſtis illaꝫ ſpeluncam la-
tronuꝫ. Glo. Domus vertitur in ſpeluncam
quando furta: homicidia: adulteria: ⁊ alia ſcele
ra committuntur. ¶ Itē alia glo. In pꝛeſen-
ti domus dei eſt coꝛdis purificatio: ⁊ non tm̄
peccata que inerant tollit compunctio diuinitꝰ
imiſſa: ſed ne vltra repetantur adiuuat diuina
gratia perſeuerans. ¶ Itē glo. Spelunca tē
plum ⁊ domus dei eſt mens ⁊ conſcientia fide
lium: que ſi in leſione pꝛoximi peruerſaſ condi
tiones pꝛoferat q̄ſi in ſpelūca latrones reſidēt.
¶ Tertium documentū ē: ꝙ gratia infuſa cau
ſat iuſtificatiōneꝫ impij. Ad roma. Juſtificati
gratis per gratiam ipſius. Qđ patet. Naꝫ de-
us per peccatuꝫ offenditur: offenſa auteꝫ tunc
remittitur: quando animus offenſi offendenti
pacatur. Et ideo ſm hoc peccatum nobis re-
mittitur quando deus nobis pacatur: que qui-
dem pax conſiſtit in dilectione qua nos diligit.
Hec dilectio lꝫ ex parte actus diuini ſit eterna:
tamen quantū ād effectuꝫ quē nobis impꝛimit
quandoqꝫ interrumpitur: pꝛout. ſ. ab ipſo quā
doqꝫ deficimus: ⁊ quādoqꝫ iteꝝ recuꝑamur:
Effectus autem diuine dilectionis: qui ſcilicet
per peccatuꝫ a nobis tollitur eſt gratia: qua hō
ſit dignus vita eterna a qua peccatum moꝛta-
le excludit. ¶ Nota ꝙ in quolibet operāte eſt
tria conſiderare: ſcilicet ipſum actum: gratiam
⁊ voluntatē. Ipſa opatio eſt ab vtroqꝫ: ſcilicet
a gratia ⁊ voluntate: ita ꝙ a neutro eſſꝫ ꝑſone
⁊ ꝙ plus eſt a gratia ꝗꝫ a voluntate: quia plus
virium agendi dat gratia voluntati ꝗꝫ habeat
ex ſe. In tali autem traſmutatione opoꝛtet eſſe
magnam commotionem pꝛopter contrarieta-
tis potentiam renitentem. Et hoc eſt qđ dicit.
Cum intraſſet ieſus iheroſolymaꝫ cōmota eſt
vniuerſa ciuitas ⁊c. Ideſt gratia intrans coꝛ-
da dura facit ꝑ contritionem ꝯmotioneꝫ: quia
opoꝛtet ꝙ actus contritionis habeat magnum
conatum contra habitus oppoſitos vitioſos.

Vñ dr̄ in pſal. Cõmoueat̃ n facie eius vniuerſa terra. Gloſa. i. omnis boni cõmoueantur conuerſione ad penitentiam. A facie eius: ſcilicet gratie ſue: quia oportet ꝙ penitentia ſit totalis: quia chriſtus totum hominem ſaluuꝫ fecit. Ex iſto eliciuntur q̃tuor veritates. ¶ Prima eſt: ꝙ homo in ſtatu nature integre idiget virtute ſuperaddita quantũ ad vnuꝫ: ſcilicet ad opus ſupernaturale: ſꝫ i ſtatu nature corrupte q̃ꝫtuꝫ ad duo. ſ. vt ſanetur ⁊ vt bonuꝫ ſuꝑnãlis virtutis oꝑetur qđ eſt meritoriũ: vt ab ipſo moueatur ad bene agendũ. ¶ Scđa eſt ꝙ gratia ⁊ virtus infuſa differunt rõne ⁊ eſſentia: qꝛ vt dicitur ſeptimo phi. Virtus eſt diſpoſitio ꝑfecti. Dico auteꝫ ꝑfectum qđ eſt diſpoſitum ſm nãm. Ex quo pꝫ ꝙ virtus vniuſcuiuſqꝫ dr̄ in ordine ad aliquam nãm ꝑexiſtentẽ: qñ. ſ. vnũquodqꝫ eſt ſic diſpoſitum vt ꝯgruat ſue nature. Manifeſtũ autem eſt: ꝙ virtutes acq̇ſite ꝑ act⁹ humanos ſunt diſpoſitiões quibus homo cõuenienter diſponitur in ordie ad naturaꝫ: que homo eſt. Virtutes autẽ infuſe diſponunt homineꝫ ad altiorem finẽ. ſ. in ordine ad nãm diuinam. Sicut igitur lumẽ nãle rationis ẽ aliquid p̃ter virtutes acq̇ſitas: ita lumen gratie ẽ aliquid p̃ter virtutes infuſas que a lumie ipſo deriuantur: ⁊ ad lumen illud ordinant̃. Sicut eniꝫ virtutes acq̇ſite ꝑficiunt hoieꝫ ad ambulãduꝫ ꝯuenienter: ita lumine naturalis ratiõis. Ita virtutes infuſe ꝑficiunt hominem ad ambulanduꝫ in lumine gratie. ¶ Tertia veritas eſt: ꝙ hec gratia ꝓpter diuerſos effect⁹ diuerſa habet nomina. Dicitur gratia preueniens: qꝛ mundat ⁊ ſanat voluntatem a malo: dicitur gratia ſubſequens: qꝛ coadiuuat ipſam ad benefaciendũ: dicitur oꝑans: quia oꝑatur in libero arbitrio dr̄ cooperans: qꝛ cooꝑatur cũ libero arbitrio. ¶ Quarta eſt ꝙ hec gratia poteſt ꝯpetere omni dono dei ⁊ naturali: cuꝫ talia dona nãlia ſint excellẽtia: ſicut eſt generoſus ſanguis vel nobilitas: ſeu pulchritudo corporis: ⁊ ꝯplacentia gratioſa plerũqꝫ abducunt a fine vltimo: ſm illud ꝓuer. 36. Fallax gratia ⁊ vana eſt pulchritudo. Ideo adherendũ eſt gratie gratũ facienti: que ordinat nos in vitã eternaꝫ. Ipſa. n. eſt q̃dam integritas ⁊ quidam decor oiuꝫ virtutũ faciens nos deo acceptos.

¶ Quartũ documentum eſt: ꝙ gratia talis q̃druplicem hꝫ effectuꝫ. ¶ Primus eſt ignorãtiã depellere ⁊ mentẽ lumine fidei illuminare qꝛ ſicut i radijs ſolarib⁹ apparẽt athomi: ita in grã apparẽt oẽs defectus nr̄i. Peccatum. n. ⁊ gratia hñt ſe vt lux ⁊ tenebra. Et iđ vt duo oppoſita mutuo ſe expellũt. vñ đs ẽ cauſa vniuerſalis illuminatiõis vt ſol: aliter tñ. Nã ſol agit ꝑ neceſſitatem nature: đs agit voluntarie ꝑ ordinem ſue ſapientie. Licet. n. ſol q̃ꝫtum eſt de ſe oia corpora illuminet: ſi tñ aliqđ impedimentum inueniat in aliquo corpore relinq̇t illud tenebroſuꝫ ſicut pꝫ de feneſtra: ſic đs lumen gratie non imittit illis in quibus obſtaculuꝫ inuenit. vnde a ſubtractionis gratie eſt ille qui ponit obſtaculum: ſed nõ opponẽti obſtaculũ infundit gratiam ⁊ ꝑficit intellectũ dono ſapientie ⁊ emollit affectum igne caritatis. ¶ Secũdus effectus eſt ſanitateꝫ inducere. Cuꝫ. n. homo ꝑmus ⁊ ꝑ ꝯñs tota humana natura ꝑ peccatum fuerit deſtituta: ideo multipl'r incurrebat infirmitatẽ ⁊ defectũ. ſ. pronitatẽ ⁊ imbecillitatẽ in volũtate. Et h̄ qꝛ gratuitas fuit ꝓuata: hanc grã habꝫ reformare. ſ. qñ in aia virtutes oꝑatur que ſpũaleꝫ ꝑſtant ſanitatẽ. Vnde cuꝫ populi vidiſſent cecũ illuminatũ: ⁊ clauduꝫ ſanatuꝫ dicebant ieſuꝫ eſſe ꝓphetã. Propheta ẽ officiũ eruditiõis: ⁊ ieſus eſt nomẽ ſaluationis q̃ſi diceret: ꝙ cũ ipſe ſit lux illuminans omnes oꝑatur ſaluteꝫ in medio peccatoꝝ. ¶ Tertius effectus eſt a malo liberare. Cuꝫ ſit duplex maluꝫ: culpe. ſ. ⁊ pene. Culpã que facit morteꝫ in aia remouet ipſam. ſ. viuificando: qꝛ ſicut corpus ꝑ animaꝫ: ita aia ꝑ gratiam viuit. Et a pena liberat: quia eternam penaꝫ in temporalem ꝯmutat vel totaliter auferendo: vt pꝫ in gratia indulgentiarum: qđ nobis meruit chriſtus in florido ſanguine paſſionis. ¶ Quartus effectus eſt concupiſcentiaꝫ refrenare. Cũ duplex ſit concupiſcentia. ſ. oculoruꝫ ⁊ carnis: vtraqꝫ eſt per gratiam reſtringenda: quia hec duplex concupiſcentia: eſt duplex labes anime: que cito maculat: ⁊ vix abſtergi poteſt: ⁊ eſt quidam ignis: qui vix extingui poteſt. Et ſunt inſaciabiles: quia vna non ceſſat congregare diuitias alia delicias. Cõcupiſcentia ſola gratia reſtringi poteſt. Et ideo dominus deus eſt adornãs deuota oratiõe: quia ſine auxilio gratie nõ ſufficimus refrenare. Vnde ſapiens. Scio ꝙ aliter non poſſuꝫ eſſe ꝯtinens niſi deus det. Cõcupiſcientia autem oculorum que inſatiabiliter diuitias cõgregat gratia reſtringere nõ poteſt ſine voluntate: ⁊ ideo ſaluator voluntatem exẽplo manuducens ⁊ informans tẽplum intrauit: ementes ⁊ vendentes eiecit: quaſi diceret.

Licet secularibus ꝓpter educationē heredu3
moderate liceat thesaurizare. vel pp publicam
vtilitatem: vel regni defensionē: vel cult⁹ dei
ampliationē. ꝑsonis tñ eccl'iasticis ꝓprie nūꝙ3
licet thesaurizare. Vbi sunt quatuor veritates.
¶ Prima Henrici de gādauo. ꝙli. 8. q. 24.
q dic ꝙ nō l3 emere reddit⁹ ad vitā: seu ꝑpetu
os: q2 qui peccuniā dat sub pacto: vt plus reci/
piat cōmittit vsurā que est illicita. vñ Aug. su/
per psalm. Si feneraueris homini. i. mutuam
dederis peccuniam a quo aliquid plusꝙ3 dedi/
sti expectes accipe: siue peccuniā. siue triticum
siue vinū: siue q̄dcunq3: es fenerator: s3 emere
redditus est huiusmodi: siue ꝑpetuos: siue ali/
os. Igit̄ declaratio hui⁹ est Va. Na3 differūt
mutuu3 ⁊ venditio ⁊ emptio. Mutuū. n. ē d̄
natura sua liberale: sine spe amplius recepien
di: s3 illud euāgelij. Mutuu3 date: nihil inde
sperantes. Emptio autem ⁊ venditio debent
oīo esse equales: s̄m rōnem medij iustitie cō/
mutatiue. Non aūt pecunia est tale qd. in qua
ꝑsone non cadit emptio vel venditio: vt extre
mum: sed vt mediū vtriusꝙ3. Et ideo vbicūꝙ3
⁊ q̄ndocūꝙ3 tradit̄ pecunia in ꝯtractu tanꝙ3 ex/
tremum: nō tanꝙ3 medium emptionis ⁊ ven/
ditionis mutuo tradit̄. est vsura: nec in rei ve
ritate est emptio: l3 h̄ noīe censet̄: vt pallieī vi
tium. Et h̄ pp spe3 diutius viuendi: ⁊ ampli
us ꝑcipiendi: nō obstante dubio mortis. vn/
de ꝯfessores filiabus suis consilium dantes:
tanꝙ3 insipientes ⁊ ignari viri in vsurario cō
tractu deducunt eas in ꝑiculum animarum.
¶ Scd̄a veritas est: ꝙ ad h̄ ꝙ reditus cōpa/
rētur: op3 interuenire alios duos ꝯtractus cō
tra rem aliam: q̄ ꝑsone pōt eē extremu3 empti
onis ⁊ venditōis: vt v3 res alia: puta fundus
aut mensura terre ꝑmo ꝓ pecunia iuste emat̄
⁊ deinde pro alia quota. i. summa pecunie an
nuatim reuendat̄: vel hereditarie p̄cedat̄: vel
quota huiusmōi a tali ematur: cui debet̄ iure
venditōis: puta q mensuram terre vendit do
mui religiosoꝝ ꝓ certa quota pecunie annua/
tim retinendo sibi ꝓ vsu illos reditus. Si. n.
velit istos reditus vēdere: ⁊ omne ius qd̄ h3
in eis: licitum est alteri: ꝙ eos emat: nec repu
tabitur dare pecuniā pro reditibus: sed ꝓ iure
tpali. vnde istis duobus modis licet emere re
ditus absꝙ3 peccato. Hec Henricus de gan
dauo ꝙ li. 7. ¶ Tertia veritas: ꝙ l3 Raimō
dus in summa damnet eos: q tpe messis ⁊ vin
demie emunt annonam: vt postea carius ven
dant: dicens ꝙ turpe est lucꝝ. Salua tamen
pace sua nō op3 sic general'r damnare omnes
qui emūt res vtiles ⁊ necessarias: puta pannū
bladum: ⁊ vinum. Et hoc nō vt de eis viuāt:
sed vt lucrentur: ⁊ de lucro viuāt. Bene autē
verum est: ꝙ talia mercimonia que qs emit vt
reuendat: ⁊ lucrentur rōne cupiditatis nimie
multiplicādi pecunias: ad qd̄ non est cōmuta/
tio emptionis ⁊ venditōis instituta: sed ad ne/
cessariam ꝯmutationem faciendā ꝓ necessitate
vite hn̄da: vt dictū est. Bene pn̄t oīa esse pctā
s3 rōe forme ꝯmutatiōis ⁊ ꝯct⁹ nō o3. Equal'r
ei3 p̄t custodire mediū ⁊ equū iustitie: ne plus
emat ꝓ tpe ⁊ loco: nec vendat q emit ad reuen
dendū: q2 emptio ꝑsone est ad necessariū vsu3
nō ad pecuniaꝝ ꝯgregationē: l3 ip̄a mercatio
qua aliqd emit̄ vt reuendatur: est magis dete/
standa. Et hoc ex intentōe ementis: ⁊ mō ne
gociationis: qua mens nimiū occupat̄. Hec
Henricus de gandauo. ¶ Quarta veritas ē
ꝙ verba Chrysc. sup illō: Eijciebat vendētes
⁊ ementes ⁊c. pp modu3 negociatōis sunt pō
derāda: ne emētes vt vendentes inuoluātur.
Dicit. n. q ꝯparat rem: vt ip̄am integrā ⁊ im/
mutatā dando lucret̄: ille eijciendus est de tē/
plo. Rem illā dicimus imutatam: que oīo ma
net imutata in manu ementis: ⁊ rōne sue sub̄e
⁊ rōne loci: ⁊ ratione tpis. Sic. n. istis tribus
modis imutatam rem carius vendere oīo pec
catum est. Si tñ aliquo dictoꝝ modoꝝ trium
fuerit mutata: s̄m sub̄am pōt carius vendi: sic
faber ferrum rōne operis carius vendat.
¶ Item de mutatione ratione loci vnde sicut
faber pōt opus suu3 vēdere in foro. Sic mer
cator pōt carius vendere merces trāslatas: q2
in vna terra abundāt. Et ideo reputant̄ vilia.
Hoc etiā pōt de tpe: q2 illa que vno tpe abun/
dant: qñ erant vilia: custodita in aliud tempus
sunt rara iam ꝑ custodiā tpis facta sunt p̄ciosa
⁊ vendi possunt p̄ciosius. ¶ Quinta veritas
est quō mutatio cāpsoria licita est: cu3 numm⁹
ꝑsone habeat rōnem p̄cij ⁊ medij in ꝯmutatio
nibus: ⁊ non extremi nisi per accidens: ita ꝙ
s̄m estimatione3 recte rōnis nec plus: nec mi/
nus possit. ꝓpter qd̄ si qs petit pecuniā ꝯ mu
tari ꝓ pecunia s̄m equalitatē iustitie nālis: d3
ei cōmutare equalem in p̄cio pro equale: ⁊ nō
superexcrescens accipe. ¶ Vbi sciendum ꝙ cu3
nummus sit medium p̄cium in ꝯmutationib⁹
hoc nō est nisi in tpe ⁊ loco: vbi cursum suū h3
Et hoc ex p̄ncipis statuto ad eius iustam esti/

mationem: vel ex principis ꝑmissione: vt hic
vadunt sterlingi. De mutatiōe pecunie igit̄ ꝓ
pecunia aut est facienda in loco: in quo pro in-
stanti tempore ambo genera pecuniaꝝ currūt
aut est facienda in loco: in quo pro tp̄e instanti
vel alteꝝ pecunie: vel neutrum currit. Si pri
mo modo aut pecuniā eius qui vult accip̄e am
plius p̄cio instituto plus valet in pōdere: aut
non. Si p̄mo modo dico ꝙ ad iustum p̄cium
dꝫ mutare gratis ⁊ pondus supexcrescens po
test vendere in forma ponderis. Non autē in
forma pecunie: ⁊ tunc accipere amplius sua in
terest pro pondere: nisi h̄ specialiter ⁊ publice
fuerit a p̄ncipe interdictū: quemadmodum in-
terdicta est decurtatio nummoꝝ. Translatōis
enim gratia facta est pecunia: vt solum in ipsa
ꝯsideretur ratio p̄cij ad transferendum reꝫ ve
nalem: ⁊ non vt aliqd ponderis abscidat̄. Si
scd̄o modo sic nullo mō licet accip̄e amplius:
nisi q̄ꝫ sua interest pro labore cōputandi ⁊ cu-
stodiendi pecuniaꝫ: ⁊ cetera que ꝑtinent ad cu
ram eius: dum tamen hoc fiat bona fide. Si
vero nulla earuꝫ pecuniaꝝ hꝫ cursum: vl̄ vna
tm̄ vbi ⁊ quādo fit mutatio: ibi tunc non hꝫ ra
tionem medij ⁊ p̄cij. sed potius extremi ⁊ rei
appreciande: ⁊ pōt licite vendi iusto precio: ⁊
ille q emit: pōt industria sua deferre ad locum:
vbi hꝫ cursuꝫ ꝓ ampliori p̄cio in vsum ponē.
Hec Henricus de gandauo vbi supra.

¶ Quintuꝫ documentū est: ꝙ in eccl̄ia est du
plex populus. Unus est beneficijs gratus. s.
viri obediētes. Alius est ingrat⁹: vt obstinati
¶ Primum pꝫ. Naꝫ verus obediens est be
neficijs gratus: q: ſm Ber. dat suum velle:
suum nolle. Perfectus obediens morā nescit
nec mandatum ꝓcrastinat. Parat aures audi
tui: linguaꝫ voci: manus opi: pedes itineri: ⁊
tunc totum se recoligit: vt ex toto mandatū im
pleat imꝑantis. Tales. n. ꝑficiunt laudem dei
p̄mo cum ꝯcordia: q: discordia dissonantiā fa-
cit a voluntate dei. Et ideo dicit̄ Danielis. 3.
Tunc hij tres ex vno ore. i. vna ꝯcordia. Se
cundo cum mundicia: q: non est speciosa laus
in ore peccatoꝝ. Ideo dicitur infantiuꝫ. Apo
calypsis. 9. Nemo poterat dicere canticū ⁊c.
vnde Ber. Obedientia dirigit gressus nr̄os
⁊ sancte ꝯuersationis gratiam promeretur.

¶ Scd̄m pꝫ de obstinato. Hoc eniꝫ proprie
inheret voluntati: ⁊ tanq̄ꝫ finem vltimum me
ditatur: ⁊ nihil fugit in animo: quod desiderat
adipisci: nisi de cordis duritia: ꝗua meditatur
quis non legem dn̄i: sed propriaꝫ voluntatē.

¶ Sextum documentuꝫ est: ꝙ obstinatos re
probauit: ⁊ obedientes acceptauit. vnde dicit̄
Et relictis illis. glo. incredulis ⁊ inobedienti
bus. Abijt in Bethaniā. i. in domum obedi-
entie. Obstinatos reprobat: q: obstinatio est
subuersio summa religionis: ꝑseuerās in ma
lo: quod est diabolicum: q: eos nulla beniuolē
tia monitionis poterit penetrare. Hec aūt ob
stinatio habet quatuor gradus. ¶ Prim⁹ est
dissimulatio ꝓprie iniqtatis: infirmitatis ⁊ in
utilitatis: dum sibi parcens: ⁊ blandiens: ⁊ ꝑ
suadens: putat homo aliqd esse: cum nihil sit:
iam seipsum seducit. ¶ Scd̄s est ignorantia
sui. Quia. n. primo iniquitatem: infirmitateꝫ:
inutilitateꝫ sibi texerit: quid sup̄est: nisi vt vul-
nera tecta non videat? Ex quo seqtur: vt alio
etiam reuelante vulnera non esse contendat: ⁊
tunc conuertitur in verba malicie ad excusan-
das excusationes in peccatis. ¶ Tertius est p̄
sumptio. Quid. n. mali veretur attractare: q
presumit defensare? ¶ Quartus est ꝯtempt⁹:
qui trahit hoiem in impenitentiā: ⁊ in peniten
tia obstinate firmatur. Hoc iam peccatū neqꝫ
in hoc seculo: nec in futuro remittet̄. Et ideo
deus eos relinqt inobediētes: ⁊ approbat obe
dientes. q: obedientia est voluntas faciendi p̄
ceptum superioris: eius beneficia recipiēs cuꝫ
gratiarum actione. vnde ad gratiarum actōes
quatuor nos incitant. ¶ Primuꝫ est diuina
liberalitas. vnde Ber. Disce in referēdo gra
tias non esse tardus: in singulis donis diligē
ter ꝯsidera q̄ apponunt̄: vt nulla dona dei de-
bita gratiaꝝ actione frustrent̄. ¶ Scd̄m tp̄is
opportunitas: cui nulla operatio magis ꝯueni
re videtur: q̄ꝫ gratiaꝝ actio. vnde Augustin⁹
Quid melius aīo geramus ⁊ ore promamus
q̄ꝫ deo gratias. Hoc nec dici breuius: nec au-
diri leuius: nec agi fructuosius pōt. ¶ Terti
um est eius acceptabilitas: q: deum ꝓuocat ad
largiendum. vnde Grego. Dignum est deo
semper gratias agere: q: deus nunq̄ꝫ cessat be
nefacere. ¶ Quartum est remuneratōis mul
tiplicatio. vnde Ber. Ad loca vnde exeūt flu-
mina reuertuntur gratiarū: vt iterum fluant.
Dignum est igitur deo gratias agere: q: flu-
mina beneficiorum dei non cessant fluere.
Quod nobis concedat ⁊c.

¶ Feria quarta dominice quadragesime.
Sermo quadragesimus septimus.

a Ccesserũt ad Ihꝫ scribe ꝛ pharisei ꝛc. Matthei. 12°. Scdʒm qḋ Bernardus dicit. Fratribus nostris inter quos viuimus ipso iure fraternitatis ꝛ societatis humane: consilij ꝛ auxilij sumus debitores. Sed nullum consilium melius arbitror esse: ꝗ̄ꝫ ꝙ exemplo fratrem tuũ docere studeas: q̄ oporteat ꝛ non oporteat. Prouocans eum ad meliora: consulens non soluꝫ lingua: sed opere ꝛ veritate: ꝛ ne dissimules redarguere culpas eius: ꝛ sollicitus sis tanꝗ̄ angelus dei: ꝛ pacis de regno dei tollere scãdala occasiões scandaloꝝ penitus remouẽ. Saluator igitur vt nostre infirmitati ꝛ miserie ꝯsilio ꝛ auxilio possit succurrere: assumens naturaꝫ nostrã: frater noster factus ẽ. Sꝫ qꝛ auditores nr̃i nã fratres: alij sunt nesciẽtes: alij negligentes: alij in malo ꝑsistẽtes: ꝛ alij penitẽtes: opꝫ vt dicit Isido. de sũmo bono: vt iuxta sensuũ capacitatem singulis ꝓm suam exigentiam sermo diuinus explicet. vnde super illḋ. 2ª. Thimot. 4. dicit Augu. Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est. s. ad docendũ nescientes: ad arguendum ꝛ conuincendum de malo nagligentes: ad corripiendum ꝛ increpandum dure in malo ꝑsistentes: ad erudiendum penitentes. Et hoc ad iustitiam. i. vt iustiores fiant: ita vt homo dei instructus: ad omne opꝰ dei sit perfectus: scilicet executione.

¶ Circa sensum moralem est primo premittẽdum: ꝙ pharisei. s. excelsi in vita: ꝛ scribe. i. excelsi in sapientia: figuraꝫ gerunt peccatorum: qui falsa opinione sue bonitatis decepti sunt: qꝛ ceteris despectis solum voluit videri. Et ideo sumentes experimentum christi. s. eius potentie ꝛ sapientie conati sunt eum refutare. vnde saluator sumens niniuitaꝝ conuersionem: ꝛ regine Sabe sapientie reqsitionem comparatione ratione status vtriusqꝫ: ꝛ ratione p̄dicationis eos refellit. Jonas ꝓm Augu. gerit figuram saluatoris: q passus est ꝛ de terra resurrexit. vnde peccator accusatur in cõparatione niniuitarum ꝛ regine austri: qꝛ niniuite penitentiam egerunt. Audiunt isti dominum spũalr in mente eis loquentem: ꝛ insuper eum occiderunt: scilicet in peccatorum iteratione. Regina austri a finibus terre venit: ꝓpter sapientiam Salomonis. Unde dñs vult ostendere quales sunt: qui p̄sentem dominum per gratiam contemnunt: quãdo alienigene eius fuiꝫ audierunt. Cum imundus spiritus ꝛc. Quando enim in sacramento penitentie fit remissio peccatorum: mundatur domus: ꝛ inhabitator fit sanctus spiritus: ꝛ hic nõ inhabitat: nisi in humilibus corde. Ille ergo sanctus spũs implet: regit: agit: refrenat a malis: ꝛ ad bonũ excitat. Homo non põt quicꝗ̄ꝫ fine sancti spiritꝰ assistentia: que in omnibus bonis inuenit adiutorem. Peccator autem p̄sumptuosus: q falsa opinione deceptus: credit se esse bonũ: excludit a se sanctum spũm: ꝛ omne meritum: ꝛ licꝫ eius conscientia munda maneat a peccatis: inanis est tamen oibus bonis. Sed tale peccatum quondaꝫ expulsuꝫ per gratiã nunc reuertitur: adducens secum alios neqores se: ꝛ erũt peiora ꝛc. Per septem vniuersitas figuratur vitiorum: qui p septem dona spiritus sancti expelluntur. Sed reuertens semper secum neqores ducit: qui dicunt neqores: vel ꝓpter naturam: vel propter conatum: vel ꝓpter peccatum: vel ꝓpter effectum peccati: qꝛ faciũt eos ad quos redeunt: nequiores ꝛ fictiores: ꝛ fiũt nouissima illius ꝛc. Temptant etiã eum: quo ad carnalem affectioneꝫ: quos refellit: docens eos spiritualia p̄ponenda: ꝛ ꝓm istum moduꝫ sunt quinque considerationes.

Prima ꝯsideratio.

p Rima consideratio est de peccatorũ ꝑuaricatione: ꝛ hꝫ duas ꝯclones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ peccator ꝑ peccatum obtinet multas miserias. Nam eiꝰ imago deformat: natura vulneratur: vexꝫ bonuꝫ relinqtur: dignus accusatione efficit: ad penã obligatur: deus offenditur: ꝛ diuina acceptatione spoliatur. Hoc. n. pꝫ: qꝛ peccatuꝫ diuersa noia sortitur: pꝑ diuersos eius effectus. Dicitur enim macula ꝓpter deformitatem partis sup̄ioris: ꝛ inferioris aie: ꝛ ita ponit gratie dei defectum. Dicit etiam vitiuꝫ: ꝛ ideo ponit defectum boni nãe. Dicitur etiã peccatuꝫ ꝓpter auersionẽ a vero bono. Dicit etiaꝫ crimen: ꝛ ideo accusatione dignum. Dicit etiam culpa: ꝛ ideo pene obligat. Dicitur scelus: ꝛ ideo offensam dei causat. Nefas: qꝛ maxime illicituꝫ est ꝑsone: ꝛ ideo acceptatione dĩna indignũ.

¶ Scḋa ꝯclo est: ꝙ sex sunt genera peccatoꝝ

que temptant Jesum in sex sibi appropriatis.
¶ Primum appropriatũ est iustitia. Hãc tẽ
ptant p̃sumptuosi: et hoc quando quisq̧ cõtra
qualitatem sui ordinis: aut virium ex singula
ri tumore presumit aggredi q̄ď nõ licet uel nõ
timet deum nec mortẽ: nec iudicium: nec pe/
nam eternam. ¶ Secundũ est materia. Hãc
tẽptãt desperati: q2 dominũ ignorant imaginã
tes eum grauem ⁊ durum: qui pius est: seuerũ
et implacabilem qui misericors est: et horribilẽ
q̄ amabilis est: vt dic̃ Ber. ¶ Tertiũ ẽ humi
litas: Hanc temptant elati: qui incapaces sunt
omnis boni spiritualis. Sola eniȝ humilitas
capax est: spe tamen elatio assumit pallium hu
militatis emule sue vt sub nomine suo gloriaȝ
callide acquirat. ¶ Quartũ est sapiẽtia. Hãc
tẽptant p̱tinaces: q2 quãdo p̱p̱ excessum acqrũ
tur: p̱tinaciter insistunt nollentes cedere melio
ri. Tales sibi credunt: nec aliis acquiescunt: ⁊
in oculis suis sunt sapientes. De quibus dicit
Gre. q̧ plus de se q̄ȝ sunt sentiunt. ¶ Quin
tum est pax. Hanc tẽptant discordes. Naȝ dis
cordia: que est cordium dissonantia inter homi
nes est deo odibilis. Prouer. Deus odit
qui inter fratres semiat discordiã. vnde Sal.
in iugurthino. Discordia maxime res dilabũť
ↄcordia minime res crescũt. ¶ Sextũ est po^{a}
ad faciendũ iudiciuȝ: ad quã p̱tinet quẽlȝ iuste
remunerare: ſm illď Johis. 5. Potestatẽ de
dit ei iudicium facere. Hanc temptãt pniaȝ re
spuentes: q̄ ex deliberata electõe pctõ adherẽt
nõ quasi temptatõe victi: sȝ cum q̄dam ↄplacẽ
tia p̱uerse volũtatis. vñ dicit. Postq̄ȝ ihs eos
dure arguisset p̱p̱ eoꝝ peccata: tunc accesserũt
ad eum scribe ⁊ pharisei. d. Pharisei. n. vide
bantur excelsi ſm glo. in vita scribe: in sapien
tia: ⁊ significat duplicem statum pctõꝝ. Unuȝ
de se p̃sumentem: ⁊ de sua bonitate falsa opi/
nione deceptus respectu suiipsius. Et alium
prudentiã carnis seu mundi habenteȝ: que est
mors spũalis: vt dicit Ro. 8. vñ dicunt. Ma
gister. Ecce modus adulatorius: quare p̃mit
tunt nomen sapie: subdunt actum clementie.
Volumus q̧ tu ↄdescendas nostris volũtati/
bus: addunt effectum potentie. A te signũ vi/
dere: q2 nemo põt hec signa facere: q̄ tu facis:
nisi fuerit deus cum eo. Jo. 3. Applica.

Scďa ↄsideratio.

s Ecunda ↄsideratio est de saluatoris
arguitõe: vbi occurrunt due ↄ̊nes.
¶ Prima ↄclõ est: q̧ arguere pec/
catorem est p̱suasio resilitõis cuȝ manifestatõe
turpitudinis deformãtis pctõreȝ. Hec. n. tur
pitudo q̄uor in se ↄtinet: q̄ retardãt ⁊ retrahe/
re debẽt pctõreȝ. ¶ P^{m} est breuitas ⁊ vtilitas
in delectatõibus: ex cuiꝰ ↄsideratõe mens pec
catum abhorret. ¶ 2^{m} est deformitas: ⁊ circũ
stantia: ⁊ carentia rõnis: de cuius ↄsideratiõe
mens de pctõ penitet: ⁊ dolet p̃uata suo ďbito
¶ 3^{m} est remorsus ↄscie ex lumine fidei diri
gente ⁊ oñdente pctm̃ esse ↄtra legẽ diuinam.
¶ 4^{m} est carentia diine grẽ ⁊ acceptatiõis: ex
cuius consideratione mens retrahitur: q2 per
ipsum dei inimicus efficitur.
¶ Scď. ↄ° est: q̧ saluator q̄drupl'r arguit pec
catorem. ¶ P° p̱ internã inspiratõem ꝓposi
tum bonũ infundẽdo: ⁊ malum impediendo.
¶ 2° p̱ scripturã. Ipsa. n. est sicut speculũ: in
quo relucẽt macule deformãtes. ¶ 3° p̱ ↄscie
remorsioneȝ. Est. n. ꝓcurator cordis arguẽs
ne q̄d fiat contra rõnem. ¶ 4° p̱ tribulatiõeȝ.
Hec. n. est magis signuȝ miẽ q̄ȝ ire. vnde ad
hebr. Quem enim diligit deus: flagellat.

Tertia ↄsideratio.

t Ertia ↄsideratio est de eius rep̱atõe
ibi. Signum: vbi tres sunt ↄ°nes.
¶ Prima ↄ° est: q̧ p̱ nr̃a rep̱atione
reqritur diña po^{a} ⁊ sapia. ¶ Primo de po^{a}
pȝ: q2 humana nã tota corrupta erat p̱ pctm̃ in
p̃mo parẽte: ⁊ hoc btitudine p̃uata: ad quã in
stituta erat. Congruũ fuit ip̃m reparari: sȝ re/
paratio non põt fieri: nisi pctm̃ remittatur.
Nec iustum est: ut pctm̃ dimittať sine satisfacti
one: sed satisfactio decenter fieri nõ potuit: nisi
ab eo: q̄ debuit satisfacere: ⁊ põt. sed nõ dȝ: nisi
hõ: q̄ peccauit: ⁊ non põt nisi deus. ¶ 2^{m} pȝ
de sapia. Sapien. 8. dicit. Sapia vincit mali
tiam. sed p̱ malitiã diaboli ⁊ hois humana nã
q̄ est opus dei: deiecta est in culpã ⁊ miseriam
Ideo decuit vt sapia dei ip̃aȝ exaltaret. Et h̄ ẽ
q̧ dicit. Signũ q̄rit. glo. sue potentie ⁊ sapie.
¶ Scďa ↄclõ est: q̧ lȝ ante passionem a xp̃o
fuerunt facta multa signa: puta illuminatio ce/
ci: ⁊ resurrectio Lazari: ⁊ m'lta alia: que signa
erant potentie ⁊ sapie: ducenda nos in spẽ nr̃e
salutis: tamen mors ⁊ passio xp̃i erant signuȝ
precipuum: in qď oia signa ducebant. qď dan
dum erat eis. Nam signũ respondet signa/
to. sed ritus veteris legis fuit signum ⁊ figu/
ra Christi. Et ideo de Jona exemplum po/
nitur de veteri lege. Sicut Jonas ⁊ cetera.

Jonas.n.fuit signum niniuitis dupliciter: sci
licet verbo ⁊ facto: quia viua voce eis predica
uit: ꝙ nisi conuerterentur subuerterentur. Fa
cto: eo ꝙ fuit in ventre ceti.
¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ ꝑ passionē xp̄i sumus li/
berati. ¶ Primo a pctō. Apoc.5. Lauit nos
a pctis nostris in sanguine suo. ¶ Scdo a dia
bolo. Nā victoris est aduersariū a ptāte dn̄ij
eijcere: sꝫ xp̄s ꝑ passionē victor fuit. Apoc.9.
Uicit leo de tribu iuda. ¶ Tertio a pena eter/
na. Nā pctm̄ est causa mortis eterne: sꝫ xp̄s li
berauit nos a peccato. ¶ Quarto a pena tpa/
li. Per claues.n.eccl'ie remittitur pena tpalis
sed tales hn̄t virtutē ex passiōe xp̄i: vnde lꝫ pas
sio xp̄i vt ꝑuisa fuit habuit efficaciā q̄ꝫtum ad
culpe remissionē ⁊ gratie infusionē: q2 ista req
runtur ad petitionis exauditionem: tn̄ passio
xp̄i vt exhibita suꝑ hanc sufficientiam addit ia
nue aptionē sicut patuit i sctis pr̄ib⁹ post eius
ascēsionē. vnde dicit xp̄s. Plusq̄ꝫ Johs hic.

Quarta consideratio.

q Quarta ꝯsideratio est videre quō pre
cauetur recidiuū cum dicitur. Cum
imūdus spūs. vbi occurrūt.3.ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ imundus spūs q possi/
det nos ꝑ peccatū eijcit per pniaꝫ q2 ipsa est in
finite efficacie: q2 remittere peccata nō pōt nisi
solus ds. Mat.22. Hec autem efficacia pnie
hꝫ se inq̄drupliciī dr̄a. ¶ Primo q2 aliquādo
hic debetur pena ⁊ culpa: sicut quādo tāta ē cō
tritio ⁊ tristitia de malo: quanta fuit aduersio ⁊
delectatio in peccato sicut credit de magdalena
Luc.8. ¶ Scdo hic q̄ꝫdoq̄ꝫ diluitur culpa ⁊
nō pena sicut qn̄ qs cuꝫ ꝯtritiōe ꝯfitetur ⁊ non
pōt purgare se ꝯdigna pnia: q licet sit in gratia
remanet tamē obligatus ad purgatorij penaꝫ.
¶ Tertio q̄ꝫdo hic dimittitur pena ⁊ nō culpa
vt qn̄ quis ꝯfitetur de peccatis alias ꝯfessis ꝑꝑ
penā verecundie dimittitur obligādo ad penā
purgatorij: vl' forte anihilatur ex frequēti itera
tione: non autem culpa que fuit prius dimissa.
¶ Quarto q̄ꝫdo nec diluitur pena nec culpa:
sꝫ augent vt quādo aliqs fictus accedit. Jō q2
efficacia pnie delet pctā quantū ad penaꝫ ⁊ cul
pam dicitur. Actuū.3. Penitemini ⁊ conuer
timini vt deleantur peccata vestra.
¶ Scda ꝯ° est: ꝙ penitēs ꝑ vitia magnos in
sultus sustinet: nā vitia ante ꝯuersionē: q̄si pa/
cem cū hoie habēt. Quādo aūt expellunt: tunc
acriori virtute insurgūt. Fiūt autē inimica cō/
uerso q̄ peccatori ꝓspere blandiebant ⁊ blāda
fiunt ecōuerso que peccatori aduersa extiterūt.
Et hoc ꝓcurante diabolo vt eos abstracta spe
in diffidentiam trahat. vnde Dyony. Sepe
diabolus eos quos ꝯuerti ad penitentiam aspi
cit imanitate scelerꝫ ꝑcussos ad desꝑatione de/
ducit: vt subtracta spe venie trahat in diffiden/
tiam quos nō potuit retinere ꝑseuerantes i cul
pa: ⁊ h̄ est qđ dicit. Cū autē imundus spūs ⁊c.
q.d. Peccatū per pniam expulsuꝫ ambulat ꝑ
loca sicca.s.corda prius humore gratie ⁊ vigo
re fidei carentia. Querēs regem.i.appetens
ibi final'r manere ꝑ infidelitatem ⁊ dānationē
Et non inuenit: q2 pniam receperunt: redit ad
domum illā ⁊ inueniēs mundatā adducit secū
septem spūs neqores se: ⁊ erunt nouissima pe/
iora prioribus. Aug. Per septē vniuersitas fi
gurat totus erat ⁊ totus venit: ⁊ vt totus veni
ret. Quid est adhuc alios septē? Rn̄dit Aug.
dicēs. Spūs.s. oꝑatio septenaria comēdatur
vt sit in nobis spūs sapie ⁊ intellectus: ꝯsilij ⁊
fortitudinis: sciētie pietatis ⁊ timoris. Huic se
ptenario bono ꝯstitue: ecōuerso septenariū ma
lum.s.spiritū stultitie ⁊ erroris: spm̄ temerita/
tis ⁊ ignauie: ipietatis ⁊ suꝑbie ꝯtra timorem
dei ꝑsumptōis. Jsti sunt septē spūs nequā. Sꝫ
q2 sunt septē neqores: hij in ypocrita inueniū/
tur. vnde est spūs malus stultitie: alius peior:
siml'atio sapie: spūs erroris malus. ali⁹ peior:
simulatio veritatis: spūs temeritatis malus: ali
us peior: simulatio pietatis. spūs malus elatio
nis: alius peior: simulatio timoris. Qui septeꝫ
ferre nō potest: qs tam fortis ꝙ quatuordecim
ferre potest? Necesse est ergo: vt cum malitie
fuerit adiuncta simulatio veritatis: sint peiora
hois illius nouissima prioribus.
¶ Tertia ꝯ° ē: ꝙ ad h̄ vt arecidiuo caueat. 4.
reqruntur. ¶ Primū est suiꝑsi⁹ frequēs ꝯsi/
deratio. Qn̄.n.aliqs ex negligētia ꝑdit fortili
ciuꝫ suū: si recuꝑat diligētius custodit. Cū igit
aia sit qđdā spūale fortiliciuꝫ: si bene custodiat
nunq̄ꝫ suꝑari poterit. Prouer.9. O i diligen
tia custodi cor tuū: q2 ⁊c. Si.n.piculū non cu/
stodire castrꝫ diligentius custodiatur cor. Jsta
aūt custodia maxie fit i aia ꝑ frequētationē ꝯsi
deratiōis pene: q2 si icurate aliq̄ scintilla ignis
suꝑ domū caderet: statiꝫ extigueret: ne domus
imo ciuitas tota ꝯsumeret. Jta dꝫ fieri in aia:
mox vt sentit scintillā pcti mortalis dꝫ recurre/
re ad pniaꝫ. ¶ Scdꝫ est rigida viriū inferiorꝫ
subiugatio: quia qui nimis confidūt frequēter
cadunt. Sed qui cauet diligenter custodit se.

Unde ad Ro. Noli alta sapere: sed time. Et ideo opз timentem semp̄ recurrere ad auxiliū dei. ¶ Tertium est assidua occupatio: q2 eadē potentia non pōt pluribus esse intenta. Et idō quādo bene occupat circa honesta: non dat locus agendi circa mala. Jhero. Semp̄ aliquid boni facito: vt te diabolus inueniat occupatū. ¶ Quartum est corporis castigatio. Quādo enim hui delicate nutriuntur: fiunt rebelles. Prouer. 29. Uires inferiores habent naturam serui. vnde pma cor. 9. Castigo corpus meū z in seruitutem redigo.

Quinta ꝯsideratio.

q Uinta ꝯsideratio est qualr in gratia repugnantes temptatōibus a deo acceptantur: cuз dicit. Dixit qdaз. Ecce mater tua zc. vbi occurrūt due ꝯclones.

¶ Prima ꝯclo est doctrina Jsidori de sum. bo. dicentis. Multi vitā sine crimine habere pñt: sine peccato aūt nō possunt. Naз q̄uis in hoc seculo qcq̄з magne iustitie claritate resplēdeat: nunq̄з tñ ad purum pctōꝝ sordib⁹ caret. vnde Jo. in canonica. Si dixerimus q2 peccatum nō habemus: ipi nos seducimus: z veritas in nob̄ nō est. vnde Jsido. Quidam electorũ dimittunt diuina iustitia incidere in errorem pcti: sed tñ miseratōe eius reducti: denuo ꝯuertunt. Hoc totum de dei ꝓcedit clemētia: vt nos nō damnet crudelr: sed expectet ad penitentiam patientis. Et h̄ est q̄ dicit. Mater tua z fratres tui foris stant: q2 nō poterant pre turba. s. affectionum suorum seu etiā scelerꝝ ire ad euз. Luce. 8. Hec mater est peccabilis nā

¶ Scd̄a ꝯclo est: q̄ saluator spūalem affectū hз ad eos: q se a recidiuo cauēt. Tales. n. quadruplicem pmiationeз hñt. ¶ Prima est: q2 post talem victoriam seqtur pfecta delectatio. Quanuis. n. in ipo actu resistendi sit tristitia pp̄ ꝯrietatem: tñ ꝯsumata victoria inest pfecta delectatio: sicut certās in agone post victoriaз delectat in triumpho. vnde hebr. 12. Omnis disciplina in pñti nō est gaudij: sed meroris.

¶ Scd̄o q2 post istā delectationem sequit ꝯfirmatio solida: q2 glз post victoriā est fortior. vñ angeli statim fuere ꝯfirmati post temptationeз z sic fuissent pmi parentes si restitissent. vñ dicit samuel saul. Qd̄ si nō fecisses: ds ꝯfirmassз regnum tuum in eternū. Prima Reguз. 13. ¶ Tertio post ꝯfirmatōeз seqtur facilitatio: q2 in pn° difficile est resistere: tñ post assuefactionem leuissimum. ¶ Quarto q2 vincenti dat certa repromissio: q̄ est in spe vltime exultationis: q2 dabit ei sedē in throno meo: sicut ego vici z sedi. Apoc. 2. Hos. n. intendens pmo manus extēdit in discipl'os: z sero in nos oēs z ait. Ecce mater mea: q2 me concipiunt in sua mente emendatōem vite ꝓponēdo. Sorores mee: q2 me pariunt pficiendo opere quod in mente ꝯceperunt. Et fratres mei: q opa patris mei faciunt: q mihi coheredes in celo erunt. Quicunq̄з ḡ facit voluntatem patris mei in ꝓpria sctificatione: q2 hec est voluntas dei sanctificatio vestra. Jp̄e meus frater: soror: z mater est: meus frater. s. per imitationē paterne voluntatis. Quod nobis ꝯcedat zc.

¶ Feria quinta dñice prime quadragesime. Sermo quadragesimus octauus.

e Gressus iesus secessit in ptes tyri z sidonis zc. Mar. 15. Scd̄з q̄ Jsido. dicit. Meli⁹ est peccatū cauere q̄з emendare. Facilius. n. resistim⁹ hosti: a quo nōdum victi sumus: q̄з ei a quo superati sumus. Sз etiā interduз tales deus liberat. dum eoꝝ desperationem ad ꝯuersioneз libertatis ꝯmutat. vnde b̄з Ber. Semina dulcedo exuberat in pctōre dñi ihu: vз lōganimitas in expectādo: z facilitas in ꝯdonādo. Diu enim suspēdit sniam vltionis in ꝯtēnente: vt quādoq̄з exhibeat gratiā remissiōis in penitēte: sicut in hac chananea exēplificat in hodierno euāgelio. Cuius sensus moralis est: q̄ aīa penitens corrigit mores carnalis vite: qñ post ponit mundanā cupiditatē z carnis voluptatē mediāte gratie diuine assistentia. Sз q2 adhuc habet sensualitatē: quā dз custodire: ne dissentiens a voluntate rōnis eundo post ꝯcupiscētiam suā alios sentiat insalutis tēptationum. Et ideo diuinum auxilium est inuocandū. Qd̄ si differt ad tp̄s pp̄ augmentū meriti z pbationem: tamen in fine facit ꝓuentū. Et s'm h̄ in euangelio occurrunt tres ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

p Rima est de pctōꝝ ad pniaз receptione: z continet tres ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ tūc d̄s hoiem deserit: qñ hō deum ꝯtēnens cadit in ꝓfundū vitioꝝ. qd̄ fit pp̄ ingratitudineз: que obstruit

viam gratie: ⁊ vbi ipsa fuerit gratia non pote/
rit locū inuenire. Unde Ber. dicit. Ingrati/
tudo est hostis grē: inimica salutis: extermiatio
meritoꝝ: virtutū dispsio ⁊ ꝑditio bñficiorum.
Qualr aūt cadit hō: docet Isi. d. Quibusdam
gradib⁹ incalescit oē pctm̄. Cogitatio nāqꝫ pra
ua delectationē parit: delectatio ꝯsensuz: ꝯsen/
sus actionē: actio ꝯsuetudinē: ꝯsuetudo neces/
sitatē. Hijs vinculis hō q̄si cathena vitioꝝ te/
net astrictus: ita ꝙ ab illa euelli nequeqꝫ valet.
Unde dicit apostolus legez peccati esse in mē/
bris nostris: q̄ est ꝯsuetudo quā peccando ꝯci
pimus: ⁊ nō ab ea cum velimus discedim⁹: q2
iaz necessitatis vinculo ꝑ consuetudinem tene/
mur. vñ dic idē. Postposita securitate lugen
duz est ne dei secreto ⁊ iusto iudicio deseratur
⁊ ꝑdendus in ptāte demonū relinquatur. vn/
de iesus videns se non proficere reꝑhensione
apud suꝑstitiosos phariseos: sed eos magis in
durari. Egressus est. i. eos reliquit.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ quidaz electoꝝ dimittunt
diuina iustitia in errorez incidere peccati: sed
tamē miseratione eius reducti denuo ꝯuertun
tur: vt pꝫ de genere humano: qd vt reduceret
motus mi̾icordia nām humanaz cū defectib⁹
assumpsit. Qd ꝓbatur. Nam xp̄s venerat ad
redimendū genus humanum: sꝫ opus redem
ptionis ꝯgrue cōpleri non poterat nisi per pas
sionem. Igitur debuit defectus sumere sꝫ q̄s
possibilis fuit. vnde hebr. 2°. In eo in quo pas
sus est in carne ⁊ tēptatus est. s. a diabolo po/
tens est eis qui temptant auxiliari: q2 in carne
quam accepit multa seua passus est: nouitqꝫ ꝑ
experimentū: que est tribulatio patientiuz: ⁊ h̄
est qd dicit: Egressus iesus: a secreto sue maie
statis: secessit ꝑ assumptionez humāitatis: In
partes tyri: ꝑ susceptionē penalitatis q̄ ꝯsequit
humani generis totam spēz. Tyrus. n. angu
stia interpretatatur. Et sydonis: ꝑ procuratio
nem salutis. Sydon interꝑtatur venatio: que
duplex est: tpaliū ⁊ spiritualiū. Primā docuit
fugere. Secūdam exercere. Unde Aug. i glo
sa ad hebre. 2. Quō non dabit nobis bona sua
in celis: q passus est mala nostra in terris: In
quibus abundat nasci laborare ⁊ mori: sꝫ tales
merces xp̄s ꝯparauit ⁊ pro eis dedit nobis re
nasci resurgere ⁊ in eternum regnare.

¶ Tertia ꝯclo est: q2 gratia pnialis hꝫ effica/
ciam a merito passiōis xp̄i: ꝙ sili modo ꝑ ipsaz
aīa peccatrix reducit ad amicitiā dei. Ad quaz
reductionē reqruntur sex in reducēdo ⁊ sex in
reducēte. ¶ Primo nāqꝫ requiritur in redu
cēdo cordis flexibilitas. Sūt. n. aliq i tm̄ duri
vt sicut saxa: nec ꝯpunctiōe: nec inspiratiōe va
leant imutari: ⁊ tales sunt dispositi ad eternaz
reprobationē. Eccli. 4. Cor durū male hēbit
in nouissimo: sed cor ductibile sola inspiratiōe
seu ꝑdicatione flectitur ad pniaz. Et hoc notat
cum dr. Mulier. Mulieres. n. habēt cor ma
gis ductibile ⁊ facilius ad pniam trahunt q̄ꝫ vi
ri. vnde sapien. Ubi nō est mulier ingemiscit
eger. ¶ Secundo reqritur cognitio sceleris.
Sunt. n. aliq peccatores q falsa opinioue exti/
mant se innocētes. Et ideo sicut ifirmus se sa/
nuz credens nolūt recipe medicinā pnie. Ihe.
2°. Dixisti innocēs ⁊ absqꝫ peccato ego sum:
Propterea dicit dñs in iudicio ꝯtendam tecū
eo ꝙ dixeris nō peccaui. Sꝫ cognitio sceleris
disponit ad amicitiaz dei: q2 nullus de peccato
penitet nisi pctm̄ in memoria reuocet. vñ apo.
ꝓmo. Qui lapsus fueras memor esto vnde ex
cideris ⁊ age pniaz. Et h̄ notatur cū dr. Cha/
nanea: ꝓpter latratus caninos quos hñt sug/
gestio delectatio: ⁊ consensus in mēte peccato/
ꝶis. Nos. n. beatus Ansel. in lib. de silitudi
nibus cōparat triplici cani dicēs. Triplices ca
nes inueniuntur. s. pōderosus ⁊ acercatellus
⁊ imensus. Hijs. n. tribus canib⁹ suggestio
delectatio ⁊ ꝯsensus ꝯparant. ¶ Tertium est
peccati depositio. Cōsuetudo. n. diuturna pec
candi ita firmat habituz malū ꝙ pōit in anima
impossibilitatē conterendi quādo ꝯsumate ⁊ ꝑ
fecte est radicata. Iere. 1. Siꝫ potest ethyops
mutare pellem suā ⁊ pardus varietatem: ita ⁊
vos benefacere poteritis cū didiceritis malefa
cere. sed vitium est statim deponendum ne in
se multiplicetur. vnde Gre. Peccatuz qd nō
ꝑ pniam diluit mox suo pondere ad aliud tra/
hit. Et ideo dicit a finibus illis egressa tyri ⁊
sydonis. Tyrus cupiditas mūdana. Sydon
carnalis voluptas. Hec. n. multis occasio sūt
ruine. Nōdum. n. erat in ea vitium inuetera/
tum: sicut in illis q peccata nunqꝫ dimittunt.
Sed multos ꝑmittit diabolus exire de tyro ⁊
sydone. i. de voluptate ⁊ cupiditate ꝑ pniaz: sꝫ
adhuc retinet eos infra fines. Qui autem oia
deserit ꝑ que appropinquatio facile fieri potest
ad pctm̄. i. qui elongatur ab oibus: que occasi/
onem ꝑ̄stant peccando exire dr finis tyri ⁊ sy/
donis. i. cupiditatis ⁊ voluptatis. ¶ Quartū
est infirmitatis reseratio. Infirmitas enim la/
tens est incurabilis. Et ideo ad hoc vt curetur

oportet vt latibulum eius ostendatur: sicut ad
deletionē peccati detestatio requiritur. Et ideo
oportet q per confessionem que quidem ē lu/
men veritatis manifestemur: ne morbo laten/
te vulnera putrescentia incurabilia fiant. vnde
Aug. Confessio est p quam morbus latēs spe
venie aperitur. vnde Isido. Si ostendis o aia
miseriam tuam in ↄfessione nude. Dabit tibi
dñs suam misericordiam in remissiōe. vnde lz
hec mulier egressa sit a finibus tyri ꝛ sydonis
p̄optitudine sue voluntatis: tñ conqueritur q
eius filia infirmatur volens p sceleris ↄfessio/
nem obtinere grām remissionis. ¶ Quintuz
est diuine clementie inuocatio. vnde dr. Cla/
mabat. Vñ sanatio spūalis largitur a solo deo
Ipse. n. cum sit nostre salutis actor debem⁹ si
bi reuerentiā quam exhibemus ei in oratione.
Et hec reuerentia ↄfirmatur in humilitate no
stra: qua nos ostendimus eo indigere: ꝛ nō de
bemus formidare ꝑpter peccata nostra: qr ds
non solū exaudit bonos sed etiā peccatores nō
ex iustitia: sed ex mīicordia. vnde Augu. Si
peccatores nō exaudiret ds: frustra publican⁹
dixisset. Propitius esto mihi peccatori. Vez
est si pie ꝛ perseueranter petit necessaria ad sa/
lutem. Vnde in hac petitione tria pretendunt:
que ipetrant petita apud exaudientez. ¶ Pri
mo captat beniuolentiaz eius potētiaz alloquē
do dicēs. Dñe. ¶ Scdo iplorat eius clemen
tiā. Fili dauid. ¶ Tertio insinuat indigentiā
Filia mea male a demonio vexat: sensualitatis
suggestione: delectatione: ↄsensu impetitur: a
quoꝝ latratibus nō valet euadere sine auxilio
dei. ¶ Sextū est intercessionis sanctoꝝ ꝓcura
tio. Vnde lz sit petendum a deo principalr ad
quem pp peccata accedere non possumus: sal/
tem secundario p sanctos petamus: vt detur fi
ducia pauidis: ꝛ hoc est qd dicit. Et accedētes
discipuli eius requirebant eū dicentes. Dimit
te eam. qr clamat post nos. Cōpatientes ei⁹. s.
miserie. Inter alia. n. que precipue mouent ad
misericordiam est grauitas infirmitatis: sup/
plicatio cuz lachrymis: ꝛ magnitudo clamoris
que tria fuerunt in ista muliere: qua pp aposto
li ↄpassione moti dicunt. Dimitte illā ꝛc.

Secunda consideratio.

Secunda ↄsideratio est de penitentiū
s reprobatiōe cū dr. Qui non rñdit ei
verbū. vbi occurrūt due ↄclusiōes.
¶ Prima ē q dñs aliqñ differt audire pp. 4.

¶ Primo vt ꝑsuadeat aie de malis exire: in
que se p̄cipitauit. ¶ Scdo vt innuat qr nōduz
ꝑfecte orat: vt exaudiri dbeat. ¶ Tertio vt ex
difficultate saluatiōis sibi magis caueat dilig
ē/tius custodiendo receptam sanitatē. ¶ Quar
to vt ostendatur que pena sit nō ↄuersis: si tan
ta difficultas est ↄuersis. Et ideo si non cito
exaudimur: Non tamen debemus resilire ab
oratione: sed conari vt ipedimenta amoueātur
Maximum ipedimentuz est diffidentia: que
contrariatur fidei.
¶ Scda ↄ° est: q oratio innititur p̄ncipalr fi/
dei: qz̄tuz ad efficaciā ipetrādi: qr p fidē hz hō
notitiā oipotētie diuine ꝛ mīe: ex qbus orō i/
petrat qd petit. Et iō saluator ante ei⁹ exaudi/
tionē ꝓbauit eius fidē. An sit Xpa. i. nō ficta ꝛ
mortua: q̄ sine opibus ē: ꝛ h ad tp̄s credit: sed
in tpe tēptatiōis recedit. Et ideo ficta dr: quia
fragilis ē. Nā fides Xpa q̄ est credere veritati.
¶ Prio in hijs q̄ nō vident laudabilis est ꝛ
meritoria: pz cū sit act⁹ virtutis. vñ Criso. Fi
des sctissime religiōis fundamētuz ē. vnde ꝑz
eundē religio ē appellata: qr p eā vni deo reli/
gamus aias nr̄as ad cultū diuinuz vinculo ꝑuiē
di: Hāc fidē ꝓbauit xp̄s: q̄ ad longanimitatē:
qr lz xp̄s se excusaret: ipsa tñ nō desistit sz ipor
tune insistit. vnde lz patiētia sustineat aliq̄ ma/
la pp bonū: si ex ꝓpiquo est: facili⁹ est: si ex re/
moto difficilius est: vnde differre bonū spera/
tū causat tristitiā. Prouer. 14. Spes que dif/
fertur affligere aiaz: ꝛ hoc ꝑtinet ad lōganimi/
tatez: quam ꝓbauit cum exaudire dissimulauit
Vnde longanimitas est certa expectatio diur/
na tam vtilitatis qz honestatis boni prepara/
ti in futuro cuz perpessione mali in presenti or/
ta ex confidentia diuine bonitatis. Dicit igi/
tur. Non sum missus nisi ad oues que perie/
runt domus israel. Que perierunt: scilicet per
infidelitatem. Psalmi. Erraui sicut ouis que
perijt. Hec missio fuit per gratiam in mente.
Psal. Misit verbum suū ꝛ sanauit eos. Do
mus israel est fidelis aia que dñz speculatur p
bonā fidē. Oues sunt pure cogitatiōes ꝛ mū/
de affectiones: que tunc perire dicuntur: quā/
do p temptationez dissipantur. vnde huiusmo
di aia: quam temptatio vexat habz adiuuari ne
succumbat: Ideo illa venit ꝛ adorauit eum di
cens. Iam non petit a demonio filiaz liberari
sz se adiuuari vt possit dicerere illud psalmiste
Nisi domin⁹ adiuuat me ꝛc. Vnde illa venit
magis prope ꝛ secuta est eum: quia ante a lōge

clamabat: et adorabat. d. Dñe adiuua me: per potentiam: qz tu es dñs: miserere p misericordiaz qz tu es filius dauid. ¶ Tertio pbat eius fidez quo ad humilitatem. Qui respondens ait. Licet. n. xps eaz obiurgaret tñ ipsa humilr respõdit. Humilitas. n. fm Aug. est quedã mentis incuruatio: corã deo nostras petitiones faciens exaudibiles. vnde iudith. 9. Humiliuz et mansuetorum semper tibi placet deprecatio. ¶ Hec aũt icuruatio causatur p̃ ex intuitu nr̃e cõditõis. vnde Job. Putredini dixi et cetera. ¶ Scd̃o causatur ex intuitu cõditoris in quo nullus est defectus. vnde cõparatione eius magis apparent defectus nostri. Job vlti. Nunc oculus meus videt te: iõ me reprehendo. Ber. Nunquã se melius reprehendit mens humane impfectionis: qz in lumine vultus tui i speculo diuine visionis: vnde saluator obiurgatione pbans eius humilitatẽ rñdit. Nõ est bonũ qz ctra ordinez iuris et etiam nature. Sumere panem filiorum. Panis filiorum est vexatio tribulationis cuz adiutorio dei: qz sicut nutritur corpus pane: ita virtus pficitur i tribulatiõe: Ad hebr. 12. Que extra disciplinã sunt: non sunt filij sed adulteri. Canes sũt luxuriosi et voluptuosi. Que sicut canes latrant et sibi lapides proiectos mordent. Ita in tribulationibus impatientes remurmurant. Et ideo canes sunt reputandi: et per cñs hoc pane vesci sunt indigni Nam panis non cceditur nisi filijs et dignis. vnde eccli. 9. Vir sapiens non murmurabit. Sed quasi de encenio gratias aget: qz donuz dei esse intelligit. At illa dixit. Etiam dñe etc. Ecce humilitas mulieris que tãto plus magnificatur: qñto maior fuit obiurgatio. Que quanta fuit: pz ex tribus: qz nõ filia: nõ pane digna: sed potius catula est vocata. Totũ ccessit mulier. vnde seqtur: Etiã dñe: qsi diceret. Verum est dñe qd̃ tu dicis. Panes. i. grauiores tẽptationum cussiones debentur filijs et iustis. Sz catelli. i. impfecti edunt. Micas. i. exẽpla minorum tribulationum recipiunt gratanter p modo suo possibili. vnde necesse est in iustis maiora exẽpla tribulationum p̃cedere qbus minores valeant leuioribus informari.

Tertia consideratio.

Tertia csideratio est de fidei eius approbatiione: dñs. Tunc rñdens ihs ait. O mulier: vbi occurrũt. 3. cc̃l.

¶ Prima cclo est: q ad magnitudinem fidei pfecte ptinent septẽ. ¶ Primũ est: vt sit p̃me veritati innixa: sicut fides moysi: qui se negauit filium filie pharaonis: magis eligẽs affligi cũ populo dei: qz tpalium habere iocũditatez. ¶ Scd̃m q sit caritate formata sicut magdalene: cui dimissa sunt peccata multa: quia dilexit multũ. ¶ Tertiũ q fiat bõa volũtate feruida: vt hic dicif. O mulier. ¶ Quarto q sit bonis opibus pbata sicut fides cfessorum. ¶ Quito q sit fortitudine roborata: sicut fides martyrum. ¶ Sexto q sit obedientia d̃corata: vt fides habrae. ¶ Septimo q sit humilitate subiecta: vt fides beate virginis que ait. Ecce ancilla dñi. ¶ Et nota q fides magis innititur auctoritati qz ratiõi. Quia fz Greg. Fides nõ hz meritum: vbi humana ratio p̃bet experimentuz. Et hoc est qd̃ dicit. O mulier magna est fides tua. Si csideremus laudatorez: sic laudata est maior: qz iste est saluator. Nõ. n. qui seipsum cmendat etc. Si laudatã magna est fides eius: qz mulier humilis. Si rõnem laudis: qz fides magna et pbata multiplr. Ideo dicit. O mulier fragilis corpore nõ mẽte. Unde magna ẽ fides mulieris: qz magnã cfidentiaz hz de dei virtute. vñ treno. 3. Noui diluculo q magna est fides tua.

¶ Scd̃a cclusio est: q per fidez oĩa possibilia sunt credenti. s. pertinentia ad salutẽ: et hoc notatur cum dicit. Fiat tibi sicvis: Glosa. Pro mẽsura fidei qz credidit eum oĩa posse: indicat p fidem meruisse cui sicut credit ita fit: sz tamẽ gr̃a mediãte: qz in puris nãlibus voluntas nõ meref. ¶ Primũ pz. s. q gr̃a mediante: quia nullũ agẽs potest pducere effectũ excedentem ppriam virtutez nisi adsit altior virtus: sz credulitate oĩa ad salutem ptinentia mereri ẽ effectus excedens nãlem virtutẽ voluntatis. Igitur talẽ effectum sine altiori virtute pducere nõ potest. Hec aũt virtus est gr̃a: que ẽ pncipiuz pductiuũ actus meritorij. vnde apl's. Iustificati igitur gr̃a ipsius per fidem: heredes simus fm spez vite eterne. vnde Ihero. Credulitas nostra infirma est nisi inixa fuerit adiutorio dei Fides cũ lachrymis optata vota capit: Fiat tibi sicut vis: qsi diceret fz Isido. Sicut homo liberi arbitrij cditus sua mente sponte diuertit se a deo: ita ex ppria mentis reuersiõe credẽdo recurrit ad eum: ita vt libertas agnoscatur arbitrij per propriam voluntatem et beneficium gratie per acceptam fidei veritatem.

¶ Tertia cõcl'o est: q p̃mium fidei est curatio spũalis. vñ ait. Sanata ẽ filia eius ex illa hora

quasi diceret: ꝙ bonis meritis precedentibus ad pfectionē tantam ꝓmouetur: ꝙ a vexatione fomitis liberaẗ: ⁊ dinc rōnis sensualitas subij citur: ⁊ demoniū exit: cuȝ ꝑualente grā malitia fomitꝭ virtutē amittit. vbi occurrūt. 4. docuª.

¶ Primū est: ꝙ fides est multū meritoria pȝ q2 actus nostri sunt meritorij inquantum ꝓcedunt ex libero arbitrio: moti a deo per gratiaȝ vnde oīs actus si fulcitur libero arbitrio ⁊ si fit relatus in deū potest meritorius esse: ipsuȝ aūt credere est actus mentis assentiētis veritati diuine ⁊ imꝑio voluntatis: a deo mote ꝑ gratiaȝ ⁊ tunc subiacet libero arbitrio in ordie ad deū Vnde actus fidei potest esse meritori⁹ qđ patȝ hebr. 12. Sācti ꝑ fidē vicerūt ⁊c. Est probata vnde dicit. Sanata est. Glosa. Probatur fides domini duȝ sanitas sequitur serui.

¶ Scđȝ documentū est: ꝙ illi soli curanẗ qui sunt filij ꝑ imitationē. Ratio ē: q2 ratio amicitie est ꝙ đs pioꝝ vota exaudit: q ita a dei amicitia declinat nō exaudieẗ. Ysa. ꝑ. Cū multiplicaueritis orōnes nō exaudiā ⁊c. Tales. n. sūt filij q2 faciūt voluntatē patris. s. ꝑ imitationeȝ: q2 hec est volūtas dei sctificatio vrā. vnde dr̄. Filia ei⁹. Glo. ꝑ imitationeȝ prīne volūtatis.

¶ Tertiū documentū est: ꝙ ꝑ fidē qs ꝯsequiẗ duplicē sanitatē. s. spūaleȝ ⁊ eternalē. Vñ glo. suꝑ illud psal. Qui sanat ꝯtritos corde. dicit h in tempore ⁊ in futuro plenarie.

¶ Quartū documētuȝ est: ꝙ solū post passionē xp̄i erat ꝯgruū tp̄s ad recipiendū sanitateȝ. vnde dicit. In illa hora: Rō q2 inimicis nulla debetur cura: sȝ ante passionē xp̄i eramus inimici: ⁊ ꝑ mortē eius facti sum⁹ amici: ⁊ ꝑ ꝯñs nobis debetur cura sanādi. vñ apl's. Cuȝ inimici essemus recōciliati sumus ꝑ mortem filij ei⁹. vñ dr̄. Ex illa hora. Oppoꝛtunū erat tp̄s sanādi nos. vñ Aug. Illa fides sana est: q̄ credimus nullū hominē liberari a ꝯtagio mortis nisi per mediatorem iesum christum. Quaȝ fidem nobis concedat iesus. Amen.

¶ Feria sexta dominice ꝑme quadragesime. Sermo quadragesimus nonus.

ERat dies festus iudeoꝝ ⁊ ascendit ih̄s iherosolimam. Iohis. 5. Scđȝ ꝙ dicit Isido. de sūmo bono. Nullus desperare dȝ etiā si circa finem vite ad penitentiaȝ conuertatur. Vnūquēqȝ. n. deus de suo fine non de vita ꝑpetrata iudicat. Multi ergo superne gratie respectu in extremis suis reuertimur ꝑ pniam ⁊ quecūqȝ mala gesserunt quotidianis fletibus purgant: atqȝ in bonis factis male gesta ꝯmutāt. Quibus totū iuste qđ deliquerant ignoscitur: q2 ipsi qđ male gesserūt cognoscūt penitēdo: sicut nobis in hoc euāgelio exēplificatur i curatiōe vnius. Unde sensus moralis est: ꝙ ꝑ istos infirmos diuersitas peccatoꝝ designatur nobis: vnus tñ curatur ꝑꝑ vnitatem fidei. Si ergo voluumus ad veram vnitatem ascēdere cū xp̄o: opȝ ꝙ hoc nunc fiat in die gratie que dicitur dies iudeoꝝ. i. penitentiuȝ: quia illuminati ꝑ fidē ꝯfitentur suā infirmitatem ⁊ dei laudē. Hic dies. n. est dies spūalis respectu ratiōis: in qua ꝑ pniaȝ que ꝑ piscinam designatur homo timore filiali q per angelū intelligitur fulcitus ascendere. i. resurgere potest đ culpa ad gratiā: de gratia ad gloriā. Ad quem ascensum regritur ascensus voluntatis plenarie ꝯfidentis: q2 lȝ iesus ꝑꝑ cogitationuȝ turbā aliqñ declinet: tñ existente spirituali imagine i tēplo mentis ⁊ sollicitante ꝓ emendatione vite ꝯsolatur ⁊ nunqȝ deserit sic ꝑseuerante: ⁊ fm istam sniam in vniuersali occurrūt nobis quatuor considerationes. ¶ Prima modum curandi insinuat: ⁊ h in iesu ascensione. ¶ Secunda curationē exēplificat in saluatoris pia visione ibi. Jesus aūt cū vidisset. ¶ Tertia calumniā inuidentiū refutat: ꝓpositaȝ maliciose ibi. Dicebant ergo iudei. ¶ Quarta consolaẗ iesus calūniatuȝ virtuosa aie informatiōe ibi. Jesus aatem declinauit ⁊c.

Prima consideratio.

CIrca pªm ꝯsiderationē sūt. 8. ꝯ°es.

c ¶ Prima est: ꝙ ꝑ peccatū nā quadrupl'r vulneratur. ¶ Primo languore q̄ est impotentia ad surgendū. ¶ Scđo cecitate que est error intelligendi. ¶ Tertio claudicatiōe que est ꝓnitas ad malū. ¶ Quarto ariditate q̄ est difficultas oꝑandi bonū. Vñ dr̄: ꝙ ibi erat multitudo languētiuȝ: cecorum: claudoꝝ: ⁊ aridoꝝ expectantiū: qđ declaratur.

¶ Primo ipotētia ad surgendū ꝯtingit ex lōga infirmitate: que dr̄ lāguor: ⁊ ꝑtinet ad suꝑbiā: ⁊ inuidiā quā sequūtur inflatiōes: iactātie: inobedientie: ꝯspirationes: rixe: desꝑationes.

¶ Scđo. Nā error intelligēdi est cecitas icognitiua ne videāt eterna supplicia: ne terreanẗ

quibus merito terrentur. Hanc ꝯſequuntur
crudelitates: ſuſpiciones iudicij : temeritates
varie: opiniões ꝓphane: ⁊ vboꝝ nouitas ⁊c.
¶ Tertio ꝓnitas ad malũ: ⁊ difficultas ad bo
num attendunt. Scđm ꝯcupiſcentiã carnis ⁊
oculoꝛum: ſm ꝯcupiſcentiam carnis ſequũtur
deſideria: ocia: negligentie ⁊ ꝯſimilia. Scđꝫ
concupiſcentiam oculoꝛum ſequuntur rapine:
calumnie: ⁊ actiones: queſtus : ⁊ acceptiones
perſonarum. ¶ Quarto. Nã difficultas ope
randi que per ariditatem intelligitur: contrahi
tur aliquando ex fomite: aliqñ ex ꝯſuetudine.
¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ quatuoꝛ ſunt que
huiuſmodi vulnera faciũt putreſcere. ¶ Pri
mum eſt recidiuatio: quando aliquis lꝫ cito cõ
uertatur: tamen ſtatim poſt ꝯuerſionem labit.
vnde Jhero. 3. Non eſt qui iudicet iudicium
tuum ad alligandũ curationem tuam. ¶ Se
cundũ ꝯſuetudo: qꝛ ſicut ex actibus virtuoſis
generantur habitus virtuoſi: ita ex actibꝰ ma-
lis vitioſi. vnde Luc. 4. dicitur de illo qui in-
cidit in latrones: per queꝫ intelligitur peccatoꝛ
quia ꝑ peccatum expoliatur de bonis gratuitis
⁊ vulneratur in boniſ naturalibus. ¶ Tertiũ
eſt deſꝑatio: qꝛ viſis plagis ⁊ periculis iminẽ
tibus deſꝑat: ſicut Judas ⁊ ſaul. ¶ Quartum
eſt negligentia. Sicut vulnus cui non impo-
nitur mox remedium fit incurabile: ſic peccatũ
putreſcit ſi negligeit cura. Grego. Peccatũ
qđ ꝑ pniam non diluitur ⁊c. vnde hij infirmi
dicuntur iacere: qꝛ ſm glo. Qui carnali cõſue
tudine delectatur difficile ſurgit: ⁊ quem ꝯſue-
tudo male conſcientie pꝛemit.
¶ Tertia concluſio eſt ꝙ vulnus tãto curatur
difficilius quanto penetrat pꝛofundius: qđ au
tem ſiſtit quaſi in ſuꝑficie cutis facilius curat.
Hoc etiaꝫ pꝫ de peccato: vt pꝫ in eius ꝓgreſ-
ſu. Nam peccatum incipit in cogitatione: ex q̃
ſequitur delectatio: ⁊ quaſi in ſuperficie ẽ vul-
nus: deinde fit moꝛoſa delectatio ⁊ deinde trã
ſitur ad ꝯſenſuꝫ: de conſenſu ad opꝰ: de opere
ad ꝯſuetudinem operandi: ⁊ ſic ꝓfundat vul-
nus. Et hoc eſt qđ dicit. Erat auteꝫ quidã ho-
mo. ſ. magnis ⁊ mltis peccatis pꝛeſſuſ. Trigi
ta octo annos habens. Glo. i. duo minus de
quadraginta: qui numerus conſtat ex quatuoꝛ
⁊ decẽ ⁊ ſignat ꝑfectioneꝫ opeꝝ in decem ꝓce-
ptis legis: ⁊ quatuoꝛ euangeliſtis. A quo duo
minus hꝫ qꝛ caritate dei ⁊ pꝛoximi caret: Et iõ
nihil habuit: qꝛ ſm Aug. de ciuitate dei. Oia
bona ſine caritate non ꝑducunt ad deum: ⁊ ca-
ritas etiã ſi eſſet ſola ſine alijs noſ ꝑducit: imo
eſt donum omnia perficienſ: quia ſine caritate
poſſunt eſſe ſed non pꝛodeſſe.
¶ Quarta ꝯcluſio eſt: ꝙ xp̃s ſanat has infir-
mitates. ¶ Primo languido dando ſpũalem
foꝛtificationẽ. Languidus. n. vocatur q paſſi-
onibus ſubijcitur que ſunt quedaꝫ egritudies
anime. vnde dauid petit ab hijs liberari dicẽs
Miſerere mei dñe qm̃ infirmus ſuꝫ. ¶ Se-
cundo xp̃s ſanat cecũ ꝯferendo ſpũaleꝫ illumi
nationem. Et bene cecitas ſeqtur ad languoꝛẽ
anime: qꝛ hoies ſubiecti paſſionibus non poſ-
ſunt cernere verum. ¶ Tertio xp̃s ſanat clau
dos: largiẽdo ſpũalem rectitudineꝫ volũtatis.
Dicũtur autẽ hoies claudi q timoꝛe male hu-
miliante: ⁊ amoꝛe male inflãmante inclinant:
vt ſunt acceptatoꝛes ꝑſonaꝝ. ¶ Quarto ſanat
aridos eis largiẽdo ſpũalem impiguationem.
Aridi. n. dicuntur in quibꝰ ex ſiccitate ois pin
guedo deuotionis deficit.
¶ Quinta ꝯclõ eſt: ꝙ ſanatio talis fit ꝑ perfe-
ctaꝫ pniam: que nobis ſignatur per piſcinam.
Hec piſcina hꝫ quinqꝫ poꝛticus. ¶ Primus
poꝛticus eſt ꝯſideratio virtutis: pnie: ⁊ ciꝰ effi
cacie: que oia reſtaurat ⁊ ꝯſtituit hoies in ſtatu
inocẽtie: de quo geñ. 40. Adhuc tres dies. ſ.
contritio: ꝯfeſſio: ſatiſfactio: ꝑ quos recoꝛdabit
pharao miniſterij tui. i. pnie ꝑfecte. ¶ Secũ-
dus poꝛticus eſt ꝯſideratio: ꝙ poſt moꝛtẽ non
eſt locus pnie. Ecclesi. 9. Quodcũqꝫ põt ma-
nus tua inſtanter oꝑare: qꝛ nec opus: nec ratio
nec ſcia: nec ſapia erũt apđ inferos quo tu ꝓpe
ras. ¶ Tertius poꝛticus eſt hoꝛroꝛ eterne pe-
ne: vel diſcretio diuine iuſtitie. Job. 9. Vere-
bar oia oꝑa mea ſciens quia non parcis delin
quenti. ¶ Quartus poꝛticus eſt exemplũ ſal-
uatoꝛis chꝛiſti. De quo ꝑme Petri. 2. Chꝛi-
ſtus paſſus eſt ꝓ nobis: vobis relinquẽs exẽ-
plum. ¶ Quintus poꝛticus eſt ꝑiculuꝫ moꝛe
⁊ dilatiõis. Eccli. 5. Ne tardes ꝯuerti ad dñꝫ
⁊ ne defferas. Et hoc eſt qđ dicitur. Eſt auteꝫ
ꝓbatica piſcina quinqꝫ poꝛticus habẽs. Glo.
Pꝛobatica piſcina dr̃: qꝛ abluebantur in ea ca
dauera hoſtiaꝝ. Magiſter in hyſtoꝛia dicit: ꝙ
piſcina dicitur aqua collecta ex pluuialibus aqſ
ſic penitẽtia eſt ſpiritualis piſcina: in qua oues
id eſt cogitationes: ⁊ oꝑationes: ⁊ affectiones
purificantur aqua pluuiali lachꝛymarum. vn-
de pſalmiſta. Lauabo ⁊c.
¶ Sexta ꝯclõ eſt : ꝙ hec pnia efficaciaꝫ habet
a merito paſſiõis xp̃i qui ꝑ angelũ figuratur :

q2 ois xpi actio z passio fuit meritoria, p oibus sufficiēter: sed efficaciter, p pdestinatis. ¶ Ratio pmi est: q2 nullus actus est meritorius nisi sit deo acceptus: sed actus passiōis xpi fuit deo acceptissimus ēt, p oibus efficaciter: tm̄, p predestinatis: q2 volēs ordinate prius alicui vult finez q̄z ea que sunt ad finē deus est ordinatissime volēs: sed sicut ordinatio eoꝝ q̄ sunt ad finem p̄supponit ordinationē finis: sic meritum qd̄ fuit p passionez: p̄supponit pdestinationez electoꝝ ad gloriā: z hoc est qd̄ dicit. Angelus aūt. Glo. Angelus filius dei latēs in carne inter iudeos q moti sunt doctrinis eius: cui⁹ morte sananť oēs in vnitate ecclie. Et ideo sicut aq̄ ista nō habebat virtutē sanatiuā ex nā sua s; ex aliq̄ virtute occulta. s. ex angelo q descendebat in piscinā: sic grā pnialis efficaciaz h; a passiōe xpi: q in Ysaia dicitur angelus magni cōsilij. ¶ Scdo sicut hec aqua hāc virtutē nō h; continue: s; determinato tpe: sic pnia solu; in hoc tpe gratie efficaciam h; z non tpe nature vel legis: nec post habebit. vnde dicit. Scd; temp⁹ ¶ Tertio angelus nō videbať. s; motus aque sic remissio culpe que est effectus penitētie nō corporaliter videtur: s; motus aque: id est mutatio vite peccatricis statu perfectionis ppendi tur in lachrymis contritionis. Et ideo dicitur mouebatur aqua. ¶ Quarto sicut virt⁹ aque finita erat: finitū habens effectu;: sic meritum passiōis xpi fuit finitū formalr. Patet q2 meritum xpi fuit p passionem: ſm qd̄ erat volita: sed volūtas christi que meruit non fuit formaliter infinita: sed bene voluntas verbi fuit formaliter infinita. Hac autem voluntate nō potuit mereri: quia deus non potest mereri. Itē natura humana in christo quantumcūq; sit vnita verbo tamen est finita. Item cause meritorie i xpo fuerūt finite. s. grā z volūtas. Igiť zc. vnde dicit q non saluabat omnes sed vnu;. ¶ Septima pclō est: q passio xpi nō solū prestat pnie virtutē sanatiua;: sed etiā apit nobis paradisi ianuam. Qd̄ patet. Nam ianua paradisi dicitur clausa p similitudine;: inquantū est aliquod obstaculum prohibens ab introitu paradisi. Obstaculum esse potest duplex: vnū p peccatu; actuale: aliud p peccatum originale ¶ Primū qde; obstaculu; non est cōe oibus sed tm̄ peccatoribus: sed secūdu; est cōe oibus: z hoc qde; obstaculū auferri non potuit: nisi p eum cuius operatio in totam natura; potuit. s. xpm. Et ideo ipse nobis q̄ztum ad h̄ aptione; ianue meruit q̄z p peccatum primi hominis toti vitiate nature clauserat. vnde ante xpm nullus in paradisu; intrauit: quia sancti patres ad limbum descenderunt: sed post passionem paradisum intrauerunt. Sicut dicitur Luce. 23. Hodie mecum eris in paradiso. Unde dicit. Ascendit iesus therosolimam: q2 infusio gratie penitentialis quam meruit p xpi passione; per qua; deus ascendit in animam reconciliat eā deo: eo esse q in contritione sit remissio peccatorum z pax ad deum.

¶ Octaua cōclusio est: q solū reseratio ianue paradisi p̄sto nobis est in h̄ tpe in quo recōciliati sumus patri per mortem filij. vnde l; deus alium modum potuisset habuisse nostre reconciliationis q̄z per morte; filij que est secūdaria causa et meritoria: deus aūt causa primaria z h̄ de potētia absoluta si hoc ordinasset: si hoc magis ordinauit p mortē filij fieri. tū vt propter h̄ ostenderet sūmam dilectionē ad homine;: tu; vt ex hoc p amorē eu; traheret: tum etiā vt ista satisfactio esset efficacior z excellentiori mō fieret. s. per talem qui erat infinite diligibilis et p consequens actus eius in infinitum acceptabilis. vnde hoc tempus reconciliationis exp̄mitur cum dicit. Erat dies festus iudeoꝝ. i. penitentiu; que tunc festinant q̄ñ exhibitioni bonorum operum insistentes fidei cessant a peccatis vnde psal. Constituite diē solēnem zc.

Scda p̄sideratio

Irca secundam considerationem occurrunt octo documenta.

¶ Primum documentū est: q quia essentia diuina continet in se virtualiter omnium reꝝ notitiam: semper pn̄s est diuino intellectu: sequiť q deus cognoscit omnes nostras cognitiones z affectiones: et actiones in essentia sua rep̄sentatas: q2 vt ait apostolus ad hebreos. Omnia nuda et apa sunt oculis eius: et iō homo in turpibus qbuscūq; cognitiōib⁹: vel factis debet verecundari plusq̄z: si hominem haberet intuitiue penitentem.

¶ Secundum documentū est q q̄zuis deus vno simplici actu cognoscat bonum et malu;. maloꝝ tm̄ nō est cā: q2 nō cognoscit ista per suū beneplacitu;: vt sint nisi pmissiue: tm̄ inq̄ztu; sunt corruptiua bonoꝝ. Et iō talia mala volūtati defectiue sunt attribuenda: et hoc est quod dicit. Hunc autem cum vidisset iacentem zc. In peccatis. s. pmissiue sed ex parte sui defectiue quia resurgere non valuit: vnde psalmus.

Vidit omnes filios hoium. Glo. Vidit mise ricorditer: nō peccata qbus auertit faciem: sed omnes filios hoium. i. qui nouam vitā volūt assumere: ꝛ ista renasci eos erigere patus est.
¶ Tertium documentū est: ꝙ deus duplici oculo videt: dextro ꝛ sinistro. Dextro respicit bonos oculo mīe: sed malos oculo sinistro in/dignationis ꝛ iustitie. Miseratio autē respicit miseriā. vnde ɔgruum est: vt oculo misericor die respiciat eum metuentes. Justitia aūt fm vnam ptem est punitio maloꝝ de se ꝑsumen/tium: ꝛ de suis meritis. Et ideo congruum est vt eos ocl'o sinistro punitōis respiciat. vñ glo. sup illō psal. Et ne ex infirmitate tua diffidas oculi dñi super iustos. i. respectus mīe dei.
¶ Quartum documentū est: ꝙ ad ꝓgressum huius curatōis reqritur assistentia gratie ꝛ as/sensus liberi arbitrij: qꝛ sine gratia volūtas nō ꝑficitur: nec sine voluntate gratia perficit.
¶ Primum pꝫ. s. de gratia. Nam sicut vide mus in naturalibus nulla res pōt ꝓducere ef fectum excedentē suam virtutem actiuā: sed so lum pōt ꝓducere effectum sue nāe ꝓportiona tum: sic impossibile est hoiem facere opa meri toria: nisi assit altior virtus: ꝛ illa est gratia.
¶ Scđm pꝫ de libero arbitrio. Nam in po/testate liberi arbitrij est habitam gratiā ɔserua re vel amittere. Sꝫ qꝛ in omni ope bono sunt tria. s. velle: posse: ꝛ scire. Sꝫ vbi est volūtas nō pmittit deus deesse posse ꝛ scire. Volūtas autē bona est tante virtutis: ꝙ ad alia duo gra tia eiꝰ attrahimur. vnde reqrit deus ab homi ne: vt q̄ꝫtum in se est: suam offerat deo volun/tatem: cui inspirat bonitatem: sapientiā: ꝛ po/tentiam: vt bonum ꝓpositum possit ꝛ sciat ꝑfi cere: ꝛ vt habeat discretionem discernendi bo num a malo. vnde Ber. Libero arbitrio sal/uatur opus. tolle libeꝛ arbitrium: ꝛ non erit q saluet. Opus ħ sine duobus fieri non potest. Vno a quo fit. Altero cui vniuersal' quo fit: deus auctor salutis est: libeꝛ arbitrium capax est: nec dare illaꝫ nisi deus: nec cape hoc nisi li berum arbitrium pōt. Et ita gratie opanti sa/lutem coopari dicitur libeꝛ arbitrium: duꝫ cō sentit: ꝛ dum conaꝛ. Et ħ est: ꝙ dicꝛ. Et vt co gnouisset ꝙ iam multum tpis haberet motus misericordia. s. sup multitudine ꝛ magnitudie dicit ei. Vis sanus fieri? Glo. interlinearis. Incitat eum dñs ad fidem: ꝛ non nisi volens dꝫ fieri sanus. ¶ Quintum est: ꝙ in omni iu stificatione impij opꝫ ꝙ fit duplex motus libe ri arbitrij. Vnus quo tendat in dei iustitiaꝫ: ꝛ alius quo detesteꝛ peccatum. Nam iustificatio impij est qdam motus: q̄ humana mēs moueꝛ a deo a statu peccati ad statuꝫ iustitie. Simil'r opꝫ ꝙ mens humana dum iustificaꝛ per motū liberi arbitrij recedat a peccatis ꝛ accedat ad iu stitiam. Accessus aūt ꝛ recessus in motu liberi arbitrij accipiunꝛ fm desiderium ꝛc. Et ħ est ꝙ dicit. Domine hoiem nō habeo: vt cum tur bata fuerit aqua ꝛc. q. d. Inualidus suꝫ ex pu ris nālibus ad merenduꝫ: ꝛ etiā non hēo gra tiam: quam hō xp̄s mihi meruit sua passione. Et ideo dum ego sine gratia conor surgē: sen sualitas que est alia differens a gratia: ꝑuenit me impediens a salute. Et ħ est ꝙ dicit glosa Amb. sup illō Ro. 7. Velle aūt adiacet mihi perficere aūt bonum nō inuenio. q. d. Juxta carnem iacet velle meum: ꝛ gescit impotens p sone surgere ad bonum operandum.
¶ Sextum est: ꝙ huius curationis ꝓgressus habet se in triplici gradu. ¶ Primus est pec catum deserere. ¶ Scđs est ipsum expiare.
¶ Tertius est in opibus virtuosis exercitare
¶ Primus igiꝛ gradus est peccatū deserere cum dicꝛ. Surge. vnde lꝫ multiplex motiuuꝫ sit quare cito sit surgendum: ꝓ presenti tamen est duplex motiuum. Vnum qꝛ cito surgens plus mereꝛ. ¶ Ratio est. Nam sicut ꝑficiēs in actu pp habitum ɔtinuatuꝫ longe plus acq rit: q̄ꝫ alius per actum discontinuatum: sic etiā qui cito surgit. Nam cito resurgenti cito etiaꝫ reuiuiscunt opera mortificata: ꝛ plus de meri to seqtur plus de p̄mio. ¶ Secundus est: qꝛ in mora est piculum. Nam penitētia sera raro est fructuosa: quia fit frequenter timore seruili: non filiali. ¶ Item qꝛ vehemens dolor impe dit vsum rationis in morte: ne habeat de pec/cato sufficientem displicentiam. ¶ Scđs est ipsum expiare: qđ fit p vite aialis refrenatōeꝫ Nam per ipsam homo sequiꝛ delectatiōes cor porales: quibus meritū impediꝛ: ꝛ in vita spi/rituali retardaꝛ. Talis aūt refrenatio fit p opa penalia satisfactionis: qꝛ satisfactio est operatio exterior laboriosa et penalis: voluntarie assum pta ad puniendum peccatum cōmissum: et ad placandam diuinam offensam. Qđ auteꝫ satis factio fit per opera penalia: duplex est ratio qa ibi est infirmati curatio. Infirmus autem per delectationis calorē ɔuenienter curatur per pe nalitatis algorē. ¶ Secunda qꝛ ibi est debiti redditio: et qꝛ peccator est debitor pene: iō hanc

tenetur reddere. vnde dr. Tolle grabatū tuū idest peccati delectationē: qd fit p satisfactionē. ¶ Tertius est de virtute in virtutē proficere. vñ cū btitudo sit pmiū virtutū: opz nos multis operibus meritorijs seu virtuosis insistere: vt beatitudinē ingrediamur: qz vt ait sapiens. Opanti iustitiā merces fidelis: qz oparij merentes opantur vsqz ad vltimū nūc pmiatiōis Ratio: qz in illo nunc qs pmiatur: quo nō potest se auertere ponēdo obicē: sed illud nunc ē illud in quo terminat meritū z pmium incipit. Qd āt in isto nūc qs pmietur: i quo nō potest se auertere a deo: pz: qz duz aliquis est in statu merendi nō necessitat quin possit se auertere: Sicut. n. demereri est volūtariū: ita z mereri: qñ igitur exit statū istū intrat illum ipermutabilem. Et ideo nullus de seipso dz psumere: qz qūtumcūqz bonus sit p statu vie: tñ non est sic ɔfirmatus: qn possibile sit ipm cadere. Nec ēt quisquā dz despare de primo quē in vitijs iacere ɔspicit: qz nullus p statu vie finalr est obstinatus: z ideo de gratia dei reuocari potest: z h est qd dicit. Ambulate. Glo. De virtute in virtutē. vñ ad ephe. 5. Ut filij lucis ambulate ¶ Septimū est: lz peccatū actuale reddat aiaz infirmam: tñ grācum sit pncipiū vite spiritualis ipsam statiz sanat: nec obstat q non sit i nostra potestate: cū sit donū supnaturale: qz deus sic ordinauit: q eaz disponēti se daret. Unde sicut homo sanus nō incitatur a ɔtrarietate humoz molestātium spiritū: sic in gratia existens nō inqetatur ab impugnationib9 passionū vexantiū ad modū febrium: qz grā adueniēte aia efficitur sana. vnde Ysa. 58. Sanitas tua citius orief. s. si pcesserit debita dispositio. s. volūtatis ē ɔsensus: z h ē qd dic. Et stati sanat9 ē. ¶ Octauū est: q gratia nō solum sanat: sz etiā excitat ad virtuose opandū. vnde maximū signum gratie in hoie est opari virtuose qd sine virtutibus nō potest fieri. vñ deus cōferendo gratiam causat virtutes in aia: qbus meritorie poterit opari. vnde apostolus. Oia possum in gratia que me ɔfortat. vñ Aug. Sicut oculus corporis plenissime sanus: nisi candore lucis adiutus nō potest cernere: sic z hō pfectissime iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiuuet: recte nō potest viuere: sed iustificatio fit p grāz Romano. 3. Justificati gratis per grāz ipsius Igitur etiā homo iaz habēs grāz indiget alio auxilio gratie ad hoc vt recte viuat: z hoc ē qd dicit. Et sustulit grabatū suū z ambulauit. s. ad intus p gratiā excitantem eam: z impedimentum tollentē segniciei. vnde fm glo. Grabatū sigt segniciē: in qua quiescit animus egri que infirmat voluptate carnis z delectatione seculi quā gratia tollit z promptū reddit ad singula opera meritoria facienda.

Tertia ɔsideratio.

Circa tertiam considerationem occurrunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ɔclō est: qd dicit aposto/lus. 2ª. thim. 3. O ēs qui pie volunt viuere in xpo psecutionē patientur: vbi Augu. in glo. Omnes qui pie. i. religiose aut iuste volūt viuere in christo qui venit pati patienter in corde vel in corpore: vel a diabolo: vel a malis hoibus: vel a suis ɔcupiscentijs: vel p dolore patientium psecutionē zc. Ex quo elicitur q iusti quadruplicem psecutionē a quatuor calumniatoribus patiuntur. s. vel a diabolo: vel a malis hominibus: vel a suis ɔcupiscentijs: vel p dolore patientium. De primo in glo. Humane innocentie diabolus vere calumniator dicitur qz innocētes ad culpā nititur trahere. ¶ De secundo sup illud. Non calūnientur me superbi. Glo. Superbi sunt iudei quos supbia de corpore christi pscidit. ¶ De tertio. Multi psecuti sunt me. Glo. i. caro ɔcupiscentiarum diuersitate occupata psequitur aiaz. ¶ De qrto. Aug. sup secūda thi. 3. Qui corā pio viuit impie: z si nō obligat consentientē: cruciat tñ sentiētē. vñ in euāgº. calūniatores pōit iudeos ¶ Scda ɔclusio est: q ds pmittit viuere malos cum bonis pp quinqz ratiōes. ¶ Prima vt ipsi exēplo bonoz ɔuertātur. Non. n. vult deus mortē peccatoris. ¶ Scda vt iusti p eos exerceantur. Exercet. n. nos diabolus supius caro inferius: fomes interius: mūdus exteri9. ¶ Tertia est ad demōstrandā suā potentiā: vnde homo p peccatū a deo diuisus z sibi derelictus statim deficeret: nisi manu dei potentie fulciretur. ¶ Quarta est ad ostendendū suam sapiam: qz oium natura cōstantium certus est terminus. z vnumqdqz tempus hz. ¶ Quinta ad declarandū suā clementiam: qz facit solē suum oriri super bonos z malos.

¶ Tertia ɔclusio est: q triplex est ratio: quare homini sabbatū datum est. ¶ Prima ratio ē: vt. s. illū diem summo studio honoraret nihil operis faciendo qd mētis quietē in deū impediat. Unde sic continet transgredi quadruplr Primo manualr opando. Scdo merca/

tionibus intendēdo. Tertio placita ſecularia
frequentando. Quarto actuꝫ iudiciariū exer
cendo. Ex quo pꝫ ꝙ qui ſabbatum violat: moꝛ
taliter peccat. ¶ Secūda ratio: vt peccata moꝛ
talia pꝛecauerent: qꝛ illo die multo maius eſt.
Unde Aug. Dico tibi ꝙ ſpecialiter obſerues
ſabbatum: non quomodo iudei coꝛpoꝛali ocio
vacare volunt ad nugas: et ad laſciuias ⁊ ꝑn-
cipaliter iſto die duo peccata exercentur. ſ. cho
ree ⁊ ebꝛietates. ¶ Tertia ratio eſt: vt ꝑ oium
contemptum ⁊ abdicationē ꝯtemplationi vaca
rent ſinguloꝝ beneficioꝝ gr̄as agēdo ⁊ reme
moꝛando. Yſa. Miſerationū dn̄i recoꝛdaboꝛ:
⁊ laudeꝫ dicam pꝛo omnibus que dedit nobis
dn̄s deus noſter: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. Erat auteꝫ
ſabbatum in die illa.
¶ Quarta ꝯclo eſt: ꝙ ſabbatum erat eis occa
ſio calūniandi: ignoꝛantes ꝙ quis excuſatur a
peccato moꝛtali laboꝛans in ſabbato in quatu-
oꝛ caſibus. ¶ Primo ꝑꝑ operis modicitateꝫ
ſm glo. Exodi. 31. Quicūqꝫ polluerit ſabbatū
Glo. Turbando quietem aīe moꝛte moꝛietur
.ſ. anime ⁊ coꝛpoꝛiſ. vnde pꝫ: Qd̄ ſolus huiuſ
modi laboꝛ cauſat moꝛtale peccatuꝫ. ¶ Scd̄o
ꝓpter laboꝛis neceſſitatem que tanta dꝫ eſſe vt
laboꝛ operis ſine rei ꝑiculo nec poſſit pꝛeueni-
ri: nec differri: ſicut ꝯtingit in meſſibus ꝓpter
incurſum hoſtium: ⁊ etiā in vindemia pꝛopter
frigus: vel in captura allecum: que ſolū fit tēpo
re determinato: in talibus excuſat neceſſitas q̄
legem non hꝫ: extra de conſuetudīe: talis labo
ris neceſſitas vel quantitas ad arbitrium boni
viri iudicanda ē. vn̄ dicit. M. in glo. ꝙ minu
toꝛes: viatoꝛes: ferratoꝛes equoꝝ non pꝛopter
lucrum ꝓpꝛium ſeu queſtum: ſed pꝛopter ne-
ceſſitatem alioꝝ excuſantur a peccato: al'ſ nō.
¶ Tertio ꝓpter paupes: qꝛ lꝫ bene i ſabbato
arare ⁊ agruꝫ pauperum ſeminare: vel ducere
ligna religioſis. ¶ Quarto ex publica vtilita
te: puta laboꝛe ꝓ ponte vel via ſiue eccleſia re
parando dum hoc fiat moderate. vn̄ dr̄. Sab
batum eſt: non licet tibi tollere ⁊c. De foꝛo aūt
dicendum eſt: ꝙ foꝛū tenetur in die dominica
peccatū eſt omni hoꝛa: maxime autem in hoꝛa
miſſarum ⁊ veſperoꝝ: qꝛ tunc hoies diuino of
ficio pꝛe ceteris hoꝛis magis ſunt intenti. vn-
de diſpenſatio ipſa non excuſat qꝛ ſuꝑ hoc papa
nunqꝫ generaliter diſpenſauit: cum tn̄ inunda
uerit vndiqꝫ talis coꝛruptela generalis: immo
generalr̄ ꝓhibitum eſt: extra de fe. ca. xj. ⁊ de
conſe. di. 3. Rogationes: nec poteſt dici ꝙ ec-
cleſia tollerando diſpenſet. Unde etiam nec vr
gens neceſſitas excuſat: nec ꝯſuetudo cuꝫ i alia
die ita cōmode foꝝ poſſit celebꝛari. vnde vide
tur mihi ꝙ nullo modo liceat foꝝ in die dn̄ico
tenere: ⁊ negociatiōes: emptiones ⁊ venditio-
nes publice exercere: ⁊ id epiſcopus tenetur ꝑ
ſententiā ⁊ admonitionē eccleſie illicita: ⁊ que
cunqꝫ mergunt ꝯtra diuini nominis cultum ꝓ
hibere ne ꝯmittantur: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. Qui
me ſanum fecit ille mihi dixit. Tolle grabatuꝫ
tuum ⁊ ambula. Applica.

Quarta ꝯſideratio.

Jrca quartā occurrūt. 4. documēta.
c ¶ Primū documentū eſt ꝙ in de-
clinatione a turba pꝛimo xp̄s nobis
exēplificauit opeꝝ noſtroꝝ occultatione: exclu
dendo hominum fauoꝛem. ¶ Scd̄o iſinuauit
nobis eius gratie ꝑuentionē, vnde Aug. dic̄
ꝙ non eſt vnus de turba: ſed ꝙ pꝛeuenit oēm
turbā. ¶ Tertio dedit nobis modū inueniēdi
eum. vn̄ Aug. Difficile eſt eū videre in turba
Turba. n. ſtrepitū hꝫ: viſio aūt iſta ſecretū deſi
derat. ¶ Quarto docuit nos ꝑiculū impſeue
rantie in bono declinare: qꝛ ad hanc hn̄daꝫ in
uadit nos infeſtatio turbe carnaliū affectionū
¶ Scd̄m documentū eſt: ꝙ lꝫ aliqui ꝑ donuꝫ
habitualis gratie ſint curati: igrant tn̄ ſe vltro
alio auxilio indigere. Jdeo xp̄s docet eos i tē
plo deuotōis diuinuꝫ auxilium inuocare: quo
mediante adiuti valeant viuere recte. Jndiget
eniꝫ quelibet creatura: vt a deo ſeruetur in bo-
no qd̄ ab ipſo accepit: ⁊ in ſtatu gl'ie vbi gratia
erit ꝑfecta hō dino auxilio indigebit. vn̄ Aug.
dicit. Sicut oculus coꝛpoꝛis pleniſſime ſanus
cernere non poteſt: niſi candoꝛe lucis adiutus
ſit: ſic ⁊ homo ꝑfecte iuſtificatus niſi eterna lu-
ce diuinitus adiuuetur: recte nō poteſt viuere.
Hec aūt iuſtificatio fit ꝑ gratiaꝫ. Ro. 3. Juſti
ficati gratis ꝑ gratiam ipſius. vnde dr̄. Po-
ſtea inuenit euꝫ ieſus in templo. Glo. Adhuc
ſaluatoꝛem ignoꝛabat. ſ. quo ad ſecūdam gr̄aꝫ
credens ea nō indigere: ſed ꝓpter pꝛimam iu-
ſtificātēꝫ: Dignus. n. erat vt ei ſe ſaluatoꝛ oſtē
deret. ſ. quo ad auxiliuꝫ ꝯſeruans euꝫ i bono.
¶ Tertiū documentuꝫ eſt: ꝙ etiam iuſtificatꝰ
indiget tali auxilio ſpecialr̄: qꝛ ſine ipſo nō poſ
ſet ad fineꝫ vite ſue iuſtificatꝰ ꝑſeuerare: qꝛml'
tis daf gr̄a: qbus nō daf in gr̄a ꝑſeuerare. pa
ratus tn̄ eſt ſemꝑ petentibus ꝯferre eā. Rō ē
Deus. n. in oī ope ſuo eſt miſicoꝛs ⁊ iuſtus:
qꝛ miſicos liberaliſſime dat: qꝛ iuſtuſ: ideo nō

dat nisi regratianti: ⁊ mīam recognoscenti: ne vilescat nobilitas dñi. Et ideo in tēplum ipsuz inueniens tanq̄ʒ gratum beneficijs sibi contulit perseuerantie donum dicens. Ecce sanus factus es: per primam gratiam: Jam noli peccare. Glo. Innuit ꝙ ꝑꝑ peccatuz languebat: Sed iesus sicut illum exterius: ita interius sanauit. s. ꝑseuerantie perfectiōe. vnde nō peccare ē in statu iustificationis perseuerare.

¶ Quartū documentum est: ꝙ maxime in beneficijs iustificatiōis debemus esse grati. Nā sicut Ber. dicit. Ingratitudo est hostis gratie inimica salutis virtutū dispersio: ⁊ beneficioꝝ ꝑditio: sic ecōuerso gratiaꝝ actio est cara gratie: amica salutis: ꝯgregatio virtutum: inuentio beneficioꝝ. Vnde iste ꝓrupit i gratiarum actionem: vt sibi beneficia multiplicarētur. vñ dicitur. Abijt ille homo ⁊ nunciauit iudeis: qꝛ iesus esset q fecit eum sanum nō accusans eum de crimine ſm Criso. sed magnificās eum de beneficijs cū gratiaꝝ actione. cupiens ēt alios saluos fieri. Vnde glo. interlinearis. Nō est piger in annunciādo. Nam ipse annunciat iudeis salutē: vt sequantur: sed illi eum ꝑsequuntur. Quam salutem nobis concedat iesus.

¶ Sabbato post dominicam ꝑmam quadragesime. Sermo quinquagesimus.

Assumpsit iesus petꝝ ⁊ iacobum ⁊ ioannem fratrem eius. Matth. 17. Scd̄m ꝙ dicit Ysidor⁹ Dis ars seculi eius amatores strēnuos: ⁊ ad exequendum ꝓmptissimos hʒ. Et hoc ideo qꝛ presentē habent operis sui remuneratorem. Ars enim diuini nois hʒ sectatores: languidos: tepidos ⁊ pigritie inhertia congelatos. Et hoc ideo: qꝛ labor eorum non ꝓ presenti: sed ꝓ futuro in remuneratiōe differt̄. vñ ⁊ magna eoꝝ merces preparat̄ q bone ꝯuersiōis ꝑncipia augmento solidiori ꝯsumāt: ac q firmius i duri itineris laboribus vsq̄ʒ ad finē ꝑseuerāter ꝯtinuāt. Ne ergo ꝓ nihilo ducerem⁹ laborē pnie deuotis ac sctis aiabus: ds aliqñ dulcedinē sue glīe demōstrat: q̄tenus h̄ exēplo allecti ⁊ aiati laborez pnie copiosa remuneratiōe recōpēsādūz viril̄r aggrediātur: ⁊ qꝛ apl̄i ꝑcipue debebāt tribulationē mūdi sustinere: iō magis dilectos assūpsit ad sue maiestatis ⁊ glīe ostēsionez. vñ Ihero. dic̄. Post ignominiaz crucis glīa resurrectiōis addit̄: vt nō timerēt obprobria crucis: q oculis suis visuri erāt glīaz future resurrectionis. Et ſʒ h̄ i euāgº ſʒ hystoriā sūt. 3. ꝯsiºes.

Prima consideratio

Prima ꝯsideratio est de hijs q̄ precedūt huiusmodi transfigurationē: circa quā sunt. 6. documenta.

¶ Primū documētuz est ꝙ cū testimoniū sit approbatio iustitie assistētis veritati q̄ non pōt demōstratiōe verificari: iō multū ē necessaria. Nam sicut dicit̄ necessarium sine quo res esse non potest: sic credulitas que est de articulis fidei cum non sit ꝑ demostrationē de necessitate requirit per testimoniū approbationē. vnde dicit Johes. Qui vidit testimoniū ꝑhibuit: ⁊ scimus qꝛ verum est testimoniū eius.

¶ Scd̄m documentum est ꝙ saluator pro approbatiōe certiori assumpsit hos tres apl̄os. s. Petrum: Jacobū: ⁊ Joannez: ⁊ merito. Nā testimoniū nō habet infallibilem certitudinem sed probabilem: Et ideo quicq̄d probabilitatez confirmat reddit ip̄m efficax: ⁊ verū: ⁊ firmuz Hec aūt est sufficientia testiū que consistit in fidei firmitate: ⁊ in innocentia: ⁊ in bona fama: Hec autem erāt in his tribus. iō assumpsit eos Glo. Hos assumpsit vt tribus idoneis testibus totus mundus crederet. Petro q claues celoꝝ accepit. Joanni cui mater cōmittit̄. Jacobo qui prius inter apl̄os soliū sacerdotale accepit. Glo. Dat meritoꝝ ꝯditor hos ꝑfectiores fuisse ceteris apl̄is: et significat illos: qui habent fidem: spem ⁊ caritatem. vel per petruz ꝯiugati: ꝑ iacobum penitentes: ꝑ ioannem virgines intelligi possunt.

¶ Tertium documentū est: ꝙ triplex est testimonium. s. cordis: oris: ⁊ operis. Testimoniū oris est duplex. ¶ Primū est christiane veritatis affirmande. Prime cor. pº. In omnibus diuites facti estis in illo in omni verbo: i omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis. ¶ Scd̄m est falsitatis cōfutāde. Joh. 7. Nō pōt mūdus odisse vos: me autez odit: qꝛ testimoniū ꝑhibui d̄ ip̄o: qꝛ opa ei⁹ mala sunt ⁊c. Testimoniū cordis est etiaz duplex. ¶ Primū conscientie irreprehēsibilis. Scd̄a coꝝ. pº. Gloria nostra hec est testimoniuz cōscientie nostre. ¶ Secundū est familiaris inspirationis. Roma. 8. Ip̄e spiritus testimonium reddit spiritui nostro: ꝙ sumus filij dei.

Testimonium operis ad vtrunq3 ꝯfirmando duplex est. ¶ Primū. s. bona faciendo. Joh. 6. Opera que ego facio: ipsa testimoniū phibent de me. ¶ Secundum in sustinendo mala: q2 martyr grece testimoniū latine. Actuū. p. Et eritis mihi testes i ierusalē.
¶ 4m documētū ē qđ habet i glo. Ois reuelatio cuiuscū3 facta: q̄ nō p leges ⁊ ꝓphas ꝯfirmat suspecta est. Et iō saluator ēt ad ꝓbatōem fidei ⁊ veritatis Moysen ⁊ Helyā assumpsit. Et ideo in glo. Bede dicit. Helyas cū Moyse legislator ⁊ eximius ꝓpha apparent ⁊ loquuntur cum deo in carne viuente: ostendentes ipm esse: quē lex ⁊ ꝓphe ꝓmiserunt. Beda ponit nō corpora vel aias Helye ⁊ Moysi apparuisse: sed ex subiecta creatura illa corpora formata fuisse. Potest etiā ſm eundem dici angelico ministerio illō fuisse: vt angeli eoꝝ psonas assumerent. Hec in glo. sup Lucam. Aliter dicunt alij ⁊ verius: ꝙ vere ipsi in pa ꝓpria apparuerunt: q2 veri testes eē debebāt Luc. 9. dr̄ ꝙ ꝓdicebāt ei excessū eē quē ꝯpleturus erat in irl'm. i. passionē ⁊ resurrectōē
¶ Quintum documentū est: q2 vt eccl'i. 4. dicitur. Funiculus triplex difficile rumpit. vnde saluator post testimonium aplicum ⁊ ꝓpheticum voluit etiā celeste habere testimoniū: vt nō solum veritas ꝓbatior: ⁊ testimoniū esset efficacius. S3 ēt testes essent certiores: audiētes p̄ris vocē eoꝝ testimoniū ꝯfirmantem: q̄ mētiri non pōt. vnde dicit. Hic est filius meus. Glo. Hic vir est ille: quem Moyses vobis ꝓmisit. Hunc auscultate: ⁊ oēs auscultare facite. vnde dicit: Et ecce vox. Ecce demōstratio ad homines. Vox de celis. i. celestis patris dicens. Non vt in xp̄o indicet ꝙ nesciat: s3 vt auditoribus ꝓficiat. Sed ħ ſm Bernar. deus singlaritatis dicit: q2 ipse est: ⁊ nō alius. Filius meus ꝯsbalis: q2 de mea substātia genitus: dilectus: eternal'r: nō in tpe adoptatus. In quo mihi cōplacui: assumere humanitatem tpalis: quia in fine temporis incarnatus est. Psal. Dominus dixit ad me. Filius meus es tu ⁊c.
¶ Sextū documentū est: ꝙ ꝓhibitio de testimonijs ꝓhibendis mons erat ꝯgruentior locus pp qnq3. ¶ Primo q2 ibi ē locus doctrine. vnde Moyses ascendit in montē: ⁊ ibi accepit legē ad docendū pplm: vt dicit exo. 19. ¶ Scđo q2 ibi est locus disciplīne: q2 ibi vitat tumultus cogitationum. vnde videns ihs turbas: ascendit in mōtem. ¶ Tertio q2 ibi est locus pacis. ⁊ ideo addit seorsum: q2 ſm glo. in isti ⁊ nunc aio sunt ab impijs segregati: ⁊ in futuro aio separabunt. Tunc aūt abscondet eos in abscondito faciei sue a conturbatione hoīu3
¶ Quarto q2 ibi est locus speculatōis: q2 inde videmus patriā celestem. vnde glo. super illō Luce. 12. Discipuli abierunt in mōtem: monet nos dn̄s: vt si volumus eum videre ad superna: de infimis eleuemur. ¶ Quinto q2 ibi est locus vitandi gl'iam mūdi: q2 cum xp̄m voluissent facere regē: fugit in mōtem. Johis. 6. vbi glo. interlinearis vt discant gl'iam non in profundo huius seculi: sed supra in regno beatitudinis esse querendam.

Scđa ꝯsideratio.

Secunda cōsideratio est de hijs: que ptinent ad declaratōē huius transfigurationis. vbi occurrūt octo ꝯ̄es.
¶ Prima ꝯcl'o est. Necessarium erat: q2 apostoli pp fidem debebāt multa sustinere: vt aliqua spirituali ꝯsolatiōe future gl'ie in xp̄o ostēdenda refocillarent: qđ ⁊ fecit p eius trāsfigurationem. vnde glo. Luce. 9. dicit. Quia arduum erat aiam piculis: corpus morti offerre sustentat humane mentis infirmitatē remuneratione p̄sentiu3: ne frangat desperatione: vl'tedio. Visa. n. eterna gl'ia ⁊ si in trāsitu sit: ⁊ breue momētu3: fortiores tn̄ ꝯtra aduersa mundi reddunt. Ideoq3 ꝑmittitur futura gl'ia videri in terra: vt certius speretur eterna.
¶ Scđa ꝯcl'o est: ꝙ saluator hos testes voluit in sua transfiguratōe certificare p sensu3 visus tum q2 ꝑ isto statu excellit oēs sensus: q2 magis visioni intellectiue appropinquat. Et ideo etiā visio ꝑ intellectuali cognitōe frequēter ponitur. ¶ Patet: q2 sicut intellectus transcēdit oēs sensus ex eo ꝙ nō solu3 corporalia: s3 etiā spūalia speculat. Ita visus oēs alios sensus in eo ꝙ nō solum corruptibilia corpora: s3 etiā incorruptibilia intuet: qđ nō possunt alij sensus Idem ꝯfirmat: q2 solus visus btificabit in patria. inq̄tum xp̄s ſm humanitatē ponit obm btificum corporalis visiōis: sicut eius diuinitas spūali oculo ꝯtemplabitur. Quia igit ta3 excellens est sensus visus ⁊ tam certus: debuit eos xp̄s per eum certificare.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ differunt trāsfiguratio ⁊ transſbo. Na3 transſbao est trāsitus de vna suba in aliā: manentib9 tn̄ eisdē q̄litatib9 seu spēb9: sic p3 i eucharistia; s3 trāsfiguratio est trāsit9 de figura ad figurā: manēte tn̄ eadē suba i suo eē

¶ Quarta ɔclo est videre de opinione diuersa in ista transfiguratõe. Quidã dicunt q̃ ista claritas fuit i aere circũfuso: nõ in corpore dñi co. Alij dixerunt q̃ dñs accepit in ɔceptõe corpus mortale ꝛ opacũ: sȝ i ista trãsfiguratiõe ad horã accepit corp⁹ imortale ꝛ claꝝ. Alij dicũt q̃ ab ipa ɔceptõe hũit corpus imortale ꝛ impassibile splẽdens p nãm. qd nõ apparet. sed voluntate passibile pp dispensationẽ incarnationis. vnde qñ voluit oñdit dotes corporis: vt subtilitatem in nascẽdo: agilitateȝ sup aquas ambulando: claritatẽ in transfiguratõe. impassibilitatem in cena. Et tunc fuit trãsitus de figura in figurã: nõ ẜm rem: sȝ ẜm manifestationem. Sȝ hec oĩa tanq̃ falsa elidunt p auctoritatem Ihero. di. Nemo putet euȝ amisisse corporis veritatẽ: quam nõ subtraxit: sȝ splendorẽ addidit. vnde Luce. 9. Facta est spẽs vultus eius altera: non alia.

¶ Quinta ɔclo est: q̃ claritas ista fuit vera ꝛ sensibilis ẜm veritatẽ in xp̃i corpore exñs ad ostensionẽ claritatis: quaȝ ꝑmiserat in sanctis post resurrectionem futuraȝ di. Fulgebunt iusti ꝛc. Dicit̃ aũt xp̃s trãsfiguratus: q̃ꝛ claritatẽ sibi veraciter inherentẽ assumpsit ad tp̃s in figura future claritatis: que erit in sanctis.

¶ Sexta ɔclo est: q̃ talis claritas erat miraculosa: sicut miraculose de vtero ꝓdijt intemerate virginis: ꝛ sic miraculose sup aquas ambulauit: ẜm qd tñ põt dici nãlis: inq̃tum erat dispositio in corpore xp̃i ad claritatẽ ex imunitate peccati: ex ɔiunctõe ad aiam gl'iosam: ꝛ ex vnione ad deitatẽ. Fuit ḡ trãsfiguratio simpl'r miraculosa ẜm quid naturalis.

¶ Septima ɔclo est: q̃ iste fulgor nõ fuit ꝓueniens ex aliq̃ ꝓprietate corporis exñte in corpe xp̃i. Nec fuit in corpore ex aie gl'ia: q̃ꝛ aia xp̃i adhuc erat passibilis. Et iõ respectu q̃ erat forma corpis. vñ gl'iaȝ in corp⁹ nõ trãsfundebat ꝛ splẽdor i vestib⁹ ex claritate corpis ꝓcedebat

¶ Octaua ɔclo: qño poterãt apl'i videre xp̃m in corpore gl'ificato: q̃ꝛ claritas illa videbat̃ visui iproportionata. Dicit̃ q̃ corpus gl'ificatuȝ est oĩo in ptãte sua: q̃tum ad oẽs actões eius. Et ideo dicit̃ q̃ in ptãte corporis gl'iosi est q̃ videat̃: ꝛ nõ videat̃. Et iteꝝ qñ videt̃ q̃ videatur sub forma glie: vel non. Cum. n. in eo sit forma corporis nãlis ꝛ forma glie: põt ẜ3 vnã imutare visum: vel ẜm vtrunq̃: ꝛ imutare visum sub forma gl'ie ẜm ꝓportionem visus: vt nõ corrumpat̃: sȝ vt delectet̃ ex visibili ꝓportionato. Et h̃ est q̃ dicit̃. Et trãsfiguratus est añ eos: ꝛ resplenduit facies eius sicut sol ꝛc.

Tertia ɔsideratio.

Tertia ɔsideratio est de hijs: que ɔsequunt̃ ei⁹ ꝑfectionẽ: ibi. Respõdens aũt Petrus: vbi occurrũt sex ɔ°es.

¶ Prima ɔclo est: q̃ ratio humana in rebus dinis est mltum deficiens. Cuius signuȝ est: q̃ꝛ pħi de rebus humanis nãli inuestigatõe ꝑscrutãtes: in multis errauerunt: ꝛ sibijp̃is cõtraria senserunt. Sȝ q̃ꝛ ẜm Dio. lumẽ dinuȝ nõ recipit̃ in nob: nisi ẜm humanã ꝓportionẽ ideo cum cognitio nr̃a ex sensu oriat̃. opȝ q̃ intellectus ñoster p aliqd supnãle lumen eleuet̃: q̃ꝛ nihil põt in opationem trãscendentem: nisi eius virtus fortificetur. Uisio dine eẽntie est actus trãscendens facultatẽ humane nãe. Ergo necessarium est nobis oriri lumen gl'ie ad huiusmodi optionem consequendam.

¶ Scda ɔclo est: q̃ q̃ꝛ btũs Petrus specularivolens in dinis rebus humana rõne cecidit in errorẽ. Nondũ. n. recepat reuelationẽ scripturaꝝ. vñ dicebat. Faciam⁹ tria tab. vñ glo. Mat. 9. d. In hijs erat Petrus: tũ q̃ꝛ in via patriã reqrit: tum q̃ꝛ in gl'ia tabnacula necessaria fore credidit: tum q̃ꝛ vtilitatẽ xp̃i negligit. vñ Augu. Quid dicis Petre q̃ mũdus pit: ꝛ tu secretum q̃ris? Uides tot gẽtes ɔuenire in vnũ: ꝛ vbi eẽ diligis. Uides tenebras mũdi: ꝛ tu lumen abscondis? Nemo q̃ppe accendit lucernam ꝛ cetera.

¶ Tertia ɔclo est: q̃ impossibile est q̃ volũtas vnius hois fil'se hẽat ad diuersa: sicut ad vltimos fines. Ratio est: q̃ꝛ sicut in ꝓcessu rõis ꝑn^m est illd quod nãl'r cognoscit: ita etiã in ꝓcessu voluntatis oȝ eẽ ꝑn^m id: qd nãl'r desideratur. Hoc aũt oȝ esse vnũ: q̃ꝛ nã non tendit nisi ad vnũ. Nec in ꝓcessu voluntatis est vltimus finis. vñ oȝ id in qd tendit voluntas esse sub rõne vltimi finis vnum. vñ lȝ ẜm q̃ dicit Aug. 29. de ci. dei: q̃qdam vltimũ finẽ hois posuerunt eẽin q̃tuor. s. in voluptate: in qete: in ꝑsidijs nãe ꝛ in ꝟtute: tendẽtes ad ea q̃tuȝ ad rõneȝ vltimi finis: q̃ꝛ oẽs appetunt suã ꝑfectionem adiplere. Vbi gratia. Licet oi gustui delectabile sit dulce: ẜm quosdam magis delectat dulcedo vini: ꝛ quosdã dulcedo mellis: sic lȝ oẽs appetant ꝑfectionem suã adimplere: tñ q̃busdam magis sapit dulcedo voluptatum: q̃busdam dulcedo diuitiaꝝ. Sic ergo dulce oȝ esse simpl'r melius delectabile: in quo maxime

delectatur q h3 optimū gustum: ⁊ sumitur bonum op3 esse cōpletissimum: qd̄ tanq̄ ultimū finem appetit is: q h3 affectum bn̄ dispositu3.
¶ Quarta ɔclo est: q beatus Petrus sub ratione ultimi finis tendens in ultimum finem volens sua3 pfectionē adimpleri: oblitus glie eterni regni: visa dn̄i maiestate: solu3 hijs vult ppetuo adherere: dicēs. Dn̄e bonū est nos h eē. vn̄ dicit glo. ibide3. Si petrus videns claritatē humanitatis tanto efficit: vt nunq̄ velit ab ei⁹ intuitu seiungi. Quid putandu3 d hijs: q diuinitatē vidē meruerūt. vn̄ bonū est nos hic esse: non ad modicū b3 glo. s3 ad semp manē.
¶ Quinta ɔ° est: q q2 timor petri erat ɔ̄ rōne3 ordis huiū rōe3 peti saltē venialr. vn̄ dic̄ Jhe. Audierat petrus q ɔ3 iesu3 i iherl'm ire ⁊ multa pati formidans adhuc pro eo: ⁊ nō audens apte ɔ̄dicere: enigmate h inuit. Licet g̃ manere semp in loco alto: solitario: securo: iocundo cū viris potētibus: q̄si diceret. Nemo scit vbi sumus. Et h est q dicit. Et audiētes discipli ceciderunt in facie3 suā. Cadunt iusti in faciē: tum pp timorem: vt h: tum pp humilitate3: vt ibi. Procidentes ado. eum: tum pp gratiarꝫ actionem. Apocal. 7. Ceciderūt in con. thro. in facies suas ⁊ timuerunt valde. Casus. n. exterior fuit signum timoris in interiori.
¶ Sexta ɔ° est: q hec timoris cā erat scia sui erroris: obumbratio nubis: ⁊ itonatio paterne vocis. vn̄ glo. Timuerunt: q2 se erasse cognouerūt: qa nubes apparuit: q2 vocē patris audierunt. vn̄ de errore ⁊ de patris voce dictu3 est supra. Sed de nube lucida dicit glo. q est obumbratio diui spūs: q nō calligat affectib⁹ hominis: s3 reuelat occulta cordis. vn̄. Ecce nubes lucida. Glo. ibide3 ad differentiā antiq̄rꝫ mysteriorꝫ: vbi nubes caliginose: q2 apparitiones ille in timore: ista in amore: illorꝫ cognitio cum velamine figurarꝫ: nostra sine figuris.
¶ Septima ɔclo est: q hos sic timentes xp̄s triplr ɔsolat. s. mīa pueniente: gratia adiuuante: ⁊ glia ɔsumante. Hijs. n. tribus fit ɔsolatio spūalis. Et h est q dicit Ber. Triplex est nobis necessaria benedictio. s. pueniens: adiuuans: ⁊ ɔsumans. Prima mie. Scd̄a grē. Tertia glie. Preuenit. n. mīa ɔuersionē: adiuuat grā ɔuersationem: pficit glia ɔsumatōe3 vnde dicit. Accessit ih̄s. s. pueniendo mīa: q2 psone surgere nō poterant. Tetigit eos. s. gratia sua adiuuādo. Dixitq3 eis. Surgite cōtra casum: nolite timere ɔtra metum. Leuātes autem occulos: post xp̄i tactum ⁊ ɔfirmationem Et est argumentum q hec visio corporalis fuit. Nemine3 viderunt nisi solum xp̄m. Glo. Ablata nube viderunt Jesu3 mā̄sisse: Moysem ⁊ Helyam recessisse: q2 postq̄ legis ⁊ prophetarꝫ vmbra discessit: apli eum viderunt: ⁊ reuelata erat eis scriptura. Luce vlt. Et apuit illis sensum: vt intelligerēt scripturas. vn̄ eis phibet hāc visione3 reuelari: ne b̃m glo. glia tanta postensa incredibilis eēt: pp passionem sequentē: ⁊ apd̄ iudeos sequēs crux scandalu3 gn̄aret. A q̄ scādalo nos pseruet ih̄s. Amen.

¶ Dominica scd̄a q̄dragesime. Sermo. 51.

Assumpsit iesus Pe. Ja. ⁊ Johe3 ⁊c. Mat. 17. Misericors dominus cuius mīe non est numerus sitiens salutem pctōrꝫ pіculose nauigantiū in pelago mundi: eis mlta remedia contulit. Specialr tn̄ duas naues pparauit: quarꝫ vna est baptismus: in qua vetus hō exuit: ⁊ nouus induitur. Scd̄a est pnia: q̄ naufragium passis necessaria est ad salutē. Nam ipsa etiā superat diuinum posse: q2 nō solum pctm̄ dimittit qd̄ est solius dei: sed etiā diua3 sniam imutat ⁊ cassat vnde Ber. O felix humilitas penitentiū: q̄3 potens cora3 oipotente: q̄3 facile vincis inuincibilem: q̄3 cito tremendū iudicem ɔuertis in pijssimum saluatorem. vnde xp̄s ɔsiderās nostram insufficientiā ⁊ pnie potentia3 in p̄senti euangelio dat nob formā aggrediendi ipsam: dicēs. Assumpsit ⁊c. Et diuidit in tres ptes.
¶ In pma ad declaratione futur̄e resurrectionis describitur xp̄i transfiguratio. ¶ In scd̄a subiūgit huius transfiguratōis testificatio: ibi Et ecce apparuerunt. ¶ In tertia ponitur p exhibita transfiguratōe discipulorꝫ instructio: ibi. Et descēdentibus illis. Et tunc in vniuersali p toto euangelio ponunt sex ɔclusiones.
¶ Prima ɔclo est: q pnia maxime virtutis est. s. infinite: q2 nō solū remittit pctā: vt habet Mat. 2. qd̄ est solius dei: s3 etiā p ipsam dimittitur totalr pena eterna. ¶ Ratio est: q2 q̄to maior est pena damnatōis: tāto maior est act⁹ redemptōis. Et ideo cum pena infinita illata ɔtra pctm̄ mortale fit infinita. Infinite g̃ virtutis est actus: quo ista pena totaliter dimittitur.

Iste enim est actus contritionis. Per vnicuꝫ enim actum contritionis pena inferni eterna: que ꝓ oibus peccatis erat debita: totalr̃ est di missa. vnde Augu. Si vnus homo oīa pecca ta hoīum a p̄mo vsqꝫ ad nouissimum ꝑpetras set: ⁊ sicut Caym: Judas: ⁊ Pillatus despe rasset: ⁊ si illi deus veniā denegare iurasset: si contritus veniā peteret: deus piurus veniam daret. Hec pnīa designatur nobis ꝑ monteꝫ Nam sicut mons dicit̃ altus: solitarius: secu rus: iocundus. sic pnīa dr̃ alta: ꝑꝑ meritū: so litaria rōne singulaꝝ v̄tutū: secura d̃ triūpho: iocunda de p̄mio. Et dr̃ seorsum: qꝛ de dextro fluxit vulnere ꝑ meritū passiōis. vñ psal. In duxit eos i mōteꝫ sctificatiōis sue. i. ꝑ pnīam. ¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ tria debent habere illi: q ad hunc mōteꝫ. s. pnīe assumunt̃. ¶ Primo nāqꝫ dꝫ hr̄e cognitōis claritatē: qđ signat̃ in petro: q interp̄tatur cognoscens. In quo dꝫ esse triplex cognitio. s. dei: sui: ⁊ ꝓximi. Deū cognoscimus: cum ante opis ꝑpetrationē ꝯsi deramus dei iustitiā. Hec. n. excludit p̄sum ptionem: ⁊ post respicimus miām: qꝛ hec p̄ca uet desꝑationem. vnde Ber. dicit. Ante ꝑpe trationem culpe nunq̄ꝫ de misericordia dei dꝫ cogitari: sed iustitia est iudicium: furor ⁊ indi gnatio. Si igit̃ fuerit ꝑ incuriā peccati admis sio: tunc de misericordia dei est cogitandū: ne desꝑatio suꝑueniat. Nos ipsos cognoscimus: cum ꝓpriam infirmitatē ⁊ defectus in mēte re uoluimus tam nāles q̄ꝫ morales. Talis co gnitio generat humilitatē: ⁊ precauet p̄sumpti onem. vnde Bernar. Uolo aīam seipsaꝫ sci re: qꝛ talis scientia non inflat: sed humiliat. Proximos cognoscimus: cum eorum necessi tates quasi nostras reputamus. Hec auteꝫ co gnitio compassionem generat: ⁊ cauet crudeli tatem. ¶ Ad hanc mouet nos p̄mo nāe cōfor mitas. Ysa. 8. Carnem tuā ne despexeris ⁊c. ¶ Scđo propria miseria. Prouer. 19. Ho mo indigens misericors est. Naꝫ indigentia ꝯpati docet. ¶ Tertio spūalis fraternitas. Fra tres. n. sumus ex vno patre. s. deo nati: ⁊ vna matre. s. eccl'ia eandem hereditatem habituri. ¶ Scđo dꝫ hr̄e opis strēnuitatē: qđ itelligit̃ in Jaco. in quo lucta vel supplātatio intelligit̃ Naꝫ vt dicitur Job. 7. Militia est vita hoīs suꝑ terrā. Et h̄ ꝓpter ꝯtinuos aduersarioꝝ in sultus. Nam aduersatur nob̄ ꝓnitas ꝓpria. Jaco. p̊. Vnusq̄sqꝫ tēptat̃ a ꝯcupiscētia ꝓpria aduersat̃ nob̄ mundus. s. sensibus nr̄is: dele ctabilia reꝑn̄tans. vt Dan. 13. dicit̃: ꝙ p̄sbri impudice vidētes Susannā ⁊c. Aduersat̃ nob̄ diabolus: ꝯtinue nos ad malū instigans: vt di cit petrus ananie. Actu. 4. Illa vero q̄ ab ex teriori est facillima: qꝛ si nō adiungat̃ cum in teriori: nihil ꝑsone facit. Illa vero ab inferiori debilissima est: qꝛ s̄ꝫ Aug. Debilis est hostis q nō vincit nisi volentē. Ex hijs seq̄t̃ ꝙ carne suꝑata alij cito vincunt̃. Hoc aūt fit strēnuita te opis: q̄ est actus opis fortitudinis: ꝑ quam hō vincit oīa mala retrahētia ab orōne. vnde Gre. mor̄. Justoꝝ fortitudo est vincere carnē ꝓprijs voluptatib⁹ ꝯuenire: delectationem p̄ sentis vite extinguere. ¶ Tertio dꝫ hr̄e diui bn̄placiti ꝯformitateꝫ: qđ intelligit̃ in Johe: q dicit̃ in q̊ est gr̄a: q̄ cooꝑatur nob̄ ad hanc ꝯfor mitateꝫ: incipiens: ꝓficiens: ⁊ adiuuās. vñ p̊ coꝝ. dicit̃. Gratia dei sum id qđ sum: q̄ꝫtuꝫ ad p^{m}. Et gr̄a ei⁹ i me vacua nō fuit: q̄ꝫtuꝫ ad 2^{m}. Sꝫ gr̄a eius sꝑ in me manet: q̄ꝫ^{m} ad 3^{m}. ¶ Tertia conclusio: ꝙ ꝑ huiusmodi pnīaꝫ aīa spiritualr̃ tansfiguratur. Nā sicut transfigura tio est transitus de figura i figurā: sic spiritua liter aīa transfiguratur: qn̄ obducta pelle pec cati aīa virtutibus renouatur. Erat nāqꝫ aīa ꝑ pctm̄ figurata ꝑꝑ. 4. s. diuinaꝝ imitationū p̄uationē: ꝑꝑ diuinoꝝ radioꝝ repulsionē: ꝑꝑ donoꝝ spiritualiū expoliationē: ⁊ propter vili um figuraꝝ inductionē. ¶ Primū pꝫ. Naꝫ per peccatū deletur imago dei ⁊ inducitur q̄si forma bruti. Psal. Hō cū in honore eēt nō in tellexit ⁊c. ¶ Scđm patet. Sicut claudēs fe nestraꝫ ponit obicem radijs solis: ita peccans facit diuine gratie: et iō sicut nō p̄ot esse dom⁹ pulchra sine radijs: ita ⁊ aīa ꝑ peccatū obtene brata: qꝛ sicut sol est causa pl'chritudinis: ita te nebra turpitudinis. ¶ Tertiū patet: qꝛ cuꝫ de us in baptismo ornat aīaꝫ spūalibus ꝑ peccatū statim omnibus spoliat̃: iō sicut turpe esset de nudare figuraꝫ regis a suis ornatibus: ita est et animā spoliare ornatibus suis spiritualibus vnde Ezechielis. Trāsiui per te et eras nuda et confusione plena. ¶ Quartū pꝫ. ex quo aīa cecidit ꝑ pctm̄ nō p̄ot resistere suggestiōib⁹ ini mici: ⁊ iō occurrunt fātasmata turpia ⁊ imagi natiōes turpiū reꝝ sensibiliū que ip̄rimūtur si bi: ⁊ ideo sicut deturpat̃ domus quādo turpit̃ depingit̃: ita anima quādo ꝑ peccatū maculat̃ Trenoꝝ. 4. Facies coꝝ super carbones deni grata ē. ¶ Primo igit̃ aīa transfigurat̃ qn̄ de forma bruti fit trāsit⁹ de vitijs ad v̄tutes me

dilātē caritate: q̄ est forma oīuz ꝟtutum. vñ ad
ephe. Renouamini spū mētis vestre: ⁊ iduite
nouū hoīez. ¶ Scđo aīa trāsfigurat̃: qñ tene
bris pctōꝝ expulsis icipit lumē glīe resplēdere
¶ Tertio qñ vestib9 turpitudinis exutis ꝟtu
tuz ornatib9 decorat̃. ¶ Quarto trāsfiguratur
qñ deletis fantasmatibus turpiū inductionum
exēpla sctōꝝ ⁊ doctrine ꝑfectionū imp̄muntur
memorie. Unde pōt adduci illud. 2ª. coꝛ. xj.
Q̄ȝ angelus sathane aliqñ trāsfigurat se in an
geluz lucis. Vñ sathan pōt dici ille qui vita pe
cuali volūtate sathane se ꝯformat: sed talis se in
angelū lucis transfigurat: qñ mutās vitā istam
vitiosaz sub gratia militat xp̄i. Unde sicut lux
deformitatē in tenebris occultatā oñdit: sic lux
gratie deformitatem peccatorum ostendit.
¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ ad ꝑfectionez hui9 pnie
regritur. ¶ Primo vt pnia sit vl̃iter delicata.
Nā pnia particularis ⁊ diuisa nō est salubris:
sicut sanatio corporis nō est salutifera: si aliqua
pars manet egrota: Ideo ait ezechias. Reco
gitabo tibi oēs an. me. in am. ani. m. Et ideo
dicitur mons: q est locus eminēs: de quo oia
inferiora respiciūtur: sic pnia oia vl̃ nihil curat
¶ 2° dȝ esse ꝓprie ꝑsone iniūcta. Nō. n. sanat
oculū medicina pedis. Pnia spālis est medici
na ꝯtra morbū peccati actualis. Unde ꝑsona se
morbidā sentiēs i corpore ꝓprio recipe dȝ me
dicinā pnie. vnde dicitur. Audiētes discipuli
ceciderūt in faciē suam ⁊ timuerūt valde. Di
scipuli sunt: q imitātur magistꝝ in doctria: vñ
xp̄s docet ꝑ pniaȝ peccata delere sub pena dā
natiōis. vnde audiētes vocē ꝯminationis ca
dūt in facies suas qñ ꝯsiderāt turpitudīe pecca
toꝝ se offendisse diuinā maiestatē ⁊ eternā dā
nationē meruisse: ⁊ ideo timuerūt valde. De9
autem cor contrituz ⁊ humiliatum sic non de
spicit. ¶ Tertio debet esse voluntarie accepta.
Quanto. n. penitētia est magis voluntaria: tā
to magis ē satisfactoria: et iō dicūt sancti ꝙ mo
dicū de penia plus ꝓficit i hac vita q̄ȝ multa in
purgatorio: qꝛ talis pena nō est voluntarie as
sumpta: sȝ violenter inflicta. vnde Greg. Nō
placēt deo coacta ꝟuitia sȝ volūtaria. Iō dr̃. Et
accedēs ibs. Accedere est act9 volūtatis: Et iō
ille dr̃ accedere: qꝛ querēs aīe salutē accedit vo
lūtarie ad pnie sacramentū. ¶ Quartū dȝ pe
nal̃r applicari: qꝛ sicut in vulnerib9 vuln9 duz
sanatur dolor ē medcīna doloris: ita in morali
bus pene sunt medicīe q̄daȝ. Qui vult igit̃ pe
nitere ꝑfecte sustinēter puniat seip̄m. vñ psal.
Qm̄ ego i flagella ⁊c. Et h̄ notat̃ cum dr̃. Et
tetigit eos. Tūc. n. penitēs tangit̃ dū pnie do
lor sibi sensibiliter infligit̃. Quanto dȝ esse in
ternaliter profundata: qꝛ sicut medicamentuȝ
qđ solū in superficie dr̃ supsanare ⁊ nō salubri
ter curare: ita pnia q̄ nō in ꝓfundo aīe intima
tur nō est salubris. vñ dr̃. Dixitq̄ȝ eis. Surgi
te et nolite timere. ¶ Sexto dȝ esse in finē de
bitū ordinata. s. in deuȝ. vñ ꝑꝑ sequellā christi
debet quis subire penā tēporalē. Mat. 3. Se
quar te quocūq̄ȝ ieris. Sed multi sunt similes
petro: q in cena agni pascalis nō solū sequut9 ē
sed precessit. In passiōe aūt sequebat̃ euȝ a lon
ge ⁊ tandē fugit. Multi. n. sequūtur in ꝓspe
ritate fugientes in aduersitate: ⁊ hoc est qđ di
cit. Leuātes aūt oculos. s. ne. ui. ni. so. ie. q. d.
Q̄ȝ in oīb9 opibus ꝟtuosis itētionē nr̃aȝ diri
gere debem9 i solū ibȝ ipsaȝ ꝑficiēdo in hono
reȝ dei: ⁊ ad salutē ꝓpriā: ⁊ ad ꝓximi vtilitatē.
¶ Quita ꝯ° est: ꝙ ꝑseuerantes i opibus pnie
sex fructus ꝯsequūtur in pr̃ia. ¶ Primus est
nouitas iuariabil̃: qꝛ aīa hic ꝑ pniaȝ inouata ꝑ
gr̃aȝ: ibi in pr̃ia ꝑ lumen glīe tota inouatur in
cui9 rei signū facies eius sic sol splēduit. ¶ Se
cūdus fruct9 ē caritas iobfuscabil̃: qꝛ post tene
bras miꝟie lux dīne claritatis irradiat ⁊ coru
scat: ⁊ iō dr̃. Uestimēta āt eius fctā sunt alba si
cut nix. ¶ Tertius ē societas isepabil̃: qꝛ sine
socio nullius rei iocūda ē possessio: ⁊ sic ꝟtus
pnie oī credēti ē in salute: ⁊ h̄ est qđ dr̃. Et ap
paruerūt illis moyses ⁊ helyas. ¶ Quartus ē
sanitas ifastidibil̃: qꝛ post dolorē pnie seqtur i
extimabil̃ dilectio: ⁊ h̄ est qđ dr̃ de petro. Dñe
bōuȝ ē nos h̄ eē. ¶ Quitus ē caritas iꝑturba
bilis: qꝛ ibi ē vna ⁊ ꝯcors: volūtas: ⁊ h̄ est qđ
dicit petrus. Faciamus hic tria taber. ¶ Se
xtus ē felicitas itermiabilis: qꝛ post penā tꝑalē
sequūtur gaudia eterna: ⁊ hoc ibi notatur. Et
ecce vox de nube. s. certificatiōis: saluatori te
stimonium perhibens ⁊ nostre saluti.
¶ Sexta ꝯ° ē: ꝙ i oī tꝑe meritorio sꝑ đbemus
laudē humanā decliare: tal̃ nāq̄ȝ laus euacuat
oē meritū. vñ Gre. Cōpellor vobis dicē: vt ⁊
bōa q̄ agitis ⁊c. sȝ solū glīandū ē in pnia: vt pe
naȝ eternaȝ declinem9 ⁊ vt ad gaudia celestia
anhelemus: ⁊ id ꝓhibet eos dicēs. Nemi dixe
ritis visionē hāc: q̄ vos de p̄mio certificauit: ne
fauor humanus ip̄ȝ euacuet: donec fili9 hoīs a
morte resurgat: qui sua passione vniuersaliter
penitentiaȝ exemplificauit in q̄ solū est glīāduȝ
ad quam nos ducere velit iesus.

¶ Feria scda dñice scde q̃drage. Sermo. 52.

Go vado et querітis me 7c. Johis. 8. Scdm q dicit Augu. sup illd p° cor. Animalis hõ nõ pcipit ea que dei sunt. Animalis hõ est quãdo in vita 7 in sensu aialis ẽ. Vita animalis ẽ: qñ in tra nãlis ordinis metas spũs rõem nõ ptinet: eo q ipse deo regendum se nõ subijcit. In sen su qs aialis ẽ: quãdo de deo iuxta corpoꝝ fan tasiã: vel legis litterã: vel rõez phisicã iudicat. Modus aũt cognoscẽdi p fidẽ supplet defect⁹ aliaꝝ cognitionũ. Naz si est intellectus rudis necesse hz credere hijs: q hñt intellectum exer/ cere. Discentem. n. opz credere. vnde qdam ppter fidei defectũ aiales effecti in reprobum sensum deuenerunt: quos saluator in euange/ lio psenti reprehendit: dicens. Ego vado 7c. vnde moralis sensus põt esse: q peccatum est causa mortis: qꝛ a nobis expellit gratiam nos spiritualr viuificantem: a qua morte non pote rimus liberari: nisi p mortem xpi: q est verus mediator. Sed qꝛ mori est p fidem ei non in/ corporari: ideo ad repellendum mortis pctm̃ necessarium est fidei sacramentum. s. q creda mus eum esse doctorem: creatorẽ 7 iudicem. Homines seculi huius non intellexerunt: sed post cõsiderationem mortis tam digne psone voluntarie acceptãtes cognouerunt. s. q est fi lius dei: p quez deus oĩa opatur: cuius doctri na hz veritatem: 7 pater essentialr est cum eo: qꝛ voluntas eius est pformis voluntati patris Igitur concludit q sine eius assistentia nullus exaltari poterit ad gl'iam eternã: nec liberatur a morte peccati: nisi p fidem ei adhereat. Sed qꝛ hec mã hz locuz in dñica de passione 7 post: ideo ad aliã transeamus expositionem: que ta/ lis est: qꝛ fm Orige. mors saluatoris erat sibi pfectio illuc vnde venerat: fm illd phi. 2. Fa ctus est obediens vsq ad mortem crucis 7c. Sed qꝛ penitentia est quedã mortificatio car/ nis: que p opa penalia explet: segtur q p eam exaltabit penitens in vita eterna. Sz qꝛ pctm̃ huius penitentie gratiã a nobis expellit: p pec catum ad talem exaltationem nõ poterimus p uenire: nisi credamus sibi adherendo: ipaz eẽ nostre salutis recreatricez: quia est scda tabula post naufragium: 7 iustitie doctricem: qua iu/ stitia peccatum ordinat in iudicatricez: qua ha bita omne iudicium cessat. vnde hoies anima les eam abhominant: non considerantes eius virtutem: sed laborem. Nam ipsa genita p sal uatoris passionez: qua mediante deo operatur omnia: que ptinent ad deletionem actualium peccatorum: cui etiam deus essentialiter assi/ stit. Et hoc maxime: quia conformat se volun tati diuine: que fm aplz est sanctificatio nostra per ipsam solum implenda. vnde ea median/ te liberamur a morte peccati: 7 exaltamur ad vi tam eternam. Scdm istum sensum in vniuer sali occurrunt sex considerationes.

Prima psideratio.

Prima psideratio est videre quõ pe/ nitentia est mortificatio carnis: cum dicit. Ego: vbi occurrũt tres p°es.

¶ Prima pclo est: q psuppenitur peccatum habere originẽ a voluntate: qꝛ fm Aug. nul/ la alia re fit mens hois serua libidinis: nisi p pria voluntate vniuscuiusq p suggestionem: delectationem: psensuz: 7 opationem: fm illd Jaco. p°. Unusqsq temptat a pcupiscẽtia sua Et sequitur. Peccatum cum psumatum fue/ rit: generat mortem.

¶ Scda pclo est: q p peccatum in pcupiscen tia generat rebellio: que imoderate fert in obz sibi pueniens contra dictamen recte rationis. Nam pcupiscentia p originalem iustitiaz: que ordinat nos respectu dei ad obediendũ: respe ctu sui ad subijciendum inferiores potẽtias di ctatui rõnis: recte respectu pximi ad redden/ dum vnicuiqz qd suum erat refrenabat. Sed talis iustitia tollit p peccatum: 7 ideo sequit re/ bellio: qꝛ deo nõ obedit: 7 inferiores supiori/ bus nõ subijciũt: nec cuiqz qd suũ erat reddit.

¶ Tertia pclo est: q ad refrenandam hanc re bellionem pnia est multũ necessaria 7 cõgrua: qꝛ vita aialis: p quam hõ sequit delectationes corporales: causans psequenter rebellionez p penitentiam enarrat: cum sit pena magna.

¶ Ratio: qꝛ sicut magna infirmitas indiget maxima cura: ita maxima culpa reqrit fz iusti tiam distributiuam penaz maximã: qꝛ vt dicit deute. 25. p mensura peccati erit plagarũ mo/ dus. Et qꝛ mortalitas culpa est maxima: qua offendit maiestas ifinita: ideo, p pncipali pena instituta est ei contritio: que est maxima pena. Qd pz: qꝛ cum in ista vita maximuz suppliciũ sit mors: ptingit vt aliq eligant mortem: vt fu giant tristitiam; cum tamen ad vitanduz mor

tem: penam maiorem accepterit: vt pz in illo: qui interfecit seipsuz. Et hoc est qd dicit. Ego de quo in psal. 34. dicit. Ego autez cum mihi molesti essent. s. rebelliones orte in ɔcupiscentia. Induebar cilicio. i. penitentie amaritudinem ad refrenandum easdem.

Scda ɔsideratio.

Circa secundã ɔsideratione que ẽ de penitentia p penitentiã exaltatione cũ dicit. Vado occurrũt. 3. ɔclusiones

¶ Prima est: q penitentia est a deo effectiue a nobis aũt dispositiue: qa q creauit nos sine nobis rc. Ad hanc aũt dispositionẽ. 4. requiruntur. ¶ Prima cognitio fidei informis in qua homo cognoscit diuinam iustitiam r bonitatẽ: cui displicet omne malum: r que nullum malum relinquit impunitum. ¶ Secũdo reqrit cognitio proprie offense. Nullus eni vnq̃ de peccato penitet: nisi ipm p̃ ad memoriã reuocet. Appoc. p̃. Qui lapsus fueras memor esto vnde excideris: et pniam age. ¶ Tertio requirit eius despectio: qz nisi peccatũ displiceret cõdemnaret. ¶ Quarto requirit cognitio misericordie dei: qua probat⁹ est omni reuertenti dare veniam. O portet. n. aliquid esse inclinãs in honorẽ dei: et h facit spes de materia

¶ Scda ɔclo est q penitẽtia est expulsiua peccati actualis. Nam peccatũ actuale est macula animaz deprauãs et a bono debilitans: nostrã vulnerans p actũ voluntatis cũ delectatione r libidine: et iõ quintuplex nomẽ sortitur gratia huiusmodi peccatũ expellendo. Dicit eni gratia: inq̃tũ delet culpaz deformantez: qz gratie est reformare. dicitur virtus inq̃tuz delet culpam potentias habilitãdo: qz virtutis est potẽtias habilitare ad bonuz. ¶ Tertio dicit sacramentũ: inq̃tum delet culpã vulnerantẽ naturam: quia sacramentorum est vulnera sanare ¶ Quarto dicit actus voluntatis: iq̃tũ cũ dolore delet culpam ex delectatione perpetratam ¶ Quinto dicit pnia: iq̃tum continet penaz in se culpã ordinantẽ gratia mediante.

¶ Tertia ɔclo est: q est mltuz meritoria. Nã ex ordine dine voluntatis de cõdigno mereri põt vitam eternã: s3 nõ ex nã rei. ¶ Primũ pz. Nam illd qd est maioris potentie r dignitatis: mlto magis põt illo: in q̃ minor potẽtia r dignitas repitur. S3 alique Ṽtutes h possunt q̃ sunt minoris dignitatis: cuz btitudo pmiuz sit virtutum. s. de ɔdigno mereri vitã eternaz ex ordinatõe dine voluntatis. Ergo mlto magis pnia cũ sit ifinite virtutis: vt pz. ¶ Scdm pz. Natura inferior non põt eẽ ɔdigna superiori: sed corporalia spũalib⁹ tpalibus eterna nõ possunt ɔparari. Ro. 8. Nõ sunt ɔdigne passiones huius tpis rc. Sed ex institutiõe dina Et qz istum actum h3 deus acceptum sup oẽ sacrificium: ideo Augu. eam cõmendat dicẽs Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: p quam peccatores saluant: r deus ad miam ,puocatur. que nõ in tpe pensat: sed pro funditate luctus r lachrymaz. vnde põt de ea exponi illd Johis. 4. Vado parare vob locũ.

Tertia ɔsideratio.

Tertia ɔsideratio est de ,ppugnatiõe pnie p peccatum: cum dicit. Queritis me: r in petõ vestro moriemini. vbi sunt tres conclusionns.

¶ Prima est q inter ɔcupiscentiaz carnis: q̃ cãt petm̃: r inter ɔcupiscentiã spũs ɔtinue ẽ pugna. Et h est ex ɔtradictõe affectuuz vtriusqz Qd pz fm q dicit Isido. in li. differentiaz. Nam ɔcupiscẽtia carnis est motus aie turpis in affectum sordide delectatõis. Concupiscentia vero spũs est ardens intentio mentis in desideria sancte virtutis. Ista sibi cõsentientes mittit in regnum: illa ad supplicũ sempiternũ Illa est ex petõ pmi hois damnatione descendens: ista est lex mentis de munere redẽptionis nostri descendens. Hec autẽ sibi inuicẽ ,p affectu virtutuz vitiorumq3 quottidiana collu ctatione taliter aduersantur.

¶ Scda ɔclo est: q peccatum in nobis est occasio spũalis mortis: fm illd Jaco. p̃°. Peccatum cum ɔsumatum fuerit: generat mortem. Nam sicut corpus p animam: ita aia p gratiaz viuit. Et ideo sicut decedente aia corpus moritur: ita recedente gratia: que p peccatum expellitur: aia spũalr morit. vnde hoiez sine gratia vocat scriptura mortuum. Dixit. n. illi dominus qui exciderat a gratia. Nomen hẽs q viuas r mortuus es. Apocal. 2. Ideo dicit. In peccato vestro moriemini. Glo. interlinearis Nisi liberemur p fidem. vnde Augu. in glo. ibidem. Quidã moriunt peccato: r hec mors est desiderabilis: que ɔsistit in acceptiõe gratie extinguentis petm̃. Ro. 6. Qui. n. mortuus est peccato: iustificatus est a peccato. Quidam moriunt pp petm̃ puans gratiã: r hij sunt qui finaliter moriunt in peccato: r hec est formidabilis. vnde Dauid. Illumina ocl'os meos rc.

¶ Tertia ɔclo est: q non soluz oĩa opa bona

quo ad eorũ meritũ ꝑ peccatũ mortificanẽ: imo et omnia bona ipsius peccatoꝝ merito ꝓuanẽ vnde sicut seruo de laboricio suo qcqd lucratur ad nõ suo tollitur ⁊ sibi nihil de hoc deriuatur ita de⁹ peccatoris. i. diabol⁹ laboris sui omne meritũ tollit. vnde que facit peccatum: seruus est peccati. ¶ Nota ꝙ licet pctõr ꝑ opera ex caritate facta nihil mereẽ de condigno: tñ aliquid de congruo. Peccator eniꝫ aliquando facit bonum opus in genere. s. dat elemosinaꝫ ꝓpter vanã gloriã: de hoc mereẽ penã nõ mercedem scilicet qñ hoc facit ad honorẽ dei: hoc nõ põt esse sine gratia gratis data que disponit de congruo ad gratiã gratũ facienteꝫ qd deus aliquo modo acceptat. Est tamen illud meritũ in proportionabile merito caritatis. Ualent tamen illa opera extra caritateꝫ ad sex. ¶ Primo ad multiplicationẽ temporalium: Jsa. 10. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis ¶ Secundo valet ad dimissionẽ pene tẽporalis. Tertij regum. 12°. Non ne vidisti achab humiliatũ coram me: ideo nõ inducam maluꝫ in dieb⁹ suis. ¶ Tertio ad impetrationẽ gratie. Josue. 6. Raab inuenit gratiã: qꝛ nuncijs israel benefecit. ¶ Quarto ad bone vite assuefactionẽ. vnde trenoꝝ. 3. Bonum est viro cũ portauerit iugũ ab adolescentia sua. ¶ Quinto ad peccati resistentiã. Eccl'ia. Ignem ardentem extinguit aqua: ⁊ elemosina resistit peccato. ¶ Sexto valet ad mitigationem pene gehennalis: debende non debite versus ditant: non cruciant: aptant debenda gehenne. Laxatur pena: suescunt culpeqꝫ resistunt. Et hoc ẽ ꝙ dicit. Ego vado silicet per meritum penitentie. Quo vos. s. per merita extra caritatem facta. Nõ poteritis venire: qꝛ. s. estis mortui in peccato. Psal. Non mortui laudabũt te dñe.

Quarta ꝯsideratio.

s Equtur quarta consideratio: q̃ est de pctõꝝ excecatõe: cũ dicit. Dicebãt ergo iudei. vbi occurrũt due ꝯcl'ones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ pctm̃ ex certa malitia est grauius peccato: qd est ex passione. Quod pꝫ dupl'r. ¶ Ratio prima: qꝛ q̃to motus pcti est magis ꝓprius volũtati: tanto pctm̃ graui⁹ est Sed pctm̃ ex certa malitia est magis ꝓpri⁹ voluntati: qꝛ ꝓprius est voluntati: qd ex seipõ in malum se plus mouet: q̃ꝫ ab extrinseco mouet Naꝫ pctm̃ ex passione sic. vnde pctm̃ ex h ipõ ꝙ est ex malitia: aggrauatur. Et tanto magis: q̃to passio fuerit plus vehemens. vnde salua tor hec peccata damnans dicit. Uos deorsum estis: ideo ẽm glosam descendetis in infernuꝫ ¶ Scd'a ratio: qꝛ passio que inclinat voluntatem ad peccanduꝫ cito transit: ⁊ cito reddit ad bonuꝫ ꝓpositum penitens de peccato. Sꝫ habitus quo homo ex malitia peccat: est qualitas ꝑmanens. Et ideo q ex natura peccat: diuturnius peccat. Et ideo dicit. Uos de hoc mũdo estis. q. d. Sicut vobis innatum est esse mundanos: ita impossibile est vobis dimittere malum: cum ꝑ exercitium acq̃siueris habitũ mali vnde Aug. de ci. dei dixit. ꝙ impressiones: q̃ in iuuentute assuescunt: vix deleri possunt.

¶ Secunda ꝯcl'o est: ꝙ excecatio cum sit effectus peccati: ẽm illud sapientie. 2°. Excecauit eos malitia: aliquando ordinatur ad damnationem: vt hic dicitur. Et non cognouerunt. Aliquando ad salutem: quod declaratur sic. Nam excecatio est quoddam preambulum ad peccatum: peccatuꝫ aũt ad duo ordinatur. Ad vnum quidem ꝑ se. s. ad damnationeꝫ. Ad aliud autem ex misericordia dei scilicet ad sanationem: ⁊ quantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: vt peccatum suum agnoscentes: humilientur ⁊ conuertantur: vt dicit etiaꝫ Augustinus de natura ⁊ gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationẽ ei⁹ qui excecatur. Propter quod etiam poniẽ reprobationis effectus. Sed ex misericordia diuina ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eorum: qui excecantur. Sed hec misericordia non impeditur omnibus: sed tm̃ predestinatur: quibus omnia cooperantur in bonũ. Romanorum octauo.

Quinta ꝯsideratio.

q Uinta consideratio est de excecatorũ reilluminatione: vbi dicitur. Si eiꝫ nõ credideritis ⁊c. vbi sunt tres ꝯ°es

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ per lumen fidei cecitas ꝑ peccatũ causata expellitur. Nã fides nõ solũ est de hijs que ꝑ se sunt intenta: sed etiaꝫ d' hijs que sunt ad intentoꝝ manifestationeꝫ: sed qꝛ ⁊ remissio peccatoꝝ est effectus manifestans diuinã maiestatẽ ⁊ xp̄i incarnationẽ tanq̃ꝫ causã vnde ad remissionẽ peccatoꝝ habendã necessaria est fides. Et ideo volens ostendere necessitatẽ fidei ad spiritualẽ regeneratiõeꝫ dicit. Nisi credideritis: ꝙ ego sũ: moriemini i peccatis vestris: q̃si diceret. Nullus potest exuere veterẽ hoiem induere nouum: nisi ꝑ sacramentuꝫ fidei. Glo. sup illud psalmiste. Oia opa ei⁹ in

fide: dicit q̄ fides non nisi in fidelibus opatur salutem. vnde euangeliū. O mulier fides tua te saluaꝫ fecit. vnde omnia opa eius ex fide: ⁊ omnia opa que diligit deus ⁊eternaliter remunerat ex fide ꝑcedūt: que fides est a deo: ⁊ oia bona opa sunt a deo.

¶ Scḋa ɔclo est: q̄ de remissione que fit p penitentiā: siue de penitētia tria credere debem⁹ scilicet q̄ est creatrix nostre salutis: doctrix veritatis: ⁊ iudicatrix equitatis. ¶ Primo credēdum est: q̄ pnia est creatrix nostre salutis: qa p eam a deo positi longe: appropinquāt ad salutem. vnde dicit Ihero. Q̄ḋ ipsa est secunda tabula post naufragium: q̄ si quis vestem innocentie in baptismo pceptam corrumpit peccando: pnie remedio repare potest. Ideo Johis tertio dr̄. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnuꝫ celoꝝ ⁊c. Vnde saluator in psona pnie dicit se esse ꝑncipium. s. recreationis. Unde dꝫ sic legi. Principiū. s. vestre salutis: mee credite ⁊ non moriemini in pectis vestris. ¶ Scḋo credendū est: q̄ sit doctrix veritatis. Ipa. n. repellit a mente caliginē causatā a peccato: vnde magister sniaꝝ dicit. Cum. n. quis mortaliter delinquit ⁊ gratia virtutis priuatur si qua ꝑcessit: ⁊ naturaliū bonoꝝ elisionem patitur: vnde intellectus obtunditur: ⁊ totus homo interior obumbratur: ⁊ ita quasi caligine q̄dam mens obuoluitur. Hāc vero deus pellit cum pniam immittit p quam bona pdita restituit: ⁊ vitiata reparat. vnde dicit. Et loquar vobis: filio vt doctrix. vnde ad hebre. Locutus est nobis in filio. Pnia dicitur filia: q̄ p filij passionem generata. ¶ Tertio credenduꝫ est q̄ sit iudicatrix: vnde dicit. Multa habeo ḋ vobis iudicare ⁊ loqui: id est a iudicijs ꝑseruare: q̄ pater omne iudicium dedit filio: qui p penitentiam cessat sententiam debitā peccato ꝓ delictis. vnde Ambrosius. Pnia dicitur a puniendo: qua quis punit illicita que ɔmisit: Alias snia extremi iudicij puniret.

¶ Tertia ɔclo est: q̄ huiusmodi pnie virtus: ostenditur in expientia penalitatum: que lꝫ q̄ꝫdoqꝫ inchoantibus incutiat formidinē: fiducialiter tamē debꝫ aggredi: vt in ɔceptu inchoata viriliter ad finem pducatur: sed q̄ vt pꝫ ex ꝑdicedentibus p penitentiam ad dei amicitiam reuocamur: ideo formidine postposita ad sustinēdum eius penam: fiducialiter aggrediamur: ⁊ hoc est qḋ dicit. Cum exaltaueritis filium hominis. s. exaltatione crucis. Tunc cognoscetis qualis sit p gloriam resurrectionis: quasi diceret. Cum pnia sit filia hominis christi: quā sua passione generauit: cum hec in cruce penalitatis fuerit exaltata: tunc cognoscetur qualis ē resurrectio peccatorum. vnde psalmi. Exaltatus autem sum ⁊ humiliatus. Ad eius. n. efficaciā quinqꝫ requiruntur. ¶ Primum est q̄ debꝫ habere pseuerantiam. Nam ipsa sola scilicet pseuerantia ꝑmiuꝫ obtinet. Crisostom⁹. Tolle pseuerantiam: nec obsequium mercedem habebit: nec beneficium gratias: nec laudem fortitudo. Nam non qui ceperit: sed qui pseuerauerit saluus erit. Et ideo dicit. Quia ego suꝫ: quasi diceret: cetera mihi compata quasi nō sūt q̄ ego sola reporto mercedem. ¶ Scḋꝫ quia efficaciam suam non habet a seipsa: sed a merito passionis christi. Et ideo dicit. A meipo nihil facio. q. d. Sicut a meipso non suꝫ: sꝫ a merito passionis christi: sic meritum non ē a me: sed a dignitate patientis. ¶ Tertiū est: q̄ veritatem efficacie: penitentie: saluator ꝑdicauit: qui mentiri nō potest. Et ideo dicit. Sicut docuit me pater hec loquor. Et iḋ sicut pater mentiri non potest: sic nec ego. ¶ Quartum quia gratia dei sibi semper assistit: ⁊ ideo dicit: Qui me misit mecum est: ⁊ non relinquit me soluꝫ: quasi diceret. Licet gratia dei sit donum supnaturale: tamen disponenti se semper assistit.

¶ Quintum q̄ ipsa inquantuꝫ ē ordinata semp est ad beneplacitum dei. Beneplacitū enim dei est nostra sanctificatio: que tunc pficitur q̄ñ p penitentiam impedimentum remouetur: nihil enim tantuꝫ impedit sanctificationē nostrā sicut vita aialis ɔsequens delectationes corporales que refrenantur pnie penalitate. E ideo dicit. Que beplacita sunt ei facio semper. Q̄ḋ nobis concedat.

¶ Feria tertia dominice secunde q̄dragesime Sermo quinquagesimus tertius.

s

Vp cathedrā moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. Mat. 23. Secundū qḋ dicit apostol⁹ ad Eph. 4. Non circunferamur omni vēto doctrine in nequitiam hominū: vel astutia ad circūuentionē errorum: veritatem auteꝫ facientes in caritate: crescentes in illo per oia. Qui est caput

nostrum xp̄s. Quod verbuꝫ expoñēs beatus
Aug. dicit. Non circūferamur titubantes no/
stra debilitate vrgente: oi vento doctrine: pra/
uoꝝ doctrina que est quasi ventus ⁊ tēpestas
facta in negtia hominū, p qua cecati sunt ⁊ facte
in astutia hominuꝫ. i. p hoies maliciosos in se
⁊ in simplicium deceptionem: quoꝝ doctrina
fit ad circūuentionem errorum: vt sub ptextu
veritatis magis decipiant trahentes ad errorē
veritatem autem facientes: quasi non tales si/
mus: sed potius facientes actus veritatis idest
bona ſm doctrinā eius: ⁊ hoc in caritate. Per
oia. i. omni spirituali dono: ⁊ hoc in illo: idest
illo operante: qui est caput nostrum xp̄s. Ex q̄
expositione eliciuntur duo documenta.

¶ Primuꝫ documentuꝫ est: q̄ similitudo rei
apparentis ad rem existentem causa est simpli
cium circunuentionis.

¶ Secundum documentū est: q̄ in omni sta
tu mundi talis circunuētio p silitudinē appa/
rētis boni repitur. vnde Gre. sup illud Job.
moralium. 10. dicit. Deridetur iusti simplici/
tas. Sapia. n. huius mundi est: vt idem dicit
cor machinationibus tegere: sensuꝫ verbis ve
lare: siue falsa: siue vera ostendere: que vēa sūt
falsa demōstrare. vnde sub prudentia mūdi ac
cipit oia que possunt ad falsam prudentiam pti
nere. Et ſm hunc sensum est itroductio euan
gelij pn̄tis: ne simplices sub debilitate tituban
tes apparētis rei silitudine circunueniantur: ⁊
in errorē fidei trahant̃ sua pmunitione hortat̃
ad predictorum prouidentiam dicens. Super
cathedrā vbi occurrunt due ꝯsiderationes.

Prima consideratio.

Rima cōsideratio est de lamentabili
circunuētione apparētis boni: que i
oi statu mūdi repit̃. vbi st̃ aliq̄ ꝯ°es.

¶ Prima ꝯcl'o est: q̄ qdam posuerūt oēs de/
lectationes esse malas: vt stoici. Hoc ideo: q̄
intentionē suā deferebāt ad solas delectatiōes
sensibiles ⁊ corporales que sunt magis mani/
feste. Nam in ceteris intelligibilia a sensib⁹ an
tiqui philosophi: nec distinguebant intellectuꝫ
a sensu vt dicitur in libro de anima. Delectatio
nes autem corporales arbitramur oēs esse ma
las: vt sic homines qui ad delectationes imo/
deratas sunt, pni ab hijs se retrahentes ad me
dium virtutis perueniāt: sed hec extimatio nō
fuit ꝯueniens: cuꝫ nullus possit viuere sine ali
qua sensibili ⁊ corporali delectatione.

¶ Secunda ꝯclusio est: q̄ similitudo est cau/
sa circunuentionis. Nam circunuentio causat̃
ex hoc q̄ bonū apparens loco boni veri se simi
litudinarie sepe representat. Hoc. n. declarat̃
Nam obiectuꝫ delectationis est bonum: sꝫ bo
num aliud est apparens: aliud veꝝ: ⁊ iō opor/
tet etiam q̄ delectatio sit diuersificetur. s. q̄ alia
sit bona ⁊ alia mala. Sed q̄ similitudo est cau
sa delectatiōis. vnde sicut delectatio errans in
bono apparenti circūfertur: sic ⁊ similitudo cau
sans delectationē causat circunuentionē. Qd
autem similitudo est causa delectationis: pꝫ: q̄
similitudo est causa amoris: ⁊ amor est causa d
lectatiōis. Igitur ⁊ silitudo est causa delectatio
nis nihilominus causans circunuentioneꝫ.

¶ Tertia ꝯcl'o est: q̄ lꝫ falsa doctrina sit picu/
losa mutatione: est tn̄ multum vtilis vitatione
q̄ sicut ſꝫ Augu. Nihil amari potest nisi co/
gnitum: sic etiam nec aliquid vitari potest nisi
cognitum. vt igitur vitia vitemus: opꝫ vt eoꝝ
notitiam habeamus. q̄ ſm Grego. Tolera/
bilius mundi mala suscipimus: si contra hec p
pnidentie clipeuꝫ munimur. vnde dicit. Oia
que dixerint vobis seruate ⁊ facite ſm opa eo/
rum nolite facere. q. d. Doctrinā eoꝝ debem⁹
in mente seruare quo ad eorum notitiaꝫ: ⁊ fa/
cere. s. eorum vitationē: que valet ad nostram
vtilitatem. Sed ſm opa eorum nolite facere:
scilicet eorum imitatione ea perficiendo: ⁊ i eis
delectando. vnde glosa ibideꝫ dicit. Tales do
ctores audiri debent: non imitari.

¶ Quarta ꝯclusio est: q̄ quatuor vitia carnis
sunt. s. prudentia: astutia: dolus: ⁊ fraus: que
sunt in quatuor reprehēsibilia: in quibus sunt
non imitanda. ¶ Primū est defectus opera/
tionis bone: q̄ dicunt ⁊ non faciunt. Ratio ē:
Nam ad virtutem veritatis ptinet: vt aliquis
talem se exhibeat exterius: qualis ē interius: si
gna autem exteriora nō solum sunt verba: sed
etiaꝫ facta. Igitur ⁊c. vnde Criso. dicit. Fidē
predicant ⁊ infideliter agunt. Pacem dant: ⁊
sibi non habent. Veritatem laudant: ⁊ menda
cia diligunt. ¶ Secundum est auctoritas pre
lationis: quia imponūt onera grauia alijs. vn
de Crisostomus. Circa vitam tuam debes eē
austerus: circa alioꝝ benignus: Audiat te do/
minus parua mandantē: ⁊ grandia facientem
Nam melius est de misericordia reddere rati
onem: q̄ꝫ de austeritate. vbi paterfamilias lar/
gus est: ibi dispensator non debet esse tenax.

¶ Tertium est ostentatio in operatione: qua
oia opera sua faciunt. Glosa. Duplici ratione

ab his attendere iubet ne eoꝝ simulatione sedu
camur: ⁊ eoꝝ emulatione inflāmemur. Simu
latio est in opere: emulatio in voluntate. vnde
dicit. Dilatāt philateria sua: idest chartas frō/
ti eoꝝ ꝓ simulatione impositas in quibus de/
scriptus erat decalogus: male interpretātes il/
lud deut. 6. Ligabis ea in manib⁹ tuis.: ⁊ erūt
monita ante oculos tuos: cū spiritualiter man⁹
sit intelligenda operatio ⁊ oculi magis medita
tio. vnde Ihero. Non intelligebant ꝙ hec por
tanda erāt in corde: ⁊ nō in corpore. ¶ Quar
tum est affectus ambitionis: que est duplex .s.
honoris ⁊ laudis. Ambitio honoris exprimit̄
in duobus. s. in locis carnalibus: vt in cenis:
et in locis spūalibus. vt in synagogis. Amant
enim primos accubitus. Ambitio laudis etiaꝫ
exprimitur i duobus: scilꝫ in apparenti iustitia
⁊ in apparenti sapientia. Unde dicit. Et voca/
ri rabbi ⁊ amant primas salutationes in foro.
Ihero. A fidelibus xp̄s docet illos esse cauen
dos: qui honorem indebite appetunt: ⁊ vocari
ab hominibus rabbi volunt nomē appetunt:
⁊ officium negligunt.

Secunda ꝯsideratio

Circa secundam considerationeꝫ que
est de acceptabili directione veritatis
summi boni: q̄ in xp̄o doctore: ⁊ ei⁹
doctrina reperit̄: occurrunt alique conclusiōes
¶ Prima ꝯclo est: ꝙ Plato nō posuit omnes
delectatiōes esse bonas: neqꝫ malas: sed quas/
dam esse bonas: ⁊ quasdam esse malas. Ita ta
men ꝙ nullum sit summū bonuꝫ vel optimum
Ipse. n. deficit in duobus. ¶ Primo q͛ cum
videret delectationes corporales in quodā mo
tu ⁊ generatione cōsistere. Sic pꝫ in repletio/
ne ciborum. vnde cuꝫ generatio ⁊ motus sint
actus impfecti: sequebatur ꝙ delectatio nō ha/
beret vltimi finis rationem. Sed hoc falsum
est in delectationibus intellectualibus: cuꝫ ali/
quis non solum delectatur in generatiōe scien
tie cum adiscit. sed etiam in contemplando sm
scientiam iam acquisitaꝫ. ¶ Alio vero modo
quia dicebat optimum qd̓ est simpl'r summuꝫ
bonum: quod. s. bonum est quasi abstractum:
⁊ non pticipatum: sicut ipse deus est summuꝫ
bonum. Nos autem loquimur de optimo in
rebus humanis. Optimum aūt in vnaquaqꝫ
re est vltimus finis. Finis aūt est duplex. Di
citur enī ipsa res vel rei vsus. Sicut finis est
pecunia vel possessio pecunie. Et sꝫ h̄ vltim⁹
finis hoīs dici pōt vel ip̄e deus: q est summuꝫ
bonum simpl'r: vel fruitio ip̄sius: que hꝫ dele/
ctationem quandam in vltimo fine. Et p hūc
modum aliqua delectatio hominis potest dici
optimū inter bōa humana: nō ꝙ sit optima ex
h̄ ꝙ est delectatio: sꝫ ex hoc ꝙ est pfecta quies in
optimo. vnde beatitudo est optimum: cum sit
finis humane vite: cuꝫ btitudo non est sine de
lectatione. Psal. Adimplebit me letitia ⁊c.
¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ dilectatio est ꝯiunctio cō/
ueniens cum cōuenienti. Deus autē maxime
cōuenit aīe: vtpote ad imaginem eius facte: q͛
sm Augu. ideo imago dei est aīa: q͛ ip̄ius est
capax: ⁊ pticeps esse potest. Et hoc maxime fit
scilicet quādo potentie eius. s. voluntas aman
do: ⁊ intellectus cognoscendo stant cōuerse ad
deuꝫ: Et ideo nō est plena delectatio: nisi in p
fecta ꝯiunctione potentiaꝝ anime ad deum: si
cut est in patria. Et ideo dicit Augu. ꝙ omnis
delectatio humana est amaritudine temperata
vt sciatur ꝙ nō est vera delectatio: nisi cū deo.
Et ideo saluator dissuadens delectari in mun/
danis dicit. Vos aūt nolite vocari rabbi: qua
si diceret ꝙ delectatio gratiaruꝫ quarūcunqꝫ so
li deo est attribuenda.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ quatuor sunt virtutes in
veritate doctrine xp̄i: nos dirigentes: que re/
mouent occasiones errorum: q̄bus simplices
circunueniuntur: que sunt prudentia: spiritus
eubolia: synasis: ⁊ gnomy: de q̄bus. 6. ethic.
philosophus facit mentionem. ¶ Ratio est.
Nam virtus ꝓprie ordinatur ad actum: queꝫ
reddit bonum. Et ideo opꝫ sm differentiaꝫ
actuum esse diuersas virtutes. Actus autē ra
tionis ordinandi sunt diuersi: nec habent ean
dem rōnem bonitatis. vnde homo sm diuer/
sitatem virtutum diuisimode habet disponi.
vnde ad prudentiā pertinet bene ꝯsiliari impa
tiue. Ad euboliam ptinet consiliari electiue.
Ad synesim pertinet recte iudicare sm regl'as
cōmunes. Sed gnomy iudicat sm quandaꝫ
singularem pspicacitatem iudicis. ¶ Primū
pꝫ de prudentia. Nam sm Tullium pruden/
tia est rerum bonarum ⁊ malarum: ⁊ vtranqꝫ
scientia. Hec virtus discernit bona a malis ⁊
bona ad inuicem ostendendo q̄d sit melius: ⁊
mala ad inuicem ostendendo q̄d sit magis ma
lum. vnde ad prudentiam pertinet recte consi
liari: ⁊ iudicare: ⁊ p̄cipere de hijs: per que pue
nitur ad debitum finem. vnde ipsa principali/
ter respicit bonum cōmune. Unde apl's de se
ipso dicit. Non quero quid inutile sit: sed quid

multis: vt salui fiant: vt dicitur p̄ma corin. 2°. Nec enim excludit prudentiā carnis: que bo/num ꝑsonale p̄ponit bono cōmuni: quod re/pugnat caritati: qu non querit que sua sunt: vt dicitur p̄ma cor. 13. Repugnat etiā rationi: que hoc iudicat: ꝙ bonum cōmune sit me/lius q̄ȝ bonū p̄uatum. Et hoc est ꝙ dicit. Vos autem nolite vocari rabbi: dogmatizātes sup/ple bonum p̄uatum preferre bono cōmuni: sicut facit prudētia carnis. Nec. n. doctrina generat mortem. Corint. 8. Prudentia carnis mors est. Glo. prudentiam carnis hȝ qs cum implet que sunt carnis. Prudentia aūt spirit⁹ docet que diuina ꝛ celestia sunt: non soluȝ verbo: sed exemplo. vnde dicit. Vnus est. n. magister. s. xp̄s: qui nobis prudentiaȝ spiritus reuelauit. ¶ Scdm pȝ de eubolia: que vt dici/tur. 6. ethi. est rectitudo ꝯsilij: ꝛ est virtus multum necessaria ad obuiandum malo consilio. Nam de ratione virtutis humane est ꝙ faciat actum hois bonum. Inter ceteros hois actus est ꝯsiliari: qꝛ iste actus importat quandam in/quisitionem rationis circa agenda: in qbus cōsistit vita humana. Eubolia autē importat bonitatem consilij. Dicitur autem ab eu: quod ē bonum ꝛ boli: quod est consilium: quasi bona consiliatio. Nec enim excludit falsa ꝯsilia astutie ad consequendos malos fines. vnde p̄stituere consilia ad malum finem consequendum: vel inuenire malas vias ad bonum finem cōsequendum: vtrunqȝ istorum contra rationeȝ eubolie: vt pȝ. 6. ethi. Et hoc est ꝙ dicit. Oēs auteȝ vos fratres estis ab vno patre. s. deo geniti: ꝛ Adam ad vnam hereditatem vocati. s. regnum celoꝝ. Et ideo sitis inuicem diligen/tes honoreqȝ preuenientes: excludendo a vobis prestitutionem mali consilij: quo malus finis consequitur. Sed magis consilio recto: ꝛ auxilio fraterno inuiceȝ subuenientes. Hanc enim fraternitatem xp̄s docuit verbo in exemplo. Et ideo doctrinam astutie a terrenis con/siliarijs datam nolite sequi. Et hoc est ꝙ dicit Nolite patrem vobis vocari sup terrā. s. reci/piendo ab eo sinistram doctrinam: qua poteritis alios circunuenire. Unus est enim pater vester: qui in celis est: qui. s. regenerauit vos verbo vite: cuius doctrinā sectamini in v̄itate ¶ Tertium pȝ de synesi. Synesis est virtus recte iudicandi. vnde in greco synesi dicuntur homines bene sensati. Multi enim sunt boni consiliarij: qui tamen non sunt bene sensati.

Et ideo non sunt boni iudiciarij: quod est propter defectum intellectus: qui contingit maxi/me ex mala dispositione: lȝ bona dispositio ꝑtineat ad synesim. vnde cum synesis fuerit be/ne disposita ꝯceptionibus veris ꝛ rectis: ꝓcul dubio recte iudicabit. vn̄ dicit. Nec vocemini magistri: qꝛ magr̄ ve. ꝛc. q. d. Dolosa ꝑsuasio nō sit v̄ra doctrina. Proh dolor iaȝ dn̄atur in oi statu: vt ea vtētes: Vbis dolosis nullū circū ueniatis: sȝ vtimini doctrina xp̄i: recte iudicā tes quēlȝ de salute informado. ¶ Quartuȝ pȝ de gnomy: q̄ importat q̄ndaȝ singlareȝ ꝑspicationem iudicij. vn̄ nota ꝙ hitus cognitiui dis/cernuntur ꝓm altiora ꝛ inferiora p̄nᵃ. Mani/festum est aūt ꝙ illa: q̄ sunt p̄ter ordinē p̄moꝝ p̄ncipioꝝ ꝑtinē ad ꝯsideratōeȝ diue ꝓuidētie. Contingit aūt aliqd esse faciendū preter cōmunem regulam agendoꝝ puta in aliquo casu inconsueto ꝛ inopinate supueniente. Et ita opȝ de huiusmōi iudicare ꝓȝ alia altiora p̄ncipia q̄ȝ sint regule cōmunes ꝓm quaȝ iudicat synesis ꝛ ꝓm illa altiora p̄ncipia exigit̄ altior virtus iudiciaria que vocat̄ gnomy. Hec importat quā dam singularem ꝑspicacitatē iudicij. Ad reprimendum igitur fraudem deceptionum valet hec virtus qꝛ heu in omnium statu dominatur fraus: q quilibet in omnibus factis alium niti/tur supplantare: ꝛ hoc quando prospicatiori iudicio vias fraudulentas perscrutatur. vnde dicit. Qui maior est vestrum: sit vester minister Quasi diceret. Quia ꝑ fraudolosas vias nitebantur anhelare ad statuȝ altiorem vere suppeditabuntur: quando eoruȝ fraudes perspici ingenio precluduntur.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ ad p̄ueniendū boni apparentis circumuentionē ꝛ ad doctrine xp̄i veritatē experiendam: multum valet humilitas: qꝛ ꝓm Aug. humilitas est ex intuitu ꝓprie cōditionis: ꝛ sui ꝯditoris voluntaria mentis in/clinatio in suo: īmo ordinabili ad suuȝ ꝯditorē ¶ Causa huius inclinatōis est intuitus ꝓprie ꝯditionis. Michee. 6. Humiliatio tua in medio tui. ¶ Alia cā est intuitus ꝯditoris: in quo nullus est defectus. vnde ꝯparatione eius magis apparent defectus nostri. vnde Bernar. Nunqȝ se melius dep̄hendit modus humane ꝑfectionis: q̄ȝ in lumine vultus tui: ꝛ in speculo diue visionis. Q̄d etiā intuitus ꝓprie ꝯdi/tionis sit cā humilitatis: pȝ ꝑ Ber. dicentem. Humilitas est virtus: qua hō verissima sui cognitione sibiipsi vilescit. Hanc xp̄s nobis cō

mendauit: q2 ꝑ eam maxime remouet impedimentũ humane salutis: q̄ ↄsistit in h̄ ꝙ hõ ad celestia τ spũalia tendit: a qbus homo impedit dum in terrenis magnificari studet. Et ideo deus vt impedimẽtum salutis auferret: exteriorem celsitudinem ↄtemnendã ostendit ꝑ humilitatis exempla. Et sic humilitas est quasi q̄dam dispositio ad liberũ accessum hois in spiritualia τ diuina bona. Et h̄ est dicit. Qui se humiliat exaltabitur. vnde humilianti ꝓmittitur spiritualis exaltatio. vnde Augu⁹. Ne putes subiacere eum: q se humiliat: cum sit dictũ exaltabitur. s. spirituali exaltatiõe. Et ne opineris eius exaltationem in oculis hoium per subnullitatem fieri corporalem.

¶ Quinta ↄclo est: ꝙ supbia multum nos a via veritatis ꝓstergat. Et ideo Tobie. 6. dicit Nunq̄ȝ in tuo sensu aut in tuo verbo supbiam dominari ꝑmittas. Et hoc ideo: q2 lȝ sit spãle peccatum hñs speciale obm: q est inordinatus appetitus ꝓprie excellentie: tamen ꝓpter redũdantiam quandã in alia peccata hȝ quãdam generalitatem: inq̄ȝtuȝ. s. ex supbia oriri possunt omnia peccata. ¶ Est notanduȝ ꝙ supbia vocatur ex hoc ꝙ aliqs ꝑ voluntateȝ tendit supra illud qđ est. vnde Isido. Supbus dictus est quasi supra vult videri q̄ȝ est. Qui. n. vult supgredi vltra id qđ est: supbus est. Habet auteȝ hoc recta ratio. vt voluntas vniuscuiusq̄ȝ feratur in id: quod est ꝓportionatum sibi. Et ideo manifestum est ꝙ supbia importat aliqd qđ aduersetur recte rõni. Hoc aũt facit peccatuȝ: q2 ſm Diony. malum aie est p̄ter rõnem viuere vnde Gre. Ipsa vitiorũ regina supbia est.

¶ Sexta ↄclo est: ꝙ cum quodlȝ in suo genere debeat esse ꝑfectuȝ ꝓpter sui operis ꝑfectionem. Ideo dicit ꝙ ad humilitatis ꝑfectionem duodecim gradus reqruntur. quibus duodecim gradus supbie opponuntur. ¶ Primus est corde τ corpore semꝑ humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus. ¶ Scđs est: vt pauca verba τ rõnabilia loquatur: non clamorosa voce. ¶ Tertius est ꝙ nõ sit facilis τ ꝓmptus ad risum. ¶ Quartus est taciturnitas ad interrogationẽ: τ tunc est tenere qđ habet cois regula monasterij. ¶ Sextus est credere τ ꝓnunciare se oibus viliorem. ¶ Septimus se ad oia indignum τ inutilem ↄfiteri: τ corde credere. ¶ Octauus ẽ ↄfessio pctõꝝ. ¶ Nonus est ꝓ obediẽtia in duris τ asperis patientiam amplecti. ¶ Decimus est se cum obedientia subdere maiori. ¶ Vndecim⁹ vt voluntatem ꝓpriam non delectetur implere. ¶ Duodecimus vt deuȝ timeat: τ sit memor omnium que p̄cipit. Quod nobis ↄcedat.

¶ Feria q̄rta dñice. 2. Sermo. 54.

a

Scendens Ihs iherosolimã assumpsit duodeciȝ discipulos suos secreto. Mat. 20. Scđm qđ dicit btũs Augustinus sup illo verbo ad eph. p̊. Elegit nos ante mundi ↄstitutionẽ vt essemus sancti τ imaculati in cõspectu eius in caritate. Dicit. n. sic. Deus enim ante mũdi ↄstitutionem: cum nullus adhuc meruerat: p̄ ordinauerat ꝙ in tpre gratie aliquos a ꝑditis separet: τ iustos: τ imaculatos faceret. Preordinauit etiã ꝙ τ illos iustos ad eternã beatitudinem ꝑduceret. Harũ p̄ordinationum alteram implet hic: ꝙ. s. iustos facit. Alterã in futuro implebit: q2 ibi erit oium ꝑfectio. vnde in tpe gratie elegit nos: vt essemus sancti. s. destinans: vt tales per gratiã eius sint sancti virtutibus: imaculati a malis: τ a crimine. Et hoc in ↄspectu eius: nõ hoiuȝ: id est intus vbi ipse ↄspicit: nõ extra vbi hoies vident. Et hoc non fecit meritis nostris: sed in caritate sua. Amor enim dei hoc facit: τ ſm hoc in euangelio p̄nti sunt due considerationes.

Prima ↄsideratio.

p

Rima ↄsideratio est de iustificatorũ a perditis separatione: cum dicitur. Ascendẽs ihs τc. occurrũt. 6. ↄ°cs.

¶ Prima ↄ° ẽ videre qd sit p̄destinatio τ reprobatio. Et dicit ꝙ p̄destinatio est grẽ p̄paratio. i. diuina electio qua deus elegit quos voluit añ mũdi ↄstitutionẽ. Reprobatio est p̄stantia malitie in quodã nõ finiende τ reparatio pene nõ terminande. Et sicut predestinatorum effectus est grẽ appositio: ita reprobatiõis effect⁹ induratio. Vnde effectus predestinationis est gratia: qua in p̄senti iustificamur: atq̄ȝ ad rõe viuendum τ in bono ꝑseuerandum adiuuamur: τ illa qua in futuro beatificamur. Ita reprobationis effectus est induratio: que causat ex hoc: q2 talibus misericordia iustificationis non largitur. ¶ Est tamen notandum ꝙ reprobatio dei nõ subtrahit aliqd de potentia re-

ꝓbati. vnde cum dicitur ꝙ reprobatus non
poteſt gratiaꝫ adipiſci hoc nō eſt intelligenduꝫ
ſcꝫ ipoſſibilitateꝫ abſolutā: ſed ſcꝫ ipoſſibilitatē
ꝯditionataꝫ: ſicut dictū eſt: ꝙ p̄deſtinatuꝫ ē ne/
ceſſe ſaluari neceſſitate ꝯditionata: q̄ non tollit
arbitrij libertatē. Jſta ꝯclō pꝫ ꝑ Diony. de di/
uinis noibus. Miro modo ds oiuꝫ conditor
alios p̄deſtinādo elegit: alios vo in ſuis pra/
uis moribus iuſto iudicio derelinquit. vñ Ja/
cob dilexi. Eſau āt odio habui. vñ dicit. Aſcē/
dens ieſus iheroſolimā. q. d. Licet ds volun/
tate antecedente vult oēs hoies ſaluos fieri qd
intelligit ꝑ aſcenſuꝫ iheroſolime: q̄ interp̄tatur
viſio pacis: tñ voluntate ſubſequente: vult ſo/
los predeſtinatos ſaluos fieri.

¶ Secunda cōclō eſt: ꝙ cauſa predeſtinatiōis
nō fit ex merito arbitrij: ſꝫ ex ſola diua pietate:
Hoc patet dimiſſis opinionibus: q2 nobis me
ritū fidei de mīa dei venit: non ꝙ ꝓꝑ fideꝫ vel
aliq̄ merita elegit ds ab eterno aliquos: vel ap
poſuit gr̄aꝫ iuſtificantē in tp̄e: ſed gratuita ſua
bonitate elegit vt boni eſſent. vñ Aug. Non
q2 futuros nos tales eſſe p̄ſciuit: iō elegit: ſꝫ vt
eſſemꝰ tales ꝑ ipſam electionē ſue gr̄e: q̄ gratifi
cauit nos in dilecto filio ſuo: ⁊ h̄ eſt qd dicit. ꝙ
Jeſus aſſumpſit duodeci diſcipl'os ſecreto ⁊c.
Q. d. ꝙ cū talis aſſūptio diſcipuloꝝ ſit ad eter
nā vitaꝫ eoꝝ p̄deſtinatio. Tñ ideo ſecreto eos
aſſumpſit: vt oſtēderet hāc p̄deſtinatiōeꝫ a nul
lius merito: ſed a diuina miſericordia initium
ſumpſiſſe: ⁊ conſumationem.

¶ Tertia ꝯclō eſt: ꝙ p̄deſtinatio hꝫ certitudi/
neꝫ: q2 rectiſſime ⁊ infallibilr ꝯſequet ſuuꝫ effe
ctum: nec tñ potuit neceſſitatē vt effectus eis ex
neceſſitate ꝓueniat. Dictū eſt. n. ꝙ p̄deſtiatio
eſt pars ꝓuidentie: nō auteꝫ oia que ꝓuidētie
ſubduntur neceſſaria ſunt: ſed q̄daꝫ ꝯtingēter
eueniunt ſcm ꝯditionē cauſaꝝ ꝓximaꝝ: quos
ad tales effectus diua ꝓuidentia ordinauit: ⁊
tñ ꝓuidentie ordo infallibilis eſt. Sic igit p̄de
ſtinationis ordo eſt certus: ⁊ tñ libertas arbi/
trij non tollitur: ex qua ꝯtingenter ꝓuenit pre/
deſtinationis effectus. vñ nec etiā diuina ſcia
nec diuina voluntas ꝯtingētiaꝫ a rebus tollūt
cū certiſſima ⁊ infallibilis ſit. vñ lꝫ diua ꝓui/
dentia q̄buſdam rebus neceſſitatē imponit: nō
tñ omnibus: cum ad eam ꝑtineāt oēs gradus
entium ꝓducere. vnde q̄buſdaꝫ p̄parauit effe
ctibus cauſas neceſſarias: vt euenirent ꝯtingē
ter ſcm ꝯditiones plurimaꝝ cauſarum.

¶ Quarta ꝯclō eſt: ꝙ ſcm beatum Aug. certꝰ
eſt numerus p̄deſtinatoꝝ. ¶ Unde notandū
ꝙ numerus p̄deſtinatoꝝ non ſoluꝫ ꝑ modum
cognitionis: ſed etiam ꝑ moduꝫ cuiuſdaꝫ ꝓnci
palis p̄fectionis certi numeri qui videntur eē
predeſtinati a deo in bonum electoꝝ quibꝰ oia
coopantur in bonū. vnde quidaꝫ dixerunt: ꝙ
tot ſaluabunt: quot āgeli ceciderunt: alij dixe/
runt: ꝙ tot ſaluabūtur: quot ſteterūt: ſꝫ ſecuriꝰ
ē dicēduꝫ: ꝙ ſoli deo eſt cognitꝰ numerus ele/
ctoꝝ in ſup̄na felicitate locandus hoc innuitur
q2 ponit ꝙ duodeciꝫ diſcipulos aſſumpſit. vn
de numerus duodenarius ſignificat illos qui
tenēt decem p̄cepta: ⁊ habent duplicem carita/
tem: ſcilicet dei ⁊ proximi: quorum numerus
eſt cognitus ſoli deo.

¶ Quinta concluſio eſt: ꝙ xp̄s nobis oibus
ꝑ paſſionem ſuam ſufficienter meruit noſtram
reparationem: lꝫ ſcm potētiaꝫ abſolutā potuiſſꝫ
ꝑ alium modū. Ratio eſt: q2 mors xp̄i fuit ſecū
daria cauſa ⁊ meritoria. Deus aūt ꝓmaria no
ſtre reparatiōis. Quicqd igitur potuit deus ꝑ
alium: potuit ſine eo: ſed deus deleuit culpam
mediante filij ſui morte: tanq̄ꝫ mediante cauſa
ſecūda. Igitur ſine ea: ⁊ h̄ de potentia abſolu/
ta. ſ. ꝑ puraꝫ creaturam: ſed magis ordinauit:
vt filius ſuus ſatiſfaceret: tuꝫ ꝓꝑ hoc: vt huma
na natura nō teneretur diligere aliquem tanta
dilectione niſi deum. ¶ Itē vt ex hoc oſtēde/
ret ſummā dilectionē ad hoiem qua eum trahe
ret. ¶ Item vt iſta ſatiſfactio eſſet efficacior ⁊
excellenti modo fieret per euꝫ cuius actio eſſet
acceptiſſima a deo. vnde Auguſtinus. Elegit
nos vt eſſemus iuſti per ipſam electionem ſue
gratie qua gratificauit nos in dilecto filio ſuo.

¶ Sexta ꝯclō eſt: ꝙ ſolum p̄deſtinatis meru
it ianue paradiſi aperitionē. Per ſimilitudinē
enim ianua paradiſi dicitur clauſa: inquantum
eſt aliquod obſtaculum ꝓhibens ab introitu
paradiſi: quod duplex erat. Unum per pecca/
tum actuale. Aliud per peccatum nature: ſcili/
cet originale. ¶ Primum non eſt commune
omnibus: ſed tm̄ peccatoribus: ſed ſcꝫ commu
ne eſt omnibus. Et hoc obſtaculuꝫ auferri nō
potuit niſi per eius: cuius operatio in totaꝫ na
turam potuit. Hic erat Chriſtus. Sed ꝙ ta/
lis reſeruatio ſolum fuerit facta predeſtinatis:
patet: quia volens ordinare prius vult finē ali
cui. Deus autem eſt huiuſmodi. Igitur prius
voluit ⁊ preuidit dare gloriam: q̄ꝫ ea que ſunt
ad fineꝫ: vt gratiaꝫ: ſine qua non diſponit da/
re gloriaꝫ. Et quādo p̄uidit lapſum in Adā h

mani generis: tunc etiaȝ preuidit de remedio. Jdeo seqtur: ꝙ sicut ordiatio eoꝝ que sunt ad finē p̄supponit ordinationē finis: sic meritū qd fuit p passionē: p̄supponit p̄destinationē electoꝝ ad gloriā. Jgit meritū xp̄i fuit pp electos lapsuros in adā. Quare seqt ꝙ xp̄s meruit solū electis q̄ntum ad efficaciam: ⁊ h̄ est qd dicit. Filius hoīs tradet: i inumeros ⁊ diuersos modos passiōis quos ⁊c. sicut genus passionis preuidit.

Scd̄a ꝯsideratio.

Secunda consideratio est de iustoꝝ predestinationis execucione cum dicitur. Tunc accessit ad eum mater. vbi occurrunt sex conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ predestinatio etiaȝ potest iuuari precibus sanctorū. vnde geñ. 25. dicitur: ꝙ Ysaac rogauit deum vt daret vxori sue Rebecce conceptū: ex quo natus est Jacob: qui predestiatus fuit. Jgitur ⁊c. Unde in predestinatione duo sunt cōsideranda: scilicet ipsa p̄ordinatio diuina ⁊ effectus: q̄ntū ad premiū nullo modo p̄destinatio iuuatur precibus sanctoꝝ. Nō. n. p̄cibus sanctoꝝ fit: ꝙ aliqs p̄destinetur: q̄ntum ad secūdum potest iuuari: qꝛ ꝓuidentie illa pars est. Predestinatio. n. nō subtrahit causas secundas. s; sic ꝓuidit effect⁹: vt etiam ordo secundaꝝ causaꝝ subiaceat p̄destinationi. vnde ita p̄destinatur a deo salus alicuius: vt etiā sub ordine predestinatoꝝ cadat quicqd hoīem ꝓmouet in salutē: vt orō ꝓpria vel alia bona. Unde predestinati debēt bona facere: quibus predestinationem conseruant: Et hoc ē quod dicit. Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei que erat salome: que interpretatur ipsū rogans pro filijs.

¶ Scd̄a ꝯclō est: ꝙ pro hijs q̄ sunt salutis accedendū est ad solū deū: qꝛ illa bona q̄ principaliter in orōne sunt petēda: a solo dō possunt dari. Psal. Gratiā ⁊ gl̄iā dabit dn̄s. vnde lic; petēdū sit a deo p̄ncipaliter: secundario etiā ad sanctos poterimus recursū habere: vt det fiducia pauidis. vt. s. illi q non audent p se impetrare: nec possunt saltē per idoneos ⁊ impetratores obtineant desiderata.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ q̄tuor sunt que reddūt petitionē nostrā exaudibilē. ¶ Primū est ꝙ pro quo petit sit in gr̄a. Qd̄ p;. Nā rōne amicitie est: ꝙ dō vota pioꝝ exaudit. vnde qcunq; a dī amicitia declinat: nō est dignus vt eis orō exaudiatur: p solū pctm̄ declinat ab amicitia dei. Et ideo p pctm̄ efficitur qs indignus exaudiri. Ysa. p̄. Cū multiplicaueritis orationes ⁊c. Sed p imitationē vite sancte manet in amicitia dei: ⁊ p ꝯn̄s dign⁹ est exaudiri. Unde ista mater petijt pro filijs. q. d. Qui vult obtinere qd petit. Filius sit p̄ris p imitationē. vn̄ apl̄s Jmitatores dī estote sic̄ filij charissimi. ¶ Secundū est: ꝙ illud qd petit ptineat ad salutē: qꝛ non decet deū dare qd non expetit tue saluti. Unde si vis obtinere q̄ sunt salutis pete. vnde Cris. Jlla pete a deo q̄ tibi magis expediūt accipe: ⁊ deū deceat p̄stare. Seqtur. Quō tibi illa p̄stet libenter: q̄ si haberes admoneret: vt ꝯtēneres. Unde tpalia cum ēt nos ordinare p̄nt aliquo modo i salutē. ¶ Scd̄ario possunt peti: qꝛ vt sic sunt nobis vtilia. vnde Augu. Tpale bonū posterius querendū est: non tpe sed dignitate illud tanq̄ bonū nostꝝ: istud tanq̄ nc̄arium nostꝝ. vn̄ mater petiuit vt filius vnus sederet ad dexteram: alius ad sinistram. Per dexterā intellige bona eterna. Per sinistrā bona tpalia. ¶ Tertiū est: ꝙ orans sit dignus ad qd requiruntur tria: vt. s. sit gratus i beneficijs vt ea desideret: ⁊ vt sciat se talia habere a deo. Ratio est. Nam dō in omni ope suo est sūme misericors: ideo liberalissime ꝯdescendit: qꝛ iustus: ideo nō dat donū nisi desiderāti: non dat gratiā nisi regratiāti: non impendit miā nisi recognoscēti: vt salua fiat libertas arbitrij: ⁊ nō vilescat nobilitas doni. vnde dr̄ ꝙ orans erat mater. Que d; ⁊ iubet reuereri nō erat salome: q̄ interp̄tatur pacifica. vnde coꝛ pacificum ⁊ tranquillum digne metuit exaudiri.

¶ Quartū est ꝙ orans sit assiduus: qꝛ f; Augu. Oportet semp orare ⁊ nō deficere: qꝛ fuat tibi deus qd nō vult cito dare: vt tu discas magna desiderare. vnde dō differt aliqn̄ exaudire pp quatuor rationes. ¶ Primo vt p̄suadeat anime: i que mala se precipitauit. ¶ Scd̄o vt innuat quia nondum perfecte orat vt exaudiri debeat. ¶ Tertio vt ex difficultate sanationis diligentius se custodiat. ¶ Quarto vt ostendatur que pena sit non conuersis: si tanta difficultas est conuersis.

¶ Quarta ꝯ̄clō est: ꝙ dō aliqn̄ ex amicitia denegat qd petit ab amico: qꝛ cognoscit hoc ei eē nociuū: vel ꝯ̄riū ei plus expedire: sicut medicus infirmāti negat qd petit: ꝯsiderans ꝙ nō expedit ei ad salutem corporis ꝯsequendam: ex h̄ ꝙ ostēditur qūo dō ex amore quem ad hoīem h; eius desideria impleat p orōnem sibi positam.

Nõ est igit̃ mirandũ: si qñq; eoꝝ: ⁊ quos p̃cipue diligit petitionẽ non iplet: vt ipleat qđ petenti magis expedit ad salutez: ꝓpterea Paulo stimulũ carnis non amouit: q̃uis hoc peteret ꝓuidens ei hoc esse vtile ad humilitatis cõseruationem. vt habetur scđe coꝛ. 12°. Vnde dicitur. Nescitis quid petatis. Roma. 8. Nã quid oꝛemus sicut opz nescimus: ꝑꝑ hoc dicit Augu. Bonus dñs q non tribuit nobis sepe quod volumus vt non male tribuat.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ actus martyrij est multuz meritoꝛius. Ratio. Quia q̃tuz vnũqđq; magis assimilat̃ cause meritoꝛie: tãto magis ⁊ efficacius hz rationẽ meriti: sed causa meritoria est passio xp̄i: Igitur martyriũ inq̃tuz assimilatur passioni xp̄i est magis meritoꝛiũ. Ad hoc aũt vt aliqđ martyriuz assimuletur passioni xp̄i tria reqruntur. s. ꝙ sit voluntariuz: innocens: ⁊ caritatiuuz: qꝛ xp̄i passio erat voluntaria. Nã oblatus est: qꝛ ipse voluit. Innocẽs: vt pilatus testatus est. Luc. 22. Nullã causam inuenio in eo. Et latro in cruce. Hic nihil mali gessit. Erat etiaz caritatiua. Johis. 15. Maioꝛem caritatem nemo hz: vt ⁊c. Ergo ad h̄ ꝙ martyriuz sit meritoꝛiũ: reqritur ꝙ sit voluntarium. Nã passionibus innatis vel causal̃r illatis: nec meremur: nec demeremur. sed volũtarie acceptis. ¶ Scđo reqritur ꝙ sit innocẽs Innocẽtia est. n. maxime meritoꝛia. Nam ꝑficiens in actibus virtuosis per habitum continuatuz multo plus meretur q̃z per habitum discontinuatuz. Et ideo innocens retinens innocentiaam vite: ⁊ sustinens martyriuz innocenter est magnus. ¶ Tertio requiritur ꝙ sit caritatiuuz. Naz actus martyrij est caritas: qꝛ tanto magis ostenditur qs amare aliquã rem: q̃zto per eaz rem magis amatã ꝯtemnit ⁊ rem plus odiosam eligit pati. Vitam. n. plus diligit: ⁊ moꝛtez plus odit. Vnde pz ꝙ martyriuz ꝑ quod vita ꝯtemnitur: ⁊ moꝛs eligitur est ardoꝛ caritatis ſm illud Johis. 15. Maioꝛẽ caritatez ⁊c. Et hoc est qđ dñs querit. Potestis bibere ⁊c. Per talem. n. passio significatur: q tunc bibitur qñ voluntarie patienter ⁊ innocẽter: ⁊ ex caritate sustiet̃. Ad roma. 8. Si cõpatimur ⁊ coꝛregnabim⁹. vñ seqtur. Calicẽ qdẽ meũ bibetis. sedere aũt ad dexteraz: uel ad sinistraz ⁊c. Glosa. Hoc regnuz celoꝝ non est dãtis sed accipientis: idest merituz regni celestis non est ex sola gratia dantis: sed opz etiaz ꝙ cõcurrat voluntas ⁊ meritũ recipiẽtis. Non. n. ꝑsonaꝝ acceptio est apud deũ. Sed quicunq; dignus est accipit qđ ꝑsone nõ est paratuz sed vite. Nõ est meũ dare vobis. s. suꝑbis: vt adhuc estis: sed alijs qbus paratuz ẽ. Igit̃ ⁊ vos nolite esse qđ estis: sed estote alij: sz humiliamini q vultis iam exaltari: ⁊ est paratũ vobis.

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ ad consequenduz effectũ predestinatiõis opoꝛtet ꝙ humilitate vincat̃ indignationis impedimentũ: qꝛ ſm Aug. Nisi humilitas quecunq; facimus p̄cesserit ꝯtinuata ⁊ secuta fuerit: iã nobis de aliquo facto gaudentibus: totuz aufert de manu superbia: que generat indignationem. Nam indignatio est reputatio indignitatis in illo: qui pꝛesumptuose anhelat ad superioꝛa. Prouenit autem indignatio ex quatuoꝛ: scilicet ex consideratione sui status venit superbia: ex consideratione fraterna casus venit cõtemptus: ex collectiõe meritoꝛum inuidia: de ignoꝛantia iudicioꝛum dei admiratio. Sed contra pꝛimum temerarium est superbire aliquem de eo ꝙ stat cum cadere possit. Vnde ad coꝛinthi. decimo. Qui se existimat stare videat ne cadat. ¶ Contra secundum crudeliter est contemnere: Cum humanum sit alijs ꝯdolere in infirmitatibus. vnde Michee septimo. Ne leteris inimica mea suꝑ me: qꝛ cecidi. ¶ Contra tertium est: equalitatem pꝛemij ad meritum ꝯparare: qꝛ nõ sunt cõdigne passiones huius tẽpoꝛis ⁊c. Roma. 8.

¶ Contra quartum est illud Roma. xj. O altitudo diuitiaꝝ ⁊c. Sed sicut ꝯfidentia meritoruz quandoq; parit arrogantiã: sic ꝯuerso peccati ꝯsideratio humilitatem: ⁊ plus placet deo humilis peccatoꝛ: q̃z iustus superbus. Et hoc est qđ dicit. Tunc audientes decem indignati sunt. Glo. Sicut isti carnaliter petierunt esse super omnes: sic ⁊ isti cõtristati sunt esse aliquẽ ante se. Jesus autem vocauit eos: tanq; pius pater: vt ab erroꝛe reuocaret. vt pacez refoꝛmaret ad se: tanq; ad salutis medicum quo mitigarẽtur ad pacis vinculum: quo vnirentur dicẽs Scitis quia p̄ncipes gentiuz ⁊c. Seqtur. Sz nõ ita erit inter uos. q. d. vos moꝛe secl'arium petistis. ⁊ vultis per pꝛelationem ad regni celestis possessionem cum e contra ad summam virtutem ascendatur: nec imperando: sed ministrando. Et ideo nõ ita erit inter vos: sicut inter eos: quia si in regno terreno pꝛelati sunt domini. Sed vestrum regnum non est terrenũ sed spirituale. Vnde per oppositum debet in vobis esse: quia pꝛelati ecclesie sunt ministri.

Sed quicũq3 voluerit inter vos maior fieri.s. sanctitate ꝛ dignitate: sit vester minister: quasi non primatum abijciendo: sed humiliter ministrando. Cris. Quicunq3 desiderat ꝑmatum celestem: sequitur humilitatem terrestrem. Et quicunq3 voluerit inter vos primus esse: idest primatum habere: erit vester seruus: nõ ex cõditione: sed ex caritate ꝛ humilitate. Sicut filius hominis: qui nõ venit tẽporaliter dominari: sed humiliter ministrare: ꝛ dare animam suam.i. vitam redemptionem ꝑ multis: quantũ ad efficaciam ꝑ predestinatis: sed pro omnib9 q̃tum ad sufficientiam. vnde glosa. Luc. 10. Humilis magr̃ pius ꝛ mitis: nec cupiditatꝭ non modice duos arguit: nec decem indignationis increpat liuore: sed docet maiorem esse q minor fuerit: ꝛ dominu3 qui seruus sit. Frustra ergo: aut illi ad maiora suspirant: aut hij super illoꝝ desiderio dolent cum ad summitate3 virtutum non potentia sed humilitas ducat se ipsum ponens in exemplum patientie ꝛ humilitatis. Quã nobis imitari concedat ꝛc.

Feria q̃nta dñice scd̃e quadragesime. Sermo quinquagesimus q̃ntus.

Omo quidam erat diues: q induebatur purpura ꝛ bysso. Luce. 16. Scd̃m q̃ dicit Jsido. de summo bono. Grauiter in deum delinquunt: qui diuitias a deo cõcessas: nõ in rebus salutaribus: sed in vsibus vtunꝛ vanitatis. Nesciunt enim impartiri pauperibus: oppressis subuenire despiciunt: ꝛ inde magis augent delicta: vnde redimere debuerit. Hoc enim h3 bonum tñ possessio rerum ꝑsentium si vitam reficiat miserorum. Pro diuersitate ergo vsus alij de rebus mundanis pereunt: quas cupidine capiunt. Alij vero saluanꝛ: dũ pro misericordie operibus ex eis celestia bona mercanꝛ. Jntantum enim elemosinarum opera peccata extinguunꝛ: atq3 ad regnu3 seculi futuri ꝑficiunt: vt etia3 iudex celestis dicat eis Venite benedicti patris mei ꝛc. Hijs autem quos nulla ꝑcedentia elemosinaꝝ facta sequũtur eterni iudicis voce sic dicit. Discedite a me ꝛc. Qui hic misericordiam non impartiꝛ: illic pietatis fructum non inuenit: exẽplo ardentis diuitis: q in inferno ad tenuissima petenda compulsus est: qui hic tenuissima negauit. Sicut p3 in euangelio: cu3 dicit. Homo quidã ꝛc. vbi occurrunt nob due ꝯsideratões

Prima ꝯsideratio.

Prima consideratio est videre qualr fuerunt differentes in vita diues ꝛ pauper: diuersa ꝑmia merendo: vbi occurrunt nobis sex ꝯcłones notande.

Prima ꝯcło est: q̃ beatitudo nullo mõ petenda est in transitorijs.s. in hijs quatuor: que sunt diuitie: honor: gloria: ꝛ potestas. Et hoc ꝑpter quatuor rationes. Primo q2 in beatitudine nulla est fallacia. Hec autem fallunt. Nam beatitudo nullum secum compatiꝛ malum. Jsta autem simul possunt esse in bonis ꝛ in malis. Scd̃a beatitudo est per se sufficiens. Nam ea adepta nullum bonum necessarium desit: sed hijs adeptis: adhuc multa deficiunt: puta sapia ꝛ sanitas corporis: securitas ꝛ multa consilia. Tertia ex beatitudine nulli prouenit malum: sed ex hijs ꝑuenit malu3. Eccle. 5. Diuitie ꝯseruantur in malum domini sui. Quarta q2 ad beatitudinem ordinaꝛ quis per principia interiora: cũ ad ipa3 naturaliter ordineꝛ. sed hec magis sunt a causis exterioribus: vtplurimum a fortuna: vnde ꝛ bona fortune dicuntur. Et ideo dicit Psal. Relinquunt alienis diuitias suas ꝛc.

Scd̃a ꝯcło est: q̃ aliq ponunt felicitatem suam in diuitijs: alij in honoribus: alij in gloria: alij in potestate. Primi decipiuntur: q2 Eccle. 9. dicitur Pecunie obediunt omnia Ue3 est iuditio stultoꝝ omnia corporalia: sed non spiritualia. Jtem diciꝛ q̃ per pecunia3 omnia possidenꝛ: q2 ethi. 5. diciꝛ: q̃ ad h̃ nummus inuentus est: vt sit fideiussor: habendo ꝑ eo qd̃ voluerit. Veru3 est omnia venalia: sed non spiritualia. vnde ꝑuer. 17. diciꝛ. Quid ꝑdest stulto diuitias habere: q̃bus sapia3 emere non põt? Alij dicũt q̃ felicitas sit in honoribus. Probaꝛ illud. Quod maxime desideratur est beatitudo. Honor autem huius est: vt diciꝛ. 4. ethi. q2 ꝑpter honore3 hoies iacturam patiunꝛ in omnibus rebus: ne in ipsa ledantur. Verum est inq̃tum est signum in honorato: quo mediante credat se esse excellente3 iudicio aliorum. Tertij etiam decipiuntur dicentes. s. q̃ beatitudo sit in gloria. vnde dicunt fm̃ Diony. Bonum est suipsius diffusiuum: sed per gloriam bonum hominis ma-

xime diffundit in notitiam aliorum. Verum est
q bonum alicuius hominis: quod per gloriã
est in cognitione multorum. Sed talis cogni
tio est de vero bono. Sed si de falso bono ni-
hil est ꝛc. ¶ Item quod dat sanctis in p̄miuz
est gloria. Romano. 8. Non sunt condigne
passiones ꝛc. Loquit apostolus de gloria: que
est a deo: sed non de gloria: que est de hoibus
¶ Quarti etiam decipiunt: ponẽtes q in po-
testate sit beatitudo. Omnia enim appetũt assi
milari deo: sed hoc per potestatem. Igit ꝛc.
Ubi est dicẽdum q diuina potestas est sua bo
nitas. vnde vti sua potestate non põt quis: ni
si bene. Sed potestas hominis põt male vti.
Igitur ꝛ cetera.
¶ Tertia ɔclo est: q nullus scendalizari dz in
malorum ꝓsperitatibus: sed respiciat eoꝝ no-
uissima. ꝛ inueniet eorum temporalem ꝛ cadu
cam ꝓsperitatem cito transiturã. Et ideo di-
cit Isido. Quidam simplicium nescientes dei
iudicium: in maloꝝ ꝓfectibus scandalizantur
dicentes. Quare via impioꝝ ꝓsperatur: bene
est oibus: qui inique agunt: Tales non mirẽ
tur aspicientes eoꝝ felicitatem caducam: sz ma
gis nouissima eorum intendant: q̃zta illis post
hec eterna supplicia preparent: dicente ꝓpha.
Ducunt in bonis dies suos: ꝛ subito ad infer
na descendunt. Et signat vobis in isto diuite
epulone: qui erat diues. s. diuitias amando.
Et ideo reprobat Hic iducebat purpura ꝛ bys
so: non solum q̃ delicate sunt vestes: sed vt p
hoc aliquid significet. Purpura tingit de san
guine: ꝛ q̃ ea de quibus viuere debent paupe
res in vsus suos conuertunt: purpuraz indui
dicunt. vnde eccli. 34. Panis egentium: vi-
ta pauperum. ¶ Item byssus bene iungitur
purpure. Byssus candida est: ꝛ significat con
scientie candorem: quam ad palliandum iniq-
tatem suam assumunt: ꝛ vt iusta videant oia:
que faciunt: imponũt crimen eis: quos defen
dant: ꝛ epulant quottidie splendide. vnde licz
semper culpa sit comedentis ꝛ bibentis: ꝛ nõ
cibi ꝛ vini: tamen sunt quedam vitia: que tan-
guntur hic ex parte rei: quedã ex parte psone.
Ex parte rei: vt epularum voluptuositas: fer-
culorum diuersitas: crapulaꝝ gulositas: occa-
sio alterius mali. ¶ Itez ex parte persone: vt
ardor: appetitus: ꝛ delectatio palati prurientis
Reprehenditur etiam luxus in vestitu: ꝓpter
sui p̄ciositatem: que respicit precium. ꝓpter mlt
titudinem: que respicit numerum propter cu-
riositatem: que respicit studium: propter inde
centiam: que respicit persone statum: ꝓpter fal
laciam: que respicit alienuz visum: ꝓpter ostẽ-
tationem: que respicit ornatum vanum. vnde
Grego. Nemo putet in luxu vestium deesse
peccatuz. Hec duo damnat Johes Baptista
cuius vestimenta erant de pilis camelorum: ꝛ
cibus locuste: ꝛ mel siluestre. Mat. 3.
¶ Quarta ɔclo est: q voluntaria pauptas est
deo multum grata: eo q ordinat perfectionem
caritatis: q̃ status xp̄iane religionis est quod
dam exercitium: per quod peruenit ad p fectio
nem caritatis: ad quod quoddã necessarium ẽ
q aliquis affectum suum abstrahat a reb9 mũ-
danis. Quod fit per paupertatem: q̃ Augu.
dicit ad deum. Minus te amat qui tecum ali-
quid amat: quod non ꝓpter te amat. Idem di
cit q augmentum diuitiarum est iminutio ca
ritatis. Ex hoc eniz q aliquis res mundanas
possidet: alicitur animus ad earum amorem.
Et ideo ad perfectionem caritatis p̄mum fun
damentum est voluntaria paupertas: vt aliqs
absq3 proprio viuat. Mat. 19. Si vis perfe-
ctus esse ꝛ cetera.
¶ Quinta ɔclo est: q pfectio nõ ɔsistit totalr
in pauptate: sz ẽ in seq̃lla xp̄i: fm illd Ihero.
super Mattheum. Quia non sufficit oia re-
linquere: addit petrus. Et secuti sumus te.
Hoc aũt fit per mendacitatem: q̃ mendicare
est viuere ad imitationem xp̄i: iuxta illd psal.
Ego autẽ mendicus sum ꝛc. Glo. Hoc dixit
xp̄s de se ex forma serui. ¶ Nota etiã q paup
tas est instrumentum perfectionis: quo mediã
te tollunt tria impedimenta caritatis. ¶ Pri-
mum est sollicitudo in abundantia diuitiaruz
per quam animus hominis multum impedit
ꝛ distrahit: ne totalr feratur in obsequiuz dei:
de qua Mat. 13. Sollicitudo diuitiaꝝ suffo-
cat verbum. ¶ Secundum est diuitiaꝝ amor
qui ex diuitijs possessis auget. vnde Ihero9.
super Mat. Diuitie possesse difficile ɔtemnũ
tur. ¶ Tertium est inanis gloria: que ex diui
tijs nascit: fm illud psal. Qui ɔfidunt in vir-
tute sua: ꝛ in multitudine ꝛc.
¶ Sexta ɔclo est: q dñs deus omnes homi
nes si voluisset: diuites fecisset. Sz voluit nõ
sine causa esse pauperes. ¶ Primo vt q susti
nent miseriam paupertatis: ad maiorem glori
am probarent. Nam ipsa pauptas est signuz
dilectionis diuine. ¶ Secundo vt sint diuiti
bus materia exercẽde pietatis. Ubi. n. nõ est

miseria: ibi non habet locum misericordia. vnde prouerbiorum. 19. Feneratur proximo suo: et qui preualet manu mandata seruat. ¶ Tertio vt haberent homines aliquid: in quo proprie deo assimilarentur. Et hec est misericordia. vnde estote misericordes. Mat. 5. ¶ Quarto vt esset aliquid: quod dominus obijcere possit reprobis in iudicio. Unde Matthei. 25. Esuriui etc. Et hoc est quod dicit. Erat quedam mendicus. vnde licet hac miseria grauatus fuit: non tamen non reprobatus: sed predestinatus. Et ideo nomine lazarus. Lazarus interpretatur adiutus: vel auxiliatus a domino: scilicet per gratiam predestinationis. Iste dicitur mendicus: non pauper. Sunt enim pauperes: qui non sunt mendici: qui quia ipulsant: non ita pietatem excitant: quia per clamorem pauperis pietas excitatur. Ostenditur igitur indigentia istius mendici ad pene diuitis augmentationem. ¶ Primo in eius egestate: quia mendicus. ¶ Secundo in eius debilitate: quia iacebat ad ianuam iacentem. vnde Criso. Jacebat ante ianuam: vt crudelitatem diuitis in suo corpore demonstraret. ¶ Tertio in eius infirmitate: quia vlceribus plenus. Solent vlcera infirmorum visa affectum pietatis prouocare: a quibus qui auertit oculos: pietati se negat. ¶ Quarto in famis anxietate quia cupierat saturari de micis. vnde pauper si peteret diuitias: non esset exaudiendus.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est videre quomodo sunt differentes in morte: quia sicut differentes fuerunt in vita merendo: sic in morte premium recipiendo: ibi. Factum est autem etc. vbi occurrunt sex conclusiones.

¶ Prima est: quod in hac vita solum est licitum meritorie operari: quia nunc solum est tempus misericordie: post modum equitatis. Et quia meritum fit per virtuosas operationes. Igitur debitores sumus virtutum ac meritorum: et operum perfectorum. Et quia ad hec cumulanda merita tempus vite accepimus: ergo operari debemus iugiter. Unde Isido. Tantum in hac vita est licitum opera bona: illic non: quia ibi non operatio expectatur: sed retributio meritorum.

¶ Secunda conclusio: quod post istam vnusquisque recipiet vicem pro abditis: ideo per opera interrogatur anima: vbi debet esse in loco penarum: an glorie. Dicitur enim dispensatori. Uoca operarios: redde illis mercedem. Math. 20. et optime. Reddunt enim vnicuique ad minimum: vel de iustitia: vel de nequitia. vnde in euangelio dicitur. Factum est autem vt moreretur mendicus: factum est autem scilicet deo vocante: et a miseria liberante. vnde non dicitur mori: sed educi de carcere. Et sic bene dicitur mendicus: non Lazarus: quia non anima: sed mendicitas est mortua in christo: sicut illud apocalypsis. 20. Non esurient neque sitient etc. ¶ In morte implicantur Lazarum tria preterisse: scilicet egestas: vilitas: et penalitas. Mortuus est enim naturaliter: et sic cessauit egestas. Delatus est venerabiliter et sic cessauit vilitas. Depositus est fideliter: et sic cessauit penalitas: quia dicitur quod deportatus est in sinu Abrahe: qui est locus qui etc. Mortuus est autem diues. scilicet multis mortibus. ¶ Primo morte culpe: quia separatur anima a gratia. ¶ Secundo morte corporali: quia separatur anima a corpore. ¶ Tertio morte pene eterne: qua anima separatur a dei gloria. Et hoc est triplex veh. Apoca. 8. Sequitur. Et sepultus est in inferno.

¶ Tertia conclusio est: quod per misericordiam dei nihil relaxatur de pena damnatorum. Apocalypsis. 18. Quantum glorificauit se in delicijs suis: tantum date illi tormentum et luctum. Intelligendum tamen quod pena damnatorum potest dupliciter considerari. ¶ Primo modo inquantum est ante taxationem et inflictionem. Sic misericordia dei relaxat: quia peccator cum mereretur penam infinitam acerbitate vel intentione: quia offensa ratione persone est infinita. Et sic deus quasi infinitam partem relinquit: quia in omni opere dei est misericordia et veritas: vel etiam peccator mereretur penam infinitam duratione: propter incorrigibilitatem voluntatis seu culpe. vnde de hac nihil relaxat. ¶ Secundo inquantum est post taxationem et inflictionem: sic nihil etiam relaxat. Et hoc est quod dicit. Eleuans autem oculos suos: scilicet qui in inferno non poterat se leuare: leuauit oculos ad paupem in tormentis: qui non leuauerat in delicijs. Cum esset in tormentis inferni vidit Abraham sibi in penam: quia vt Grego. dicit. Oculos quos culpa claudit: pena aperit A longe: tum propter locorum distantiam: quia diues in profundo: Abraham in limbo: tum propter impossibilitatem premiorum: quia longe a peccatoribus salus: et Lazarum in sinu suo. Quem scilicet in sua prosperitate dedignabatur videre: modo videt ad cumulum pene. Et ipse clamans dixit pre dolore. Pater Abraham: cuius erat fi

lius genere: sed non imitatione. vnde si qs hospitalis in paupes fuisset: filius Abrahe esset. Miserere mei. Ecce stulta petitio. Cupit. n. sibi misereri: qui nec sui: nec Lazari misertus fuit. Jacobi. 3. Judicium sine misericordia fiet ei: qui non fecit misericordiā. Sinus Abrahe est requies sanctorum paupum. Scdʒ glo. quorum est regnum celorum. Sepultura inferni est penarum pfunditas: que superbos ꝛ misericordes post hanc vitam vorat.

C Quarta pclo est: ꝙ per suffragia eccl'e nulla sit mitigatio pene in damnatis: qꝛ Augu⁹. dicit de ciuitate dei: ꝙ si sciret patrem suum eē in inferno: non oraret pro eo: quia sciret ei suffragia ecclesie non pdesse. Et ideo dicendum ꝙ damnati cum sint omnino membra prescisa ab ecclesia: ideo suffragia ecclesie eis non prosunt. Hoc enim pʒ: cum di. Et mitte Lazaꝝ vt intingat ꝛc. id est impartire mihi modicum de meritis Lazari: vt refrigeret linguā meaʒ. Ecce conueniens ordinatio pene ad culpam.

C Primo qꝛ lingua peccauit: ibideʒ punitur iuxta illud sapientis. Per que peccauit ꝛc.

C Scdo si iaʒ possidet te totus ignis inferni quare solius lingue estibus desideras subueniri: qꝛ misericordiam nō precipit fieri? Jdeo addit. Quia crucior in hac flāma: hic notaꝛ ꝙ ignis non agit in spiritum virtute nature sue: sed inqꝫtum est instrumentum diuine iustitie: sicut baptismus est instrumentum diue miē.

C Quinta pclo est: ꝙ post iudicium mali tristabiliter ponentur in eternis supplicijs: ꝛ iusti gaudenter in eternis pmijs. Dicent enim iusti damnatis illud psal. Ecce homo qui non posuit deum adiutorē ꝛc. Et ideo Gregori⁹ dicit: ꝙ aliqui sunt: qui nō iudicanꝛ ꝛ pereunt: vt infideles: quia iam iudicati sunt. Alij non iudicantur ꝛ regnant: vt sancti. Alij iudicantur ꝛ pereunt: vt peccatores fideles. Quibus dicitur. Esuriui ꝛ nō dedistis ꝛc. Alij iudicantur ꝛ regnant: vt fideles mediocriter. Quibus diceꝛ. Venite benedicti patris mei. Et hoc est qd sequitur. Dixit illi Abraham. Fili. Filium autem vocat ipsum: vt dolor eius augeatur de perdita hereditate. Recordare qꝛ recepisti bona in vita tua: id est ad voluntateʒ tuam. Et Lazarus similiter mala: scilicet transitoria: quia fm glosam licet Lazarus aliquid mali habuit: hoc tamen ignis ppetuitatis purgauit. Nunc vero hic consolatur: eterna consolatione p modica tribulatione. Tu vero cruciaris: id est eterno cruciatu pro tēporali delectatione. Et in hijs oibus inter nos ꝛ vos magnum chaos firmatum est. Chaos fʒ glo. est magna distātia meritoꝝ. vñ dꝛ inter diuiteʒ ꝛ pauperem magnuʒ chaos esse: quia post mortem nequeunt merita mutare: patet textus.

C Sexta pclo est: ꝙ damnati non possunt reuerti ad bonuʒ: qꝛ damnati sunt obstinati in malo: sicut beati sunt confirmati in bono. Sʒ beati pter confirmationem non pñt in malū Jgitur ꝛc. Jntelligendum tamen: ꝙ cum quadruplex sit bonum: scilicet nature: moris: gratie: ꝛ glorie. De bono nāe non est questio: qꝛ damnatio non aufert bonuʒ nature: vt in ipsis perseueret malum pene fm Gregoᵐ. Si vero de bono moris intelligiꝛ questio: dicenduʒ ꝙ velle ex deliberatione potest aliquis dupl'r: vel per se pter ipm bonum: ad quod est p se ꝛ eius amorem: ꝛ odiuʒ mali: vel per accidēs: scilicet pter fugam pene pprie vel aliorum. Jsto scdo modo dico ꝙ possunt in actuʒ bonū moris: vt velle nunqꝫ actum: qui peccatuʒ fuit vel est cōmisisse: ne eternaliter puniren̄. Que tamen voluntas non est bona voluntate moꝝ qꝛ nec recognoscit illum actum esse malū: nec displicet pter se: qꝛ malus. sed solum rōne pene pprie vel aliene. Sic iste diues moneri suos voluit: vt se a peccatis cohiberent. Non ꝙ per se hoc voluerit pter odiuʒ peccati ꝛ amorem illoꝝ: sed qꝛ estimauit se posse corpori suo restitui: ꝛ mitti ad ipos: ꝛ sic a penis subtrahi. vnde ista monitiōe nullo modo simpl'r pter bonum istoruʒ illos admoneri voluit: sed propter bonum pprium: dicente Abraham. Habent Moysen ꝛ pphetas. Respondit. Non pater Abraham: sed si aliquis ex mortuis ꝛc. quasi diceret. Per me sic fiat: quia magis idoneus sum ad hoc: ꝛ mihi magis credendū est. Si vero fiat questio de bono gratie ꝛ glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habituʒ simpliciter sic tenendum est: ꝙ non possunt reuerti vnqꝫ ad bonum gratie: aut ad actum gratie ꝛ glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habituʒ nec ad habendum bonum actum pcedenteʒ a gratia aut gloria. Et hoc est qd dicit. Rogo ḡ te pater. Non est credendū ꝙ rogauerat ex caritate: quam ante morteʒ non habuit: nec post acquisiuit: sed timore pene. Sciebat enim ꝙ ex consortio fratrum augereꝛ sibi pena: vt mittas eum scilicet Lazaruʒ in domo patris mei. Ecce crudelitas. Quia cum non posset impe-

trare q ad euz veniret in infernū rogat saltem q ad fratres suos mittatur in mundū. Habeo eniz quinqz fratres. Hoc ideo forte dixit: qr fz quinqz sensus delicijs dediti erant ipsi: sicut ꝛ ipse cum viuebat: ex quo patet conformitas eorum ad ipsum: vt testetur illis: in eam miseriā Ne ꝛ ipsi veniant in hunc locum tormentorū A quo nos preseruet.

¶ Feria sexta secunde dominice quadragesime. Sermo quinquagesimus sextus.

b Omo quidā plantauit vineā. Mat. 21°. Scdm q dicit beatus Bernar. Nihil ita displicet deo in filijs gratie: sicut ingratitudo. Ingratitudo eniz viaz obstruit grē: ꝛ vbi fuerit illa: iam grā accessum non inuenit: locū non habet. None iure perditum reputet: qd ingrato donatuz est aut dedisse peniteat: quod perisse videtur: opz ergo gratiosum esse hoiez ꝛ deuotum: qui percepta gratie numero manere sibi vult ꝛ multiplicari. Unde tria mala de ingratitudine ꝓueniūt. ¶ Primo bona a deo accepta auferri facit. Augu. Quod deus dederat gratis: detulit ingratis. ¶ Scdo danda impedit. Gregori. Non est dignus dandis: qui non agit grates de datis. ¶ Tertio quia non solum priuat bonis: sed penam addit. Unde Ezechias. Punitus est de ingratitudine triumphi. Ysa. 38. Sed quia deus fm Gregorium nunqā cessat bene facere. Ideo dignum est semper gratias agere. Hoc autem nobis in euāgelio exēplificat, vbi occurrūt nobis qtuor ꝯsideratōes.

Prima consideratio.

p Rima consideratio est de incessabili beniuolentia dei circa nos in beneficiorū largitione. Quod notat vinee plantatio. vbi occurrunt quatuor cōclusiones. ¶ Prima conclusio: q deus est omnium rerum creator: patet Roman. xj. Ex ipso: ꝛ per ipsuz: ꝛ in ipso sunt omnia preter peccata: quorum creator non est deus. Unde Augustinus dicit. Cū audimus omnia esse de deo: omnes itaqz naturas intelligere debemus: ꝛ omnia q̄ naturaliter sunt: neqz ex ipso sunt peccata: que naturam non seruant: sed vitiant. Unde necesse est dicere: Qd omne quocunqz modo est: a deo est. Si enim aliquid inuenitur in aliquo ꝑ participationem: necesse est q causetur in ipso ab eo cui essentialiter conuenit: sicut ferrum fit ignitum ab igne. Sed quia deus est ipsum eē subsistens: ꝛ esse subsistens non potest esse nisi vnum. Relinquitur igitur q omnia alia a deo non sunt suum esse: sed participant: necesse est igitur omnia que diuersificantur: fm diuersam participationem essendi. Causatur ab uno primo ente: quod perfectissimum est. Unde Aristoteles. 2°. methaphi. dicit. Qd illud quod est maxime ens: ꝛ maxime veruz est causa omnis entis: ꝛ omnis veri: ꝛ hoc ē quod dicit. Homo quidam paterfamilias: scilicet deꝰ ꝛ dominus totius creature. Dicitur enim pater noster multipliciter. ¶ Primo creatione. Psalmi. Nunquid non est ipse pater tuus: q fecit inquam te fm corpus. Creauit fm aiam. possedit fm vtrunqz. ¶ Secundo redemptione. Ysa. Tu domine pater noster ꝛ redemptor noster a seculo nomen tuum. ¶ Tertio fi dei instructione. Joannes. Dedit eis potestatem filios dei fieri. ¶ Quarto adoptiōe. Romanorum octauo. Accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus. Abba pater. ¶ Quinto glorie collatione. Ad gala. 4. Itaque. Iaz non est seruus: sed filius ꝛc.

¶ Secunda conclusio est: q in mente diuina sunt forme exemplares. Per quas omnia que sunt naturaliter: siue per creationem determinatas formas consequuntur: quod patet. vnde oportet dicere: q i diuina sapientia ratiōes sint oiuz rez que dicūtur idee. i. forme exēplares ī mente dina existētes: q̄ qdē multiplicant ad res Non tamen sunt realiter aliud a diuina essentia: ꝓut eius similitudo diuersimode aduersio ꝑticipari pōt. Posset etiam in rebus creatis q̄dam alioꝝ exemplaria dici: fm q quedam sūt ad similitudinē aliorum: vel fm eandem spēz vel fm anologiam alicuius imitationis. vnde saluator volens ꝑfectionē vite meritorie ꝑducere in anima: sītitudinem exēplaris in vinea adhibuit: vt ex hoc ꝑfectio vite in aia: determinatam formā ꝯsequeret: qua mediante redire possit ad ipsum: a quo ꝓcessit per creationem. vnde dicit. Qui plantauit vineam. i. aiam rationabilem. Ihe. 2. Ego autem plantaui te vineam electam. vnde glo. ꝛ habetur super illud Ysa. 5. Vinea domꝰ sabaoth domꝰ israel ꝛc. Cuncta que dicuntur de vinea ad statum aie referuntur: que a deo plantata nō attulit vuas

sed; labruscas. Dicitur aũt aĩa vinea ¶ Pri-
mo ꝓpter inutilitatem sarmenti abscisi a vite:
simil͛r aĩa abscisa a spũali edificio: nihil valet.
¶ Scḋo q2 sicut vinea ꝑ tormenta. i. abscisio/
nem ⁊ terre actionem fructificat: sic anima per
sustinentiam operum penalium. ¶ Tertio: q2
sola vinea dat vinum: sic aĩa deuota soli deo ac
cepta. ¶ Quarto: q2 sicut vinea degenerat ⁊
luxuriat faciens vinum debile: qñ vinea sita ẽ
in pingui terra: sic anima in delicijs. ¶ Quin
to q2 sicut vinea radicata in petra ⁊ loco eminẽ
ti ⁊ in aspectu solis fecunda est ⁊ forte generat
vinum: sic aĩa existens in dura vita seu penitẽ
tia. Ihere. 3. Adhuc plantabis vineam ĩ mõ/
tibus samarie. Ista vinea diuinis ɔsolationi/
bus appodiatur ⁊ ligatur celestib9 desiderijs.
¶ Tertia ɔcl'o est. ꝙ tria sunt que ꝑtinẽt ad cõ
seruationem huius vinee: q2 non sufficit alicu
ius ꝑfectio si nõ ɔseruetur in esse. ¶ Primuz
est sepes circũstans: que defendet ab incursib9
quotidianis ferarꝫ: que est debita custodia sen/
suum ⁊ cordis. Ne. s. sensus ab extra aliquod
delectabile transitorium ꝑcipiant: quo possent
alici: ⁊ a summo delectabili separari. Et ideo p̃
cauendum est. ¶ Primo ergo dꝫ statiꝫ in p̃n
cipio p̃scindi: quia infirmitas in p̃ncipio facili
us remediatur: ita spiritualis. Ihero. Impos/
sibile est in sensum hominis non irruere cogi/
tationes. Ille laudatur: qui statim vt ceperit co
gitare: allidit cogitatus suos ad petram Chri/
stum. ¶ Secundo vt temptatio figuratur: si/
cut homo sapiens fugit: vbi superare non po/
test: sic Joannes baptista fugit in desertũ. Ec
clesia. 29. Quasi a facie colubri fuge peccatuꝫ.
¶ Tertio ꝙ debet penalitatib9 expelli sicut vi
demus in naturalibus: Qḋ nulla forma expel
litur nisi a sua contraria. Et ideo: quia omnis
temptatio est allectiua: ideo per penam fugari
dꝫ: quia in moralibus pene sunt sic̃ medicine.
Unde colocen. 3. Mortificate membra vestra
Unde dicit. Et sepem circũdedit ei: id est dili/
gentem custodiam. Ecclesia. 36. Ubi non est
sepes diripitur possessio. Iteꝫ prouerbio. 14.
Omni custodia custodi cor tuum: quia ex ipso
vita procedit. ¶ Secundum est torcular bone
conscientie. vnde sicut in torculari vinum ex/
primitur: sic conscientia quadã remurmuratio
ne informatoria docet facere bonum: ⁊ vitare
malum. vnde conscientia dicit duo: scilicet sciẽ
tiam ⁊ habitum. Hec conscientia est habitus
naturalis: non solũ cognitiuus: sꝫ etiã motiu9

Inclinat. n. habitum ad perfectionem boni:
⁊ fugam mali: vnde ɔsciẽtia accusat de preteri
to: remurmurat de presenti ⁊ precauet de futu
ro. Preterita nanqꝫ respicit quando mentem
de hoc quod sibi ɔscientia est reprehendit sicut
est de malo cõmisso vel bono ammisso. Pre/
sentia eniꝫ respicit ɔtradicendo eis cuius ꝑ con
scientiam habuimus oppositũ. Futura quoqꝫ
respicit vt quando instituit ⁊ stimulat mentem
ad ea facienda: vel vitanda ad que nos indicat
teneri. Cauenda est tamẽ ɔscientia minus lar/
ga: ⁊ minus stricta. ¶ Naꝫ prima generat pre
sũptionẽ. ¶ Secunda desperationẽ. ¶ Pri
ma dicit semꝑ malũ bonũ. ¶ Secunda bonũ
malum. Et ideo dicit Bernar. ꝙ bonã con/
scientiam faciunt in nobis duo. s. penitentia ꝑ
quam peccata cõmissa punimus: ⁊ scientia qua
punienda nõ ɔmittimus: ⁊ hoc est ꝙ dicit. Et
fodit in ea torcular: id est contulit ei ɔscientiã:
que preterita accusaret: ⁊ presentib9 remurmu
raret: ⁊ futura mala preuocaret. ¶ Tertium ẽ
turris patientie. Nam sicut turris est securum
ꝓpugnaculũ quo mediãte insultus pugnantiũ
reprimunt͛: sic paciẽtia ẽ virtus cõtumeliarꝫ ⁊
oĩs aduersitatis ĩpetus eq̃nimiter portãs. vñ
talis dicit. Patientia est honestatis: ⁊ vtilitat͛
causa rerꝫ arduarꝫ: ⁊ terribilium voluntaria ac
diurna perpessio. Ihero. Non nisi per patien
tiam implet͛ qḋ dicit͛. Regnum celorꝫ vim pa/
titur: ⁊ violẽti rapiũt illud. vnde Mat. 5. Be
ati qui persecutioneꝫ patiunt͛ ⁊c. Et hoc est qḋ
dicit. Et edificauit turrim in medio eius. vn/
de ip̃a est turris fortitudinis defendens nos a
facie inimici.

Quarta ɔcl'o: ꝙ saluator multa bona nobis cõ
tulit: vt patet in bonorꝫ plantatione: ⁊ in malo/
ruꝫ amotione: in aduersarioruꝫ defensione: in
motuũ instructiõe: ĩ latiõe legis: ⁊ ritus institu
tione. Tamen hec omnia que contulit nobis
siue naturalia: siue spiritualia: siue gratuita cõ/
misit libertati nostre voluntatis: siue liberi ar/
bitrij: vt istis mediantibus operatiõe liberi ar/
bitrij efficeremur beati. s. libera eius electione
vnde liberũ arbitriuꝫ est subiectum gratie qua
sibi assistente bonum eligit liberum arbitriuꝫ
indifferenter se habet ad bene eligendum: vel
male. vnde Ber. Bonũ opus sine duobus
fieri non potest. Nam deus auctor salutis ẽ li
berum arbitrium capax est salutis: nec dare il/
la nisi deus: nec capere ista: licet nisi liberꝫ arbi
trium. Et hoc est qḋ dicit. Et ꝑegre profectus

est non mutando locum: sed operandi liberuꝫ relinquens arbitrium. vbi Beda. Qui vbiqꝫ est fuit cum viatoribus liberum operandi arbitriũ relinquẽs. Ecclesi. 5. Deus ab initio ɔstituit hoieꝫ: ⁊ reliqt eũ in manu ɔsilij sui: ⁊ locauit eã agri. vt. s. liber oparet opibus ꝟtuosis.

Secunda consideratio.

s Ecunda ɔsideratio est de igrata maliuolentia nostri circa deum in beneficioꝝ vilipensione: qđ ostendit nunciorum ⁊ heredum necatio: cum dicit. Cum aũt tp̃s fruct⁹ appropinq̃sſꝫ. vbi occurũt. 4. ɔ°es. ¶ Prima ɔclusio ẽ: ꝙ solius hominis est beatitudinẽ mereri opibus virtuosis: cum beatitudo sit premium virtutuꝫ. Cuius ratio est: qꝛ vt dicitur quarto metha. Unũquodqꝫ naturalium determinatum est ꝓpria sua operatione: sicut oculus ad videndum. Quia igitur inter ceteras creaturas: rationalis creatura ẽ dignior. Ideo magis debꝫ esse determinata sua propria opatione: que est respectu finis vltimi in videndo deum ⁊ fruendo: sed qꝛ hunc finem ꝑ operationes pure naturales attingere non potest. Ideo oportet superaddere operatiões virtuosas: que partim sunt supernaturales: vt finem vltimum attingãt. Quia vt ait sapiẽs operanti iustitiam merces fidelis. Iste autem operationes dicuntur fructus gratie: đ quibus dicitur. Cuꝫ autem tempus fructuum appropinquasset: idest operationum virtuosorum: quos apostolus noiat. gal. 6. dicens. Fructus auteꝫ spiritus: caritas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo fides: modestia: cõtinentia: ⁊ castitas. ¶ Qđ aũt hijs fructibus possit beatitudo attingi. Patet primo de caritate: qꝛ caritas ꝟꝫ Aug. est donum omnia alia dona perficiens: quia sine caritate non ꝓducunt effectuꝫ meritoriũ. ¶ Secundo pꝫ de gaudio: quia gaudium est de bono presenti: spes de futuro: ⁊ memoria preteritorum propter certam expectationem preuenientem ex gratia dei: ⁊ ex meritis precedentib⁹. ¶ Patet etiaꝫ tertio de pace: Ipsa enim ẽ spiritualis locus dei. Unde secunde cor. vltimo. Pacem habete. ¶ Quarto etiaꝫ patet de patientia: qꝛ ipsa est radix ceterarum virtutuꝫ. vnde dicit glo. super illud. In patientia ⁊c. Patientia est custos ⁊ radix omnium virtutum. ¶ Quinto patet de longanimitate: que diu expectat promissum vite eterne. Patienter sustinens aduersa: vt dicit Tullius. ¶ Sexto patet de bonitate virtutis. s. hoc est quando additur omnis perfectio ex parte operãtis: que ẽ ꝑ habituꝫ mentis bene constitute. ¶ Septimo patet de benignitate: que habet effectum bonũ vt delectet bene agere maxime egẽis large subueniendo de facultatibus suis. ¶ Octauo patet de mansuetudine: que ꝟm philosophuꝫ. 4. ethico. est moderantia passionum reprimens vindicte appetitum. Unde mansuetus dicitur quasi manu assuetus: scilicet mala ferendo. ¶ Nono patet de fide: sine qua impossibile ẽ deo placere: vt dicitur ad hebr. 9. ¶ Decimo patet de modestia que cauet indecentiam i verbo: in risu: in motu corporum: in membroruꝫ situ: vel in actu. vnde Tullius. Modestia est qua pudor honestatis puram ⁊ instabileꝫ comparat auctoritatem. ¶ Undecimo patet de cõtinentia. vnde Ber. Continentia perfecta est virtus: quando solo diuini amoris obtentu a peccatis nos continemus. ¶ Duodecimo patet de castitate. vnde Bernar. Continentia castitatis diluitur: qcquid ante luxuria ingnauit.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ in hijs segniter laborantibus mittuntur tres nuncij. Quoruꝫ unus informat. Secundus imperat. Tertius incutit timorem. ¶ Primus nuncius est sacra scriptura. Hec enim docet vitia obiurgare ⁊ extirpare ⁊ virtutes inserere. vnde secunde thimo. 3. Omnis scriptura diuinitus inspirata. Utilis est ad docendum: ad arguendum ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonũ Ex quo patet ꝙ est summe auctoritatis. Et iõ sibi summe adherendum: quia a deo reuelata: nihil continens falsitatis. ¶ Secundus nuncius qui increpat est infirmitas. Hic nuncius mittitur quantum ad corpus: quandoqꝫ ad malos ⁊ reprobos ad vincendum eorum maliciã: quia ad hoc ne corrigantur subterfugiunt predicationes audire. Psalm. Noluit intelligere vt bene ageret. Sed dominus occasionẽ mittit ad corpus infligens eis loco predicationis corporis infirmitatem. Psalmi. Multiplicate sunt infirmitates eorum. ¶ Tertius nuncius est timor dei: qui docet fugere qđ ei aduersatur. vnde Augu. Non est turpis fuga: iacula fugere: scilicet protegẽdo se: hic a domino mittitur: quando menti infunditur inuitãs ad carnis mortificationem: quia ponit fides ante oculos penas eternas timor resilit: ⁊ iam non timet pro illis euitandis sustinere penas corpo-

rales. Talis enim timor facit hominem obedientem. Vnde Gregorius. Deum timere est nulla que facienda sunt preterire. ¶ Talis. n. timor primo incutitur ex consideratione omnipotentie dei: quaꝫ nemo refugere potest. ⁊ cui nemo resistere pōt. Ysa. 44. Vltionē capiaꝫ: ⁊ nō resistet mihi hō. ¶ Secundo ex consideratiōe penaꝝ futuraꝝ: que grauissima est: de q̃ Augu. Exuperat omnem penam quam aliqs in hoc mūdo perpessus est. Et hoc est quod dicit. Misit seruos suos ad ag. ⁊c.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ opera carnis semꝑ contrariantur fructibus spiritus. vnde apostolus dicit ad gala. quinto. Caro concupiscit aduersus spiritum: ⁊ econuerso. Intelligēdo igitur ꝙ accipiendo opera carnis ⁊ fructus: spiritus ſm cōmunem rationē contrariantur. Spiritus sanctus scilicet mouet humanam menteꝫ ad id quod est ſm rationem. Appetitus auteꝫ carnis trahit ad sensibilia bona: que sunt infra hominem. Unde sicut motus sursum ⁊ deorsum contrariantur in naturalibus: ita in operibus humanis contrariantur opera carnis fructibus spiritus. vnde quantum ad propositum contra veneficia: aut etiam inimicitias: contentiones ⁊ emulationes: animositates: ⁊ dissensiones opponitur caritas longanimitatis: ad sustinendum mala hominum: inter quos viuimus: ⁊ ad curandum benignitas: ⁊ ad ignoscendum bonitas. Heresibus autem opponitur fides: inuidie mansuetudo: ebrietatibus ⁊ cōmessationibus continentia. Et hoc est quod dicit. Agricole autem apprehensis seruis suis Alium ceciderunt. Uere sacra scriptura ceditur: cum non solum nolunt eam intelligere: vt bene agant: sed etiam agnitam: contradictionibus vite ⁊ lingue eam nituntur impugnare.

Sequitur. Alium occiderunt. Vere nuncius dei: qui est infirmitas occiditur: quando obstinatus ob spem conualescentie ⁊ longioris vite in malo perseuerat. Alium vero lapidauerunt. Vere timor dei lapidatur: dum quis presumptuose inherens proprie voluntati in malo perseuerat. Et vere tales digni sunt perire: qr nulla ad eos penetrare queat beniuolentia monitoris. Hec Bernardus.

¶ Quarta conclusio est: quantum ingratitudo reprehendenda sit: non solum quia nō reddit bonum pro bono: sed malum pro bono: sꝫ maxime reprehendenda est: quia summo benefactori ablatis muneribus pro hereditate nitūtur inferre mortem. Unde licet diuersi sint benefactores: tamen sicut excellenti principaliter debemus deo gratiarum actiones. Ideo maxime reprehendēda est ingratitudo: que acceptis beneficijs sibi reddit malum etiam mortis.

Istud sic declaratur. Nam ſm diuersas causas ex quibus aliquid reddi debetur: necesse ē diuersificari debiti reddendi rationem: ita tamen ꝙ semper in maiori illud quod vnius est continetur. ¶ In deo autem primo ⁊ principaliter inuenitur causa debiti: eo ꝙ ipse est ꝑncipium primum omnium bonorum nostroꝝ. ¶ Secundo quia est persona que dignitate ꝑcellit: ex qua gratuita beneficia procedunt.

¶ Tertio in aliquo beneficioruꝫ: a quo aliqua particularia ⁊ priuata beneficia ꝑcepimus: ꝓ q̄bus particulariter ei obligamur. Sicut ḡo qr ds plus donauit: plus tenemur ei ad grāꝝ actionē. Ita etiā maxime reprehēdenda est igratitudo: que deo ⁊ de eius ꝑceptis beneficijs nititur reddere ⁊c. malum mortis. Et hoc est ꝙ dicit. Nouissime misit ad eos filiuꝫ suū. Glo. Missum insuꝑ heredem occidit: quo filiū dei ꝯculcat: ⁊ spiritu quo sctificatus est: ꝯtumeliaꝫ facit. vnde ihs a mendacibus: a simulatoribꝰ ⁊ ypocritis occiditur. Ihs bonitas occidit̄ ab hijs: qui eius beneficijs nō molliuntur: sꝫ duriores inueniuntur. Ihs caritas occidit̄ a cupidis ⁊ auaris. Ihs mīa ⁊ benignitas occiditur ab hijs: q̄ peccata iterare non cessant: nō attendentes ꝙ deus ad pn̄iam eos expectat. Ihs iustitia occiditur ab hijs: q̄ per insolentiā ⁊ contentionem suoꝝ ꝯcordiam ⁊ pacem infringūt. Sed extra vineam ihm eijciunt: q̄ diabolum in corde eorum ꝑ pctm̄ dn̄ari permittunt.

Tertia ꝯsideratio.

t Ertia ꝯsideratio est de iusta sentētia dei circa nostram ingratitudineꝫ in malorū punitiōe: qd̄ ꝓbat vinee ablatio: ibi. Cuꝫ venerit dominus vinee: vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ in omni iudiciaria causa non est ꝑcipitanter agendum: sicut in dānationis sententie latione. Sed dꝫ fieri ꝓcessus ſm maturi ꝯsilij deliberationem. Ad hoc. n. reqritur discretio. Nam ſm Ber. vbi est vehemens emulatio: ibi maxime discretio necessaria est: que est ordinatio caritatis. Semꝑ q̄daꝫ zelus absqꝫ scientia minus vtilis ⁊ efficax inuenitur: ⁊ ꝑniciosus valde sentitur. Et ideo saluator hos ingratos nō statum damnauit: sꝫ

discrete deliberauit: dicēs. Cū venerit dn̄s vi nee &c. q. d. in talib⁹ nō est p̄cipitāter agēdū.
¶ Scd̄a pclo est: q̄ vindicatio correctōis non semp est differenda: cum iniquus frequenter ex dilatōe debite pene roboretur: s3 illd̄ eccl'i. 8. Quia nō cito pfertur ptra malos snia: filij ho minum sine timore pperrant mala. Cohibent aliq a peccato: qui officium virtutis non hn̄t: per hoc q̄ timent amittere aliqua: q̄ plus amāt q̄3 illa: que peccādo adipiscuntur. alias timor nō pspesceret pctm̄. Et ideo per subtractione3 oium que hō maxime diligit. s. vita3: corporis sui libertatem: & bona exteriora: puta diuitias: patriam & gl'iam: homo iniquus frequēter cō pescitur ab iniquitate. vnde aiunt illi. Malos male perdet: & vineam suam locabit alijs agri colis &c. Et ideo dicit Ber. Quid agimus? Nōnulli dura ceruice & attrita frōte: quo ma gis eis compatimur: tanto magis & nostra cō passione: & patientia abutuntur. Nonne sicut cōpatiebamur fratri: ita ipsi iustitie compatien dum est: qua3 videm⁹ abijci tam iprudenter? Scio si qua in nobis est caritas: ptēptu3 hunc iustitie ferre equanimiter nō possumus. Hic est zelus iustitie: qua accendimur aduersus de linquentes erga iustitiam dei: quam contem ni videmus.
¶ Tertia pclo est: q̄ l3 quilibet pp̄ter nimie tatem excessus sit iudicādus: tamen nullus in hac vita existens est ptēnendus. Et h̄ pp tria
¶ Primū est diuine gratie pmpta assistētia
¶ Scd̄m est anime capacitatis abundantia.
¶ Tertium est remissionis peccati penitētia. Quidam. n. dixerunt q̄ peccatum in spū3 san ctum sit simpl'r irremissibile: pp̄ter finale3 im penitentiam. Iste aūt modus non est verus. Potest. n. pctm̄ esse in spūm sanctum: dato q̄ non haberent finale3 impniam in se: sed tm̄ in voluntate vel i intentione. Unde licet aliquis peccaret cum intentione deliberata q̄ nunquā penituret: pctm̄ in spū3 sctū3 pmitteret: dato q̄ postea de isto pctō peniteret. vnde dico q̄ fina lis impnia in peccato nō facit peccatum in spi ritum sanctū: q2 sic omne pctm̄ mortale in quo homo moritur: eēt pctm̄ in spiritum sanctum Sed pctm̄ in spūm sanctum est: cum mens vo luntate & intentōe excludit ex se penitentiam & remissionem: & pctm̄. Et ideo q̄3diu homo vi uit in hac vita: pōt ab hac intentiōe recedere. Et ideo simpl'r est remissibile: l3 s̄m q̄d sit irre missibile. i. difficile remissibile: tum pp̄ter de fectum excusantis: vt infirmitas inclināns: tu3 pp̄ter nāe pnitatem inclinantem: tum pp̄ter remedij repulsione3. Et hoc est q̄ dicit. Lapi dem que3 reprobauerunt edificantes &c. quasi diceret q̄ nullus in hac vita debet condēnari q2 deus aliquādo ingratos peccatores quo ad iudicium nostrum predestinauit. vnde lapis iste dicitur peccator p̄destinatus: sed p tunc re probatur obstinatus: sed non p semper: que3 edificantes. s. meritum exercitio virtuose actio nis: reprobauerunt. s. iudicio eo2 pdemnan tes. Hic factus gratia p̄destinata sibi assistēte In caput anguli. s. pfectionis vite: q2 fulgebit exemplo: sicut sol in pspectu alio2. Anguli. i. coniunctionis: q2 eius exemplo & doctrina ad deum multi puertentur: vt p3 de Paulo.
¶ Quarta pclo est: q̄ iustificatio impij est ma ximum opus. Psal. Miserationes eius sup omnia opa eius. Et Augu⁹. exponens illud Jobis. 14. Maiora ho2 faciet: dicit q̄ maius opus est q̄ ex impio iustus fiat: q̄3 creare celū & terram. Et ideo dicitur. A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. s. pp raritatem & magnitudinem potentie facientis.

Quarta psideratio.

q

Uarta psideratio est de ingratorum nescientia circa doctrina3 xp̄i: i eius applicatiōe: vbi dicit. Ideo dico vo bis: auferetur a vobis &c. vbi sunt tres p⁹es.
¶ Prima pclo est: q̄ aliqui possunt deleri de libro vite: s̄m illud psal. Deleatur de libro vi te &c. Est. n. liber vite pscriptio ordinatorum in vitam eternam. Ad quam ordinantur ali qui ex duobus. s. ex p̄destinatione diuina. Et hec ordinatio nunq̄3 deficit: & ex gratia. Qui cunq3 enim gratiam h3: ex hoc ipse dignus est vita eterna. Et hec ordinatio deficit interdu3 per peccatum mortale. Illi inq̄3 qui ex prede stinatione ordinati sunt ad vitam eternam: illi nunq̄3 delentur de libro vite: sed isti qui sunt ordinati ex gratia sola: sunt scripti non simpl'r sed s̄m quid. Et tales possunt deleri de libro vite. Et hoc est q̄ dic̄. Ideo dico vobis: aufe retur a vobis regnu3 dei &c. Dico ergo ex ve stra cōfessione & prophetica reuelatione cōclu dendo: q2 auferetur a vobis regnum dei: idest gratia predestinatiōis delendo noia vestra de libro viuentium: & dabitur genti facienti fru ctus eius. i. peccatori predestiato: qui facit fru ctus: scilicet habendo cordis contritionem: di uine legis meditatione3: beneficio2 dei recor

dationeꝫ ꝓximoꝝ ↄpassioneꝫ: ⁊ gratiaꝝ actio/
neꝫ. Isti sunt fructus: ꝑ qbus daṫ regnū dei.
¶ Scḋa ↄclˀo est: ꝙ causa executiua damnati/
onis est iustitia dei: qꝛ iustum est vt ſm rectuꝫ
iudicium deus vnicuiqꝫ respōdeat ꝓ merito.
Sed qꝛ ꝓpter obstinati demeritū: digni sunt
damnatione: iustum est vt talis pena demeri/
ti eis infligaṫ. Talis. n. iustitia ꝑparat penam
ſm exigentiā meritoꝝ. vnde diciṫ. Sup queꝫ
vero ceciderit. s. lapis ↄteret eum. vnde glosa
Lapis vero sup illum cadit: quem iudiciū dei
non credentē opprimit. Et ideo totus cōteriṫ.
Criso. Quia xp̄s lapis est magnus: sup queꝫ
ceciderit. s. ſm iustitiam dei comminuet eum:
scilicet reprobationem.
¶ Tertia ↄclˀo ē: ꝙ reprobi increpatōeꝫ nō su
stinent: sꝫ exaspati reddūt maledictōeꝫ ꝓ bono
Prouenit. n. talis exaspatio ex mendacio fal
se opinionis sui status: qui mentiṫ sibi statum
suum esse ꝑfectuꝫ: ⁊ increpatione non dignū.
De talibus loquitur apostolus Roma. 2. di/
cens. Deus reddit vnicuiqꝫ ſm opa sua. Se
quitur. Hijs aūt qui ex ↄtentiōe: ⁊ qui nō acq/
escunt veritati: ⁊ credunt iniquitati. Ira ⁊ indi
gnatio. Glo. Aug. ibidem. Qui ↄtendunt cū
deo nolentes penitere cū ip̄e multis modis ad
penitentiā vocet: ⁊ nō acquiescunt veritati: il/
lis diciṫ credunt iniquitati talibus erit in iudi/
cio ira idest pena materialis: ⁊ spiritualis: ⁊ in
dignatio. s. in die iudicij: qꝛ sibi ipsis indigna/
bunṫ. Et hoc est qḋ dicit. Cuꝫ audissent. s. pa
rabole expositionem: cognouerunt qḋ de ipsis
diceret. s. ꝙ essent ingrati increduli: ⁊ damnā
di: querentes eū tenere timuerūt turbas. Que
rit christū in malo tenere: qui desperatione vi/
ctus non cessat a peccato: pro quo passus est: sꝫ
timore turbaꝝ reprimitur: qui plus propter ve
recundiam q̄ꝫ ꝓpter deum se cohibet a peccatꝭ
Et ideo addit. Quia sicut prophetam eū habe
bant: adherentes eius doctrine: ⁊ habentes di
splicentiam in omni malo ⁊c.

¶ Sabbato post dn̄icaꝫ 2am q̄dra. Ser. 57.

b

Omo qui/
dam habuit duos filios.
Luc. 15. Secundum ꝙ
dicit glosa. Consuetudo
phariseorum erat: ⁊ scri/
barum murmurare de al
terius bono: vt patet de iustificatione magda/
lene: ⁊ de peccatoꝝ remissiōe paralitici. Luce.
50. ⁊ de peccatoꝝ receptione. Luc. 15. Sed
quare hoc? Ratio est ſꝫ Gregorium. Falsa iu
stitia non hꝫ ↄpassioneꝫ: sed indignationē. vn̄
ſm glo. hij dupl'r errant: qꝛ ⁊ se iustos putant
cum sint supbi: ⁊ alios esse reos: cum iam pe/
niteant. Qḋ aūt nullus dꝫ indignari ꝑꝑ pecca
toruꝫ receptionē: ostendit in parabola de filio
ꝓdigo: cuius pn̄ia fuit patri eius gloria: sicut
pꝫ nob̄ in p̄senti euangº: vbi occurrūt nob̄ sex
considerationes. Prima ↄsideratio.

p

Rima est de statu nature: queꝫ pre
cedit vtriusqꝫ filij communis ꝓpa/
gatio: ibi. Homo quidam hēbat du
os filios: vbi occurrunt due ↄclusiones.
¶ Prima est: ꝙ statum nature: quem deus
prestitit hoī in sui creatione cum perfectionibꝰ
suis gratuitis describit btūs Augu. de ci. dei
14. dicens. Viuebat hō in paradiso: sicut vo/
lebat: q̄ꝫdiu h̄ volebat qḋ deus iusserat: viue/
bat fruens deo: ex quo bono erat bonus. Vi/
uebat sine vlla egestate: ita semꝑ viuere: habēṫ
in potestate. Cibus aderat ne esuriret: potꝰ ne
sitiret: lignū vite ne illū senectus dissolueret.
Nihil corruptionis in corpore vel ex corpore:
nullas molestias vllis eius sensibꝰ ingerebat
nullus extrinsecus morbus: summa in carne
sanitas: ⁊ in anima tota tranquillitas.
¶ Scḋa ↄclˀo est: ꝙ ex h̄ stipite. s. oleastro hu
mane nāe due ꝓpagines ascenderūt. s. penitē
tium ⁊ innocentiū: qḋ innuit dicēs. Quia ha
buit duos filios ſm glo. s. penitentes ⁊ inno/
centes: qḋ pꝫ cum filij scit imitari patrē. He
ꝓpagines dicunṫ filij: qꝛ imitanṫ patrē xp̄m.
Penitentes. n. sunt filij: qꝛ imitātes xp̄m: car
nem suam crucifigunt cum vitijs ⁊ ↄcupiscen
tijs. Quibꝰ diciṫ Mat. 16. Si qs vult venire
In cuiꝰ rei testimoniū sup xp̄ꝫ i trāsfiguratio
ne: q̄ significat pn̄iam aīam transfigurantem.
Audita est vox patris. Hic est filiꝰ ⁊c. Inno
cens ⁊c. Dicunṫ filij: q p̄destinati sunt ad vitā
eternam: qbus prodest passio xp̄i: de qbus ad
hebr. 10. Non sumus filij subtractiōis in ꝑer
ditionem: sed filij dei in acqsitionem anime.
Filius subtractionis fuit Iudas: q subtraxit se
numero aplˀoꝝ. Filius acqsitionis est omnis:
cuius exemplo vel exhortatione ↄuertitur quis
ad bonū. vnde p̄me Iohis. 5. dṙ. Qui ex deo
natus est: non peccat: qꝛ generatio dei ↄseruat
euꝫ: vt nō peccet. vn̄ diciṫ ꝙ hūit duos filios.

Secunda consideratio.

Secunda ꝯsideratio est de lapsu culpe que ostendit filij adolescentioris a patre recessio: ꝛ dixit adolescentior ex illis. Pater ꝛc. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ permittit deus aliquando cadere ꝑdestinatū in culpam: vt cognitione sui reatus se humiliet: ꝛ ꝑfectior resurgat. Deus enim nouit de malo maximum bonum elicere qꝛ lapsum luciferi ordinauit ad hominis creationem: lapsum hominis ad xp̄i incarnationem quod suꝑmum fuit miraculum: ꝑpter qd̄ dicit Greg. O felix culpa. Non enim est magnū in artifice ꝙ de bona materia: faciat bonū edificium: sed de vili. Sed intelligendum ꝙ peccatum cū sit malū ordinauit diuina ꝓuidentia in quadruplex bonum. ¶ Primo ad extollendam laudem eoꝝ qui nō peccant: qꝛ si omnem creaturam deus impeccabilem fecisset: nullus esset laudabilis ex eo ꝙ nō peccasset: qꝛ nullus laudatur de hijs q̄ nō sūt i sua potestate. Non enim laudatur mutus ꝙ tenet silentiū. ¶ Secundo ad eoꝝ augendum honorem: qꝛ homo honorabilius possidet regnum: qꝛ illud habet per virtutem acquisitiuam: q̄ꝫ qui habet per solam electionē. Si aūt sancti essent impeccabiles: sola electione habuissent regnū ꝛ sic nihil meruissent: sꝫ iam meruerunt: qꝛ ꝯtra peccatū ꝛ vitia triumphauerunt. Est aūt honestatis signum: qꝛ non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Secūde Thy. 2. Et pugna nō est nisi ꝯtra pctm̄. ¶ Tertio ad diuine iustitie manifestationē. Claꝝ enī est fore iustissimum deum Justitia autē nō manifestaret̄ sine peccato. qꝛ eius iustitia duas partes habet. s. bonoꝝ remunerationem: ꝛ punitionem maloꝝ: que secunda sine peccato fieri nō pōt. Igit̄ ꝛc. ¶ Quarto ad ꝑficiendum eoꝝ maiorem decorem. Uidemus enī in sensibilibus q̄ꝫ vtile est interdū ꝙ aliqua res destruat̄: ita ꝙ melior reparet̄: ita permittit deus aliquādo cadere sanctos: vt sanctiores resurgāt. Isto mō Maria magdalena ruit. vnde Aug. Audeo dicere superbis vtile esse cadere in aliqd̄ manifestum peccatum vt sibi displiceant: qui iam sibi placendo ceciderāt Salubrius enī petrus displicuit quādo fleuit q̄ꝫ sibi placuit qn̄ ꝓsumpsit. Et hoc est qd̄ dicit Et dixit adolescētior ex illis. Da mihi portionē que me ꝯtingit ꝛ diuisit illis substātiā. vnde Ambr. Uidens ꝙ diuinum patrimonium datur petentibus. Nec putes culpam patris ꝙ adolescentiori dedit ipse se iudicauit dignum q̄ poposcit: ꝛ vtinā non recessisset a patre impedimentū nescisset etatis. Portio huius substantie est libeꝝ arbitrium. Tulit igit̄ ꝑtem substātie sue dū de viribus suis male presumit vtens potestate liberi arbitrij qꝛ gratie non innitens Cōtra quē dicit̄. Sine me nihil potestis facere

¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ per lapsum culpe multa mala eueniunt nobis. ¶ Primo a deo peregrinamur. Nam sicut gratia est distinctiua filioꝝ regni sic peccatum est distinctiuum filioꝝ perditionis per quod discernunt̄: ꝛ peregrināt̄ur a consortio fideliū ꝛ ab amicitia dei. Psal. Longe a peccatorib[9] salus. vnde dicit. Et nō post multos dies ꝑegre perfectus est in regionem longinquā. Glo. Post institutionē humani gnis: vel ꝯsiderationē ꝯditōis ei[9]: placuit aie ꝑ libeꝝ arbitriū secum quasi quandam poᵉᵃm suam ferre ꝛ deserere eum: a q̄ ꝯdita est fidens in viribus suis. Has vires tanto citi[9] ꝯsumit qs: q̄ꝫto datoreꝫ plus deserit. vn̄ addit In regionem longin. i. vsq; ad obliuionem dei ſm glo. interlinearem: non mutando locū Scd̄m glo. Quanto qs in prauo ope plus delinquit: tanto a gratia dei plus recedit. Quid longius: q̄ꝫ a deo recedere? Et ibi cōgregatis omnibus: id est ꝯsideratis ꝓprijs viribus dissipauit substantiā suam: id est bona gratuita ꝛ spūalia ꝓpter tp̄alium amorem. vnde Isido. Sciant seculi lucra sectantes q̄ꝫtum sint vana vel aduersa que diligunt. Que etiā in hoc seculo sine ꝯstrictione non cōquerunt̄: ꝛ ꝓ quibus in futuro penas dabunt hijs: q in volūtate desideriorum secularium ꝑsistunt. ¶ Cum igit̄ triplex sit bonum nature. Unum. s. ip̄m subiectum nāle: qd̄ dictum est nature in adiutoriū meriti. ¶ Scd̄m dona ꝛ virtutes. ¶ Tertiū est habilitas nāe ad bona gratuita. Primū vulnerat̄. Scd̄m tollit̄. Tertiū minuit̄. Et h̄ est qd̄ dicit. Postq̄ꝫ oia consumpsisset.

¶ Scd̄o pauꝑtatē infert: qꝛ hō ꝑ peccatū ois boni spūalis ꝑuatione destruit̄. Naꝫ sicut turpe ē denudare figuraꝫ regis ei[9] ornatibus: sic turpe est anime ornatibus spiritualibus spoliari: quibus ablatis pauper efficit̄. vnde dicit̄. Facta est fames valida in regione illa: ꝛ ipse cepit egere. Post omnium bonorum consumptionem sequitur fames valida: id est penuria omnis boni spiritualis ꝛ fidei: quia fides est substantia rerum sperandarum ꝛc. Hebr. xj. vel ſm glosam. Fames est indigentia verbi ve

ritatis in obliuione creatoris: vel ꝺm glosam interlinearem est carentia bonorum operuꝫ ⁊ virtutum. Et ideo egere cepit: quia ꝺm glosaꝫ nihil satis est prodige voluptati: qꝛ voluptas semper famem sui habet. ¶ Item glo. Merito eget: qui thesauros sapiētie diuitiarum qꝫ altitudinem derelinquit in regione illa: scilicet in statu peccati. Peccatum enim substantiam aufert naturalem: tꝑalem: ⁊ gratuitaꝫ. vnde sciendum ꝙ peccatum verum facit venire in alia peccata. Cuius ratio est: qꝛ peccatuꝫ est causa peccati: qꝛ directissime vnuꝫ peccatū tendit in aliud peccatum. Sicut cum quis cum ꝓposito inebriat se vel replet se calidis: vt concupiscentiā inflāmet. ¶ Scd̓o etiam: qꝛ nō potest vnum peccatum fieri: nisi aliud concomitetur: sicut latro non potest rapere: nisi occidat Dico tamen ꝙ peccatum nō est causa necessaria inducendi pctm̄: sed est causa ꝯcomitās vel disponens voluntatē libere peccare. Et ideo pōt se libere auertere a peccato: ⁊ nō peccare diuina gratia ꝑueniēte. Et h̄ est quod dicit. Et abijt. s. ꝓfectu erroris de malo in peius ruendo: ꝺm illud Grego. Peccatū quod per penitentiam ⁊c. Quid enim est abire: nisi peccatuꝫ peccato addere? Verbi gratia. Ideꝫ speꝫ pōt iterare. Item de vna spē in alteram transire. De primo Ihere. 20. Quam mala facta es nimis iterans vias tuas. ¶ Tertio peccatū diabolo subijcit. Nam sicut anima sancta templū dei: ita anima imunda phanum est diaboli: qꝛ inhabitat ip̄am: non tamen per essentiaꝫ: sicut deus: qui solus essentialr̄ est in omni re. Nō ita diabolus: sed per malitiam inhabitat aīam imundam. Et h̄ est qd̓ dicit. Et adhesit vni ciuiuꝫ regionis illiꝰ: ꝺꝫ glo. diabolo. Peregrini regiōis huiꝰ sunt hoīes: q aliqn̄ peccādo ad hanc regioneꝫ veniunt: aliqn̄ penitendo recedunt. vn̄ in regione pcti: in ciuitate Babylōis mlti sunt ciues sub rege diabolo: sicut in regione grē in ciuitate ihrl̓ꝫ mlti sunt ciues sb̄ xp̄o Ad ephe. Iam nō estis hospites ⁊ aduene: sꝫ ciues. Et plerūqꝫ cōtingit ꝙ peccator multis peccatis subiacet ⁊ irretitur: qd̓ dum cōtingit: tunc plus vni vitiorum q̄ꝫ alteri intendit: quia vni ciuium regionis illius adheret. vnde adoratur ab eis: qui ei seruiunt: ⁊ deus eorum est diabolus. Aut ꝺm qd̓ ei seruitijs diuersis seruitur. Peccatum etiā circa nociua occupatur Et ideo comparatr̄ egritudini molestanti: quia sicut egritudo deprauat naturam: vt semꝑ appetat nociua ⁊ contraria: ita peccatuꝫ deprauat animam: vt semper mortifera appetat. vn̄ cuꝫ voluptates sint sibi mortifere: ⁊ delicie spirituales salutifere: anima plus obnoxiatur in illis q̄ꝫ in istis delectetur. Et hoc est quod dicit. Et misit illum in villam suam: vt pasceret porcos. Villa dicitur occupatio carnalis voluptatis. vnde glosa. In villam mittitur: qui cupiditati mundialis substantie subiugatur. Spiritus igitur immundicie mittit aliquem in villam suam: cum imperat ei tanq̄ꝫ seruo post longam consuetudinem: vt occupetur ꝺm carnalem voluptatem porci. Silique sunt bona tēporalia. Pascit igitur porcos: qui abundātia temporalium vacando cibis: ⁊ potibus: ⁊ vestibus delicatis: qbus caro lasciuit: nutrit motus immundos. Eph. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Glosa. Crassitudo carnalium ⁊ deliciose epule prouocant ad libidinē peccatū etiam ad errores inclinat. Nam volūtas non fertur in suum obiectum nisi vt a ratione preostensum. Quando igitur intellectus ⁊ ratio errant: voluntas inordinata dilectiōe fertur in obiectum suum declinans a rectitudine arcus. Per peccatum enim mens obnubilatur: ⁊ errat quando creature delectatio subuertit iudicium rationis. Vnde Augu. Ne oberretis in vestigijs eius: ipsis per amorem adherendo propter se: cum talibus sit vtendum: nō fruendum. In hoc enim consistit tota peruersitas hominis. Vnde isti cito ingrediuntur viam erroris. Et hoc est quod dicit. Et cupiebat implere ventreꝫ suum de siliquis ⁊c. Glosa. Diuitias terrenas quas porci vel auari libenter comedunt: quibus ventrem: id est affectum cupit peccator implere carnalibus vitijs Et nemo illi dabat ad saturitatem: quia venter impiorum insaturabilis. Prouerbio. 13.

Tertia consideratio.

t Ertia consideratio est de motu pnie qd̓ ꝓbat eius reuersio: ibi. Ipse aūt in se reuersus: vbi sunt due ꝯclōnes

¶ Prima conclusio est: ꝙ origo penitentie ē a deo affectiue: quia ipse est causa efficiens penitentie. A nobis autem dispositiue: quia ꝺm Augustinum qui creauit nos sine nobis ⁊c.

¶ Intelligendum tamen ꝙ ad hanc dispositionem quatuor requiruntur. ¶ Primuꝫ est cognitio fidei informis: in qua homo cognoscit diuinam iustitiam ⁊ bonitatē: cui displicet oē malum: ⁊ qꝛ nullū maluꝫ relinqt impunitū.

¶ Scđo requiritur cognitio ꝓprie offense:
que displicet sūme bonitati. Nullus.n. vnqꝫ
de peccato penitet: nisi ad memoriā reuocetur
vnde apoc. ꝑ. Qui lapsus fueras memor esto
vnde excideris ⁊ age pniam. ¶ Tertio requi/
ritur despectio perpetrati sceleris: qꝛ nisi pecca
tum memoratū displiceat: ꝯdēnat. vnde Job.
Tedet aiam meā vite mee ⁊c. ¶ Quarto req
ritur cognitio mīe dei: qua parat⁹ est omni re
uertenti ⁊ dolenti dare misericordiaꝫ ⁊ veniā:
ex hoc regeneratur remissionis spes. Oportet
eniꝫ esse aliqđ inclinans hoieꝫ ad deū: ⁊ hoc fa
cit spes de misericordia: ⁊ ex hijs gnātur bōitas
reuertēdi: ⁊ ꝯfitendi: ⁊ satisfaciendi ꝑ gemituꝫ
⁊ penas: ⁊ sic homo disponit̃ ad pniam. Et hͦ
est qđ dicit. Ipse aūt in se reuersus. s. ad cogitā
dum de seipso: ⁊ de statu: ⁊ đ malo. Glo. Vñ
in se reuertitur cogitando qd fecit: ⁊ diuinaꝫ iu
stitiam: que recte iudicat ⁊ diuinā mīam q̄ con
donat vltra ꝯdignum. Glosa. Bene in se re/
uertitur: qui a se recesserat. Act. 12. Et petrus
ad se reuersus dixit.

¶ Secunda ꝯclō est: ꝙ ad ꝑfectionē iustificati
onis impij quatuor requntur. s. infusio gratie
motus liberi arbitrij ꝑ fidem in deum: ⁊ libe/
ri arbitrij in peccatū. i. contra: ⁊ remissio. Ra/
tio huius ē. Nā iustificatio est qdā motus quo
aia mouetur a deo: a statu culpe in statuꝫ iusti/
tie. ¶ Primū pꝫ de gratie infusione. Ro. 3.
Justificati gratis ꝑ gratiam ipsius. Et ideo iu
stitia nō potest esse sine gratie infusione. Et hͦ
est qđ dicitur. Quāti mercēnarij in domo pa/
tris mei abundant panibus. Mercenarij isti
sunt: q intuitu mercedis eterne seruiūt: ⁊ tales
abundant panibus spūalibus. s. virtutibus ⁊
gratie donis ꝫm glosaꝫ. ¶ Scđꝫ etiam pꝫ de
motu liberi arbitrij in peccatū. Psal. Dixi cō
fitebor aduersuꝫ me ⁊c. Intelligendum tñ: ꝙ
iustificatio impij est quidam motus quo huma
na mens mouetur a deo: a statu peccati in statū
iustitie. Opꝫ igit̃ ꝙ humana mēs se habeat ad
vtrūqꝫ extremoꝝ. ꝫm motuꝫ liberi arbitrij dū
iustificatur vt recedat a pctō ⁊ accedat ad iustiti
am: recessus ⁊ accessus recipiuntur ꝫ detesta
tionē ⁊ desideriū. Ideo opꝫ ꝙ iustificatiōe ipij
sit mot⁹ liberi arbitrij duplex. Vn⁹ quo in dei
iustitiam tendat ꝑ desiderium: ⁊ alius quo de/
testetur peccatuꝫ. Et ideo videns se ꝑ peccatuꝫ
oibus bonis spoliatuꝫ suam miseriaꝫ lamentat̃
dicens. Ego aūt hic fame pereo. Glo. i. penu
ria omnis boni: carendo. s. cognitione verita/
tis: dilectione bonitatis: ⁊ veneratiōe maiesta/
tis. ¶ Tertiū pꝫ de motu liberi arbitrij in deū
per fidem. Ro. 5. Justificati igitur ꝑ fidē pa/
cem habemus ad deum. Intelligendū tamen
ꝙ motus liberi arbitrij requritur ad iustificatio
nem impij: ꝫm ꝙ mens hois mouetur a deo.
Deus autē mouet aiam hois ꝯuertendo se ad
ipsam. Et ideo ad iustificationē impij requiri/
tur motus mentis quo conuertitur in deum.
¶ Prima autem ꝯuersio fit ꝑ fideꝫ. Ad heb.
xj. Accedenteꝫ ad deum opꝫ credere. Iste ex/
go ꝯfisus de gratia obtinenda dixit habēs mo
tum liberi arbitrij ꝓmptum ad responsionem.
Surgam ⁊ ibo ad patreꝫ meū: qꝛ confisus de
eius gratia adiutrice: sine qua nō valeo surge/
re a peccato in quo iacui: nec ire de virtute in
virtutem merendo. Et ibo ꝑ pniam ad patreꝫ
a quo recessi ꝑ culpam. Et dicam ei: pater pec/
caui. s. male viuendo. In celū: qđ per culpam
amisi: ⁊ ꝑ meam negligentiā non quesiui. Et
coram te. i. in ipso ꝯscientie mee ꝯclaui: cuius
solius oculi me penetrant. Psalmis. Tibi soli
peccaui. Jam nō sum dignus vocari filius tu
us: qꝛ substantie mee prodigus: ⁊ etiam qꝛ in/
gratus te ꝯtempsi. Qđ dominus cōqueritur.
Ysa. ꝑ. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autē ⁊c.
Fac me sicut vnuꝫ de mercenarijs tuis. Duo
sunt mercenarij. Unus bonus: q seruit ꝓ mer
cede eterna. Alius malus: qui seruit ꝓ merce
de tpali. ¶ Quartū pꝫ de remissione culpe: qꝛ
nihil est ꝑfectū: nisi ꝑuenerit ad terminū. Re
missio aūt culpe est finalis terminus iustificati
onis: ⁊ ꝯsumatio opatiōis gratie ifuse. Unde
iste sentiebat ꝑ gratie presentiam: se ꝯsecutum
esse culpe remissionē. Et surgens venit ad pa
trem suuꝫ: quasi diceret. Quia mihi assistit di/
uina gratia. Et ideo surgens implendo quod
deliberauerat: Nō eniꝫ sufficit bonuꝫ ꝓponē/
re: nisi ope impleatur. Venit. i. venire cepit se
ad penitentiam disponendo. s. ꝑ opa bona: ad
patrem suū eius gratiaꝫ inquirendo: ꝫm illud
Mat. xj. Venite ad me oēs qui labo. ⁊c.

Quarta consideratio.

q Uarta ꝯsideratio est de dono gratie:
qđ infert reuerēter a p̄re benigna su/
sceptio: ibi. Dum adhuc longe essꝫ:
vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est: ꝙ deus est ad miserenduꝫ
ꝓmptissimus: ad vlciscendum tardus. Ratio
est. Nā ꝙ miseretur ꝓprium est illi. Ex se eniꝫ
sumit materiam miserendi. Et ideo dicitur.

pater miſericordiarū. Ex nobis autem ſumit vlciſcendi: ad quod eum quodāmodo cogim⁹ noſtris peccatiſ. vnde Ber. Duo in deo ſunt manſuetudinis argumenta. Unū eſt ꝙ patienter expectat delinquentes: ſuſpendens ſniam vltionis. Aliud eſt ꝙ clemēter reſpicit penitētes: exhibens eis gratiā remiſſionis. Ex iſta concluſione ſequuntur aliqua documenta.

¶ Primū documentū eſt: ꝙ licet natura humana ꝑ ſupnaturalē habitum gratie ſit ſanitatem ꝯſecuta: ⁊ etiā eleuata. ſit ad operandū opa meritoria vite eterne: tn̄ indiget ad hoc ſm alium modū auxilio gratie: vt. ſ. a deo moueatur ad recte agendū: ⁊ in bono ꝑſeuerandū: ⁊ hoc ꝓpter ꝯditionē ſtatus nature corrupte: que qdē lʒ ꝑ gratiam ſanetur quantum ad mentē. remanet tamen in ea corruptio ⁊ infectio qͣtū ad carnem ꝑ quā ſeruiuit legi peccati: vt dr̄ Rom. 7. Et hoc qđ dicit. Cum adhuc longe eſſet: qr nondū certificata de ꝑſeuerantia: nec informata de meritoria opatiōe: lʒ ſanitatē ꝯſecuta: dr̄ lōge eſſe: qr nondum talem gratiā eſt adept⁹.

¶ Scđm documentū eſt: ꝙ gratia p̄deſtinationis ſemꝑ preſto eſt: ⁊ nunqͣ deſerit peccatorem ex toto: qr ſcriptus eſt in libro vite qͣtum ad deum lʒ non ꝑ preſentem iuſtitiam. Similiter gratia predeſtinationis non lucet qui ſunt i peccato mortali: ſed non eos deſerit: quia finaliter in peccato ꝑmanere non ꝑmittit. vnde dr̄ Uidet illum pater eius ⁊ mīa motus ē. Gloſa. Predeſtinatiōis oculo. ſ. gloriā ⁊ gratiā preparando. Hoc oculo non videt deus niſi bonos: lʒ in omni loco oculi dn̄i ſuꝑ bonos cōtemplātur ⁊ malos: ⁊ dicitur ꝓuerbi. 15. Sʒ non ſuꝑ omnes mīa mouetur. Sapi. 4. Gratia dei ⁊ miſericordia eſt in ſanctos eius: ⁊ reſpiciens ſuper electos ſuos.

¶ Tertiū docum̄ eſt: ꝙ gr̄a p̄deſtinationis triplicē effectū in p̄deſtinatis oñdit. ¶ Prim⁹ ē ſpūalis viuificatio q̄ eū p̄uenies oē vitiū tollit vnde ſicut corpus ꝑ aīam viuit: ita anima viuit per gratiā. Et ideo ſicut decedente aīa moritur corpus: ita ⁊c. Et hoc eſt qđ dicit. Et accurrēs glo. Ipſum p̄ueniendo ꝑ miſericordiā p̄uenientem. Pſal. Miſericordia eius p̄uenit me.

¶ Scđs eſt ſpūalis p̄munitio: ſicut homo exterius nō poteſt reſiſtere ſine armatura: ſic interius ſine gratia. Et hoc eſt qđ dicit. Cecidit ſuꝑ collum eius: ipſū p̄ueniendo ⁊ ꝯſeruādo ⁊ fouendo ꝑ gratiā ⁊ inſidias inimicorum.

¶ Tertius eſt diuini reconciliatio. Nam licʒ deus quēlibet hoīem poſſet in puris naturalibus acceptare ad vitā eternā: tn̄ de potētia ordinata non niſi ꝑ gratiam. Et hoc eſt quod dicit. Et oſculatus eſt eū ipſū ſibi ꝑfecte ſʒ gloſam reconciliando per gratiam ſubſequentem de quo pſal. Miſericordia tua ſubſeqtur me.

¶ Secunda ꝯclō eſt: ꝙ ad gratiā adipiſcendā multū valet humilitas. Ipſa nāqʒ eſt radix ceterarū virtutū. Greg. Origo virtutū humilitas. Illa virtus in nobis veraciter pullulat: que in radice ꝓpria: hoc eſt in humilitate perdurat. Hec autem humilitas acquiritur tribuſ vijs. ¶ Pria eſt ꝑ reſpectū ad excellētias meliorum ꝯſideratio proprie vilitatis. vn̄ Gre. Sicut incentiuū elationis eſt reſpectus deteriorū: ita cautela humilitatis eſt conſideratio meliorū. vnde dixit. filius patri. q. d. Conſideraui vilitatem meam: ⁊ tuā ꝑfectiōis excellētiā. ¶ Scđa eſt meditatio abſoluta defectuū ꝓpriorū: ipſos vilipendo. Hec. n. expellit arrogantiam. vnde Greg. Sancti viri ⁊ humilitatis in ſe virtutē cuſtodiāt infirmitates ſuas ante oculos mentis ſtudent reuocare. Iſte igit ꝯſiderans ſui ſceleris maculam: damni penā ⁊ dei offenſam dixit. Pater peccaui: ecce macula. In celū: ecce pena dāni. Et coram te: ecce offenſa dei. ¶ Tertia eſt patiēs ſuſtinentia cōtumeliarū. vnde Bern. Humiliatio eſt via ad humilitatē. Si igit virtutem appetis humilitatis: viam nō refugias. Et ideo dicit. Iam nō ſum dignus ⁊c. Hoc dicit conſiderans ſeipſū per peccatum humiliatū ⁊ humiliatione dignū vn̄ dn̄s ſuꝑbis reſiſtit: humilibus aūt dat gr̄am.

¶ Tertia ꝯ⁰ eſt. ꝙ gr̄a remiſſiōis culpe pctōrib⁹ impṫiēda: ſolis miniſtris eccl̄ie reſeruat: qr eorū offm̄ ē ſollicitudinē gerē de reuocatōe pctōꝝ ad gratiā. Nam eis ſunt claues ꝯmiſſe vt dictū eſt eis. Iohis. 20. Accipite ſpūm ſanctū ⁊c. Quod etiā ſignificandū ēſt in reſurrectione Lazari ꝑ eos: qbus dictū eſt. Soluite eum ⁊c. Iam. n. ſuſcitatus erat ad vocem xp̄i Lazare veni foras. Sic ſolus deus ſuſcitat pctōrem a morte culpe: ⁊ tn̄ ꝯfitentem abſoluunt. i. abſolutū oſtendunt miniſtri eccl̄ie. Et hoc eſt qđ dic̄. Dixit aūt pater ad ſeruos ſuos ideſt ad ſuos miniſtros eccl̄ie: committens eis claues ligādi ⁊ ſoluendi. Quem. n. dn̄s ſuſcitat ꝑ ꝯtritionē in cordis ſecreto vult ipſum ꝑ ꝯfeſſionē recipi ꝑ miniſtros: vt reconcilietur deo ⁊ eccleſie. Intelligendū ꝙ ad officiū miniſtrorum. 4. requirunt. ¶ Primum eſt ſa/

cramẽtalis gratie administratio: qđ notatur in
stole induitione: stola est innocentia prima. vn
de stolam dare est peccatū remittere: sed stolaȝ
ꝑferre est. s. officio absolutū ostendere. ¶ Se
cundū est fidei ministratio: qđ notatur in anu/
li datione: qui est fidei signaculum ĩ manu. i. ĩ
oꝑe: vt ꝑ oꝑa fides clarescat. Jacobi. 2. Fides
sine oꝑibus mortua est. ¶ Tertiū est doctrine
p̄dicate ꝑ exẽpluȝ vite ꝓꝓe vel aliene: approba
tio cū dr̃. Et calciamẽta in pedib⁹ eius ⁊c. De
exẽplo ꝓprie vite dicit Gre. Cui⁹ vita despici
tur ⁊c. Oꝑa virtutum ꝑ calceum significatur.
Unde sicut calciamenta pedes muniūt: sic qui
se informant bonoꝝ exẽplis quibus ꝓficiunt:
⁊ operando bonū: ⁊ ꝑferẽdo malū. ¶ Quar/
tum est peccatoꝝ preterite vite reprehensio: vt
sic in illis ꝑmo delectabaẗ: sic nunc ea vilipen/
dat: ⁊ hoc est qđ dicit. Et adducite vitulum sa-
ginatuȝ. i. reprehẽdite delicijs carnalibus de-
ditum. vnde adducitur vitulus saginatus: dū
peccator de ocio: de gula: de luxuria: ⁊ liberta/
te ꝓprie voluntatis rep̄hendit: sed occiditur
dum ꝑ ministroꝝ salubrem informationem a
desiderio peccatorum remouetur.

¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ tota celestis curia iocun
datur in ꝯuersione vnius peccatoris: pȝ tripli
citer. ¶ Primo d's trinitas gaudet: q2 videt
ꝓprij plasmatis recuꝑationẽ. De h̄ Jher. 3.
Emūdabo illos ab omni iniquitate sua in qua
peccauerunt mihi. Et sequiẗ. Et erit mihi in
gaudiū. Et in p̄nti euangelio. Epulari ĝ opȝ
q2 ꝑierat ⁊ inuentus ẽ. ¶ Scđo angelus gau
det ꝑꝑ deserti loci instaurationẽ: ſm. n. nume
rum cadentiū: erit numerus saluandoꝝ. Hic
diciẗ. Gaudiū est angelis in celis suꝑ vno pec
catore p̄niam agente. ¶ Tertio oĩs ꝯp̄hen/
sor gaudet ꝑꝑ ampliandi gaudij maiorationeȝ
¶ Notandū ꝙ duplex est gaudiū sanctorum.
Unū est essentiale qđ habeẗ ex dei fruitione:
Hoc aūt est essentiale ⁊ non augeẗ. Sed aliud
est gaudiū accidentale. s. de bono creato. s. con
uersio ꝑctōꝝ. Hec ẽ oĩb⁹ augmẽtum gaudij.

Quinta consideratio.

Q Uinta ꝯsideratio est de stimulo inui
dic: quẽ ostendit suscepti fratris a fra
tre seniore indignatio: ibi. Erat autẽ
filius eius senior in agro: vbi sunt duo docu⁴.
¶ Primū documentū est: ꝙ illi qui maturio/
ribus studijs occupantur erga lapsos ⁊ infir/
mos plus debito inueniunẗ austeri: ⁊ hoc quia
sunt meritis ꝑuectiores ꝓꝓe fragilitatis ignari
Et hoc est qđ dicit. Erat aūt frater senior ⁊c.
¶ Scđm documentū est: ꝙ gremium diuine
mĩ̃sericordie semꝑ est aꝑtum ad colligendū peni
tentes ex quadaȝ ꝯtemplatione nō habẽtes ex/
perientiam infirmitatū: sed ignorantiā iudicio/
rum dei. Et ideo iudeus temerarie inuestigat
Nam ſm glosaȝ suꝑ Roma. 2. Judiciuȝ hu/
manū corrumpiẗ amore: odio ⁊ timore. Judi/
ciuȝ dei est ſm veritateȝ. Et h̄ est qđ dicit. Cū
veniret ⁊ appropiquaret domui. Dom⁹ ẽ gre
miū mĩe dei nullum venientẽ respuens.

Sexta consideratio.

S Exta ꝯsideratio est de virtute christi
doctrie quam ostendit indignatiōis
illius rationabilis sedatio: ibi. Pa/
ter igitur illius: vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima ꝯcl'o est: quẽ plus diligat deus in/
ter penitentẽ ⁊ innocenteȝ. Potest dici ꝙ quā
tum ad bonuȝ premij essentialis equal'r diligit
si equalẽ habeant caritatẽ: vel illuȝ plus q̄ ma/
iorem hȝ caritatem: sed quantū ad p̄miuȝ acci/
dentale plus diligit innocentẽ q̄ȝ penitentẽ ꝑꝑ
dignitatẽ inocẽtie: ad quā nō p̄t ꝑuẽire penitẽs
¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ plus tenetur inno/
cens ad grāꝝ actiones q̄ȝ penitẽs. vnde Au/
gu. secundo libro confessionum dicit. Qui vo
catus est a te dñe: secutus est vocẽ tuaȝ: nō me
derideat. Ab eo dico me egruȝ sanari: a quo p̄
stituȝ est ne egrotaret.
¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ differt status penitentiuȝ
⁊ innocentiū in hoc: ꝙ circa penitentes mutaẗ
meror ⁊ luctus in gaudiū matris ecclesie: quia
sicut de recedentibus est nouus dolor: ita đ re
deuntibus nouū gaudiū: sed nō circa illos qui
ꝑsistunt. Sed qđ ꝑmuȝ erat ꝯtinuatur. vnde
ap'ls ꝑma thes. 3. Nunc viuimus si vos statis
in dño. Et hoc est qđ dicit. Fili tu semꝑ mecū
es. s. per obseruantiā iustitie: ⁊ oĩa mea tua sūt
scilicet bona gratie in re: ⁊ bōa glorie in spe: tā
quam iure hereditario. Epulare ⁊ gaudere oȝ
quasi di. Mecuȝ fuisti: sed alius filius me⁹ pe/
rierat. Et ideo de eius inuentione opȝ epulari
ꝓpter suscitationẽ: ⁊ applica sicut potes. vnde
lȝ penitens resurgẽdo acq̄rat aliq̄n saltem maio
rem gratiam: ⁊ ꝑ ꝯñs maiorẽ gloriā: q2 reuiui
scunt ei oĩa oꝑa mortificata: ⁊ etiaȝ q2 acquirūt
sibi nouū merituȝ ꝑ actuȝ ꝯfessionis ⁊ ꝯtritio/
nis: tñ innocens stans in innocentia hȝ maius
de gratia ⁊ gloria: quia proficiens per habituȝ
continuatum plus acquirit q̄ȝ per habitum dis
continuatum.

¶ Dñica tertia quadrageſime. Sermo. 58.

E Rat iheſus eijciens demoniū ⁊ illud erat mutū. Luc. xj. Quia enim ſm Greg. Minus iacula feriunt que ꝓuidentur. Ideo venerabilis Beda deſcribit inſidiarū inimici ſeuitias: ⁊ dicit i glo. ſuꝑ illud prime Petri. 5. Aduerſarius veſter diabolus circuit tanq̄ʒ hoſtis obſidens muros clauſus aditus explorat an ſit pars aliqua murorum minus ſtabilis vel meabilis. Cuius aditus ad iteriora penetret. Offert oculis formas illicitas ⁊ faciles voluptates: vt viſu deſtruat caſtitatem: aures per canora temptat: vt emolliat ad vanuʒ amorem: linguaʒ ꝯuitio ꝓuocat: manum iniurijs laſciuientibus ad cedem inſtigat honores terrenos ꝓmittit: vt adimat celeſtes. Et cū latenter nō poteſt fallere addit terrores: in pace ſubdolus: in ꝑſecutione violentus: cōtra quē animus dʒ eſſe tantum paratus ad reſiſtēdum: q̄ʒtum ille ad impugnandū. Et ideo i euangelio ꝑſenti occurrunt nobis. 5. ꝯſiᵒnes.

Prima cōſideratio.

P Rima ꝯſideratio eſt de aīe infectiōe ex parte peccati quo mediante anima diabolo ſubijcitur: qđ oſtendit in hoc ꝙ demonium dr̄. vbi occurrunt. 4. ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯcluſio: ꝙ demones in voluntate ſunt obſtinati: iuxta illud pſal. Supbia eorum qui te oderunt ⁊c. ¶ Notandum tñ ꝙ omnis voluntas creature rationalis ꝑꝑ libertatem arbitrij poteſt flecti in bonum ⁊ in malum: excepta anima xp̄i, ꝑꝑ vnioneʒ verbi. Sed hec opinio tollit veritatem ſtabilitatis a ſanctis angelis ⁊ hoībus: quia ſtabilitas vna eſt de ratione beatitudinis. vnde ⁊ vita eterna nominatur.

¶ Secunda ꝯcluſio eſt: ꝙ demones aliquando cognoſcunt cogitationes hominum: patet ꝑ Augu. in libro de diuinatione demonū. Preuenire inqt hominum diſpoſitiones non ſoluʒ voce ꝓlatas. Verūetiam cognitione conceptas ad notitiam demonuʒ ꝑ nonnulla etiam experimenta expertū eſt: ſed quomodo hoc fiat hoc nullo mō vel difficile pōt ab hibꝰ inueſtigari.

¶ Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ homines impugnantur a demōibus: Ad epheſi. 6. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſanguinem: ſed aduerſus principes ⁊ poteſtates mundi: ⁊ rectores tenebrarum harum. Unde talis impugnatio fit dupliciter. Uno modo inſtigando ad peccatum: ſic non mittuntur a deo: ſed aliq̄ʒdo permittuntur ſm iuſta dei iudicia. Aliquādo impugnant homines in puniēdo: ⁊ ſic a đo mittuntur.

¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ lʒ diabolus nobis inſidiatur ſm Gregori. qui dicit ꝙ diabolus aut opprimendo: aut rapiendo: aut inſidiando circunuolat: aut ſuadendo blanditur: aut mutando terret; aut deſperando frangit: aut permittendo decipit: tamen inter omnia ſpecialiter inſidiatur lingue: ſm illud Ezechiel tertio Adherere faciam linguam palato: ⁊ eris mutus. Ratio eſt. Quia nihil ita expellit ⁊ eneruat virtutem diaboli: ſicut lingua recte loquēs Ecclesi. 4. Labia deteſtabūtur impiuʒ. Ideo diabolus facit os mutum dupliciter: quantum ad dei laudem: ⁊ quantum ad confeſſionē peccati. Hoc autem pre omnibus eſt preiculoſiſſimum aſcendere os confeſſioni: cum penitentia ſit ſola remedium poſt baptiſmum. Intelligendum tamen ꝙ quandoq̄ʒ pudor eſt vinculum lingue: ne quis confiteatur de peccatis turpibus ⁊ abhominabilibus. ¶ Item quādoq̄ʒ ſtulta ſpes alias penitendi ⁊ confitendi decipit multos. Et ideo dicitur eccleſiaſti. 5ᵒ. Ne tardas conuerti. Item quandoque deſperatio de venia. Gen. 4. Maior eſt iniquitas mea ⁊c. ¶ Item quandoq̄ʒ diffidentia de virtute clauiū: quia non credit ſibi prodeſſe ſacramentuʒ penitentie cum dictum ſit petro. Quodcunq̄ʒ ligaueris ⁊c. Item dilectio peccati.

Secunda conſideratio.

S Ecunda ꝯſideratio eſt de diaboli eiectione ex parte xp̄i: cuius gratia mediante anima a ſeruitute diaboli eripitur cuʒ dicitur. Erat ieſus eijciens demoniū Ubi ſunt due concluſiones.

¶ Prima concluſio eſt: ꝙ ſolum per penitētiam hoc demonium eijcitur: quia ipſa eſt virtus expulſiua peccati actualis: quo mediante homo demoniatus efficitur. Nam peccatuʒ actuale eſt macula animam deprauans ⁊ a bono debilitans: naturam vulnerans: perpetratum ꝑ actum voluntatis cum delectatione ⁊ libidine. Unde actuum. 3. Penitemini ⁊ conuertimini: vt deleantur peccata veſtra.

¶ Secđa ꝯclō eſt: ꝙ in p̄nia ſunt tres ꝑtes qbꝰ mediātibus peccatum expellitur đ neceſſitate.

¶ Primuȝ est contritio: que declaratur in mi
nisterio humane redemptionis: qđ fuit necessa
rium ad humanam salutem. Joannis. xj. Ex
pedit vobis: vt vnꝰ moriatur homo. Et tamē
in isto sacramento actus contritionis aie christi
quem in cruce habuit de nostris peccatis maxi
me dicitur fuisse salubris: qꝛ passio aie est forti
oꝛ: ꝛ ad merendum efficatioꝛ indulgentiam ꝙȝ
passio corporis. Qđ autem xp̄s fuit cōtritus
habetur Math. 26. Tristis est anima mea ꝛc.
Et ista tristitia de peccatis nostris fuit: ꝛ in vir
tūte illius contritionis xp̄i: habent virtutē oēs
nostre contritionis alie ad delendum peccata.
vnde Isid. 61. Spiritus domini sup me. Se-
quit: Et q misit me vt mederer cōtrictos corde
¶ Secunda est confessio: nam de peccato mor
tali facit veniale: qꝛ pro peccato mortali debetur
eterna pena. Hanc mutat in temporalem. vn
de Aug. Fit veniale per confessionem qđ fuit
criminale per operationē. Et ideo describitur
sic. Confessio est ꝓprij sceleris fassio ꝓcedens
ex corde contrito: illi cui auctoritas absoluendi
est concessa ad peccati deletionem: ꝛ ad gratiā
promerendum. Per hoc qđ dicit. Confessio
est proprij sceleris fassio: innuitur ꝙ debet ꝯfi
teri propria peccata: ꝛ nō tantum peccatum: sȝ
etiam circunstantias peccatoꝝ. Per hoc qđ di
cit. Procedēs ex corde ꝯtrito: innuit ꝙ ꝯfitēs
in pncipio ꝯfessionis debet oia peccata preme/
ditari: qꝛ contritio supponit cognitionem: ꝛ ni
hil ꝯteritur: nisi cognitū. Et p hoc qđ dicit. Il-
li cui auctoritas absoluendi est concessa: innuit
ꝙ confessio debet fieri proprio sacerdoti. i. qui
auctoritate pape ē approbatꝰ: siue de iure ꝯmu
ni: vt curatus. siue fratres ꝑuilegiati: vt mino
res ꝛ p̄dicatores. Per h qđ dicit. Ad pcti de
letionem: innuit ꝙ ꝯfessio ōndit ꝯfitentem ab
solutum: p ꝯtritionem mutans penam eternā
peccati mortalis in tpalem. Et p hoc qđ dicit.
Gratia opante: innuit ꝙ lȝ sacramenta vete/
ris legis merebant deletionē culpe: tn̄ gratiaȝ
nō meruerunt. Et hoc facit confessio. ¶ Ter/
tium est satisfactio: q̄ stricto mō sumpta est opa
tio exterioꝛ laboriosa ꝛ penalis volūtarie assū/
pta: ad puniendum pctm̄ ꝯmissum: ꝛ ad placā
dum diuinam offensam. Intelligenduȝ tn̄ ꝙ se/
ptem sunt: in qbus ꝯsistit satisfactio. ¶ Primū
est feruoꝛ caritatis: queȝ deus magis acceptat
ꝙȝ quodcūqȝ opus laboriosum. ¶ Secdm est
ꝯtritio cordialis: quā deus in tm̄ acceptat: ꝙ to
tam aliqn̄ penaȝ relaxat. ¶ Tertiū est in ꝯfes/
sione humilitas ꝓprie abiectōis: recognoscē-
do corā hoie tot vilia: ꝛ tollit magnaȝ ꝑtem de
pena. ¶ Quartum est de pctō verecundia: q̄
etiā tollit de pena. ¶ Quintū est corporis ma
ceratio: que fit p ieiunium. ¶ Sextū est orō:
que menteȝ hȝ eleuare in deum. ¶ Septimū
est alioꝝ necessitatibus subuenire: qđ fit p ele/
mosinā. Et h est qđ dicit. Et cum eiecisset de
moniuȝ: locutus est mutus. ¶ Primo neces
se est: vt eijciat demonium p ꝯtritionem: ꝛ sic
post q mutus fuit: loquit p ꝯfessionem. Et ad
mirate sunt turbe satisfactionis efficaciaȝ: q̄ sua
virtute tollit oēm penam pctō debitā. Contri/
tio enim cordis naturalr p̄cedit ꝯfessionē. vn̄
si eiectuȝ nō fuerit demoniū: non loqt mutus.
Et si non p̄cedit ꝯtritio: non est vtilis ꝛ efficax
ꝯfessio: ꝛ p ꝯn̄s satisfactio non tollit penā.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia ꝯsideratio est de impugnatiōe
iudeoꝝ: quorum malitia xp̄i pietas
impedit: ibi. Quidam autem ex eis.
vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclō: ꝙ quidam posuerunt ꝙ duo
essent pncipia. Unum bonoꝝ ꝛ aliud maloꝝ
qꝛ ꝯtrarioꝝ effectuuȝ ꝯtrarie sunt cāe. Sed in
rebus inuenit contrarietas: fȝ illud eccli. 33.
Contra bonum malū est: ꝛ ꝯtra vitam mors.
Igitur ꝛc. In hunc errorē inciderunt mani/
chei: qꝛ non ꝯsiderauerunt cām vniuersalē to
tius entis: sed particulares tm̄ causas particu
larium effectuum.

¶ Scdā ꝯclō elicit ex ista. s. ꝙ aliq ꝓpter istaȝ
positioneȝ iam dictā dicebant in alio: ꝙȝ in vir
tute dei posse demonia eijci: seu vitia estiman-
tes se vnū pctm̄ p aliud eliminari posse. Quo
rum ratio pma. Omne vitium a iustitia est di
stinctum. Igit rōne iniustitie vnuȝ expellit re
liquuȝ. ¶ Item 2ª ꝓuer. 13. dicit. Inter sup
bos sunt semp iurgia: ꝛ tales non ꝯpatiunt se
mutuo. Et h est qđ dicit. Quidā ex eis. s. erro
re decepti: de pncipijs: vt dictum est dixerunt
ꝯfirmātes ip̄m in belzebub. s. vnuȝ vitiū pos/
se expellere aliđ pp ꝯtrarietatem: vt auaritia ꝓ
digalitatem. Intelligenduȝ tn̄ ꝙ lȝ plura vitia
pp aliquā ꝯnectionē pn̄t esse siml in eodē: pu/
ta ꝙ aliqs pōt esse sil cupidus ꝛ luxuriosus: hȝ
tn̄ bene ꝯtrarios actus: vt ꝓdigalitas ꝛ auari/
tia: rōe cuius aliqn̄ vnū vitiuȝ expellit reliquū
quo ad actum: non quo ad hitum: qꝛ semp ma
net hitus in aia cuiuslȝ pcti: qꝛ hitus non tollit
habitū: lȝ actus actuȝ. Ubi est ḡ aliqs luxurio

fus: audit alios multũ ɔmendari de castitate: ⁊ desiderat vt sic ɔmēdet: ⁊ incipit ɔtinere se ⁊ ɔseq honores: ibi supbia eijcit luxuriā: quo ad actum. Sic ⁊ ypocrite: q ieiunāt ad vanaꝫ gl'iam. Et frequenter ɔtingit ꝙ ex hoc accidit bonuꝫ. s. ꝙ sic ex toto qs eripit ex pctō. verbi grā vt tandē qs cessat a luxuria: ⁊ remanet in castitate: ⁊ ambit vanam gl'iam vana cogitans: plerunqꝫ ɔtingit taleꝫ ad cor redire: ita ꝙ pp modicum vane gl'ie nō vult tantū bonū amittere: ne dicat sibi illō gal. 3. Tāta passi estis sine cā

Quarta ɔsideratio.

q Uarta ɔsideratio est de refutatōe xpi cuius sapia vitioꝝ repugnatio retunditur: ibi. Ipe aūt vt vidit cogitatōes eoꝝ. vbi occurrunt due ɔclusiones.

❡ Prima ɔclō est: ꝙ lꝫ ɔtrarietate vitiorum vnū expellat reliquuꝫ: tñ hoc nullo mō pōt eē sine assistentia grātie spūs sancti. Ad qō ꝓbandum adducunt quatuor rōes. ❡ Prima est. Omnia gnā pctōꝝ sicut militant sub demone tanqꝫ sub capite suo: sic oia sibi inuicē ɔiuncta. sunt: ⁊ faciunt vnum regnum non diuisum / qō si diuideret: desolaretur. Igit qō est cā diuisionis: est causa desolatōis. Sed gratia spiritus scti est cā diuisionis. Ipa. n. in aia cāt vitiorum displicentiā: ⁊ eoꝝ inuicem ɔdictionē Nam ſm Augu. gratia ⁊ pctm̄ opponunt: sicut lux ⁊ tenebra. vnde gratia in anima causat virtutes: quaꝝ ɔsideratio facit vitia displicere ⁊ eoꝝ p̄sentia est eis ɔdictoria. Sequit ergo ꝙ gratia spūs sancti est cā desolatōis regni vitiorum. Hanc ɔdictionem in vitijs intēdit dominus dicens. Omne regnum in se diuisum desolabit: qꝛ ɔtingit ꝙ vnum vitium eijcit aliud ꝓpter ɔrietatem: quam cāt gratia inter ea.

❡ Scd̄a ratio est causa p̄maria: cuꝫ sit magis influens in suum causatum: ꝗ̄ cā scd̄aria ſm magistꝝ de causis. Quicqd pōt deus p causaꝫ scd̄ariam: pōt absolute. Sed filij vestri. s. apl'i quos ɔfirmauit virtus gratie spūs sancti. s. p exorcismos eijciunt demonia. Quare magis p̄ncipaliter hoc pōt gratia: ⁊ non princeps demonioruꝫ. vñ dicit. Si ego in belzebub eijcio demonia: filij vestri ⁊c. ❡ Tertia ratio est. Omnis opatio spūs sancti est subita: pꝫ ſm illud actu. 2. Factus est repente ⁊c. ⁊ oīs operatio alia est successiua. Sed eiectio vitioꝝ est subita. Igit ⁊c. Quia si in belzebub eijcio demonia. s. vitia: ꝓfecto. i. in istanti venit in nos regnum dei. i. grā spūs sancti: expellens vitia: q̄ in aia facit regnum dei. Qō aūt opatio spirit⁹ sancti sit subita: pꝫ. Nam ꝗ̄to virtus agentis sit fortior: tanto mā citius disponit. Cum igit virtus dina sit infinita: pōt qualꝫ mām creatā subito disponere ad formā: ⁊ mlto magis liberuꝫ arbitriū. vñ dic. Porro si in digito dei eijcio demonia: ꝓfecto in vos puenit regnū dei

❡ Quarta ratio est. Nam ad hoc ꝙ aliqs quiete possideat domiciliū suum: opꝫ eum armis ⁊ munitionibus p̄muniri: vt eo fortior resistēs securius recipiat inimicoꝝ insultus. Sic etiaꝫ ad hoc vt aliqs impugnando inimicū suum possit qō iniuste possidet acqrere: requirit etiaꝫ p̄munitio armoꝝ. Gratia. n. hꝫ aiam munire ad modū armature. Sicut hō exterius nō pōt resistere sine armatura. Sic interius sine grā qui semp tēptatione succūbit. Et qñ homo est armatus nō soluꝫ pōt resistere: sed etiā supare inimicum. Ita existens in gratia ⁊c. vnde ad ephe. 6°. Induite vos armatura dei. Et hoc est qō dicit. Cum fortis armatus. Diabolus est fortis. Job. xj. Non est sup terrā ptās: que ei valet ɔpari. Arma eius sunt oia: qbus impugnat hoīes. s. temptatōes ⁊ peccata. Pulchritudo creaturaꝝ exēpla mala: qbus vtit vt armis: qꝛ absqꝫ ɔsensu nostro nos vulnerare nō pōt. Atrium suuꝫ. i. pctōres pacifice possidet. Sed tamen non est despandum: qꝛ male fidei possessor est: nec iustum hꝫ titulū sue possessionis. Fortior armat⁹ est xps: cuius arma sunt signum crucis: ⁊ sacramēta: q̄ fiunt in virtute crucis. Hic fortis diabolum vincit ⁊ ligat: cū ptāteꝫ eius impedit. Arma eius aufert: cū peccata p gratiaꝫ destruens: oēs vires interioris hominis: ⁊ sensus exteriores: qui prius erant arma ⁊ vasa diaboli in obsequm suum ɔuertit vnde concludit. Qui non est mecum: quasi diceret. Diabolus nō est mecum: id est de meis ɔsentiētibus: quare contra me est. Et ideo per ipsum non eijcio demonia: sed potius habeo ipsum eijcere: vt mihi ɔriuꝫ. Et qui non colligit mecuꝫ disp̄git: quasi diceret. Bonitas dei est colligere: sꝫ diaboli disperdere. Igitur mihi contrarius est.

❡ Secunda ɔclō est: ꝙ maxime cauendū est de recidiuo: cum inimicus insidiat: ⁊ habeat naturalia integra. De ista cōclusione vide plenius ⁊ de expositione textus: qui est. Cuꝫ immundus spiritus ⁊ cetera.

❡ In quarta ɔsideratōe in expositōe euāgelij ferie ꝗ̄rte post dominicā p̄maꝫ ꝗ̄dragesime.

Quinta ꝯsideratio.

Quinta ꝯsideratio ē de noue vite instillatiōe ex pte spūs scti cui⁹ opatiōe pfectio virtutū inserit̄: cū dr̄ ibi. Factum ē autē cū hec. vbi occurrunt. 4. ꝯclōnes. ¶ Prima ꝯclō est: ꝙ inter omnes creaturas solus homo ē beatificabilis. Ratio ē: qꝛ beatitudo denominat adeptionē pfecti boni. Quicūqꝫ ergo est capax pfecti boni: est beatificabilis Homo est huius: qđ apparet: quia eius intellectus potest apprehendere vniuersale ⁊ pfectū bonuꝫ: ⁊ eius volūtas appetere illud. Et ideo homo est beatificabilis. vnde Psal. Beatus homo: quē tu erudieris dn̄e. Et hoc est qđ dic̄ Factuꝫ est cū hoc dixisset. s. ꝯmuniens ꝯ̄ reciduū. Factū est. i. nobis manifestū est. s. humanā nām beatificabilē. Ex quo eliciunt̄ due veritates. ¶ Prima est quantū ad ipm bonū beatitudinis: quo ad eius obiectum: ⁊ causaꝫ nullus est beatior reliquo: qꝛ nō ē nisi vnū summū bonū. s. deus cuius fruitione homines fiūt beati. vnde dicit̄ Mat. 20. ꝙ omnes q opati sūt in mea vinea: acceperunt singulos denarios. ⁊ ſm Gre. Equalē eterne vite retributionem sortiti sunt. ¶ Secunda veritas est: ꝙ q̄tum ad huius boni fruitionē pōt vnus fieri potior alio: qꝛ quāto magis aliquis hic bono frui pōt tanto magis ē beatificabilis: ſꝫ hoc in vno magis ꝯuenit ꝓpter meliorē dispositionē ad fruitionē. vnde Joannis. 14. dicit̄. In domo patris mei māsiones multe sunt: p q̄s ſm Aug. diuerse meritoꝝ dignitates. i. beatitudines intelligunt̄. Iste veritates intelligunt̄. Per hoc qđ dicit. Extollēs vocē quedā mulier. Quasi diceret ꝙ quilibet hꝫ facultatem ad pniam: q̄ intelligit̄ in muliere: que interpretat̄ mollis aer: ⁊ humilitatem: que est oium virtutum custos: que intelligit̄ in turba humilium. Talis exn̄s hijs virtutibus ad beatitudinē dispositus: potest extollere vocem diuine laudis propter gratiam beatificantem.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ btitudo solum habet̄ per opationem gratie spūs sancti: ſm illud psalm. Gratiam ⁊ gl'iam dabit dn̄s. Patet: cum ois creatura nāe legibus sit subiecta: vtpote habēs limitatā virtutem ⁊ actionem: illud qđ excedit nām creatā: non pōt fieri a virtute alicui⁹ creature. Et iō. s. fieri opꝫ ꝙ fit supra nāꝫ. Hoc fit imediate adeo vt suscitatio mortui: ⁊ illuminatio ceci. Sꝫ btitudo est quoddā bonū excedēs nām. Igit̄ ipossibile est: vt p actionē alicuius creature ꝯferat̄. Sꝫ hō fit beatus sola grā spiritus scti agēte. Et h̄ est qđ dicit. Beat⁹ venter q te poꝛ. q. d. beata mens: q̄ xp̄m spūal'r ꝯcepit Nā ſꝫ btūꝫ Leonē btā virgo ꝑus ꝯcepit xpꝫ in mente: q̄ꝫ carne: ⁊ beatior erat in ꝯceptione mentis. Qđ pꝫ. Naꝫ ꝯceptio spūalis est regeneratio mentis nr̄e p gratiā scti spūs mundantem vel sctificantem: ⁊ in bonis ꝯfirmantem. vn̄ ninuit̄ ꝙ i tali mūdatione siue ꝯceptione fit mundatio a culpa: ꝑseruatio in bono: vt non posset qs mortal'r peccare: ⁊ ad venialia min⁹ eum fomes inclinare. Ex quo eliciunt̄ due veritates. ¶ Vna est ꝙ in hac vita pōt hr̄i aliq̄lis pticipatio btitudinis. vn̄ hoies reputant in hac vita aliq̄leꝫ btitudineꝫ pp aliquā sil'itudinē vere btitudinis. Vnde psal. Beati imaculati in via ⁊c. Glo. Propter spem btitudinis adipiscēde in futuro. Ad Ro. 8. scribit̄. Spe salui facti sumus. Et h̄ est qđ dicit. Et vbera que suxisti. Ista vbera duo sunt. s. spes future btitudinis: ⁊ pticipatio fruitionis. ¶ Scđa veritas est: ꝙ pfecta ⁊ vera btitudo cū sit pfectō ⁊ sufficiens bonū: omne malum excludit: ⁊ oē desideriuꝫ implet. In hac vita non pōt omne malum excludi: quia multis malis vita subiacet: que non possunt vitari.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ signuꝫ diue ꝑdestinationis est audire dei vbuꝫ: ⁊ reprobatōis est nō audire. vnde dicit. Quinimo beati q audiunt verbum dei: ⁊ custodiunt ⁊c. ¶ Ratio ꝑmi ē qꝛ audire verbum dei est p effectum opis oia: que ꝯ̄riant̄ fini vltimo vincere ⁊ supare. vnde Johis. 2. scribitur. Omne qđ natuꝫ est ex deo vincit mundum. Vincere aūt mundū est tēdere in finem vltimuꝫ. Igit̄ h̄ est signum eterne ꝑdestinationis: sicut effectus est signū sue cāe. ¶ Ratio secundi est: qꝛ ad reprobationeꝫ sequtur obduratio: ⁊ nolle audire verbū dei: signū est eterne obdurationis: qꝛ aial' hō non pcipit ea: que spūs dei sunt. Jaco. ꝑmo. In mansuetudine suscipite verbum ⁊c.

¶ Quarta ꝯclō est: ꝙ p verbuꝫ diuinum custoditum tria bona ꝯsequunt̄. ¶ Primum est: custodit innocentiaꝫ a culpa ꝑseruando. vnde ꝓuer. 12. Veritas iustitie custodit viam innocentie. ¶ Scđm est qꝛ pfecte voluntatē nr̄aꝫ ꝯformat voluntati diuine. Nam voluntas diuina vult omnes hoies saluos fieri. Sꝫ h̄ docet sermo diuinus. Johis. 8. Si māseritis in sermone meo: veri discipl'i mei eritis. ¶ Tertium est: ꝙ ordinat nos in deum ſm triplicem

virtutem.s.per fidem verũ cognoscendo: per spem in bonum arduũ tendendo: p caritatẽ di uinum bonũ simplr diligendo. ¶ Primũ p batur ex eo q obs diuini sermonis est pma ve ritas: de quo Johes. Sermo tuus veritas ẽ id est de pma veritate obe. ¶ Scdm pz de spe que est respectu boni ardui. Cum.n.finis vl timus trãscendat facultatẽ humane nãe: eo q ex puris nãlibus acqri non põt: si absq doctri na verbi dei relicta fuisset: desparet obtinere hunc finem. Jdeo vt p spem in bonũ arduum tenderet: videt posse accipi: q sermo diuinus necessarius fuit. Ro.8.scribit. Quecũq scri pta sunt: ad nostram doctrinã scripta sunt. ¶ Tertium pz de caritate. Quid in tantũ ac cendit in caritate dina: sicut sermo diuinus? Tota.n.doctrina xpi ad dilectionẽ dei ordina tur et xpi. Dilectio.n.dei est finis sacre scriptu re. Et sic pz qũo sermo dinus fm triplicẽ vir tutem ordinat nos in deuz. vñ Jaco.pº. dicit Estote factores verbi rc. vnde beati q custodi unt illud.q.d. Non soluz sufficit gratiã dei re cipere: nisi receptam conseruare studeas.

¶ Feria 2ª dñice.3.qdrage. Sermo.59.

Dixerũt pha risei ad iesuz. Luc.4. Se cundũ qd dicit Ber. Ue nit enim filius dei: et tot: et tanta mirabilia opatus ẽ in mundo: vt imerito itel lectum nostrũ ab omnib⁹ vitijs mũdans reuo caret. Quis enim cogitare sufficiat qualiter de us preuenit nos: subuenit nobis: et voluit mo ri: vt nos viueremus seruire: vt regnaremus exulari: vt repatriaremus: et vsq ad seruilissi ma opa inclinari: vt constitueret nos sup omia opa nostra? Hoc eniz pgruebat nobis. Nã cũ humana natura nimiũ esset vulnerata: puta er rore discernendi: difficultate operandi: et pni tate ad maluz: et impotentia ad resistendũ: indi guum⁹ merito fideli medico: qui p nostris vul neribus medẽdis pficeret medicinã. Hoc eni fecit xps de quo ecclesiastici.27.scribit. Altissi mus de terra creauit medicinã: et vir prudens non abhorruit eaz. vnde creauit de terra.s.cor poris sui medicinã.s. sacramenta que virtutez et efficaciam habent a passione: quã ipe ptulit in corpore suo: que attulit nobis fructũ redempti onis: et efficaciam medendi languorib⁹ aĩarũ Sed vir prudẽs nõ abhorebat eã s de nouo suscipit eam. Jnsanus.n. merito reputaret in firmus: q medicinam morbi expulsiuam: sani tatis collatiuã: nãe pfortatiuã abijceret: et eam nõ sollicite custodiret. Et ideo in psenti euãgº moralr intellecto occurrunt nob in vlĩ qnatuor psideratões. Prima psideratio.

Prima psideratio est de humane nãe infirmatiõe: ibi. Quanta audiuim⁹ fa.in ca.circa quã sunt tres pclões. ¶ Prima conclo est: q in humana nã est q dam appetitus sensitiuus: qui dicit sensualitas que est corrupta per originale peccatum: et in ordinata delectatio siue libidinosa: que ex ea p cedit: de qua dicit Romanor.7. Non enim q volo bonum hoc facio: sed q odi malũ hoc facio. Quod exponit beatus Augustinus de malo concupiscentie: quod constat esse motuz sensualitatis. Motus huius sensualitatis fm impulsum fomitis tendit impetuose ad fruitio nem creature delectabilis. ¶ Secunda cõclusio est: q sanctitas vite per motus sensualitatis sepe periclitatur perducẽ tes ad peccatum: de quibus distinguit Henri cus de gandauo per gradus peccati dicens. ¶ Primo ex fomite fit motus quidam titilla tionis in carne: quem apprehendit sensus exi stens in carne: per cuius apprehẽsionẽ primo mouetur appetitus sesitiui cõiunctus motu de lectationis. ¶ Secũdo motu desiderij ad pse quenduz illud in opus. Et in hoc terminatur motus primo moti. ¶ Postea hunc motũ in appetitu apprehendit ratio simplicis intelligẽ tie: per cuius apprehensionem cõmouet volũ tas motu delectationis delectando appetitui. ¶ Quarto motu in delectatõe psentiendo rc. ¶ Tertia conclusio est: q necessarium est q hec sensualitas a fluxu concupiscẽtie restringa tur. Nam ipsa perturbat multiplr rationem. ¶ Primo.s.per collisionem multiplicium pas sionum: ¶ Scdo p vehementiã desiderior. ¶ Tertio per fallaciam circunueniendo iudi cium rationis. ¶ Quarto per sollicitudinem et distractionem temporalium bonorum. ¶ Quinto per fantasmatũ inundationem. ¶ Sexto per temptationum vehementiã. vñ celestis medicus singlis qbusdã motibus seu conturbationibus obuiantia adhibet medica menta. Unde August. Magnus venit me dicus: quia magnus vbiq iacebat egrotus.

Et h̄ est qđ dicit. Quanta audiuimus facta ⁊c.
Per capharnaū caro intelligitur. vnde Luc.
4. dicitur. Et tu capharnaū vsq̄ in celuz exal
tata es: vsq̄ in isernuz demergeris. Glo. Ex
altata es supbe resistēdo mee p̄dicationi. Et iō
maioribus supplicijs pūieris: q2 credē noluisti

Secunda consideratio.

s Ecunda cōsideratio est de spirituali
dicamie ꝯfessionū: Cū dr̄. Fac hic ⁊
in p̄ria tua. vbi occurrūt. tres ꝯ°es.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ celestis medicus ſm cō
ditionē vulneꝝ medicamenta ordinauit. Cul/
pa. n. deuz offendit: naturaz ledit: ⁊ offendēdo
deum hoies gratia expoliat: ⁊ ledendo naturā
vulnerat naturalia. His ꝯditionibus ꝯside/
ratis xp̄s ordinauit ꝯuenientia medicamenta:
que sunt sacramenta. Illa. n. deum placant: ⁊
placando faciunt ꝓpicium. Impetrant gratiā:
⁊ vestiunt hoiem spoliatuz: ⁊ hoiem infirmuz
sua curant virtute: ⁊ reparāt naturalia: in cui⁹
figura p̄ceperat Moysi deus: vt faceret tymia
ma compositum opera pigmentarij.

¶ Scd̄a ꝯclusio: cum oia sacramenta habeāt
vim placatiuaz ⁊ sanatiuā: tñ sacramentum cō
tritiōis est magis opportunū. Nam medicina
ē sūme opperatiua: qñ ē vallata quadruplici cir
cunstantia. ¶ Prima qñ est facillima. Nam
ista medicina ꝯtritionis que instituta est ad cu/
randum plagaz peccati mortalis: est facillima
Quia ſm Aug. Nihil ita est in potestate volū
tatis sicut actus eius cuius signuz est. Quia lz
aliqua creatura posset nos inducere: nulla ta/
men⁹ ꝓrsus potest nos cōpellere vel impedire
ad volendū: ⁊ q2 p actum volēdi seq̄tur attritio
Ideo nihil est sic in potestate voluntatis sicut
ꝯtritio: ⁊ sic ista medicina est facillima. ¶ Se
cundo qñ est celerrima: sic ꝯtritio q2 nō tardat
hora nec momētuz: sed in eodem tempore quo
applicatur sanat: Sicut sol emittit radiū suum.
¶ Tertio qñ est integerrima: sic cōtritio. Q2
impossibile est vnum vulnus peccati mortalis
sanari: quin oia sanentur cū gratia diuina sit in
diuisa. ¶ Quarto qñ est saluberrima: sic con/
trio. Quia non solū plagam curat: sed etiā gra
tiam: que est p̄fecta vita ꝯfert ⁊ sanitatez anime
inducit: ⁊ deinde in posteruz a peccatis preser/
uat. Psal. Sanat ꝯtritos corde: q̄ztum ad pec
catoꝝ purgationem. Et alligat ꝯtritiōes eoruz
quantum ad peccatorum preseruationem.

¶ Tertia ꝯclusio est: q̄ lz ꝯtritio sit medicina
sine qua nullo modo sanitas spūalis haberi po
test: tamen per quatuor impediri potest.

¶ Primuz est ꝯscientie induratio. Sunt. n.
alique anime dure intantū: vt sicut saxa nec cō/
punctione: nec inspiratione valeant imutari: si
cut iudei: ⁊ tales non sunt idonei ad ꝯtritionē:
sed ad reprobationē. Eccle. 3°. Cor duꝝ male
habebit in nouissimo. ¶ Sđz est ꝯsuetudo fir
mata. Consuetudo. n. peccandi in potentia ita
firmat habitum malū: vt ponat impossibilitatē
conuertēdi. Ihere. 13. Si potest ethyops im/
mutare pellez suā: ⁊ pardus varietatez suā ⁊c.

¶ Tertiuz est discensio ꝓuocata: qñ. s. est pu/
gna inter vires intellectiuas ⁊ sensitiuas: quasi
bellum intestinū: de quo apostolus. Caro con
cupiscit ⁊c. Quādo autem passiones sunt seda
te: tunc aīa est idonea ad ꝯtritionem. quia pas/
siones incitant ad contrarias delectationes.

¶ Quartū est innocētia estimata: q2 qñ aliq̄s
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno/
centē: tunc non potest ad pn̄iam flecti. Sicut i/
firmus non vult recip̄e medicinam qñ nō esti
mat se egrotū. vt pz in freneticis. Iher. 2. Di
xisti innocens ⁊ absq̄ peccato ego sum. Ideo
inquit de⁹. In iudicio ꝯtendā tecuz. De hijs
igitur dr̄. Fac ⁊ hic i p̄ria tua: quasi diceret: fa
cta tua p tuam passionē sunt in patria. i. in de/
uota mente que patria xp̄i dicitur. Nam sicut
parentes xp̄i dicuntur qui faciunt voluntatem
patris eius: sic ⁊ patria xp̄i dicitur mens deuo
ta: in qua p̄ficitur voluntas patris. vñ Matt.
13. Veniens in patriam suam docebat eos: sz
ꝓphete ꝯtradicitur. Nec acceptus ē in patria
sua: vbi hec quattuor impedimēta dominanť.

Tertia consideratio.

t Ertia ꝯsideratio est de recipientium
diuersa dispositione: ibi. Multe vi/
due: vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q̄ sollicitudo huius seculi
tollit idoneitatē dispositionis in recipiente me
dicinam. Aliud est temporalia habere: ⁊ aliud
est de hijs sollicitudines habere. ¶ Primuz
non prohibetur: quia eorum vsum non requi
rit necessitas vite: sed sollicitudo de diuitijs ⁊
amor eorum: scilicet cupiditas prohibetur. Ra
tio est: q2 sollicitudo de t̄palibus reuocat a ma
iori sollicitudie. s. de terrenis: ⁊ de ſuiēdo deo
Philip. 4. Nihil solliciti sitis. Vnde diuitie
spinis comparantur a deo: quia generant solli
citudinez cupidis. Vñ dr̄ q̄ spine suffocauerūt
verbū. Qđ intelligēduz ē: nō solū de v̄bo exte
riori: sz ēt iteriori: qđ ē inspiratio boni ꝓpositi.

Unde diuitie ⁊ voluptates: non sunt spine ſꝫ
ſe: eo ꝙ non lacerant: ſed occaſio ſollicitudinuꝫ
q̄ mẽteꝫ lacerat. Et iō ſpine dicūtur ꝓꝑ ſequē/
tem effectum. ¶ Et h̄ notanduꝫ eſt in vidua:
que ſignificat vitaꝫ ſeculi. Hec erat in ſarepta
ſydonie. Sydonia grece dr̄ venatio inutilis:
Sarepta incēdium vel anguſtia panis: q꜡ aīa
inutili venatiōi dedita. i. lucris ⁊ negocijs ſer/
uiens incēdium carnaliū voluptatū: ⁊ ſpiritua
lem anguſtiaꝫ patietur. Cui celuꝫ clauſuꝫ erat
ideſt inſtillatio diuine gratie ceſſabat. ſine qua
nihil fieri poteſt. Et p̄mittit̄ multe vidue. Ui/
duitas dicit ſceleritateꝫ: q꜡ aīa de merito pecca/
toꝝ a gratia dei deſerit̄: ⁊ ꝯſequitur eam bono
rum operum ſterilitas ⁊ viduitas propter mul
titudinem vitiorum ſuorum.

¶ Scḋa ꝯcl'o eſt: ꝙ licꝫ voluntas ſit libera: tñ
non mouet̄ ad bonū niſi motione diuina. vn/
de ap'ls: Deus eſt qui operat̄ in nobis velle ⁊
perficere. Intelligendum tñ: ꝙ q̄ꝫuis reꝫ nāˀ
lem poſſit aliquid mouere qḋ non eſt eiuſdem
nature rei mote: tñ motum nālem cauſare non
poteſt: niſi qḋ eſt aliqualiter nature cauſa: Mo
uetur eniꝫ lapis ſurſum ab hoie: qui nām lapi/
dis non cauſat: ſed hic motus non eſt lapidi nā
lis. Naturalis autē eius motus nō cauſat̄: niſi
ab eo qui cauſat naturaꝫ. Sic etiam voluntas
noſtra ꝯtingit moueri ab aliquo: qui nō eſt cau
ſa eius: ſed ꝙ motus voluntarius ſit ab aliquo
principio extrinſeco: qḋ nō eſt cauſa voluntatis
impoſſibile eſt. Uolūtatis cauſa nihil aliud eſt
q̄ꝫ deus. Hoc pꝫ ex hoc: ꝙ voluntas ē poten/
tia aie rōnalis: q̄ a ſolo deo cauſat̄ ꝑ creationē.

¶ Tertia ꝯcl'o eſt ꝙ perſeuerare in inocentia
gr̄e baptiſmalis: meret̄ idoneitatē recipiēdi ſpi
ritualem ſanationem. Nā ꝑ inocentiam ⁊ pu/
ritatem ꝯſeruat̄ ſpiritus: quē tunc aſſequimur
ſi malas cogitationes ⁊ deſideria praua in ip̄o
ſuo ortu occidamus: ne ꝑ ꝯſenſus ⁊ operatio/
nes poſſint irrumpere. Et ideo ſicut perfectiſſi
mum remedium eſt ſerpentes eijcere omnino
vel occidere: ne venena diffundant: ita praue
cogitationes in ſuo ortu ſtatim debent eijci ⁊ oc
cidi: ne in conſenſu ⁊ opus exeant. Si igit̄ ino
centiam ⁊ puritateꝫ volumus ꝯſeruare: oꝫ ocu
los quo ad ſpecies illecebroſas ⁊ ſic omnes ſē
ſus rationis: quo ad cogitationes: affectiones
⁊ conſenſus: ꝑiculoſos p̄cauere. vnde pſalm.
Perambulabaꝫ in inocentia ⁊c. Et hoc ſigna
tuꝫ eſt i Naaman: qui decorus interpretat̄: qui
ſignificat peccatorem lepra ſceleꝝ maculatum
ſed ſacramēto penitētie ab omni mentis ⁊ cor/
poris feditate purgatū: qui cōſilio puelle capte
ideſt ſuꝑne inſpirationis gr̄e ꝯmonitus ſepti/
es lauari iubetur: q꜡ baptiſmus lachrymarum
pnie ſeptiformi ſpiritu regenerat. Et caro eiꝰ
facta eſt vt caro pueri: q꜡ ex viro veteri: homi/
ni ꝯformatus eſt xp̄o hec glo. Hic. n. mundat̄
per Helyā: euꝫ q interp̄tatur dei mei ſalutare.

Quarta ꝯſideratio.

q Uarta ꝯſideratio eſt de ingratoꝝ idi
gnatiōe cuꝫ dicitur. Et repleti ſūt ira
Ubi ſunt tres concluſiones.

¶ Prima ꝯcl'o ꝙ q꜡ ſm Aug. peccatū ⁊ gra/
tia opponunt̄: ſicut lux ⁊ tenebra nō poſſunt eſ
ſe ſimul in eodem: ſꝫ mutuo ſe expellunt. In/
telligendum tamen: ꝙ in virtute duo ꝯſiderā/
tur. ſ. habitus virtutis: ⁊ actus eius. Actus au
tem peccati ſi ꝯparat̄ ad virtutē ꝓut eſt habitꝰ
quidā non pōt eam expellere: ſi ſit vnus actus
tantū. Sicut nō generat̄ habitus ꝑ vnū actum
ita nec ꝑ vnuꝫ actū oppoſitum expellit̄. Sed ſi
ꝯpat̄ actus peccati ad cauſam virtutum: ſic poſ
ſibile eſt ꝙ per vnum actum peccati alique vir
tutes que ſunt effectus gratie expellantur. Qḋ
libet enim peccatum mortale contrariatur ca/
ritati: que eſt radix omnium virtutum infuſa/
rum. Unde excluſa caritate omnes gratie ⁊
virtutes excludunt̄. Unde dicitur ꝙ volebāt
eum ducere in montem. Et eiecerunt extra ci/
uitatem: quaſi diceret: ꝙ vitia gratiam ſemper
eijciunt extra conſcientie ciuitatem.

¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ nihil adeo exce/
cat mentē: quantum peruerſitas ſtulte emulati
onis: quod fit per iraꝫ inquantuꝫ dicit. Mihi
actionem per quam deordinat hómineꝫ quan/
tum ad deum: ⁊ quantum ad proximum. vult
enim expetere per ſe vindictam. Unde ira in/
ſtabiles reddit nos ad gratiam dei. Nam gra
tia dei non quieſcit niſi in corde pacifico cuꝫ ſit
donum ſpiritus ſancti. vnde Gregori. Dum
ira animū pulſat ſancto ſpiritui hoſpicium tur/
bat: vnde Augu. O homo iram fuge: que eſt
hoſtis nature: degenerat oratiōe: excedit men
ſuram iuſtitie: amicitiam rumpit: ꝯcordiam diſ
ſipat: aufert pacem peccatoris: tollit ſubſtantiā
eternitatis. vnde iſti ſtulta emulatione excecati
legis latorem interficere volunt precipitio: qa
omnes erant ira repleti: q꜡ ſm glo. videbatur
eis ꝙ notaret eos de incredulitate. Unde ſur/
rexerunt: ⁊ duxerunt eum vſqꝫ ad ſuperciliuꝫ
montis: vt p̄cipitarent euꝫ. Glo. Non enim

salutē merent: q pellūt saluatorē de finib⁹ suis.
¶ Tertia ɔclō est: q in malefactis maloꝝ coꝝ debemus cedere malicie: pp qd iesus trāsiens per mediū illoꝝ ibat. Quia ſm Aug. Magis est cōmendanda sapia: q̄ʒ eius potentia exercenda: cuius exemplo malicie cedere debemus. Roma. 12. Non vos defendatis charissimi: sed date locum ire. Sed queritur quō ita cito elapsus fuerit de manibus eoꝝ. Dicitur q in aīa xpi fuit potentia motiua non organica que totū corpus cito mouere poterat: non motu pgressiuo partem: post partem: ⁊ ista potentia est etiam in angelo: qua potest mouere ⁊ trāsire totum corpus simul. Similr etiam erit in aīa cuiuslibet beati: non tantū: quantū ad habitum. sed quantū ad actum ſm vsus possibilitatem: qua poterit mouere corpus statī vbi vult non tamen partē post partē.

¶ Feria. 3. dñice. 3. in q̄dragesi. Sermo 60.

Respiciens iesus in discipulos suos. ⁊c. Matth. 18. Secūm qd dicit doctor sanctus correptio vtilis est: vt. s. ex rubore volūtas corrigēdi bona oriatur: si tamen est filius pmissionis qui corrigit: tunc in strepitu correptōnis forinsecus flagellante: deus in illo intrinsecus occulta ispiratiōe opat ⁊ velle. vnde Aug. Ideo est necessaria correptio: q: voluntas hoīs requirit ad hoc q a peccato abstineat: sed tñ correptio non est sufficiēs sine adiutorio dei. Quia tñ excessus aliquādo fit manifestus: quando occultus: opʒ q correctio fiat ſm modū culpe. ¶ Prima correptio scilicet de manifestis est de foro iudicij exterioris: ⁊ ptinet ad prelatum. ¶ Secūda est de occultis: ⁊ est de foro iudicij interioris. s. ɔscientie ⁊ ptinet ad confessores. Et ſm h occurrunt nobis due considerationes.

Prima consideratio.

Prima ɔsideratio est de fraterna correptiōe inq̄ʒtum ptīet ad plātos. Circa quam occurrunt sex ɔclusiones.

¶ Prima est doctrina beati Bern. dicentis. Arguere ⁊ increpare aliqñ necesse est: ferueat igitur in nobis amor iustitie ⁊ odiū iniqtatis. Nemo fratris vitia palpet: peccata dissimulet: Nemo dicat. Nūqd custos fris mei sū ego? Est enī ɔsentire: silere cum arguere possis: ⁊ scim⁹ q: sil'is pena faciētes tāgit ⁊ ɔsentiētes.
¶ Scđa ɔclō est: q fraterna correctio aliquādo est actus charitatis: ⁊ aliqñ est actus iustitie qd sic pʒ: Nā correptio delinquentis est qddā remediū qd dʒ adhiberi ɔtra peccatū alicuius. Peccatū autē alicuius dupliciter ɔsiderari potest. Vnomodo inq̄ʒtū ē nocumentū ei q peccat. Aliomodo inquantū est nocumētū alioꝝ qui ex peccato leduntur ⁊ scandalizant: ⁊ inq̄ʒtum est nocumentū boni ɔmunis: cuius iustitia p peccatum pturbatur. Sic igitur duplex est correptio delinquentis. Vna que adhibʒ remediū peccato: inquantū est malū ipsius peccantis: ⁊ ista est pprie fraterna correptio: q̄ ordinat ad emēdationem delinquentis. Remouere aūt malū alicuius eadē ratione est bonū: qua bonū eius pcuratur. Fratris bonū pertinet ad charitatem: per quam volumus ⁊ operamur bonum amico. Vnde sic patet. Quomodo correctio fraterna est actus charitatis: q: per eam repellimus malum fratris: scilicet peccatum: cuius remotio magis pertinet ad caritatē: q̄ʒ etiā remotio exterioꝛ damni. Alio modo est correptio fraterna: que adhibet remedium peccati delinquentis: ſm q est in malum aliorum ⁊ communis boni: ⁊ talis correptio ē actus iustitie: cuius est conseruare rectitudinē iustitie vnius ad alterum.
¶ Tertia conclusio est: q correptio fraterna inquantum est actus caritatis: prout dictum est ptinet ad quenlibet caritatem habentem: siue sit subditus: siue prelatus obseruatis debitis circunstantijs: vt scilicet fiat quando debet: ⁊ vbi debet: ⁊ ſm q debet: ⁊ q dispositio eorum que sunt ad finem attendatur ſm rationem finis q est bonum virtutis. Vnde. 24. questione. 4. dicitur. Tam sacerdotes q̄ʒ reliqui omnes fideles summā debent habere curam de hijs q pereunt: quatenus eorum redargutiōe aut corrigantur a peccatis: aut si incorrigibiles appareāt: ab ecclesia separentur: sed tamē correctio que est actus iustitie quo ad penam non competit subdito respectu prelati: Sed correptio inquantum est actus caritatis: q: vt sic est actus uirtutis qui debet esse debitis circūstantijs moderatus. Vnde in omni correptione: qua sub diti corrigunt prelatos debet motus conueniens adhiberi: vt scilicet cum non pteruia ⁊ duricia: sed cum mansuetudine ⁊ reuerentia corrigantur. vnde pͥme thīmo. 4. Seniorē ne

increpaueris: sed obsecra vt patrem. Re con/
clusiones comprehenduntur sub isto verbo.
Respiciens Jesus in discipulos suos: scilicet
imprimens eis modum corrigendi subditos.
Dixit simoni petro. Ostendens qualiter pre/
latus corrigere debeat subditos suos. Nam
Petrus cephas grece: qđ latine interpretatur
caput. Sequitur. Corripe eum inter te ⁊ ipsuȝ
soluȝ. Glosa. Ne publice correptus verecun/
diam ꝑdat: qua perdita in peccato remaneat.
¶ Quarta conclusio est: ꝙ in omni correctio
ne debet fieri secreta monitio. Corripe ipsuȝ in
ter te ⁊ ipsum: studens correctioni: parcens pu
dori: ne forte pre verecundia incipiat defende/
re peccatum: ⁊ ex importuna correctione credis
facere meliorem ⁊ facis peiorem: quod preca/
uendum est. Intelligendum tamen ꝙ contra
publicam correctionem peccatorum distinguē/
dum est. Aut enim peccata sunt publica vel oc
culta. Si publica: non est ei tantum remedium
adhibendum: vt melior fiat: sed etiam alijs in
quorum notitiam deuenit: vt non scandalizen
tur. Et ideo talia peccata sunt publice arguen/
da. Prime thimo. 2. Peccanteȝ coram omni
bus argue: vt ceteri timorem habeant. Quod
intelligitur de publicis ſm Augustinum. Si
vero sunt occulta: sic videtur habere locuȝ qđ
dominus dicit. Si peccauerit in te ⁊ cetera. Sȝ
quando te offendit publice coram alijs: iaȝ nō
solum in te peccat: sed etiaȝ alios offendit. De
peccatis autem occultis est distinguenduȝ: aut
est in nocumentuȝ proximorum: puta traditio
ciuitatis: ⁊ sic occulte peccans non solum in te
peccat: sed etiam in alios. Et ideo oportet sta/
tim ad denunciationeȝ procedere: nisi forte ali
quis firmiter estimaret: ꝙ statim per secretam
admonitionem posset huiusmodi malum im/
pedire. Quedam sunt peccata: que sunt solum
in malum peccantis. Unde vt fratri: sic peccā
ti subueniatur: fiat correctio secreta. Et sicut
medicus corporalis sanitateȝ inferre potest q̄ȝ
doqȝ sine alicuius membri abscisione: si tamē
non potest abscindit membruȝ minus necessa
rium: vt vita totius corporis seruetur. Ita ⁊ il
le qui studet emendationi fratris: debet si fieri
potest sic emendare fratrem quantum ad con/
scientiam: vt famam eius conseruet. Que qui
dem est vtilis ei: non solum in temporalibus:
sed etiam in spiritualibus: quia pre timore infa
mie multi retrahuntur. Unde Jherony. Cor
ripiendus est scorsum ne si soluȝ pudoreȝ ami

ferit: permaneat in peccato. ¶ Secūdo debet
conseruari fratris peccantis fama: tum q: vno
infamato alij infamantur: tum etiam q: ex pec/
cato minus publicato: alij minus prouocantur
ad peccatum. Unde dicit. Corripe ipsuȝ inter
te ⁊ illum. Uide supra.
¶ Quinta ꝯclusio est: ꝙ post secretaȝ monitio
nem debet fieri testium ꝓductio. Nam de vno
extremo ad aliud extremum conuenienter trā
situr per medium. In correctione auteȝ frater
na dominus voluit: dum peccatum est occultū
vt frater corrigat fratem inter se ⁊ ipsum solum
⁊ sic noluit publicari. Aut si est publicum: te/
stes adduci possint in medio: ponitur eorum
inductio testium: vt primo paucis indicet pec/
catum fratris q prodesse possunt: ⁊ non obesse
vt saltem sic sine multitudinis infamia emen/
daretur. Sciendum tamen ꝙ testes possunt i
duci propter tria. ¶ Primo ad ostendendum
ꝙ hoc sit peccatuȝ: de quo aliquis arguitur: vt
Jheroni. dicit. ¶ Secundo ad conuincenduȝ
de actu: si actus iteretur. vt August. dicit in re
gula. ¶ Tertio ad testificandum: ꝙ frater ad/
monens fecit qđ in se fuit. Et hoc est quod di/
cit. Si autē te non audierit: adhibe adhuc vnū
tecum aut duos. Glo. Studio corrigendi vel
conuincendi sub testibus. Augustinus. Adhi
be eum qui vult ꝓdesse ⁊ nō obesse. Hoc est si
correctionē tuam secretam nō susciperet.
¶ Sexta cōclusio est: ꝙ illi qui ita incorrigibi
les ⁊ inobedientes sunt vt dictum est: ꝙ secre/
tam correctionem: nec publicam suscipiunt: de
berēt ejci a communione fraternitatis ⁊ ana/
thematizare. Quod patet. ¶ Primo auctori
tate presentis euangelij. Si autem ecclesiaȝ nō
audierit. Scđȝ glosaȝ per obiurgationem pre
lati vel congregationis ecclesie se non correxe/
rit. Sit tibi sicut ethnicus ⁊c. idest deuita eum
sicut hereticum. ¶ Secundo probatur exem/
plo apostoli. Prime corin. 5. Qui fornicato/
rem manifestum tradidit sathane. ¶ Tertio ꝓ
batur sic: Sicut videmus in arte medendi: ꝙ
ſm iudicium artis membruȝ putridum ꝓpter
aliorū membrorum preseruationeȝ a corpore
est resecandum: sic in spiritualibus si membra
contingit esse putrida per peccatū: ⁊ alia mem/
bra corrumpentia. Unde ſm rectum regiminis
ordinē: talia membra sunt amputanda: vt que
nos potuit pudore saluari: saluetur opprobri/
is: ⁊ vt sequestrationis rubore emendetur: Sit
tibi sicut ethnicus ⁊c.

Scd̃a ꝯsideratio.

s Ecunda ꝯsideratio est de spũali cor/rectione: in q̃ȝtum ptinet in foro con scientie ad ꝯfessores: cuȝ dicit. Amē dico vobis q̃cunq̧ ⁊c. vbi sunt octo ꝯclõnes.

¶ Prima ꝯclõ est: q̧ deus ꝯtulit ecclesie cla/ues regni celoꝝ. Mat. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ¶ Unde notandum q̧ claues ac cipiuntur ad silitudinem clauium maliuȝ. Si cut enim claues materiales sunt instrumēta q̃ dam ad apiendum ⁊ claudendũ ostium: sic cla ues iste dicunt̃ q̃dam ptãs collata eccl̃ie ad api endum ⁊ claudendum hoibus regnuȝ celoꝝ.

¶ Clausura regni celoꝝ est triplex. Quedaȝ est vl̃is oium hoium non ꝑpetua: que p pctm̃ Ade facta est. Cõtra hanc sunt claues date so/li xp̃o. Alia est clausura vl̃is ⁊ ꝑpetua. s. clau/sura facta p vltimam sniam. Contra hanc non sunt claues. ¶ Tertia est ꝑticularis: sed nõ ꝑ/petua: qua q̃sq̧ sibi claudit medio tp̃e regnũ ce lorum per ꝓpriam culpã ⁊ penam illi debitã. Et contra hanc clausuram est triplex clauis.

¶ Prima est auctoritas: q̃ est in solo deo: que apit per gratie infusionē. ¶ Scd̃a est excellē tie: que est in xp̃o: q̃ apit per meritũ passionis xp̃i. ¶ Tertia ē misterij: q̃ est in p̃latis eccl̃ie.

¶ Scd̃a ꝯclõ est videre qd sint claues: ⁊ dicit̃ s̃ȝ doctores q̧ claues nihil aliud sunt: nisi que dam po^a supernãlis a deo data ⁊ infusa: nõ in nata: non acq̃sita. Qd̃ apparet. Nam sicut p̃n cipium actionum nãlium: ē nã et prin^m actio num voluntariaꝝ est voluntas. Ita principiũ actuum illaꝝ actionum: q̃ sunt supra facultatē nãe ⁊ voluntatis est po^a supernaturalis. Et ta lis est potestas clauium.

¶ Tertia ꝯclõ est: q̧ due sunt claues. s. scia ⁊ po^a. vnde glo. sup illud Mat. 16. Tibi dabo claues ⁊c. dicit. Claues dicunt̃ scia ⁊ po^a: qua dȝ dignos recipe: ⁊ indignos repellere: q: sic in foro iudiciali duo actus requirunt̃. s. discer nere cãm: ⁊ post sniare: ita est ibi alia auctori/tas discernēdi cãm: ⁊ alia sniandi. Et sicut in foro penitētiali requirit̃ duplex ptãs. Una. s. discernendi in cãe examinatione. Et hec dicit̃ scia. Alia est potestas sniandi in foro pniali in cause determinatione. Et hec dicit̃ clauis potē tie. He due claues sunt diuerse in foro pniali

¶ Quarta ꝯclõ est: q̧ claues h̃nt posse in cul/pam: q: Johis. 20. dicit̃. Quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. ¶ Item pȝ rõne: q: sacramentum pnie est remedium cõtra mortale: sicut baptis/mus contra originale. Igit̃ sicut virtute bap/tismi deletur originale: ita virtute pnie deletur mortale. Sȝ virtus pnie ꝯsistit penes claues. Igit̃ habent posse in culpam. De ista ꝯclõne sunt q̃nq̧ opiniones: q̃bus oibus dimissis ꝑ pter breuitatem: dicenduȝ est q̧ lȝ claues non habeant ad culpã posse absolutũ p modum in/strumenti. Habent t̃n posse. s. relatuȝ p coassi stentiam virtutis diē. Unde lȝ deus dimittat peccata p se ⁊ virtute ꝓpria: ⁊ p modũ auctori tatis: t̃n clauis dimittit virtute diuina eis assi stente: ⁊ remittit per modum instrumenti.

¶ Quinta ꝯclõ est: q̧ claues habēt posse: ⁊ su per penam eternaȝ: ⁊ sup culpã mortalem: q: ista inseparabilit̃ ꝯcomitantur. s. pena eterna ⁊ culpa mortalis: ⁊ illd̃ est posse relatũ vel instru mentale. Habet etiã posse super penã tempo ralem: q: vniuerse vie dñi misericordia ⁊ veri tas. Ideo in iustificatione impij: que est opus mĩe: ita remittit culpã: qd̃ t̃n non p̃tudicat ri/gori tristitie. vnde post dimissioneȝ culpe obli gat ad penam: que pena ob rigorem diue iusti tie est improportionabilis viribus nr̃is. Et iõ diuina misericordia aliqd adhuc ꝓuidit nobis ⁊ ꝯstituit in arbitrium sacerdotis: cui dedit po testatem taxandi penam: ⁊ nobis manifestãdi Dedit ei etiã ptãtem pene ꝑtem remittere vir/tute clauium: q: ei ꝯcessit thesauꝝ eccl̃ie penitē tibus coicare: q thesaurus subest clauib⁹. Igit̃ claues habent posse.

¶ Sexta conclõ est: q̧ sacerdos discrete vsus arbitrio põt ꝓ libito penam imponere. Ra/tio est. Nam sacerdos in absolutione est sicut instrumētum viuum: ⁊ non mortuuȝ. Ad de bitam aũt opationem recti instrumenti tria re/quiruntur. s. instrumēti dispositio: mãe ꝑpatio: ⁊ virtus motoris. Nã securis nõ secat nisi acu ta: ⁊ nisi habeat mãm ligneã: ⁊ nisi ab aliquo moueat̃. Silr̃ ad absolutionē sacerdotis debȝ primo ꝯcurrere recta clauiuȝ dispositio. s. q̧ sa cerdos habeat habituȝ scie cum auctoritate dis cernendi: ⁊ ptãte absoluēdi. ¶ Scd̃o dȝ con currere ꝑparatio penitentis: ⁊ h̃ est quasi ꝑpa tio mãe. ¶ Tertio debet cõcurrere virtus dei motoris: ⁊ hec virtus est interius mouēs. vñ sacerdos non põt ꝓ libito suo penam taxare: sed s̃m q̧ inuenit dispositionē in penitente: ⁊ s̃m q̧ videt deo placere. Iste sex ꝯclõnes in/nuuntur: cum dicit̃. Amen dico vobis. Que cunq̧ alligaueritis sup terram ⁊c. quasi dice/ret. Quecũq̧ discreta discussione p clauē scie

alligaueritis: ad penam temporalem sustinen/
dam pro pena eterna: que s̄m rigorem iustitie
est debita pena peccati mortalis. Talis alliga/
tio erit i celo confirmata corā deo. Et quecūqȝ
solueritis sup terraȝ. s. p clauiū potestatē: q̄ est
vis supernālis. s. a vinculo culpe: ⁊ ēt a vincu
lo pene: seu que est pars pene debite: per rela/
xationē clauiū potestate: erit solutuȝ ⁊ i celis. i.
ratam ⁊ veram solutionem habebit coram deo
¶ Septima ꝯclō est: q̄ male mouētur volen/
tes fratribus ꝯfessos teneri ad iterationem cō
fessionis. Et hic pro presenti pono cās: quare
cōfessio sit iteranda: quas ponit Henricus de
gādauo in quolibȝ suo. ¶ Prima est sumpta
ex pte ꝯfitentis: sic pctū iteꝝ confiteri est pfe/
ctionis ⁊ ꝯsilij. Ad talia aūt nō pōt aliqs obli/
gari statuto aut precepto. Ergo nemo statuto
aut p̄cepto pōt obligari ad iterum cōfitendum
peccata semel ꝯfessa. ¶ Secunda ex pte sacra/
mēti ꝯfessionis. Omnia sacramenta perfectā
habent efficaciam in causando suum effectum
sup materiam propriam dispositam ex virtute
passionis xpi. Habēs autē pfectam efficaciaȝ
in causando suum effectuȝ circa illud qd̄ semel
adhibet̄: eideȝ frustra iterato adhiberet̄: q̄ nō
restat agendum. ⁊ in h̄ etiā veritati ⁊ dignitati
sacramēti derogaret̄. Nec dȝ fieri qd̄ fit in de
rogationem sacramenti. Sed nullum sacramē
tum dȝ frustra alicui adhiberi: sed penitētie sa/
cramentum iterato necesse esset adhiberi. s. ne
cesse esset iterato eadem confiteri. ¶ Tertia ex
pte ꝯfessoris sic. Si ꝯfessio facta esset iteranda
ꝓprio sacerdoti: tunc nihil aut modicū eēt con
cessum fratribus in absoluendo: q̄ vt videtur
nō absolueret̄: nisi sub ꝯditione. s. si iterato ꝓ/
prio sacerdoti ꝯfiterent̄. Consequens falsum:
q̄ papa per p̄uilegia sua neminē intendit deri
dere. Sȝ nihil ꝯferre aut modicū: esset deridē
¶ Quarta ex pte maioꝝ sacerdotū sic. Si sta
tutum illud. Omnis vtriusqȝ sexus in suo ro
bore dȝ pmanere. Igit̄ cōfessus episcopo siue
eius penitentiario: denuo suo ꝓprio sacerdoti
dȝ ꝯfiteri: qd̄ falsum est. Si g̊ hoc nō est verū
in ꝯfessione facta ep̄o siue eius pniario: multo
magis nec in cōfessione facta dn̄o pape aut eiꝰ
pniarijs: quales sunt religiosi: q auctoritate pa
pe dicta officia exercent. ¶ Quinta ex pte sta
tuti. Statutum nō obligat quenqȝ ꝯfiteri pro
prio suo sacerdoti semel in anno: nisi hēret ali/
qua alia peccata infra illum annū. Sic igit̄ ali
qs p gratiam dei custoditus: p totū annum ab
oi pctō tam veniali: qȝ mortali: vt beata Vgo
Iste p statutum nō ꝯstringit̄ ad ꝯfitendū semꝉ
suo ꝓprio sacerdoti. ¶ Sexta ex pte pcōris.
Nullus tenet̄ ꝯfiteri nisi peccata: ⁊ nō nisi sua
s̄m illd̄ psal. Dixi ꝯfitebor aduersum me iniu
stiam meā dn̄o ⁊c. Sȝ ꝯfessus fratri oia pecca
ta: que p̄us hūit: nec erunt: nec mō sunt: q̄ ri/
te absolutus ab eo: q pōt. ¶ Item si rite abso
lutus tenet̄ iteꝝ ꝯfiteri eadem peccata ꝓprio sa
cerdoti. Aut igit̄ hȝ vt pctōr illa peccata: aut vt
nō peccator nō hn̄s pctm̄. non p̄mo: q̄ iam est
imūnis ⁊ mundus ab omni pctō. Talis autē
nō est pctōr: nec hn̄s pctm̄. Igit̄ nō tenet̄ itera
re ꝯfessionē. Uide plus in. 8°. quoli. Henri/
ci de gādauo. Et h̄ est qd̄ dicit. Si duo ex vo
bis ꝯsenserunt sup terrā de omni re quācunqȝ
petierint: fiet illis ⁊c. q. d. Si pro: q̄ due cla/
ues. s. auctoritas: ⁊ auctoritas sniandi a sum/
mo pōtifice nobis indulte: q pōt ⁊ de facto in
dulsit. Ex vobis. i. ex vestra industria. i. me/
diante assistentia dīne grē. Consenserint. s. si
decreuerint aliquē absoluere de pctis: vel liga
re ad penā tpaleȝ ꝓ pctis. postposita pena eter
na debita ꝓ peccatis mortalibus. Sup terrā
id est sup peccato ex infirmitate: vel p hoiem p
petrato. De omni re. i. de omni genere pctō/
rum. Quodcunqȝ petierint. i. de omni pro cu
ius pctōꝝ absolutōis beneficio petierint. s. ha/
bentes auctoritateȝ a papa: siue de re cōi: sicut
curati: fratres minores: ⁊ p̄dicatores: siue ex
p̄uilegio: vt alij religiosi: vt pȝ in illis sex rati/
onibus. Fiet illis a patre: in cuius solius ptāte
est absolute remittere pctā p pniam ꝯuersoꝝ.
¶ Octaua ꝯclō est: q̄ ad h̄ q̄ aliquis sit idone
us ꝓ officio clauium exercendo: virtutibꝰ pol
lere dȝ. ¶ Primo dȝ habere claritatem in co
gnitione. vnde ꝯfessor cum sit persona cois re
spectu infirmoꝝ: dȝ habere ꝓuidentiam vl̄em
que non pōt haberi absqȝ cognitione. vn̄ Au
gustinus de ci. dei. Caueat prelatus ne careat
munere scie. Opȝ. n. q̄ sciat cognoscere qd dȝ
corrigere. Nam scia est velut oculus in p̄lato:
ne erret in corrigendo. Nam isto oculo carēs
cecus est. Cecus aūt si ceco ducatuȝ p̄stet ⁊c.
¶ Scd̄o dȝ habere honestatē in ꝯuersatione.
Ratio est: q̄ dȝ alios suo exēplo informare ⁊
exhortari ad virtutes: vt bonū cōe obseruetur
Hoc aūt fieri non pōt: nisi ostendat se vt exē/
plar honeste ꝯuersatōis. vnde Greg. Mun
dus dȝ esse a vitijs: q curat aliena corrigere.
Nequaqȝ. n. maculā in mēbro ꝯsiderare pōt
oculus: quem puluis generat: ⁊ subiectas sor/
des tergere nō valent manus: q̄ lutum tenēt.

¶ Tertio dꝫ habere strēnuitatem in defensione: vt ꝓpter mortis ꝑiculuꝫ non timeat defendere rempu. qꝛ bonum cōe diuinius est bono ꝑuato. Eccli. 2. dicit. Curam illoꝝ habe: ꝛ sic ꝯsidera vt leteris ꝓpter illos: ꝛ ornamētuꝫ gratie accipias. Et h̄ est quod dicit. Ubi duo vel tres ꝯgregati sunt in noīe meo ꝛc. q. d. Ubiqꝫ scilicet in quocunqꝫ p̄lato. Duo. i. caritas dei: ꝛ dilectio ꝓximi: vel tres. s. claritas in cognitione: honestas in cōuersatione: ꝛ strēnuitas in defensione. Cōgregati sunt: nō in augendis diuitijs: sicut cupidi. nō in cubilibus ꝛ impudicitia: sicut luxuriosi. Sed in noīe meo. i. ad salutē ꝓpriā vel alienaꝫ q̄rendaꝫ: ꝛ glīaꝫ nois mei manifestandam. In medio eoꝝ ego sum. s. ꝑficiendo idoneitatē mediātibus hijs in regente: vt idoneus hijs effectus: subditos vtiliter valeat gubernare. Ex hijs igit oībus elicitur vnuꝫ documentū: ꝙ qꝛ iste claues sunt ab īfinita dei bonitate collate. ꝛ thesaurus penitē tibus dispensandus fit infinitus ꝑꝑ meritum passionis xp̄i: q̄ erat in īfinituꝫ acceptissima ꝛ ꝓ oībus sufficientissima: relinquit ꝙ dispēsator in dispēsando debeat esse mitissimus. Ita tamen ꝙ spiritu discretiōis non patiat succumbere iustitie metas. vnde Crisost. Si erraui mus aliquando paruas penitentias iniungendo: nonne melius est de mīa reddere rōnem: q̄ꝫ de austeritate. Ubi paterfamilias largus ē non dꝫ esse tenax dispensator. Si deus benignus est: vt qd sacerdos austerus? vnde Petrus huiusmodi affluentiā largitatis volēs experiri: sub forma austeri ponit mensurā septeni numeri larguati remissionis: ad saluatoreꝫ accessit dicens. Domine quotiens peccabit in me frater meus: ꝛ dimittā ei? ꝛc. vnde petrus habuit hunc numeꝝ remissionis. Dicendum ſm glo. ꝙ forte hūit ex eo ꝙ dicit geñ. 4. Septies dabit vltio de capu. Igit per locum a cōtrario si septies puniendus qs ꝛ septies dimittendus. Uel forte ex eo qđ habet ꝓuer. 24. Septies ī die cadit iustꝰ ꝛ resurgit. vl' forte ꝑꝑ pctā septē mortalia. Johēs igit volēs euꝫ īformare de īfinita affluētia largitatis dīne misericordie dixit. Non septies: sed septuagesies septies: quasi dicat ſm glosam quocunqꝫ genere peccati. ꝛ quotienscunque peccauerit. Dimitte: vel ſm Iheronymum dimittas in die: quotiens homo posset peccare.

¶ Feria quarta dñice. 3. q̄drā. Sermo. 61.

Accesserūt ad ihm ab iherosolimis scribe. ꝛc. Mat. 15. Secūdū ꝙ dicit beatus Greg. Propriū est errogantiū mala subditorum dure obiurgādo increpare: nunqꝫ autem bona eoꝝ laudādo ꝯfirmare. Semper inuenire optant qđ increpando rigide feriant. Unde scriptū est in ore stulti virga superbie: qꝛ videlicet ꝑcutere rigide scit: sed cōpati humiliter nescit. Hij ſm glo. plus zelant transgressorē humanaꝝ tarditionū: q̄ꝫ diuinoꝝ p̄ceptoꝝ: plus decretaliū: q̄ꝫ euangeliorum plus consuetudinū: q̄ꝫ vtilitatū. Et iō supsticiose alioꝝ facta reprehendunt: vt maioris ꝑfectionis in opinione hominuꝫ habeantur. Sꝫ qꝛ diuersimode diuersi xp̄ꝫ sequebant. s. aliq vt cum obseruarēt. alij vt ab eo nutrimentū haberent. ꝛ alij vt doctrinā salutarē ab eo reciperēt. ¶ Primi fuerunt scribe ꝛ pharisei. ¶ Scđi turbe. ¶ Tertij discipuli. Igit ꝓ nostra vtilitate hos tripl'r aggredit in presenti euangelio.

Prima consideratio

Circa primā considerationem que est de sup̄stitionis phariseoꝝ refutatione cum dicit. Accesserunt ad ihꝫ ꝛc. Ubi occurrunt sex ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯclo est videre qd sit lex. Et dicitur ꝙ lex est quedaꝫ regula ꝛ mensura actuū rationis: ſm quā inducit aliquis ad agendū: vel ab agēdo retrahit. Qđ aūt sit actiuū nominis patet. Nam ad legē ꝑtinet p̄cipē: ꝛ ꝓhibere: sed hoc pertinet ad rationē. vñ lex dicit a ligando: qa obligat ad agendū secundū dictamē rationis cuius est ordinare ad finem actus humanos cū sit regula ꝛ mensura eorūdem.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ multiplex est lex. s. lex eterna: lex nālis: lex humana: lex fomitis: lex moysacia: ꝛ lex euāgelica: de qbus pertranseo.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ ad directionem humane vite necessarium est habere legeꝫ dīnam. Qđ patet duabus rōnibus. ¶ Prima est: qꝛ per legem dīnaꝫ dirigit hō ad actus ꝓprios in ordine ad vltimuꝫ finem. Sed qꝛ vltimus finis beatitudinis excedit ꝓportionem nālis facultatis humane: ideo necessarium fuit: vt supra legem nālem ꝛ humanam: homo duceret ad suum fineꝫ lege diuinitus data. ¶ Scđo ꝓpter incertitudinem humani iudicij: p̄cipue de rebus ꝯtingentibus ꝛ ꝑtinentibus. Contingit

enim de actibus diuersoꝝ esse diuersa iudicia:
ex qbus cause diuerse ⁊ leges ꝯtrarie ꝓcedunt
vt ergo homo absq; omni dubitatõe scire pos/
set quid sit agendum ei: ⁊ qd vitandum: neces
sariu; fuit: vt i actibus ꝓprijs dirigeret̃ p le
gem diuinitus datam: que nonpõt errare.
¶ Quarta ꝯclõ est: q̃ fm q̃ dicit phs p° rhe.
melius est oĩa ordinari lege: q̃ dimittere iudi
cium arbitrio. Ratio est duplex. ¶ Prima ẽ
q2 facilius est inuenire paucos sapientes: q suf
ficiunt ad rectas leges ponendas: q̃ multos:
q requirerent̃ ad recte iudicandũ de singulis.
¶ Scd̃o q2 illi q leges ponunt ex multo tpe
ꝯsiderant qd lege ferendum: sed iudicia de sin
gulis factis fiunt ex cordibus subito exortis.
Facilius aũt ex multis ꝯsideratis põt hõ vidẽ
quid rectum sit: q̃ solum ex aliquo vno facto.
¶ Quinta ꝯclõ est. Scd̃m Isido. ideo facte
sunt leges: vt eaꝝ metu humana coerceret̃ au
dacia: tutaq; sit inter improbos ⁊ in ipis ꝓbis
formidatio: refreneturq; nocendi facultas.
¶ Unde nota q̃ Isido. legis pfectionẽ descri
bit dicens. Erit lex iusta: honesta: possibilis
fm nãm: fm ꝯsuetudinem patrie: loco: tpe cõ
ueniens: necessaria: vtilis: manifesta quoq; :
ne aliqd per obscuritatẽ in errore ꝯtingat: nul
lo modo puato ꝯmodo: s; cõi vtilitati ꝯscripta
¶ Sexta ꝯclõ est: q̃ rectores multitudinis nõ
põt in legib9 dispẽsare. Lex. n. instituta est ꝓ
cõi vtilitate fm Isid. Sed cõe bonum nõ d;
intermitti ꝓ bono puato alicuius psone. Isti
aũt figurant̃ nobis: cu; dicitur. Accesserũt aũt
ad ihm ab iheroso. scri. d. Quare discipli tui
transgrediunt̃ traditões senioꝝ. q. d. non ob/
stantibus nostris puilegijs: op; ⁊ volum9: vt
etiã obligamini ad traditões nr̃as. Intelligẽ
dum q̃ eoꝝ traditões erant defectuose in tri/
bus: tum q2 supstitiose: tum q2 erant simulato
rie: tum q2 in se includebãt impietatẽ. Supsti
tio ostendit̃ in h: q2 arguebãt discipulos i mo
dicis: ⁊ ipi rei erant in multis ⁊ magnis. vnde
Mat. 7. Quid vides festucã in oculo fr̃is tui
trabẽ in oculo tuo nõ ꝯsideras? ¶ Item sup/
stitio est alioꝝ magna minima facẽ: ⁊ sua pua
magna reputare. ¶ Item supstitio est illd̃ qd̃
licitũ est: q̃si nõ liceat rephendere: vt sic maio/
ris pfectõis in reputatõe hoium habeat̃. vnde
pharisei ⁊ scribe quasi rõne scie ⁊ religionis.
Ab iherosolimis. s. pp loci solẽnitatem. Po
testatem arguendi hñtes ⁊ zelũ legis. Et sic in
eoꝝ accessu simulatõis exhibet̃ psumptio. Ac

cesserunt ad ihm: ad arguendũ discipulos: vt
quasi amici nollent in publico arguere discipu
los corã turba: sed magr̃o dicere in puato di.
Quare discipuli tui: quoꝝ culpa in te redũdat
q2 nõ corrigis. Trãsgrediunt̃ traditões senio
rum: quas op; seruare: q2 in antiqs est sapia.
Job. 12. Non. n. lauãt manus suas cum pa/
nem manducãt. Beda. Manuũ suaꝝ baptis/
mata puant: q suoꝝ cordiũ sordes abluẽ negli
gunt. Et iõ supstitio ⁊c. traditio erat impieta/
tis: q2 docuerunt filios melius facere offeren
do: q̃ egenis parentibus subueniendo. vnde
saluator hoꝝ traditionem aggredit̃ tripl'r.
¶ Primo. s. supstitionẽ ⁊ errore; ꝯfutat. vñ
textus. Ipse aũt respõdens. Non directe pp
eoꝝ indignitatẽ: s; p ꝯriam q̃stionem ⁊ argu
tionem confutans eos ait illis. Quare ⁊ vos
transgre. man. dei pp tradi. v. Obedire op;
deo magis q̃ hoibus. Actu. 4. Nã; d̃s dixit
Hic refutat impietatẽ traditionũ eoꝝ auctori
tate Moysi. Na; deũs dixit exo. 20. Hono/
ra patrem tuũ ⁊ ma. tu. necessaria eis dando.
Uos aũt dicitis. In traditiõe impietatis alios
instruẽdo: euacuãtes legẽ diua; de honore pa
rentũ. Quicunq; di. ⁊c. Ihero. Precepit d̃s
penurie parentũ ꝯsulẽs: vt filij eos in necari/
is honorarẽt. Hanc legẽ pharisei s̃uerterunt
di. Filios melius facẽ offerre: q̃ parentibus
s̃uenire. Et sic oblatio filioꝝ tẽdebat in lucꝝ
sacerdotũ. Et ita irri. fe. man. dei. s. de sustinẽ
dis parẽtib9. Propter tra. ve. q̃ fuit vr̃e aua
ritie. Ypocrite: h refutat eoꝝ traditione; pp si
mulationẽ p auctoritatẽ If. q̃ ad tria. ¶ P°
quo ad sil'ationem oris: quia labijs tm̃ orant.
¶ 2° quo ad elongatõe; cordis: q2 lõge cor eo
rum est. ¶ 3° quo ad frustrationẽ mercedis:
q2 sine cã colũt me. Dicit igit̃. Ypocrite: q. s.
tm̃ curat de exteriori lotõe. Bñ ꝓphe. de vob
Ysa. Hic ppl's la. me ho. s. vbo: nõ facto: fi/
ctione: nõ vitate. Cor aũt eoꝝ. i. recordatio eo
rum q̃ ad memoriã: intẽtio q̃ ad intellectũ: di/
lectio q̃ ad voluntatẽ. Longe est a me. Psal.
Obliuioni dat9 su; tanq̃; mortuus. Sine cã
eterne mercedis. Colunt me: q2 tm̃ simulato/
rie doctrinas exterius. Docentes: q̃tum ad
credenda. Mandata: q̃tum ad agenda ꝯtẽni
tis. Et ꝯuocatis. h ꝯfutat traditionẽ supstitõis
di. Et ꝯuocatis tur. p phariseos deceptos.
Dixit eis. Audite: voce obediẽdo. Et itelligi
te: adiscẽdo vitatẽ. Nõ qd̃ in. in os co. ho. i.
f; Criso. qd̃ itrat in os corpis: nõ coignat aia;

Sed qđ ꝓcedit ex ore dei .i. cordis. Hoc coin
quinat hoiem: vel aliter: q2 sordes corporales
nõ coinquinant spũaliter. Ideo non est curandũ
vtrũ lotis vel nõ lotis manibus: corporalis ci-
bus accipiat. Criso. Videmus multos cũ in
trant ecclesiam lauantes manus ⁊ os. Qualr
aũt meditatu afficiant aiam: curam nullam ha
bentes. Sordes manuũ sunt rapina ⁊ homici
diũ. Sordes oris maledictio ⁊ blasphemia.

Secunda consideratio.

S Ecunda ꝯsideratio est de peccatorũ
comminatione: ibi. At ille respõdẽs
ait: vbi occurrunt octo cõclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ deus est causa vniuer-
salis oiũ creaturaꝝ: q2 ꝓpria actio ipsius dei ẽ
creare. Naz opz vniuersales effectus i vles ⁊
ꝑores causas reducere. Inter oẽs aũt effectus
vniuersalissimuz est ipsum esse. Unde opz ꝙ
sit ꝓprius effectus ꝑme ⁊ vlissime cause que est
ds. Unde dr in libro de causis: ꝙ nec intelli-
gentia: nec aia ꝗtumcunqz nobilis dat esse ni
si ꝗtuz opat opatione dina. Producere autez
esse absolute: nõ inqtũ est hoc: vel tale perti
net ad ratione creationis: quare creatio est pro
pria actio dei. vnde Aug. de natura boni. Sũ
muz bonum quo supius non est. deus est: Ac
ꝑ hoc incõmutabile bonũ. Et ideo vere eternũ
⁊ vere imortale: cetera vero bona non nisi ab
illo sunt. Et sequit. Oia fecit. Et q2 ex nihilo
fecit mutabilia sunt: tñ potẽs est vt posset etiam
de nihilo .i. ex eo ꝙ oino non est bona facere:
magna ⁊ parua: celestia ⁊ terrestria: spũalia ⁊
corporalia. Sequit igit ꝙ ꝯmendemus bona
q2 dignuz est: vt deo auctori attribuam9. Ois
vita: omnis potentia: ois virtus: ois salus:
omnis memoria: ois intellectus: ois tranqlli-
tas: ois copia: ois pulchritudo a dño deo sunt
quibus bonis oibus si male vti volueris: diui-
no iudicio penas subibis.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ deus nõ est causa culpe: sz
pene. Naz malũ qđ in defectu actionis cõsistit
semꝑ causatur ex defectu agentis. In deo autẽ
nullus defectus est: sed summa ꝑfectio. Unde
maluz qđ in defectu actiõis causat non reducit
in deum sicut in causaz. Sed malum qđ in cor
ruptione aliquaꝝ reꝝ ꝯsistit reducit in deum:
sicut i cãz. vnde deus est actor mali: qđ est pe-
na: non actor mali qđ est culpa. vnde Ioh. p°.
Omnia ꝑ ipsuz facta sunt: ⁊ sine ipso ⁊c. Ubi
Aug. dicit: ꝙ ꝑ nihil potest intelligi peccatum
qđ factum est sine eo. Qđ autẽ peccatũ sit nihil
pz: q2 nihil est ꝑuatio in eo q dz habere bonum
vz in ꝑuationibus corporalibus. Priuatio aũt
sicut cecitas est ꝑuatio visus: non in omni par-
te corporis: sed in ea parte que est apta nata ha
bere visum sicut in oculo: ita peccatũ est ꝑuatio
iustitie. Non in omni creatura: sed in creatura
rationali: que est apta nata hre: ⁊ tenet habere
iustitiaz: ⁊ inquantũ est ꝑuatio nihil est. Unde
Augu. Peccatum nihil est: ⁊ nihil fiunt ho-
mines cum peccant: quia licet aliquid sint in eẽ
nature: nihil sunt in esse gratie.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ culpa plus hz de ratione
mali ꝗz pena sensibilis: siue q̃ est in priuatione
corporaliũ bonoꝝ: sed et vliter accipiendo pe-
nam: sz ꝙ est ꝑuatio gre ⁊ glie. Rõ duplex ẽ:

¶ Prima ẽ q2 ex malo culpe fit aliqs malus:
non aũt ex malo pene. vnde Dyoni. Puniri
nõ ẽ malũ: sed fieri pena dignuz. ¶ Scdo q2
deus est auctor mali pene: non aũt mali culpe:
q2 maluz pene ꝑuat bonuz creature: siue accipi
atur bonũ creature a deo creatũ sicut cecitas pri
uat visuz: siue sit bonũ increatũ: sicut est caren
tia visionis diẽ: ꝑ quã tollitur bonũ increatum
creature. Malũ autem culpe opponit in bono
creato. ꝯriat eiz ipletiõi diẽ volũtatis: ⁊ diuino
amori quo diuinuz bonũ in se amatur.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ diabolus directe nõ est
causa hoi ad peccandũ: q2 ꝓprium ꝑncipiũ act9
peccati est voluntas. q2 oẽ peccatũ est volunta
riũ. vnde nihil directe põt esse causa peccati: ni
si qđ potest mouere volũtatem ad peccandum.
Volũtas autez vno modo mouet ab obiecto:
sicut dicitur ꝙ appetibile apphensuz mouet ap
petitum. Alio modo ille q proponit ⁊ offert hu
iusmodi obiectũ. Tertio modo q suadet obie-
ctuz ⁊ ꝓponit habere rationez boni. Primo
modo res exterius apparentes mouent volun
tatem ad peccandũ. Scdo modo ⁊ tertio modo
põt diabolus ⁊ homo incitare hoiez ad peccan
dũ: sz nullo istoꝝ triuz modoꝝ põt aliqs dire-
cte esse causa peccati. Igit sola voluntas directe
est cã peccati. vnde Aug. Nulla alia re fit mẽs
hois serua libidinis: nisi ꝓpria voluntate.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ oia q̃ sunt a deo planta
ta ⁊ radicata sunt: mediãte acceptione stabilita.
Dañ. xj. Stabit de germine radicis eius plan
tatio: sed ea q̃ non sunt a deo eradicabunt. Sa
pietie. 4. Adulterine plãtatiões nõ dabunt ra
dices altas. Seqtur ⁊ a nimietate ventoꝝ era
dicabunt. Plãta ꝗto profundius imittit radi-
ces: tanto altius surgit: ⁊ ecõuerso. vnde dicit.

omnis plantatio: quasi dicat apprehendendo
has quinq̧ conclōnes. Omnis plantatio pa/
tris radicabit: sed quam nō plantat eradicabit
.s. a fundamento xp̄o: per reprobationem a fi
delibus: per ꝑsecutionem a terra viuentiū per
ꝑuationez. vnde Criso. Que sunt pene .s. a re
gno eijci: ⁊ in ignem mitti.
¶ Sexta ꝯclō est: ꝙ hoies ꝑ peccatum conse/
quuntur mentis cecitatem. Nam merito pec/
catoꝝ obnubilari in mente ꝑmittuntur. Nam
excecauit eos malitia eoꝝ. Sapien. 2. Intelli
gendū tamen ꝙ sicut cecitas corporalis est pri
uatio visus ⁊ eius qd̓ est ꝑnm corporalis visio
nis: ita cecitas mentis ꝑuatio eius qd̓ est ꝑnm
spiritualis visionis siue intellectualis. Quod
ꝑncipium est triplex. ¶ Unum est lumen na
turalis visionis: ⁊ h̓ nunq̧ ꝑuatur ab anima.
Impedit tamen quādoq̧ a ꝓprio actu ꝑ im/
pedimenta virium inferioꝝ: qbus indiget hu
manus intellectus ad intelligendū: sicut pꝫ in
furiosis. ¶ Aliud est lumē habituale nālī rōi
supadditum. Et h̓ qdem lumen interduꝫ ꝑua
tur ab aia. Et talis ꝑuatio est cecitas: q̄ est pe/
na: s̓m qd̓ ꝑuatio luis grē q̄dā pena ponitur.
¶ Tertiuꝫ est aliqd̓ intellectuale lumen: ꝑ qd̓
hō intelligit alia. Tali qdem ꝑnº intellectuali
mens hois pōt intendere: ⁊ non intendere: ⁊
isto modo cecitas mentis est peccatum.
¶ Septima ꝯclō est videre quō deus est cau
sa excecationis. Excecatio .n. duo importat.
¶ Primū est motus animi inherentis malo
⁊ auersi a diuino lumine. sic deus nō est cā exce/
cationis. ¶ Scdꝫ est subtractio gratie: ex qua
sequit ꝙ mens diuinitus non illuminat ad re
cte videnduꝫ: ⁊ cor hois non emolliatur ad re
cte viuenduꝫ sic deus est causa excecationis.
¶ Nota ꝙ deus est causa vniuersalis illumi/
nationis: sicut sol. Aliter tamen: qꝛ sol illumi/
nat oia p̄ter oppositiōes: obstacula: vt patet in
clausura fenestre: vbi tenebraruꝫ causa non est
sol: sed claudens fenestrā. Deus aūt ꝓprio iu
dicio lumen gratie nō imittit in illis: in qbus
obstaculum inuenit. vnde causa subtractionis
non tm̄ est ille: q ponit obstaculum: sed etiā d̓s
qui suo iudicio gratiam non apponit. Etiā sic
deꝰ est causa excecatōis. Et h̓ est qd̓ dicit. Si/
nite eos .s. abire in p̄cipitiuꝫ damnatōis: qꝛ in
digni sunt reuocatōe: qꝛ obstinati sunt sua cru
delitate. Ceci sunt: in se. Et duces cecoruꝫ: in
alioꝝ regimine. Ys. 55. Speculatores eius
oēs ceci sunt. vñ Raba. Ceci qdeꝫ sunt .i. mā
datorum dei priuati lumine. Et duces: qꝛ ali/
os in precipitium trahunt.
¶ Octaua ꝯclō est videre quomō excecatio or
dinatur in damnatione. Nam excecatio est qd̓
dam p̄ambulum ad pctm̄. Peccatum autē ad
duo ordinatur. Unum aūt per se .s. ad ꝑuatio/
nem. Aliud autē ex dei miserentis ꝓuidentia
ad sanationem: inq̄ʒtum ꝑmittit deus aliquos
cadere in pctm̄: vt peccatum suum cognoscen/
tes: humilient ⁊ ꝯuertantur s̓m Augu. vnde
excecatio ex sui nā ordinatur ad damnationeꝫ
eius: q excecat: ꝓpter qd̓ etiam ponitur repro/
bationis effectus. Sed ex diuina miseri cor/
dia excecatio ordinatur ad tp̄s medicinalr̓ ad
salutem eoꝝ: q excecantur. Sed hec mīa non
oibus excecatis impēditur: sed soluꝫ p̄destina
tis: qbus omnia ꝯparantur in bonuꝫ. Ro. 8.
Unde q̄ʒtum ad quosdaꝫ excecatio ordinatur
ad sanationeꝫ: q̄ʒtum ad alios ad damnationē
Et h̓ est qd̓ dicit de illis. Cecus aūt. vt p̄latus
si ceco .i. subdito ducatum p̄stet. Ambo in fo/
ueam cadūt .i. in foueā pene eterne. vñ Gre.
Cum pastor ꝑ abrupta vitioꝝ gradit: necesse
est vt grex in p̄cipitium trahatur. vnde Ber.
Ridiculosa res est ꝑmo magis ꝑiculosa. Spe
culator cecus: doctor inscius: p̄cursor claudus
prelatus negligens: p̄co mutus. Sꝫ Men. si
cut claudi volunt preire: ita fatui preesse.

Tertia ꝯsideratio.

Ertia ꝯsideratio est de discipl̄oꝝ in/
a structione. vbi notāduꝫ ꝙ in discipu
lorum instructiōe tria facit. ¶ Pri
mo dissuadet gulositateꝫ. ¶ Scdo docet oris
refrenationeꝫ. ¶ Tertio ꝑsuadet cordis custo
diam. ¶ Primo nanq̧ dissuadet gulositateꝫ
dicens. Omne qd̓ intrat in os ⁊c. Appetitus
victualium datus est nob ꝓ corpore: vt susten
temus nām: ⁊ possimus durare in s̓uitio dei:
⁊ multum mereri: ⁊ moderatus: ⁊ ꝑcus victꝰ
⁊ vniformis diutius nām ꝯseruat: duꝫ nō op
primit vires: sed reficit: ⁊ sanitatem cōseruat.
vnde Ber. Non sapores: sꝫ fames excitet ap
petitum in hijs oibus: non q̇ voluptas: sed q̄
necessitas reqrit. vñ gula est vitium ꝑiculosuꝫ
qꝛ oia nālia: suꝑnālia: gratuita: ⁊ etiā bona for
tune ꝯsumit. Ipsa .n. est radix oium maloruꝫ
qꝛ ꝑmoꝝ parentum trāsgressionis etiā dispo-
nit ad alia peccata. vnde Gre. Dñante gule
vitio ꝑ carnis ꝯcupiscentiam simul oēs virtu-
tes obruūtur. Et h̓ est qd̓ dicit. Omne qd̓ os
intrat: in ventrem vadit: ⁊ secessum emittitur

quasi diceret cibus inordinate sumptus vt di-
ctum est: discretionis rōem obnubilat: memo
riam ꝯfundit: ꝛ diuersis infirmitatibus affli-
git: ꝛ morte͂ ꝓcurat aīe ꝛ corporis. Eccl'ia. 7.
Propter crapulam multi ꝑierunt. Qđ intrat
in os corporis: corrūpit spūalia: ꝛ in ventre͂ va
dit: fomitem nutrie͂do; ꝛ mittit in secessuꝫ eter
ne dānationis. ¶ Scđo docet oris refrenati
onem di. Que aūt ꝓcedunt de ore. Naꝫ in mł
tilogo nō deest pctm̄. Hoc. n. pctō ꝓnitꝰ est
ille diues epulo: q inter ꝯuiuia linguā resoluit
in mltiloqum. vn̄ punitus est in linguā in in-
ferno: vt in quo qs peccat: i illo puniat. vnde
Gre. Sicut malus aer assiduo flatu tractus:
inficit corpus: ita ꝑuersa locutio assidue audita
infirmoꝝ inficit aīum: vt incalescat delectatōe
praui opis: assidui iniqtate s'monis. Et nota
ꝙ nō est idem mentiri ꝛ mendaciū loq. Men
tiri. n. e͂ loq ꝯ͂ id: qđ sentit qs aio: ꝛ sane aliqn̄
veꝝ dicens. Verax nō est: q2 ꝯ͂ ꝯsciaꝫ loquit.
Mendaciū vero est significaꝰ vocis cum inte͂
tione fallendi. Ut igit mendaciū sit: ne͂ce est vt
falsitas sbsit: ꝛ ꝯ͂ ꝯsciam dicat. vn̄ Au. Uerb
vti ad id ad qđ nō sunt instituta: pctm̄ est. Sꝫ
sermo datus est: vt ꝑ isto fint mutue volūtates
Ideo magna abusio est vti fallaciter sermone
Et iō saluator docet multiloqum discipl'os de
clinare di. Que aūt ꝓcedunt de ore: de corde
exeunt. Et illa coinqnant hoiem. s. verba me͂
dacij in corde fabricata ad decipiendū: talia co
inqnant. i. maculāt. s. hoiem: facientes ip̄m re
um ac ꝯdigna pena dignum. ¶ Tertio ꝑsua-
det cordis custodiā di. De corde. n. exeūt ꝛc.
ꝛ ea sunt: q̄ coinqnant hoiem. s. v'ba me͂dacij
¶ Ubi nota ꝙ impuritas vniuscuiusqꝫ rei in
hoc ꝯsistit: ꝙ rebus villoribus imiscet. Non
enim datur arge͂tum ipurius: si auro imisceat
ꝑ qđ melius reddit: sed ex ꝑmixtōe plumbi.
Manifestum est aūt ꝙ hō est dignior in oībꝰ
creaturis: ꝛ iō impurius reddit ex h̄ ꝙ īfalibꝰ
se subijcit ꝑ amorem. A qua spuritate ꝑ ꝯ͂rium
motum purificat: dum. s. tendit in id: qđ est su
pra se. s. in deum. In q̄ motu fides est primuꝫ
ꝑnm. Accedentes aūt ad deum opꝫ credere.
Hebr. xjo. Et iō primuꝫ ꝑnm purificatōis cor
dis est fides: q̄ si ꝑficiatur ꝑ caritatem formatā
ꝑfectam purificatōem cāt. vn̄ Mat. 5. Beati
mundo corde. Iheronymus ibidem. Beati
mundo corde: q̄s nō arguit ꝯscia peccatoruꝫ ꝛ
im̄undicia. ¶ Et nota ꝙ immundicia detestā
da est ꝑꝑ qnqꝫ. ¶ Primum est dignitas aīe:
quam peccatum inqnat: que est imago dei.
¶ Scđm est difficultas redeūdi: quia postqꝫ
prius hō peccauit: nullus purus homo a pecca
to ꝑfecte purgatus est: vt dignus esset videre
faciem dei: donec xp̄i sanguis effusus est: quo
ista purgatio est. ¶ Tertium est eius vtilitas
qđ pꝫ per h̄: q2 dn̄s imundiciam corporalem
nō reputat in ꝯparatione imundicie spiritua-
lis: vt pꝫ h̄. De corde exeunt cogitatōes male.
He sunt q̄ coinqnant hoiem ꝛc. ¶ Quartuꝫ
est ꝙ dn̄s nō hꝫ ita bonum amicum: queꝫ non
odiret ad mortem eternā ꝓpter maculā vnius
peccati mortalis. Eccl'ia. 12. Altissimus odio
hn̄t pctōres. ¶ Quintū est ꝙ maculat ꝛ detur
pat reꝫ: io quam cadit. Qđ nisi virtute diuina
amoueatur: ꝑdita est. Et ideo hanc cordis im
mundiciam saluator reprehendit di. De corde
exeunt cogitatōes male. ¶ Nota arguendi sūt
ex hac s̄nia qui cogitatones a diabolo imitti pu
tant: ꝛ non ex ꝓpria nasci voluntate. Potest
enim diabolus esse intentor: nō actor malaruꝫ
cogitationum. Si aute͂ ille q semꝑ in insidijs
positus leuem scintillā cogitationum malaruꝫ
inflāmauerit: non debes ex h̄ eum opinari se-
creta cordis nostri posse rimari. Sicut. n. đs
dedit voluntati dominium: q2 volūtas est do
mina sui actus. Cui voluntati sola diuina po-
tentia ꝑsidet. Sic eius cognitioni dedit scire se
cretum: cuius secretum nō penetrat: nisi diuia
sapia. Sꝫ ex signis interioribus vel exteriori
bus quādoqꝫ cognoscit. Sed q2 ex cogitationi
bus ꝓueniunt mala opa ꝛ mala verba s'ꝫ glo.
ideo addit. Homicidia: per qđ accipit omne
nocumentuꝫ: qđ directe persone ꝓximi infert
Exo. 20. Non occides. Adulteria ꝛ fornica-
tiones: ꝯtra illud. Non mechaberis. Furta:
cōtra illđ. Non furtū facies. Falsa testimonia
ꝯtra illud. Testis falsus nō erit impunitus.
Prouer. 19. Blasphemie: ꝯtra illđ leuiti. 20.
Educ blasphemuꝫ foras. vnde additur. Hec
autem sunt: que coinquinant hoiem. i. impuꝝ
ꝛ imundum reddunt coram deo. Et s'm glo.
q2 huiusmodi verba dn̄i occasionem ex phari
seorum nequitijs sumpserunt: q traditiones
suas diuinis ꝑceptis prescribebant. Conueni
enter elimiat ꝑmisse traditōis icōueniētiaꝫ d.
Non lotis manibus manducare ꝛc. Criso.
Non dixit escas in lege ꝓhibitas manducare:
non coinqnat hoiem: ne eis possent ꝯ͂dicere
testimonio legis se munientes. Sed cōcludit
illud de quo erat mentio.

¶ Feria qnta dñice. 3. quadra. Sermo. 62.

Urgens iesus de synagoga ꝛc. Luc. 4. Secundū quod dicit beat⁹ Ber. Difficilis ꝓrsus res ē: et soli diuine voluntati possibilis: susceptuʒ semel a seruitute peccati de iugo excutere: qm̄ q facit peccatū: seruus est peccati. Nec est iā liberari: nisi in manu forti. Sicut enim sunt peccata minima: mediocra ꝛ magna: sic est etiam misericordia pua: mediocris: ꝛ magna. Magn⁹ ergo peccator magna misericordia opus habet vt vbi supabundauit delictum: supabundet et gratia. Sic patet in euangelio. de socro Simoni que. te. ma. feb. i. peccatis: ꝛ iō indiguit magno misericordie medicamento. Et ſʒ hoc euangelium pōt moraliter sic exponi. Anima infirma ꝑpter peccatū in infusione diuini luminis se febricitantē cognoscit. i. infrigidatā per defectū diuine dilectionis: ꝛ inflamatā estu carnalis delectationis: que solū acqescens diuinis visionib⁹ ob meritum virtutum: ꝛ intercessiōe curat: ꝛ sic surgens a peccatis exercitio virtutū deo fit accepta. Fit aūt hec curatio per passionē xp̄i omnibus generaliter: que preseruat a ruina: qn̄ occasio declinat p fugā a mundi tumultu: aut ad penitentie desertū: vbi salus inuenit vnde ꝓfectus effectus nō solū debet sibi viuere: sed alijs ꝓficere p imitationis exemplū. Et ſm hoc in euangelio occurrunt nobis quinqȝ ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Rima ꝯsideratio est de occasione sanationis. vbi sunt due ꝯcl'ones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ summa gratia que est ſm Aug. ypos. vnio ꝑmissiue fuit occasio ruine et peccati: Deus enim nouit de malo maximū bonum elicere: qꝛ lapsū luciferi ordinauit ad hominis creationē: lapsum hominis ad christi incarnationem: quod supremum fuit miraculuʒ. vnde Augu. In rebus per tempus exortis ista summa gratia fuit: a qua homo in vnitate persone coniunctus est deo. Non. n. est magnuʒ in artifice: si de bona materia facit bonum artificiū: sed de vili. ¶ Nota ꝙ cum xp̄s fuerit iudex seculorum ꝯstitut⁹: ſm illud Johis. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere: qꝛ ꝛc. oportuit in opibus eius ſʒ Criso. pietatem miseratōis ꝛ veritatem iustitie relucere: qd non fuisset sine ꝑmissione humane ruine. ¶ Patet de iustitia. Nā cuʒ ds sit iustissim⁹: eius iustitia nō manifestraret sine pctō: cum eius iustitia hēat duplicem partem. Una q̄ est punitio maloꝝ. Et alia q̄ est remuneratio bonoꝝ. Et pma sine pctō esse nō pōt: qꝛ deus supabundat in remunerando: non tn̄ in puniendo. ¶ Patet etiā de mīa: qꝛ si peccatum nō esset: diuina mīa nō appareret: qꝛ misericordia sit ꝯtra miseriā: ꝛ miseria nō est sine pctō: sicut medicina nō est sine egritudine. Hanc mīam declarauit in maria magdalena in publicano: ꝛ in latrone. Et hͦ est qd dicit. Surgens ihs de synagoga. q. d. ihs ꝯtuʒ ad incarnationem. Et surgens: declaratōe misericordie ꝛ iustitie. De synagoga. i. de eccl'ia malignantium: punienda ſm iustitiam: ꝛ emendanda ſm misericordiam.

¶ Scd'a ꝯcl'o est: ꝙ ad hoc ꝙ aliquis curetur de infirmitate spirituali: necesse est vt per gratiam ꝑuenientē disponatur. ¶ Ratio est: qꝛ talis gratia est quoddā bonum donum: inuitans hoiem ad maius bonuʒ: qꝛ est motus bone voluntatis: quo deus nos ꝑuenit: vt de cōgruo nos disponamus ad recipiendū xp̄m. i. vnctionem sanatiuā morbi spūalis. s. pcti. vnde bene dicit ꝯsdaʒ esse gratiaʒ misericorditer nostram ꝯuersionem ꝑuenientem: qꝛ facit nobis beneplacitum initians ꝯuersioneʒ. Intrauit in domum sy. Introitus iste significat doni gratuiti infusionem: facientis in aīa ꝓpositum sanctitatis. Et hͦ mediante fidei obia inclinante ꝯsensum voluntatis cum tremore: ꝛ inde addit. Domum. i. consciaʒ. Symonis. i. obedientis. Et in hͦ figuratur ꝯuersio voluntatis praue: auerse: ꝛ rebellis in deum.

Scd'a ꝯsideratio.

Irca secundam considerationē sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ aīa dicit infirmari ad siīitudinē infirmitatis corporis. Tūc aūt dicit corpus esse infirmū: cum debilitatem in executōe ꝓprie actōis pp aliam inordinationem ptium corporis. vn̄ membꝝ dicit esse infirmuʒ: qn̄ nō pōt ꝑficere opatōeʒ sibi debitā: sicut oculus qn̄ nō pōt clare videre. Sic et infirmitas aie dr: qn̄ ipedit in ꝓpa opatōe pp inordinatōeʒ ptiuʒ ipi⁹. Sicut autē ptes corpis dnr eē inordiate: qn̄ nō sequnt ordinē nē: ita ꝛ ptes aie dnr iordinate: qn̄ nō subdunt ordinationi rōnis. Rō aūt est vis regitiua ptiuʒ aie.

Sic igitur quando voluntas quasi extra ordi-
nem rationis effertur aliqua passione: per hoc
impedimentum prestatur modo predicto.

¶ Scḋa ꝯcl'o est: ꝙ nulla ē infirmitas maior
ꝗ̄tuz ista q̄ occidit aiam. Nā talis est vita aie:
ꝙ nec angeli hoies ⁊ demones oēs: non pos-
sunt vnā aiaz occidere q̄ eēt sine corruptōe cul
pe. Quid igit̄ aiaz occidit nisi peccatuz: q2 aiaz
a deo separat: q̄ est vita aie ꝑ infusionē gratie:
q̄ est calor spūalis. Calor. n. in corporalib⁹ spi-
rituz vitalē facit subsistere: ⁊ ipsa corpora leuia
facit. Cuz igit̄ pctm̄ mortale ꝓuat in aia gr̄e ce
lestis calorē ipsam aiaz viuificantem: ⁊ ad cele
stia eleuantem: relingtur ꝙ aia predicto calore
deficiente ad mortē inferni ꝓfundat̄. Et h̄ est
ꝙ dicunt has duas ꝯcl'ones. Socrus aūt Sy
monis tenebat̄ magnis febribus. Socrus aūt
pōt significare ꝯsciaz hois q̄ ad introitū gr̄e se
febricitantē recognoscit ⁊ infrigidatā ꝑ defectū
diuine dilectiōis: ⁊ inflāmataz estu carnalis de
lectatiōis. Et magnis febribus. Nā sicut ꝗ̄to
fuerit motus fortior passiōis ꝓter ordinē ratio
nis: tanto est maior infirmitas anime.

Tertia consideratio.

Tertia ꝯsideratio q̄ est d̄ merito apo
stolice intercessionis ibi. Et rogaue-
rūt illū ꝓ ea. vbi sunt due ꝯclusiōes.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ lz d̄s ꝓncipal'r sit inuocā
dus. Quia illa bona q̄ sunt nos ordinant in fi-
nem ⁊ etiam ipsum finem a solo deo dantur.
Tamen secundario. Cum propter peccata ad
deum accedere non audemus: possint inuoca
ri sancti: vt det̄ fiducia pauidis: vt. s. illi q non
audent ꝑ se ipetrare nec possent: ꝑ idoneos im
petratores saltim desiderata valeant obtinere.
Et h̄ vt in orantibus humilitas obseruet̄: ⁊ in
sanctis itercedētibus dignitas declaret̄: ⁊ ēt in
mēbris xp̄i caritas ostēdat̄: ⁊ iferiora fiducial'r
recurrunt ad superiora: ⁊ superiora inferiorib⁹
liberaliter condescendant.

¶ Scḋa ꝯcl'o ē: ꝙ iesus multos hz discipulos
ꝓ infirmantibus intercedētes. ¶ Primo in
ꝗ̄tuz iesus dr̄ veritas: discipuli ei⁹ sunt p̄dica
tores ⁊ doctores q itercedūt ꝓ nobis: qn̄ docēt
veritatē vite ⁊ doctrine. ¶ Scḋo inꝗ̄tuz ih̄s
est caritas: q̄ est salus aie ⁊ vnctio ꝑ quā exhi-
bent̄ opa satisfactiōis ⁊c. Sic discipuli ei⁹ sunt
recordatiōes maloꝝ q̄ ꝑtulit ꝓ nobis ⁊ bn̄ficia
q̄ nobis ꝯtulit. Hec itercedūt ꝓ nobis: qn̄ ad
reamandū ip̄z nos ꝓuocant: q2 s̄m apostolum
ꝓus nos dilexit ⁊ tradidit seipsum pro nobis.

¶ Tertio iesus inquantum est puritas: quia
puer: sic hz discipulos cogitationes ⁊ affectio-
nes q ꝓ infirmo intercedūt: qn̄ de gr̄a aie a do
collata: cui nō debēt esse ingrati cogitāt. Cū be
neficiuz ab eo receptū recensent: cū de eterna sa
lute q̄ ꝓ meritis bonoꝝ opeꝝ est recipienda ꝑ-
tractāt. ¶ Quarto inꝗ̄tuz iesus est salutis de-
siderīū: sic discipuli eius sunt studiū veritatis:
⁊ exercitia pietatis: q̄ tunc ꝓ nobis intercedūt:
qn̄ excludunt a nobis simulationē supstitionis
⁊ austeritatē: ꝑꝑ qḋ. 2. thi. dr̄. Exercitatio cor-
poris ad medicū valet: pietas aūt ad oia vtil'ē.
¶ Quito inꝗ̄tuz iesus dr̄ opus fructuosuz: ꝑ
qḋ deus manifestat̄ iniustis: sic discipuli eius
sunt virtutes ⁊ eoꝝ opa ꝑtinētia ad disciplinaz
xp̄i. Vnde aia penitēs dicit̄ gr̄e dono ⁊ virtuti
bus illustrata: ⁊ in eaꝝ opibus exercitata meri
to virtutū ⁊ beatoꝝ opeꝝ ꝯfidit curari. Hij di
scipuli dn̄r itercedere cum ipsis appropinꝗ̄tur
ad ih̄z: ꝯformitate moꝝ ⁊ v̄tutū. Nā efficaci⁹
opibus ꝗ̄ vocibus supplicāt. Et h̄ est qḋ dr̄.
Et rogauerūt illū ꝓ ea. s. vt s̄z qḋ dictū ē aia a
noxijs pctōꝝ saluaret̄. Quarta ꝯsidera°.

Circa quartā q̄ est de sanatiōis execu
tione cum dr̄. Stans autē sup illam
sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ sola gratia causat in aia
executionē sanitatis. Nā sicut hō sanus nō in
citat̄ a ꝯtrarietate humoꝝ: spūz molestantium
Ita in gr̄a existens nō ingetat̄ ab ipugnationi-
bus passionū ipsuz vexantibus ad modum fe-
briuz ⁊ ab ira ⁊ ꝯcupiscētia. Vn̄ Ysa. 58. Dr̄
de aia seipsam ad gratiā disponētez. Tunc erū
pet q̄si mane lumē tuū. s. gratie. Et sanitas tua
citius oriēt. Hec. n. gr̄a augetur ꝑ sāctoꝝ ipe-
trationē: q2 sicut sancti ipetrāt nobis veniam.
Habes exēpluz de multis i sacra scriptura: ita
⁊ cū venia gr̄am. Patet de Ihe¹. Itē augetur
ꝑ angeloꝝ itercessionē q desiderāt nos ꝓfice-
re donec attigam⁹. Sicut sanctus Michael dr̄
stare pro filijs populi sui. Danie. 12.

¶ Scḋa ꝯcl'o ē: ꝙ gr̄a in execution sanitatis
spūalis anime: in aia ꝯficit triplex vnguentuz.
¶ Primū nāq; est pungitiuū dolorē faciens
q2 mouet ad ꝯpunctionē. Hec est amara recor
datio peccatoꝝ. vn̄ aia cū incipit cogitare vias
suas ꝯgregat ꝯteritq; in mortariolo ꝯscie mul-
tas ac varias spēs peccatoꝝ suoꝝ. Sacrificiuz
est deo spūs sic ꝯtribulatus. ¶ Scḋm est tem
perantiū dolorē leniēs diue bonitatis intuitu:
scz meditatio beneficioꝝ dei. Hoc vnguentuz

est primo tanto pciosius: quanto de nobilioribus ppositum est specieb9. Sic.n. vnguentu illud de diuinis beneficijs collatis humano generi Felix q ipsa sibi studiose colligere: r an oculos mentis dig cu grar actoe reducere curat. ¶ Tertiu est sanatiuu r morbu expellens: r istud e mi sationis qd alijs antecedit. Et h eo q fiat de necessitatibus pauperu: r anxietatibus oppssor: r de pturbationibus tristiu: r de culpis delinquentium: r postremo de oibus miseror erunijs etia si fuerit iniuria despicabiles videntur spes iste sed etia sup oia aromata. vnguentu qd ex eis pficitur sanatiuu est. Beati misericordes: qm ipsi rc. Igit multe miserie collecte atq pietatis intuitu ispecte: ipse sunt spes ex quib9 vnguenta optima opponunt ad expellendas infirmitates spuales. Et h est qd dicit. Et stas sup illa r iuxta illu iacente. Ecce diuina dignatio pro pta ad sanandu. Impauit febri.i.infirmitati: Et dimisit ea. Ecce sanationis veritas. Moraliter nullu xps sanat: nisi sub eo iacentem. i.p timore r reuerentiam se humiliante. Eccl. p Timor domini expellit peccatum.

Quinta consideratio.

q Uinta psideratio est de sanitatis vtilitate cum dr. Et continuo surrexit. Ubi nota: q occupationes terrene: inquantu retrahunt nos a spualibus studijs r reuocant a virtutu exercitijs: causant i nobis spuale infirmitate. Et ideo ad pcauendu causatione huius infirmitatis: op q occupatioes terrene deficiant. Hoc aut fit p exercitia bonor opationu: que ptinent ad aie sanitatem: q i virtute psistit. Et ideo gra causando in aia sanitatem: septe poit vtilitates: q in euag° exprimunt. ¶ Prima vtilitas est: q aia in hac sanatione suscitat a morte peccati. Na sicut corpus per aiam: ita aia p gratia viuit. Et ideo sicut discedete aia corp9 morit r adueniete viuificat: ita aia p gra: r ad hoc ptinet vt terrena desideria necant: q talia morte faciunt spuale. vnde dr Continuo surrexit. Glosa. Surgit q a terrenis desiderijs se leuat: vt ta no cadat. Vn cor. tertio. Si surrexistis cum christo rc.

¶ Secunda vtilitas est: ad fuitiu dei: membra habilitare. Na seruire deo e excellentissime dignitatis: q quanto aliqs p actus suos virtuosos plus appropinqt deo: tato maioris e digni tatis: sed homo p seruitiu diuinu maxime appropinquat ad deu: q seruire deo regnare est. vnde et dicitur. Et ministrabat illis. vn Beda. Hec ministrat.i.membra que fuiebant i mundicie: seruiunt iustitie: r bonis operibus Moraliter aute p hoc datur intelligi: q ante curatione peccatorum no est gratum deo eius seruitium. Et ideo stati vt se curatu senserit se totu diuinis fuitijs mancipabit. vnde Ro. octauo. Sicut exhibuistis mebra vestra fuire imundicie r iniqtati: ita nuc exhibite mebra vestra seruire iustitie in sanctificationem.

¶ Tertia est oes participes facere merito passionis xpi. Et hoc cu dicit. Cu sol occidisset. Beda. Per occasu solis mors xpi intelligit: q erat generalis oibus equalr: siue bonis: siue malis: siue diuitibus: siue paupibus splendorem suum ipartitur: nisi obijcere facientib9: sic passio xpi oibus pfuit sufficienter ad salutem: sed no efficaciter hijs qui obice posuerunt. vn dicit. Cu aute occidisset sol. Glo. Occasus solis.i.mors xpi est causa gnalis sanationis aniar. vnde psal. Qui sanat ptritos corde. Et alibi. Qui sanat oes infirmitates tuas. Glo. Ex laguore corpis multa suggerutur aie carnalia desideria: sed non est timendu: q sanat oes infirmitates no fruedo blandis: non cedendo asperis. Oipotenti.n. deo nullus languor occurru insanabilis. Et ideo sequitur. Oes q habeban: infirmos varijs la. du.e. ad iesum rc. Et ille su. manus ipo. Copassioe motus curabat eos: oes sufficieter: s pdestiatos efficacit.

¶ Quarta est ab imundis cogitatioibus pseruatio. Cu dicit. Exibant aut demonia. vnde Beda. Uix aut a demonio liberatu animam ab imunda cogitatioe purgata intelligim9: propter qd etiam possunt dici imissioes p angelos malos: cogitationes male. Unde Ber. ponit tres cogitatioes: de quibus multa sollicitudine cauere necesse sit.

¶ Quinta est q facit gloria mundi declinare. Na oia in qbus mudus gloriat: alienu est a beatitudine: sicut sunt diuitie: honores: ptates r vane glorie: q beatitudo no secu patit malu sicut faciunt ista. ¶ Ite beatitudo e per se sufficiens. Huiusmodi igit multa deficiunt: puta: sapia: bonitas: sanitas: corporis perpetuitas. ¶ Ite beatitudo non causat alicui malu. Hec aute patet in diuitijs: pseruat in malu dni sui. Et ideo q in hijs no est beatitudo: in eis non est gloriandum. vnde Bernar. dicit. Fallax mundi gloria digne respuitur. Flos seni est vapor ad modicu parens: plus habes anxietatis q iocunditatis. Quid enim hic est nisi

labor ⁊ dolor ⁊ afflictio spiritus. vnde dicit.
Et increpans non sinebat ea loqui. Glo. Ut
inquit nos ab alijs laudari de beneficijs nō eē
appetendum ostenderet, ꝓpter qd̕ etiam factis
miraculis de loco recessit.

¶ Sexta est cauere occasione recidiui cum di
citur. Facta autē die ibat in desertum locum.
Et turbe re. eum. Licet longe grauius sit pec/
catum: ꝙ post indulgentiā iteratur: q̄ȝ ꝙ ṗmo
cōmittitur: quia post carnalia peccata dimissa:
spiritualia vicia cōmissa animam perniciosius
vulnerant. Jhere. scdo. Quam vilis facta es
iterans vias tuas. Et ideo a recidiuo maxime
est cauendum. Multos insultus habēt seruos
dei: post ꝯuersionem. Nam vitia que ante cō
uersionē pacem habēt cum homine: qn̄ autē
expelluntur acriori v irtute consurgunt ⁊ fiunt
inimica conuerso: que peccatori ꝓspera blandi
ebantur. Et sicut ante cōuersionem ꝓcedit tur
ba peccatorū: obijciens ne ad deum conuerta
mur: post conuersionē seqtur: turba temptatio
num. Intelligendū q̄ a recidiuo ad qd̕ ꝑ pre
dictas impugnationes trahimur a duobus p̄/
seruamur. ¶ Primum est ꝙ tēptatio dȝ pre-
scindi statī in principio: q2 ifirmitas in princi/
pio facilius remediatur. vnde Jhero. Impos
sibile est in sensu hominis non irruere cogita/
tuū. Ille igitur laudatur ⁊ predicatur sanctus:
q statī vt cepit cogitare allidit cogitans ad pe
tram. i. xp̄m ſm ꝙ debet eam declinare seu fu/
gere: sicut homo sapiens fugit vbi supare non
potest: ⁊ hoc maxime circa vitiū luxurie docet
seruari Aug. cui nō est resistendū: sȝ fugiēdū.

¶ Septima est alijs exēpto bone vite ꝓficere
vnde dicit. Quia alijs ciuitatibus opȝ me etiā
euangelizare regnum dei. i. penitentiā. Jhe/
ro. Janua regni est penitentia cū fide que ope
ratur salutē. Ut ergo quis valeat alijs ꝓficere
ad salutē. Ideo salutaris doctrina est a doctori
bus virtualiter exemplata: vt nō solum doce-
ret: sed etiā faceret: quia facta plus mouent q̄ȝ
verba. vnde apostolus ṗme ad thi. 2. Prebe
exemplū bonoꝝ opeꝝ in doctrina: Ista duo si
mul obuiant. s. doctrina ⁊ exemplū: vt doctria
ꝑ exemplū bonoꝝ operum confirmetur: ⁊ ꝑ
doctrinā homo ad bona opa excitet̄: perfecte
ad deum redeundo. vnde Aug. in libro con/
fessionum cap. ṗmo. Ille liber Ciceronis q di
citur ortensis exhortans ad phiā inuitauit ad
te domine affectum meū. Preces ac vota mea
⁊ viluit mihi omnis vana spes: ⁊ imortalis sa
pientie habebam ꝯcupiscētiā estu cordis in-
credibili: ⁊ surgere iam cepi vt ad te redirem.
Ex quo sequitur: ꝙ doctrina exemplificata per
vitam perfectam: exordium est perfecte cōuer/
sionis: q2 dicit ꝙ mutasset affectum eius ad de
um. Item eleuat desiderium ad deum: q2 laus
talis rapuit desideria ⁊ vota beati August. ad
deum. Quod nobis ⁊c.

¶ Feria sexta dn̄ice. 3. q̄dra. Sermo. 63.

Enit iesus in
ciuitatem samarie ⁊c. Johis
quarto. Quia inter omnia
alia que potest exercere vir
perfectus in hac vita maxi-
me meritorium est alios do
cere: ⁊ verbum dei predicare: cum hoc requi/
rat in viro perfecto dulcedinem diuine contem
plationis: qua spirituali illustratiōe hauriat qd̕
alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem
actionis in verbo ⁊ facto: vt eius predicatio sit
efficax ⁊ virtuosa. Unde Grego. super Eze
chielem. Uiri perfecti bona celestia que contē/
plari poterunt fratribus enunciant. Eoꝝ quo
que animos in amore ⁊ timore caritatis accen
dunt. Hijs pro mercede laborū promittitur
vita eterna dicente domino. Qui metit merce
dem accipit ⁊ congregat fructum in vitā eter/
nam: vt patet in euangelio presenti. Quod sic
moraliter potest exponi anima custodia prede-
stinationis preseruatur habens ad penitentiā
inclinationem percipiens efficaciam passionis
christi. Dotata est naturali ratiōe lumine gra/
tie eleuatur. Hanc gratia dei preueniens in-
trat ad disponendum liberum arbitrium ꝑ cō/
tritionem. Et ideo illustratiōes diuinas ⁊ mo
nitiones secretas mittit tanquam discipulos in
ciuitatem cordis: ad informandum populum
cogitationum ⁊ affectuum de veritate salutis.
Hec anima nundum iustificata: tamen iustifi
canda in corruptionibus vtitur ratione nō spi-
ritualiter: sed vsu, nature: scilicet voluptate: gra
tiam preuenientem iam sentit adesse ei⁹ adhuc
ignota ad instruendam eam: Ut petat aquam
viuam: idest donum spiritus sancti. Hec autē
adhuc ceca miratur eum aquam viuam ꝓmit-
tere cum careat instrumentis: Reputans eū
Jacob minorem: qui cum suis vsus est fonte
illo. Ille vero ostendit ei hanc aquam promis-

sam esse spiritualem, ꝛ donum spiritus sancti.
Dicit ꝙ hanc bibentes in eternum non sitient
maxime qui vtuntur ea ad bonum: vt sancti:
non ad malum more pecudum. Et ideo horta
tur eam intellectum rationalem promptius ad
bibere ad contemplationem intelligentie spiri
tualis: ꝛ postponere sensualem: que iudicans
carnaliter ducit in errorem. Jam enim lumine
gratie illuminata: beneficium dei ꝛ sui negligē
tiam recognoscens: de modo satisfaciendi inci-
pit inuestigare. Sed quia talis gratia maxime
acquiritur ꝛ infunditur verbo predicationis.
Ideo apostolos hortatur ad seminãduȝ verbū
dei ꝟitate doctrine ꝛ vite: vt sic alijs ꝓficiens
reportēt per suū laborem ꝛ aliorum profectum
vite eterne premiationem. Et ꝟm hunc sensuȝ
occurrūt nobis in euangelio tres ꝯsideratiōes

Prima consideratio.

p Rima consideratio est de predicatio
nis oportunitate. Et circa hoc sunt
due conclusiones.

¶ Prima cōclusio est: ꝙ oportunitas rei ha/
bet se in quadruplici differentia. ¶ Uno mo/
do dicit necessitatem: sine qua res esse non po
test. De quo glosa super illud psalmis. Adiu/
tor in oportunitatibus: idest in quo opus ē dul
ce. Auxilium ꝛ refrigerium est qđ in necessita
te datur. ¶ Alio modo dicit quãdam cōueni-
entiā doni. vnde glo. super illud psal. In tem/
pore oportuno dicit. Petentibus salubriter ꝗȝ
doqȝ dare differt. Nam deus quasi medicus
egroto dat quod conuenit ꝛ quando conuenit
¶ Tertio modo dicit adiutorij exhibitionē de
quo ad hebr. 10. Inuenisti gratiam in auxilio
oportuno. ¶ Quarto dicit quasi amotionem
impedimenti actionis. Unde de iuda dicitur.
Matth. 20. Querebat oportunitatem. Glo.
Qđ sine turbis traderent eum: scilicet ipedien/
tibus actionem contradictionis.

¶ Scđa ꝯclusio est: ꝙ doctrina ꝑdicatiōis hȝ
magnaȝ oportunitatē in hac quadruplici diffe
rentia. Naȝ ipsa itroducit omne qđ bonuȝ est
ꝛ necessariū ad salutē. ¶ Iteȝ ꝯuenienter ad/
iungit: ꝑueniens occasionē mali. ¶ Item ex/
cludit ipedimentuȝ boni. ¶ Itē intellectū ele/
uat lumine quodã supernaturali. ¶ Primuȝ
pȝ de necessario ad salutē. Nã homo peccator
indiget virtute gratuita: superaddita virtuti na
ture quantū ad tria. ¶ Primo vt sanet. Et se
cundo vt bonum supernaturalis virtutis ope
tur: qđ est meritoriū. Et tertio indiget auxilio
diuino: vt ab ipso moueatur ad bene agendū.
Hec autem virtus supernaturalis est gratia q
concipitur ex auditu verbi predicati gratam fa
ciens animaȝ. s. causando in ea ceteras virtu-
tes: quibus anima sanatur: a morbo culpe: ꝛ ēt
cuȝ radix meriti a deo confertur: vt possint sin-
gula opera meritoria fieri: mouet semper ad be
ne operanduȝ. vnde apostolus. Omnia posui
in gratia que me confortat. Hec autem gratia
est penitentia. Unde sicut penitentia est virtus
expulsiua peccati actualis animaȝ deformantis
sic cuȝ propriū sit gratie reformare: dicitur gra
tia inquantuȝ delet culpaȝ deformanteȝ ꝛ vul/
neranteȝ restituēs homineȝ ad pristinuȝ statuȝ
Naȝ ipsa delet penam ꝛ culpam: si tanta sit cō
tritio in malo: quanta fuit delectatio in peccato
ꝛ etiam gratuita que per peccatum erant perdi
ta. Et hoc est quod dicit. Uenit iesus: id est ꝑ/
dicatio salutaris. In ciuitate: id est in cor plenū
cogitationibus ꝛ affectionibus. Que dicitur
sychar: qđ interpretatur penitens. vnde Au/
gū. Penitentia est medicamētuȝ miseris: spes
salutis: per quam peccatores saluantur: ꝛ deus
ad misericordiam prouocatur q̄ penitentia liceȝ
a nobis sit dispositiue: tamen a deo est effectiue
In cuius signuȝ christus ꝑdicauit penitentiaȝ
in remissionē peccatoꝝ. Et ideo dicit. Juxta ꝑ
dium: idest iuxta merituȝ. Qđ iacob. i. christ⁹
supplantator ꝑncipis tenebraruȝ. Dedit: idest
perfecit per passionem. Joseph: idest predesti/
nato: q est filius dei: q etiã apponit vel augmē
tat hoc meritum virtuosis operibus. ¶ Se/
cunduȝ est sapientia infusa per spiritum sanctū
ꝛ hoc in ꝑdicatione doctrine salutaris. Cuius
operationis est conuenienter precludere occasi
ones mali: ꝛ hoc per cognitioneȝ eiusdeȝ ꝛ re/
cordationem. Nullus de peccato penitere po-
test: nisi cognoscat. Naȝ cognitio turpitudinis
ad fletuȝ prouocat. Fletus desidiaȝ seculi par/
uipendere facit: ꝛ vitaȝ beatam concupiscere.
Hoc autē facit sapientia spiritualis que intelli/
gitur per ponteȝ. vnde dicitur. Ibi autem erat
fons: idest sapientia spiritualis infusa per predi
cationem. Jacob: idest illi qui vitijs reluctatur
De quo dicitur sapientie. Et aqua sapie salu/
taris potauit illuȝ ꝛc. Unde sapientia dicit̄ q̄si
sapore virtutuȝ condita. vnde Bernar. Inue
nisti sapiam: si prioris vite peccata defleas ꝛc.
¶ Tertiuȝ est excludens impedimētum boni
salutis. Est aūt duplex impedimentuȝ salutis.
Primuȝ est peccatū actuale: ꝛ nō est cōe oibus.

sed tm̄ peccatoribus. Sed illud amouetur per opera penalia pnie. Nam congruum est cum peccator sit pene debitor: q̄ȝ merito per ip̄m d̄ȝ fieri redditio debiti. s. penā debitaȝ sustinēdo.
¶ Aliud autē impedimētum boni est peccatuȝ originale: ⁊ illud est cōmune omnib⁹: et hoc q̄dem auferri nō potuit: nisi per eum cuius opa tio in totā naturam potuit: ⁊ hoc solū ꝑtinet ad xp̄m: qd̄ semel fecit per passionem. Unde ꝼm Ambr. tantum fuit peccatū vestrum: vt saluari non possemus nisi vnigenitus dei filius moreref ꝓ nobis debitoribus mortis. Et hoc est qd̄ dicif. Ihs fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. quasi dicat ihs est penitens fatigatus ex itinere: ꝓpter penalia opa satisfactionis sedebat. s. perseuerando Sup fontem. Hora erat quasi sexta. Hora sexta xp̄s passus ⁊c. Et per horā sextā contritio intelligif meriti scaturientis de puteo voluntatis: ꝯformantis se volūtati diuine: sic vt recipiatur premium vite eterne post deletioneȝ: vel solutionē debiti: qd̄ nobis ostendif verbo predicatiōis. Unde ap̄lus Nos aūt p̄dicamus vob̄ xp̄m ⁊ hūc crucifixū.
¶ Quartum est eleuans intellectum luie supnāli. Homo non pōt cognoscere ea: q̄ natura liter rōnem excedunt sine auxilio gratie. Naȝ actus cuiuscunqȝ agentis creati depēdet a deo ꝗ̄tum ad duo. ¶ Uno mō ꝗ̄tum ab ip̄o hȝ ꝑfectionem seu formā: ꝑ quaȝ agit. ¶ Alio mō ꝗ̄tum ab ipso mouef ad agenduȝ. Unaqueqȝ enim forma indita creatis rebus a deo hȝ efficaciam respectu alicuius actus determinati: in quantum pōt ꝼm suam ꝓpriam virtutē. vltra autem non pōt: nisi ꝑ aliquam formā supadditam. Sic intellectus humanus habet aliquaȝ formam. s. ipsum intellectual'e lumē ⁊c. Et ad altiora vero intelligibilia intellectus human⁹ cognoscere non pōt: nisi fortiori lumine fulcisf Sicut lumen fidei vel lumen gratie: inꝗ̄tum est nāl'r supadditum. Et ideo ad cognitionem cuiuscunqȝ veri indiget hō auxilio diuino: vt intellectus a deo moueatur ad suum actum: ſȝ indiget noua illustratione in hijs que excedūt nālem cognitioneȝ. Et hoc est qd̄ dicit. Uenit mulier de samaria hauriens aquaȝ. Hec mulier est aia rōnalis. De samaria: adhibens. s. custodiam cordis. Eleuata lumine sapie supnālis. Hec venit: per diligentem inuestigationem affectu mentis. Ad fontem: xp̄m in quo sunt infiniti thesauri sapientie. Haurire aquā sapientie salutaris.

Sc̄da ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de predicātis sagacitate: cuȝ dicit ei ihs. Da mihi bibere. vbi occurrūt octo documēta
¶ Primum documentum est: q̄ l̄ȝ deus voluntate antecedente vult omnes hoies saluos fieri: q̄ equal'r est ei cura de oibus: vt dicit sapientie. 6. q̄ ex equali sapientia ⁊ bonitate oīa administrat. Tamen voluntate ꝯñte vult solū predestinatos saluos fieri: q̄ vult eis maius bonum. Uoluntas. n. dei est cā voluntatis in rebus ⁊c. Ex hoc aliqua sunt meliora: q̄ deus eis maius bonum vult. vnde Aug. Omnia enīȝ diligit deus que fecit: ⁊ inter ea magis diligit creaturas rationales: ⁊ postea q̄ sunt mēbra vnigeniti sui: ⁊ multo magis ipsum vnigenitum suum. vnde dicitur. Dicit ei ihs. s. excitans mulierem petendo potum. Da mihi bibere: literal'r xp̄s petebat potum: q̄ sitiebat. Per estum diei sitiebat etiam hoium salutem Propter quod etiam dicebat pendens in cruce. Sitio: vbi August. Omnium fidem sitit qui pro omnibus sanguinem fudit.
¶ Secundum documētum est: q̄ deus ad incitandum hoiem ad suum beneplacitum instillat sibi speciales reuelationes. vidētes eius innocentiam: statum gratie ⁊ peccati. Quib⁹ cognitis habilitaf ad gratie receptioneȝ. In hac reuelatione peccata representant se quadrupl'r
¶ Primo vt impeditiuū diuine gratie: quoniam per ipsum anima spoliaf donis supernaturalibus. ¶ Secundo vt lucratiuum infinite pene: q̄ pena condigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis. ¶ Tertio vt amissiuum glorie: q̄ nullus exn̄s in mortali peccato hȝ hereditatem in regno ⁊c. ¶ Quarto vt offensiuum maiestatis diuine: quia altissimus odio hȝ peccatores. Sil'r aūt gratia econuerso se representat q̄drupl'r. ¶ Primo vt viuificatiuum anime a morte. ¶ Secundo vt excitatiuum a somno delectationis mundane.
¶ Tertio vt munitiuū ad modum armature
¶ Quarto vt fecundatiuum gr̄e: singula opera faciendo meritoria. Hijs enim considerātis vitando peccatum ⁊ amplectendo gratiam habilitaf ad recipiendam influentiam sp̄ualeȝ vnde dicitur. Discipuli autem eius abierant. se anime infundendo. In ciuitate: pp multitudinem imaginationū: cogitationum: ⁊ affectionum. Ut cibos emerent. i. fidem vel salutem animarum ꝓcurarent: que est cibus dei.

¶ Tertium documentū est: qꝫ licet in cognitiōe spūalium ducamur p tpaliū manuductionem tñ talis cognitio nō est pfecta. Nō.n.est sufficiens ꝯparatio reꝝ māliū ad imaterialia ſm simi litudinē. Unde ipossibile ē lumie māli ad imaterialē celestiū ꝯtēplationē excitari nisi ſm se māli manuductiōe ducat̃ tñ impfecte. vnde pp impfectā similitudinē reꝝ visibiliū ad inuisibilia nōdū illumiata. Dicit ei mulier. Intelligens xp̄i petitionē de corporali potu: licet etiā occasiōe mālis potus voluit excitare eam ad potū spūalem. d. Q̄uō tu cū iudeus sis petis a me potū? quasi di. Potus carnalis voluptatis ſm carnis legē est mihi notus. Sed tu cū sis iudeus hñs legē mecū discrepās. Bibere a me petis: q̄ sū mulier samaritana. Forte ē tibi ali⁹ potus melius te satiās. Nō.n.coutunt̃ iudei samaritanis. Et iō non licet eis eundē bibere potū. vnde glo. Mulier nesciēs quē potū petierat ab ea: opponit se esse de alienigenis vasculis: quoꝝ etiā ꝯuersatiōe nō vtunt̃ iudei: sed ihs q fidem petebat spūm ei dare cupiebat.

¶ Quartū documentū est: qꝫ hoc donū spirit⁹ ad qđ hanc mulierē excitauit est valde effectū salutis. Nā ad h vt aliqd sit effectum tria deb꜡ hr̃e. ¶ Primū ex parte dantis potentia. Deus.n.est potentissimus. Nouit.n. cui ⁊ q̄ndo debeat dare: ⁊ cui non: ⁊ cui substrahere: ⁊ est etiā liberalissimus. Ipse.n. dat oībus ⁊ nulli iproperat. vnde dicit. Si scires.s. liberalitatem sue donationis q̄ est spūs sanctus. Et qs est: ⁊ cuius potētie est ⁊c. ¶ Scđm ex parte petentis indigentia. Tu forsā petisses. Dicit forsā ppter flexibilitatem liberi arbitrij. Deus enī vult nos petere q: indigemus: ⁊ vt desideriū nostꝝ impleat̃. ¶ Tertiū ex parte doni sufficientia. vnde dicit. Aquā viuā. Hec.n.est sufficiens ad purgandū. Aqua.n. gratie est culpe purgatiua. Ecclesi.36. Effundam super vos aquam mundam.

¶ Quintū documentum est: q: iesus ab hac muliere petens potū aque.i.ipletionē legis tāquā meritoriā salutis: ⁊ nunc pmittens donū gratie dubio pbabilitatis eā implicat. Et hoc vt sic citius ingrendo ad apicē veritatis pueniret. Unde hec mulier audiens tantā efficaciā aque pmisse: opinat̃ efficaciā legis esse reprobatam ⁊ admiratur: pbabili dubitatione arguens: Tu pmittis efficaciā meriti: vel tale recipies de lege scripta vel alibi: non de lege: q: est magne pfunditatis ⁊ auctoritatis: q: a spiritu sancto: ⁊ delectabilis suauitatis: ⁊ secūde veritatis: talem auctoritatē nō habes. Unde igitur aqua gratie quā pmittis h꜡ efficaciā: ⁊ hoc innuitur cū dicitur. Dicit ei mulier. Dñe neq꜡ in quo haurias habes. q. d. Non habes intellectus sublimitatē: nec spūs sancti auctoritatē. Miror igit̃ vnde habes aquā viuā ⁊ gratiam Quotienscunq꜡.n.transcendentiū reꝝ notitia in mentē venerit: totiens facit admirationē cōsurgentē qñ effectus sunt manifesti ⁊ causa occulta. vnde puteus est lex scripta. Est altus: pfunditate. Est.n. magna auctoritate: q: fons ē a patre iacob.i.a spiritu sancto: q supplantator est inimici. Habet etiā delectabilē suauitatē. Psal. Q̄uā dulcia faucib⁹ meis ⁊c. vñ. Ipse ex eo bibit ⁊ filij eius ⁊ pecora. Est etiā fecunda vbertate: q: non solum sapientibus: sed etiā insipientibus dat̃: q: biberūt etiam pecora. vnde Orig. Mystice fons iacob scriptura dicit̃: in qbus instructi bibunt: vt iacob ⁊ filij ei⁹ simplices bibūt more pecudū: ꝯcludit q: iacob maior te est: ⁊ ꝯtentus erat informatiōe legis.

Scđm eius argumentū est: Precepta sunt đ lege scripta: que sunt ita vtilia qꝫ sine eis nō potest haberi vita: qđ notatur cū dr̃. Patres vestri in monte hoc adorauerunt: per montē altitudo meriti pceptoꝝ intelligitur: ⁊ vos dicitis meritum ꝯsistere in gratia spūs. vnde sequitur Et vos dicitis: q: in iherosolymis est locus vbi opꝫ adorare: idest i spiritu pacifico vnico gr̃a dei. Nam iherosolymis pacis visio dr̃. Unde in pace factus est locus eius. Sꝫ quomodo potest hoc stare. Cum patres in lege contenti fuerunt te potiores?

¶ Sextum documentū est: qꝫ iesus magis excitans eā ad credendū: dubiū remouēs: rñdēdo ad obiecta ostēdit ei veritatē. Unde ſꝫ Augus. Licet dubites qualr̃ intelligi debeat illud apostoli: Lr̃a occidit: spūs viuificat. Secūda coꝝ.4. Tñ vera sponsa xp̄i scire dꝫ qđ distet inter lr̃aꝫ ⁊ spūꝫ: que duo alio modo dñr lex ⁊ gratia. Non.n. fructus est bonus qui de caritatis radice non surgit. Si vero adsit fides operans p dilectionē fit delectatio: que nō lr̃e: sed spiritu⁹ bonum est. Lr̃a.n.sine adiuuante spiritu occidit: cū vero adest viuificans spūs. Hoc ipsum intus ꝯscriptū facit diligi: qđ foris scriptū facit timeri. Et hoc est qđ dicit. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iteꝝ. Ratio. q: habet causā tēporalē ⁊ deficientē: Sꝫ q bibit ex aqua quā ego dabo nō sitiet in eternū: cū habeat causā per

petuam ⁊ indeficientem scilicet spiritū sanctū. Ubi innuitur perfectio aque gratie in comparatione ad aquam legis: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Naʒ aqua gratie excedit aliā in quinque. ¶ Primo quia habet singularem effectum: quia satiat appetitū. Et ideo qui biberit ex ea non sitiet in eternum.
¶ Secundo habet singularem ortum: quia a fonte vite oritur. vnde dicit. Quam ego dabo ei: quasi diceret. Hec aqua a me orit̄. ¶ Tertio habet singularem motum: quia mouet̄ sursū. Et ideo dicitur aqua saliens. ¶ Quarto habet singularem sitim: ⁊ ideo dicitur ꝙ qui biberit ex ea fiet in eo fons ⁊c. Quia aqua gratie intra animam est. Et ideo sequitur ꝙ non potest sitire terrena. ¶ Quinto habet singularem fructum: qui est vita eterna. vnde. Saliet in vitam eternam. Aqua autē legis non extinguit sitiʒ. Quia qui biberit ex ea sitiet iterum. Item oritur de fonte iacob: scilicet de lege. Itē morat̄ deorsum. Item est extra animā: ⁊ ideo non extinguit. Sed quomodo intelligit̄ illud: Qui biberit ex hac aqua: non sitiet in eternū. Cum dicatur ecclesi. tertio. Qui biberit me adhuc sitiet? Dicitur ꝙ res corporalis aliter dꝫ generare sitiʒ: ⁊ aliter res spiritualis: quia hec habita non causat sitim suiipsius: sed alterius. Ista vero tollit sitim alterius rei: ⁊ causat sitiʒ suiipsius. Ratio estꝰ. Naʒ res temporalis antequam habeatur: magis precij estimatur ⁊ sufficiētis: sed habita: quia nec tanta: nec sufficiēs inuenitur: ad anime desideriuʒ quietandum: ideo ⁊c. Sed ad aliud appetendum mouetur. Res vero spūalis nō cognoscit̄ nisi cuʒ habetur. Et ideo cum habet̄: delectat affectuʒ ⁊ mouet desideriuʒ non ad aliud appetendum: sꝫ ad seipsaʒ ꝑfectius habendam. vnde: Qui bibunt me. s. imꝑfecte. Adhuc sitient. s. ꝑfectionē. In vita. n. ꝓsenti nunꝙ desiderium q̇etat̄: qꝛ eius quietatio ad vitaʒ futurā reseruat̄. Mat. Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustitiā. Et ideo sequit̄. Dicit ei mulier. Da mihi hanc aquā: vt non sitiaʒ: neqꝫ veniā huc haurire. q. d. ꝭm Augu. Duplici necessitate teneor. s. sitis ⁊ laboris. Erat. n. illumiata a dn̄o. Dicit igitur. Crede mihi mulier. Ubi euacuat meritum legis i lr̄a ⁊ extollit meritum spiritus ⁊ grē. Quia venit hora: quando neque in monte hoc: neque ihierosolymis adorabitis patrem. Adorari est mereri: quasi diceret. Qd̄ veniente tempore gratie: ꝙ per christum iniciat̄. Nullum meritum erit nisi per gratiaʒ: ⁊ ideo dicit. Uos nescitis quid adoratis: nos autem adoramus qd̄ scimꝰ. Loquēs in ꝑsona xp̄ianorum. Quia salus. s. meriti. Ex iudeis est. s. ex ꝯfitentibus xp̄m est acceptuʒ. Sed venit hora ⁊ nunc est. s. meriti scilicet postꝙ ego incarnatus suʒ. Quando veri adoratores. Non in cerimonijs ⁊ figuris. Adorabunt patreʒ. s. xp̄ʒ: q̄ nos sanguine liberauit: non dn̄ʒ vt serui. In spiritu. Aug. Quia deus est spiritus. De veritate fidei: vel. In veritate. i. sine fictiōe vt ypocrite. Uel in veritate: vt ꝭm Criso. Non tꝑalia ⁊ caduca: sed saluti necessaria petant̄. Nā ⁊ pater tales querit. s. acceptat: qꝛ spūs est deus non corpus. Igitur q̄ vult sibi assimilari: dꝫ ⁊ spiritu adorare.
¶ Septimuʒ documentū est: ꝙ ad ꝑfectaʒ fideʒ non sufficit assensus voluntatis: sed etiam ibi reqritur ratio ⁊ itellectus: q̄bus discutiātur credēda. Aug. Quis. n. nō videat ꝓ̄us eē recogitare ꝙ̄ꝫ credere. Nullus. n. credit nisi ꝓ̄us cogitet esse credendū. Quāquaʒ ⁊ ipsuʒ credere nihil aliud sit: ꝙ̄ꝫ cū assertiōe cogitare. Hoc autēʒ ꝑtinet ad intellectum ⁊ rationē: vt intelligendo discutiat: ⁊ voluntati ostēdat: qꝛ voluntas nō fert̄ nisi in obiectuʒ a rōne ꝓ̄ostensum. vnde dicit. Uoca viꝝ tuum. i. intellectum ⁊ rationeʒ ad opeꝝ discretionē. Nam ꝭm Augu. Uir iste intellectus est: qꝛ volūtas ꝯcepit ab intellectu mouēte eā: ⁊ ita voluntas est: sicut mulier. Ratio vero mouēs voluntateʒ: quasi vir eius. Quia igit̄ voluntas prōpta erat ad recipiendum: sed nō mouebat̄ ab intellectu ⁊ rōne. Ut spūal'r hoc intelligeret: sed sensibil'r detinebatur. Ideo dicit. Uade voca virum tuum idest intellectum: quo spiritualiter intelligas: quod modo carnaliter sapis.
¶ Octauuʒ documentū est: ꝙ nō pōt fieri vꝰa illuminatio fidei: nisi ꝓ̄mo sensualitas restringatur. vn̄ ꝯtingit qn̄qꝫ rōne errare in sensibilibus. vnde Ber. r̄n̄dit. Nō habeo viꝝ. i. intellectuʒ regentē: sed adulteꝝ ꝑdentē. s. ꝑ errores. vnde vir illegittimus est itellectus errans a quo aīa non regit̄: sed ꝑditur ꝭm Aug. Nā cū aīa cepat esse capax ratiōis: aut a sapiēte mēte regitur: aut ab errante. vn̄ dixit iesus. Bene dixisti: non habeo viꝝ. Quinqꝫ. n. habuisti: ⁊ hic quē habes non est tuus vir. Mystice autēʒ quinqꝫ viri sunt quinqꝫ sensus. Qd̄ aūt legittimi dicti sunt ꝭm Aug. Ideo est: qꝛ a deo facti sunt ⁊ anime donati. Aīa autem anteꝙ̄ possit vti mente ⁊ ratione vtit̄ sensibus carnis

Vir aūt illegitimus est intellectus errās. Un
de ad oēm operationē vocanda est discretio in
tellectualis: q2 ipsa est mater virtutum: sꝫ dimit
tendus est vir sensitiuus .i. quinqꝫ sensus ⁊ co
rum motum ⁊ instinctuꝫ penitus dimittas: q2
fm apostolum spiritu est ambulandū: ⁊ deside
rium carnis: ⁊ sensibilitatis nō est perficiendū
Et ideo dicit. Domine vt video ꝑpheta es tu
a quo ostendit fm Augusti. Quia intellectus
ad eam venerat non tamen ꝑfecte: q2 percepto
modico lumine: obliuiscitur oium mundanoꝝ
sed de sola doctrina sollicitatur. Et ideo dicit.
Scio q2 messias veniet. quasi. d. Ego ista per
fidem perfecte capere non potero: sed veniente
messia: tunc omnia sciemus ista: ⁊ sic fm Au/
gusti. Sciebat quis eam docere posset: sed ta/
men docentem non agnouit.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de predicatio/
nis vtilitate: que fuit samaritanoruꝫ
conuersio cum dicitur. Ego sum qui
loquor vobiscum: vbi occurrūt. 3. documēta.
¶ Primum est: ꝙ sicut deus miraculose ali-
quid supnaturaliter in rebus corporeis operat
Ita etiam supnaturaliter ⁊ preter ordinem mē
tes aliquorum in hac carne viuentiuꝫ: sed non
sensibilibus carnis vtentium: vsqꝫ ad visionē
sue essentie eleuat. Augustinus. Mentis hu/
mane acies in tam excellenti luce non figitur.
nisi per iustitiaꝫ fidei emundetur. Et ideo red
dit etiam hoiem impeccabilē. Nā cum diuina
essentia sit ipsa beatitudo. Hoc modo habet se
intellectus videntis diuinam essentiaꝫ: sicut se
habet quilibet homo ad beatitudinem. Mani
festum est: ꝙ nullus homo potest per volunta
tem a beatitudine auerti. Naturaliter eniꝫ ⁊ ex
necessitate vult homo beatitudineꝫ: ⁊ fugit mi/
seriam. Unde nullus videns deum per essen
tiam potest voluntate antecedente auerti a deo
quod est peccare. Et propter hoc omnes vidē
tes diuinam essentiam: sic in amore stabiliun/
tur: ꝙ in eternum peccare nō possunt. Et ideo
petit Psal. dicens. Ostende faciem tuam ⁊c.
Glosa. Ipse solus est qui ab infirmitate libe/
rat homines. Tu ergo deus ꝯuerte nos auer
sos a te. Aliter non conuertimur: nisi tu facias
⁊ ostende faciem tuam ⁊ illumina famulum tu
um nube carnis velatum: idest filium tuum: q
est imago tua. Prius enim deus conuertit: ⁊
tunc ostendit lumen pietatis: nos inspiciendo
saluat. Naꝫ conuersos solet deus respicere: in
cuius figura dicit. Ego sum qui loquor: quasi
diceret. Messiam queris: ego suꝫ christus: q2
singulariter pre participibus meis vnctus.
vbi glosa. Ego sum quem expectas futurum:
venisse agnosce: ⁊ adducto tecum viro: qui te
regat: que fidei sunt necessaria: discere labora:
Unde quia sciebat quis posset eaꝫ docere: ⁊ cū
eum iaꝫ docentem non agnosceret: digna erat
vt se ei manifestaret.

¶ Secundum documentum est: ꝙ bona con-
uersio tria amplectitur. ¶ Primum est displi
centia ⁊ detestatio peccati. vt videlicet quantuꝫ
homo delectatus est in bono commutabili in/
ordinate contra deum: tantumqꝫ habeat dete/
stationem peccati. Ihere. 25. Conuertimini a
via vestra pessima. vnde dicitur. Qd relique/
rit ydriam suam: ⁊ curam ⁊ sollicitudinem se/
culi: qua sensus ⁊ cogitatio distrahuntur: vt ho
mo non valeat defectus considerare: ⁊ de eis
displicentiam habere. ¶ Secundum est dile-
ctio ⁊ affectio ad deum. Et ratio est. Quia cuꝫ
bonum in communi sit obiectum voluntatis:
hoc autem apprehendit sub se: bonum existens
⁊ apparens. Sicut igitur homo inordinate de
lectatus est in bono apparenti: sic modo in ple
naria conuersione dꝫ delectari in bono existē-
te. Sic autem conuertendo ad deum: ipse ad
nos conuertitur per amorem ⁊ dilectionem.
Unde Zacharie primo. Conuertimini ad me
⁊ ego conuertar ad vos. vnde dicitur. Veni
te ⁊ videte hominem. Non dicit credite: quia
nouerat: si gustarent solum de eodeꝫ fonte hec
eadem faterentur. Quia fꝫ Crisostomū. Ani
ma diuino igne iflammata ad nihil respicit ni
si solum ad eam que detinet flammam. Nun/
quid ipse est christus? Quasi di. Christus q
futurus expectatur adesse videtur. ¶ Tertiuꝫ
est desiderium trahendi omnes ad dei dilectio
nem. Nam gratia disponens hominem ad cō
uersionem causat in eo habitum caritatis: quo
mediante in eo non solum diuinum perficit be
neplacitum sibi viuendo: sed alijs proficiendo
Nam ipsa caritas est habitus quo diligitur de
us: ⁊ quo volo alium diligere deū: Sed q2 ca/
ritas tendit in alterum: nullum excludēs: ideo
affectu charitatis conuersus per gratiam: vult
omnem hominem deum diligere: ⁊ ad ipsum
pertingere. Et ideo etiam omnia que impe/
diunt nititur auferre: ⁊ premunire: vt postpo
nat. Et ideo non soldm relinquit ydriam: id
est concupiscentiam inclinans ad malum.

sed abijt in ciuitatē: et dixit illis hoibus: Glo. verbo dei cognito: illud vehementer ciuitatibus annunciare desideraf. vnde ipa quasi tenuit locū apl'i respectu ciuium: qr fm Criso. sic apl'i vocati deserūt retia: ita h dimittit ydriā et euangelistarū opus fecit relinquens exēplū pdicationibus pus dimittere curā secularium negocioꝝ. Et nō solum vnum tm̄ vocat: sꝫ ciuitatem integrā: volens oēs saluos fieri: et ad agnitionē dei puenire. Prudenter.n. pcedit ista mulier. ¶ Primo.n. vocat xp̄m hoiem: ne si diceret eum xp̄m: irascerenf auditores: et nollent exire. Non tm̄ totalr siluit: sꝫ quasi dubitatiue pponit: et sic eius sermonē acceperunt. vnde sequif. Exierunt aūt de ciuitate illa multi: et ve. ad xp̄m. In quo docemur: qꝛ si ad xp̄ꝫ ire volumus: opꝫ nos ciuitatē exire.i. amoreꝫ carnalis cupiditatis. He.13. Exeam⁹ ad cuꝫ extra castra.

¶ Tertium documentum est: qꝛ hec cōuersio q̄ fit per cognitionem vel dilectionē dei: meritoria est p gratiā: que cāt in aia virtutes: qbus singule opationes perficiuntur. ¶ Ratio est. Nam gratia cum sit radix meriti: a deo pferf: sic vt possint singula opa meritoria ab hoie pfici. Hoc autē fit solum p virtutes: qbus sicut habitibus exif in opa virtuosa. Ideo deus pferendo gratiā causat virtutes in aia: qbus opa meritoria perfici possunt. vnde apl's. Omnia possum in gratia: q̄ me pfortat. vnde sequitur Et ptinuo venerunt discipuli eius. Uirtutes dicunf discipuli: qr ordinant hoiem ad deum: vel xp̄i doctrinam. vnde lꝫ deus de potētia ordinata nullum acceptet nisi per gratiā. De potentia tamen absoluta posset quenlꝫ hominē in puris nālibus acceptare ad vitā. vnde sequif. Et mirabanf: qr cum muliere loquebaf: eam in puris nālibus acceptando: tamen eius gratia eaꝫ puenit. vnde fm Criso. mirabanf: nō malum suspicabanf de tanta xp̄i mansuetudine: qꝛ cum muliere aliena.s.a fide et gratia: sic humilr pferebat. Nemo tamē dixit. Quid q̄ris aut quid loqueris cum ea? scientes fm potentiam absolutaꝫ eam in puris nālibus posse acceptari ad vitam eternam.

¶ Quartum documentum est: qꝛ spūalis mā ducatio et refectio xp̄i est pversio et salus aiaꝝ: quas sibi dum conuertunf incorporat. vnde sicut pctōres sunt cibus diaboli: sic penitentes sunt cibus xp̄i. vnde xp̄s reficif: quando vere penitentes et a malis opibus quiescētes: incorporare delectant. Et h quando non vnus: sed plures conuertunf. In cuius signū quādoqꝫ cum iniustis vescebaf: vt eos ad iustitiā puerteret: aliqñ cum pctōribus: vt eos ad pniaꝫ duceret: aliquādo cum iustis vt eos in iustitia solidaret: aliqñ cum ypocritis vt eoꝝ supstitionē argueret. vnde sequif. Interea.i. inter recessum mulieris et aditum samaritanoꝝ rogabāt eum dicentes. Rabbi manduca: arbitrantes aptum esse xp̄s: qꝛ fatigatus erat ex itinere. Ille aūt dixit eis: informans eos ad ptemptū refectionis carnis: et ad desiderium refectiōis spūalis: et dixit eis. Ego cibum hēo manducare: quem vos nescitis: q̄ꝫtum ad desideriū notans nostrā salutem sibi refectionem. Et seqf. Quem vos nescitis.i. nō capitis. Dicebāt ḡ. Nunqd aliquis attulit ei manducare? Nam xp̄s fm glo. recepit ab alijs cibos: vt afferentes meritum psequerenf: et discipuli paupertatem nō erubescerent. vnde dn̄s audiens cogitationes discipuloꝝ: instruit eos magis dicēs Meus cibus est vt faciā voluntatem eius: q misit me: vt pficiaꝫ opus ei⁹. Glo. Uolūtas patris dei est: vt credamus in eum: et in filiuꝫ quem ipse genuit. Opus patris est nostra salus: quam ipe filius p mortem et suā passionē nobis procreauit. Prime Thimoth.2. Uult omnes saluos fieri etc.

¶ Quintum documentuꝫ est: qꝛ lꝫ conuersio sit effectiue a gratia dei: est tamē dispositiue a libero arbitrio eligente. Ratio est. Ex h enꝫ liberi arbitrij dicimur: qꝛ possumus vnum recipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo nām liberi arbitrij ex electione cōsiderare opꝫ Ad electionem aūt pcurrit aliqd ex pte cognitiue virtutis: et aliquid ex parte appetitiue. Ex pte cognitiue requirif consiliūꝫ: per quod dijudicaf quid sit alteri pferendum. Ex parte autem appetitiue requirif qꝛ apprehēdendo acceptetur illud: quod per psilium dijudicaf. Et ideo in.3.ethi. liberꝝ arbitrium vocatur desiderium consiliabile: qꝛ ppriūꝫ electōis est id: qd est ad finem. Hoc aūt inq̄ꝫtum huiusmodi hꝫ rationem: qr dicif vtile: pꝫ cum bonum sit obiectum appetitus: qꝛ conuersio fit a libero arbitrio dispositiue eligente. vnde sequif. Nonne vos dicitis qꝛ adhuc decē menses sunt: et messis venit? Glo. Uocat mentes samaritanorū dispositas ad recipiendum verbum dei regiones dealbatas. Sicut.n. spice cuꝫ dealbate fuerint: parate sunt. Ita et hij parati erant. Et

ideo hortatur suos discipulos ꝑm glo. dicens. Ecce dico vobis leuate oculos vestros: ꝛ videte regiones: qꝛ iam albe sunt ad messez: quasi dicat adiuuate per p̄dicationes ad implendū voluntatem patris: qꝛ parata est messis. Uidete gentes facile credētes. Albe sunt ad messez Glo. Transacta hyeme infidelitatis: adest calor fidei: ꝛ parata sunt corda: vt opera iustitie ex eis colligatis.

¶ Sextum documentuz est: ꝙ doctores fidei sunt apud deum magni meriti: qꝛ illa que docebant: etiā exemplo exhibebant: qꝛ facta plus mouent: q̄ȝ verba. vnde apl's ad Titū. Prebe exemplum bonoꝝ opum in doctrina. Ista duo. s. exempla ꝛ doctrina obuiant: vt doctrina ꝑ exempla bonoꝝ opeꝝ cōfirmemur: ꝛ per doctrinā homo ad bona opa excitetur perfecte ad deum redeundo. vnde seq̄tur. Et qui metit mercedem accipiet. Glo. Prophe seminauerunt: ꝛ apl'i illud messuerūt. Predicatio tamen aplo'ꝝ seminatio dici pōt ꝛ messis. Messis qdem respectu ꝓphaꝝ: quia ꝑm Orige. in qualȝ facultate illi seminant: q p̄nª tradūt. Sicut. n. semen virtual'r est tota arbor: ita scientia tota virtual'r est in p̄ncipijs. Illi aūt metunt in scientijs: q̄bus declarando principal'r inde fructum scie eliciuut. Dicitur etiam predicatio aplo'ꝝ semen respectu fidei: ꝛ boni opis respectu subditoꝝ. Eadem etiā bona opatio est semen respectu vite eterne. vnde apl's. Qui seminat in benedictionibus: de bene. ꝛc. In h̄ igiẗ verbum vulgare dictum est: qꝛ alius est q seminat: ꝛ alius q ꝛc. vnde vnus laborat: ꝛ alius fructūȝ sustulit. Quia ego misi vos metere quod non laborastis. vnde lȝ alij laborassent: hij tamen laborem illoꝝ intrauerunt: tollēdo meritum: qđ per alioꝝ p̄dicationem erat seminatum. vnde glo. Utroq̄ȝ. n. opus erat: seminatore: ꝛ messore. Nisi enim parati fuissent ꝑ ꝓphas: non ita facil'r audissent aplo's. Non enim crederet apl'is: nisi ꝓphe p̄cessissent.

¶ Sepᵐ documentū est: ꝙ ꝑ nālez rōez possumus duci in veritatē fidei cognitōis. Nam lȝ meritoria cognitio ꝛ dilectio dei non est nisi per grāz. Est tñ cognitio aliqua dei: ꝛ dilectio nālis. Nam nāle est ꝙ mens humana ad intelligendum deum rōne vti pōt: ꝑm ꝙ imago dei semper ꝑmanet in mēte: siue sit obumbrata: vt pene nulla sit: vt in hijs que non habent vsum rōnis: siue sit obscura atq̄ȝ deformis: vt in pctōribus; siue sit pulchra: vt in iustis.

Hec Augu. libro retractionum. Non approbo qđ dixi. Deus qui nō nisi mundos veꝝ scire voluisti. Potest etiā non mundus multa scire vera. Et h̄ per rōnem nālez. vnde sequiẗ Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in euȝ ꝓpter verbum mulieris. i. nālem rōnem: que ēt pōt nos de vero informare: ꝛ ꝑfectio fidei facta est per xp̄m. Ideo sequiẗ. Cuȝ g̊ venissent ad illum samaritani rogantes illum: vt ibi maneret: qꝛ ꝯcepta fide per eius doctrinā desiderabant amplius informari ad fidei ꝯfirmationem: ad quod ratio nālis non sufficiebat.

¶ Et nota h̄ ꝙ samaritani exeunt: rogāt: ꝛ exaudiunẗ: ꝛ xp̄s duobus diebus apud eos manet: qꝛ ꝑm Orige. xp̄s manet apud deprecantes: si exeuntes ciuitatem mundi versus eum veniunt. Manet etiam apud eos biduo. quia eis largiẗ amorem dei ꝛ proximi.

¶ Octauum documentuȝ est: ꝙ per gratiam xp̄i perfectior cognitio fidei habeẗ: q̄ȝ per rationem nālem. Ratio est. Nam cognitio quam per rōnez nālem habemus: ad minus duo requiriẗ. s. fantasma ex sensibus accepta: ꝛ lumē nāle intelligentie: cuius virtute intelligibiles cognitōes ab eis abstrahimus. Et q̄ȝtum ad vtrunq̄ȝ iuuatur humana cognitio per reuelationem gratie. Nam ꝛ lumen nāle intellectus ꝯfortatur per infusionez luminis gratuiti: ꝛ interdum etiaȝ fantasmata in imaginatione hois formanẗ diuinitus magis exp̄mendo res diuinas: q̄ȝ ea que natural'r a sensibus accipimus: sicut apparet in visionibus ꝓphalibus. Et interdum etiā alique res sensibiles formanẗ diuinitus: vt voces ad aliq̄d exprimenduȝ: sicut in baptismo visus est spūs sanctus in specie columbe: ꝛ vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus. vnde sequiẗ. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Glo. Quidā crediderunt ꝓpter verba veritatis dei: vel q̄dam ꝓpter signa predicationis. Johis. 2. Multi crediderunt in noīe eius: videntes signa: vel ꝓpter exempluȝ sue sctitatis Johis. 4. Si nō vultis mihi credere: opibus credite: ꝛ mulieri dixerūt. Quia iaȝ nō ꝑꝑ tuā loquellam credimus: qꝛ nō sufficiens est ratio naturalis. Ipsi. n. audiuimus ꝛ scimus: firmiter credendo: qꝛ in fide maior est certitudo adherere: q̄ȝ scie. q̄ȝuis ibi sit tanta certitudo euidentie. Et qꝛ non sufficit corde credere: sed requirẗ ore ꝯfiteri. Ideo diciẗ. Quia h̄ est vere: quo ad eminentiam singularem. Saluator:

quo ad efficaciam salutarem. Mundi: quo ad influentiam gratialem.

¶ Sabbato post dominicam tertiam quadragesime. Sermo sexagesimus quartus.

Perrexit ihesus in montez oliueti. Joannis. 8°. Scdm qd dicit beatus Augu. in libro de spiritu et anima. Nemo de dei pietate diffidat: quoniam maior est eius mia: q̃ȝ nostra miseria: et qs quis ad deum ex toto corde clamauerit: exaudiet illum: qr misericors est. Uelocius sigdez videtur deus peccatori veniã dare: q̃ȝ ipsi peccatores accipe. Sic.n. festinat absoluere reuz a tormento ɔscie sue: quasi plus cruciat eum cõpassio miseri: q̃ȝ ipsum misez ɔpassio sui. Sicut ostendit in euangelio p̃senti sub mystico intellectu: et habet in glosa. d. Quia mos ei erat de die dominico esse in tẽplo: et vespere reuerti in Bethaniam: que est in monte oliueti: mystice significat altitudinẽ misericordie. Unõ vobis chrisma. i. vnctio. Et mane redit ad templum. Mane est exortus noue lucis post tenebras legis: quo fidelibus in templo eius misericordiam venit pandere et dare. Et sessio est humilitas incarnationis: qr miseretur et docet vnde libentius ppl's venit ad ipm. sed inimici pharisei temptant de iustitia an contradicat. Sciebant enim eum esse mansuetum: et misericordie predicatorem. vnde placebat populo et ideo putabant eum dicturum dimittendam esse adulteram: et in hoc diceretur esse hostis legis. Et ideo etiam cum adultera eum esse reũ mortis. Qd si fm legem lapidandaz dixisset: deriderent eum: quasi non haberet mansuetudinem. quam predicabat: pro qua amabatur Ipse autem neutra calumnia capitur: sed seruata mansuetudine respondit quod est vere iustitie. Qui sine peccato est: primus in eam lapidem mittat. Non autem statim iudicat: sed inclinans se, digito scribebat in terram. Digito dei fuit scripta lex in lapide pro duritia huius populi. Nunc iam inclinatus in hoie ipse christus legis est lator. Scribens in terra: que fructum reddat temporibus suis. Docet autẽ nos auditis malis alicuius: non temere iudicare: sed prius digito discretionis nosipsos intus discutere: sicut illis dicit. Qui sine peccato est vestrum: quasi diceret: prius sitis iusti: vt post recta puniatis. Si enim lex iubet punire reos: non tamen a similiter puniendis. Ecce plena iustitia: vt iustus mala puniat: non iniustus. Illi igitur vel ream dimittant: vel cuz ca penam sustineant. Unde sententia iustitie qua illi conscij malorum percussi sunt. Iteruz scribit more primo: vultum auertens: vt illis iter sit liberum exire: quos preuidebat citius exituros: quam plura interrogaturos. Et secundũ hoc in euangelio occurrunt nobis quatuor consideratones.

Prima ɔsideratio.

Circa primam considerationem: que est de christi spirituali eruditione: cũ dicitur. Perrexit iesus. sunt tria documenta.

¶ Primum est: q doctor fidei in exordio spiritualis eruditionis cum deuota oratione adire debet altitudinem diuine sapientie: qua speciali illustratione ibi hauriat quod alijs proponat in salutem animarum: quia vt Jacobi primo dicitur. Omne datum optimum: et omne donum pfectum etc. vbi glosa. Quicquid boni agimus: non est a meritis nostris: sed a sola gratia dine volũtatis. Et ideo dr pater luminum. i. auctor omnium spiritualium donoruȝ qr in distributione donoz sola lucis dona: nõ tenebras errorum imittit. vnde h per deuotaȝ orationem impetratur. Mat. 20. Omnia que cunqȝ petieritis patrem in oratione credentes accipietis. vnde dicitur. Jhs perrexit in montem oliueti. Glo. Causa orandi.

¶ Scdm documentum est: q quinqȝ sunt p̃dicabilia ordinãda in salutem: que quilibet doctor dȝ ostendere opere et sermone. s. pax: penitẽtia: que est spũalis medicina: misericordia cognitio et humilitas. Patet de singulis.

¶ Primo de pace: de qua dicitur. 2°. corint. vltimo. Pacem habete: et deus pacis erit vobiscum. Hec cõformat nos diuine voluntati: quia in terra pax hoibus bone voluntatis. vñ Aug. Qui iugo xpi subiectus est: subiecta hȝ cetera ĩ pace: quia nõ resistit quod subiectũ est.

¶ Scdm est penitentia: qr est spũalis medicina. vnde sicut sanitas non habetur sine medicina: sic sine penitentia non põt gratia adipisci Et ideo dicit scda tabula: q̃ naufragiuȝ passis per pctm̃ mortale necessaria est ad salutem.

¶ Tertium est misericordia. vnde cum mise

ricordia sit virtus respiciens indigentiam alio
rum: impetrat apud deum misereri. Grego.
Ire dei resistitur: quando ipsemet qui irascitur
misericordia compellitur misereri. ¶ Quar/
tum est cognitio beneficiorum dei. Hec autez
meretur eorum augmentationem: inquantum
hominem facit deo gratum. vnde Bernar.
Ad locuz vnde exeunt flumina gratiarum reuer
tuntur: vt iterum fluant. ¶ Quintum est hu/
militas: que facit nos deo acceptos. Judith. 9°.
Humilium et mansuetorum semper tibi placuit
deprecatio. Hoc. n. innuitur in hoc: quod ihs per/
rexit in montem oliueti. In monte oliueti ex/
cellētia pacis et medicine: misericordie et cogni
tionis et humilitatis designatur. Est. n. oliua
signum pacis. vnde genesis. 8. dicitur: quod co/
lumba attulit ramum oliue in signum cessatio
nis diluuii: et quod deus recōciliatus est mundo.
¶ Scdo oleum est medicinale signans pniaz
vnde sicut oleum infusum in vulneribus sau/
ciati: ipsa sanat. sic pnia curat spūales morbos
Luce. 7. Quis est hic: qui etiam pctā dimittit?
¶ Tertio oleum est misericordia. Nam sicut
oleum supnatat oibus liquoribus: sic misera/
tiones eius super oia opera eius. ¶ Quarto
oleum est cognitio. Nam olei est illuminare:
sic et cognitio rerum notitias cognoscere facit.
Roma. primo. Inuisibilia dei etc. ¶ Quinto
oleum est humilitas. Nam sicut oleum sedat
tumorē: sic et humilitas cordis tumorē. Mat.
23. Qui se humiliat exaltabitur.
¶ Tertiū documentuz est: quod ad efficaciaz do
ctrine requiritur quod triplici cōditione sit vallata. s.
quod sit diligenter exhibita: cōmuniter insinuata:
et auctētice approbata. ¶ Primo dz esse dili/
gēter exhibita. s. vt nō solū bonis: sed etiaz ma
lis sit ad pfectum: qd apostolus docet. secunde
ad Thy. 4. Predica verbum: insta opportu
ne importuneqz. q. d. Predica verbum et in
stanter pdica. s. opportune: qntuz ad eos: qbus
placet: et importune. s. audire nolētibus. vnde
sequit. Et diluculo iterum venit in templū. Glo.
vt ostenderet zelū animarum. ¶ Secūdo debet
esse communiter insinuata contra illos qui so/
luz dant se subtilitatibus: in quibus quo ad cōes
nullus est fructus. Et ideo eorum meritū negligi
tur: et labor frustratur: sed debet esse cōmunis
vt quilibet sm suaz conditionem reportet disci/
plinam. Et ideo dicit apostolus secunde Thy
mo. quarto. Tu vero vigila dum tempus ha
bes in disciplinaz: et in omnibus laboribus: et
opus fac euangeliste: idest quod ore predicas:
hoc opere testare. vnde sequitur. Et omnis
populus venit ad eum. vt scilicet quilibet re/
ciperet documentum sibi competens. ¶ Ter
tio debet esse auctētice approbata cōtra illos qui
quandoqz formant sibi fatuas fantasias. vnde
dicitur. Sedens docebat eos. Unde Augu/
stinus. Sedere pertinet ad magistros: vel ad
dignitatem magistri: quasi diceret: quod debet in
docendo sedere: idest contentus esse in dictis
sanctorum et doctorum postponendo erroneas
fantasias etc.

Secunda cōsideratio

Circa secundam considerationem:
que est de phariseorum calumniosa
temptatione: ibi. Adducunt autem.
vbi occurrunt quatuor documenta.
¶ Primū est: quod licet fides: spes: caritas sim
pliciter sint virtutes potiores: ideo quia sim/
pliciter ordinant in bonum: et ipsum perfecti/
us faciunt cōsequi: tamen mansuetudo sm qd
est potissima inter virtutes: quibus resistitur
affectionibus prauis. Nam ira quaz mansue
tudo mitigat propter suum impetum: maxime
impedit rationem hominis: ne libere iudicet
veritatem. Et ideo dicitur quod preparat hoiem
ad deum: scilicet iraz mitigando: et veritati nō
contradicendo. Hoc etiaz patet ratione. Nā
tanto aliqua dicitur potentior virtus: qnto ma
gis acceptatur a deo et hominibus. mansuetu/
do est huiusmodi. vnde eccl'ia. primo. Bene
placitum est deo fides et mansuetudo. Christus
etiam specialiter inuitat nos ad mansuetudinē
dicens. Discite a me quia mitis etc.
¶ Secundū documentum est: quod iustitia et ve
ritas a malis patiuntur psecutionem: et miseri
cordia: et mansuetudo abiectionem. In cuius
signum pharisei allegantes legis iustitiā: et sci
entes misericordie et mansuetudinis portionē
in xpo cautam temptationem fecerunt: vt quā
cunqz partem teneret siue iustitie: siue mansue/
tudinis contradictionem pateretur. vnde sm
glosaz neutra calumnia capitur: sz seruata mā
suetudine. Respondit quod est iustitie. vnde seq/
tur. Addducunt autem scribe et pharisei mu/
lierem in adulterio deprehensam. Hic inter/
linearis glosa. Interrogant non vt adiscant:
sed vt veritati laqueos nectant. Ideo adducūt
adulteram: damnatam a lege ad mortem.
Deuteronomij vigesimo secundo. Si dor/
mierit vir cum vxore alterius: vterqz moriet.

Sequitur. Et lapidibus obruetur: vt si iudicasset eam dimitti reus esset legis: qđ sperabāt ꝓpter eius magnā mititatē: ꝙ si econuerso eā lapidandā dixisset: eum imitem ⁊ crudelē iudicassent. vnde seqtur. Hec autem dicebant tēptantes eum vt possent accusare eum.

¶ Tertium documentū est: ꝙ lex ꝯtra adulterium statuit maximā penam. s. mortem: ⁊ hoc vt terrore mortis hoies ab hoc peccato arcerentur. vnde seqtur. In lege aūt mandauit moyses huiusmodi lapidare. ¶ Nota tñ ꝙ non solum ꝓpter grauitatem culpe: sed etiam ꝓpter alias causas pena grauis infligit̄. ¶ Primo quidē propter grauitatem culpe ⁊ ꝗ̄titatez peccati: qꝛ maiori peccato maior debet̄ pena ceteris ꝑib⁹. ¶ Scđo ꝓpter peccati ꝯsuetudinem: qꝛ a peccatis ꝯsuetis non faciliter abstrahuntur: nisi ꝑ graues penas. ¶ Tertio propter multam ꝯcupiscentiaz ⁊ delectationem in peccato. Ab hijs eniz hoies non faciliter abstrahunt̄: nisi ꝓpter graues penas. ¶ Quarto propter facilitatem cōmittendi peccatuz vel labendi in ipsuz. Huiusmodi enim peccata quando manifestantur sunt magis punienda ad alioꝝ terrorez.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsideratione͞ que est de xp̄i virtuosa respōsione cū dr̄. Jesus aūt iclinās se. vbi occurrūt. 3. docu^a.

¶ Primū documentum ē: ꝙ oēs differentie veteris ⁊ noue legis accipiunt̄ ſm ꝑfectū ⁊ imꝑfectū. Nam precepta legis cuiuslibet dant̄ de actibus virtutū: ad oꝑandum aūt virtutū oꝑa: aliter inclinant̄ imꝑfecti: q non hñt virtutis habitū: ⁊ aliter illi q sunt ꝑ habitū virtutis ꝑfecti. Illi. n. q nondū habēt habitū virtutis inclinātur ad agenduz oꝑa virtutis ex aliqua causa extrinseca: puta ex ꝯminatiōe penaꝝ vel ex ꝓmissione doni extrīseci: puta diuitiaꝝ. Et ideo lex vetus que dabat̄ imꝑfectis. i. nōdum ꝯsecutis grām spūalem. Dicebat̄ lex timoris inq̄ꝫtuz inducebat ad obſuantiam p̄ceptoꝝ ꝑ ꝯminationem penaꝝ: ⁊ vt haberet tꝑalia promissa. Illi autem qui habēt virtutez inclinant̄ ad virtutes oꝑa ꝓpter amorē virtutis: non ꝑꝑ aliquam penam aut remunerationem extrinsecam. Et iō lex noua que ꝯsistit in spūali gratia indita cordibus. Dicit̄ lex amoris: etiā dicit̄ habere ꝓmissa spūalia ⁊ eterna: que sunt obiecta caritatis. Et ideo lex vetus dr̄ ꝓhibere manuz non animum: qꝛ q timore pene ab aliquo pctō abstinet nō simplr̄ eius volūtas a peccato recedit: sicut voluntas eius q ex amore abstinet. vnde sequitur. Jesus autem inclinans se: a rigore iustitie Digito: idest gratia spirit⁹ sancti. Scribebat: modificādo iustitiaz. In terra. s. nostre infirmitatis excusantis peccatū ipꝫ iuolūtariū reddēdo: vt sic grā delicto superabundaret.

¶ Scđm documentum est: ꝙ oēs iudicantes seu accusantes si rei sunt in hijs in qbus alios iudicant seu accusant a iudicio sunt refellendi. Nam ſm Aug. Judicās aliuz q iudicandus est seipsuz ꝯdēnat. Studeat igit̄ a se proijcere qđ in alijs dānosuz viderit accusandum. vnde sequit̄. Cū autez ꝑseuerantes interrogarent eū erexit se ⁊ dixit eis. Qui sine peccato est vestrꝝ ꝑmus in illā lapidē mittat. q. d. ſm glo. Prius sitis iusti; ⁊ postea reaz puniatis. Si. n. lex iubet puniri reos: non tñ similr̄ a puniendis. Sed querit̄ vtrꝝ iudex reus de eodem peccato de quo alium iudicat peccet mortalr̄ ferēdo sententiaz ꝯtra talez: maxime si peccatū est occultū Naz si est manifestum tūc nō est dubium ipm peccare alios scandalizādo. Ad qđ dicendum ꝙ talis aut penitet se peccasse: aut nō. Si vere ⁊ ex corde penitet: cuz iaz coram deo peccatuz est deletū: sic quo ad culpaz non peccat. Sꝫ si nō penitet. Aut tunc fert sniaz sicut minister legis sic non peccat ex hoc ꝙ sniam ꝓfert: ꝗ̄uis peccet ex hoc ꝙ fecerit talia: qbus dignus est similem vel forte maiorem ꝯtra se sniam recipere. Aut fert sniam ꝓprio motu: sic simplr̄ peccat: cum nō moueat̄ ad hoc ex amore iustitie: sed ex aliqua alia mala radice.

¶ Tertium documentū est: ꝙ pharisei ⁊ scribe circa iudicialia p̄cepta dupliciter errabant. qꝛ quedam que in lege erant tradita tanꝗ̄ promissiones. Estimabant̄ ꝑ se esse iusta. s. repudium vxoris: vel vsuras accipere ab extraneis Alio modo errabant credētes quedā que lex istituerat facienda ꝑꝑ iustitiaz esse exequenda ex appetitu vindicte: vel ex cupiditate: vel ex odio inimicoꝝ. Et ideo circa huiusmodi iudicialia p̄cepta legis quedā dñs explanauit ꝑꝑ malum intellectuz phariseoꝝ. Et ideo ꝓhibuit vxoris repudiū ⁊ vsuraꝝ acceptionē. Luc. 6. Itez appetitum vindicte credebant esse licitum ꝑꝑ preceptuz talionis datuz ꝑꝑ iustitiaz. Quod remouet dñs hortans nos ad caritatē. Vnde d̄s p̄cepta legis ipleuit oꝑe ⁊ doctrina. Oꝑe qdem quia circuncidi voluit: ⁊ alia legalia obseruare que erant obseruanda illo tempore. Gal. 4°. Factum sub lege ⁊c. Impleuit etiam doctrina.

¶ Primo. s. intellectum legis exprimendo: si-
cut patz in homicidio et in adulterio: in quorum phi
bitione pharisei nõ intelligebant nisi exteriorẽ
actum prohibitum. vnde dñs legem adimple
uit: oñdendo etiam interiores actus pctõr ca
dere sub phibitiõe. ¶ Scdo ea adimpleuit. s.
superaddendo quedã pfectionis cõsilia: vt patet
Mat. 19. Unuz tibi deest. Si vis pfectus eẽ
vade et vende oia que hẽs et c. vnde seqtur. Et
iterum se inclinans scribebat in terra. q. d. fm
glo. Digito dei fuit scripta lex in lapide ppter
duritiã ppli legem male interptantis et intelli
gentis. Sed data snia iustitie fz intentionẽ le
gislatoris: qua pharisei pscij erroris et malorũ
pcussi sunt. Iterum scribebat in terra. s. humane
mentis errorẽ corrigendo: et scripturã melius
explanãdo. Andientes aũt hec vnus post aliũ
exibant. vnde glo. Audientes aũt hec in voce
iustitie: tanqz telo pcussi sese inspiciẽtes et reos
inuenientes. Unus post alium exibãt incipiẽ
tes a seniorib9. Dani. 13. Egressa est iniqtas
a senioribus israel. Et remãsit ihs solus. quo
ad veritatis ostensionem. Remãsit inqz mĩa
et miseria simul fz Aug. Misericordia ex pte
dei xpi. Miseria ex parte mulieris.

Quarta psideratio.

c Irca quartã psiderationez: q̃ est de
mulieris dignatiua absolutiõe: cum
dicitur. Erigens aũt se ihs. vbi oc-
currunt tria documenta.

¶ Primuz est: q cum mĩa et iustitia sint xpo
appropriata: tñ magis pprie dicit misericors:
qz iustus: cuz sine nobis actũ iustitie nõ posset
exequi: et miam semp sine nobis põt adhibere
sz qr misericordia pprie respicit magis misiaz
ibi plus dz misereri: vbi amor miseria reperit.
Sed lz adulterium spũale: quod est spreto deo
adhesio diabolice iussionis: est maxima misia
tñ hanc miseriã non respuens ppter indigni-
tatem: sed magis oculo mĩe respiciens: parat9
est eam sibi misericorditer in gratia copulari.
Et ideo dicitur in psona mansueti xpi Ihe. 3.
Tu aũt fornicata es cuz amatorib9 tuis mltis
tamẽ reuertere ad me: et ego suscipiã te: Glo.
Argumentuz iustitie pponitur: et tamen nob
post lapsuz reuertẽtibus nõ iustitia: sed pietas
exhibetur. vnde si nobis delinquẽtibus tanta
pietate parcit: et post delictuz redeuntibus gra
tia exhibet: debemus saltem pietatez vocantis
erubescere: si iustitiam volumus formidare.
qr tanto grauiori improbitate ptemnit: qzto cõ
temptus ad hec vocare non dedignatur. vnde
sequitur. Erigens aũt se a terra: faciem. s. ele-
uans se ad mulierem cõuertit: ostendens eam
iam ad gratiaz fuisse receptã. Ihs. i. saluator.
¶ Scdm documentum est: q puertentibus
se ad h q in gratia subsistant: quadruplex pfer
tur adiutorium. ¶ Primum est spũalis infor
matio: qua deus sic ad gratiã acceptum: spiri-
tualiter sic informat. s. de deformatiõe peccati:
vt fugiat. de seueritate iudicij: vt formidet. de
sagacitate iudicis: vt timeat. de acerbitate ge
henne: vel de incertitudine hore mortis: vt. s.
citius se disponat. Talis aũt informatio aliquã
do fit per spũalem reuelationẽ. Aliquãdo per
scripture pdicationem. Aliqñ per mali expia-
tionez. vnde seqtur q ihs dixit eis sic informã
do et c. ¶ Scdz est nãe flexibilitas: qua homo
subijcit se dine volũtati. vnde lz voluntas crea
ta pp libertatem nature nõ possit necessitari: tñ
põt diuina motione manuduci: que qdem ma
nuductio est sibi quodãmodo naturalis. Sic
est sibi a deo nãle a deo recipe creationẽ: et esse
sic est sibi naturale a deo recipe inclinationem
ad h vel ad illd faciendum. Et tales sunt ido-
nei ad puersionem ad deum: de qbus Ezech.
Auferã cor lapideum de carne vestra et c. vnde
sequit. Mulier. Mulieres hñt cor magis du
ctile et facilius ad pniam trahunt: qz viri. Naz
frequenter benigne sunt. vnde dicit sapiens.
vbi nõ est mulier: ingemiscit eger. ¶ Tertiũ
est oium impedimẽtorum ablatio. Sunt. n. qua
tuor: que nos impediunt in gratia cõsequẽda.
¶ Primum est recordatio pris status cum
delectatione. Hanc deus aufert: qñ aie inspi-
rat notitias rerum mundanarum: qua dulcedo mũ
di de aia extrahitur amaritudine eius remanẽ
te: faciens ei intantum displicere: qztum antea
circa ea delectabat. ¶ Scdm est horror incus
sus austeritate rigoris pnialis: q respuunt pe
nitentiam ppter rigorẽ eius: ignorãtes dele-
ctationem post triumphũ: quam psequunt. vn
de qzuis pnie insit tristitia pp rigorẽ: hz tamen
delectationẽ in fine pp fructuz. vñ ad heb. 12.
Omnis disciplina in pñti nõ est gaudij: sz me
roris. ¶ Tertium est mali exempli corruptio.
Tales etiaz mala exemplo psequuntur. vnde
Bernar. Si pprium sanguinem dedit: est p
cium aiarum xps: mihi videt grauiorem ab eo su
stinere psecutionem: qui exẽplo pnicioso occa-
sione scandali auertit ab eo animas: quas re-
demit: qz a iudeo qui sanguinem eius fudit.

Ad refutandum ergo corruptionē mali exēpli subiūxit edificationē p exēpla sctōꝝ. ¶ Quartuȝ est spes longioris vite. Hanc sustulit per hore mortis incertitudinē. vñ Augu. de spiritu et anima dicit. Plane scio qa sumus mortales: et siue volum⁹: siue nolumus omnes morimur. Nil morte certius: nil hora mortis incertius. Ideo debemus semper esse parati: vt cuȝ corpus reuertitur ad terrā: de qua sumptū est: spiritus ad dominū redeat: qui fecit illum. vnde sequit. Mulier vbi sunt qui te accusabāt Glo. iterlinea. Hos fugauit iudicio iustitie. ¶ Tertium documentum est: q gratia cōfert ea: que expediuut ad salutē: que sunt virtutes: quas cāt collata gratia. Que cū sit radix meriti necessario oportet q causet virtutes i anima: qbus exitur in operationes meritorias: de quo Aug. pulchre loqtur in libro de spiritu et anima. d. Habet anima affectiones: quibus exercet ad virtutes. Dolor nāqȝ de peccatis: timor de supplicijs: desiderium de promissis: gaudium de premijs: q̄ vera sunt exercitia virtutum Habet et virtutes in qbus instruit ꝛ armat cōtra vitia. Prudentie est nihil penitentem appetere: et nihil pter iustū velle facere. Temperantie est nihil preter turpia timere: ꝛ qcqd agim⁹ vel cogitamus ad rationis normam dirigere. Fortitudinis est terrenas cupiditates non solū reprimere: sed penitus obliuisci. Iustitie ē oēȝ animi cogitationeȝ ad solū deum errigere cūqȝ tanqȝ nihil aliud sit sola mente intueri. Habet etiam anima supnaturales. i. infusas virtutes qbus initiatur ꝛ consecratur deo. s. fidem: speȝ ꝛ sacramenta ecclesie. Habet etiam virtutes: qbus proficit: ꝛ qb⁹ deo ꝯiungit: ꝛ intimatur. s. humilitatem: q̄ eā deo subijcit. puritatē: que eā deo. iungit caritatem: que eam deo vnit. Quia igitur has gratias in nobis causando ꝯtulit: diligenter debemus eis insistere: non procrastinādo: vt a damnatione eis mediantibus erui mereamur. Vñ beatus Augu. de conflictu vitioꝝ ꝛc. animans nos ad exercitia virtutū dicit Quid tibi ad hec pferenda tam longa temporis spatia ꝓponis? Nunqd scis si crastino viuas: immo si vel vnā horam in hac vita facias nescis: vt xp̄s in euāgelio dicit. Uigilate quia nescitis diem neqȝ horam. Quapropter discute corporis inertiam: semperqȝ memento quia regnum celoruȝ nō tepidi: nō molles: neqȝ de fides: sed violenti vimqȝ facientes diripiunt. Hec Aug. vnde sequitur. Nemo te condemnauit mulier. q. d. fugatis impedimentis nōdum eijcit ꝯdemnata. Et ideo qꝛ fragilitatē cognoscis: dotaliciū virtutū tibi dabo: vt nō condemneris. Seqtur. Nemo dñe. Nec ego te ꝯdemnabo: sed potius saluabo: qꝛ veni saluos facere pctōres. Et ita libata est ab impedimentis: ꝛ dotata virtutibus: ꝛ absoluta a pena: ꝛ a culpa: ꝛ a damnatōe securata. Uade: de virtute i virtutē: ope. s. ꝛ affectiōe. Et amplius noli pec. q. d. qꝛ nō te: sed pctm̄ opȝ rite condēnare Psal. Dulcis ꝛ rectus dñs. Nec ego te ꝯdēnabo: vade ꝛ am. no. pec. Hic xp̄s aiam peccantem: ꝛ a pctō reuertentem tripl'r instruit. ¶ Primo. n. ꝓmittit ei beneficium misationis: vt ꝓuocet eū ad gratiaꝝ actionē: ibi. Nō ego te ꝯdēnabo. ¶ Scd̄o inducit exercitium bone opationis: vt excitet ad meritoꝝ emulationeȝ: ibi. Uade. ¶ Tertio interdicit piculū recidiuatōis: vt adhibeat debitā circunspectionem: ibi. Amplius ꝛc.

¶ Dominica quarta quadragesime: q̄ est dominica letare. Sermo. 65.

Abiit ihesus trans mare galilee: quod est tyberiadis. Iohis. 6°. Scdȝ qd̄ dicit quidā sctūs. Omnipotētia dei dicit eē maxima in parcēdo hoib⁹ ꝛ miserēdo. Naȝ vltimus effectus diuine virtutis est libere pctā condonare: ꝛ parcendo hominibus: ꝛ misando eos pducere ad participationem infiniti boni. Nam mīīcordia consistit in compatiēdo ꝛ subueniendo necessitatibus proximoꝝ. vnde saluator vidēs humanā naturaȝ in hijs q̄ fidei sunt: esse famelicā: ideo vt verus homo fm glo. miseretur ꝛ compatit humane fragilitatis affectu: ne ꝯuersi pctōres in principio vite vie deficiant: si in sua conscientia fine doctrine pabulo dimittāt. Hec glosa super Marcum: vt pȝ in euangelio moraliter intellecto. vnde fm glosam mare est seclm Galilea rota: qꝛ hic est volubilitas: nō erectio ad deum. Hoc transit ih̄s resurgendo. vnde cum quem prius vna gens iudeorū despexit: iam sequit multitudo gentium cupiēs instrui: sanari ꝛ saciari. Jesus aūt cum discipulis suis subijt in montē: spiritualibus altiora ꝯmittēs: turbis inferiora ꝛ simpliciora: primo pascha.

hoc egit docēs eos: & docet nos debere trāsire de mūdanis ad celestia. Oculi ihu sunt dona spiritus san. que misertus aperit: vt nō errent venētes ad se. Ipse sciens temptat discipulum: vt ille tarditatē fidei sue agnosceret: q presente creatore de paucis sufficiētiam multis posse fieri dubitare nō debuit. Nam miraculo quinqз panum quis esset ostendit: q2 hec inusitata visibilia ad cognitionē inuisibilis dei perducunt: saturanť. Qui q̄zuis omnia relinquere & altiora huius nequeant implere: tamē esuriētes & sitientes iustitiam saturantur: cum audientes mandata dei: ad vitā eternam perueniunt. Et fm hoc occurrunt nobis tres considerationes. Prima ɔsideratio.

P Rima est de eminentia diuine potētie: quam ostēdit in pctoꝝ iustificatione: cuз dicit. Abijt ihs. vbi occurrunt quatuor conclusiones.

¶ Prima est: q̄ iustificatio impij pōt eē miraculosa: respiciēdo potētiam agentis: q2 pōt fieri sola diuina virtute: tanq̄ per causam occultam: q2 omne opus quod a solo deo fieri potest: miraculosum dicitur. Ratio huius est: q2 motus volūtatis ita est in anima: sicut inclinatio nālis in rebus naturalibus. Sed quando deus aliquid opatur contra inclinationē nature: est opus miraculosum: vt illuminare cecū. Voluntas aūt impij ratione impietatis tendit in malum. Cum ergo deus iustificando hoīeз mouet eum in bonū: videtur q̄ iustificatio impij sit miraculosa. vnde dicit. Abijt ihs trans mare galilee: quasi dicat q̄ iste trāsitus maris galilee: qui moraliter iustificationem impij designat: solum fit per iesum: id est gratiam dei: quasi nobis impossibilis sit sine gratia.

¶ Secunda conclusio est: q̄ respiciendo formam inductam supra naturalem potentiam: talis meretur sicut in suscitatione mortui: vita est supra naturalem potentiam talis corporis: quantum ad hoc iustificatio impij non est miraculosa. Ratio est: quia naturaliter anima est capax grē. Eo enim ipso q̄ facta est ad imaginem dei: capax est dei per gratiā. vnde Augustinus in libro de p̄destinatiōe sanctoꝝ dic q̄ posse habere fidem sicut posse habere caritatem naturale est homini. Habere autem gratiam est fidelium. vnde vt sic non est miraculosa. vnde sequitur. Et sequebatur eum multitudo magna: q2 videbant signa: scilicet instinctu naturali. Sequebatur multitudo viso miraculo fm glo. q2 quos a corporis infirmitate sanabat: intus spūs reintegrabat: grē capax existens ex nā: cum insignita sit imagine dei.

¶ Tertia pclō est: q̄ respiciēdo singlarem ordinem cāndi effcm p̄ter solitum & ɔsuetuз modum & cursum: sicut cum aliqs infirmus sanitatem pfectam ɔsequit subito p̄ter solitum cursum sanatōis: q̄ fit cuз nā vel arte: sic quādoqз est miraculosa vel non. Est. n. ɔsuetus & cōis cursus iustificatōis: vt deo mouēte interi⁹ hō ɔuertatur ad deum. ¶ Primo qdem ɔuersione impfecta: vt postmodū ad pfectam deueniat: quia caritas ichoata mereť augeri: vt aucta mereatur pfici: vt dicit Augu. Quandoqз vero tam vehementer deus aiam mouet: vt statim quandā iustitie pfectionem assequatur: vt patet de Paulo adhibita exterius miraculosa ꝓstratione. vnde sequiť. Subijt igiť in montem ihs. s. potentie: quam ostendit in iustificatione impij. Et ibi sedit cuз discipulis suis. i. subijcientibus se doctrine sue: qui etiam morti interius conuersi sunt ad deum.

¶ Quarta conclusio est: q̄ tēpus pasche huic iustificationi impioꝝ maxime cogruit: quia ad iustificationē requiritur vt fiat transitus de vitijs ad virtutes: de culpa ad gratiam: de seruitute ad libertatem: de corpore diaboli ad corp⁹ xp̄i: & tandem de presentis vite exilio ad patriam felicitatis eterne. Sed hic transitus perficitur per veram confessionē & penitentiam de peccatis. Nam confessio delet peccatum quo ad culpā: q2 de pctō mortali facit veniale mutādo penam eternam in tpalem. vnde Aug. Fit veniale per ɔfessionem quod erat criminale p opationem. ¶ Item ɔfessio placat deum: qui offensus erat p culpā. vnde Ber. Ihs p peccatum offensus: sed per ɔfessionem placatus clementem se promittit. ¶ Item impetrat misericordiam: quia deus videns tuam humilitatem fm Ysido. ostendit suam misericordiā in remissione. vnde dicitur. Erat autem ꝓximū pascha. Pascha interpretatur transitus: & dr festum iudeoꝝ: qđ fit per veram ɔfessionem. Sed non fit vera pnia: nisi cum mentis hylaritate fiat: q2 bonum si cuз hylaritate fiat: recte factum dicit. vnde Mat. 6. Cuз ieiunatis nolite fieri &c. Scđa ɔsideratio.

C Irca scđam ɔsiderationē: q̄ est de beniuolentia diūe mīe: quam oñdit in spūali refectōe: cum dr. Cum subleuasset oclos. vbi occurrunt q̄tuor documēta.

¶ Primum est: q2 lz deus oculo sue sapientie oia cognoscat: s3 illud ad hebre. 4. Oia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo q2 oculi eius sunt lucidiores sole circunspicientes oēs vias hominū vt dicitur ecclesi. 23. Tamen non desinit electos ⁊ pdestinatos intueri adhuc in peccatis existentes: donec illuminatione doctrine salutaris eos respiciens eoru3 vitia deprehēdat: idest faciat displicere. vñ psal. Oculi eius in pauperē. s. gratia in presenti respiciūt. vbi glosa. Respectus nāq3 dei: ⁊ auxiliū: ⁊ lux suis est: ⁊ ideo non sunt timēdi tumultus tribulationu3: qui in retibus fiunt antequā ad litus eternitatis pueniatur. Multi enim de electis sunt in peccato donec eos visitet deus. Matth. 26. Respexit deus petrum. vnde dr. Cum subleuasset oculos. s. pietatis quos tamē semp h3 aptos cū nihil sibi poterit occultari: s3 tūc leuat qñ gratia sua puenit indigentem.

¶ Scōm documentū est q2 propter multitudinem ⁊ magnitudine3 peccatoꝝ non destitit misereri: immo cu3 mīsīcordie ꝓprium fit respicere miseriam q̄to maior est miseria: tanto citius ⁊ promptius miseret. vnde subdit. Et vidisset q2 multitudo magna venisset ad eum. Dicitur eni3 multitudo magna: q2 non vnius natiōis diuersa genera malitiarum sunt quasi diuersa genera nationū: ⁊ ſm imitationes diuersarum culpaꝝ vnusquisq3 ab illo nascit̄ cuius culpam imitat̄. Ideo mali dicunt̄ nationes. Psal. Iudicabit in natiōibus. Nec etiam vnius lingue q2 quot sunt diuersitates intentionu3 ⁊ desideorioꝝ: tot sunt diuersitates liguaꝝ. vñ cū tpalia que multa sunt appetunt̄: ligua ꝯfunditur sicut factu3 est in edificatione turris babylonie.

¶ Tertium documentū est: q2 hec turba panibus empticijs nō potest saturari: s3 tm̄ gratuitis Panes. n. empticij sunt delectationes carnales ⁊ transitorie: que tot expensis ⁊ laboribus acquirunt̄. Qui care a nobis emuntur: cū perditione aie ⁊ corporis sumptuosissime ꝯparātur ⁊ non sufficiunt: vt vnusq̄sq3 modicu3 quid accipiat: q2 qcquid accipit̄ de eo qd̄ non reficit modicu3 videt̄. vnde sequit̄. Dixit ad philippu3. Vnde ememus panes ⁊c. Criso. dicit q2 xp̄s nouit: qui discipuloꝝ magis doctrina indigebant. Qualis fuit philippus vt p3 Iohis. 14. Vbi ipse ait ad xp̄m. Ostende nobis p̄re3 ⁊c. vnde seqtur. Hoc aūt di. tēptans eum: non vt ignorata discat: sed vt discipulo adhuc rudi ꝓpriā ruditatē ostendat: quā ipse p se perpēdere non valebat. vnde Theo. Philippū dñs temptans vtr̄ pfecta3 fide3 h̄ret: inuenit adhuc humanis passionibus subiacentē. vnde sequitur. Respondit ei philippus. Ducētoꝝ denarioꝝ panes non sufficiunt. Ducēti dñr q2 pertinent ad aiam ⁊ corpus. Soli autem panes gratuiti sufficere ⁊ reficere possunt: que sunt diuina scriptura. vñ Ysa. 55. Venite emite absq3 vllo argento ⁊ absq3 vlla ꝯmutatione ⁊ comedite ⁊c.

¶ Quartū documentū est: q2 penitētes sequētes xp̄m sunt famelici propter quinq3. Et ideo op3 eos recreari quinq3 panibus spiritualib9.

¶ Primū est superbia dicens. Certe multis imo ⁊ pene oibus melior es vbo ⁊ scia: diuitiis ⁊ cunctis que vel carnalibus vel spūalibus suppetunt crismatib9. Cūctos igit̄ despice: cunctis temetipsu3 supiore3 attende. Hij reficiuntur vera humilitate dicente. Memento q2 puluis es cinis: putredo ⁊ vermis. Quicq3 ⁊ si aliquid es nisi tantum humilies te: quantum magnus es: nihil es. Nuoqd tu altior es q̄3 primus angelus? Nunquid tu splēdidior es iterra q̄3 lucifer in celo? Qd si ille de tanta sublimitate cecidit p superbia3: quomodo tu ad celsitudinem conscendes supbiens de imis: qui illo q̄3 diu viuis conditione minor teneris. Vnde per quendam sapientē dicit̄. Corpus quod corrūpitur aggrauat aiam. Et ideo audi veritatem docentē: scilicet in quo esset sequenda dic. Discice a me quia mitis su3 ⁊c. Et illud super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem ⁊ quietum ⁊ trementem sermones meos. Vnde xp̄s humiliauit semetipsum factus obediens ⁊c. ¶ Secūdu3 est odium di. Absit vt illum ames quē in omnibus ꝯtrarium habes: qui te derogat: qui tibi insultat: qui te in vitijs exasperat: qui tibi peccata tua iproperat: qui te dictis operibus atq3 honoribus semper perire festinat. Nisi eni3 tibi inuideret: se ita tibi non preferret. Hic reficitur vera caritate dicente. Nunquid quia hec que narras odio habenda sunt in homine: propterea non est amanda dei imago in homine: sicut christus qui in cruce positus inimicos dilexit: ⁊ ante crucis tormentu3 pmonuit dicēs. Diligite inimicos vestros ⁊c. dicit. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum. Ideo contra odientes dicit Iohes. Qui odit fratrem suum homicida est. Et qui diligit in deo manet: ⁊ econuerso. Omnē igitur amaritudinem fellis euome: ⁊ caritatis dulcedine3 sume: nihil enim beatius. vnde Iohes. Deus

caritas eſt ⁊c. ¶ Tertium eſt deſperatio dicēs
Que ⁊ quanta commiſiſti: q̄ꝫ grauia crimina
Nec vitam ⁊ conuerſationem vtiliter correxi-
ſti. Ecce enim vt cernis mala conſuetudine te
neris: conaris exurgere: ſed peccatorum oneri
bus pregrauatus relaberis. Quid igitur agē
dum eſt: quando de preteritis certa damnatio
imminet: de preſentibus nulla emendatio ſuc-
currit: niſi vt non amittantur rerum tempora-
lium voluptates: dum conſequi nequeas futu-
ri ſeculi oblectationes? Hij autem reficiuntur
fiducia ſpei que reſpondit. Si de criminibus
agitur: ecce dauid: q de adulterio ⁊ homicidio
reus miſericordiam conſecutus eſt. Ecce mag
dalena polluta innumeris ſordibus fornicatio
num: ſm̄ Auguſtinū inquinata: ad fontem pi
etatis currens abluenda: miſericordiam meru
it. Ecce petrus ⁊ latro ⁊c. Ecce paulus multoſ
pro chriſti nomine puniens ⁊ martyrum cruo
re totum ſe inficiens: apoſtolus factus in vas
electionis eſt commutatus. Ubi igitur tanta ꝓ
cedunt exempla: locuꝫ non habebit deſperatio
Cum autem ſcriptum ſit. In quacunque hora
peccator ingemuerit ⁊c. Sꝫ de conuerſiōe nō-
dum in melius mutata: quid reſtat: niſi ꝙ heri
quiſqꝫ non egit: hodie agat: dum adhuc viue-
re lucet. Nec differat de die in diem: dum ne-
ſciat ſi vel vnam correctionis horam habeat.
¶ Quartum eſt cupiditas temporalium calli-
de d. Sine culpa es: ꝙ quedam habenda con-
cupiſcis: quia non multiplicare opes appetis:
ſed egere pertimeſcis: ⁊ quod male retines ip̄e
melius in vſum pauperum expendes. Hij re
ficiuntur contemptu mundi dicens. Nec ſine
periculo non procreantur: quia quanto qs am
plius habere ceperit: tanto amplius habere cō
cupiſcit: ſic quoqꝫ vt modum in concupiſcendo
non habeat dum innumeris huius ſeculi curiſ
deſeruire feſtinat. Unde ait ſcriptura. Auaruſ
pecunijs non impletur. Quem deteſtat̄ apo-
ſtolus dicens. Auaro nihil eſt ſceleſtius. Un-
de ſaluator dicit. Difficile qui pecunias habēt
regnum celorum intrabunt. Quintuꝫ ē amor
ſeculi preſentis dicens. Quid pulchrius: quid
delectabilius q̄ꝫ qđ in preſenti vita cernimus?
Hic numerare poteris omnia que in mundo
delectāt. Hij reficiuntur pane amoris celeſtis
patrie di. Si te iſta delectent que ſub celo ſunt.
igitur magis delectent que ſuper celos ſunt.
Si ita pulchra eſt patria: ciuitas: domus qua-
lia ſunt que poſſident peregrini. Qualia igit̄
ſunt ⁊ erunt que poſſident incole. Cum miſeri
in hac vita taliter ſunt remunerati: immortales
ſancti ⁊ beati qualiter ſunt vita illa dotati. Qua
ꝓpter recedat amor preſentis ſeculi: in quo nul
lus naſcitur: ita vt non moriatur: ⁊ ſuccedat a-
mor futuri ſeculi: in quo omnes ſic viuificātur
vt deinceps non moriantur. vbi nulla aduer-
ſitas ſeculi turbat: nl'la neceſſitas anguſtat: nul
la moleſtia inquietat animam. Sunt auteꝫ hij
panes gratuiti: quia nullo precio emi poſſunt
he virtutes ⁊ opera eorum: ſed quia a ſolo deo
gratis dari poſſunt ⁊ concedi: ideo ſequitur.
Dicit ei vnus ex diſcipulis andreas frater ſy-
monis petri. Andreas īterpretatur virilis: ſci
licet a vigore virtutis: qui eſt principium ope-
rationis: ⁊ in vno opere penitentie complemē
tum conſiſtit: quia ad miſericordiam dei perti-
net ꝙ ſit integra penitētia: nec aliter ſufficit ad
tot infirmitatum diuerſitates ſanandas. Et iđ
andreas dicit. Eſt puer vnus hic qui habet qn
que panes ordeaceos ⁊ duos piſces. Sed hec
quid ſunt iter tantos? quaſi diceret admirādo.
Domine non ſufficiunt hec niſi tu feceris abū
dare. Similiter non ſufficiunt quecunqꝫ fece-
rit miſer peccator: ad hoc vt eruatur de pecca-
to niſi ſubueniat̄ gratia tua. Sed adhuc miruꝫ
eſt qualiter ſufficere poteſt vnicum remedium
ad tot diuerſitates membrorum ſanare: quia in
corporalibus remedijs non ſanat oculum qđ
ſanat calcaneum: plures neceſſe fuerunt hoſtie
ad plures expiationes faciendas: vt legitur in
leuitico. Sed modo per gratiam tuam ſufficit
vnica hoſtia: ſcilicet tua mors ſola: oīum pecca
torum medicina: Hij panes ordeacei ſunt.
Ordeum enim ariſtis pungit: ⁊ interiori' me-
dulla reficit: ⁊ cor hominis confortat: ⁊ hec ope
ra virtuoſa ⁊ penitentialia habent exterius vn
de pungant: ſcilicet inquantum afflictio penali
um operum amara eſt carni. Habent etiaꝫ vn
de reficiant interius inquantum operantur ſa-
lutem ⁊ ſpem cōfortant. Duo piſces ſunt ſtabi
litas boni propoſiti: ⁊ deſiderium in melius ꝓ
ficiendi. Et hij neceſſario predictis adiungun
tur: quia poſt refectionem predictarum virtu-
tum: neceſſarium eſt ꝙ non redeat ad predi-
cta vitia. vnde penuriam gratie patiebatur. Et
ideo neceſſarium eſt ſtabilitas boni propoſiti:
neceſſarium eſt etiam ꝙ contendat de bono in
melius proficere. Et ideo neceſſarium eſt deſi
derium proficiendi. ¶ Primus piſcis nutrit̄
in aquis ſcripturaꝝ: que vere penitentes docet

non iterare peccatum. Luce nono. Nemo mit
tens manum ad aratrum ⁊c. ¶ Secundus pi
scis nutritur in aquis exemploꝝ: que sunt ex-
empla sanctorum. Nam piscis est contra fluxū
aquarum ascendere: hoc est in melius profice-
re. Sed puer iste habens hos quinqꝫ panes ⁊
duos pisces: est doctrina noui testamenti Hic
est puer qui suscitatus est ab Helyseo: vt dicit
quarti regis. 29. Et ideo oscitauit septies: quia
esuriebat hos quinque panes ⁊ duos pisces.
Dixit igitur iesus. Facite homines discum-
bere vsque quinque milia. Erat autem fenum
multum in loco. Non est magnum calcare
fenum: idest carnem ⁊ carnalia desidera cum
iam aridum est. Unde Ysaie ꝓmo. Omnis
caro fenum. Sed magnum est calcare fenum
viride: id est carnem ⁊ eius desideria in iuuen
tute. Accepit igitur iesus panes: signans ꝙ
eius solius est pascere: non ministrorum: quia
eius solius est gratiaꝫ dare. Per hoc ꝙ fregit
facilitas significatur sumendi in quocunqꝫ spi
rituali alimēto. Non enīꝫ facile sumitur qđ est
integrum: sed facilius sumitur qđ minutim di-
uiditur. Ut autem impleti sunt ⁊ cetera. Uere
mensa diuina mirabilis: in qua plus ē in frag-
mentis ꝗꝫ in ferculis. Hoc ē gratia primo post
gloria: ⁊ premia primo post meritū: quia men-
se spiritualis fragmenta expectatus: sed relige
mensam excedunt: quia plus est in gloria ꝗꝫ in
gratia: ⁊ plus in premio ꝗꝫ in merito incompa
rabiliter consequamur. Impleuerunt duode-
cim cophinos fragmentoꝝ. Quid est igitur
duodeciꝫ cophinos impleri: nisi resurrectionis
glorificatione corporis quatuor dotibꝰ insigni
ri: ⁊ quantum ad tres vires animam ipsam re
formari? Duodeciꝫ igitur cophini īpleti frag-
mentis: corporis ⁊ anime perfectam stolaꝫ de-
signant. Tertia ꝯsideratio.

c Irca istam considerationem que est
de reuerentia humane gratitudinis
exhibita xp̄o de beneficijs ī gratiaꝝ
actiōe: cuꝫ dr̄. Illi ergo hoīes. sunt tres ꝯ°es.
¶ Prima ꝯclusio ē: ꝙ de vniuersis benefi-
cijs dei debemus esse grati. Ratio est: quia ni
hil habet homo: qđ a deo nō accepit. Uñ apo-
stolus. Quid habes quod non accepisti? Et iō
per dilectionem debet se totaliter transfundere
in deum. Ipsuꝫ pre omnibus diligendo: ex eo
ꝙ pre omnibus tribuit ei non solum tempora-
lia ⁊ naturalia: sed etiam spiritualia ⁊ moralia ⁊
etiaꝫ seipsuꝫ. vnde apostolus ad Ro. octauo.
Pro vobis omnibus tradidit euꝫ: quomodo
igitur etiam non omnia vobis cum ipso dona
uit. De quo Bernar. ait. O đ indebita mise-
ratio ꝗꝫ gratuita ⁊ quanta dilectio: ⁊ ꝗꝫ stupen
da dulcedo regeꝫ glorie pro despectissimo ver
miculo crucifigi debemus igitur esse grati.
¶ Secunda conclusio est ꝙ maxime debemꝰ
esse grati de operibus miraculosis ab eo factis
Talia enim specialiores habent conditiōes ad
mirationis: ⁊ dieꝫ collaudationis: ⁊ iste condi
tiones sunt tres. ¶ Prima cōditio est: ꝙ trā-
scendunt naturaꝫ: non enim exigunt ad opus
suum preiacenteꝫ materiam: quia ex nullo ope
rantur: ⁊ absqꝫ conatu sed sola voluntate. vn-
de psal. Dixit ⁊ facta sunt. vnde Johis primo
Omnia per ipsuꝫ facta sunt. vnde Augu. xj.
confessi. Uerbo tuo coeterno dicis omnia que
dicis: ⁊ fit quicquid dicis vt fiat: non aliter ꝗꝫ
dicendo facis. ¶ Secūda est ꝙ transcendunt
arteꝫ: Ars enīꝫ naturaꝫ imitatur: tamen nō at-
tingit ad equalitatem eius: a quo enim natura
simpliciter đficit nec pōt hoc ars operari: sicut
ꝙ fiat regressus de ꝓuatione ad habitum quaꝫ
natura negat nemo faciliter audet: sed cuꝫ chri
stus sit ars patris: qua omnes naturas condi-
dit eadeꝫ arte naturas reformat ⁊ perfectius ꝗꝫ
prius fuerāt create quia illud est corpus mira-
culorum: in melius fuit res ꝗꝫ prius fuerat:
sicut patet de aqua mutata in vinum ⁊ ita etiaꝫ
panes multiplicati in manibus diuinis meli-
ores fuerunt: quaꝫ si per artem fuissent facti.
Et ideo miraculum etiam transcendit artem.
¶ Tertia ꝙ transcendit consuetudineꝫ. Con-
suetudo enīꝫ est quasi natura que ex longitudi-
ne tēporis acgritur ⁊ firmatur. ita vt quasi na-
tura videatur. Sed lex diuina remouet consu
etudineꝫ cum illabitur menti: vt vitiosus ꝑ le-
gem dei a vitijs conuertatur ad virtutes: sicut
patet in paulo: ⁊ hoc est maius miraculum hu
iusmodi consuetudineꝫ malaꝫ tollere: ꝗꝫ ad ali-
ud qđ fit in creaturis preter vsitatum ⁊ consue
tuꝫ moduꝫ: quia oportet liberi arbitrij dona co
operari ad iustificationeꝫ. Hijs enim conside
ratis consurget mens humana in annunciatio
neꝫ ⁊ gratiarum actioneꝫ: ⁊ ad diuini nominis
commendationem. vnde dicitur. Illi aūt hoc
cuꝫ vidissent qđ fecit signum: scilicet transcen-
dens naturam: artem: ⁊ consuetudineꝫ. Dice-
bant: collaudantes deuꝫ de miraculis. Gre.
ser. 43. consi. 5. cōclu. 3. ꝯsi. sexta. doc. 1. ⁊. 2.
¶ Tertia conclusio est: ꝙ in hac gratitudine

debet esse timor domini: super omnia timẽdo quia venturus est in mundo: vt iudex ante cuius conspectum nulla valebit potentia. vel sapientia. vnde Bernar. Veniet inquit dies illa: vbi plus valebunt pura corda ꝙ̃ astuta verba Bona conscientia ꝙ̃ marsubia plena. vbi iudex non decipietur verbis: nec flectetur minis nec donis. Sicut enim tunc magna beneficia confert gratis: ita maxima supplicia ingratis. Iste igitur timor inducit ad gratitudinem beneficiorum dei. vnde hij homines vt viderũt signum predicabant christum verum prophetam venturum in mundum: qui fm qđ dictuꝫ erat Ysa. quarto. Predicabunt populis fortitudinem meam: ⁊ annunciabunt gẽtibus gloriam meam. Ad quam ⁊c.

¶ Feria secunda post dominicam letare. Sermo sexagesimus sextus.

PRope autẽ erat pascha iudeorum. Ioã nis. xj. Scđꝫ ꝙ dicit Aug. in lib. de spiritu ⁊ aia. Nihil ad beatam vitaꝫ prestantiꝰ videẽ ꝙ̃ velut oculis clausis ⁊ carnalibus sensibus; extra carnem mundumqꝫ effectum quempiam intra semetipsum conuerti: alienumqꝫ effectum a mortalium cupiditatibus sibi soli et deo loqui. Ex carne ⁊ anima nanqꝫ constat homo: ⁊ vtraqꝫ bonum suum habet in quo gaudet. Bonuꝫ anime est deus cum affluentia dulcedinis sue. Bonum carnis est mundus cum abundantia iocunditatis sue. Ab huius mũdi distractionibus: cor nostrum colligamus ⁊ ad interiora gaudia reuocemus. Hec enim est requies nostri cordis cum in dei amore per desiderium figitur. Hec enim christus in euangelio moraliter intellecto nobis insinuat. vnde ascensus ad eternam pacis visionem per transitum fit a vitijs ad virtutes. Ad quem transitum perficiendum oportet: vt quis consideret seipsum. Aug. Ab hoc mundo reuertentes ad deum: ⁊ ab imo sursuꝫ ascendentes per nosmetipsos transire debemꝰ Qui enim interius intrans: ⁊ in transitu pene trans semetipsuꝫ transcendit: ille veraciter ad deum ascendit: ⁊ ideo deus gratiam preueniẽtem ad templuꝫ conscientie premittit: mundat eum ab hijs: que inter sanctas affectiones vel ficte bona: vel a parte mala faciũt. de quo templo dicitur secunde cor. iij. Templum dei sanctum est quod estis vos. Tũc igitur homo vẽdit in tẽplo oues ⁊ boues ⁊ columbas: quãdo in anima bestiales motus exurgentes cum delectatione retiet ⁊ acceptat pro quibus se homo diabolo vendit. Naꝫ p boues terrena desideria intelliguntur. Per colũbas vero instabilitas: per oues intelligunẽ opera pietatis facta ꝑpter laudem humanam. Nummularij sunt seculi sectatores quorum cesar princeps mundanus. Cuius nũmisma honor. Pondus delicie: diuitie: ⁊ delectationes temporales. Non enim possumus ascendere cum istis ad perfectionem nisi mensa: idest cõscientia euertaẽ huiusmodi nummi effundantur. Nam nummisma diaboli est peccatum: cuius imago est diaboli mutatio: superscriptio debitum pene. Huiusmodi autem gratia preueniẽs de templo cõscientie eijcit per penitentiaꝫ: que est funiculus triplex propter contritionem: confessionem: ⁊ satisfactionem que requiruntur ad integritateꝫ penitentie: de quo ecclesiasti. nono. Funiculus triplex difficile rumpitur: volens conscientie domum sibi dedicari ⁊ non negociationibus occupari: Huiusmodi autem commercia de tẽplo materiali eiicit: quia domum dei decet sanctitudo figurans conscientiaꝫ etiam sibi esse electam pro habitaculo. Et ideo a maculis qbuscunqꝫ erat mundanda merito passionis christi ⁊ resurrectionis ⁊ in nobis merito penitentie. In cuius triduo: scilicet contritionis: confessionis ⁊ satisfactionis fit resurrectio spiritualis. In tali enim transitu: scilicet de vitijs ad virtutes multi sequuntur christum cessando ab operibus. Tamen christus non credit se eis per familiarem cohabitationem: quia nondum perfecte ab affectionibus mundanis cessauerunt. Omnia enim tam affectiones: cogitationes: ⁊ operationes nuda sunt oculis eius. Hãc expositionem moralem approbat Beda in glosa: Ysaie quinto. Et secundum hoc occurrunt tres considerationes.

Prima consideratio.

CIrca primam considerationem que est de spirituali trasmutatione que fit de vitijs ad virtutes sunt tres ꝯ͛es.

¶ Prima est: ꝙ licet propter magnitudinem peccatoꝝ quisque longe fit a gratia salutari: bꝫ tamen in se quilibet quandaꝫ potentiaꝫ obediẽtialẽ ad grãꝫ adipiscẽdã. que dr̃ q̃dã capacitas

Que cum insita sit nobis a natura: retardari potest: non deleri: cum capacitas sit proprietas aie: que sm Augu. est imortalis a nullo: nisi a solo deo pot annihilari. vnde peccatu nec est aliqd entitatis anime cantis ipm: nec etia habilitantis sbm ad actum: sed potius impedientis: vt sit minus habile ad bonu respectu actus annihilare tamen aiam non pot: cum sit imortalis. vnde Augu. de spiritu & aia. Immortalis est aia: ne a creatoris sui silitudine discrepare videat. Non. n. poterat esse imago & similitudo dei: si mortis termino clauderet: sm quenda motum vite: quem nullo mo amittere pot. vnde dicit. Erat. q. d. Cum fuisset pctor tamen pp nalez habilitate: q est indebilis: pot disponi ad graz no obstate magnitudie pctor.

¶ Scda pclo est: q lz trasitus de culpa ad gratiam longe fit: qstum ad nos. est tn pprie: qua tum ad miam dei: quam offert. vtrunqz notatur de filio pdigo. Luc. 15. Qui cum adhuc longe eet de patre: dicit ibidez q mia motus est &c. Nam homo oia instrumeta cognoscendi & diligendi bz ex na: tamen cognitionem veritatis & ordinem dilectois bz ex gratia sm Augum. Facta quidem a deo aia sicut imaginem suscipit: ita cognitionez & amorem. Uasa nanqz que creatrix sapientia format vt sint: adiutrix gratia replet: ne vacua sint: si strenuum opatiuz inuenerit. vnde sequitur. Prope erat pascha iudeor. Pascha dicit transitus de culpa ad gratiam: & hic transitus dicitur pprie iudeor. Judeus enim dicit: qui spualr circuncisus per cognitionez: que facit petm fugere: & dilectionez que facit deo adherere: abstulit aie preputium carnalis pcupiscentie: & ois spualis imundicie sed xps hanc fecit ppe iustis ad eor remunerationem. Ys. 45. Prope feci iustitia meam Non semp enim ppe fuit iustitia. s. mercedis reddende. Ante incarnationez nullus qstum cunqz iustus mercedez illa recipiebat: sz incarnatione & passione fecit eaz ppe. vnde dicit ad ephe. scdo. Qui ante eratis longe: facti estis ppe in sanguine christi.

¶ Tertia conclusio est: q transitus de presentis vite exilio in patria felicitatis eterne: fit dispositiue per beatitudine vie: que est pfectio virtuosarum opationuz: fit tamen simpliciter per gratiam. Ratio est. Naz actus pducens ad finem: opz sint esse pportionatus. Nam sicut videmus in naturalibus: nulla res potest pficere effectum per suam operationem que excedit virtutem actiuam: sed sue virtuti pportionatum. Uita autem eterna est finis excedens proportionem nature humane. Et ideo sine virtute altiori hunc adipisci no pot. Nec Xtus gratia est. Ad Ro. 8. Gratia dei vita eterna: & sm glo. intelligamus deum ad eternam vitaz pro sua miseratione nos perducere. vnde in glosa ibidem dicit. Certum est vitam eternaz bonis opibus reddi. Sed ipsa opera quibus redditur ad dei gratia pertinent. vnde sequit. Et ascedit ihs iherosolyma. Jesus eniz gratia sine qua no est ascensus ad gloriam: que p iherosolymaz intelligitur. Dicitur enim visio pacis: quod figuratur nobis Luce. 2°. vbi dicit q ioseph & maria cum iesu ascenderunt. i. per gratiam fit ascensus ad visionem eterne pacis Prima ad corin. 15. Non ego: sed gratia dei mecum. vnde Augu. in libro de spiritu & aia. Sensus iuuatur exterius: quia oculus carnis qsuis ex natura videat: nunqz tamen per se videt: nisi beneficio exterioris lucis. Sic intellectus & affectus iuuatur supius: qr deus ignis & lux est. Lux igit splendorem emittens ex se quaz retinet in se: illuminat intellectu ad cognitionez veritatis. Ignis vero de se calore emittens: sed no amittens inflamat affectu ad amorem virtutis. Et sicut solem non videt oculus nisi in lumine solis: sic verum ac diuinum lumen non poterit videre intellige̅tia: nisi in ipsius lumine. vnde psalmista. In lumine tuo videbimus lumen.

Scda psideratio.

Secunda psideratio est de impedimentorum amotione: cuz dicit. Et venit in templo: vbi sunt tres pclones.

¶ Prima conclusio est: q quatuor sunt impedimenta huius transitus ad beatitudinem.

¶ Primus est motus sensualitatis: qui mouetur sm pulsum fomitis: tendens impetuose ad fruitionem creature delectabilis. Per hoc q dicit sensualitas: tangit causam materialem. Nam in sensualitate tanqz in subiecto est primus motus. Per hoc q dicit sm pulsum fomitis: tangi tcausam efficientem. Per hoc q dicit tendens impetuose: tangit formalez: que est moderatio: siue improbus impetus libidinis Per hoc q dicit ad fruitionem: notatur finalis causa. Iste motus habet se ad voluntate sz viam motiuam: sicut cognitio sensus ab intellectu sm viam cognitiuam. Et iste motus dicitur esse peccatuz: quia sensualitas in homine

corrupta p originale peccatum ⁊ inordinata de
lectatio dicit̃ motus p̃mus q ex ea ꝓcedit ⁊ est
peccatum q2 debebat esse iam subiecta rationi:
⁊ ipsa mouetur indebito modo p̃ter rõnez per/
mittentē: ⁊ radices non ɔp̃mentē: ⁊ dicuntur
isti boues eijciendi. Nã sicut bos oculos d̃cli/
nat in terrã: ⁊ ea q̃ carnis sunt q̃rit ⁊ aliuz mi/
nus discrete ĩpedit: sic ⁊ motus sensualitatis.
Prime cor. 2. Nũqd de bobus cura est deo:
q. d. nõ. ℂ Scd̃m est multitudo venialiũ pec
catoꝝ: q2 qñ veniale insurgit: si non cohiberet̃
posset ꝓgredi vsq3 ad mortale ⁊ tũc ɔñter p̃clu/
deret trãsitũ ad vitã. vñ Aug. Nihil a deo ve
niale qd̃ nõ posset fieri mortale dum placet. i.
dum gerat̃ voluntas: nõ supra ip̃z veniale: sed
sup̃ illud ad qd̃ ip̃z erat dispositum ꝙ ꝓgrede/
retur de ipso. Unde veniale ex sua substantia
nunq̃3 fit mortale. Sed ex ipso dispositiue ⁊ oc
casionalr̃ ꝓgrediendo fiet mortale. Et iõ eijci
enda dñr huiusmodi. s. oues ⁊c. Ouis. n. est
aial mansuetũ ⁊ innocẽs. vnde l3 veniale dicat̃
qd̃ venia dignuz: q2 ei pena facile indulget̃: tñ
q2 disponit ad exterminationē est eijciendum.
ℂ Tertiũ est accidiosa negligentia: qñ. s. aia q̃
recipit gratiaz: nõ operat̃ meritorie: sed marces
sit gr̃a data: Contra que dicit Ambro. Nescit
tarda molimia spũs sancti gr̃a. Et eijciendi sunt
Apocal. 3. Utinaz calidus esses: aut frigidus
Tales vendũt colũbas q̃ rep̃sentat spũs san/
ctus: qñ p negligentiã gr̃e spũs san. pro ɔmo/
do tp̃ali ɔmutatur. vnde in colũbe species spũs
sanctus visus est. ℂ Quartum alieni finis si
ue indebiti constitutio. Nam cum vltimus fi
nis: q est ipsa beatitudo dicat quandã vltimã p
fectionē: sm ꝙ diuersimode res beatitudinis
capaces ad diuersos gradus pfectionis ptinge
re possunt: sm hoc necesse est ꝙ diuersimode
btitudo dicat̃. Nã in deo est btitudo p essentiã
q2 ipsuz esse est eius opatio qua nõ finit̃ alio s3
seipso. In angelis aũt beatis est vltima pfectio
sm aliquã opationez q ɔiungit̃ in bono increa/
to: ⁊ hec opatio i eis est vnica ⁊ sempiterna: in
hoibus aũt est vltima pfectio: sm opationez q̃
homo ɔiungit̃ deo. Sed hec opatio describitur
q̃ncq3. Nam l3 ɔueniant oẽs in appetitu vltimi
finis: q2 oẽs appetunt suã pfectionē adimple/
ri q̃ est ratio vltimi finis: tñ non oẽs q̃3tum ad
id in quo est ratio vltimi finis ɔueniũt. Nam
qdam appetũt diuitias tanq̃3 ɔsumatũ bonuz.
qda3 delicias ⁊ sic op3 de via vite deuiare. Ta
les. n. dicunt̃ nũmularij q2 eterna p tp̃alibus
ɔmutant. vnde op3 ꝙ mẽsa ɔscie subuertatur
⁊ nummularij de templo ⁊ de cõmunitate me/
riti ecclesie eijciantur.

ℂ Scd̃a ɔclõ est: ꝙ huiusmodi impedimenta
eijciuntur pnie arduitate. Difficile est. n. oia
facta q̃3tũcunq3 enormia: que sup patibulo fec̃
reuelare: s3 difficilius est nõ solũ ista q̃ fecit: s3
q̃ facere ɔcupiuit: sed difficillimũ est nõ solum
ista: s3 ẽt oia que facere cũ delectatiõe cogitauit:
cum nãlis inclinatio hoĩs sit ad celandũ culpã
Johis. 3. Omnis q male agit odit lucē. Hoc
autem intelligit̃ per flagellũ. Na3 sicut flagel/
lum fit de multis funiculis difficilr̃ punienti/
bus flagellandũ. Sic etiã hic sunt q̃tuor opera
multum difficilia penitenti. ℂ Primũ est pec
catũ cum amaritudine excogitare: pp qd̃ etiam
iste ezechias fuit mĩam ɔsecutus post peccatuz
magnitudinis qd̃ ɔmiserat. Ysa. 28. Recogi
tabo tibi oẽs annos meos in amaritudine aie
mee. ℂ Scd̃m est omnia peccata cogitare de
testabiliter odire: ꝓpter qd̃ fuit misericordiam
ɔsecutus. Ysaias seipsuz maledicẽs ꝓpter per
cata p̃terita. Ysa. 6°. Ueh mihi q2 vir pollutis
labijs su3. Et ideo dictũ est ei. Ecce auferetur
iniq̃tas tua. ℂ Tertiuz est odita irreuocabilr̃
abnegare: ꝓpter qd̃ mĩam ɔsecutus est iob di
cens. Rep̃hendo me abnegãdo peccata: ideo
rep̃hendo me ⁊ ago pniam. ℂ Quartũ est oia
sic abnegata integralr̃ refuare: ꝓpter quod ē
mĩam ɔsecut9 dauid. Psal. Dixi ɔfitebor in
iustitiaz ⁊c. De isto flagello istis funiculis in
tegrato dr̃. Et cũ fecisset flagelluz de funiculis:
de quo flagello dr̃ eccl'ia. 23. In cogitatu meo
flagellũ desideraui. vbi glo. Desideret in cogi
tatu flagella discipline: ⁊ i corde doctrinã sapie
ne forte p ignorantiã nõ ignoscat pericula deli
ctoꝝ: ⁊ multiplicētur ei crimina: p quibus ca/
dat in manus aduersarioꝝ. Psal. In flagella
parat9 su3. Glo. Sciẽs me deliqsse: ⁊ h̃ desi/
derãt p pcti detestatiõez ⁊ cordis ɔtritionē.

ℂ Tertia ɔclõ est: ꝙ licet penitentia eijciẽs im
pedimenta: effectiue fit a deo: est tamen dispo/
sitiue a nobis. ℂ Reqrit primo ad huiusmo/
di dispositionem ɔsensu3 volũtatis. ℂ Scd̃o
gratia disponente assistit. Primũ patet. Luc.
.19. Cũ intrasset ih̃s domum principis phari
seoꝝ sabato manducare panem in domo ɔscie
nostre vt sit munda: et bene disposita debet do
minari princeps phariseoꝝ. Et ratio est: q2 ho
neste ⁊ religiose vitam hominis disponit: ⁊ in
tali domo facit dominus ɔuiuium: q2 eam pa/

ter sibi fabricauit: ita q̄ nulli creature cōicetur:
vt ipsā per illapsum solus possit inhabitare: ⁊
ideo mundā eam tenebis. Perdita.n.mun/
dicia indigna fit habitatio dei. Nullo enī mo/
do mundicie actor ⁊ amator aiam imundā po/
terit inhabitare. Nam hanc domū facimus do
mum negociationis ꝓ inordinatū tpaliū amo
rem vel circa distractionē eorundē contra pro/
hibitionem dei. Psal. Diuitie si affluant noli/
te ⁊c. Et ideo dr̄. Auferte ista hinc: ⁊ nolite fa/
cere domū pr̄is mei domū negociationis. Ne
gociatores sunt ementes ⁊ vendētes. vn̄ mo/
raliter vendentes dicuntur: q̄r si q̄d habēt gra/
tie ꝓ inanis glorie vel cuiuscūq̄ tēporalis rei
mercede ꝯmutatur: de quo Mat. 5. Recepe/
runt mercedē suam. ¶ Itē ementes dicunt
qui mala bona dissimulando: simulando labo
rant: vt credantur habere gratiam: quam non
habent: Miseri sane ⁊ stulti negociatores hos
eijcit cū exitum suum eis innotescit: ⁊ q̄ nesciūt
eos q̄ talibus negociatorib⁹ se imiscent'. Hāc
etiā domū cum sit domus orationis faciūt spe/
luncā latronū: vt dicitur Luc. 19. cum decli/
nantes ꝯfessionē peccati ⁊ abscondentes illece
bras temporaliū voluptatū: quasi stola quadā
in abscondito cordis celamus. vel si ꝯmercijs
idest sceleribus operā damus. ¶ Scd̄o etiā
p̄z scilicet de gratia assistente. Nam q̄r talis do
mus ipetit' insultibus temptatoꝝ. s. tribulatio/
nis tristitie ⁊ erroris. Ip̄a sua gr̄a eam cōsola/
tur: liberat: preseruat: ⁊ informat: ⁊ glorificat.
vnde Ber. Quid faciā qui deum vite mee te
neo non solū gratuitū largitorē: pium scilicet
consolatorē: sollicitū gubernatorē: sed insuper
copiosissimum redemptorē: eternū ꝯseruato
rē ⁊ glorificatorē: Quid ei retribuā ꝓ omni
bus q̄ retribuit mihi: ¶ Primo me mihi de/
dit. ¶ Secundo se: ⁊ vbi se mihi dd̄it: me mi
hi reddidit. Datus igitur ⁊ redditus. Et si ꝓ
me quicq̄d valeo debeo: quid igitur deo retri/
buam pro se: Nā etiā si me milies rependere
possē quid sū ego ad dn̄ī: vnde seq̄tur. Re/
cordati sunt discipuli q̄r scriptum est. Zelus do
mus tue comedit me. Zelus s̄m glosā est fer/
uor animi quo mens abiecto humano timore
pro defensione veritatis accenditur. Sed s̄m
Aug. comedit eum zelus domus dei: qui oia
que videt peruersa satagit corrigere ⁊ emenda
re. Unde s̄m glosam zelus est indignatio: qua
indignabar eis pro domo tua. Vel zelus est
amor dei ⁊ cetera.

Tertia ꝯsideratio.

Circa hanc considerationē que ē de
merito passionis christi ⁊ eius adhi/
bitione: cum dicitur. Dixerunt iu/
dei. Quod signū ⁊c. Ubi sunt tres ꝯclones.
¶ Prima est: pnie efficacia est infinita: q̄r re/
mittere peccata nō potest aliq̄s nisi solus deus
⁊ pnia: ut habet' Mat. 2. Hec aūt efficacia qua
drupliciter se ostendit in remittendo. Nam ali
quando remittit penā ⁊ culpā. Sicut qn̄ tanta
est tristitia ⁊ ꝯtritio de malo: q̄ta fuit auersio ⁊
delectatio in peccato sicut credit' de magdalena
cui dimissa sunt ⁊c. ¶ Scd̄m signū efficacie ē
quādo diluitur culpa ⁊ non pena. Sicut q̄n̄do
quis cū ꝯtritiōe ꝯfitetur: ⁊ non potest purga/
ri condigna pnia: qui licet sit in gratia: tamē re
manet obligatus ad purgatorij penā. ¶ Ter
tium signum efficacie est: quādo dimittitur pe/
na ⁊ non culpa. Ut quando quis confitetur de
peccatis: alias ꝯfessio propter penā verecūdie
diminuitur obligatio ad penā purgatorij vel
forte anihilatur ex frequenti iteratione non cul
pa: quia prius fuit dimissa. ¶ Quartū signū
efficacie est: quando nec diluitur pena: nec cul
pa sed augetur: vt quando quis fictus ⁊ inde/
bite accedit qui peccat mortaliter. Ideo quia ef
ficacia huius sacramenti est ad delendū pecca
ta: q̄tū ad penā ⁊ culpā. Ideo dr̄ actuū. 3. Pe
nitemini ⁊ conuertimini vt deleantur peccata
vestra. Et sequitur. Dixerunt iudei: idest pe/
nitentes: qui habent confessiōem laudis: ⁊ pec
catorum. Quod signum ostendis nobis: scili/
cet efficacie ⁊ auctoritatis penitentie. Quia hec
facis: scilicet eijciens de tēplo ꝯmercia petoꝝ.
¶ Secunda conclusio est: q̄ efficacia peniten
tie est ab infinita dei misericordia: quā nobis
ostendit: seu meruit christus sua passione: que
cum sit infinita transcendit in infinitū omniū
peccatoꝝ nostrorū multitudinē: quā xp̄s no
bis demonstrat quadruplici exemplo ad confi
dentiam penitentiū. ¶ Primo i muliere adul
tera: quam cum Moyses mandasset lapidari:
Dixit iesus in euāgelio Joh. 4. Uade ⁊ am/
plius nolli peccare. ¶ Secūdo in muliere cha
nanea: que cum post christum clamasset: ad ei⁹
pedes veniens audiuit. Fiat tibi sicut vis.
¶ Tertio in petro negante: qui postquam fle/
uit amare. Matthi. 25. Tunc non solum fuit
sibi dimissa culpa: sed etiā diligenter ꝯseruata.
¶ Quarto in latrone confitente christū in pa
tibulo: cui christus postulanti in fine misicor/

quã non negauit: sꝫ adiecit di. Hodie mecũ ꝛc.
Luc. 23. Unde sequitur. Respondens iesus
dixit eis. Soluite tẽpluꝫ hoc ꝛc. Illud loquẽs
de templo corporis sui. q. d. Qd per resolutio
nem: idest per mortem ꝛ passioneꝫ excitabit tẽ
plum conscientie nostre: ꝛ hoc in triduo penitẽ
tie: scilicet per contritioneꝫ: confessionem ꝛ sa/
tisfactionem: habentis efficaciam infinitã a paſ
sione christi. Unde super illud psalmi. Apud
dominum misericordia ꝛc. Dicit Bernar. ꝙ
non gutta: sed vnda sanguinis largiter ꝑ quin
qꝫ partes sui corporis emanauit. Unde hebr.
nono dicitur. Sanguis christi emundauit cõ/
scientiam nostraꝫ ab operibus mortis ꝛc. Un
de iudei: idest penitentes: efficaciam penitẽtie
affirmantes di. Quadraginta annis edificatũ
est templum hoc. q. d. Credimus efficaciaꝫ pe
nitentie. Nam templuꝫ conscientie in quo ha/
bitat christus per gratiam edificatur per qua-
draginta annos. Nam quadraginta sunt qua
ter decem. Q. d. ꝙ conscientia dignum dei ha
bitaculum ordinatur obseruatione decem pre/
ceptorum sub testimonio quatuor euangelioꝝ
ꝛ impletione sex operũ misericordie: ꝛ sic ꝑ cõ
sequens excitabitur hoc templuꝫ in tribus inte
grantibus penitentiam: scilicet contritione: cõ
fessione ꝛ satisfactione. ¶ Quod notandũ in/
telligẽtes discipuli post resurrectionem noue-
runt: scilicet facta reuelatione.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ ad veraꝫ penitentiã
non sufficit cessare ab operibus malis: ꝛ etiam
insudare bonis: sed etiaꝫ requiritur ꝙ cesset ab
affectionibus carnalibus: ꝛ cogitationibus: ꝛ
imaginationibus eorũdem. Unde penitentia
est sicut regula. Ipsa enim regulat in penitente
non solum opera: sed etiam cogitatiões ꝛ affe-
ctiones ad emendationis integritatem. Unde
sicut quicunqꝫ recedit a regula: apostata est cen
sendus. Sic quicunqꝫ recedit a penitẽtia: affe
ctione ꝛ cogitatione non est dignus gratia que
per penitentiam adipiscitur. vnde Ber. dicit.
Corporis conuersio si sola fuerit erit nulla. for
ma quideꝫ conuersionis est non veritas vacua
virtute gerens spẽm pietatis. Miser homo q
totus pergens in ea que foris sunt: ꝛ ignarus
interiorum suorum: putans se aliquid esse cum
nihil sit: ipse se deducit. Exteriorem quippe su
perficieꝫ intuens: salua sibi omnia supplicatur
non sentiens vermem occultum: qui interna
corrodit: solas mouet manus ad opera manda
torum corde penitus arido: ductus consuetu-
dine quadam. Unde sequitur. Cuꝫ esset ihe-
rosolymis. Glosa. Conuentus adibat vt ver
bis ꝛ signis plures conuerteret. Et quia ali-
qui solis signis moti credebant: ꝛ aliqui non/
dum erant renati ex aqua ꝛ spiritu sancto: ꝛ ali
qui ficte. idest non corde. Et ideo non erant di
gni: ꝛ aliqui erant imperfecti: ꝛ ideo non pote-
rant capere. Unde sequitur. Jesus autem nõ
credebat se eis: scilicet per gratiam inhabitan/
do: qꝛ idigni. Eo ꝙ ipse nosceret omnes: quoꝝ
quatuor ponuntur in penitentia formidanda.
¶ Primum fuit esau qui non inuenit locum
penitentie: quãuis cum lachrymis requisiuissꝫ
Ad heb. 12. Quia a carnis desiderijs nõ ab/
stinebat. ¶ Secũdum est achab: qui relapsus
fuit in ydolatriaꝫ. Quarti reg. 12. ¶ Tertiuꝫ
symonis magi: cui post peccatum a petro est di
ctuꝫ. Penitentiã age a neqtia tua. Actuuꝫ. 7.
Postea relapsus est in perfidiam. ¶ Quar-
tum est iude: qui penitentia ductus retulit tri/
ginta denarios. Matthei. 27. Sed quia cum
desperatione penituit: ideo relapsus est in ho-
micidium. Et ideo dicit Ysaias. De summo
bono irrisor est: ꝛ non vere penitens: qui ad/
huc agit quod penitet. Nec videtur deum po-
scere subditus: sed subsanare superbus: multi
lachrymas fundunt: sed peccare non desinunt
Hij effectum penitentie non recipiunt. Unde
quisquis vult effectum penitentie consequi: ne
cesse habet vt sic admissa defleat: vt iteꝝ flenda
non committat. Quod nobis concedat ꝛc.

¶ Feria tertia dominice Letare.
Sermo sexagesimus septimus.

i Am die festo
mediante ascendit ihs in tem
plum. Joh. 7. Cuꝫ anima ra
tionalis corrupta fuit per pec/
catum primi parentis: ꝯtraxit
debilitatem in irascibili: pronitatem in concu/
piscibili: caliginẽ in rationali. Hic est propter
debilitatẽ irascibilis temptationibus fatigata:
resistere nõ põt ꝯcupiscibilis voluptatibꝰ illecta
cito peccato consentit: ꝛ propter caliginẽ ratio/
nalis in cognoscendis ꝛ discernendis decipi/
tur ꝛ male interpretatur. Unde gratia spiritus
sancti in mentem veniens remedium prestat:
irascibilem roborans: concupiscibilem a sue ꝓ
nuatis fluxu stringens: rationaleꝫ illuminãs.

Propter quod petiuit apl'us ad ephe. primo. Pater glorie det vobis spm̄ sapie: ⁊ reuelationis: ⁊ agnitionis eius: illuminans oculos cordis vestri: vt sciatis q̄ sit spes vocationis eius: sicut pꝫ in euāgelio moraliter intellecto. Nam ſm Orige. pascha est festum diuinū: qđ in spiritu ⁊ veritate perficit̄: qđ est vita spūalis Et hoc gratia spūs sancti inspirante: informāte: ⁊ opante. Contra quaꝫ affectões carnis stupescentes murmurāt: credentes eam esse acq̄sitam: cum soli deo sit ascribenda. Ostendit ⁊ effectum: ⁊ docet remedium: causans ꝯtritionē: docens satisfactionem: ꝯstringens fluxuꝫ carnalium affectionū: ⁊ cessare facit a peccatis spirituali circūcisione: q̄ patribus ⁊ sanctis est reuelata: ⁊ perficit̄ ingeta mente: ⁊ sic inspirationes dicit cum a deo sint opibus carnis ⁊ affectionibus ꝯtradicunt: ⁊ illiciunt hoies ad amicitiam dei. Et ſm hoc occurrunt in euangelio quatuor considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa ꝑmam ꝯsiderationem: q̄ est de gratie affectu: quo ad dona gratuita: quibus anima ꝑuilegiata ad vite ꝑfectionem disponitur: iam die festo mediante: sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: q multiplex templū in sacra scriptura inuenit̄. ¶ Primum est corpus xp̄i: de quo mente nō est recedendum: q2 sicut immorari pium est ad deuotionem: ita fructuosum ad vtilitatem: qđ iudaica impietas soluit: ⁊ diuina potentia suscitauit. Johis. 20. ¶ Scđm est beata virgo: q̄ cum sit nostra aduocata: spes: mediatrix: fortitudo: ⁊ excusatio: amatrix hoiuꝫ: supatrix demonuꝫ dei templuꝫ de ea nō est discernendū: sed in eo preces sunt fundende. ¶ Tertiū est eccl'ia sancta electorū: a qua nō est discedendum: cum iocundum sit fratres habitare in vnum. ¶ Quartuꝫ est aīa nostra. vnde hijs que spectant ad eius sanctificationē tota sollicitudine intēdam⁹. ¶ Quintum est patria celestis.

¶ Scđa ꝯcl'o est: q aīa dicitur aliquando domus dei: aliquādo templum dei. Domus dei dicitur: quādo deus in ipsa est per gratiā gratis datam: ⁊ nō gratum facientem. Templuꝫ dei est: quādo est in ipsa ꝑ gratiam gratum facientem. Domus est cum illuminat intellectū de statu suo. Templum est: quādo sanctificat affectum ad amorem accedendo. Docet in tēplo cum diuina īspiratōe intellectuꝫ instruens mouet affectum. Et ideo q2 sic intimat se anime per gratiā spiritual'r vult habitare in ea: cū ipsa sola sit capax gratie ⁊ gl'ie. vnde Augu⁹. Anima dei imago est: q2 ipsius capax ⁊ particeps esse pōt. Et hoc: q2 delectabil'r speculatur suam pulchritudinem in aīa sctōꝝ per imaginem sibi impressam: sicut in speculo mundo ⁊ terso ab oibus sordibus vitioꝝ. vnde ꝓuerb. Delicie mee esse ⁊c. vnde dicit. Jam die festo mediante ascendit ihs in templum. De quo festo psal. ait. Relique cogitationum diem festuꝫ agent tibi. Glo. Exhibitōe boni opis. Festū agent tibi. i. mansueti cessabunt a ſuili ope peccati nō intenti mūdo: sed in bonis opibus geti Cogitatio. n. est conceptio voti: sed relique redditio voti. Que opatio relinq̄t̄ post cogitatōeꝫ

¶ Tertia ꝯcl'o est: q talis ascensus gr̄e in animam est ei multum fructuosus: q2 nō intrat sine donis ⁊ virtutibus. Est. n. hospes anime: q nullius indiget boni: sed aiam replet omnibus bonis. Inq̄ꝫtum est ex ꝑte eius: semꝑ paratus est ꝯferre sua dona: q2 stat ad ostiū ⁊ pulsat: vt affectus cordis sibi apiatur: ⁊ intromittatur ad ꝯuiuandum spūal'r per donoꝝ suorum cōicationem: lꝫ aliq ponant obstaculum: ostiuꝫ cordis claudēdo: de qbus dicit Job. Ipsi fuerunt rebelles lumini. i. diuine gratie. Intelligendum tamen cōcordando cum euangelio: q gratia quinqꝫ effectus opatur in anima.

¶ Primus est illuminare. Nam sicut in radijs solaribus apparent athomi: ita in gr̄a apparent oēs defectus nostri latentes. Psalmi. In lumine tuo. s. gratie videbimus lumen. s. glorie. vnde seq̄tur. Docebant ⁊ mirabant̄ iu dei di. Quomō h litteras scit: cum nō didicerit. q. d. ſm glo. sciebant eum sciam acquisitaꝫ non habere: audiētes eū ꝓfundissime loquentem veritatem legis ⁊ ꝓphaꝝ. vnde non imerito mirabantur. ¶ Scđm est nos deo caros reddere: ⁊ h per humilitateꝫ. vnde Bernar. In alto nō altum sape: sed humilibus ꝯsentire: nil deo carius. vnde sequit̄. Mea doctrina non est mea: sed eius q misit me: ostendēs suā humilitatem: ⁊ gl'iaꝫ patris. ¶ Tertius est sbiacere nos diuine voluntati: que est regula dirigens actus nostros in debitum finem. vnde seq̄tur. Siquis voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de mea doctrina: vtrū ex deo sit: an ego a me ipso loquor. q. d. a gratia diuina ē facere vel loq ſm inspirationem: sed non ſm ꝓprium instinctum. ¶ Quartus est ꝓpriam

gloriam declinare: ascribendo oiuz opez me/
rita deo: q opatur oia in oibus. vnde sequit.
Qui a seipso loquit: gl'iaz propriā querit: quia
fm apl'z ois sufficiētia nostra ex deo est: qz nō
sumus sufficiētes zc. ¶ Quintus est de vita
eterna nos certificare: qz hz in se rationē acce/
ptationis: vnde sequitur. Qui aūt querit gl'iaz
eius: hic verax est. q. d. Sibi de iure debetur
honor z gloria. Et ideo iniustitia in illo nō est
qz debitū reuerētie exhibet deo. Psal. Gra/
tiam z gloriā dabit dominus.

Scda ꝯsideratio.

c Irca scdam considerationē: que est
de eius ꝓfectu quo ad opa virtualia
quibus aia exercitata: ad merenduz
proficit: ibi. Nonne Moyses dedit vobis le/
gez:' vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ gratia est quasi ductor.
z regula q̄daz in finez vltimū ducēs. Alie aūt
gratie a quibus cadit hō: final'r non ducunt in
finez. Naz z iudas habuit gratiā. sed non erat
hec ducens in finē. Contingit bene p̄destina
tos peccare: sz tamē reuocari z a pctō recedere
vnde Ro. 8. Quos p̄destinauit: hos z voca/
uit: hos z magnificauit. Gratia. n. p̄destina/
tionis semp p̄sto est: z nunq̄z deserit peccatorē
p̄destinatuz ex toto: qz scriptus est in libro vi/
te: q̄ztuz ad terminū: lz non per p̄sentez iustiti
am lucet eis: q sunt in pctō: sz tn̄ eos non dese
rit final'r z in pctō pmanere non pmittit: qz su/
per eos semp mouetur mi'icordia. Sapiē. 4.
Gratia dei z mīa est in sanctos eius: z respe/
ctus sup electos illius. Glo. Sanctos dicit il/
los: qui seruant innocētiaz: z ꝯtinuant sctitatez
a qua non decidunt p pctm̄ mortale: z ne post
gratiaz peccēt: a tēptatione liberat. Electos vo
cat predestinatos.

¶ Scda ꝯcl'o est: ꝙ gratia duplicez ꝓfectum
causat in anima. ¶ Primus effectus gratie ē
quia statuz peccati notificat: vt fugiatur. Nul/
lus penitere pōt: nisi prius noscit statum pcti.
vnde apocal'. ij°. Qui lapsus fueras: memor
esto vnde excideris: z age penitentiam. vnde
peccatum quadrupliciter se menti representat.
¶ Primo vt priuatiuuz diuine gratie: quoni
am per ipsum aia spoliat donis spiritualibus.
¶ Secundo vt lucratiuuz infinite pene: quia
pena cōdigna peccati mortalis est gehenna in/
extinguibilis. ¶ Tertio vt amissiuuz glorie:
qz nullus exn̄s in peccato mortali: hz heredita
tem in regno christi z dei. ¶ Quarto vt offen
siuum maiestatis diuine: quia altissimus odio
habet peccatores. vnde recordatio vt sic dele/
tionem peccati operatur. Et hoc est qđ dicit.
Nonne moyses dedit vobis legem:' Moy/
ses fm ꝙ legislator signat agnitionem peccati.
Ro. quarto. Per legē agnitio pcti. vbi Au/
gustinus. Si cognoscant z non cauēt: p̄uarica
tio est: z tunc penitētia deletur. Cauere autem
non pōt homo pctm̄: si non adiuuatur gratia:
vt cognituz caueatur. vnde Moyses etiaz in/
terp̄tatur assumptus ex aquis. Exo. scdo dicit
Et signat dolorē a gratia causatū ex cognitiōe
pcti plenuz lachrymis. ¶ Scds affectus gra
tie est: quia negligenter opantes reprehendit.
Multos. n. remissos remissa conuersio in pri
stinos errores reduxit. quoruz exēpla diuina
gratia vitare docet. vnde sequit. Et nemo ex
vobis legē facit: quasi dicat. Fraus z desidia
in omni ope bono formidanda est. Fraudē fa
cimus: dum de bono ope nosmetipsos: nō de
um laudamus. Desidiā agimus: duz p torpo
rem languide ea q̄ dei sunt agimus.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ efficacia istius gra/
tie est a passione christi: non ex voluntate: vn/
de Ro. quarto. Omnes peccauerunt: z egēt
gratia dei. vbi dicit Augusti. Non iustificati
per legē: nec p propriam voluntatē. sed p gra
tiam xp̄i. vnde sequitur. Per redēptionem q̄
est nob̄ a xp̄o ihu. i. fm glosam per p̄cium da
tur nobis a xp̄o. De quo Petrus. Quia nō
corruptibilibus auro vel argēto redēpti estis:
sed p̄cioso sanguine filij dei. Ut igitur iustifi/
ficarentur homines diuina gratia: veritas de
Maria orta est: vt pro illis iustificandis offer
ret sacrificium passionis z crucis. Non enim
a nobis sumeret carnem mortalez christus: si
mori non posset. Proprie enim dicitur rede/
misse: z non emisse nos. Ipsius eniz eramus
ante per naturam: sed nostris delictis sumus
alienati. Sed deus pater longe ante disposuit
vt nos a peccatis liberaret: sicut ante promise/
rat. Quod cuz impleuit: iustum esse se osten/
dit. vnde sequitur. Quid me queritis interfi/
cere:' quasi dicat reprehendendo recidiuos se
mel passus sum redimens eos: qui mei erant
per naturam: z alienati per culpam. Sed nūc
amplius voluntatem nolite apponere: ne per
vos iterum recidiuo vestro mea passio reno/
uetur. Ad hebreos sexto. Rursum crucifigen
tes sibimet filium dei.

Tertia consideratio

Circa tertiam considerationem que ē de eius impulsu quo ad vitia carnalia q̄bus anima angariata impetitur: cū dicit̄. Respondit turba et dixit. vbi occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima ɔclō est: ꝙ vitia carnalia cōtra gratiam expellendā ordinant tres acies turbaruȝ.

¶ Prima ipsam aggreditur incipiendo a cogitatiōe ex qua sequit̄ delectatio: deinde hec delectatio fit morosa: de qua fit transitus ad consensuȝ: de consensu ad opus: de ope in consuetudinē operandi. ¶ Secunda acies sic ordinatur incipiens exterius. s. de visu transit ad factū gradatim: de visu ad colloqum: deinde ad frequentiaȝ: deinde ad contactum: deinde ad osculum: tandē ad ɔsumationeȝ flagitij. ¶ Tertia acies ordinat̄ incipiens ꝺȝ gnā peccatoꝝ de minori ad maius. ꝺm ꝙ aliquis nō reputat venialia peccata nō attendens ꝙ occasione eorum potest incidere imortalia. vnde Aug. Caue minima ne forte subruaris arena. vnde subditur Respondit turba ꝛ dixit. Hec enim turba est infestatio carnalium motuum opprimens gratiam. vnde Isido. de summo bono. Ante conuersionem p̄cedit turba peccatoꝝ: post conuersionē sequit̄ turba tēptationū. Illa se obijciunt ne ad deum conuertamur: ista se ingerunt: ne liberis cordis oculis deū cernamus. vtriusq̄ȝ tumultus insolentiaȝ nobis gignit itentionēq̄ȝ nostram spe fraude multimoda intercludit. vñ ad Gala. quarto dicitur. Caro concupiscit aduersus spiritum.

¶ Scd̄a ɔclō est: ꝙ carnalis cōcupiscentia sentiens concupiscentes spiritus reluctationem: et se appetitui ɔtraria iudicat ipsam diabolice ꝑsecutionis seuientem crudelitateȝ. Habet eīm spiritus arma tria: quibus carni reluctatur.

¶ Primū est virtutis exercitiū: de quo Aug. Quid tibi adhuc p̄ferenda taȝ longa temporū ꝑponis spatia? Nunq̄d scis si crastino viuas? vnde euangelista. Nescitis diem neq̄ȝ horaȝ. Ideo vigilate: ꝛ discute inertiam corporis: semperq̄ȝ memento: q̄a regnuȝ celoꝝ nō tepidi: nō desides: sȝ violenti vimq̄ȝ facientes diripiunt vnde dicit̄. Vnum opus feci: et omnes miramini. quasi diceret. Q̄d omniuȝ virtutū operatio est vna propter gratie vnitatē: in qua conueniunt qua contra desideria carnalia fit reluctamen. ¶ Secundum est cordis mundicia: que est quedam spiritualis circuncisio: qua a corde omnes immundicie cogitationū remouentur: vnde Aug. Circuncisio cordis est: q̄ purificat animaȝ ab imundis cogitationibus: ꝛ interiores maculas abscindit: illicitā concupiscentiaȝ amputando: vnde sequitur. Propterea moyses dedit vob̄ circuncisioneȝ. Moyses assumptus de aquis est contritio. Hec dedit circuncisionē: a peccatis ꝛ cogitationibus eorundē. Et hoc in sabbato mentis: ꝛ non corporis: q: ad talem circuncisionē requiritur mentis quietatio: ꝛ corporis exercitatio. Sed extraneitas a deo mentis ꝑuagationem ꝛ ineptā letitiaȝ mūdi circuncidit. i. diuidit hoīeȝ a gratia dei. vnde sequitur. Et in sabbato. s. per mentis ociuȝ ꝛ ineptam letitiam. Circuncidistis hominem: ab amicitia ꝛ gratia dei. Et mihi indignamini q: totum hoīem saluum feci: a pctīs ꝑ gratiaȝ.

¶ Tertium est oīum rerum in melius interpretatio: que est contra iudiciū temerariū: que semper dubia in deteriorē partem interpretat̄ Hoc non dȝ fieri: q: includit in se iniuriaȝ ꝓximi. vnde Roma. 14. dic̄ glo. Dubia in meliorem partē sunt impetrāda. vnde nullus dȝ alium contēnere. Et ideo non apparent manifesta iudicia de malicia alicuius: debem⁹ eum habere pro bono. Melius. n. est ꝙ aliq̄s fallatur habens bonā opinioneȝ de malo homine q̄ȝ ꝙ fallatur habens malam opinionē de bono hoīe. vnde dicit̄. Nolite ergo iudicare ꝺm faciem: sed ꝺm rei veritatē inquirite. Job. 29. Causaȝ quam ignorabā: diligenter inuestigabam. Sed ꝺm iustum iudiciū iudicate. Iudicium. n. est actus iustitie. Justitia aūt ꝺm Macrobium est virtus reddens vnicuiq̄ȝ q̄d suuȝ est. vnde dicit̄. Demonium habes. q. d. Tua crudelitas seuiens est demoniaca: q: Augu⁹. de ciuitate dei dicit demones habere cupiditatem nocēdi: ꝛ a iustitia esse alienos: inuidia liuidos: ꝛ superbia tumidos: ꝛ fallacia callidos vnde quia reluctando carnis concupiscentijs eis videtur habere has demonis proprietates ipsum dicunt habere demonium.

¶ Tertia ɔclō est: ꝙ ꝺm Augu^m in glosa ad gala. sexto. Congruit nostre deuotioni: vt qui domini crucifixi passionem celebramus reprimendarum carnlaium voluptatum crucē nob̄ faciamus. In hac quidem cruce semper debet pendere xp̄ian⁹: vt sit fixus clauis. i. preceptis iustitie: vt xp̄s in cruce clauis ɔfixus fuit. vnde ad Gal. 6. Qui sunt xp̄i: carnem suam crucifixerunt cū vitijs et ɔcupiscentijs. Glo. ibidēȝ. Contra malos posita est lex. Bonis au-

tem posita est crux. Et ideo qui sunt Christi: quos necesse est sequi spiritum: carnem crucifixerunt. i. macerauerunt carnem suam: pugnãtes cum vitijs operum: ꝛ concupiscentijs desideriorum. vnde sequitur in euangelio. Dicebant igitur quidaꝫ iudei ex hierosolymis. s. affectiones ꝛ opationes spiritus. Nonne hic est quem querunt interficere. s. affectiones carnis spiritui reluctãtes succumbere? Ecce palaꝫ loquitur. Ipsa autẽ gratia supans omnia. s. que expediunt ad destructionẽ carnis peccati: ꝛ ad animationẽ spiritus. Nunquid vere cognouerunt principes. s. tenebrarum: quorum instinctu ꝛ suggestione caro concupiscit aduersus spiritum: quia hic est xp̃s. i. vnctus iustitia dei: que vngit impium: quando misericorditer de infideli facit fidelem. vnde sequitur. Hunc scim⁹ vnde sit: quasi dicat. Hec vnctio iustitie, ppꝛie dicitur dei: qꝛ de promissione originem habꝫ. Et cum pmissum dei redditur: iustitia dei est. Et cũ suscipit fugiẽtes ad se: iustitia dei est: qꝛ non suscipe iniquitas est. Christus aũt cuꝫ venerit: vnctio delectationis carnis est. Nemo scit vnde sit: qꝛ non a deo: nec a gratia. Igit a nullo proficiente ad salutem.

Quarta ↄsideratio.

Quarta cõsideratio est q̃stum ad eius ortum quo ad infusa spiritualia seu dona supernaturalia: quibus anima imbuta ad premium extollitur: ibi. Clamabat autem ih̃s docens in tẽplo: vbi sunt. 3. ↄ°es.

¶ Prima ↄclõ est: ꝗ illi q fomite carnis agitantur: clamando sollicitius debent diuinũ auxilium inuocare. Licet. n. coassistente gratia dei: penitens egreditur de peccato: vel quo ad culpam: vel quo ad penam subijciendo se regimini rationis: tamen ex parte sensualitatis frequenter cogitationibus agitatur. Nonnullos enim vidimus: qui ieiunando humiliant se cubantes cinere ꝛ cilicio: ꝛ disciplinis se affligentes: ꝛ tamẽ adhuc vexantur a demonio. s. a fomite: qui ab aplõ dicitur angelus sathane. Scđa coꝛ. 12. In cuius figura mulier chananea: cuius filia a demonio vexabatur: ad ih̃m clamabat pro filia. vnde ih̃m nominat filium dauid: cõmemorans ꝗ ipse saul a spiritu malo eum agitante liberauit. vnde xp̃s caritas liberat a spiritu inuidie: xp̃s mundicia liberat a spiritu imundo vexante. Hũc clamorem xp̃s docet in templo. ¶ Primo cordis per inspirationem ꝛ cogitationem ipsum arguente de malicia sua. Psal. Arguam te ꝛc. ¶ Scđo docet in templo auꝛ per scripture amotionẽ. s. de duritia cordis increpãdo. Mat. 5. ¶ Tertio docet in templo corporis p infirmitatem. Psal. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ ꝛc. Et h̃ est ꝗ ih̃s clamabat docens in templo.

¶ Scđa ↄclõ ẽ: ꝗ cuicũqꝫ ↄuenit nõ peccare ꝛ esse sine pctõ: hoc hꝫ ex dono gratie: nõ ex cõditione nãe. Ratio est: qꝛ peccare nihil aliđ est q̃ꝫ declinare a rectitudine actus. queꝫ dꝫ habere: siue accipiatur pctm̃ in nãlibus: siue in artificialibus: siue in moralibus. Solum aũt illuꝫ actum a rectitudine declinare: nõ ↄuenit. Cuius regula est ipsa virtus agens. Sola autem virtus agentis dña est sui actus: qꝛ nõ ordinat ad supiorem finem. Omnis aũt voluntas cuiuslibet creature rectitudinẽ a suo actu non hꝫ: nisi sm̃ ꝗ regulat a voluntate dina: ad quam ptinet vltimus finis. vnde in voluntate diuina non põt esse pctm̃: sed in voluntate creata. Vnde cum voluntas dina sola sit impeccabilis: põt a peccato ꝛ ab inclinatõe ad pctm̃ liberare. vnde sequitur. Et me scitis: ꝛ vnde sim scitis. q. d. Omnia dona q̃ vobis ↄferunt: siue sit remissio culpe: siue sit relaxatio pene: siue preseruatio a malo: siue collatio donorum gratuitoꝝ: siue moralium: siue gratiaꝝ quarũcunqꝫ: a sola voluntate diuina est.

¶ Tertia ↄclõ est: ꝗ gratia iustificationis solum tangit efficaciter pdestinatos: de qua dicit De turba autẽ multi crediderũt in eum. glo. Ro. 8ᶜ. Predestinatio est prescia ꝛ pparatio beneficioꝝ dei: qua certissime liberant quicunqꝫ liberantur. Intelligendum tñ ꝗ pdestinatio certissime ꝛ infallibilr ↄsequitur suum effectũ nec tm̃ imponit necessitatem: vt effectus eius scilicet ex necessitate ↄueniat. Predestinatio enim est, puidentie pars. Non aũt omnia: que ,puidentie subdunt: necessaria sunt: sed q̃dam ↄtingenter eueniunt sm̃ ↄditionem causaruꝫ ,primaꝝ: quos ad tales effectus diuina ,puidẽtia ordinauit. vnde multi. i. electi. De turba. s. vocatoꝝ voluntate dei antecedente: qua oẽs sumus vocati: quia omnes ista voluntate voluit saluos fieri. Crediderunt. s. non solum pẽr ,ppꝛie voluntatis inclinationem ad fidem. Sꝫ crediderunt per gratiam predestinationis vocati ad fidem ꝛ electi. Romanorum. 6. Quos vocauit: hos ꝛ magnificauit.

¶ Feria quarta. Sermo. 68.

Reteriens

iesus vidit hoiem cecum
p a natiuitate. Johis. 9.
Sicut videmus in natu
ralibus q doctrina natu
ralis ad euidentiorez ma
iorez aliquando per facta naturalia declaratur
vt maioris sit roboris ⁊ firmitatis in intellectu
audiētis: sic reuera xp̄i doctrina supnaturalis
ab eo fuit declarata ⁊ ꝯfirmata p miraculorum
opationez: q2 hoc infideles inducebat ad fidez
⁊ deitatis p̄sentiaz demonstrauit. Erat nanqȝ
mundus in absentia xp̄i sub quadam vmbra.
Ipso autē adueniente in mundu3 aduenit lux
ex cuius p̄sentia facta est quedā dies: in q̄ xp̄s
manifestabat quid credēdū: aliqñ qd agendu3
puta mandata vel ꝯsilia. Aliquādo quid sperā
dum: dum ꝓmittebat p̄mia: aliqñ quid timen
dū dū ꝯminabat̃ supplicia. Hic ergo manife/
stabat quid credendū de eo. Ex opere. n. mira
culoso voluit credi verus deus: vt p3 in euan/
gelio. ¶ Nota syloa est fons ad radicē mōtis
syon: qui in certis horis ebullit: cuius aque ex
cipiunt̃ quasi stagnum: nō longe a fonte ꝯstru
ctum: qua3 collectionē mō piscina3: modo na/
tatoria appellat scriptura. Scd̄3 glosa3 cecus si
gnat genus humanū: in quo cecitas est natura
lis: q2 peccāte primo hoie vitium ꝓ natura ino
leuit. Unde sm mentē hominis homo cecus:
est natus. Cuius oculus mentis iesus cu3 ap/
paruisset sua incarnatione docuit eu3 sacramen
to baptismatis a peccato originali purificari: vt
sic lumine fidei illuminatus videret oculo mē
tis deū: seipsum ⁊ mundū: que illuminatio re/
cipit̃ solum in sabbato mentis: que est p eterne
pacis tranquillationē: cui inuident diabolice p
suasiones ac fomitis inclinationes. vnde grā
diuina inueniens illuminatū iam eiectu3 de sy
nagoga malignantiu3: ⁊ genua mentis eius iā
reuerēter flexa ad obediendū diuine voluntati ⁊
iussionibus eius: eu3 p gratia3 in filiū dei ado/
ptatur. Et sm hoc occurrunt nobis in euange
lio quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Irca p̄ma3 ꝯsideratōe3: q̄ ē de cecita
c tis entitate. s. quid sit cecitas cū dicit̃.
Preteriēs ih̄s ⁊c. Et sunt. 4. ꝯ°es
¶ Prima ꝯcl'o est: q cecitas est ebitudo men
tis: lic3 idem sint realiter: differunt tñ ratione.
Na3 ebitudo mentis importat quanda3 debi/
litatē mentis circa ꝯsideratione3 spūaliū bono/
ru3. Cecitas aūt mentis oimodam priuationē
cognitionis eoꝝ importat: ⁊ vtrunqȝ opponit̃
dono intellectus p quem homo spūalia bona ⁊
eoꝝ interiora subtiliter penetrat.
¶ Scd̄a ꝯclusio est: q cecitas inquantū ē sub
tractio grē ex ea seqtur q mens diuinitus non
illuminet̃ ad rē vidēdu3: ⁊ tunc deus est causa
illius. Na3 de⁹ est cā vl'is illuminatōis s3 illō
Johis. p̄. Erat lux vera ⁊c. Sicut sol est cau/
sa vl'is illuminatiōis corpoꝝ aliter tñ ⁊ aliter.
Nā sol agit illuminando p necessitatē nature
deus aūt agit voluntarie p ordine3 sue sapien/
tie. Sol aūt quantū est in se oia corpora illumi
nat: si qō tñ impedimētū inueniat in aliquo cor
pore relinquit illud tenebrosu3: sicut p3 de do/
mo cuius fenestre sunt clause: sed tñ illius obs
uationis nullo modo causa est sol. Nō. n. suo
iudicio agit: vt lumen interius non imittat: s3
causa eius est solum ille qui claudit fenestram.
Deus autē ꝓprio iudicio lumen gratie nō im/
mittit in quibus obstaculum inuenit. Uñ cau
sa subtractionis gratie est non solu3 ille qui po
nit obstaculū gratie: sed etiam deus q suo iudi/
cio grā3 non apponit ⁊ p hunc modū deus est
causa excecationis. Intelligendu3 tñ q exceca
tio inquantū ex diuina mīa ordinat̃ medicina/
liter ad salutē eoꝝ qui excecant̃ puta inquantu3
deus pmittit aliquos cadere in peccatū: vt pec/
catum suum agnoscentes humilientur ⁊ con/
uertant̃ sm Aug. in libro de natura ⁊ grā: sed
hec mīa non oibus impēditur excecatis. s3 so/
lum p̄destinatis qbus oia coopantur in bonu3
Preteriens iesus. i. dissimulans gratie infusi
onem quo ad tp̄s cum videt oculo mīsicordie
Cecum. s. finalr̃ p̄destinatum: licet fuerit ad tē
pus derelictus a necessitate ⁊ hoc ꝓpter culpā
originalem ꝓpagaliter sibi innatam.
¶ Tertia cōcl'o est: q excecatio inquantum est
auersio a diuino lumine: vt sic a vitijs carnali/
bus sumit originem: patet. Nam delectatio ap
plicat intentionem ad ea quibus aliquis dele/
ctatur. Unde dicitur sexto ethi. q vnusquisqȝ
ea in quibus delectatur: optime operatur. Cō
traria vero nequaqȝ sed debiliter. Uitia autem
carnalia. s. gula ⁊ luxuria consistunt circa dele
ctationes: tactus ciboꝝ: ⁊ venenoꝝ que vehe/
mentissime inter oēs carnales delectationes.
Et ideo per hec vitia intentio hominis maxie

applicatur ad corporalia: ⁊ per conſequens de
bilitatur operatio hominis circa intelligibilia.
Plus autem per luxuriam quam per gulam
quanto delectationes veneree ſunt vehementi
ores ꝙ̄ ciborum. Et ideo ex luxuria oritur ceci
tas mentis: que quaſi totaliter ſpiritualium bo
norum cognitionem excludit. Ex gula autem
ebetudo ſanſus: que reddit hominem debilez
circa huiuſmodi intelligenda. Econuerſo autē
oppoſite virtutes: ſcilicet abſtinentia ⁊ caſtitas
maxime diſponunt hominem ad perfectionez
intellectualis operationis. Unde Dan. p̄mo
dicitur. Ad illis pueris: ſcilicet abſtinentibus
⁊ continentibus dedit deus ſcientiaz ⁊ diſcipli/
nam. vnde ſeqtur. Querunt diſcipuli d. Rab
bi: quis peccauit: hic aut parentes eius? ⁊ ceta.
Quaſi diceret. Nec cecitas non eſt innata ꝓ/
pagatione: ſed eſt a vitijs radicata.
¶ Quarta concluſio eſt: ꝙ nō omnis pena in
fligitur propter peccatum. Ad cuius declara/
tionem nota ꝙ duplex eſt cauſa. ¶ Una ſine q̄
non ſic omnis pena habet culpam ſicut cauſaz:
quia ſi non fuiſſet culpa: nulla fuiſſet pena.
¶ Alio modo eſt cauſa meritoria. Et hoc mo
do non omnis pena reſpicit culpam. Aliquan
doq̄ vero infligit̄ pena ad virtutis probationē
ſiue manifeſtationem: vt in iob. Aliquādo ad
virtutis confirmationem: vt in paulo. Quan/
doq̄ vero ad glorie dei manifeſtationē: vt hic.
Aliquando ad perpetue damnationis inchoa/
tionem: vt in herode. Actuuz duodecimo. Ali
quando ad culpe expiationez: vt in filijs iſrael
in deſerto. vnde reſpondit ieſus. Neque hic
peccauit neq̄ parentes eius: vt ⁊c. quaſi dice.
Non fuit cecus a natiuitate propter peccatum.
quia peccatorem eſſe: preſupponit eſſe nature:
neque propter peccatum parentum. Nam pe/
na ſpiritualis que conſiſtit in priuatione gratie
nullus punitur pro alio: cuz anima ſit a deo nō
a parentibus. Sed pena corporali: vnus pro
alio punitur: vt patet in ſodomitis ⁊ alijs mul/
tis: ⁊ hoc ideo quia filius quo ad corpus ē ali/
quid patris. Non eſt igitur inconueniens ꝙ
deus infligat penam corporibus in remediuz
anime: que nobilior eſt corpore: vt nobilius ꝑ
punitionem ignobilioris reformetur. Et ideo
ſequitur. Me oportet operari opera eius qui
miſit me donec dies eſt: ſcilicet opera ad ſalu/
tez humani generis ordinata: qr nunc ē oppor
tunitas operandi quam cauſat preſentia chriſti
qui eſt verus ſol iuſtitie. Et ideo reppulit no/
ctem ſeculi: ⁊ dine opportune operationi cōſti/
tuit. Quia venit nox quando nemo poteſt ope
rari. Et ideo ſtudioſe operanduz eſt: quia hoc
tempus ad merendum datuz eſt: ſed poſt non
reſtat niſi recipere premia: ⁊ ideo addit. Quā/
diu ſum in mundo lux ſum mundi.

Secunda conſideratio.

Circa ſecundam conſiderationem que
eſt de cecitatis expulſione: quam fa/
cit diuina benignitas cuz dicit. Hec
cum dixiſſet: vbi ſunt quatuor ɔcluſiones.
¶ Prima ɔclo eſt: ꝙ lutū factū ex ſputo ſigni
ficat diuinam incarnationē. vnde glo. De ſali
ua lutuz fecit: quando verbuz caro factum eſt.
Saliua eſt ſapientia que ex ore altiſſimi ꝓdijt.
Terra eſt caro chriſti. Augu. ſuper Joannez.
Magnuz myſterium cōmendauit chriſtus de
ſaliua ſua. Lutuz fecit: quia verbum caro factū
eſt: quaſi diceret. Saliua terre coniungitur:
quando dei filius ex virgine naſcitur. vnde di
citur. Hec cuz dixiſſet expuit in terram. i. nāz
diuinaz humane nature que eſt terra. Uniuit ⁊
fecit lutuz. i. aſſumpſit humanitatem.
¶ Secunda concluſio eſt: ꝙ linitio huius lu
ti ſuper oculos ceci ſignat ſpiritualem refor/
mationem. Nam ratio noſtra lippa eſt facta ⁊
intellectus obſcuratus eſt propter peccatuz: ita
ꝙ non poſſumus per nos veritatem cognoſce
re. Ideo chriſtus venit: vt omnia que ad ſalu/
tem ſunt neceſſaria ſufficienter nobis verbo ⁊
exēplo demonſtraret. Et ideo luto facto ex ſpu
to liniuit oculos noſtros. Lutū enim fit ex ſpu
to ⁊ terra: ⁊ incarnatione vnita ſunt diuerſa: ſci
licet humana natura ⁊ diuina: ex qua vnione
homo perfecte illuminatur. Unde gloſa. Hic
luto vnxit occulos illius qui credit verbuz car
nem factum. Unde Auguſ. Oculi noſtri hoc
luto vnguntur: dum credentes chriſtuz incar/
natum illuminamur vnctione ſpiritus ſancti.
de qua Johis. 3. Unctio docebit nos de omni
bus. vnde ſequitur. Et liniuit lutum ſuper ocu
los eius: ſcilicet vt videret ſuperiora vt appetā
tur ⁊ inferiora vt contemnantur.
¶ Tertia ɔclo eſt: ꝙ ad ꝑfectaz illuminationē
duo requruntur. i. obediētialis ſubiectio diuine
volūtati ⁊ lachrymaꝝ effuſio ɔtritiōis. ¶ Pri
muz pz de obediētia. Unde Ber. Obediētia
dirigit greſſus noſtros ⁊ ſancte ɔuerſatiōis ꝓ
meret graz. ¶ Scdz pz de lachrymaꝝ effuſio
ne: qr ducunt nos in cognitionez veritatis. vn̄
Greg. Quo vberius culpa defletur: eo altior

cognitio veritatis attingitur: qꝛ ad videndum
internum lumen polluta conſcientia lachꝛymiſ
baptizata renouatur. vnde ſequitur. Vade. ſ.
pꝛoficiendo in virtutibus implens diuinaꝫ vo
luntateꝫ: que eſt ſanctificatio noſtra ſꝫ apl'um.
Et laua in natatoꝛia ſyloe. qđ interp̄tatur miſ/
ſus. q. d. Laua ſoꝛdida mentis in natatoꝛia ſy/
loe. i. in flumīe lachꝛymaꝝ ꝯtritionis: q̄ habēt
efficaciā deletionis ex parte miſſi. i. xp̄i: q miſ/
ſus eſt vt lauaret nos in ſanguine ſuo a ſoꝛdibꝰ
peccatoꝛum: ſm̄ illud hebꝛe. 9°. Sanguis xp̄i
emundabit ꝯſcientiā noſtram ab opibꝰ moꝛtis
¶ Quarta ꝯcluſio eſt: q̄ ad hoc q̄ aliquiſ fit p̱
fecte illuminatus ne erroꝛis ignoꝛantia obſcu/
ret per peccatuꝫ: tria requiruntur. ¶ Primū
eſt vt temptatio fugiatur ſicut homo ſapiens fu
git: vbi ſuperare non poteſt. Vnde illi qui ſe
debiles ſentiunt ad reſiſtendum fugiunt: ſicut
dauid a facie ſaul: quod eſt cōtra illos qui ſe in/
gerunt locis ⁊ ſpectaculis illicitis. Unde ſecun
de petri pꝛimo. Fugientes ea que in mundo
ſunt ⁊ cetera. ¶ Secundum eſt vt temptatiōi
contrarietur: quod fit per penitentiam: ſicut vi/
demus in naturalibus: q̄ nulla foꝛma expelli/
tur: niſi a ſua contraria. Et quia omnis tempta
tio eſt allectiua. Ideo per triſtitiam ⁊ penam fu
gari debet: qꝛ in moꝛalibus pene ſunt ſicut me
dicine. Vnde colocen. tertio. Moꝛtificate in/
quit mēbꝛa veſtra. ¶ Tertiuꝫ eſt vt habeamꝰ
refugium ad diuinam gratiam: ſicut illi qui ini
micis reſiſtere nequeunt ad munitiones recur
runt: ſic nos ad celeſtia recurrere d̄bemus per
contemplationem. Vnde apoſtolus dicit. Ad
ephe. ſexto. Qđ contra tales temptationes de
bemus armari ſpiritualibus armis fidei. Un
de dicit. Abijt: ſcilicet fugiens peccatuꝫ. ſ. per
contemptū. Et lauit: ſcilicet lachꝛymis ꝯtritio/
nis p̱ pniaꝫ. Et venit. ſ. vidēs p̱ fidē ad xp̄m
ꝓ refugio obtinēdo. Tertia ꝯſideratio.

C Irca tertiam ꝯſiderationem que eſt
de aduerſantiuꝫ remuneratione quā
depellit illuminati fidelitas cuꝫ dicit.
Itaqꝫ vicini ⁊c. Ubi ſunt tres concluſiones.
¶ Pꝛima concluſio eſt: q̄ omnis temptatio
oꝛtum habet quadruplicem: quia quandoque
temptatur quis ab interioꝛi: vt cum quis tem/
ptatur a pꝛonitate pꝛopria. Unde Jacobi p̄mo
Vnuſquiſqꝫ temptatur ⁊c̄. Iſta pꝛonitas con/
cupiſcentie dicitur nobis vicina: quia quocun/
que nos diuertimꝰ: ſemper eſt nobis annexa.
vnde dicitur. Itaqꝫ vicini. Quandoqꝫ tem/
ptatur quis a ſuperioꝛi vt a deo. Geneſis. 20.
Temptauit deus abꝛaham. vnde dicitur. Et
qui viderant euꝫ pꝛius: quia mendicus erat: p̱
quos inttelligitur ille q nouit abſcondita. Quā
doqꝫ etiam temptatur quis ab exterioꝛi: vt a vi
ſis vel auditis mundanis. Dani. 13. De pꝛe/
ſbyteris ſuſannam videntibus. vnde dicitur.
Alij dicebant: Quia hic eſt. Per quos intel/
liguntur exterioꝛa mundana apparenter tem/
ptantia. Quandoque autem ab inferioꝛi: ſcili/
cet a diabolo qui inſtigat ad maluꝫ. Actuuꝫ. 5.
Cur temptauit ſathanas coꝛ tuuꝫ? vnde dicit.
Alij autē nequaquaꝫ: ſed ſimilis eius eſt. Iſta
rum autem temptationū que eſt a ſuperioꝛi eſt
bona: quia deus non temptat niſi vt a bono ad
melius pꝛocedatur. Unde Jacobi p̄mo. De/
us interpꝛetatoꝛ maloꝛuꝫ eſt. Alia eſt ab interi
oꝛi: ⁊ illa eſt moleſtiſſima: qꝛ eſt intrinſecꝰ no/
bis annexa. Pſalmi. Qui diligit iniquitatem
Illa que eſt ab exterioꝛi eſt facillima: quia niſi
iungatur cum interioꝛi nihil per ſe poteſt. Illa
que eſt ab inferioꝛi eſt debiliſſima: qꝛ ſꝫ Ihe/
ro. Debilis eſt hoſtis: q nō vincit niſi volēteꝫ.
¶ Secunda concluſio eſt: q̄ ille cecus illumi/
natus ad refutandum temptamēta quatuoꝛ ha
buit adiutoꝛia. Alia quatuoꝛ ponuntur ſuper
ſermo. 5°. conſidera. 4ª. conclu. 3ª. ¶ Pꝛi/
mum eſt humilitas. vnde cognoſcens ſuaꝫ in/
ſufficientiam de ſe nō pꝛeſumpſit. d. Quia ego
ſum: quaſi di. Ego nūc illuminatus gratia dei
non induſtria mea: ſum ille mendicus qui fue
ram cecus: pꝛopter erroꝛem ſeu defectum fidei
Unde Augu. Solus vincitur qui de ſe pꝛeſu
mit. Solus vincit qui de ſeipſo non pꝛeſumit.
Hec autem facit humilitas pꝛeſeruans nos in
temptatione. vnde Auguſti. Niſi humilitas
omnia quecunque bene facimus pꝛeceſſerit: ⁊
continuata conſecutaqꝫ fuerit: iaꝫ nobis de ali
quo bono gaudentibus totuꝫ aufert de manu
ſuperbia. Et iō dixit diabolus machario. Hu
militas tua ſola me vincit. ¶ Secundum eſt
gratiarum actio. Hec autem maxime debetur
illi: qui gratis beneficium contulit: ad qđ non
tenebatur. In deo autem pꝛimo ⁊ pꝛincipali
ter inuenitur cauſa debiti: quia ei obligamur ad
gratiarum actiones: eo quia ipſe eſt pꝛimū pꝛī/
cipium omnium bonoꝛum noſtroꝛuꝫ. Mani/
feſtuꝫ autē eſt: q̄ omnis effectus naturaliter ad
ſuam cauſaꝫ ꝯuertit ſꝫ Dio. di. Deus oīa in
ſe ꝯuertit tanq̄ꝫ oīuꝫ cauſa: certū eſt q̄ benefi/
cium inquantuꝫ huiuſmodi eſt cauſa beneficia

ti. Et ideo nãlis ordo reqrit: vt ille q suscipit beneficiuz per gratiaꝝ recompensationẽ ꝯuertaẜ ad benefactorẽ: ⁊ ẜ3 istum modũ deuz honoramus: cũ ꝯuertimur ad ipsuz tanq̃ ab eo beneficiati per gratiarum actionem: ⁊ vocez laudis. De quo psalmi. Sacrificium laudis honorificabit me. Et ideo iste cecus reqsitus de eius illumiatiõe: respõdit. Ille hõ qui dr̃ xp̃s: lutuz fecit ⁊c. q. di. Se esse obligatũ deo ad gratiaꝝ actiões: q2 sua incarnatiõe p̃stitit sibi beneficiũ illuminationis. ¶ Tertiũ est ꝯstantia q̃ erat in eo miranda: quã ostendit in respondendo calũniãtib9. vñ Criso. Est admirãda ceci ꝯstãtia ꝙ in tanto piculo ꝯstitutus non negat: nec contraria dicit p̃oribus: sed magis succincte d̾ illuminatione. s. xp̃o: ⁊ de modo illuminationis respondit calũniantibus: sicut p3 in textu. Vñ Tullius dicit. ꝙ constantia est animi stabilitaẜ firma: ⁊ in ꝓposito perseuerãs: maxime i hijs que sunt fidei. Unde apostolus ad ephe. 4°. Nõ simus paruuli vt circũferamur omni vento doctrine. Unde a ꝓposito recedendũ est cũ creditur deo displicere: ⁊ in eo pseuerandum: cuz creditur ei placere. ¶ Quartuz est spiritualis idignatio: qua seuit ꝯtra vitia: vt malis suggestionib9 non patiaẜ se trahi ad ꝯsensum pcti ⁊ rep̃mat malos motus in se ⁊ in alijs vbi oportune potest: ⁊ vlciscaẜ dei iniurias ⁊ transgressiones iustitie. Unde iste cecus audiens xp̃m vocari peccatorẽ: ipse indignanter contra eos iratus: nõ tanq̃ dubitans de xp̃i sanctitate sed deridens eoruz malignitatẽ imprecabatur eis maledictionez fidei eorum quã suspicabanẜ ꝯsequi imitationes. vnde dixerunt. Nos scimus q2 hic homo peccator est. Quibus respõdit. Si peccator est nescio. quasi d. Uos dicitis ꝙ scitis eum peccatorem: ⁊ ego dico: ꝙ nescio euz peccatorem: imo contrarium probo. Quia cũ essez cecus modo video. Nullus. n. nisi sanctus: nõ peccator potest aliquẽ illuminare. Tale. n. factuz excedit facultatẽ totius creature: sed soli deo ꝯpetit effectiue: ⁊ ex auctoritate ꝓpria. Sed q2 hortabanẜ eũ sub pallio honoris dei ad blasphemandũ xp̃z dixit eis. Nũqd vos vultis discipuli eius fieri? quasi. d. Quia reputastis eum peccatorem blasphemantes filium dei. vos similes peccatoribus efficiemini ignorantes vt dicitis euz ẜm diuinitatez. S3 q2 obstinati nõ recipiunt psuasionem iõ ex veritate ꝯñsa reddũt vituperationẽ dicẽtes. In peccatis ⁊c. Propter qđ eiecerũt euz ex synagogã

¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec resistẽtia solum hobet efficaciã in corde quieto. vnde dicitur. Qđ sabbatum erat quãdo dominus lutum fecit: et aperuit oculos ceci: cũ sabbatũ idem sit qđ qes Intelligendum tamen: ꝙ triplex est sabbatuz ¶ Primũ est corporis ⁊ nõ mentis. ¶ Secundum est mentis et non corporis. ¶ Tertiuz ẽ vtriusq3 simul. ¶ Primũ est in illis: q per voluptatũ experientiam gescunt in corpore ⁊ per amarissimuz ꝯscientie remorsuz cruciantur in mẽte. In tali. n. sabbato potius temptationum habene laxanẜ. ¶ Scđ3 est mẽtis ⁊ nõ corporis: vt in illis q q̃̃to carnez suam cum vitijs ⁊ ꝯcupiscẽtijs crucifigunt: tãto plus in mente nature tranqllationẽ ꝯponunt. vnde leuitici. 6°. Dicitur sabbatuz quietiõis dñi. ¶ Tertiũ ẽ vtriusq3: hoc non habetur nisi in eterna felicitate. ¶ Primuz ẽ tm̃ maloꝝ in p̃nti. ¶ Scđ3 ẽ bonoꝝ in p̃nti. ¶ Tertiuz ẽ tm̃ bonoꝝ in futuro

Quarta consideratio.

q Uarta ꝯsideratio q̃ est de gratiaruz actione quã huius illuminatiõe meruit diuina bonitas. Et eiecerunt eũ extra: sunt tres conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ deus penitẽtes preuenit gratia ne per primos motus ⁊ brutales appetituẜ opprimantur. Nam per conuersionez quisq3 impulsu vitioꝝ grauatur dum ad cognitionẽ dei accesserit: de quibus non frangatur dispensator nouit aduersitates reprimere vitioꝝ successione virtutum: vtile est enim dei seruo post conuersionez temptari: quatenus a torpore negligẽtie solutis vitijs ad virtutes trãsferat animum ⁊ exercitum superat vitioꝝ. Hec Ysid. de sũmo bono. vnde Aug. de natura ⁊ gratia Gratia p̃uenit vt sanemur: subsequitur: vt glorificemur. Et hoc est ꝙ dicit. Et eiecerunt eũ. Separantes a malignãtium consilio.

¶ Scđa ꝯclo est: ꝙ nõ solũ diuina grã p̃ueniẽs causat cessationẽ a pctõ: s3 etiã a pctõ resurgere facit: reparat hoiez ad ea q̃ peccãdo amisit. Incurrit. n. hõ triplex detrimentũ p peccatũ. s. maculaz: corruptionem nãlis boni ⁊ reatuz pene. Maculã incurrit inquantũ priuaẜ decore gratie: d̾formitate peccati. Bonũ aũt nãe corrũpiẜ inq̃tuz nã hois dcordinaẜ voluntate hois deo nõ subiecta. Hoc. n. ordine sublato: ꝯñs ẽ vt tota humana nã hois pctis inordinata remaneat: reatus pene ẽ p quã homo peccãdo mortaliẜ meretur dãnationem eternaz. Patet de hijs tribus: ꝙ non nisi per deuz possunt reparati.

Cum enim decor gratie pueniat ex illustratõe diuini luminis: non põt talis decor reparari in anima: nisi deo denuo illustrante. vnde requiritur habituale lumen: quod est gratie lumen. Similr ordo nature repari non põt: nisi volũtas hois deo subiecta fuerit: quod non erit nisi deo voluntatez hois ad se trahente. Similiter reatus pene eterne remitti non potest: nisi a deo. inq̃ztum est offensa cõmissa: que est hoiuz iudex. Et ideo requiritur auxiliũ gratie ad hᷓ vt amissa recuperentur. vnde fm Criso. Qui ppter veritatem ⁊ xpi ꝯfessionez opprimuntur: hij maxime a deo honorant: qđ in isto ceco factum est. Quod cum audisset ihs: q₂ eiecerunt eum foras ⁊c. i. gratia inueniens euz restituit in pstinum statuz, ppter cordis pparationem. vnde psal. Preparationẽ cordis eoꝝ ⁊c.

¶ Tertia ꝯclo est: q gratia sic inuentuz in ardore desiderij: paratum deo fuire: informans ipsum de eius potentia: ⁊ sapientie lumine fidei dignatur illum illustrare. Naz vltima beatitudo hois consistit in quadam supnaturali visione dei: quam homo pertingere non potest: nisi per fidem. Ipsa enim est radix oium virtutuz: quibus debetur beatitudo tanq̃ pmiuz Ipsa. n. est porta: per quam pnceps vniuersoruz intrat in cor hois. Sicut pz de mẽte virginis: que prius ꝯcepit fide q̃ carne: Luce pmo Beata que credidisti: qm pficientur ⁊c. vnde Augu⁹. Beatior fuit maria pcipiendo fidem xpi: q̃ carnem xpi. Cum igit christus habitat per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonũ: ipsa fides videtur eẽ radix oium bonoꝝ ⁊ virtutum. vnde si radix euellat cetere virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine virtute radicis non crescunt: sic quelibet opera lz videant bona: sine fide sunt nulla. vnde sequitur. Tu credis in filium dei? Priusq̃ cecus interius illustraretur: interrogatur. Respondit. Quis est dñe: vt credaz in eum? Nõ nouerat xpm facie. Cecus. n. recesserat de christo. vnde glosa dicit q hoc verbo ostendit se dudum cor ad credendum habuisse paratũ: sed in quem credere debeat ignorasse. Quia igitur eum videre ⁊ in eum credere desiderat: ideo dignum fuit: vt ei fidei veritatem reuelaret: ideo seqtur. Et vidisti eum: ⁊ qui loquitur tecum ipse est. q. d. Ego sum qui oporz mirabilia: vt vidisti: ⁊ instruo vtiliter vt audisti: ostendens tibi diuaz potentiã ⁊ sapiaz: qua illustratus saluus factus es. Et ait ille. Credo domine. Profitetur. n. ore pmo: corde ⁊ ope Ro. 4. Corde. n. credit ad iustitiã. ore aũt fit ꝯfessio ad salutem. Protestat etiã opere exhibens ei tanq̃ deo latrie cultum. vnde sequitur Et pcidẽs adorauit euz. ¶ Nota q xps adoratione latrie est adorandus. vnde lz nã diuina in christo sit formalis ratio adoratõis latrie: eo q hz in se rationem summe diligibilis. Et cuz hoc hz ratiõnẽ summi boni: tamen in xpo natura humana nõ est terminus adoratõis latrie Nam diuina nã in christo inq̃ztum hz rõnem psone: in qua substituit simul cum natura humana. i. inq̃ztum hz vnũ esse in vna psona. s. christi sic adorat adoratõe latrie: sicut nã diuina. vnde Dani. dicit. Adoro xpm siue deum incarnatum ⁊ carnem sibi vnitã eadem adoratõe ponit exemplũ ad pbandum. Sicut. n. duz timeo ignem: tunc etiã timeo carbonem ignituz ppter ignem sibi copulatũ. Sicut etiam dicit debemus adorare suppositũ verbi: ⁊ etiã naturam humanam verbo suppositatã ppter verbum patris: cui vnitur.

¶ Feria quinta dominice letare.
Sermo sexagesimus nonus.

i Bat iesus in ciuitatem: que vocat nayz Luce. 7°. Scdm qđ dicit Augu. de ci. dei. 9. Misericordia est aliene misie in corde nrõ ꝯpassio cui ꝯcordat Dan. d. Misericordia est virtus per quã aius sup calamitate mouet afflictoꝝ inter alia q̃ precipue mouet ad ꝯpassionem est grauitas doloꝝ in patiẽte: supplicatio cuz lachrymis intercedente: ⁊ nimietas amoris in subueniente Cum igit huius vidue dolor erat grauis: ⁊ in xpo amor nimi⁹: merito ad misericordiũ excitat vt pz in euangelio moraliter intellecto. Sensus animi moralis est Nayz ciuitas est galilee signans mundum. Interpretatur enim mot⁹ vel motio. Nam mundus est in ꝯtinuo motu in quam xps adueniens per gratiam eam salubriter cõmouit nouitate doctrine. Johis scdo Cõmota est vniuersa ciuitas. Vel Naym est anima instabilis propositi mutabilitate. Huius ciuitatis porte sunt intellectus ⁊ affectus: quibus christus appropinquans efferebat peccator occultus per portam: quia iudicio operis

vel locutionis: quasi per ostia sue ciuitatis ali/ is innotescit. Mater vidua e ratio plorās mortuum iam peccato: quā sequitur turba multa scilꝫ immunda desideria. Loculus ſm glosaꝫ quo effertur secura desperati cordis est conscientia. Sed domino tangente conscientiaꝫ metu iudicij vel mortis turba carnaliuꝫ voluptatum coarcetur. Et mens ad se reuersa deo vocante ad vitam: respondet obediendo saluatori. Id hoc enim opere contremiscunt affectiones brutales in suaꝫ pronitatem humiliter resilientes respectu diuine maiestatis. Scdm hoc nobis occurrunt sex considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: que est de promptitudine miseratōis diuine gratie: cum dicitur. Ibat iesus occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima pclō est: ꝙ lꝫ cōuersio hominis ad deum fiat per libeꝝ arbitriū: ꝛ ſm hoc precipitur ꝙ se ad deum conuertat: tamen libeꝝ arbitrium non pōt se conuertere ad deum: nisi deo ipsum ad se ꝯuertente: ſm illō Ihere. 31. Cōuerte ad me: ꝛ ꝯuertar ad vos: qꝛ tu dn̄s deus meus. Et ideo seqtur ꝙ nihil pōt homo facere nisi a deo moueat. Iohis. 5°. Sine me nihil potestis facere. Et ideo saluator ꝑpter nostrā insufficientiam dignat nobis infundere suam gratiam. vnde dicitur ꝙ ibat ihs in ciuitatem que dicitur naym. Naym interpretat motus: ꝛ significat cor instabile: de quo Bernar. ait. Cor vanum: vagum: ꝛ inscrutabile dum suo ducat arbitrio: ꝛ diuino caret cōsilio: in seipso non potest consistere: sed omni mobili mobilius per infinita distrahitur: querens requiem ꝛ non inueniens: in labore miserrimum remanet ꝛ vacuum a quiete: ꝛ substracta diuina gratia: illusione imaginaria demonum circumuenitur: in quod ihs dicitur ire per gratiam vitia remouendo: ꝛ ornatu virtutū renouādo eaꝫ.

¶ Secunda cōclusio est: ꝙ gratia nunq̄ sola est: sed eam concomitantur virtutes ꝛ opera. Nam gratia cum sit radix meriti: a deo confertur: vt possint singl'a opera ab homine perfici. Et hoc non nisi per virtutes: quibus sicut quibusdam habitibus erutur in opera virtuosa. Ideo deus conferendo gratiam: causat virtutes propter meritū. vn̄ aplus. Oia possum in gr̄a: que me ꝯfortat ꝛc. Unde virtutes sicut ꝑ gratiam dantur: ita ꝑ ipsaꝫ reguntur: ꝛ in operibus suis mouentur. Sicut in naturalibus: quod dat esse: dat motum: ita in moralibus: qꝛ sic gratia dat esse spirituale. Prima corin. 15. Gratia dei sum id qd̄ sum. Ita motus ꝛ opa. vnde sequitur. Et ibant cum eo discipuli eius ꝛ turba copiosa: id est virtutes ꝛ operationes earundem. Intelligendum ꝙ christum triplices discipuli sequebantur: scilicet sui: Iohis: ꝛ Moysi. Nam discipuli moysi sunt exercitia rigoris ꝛ austeritatis. quales sunt scribe ꝛ pharisei: de quibus Luce septimo. Discipuli Iohannis sunt studia superstitionis: qui plus attēdunt exteriorem abstinentiam corporis: q̄ mētis intimam pietatem. vnde non facile ꝯtinent se a iactantia. Mat. nono. Quare nos ꝛ pharisei ieiunamus: discipuli autem ihu non ieiunant? Discipuli iesu sunt studia veritatis: ꝛ exercitia pietatis. In quibus studia veritatis excludunt superstitionem: exercitia pietatis austeritatem. vnde prima corinthiorum quarto. Exercitatio corporis ad modicum vtilis est. Pietas autem ad bona valet: ꝛ ſm diuersitatem discipulorum ꝛ opera diuersa multiplicantur: que intelligantur per turbam copiosam.

¶ Tertia consideratio est: ꝙ anima duplices habet portas appropinquatione diuine gratie indigentes. Nam sunt porte ciuitatis interiores: per quas deus interiorem hominēꝫ ingreditur: ꝛ ipse interior homo ad deum supra se ascēdit: scilicet intellectus ꝛ affectus. Sunt etiam alie porte: scilicet exteriores sensus: quibus interior homo aliquādo egreditur a seipso a secreto cordis: quibus diabolus: mundus ꝛ peccatum ingrediuntur. Que debent esse clause: ꝛ nunq̄ aperte: ne homo ad terrenas ꝛ carnales affectiones ꝛ concupiscentias inclinetur. Alie porte: scilicet interiores debent semꝑ esse aperte ꝛ nunq̄ clause: vt admittatur ſm Dionysium supercelestis aduētus. Nam per has intrat deus mediante gratia. Sꝫ affectus gratie quando interius exercetur: quandoq̄ etiaꝫ ad exteriores sensus: ꝛ ad exteriora mēbra officialia extenditur: vt a suis illicitis actibus inchoandis quandoq̄ perficiendis cohibeant: qd̄ est appropinquare porte. Tunc. n. ihs porte ciuitatis appropinquat: quādo que per viaꝫ sensuum ad effectum progrediatur temptatio gratia salutaris prohibet ꝛ refrenat.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem: q̄ est de inquietudine remorsionis ꝑturbate ꝯscientie: cū dicitur. Et ecce

defunctus efferrebat̃. vbi sunt due ꝯclusiones
¶ Prima conclusio est: ꝙ peccatum mortale
in nobis causat mortem. Nam sicut ex sepatio
ne anime a corpore moritur corpus: ita ex sepa
tione dei ab anima moritur anima. Deꝰ enim
non separatur ab anima: nisi propter mortale
peccatuꝫ. vnde. Ysid. 29. Iniquitates vestre
diuiserunt inter vos et deũ. ¶ Intelligenduꝫ
ꝙ peccatum triplicẽ peccatũ causat in nobis. s.
culpe qua separatur anima a gratia. Roma. 6.
Stipendia peccati mors est. Et seqtur. Et grã
dei: quã aufert vita eterna. ¶ Secũdo indu/
cit mortem nature: qua separatur anima a cor/
pore de qua Ber. Peccatum precessit vt seq̃
retur mors: qđ sane si cauisset: homo mortem
non gustasset in eternum. Peccando itaqꝫ vi
tam amisit et mortem inuenit. ¶ Tertio indu
cit mortem gehenne: qua separat̃ a dei gloria:
In cuius rei euidentiam dicitur peccatoribus.
Ite maledicti ꝛc.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ mater huius mort̃
est voluntas propria: a qua tanq̃ꝫ a prima cau
sa peccatum sumit originẽ. Unde Aug. Nul
la alia re fit mens hominis serua libidinis nisi
propria voluntate: ẜm illud Jac. Unusquisqꝫ
temptatur a concupiscentia sua: abstractus et
illectus. Deinde concupiscentia cũ conceperit
parit peccatum: Peccatum autem cum consu
matũ fuerit generat mortem. Ex quo sequitur
cuꝫ peccatum solum fic: qꝛ voluntariuꝫ ꝙ alqs
volens peccare actu est sub peccato. Voluntas
autem plena ad peccandum: mortale est pecca/
tum. Uolitum autem pro opere accipitur. vn/
de Aug. Et est peccatum adeo est voluntariuꝫ
Qđ si nõ: iã nõ est peccatum: si ergo opus est
peccatum per voluntatem: sequit̃ ꝙ sola electio
voluntatis peccatum includit. Unde sequitur
terribile ꝙ anteq̃ꝫ vnum peccatum mortale ꝑ/
ficiat̃ multa frequẽter ꝑmittũtur: qꝛ glibet pas/
sus quelibet missio nũcij quodlibet verbum ꝑ
vna fornicatione ꝯmittat̃: quando electio: et ꝑ
positum innuatur: est peccatum mortale. Et iõ
hec voluntas dicitur vnica mater defuncti: qꝛ
sola causa est peccati: et dicitur vidua; qꝛ orbata
vel repudiata a vero marito. s. spiritu sancto.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem que ẽ
de ieptitudine brutalis affectiõis hu
mane dementie cum dicit̃. Et turba
ciuitatis ꝛc. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est cõmunis opinio que
dicit. Ubi multitudo: ibi cõfusio est falsissima
cuꝫ nos inueniamus multitudinẽ in dei serui/
tio congregatam in vno fine intentionis ope/
rum concordare. Et ideo dicenduꝫ est ꝙ mul
titudo est duplex. Una que sequitur christum:
ꝛ ista est ordinata propter conformitatem vo/
luntatis diuine: que est regula dirigens et al/
liciens et informans nostram voluntatem: de
qua multitudine dicitur actus. Multitudi/
nis credentium erat cor vnum vbi glo. Unus
sensus vna volũtas erat oiuꝫ. Sed alia est mul
titudo: q̃ sequit̃ ꝑturbatam ꝯsciam: angarians
ipam: imitat̃ tñ volutatẽ dei. Ista. n. cõcludit
ꝯfusionem ꝯscie ꝑturbatõis. vñ dicit̃. Et mul
ta turba ci. ꝛc. Nam videmus ꝙ ad exequias fa
ciendas exit de diuersis vicis multitudo hoiuꝫ
De diuersis vicis. i. viribus aie spũalr̃ mul/
ta turba exit ꝯfusionem faciens in mente. Nã
de irascibili indignatio de vtilitate pcti sui: hor
ror de turpitudine: timor de insufficienti satis/
factione: de vico ꝯcupiscibili dolor de carnalis
gaudij vanitate: amaritudo de ꝑterita delecta
tione: desiderium de ꝯdigna satisfactiõe: de vi
co rõnalis meditatio: de nãlium corruptõe: de
gratuitoꝝ spoliatõe: de eterne vite amissione:
de pene gehennalis damnatiõe. Hec oia exci
tant lachrymas: ꝛ ideo dicuntur ea sequi.

¶ Scđa ꝯclõ est: ꝙ semꝑ tenemur seq dicta/
men rõnis siue ꝯscie: inq̃ꝫtum dictat necessa/
ria ad salutem: ꝛ faciens ꝯtrarium peccat mor
taliter. Nam sicut dictans ꝓcipue credit h̃ esse
voluntatis dei: ꝛ cum facit ꝯtrarium: inq̃ꝫtum
in se est facit ꝯtra voluntatem dei. Sed cecus
est quando dictat vtile ad salutem: nisi quis vo
to vel precepto fuerit obligatus.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartam ꝯsideratiõnẽ: que est
de sollicitudine reparatoruꝫ paterne
clementie: cum dicitur. Quam cum
vidisset. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclõ est: ꝙ lachryme apđ deuꝫ ma
xime merentur misericordiã. Ratio est: qꝛ mi
sericordia magis mouetur ad maiorẽ indigen
tiam. Non est aũt maior indigẽtia: q̃ꝫ illa quã
incurrimus per peccatũ. Per ipsum. n. ima/
go dei in aia deturbatur: radij diuine gratie ꝑ
cluduntur: ornatibus spũalibus spoliat̃: ꝛ ima
ginationes turpiuꝫ rerum sensibilium impri/
muntur: sequit̃ ꝙ ad talẽ indigentiã dꝫ moue/
re: maxime si sibi per lachrymas innotescit. Il
lum inquit Grego. quem ꝯspicis delicta fletu

delere in ꝯspectu diuinitatis: non dubites mi sericordiam ꝯsequi: q2 nullum peccatum reuer sum ad se despicit: qui pctōres redimere venit. vnde seqtur. Quam cum vidisset. s. oculo mīe Dixit illi. Noli flere. In quo verbo notatur q2 nō est longe a salute aīa: q̄ peccauit: cum petm iam deflere incipit. Per lachrymas. n. inci- pit reuocari ꝛ meretur ab illo consolari: qui di cicit. Noli flere.

¶ Scđa ꝯclō est: q2 appropinquatio saluato- ris in pctōre causat gratiā lachrymarum. vnde di citur. Cum appropinquaret: vt vidit illam mīa motus est. Forsan nisi dn̄s appropinquasset: nōdum gratiā habuisset. vnde Isid. Quisqs pctōr memoria ꝯpungitur: ad lamenta dei se vi sitari sciat p̄sentia: qn̄ ꝛ illud qđ se amisisse re- colit: interius erubescit suo iudicio penitendo iam punit. Nam tunc petrus fleuit amare: qn̄ ipsum xp̄s respexit. Talis. n. respectus erat di uine mīe effectus: causans ꝯpunctionem in pec catore. Et ideo dicit Ber. Miseratio diuina fuit: q2 visitauit cor meum: ꝛ imutauit: vt ama- ra fierent que male dulcia p̄us erant: ꝛ qui le- tabar cum malefacerē incipem recogitare an- nos meos i amaritudine aīe mee. Et tunc di- co. Cōmouisti terram cordis: sana ꝯtritiones eius: quia cōmota est.

Quinta ꝯsideratio.

Circa quintam ꝯsiderationem: que est de aptitudine repationis nostre in- digentie: ibi. Et accessit ꝛ tetigit lo. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima est: q2 hec repatio est per effcm̄ gra tie. vn̄ dicitur. Et accessit ꝛ tetigit ꝛc. Quomō dr̄ accedere: q vbiq3 est? Et q̄uis nō longe sit ab vnoquoq3 nostrum: tamen accedere dicitur: quādo gratie eius effectus manifestatur. Quasi a peccatore longe stat: ideo dicitur. Accessit. Accedere diuina gratia p̄destinationis: quasi a peccatore longe stat: dum in peccato perseue rat. Sed non videtur vera elongatio: cum reci- diua sit. sed potius elongationis assimulatio. Prescitis aūt ꝛ si aliquādo gratiam dat: nō est vera appropinquatio: sed eius assimulatio: cū ab eis finaliter sit recessurus: q dicit Johis. 8°. Ego vado: ꝛ in pctō vestro moriemini. Eius autem accessus est p gratie effcm̄. Intelligēdum tamen q2 talis gratia repationis per quadru- plicem effectū ꝓcedit. ¶ Primus est tact9 cō scientie per ꝯpunctōis imissionem. Quod fit qn̄ interius in corde hoīs bona desideria sur- gunt: vt calcentur mala. vnde s̄m Isid. tunc hō magis se d3 exacuere ad ꝯpunctionem: qn̄ sen tit deum interius opantem: quo mens hoīs in sti ex vera ꝯpunctōe rapiatur. De quo psal. Tā ge mōtes: ꝛ fumigabunt: vbi glo. Deus enim est q operatur oīa in nobis: ꝛ ipse est q tangit cō punctione mōtes. i. p̄sumptuosos de se presu- mentes. Et fumigabunt. i. p̄ces deo reddent. Et sacrificium cordis fumigat: qn̄ incipit flere p delictis. Nam ꝛ fumus excutit lachrymas: ꝛ hoc est tangere loculum: qn̄ ꝯscie gratiam cō- punctionis imittit. ¶ Scđs est a pctis cessa- tio. s. q2 illi q portabant steterunt. Anteq̄3 susci tet facit stare: q2 non p̄us curat aīam dominus q̄3 incepit a peccato cessare. Et hoc ip̄m gr̄e est q2 dn̄s occurrit peccandi ꝓposito: ꝛ impedit ne pficit qđ intendit: vel auferendo opportunita tes: que cōcurrunt ad h: vt opus pcti pficiatur. Dominus igitur portatores stare facit: cum per gratiā suam has ꝯsimilesq3 actōes ꝛ opportu- nitates p̄scindit. vnde gratia aīam munit vir- tutibus: vt p hitum virtutum ꝯtinue se exerci- tando habitum vitiosum exspoliat. vnde sicut homo armatus non solum pōt resistere: sed eti am supare: ita existens in gratia.

¶ Secunda cōclusio est: q2 adolescentie etas multum prona est ad malum: eo q2 per lasciuos discursus estu carnalis cōcupiscentie agitetur. Hoc p3 Job. 20. Ossa eius implebuntur vitijs adolescētie. vn̄ glo. sup illud psal. In quo cor- rigit adolescentior ꝛc. dicit. Reuera in hac eta te termini nescia potissimum esse arbitror mala corrigere. Melius est. n. p̄uenire iuuentutem correctōe: q̄3 lapsum recordatōe deflere. vnde tren̄. 3. Bonum est viro cum portauerit iugū ab adolescentia sua. vnde dicitur. Adolescens tibi dico surge. Intelligendū q2 gratia dei inue niens flexibilitatē in adolescentia: in ea multi- plicem ordinat effcm̄. Nam gr̄a salutaris est: ꝛ ideo suscitat mortuum. Virtus dei est: ꝛ ideo iacentem paulatim erigit infirmum: ostendēs difficultatem surgendi ab infirmitate peccati. Et ideo primo describit eum residentem: non dum perfecte stantem. vnde dicitur. Resedit: q tū prius iacens herebat totus terrenis. Psal. Adhesit pauimento aīa mea. Prius. n. est ia cere q̄3 residere: ꝛ prius est residere q̄3 surgere vel stare. Jacere est pctōr residere: penitentiū stare: sue surgere bene opantium. Verbū spi rituale est: ꝛ iō informat ad ꝯfessionis verbū. Sed quia est cōfessio peccatorum: ꝛ post ipam

confessio laudis prius aperiendū est os ad verbum confessionis q̄z ad verbum laudis. Et idō dicit. Et cepit loqui: incipit loqui: qui peccata incipit confiteri. Quādiu enim in peccato manet est animal ꝛ tunc non dicitur loqui. Cum autem exuit bestialem naturaz: quod fit per cōfessionem: tunc incipit loqui in confessione: ꝛ tunc matri datur: id est gratie conseruatrici: in quo patet ꝙ nullus sibi sufficit ad diu standum nisi per gratiam conseruetur.

Sexta consideratio.

Circa sextam considerationem: que est de certitudine admirationis precepte beniuolentie: cum dr̄. Accepit autē omnes timor. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ opera diuine potētie ꝛ clementie excitant nos ad reuerentiam filialis timoris. Iste enim timor respicit deum sicut terminum a quo refugit separari per culpam que ex dilectione causatur. Ecclesi. sexto. Timor domini initium est dilectionis. Et Joannis. 4. In hoc est pfecta caritas dei nobiscū vt fiduciam habeamus in die iudicij. Ex isto timore fit homo sapiens. Sapi. Initium sapientie est timor domini. Usus enim huius timoris est quedam resilitio a dei altitudine in propriam paruitatem: vel quedam fuga spiritualis diuine altitudinis: qua scilicet electi refugiūt se equare deo: volētes ꝛ esse subiectissimi voluntarie: cauentes eius offensam: vnde dicitur. Accepit omnes timor. q. d. ꝙ ex consideratione miraculosi operis que est suffocatio spiritualis affectiones nostre debent ꝯtremiscere: et in suam pronitatem humiliter resilire respectu diuine maiestatis: et debent affici deuotione aspectu diuine bonitatis. Intelligendum tamen: ꝙ multa nobis incutiant hunc timorē. ¶ Primum est culpabilitas nostra. ¶ Secundum ē infirmitas. ¶ Tertium est facilitas pereundi ¶ Quartum est dei potētia: quam nemo refugere potest. ¶ Quintum dei sapientia lucide omnia videns. ¶ Sextum extremum iudiciū ¶ Septimum consideratio penaꝝ dānatoꝝ.

¶ Secunda conclusio est: ꝙ timor in mentez causatur ex consideratione diuine sapientie et bonitatis cum dicitur. Quia propheta magnus surrexit in nobis. Hoc dicūt de iesu que ē gratia salutaris: ꝛ hanc ꝯfiteri debent affectiones anime magnum prophetā. Naz gratia in presenti vt fides inquantum est sub ratione speculi ꝛ emigratio futuram pronuncians cognitionem propheta est: et quia magna erit cognitio in propria operatione eius que est in presenti: recte dicit̄ magnus propheta. Prime ad corin. 13. Ex parte enim cognoscimus: ꝛ ex parte ꝓphetamus. Et bene dicitur. Quia deus visitauit plebem suam: que sunt vires anime cognitiones ꝛ affectiones. Est enim deus veritas conferens gratiam plene cognitionis: virtus expediens motiua ad actum perfecte operationis. Bonitas spirans gratiam conseruatiuaz ne deficiamus: ꝛ consumatiuam vt perseueremus. Qđ nobis concedat iesus xp̄s. Amen.

¶ Feria sexta dominice letare.
Sermo septuagesimus.

Erat quidaz langnēs lazarus. Joh. xj. Licet peccator predestinatus peccet: ꝯtingit tamē eū reuocari ꝛ a peccato cessare. Nouit enim deus qui sunt predestinati. Iher. p̄. Priusq̄z te formarem in vtero noui te ꝛc. Unde gratia predestinationis licet per presentem iustitiam deserat peccatorem: et non luceat hijs qui sunt in peccato mortali: nunq̄z tamen deserit peccatorem ex toto cum sit scriptus in libro vite: quia finaliter eos in peccato mortali manere non permittit. vnde Ro. 8. Quos predestinauit hos et vocauit: quos vocauit hos ꝛ iustificauit ꝛc. Unđ sapientie. 4. Gratia dei ꝛ misericordia in sanctos cuius ꝛ respectus sup electos illius. Glo. Sanctos hic vocat ꝯtinuantes innocentiam: a qua non decidūt per peccatuz. Electos vero vocat predestinatos: qui aliquādo a gratia peccando excidunt: ꝛ tamen resurgunt. Et s̄z hoc in euangelio presenti moraliter intellecto concurrunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem que est de morbida per peccatum infectione: cuz dicitur. Erat quidā languēs lazarus. vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ licet deus diligat omnia communiter inquantum vult eis aliqđ bonum: tamen specialiter diligit electos amore amicitie. ¶ Primuz patet quia anima addit aliquid vltra sup amorē: q2 ad rationē amoris sufficit ꝙ homo velit bonū qđcunq̄z alicui.

Ad rationem autẽ amicitie oportet ꝙ aliquis velit alteri bonū qđ vult sibi: vt qui velit conuersari cum ipso ⁊ ꝯuiuere cū illis quos maxime amat. Sicut igitur deus cõiter loquẽdo de dilectione: diligit oĩa inquantū vult eis bonū aliqđ. s. nāle ipsoꝝ. sed bonum qđ sibi vult. s. visionem sui ⁊ fruitionẽ qua ipse beatus ẽ vult quidem omni homini voluntate antecedente: sed voluntate consequente solis electis que est voluntas simplr. Et ideo solos electos diligit amore amicitie. Alios aūt diligit amore cōmuniter dicto. vnde dicit. Dñe quem amas infirmatur. q. d. licet deus oĩa amet: singulariter tñ diligit electos: scilicet amore amicitie.

Scḋa ꝯclo est: ꝙ ds magis diligit peccatorem pdestinatum: ꝗ̃ iustū pscitum. Ratio ẽ. Nam dilectio est causa electionis: sed peccatorem pdestinatū elegit: ds igitur ipsum magis diligit ꝗ̃ iustum pscitū quẽ nõ diligit. Notandum ꝙ pdestinatio ſm rõnē psuppõit electionem: electio dilectionẽ. Ratio est q2 pdestinatio est pars ꝓuidentie. Prouidentia autē est ratio existens in intellectu preceptiua ordinationis aliquoꝝ in finē: non aūt pcipitur ad ordinandum in finem nisi ex presenti voluntate finis. Unde pdestinatio finem aliquo modo presupponit ſm rationem ꝙ deus illoꝝ salutẽ velit ad quod ꝑtinet electio ⁊ dilectio. Dilectio quidem inquantum vult eis hoc bonū salutis eterne. Nam diligere est velle alicui bonum. Electio inquantum hoc bonū aliqbus pre alijs vult cū quosdā reprobat. Ro. 8. Quos presciuit hos ⁊ pdestinauit. dicit Glo. Predestinatio est prescientia ⁊ preparatio beneficiorum dei qua certissime liberant quicunq; liberātur vñ dr. Diligebat aūt ihs marthā. i. actiuā vitā Et mariam. i. ꝯtemplatiuā vitā. Et lazaꝝ. i. peccatorē. s. pro presenti sed electum pro futuro: quem scilicet gratia predestinatiõis propter dilectionē non dimittet.

Tertia ꝯclo est. ꝙ predestinatus quo ad psentem iustitiam deseritur qñq; excidẽs a grã p peccatum lꝫ nõ finalr: q2 a peccato reuocatur hoc autē peccatū causatur in aĩa ex quibusdam infirmitatibus de qbus Tullius dicit. Egritudines aūt aĩe infirmitates dicuntur ex quibus peccatum causatur. Intelligendū ꝙ causa peccati ꝓprie est ex parte aĩe: in qua pncipalr ẽ peccatū. Potest aūt dici infirmitas in aĩa ad similitudinẽ infirmitatis corporis. Dicit autẽ corpus hoĩs esse infirmū qñ debilitat vel impedit in executione ꝓprie actionis propter aliquam inordinationẽ partiū corporis. Unde membꝝ dr esse infirmū qñ non potest pficere opationẽ ꝓpriā: sicut oculus qñ nõ potest clare videre Unde ⁊ infirmitas dr aĩe qñ impedit aĩa in ꝓpria opatione ꝓpter inordinationẽ partiū ipsius. Sicut partes corporis dicūtur esse inordinate qñ nõ sequūtur ordinem nature: ita ⁊ partes aĩe dicuntur inordinate: qñ nõ subduntur ordini rõnis. Ratio. n. est vis regitiua partiū aĩe. Sic ergo qñ extra ordinē rationis vis cõcupiscibilis aut irascibilis aliqua passione efficitur: ⁊ p hoc impedimentū prestatur modo pdicto debite actiõi hominis: dr peccatum eẽ ex infirmitate: ⁊ hoc est qđ dicit. Erat quidā languidus lazarus a bethania. Lazarus interpretatur adiutus. Nam inter oẽs mortuos a xp̄o suscitatos hic magis videt adiutus: q2 minus ad surgendū dispositus. vnde Aug. Inter oĩa mirabilia que fecit dñs lazari suscitatio plus pdicatur: sed iste decūbit in bethania: qđ interpretatur obediens signans ꝙ infirmū curari volẽtem oportet esse obedientem.

Quarta cõclo est: ꝙ talis infirmitas in aĩa causatur ex quadā delectatione corpoali dicente Aug. Languet aūt lazarus i peccati delectatione. Eccle. 4. Languor ꝓlixus grauat medicum. Intelligendū tñ ꝙ delectationes corporales ĩpediunt vsū rõnis triplici ratiõe. Primo qdem ratõe distractionis: q2 ad ea in quib[9] delectamur multū attendimus: cū autẽ attẽtio fortiter inhereat alicui rei: debilitat circa alias res vel totalr ab eis reuocat. Et ſm h̃ delectatio corporalis si fuerit: vel totalr ĩpediet vsum rationis ad se animi intentionẽ abstrahendo. vel multū impediet. Scḋo rõe ꝯrietatis. Quedā. n. delectatiões marie supercellentes sunt contra ordinẽ ratiõis. Unde phs. 6. ethi. dicit: ꝙ delectatiões corporales corrumpūt estimationẽ prudẽtie. Tertiū ſm ꝗ̃dā ligationẽ inq̃tū. s. ad delectationẽ seqtur quedā trāsmutatio corporalis: maior etiā ꝗ̃ in alijs passionibus: quanto vehementius afficitur appetitus ad presentem rem: ꝗ̃ ad absentē. Huiusmodi autē corporales ꝑturbationes impediūt vsū rationis. vnde sicut quāto motus fuerit fortior in corpore pter ordinẽ nature: tanto est maior infirmitas: ita ꝗ̃to fuerit motus fortior passionis pter ordinẽ rationis: tanto maior est infirmitas aĩe. vnde dr. Maria autē soror lazari erat: que vnxit dñm vnguento ⁊ tersit pe

des eius. Capillis.s.hec corporali delectatiōe
erat infirma: qꝛ ſm Aug. de ↄflictu virtutum
⁊ vitiorum dicitur. Ecce maria magdalena in
numeris sordibus inquinata ad fontem pieta/
tis anxia currēs: dominiqȝ vestigia lachrymis
rigans: capillis detergens: ⁊ deosculans ⁊ per
ungens ablui meruit: dans curandi formaȝ i/
firme delectationis: quia scd̄m Gregorium.
Quot in se habuit oblectamenta: tot de se inue
nit holocausta.

Secunda ↄsideratio.

c Irca secundam consideratiōē: que
est de dura mortis consecutione cuȝ
dicitur. Audiens autem iesus. vbi
sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima est: ꝙ mors est pena peccati: ſȝ illd̄
Roma.5. Per vnum hominē peccatū i hunc
munduȝ intrauit: ⁊ per peccatū mors. Intelli/
gendum tamen ꝙ si aliquis propter culpaȝ suā
preuenitur aliquo beneficio sibi dato: carentia
illius beneficij est culpe illius pena. Sic homi
ni in prima sui creatione hoc beneficiū fuit col/
latum diuinitus: vt quādiu mens eius anime
esset deo subiecta: īferiores vires anime subij/
cerentur rationali menti ⁊ corpus subijceretur
anime: sed quia mens hominis per peccatuȝ a
diuina suggestione recessit: consecutum est vt
īferiores vires totaliter ratiōi nō subijcerentur
Unde tanta est rebellio appetitus ad rationē:
vt etiā corpus totaliter subijceret anime. vnde
sequitur: mors ⁊ alij corporales deffectus. vn
de pȝ: ꝙ sicut rebellio carnalis ad spūm est pe/
na peccati primorum parentuȝ: ita ⁊ mors.

¶ Scd̄a cōclusio est: ꝙ sepe pene temporales
ad gloriaȝ dei quibusdam īferunt. vnde bea/
tus Aug. in libro de mirabilibus sacre scriptu
re dicitr. Deus imobili voluntate vitas vniuer
soꝝ certo suo spatio ordinauit: quoꝝ ergo vita
vt non moriantur morte interfici videntur eo/
rum ordini in nullo derogat: sed vt per hoc q
eos resuscitauit: clarior appareret ⁊ resuscitati
sicut deo: sic ⁊ hoibus cari haberentur. vñ dici
tur. Hec infirmitas non est ad mortē.i. tanqȝ
ad finalem terminū: qꝛ ibi non sistitur: Sȝ est
ad hoc vt mortuus resuscitet: ⁊ suscitator glori/
ficetur. vnde sequitur. Sȝ ꝓ gloria dei: vt glo/
ficetur filius dei per eū ⁊c. Aug. Lazarus cito
moritur: sed ꝑ filium dei qui in eo glorificatur:
viuificatur. vnde lȝ mors lazari fuerit ex causa
naturali: nihilominus tñ non repugnat: quin
etiaȝ fuerit ad gloriam dei: qꝛ non est ipossibile
ꝙ eadem infirmitas ↄparet ad causam nālem:
⁊ ad ꝓuidentiam diuinā. Sicut nō est impos/
sibile ꝙ infirmitas lazari ex causa naturali ordi
netur ad resuscitationeȝ relatam ad ꝓuidentiaȝ
diuinam ex qua deꝰ glorificatur: sic non ē im/
possibile: ꝙ aia naturali inclinatione infirma/
ta ad hoc peccato moriatur: vt sic a peccati mor
te gratia dei resuscitet: ⁊ deus in suis appropri
atis: que sunt iustitia ⁊ mīa nobis notificetur:
⁊ per ↄñs glorificetur. Nam iustitia dei non
manifestatur sine peccato cuȝ ad eaȝ ꝑtineat pu
nitio maloꝝ. Misericordia autem dei apparet ꝑ
peccatuȝ: cū misericordia sit ↄtra miseriam: ⁊ mi
seria non sit sine peccato: sicut medicina nō est
sine egritudine. Deus aūt in mīa ⁊ iustitia sū/
me ↄmendatur. Psal. Misericordiam ⁊ iudi
cium cantabo tibi domine.

¶ Tertia ↄclusio est: ꝙ resuscitationeȝ spiritua
lem aliqñ a peccatis deus differt ad tp̄s ꝓpter
tres causas. ¶ Prima vt ꝑsuadeat anime in
que mala se precipitauit. ¶ Scd̄a vt ex diffi/
cultate suscitatiōis: sibi inde magis caueat ⁊ fi/
at diligentior in custodia recepte resuscitatiōis
¶ Tertia vt ostendat que pena sit non resusci/
tatis: si tanta difficultas est in istis. vnde sequi
tur. Ut ergo audiuit qꝛ infirmabatur tunc qdē
mansit in eodeȝ loco duobus diebus: ⁊ hoc est
ſm Criso. vt mortuus expiraret ⁊ sepeliretur:
⁊ dicatur. Qm̄ fetet: ita ꝙ nullus posset dicere
quin non defunctuȝ suscitauit: qm̄ stupor in eo
fuit ⁊ non mors. volens ostendere iustificatio
nem esse miraculosam: quia qui mortuus est ꝑ
consensum ⁊ operationem: ⁊ fetet per malam
famam: ⁊ quatriduanus est per malam consue
tudinem ⁊ necessitatem: impossibile est resusci
tari: nisi per gratiam dei.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ Augu. in glosa fa/
cit mentionem de tribus mortuis suscitatis.

¶ Primo de filia archisynagogi: quam dñs
suscitauit in domo. Marc.7. Hec signat pec/
catum occultum delectationis ⁊ consensus ple
ne: qd̄ occidit animam: qꝛ omne peccatuȝ mor
tale mors est anime: ſm Augusti. ¶ Secūdo
de vidue filio portato extra domum ad portaȝ
ciuitatis. Luc. septimo. Per queȝ significatur
peccatum manifestuȝ: quod per exempluȝ per/
niciosum: iā alios ad peccatuȝ prouocat: quod
periculosius est p̄mo. ¶ De tertio i sepulchro
iam quatuor dies habenteȝ: per quod signatur
peccatuȝ consuetudinis vel necessitatis qd̄ iam
fetet in monumēto. vnde dicitur. Lazarꝰ mor

tuus est: qui iterpretatur adiutus. Hec in g'o. Quod aute peccatum sit causa spiritualis mortis patet: qr sicut ex separatione anime a corpore sequitur mors: ita ex separatione dei ab aia moritur anima. Deus. n. non separatur ab aia nisi ppter mortale peccatu. Ideo dicitur Ysa. 29. Inigtates vestre diuiserut inter vos et deum.

Tertia psideratio.

Irca tertiam psiderationem que est de huius mortui miraculosa suscitatione cuz dr. Eamus in iudeaz iteruz Ubi occurrunt aliqua que precedunt hanc suscitationem: aliqua cooperantur ad eam: et aliqua sequunt eaz. Eorum que pcedut suscitationez.

¶ Primu est confidentia de dei misericordia Deus eni cum sit summe misericors propter est misericors a miseria liberare: qz ipsi liberari. Unde augustinus. Domine vna spes: vna fiducia: vna firma promissio misericordia tua. vnde dicit. Miserut ergo sorores: sz Hugo. Insinuatio est quedam spes orationis: que aliquando fit fiducia siue cofidentia. Johis. xj. De matre christi insinuante defectuz vini. vnde Criso. dicit. Quod quia vehementer de eo cofidebant ex frequenti familiaritate. Ideo miserunt et non personaliter venerunt.

¶ Secundum est assistentia diue virtutis que predestinatum vsqz in finez non relinquit: certissime consequens suuz effectum: nec tamen iponit necessitatem: vt effectus eius ex necessitate proueniat. Nam predestinatio est pars prouidentie. Non autem omnia que prouidentie subduntur necessaria sunt: sed quedam contingenter eueniunt: sm conditionem causaruz proximarum: quas ad tales effectus diuina prouidentia ordinauit: et tamen prouidentie ordo infallibis est. Sic ergo et ordo predestinationis certus est: et tamen libertas arbitrij no tollitur ex quo cotingenter prouenit predestinationis effectus. vnde sequitur. Eamus in iudeaz iterum: vbi glosa interlinearis qp discessit fuit infirmitatis: qp redit est potestatis. vnde Augustinus. Inde discessit vt homo: sed in redeundo quasi oblitus infirmitate ostendit ptatem.

¶ Tertium est expulsio timoris: quo quis timet amittere quod ho plus amat. Nam timor ex amore nascitur. Unde isto timore petrus timens perdere vitam negauit christum. Iste timor est malus: nam quauis sit naturale qp homo fugiat corporis detrimentuz vel damna temporalium rex. Non tamen propter ista debet recedere a iustitia: quod est contra rationez naturalem. vnde dicitur. 3. ethicorum. Quod quedaz sunt peccatorum opera: ad que nullo timore debet aliquis cogi. De quibus dicitur. Dicunt ei discipuli. Rabbi nunc querebant te iudei lapidare et iterum vadis illuc: quasi diceret. Spontaneus vadis ad mortem: frustra timent discipuli: cum quibus erat fortitudo. Psalmista. Dominus illuminatio mea et cetera. Ubi glosa. Dominus habitans in me per gratiam est lux: et est salus mea contra infirmitatem: vt eo mediante iam possum resistere peccato. Quez ergo timebo? Nullum: quia nullus potest contra eum: quia potentissimus est: qui illuminat saluat et protegit. Ideo nulluz timeo preter ipz ambulans in lumie firmitatis gre sue. vn seqt Nõne duodeci sunt hore diei? volens ibi eos securare. q. d. Qui ambulat i luce materiali no timet: qr no offendit: sed ambulans in nocte offendit: qr luce huius mudi non videt. Igitur qui ambulat in luce mee presentie non debet timere: qr protegit. Uel aliter. Nonne duodeci etc. q. d. In duodeciz horis pot ho bene mutari. Hoc etiam innuit Thomas dicens. Eamus et nos et moriamur cu illo. Ubi Criso. dicit. Quod hoc verbu fuit timidi animi infirmior erat alijs. vn dicebat. Eamus. q. d. No timet mortem: sed nos vult occidere. Beda tn dicit qp loquitur ex pstantia.

¶ Quartu est necessitas: pueniens enim e tata necessitate patienti subuenire. vnde qui tpre necessitatis desinit subuenire: amicus non est Eccle. 6. Amicus est sz tempus suum et non permanebit in tempore tribulationis: licet no sic est in amico vero. Prouer. 17. Omni tempore diligit qui amicus est: vn dicit. Lazarus amicus noster dormit: morte. s. naturali. Querit quomo per lazarum que deus amabat peccator significatur. Respondit Augu. dicens. Amat quidem peccatores secundum predestinationem: sed non scdm presentem iustitiam. Nam sm Augusti. Si peccatores non amasset de celo non descendisset.

¶ Quintu est confirmatio fidei: sine qua deo nemo placere potest. Nulla alia secta ad sui confirmationem habet miracula sicut fides catholica. Non enim virtuosuz vel laude dignu est credere qd manifeste probabile est. Sz credere deo in hijs que sensus vel ratio dissuadere videtur: sicut pz de abraha qui credidit deo.

Nam sicut videmus in naturalibus q doctrina naturalis ad euidentiã maiorez quandoqz p facta naturalia declarat: vt maioris sit firmitatis in intellectu audiẽtis. Sic doctrina christi supnaturalis ab eo fuit declarãda p miraculorũ opationez: qr hoc infideles inducebat in fidem: z deitas pnias demonstrabat. vnde dicitur. Et gaudeo pper vos. z pper vtilitatez z confirmationez fidei vestre: vt ex h sumatis experimentuz deitatis mee: cuius est absentia videre: vt credatis qm̃ non eram ibi. q. d. Ibi non eram: z tñ vidi. Et h est ad augendũ fidez vestram: qua debetis credere me esse illum: q virtute ppria etiã possum putrescentẽ mortuuz suscitare. vnde lz inuenerunt eum quatuor dies habentẽ in monumẽto: z non puenerunt mortem. Tamen pter hoc non tarde venit: immo cito venit. qui puentuz morte suscitauit: z tunc fides multoz roborat: qr dicit. Multi ex iudeis z cetera.

¶ Sextuz est humilis subiectio mẽtis diuine ordinationi. Per obedenitiam. n. deo subdimur. vnde sicut pctm̃ consistit in h: q homo contẽpto deo comutabilibus bonis inheret: ita meritum virtuosi actus eius in h consistit: q hõ contẽptis bonis creatis: deo inheret. Et subditur. Hoc aũt fit p virtutẽ obedientie: que hz alias virtutes menti inserere fm Gre. vlti. mora. vnde Ber. Obediẽtia dirigit gressus nr̃os: z scie conuersationis gratiã pmeret. vñ sequit. Erat aũt bethania iuxta iherosolymã. Bethania aũt interptatur domus obediẽtie: z signat statum eoz: qui obediunt mandatis dei: z hij de morte spũali excitari merẽtur. Sed hec bethania erat iuxta iherosolymã: innuẽs q q volunt in futuro eterna pace frui: hij mundanis vanitatibus contemptis: h in pñti voluntate subijciantur diuine iussioni. Nam iherosolyma pacis visio interpretatur.

¶ Septimum est dispositio virtutum: quibus exitur in meritũ boni actionis: z puenitur ad gratiã contẽplationis. Hijs. n. duobus obtinetur iustificatio z spũalis suscitatio. vnde dr. Multi aũt ex iudeis ve. ad mar. z ma. vt consolarentur eas de fratre suo. Quid p iudeos intelligimus: nisi virtutes: quibus pputiuz carnalis concupiscentie: z oẽs spirituales inmunditie pscinduntur: Et h cultello confessionis peccatoruz: quo ad penitẽtes. z instrumẽto confessionis laudis: quo ad iustos. Hijs eniz maria scilicet contẽplatiua vita: z martha. i. actiua vita consolãtur: quando hijs virtutibus in actus exitur vtriusqz vite: merẽtis de congruo alteri pstitaz gratiã: qr homo in gratia constitutus: in hijs complet dei voluntatẽ. Congruuz est fm amicoz proportionẽ: vt deus impleat hominis voluntatẽ in saluatione alterius: lz quãdoqz possit habere impedimẽtuz ex pte illius: cui aliquis sanctus iustificationẽ desiderat: z in signum huius Lazarus obtinuit suscitationẽ a dño impetrare. Et h merito vite actiue z contẽplatiue. vnde dicit. Martha autẽ vt audiuit qr ihs venit: occurrit illi. Ecce pmpta accelleratio. ¶ Vbi nota dr̃am inter actiuã vitam z contẽplatiuam: quia actiuã. i. martha occurrit christo p sanctã opationem. Sed contẽplatiua scilicet maria sedet p sancta contemplationem. Dicit ei martha: ecce fidelis confessio vite actiue: Confitet. n. de xp̃o. ¶ Primo q sua potentia potuit puenire mortẽ spirituale pctõris. Exẽplum de virgine bñdicta: quam preseruauit a contagione. vnde dicitur. Domine si fuisses hic: frater meus zc. ¶ Scd̃o qr xp̃s iam puentuz morte poterat suscitare. Et ideo dicit. Sed z nunc scio: qr quecunqz poposceris zc. Et ideo meruit a christo certificationẽ de spirituali resurrectiõe: vnde sequitur. Dicit ei ihs Resurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio qr resurget in nouissimo die. q. d. de ista resurrectione secura suz: sed de ista nõ. Hoc. n. sciebat ex verbis dñi fm Criso. Audierat. n. h mulier multa a xp̃o de resurrectione: vt Jo. 6. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Dicit ei ihs. s. instruens eam de resurrectõis causa. Ego sum resurrectio z vita. i. ego suz causa resurrectionis z vite. q. d. per me põt resurgere frater tuus. Nã vita p essentiam est cã omnis vite: sed resurrectio est redditio vite. Quare dicit. Qui credit in me etiã si mortuus fuerit: viuet. ¶ Vbi nota q sicut duplex est mors: ita z resurrectio. Est. n. mors anime ex h: q anima separatur a deo. Ab hac morte resurget anima per fidẽ z gratiam. ¶ Scd̃a mors est corporis: cui respõdet resurrectio corporis.

¶ Et ideo pmo fit mentio de resurrectõe anime: quãdo dicit. Qui credit in me etiã si mortuus fuerit: viuet. s. in aia. ¶ Scd̃o fit mẽtio de resurrectõe corporis. vnde sequit. Omnis qui viuit z credit in me. i. omnis qui hz vitam anime credendo in me: z si moriat in corpore ad tps non morietur in eternũ. i. semp: qr aliquando resurget. Nam xp̃s mediator habuit

aspectum super totum hominem τ per conse/quens super resurrectionē anime τ corpis. Et ideo qui adheret mediatori p fidem: non solū resurget in anima: sed in corpore. Prima cor. 15. Quoniam quidem per hominem mors: et per hominē resurrectio mortuoꝝ. Hāc eni fidem reqrit deus dicens. Credis hoc? Non querit tanq̄ ignorans: sed vt doceamur. Q̄ non sufficit credere nisi homo confiteatur ore. Rom. 6. Corde creditur ad iustitiam: ore autē ɔfessio fit ad salutē. Unde patet: q̄ fides mul/tū ordinatur ad interpretationē. vnde sequit̄ Si credideris videbis gloriam dei. Mar. 6. Oia possibilia sunt credēti. Ait illi. Ego cre-didi q: tu es xp̄s filius dei vivi. vbi Augu. di cit q̄ martha ex h̄ ɔfessa est totum illud: cuius virtute est resurrectio: τ vita: τ p̄uatio mortis τ oīa alia. ¶ Seqtur τ cōfessio marie: vbi pri mo vocat̄: ibi. Abijt τ vocauit mariā. ¶ Se-cundo accelerat: q: vt audiuit surrerit cito: τ ve nit ad eum. Ex quo p3 fm Augu. q̄ illa preue nisset martham: si p̄scuisset aduentum christi τ p̄sentiā. Sed xp̄s mansit in loco. s. vbi mar tha eum reliquerat fm Crisom. ne videretur se ingerere miraculo. sed du3 rogatus miracu lum opatur: rogantes ɔfitentur lazaꝝ mortuū Iudei etiā eum sequunt̄. Criso9. dicit q̄ hij: q sequebant̄: non erant mali: sed credentes. Multi. n. iam credebant. Augu. dicit q̄ p̄les fuerunt testes miraculi. vnde l3 sequerent̄ ꝓ/pter vnam cām. tamen dina ꝓuidentia ad aliō ordinauit. vnde ponit̄ marie reuerentia: q: vi dens eum cecidit ad pedes eius. Sequit̄ eius ɔfessio dicens. Domine si fuisses h̄ τc. vnde ex verbis istis ppendit̄ marie feruor in trib9. ¶ Primo nō est verecundata nec timuit su/spicionem: quam iudei de xp̄o habebant: cum tamen aliq essent p̄sentes. sed oia ɔtempsit pre sente magistro: solum vacans circa honorē ei9 ¶ Scd̄o ppenditur ex h̄: q̄ cecidit ad pedes iesu: qd̄ non legitur de martha: τ ideo meruit doctrinā christi. Deutero. 33. Qui appropin quat pedibus eius: accipiet de doctrina illius. ¶ Tertio ppenditur ex hoc: q: nō dixit tot ver ba: sicut martha. vn̄ Beda ponit rōnem: q: cō sueto hoiūm more propter lachrymas non po tuit oia ꝓferre: que voluit. Ea vero qbus spi ritualis resuscitatio executionē h3: quinq̄ sunt ¶ Primum est ɔtritio. Nam sine contritiōe non pōt esse resuscitatio sp̄ualis. Quod p3: qa actus ɔtritōis meret̄ remissionē culpe morta/lis: τ infusionem gratie. Ratio est. Nam aīa existēs in gratia a sola ordinatōe diuina mere tur de ɔdigno gl̄iam. Ergo multo magis gra tiam τ culpe remissionē. Et q: istum actū h3 tm̄ acceptū sup omne sacrificium: ideo dicebat Azarias Dani. 3. Non est in hoc tpe sacrifi/cium: sed in aīo ɔtrito: τ in spiritu humilitatis suscipiamur inqt dn̄e a te. vnde Gre. Illum quem ɔspicis delicta fletu delere: in conspectu dei nō dubites mīa3 sequi: q: nullū peccantem reuersū ad se despicit: q pctōres redimē venit vnde psal. Lachrymis meis stratū meum ri. Glo. Lachrymis meis in amaritudine pnie. Stratum meum. i. cumulum pctōꝝ. Rigabo resoluēs imbre lachrymarum. vnde sequitur. Ihs igitur vt vidit ea3 plorantē: τ iudeos τc. Maria est aīa ɔtrita: que plorat cu3 iudeis. i. cum oibus potētijs aie de excessu peccatorū. ¶ Scd̄m est meritū passionis xp̄i. Nos. n. oppressi eramus sub onere pcti: a quo p nos li berari nō poteramus. S3 xp̄s veniēs onus: id est penam pro pctis sup se leuauit: vt dicit Pe. Peccata nostra ipse portauit in corpore suo sup lignū. Hoc p3: q: totū corpus suū sudauit sanguineū sudorē: τ insup totaliter est laceratum: τ hoc ꝓpter nimiam caritatem. Ephe. 2. Propter nimiam caritatē suā: qua dilerit nos deus: cum essemus mortui pctis: conuiuificauit nos xp̄s: cuius gratia saluati su mus. Meritum huius passionis ondit Aug. de spiritu τ aīa dicens. Miser ego sum: q̄tū deberē diligere deum meū: qui me fecit quan/do non eram: redemit cum pieram. Quando in peccatis meis venundatus eram: passionē sustinuit τ mortem: sanguinis sui preciū pro me appendens: nec pro hijs oibus qd̄ illi re-pendam habeo: nisi tm̄ vt diligam. Non. n. decentius τ melius: q̄3 per dilectionē rependi potest: quod per dilectionē datum est. vnde se quitur. Infremuit spiritu: τ turbauit seipsum. Fremere est tumorē vultus ad vocem dedu/cere. Fremuit igitur spiritu: quando pendens in cruce: in aīa ꝓ peccatis nostris est cōtritus. Mat. 25. Tristis est anima mea τc. In hac cō tritione christi habent virtutem omnes contri tiones nostre ad delendū peccata: τ hoc quo ad passionem anime. vnde sequitur. Et turbauit seipsum. s. voluntarie suscipiens passiones. ¶ Ubi nota: q̄ sic fremēs instruit peccatores vnde fm Augu. dominus fremit: ostendens q: fides hominis sibi displicentis fremere de-

bet in accusatione maloꝶ operum: vt violentie
penitendi cedat ↄsuetudo peccandi in ↄtritōe.
vnde ꝓuerb. 33. Sicut fremitus leonis: ita ⁊
ira regis. q. d. Sicut ad fremitū leonis sistunt
omnia aialia: ita ad fremitū ↄtritionis sistunt
omnes motus aiales: q designantur per illos
Quidam aūt ex ipsis dicebant ⁊c. Lachryma-
tus est ꝺm glo. infirmitatē nostram: vt ⁊ nos
peccata que sunt actus infirmitatis defleamus
Psal. Fuerunt mihi lachryme mee ⁊c.
¶ Tertium est depositio obstinatōis: que est
subuersio religionis ortuꝫ habēs a ꝓpria volū
tate. Hec. n. firmat impniaꝫ: q̄ est pctm̄ in spi
ritum sanctum: q neqꝫ h̄ remittet̄: neqꝫ in futu
ro: q꞉ cor duꝶ ⁊ induratum: nec deū timet: nec
hoiem reueret̄. Qui sic in oibus vijs suis ad-
heret diabolo: ꝙ sit vnus spūs cuꝫ eo. Hec ob
stinatio eijcit̄: cuꝫ gratia dei appropinquat. vn
de dicit̄. Jh̄s ḡ rursuꝫ fremēs venit ad monu
mentum. Erat aūt spelūca ⁊ lapis. Monumē
tum dicit̄ quasi muniens mentē: signans con
scientiam: q̄ sentiens culpā ⁊ eius peñam ↄdi-
gnam remorsione: munit mentē mediantibus
opibus virtuosis. Hoc aūt monumētum spe
lunca fit latronū: si in lesione ꝓximi peruersas
cogitatiōes ꝓfert: ⁊ si in eo diuersa peccata cō-
mittuntur: declinantes ↄfessionē peccati: ⁊ ab-
scondentes illecebras tꝑalium voluptatū: que
quasi spolia q̄dam in abscondito cordis celant̄
de quo dicit glo. ibidē Mat. 21. Domus mea
vertitur in speluncā latronuꝫ: quādo furta: ho
micidia: adulteria: ⁊ alia scelera cōmittuntur.
Per lapidē intelligitur facultas q̄daꝫ: que re-
manet ex ↄsuetudine peccandi etiā post pniam
ad quam vincendā q꞉ non sufficit nā recte dicit
martha. Jam fetet: ꝑ malā. s. famā. Quatridu
anus est. q. d. ꝑꝑ inhabilitatē surgendi habēs
q̄tuor dies. ¶ Prima est ꝑuersa voluntas.
¶ Scda est libido. ¶ Tertia consuetudo.
¶ Quarta necessitas: vt pꝫ ꝑ Augu. 8. conf.
Ideo. n. in hijs inhabilis est ad bona: ⁊ facile
relabitur ad pctm̄: nisi gratia adiuuet̄. Ro. 7.
Velle mihi adiacet. Et ideo dicit ei ih̄s. Non
ne dixi tibi: q꞉ si credideris videbis gl̄iaꝫ dei:
q꞉ hec difficultas quandoqꝫ subito per gratiaꝫ
amouetur. Et ideo dicit. Tollite lapidem ⁊c.
Tulerunt igit̄ lapidē. i. pctm̄ in consuetudine:
quemadmodum lapis indurat mentem. vnde
Ezechie. 36. Auferam a vobis cor lapideum
¶ Quartum est gratitudo de beneficijs dei.
Ordo naturalis ⁊ moralis dictat: vt ille q su-
scipit beneficium per gratiaꝶ actionem: ↄuer
tatur ad benefactorem: ⁊ ꝺm istum modū deū
honoramus: cum ↄuertimur ad ip̄m per gra-
tiarum actionem: tanq̄ꝫ ab eo beneficiati: ⁊ eti
am per vocem laudis. s. vocaliter beneficia re
ferendo in deum. de quo psal. Sacrificiuꝫ lau
dis honorificabit me ↄtra illos: q beneficia dei
pro suis meritis ꝑcepisse putant. Talibus aūt
deus aliquando beneficia retrahit: ne tanq̄ꝫ in
grati extollentia plus peccent. Et ideo si ↄscie
speculum intuet̄: apparebit beneficiuꝫ dei tibi
collatū non esse ꝓpter merita tua. Et ideo re-
currendum est cogitatōe ⁊ effectu ad magnitu
dinem diue miseratōis: tanq̄ꝫ ad oium benefi
ciorum nostroꝶ largitorem. Et h̄ est qd̄ dicit.
Jesus aūt eleuatis oculis sursum. vbi Orige.
Necesse est volentem orare ad exēplar xp̄i ele
uare oculos cordis sursum. Et dixit. Gratias
tibi ago: ostendens affectuꝫ eius ad nos: ⁊ sic
ꝓ nobis orauit. vbi Hylarius. Cum sibi nō
ꝓficeret deꝑcatiōis ꝺmo: ad ꝓfectum tamē fi
dei nostre loquebat̄. vnde seqtur. Qm̄ exaudi
sti me. Et ne aliqs crederet qm̄ solum ꝓ tunc
⁊ nō alias eum exaudisset: ideo subditur. Ego
sciebam qm̄ semꝑ me audis. Et ne crederetur
ꝙ hec orō magis fuisset ꝓpter indigentiā: q̄ꝫ ꝓ
pter nos: subdit. Sed ꝓpter pplm̄: q circūstat
dixi: vt credant q꞉ tu me misisti. i. ne existimēt
me deo ↄtrium: sed vt oñdam ꝺm tuam volun
tatem miraculū fieri. vbi ꝺm Criso. gratiaruꝫ
actio oñdit volūtatis vnitatē inter p̄rem ⁊ filiū
¶ Quintū est vox diue voluntatis: cuius ius
sioni subiacet ois creatura. Licet. n. xp̄s vocet
nos nunc ꝑ ↄscie stimulum arguentē de mali-
cia. Psal. Arguam te ⁊c. nūc ꝑ scripture amo
nitionem de duritia cordis: nunc per flagella-
tioneꝫ. Psal. Multiplicate sunt infirmitates
eoꝶ. Tandem ꝑ mortem cum vocatio patris
fit per p̄dicationeꝫ inuitantē in p̄nti ad pniam
⁊ in futuro ad gl̄iaꝫ: de qua dicit̄ Y ꝺ. 4. ⁊ Lu.
3. Vox clamātis in deserto. vnde psal. Dabit
voci sue vocē virtutis. i. efficaciā resuscitandi
mortuos. vnde dicit̄. Voce magna clamauit
Lazare veni foras. In quo verbo ꝺm glo. de
clarat̄ ex ꝑte pctōris magna necessitas. Sup-
ponit enim pctōrem inclusum: ⁊ quasi incarce-
ratum in spelunca peccati. Josue. 4°. Aperite
os spelunce. ¶ Scdo oñdit in ea affectuosam
benignitatē: q꞉ extrahit pctōrem de altitudine
pcti ad latitudinē gratie. d. Veni foras. vnde
eccl̄ia. 33. Miserere nostri deus: ⁊ respice nos

z ostende nobis lucē mīsationū tuaꝝ. Et ideo seqtur effectus huius vocis in duobus: q2. s. mortuus ꝑdijt viuus: z q2 ligatus ꝑdijt. vñ Augu. suꝑ Johez. Quō ꝓcessit ligatis pedib⁹ miraris: z nō miraris q2 surrexit qtriduanus. In vtroqꝫ po^a dei erat: nō vires mortui. Ea vero q̄ spūalez resuscitationē sequunt: duo sūt. ¶ Primum est absolutio clauiū ecclie. vnde dicitur. Soluite z finite abire. De hijs clauibus supra satis dictū est ſmone. 60. ꝯside. 2^a. ꝯclone prima: secunda: tertia z quarta.
¶ Sꝫ queritur quare ipsemet nō soluit ligamenta: sed p̄cepit alijs vt soluerēt. Potuit. n. soluere ꝑ seipsum: q potuit suscitare. Hic Beda respōdit di. ꝙ lꝫ xp̄s poterat seip̄m soluere: sicut suscitare tñ alijs p̄cepit ad insinuandū vnitatem ecclie ad diuā caritatē. Nam z si per se ipsum potuit facere: voluit tñ ministris ecclie suam ptātem coicare. vnde in omelia dicitur. Quid est soluite z finite abire: nisi ꝙ que solueritis super terram: erunt soluta z in celo.
¶ Scd̄o querit vtꝝ ministri ecclie absoluant a pena. Et videt ꝙ sic: q2 Jo 20. dicit. Quorum remiseritis pctā zc. ¶ Tertio querit vtꝝ aliqs aliquo mō absoluat seipsum. Ubi sciendum ꝙ absoluere a culpa: z a pena eterna: z a pte pene tpalis: ptinet ad deum z ad ministrū ecclie. Tamē ad culpā ꝯsuetudinariaꝫ ꝯseqt difficultas ad bene cogitandum: que designat in ligatura faciei. Sequitur etiam difficultas: que actum ad bñ operandum: q̄ designat in ligatura manuum. Seqtur tertia difficultas ad bene volendū: signata in ligatura pedum. Ab hijs difficultatibus absoluere pōt se pctōr absolutus a culpa ꝑ exercitium boni opis assuefaciendo se ad ꝯria eoꝝ. ¶ Scd̄m est exercitatio in bonis opibus. vñ dicit. Et finite abire. i. recedere ꝑ exercitia virtutū a ꝯsuetudine vitioꝝ
Quarta ꝯsideratio.
Circa quartā ꝯsiderationē: que est de c vtili circa alioꝝ ꝯuersionem fructificatione: cum dicit. Multi igit ex iudeis zc. Ubi nota ꝙ lꝫ sit maioris meriti fine miraculis credere: tamen xp̄s fecit signa propter quadruplicem rationē. ¶ Prima est: vt suam doctrinaꝫ q̄ est supnaturalis: miraculis ꝯfirmaret. Talia fuerunt obscuratio solis tpe passiōis. ¶ Item notitia linguaꝝ data aplis Et illuminatio subita: qua hij q fuerunt ydeote docti sunt facti. ¶ Item roboratio aploꝝ: q cum imbecilles eēnt: sed ꝯfirmati nullū timebant. ¶ Iteꝫ subiugatio mundi ꝑ paucos simplices. ¶ Item in nomine xp̄i multi infirmi sunt sanati: z mortui resuscitati. ¶ Scd̄a est: vt suam potentiaꝫ demonstraret: z per hoc ad crudelitatem induceret. vnde dicit. Si non fecissem in vobis signa: que nemo alius facere potest: non vtiqꝫ crederetis. ¶ Tertia vt suā deitatem demonstraret: q2 vbi aliquis operat ibi est. ¶ Quarta vt affectum nostrum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiam in anima z corpore curauit. vnde sequitur. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad mariam z marthaꝫ videntes que fecit ih̄s: crediderunt in eum. In quo pꝫ ꝙ miraculum xp̄i habuit efficaciā Dixerat enim supra. Hoc dixi vt credatis.

¶ Sabbato dn̄ice in letare. Sermo. 71.

Ego sum lux mundi. Johis. 8. Dupli c cem potentiam dicit ꝯmuniter anima habere. s. intellectiuam: qua perficitur lumine veri: z affectiuā: qua inflāmatur amore bōi. Quod etiā ostēdit Augustinus in libro de spiritu z anima. Sunt. n. duo in anima: z sunt ideꝫ quod anima: scilicet rationalis sensus cognoscens omnia z dijudicans inter omnia z naturalis effectus: quo suo ordine z gradu diligat omnia. Sequitur. Veruntamen facultates z quasi instrumēta agnoscendi z diligendi omnia habet ex natura. Cognitionem tamen veritatis z ordinem dilectionis nequaqꝫ habet: nisi ex gratia dei. Anima enim facta a deo sicut imaginem suscipit: ita cognitionem z amorem. Ex quo sequitur vt etiā dicitur ꝓmo metha. Quia si omnes hoīes naturaliter scire desiderāt: ne naturale desideriū sit frustra. tamen intellectus non potens per se quod cupit ꝯquirere doctorem querit: cuius doctria ad notitiā desiderate rei attingat: sic ēt nālr hō desiderat hr̄e notitā de diuinis z de salute sua ſꝫ Aristo. 3. ethicoꝝ. Intellectū: z virtuteꝫ. i. cognitionē z opationeꝫ q̄rimus felicitatis grā: hoc est ꝓpter salutē: sed q2 ad cognitionē ꝑ nos nō possum⁹ attigere: ideo saluator in euangelio sub methaphorica locutiōe ostendit se doctorē salutis di. Ego sum lux mundi zc. Nam sicut lux habet illustrare et tenebras depellere: et etiam ad bonum concupitum dirige

re. Ita etiam christus per gratiaꝫ habet illustrare mentes hominuꝫ: ⁊ peccatoꝝ tenebras depellere: ⁊ etiam dirigere ad bonum eternum. Et ꝓ hoc occurrunt quinqꝫ considerationes.

Prima consideratio.

Irca primam consideratioꝫ que ē de quidditate cuꝫ dicit̄. Ego sum lux mundi: sunt sex conclusiones.

¶ Prima cōclusio est: ꝙ lux: lumē: radius ⁊ splēdor sunt idē realiter: differunt tm̄ ratione. Nam lux dicit formā corporis luminosi: lumē dicit formam corporis dyaphani: in quo recipit̄ sicut calor qui est in corpore calido: ⁊ caliditas que est in corpore calefacto. Radius aūt dicit̄ illuminatio ꝑ directaꝫ lineaꝫ ad corpus. Et iō vbicunqꝫ est radius: ibi est lumen: ⁊ non eꝯ°. Contingit. n. esse lumē ex reflectione radioꝝ solis: q̄ꝫuis non ex directa oppōne ꝓpter corpꝰ aliqd̄ interiacens. Splēdor autem est ex reflectione radioꝝ solis ad aliqd̄ corpus tersuꝫ ⁊ positum: sicut ad aurū vel argentum. Huiusmodi aūt lumen: qꝛ est qualitas primi alterātis. s. celi qd̄ non habet ꝯtrariū. Et ideo subito fit in materia. In alijs autem qualitatibus ꝓpter resistentiam ꝯtrarij fit successio. vnde dr̄. Ego sum lux mundi.

¶ Scd̄a ꝯcl̄o est de quidditate lucis diuersa ē opinio: quibus dimissis dico ꝯm damascenuꝫ ꝙ lux est quedam qualitas. Nam sicut calor est quedaꝫ qualitas actiua ꝯsequens formā substātialem ignis: ita lux est q̄litas actiua ꝯn̄s formā substantialē solis. vnde dr̄. Ego suꝫ lux mūdi.

¶ Tertia ꝯcl̄o est: ꝙ deus dicitur lux ꝯm diuinam naturaꝫ ⁊ humanam essentialr̄ ⁊ ꝓprie illustrans: non tm̄ interius ꝑ inspirationeꝫ: sed exterius in doctrina factis ⁊ ꝯuersatione. De quo Iohis ꝑmo. Deꝰ lux est. Sap. 8. Candor est lucis eterne ⁊c. Excludens ex se omneꝫ rationeꝫ tenebraruꝫ. Et ideo dicitur lux vera: qꝛ ipermixta. vnde glo. Iohis. ꝑ. dicit. Deus est lux. Qui igit̄ vult hr̄e societatē cuꝫ luce pellat tenebras peccatorum: qꝛ tenebre cuꝫ luce societatem habere non possunt. Et ideo dicit glosa ibidē. Applicuimus nos ad lucem: sicut lux irradiauit nobis tenebre eramus: modo ꝑ lucem sumus ⁊ alios illuminamus: duꝫ peccata dimitti ⁊ tenebras expelli nūciamus. vnde dicit. Ego sum lux ⁊c.

¶ Quarta ꝯcl̄o est: ꝙ omnis lux alia a deo aliqua tenebra permiscetur. Lux auteꝫ a manifestādo dicitur. Ephe. 5. Omnia inquit que arguuntur: a lumine manifestantur. Ex quo pꝫ ꝙ tm̄ vnūquodqꝫ sortitur de ratiōe luminis q̄ꝫtum participat de ratione manifestationis. Et q̄ꝫtum de ratiōe occultationis admittit: tm̄ a ratione lucis deficit. ¶ Intelligēduꝫ tamē ꝙ de manifestatiōe lucis fit manifestatio. quadruplr̄ enim ꝯtingit variari. ¶ Est. n. quedā lux: primo que manifestat se ꝑmo: ⁊ alia alteri. Sed nec se: nec alia manifestat sibijpsi: vt est lux ipsa corporalis: que tm̄ hꝫ tenebram admixtā: q̄ꝫtuꝫ alioruꝫ: ⁊ suijpsius occultationē hꝫ ad seipsam. ¶ Est lux scd̄o cui māifestant̄ alia ⁊ ipsa alteri sꝫ nō ipsa sibi vt ē lux sensuū particulariū: qꝛ lꝫ sensus particulares alia sentiāt. Non tm̄ ipsa sibi: sed sensu cōmuni manifestant. Et ideo tantum admiscet̄ de tenebris: q̄ꝫtum non manifestantur sibijpsis. ¶ Est tertio lux que manifestat se sibi ⁊ alijs ⁊ cui manifestant̄ alia: sꝫ in virtute alterius: ⁊ nō in virtute propria: vt est lux intellectus: q se cognoscit ⁊ alia: sꝫ in virtute alterius. Et ideo hoc ipso ꝙ ex se non habet manifestationem: patit̄ in se tenebre admixtionē. ¶ Est lux quarto que se manifestat ⁊ alias sibi ⁊ alijs ⁊ totū in virtute ꝓpria ⁊ huiusmodi lux est deus in q̊ qꝛ nulla deest ratio manifestationis: nihil ꝑmiscetur ei de tenebris: ⁊ ideo bene dicitur. Lux ē ⁊ tenebre in eo nō sunt vlle. vnde ego sum lux mundi.

¶ Quinta ꝯcl̄o est: ꝙ deus est lux mundi duplici modo. ¶ Primo ꝑ moduꝫ obiecti: quia ipsaꝫ lucem ꝑmam solus homo inter mortales ꝯspicere potest. vnde Aug. super Iobeꝫ. Ex ipsa vita illuminantur hoies nō pecora: qꝛ non habent rationales mentes que possunt videre sapiam. ¶ Scd̄o modo participatiue: vt in tātum dicant̄ hoies illuminari: in q̄ꝫtum participant luce intellectuali que nos illuminat vt speculemur ⁊ dirigit vt recte operemur: de qua participatiōe dr̄ in psalmo. Signatum est sup nos lumen ⁊c. vnde dr̄. Ego sum lux ⁊c. Vbi xp̄s ostendit se esse luceꝫ increataꝫ. Si xp̄s non fuisset deus non dixisset. Ego sum lux mundi. Et ꝑ h̄ excludit̄ error nestorij qui ponit ꝙ xp̄s nō erat filius dei nisi ꝑ rgatiaꝫ inhabitantē. vn̄ ꝯm theoᵐ nō dicit. In me ē lux mūdi. Quasi in eo sit deus ꝑ inhabitationē. Sed ait. Ego sum lux mundi. i. hominū existium in mundo. Iohis ꝑ. Ipse illuminat oēꝫ hoiem ⁊c. Et hic excluditur error manicheoꝝ: q posuerunt deuꝫ esse quoddā corpus ⁊ quandaꝫ lucem in seruituteꝫ. Christum aūt posuerunt esse solē istū ma

terialem visibilem lucente ex participatione illius lucis. Hoc excludens xp̄s dicit se esse lucem hominum ita ꝙ est lux intelligibilis: non sensibilis ⁊c.

Secunda consideratio.

c Irca secundam considerationem: q̄ est de eius vtilitate cum dicitur. Qui sequitur me. ⁊c. sunt sex ꝯclo̓nes.

¶ Prima ꝯclo̓ est: ꝙ illud vtile dicitur ad ꝑfectionem alicuius: sine quo illius ꝑfectio bene haberi non potest. Sequitur ꝙ hec lux multū vtilis nobis est ad ꝑfectionem vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum impeditur per tenebras peccatoꝝ: et per subtractionem luminis vite. Hec autem lux: que est xp̄s: expellit tenebras: ⁊ dat lumē vite. Igit̄ patet eiꝰ vtilitas

¶ Secunda conclusio est: ꝙ natura nostra absolute in se sine hac luce est tenebrosa. Nam sicut se habet aer ad lucem sensibilem: ita anima nostra ad lucem primam intelligibilez. Sicut ergo aer est de se tenebrosus: nisi ꝑticipet lucez sensibilem: ita natura nostra de se tenebrosa est nisi ꝑticipet primam lucez intelligibilē Origenes: Sicut aer per se ipsum non lucet: sed tenebrarū vocabulo intelligitur: ita ipsa natura nostra dū per se ipsam ꝯsideratur: quedam tenebrosa substantia est capax et particeps lucis sapientie. Unde hec lux lucet in nobis: ꝗ tamen relicti sumus tenebre.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ hec lux semper presens est intellectui nostro: licet intellectus noster nō ꝯprehendat. Unde Augu. sup Iob. Quomodo hō cecus positus in sole presens ē illi sol: sed ipse soli absens est. Sic oīs homo stultus: iniquus: impius: cecus est corde presente sapientia que non est absens illi: sed ipse est absens ab illa. vnde dicitur Ioh. p̊. Lux in tenebris. i. sapientia prima de se lucet: sed intellectus stultus ꝗ est tenebra eā nō comprehendit

¶ Quarta conclusio est: ꝙ hanc lucem sequi ē nobis vtile propter tria. ¶ Primo qꝛ est via inobliquabilis. Nam vnumquodqꝫ ordinatuz in finem: potens oberrare ⁊ abduci a suo fine indiget aliquo directo. Finis noster est beatitudo a qua deuius error abducit. ¶ Secundo quia est veritas infallibilis: nihil continens falsitatis: quia est veritas increata. Omnis autē veritas creata includit falsitatem. ¶ Tertio qꝛ est bonitas inhaustibilis: qꝛ solum in ea volūtas ⁊ appetitus quiescit: qꝛ anima ad deū facta in nullo circa deum quietari potest. Et ideo d

Qui sequitur me. Quasi. dic. ꝙ propter has rationes eum sequi debemus cuz affectu bone actionis: intellectum vere cognitiōis ⁊ affectu subijcere dilectionis.

¶ Quinta ꝯclo̓ est: ꝙ si ambulauerimus per exercitium virtuose oꝑationis: ad meliora ꝓficiendo. Ut dicit Glo. Ioh. p̊. Homo in luce ambulat: qꝛ virtutū opibus ad meliora ꝓficit erimus liberi a tenebris peccatoꝝ. Si tamē non reputauerimꝰ nos ipeccabiles. Vñ glo. ibidē. 2. Ioh. p̊. Ita sumus mundi. Sed tamen nō debemus nos putare q̄zdiu viuimus omnes a peccatis posse mundari. Unde sequitur. Non ambulat in tenebris. ¶ Primo. s. culpe: qꝛ huiusmodi lux dat lumen gratie euacuans ipāz. Prime Ioh. p̊. Tenebre transierunt: ⁊ lumen veruz iam lucet. ¶ Scd̓o non ambulat in tenebris ignorātie: qꝛ hec lux dat lumen sapientie: expellens ipsam. Eph. 7. Eratis aliquando tenebre: nunc autez lux in domino. ¶ Tertio nō ambulat in tenebris damnationis ⁊ miserie: qꝛ ista lux dat lumen vite. i. lumen: in quo attingemus fontē luminis. Psalmista. In lumine tuo videbimus lumen.

¶ Sexta ꝯclo̓ est ꝙ etiā sic ambulātes ꝯsequūtur lumen vite. Nam cum triplex sit vita. s. interior exterior ⁊ superior. ¶ Prima causat lumē gratie: qua ad diuine bonitatis amicitiā acceptamur. vñ Prime ad Cor. p̊. dicit̄. factꝰ est primus adam in animā viuentē. Secūdus autez adam in animā viuificātez. ¶ Scd̓az. s. exteriorem causat ꝑ sanctā ꝯuersatiōez. Unde deut. 28. Erit vita tua pēdens ante te. ¶ Tertia vita. s. superior per gloriaz est causa finalis Per hanc. n. ad actuz ꝯtēplationis deifice eleuamur cuius est. Nihil. n. pōt in oꝑationē trāscendentem ꝓprie virtutis actionem: nisi eius virtus fortificet̄ sicut dyaphanum nō pōt illuminari nisi actu recipiat lucem: sed visio essentie diuine q̄ est nobis vita est actio transcendēs facultatem humane nature. Et ideo ad huiusmodi ꝯsecutionem reqrit̄ lumē glorie quo eleuemur. vnde dicit. Sed habebit lumen vite. Glo. nunc ⁊ in futuro.

Tertia consideratio.

c Irca tertiam considerationem que ē de eius certitudine: cuz dicit̄. Dixerūt ꝗ pharisei. ibi sunt qnqꝫ ꝯᵒnes.

¶ Prima ꝯclo̓ est: ꝙ testificari est de necessitate salutis supposita testium idoneitate ⁊ ordine iuris. Et ideo ad cautellam falsi testimonij

vitandi aliqui a testimonio repelluntur: q2 testimonium habet certitudine3 ꝓbabile3. Et ideo quicqd tollit testimonij ꝓbabilitatem: ipsu3 reddit inefficax. Hoc eni3 facit infirmitas testificantis sicut quãdoq3 ꝓpter culpa3. vt ifames: ꝓpter defectum rationis vt pueri et mulieres quãdoq3 ꝓpter affectum: vt inimici: q2 isti de facile possunt induci ad testimoniu3 ꝯtra veritatem ferendum.

¶ Secunda ꝯclo est: ꝙ licet in causa criminali testimoniu3 qd quis ꝓfert ꝯtra seip3 sit efficax. vt patet. 2. regũ. p. de adolescente qui dicebat dauid saulẽ ⁊ Jonathan se interfecisse: contra que3 dauid ferens sentẽtia3 dixit. Sanguis tuus supra caput tuũ. Os eni3 tuũ contra te locutum est dicens. Ego interfeci xp̄m domini. Tamẽ testimoniũ laudis: qd qs ꝓfert de seip̄o efficacia caret. vñ seqtur. Tu de teip̄o testimonium ꝑhibes: testimoniũ tuum non est veꝛ. i. acceptum ⁊ ꝯgruum ƀm glo. vñ p̄me coꝛ. 10. Non. n. q seip̄m cõ. ⁊c. Prouer. 27°. Laudet te os alienum: ⁊ non tuum.

¶ Tertia ꝯclo ē: ꝙ l3 taciturnitas: q̃ est ad edificationem sit licita ƀm Augu. Licet inqt p̄dicatori reꝛ eternaꝛ narrationẽ tꝑalium ad edificatiõe3 nõ ꝑtinẽtiu3 occultare: mẽtiri tñ nunq3 licet. Taciturnitas tñ veritatis ⁊ diuine laudis ē semꝑ culpabilis: cum sit ꝑꝑ metũ. vnde Aug. Quisqs metu cuiusl3 peccantis veritatẽ occultat: iram dei supra se ꝓuocat: q2. s. magis timet hoiem: q̃3 deũ. Et iõ seqtur. Rñdit ihs ⁊ dixit. s. ea q̃ ꝑtinent ad dei laudẽ ⁊ nr̃a3 edificatõe3.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ l3 testimoniũ puri hois in re ꝓpria non sit efficax: tñ non est sil'e de deo ⁊ de dei filio: q põt in re ꝓpria sibi testimoniu3 ꝓhibere. vñ Criso. Cum filius equalis sit patri: eq̃ bene testificari põt de seipso: sicut pater. vnde seqtur. Et si ego testimoniu3 ꝑhibeo de meipso: testimonium meum verum est.

¶ Quinta ꝯclo est: ꝙ hanc ꝯclusionem ꝓbat triplici modo. ¶ Primo ille q nouit perfecte deum a quo est ⁊ ad quem vadit: põt veꝛ testificari de seipso: q2 cum deus sit veritas: a veritate venit: ⁊ ad veritatem vadit. Sed ego scio vnde venio inquit ⁊ quo vado. Igitur ⁊c.

¶ Scdo ille põt bene veꝛ testificari de seipso qui ꝑfecte nouit seipsu3. Sed ego perfecte noui meipsum: sciendo vnde venio ⁊ quo vado. Igitur ⁊c. ¶ Tertio deus est sibi sufficiens testimoniu3 vel testis: q2 deus est lumen. Luminis aũt est manifestare se ⁊ alia. Sed ego sum deus. Scio enim vnde venio: ⁊ quo vado: id est scio deum esse principium meu3: scio me eẽ deum ex deo. Igitur ⁊c.

Quarta consideratio.

c Irca quartam ꝯsideratione3: que est de eius occultatione: cum dicit. Vos autem nescitis. vbi occurrunt alique conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ l3 ignorantia ⁊ nescientia sint realiter idem: differunt tamen ratione. Nam nescientia dicit simplicem scientie negationem. vnde ignorantia cuiuslibet scibilis potest dici nescientia. scd̃m quem modum Dionysius in angelis nescientiam ponit eccl'ie ierarchie. 6. ca°. Ignorantia vero importat sciẽtie priuationem: dum. s. alicui deest scia coꝛu3 que aptus natus est scire. Horum aũt queda3 sunt: que aliquis non tenetur scire: illa scilicet quorum scientia non potest debitum actum recte exercere. vnde non oẽs tenentur scire illa: que sunt ad fidem pertinentia ⁊ vniuersa iuris precepta. Sed singuli ea que ad eorum statu3 vel officiu3 spectant: tenentur scire.

¶ Scda ꝯclo est: ꝙ triplex est nescientia obligans ad pctm̃: q2 negligit scire ea: que tenetur ¶ Prima est nescientia simpliciter affectata: de qua psal. Noluit intelligere vt bene ⁊c.

¶ Secunda est nescientia ingratitudinis obligans ad peccatu3: in qua est summus gradus in qua homo beneficia dei non cognoscit.

¶ Tertia est nescientia infidelitatis: que fundamentum spiritualis edificij subuertit: de quibus Ambrosius tangit super illud apostoli. Ignoras ꝙ benignitas dei ⁊c. dicens. Grauissime peccas si ignoras. vnde psal. Nescierunt neq3 intellexerunt: in tenebris ambulant ⁊c. Sequitur. Vos autem nescitis vnde venio aut quo vado. ¶ Unde aduertendum ꝙ xp̄s ē lux de luce: q2 ratio sua est originata a patre. Ex quo seqtur ꝙ quicunq3 ignorat ortum istius lucis: ignorat ipsam lucem: sicut iudei fecerunt. Et hoc est qd dicit littera. Vos aũt nescitis vnde venio ⁊c. i. nescitis eternũ meu3 ꝓcessu3. Ys. 53. Generatõe3 ei9 qs enarrabit?

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ nescientia malorum circa dei beneficia causatur ex eo ꝙ ignorãtes diuinam potentia3 respiciunt hominem solum. vnde dicit. Vos aute3 ƀm carnem iudicatis. Nam iudei nihil attribuerunt xp̄o: nisi puro homini: vnde dicebatur ꝙ indecens erat sibi ⁊ cuicunq3 alteri hominum testimonium probi-

bere de seipso. Ipsi enim credebant xp̄m fore purum hominem. Et ideo: quia xp̄s dixit. Non sū ego solus: sed ego ꝛ qui misit me pater. Ideo interrogant. Ubi est pater tuus:? vl' potest dici ꝙ iudei yronice dixerunt.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ in xp̄o est oīuꝫ sciētia excludens omnem nescientiaꝫ. d. Ego non iudico quēq̄ꝫ. s. iudicio sententie: ꝛ dānationis Cuiꝰ ratio est: qa nō veni vt iudiceꝫ: sed vt saluem mūdum. Et si ego iudico. i. de aliquo sententio: nō ignorāter hoc facio: sicut vos. sꝫ sciēter. Jō iudiciū meū ē veꝝ: qꝛ solus nō sūꝫ: sed ego: et q misit me pater. q. d. Pater mecū est qui me gignit: ꝛ gignendo me cōmunicat mihi essentiaꝫ suā ꝛ cōmunicat mihi veritatē. Ex quo seqᷓ ꝙ ego sūꝫ veritas. Ueritas aūt ē reddere testimoniū veꝝ. Sequiᷓ. In lege vr̄a scriptuꝫ est: vbi ꝑ rationē ostendit: ꝙ testimoniuꝫ suū est legitimū que talis est. Testimoniū ꝯsonū legi est legitimū testimoniū meū ē huiusmodi: quia ſm legem statur testimonio duorum. Sic autem est in testimono meo: quia non solum testimonium perhibeo de meipso: sed testimonū ꝓhibet mihi pater: sicut ibi. Hic est filius meus dilectꝰ. ¶ Itē filius meus es tu q. di. lex vestra approbat testimonium duoꝝ hoīum: qui decipi possunt: multo magis dꝫ approbare testimonium meum ꝛ patris: qui decipi non possumus.

¶ Quinta ꝯ° est: ꝙ illi q nūc ignorāt xp̄ꝫ. s. q̊ ad eius iustitiā timendo: eius mīam sperando eius bonitatē diligendo: eius beneficia ꝑ debitas gratiaꝝ actōes non recōpensando: hic in p̄senti tales in futuro ab ip̄o ignorabunᷓ. Et iō dn̄s ꝯqueritur Ihere. 2°. Tenentes legem nescierunt me. vn̄ dicit glo. Nesciri se a sacerdotibus ꝯqueritur veritas: ꝛ nescire se p̄ncipatū nescientiū ꝓtestaᷓ. vn̄ siqs ignorat: ignorabitᷓ. vnde seqtur. Neq̄ꝫ scitis me. s. in mīa ꝛ beneficijs. Neq̄ꝫ patrē meū scitis. s. in iustitia ꝛ bonitate: q reddet vnicuiq̄ꝫ iuxta oꝑa sua. Naꝫ si me sciretis ꝯsiderātes cum gratitudine actiōis mīam qua mistus sum vestri: ꝛ beneficia tam sp̄ūalia q̄ꝫ gratuita: q̄ ꝯtuli vobis: vtiq̄ꝫ sciretis ꝛ patrē meum in retributōe eternoꝝ bonoꝝ Sed qꝛ ignoratis: audietis refutationem. di. Nescio vos ꝛc.

Quinta ꝯsideratio.

Jrca qntaꝫ ꝯsideratōem: q̄ est de eiꝰ virtuositate: cū diciᷓ. Hec verba locutus est ih̄s ꝛc. sunt due ꝯclōnes.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ lꝫ virtus: fortitudo: gr̄a violentia: honestas sint realr idem: differūt tn̄ rōne. Nam virtus diciᷓ fortitudo: inq̄ꝫtum labores ꝛ dolores facile pōt vincere. Diciᷓ gr̄a inq̄ꝫtum respicit liberalitatē dei: cum donū est habenteꝫ se deo gratum facere. Diciᷓ virtus: inquantum respicit opus: quod ab ea est. Dicitur violentia: inquantum violenter rapit regnum celorum. Matthei scd̄o. Regnum celorum vim patitur: ꝛ violenti rapiunt illud. Dicitur etiam honestas. vnde ſm Ys. Honestas est turpitudinis carentia. vnde hominibus virtuosis ꝛ honestis honor maximus exhibendus est.

¶ Scd̄a ꝯclo est: ꝙ hec lux diuina quadruplicem habet virtuositatem. ¶ Prima est ꝙ facit spiritualiter laborantes ꝛ diligēter facile superare: inq̄ꝫtū seruoꝝ dei fortitudo laborantiū in sustinentia penitentiali succūbēt: si diuina allocutio verbo cōsolationis eos nō solidaret: qꝛ docet vitare mala ꝓmittens eterna. vnde audientes verbum dei ꝑ effectuꝫ operis: facile oīa que prostergāt nos a consecutione vltimi finis possunt vincere. Unde diciᷓ Joh. p̊. Omne quod natum est ex deo vincit mundū. Uincere autem mundū est tendē in vltimū fineꝫ: qđ fit cū conamine ꝓprie voluntatis. Gratia mediante insultus temptationū reprimiᷓ: ꝛ insistitur bonis operibus qbus diuine voluntati cōformamur: qꝛ voluntas dei ē sanctificatio nostra ſm apostolū. Unde tales possunt dicere illud eph. vltimo. Discite in quibus sūꝫ sufficiens quasi diceret ꝙ eorum sufficientia solum est ex lumine iformationis diuini sermonis. ¶ Secunda est ꝙ facit omnes eam audientes: et eiꝰ doctrinam sequentes deo acceptos inquantuꝫ dei gratia. Gratia enim cum sit donuꝫ supnaturale a solo deo est effectiue collata: hn̄s in se rationem acceptationis: omnes quos inhabitat deo gratos ꝛ acceptos facit. Oēm eniꝫ spiritualem acceptationem deo causat quidam decor spiritualis. Gratia autem est quedam integritas et decor omnium virtutum. Nam sicut pulchritudo faciei non est aliqua vna qualitas sed integritas exurgens ex omnibus. s. colore figuratur magnitudine ꝛ proportione. Ita gratia que est animi deco est integritas exurgens ex omnibus virtutibus. Unde apostolus. Gratia dei sum id quod sum: ꝛ gratia eiꝰ ꝛc. quasi. d. ꝙ quia omnia habet a deo ꝑ gratiam eius ꝙ ideo multo deberet ei esse gratus.

Signum. n. acceptationis diuine est custoditio a culpa: et preseruatio a pena: et collatio vite eterne. ¶ Collatio autem diuina primo custodit a culpa. vt dicitur prouerbi. 12. Ueritas iustitie custodit viam innocentie. ¶ Secundo preseruat a pena. Eccli. 10. Qui custodit preceptum non experitur quicquam mali. ¶ Tertio dat vitam eternam. Prouer. 3°. Custodi legem atque consilia et eris viuens. Sequitur igitur qualiter verbum diuinum deo gratos nos reddit. ¶ Tertia est quod hortatur nos ad virtuosas operationes inquantum dicitur virtus. Nam cum beatitudo virtutum sit premium non acquiritur nisi per virtutes quibus fit debita dispositio tendentibus ad ipsam. Et ideo vt quis beatitudinem adipisci possit oportet operari virtuose: quia opus nostrum supposita motione diuina qua mediante meretur ex condigno: habet etiam rationem meriti congrui: inquantum procedit ex libero arbitrio inquantum voluntarie aliquid facimus quia congruum est vt cum homo bene vtitur sua virtute: deus secundum excellentem virtutem excellenter operetur. scilicet quia congruum est: vt quando quis secundum suam possibilitatem operatur virtuose quod deus ipsum remuneret copiose beatitudine. Talis tamen operatio solum habet locum in hac vita. Nam post hanc vitam solum tempus est non meriti sed extreme retributionis: quia tunc reddet cuilibet iuxta opera sua. Quomodo ergo sermo diuinus hortatur nos ad hanc operationem virtuosam: patet Iohis. 8. vbi dicitur. Si manseritis in sermone meo: veri discipuli mei eritis. Tunc manet quis in sermone dei: quando operibus virtuosis fugit quis peccata perficiens beneplacita dei: quia sermo dei docet vitare malum et sectari bonum. ¶ Quarto quod docet nos toto conamine postponendo impedimenta regnum adipisci inquantum dicit violentia. vnde dominus virtuosos vocat violentos. Intelligendum quod virtuosus triplicem vim facit sibi ¶ Prima ardua aggrediendo: et ea que sunt supra hominem. ¶ Secunda aduersa patiendo. Act. 9. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. ¶ Tertia a placitis abstinendo Gen. 8. Sensus et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Ideo cum quadam violentia oportet hominem ab hijs que placent sibi compesci. vnde poeta. Est virtus placitis abstinuisse bonis. Mat. xj. Regnum celorum vim patitur. Glo. Dum peccator ad id est in alienum locum intrat per penitentiam. Est. n. regnum celorum sicut castrum quod a multis obsidetur: et sicut contingit quod a quibusdam castrum obsessum non cito capitur: sed post longam obsidionem ab alijs cito capitur qui forte et strenue pugnant et proprio sanguine non parcentes seipsos exponere periculo non timent: ita est de quibusdam qui remissius aliquantulum penitentiam suam agentes eam diutius protrahunt et tandem regnum celorum assequuntur. Alij sunt qui districtius agentes et penitentiam certiorem ducentes compendiosius ad ipsum pertingunt: quantum ad istos quodammodo vim patitur regnum celorum. ¶ Secundo etiam regnum celorum vim patitur: quando ab extraneis capitur. vnde Hyla. Regnum celorum vim patitur: quia gloria de patribus debita: a prophetis pronunciata: a christo oblata fide gentium occupatur. cum per penitentiam et fidem reuiuiscunt ad celestem patriam quasi alienum locum penetrantes et violenti qui scilicet non videntur habere ius sicut publicani et peccatores rapiunt illud: exclusis. s. filijs regni. ¶ Quinta est: quod docet honeste conuersari inquantum dicitur honestas. Nam honestas est virtuosa operatio: cum compositione morum respuens vitia in se: et in alio intuitu dei. Ubi innuitur quod honestas consistit in quatuor virtutibus. ¶ Prima est declinatio mali. s. peccati. vnde dicitur respuens vitia vnde sapi. 4. In fraude circumuenientium affuit illi: ne. s. deceptus peccaret: et tunc honestum fecit illum. ¶ Secunda est operatio boni: quia dicit quod fit virtuosa operatio. Ociosus. n. quantumcunque sit compositus in exterioribus non reputatur honestus. Sap. 8. In operibus manuum illius honestas sine fictione. ¶ Tertia exterior morum compositio Prime thesa. 4. Honeste ambuletis ad ea que foris sunt. ¶ Quarta est in hijs omnibus recta intentio: sine hac est honestas ficta: est et non vera. Prime cor. 5. Omnia honeste et secundum ordinem fiant. s. vt intentio omnia ordinet inter se: et in finem debitum. Sequitur in textu. Hec verba locutus est iesus in gazophilatio docens in templo et nemo apprehendit eum. quia nondum venit hora eius ¶ Nota secundum Origene. Gazophilatium est locus nummismatum in honorem dei et dispensationem pauperum oblatorum: hic nummismata obtulit christus in intellectuali gazophilatio: quia verbi dei protulit. Uerba. n. dei sunt quedam nummismata imaginem celestis regis habentia impressam. vnde Beda. Tunc christus loquitur in gazophilatio quando ad iudeos in parabolis loquitur. Tunc gazophilatium aperitur: quando discipulis celestia reserantur Quod nobis etc.

¶ Dominica in passione. Sermo. 72.

(q)Uis ex uo-
bis arguet me de peccato.
Johis. 8. Secdm Criso.
Fides est virtus: que ea q̄
ad fundamentum religo-
nis ptinent recte firmiterq̈3
credūtur. Nam fm Aug. Aliqui male sentiūt
de dei oipotentia negantes deum nō posse cor
pora suscitare vel nāz nostram assumere. Alij
male sentiunt de eius bonitate. s. qui negāt la-
psos in peccatum p pniam non posse deo recō
ciliari. Alij de eius iustitia: vt qui deuz negant
vindicaturum peccata: aut q dicunt eum saltez
non vindicatuꝝ eternaliter. Fides autē nostra
oipotentiā in dei predicat: et summā eius sapiaz
et bonitatem. Huius fidei veritas multiplici
modo ꝯfirmatur. s. miraculoꝝ coruscatione:
testium ꝑductione et diuina reuelatione. Cuz
igitur tot habeat veritas argumenta: inexcusa
biles sunt nō credentes: q2 non cessant ipsaz fi
dei veritatez vita et verbo impugnare. Et ideo
dominica ista in qua legitur hoc euangeliuz dr̄
de passione: nō q2 ista die xp̄s passus fuit: s3 co
gitantes in corde xp̄m interficere: azaꝝ etiaz
niti sunt necare: et fm hoc in euangelio presen
ti occurrunt tres considerationes.

¶ Prima ꝯsideratio.

(c)Irca pmam ꝯsiderationem: q̄ est de
veritatis doctrine xp̄i essentia. occur
runt septem conclusiones.

¶ Pria ꝯo est: q cū veritatis ꝓpriū sit inesse.
Et iō s3 q pluribꝰ diuersimode iest: s3 h̄ et di
uersimode distigui pōt. Naz veritas p prius
est in intellectu diuino: consequenter inesse rei
ꝯñter in intellectu apphendente: ꝯsequenter in
signo enunciante: et fm hoc quadruplex veri-
tas distingui potest: sicut veritas prima: veri-
tas rei: veritas apprehensionis: et veritas signi
siue enunciatiōis: quaꝝ vna p ordinem depē-
det ab alia. Et sic diuersimode etiā describitur
¶ Primo per augu. in libro de vera religiōe
di. q veritas est summa similitudo principij:
que sine vlla dissimilitudine est. Isto modo di-
citur esse soluz i intellectu diuino. ¶ Scda de
scribitur per Auic. di. Veritas vniuscuiusque
rei est ꝓprietas sui esse qd̄ stabilitū est ei et tunc
h3 esse in esse rei. ¶ Tertio describit̄ per Hy
lariū di. Veꝝ est declaratiuū aut manifestatiuū
esse: et hoc pertinet ad veritatē: s3 qd̄ est in itel
lectu. ¶ Quarto describitur in libro de diffini
tiōibus. Veritas est adequatio rei et intellectꝰ
et tunc potest esse in signo enunciante.

¶ Scda ꝯclusio est: q ds̄ existēs vna et pma
et sūme veritas ꝯtinens in intellectu diuino ꝓ-
priam rōnez veritatis eructat de corde oēs dicis
creatas veritates. Et ideo l3 in multis itellecti
bus creatis sint multe veritates: et in vno ec-
dem itellectu sint plura cognita: tñ omnia ista
ortū habent in intellectu diuino. Unde glo. di
cit sup illud psal. Diminute sunt veritates eius
a filijs hominū: q sicut ab vna facie hois resul
tant multe similitudines hois in speculo: sic ab
vna veritate diuina resultant multe veritates
vnde dr̄. Si veritatem dico vobis etc.

¶ Tertia ꝯclō est: q xp̄s est veritas q2 est ver
bum increatū et incarnatum: excludēs a se oēz
falsitatem. ¶ Primo q2 est verbuz increatum
equale patri et ꝯforme: excludit a se falsitatez: q2
vt sic plenuz est gratia et veritate. Joh. pͦ. Est
etiam patri ꝯsubstantiale: sic excludit veritatez
mutabilitatis. Johis. 8. Et cognoscet veritatē
¶ Item inquantum est verbum incarnatum
sic pma veritas excludit a se vmbram legalem
Jacob. pͦ. Uolūtarie. n. genuit nos verbo ve-
ritatis sue. ¶ Secundo patet: q2 in ipso est im
pletio omniū ꝓmissionuz ꝓphetalium. Johis
pmo. Gratia et veritas per ipsum xp̄m facta ē
¶ Tertio q2 in ipso est satisfactio plena oium
iniuriaruz. Psal. Mīa et veritas obuiauerūt
sibi. Et hoc ideo q2 cum sit veritas et bonitas
q2 ista duo in supposito ꝯuertunt̄ cum ente: lic3
differunt fm rationem. Nam veritas respicit
ipsum esse simplr̄ et immediate. Ratio autem
boni consequitur esse: fm q est aliquo modo p
fectum: s3 q2 oportet doctorem veritatem enun
ciare: non solum verbo: sed etiā facto. Quia s3
Grego. Cuius vita despicit̄ etc. Ideo xp̄s p̄-
mittit. Quis ex vobis arguet me de peccato.
q. d. Ille doctor qui non deficit in bonitate nō
potest argui de peccato: et per ꝯñs de insufficiē
tia. ¶ Nota q xp̄s peccare non potuit ꝓpter
sacerdotij premitatem. Si. n. peccare potuiss3
mediatore indiguisset: et tunc non fuisset pmus
Prime Pet. 2o. Qui peccatum non fecit etc.
Psal. Omnes declinauerunt etc. h Jero. De
us est in quem peccatū cadere nō potest.

¶ Quarta ꝯclō est: q xp̄s nobis triplicez ve-
ritatem exēplificat. s. veritatem vite: doctrine:
et iustitie. Ueritas vite est fm quā ad opus est

vex non ẜm quam aliquid ostenditur veruz.
Dicitur aũt vita vera ex hoc: q̃ attingit regulã
⁊ mensuraz ẜm diuinam legem: ꝑ cuius ꝯfor
mitatem rectitudinẽ h3: hec necessaria est actis
Ysai. 38. Memẽto dñe quõ ambulauerim co
ram te in veritate ⁊ corde ꝑfecto. Ueritas do/
ctrine est ẜm quaz homo in dictis ⁊ factis ostẽ/
dit se vt est: ⁊ hoc ꝯsistit in quadaz manifestati/
one verboꝝ de quibus est scia: ⁊ hec necessaria
est ꝯtẽplatiuis ⁊ doctoribus. De q̃ hic. 2. Mat
th. 22. Magister scimus q2 verax es rc. Ueri
tas iustitie est: ẜ3 quã aliquis rectitudinẽ legis
in iudicijs que ad alteruz sunt seruant: q2 iusti/
tia est quedã rectitudo regulata ẜ3 regulã diue
legis. Hec veritas necessaria est ꝑlatis. Pro
uer. 18. Accipe personã in iudicio non est bo/
num: vt a veritate declines. Unde seqtur. Si
veritatẽ dico vobis: q̃re non cre. rc.

Quinta ꝯclõ est: q̃ audire verbũ diuinum
signũ est ꝑdestinationis: ⁊ nõ audire iꝓbatio
nis. Ratio ꝑmi est: q2 audire verbuz dei est ꝑ
effectũ opis: oia que nos retardant a salute su-
perare. Johis. 5. Omne qd natũ est ex deo vi
cit mundũ: nã vanitas mundi nos retardat: ⁊
hic in verbo diuino docetur refutari. Ratio se
cundi est. s. q̃ nolle audire verbũ dei est signũ
reprobatiõis ad quã seqtur induratio: q2 videt
interne idurari: q respuit illa que dirigunt ho-
minez in viam vite: docentis corrigere ea que
abducũt a salute: quod fit in verbo diuino. vn
de dicit. Qui ex deo est rc.

Sexta ꝯclõ est: q̃ reprobi increpationez nõ
sustinent: sed exasperati reddũt maledictionez
pro bono verbo. Unde ꝓuer. 4. dr. Qui ar/
guit impiũ sibi maculã generat. Glosa. Quia
frustra laborat qui verbum sapie inculcare niti
tur: ei qui audire contemnit sapientiorem se do
ctore ⁊ maiorem credens. Tales. n. plus exas/
perant ⁊ peiorantur. Et ideo ẜm glosaz non ẽ
timendum tibi cum arguitur impius: si contu/
melias inferat. Sed hoc potius prouidenduz
ne tractus ad odiuz inde fiat peior. Ideoq3 ali-
quotiens ab eius correctione non tue timidita/
tis: sed dilectionis eius gratia est abstinenduz.
vnde dicitur. Responderunt ergo iudei ⁊ di/
xerunt. s. verbuz maledictũ pro benedicto. s. q̃
demoniũ hrẽt: ⁊ q̃ samaritanus eẽt: ⁊ hoc ẜm
Orige. Quia dicebat sermões transcẽdentes
capacitatem humanaz: puta q̃ processisset a dõ
⁊ q̃ esset equalis patri.

Septima ꝯclõ est: q̃ ꝑdicator verbi dei d3
habere patientiaz si aliquis ꝯtumeliam sibi in/
fert ꝓpter veritatez. Naz ꝑ patientiaz acquirit
regnuz celoruz. Quia ẜ3 Ihero. nõ nisi ꝑ pa/
tientiaz implet qd dicit. Regnuz celoruz vim
patitur. vnde Matth. 5. Beati q persecutiões
patiunt ꝓpter iustitiaz rc. Et ideo non est red/
denda ꝯtumelia pro ꝯtumelia: tñ si crimen fal-
sum obijcit ꝯstanter resistenduz est: qd xp̃s fe/
cit cuz dicit. Ego demoniuz non habeo: ⁊ si qd
veruz dicit non est neganduz: qd xp̃s fecit: qñ
se samaritanuz non negauit. Patientiam do/
cuit in hoc: q̃ maledicentibus contumeliã non
reddidit iuxta illud. Qui cum malediceretur
non rc. Nota l3 expresse non dicat eos ha-
bere demoniuz: ne vindicare se videretur: tñ
hoc subtilius innuit cum addidit. Sed honoro
patrez meũ: ⁊ vos inhono. rc. In hoc q̃ dicit.
Ego honorifico patrem meum: ꝯfirmat se nõ
habere demoniuz. Diabolus. n. non honorat
patrez. Quia ea que patris sunt sibi vsurpauit
scilicet potentiam: Cum dicit Ysa. Ponaz se/
dem meã rc. Sed cuz dicit. Uos inhono. rc.
innuit eos habere demoniuz ⁊ similes diabo/
lo: quia sicut non honorauit patrez: sic non ho/
norauit filiuz: cui ausus est dicere. Hec omnia
tibi dabo: si procidens rc. Matth. 4. Et ideo
demoniuz non habeo. Et ratio potest esse talis
Demoniuz est querere in suis ẜmonib9 gl'iaz
ꝓpriã ⁊ ostentationẽ sue scie. Ego autez in ser
monibus meis quos vocatis transcendẽs nõ
quero gloriaz meã sed magis patris. Dixi. n.
me esse ab eo: dixi etiam me scientiam habere
ab eo: ⁊ nõ ex me. Igitur demoniũ nõ habeo
Unde licet non quereret gloriam propria in in
quantum homo: tamen querebat eam deus pa
ter. ⁊ ideo dicit. Et pater qui querat ⁊ iudicet:
Tunc pater querit gloriam xp̃i: dum recipien
tes xp̃m glorificat: iudicat tamen dum contra/
dicentes christo condemnat.

Secunda ꝯsideratio.

Irca secundam ꝯsideratione: que est
c de veritatis efficacia cum dicit. Amẽ
dico vobis rc. Sũt sex conclusiões.

Prima conclusio est: q̃ sermõis diuini ser
uatio liberat a morte culpe ⁊ ab eterne damna-
tionis pena. Cuius ratio est. Illud quod cu/
stodit innocentie viaz liberat a morte culpe: ve
ritas iustitie iustodit viam innocẽtie. Prouer.
12. Veritas autem iustitie est diuini sermonis
seruatio. Ergo rc.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ veritas diuini sermonis confert vitaȝ eternam. Ratio potest eē Nam vita beata in visione ⁊ fruitione ꝯsistit. Et ideo ꝑ exclusioneȝ mortis gehenne: que huic visioni opponitur consecutio beatitudinis intelligitur. Hoc autem fit per verbuȝ diuinū Et ideo semini comparatur. Luce. 8. Inquantum vita eterna in verbo dei cōsistit sicut i quodam principio seminali: qꝛ finaliter ducit ad vitam beataȝ: sicut virtute seminis ꝓducitur fructus. Et ideo sicut qui seruat semen a corruptione peruenit ad fructum: Sic seruans verbum diuinuȝ peruenit ad beatitudinis statum. Sicut igitur semen seruatuȝ ⁊ seminatuȝ in terra ꝓducit fructum conseruatiuuȝ vite corporalis sic sermo diuinus ꝯseruatus ab aia fructum ꝓducit cōseruatiuū vite spiritualis ⁊ acquisitiuū premij eternalis. Prouerb. 3. Custodi legeȝ meam atqȝ consilia ⁊ erit viuens anima tua.

¶ Tertia conclusio est: ꝙ seruatio diuini sermonis docet voluntatem nostram diuine voluntati conformare: quod necessariuȝ est ad nostram salutem. Nam voluntas creata non est sua regula. Ideo potest a rectitudine declinare Voluntas autem diuina sola est regula sui actꝰ Et ideo non potest deficere. Sicut ergo rectuȝ est iudex sui ⁊ obliqui: sic omne iudicium volūtatis create sumenduȝ est in ordine ad voluntatem diuinaȝ: que sola recta est ⁊ obliquari nō potest. Et hoc est qd̄ dicit. Si quis sermonem meuȝ seruauerit: mortē non gustabit in eternū Non dicit qui audierit: sed qui seruauerit. Nā sicut cibus sumptus non nutrit si statim reijcit ita de verbo dei nihil ita vtile qd̄ in transitu ꝑfit. Ideo iacob p̊. Estote factores verbi ⁊c. Ad roma. 10. Non auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores. Dicit etiā. Non gustabunt mortem. Nam mors illa gustari dicit quia est semper quasi in gustu ⁊ nunqȝ in digestione semꝑ incipit ⁊ nunquam desinit.

¶ Quarta conclusio est: ꝙ propter iterataȝ cōtumeliam non est desistendum a predicatione nec propter scandalum est veritas doctrine dimittenda. Contumelia iterata fuit cum dicunt. Nunc cognouimus quia demoniū habes: veritas doctrine erat cuȝ dicit. Si quis sermonē meum ⁊c. Veritatem doctrine non dimisit di. Non auditis quia ex deo non estis. ¶ Nota ꝙ quintuplicē ꝯtumeliā intulerunt ei. ¶ Primo eius vite dicentes eum samaritanum esse. ¶ Scd̄o eius potentie dicētes. Demonium habes: cū mira ⁊ magna d̄s faceret ⁊ doceret: non ascribebāt hoc diuine virtuti: sed demoni. ¶ Tertio eius veritati dicētes. Abrahā mortuus est. q. d. Falsuȝ est qd̄ loqueris: ex quo illi qui optime seruauerunt sermonem dei mortui sunt preponentes ei abrahā. ¶ Quarto eiꝰ dignitati dicentes. Nunqd tu maior es patre nostro abraham? Dn̄s autem ostendēs se supiorem ⁊ dn̄m abrahe ait. Abraham pater vester exultauit: idest cum gaudio desiderauit spiritu sancto reuelante. Vt videret: idest intelligeret Diem meum: scilicet incarnationis ⁊ eternitatis mee. Vidit: idest intellexit in fide. Et gauisus est: patet ergo me esse illi superioreȝ qui desiderat me redemptoreȝ. ¶ Quinto eius eternitati. d. Quadragita annos nōdū habes ⁊c. Labor enim ⁊ calor regionis ⁊ inopia rerum consumpserunt eius naturam delicatam: vt videretur maioris etatis. Quibus etiaȝ reddēs rationem diuinitatis sue mysterium aperuit dicens. Antequam abraham fieret ego suȝ: quasi diceret: ille ē factura: ego āt creatrix essentia.

¶ Quinta conclusio est: ꝙ non debemus ex bono opere gloriam nobis querere. vnde dicit Ego gloriam meam non quero. Nihil ita nociuum est homini sano sicut aer corruptus: vnde si homo sanus exponit se aeri corrupto inficitur ⁊ infirmatur. Sanitas anime est gratia ⁊ bona opera. Vana autem gloria est ventus vel corruptus aer. Sicut igitur sanitas corrupto aere corrumpitur. Ita per ventum inanis glorie bona opera corrumpuntur. E conuerso bonus ventus sanitatem conseruat ⁊ nutrit. Bonus ventus vel aer: est gloria que ex deo est: quia non est de corrupto loco: ideo dixit. Gloriam meam nō quero: sed fugio quasi aerem fetidum ⁊ corruptuȝ. Unde dicit. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Quod verificatur tribus modis. ¶ Primo modo d̄ filio dei: quia nihil habet nisi natum ⁊ ab alio. Si g̊ gl̄iaret̄ in aliquo: q̄si illd̄ hr̄et a se: gloria sua nulla esseȝ: qꝛ gloriaretur in eo quod nō est: sed filiꝰ nihil hȝ nisi innatū ⁊ ab alio. Igit̄ ⁊c. ¶ Alio modo intelligitur de homine christo: qui non poterat gloriari in aliquo: quasi per se haberet illud: quia quicquid est in creatura: ab alio est: Prima ad cori. 4. Quid habes quod nō accepisti? Quid gloriaris ⁊c. ¶ Tertio modo sic vt sit sensus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est: idest vana a vobis reputabitur: sicut illius qui ꝯmendat seipsum.

¶ Sexta ꝯclo est: ꝙ non est gloria. nisi que a deo est. Scd'a ad cori. xj. Qui gloriatur in domino glorietur. i. fm glosam vt domino attribuat confidentiam ⁊ gloriam: cuius gratia est ꝙ non potest ille qui non hꝫ a deo potestatem: qꝛ suam gloriam querit. Non. n. qui seipꝫ cōmendat ille ⁊c. i. q extra deum gloriat᷑: sibi attribuendo quod dei est. Et ideo in nullo gl'iari debemus qđ alienuꝫ est a beatitudine: qꝛ talis non ꝓbaretur a deo. sicut pꝫ in mundanis qui gl'iantur in diuitijs: honoribus: gl'ia mundana: ⁊ ptāte magna. Ista. n. oia aliena sunt a vera btitudine: nec ꝯferunt ad eam: sed plerunqꝫ impediunt. Cuius ratio pꝫ. Nam cum btitudo cum sit bonum ꝑfectuꝫ hois: ex eo nō potest malum aliter ꝓuenire: qđ ꝯtingit in premissis. Dicit᷑. n. eccl'ia. 2. ꝙ diuitie interdū cōseruantur in maluꝫ dn̄i sui: ⁊ simile pꝫ in alijs tribus. Et ideo solum in deo vel in hijs: q̄ ordinant nos in deum gl'iandum. Et ideo dicit᷑. Est qui glorificat me. i. gl'iam meaꝫ querit: generans me de eterna essentia: quem vos dicitis qꝛ deus vester est per opeꝝ imutationem: ⁊ p̄ceptoꝝ impletionē: ⁊ tn̄ falsum est. Quod ex hoc ꝓbatur: qꝛ non cognouistis eum: ac per hoc non cognoscitis gl'iam: quam vere cōmunicat generando. Quāuis iudei deum cognoscerent sub rōne deitatis: non tn̄ cognoscebant ipsum sub rōne trinitatis: nec sub omni modo cognitōis. Ego aūt noui eum: sicut filius eius naturalis habēs eandem sbam cum ipso: nō solum sub rōne dei: sed sub ratione patris gl'iam coicantis. Noui aūt eum notitia infinita ⁊ cōprehensiua: inqꝫtum sum deus. Notitia clara ⁊ intuitiua inqꝫtum sum hō deus notitia clarīori: qꝫ aliqua creatura. Et si dixero ꝙ nescio eum: ero similis vobis mendax: quasi dicat fꝫ Criso. Sicut dicentes eū nescire mentiemini ita ego si dixero me nescire: ero mendax: quod est ipossibile: cum sim veritas. Sꝫ scio eū ⁊c.

Tertia ꝯsideratio.

Irca tertiam considerationem: que est de malignantium malitia: cuꝫ dicitur. Tulerunt igitur lapides ⁊c. vbi occurrunt quinque conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ licet voluntas propria ⁊ consilium proprium: cor instabile ⁊ cor duruꝫ sint idem realiter: differunt tamen ratione. Dicitur. n. voluntas propria: que nō est cois cum deo ⁊ hoibus: sed nostra tn̄: quando qđ volumus: non ad honorē dei: non ad vtilitatē factum: sed propter nosmetipsos facimus.

¶ Propriū ꝯsilium dicit᷑ obstinatio in ꝓprio errore: ita ꝙ nullius velint cōsilijs acqescere: placētes sibi in oculis suis: ignorātes dei iustitiam: ⁊ suā volentes ꝯstituere voluntatē. Dicitur aūt cor instabile: inqꝫtum defluit per prauas cogitatōes. vn̄ duꝫ suo ducit᷑ arbitrio: ⁊ diuino caret ꝯsilio: in seipo non pōt ꝯsistere: sed omni mobili mobilius ꝑ infinita distrahitur. Dicit᷑ aūt cor duꝝ: ꝙ nec ꝯpunctione scindit᷑: nec pietate mollit᷑: nec mouet᷑ p̄cibꝰ: minis nō cedit: ⁊ flagellis induratur. Hec Bernar.

¶ Scd'a ꝯclo est: ꝙ hec quatuor p̄dicta indurant hoiem: quasi lapideum reddētes: ⁊ inhabilem ad gratiā dei: qꝛ meatus spūales gratie dei obstruunt: vt dicit᷑ p̄mo macha. 5. Obstruxerunt portas lapidibꝰ. Naꝫ lapis dicit᷑ quasi ledens pedē. Sic isti dicunt᷑ lapides: tuꝫ qꝛ ledunt. i. ꝑuertunt affectuꝫ libidinosa delectatōe in creaturis: tum qꝛ ledunt affectionē diuine voluntatis: q̄ est sanctificatio nostra fm apl'm. vn̄ glo. sup Job. 2. d. Cor eiꝰ indurabit᷑ q̄si lapis qꝛ nulla vnqꝫ ꝯuersionis pn̄ia mollie᷑.

¶ Tertia ꝯclo est: ꝙ hanc indurationeꝫ non causat deus: nisi inqꝫtum deus gratiam suam nō largit᷑: fm illud ad Ro. 9. Quem vult indurat: ⁊ cui vult miseret᷑. vbi dicit glo. Aug. Intelligendū nō est ꝙ sic induret deus: ꝙ aliquem peccare cogat: sed tn̄ qbusdam peccantibus misericordiā iustificationis sue non largit᷑ ⁊ ob hoc eos indurare dicitur: qꝛ nō eoꝝ misere tur: non qꝛ impellit vt peccent. Eorum autē non miseretur: quibus gratiā non esse prebendam equitate occultissima ⁊ ab humanis sensibus remotissima iudicat: quam non apit apl's sed miratur dicens. O altitudo diuitiaꝝ ⁊c.

¶ Quarta ꝯclo est: ꝙ hijs lapidibus ih̄s mltipliciter dicitur lapidari spiritualiter. ¶ Primo nanqꝫ ih̄s inquantum dicitur veritas: sic lapidatur a repugnantibus veritati. s. a mēdacibus: simulatoribus ⁊ ypocritis. ¶ Secundo inquātum dicitur bonitas: sic lapidatur ab hijs: qui beneficijs dei non emolliuntur: sed duriores inueniuntur. ¶ Tertio iesus inquātum dicitur misericordia ⁊ benignitas: lapidat᷑ ab hijs: qui nō attendunt ꝙ deus expectat eos ad penitentiam: ⁊ peccata iterare non cessant: contra quos ad Ro. 8. An diuitias bonitatis ⁊c. ¶ Quarto inqꝫtū deus est caritas: lapidatur a cupidis ⁊ auaris. ¶ Quinto inquantuꝫ dicitur mundicia: lapidat᷑ ab illis: q in seipsis

ꝯtinentiam virginalem ac coniugalem ⁊ vidualem corrũpunt. ¶ Sexto inq̃ʒtuʒ dicit̃ iusticia .s. flagellãdo impios lapidatur ab hijs qui flagellis non emendantur: sed cum pharaone deteriores fiunt. Exodi. 8. Induratuʒ est cor pharaonis. ¶ Septimo inq̃ʒtum iesus dicit̃ pax. s. ꝯmergẽs sanctas ꝯgregationes lapidat̃ ꝑ illos q̃ per insolentiaʒ pacem dissipant. He quatuor ꝯclões includuntur in h̃ qđ dicitur. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum: vbi Augu. Tanta duritia quo curreret nisi ad lapides sibi similes.

¶ Quinta ꝯclõ est: q̃ merito veritas abscondit̃ a mẽdacibus: a detractorib⁹: ab adulatoribus ⁊ ypocritis: ⁊ veritati ꝯ̃dicentibus: bonitas ab ingratis: iustitia ab icorrigibilibus. mĩa ab obstinatis peccatoribus: largitas a cupidis mũdicia a luxuriosis: sobrietas a gulosis: humilitas a suꝑbis. vnde psal. Abscondã faciem meam ab eis ⁊c. Sed q̃re hoc propter triplex motiuũ. ¶ Primo in signuʒ. De quo Gre. Abscondẽdo se dñs signat: q̃ ab eis seipsa veritas abscondit qui eius verba sequi ꝯtemnũt. Eam q̃ppe mentem quam nõ inuenit humilẽ veritas fugit. ¶ Secđo in exemplũ de q̃ Grego. Quid autem nobis hoc exẽplo dñs loq̃tur nisi vt cum etiam resistere possumus iraʒ suꝑbientium declinemus. ¶ Tertio in documentum vt ostenderet nobis q̃ ipse erat verus homo. vnde Aug. super Joh. Tanq̃ʒ homo a lapidibus fugit. Sʒ veh illis: a quorũ lapideis cordibus deus fugit. vnde subditur. Abscondit se ⁊ exijt de templo. Secđʒ Aug. non abscõdit se in angulo templi: quasi timens: aut in domunculã fugiens: vel post muꝝ: vel columnã diuertens: sed potestate celica inuisibilem se insidiantibus constituens. Per medium illorum ibat. ¶ Nota q̃ quandoq̃ʒ dominus abscondit se vt deserat: q̃ʒdoq̃ʒ vt corripiat: quandoq̃ʒ sit promoueat. ¶ Primo abscondit se a malis. ¶ Secđo ab infirmis. ¶ Tertio a bonis. Dicit etiaʒ. Exiuit de templo. i. de conscientia: quam sibi templum consecrauit. A quo exire expellitur: quando homo admittit malam delectationem. Violatur: quando perpetrat operationem: Lapidatur: quando impugnat correctiõem. Ut patet hic. a qua impugnatione nos liberet iesus. amen.

¶ Feria secđa dñice in passiõe. Sermo. 73.

Miserunt principes ⁊ pharisei. Joh. 7. Secđʒ qđ dicit augu. in libro qui speculum manuale intitulat̃: dum cogito mirari nõ cesso illam in deoꝝ impietatẽ q̃ manus in xp̄ʒ dñm iniecerunt verbis celestibus intonantẽ: tantisq̃ʒ miraculis coruscantẽ. O corda saxis duriora. ⁊ brutis feris crudeliora. Rogo vbi sensus miseroꝝ q̃ñ videbant celesteʒ medicum infinitaʒ languentiũ turbam gratis sanare: demones excutere: cecos illuminare: leprosos mũdare: ⁊ huiusmodi multa q̃ solius verbi potestate sine mora potuit agere. Nõ hesitabãt in cordibus ceci cũ ipsa quoque elementa famulari ei cernerent: adeo vt ingressus mare ventis iperans ꝓcellas ꝯpesceret. O ostẽdisti euidentibus signis ipm tuũ esse filiuʒ dẽs pater. Ex q̃bus verbis isert q̃ in hoc euangelio ostẽditur executio machinatiõis iudeoꝝ i mortem xp̄i que in die dñica post lazari suscitationẽ erat excogitata diffinitiue. Et ideo in euãgelio occurrunt q̃tuor ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa p̃mam ꝯsideratonẽ que est de ꝑuersitate stulte emulatiõis iudeorũ cum dicitur. Miserũt principes ⁊c. Occurrunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est doctrina Isido. de sũmo bono quam transeo.

¶ Secđa ꝯclo est: q̃ ꝑꝑ inuidiã iudei xp̄ʒ persequebantur. Nã s̃ʒ augu. Inuidia est odiuʒ aliene ꝓsperitatis: qua hõ dolet aliũ sibi equari ⁊ p̃ferri: ⁊ cupit ei malũ: ⁊ de bono eius dolet. Unde inuidia dr̃ a non vidẽdo: q̃r non potest videre bona alioꝝ. Grauis nanq̃ʒ inuidia est malum ꝓ malo reddere. grauior aũt odire illuʒ q̃ nihil nocuit. Grauissima aũt maluʒ ꝓ bono retribuere: ⁊ odio hr̃e aliquẽ qui bon⁹ est sicut iudei christum: vnde dicitur. Miserunt principes ⁊ pharisei ⁊c. Quia audientes turbaʒ christo acquiescentem turbati miserunt ⁊c. Ex quo patet s̃m Crisostomuʒ. Q đ solutio sabbati nõ erat causa totalis persecutionis christi ⁊ odij sʒ quia turbe eum glorificabant. Ecce inuidia: q̃ s̃m augu. est odium felicitatis aliene.

Secunda consideratio.

x Irca secundã ↄſiderationeȝ q̃ eſt de
ↄgrui tp̃is paſſiõis preordinatione:
cuȝ dr̃. Adhuc modicũ tp̃s vobiſcuȝ
ſum. vbi ſunt tres concluſiones.

¶ Prima ↄclo eſt ꝙ ſicut paſſio xp̄i preuiſa
fuit in mente dina ab eterno. ſ. ꝙ moriẽs ꝓ no
ſtra ſalute: ſua morte nos liberaret: ſcȝ a morte
pene culpe ⁊ gehẽne: Sic ⁊ genus paſſionis
modus ⁊ tp̃s: vt videlicet ꝙ deberet mori ĩ cru
ce: ⁊ tali modo ⁊ tali tp̃e. In cuius ſignũ iudei
paſſionis tp̃s preuenire volentes: ipſuȝ capere
non poterant. Dicit glo. Adhuc modicuȝ tp̃s
vobiſcũ ſuȝ. q. d. Modo me cape non poteſtiſ
qꝛ hoc eſt tp̃s ↄuerſationis vobiſcũ: ⁊ non tp̃s
ꝫ gloſaȝ mortis. Sum. n. vobiſcum ↄuerſa-
tione: ibo ad patrem per paſſionem.

¶ Scd̃a ↄclo eſt: ꝙ tp̃s chriſti fuit modicum
ꝓpter duo. ¶ Primo ad oſtendendũ xp̄i vir
tuteȝ: q taȝ modico tp̃e mũduȝ imutauit. ¶ Se
cundo ne diſcipuli in eo terminũ ponerẽt: quia
humãitas xp̄i fuit via: ꝑ quã deueniem⁹ ad di/
uinitateȝ. Fuit aũt xp̄s via ⁊ terminus. ſ. vita
Rñdens ĝ chriſtus: volẽs ſatiſfacere volũtati
perſequentiuȝ. Q̃d vultis facere facturi eſtis:
ſed non modo: qꝛ modicũ tp̃s vobiſcum ſum.

¶ Tertia ↄclo eſt: ꝙ malignantium hominuȝ
voluntas nõ poteſt ipleri niſi deus dederit po-
teſtatem: vt dicit Iſido. Nã duȝ hoies deo ꝑ/
mittente: malũ qd̃ ↄcupiſcunt ꝑficiũt: ipe dr̃ fa/
cere qui ꝑmittit. Dextñ ꝙ iniqui ex voluntate
mala volunt. Idcirco d̃s perficiẽdi dedit pote
ſtatem ꝑ ſuaȝ bonam voluntatẽ: qꝛ de nr̃o ma/
lo ipſe multa bona opatur. Quidam tñ volun
tati dei reſiſtunt: neſciẽtes ↄſilium dei faciunt:
qui nouerũt ſic deo ſubiecta eſſe oia: vt ⁊ ipſi q
eius diſpoſitioni aduerſant̃ eius ipleant volũ-
tatem: ideo dicit. Queritis me. i. meaȝ corpo/
ralem preſentiaȝ. Queretis: volũtate nocendi
Et non inuenietis: poteſtate offendẽdi. Ex q̃
pȝ ꝙ voluntas nocẽdi eſt vnicuiqȝ a ſe: ſȝ pote
ſtas eſt a deo. Unde dixit pylato iniuſte euȝ iu
dicanti. Nõ haberes in me poteſtateȝ ⁊c. Cu/
ius ratio eſt. Quia vbi ego ſuȝ: non dicit: vbi
ero: qꝛ ſemꝑ erat xp̄s quo fuerat iturus. Sic
eniȝ venit vt non recederet. Uñ in alio loco dr̃
Nemo aſcendit in celuȝ niſi qui de celo deſcẽ/
dit: filius hois qui eſt in celo. Nõ dixit qui fu/
it: ſȝ q ẽ: qꝛ ſ̃m carnẽ fuit in terra: ꝫ maieſtatẽ
erat ĩ celo ⁊ ĩ terra. Tertia ↄſideratio.

c Irca tertiam ↄſiderationeȝ que eſt de
noſtre ſalutis per iudeos ꝓphetatione:
cum dixit. Dixerunt ergo iudei ad ſemetipſos
vbi occurrunt tres concluſiones.

¶ Prima ↄclo eſt: ꝙ ſicut d̃s ẽ cã vniuerſa/
lis in agẽdo: ⁊ nõ p̃exigit materiaȝ: nec aliquã
diſpoſitionẽ materie in corporalibus affectibuſ
⁊ ſimul põt mãm ⁊ diſpoſitionẽ ⁊ formã indu/
cere: ſic ẽt in effectibus ſpũalibus non p̃exigit
aliquã diſpõneȝ: ſȝ poteſt ſimul cũ affectu ſpũa
li iducere diſpõnem ↄueniẽtem q̃lis regreret̃
vt. ſ. aiaȝ ĩ ipſa ſui creatiõe diſponeret ad ꝓphe
tiaȝ ⁊ daret ei gratiaȝ ꝓphetalem. Tñ iudei ꝑ
lumen legis ſcripte habiliores erãt ad donum
ꝓphetie q̃ȝ gentes. Ratio eſt. Nã ſicut in re/
bus corporalibus abeunte paſſione remanet q̃
daȝ habilitas ad h̃ ꝙ facilius illuſtret̃ iterato.
Sic etiã mens ſemel ad deuotionẽ excitata: fa
cilius poſtmodũ ad deuotionẽ priſtinã reuoca
tur. Propter qd̃ Auguſti. in libro de orando
dñm dicit eſſe neceſſarias crebras orationes:
ne ↄcepta deuotio totaliter extinguatur: ſic iu/
dei ex lumine legis habiles effecti ad ꝑceptiõeȝ
diuinoꝝ que ꝑficit ꝓphetiaȝ poterãt velamen
ꝓphetie remouere. Unde audiẽtes in verbis
chriſti alibi euȝ ituꝝ ↄiecturari poterant ex ſcri
ptura legis: eius p̃ſentia ꝓpter veritatis agni/
te ipugnationem eos nõ eſſe dignos. Et ideo
eo dicente. Quo ego vado vos nõ poteſtis ve
nire. Dixerunt ad ſemetipſos. ſ. occaſionẽ ſu/
mentes ex ſcriptura. Quo. ſ. iturus eſt: dubitã
do ſcripture ꝓteſtationeȝ ⁊ eoꝝ indignationẽ.

¶ Scd̃a concluſio eſt: ꝙ lȝ donuȝ ꝓphetie de
tur aliquibus ꝓpter alioꝝ vtilitatem: ⁊ ꝓpter
mentis ꝓprie illuſtrationẽ: ſicut patȝ in hijs in
quoꝝ animas ſapientia diuina: per gratiaȝ ſan
cti ſpũs ſe transferens amicos dei ⁊ prophetiaſ
ↄſtituit qui ſunt quaſi inſtrumenta diuine ope-
rationis: ⁊ non ad voluntatem ꝓpriam. vnde
Ihero. ſuꝑ Matth. Prophetare vel virtuteſ
facere interdũ non eſt meriti que operatur: ſed
inuocatiõis nois xp̄i. Hoc aũt fit ob ↄdẽnatio
neȝ eoꝝ qui inuocant: vel ad vtilitateȝ eoꝝ qui
inuocant: vel ad vtilitateȝ q audiunt ⁊ vident.
vnde ſequitur. Nũquid in diſꝑſione gentium
iturus eſt ⁊ docturus gẽtes? ¶ Nota ꝙ ſic di
centes noſtrã ſalutem ꝓphetauerũt neſcientes
quid dicerent. vnde Augu. Dñs erat iturus
ad gentes: non p̃ſentia corporis: ſed miſit nos
membra ſua: ⁊ fecit nos membra ſua. vñ gloſ.
ibidẽ dicit: cũ dñs diceret. Ego ſum non pote
ſtis venire. Neſcierũt: ⁊ tamen aliqd qd̃ futuꝝ
erat neſcientes ꝓnunciauerunt. ſ. ꝙ ſi non pre

sentialiter: tamē ꝑ apostolos esset iturus ad gē tes crediturus. Et dicit ibidem glo. Cū ignorantes ꝓphetassent veritatem replicantes eandem questionē ostendunt se ex ignorantia ꝓphetasse. vnde Augꝰ. in libro de mirabilibus sacre scripture: de asina balaan: q̄ quasi querulosa angelo loquente dicit. Quāuis asina ꝯpetentia verba ꝓferat: non tñ sua mente: nec effectu loquitur: sed dñs: de quo dr̄. Et aperuit os asine: sicut ad loquēdū os aperuit: ita ⁊ linguā ⁊ palatū in verba gubernauit. Asina. n. quomodo ⁊ quid: ⁊ si quid oīno diceret nesciuit. Sic hoīes alieno afflati spiritu loquunt̄. Nesciunt tamen quid dicunt. Ex quo pꝫ deum nihil in natura asine mutasse: qꝛ vbi vult spirat. Hijs igitur duabus causis adeo balaan ꝑmissus est venire: vt ꝑ mutuꝫ aīal: eius insipiētia ꝯfutaretur: ne de dñi spiritu ⁊ si in se loqueret̄: elatus in supbiam esset: ⁊ aduentus xp̄i ꝓphetatus ex gētibus q futurus gentiū saluator esset in lege dei describeret̄. Quarta ꝯsideratio.

c Circa quartā ꝯsiderationem de aptitudine temporis passionis ad gratiam vocatiōe cum dicitur. In nouissimo autem die. vbi occurrunt tres ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ ante horā passionis xp̄i nulla petitio gratie impetrande erat exaudibilis. Ratio est. Quia quecunq; petitio facta ab inimico non est exaudibilis: sed ante passionē xp̄i eramus inimici. Igitur pro tūc petitio nō erat exaudibilis. Sed per mortem xp̄i facti sumus amici. Igitur tempus passionis est tēpus aptum ad reconciliationem. Unde apostolus. Cum inimici essemus reconciliati sumus per mortem filij eius. Iaꝫ vero passione iminente vocat clamatorie promittens nobis suam gratiam largiri. vnde sequitur. In nouissimo aūt die magne festiuitatis stabat iesus. Festuꝫ. n. hoc mihi signat tempus gratie. In quo solum scilicet licitum est mereri per virtuosas operationes. Sed dies passionis dicitur nouissimꝰ dies: eo ꝙ per passionem meritum gratie christus cōsumauit. vnde. In nouissimo die: id est tempore passionis. Stabat: immobiliter paratus. Et clamabat: nunc voce suplicando: nunc minando: nunc beneficia largiendo.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ licet liberum arbitrium ad bonum ⁊ ad malum naturalem habeat libertatem. Tamen ꝓpter fomitem originalis infectionis ad malum habet quandam seruilem inclinationē. Scḋꝫ illud apostoli. Qui facit peccatum: seruus est peccati. ¶ Primum patet: quia liberum arbitrium est illa anime rationalis potentia: qua velle bonum ⁊ malū potest vtraq; discernens: vt dicit magister. vnde dicit liberum quantum ad voluntatem: que ad vtrunq; flecti potest. arbitrium: quantuꝫ ad rationem. Cuius est discernere inter bonum ⁊ malum. ¶ Secundum etiam patet per beatū B. Voluntas cuꝫ sit libera se seruam facit peccati peccato assentiēdo. Sed qꝛ deus in omni opere suo ē summe misericors ⁊ iustus. Quia misericors: ideo liberalissime condescendit humane miserie per infusionē sue gratie. Quia vero est iustus. Non dat donum sue gratie nisi desideranti: nec profectum nisi regratianti: nec impendit misericordiam: nisi eaꝫ recognoscenti: vt salua sit libertas liberi arbitrij: ⁊ non vilescat nobilitas doni. Et ideo ad consecutionem doni siue gratie: oportet ꝙ liberum arbitrium moueatur a motore vniuersali: qui est deus. vnde ad philippenses secundo dicitur. Deus est qui operatur velle ⁊ perficere. Ratio est. Quia omnis motus naturalis est ab eo qui causat naturam. vnde dicitur octauo phy. Qḋ generans mouet ſm loca grauia ⁊ leuia: sed voluntatis causa nihil aliud potest esse: q̄ꝫ deus. Quod patet dupliciter. ¶ Primo ex h̄ ꝙ voluntas est potentia anime rationalis: que a solo deo causatur per creationem. ¶ Secundo ex hoc ꝙ voluntas habet ordinē ad vniuersale bonum: quia deus est causa quare mouet̄ anima naturali ⁊ vniuersali motu. Sicut vniuersalis motus ad vniuersale obiectū voluntatis ꝙ est bonuꝫ: ⁊ sine vniuersali motione homo non potest aliud velle: lꝫ homo per rationē determiet ad volendū: hoc vniuersali illud qḋ est vel veꝝ bonuꝫ: vel apparens bonū: sed tamen interdum specialiter deus mouet aliquos ad aliquid determinate volenduꝫ quod est bonum: sicut est in hijs quos mouet per gratiaꝫ. vnde impossibile est ꝙ motus volūtarius eiꝰ fit ab aliquo ꝑncipio extrinseco: ꝙ nō sit causa voluntatis. vnde lꝫ res nālis moueat̄ aliquando ab aliquo: ꝙ non est causa rei mote: tamen talis motus nō est nālis. vnde lapis si ab hoīe sursuꝫ mouetur: tñ hoc non est causa naturalis lapidis: ⁊ ideo talis motus non est naturalis. Et ideo saluator inuitans nos ad sue gratie ꝑceptionem dicens. Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat: quasi diceret. Neminē violētia traho: sꝫ si quis desiderat hanc grāꝫ benigne offero.

Si quis ergo ex quocunq sit ille: nullū excludo: veniat: qr offero sine preuentione meritorum: sine exceptōe aliquorum: sine cuersione opprobriorum. Jaco. p°. Si qs indiget sapia: postulet a deo: q dat q ad pmū oib⁹ quo ad scdm affluenter q ad tertiū: 7 nō improperat q ad 4m.
¶ Tertia pclo est: qr hoc donum gratie spūs sancti maxime habetr per fidem formatā: que ē virtus intellectualis: pficiens potentiā humanam: 7 determinans eam ad actū bonum. Fides formata est: quādo fides in intellectu: 7 caritas in affectu. Fides informis est fm Ber. quando caritas nō est in affectu: sz ante passionem xpi. Fides erat informis: 7 ideo nō poterat habere pfectionē meriti: qđ per passionem est csumatum. ¶ Ratio etiā pōt adduci per illud: qr gratia spūs sancti pōt haberi: per qđ quis deo fit acceptus. Sz per fidem quis deo fit acceptus: qr impossibile est sine fide placere deo. Nam sicut aīa non est deo grata: nisi fit ordinata quantum ad voluntatē per habitum caritatis. Sic etiam opz qr intellectus ordinetr per fidem. Sequitur cum p fidem quis acceptus fit deo: 7 acceptatio mereatur donū spūs sancti sibbi largiri: qđ per fidem donum spūs sancti adipiscatur. Et hoc est quod dicit. Qui credit in me: de ventre eius fluent aque viue. Nam credere est in potestate nostra. ¶ Unde nota qr iste fons est pmo intrinsecus insistēs. Et ideo ait Aug. Qui bibit credendo in xpm: haurit fontem: quo hausto: viuescit csciā: que est venter interioris hois: 7 etiā ipsa fons erit ¶ Scdo iste fons erit copiosus 7 abundans: 7 ideo dicit flumina. vnde Criso. flumina dicit: 7 nō flumen: copiositatē 7 vbertatem occultam insinuans. ¶ Tertio iste fons est profic⁹ 7 redundans: 7 ideo dicit. Fluent. vbi Aug. Fluuius q manat de ventre interioris hominis: est beniuolentia: qua qs vult proximo consulere. Si enim putet qr quod bibit soli ipi debeat sufficere: nō fluit aqua viua de ventre ei⁹ Si aūt proximo festinet consulere: ideo nō siccatur: quia manat. ¶ Quarto iste fons est cōtinuans 7 operans. Et ideo dicit. Aque viue. Uiua enim aqua continuatur fonti: 7 iste fluuius ctinuatur spūi sancto. Psal. Apud te est fons vite. Criso. dicit aquam semper viuam. Spiritus sancti enim gratia cum in mentem intrauerit: omni fonte magis manat. Et neque deficit: neq euacuatur: nec stat. vnde sequitur. Hoc aūt dicit de spiritu sancto: quem accepturi erant credentes in eum. Actuum. 2°. factus est repente de celo 7c. vnde Jhero. in glo. Audacter pnuncio: qr ex eo tpre quo apl'i domino crediderunt: super eos habuisse spūm sanctum: nec potuissent signa facere absq spiritus sancti gratia: sed pro mō 7 mēsura. Ideo christus clamat d. Si qs sitit: non qr tunc: ga nōdum notus in apl'is radicabatur. Sicut pz cum duceretur ihs ad passionē: negant se xpz scire. Postq autē baptizantur spiritu sancto: tunc libere loquuntur ad iudeorum principes. Actu. 7°. O portet deo obedire 7c. Mortuos suscitant inter flagella: letantur: fundunt sanguinem: 7 aliis suppliciis coronantr. Quorum meritis pricipes faciat nos ihs xps.

¶ Feria. 3a. dñice in passione. Ser. 74.

Ambulabat iesus in galileā 7c. Joannis. 7. Scdz qr dic Gregorius in mora. Odire bonū est maius peccatū q non facere bonum.

a

Contingit. n. aliquādo ex infirmitate qr homo amat bonū: sed implere non pōt. Sicut ergo grauius est peccā diligere: q ipsum perpetrare ita nequius est etiam odisse iustitiā: q non fecisse. vnde fm eundē illi: q non solum bonū non faciunt: sed etiam facientes persequuntur 7 bonum quod in se nō habent: in aliis detestātur: peccant non p ignorantiā vel infirmitatē Sed ex certa malicia: sicut pz in euangelio de iudeis xpm psequentibus: cum esset summum bonum: a quo nobis omne deriuatr. vnde dr. Ambulabat ihs 7c. Et fm hoc in euāgelio psenti occurrunt nobis quatuor csiderationes.

Prima csideratio.

Circa pmam csiderationem: q est de c iudeorum psecutōe: cum dicitr. Ambulabat ihs 7c. sunt tres pclones.

¶ Prima pclo est: qr amor bonorum est argumentum virtutis: 7 odium est argumentum vitii. Boni. n. amant bonum: in quocunq illud inueniant: 7 odiunt non nām: sed vitium. Mali aūt amant malum 7 odiunt bonum: in quocunq illud inueniant. Et ideo signum est qr illi qui amantur a bonis: sunt virtuosi: licet boni aliquādo falluntur. Non qdez de rebus Bene enim sciunt qr iustitia est amāda: in quo

tunc sit: sed de hoibus: quorum non noue/
runt cōscientiam. vnde Augu. super Johem
Pertinet ad nos non hominem indagare cō/
scientias: sed de ipsis rebus habeamus veraꝫ
certamqꝫ sententiaꝫ. E cōuerso in malis argu
mentum est vitij odiri a bonis: ⁊ in bonis ar/
gumentum est virtutis odiri a malis: ⁊ argu/
mentum vitij amari a malis.

℃ Secunda conclusio est: ꝙ licet christus nō
potuerit interfici ante tempus suum: nolebat
tamen in iudeam ambulare ꝓpter quatuor ra
tiones. ℃ Prima Criso. ꝙ christus ostende
bat quandoqꝫ q̄ erant diuinitatis: quādoqꝫ ea
que erant humanitatis. Fugiebat enim perse
cutores: vt homo. Apparebat autem persecu
toribus: vt deus. Et vtrunqꝫ vere existens.
℃ Secūda est Theo. d. Secessit nunc in gali
leam: quia nondum passionis tempus adue/
nerat. vnde vanum reputabat in medio ini/
micorum esse: et eos magis incitare ad odiuꝫ
℃ Tertia est Augu. di. ꝙ hoc xp̄s fecit conde
scendens nostre infirmitati: q2 futurū erat vt
quis fidelis christi absconderet se ne a ꝑsecuto
ribus inueniretur: ⁊ ne illi pro crimine obijce
retur bene latibuluꝫ precessit in capite ꝙ in mē
bro confirmaretur. Igitur ſm eundem poten
tiam suam demonstrauit quando voluit: sed in
firmitati nostre p̄bebat exemplum. ℃ Quar/
ta ē Aug. ⁊c. In glo. vt qualiter nos de vitijs
ad virtutes debeamus transire doceret. vnde
dicit. Dominus in carne manens frequenter
in galileam ambulat: vt eum imitari volentes
de vitijs ad virtutes trāsmigrare discant: ꝙ il
la figurabat velut illius tpis sancti de iudea ad
gentes verbi dei transitum facientes.

℃ Tertia ꝯ° ē: ꝙ qlꝫ patiēter ꝑsecutiōeꝫ aliorū
debeat sustinere ꝓpter tria. s. q2 maiores ⁊ me
liores eo hec sustinuerunt. Etiam hec persecu
tio est eis ad argumentum virtutis: ⁊ etiam est
ꝓpter veritatem quaꝫ sustinent: dicente Aug.
Non debent membra sup caput esse: vt si xp̄s
sit passus odium q est caput: ⁊ membra nō de/
bent recusare. Recusat eni esse in corpore: qui
odiū nō n vult sustinere cuꝫ capite. Ad hebre
os. xj. Recogitate eum q talem sustinuit passi
oneꝫ ⁊c. Potest tamē qs vitare periculū tripli
citer. ℃ Primo timore cogēte. Mat. 26. Di
scipuli autem relicto eo fugierunt. ℃ Secūdo
prudentia suadente. ⁊ hoc dupliciter: vel cū vi
ta sua sibi: vel alijs est necessaria. Mat. 10. ca
pitulo. Cum vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuita
te fugite in aliam: vel quando persecutio est ꝑ/
sonalis ne persequētes peius faciant. Eccl. 4.
Noli resistere contra faciem potentis. vnde se
quitur. Ambulabat. Textus patet ex p̄dictis.

Secunda consideratio.

Irca secundam consideratioñeꝫ: que
c est de samaritanoꝝ falsa persuasione
cum dicit. Erat autem dies festus iu
deoꝝ. vbi sunt tres conclusiones.

℃ Prima ꝯclo est: ꝙ omnis ꝯsiliarius eē dꝫ
preditus duplici virtute. s. prudentia ⁊ beniuo
lentia. ℃ Primo pꝫ de prudentia. vnde Se
neca. Prudentis ꝓprium est examinare cōsi/
lia. ⁊ nō cito labi taꝫ facili credulitate ad falsa ꝓ
labi. Prudens nō nisi iudicio credit: ⁊ nō nisi
examinatā sniam in cōsensum credulitatis ad/
mittit. ℃ Scdm pꝫ de beniuolentia. Nam be
niuolentia est actus bone voluntatis: nulli red
dens maluꝫ ꝓ bono. Sed omni reddens bo
num ꝓ bono: ⁊ bonum ꝓ malo. Et oēs actus
suos ordinans in laudem ⁊ honorē dei: ⁊ salu
tem aiaꝝ: ⁊ vtilitatem ꝓximi. vnde Bernar.
dicit. Ad ꝯsilium soli eligant: qui ⁊ prudētes
esse videntur: ⁊ beniuoli. Absqꝫ. n. prudentia
⁊ beniuolentia nō sunt ꝑfecta consilia.

℃ Scda ꝯclo est: ꝙ persuadere malū in ꝑicu/
lum aie: est spūaliter occidere. vnde Augusti.
Si fratri tuo mala ꝑsuades: occidis. Naꝫ cō/
sulens maluꝫ: occidit in ꝓpria ꝯscia: q2 facit eū
peccare. separans eū a vita sua. s. deo. vnde ideꝫ
Periculose decipiunt: qui existimant tm̄ eos
homicidas: qui manibus hoium occidunt ho/
mines: ⁊ nō potius eos: per quoꝝ cōsilium: ⁊
fraudem: ⁊ exhortationē hoies extinguuntur.
Nam iudei xp̄m nō manibus: sed linguis oc/
ciderunt. vnde dicit. Dixerunt aūt ad eum fra
tres eius. Transi hinc: ⁊ vade in iudeam.
℃ Notat hic Chriso. dicit h insinuari hos cō
sanguineos xp̄i voluisse christum tradere ⁊ ꝑ
dere iudeis. Et ideo Ihere. 9. Datur ꝯsiliuꝫ
ꝙ vnusquisqꝫ se a ꝓximo suo custodiat: ⁊ in oi
fratre suo fiduciā non ponat. Glo. interline.
Cognatum fratremqꝫ caue: eorumqꝫ sodalem
vnde Grego. ibidem dicit. Callidus hostis
cum a bonoꝝ cordibus se x cōpelli ꝯspicit: eos
qui ab illis valde diligunt: exquirit. ⁊ per eorū
verba blandiens loqtur: qui plus ceteris amā
tur: vt dum vis amoris cor ꝑforat: facile ꝑsua
sionis gladius ad itime rectitudinis munimi
na prorompat.

℃ Tertia ꝯclo est: ꝙ ꝑsuasio de querēda glo/

ria mundi est piculosa saluti animarum. Ra-
tio est. Nam gloria celestis sufficientissima est
q2 replet vniuersaliter totum hominis deside
rium: ad quam aspirare debemus. Gloria au
tem mundi est vacua. Et ideo replere non pōt
mentem hois. Ratio est. Nam cor hois reple
ri non pōt: nisi pducatur ad finem. Finis autē
hominis est deus. Augusti. Homo coipso ad
imaginez dei factus est: quo capax ꝛ particeps
eius esse potest: ideo nihil mundanum ipsum
iplere potest. Cor. n. hois est sicut vas. Et iō
quando ad terrena incurnatur: non impletur.
immo plus euacuatur. Sȝ qñ ad deum cōuer
titur: tunc in rectum dirigitur: ꝛ ꝓpter hoc solū
bonis eternis replet. Psal. Replebimur in
bonis domus tue. vnde prudētes sunt: qui ꝓ
istis bonis tpalibus trāsitorijs eligunt celestia
ꝛ stulti sunt: qui eligunt ea: que sunt sibi noxia
vt pȝ. vnde dicitur. Transi hinc ꝛc. Persua-
dent enim xp̄o ſm glosam: sicut inanis glorie
cupidi. Est aūt proprium talium: vt qcquid fit
ab eis ꝛ a suis: vt ostēdatur in publico: vt vide
antur ab hoibus. Et q2 ip̄s tunc ꝯgruebat ina
ni glie ꝓpter multitudinē populi: q2 erat dies
festus iudeoruȝ scenophegie. i. fixionis taber-
naculorum: q2 tunc per septē dies habitabant
in tabernaculis. In memoriā: q2 quadraginta
annis fuerunt in deserto. Et ideo addūt. Ne-
mo qppe in occulto aliquid facit: quasi sub du-
bio psuadentes: vtrum xp̄s miracula faciat.
Et ideo dicunt. Si hoc facis: manifesta teip̄ȝ
mundo. Ratio dubij erat: q2 fratres eius non
credebant in eum. vnde augu. Isti xp̄m con-
sanguineum habere potuerunt: Credere autē
in eum fastidierunt. Nam sepe inimici homi-
nis domestici eius. vnde glosa ibidem dicit.
Opera que veri discipuli faciebant: isti nescie
bant. Laudes diuinas populari fauori offerē-
das existimant. Et ideo non confidebat de eo
rum consilijs ſm illud psal. Non sedi cum cō
silio vanitatis. Glo. Cor meum non apposui
illis ꝛc. Qui pre inani gloria bene fieri in trā
sitorijs putabant: que causa est oium iniqtatuȝ
quasi dicat. Tractatū iniquorum vitaui: facta
autem nec incepi.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsiderationem: que est
c de xp̄i humili declinatione: eam dici
tur. Dixit ergo eis ihs. vbi etiā sunt
tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: q2 ascendere ad celestia vo
lentibus maxime expedit humilitas. Hoc. n.
ꝓprie pertinet ad humilitatem: vt aliqs repri-
mat seipsum: ne feratur in ea: q̄ sunt supra se.
Ad hoc autem necessarium est: vt aliqs cogno
scat id: in quo deficit a ꝓportione eius: qui suā
virtutem excedit. vnde sua cognitio ꝓprij de-
fectus ptinet ad humilitatem: sicut regula que-
dam directiua appetitus. Et ideo cum aliquis
ꝯsiderat suū defectū: tenet se infimū ſȝ moduȝ
suum. vnde Isido. dicit. Humilis dicit quasi
humo accliuis. Debemus igit nos in imo vo
lutare per ꝓprie laudis declinationē ꝛ ꝓpriam
reputationē: ꝛ laudare diuinam potentiam: ꝛ
sic honorat deus. Eccl'ia. 3. Magna potentia
dei solius: ꝛ ab humilibus honorat: qui. s. totū
tribuūt deo: sibi aūt nihil. Econtra aūt supbus
q̄ȝtum est i se: deo aufert honorem. Roma. 2.
dicitur de superbo. Qui in in lege gloriaris
per preuaricationem legis: deum inhonoras:
Quod contra illos: qui non laudem dei: sed
suam querunt. Christus enim humillimus
fuit: ꝛ ideo precipue humilitatem cōmendauit
verbo ꝛ exemplo: q2 per hoc maxime remoue-
tur impedimētuȝ salutis humane: qd consistit
in hoc: q2 homo ad celestia tēdat. A quibus ho
mo impeditur dum in terrenis magnificare se
studet. Ideo etiam exteriorē celsitudinē con-
temnendam monstrauit p humilitatē: q2 con-
tēnentibus terrena: promittuntur celestia. Di
xit ergo eis iesus: q2 ipse ex sua humilitate fugi
ens gloriam humanam distulit ascendere ad fe
stum. Ratio ē: q2 tempus meum nonduȝ ad-
uenit: tempus autē vestrum semp paratum ē.
Quasi di. ſm Aug. Vos inuitatis me ad glo
riam. Tempus autem meuȝ. s. glorie mee quo
veniaȝ iudicaturus cum potentia: nondum ad
uenit. Tēpus autem vestruȝ qui mundi glori
am queritis semp est paratum. q. d. Duplex ē
tempus. s. futurum ꝛ p̄sens. Ad tempus futu
rum perueniunt sancti per tribulationem. vn-
de sap. Tanq̄ȝ auruȝ in fornace ꝛc. Sequitur
Et in tēpore erit respectus illorum. ꝛ hoc tem-
pus non semp est paratum: sed in spe expectat
Aliud est tēpus presens quo mundani gloriā
querunt. vnde hoc: Ideo q2 ipsi mundo con-
sentiunt ꝛ mundus eis.

¶ Scd'a ꝯclusio est: q2 reprehensio malorum
fomitē odio ministrat. Nam ꝯtrarietas opeꝝ
arguit contrarietatē mentium: ꝛ p ꝯn̄s odiuȝ.
Sed q2 opera mundi ꝛ xp̄i erant cōtraria. Iō
etiaȝ mente aduersabantur. Ideo xp̄s mundū

redarguens ꝓpter peruersitatē operum: eorū indignationez incurrit. vnde de hoc conqueriť dñs. Amos. 7. dicens. Odio habuerunt corripientez in porta. vbi glo. Iheronymi. Porte mortis vitia: porte vite virtutes. Habetur āt odio iustus existēs in porta virtutū: si corripit maluz existētem in porta mortis. Sic etiam consentiens in malo fouet pacez malorum: qꝛ equalitas operum arguit equalitatem mentiuz ꝛ concordiam: sȝ cum maloꝝ opa sint eadem ꝛ mente concordabunt. vnde Gre. Sicut solet esse noxiū si vnitas desit bonis: ita pniciosum ē si nō desit malis: vnde puersos quippe vnitas corroborat duz ꝯcordāt: ꝛ q̄zto magis vnāimes sunt: tāto magis iterrigibiles: ꝛ h̄ qd dic. Nō potest mūdus vos odisse: qꝛ seqmini ꝯplacentiā mūdi: me aūt odit: qꝛ testimonium phibeo de illo: qꝛ opa eius mala sunt. Et ideo ea redarguo. Ex quo sequitur ꝙ odium causatur ex redargutione malorum operum.

℄ Tertia ꝯclo est: ꝙ sicut humilitas est via ad celestia: ita gloria mundi est vitanda: qꝛ impedimentū est ascendētibus ad celestia. Et ideo dominus recusauit ascendere ad festum ꝓ gloria mūdi: pmisit tñ eos ascēdere pp tres ratiões.

℄ Prima est: vt doceret nos vitare oēz vanā gloriā. vnde Theo. Si xp̄s vana gloria detineretur: retinuisset eos secuz. Nā glorie mūdi cupidi ꝯsueuerūt multos habere secuz. ℄ Secūda est: vt doceret eos vitare adulationez. vñ Criso. dicit. Christus dicit: vos ascēdite: ostēdēs ꝙ eis blandiri nō vult. ℄ Tertio vt ostēderet eos q̄rere gloriā mundi. Unde Augu. Uos ascēdite: q gloriaz humanā queritis: vbi extēdere vultis carnalia gaudia nō eterna cogitare. Hec cum dixisset māsit in galileam ibi faciens aliqualē dilationē. Ut autez ascenderunt fratres eius: tūc ꝛ ipse ascendit non in manifesto: sed q̄si in occulto. Hic lȝ xp̄s videať sibi ꝯtradicere. s. de ascensu: tñ ſm Aug. xp̄s non ascēdit eo. s. modo quo ꝑsuadebāt sibi discipuli: qꝛ postea ascēdit nō gl'iari tpaliter: sed docere salubriter. Ascēdit etiaz nō in manifesto: sȝ q̄i in occl'to. ℄ Primo ad humanitatis ośsiones. ℄ Scđo ad exēpluz nostꝝ: vt si aliq̄sdo ꝯtingat nos incidere periculuz: sciamus quid nos oporteat agere. ℄ Tertio vt doceret nos declinare humanū fauorem ſm alcuinum.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartā ꝯsiderationē que est de iudeoꝝ curiosa requisitione cum dr. Iudei aūt querebant eū: occurrūt tres ꝯ̄nes.

℄ Prima conclusio est: ꝙ lȝ christus a diuersis diuersimode queratur. Nam primo aliqui ipsum querunt in ipso delectando vt contēplatiui. Psal. Letentur oēs qui querūt te ꝛc. Alij ꝓpter refectionez. Psal. Et querebant a deo escam sibi. Alij propter cure sanitatē. Sapien. 28. A deo querit medelam. Alij propter institutionē. Prouerbioꝝ. 17°. Cor sapiētis querit doctrinam. Alij propter mortis occasionem: sicut iudei contra eum indignati. propterea quia eorum maliciaz redarguit. vnde glo. super illud psal. Considerat peccator iustum ꝛ querit mortificare eum d. Peccator insidiatur iusto quia grauius est ei ad videndum: ꝛ dissimilis est ei vita ei⁹. Et ideo querit occidere eū Iudei igiť querebant in die festo. vñ q̄rentes eū di. Ubi est ille: nō vbi ē iesus: qꝛ ſm Criso. q̄rebāt euz ex odio: ꝛ non eū noiabant ꝑ iꝑēdētes eū ꝛ idignāter ferētes ei⁹ correctiōez.

℄ Scđa conclo est: ꝙ diuersa erat opinio de xp̄o. Nam q̄dam ꝯsiderantes opa eius. s. pdicationem: infirmoꝝ curationē: ꝛ miraculoruz coruscationē: dicebant ipsum esse bonuz. Alij autem ꝑsequētes eum ꝓpter iustitiaz: ꝛ pctōꝝ redargutionē: vice ꝯtraria murmurabant de eo. s. ei culpā imponētes: maxime de eo ꝙ ad pctōres ꝛ publicanos diuertisset se: iustos reputantes: cuz essent maiores pctōres. Et seqť Et murmur multus erat. i. ꝯtradictio opinionis erat de eo in turba. Nam q̄dam dicebant: quia bonus est. Alij non: sed seductor.

℄ Nota ſm Augu. ꝙ seductor aliq̄n sumitur in bonam partez. Naz seducere aliq̄n idem est qd seorsum ducere: qd fit dupliciter. ℄ Uno modo a veritate in falsitatez. Sic xp̄s non fuit seductor: qꝛ fuit ipsa veritas: que in falsitatē ducere nō potuit: vel ecōuerso a falsitate in veritatem: ꝛ sic xp̄s seductor dici potuit. Ihere. 20. Seduxisti me dñe ꝛ seductus sum. Ñq̄z idē est qd decipere sic nullo modo dr seductor.

℄ Tertia ꝯclo est: ꝙ met⁹ iudeoꝝ tā maiores q̄z minores ꝯpulit: vt quisq̄z opinionem suam de christo: siue bonam: siue malam: manifeste nō auderet fateri. Nam maiores freq̄nter libenter intulissent xp̄o mortem. sed non audebant: qꝛ timebant turbas: qꝛ eum tanq̄z ꝓphetam habebant. Minores autem territi timore superiorum: non audebant cōfiteri ipsum esse christum. Et ideo vt dicitur Maym secundo. vtriq̄z erant murmurantes in cordibus suis.

Et hoc est qd dicitur. Nemo tamen palam loquebatur propter metum iudeorum. Naz illa vox: scilicet bonus est: erat multitudinis: q nō audebant palam loqui, ppter metum principū Sed illa vox: scilicet seductor est: erat principū qui etiam propter turbam non loquebanē palam: quia turbe eum vt prophetam habebant. De quo Crisostomus. Qui principabantur corruptionem habebant. Qui autem subijciebantur: sani quidem erant iudicio. sed libertatem dicendi non habebant. Quam libertatem nobis concedat ihs xps passus pro nobis.

¶ Feria quarta dominice in passione. Sermo septuagesimus quintus.

Acta sunt encenia in iherosolymis ꝛ hyems erat. Johis. 10. Secunduz qd dicit Bernar. in sermone quodaz. Quotiens peccantē videris fratrem continuo debet procedere compassionis affectus. Ne ergo quis dura ceruice beneficio compassionis abutatur ꝛ zelus iustitie abijciaē Ideo oportet spiritū discretiōis adesse: vt sicut compatiebatur fratri: ita etiam compatiatur iustitie dum fit. Et ideo Bernar. in li. de correctione dicit. Arguere interdum est necessariū Ferueat igitur in nobis amor iustitie: ꝛ odiuz iniquitatis. Nemo fratris vitia dissimulet di. Nunqd custos fratris mei sum ego? Est ergo consentire simile cum arguere possis: ꝛ scimus q similis pena debetur facienti ꝛ consentienti Uidēs igitur saluator iudeos letitie tpali deditos que finalr aufert a nobis gaudiū eternuz. Cōpatiens ifirmitati: zelo iustitie eos corripit scilicet de pfidia ꝛ duritia cordis: vt pz in euangelio moralr intellecto. Naz inordinata letitia parit confidentiam de mundo: ꝛ diffidentiam de deo ꝛ cor ad spiritualia indurat. Et ideo in euangelio occurrūt nobis sex ꝯsiderationes.

Prima ꝯsideratio.

Circa primam ꝯsideratiōem que est de mundi defectuosa affectione cū dicit. Facta sunt encenia ꝛc. Naz deficit affectus: cuz spreto sūmo bono in tpalibus hō q̄rit delectari. Et ideo occurrunt tres ꝯclones.

¶ Prima ꝯclo est: q summus artifex humanam nām fecit tam generosam. Hec. n. generositas naturalis patet in hoc: q tibi nāliter ad tui decorez impressa est imago beatissime trinitatis. vnde Anselmus. Fateor dñe ꝛ gratias ago: q me creasti ad imaginem tuam: tui memor sim: te cogitez: te diligaz. vnde Bernar. Scdm interiorez hoiem tria in me inuenio: p que deuz recolo conspicio ꝛ concupisco. s. memoriaz: intelligentiaz ꝛ voluntatez. Cū dei reminiscor in ipo ꝯdelector: cum p intelligentiaz intueor stupesco: ꝛ cum deum per voluntatem diligo meipsum in illū transformo. Et ideo recognosce q̄z mira ꝛ inextimabilis dignitas est esse: non solum vestigiuz creatoris qd ꝯmune est omnibus creaturis: sed eē ad imaginez qd est proprium hois. Igitur exulta ꝛ gaude insignita dei imagine. Decorato similitudine: particeps rōis: capax eterne beatitudinis. ¶ Itē dedit tibi nām imortalez: substantiaz icorruptibilem: durationez interminabilē: vitā ppetuā ¶ Item deus in te bitionez suā pparauit. vñ xps dicit. Ego ꝛ pater ad eum veniemus: ꝛ mansionez ꝛc. Unde gaude: q potes esse hospitis tanti hospitiuz p debitaz pparationē. vnde Bernar. Negare ei celū non poterit ꝛ eternam requiez: qui sibi in hac vita requiez in mēte preparauit: q ipse solus ꝛ non alius satiare appetitum poterit. vnde Hugo. Ois iocunditas ꝛ suauitas opulentiaqz rerum creaturaruz potest afficere: potest non satiare cor humanū. ¶ Item omnia subiecit sub pedibus eius. vnde Hugo. Omnis natura tuis vtilitatibus deseruit: tuis oblectationibus fm distributionez tēpoꝝ indesinenter occurrit. vnde creator eius totam machinaz mūdialem ad tuum ordinauit ministeriū. ¶ Itē angli inflāmant tuū affectuz informant tuuz intellectuz: pficiunt ꝛ custodiūt totum tuū subiectum: nos in bono conseruant ꝛ desiderio nos ad nostrā salutē expectant. Et ideo in euangelio iherusalem noiatur: qd interpretatur pacis visio. Ad intellectuz pertinet visio: pax est habitus voluntatis.

¶ Secunda ꝯclo est: q natura humana sue dignitatis oblita per varias ꝛ mundi transitorias delectationes abdicatur talibus per amorez inherendo: qbus Augu. maledictionē imprecaē di. Ueh qui oberrāt in vestigijs tuis: abducti scilicet delectatione creaturarum. vnde Ber. Quanto prescius dignitatem meaz conspicio: tanto magis vitaz degenerem me durisse confundor. Timeo. n. q tanto grauior est culpa: quanto dignior est natura. Et quāto maior est

offensa: tanto maior est excellentia offensi. Et
tanto maior est iniuria: quāto maiora fuerit be
neficia. Unde intellexisti ꝗ generosa forma/
ta sis per naturam. vide nunc ꝗ vitiose defor/
mata sis ꝑ culpaʒ. Et ideo dr̄ ꝙ in hac iherusa/
lem facta sunt encenia. i. noua dedicatio templi
Nam aīa templuʒ consecrata deo dicitur ence/
niare: quando ꝑ deformitatem sceleris diabo/
lo dedicat᷑: ⁊ hoc ꝑ festū tpalis letitie: que ꝯsistit
in glīa mūdi postposito festo solēnitatis eterne
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ aīa sic mundi delecta/
tioni seducta multis miserijs implicat᷑. Et ideo
status eius hyemi cōparatur: cum dicit᷑. Et hy
ems erat. vnde glo. super illud Job. 37. Pre
cepit hyems pluuias ⁊c. Dicit hyems est vita
presens: in q̄ nos mortalitatis nostre frigidus
torpor constringit. Nam in hyeme est gelici/
dium: sunt venti: obscuritas aeris: frigus: via
lutosa. Hec concurrunt etiam in statu pecca/
torum. Nam ibi est gelicidium caritatis: ven/
tus superbie: obscuritas aeris inuidie: frigus
accidie: gelu auaritie: comestio gule: via luto/
sa luxurie. Et ideo etiam frigescit fides in de/
um. ¶ Nota tamē: ꝙ hyemi status peccati cō
paratur. ¶ Primo qꝛ sicut frigus tollit calo/
rem. Sic peccatum ardorem caritatis. ¶ Se
cundo sicut frigꝰ homines pigritat: ita peccatū
pigros facit in bene operando. ¶ Tertio sicut
frigus inducit sterilitatē: ita peccata in bonis
oꝑibus. ¶ Quarto sicut frigꝰ mortificat ter/
re nascentia: sic peccatū omnia bona. ¶ Quin
to sicut frigus tollit vigorē: ita peccatū bonum
propositū extinguit. ¶ Sexto sicut in hyeme
aque inundāt: sic vnū pctm̄ facit ruere in aliđ.
¶ Septimo qꝛ sicut in hyeme est elōgatio a so
le: ita per peccatū est elongatio a deo. ¶ Octa
uo sicut in hyeme est itempies aeris: sic in pctō
re est itempies affectionū. Scđa ꝯsideratio.

Circa secundā considerationeʒ que est
de xp̄i affectuosa ꝯpassiōe ibi: Et am
bulabat ⁊c. vbi sunt tres ꝯclusiones.
¶ Prima ꝯclō est: ꝙ ambulare accipit᷑ spiri/
tualit᷑ similitudinarie a motu corporali: quo vi
delicet aliqđ corpꝰ mouet᷑ a termino: a quo ad
terminū ad quē relinquendo vnū vbi: ⁊ acgrē
do aliud: qꝛ simul ⁊ semel naturaliter nō potest
esse in duobus locis. Sic et spūalr̄ ambulare:
nihil aliud est ꝗ spūalr̄ moueri de termino: a
quo qui est mundus ip̄m relinquēdo ad termi
num ad quē ip̄ʒ acgrendo. Terminus aūt ad
quem acgrēdus: est finis vltimꝰ: q acgri nō po
test sine creature defectione: ⁊ hoc est spirituali
ter ambulare. de q̊ ad Gal. 7. Si spiritu viui
mus: spū ⁊ ambulemus. Naʒ sicut motus cor
poralis non pōt esse in corpore naturali nisi ꝑ
vitam nālēʒ: ita motus spiritualis in deuʒ nō
pōt esse nisi per vitam spūalem. Uita spūalis
aie ē xp̄s. ſʒ Aug. et ſʒ Joheʒ. Ego suʒ via
veritas ⁊ vita. via directiua: veritas decliatiua
vita qetatiua. vñ di. Ambulabat ih̄s. s. vbo ⁊
exemplo nob̄ declarās ambulationē spūalem.
¶ Secunda ꝯclō est: ꝙ hec spiritualis ambu/
latio ꝑtinet ad voluntatem ⁊ ad intellectuʒ. tñ
ꝑncipaliter ꝑtinet ad voluntateʒ. Ratio cuius
est: illius potētie est spiritualiter ambulare: cu
ius est moueri ad res ip̄as: ſʒ hoc est volūtas:
qꝛ vt tertio de aīa dicit᷑. Differētia est inter in/
tellectum: ⁊ voluntateʒ: qꝛ appetitus est motus
aie ad rē: sed intelligere est motus reꝝ ad aīaʒ
⁊ iō intellectus: qꝛ recipit species reꝝ intelligi/
biliuʒ: nō intendit ad aliud sicut voluntas que
actu suo tendit ad rē extra. Et hoc est spiritua/
liter ambulare. Sicut patet in actibus volun/
tatis. s. desiderij ⁊ dilectionis: qꝛ cuʒ desideri/
um sit respectu boni nō habiti: sed acgrēdi: ni
hilominus qui in statu vie sumus motu deside
rij spūalr̄ ad deū ambulamus. vnde ad Gal.
7. Spiritu ambulate ⁊ desideria carnis non
perficietis. Patet ēt de actu dilectionis: qꝛ ſm
Aug. Sicut se amor hʒ in spūalibꝰ sic pondus
in corporalibus qa ingt amor meus: pondus
meum: eo feror quocunqꝫ feror: ideo scđs actꝰ
tendēdi in deū est dilectio. vñ ad eph. 7. Am/
bulate i dilectōe: sicˉ ⁊ xp̄s dilexit vos. Et h̄ est
qđ dic̄. In porticu salomōis. i. i volūtate tibi sa
lomō celestis rex. i. xp̄s sibi oratoriū ordiauit.
¶ Tertia ꝯclō est videre ꝑ quos gradus de/
beamus ambulare: reuertēdo ad xp̄m. vbi sci
endum ꝙ motus cōuersionis est retrogradus
per ꝯparationeʒ admotā ꝯuersionis: Ibi. n.
debes tuaʒ ꝯuersionē inchoare: vbi ꝑus auer
sionem ꝯsumasti. ¶ Primus gradus ꝯuer/
sionis est ꝯsideratio tui. Exemplum de filio ꝓ
digo in se reuerso. vnde Ysaie. 48. Redite ꝓ
uaricatores ad cor. ¶ Scđs est peccati detesta
tio. Ysa. 18. Derelinquat impius viaʒ suā ⁊c.
¶ Tertius est p̄sentis secl'i deseratio. Ihere.
Reuertere filia israel ad ciuitates tuas.
¶ Quartus est beneficij gratitudo. Ihere. 3.
Reuertere fili israel: ⁊ ego assumam vos.
¶ Quintus est in corde recollectio viriuʒ aie
Nam impossibile est hoi dissipato: dispso cor/

de beneficia xp̄i recogitare. Exo. Reuertatur vnusq̄sq3 in domū suā3. ¶ Sextus est deside rij sublimatio. Eccli. p̊. Ad loca vnde exeunt flūia reuertunt̃ ⁊c. ¶ Septimus est dei in hac vita ꝯtēplatio: siue vite ꝯtēplatiue exercitatio. Ezech. p̊. Aialia ibant ⁊ re. Ibant ꝑ actionē salutaris ministerij. Reuertebant̃ ꝑ iuge exer citium ꝯtēplandi.

Tertia ꝯsideratio.

Circa tertiam ꝯsideratōe3: q̄ est de ca lumniosa iudeoꝝ aggressione: cum dicit̃. Circundederūt eum iudei. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Pᵃ ꝯº est: ꝙ oīs cōuersus si moꝝ oēs car nis stimulos cupit ꝯculcare: ⁊ summā virtutū subire ꝯtēdat: si forte adhuc aliqua aduersa de carnis molestijs tollerat: nō frangatur: q2 dis pensato2 bonoꝝ nouit aduersitates rep2imere vitioꝝ: successione virtutum. Nam tunc ma gis grauari se impulsu vitioꝝ agnoscit: dū ac cesserit ad cognitionē dei. Et h̄ est qd̓ dicitur. Circūdederunt igit̃ eum iudei. Iudeus inter ꝑtatur ꝯfitens. vñ ꝑ iudeos intelliguntur illi: q̄ querunt gl'ia3 ꝓp2iam: seipsos ꝯfitentes. vñ sic iudei sunt cogitatiōes: co2 iusti eleuantes in supbiam: ponētes ante oculos eius dignitatē.

¶ Scd̓a ꝯcl̓o est: ꝙ tales cogitatiōes sunt sta tim rep2imende: q2 ducerent nos in despatio nem. s. delendo in nobis cognitione3 dei. Si cut p3 ꝑ Ber. di. Forte aliq̄s in se reuersus: co gitans postponere carnalē ꝯuersionem: igno rans bonitatē dei. Et q̄3 multus fit ad ignoscē du3: nō ne sua carnalis cogitatio arguet eū. d. Quid facis? Vita3 istam vis ꝑdere: ⁊ futurā? Peccata tua maxima sunt ⁊ multa: non suffi cis satisfacere: ꝯplexio tenera est: vita delicata: ꝯsuetudinem difficile vinces. Et ꝓ hijs ⁊ simi libus despatꝰ resilit miser ignorans dei boni tem: q̄ neminem vult ꝑire. Ipsi imaginantur ipsum seueꝝ ⁊ implacabilem: q est misericors. vñ seq̄tur. Quousq3 aiam nostra3 tollis? vbi Criso. dicit eos h̄ fecisse adulatorie: vt eu3 per aliquam captionē inuenirent. vñ dicūt. Si tu es xp̄s: dic nobis palā. Qd̓ si dixisset ꝙ sic: fu issent calūniati: q̄si sibi arrogasset regiā ptāte3

¶ Tertia ꝯº est: ꝙ s̃m Ber. tria sunt gnā co gitationum: a q̄bus multa sollicitudine cauere necesse est volentibus ad deum reuerti.

¶ Prime sunt cogitatōes ociose: ⁊ ad re3 nō ꝑtinentes: quas tam facile abijcere q̄3 recipere possumus. ¶ Alie sunt violente magis: q̄. s. ad necessitatem nãe ꝑtinent. Que si paꝝ nob insiderēt: auelli nequeunt sine lesione. Sepe eni3 sic afficit nos cogitatio de necessarijs vite ꝙ de co2dibus nō possunt eradicari. Plane op3 rep2imere quē extinguere non possumus appetitū. ¶ Tertiu3 genꝰ imundum ⁊ fetidū est: qd̓ nulla rōne est admittendu3: ⁊ ille ꝑtinet ad luxuriā ⁊ ad alia vitia. Op3 si mundas vo lumus hr̄e aias: hijs cum multa indignatione occurrere: vt nullus eis detur accessus.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartā ꝯsideratione quē est de fructuosa xp̄i informatōe: cum dicit̃ Rñdit ih̄s ⁊ dixit. Loquo2 vob̄ ⁊c. vbi occurrūt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯº est: ꝙ docet nos vitare incredu litatem: q2 hec facit nos indignos dei grā: cu3 hēat rōe3 grauissimā peccati. Nā omne pctm̄ ꝯsistit formal'r in auersione a deo. Et tanto ali quod pctm̄ est grauius: q̄to ꝑ ip̄3 hō magis a deo sepat̃. Hoc aūt fit ꝑ pctm̄ infidelitatis: q2 veram dei cognitionē nō h3: sed falsam: ꝑ quā ab eo elongamur: ⁊ nō ad deū app2opinqua mus: nec ille deū cognoscit: q falsam opinionē de eo habet. vnde patet ꝙ peccatu3 infidelita tis est maius oībus peccatis: q̄ ꝯtingunt in per uersione moꝝ. vñ ex euidentia veritatis: ⁊ al legatione opeꝝ ptātis execrat̃ coꝝ incredulita tem di. Loquo2 vob̄: ⁊ non creditis opa: q̄ ego facio in noie patris mei: hec testimoniū perhi bent de me. q. d. Ex verbis meis potestis me cognoscē ꝑ fide3: quā neglexistis. q̄ tñ nō ē ex ꝑte credibilis: s3 ex ꝑte vr̄i intellectus. Rō est Nam s̃mo q ꝯfirmat̃ ꝑ miraculum est credibi lis: s3 s̃mo meus ꝯfirmat̃ per opa: q̄ ego facio in noie patris mei. Igit̃ ⁊c. s. testificant̃ ꝙ a deo sum: q2 nō pn̄t fieri nisi a deo: cum sint transcē dentia cursum nãe. vñ ꝓꝑ infidelitatē merito a me estis elōgati. vñ subdit̃. S3 vos nō credi tis: q2 nō estis ex ouibꝰ meis. Hec dicit ꝓꝑ eos q2 eos videbat ad sempiternū interitū o2diatos

¶ Scd̓a ꝯº est: ꝙ tria sunt: q̄ faciunt nos di gnos grā di. s. fidelis adhesio. 2m xp̄i imitatio 3m est finalis ꝯtinuatio. vñ dicit. Oues mee vo. me. audi. s. credēdo q2 fides ex auditu. Et ego co. oues meas: a malis discernēdo. Scd̓a Thi. 2. Nouit dñs q̄ sunt eius. Et se. me. s. ꝑ imitationē. Matth. 16. Qui vult ve. post me ⁊c. Et ego vitā eternā do eis: ⁊ nō peribunt. Iohis. 6. Ois q credit in me: h3 vi. eter. q̄ so lum dat̃ ꝑseuerantibus. vñ Augu. Hec vox q ꝑseuerauerit solū audit̃ ab ouibꝰ ꝑdestinatis

¶ Tertia ɔ° est: xp̄s fideles sibi adherentes p fidem diligenti custoditōe tuet̄. Et h̄ oñdit. d. Et nō rapiet eas q̄sq̄ȝ de manu mea. Hoc ꝓbat duabus rōibus. ¶ Prima est: q̄ illud qđ maius est oibus: violētiaȝ pati non pōt: ſȝ datum mihi a p̄re est huiuſmōi. Igit̄ ⁊c. Et h̄ ē qđ dicit lr̄a. q. d. bñ dico: q̄ nō pibunt: q̄ illđ ꝑire non pōt eſſe ex ꝑte ꝑmij: q̄ est eternū: nec pōt eſſe violētia ex ꝑte rapientis. Pater. n. generādo dedit mihi eēntiā ſuā ⁊ filiatōeȝ: ⁊ illđ est mai⁹ oiuȝ. ¶ Scđa rō. Null⁹ pōt rape de manu patris: q̄ oipotens ē. Pſal. Terribilis es: ⁊ qs re. ti. Sȝ vna ē man⁹ p̄ris ⁊ mea vnitate eēntie ⁊ nāe. vñ opante p̄re: opat̄ fili⁹: q̄ vna est opatio vtriuſq̄ȝ. Et iō dicit. Ego ⁊ p̄r vnum ſumus. Quinta ɔſid. ratio.

Quinta ɔſideratio est de furioſa iudeorum indiſcretōe: cum dr̄. Suſtulerunt. vbi occurrunt tres ɔclōnes.

¶ Prima ɔ° est: q̄ nihil adeo excecat mēteȝ: q̄ntuȝ ꝑuerſitas ſtulte emulatiōis. qđ pȝ in hac idiſcreta lapidatōe ſtulta emulatōe legiſ: exceca ti legiſlatorē lapidare volētes. Illđ. n. Leui. 7 Quicunq̄ȝ blaſſemauerit no. me. la. obru. ⁊c. nō tāgit xp̄m: cui⁹ ſmo fuit ad gl'ificandū p̄reȝ ſe patri coeternū oñdendo. d. Ego ⁊ p̄r vnum ſu. vñ ſuſtulerunt lapides lapidibus duriores vñ nullus dȝ tantus zelator dīnoꝝ eē: vt excedens ɔtra legem dinaȝ peccet: ſe vindicando. Pſal. Dum loquebar illis impu. me gratis. ¶ Scđa ɔ° ē: q̄ ſȝ Ber. vbi vehemēs emulatio est: diſcretio est neceſſaria: q̄ ordinat caritatem. Sēp. n. zelus ſine diſcretōe pniciosus valde ſentit̄. Nā feruor vehemēs abſq̄ȝ diſcretionis temperamento p̄cipitat. Et ideo xp̄s iudeos ad diſcretionem inducere volens: dicit. Multa opa bona ex p̄re oñdi vob: pp qđ ⁊c. eoꝝ ſeuitiā rep̄hendēs. Bñficiuȝ ɔmemorat pp qđ opȝ honorare euȝ: nō lapidare. vñ ɔquerit̄ Ihere. 17. Nūqđ reddit̄ ꝓ bono malū ⁊c. ¶ Nota q̄ reddere malū ꝓ malo est fragilitatꝭ ſed reddere maluȝ ꝓ bono ē ꝑuerſitatis: ſȝ reddere bonum ꝓ malo est ꝑfectōis. ſed reddere bonū ꝓ bono est eq̄tatis. vnde reſpōderunt ei De bono ope nō lapidam⁹ te: ſȝ de blaſſemia. ¶ Tertia ɔ° ē: q̄ lȝ iudei xp̄ȝ i doctria ⁊ factis nouiſſent eū eē filiū dei: tñ inuidioſe opa eius tranſcēdentia nāȝ: ſe neſcire ſimulātes: eū puꝝ hoieȝ reputabāt: rōne cui⁹ ipm dicebāt eē blaſſemū: q̄ dicebant ipoſſibile eē creature. ſ. q̄ ſit equalis deo. Sexta ɔſideratio.

Sexta ɔſideratio est de xp̄i victorioſa ſupatōe: cuȝ dicit̄. Reſpōdit eis ihs vbi ſunt tres concluſiones.

¶ P^a^ ɔ° ē q̄ iſta ꝓpoſitio ego ⁊ p̄r vnū ſum⁹ nō verificat̄ de creatura ⁊ đo: ſȝ ſolū de hijs: q̄ ſūt vni⁹ nāe ⁊ eēntie ſic pȝ de p̄re ⁊ filio i dinis ¶ Scđa ɔclō est: q̄ xp̄s ɔfutat ſuos perſequētes: oſtendens ſe non eſſe blaſſemuȝ: per hoc q̄ ꝓbat ſe eſſe deum. Et ad h̄ duo adducit teſtimonia. ſ. legis ⁊ operum. ¶ Primo format̄ ratio talis. Scriptura vocat quoſdaȝ deos: ad quos ſermo dei factus est: ⁊ tamen non blaſſemat. Igit̄ multo minus ego: quem pater ſanctificauit ⁊ miſit in mundū: non blaſſemo dicēdo me eſſe deuȝ. ¶ Primo enim oſtendit q̄ lux quoſdaȝ vocat deos. ¶ Scđo oſtendit q̄ hec lux non pōt mētiri: ⁊ ꝓconſequēs nec blaſſemare: ibi. Si illos deos dixit ⁊c. ¶ Tertio ex hoc cōcludit: q̄ multo minus ipſe blaſſemat ibi. Queȝ pater ſanctificauit. Quantuȝ ad primum dicit. Nonne ſcriptū est in lege veſtra: quia ego dixi ⁊c. ¶ Nota q̄ ꝓpter tria hoies dij vocant̄. ¶ Primo ꝓpter veritatis cognitioneȝ. Ihero. Qui de deo loquunt̄: nō hoies ſed dij appellant̄. ¶ Scđo ꝓpter ꝑticipatōeȝ potentie ⁊ opatōiſ. vnde dicit̄ actuū. Dij ſiles hoibus deſcenderūt. ¶ Tertio ꝓpter ꝑticipationem ſanctificatōis. vnde Augu⁹. ſup pſal. dicit q̄ deus h̄ verbū vocat̄ q̄ est factor deoꝝ. Dedit. n. eis p̄tāteȝ filioſ dei fieri ⁊c. Sic igit̄ illos dicit deoſ: hic oñdit q̄ ſcriptura nō blaſſemat ſic rōne. Blaſſemus mentitur: q̄ ſibi vel alijs tribuit: qđ non est ſuum: ſed dei. Sȝ ſcriptura non pōt mentiri. Igitur ⁊c. Hec ratio elicit̄ ex h̄: q̄ ſcriptura illos dicit deos: ad quoſ ſermo dei factus est: vt ꝓphas ⁊ alios ſanctos ⁊ non poteſt ſolui ſcriptura. i. falſa reputari. Mat. 7. Iota vnum aut vnus apex ⁊c. Sequitur. Quem pater ſcti ficauit. i. ſanctum genuit vel miſit in mundum ꝑ carnis aſſumptionem Uos dicitis q̄ blaſſemat: q̄ dixi. Filius dei ſum. q. d. irrationabiliter dicitis. ¶ Secūdo adducit teſtimoniū opeꝝ dicens. Si nō facio opa patris mei. Ratio talis est. Ille q̄ facit q̄ nullus alius facē pōt niſi ſolus đs non blaſſemat ſi ſe dicat eē deū: ſȝ ego ſuȝ talis ⁊c. ¶ Itē ille q̄ facit opa patris: ille ē in p̄re: ⁊ pater in eo ⁊ ꝓp̄ns nō blaſſemat ſi dicat ſe eſſe deuȝ. Uñ oñdit q̄ ſine opib⁹ eēnt excuſabiles. d. Si nō facio opa p̄ris mei. i. q̄ pater fac̄. Et ſi mihi. i. ſmoni meo: nō vultis credē: opib⁹ credite.

¶ Tertia pclo est: q credēs pñe3 esse in xpo: ⁊ xp3 in patrē talis fides meret vitā eternam. vnde dic. Ut cognoscatis ⁊ credatis ⁊c. Est i me. s. p gratia3 vnionis. vnde apls. Qui pde stinatus est filius dei in virtute fm spūm san/ctificationis: ⁊ sic scificatio refert ad hoie3 vni tum. vñ Aug. Sāctus fieri de nō sctō est hois s3 sctūs gigni ē soli9 dei. ad quā scificatiōe3 ⁊c.

¶ Feria quinta dñice in passiōe. Sermo. 76.

Rogabat ie sum quidam phariseus vt māducaret cū illo. Luc. 7. Quia p passionem christi mors euacuat: ⁊ p peccatū soluit. Scdm q dcit Da/ma. libro. 4. Per nullū aūt tantum xpi passio renouatur: sicut p peccati iteratione. Quia fm Ber. in fmone de pversione beati pauli apli Si pprius sanguine3 dedit in pciu3 redēptio/nis aiaꝝ: nonne tibi videt grauiorem ab eo su stinere psecutionem: q exēplo pnicioso auertit aias quas redemit q3 a iudeo q sanguine3 eius fudit? S3 q3 taliter lapsi p solā pniam possunt reconciliari: cuius efficacia ta3 facilr tanta ⁊ tot peccata delet cum sit a diuina mia que est infini ta. Et ideo trāscendit in infinitu3 omniu3 pec/catoꝝ nostroꝝ multitudinem: sicut demōstrat in hac euangelica peccatrice: que huic phariseo posita est in exemplum: cum dr. Rogabat ⁊c. vbi occurrunt nobis quatuor consideratiōes.

Prima psideratio.

Circa pmam psiderationem que ē de peccatoꝝ presumpta arrogātia: quia rogauit. occurrūt tres pclusiones.

¶ Prima p9 est: q peccatoꝝ per opa extra ca ritate3 facta nihil meretur de pdigno: meretur tñ aliqd de congruo. Peccator. n. aliquando facit opus de genere bonoꝝ pp vana3 gloriā. Ex tali opere non meretur mercede3 sed penā q3 pcedit ad ptumelia3 dei. Aliqñ facit ad glo/riam dei. Hoc. n. non potest esse nisi d gratia gratis data que disponit de pgruo ad gratiam gratum faciente3: est tñ illud meritum omnino improportionabile merito caritatis. Intelligē dum tamen q opa extra caritatem facta valent ad sex. ¶ Primo ad multiplicationem tpaliu3 Ysa. p. Si audieritis me bona comedetis. ¶ Scdo ad dimissione3 pene tēporalis: vt p3 de achab humiliato coram deo. Et ideo in die/bus suis non induxit malu3 sup eum. Tertio regū. 12. ¶ Tertio ad bone vite assuefactionē Treno. 3. Bonū ē viro cū porta ⁊c. ¶ Quar to ad peccati resistentia3. Jaco. 3°. Elemosina resistit peccatis. ¶ Quinto ad vtilitatē virtuo soꝝum operu3 disponunt. vnde Jhere. Sicut ethiops ⁊c. Sic nec vos cu3 didiceritis: sic ep° ¶ Sexto ad mitigatione3 pene hyemalis de/bende non debite. vnde ditant: non cruciant: aptant debenda gehēne. Laratur pena suescūt culpeq3 resistunt. vnde dr. Rogabat iesum q-dam phariseus. i. peccator positus extra carita tem. Rogabat. s. operibus. Jesum. i. gratia3 dei: que fm glosa3 venit ad eū corporalr. s. sua opera acceptando de pgruo disponens ipsum ad gratiam gratum facientem.

¶ Secunda pclo est: q quatuor sunt impedi/menta: ne quis de condigno recipiet merendo gratiam gratū facientem: que ponunt in glo. ¶ Primū ē falsa iustitia. ¶ Scd3 est supbia ¶ Tertium est motus compassiōis carentia. ¶ Quartum est sue fragilitatis ignorantia. ¶ Primū p3 fm Beda3 super lucā ad lram qui dicit q pctōres non solū ad dei verbū audi endum: ⁊ ad colloquendū recepti sunt: sed etiā ad pueſcendum. Unde dedignantur iudei: ⁊ pharisei: q3 falsa iustitia nō ppassione3 sed dedi gnatione3 h3. ¶ Scd3 p3 de supbia: q3 reddit hoiem incapacem ois spiritualis boni: cu3 hu/militas ei opposita sola h3 capacitatem gratam q3 deus superbis resistit: humilib9 aūt dat gra/tiam. Greg. Supbi tāto a diuina luce longe sunt: qto apud se humiles non sunt. ¶ Ter/tium est carentia motus ppassionis. Nam si-cut ppassio meretur beatitudinē: p3 illud Luc. nono. Cum facis conuiuium voca pauperes ⁊ debiles ⁊ beatus eris: ita carentes motu ppas/sionis: seueritate3 iustitie recipient ⁊ damnatio nis fm illud Jaco. 3. Judicium sine misicor/dia fiet illi q non facit miam. vnde Beda ibi/dem dicit in glo. Quo quis maiorem misicor-diam a dño consequtur: eo iustius negat primo mia3 idigenti: ⁊ iustius seruat penas ipietatis Sicut in iudicio dolebit q non fecit miam: ita q fecit remuneratus gaudebit. ¶ Quarto est fragilitatis ignorantia: hec. n. parit supbiam. sed cognitio humilitatē. vñ Ber. In medita/tionib9 negligētes: in sui cognitiōe rephendit di. Multi multa sciunt: ⁊ seipsos nesciūt. vnde dr Michee. Humiliatio tui i medio tui. De

qbus vitijs di. Aug. de aia ⁊ spiritu. Multa inqt sunt in me: de qbus corā me erubesco: ⁊ ꝑ qb⁹ valde displicere timeo; ⁊ h̄ dicͣ glo. iterli. .s. ꝙ phariseus erat plen⁹ falsa tristitia: supb⁹ nulla ꝯpassione motus: sue fragilitatis oblit⁹.

¶ Tertia ꝯsid͛o est: ꝙ deus nulluȝ respuens oibus inuitantibus ꝓsto est: lȝ diuersimode fm̄ illud Leōis pape: in sermone natiuitatis dn̄i. Sicut nullū a reatu liberū repit: ita liberandis oibus venit. Sȝ q: diuersimode inuitat̄ ꝑfectione virtutū: qbus ꝓsto est glificatione a qbusdā Infirmitate qbus ꝓsto est. Roboratiōe: a quibusdā ꝑuersitate: qbus ꝓsto est iustitie seueritate. Unde dn̄s legit̄ discubuisse in ꝯuiuio aliqn̄ apud phariseos: vt hic: vt ꝯfunderet eoꝝ falsaȝ iustitiaȝ. Aliqn̄ apud publicāos. Luce. 7. Ut ꝓuocaret eos ad pn̄iam. Qn̄qȝ apud familiares ⁊ amicos: vt Joh. 12. Ut foueat amicitiaȝ Aliqn̄ apud pauꝑes: cognatos suos: vt suppleat eoꝝ inopiaȝ.

Scd͛a ꝯsideratio.

Circa secundā ꝯsiderationem que est de peccatricis deuota pn̄ia: cuȝ dicit̄. Et ecce mulier. vbi sunt. 4. ꝯsid͛ones.

¶ Prima ꝯsid͛o est de doctrina. Isid. de sum. bo. di. Quamuis per pn̄iaȝ ꝓpitiatio pctōrum sit: tn̄ sine metu esse nō dȝ: q: pn̄ie satisfactio: diuino tm̄ pensat̄ iudicio: non humano: proinde q: misatio dei occulta est sine itermixtiōe fallacie. Necesse est nunq̄ȝ securitatē de peccato ꝑ/ sto esse penitēti. Nā securitas negligentiā parit. Negligētia aūt sepe incautū ad vitia transacta reducit. Et ideo omnia que impediūt penitentiam sunt recludenda.

¶ Scd͛a ꝯsid͛o ē: ꝙ q̄tuor sūt ipedimēta pn̄ie q̄ euāgelista remouet ab hac peccatrice. ¶ Primum est ꝯscientie induratio. Sunt. n. aliq. vt saxi indurati q nec ꝯpunctione scindunt̄: nec inspiratiōe: nec timore: nec terrore: nec amore valeāt imitari. Tales. n. nō sunt idonei ad pn̄iaȝ sed ad eternā reprobationē. Eccl. 3. Cor duꝝ male habebit in nouissimis: illud impedimentū remouet̄ ab ista peccatrice cū dicit̄. Mulier Mulieres. n. habēt cor magis ductile ⁊ facili⁹ q̄ȝ viri trahuntur ad penitentiā. Et ideo tardius inueniunt̄ indurate: ⁊ magis benigne ꝑꝑ ꝙ dicit̄ sapientie. Ubi nō est mulier igemiscit eger. ¶ Secunduȝ est ꝯsuetudo pc̄ti firmata. Consuetudo. n. ita firmat habitū malū ꝙ etiaȝ inducit impossibilitatem ꝯuertēdi qn̄ ꝑfecte est radicata. Et iō dr̄ Jhe. 13. Si pōt mutare ethiops pellē suā ⁊ pardus varietatē suā: ita ⁊ vos benefacere poteritis cū didiceritis male facere. Et istud ipedimentuȝ remouet in preterito di. Que erat. Nondū. n. erat in ea vitiū inueteratum: sicut in illis quos peccata dimittūt: q: circa quinq̄ginta annos vixit: postq̄ȝ ad xp̄ȝ ꝯuersa fuit. ¶ Tertiū est dissensio interius ꝓuocata: qn̄. s. est pugna inter rōnem ⁊ sensualitatem de q̄ apl'us ait. Q͛ caro concupiscit aduersus spūm: ⁊ c°. Hec inquā sibi inuiceȝ aduersant̄ vt nō quecunq̄ȝ vultis illa faciatis. Galat. 7. Istud impedimentū remouet̄ cuȝ dr̄. In ciuitate iherusaleȝ que dr̄ visio pacis. Qn̄. n. aia est pacata ⁊ rixa passionū est sedata: tūc ē ad pn̄iaȝ idonea: q: passiōes incitāt ad ꝯrias delectatōes ¶ Quarta est extimata inocentia: q: qn̄ aliqs cum sit peccator estimat se falsa opinione innocenteȝ: tunc nō potest ad pn̄iam flecti sicut ifirmus nō vult recipe medicinā qn̄ nō estimat se egrotū: vt pȝ in freneticis ⁊ in fatuis q: sapientem q se reputat: renuit disciplinaȝ. Jhere. 2. Dixisti innocens ⁊ absq̄ȝ peccato ego suȝ: propterea ego inqt dn̄s in iudicio ꝯtendā tecum. q. d. Q͛ talis in iudicio ostendet̄ abhominabilis. Istud ipedimentuȝ aufert̄: cū dr̄. Peccatrix: que. s. nō reputat se incocentem.

¶ Tertia ꝯsid͛o est: ꝙ q̄tuor sunt act⁹ deducentes ad ꝑfectaȝ pn̄iam: q̄ in hac peccatrice ostenduntur. ¶ Prim⁹ est diligens iuestigatio. vn̄ dr̄. Ut cognouit q: iesus accubuit i domo pharisei: Isti⁹ rei notitiā nō habuisset: nisi veꝝ ꝓcessuȝ iuestigasset. Et ꝑ istū modū penitē volētes: sollicite regrant pn̄iaȝ: ꝑ quā possunt citius xp̄i misericordiam inuenire: sicut illi qui sunt de gratia alicuius terreni principis deiecti.

¶ Secundus actus est cōueniens preparatio Nam postquam eum inuenit quem querebat sufficienter se preparauit ad ꝑficiendū q͛ intendebat: ⁊ ideo seq̄t̄. Attulit alabastrū vnguenti. Nihil. n. tantū preparat hominē ad gratiā adipiscendā sicut prepositū firmū bone voluntatis q͛ signat̄ ꝑ alabastruȝ: q: sicut est vas ꝑciosuȝ ⁊ preciosoꝝ cōtentiuū: ita ꝓpositu bonū est vnguentū: in quo deus summe delectat̄. ¶ Tertius est erubescentis occultatio. Postq̄ȝ enim preparatā inuenit facieȝ xp̄i erubuit ꝯsciētia sibi de peccatis: ⁊ iō sicut inuerecūdi non audēt in facieȝ respicere: sed querūt se occultare: et ꝑꝑ hoc dicunt sapientes ꝙ natura intēdens se occultare sanguinē ad faciē mittit cū erubescit. et iō cū hec venisset stetit retro xp̄i vultū ferre nō sustinens. Et per istū modū q vult verā pn̄iaȝ

agere: in ꝯspectu dei cūcta prospicientis debet vehementer erubescere: q2 verecundia est passio quam incurrit appetitus de aliq̃ turpi maxime in ꝯspectu honestoꝝ. Et q2 feditas peccati est turpissima ⁊ facies dei honestissima. Debꝫ peccator dū penitet erubescere vehementer.

¶ Quartus est act⁹ humiliatōis. Postq̃ꝫ. n. erubuit semetip̄m humiliauit. Et iō dicit euāgelista: q̄ se posuit secus pedes domini humiliter se prosternendo. Et ꝑ istū modū qui vult penitere ꝑfecte debet, se ꝓfundissime humiliare: oē autē peccatū ꝓcedit ex superbia: q2 nullus peccat mortaliter nisi ex inobediētia ⁊ cōtumacia diuinorū preceptoꝝ. vnde numeri. 17. Anima q̄ ꝑ sup̄biam peccauerit peribit quando aduersus deum rebellis fuit.

¶ Quarta ꝯclō est: q̄ ꝑfectā pniam sequūtur quatuor ministeria. ¶ Primū est cōfessio pura: et ista significat̃ ꝑ actū ablutionis: cū dicitur Et lachrymis cepit rigare pedes eius: q2 sicut aq̄ munda ingnamēta carnis abluit: ita ꝯfessio pura sordes mētis diluit. Psal. Cōfitebor aduersuꝫ me ⁊c. Et ꝑ fusiōe lachrymaꝝ pctā nō solū remittunt̃: sꝫ ēt elōgātur. Jō seq̃t̃. Verūtn̄ i diluuio aq̄ꝝ mltaꝝ. ¶ Scdꝫ est satisfactio ꝑfecta de pctis iā ꝯfessis. Jsta significat̃ ꝑ actū abstersiōis cuꝫ dr̃. Et capillis suis ter. q2 lꝫ ꝑ actū ꝯfessiōis abluat̃ culpa: nō tn̄ pena alioq̄n frustra iponeret̃ pnia. Sic aūt ꝑ ꝯfessionē abluit̃ clpa: ita ꝑ satisfactionē q̄ fit i pnia dimittit̃ pēa ⁊ abstergit̃. vn̄ puer. 3. Liuor vulneris. i. opa lesiua ⁊ anxia satisfactiōis abstergit maluꝫ. i. penas ad q̄s aīa remanet obligata ꝑsoluendas in alio mūdo duri⁹: si nō vlt i isto mūdo. ¶ Tertiuꝫ ē recōciliatio ꝯsumata post ꝑfectā satisfactionē: ⁊ ista significat̃ ꝑ osculū. Qui. n. recōciliātur: se mutuo osculari solent: vt dr̃. Qn̄ dauid recōciliauit sibi absolō osculat⁹ est eū. Scdo regū. 12. ¶ Quartuꝫ est ꝯsolatio amena: q2 post actū satisfactiōis ē delectatio sincera. Jsta significat̃ ꝑ actū vnctiōis cū dr̃. Et vnguēto vngebat. Hec ē. n. delectabilis: ⁊ illud est de nā cuiuslibet actus ꝟtuosi: vt habeat delectationem post iustitiā: sicut actus malus hēbat tristitiam post delectatiōem: ⁊ iō dat̃ vna regula in sacra scriptura q̄ angelus bonus appens in principio turbat ⁊ i fine q̄etat. Daniel. 2. ⁊ Luce. xj. Malus in p̄n⁰ allicit: ⁊ i fine offendit: sicut in paradiso euā. Et q̄ ꝑfecte reconciliatus cū xp̄o magis delectat̃. Jō dr̃ apoc. 3. Ego sto ad hostiū ⁊ pulso. Si q̄s ⁊c. Jsta aūt delectatiōe allecta fuit hec femina: q̄ tanq̄ꝫ spūalr̄ iebriata: nullaꝫ verecundiā in ꝯspectu oiuꝫ patiebat̃: pniaꝫ suā nō occultādo: sꝫ publicādo i ꝯspectu ꝯuiuātium: ꝯuiuio importuna: beneficio opportuna.

Tertia ꝯsideratio.

Jrca tertiam ꝯsiderationem: que est de pharisei falsa iustitia: cum dr̃. Videns aūt pharise⁹. vbi sūt tres ꝯ⁰es.

¶ Prima ꝯclō ē: q̄ aliq̄n ꝯsidētia vitioꝝ parit arrogātiaꝫ: ƒm illud psal. Prodijt quasi ex adipe. Et iō d̾s aliq̄n permittit cadere aliq̄s in pctm̄ manifestuꝫ: vt ex ꝯsideratiōe sui status resurgētes se humiliēt: vt pꝫ ꝑ Aug. 14. d̾ ciui. dei. Plus. n. placet deo pctōr hūilis q̄ꝫ iustus sup̄bus ⁊ arrogās. Ecce q̄ꝫ dissimilr̄ vox illa. Pr̄ peccaui i celo ⁊ corā te: ⁊ vox pharisei. Nō suꝫ sic ceteri hoies. Nō attēdendo illd̾ Lu. 17 Cuꝫ oia benefeceritis ⁊c. vn̄ phariseus dr̄ diuisus: studēs soluꝫ circa appentiā quā diuidit solū ab existētia ꝑfecte religionis. Cui⁹ iustitia dr̄ esse falsa: q2 eius cordis itentio i suis opibus sistebat in laudibus hominuuı ⁊ non dei.

¶ Scda ꝯclō ē q̄ tales ispiciētes suā ꝑfectionē: quā soluꝫ ostēdunt appenter de se icipiunt p̄sumere ⁊ alios iudicāt vitiosos aplice initentes snie. Spūalis oia iudicat: hec ē pestis pessima ⁊ mortifera: hec fraternā lacerat caritatē: h̄ spūali letitia plenū: ad accidiā adducit. vnde sic iudicās magis sibi p̄cipitiū facit. Pone ḡ te in ꝯsideratiōe tui i nouissimo loco: ⁊ cadere nō valebis. vnde aplus. Nō vult innere q̄ spūalis oia dꝫ iudicare ad dānationeꝫ: cum alibi dicat. Nolite ante tp̄s iudicare. Sꝫ dicit q̄ ista secreta. s. dine sapie iudicia nō pcipit hō carnalis: sꝫ spūali vita p̄dı tus. Melius. n. in q̄libet creatura iudicabit. . discernet oia. i. dinaꝫ potētiaꝫ sapiaꝫ: ⁊ bonitatē in omni creatura: discernēs in omniuꝫ honorificat conditorē. vnde seq̄tur. Ait intra se. s. p̄sumens de sua ꝑfectōe. Hic si esset ꝓpheta: sciret vtiq̄ꝫ que ⁊c. vbi dicit glo. Errāt q̄ se putāt iustos: cuꝫ sint sup̄bi: ⁊ illos eē reos cū iaꝫ peniteāt. Caue ne pcōreꝫ ꝯdēnes sꝫ ꝑsone ꝯpatiēs vitiū displiceat tibi: nihilominus laudās deū: qui non ꝑmisit te illud vitiuꝫ ꝑpetrare. Et forte sine ipso turpissima ducens ad effectum.

¶ Tertia ꝯclō ē: q̄ stultū est iudicare aliquem ƒꝫ ea q̄ foris sunt: cū soli⁹ dei sit cordiū secreta ꝑscrutari. Quia multi sunt ƒꝫ Jsido. d̾ sum. bo. Qui adhuc ƒꝫ humanū iudiciuꝫ cernunt̃ stare: cū iaꝫ i dei oculis ceciderūt. Multi etiam apud

hoies reprobi sunt: ⁊ apud deū electi reputant ⁊ ecōuerso. Nō tñ dico qn multotiēs ꝯuersatio exterior correspōdeat iteriori: ⁊ qꝛ h̄ vel cōtrariū discernē nō valemus: magna est p̄sumptio velle erga ꝑrimū limitare īfluentiam dine bōitatis: sicut d̄ isto phariseo.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartā ꝯsideratiōeꝫ q̄ est de refutatōe ei⁹ ex ꝑpria sn̄ia cū addit. Et respōdēs iesus dixit. occurrūt tres ꝯ^c^es.

¶ Prima cōclusio est: ꝙ dn̄s aliqn̄ temerarie iudicantibus: secreto sui cordis ip̄mit oculte cognitiōeꝫ excessuū suoꝝ: vt sic i se erubescētes a temerarijs iudicijs cessent: vt pꝫ de phariseis adulterā pn̄tantib⁹: qbus scribēdo i terra oiuꝫ maloꝝ suoꝝ notitiā imp̄ssit. vnde dicit ⁊ huic. Symō habeo tibi aliqd dicē. Symō interp̄taꝰ obediēs. Eteniꝫ obia discreta vt i petro. Alia deuota: vt i chananea. Alia imunda: vt i leproso: ⁊ hec. Alia exorta vt in symone cirenense. Huic ergo leproso symōi d̄s loquitur occulte sibi suā defectionem spiritualem reuelando.

¶ Secunda cōclusio est: ꝙ lꝫ oēs ꝑꝑ peccata nr̄a sum⁹ debitores ꝫm iustitiā diuaꝫ pene debite: qꝛ nullū pctm̄ remanebit ipunituꝫ. Sunt tñ duo gnā debitoꝝ. s. maiores ⁊ notorij pctōres q alios scādalizant: ⁊ miores sic̄ occulti pctōres q scādaluꝫ nō fecerunt. Et h̄ est qd̄ dicit. Duo debitores erāt cuidā feneratori. s. pctōr notori⁹ ⁊ occult⁹. Debebāt cuidaꝫ feneratori. s. deo: q iō dr̄ fenerator: qꝛ ꝑ culpa nr̄a exigit penā eternaꝫ: ⁊ ꝑ donis grāꝝ exigit merita bonoꝝ operuꝫ: q libenter mutuū ꝯcedit. Matth. 27. Qui districte debitū exigit. Sꝫ vnus debebat denarios qngētos. Denari⁹ appellaꝰ emēda ꝑ trāsgressiōe: vtrūqꝫ debitū mlt̄iplicaꝰ ꝑ qnqꝫ: qꝛ ꝑ qnqꝫ sensus pctm̄ ꝯmittiꝰ. Sꝫ in p̄ cētenarius numer⁹ poniꝰ: qꝛ ꝑ hec pctā enormia designātur. Sꝫ i sc̄do numero pctā minora itelliguntꝰ. Hos denarios. i. emēdaꝫ nō recipit d̄s nisi fuerint imagine sue gratie impresse eis. Cuius est imago hec ⁊c. Matth. 17.

¶ Tertia ꝯcl̄o est: ꝙ diuina mīa ꝓmptissima est ad idulgendum oībus. Ipse. n. ꝫm Ber. tam liberal̄r ꝯdonat oēm iniuriam: vt iam nec dānet vlciscendo: nec ꝯfundat iproperādo: nec minus diligat in puniēdo benignissima est diuina nā liberal̄r agit: ignoscit plenarie: ita vt ꝑpter fiduciaꝫ peccatoꝝ penitentiū: vbi abundauit delictum faciant grām abundare. vnde dr̄ Johelis ⁊c. Cōuertimini ad dn̄m deuꝫ vestꝝ

qꝛ benignus ⁊ misericors est: ⁊ p̄stabilis super malicia. Et h̄ est qd̄ dicit. Non hn̄tibus illis vnde redderēt. Nō hꝫ peccator vn̄ reddat: qꝛ totū bonuꝫ qd̄ hꝫ ē alienū. Prie cor. 4. Quid habeꝰ qd̄ nō accepisti: ¶ Itē qꝛ totuꝫ alia d̄ cā est debituꝫ. Psal. Quid retribuā domino ⁊c. ¶ Itē qꝛ totū qd̄ pōt soluere est ip̄fectū. Pria cor. 4. Fact⁹ est velut es sonās ⁊c. ¶ Itē qꝛ ꝑ se nō pōt. Joh. 17. Sine me nihil potestis fa: ¶ Item qꝛ vsura. s. pena excrescit in imensuꝫ Psal. Ex vsuris ⁊ iniqtate ⁊c. Iō dic̄. Donauit vtrisqꝫ: sine. n. dono ei⁹ gratuito non fit remissio pcti. Ro. 4. Justificati gratis ꝑ grāꝫ ei⁹ Ipse. n. dat locū pnie. Job. 24. ¶ Itē tp̄s ad recōciliāduꝫ. Apo. 4. ¶ Itē legē ad istruēdū Legē dabit de iniqtatib⁹ i via. ¶ Itē p̄ciū ad redimenduꝫ. ¶ Psalmi. Redemptioneꝫ misit dn̄s populo suo. ¶ Iteꝫ gratiaꝫ ad mūduꝫ. Ezechi. 36. Effundam super vos aquam ⁊c. ¶ Item ꝑseuerātiam ad sananduꝫ.

¶ Quarta ꝯcl̄o ē vidē an qs teneaꝰ plus diligere ex commisso. s. dono gratuito vel dimisso peccato. Dicēduꝫ videꝰ: ꝙ qꝛ dimissio ē absolutio a reatu pene. Cōmissio aūt est aliquē ꝑdona gratuita facere dignuꝫ vita eterna. Posset auteꝫ alicui dimitti pctm̄ ⁊ absolui a reatu pene absqꝫ eo ꝙ dignus esset vita eterna: qꝛ posset sine donis gratuitis manere in puris nāl̄ibus: Et ex hoc videꝰ ꝙ ꝯmissio donoꝝ sit maius bonuꝫ: q̄ꝫ dimissio peccatoꝝ. Unde ꝯcluditur ꝙ aliqs magis teneꝰ diligere ex ꝯmisso q̄ꝫ ex dimisso. Un̄ beata virgo plus dilexit q̄ꝫ magdalena. Cū tñ sibi pctā nō sint dimissa: sꝫ mlt̄a dona ꝯmissa. vn̄ dicit. Estimo cui plus donauit. Quia ꝫm Greg. Cuꝫ crescunt dona: etiam ⁊ rationes donoꝝ crescunt. Dicenduꝫ igitur ꝙ innocens plus dꝫ diligere ex ꝯmisso: sed penitētes ex dimisso. Unde xp̄s hoc probat applicando parabolam. Ubi phariseus qui ex commisso plus recepit eius ingratitudinem reprehendit: sed peccatrix minus recepit ex dimissis tamen gratias egit ꝑ dilectionē. vnde addidit. Et conuersus ad mulierem: dixit symoni. Ex quo intraui in domū tuā. s. ꝑ grāꝫ disponēteꝫ. Aquam: scilicet ꝯtritionis. Mihi non dedisti pedibus meis. i. affectionib⁹. Hec aūt lachrymarum aqua est ꝑciosior: qꝛ aqua viua est. de qua Johis. 4. Fiet in eo fons aque viue sa. ⁊c. Hec aūt rigauit pe. me. deuota ꝯfessione: sed capillis tergebat: ꝑfecta satisfactione. Osculuꝫ pacis ⁊ trāqllitatis in corde tuo nō dedisti mihi

Hec autem non cessauit osculari pedes meos spūali reconciliatōe. Oleo caput meum: nō vnxisti elemosinaꝝ largitione. Hec aūt vnxit pedes meos .i. paupes eis ꝯpatiendo: ⁊ effectu: ⁊ affectu. Et ideo ꝑꝑ hec facta remittūt ei pctā multa: q2 q̄to plus peccauit: tanto plus ei xp̄s dimisit: ⁊ tanto plus ipsa xp̄m dilexit etiā operum exhibitiōe. vnde glo. Ardor caritatis in rubiginem pctōꝝ expulsit. Et addit. Cui minus dimittitur: minus diligit. Dicendum ꝙ istud vt frequētius veꝝ est: q2 illi qui surgunt de maximis pctis: postea cōparato habitu opposito: feruētiores fiunt in dina dilectione: q̄z illi q de paruis ⁊ mediocribus surgunt. Non tamen opꝫ illud necessario semꝑ esse verum. Qualiter h̾ sit intelligendum: dictū est supra. vnde etiā ei non solum pctā dimisit: sed ei vitā eternā donauit. Et iō dicit. Fides tua te saluā fecit: vade i pace. Glo. In via pacis abirep̄cipit: vt a veritatis trinitate i via scādali nō labat.

¶ Septima ꝯclo est: ꝙ lꝫ multi conuescebantur cum xp̄o fiducialr̄ fide adherētes ei: tamen mirabant de hijs: que oꝑabatur: tanq̄z deus forte talis admiratio fuit reuerentie: nō dubietatis causata nihilominus ex hoc: q2 inconsueta: ⁊ rara: ⁊ suꝑ humanam facultatē. Et potest adduci talis ratio. Nam quotiēscunq̄z transcēdentum notitia in memoriā venerit: totiēs renouat in mente miraculuꝫ. Cum igitur opera xp̄i: puta mortuos suscitare: infirmos curare: ⁊ pctā dimittere: sint transcendētia nostram facultateꝫ: ⁊ ostēdentia dinam bonitatem: potius vertebat eos in admiratione. vnde dicit. Et ceperunt q simil discūbebant dicere. Quis est h̾ ⁊c. q. di. Oportet ꝙ sit d̾s humanat⁹: q2 solus deus pōt peccata dimittere. Cuius remissiōis nos ꝑticipes faciat ih̄s xp̄s. Amen.

¶ Feria .6ª. ante festū palmaꝝ. Sermo .77.

Collegerunt

c

pontifices ⁊ pharisei ꝯsiliū. Iohis .2°. Scd̄m qd̄ dicit Ber. vtrūq̄z nob necessarium erat: mors xp̄i .s. ⁊ vite recordatio. Naꝫ vita xp̄i viuēdi mihi regl̄a extitit: mors aūt a morte redēptio. Nam vita instruxit vitā istam: ⁊ morte mortē istam destruxit. Vita qdem laboriosa: sꝫ mors preciosa. Sꝫ q2 mors xp̄i ꝓdesse non pōt negter viuēti nec eius vita damnabilr̄ morienti: ideo viuendo viuere docuit: ⁊ mortē moriendo securam reddidit: qm̄ qdem resurrecturus occubuit: ⁊ spem fecit morientibus resurgēdi. Sꝫ q2 q̄uo vita xp̄i nobis vite ⁊ discipline documentū ⁊ speculum extitit: supra multipliciter ostensum sit ad eius mortē ꝯgruitatem ꝓcedamus. In quam pharisei ⁊ p̄ncipes machinati sunt nutu tamen dei ac diuina p̄ordinatione: vt dicatur. Collegerūt ⁊c. vbi occurrunt .4. ꝯsideratōes.

Prima ꝯsideratio.

Irca primam ꝯsiderationeꝫ: que est de machinantiū iudeoꝝ ꝯspiratione

c

in morteꝫ xp̄i: cum dicit. Collegerūt vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est: ꝙ mors xp̄i ab eterno in mente dina fuerat p̄uisa ꝓpter nostraꝫ salutē. Deus .n. nouit de malo maximū bonum elicere. vnde lꝫ mors simplr̄ fuerit mala: tamen erat ordinata ad nostram saluteꝫ. vnde Ber. Mors itaq̄z xp̄i mors est mee mortis: quia ille mortuus est: vt ego viuerem.

¶ Scd̄a ꝯ° est: ꝙ lꝫ ꝓuisum fuerit ab eterno xp̄ꝫ tali morte mori: tn̄ iudei machinātes i mortem xp̄i peccauerūt. Ratio est hec: q2 oē pctm̄ qd̄ fit ex libera electōe ⁊ ꝑuersa intentōe: maximum est. Hec aūt ꝑsecutio erat huiusmōi. Ergo ⁊c. vn̄ cum d̄r. Collegerūt: pꝫ ꝯsilium eoꝝ fuisse ex deliberatōe. Sꝫ q2 erat aduersus ih̄ꝫ pꝫ fuisse ex ꝑuersa intentiōe. vn̄ augu. Plus ꝑditi hoies cogitant q̄uo nocerēt: vt se ꝑderēt q̄z q̄uo sibi ꝯsulerent: ne ꝑirent. Istd̄ .n. pꝫ sapie. 2. vbi d̄r. Circūueniamus viꝝ iustū: qm̄ ꝯrius ē oꝑib⁹ nr̄is .s. carnalib⁹. vn̄ glo. Qui de futura vita nō cogitant: speꝫ future vite sue volūtati p̄ferri dolēt. vn̄ ei mortē machinant. di. Morte turpissima ꝯdēnem⁹ euꝫ .s. crucis.

¶ Tertia ꝯ° est .s. ꝙ timor mundanus fuit cā ꝑsecutōis xp̄i in iudeis: q2 fecit eos recedere a via iustitie ⁊ veritatis. Amor .n. mundanus ꝓprie dicitur: quo aliqs mundo innititur: tanquaꝫ fini: ⁊ sic est amor mūdan⁹ semꝑ malus: a quo timor mundanus semꝑ nascitur. Illud enim homo timet amittere qd̄ amat. Et ideo timor mundanus: dicit malus: q2 ab amore mūdano tanq̄z a mala radice procedit: quando .s. homo: ꝑꝑ mala que timet recedit a deo. Isto timore vt ait aug. Petrus negauit xp̄m. Unde q̄uis naturale sit ꝙ homo fugiat ꝓprij corporis detrimentum: vel etiam damna tēporalium rerum: non trmen propter ista debꝫ rece

dere a iustitia: quod est contra rationem naturalem. vnde dicitur. 3º. ethicoꝝ. Q̄ꝺ quedam sunt peccatoꝝ opera: ad que nec timore dꝫ aliquis cogi: ⁊ hoc est qꝺ dicitur. Quid faciem⁹ quia hic homo multa signa facit? Quod exponitur ꝭꝫ Criso. sic. Hic homo multa signa facit: ex quibus si dimittiur adunabit sibi multā gētem: ⁊ sic suscitabit tyrānidem in nos: quasi velle surgere contra rempublicam: ⁊ sic destruent ciuitatez ⁊ templum. Nam eius doctrina est contra templum ⁊ paternas leges. Origenes enim dicit: ꝙ hoc dictum fuit presagiuꝫ futurorum. Licet enim hoc non intenderent. Loco enim gentium romani ponuntur q nūc locum occupant iudeorum per causam eorum salus gentibus euenit.

Secunda ꝯsideratio.

c Jrca secundam considerationē: que est de determinatione mortis in vtilitatem nostram cum dr̄. Vnus autez ex ipsis ⁊c. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ Cayphas donando consilium in mortem xp̄i: dicit. Expedit ⁊c. Si protulit verba hec vt homo peruersus: ex mala intentione ⁊ ad maluꝫ finem sic peccauit: sed si soluꝫ fuit anunciator ꝓphetie ⁊ instrumētum spiritus sancti: vt sic non peccauit. vnde Criso⁹. Gratia spiritus sancti solum vsa ore Cayphe. Cor aūt contaminatum non tetigit. vnde dicitur. Vnus autez ex ipsis Cayphas nomine: cuꝫ esset pontifex ⁊c. s. ex pontificatu habens potestatem dixit. Uos nescitis: quasi dicens arguendo per bonuꝫ priuatum est destruendum: inquantum preiudicat bono communi: bonuꝫ xp̄i est huiusmodi. Ergo ⁊c. quasi dicens. Plus. n. expedit hunc seductorem mori: ꝙ̄ totuꝫ ppl'm seduci. Et ideo auferte cū qꝛ timeo ꝙ modicus error in p̄n° magn⁹ erit in fine. s. quando tota gens erit seducta.

¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ mors xp̄i maxime expediebat humano generi ꝑꝑ magnitudineꝫ debiti mortis: qꝺ sine eo nō poterat solui. Cuius etiā efficacia oibus sufficiebat. De quo Ansel. pulchre loquēs ait. Mirabilius deus restaurauit humanā nāꝫ: ꝙ̄ istaurauit. Sꝫ hō anteꝙ̄ eēt nō peccauit: vt fieri nō deberet. Postꝙ̄ vero factus ē: peccando meruit: vt qꝺ ⁊ ad quod factus erat: ꝑdēt. ꝙ̄uis non ꝑdiderit qꝺ factus erat: vt eēt qui puniret: aut cui dn̄s misereretur. Tanto ergo mirabilius ꝺs illum restaurauit: ꝙ̄to hoc de homine peccatore ꝯtra meritū: illud non de peccatore nec ꝯtra meritum fecit. Oportet vtique illa redemptio quam christus fecit per mortem nō coactus: sed ex propria voluntate: que necessitari non potest: vt prodesset omnibus tam tunc presentibus ꝙ̄ futuris. vnde glo. suꝑ illud Ysai. 23. Dominus posuit in eo omnium iniquitatum nostrum: dicit penaꝫ oium iniquitatum ⁊ peccatorum nostrorum: quā sustinere neqmus: sustinuit homo ꝺs. Intelligēdum ꝙ huiusmodi expediētie q̄tuor erāt motiua. ¶ Primū qꝛ nullus ꝺbite ⁊ iuste redimit̄ ꝺ iniuria facta: nisi ꝺtur tantū: inquantū dominās dānificauit. Offensa dei erat ifinita qꝛ eius dignitas ifinita: sꝫ ifinitū debitū soluere ē soli⁹ ꝺi: ⁊ nō puri hois. Ergo. ⁊c. ¶ Secūduꝫ ē p̄ciū quo qs redimit̄: dꝫ eē tm̄ in bono ꝙ̄tum ē in malo: peccatum a quo redimitur. alioquin nō esset equalis ꝯmutatio. Peccatū ade futurum erat magis in malum: ꝙ̄ aliqua creatura in bono: quod probat Anselmus eo quod nullus debet magis vitare anichilationem vniuersi: ꝙ̄ lapsum peccati mortalis.

¶ Tertiū ē ꝙ nullus potest alicui satisfacere, ꝑ alio: pro eo ꝙ ipsemet dꝫ. Omnis autē creatura debet deo quicqd habet. Ig̊ pro alio satisfacere non pōt. ¶ Quartum est ꝙ p̄cium quo quis redimitur: iuste debet habere equalitatem valoris cum redempto. Nulla autem creatura equiualet toti nature humane. Et ideo omnes homines nō possunt redimi. Quibusuis. s. pater: ⁊ spiritus sanctus dixerunt: quod filius daret seipsum pro precio redemptionis humane nature. vnde dicit. Expedit vt vnus moriatur pro populo: vt non tota gens pereat ⁊c. Vbi glo. dicit: qꝺ ꝭꝫ intentioneꝫ spūs sancti ⁊ non cayphe infertur hoc ad passionē xp̄i.

¶ Tertia concl'o est: ꝙ deus dono ꝓphetie dignitatem pontificatus in cayphan honorauit: licet eam non acceptauit. vbi Orige. Hic docemur quod aliqua per nos dicimus nulla inducente virtute ad proferendum. Quedā vero dicimus suadente nobis: q̄dā virtute ꝙ̄uis nō accipiamus: intentionem auctoris. vt patet in caypha: quia eniꝫ erat pontifex prophetauit vnde dicitur. Hoc aūt a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit quia iesus moriturus erat pro gente. vn̄ Cris. Uide quanta est virtus spiritus sancti: : amantem enim mala: ⁊ voluit verba prophetie proferre. Uide etiam quanta sit virtus pontificial' potestatis: pontifex enim effect⁹: ⁊ si indign⁹

tamē prophetauit nesciēs quid diceret: in quo docemur quod multa bona deus fecit per malos sacerdotes. Et additur. Et non tantum pro gente: sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret &c. vnde augu. Nouerat euangelista eē alias oues pter oues domus israel: quas opz aducere.

Tertia consideratio.

c Circa tertiam considerationem: que est de executione determinationis mortis christi: cum dicitur. Ab illo ergo die &c. vbi occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod mors xpi in veteri testamento fuit prenunciata testimonio quatuor prophetarum. ¶ Primus fuit ysaias. Ysa. 73. Sicut ouis ad occisionē ductus est &c. ¶ Secundus fuit iheremias. Ihere. 14. Quare dñs quasi colonus in terra &c. ¶ Tertius ezechie. 47°. Qui vidit aquam egredientem de templo. i. de christo: et omnis anima ad quam ptinebat salua facta est. ¶ Quartus est ozias. Ozee tertio. vbi dicitur. O mors ero mors tua &c.

¶ Secūda conclusio est: quod intentio mortis christi a iudeis triplicem habuit progressum. ¶ Primus erat per malas cogitationes ortas a puersa voluntate: quibus diabolo persuadente machinabantur in mortem xpi. vnde dicit glo. super illud Matth. 17. De corde enim exeunt cogitationes. Male cogitatões. n. a diabolo imittuntur: sed ex propria voluntate nascuntur. Diabolus. n. intentor est non auctor: quia nec interiora nisi per habitum et gestum nouit. vnde dicitur. Ab illo ergo die. i. post determinationem mortis: beatissime trinitatis et post prenunciationem, pphetarum. Cogitauerunt vt interficerent eum. i. primo aggressi sunt cogitationibus premeditando tempus et locum et modū et opportunitatem mortis inferende. vnde dicit Iher. Venite cogitemus contra iustum &c. ¶ Secūdus progressus fuit per linguā eius blasphemando et falsum testimoniū adducendo: quo ipse erat accusatus: et conuitiatus. vnde conqueritur in psal. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa. vnde dicit Ihere. Venite percutiamus eum lingua ¶ Tertius progressus fuit virgis et verberibus et plagis: quia pillatus apphendit xpm et flagellauit eum. Iuxta illud ppheticum. Corpus meū dedi percutientibus.

¶ Tertia conclusio est: quod mors xpi fuit quatuor rebus cōparata. ¶ Primo precio: quia ibi fuit xps expositus, pro precio nostre redēptionis. ¶ Secundo fuit cooperta vindicte: quia ibi fuit iracūdia dei placata. ¶ Tertio satisfactioni: iuxta illud veteris testamenti in psona dei patris. Nunquid dabo primogenitū pro scelere meo. ¶ Quarto fuit comparata iudicio: quia princeps mūdi huius expulsus fuit: quia iniuste voluit xpm possidē.

Quarta consideratio.

c Circa quartam considerationem: que est de xpi exemplari declinatione: cum dicitur: Iesus autē iam in palam &c. Vbi nota secundum augu. quod causa huius declinationis fuit nō impotētie: sed vt daret exemplū discipulis: non scilicet esse peccatū subtrahere se ab oculis persequentiū: et furorem sceleratorum latendo potius deuitare: quam se offerendo magis accedere. ¶ Secūda causa secundum Origenē est vt ostenderet sicut bonestum est gratia veritatis subire mortem: ita nō est minus honestum: nō inducere se tēptationi propter experientiam virtutis: tum etiā quia ignoratur rei euētus: et exitus. ¶ Tertia cā est quia in subtrahēdo se aufertur cā mali ne male agant. Sequitur. Et abijt in regionem iuxta des. Quod xps recedebat a iudeis fuit figura quod erat accessurus ad gētes: de quo accessu dicit apostolus Multe filie deserte magis quam eius que habet virum.

¶ Sabbato in vigilia palmarum. Sermo. 78.

Cogitauerūt

c autem principes sacerdotum. Iohis. 12°. Secūdum quod dicit Ber. Homo peccando vitā amisit et mortem iuenit: quia et deus ita predixerat et iustum, perfecto erat vt si peccaret homo moreretur. Sicut quidem anime deus est ipsa corporis. Nō potuit diuidi aia a deo nisi peccando: nec corpus ab ipsa nisi moriendo: nihil profecto congruētius quam vt mors operata sit mortem spiritualis corporalem. Culpabilis: penalē. Voluntaria: necessariā. Cum hac gemina morte hō dānatus fuisset: vtraque deus et hō vita sua corporali et voluntaria benigne et potēter occurrit vtrūque dānando vt sicut vna i nobis in culpe meritū et altera in pene debitū reputaretur. Sic corporaliter patiens soluit pene debitū et volūtarie moriēs: nobis vitā et iustitiā, promeretur. vnde patet mortis meritum eē peccatū: et peccati debitū mors: xpo remittēte peccatū: et moriente, pro peccatoribus: profecto nullū est iam meritū: et solutū est debitum: vt patet in presenti euāgelio. vbi occurrūt octo considerationes.

Prima ꝯsideratio.

c Jrca primaȝ ꝯsiderationem: que est de spūalis vite ꝑ mortē xp̄i resuscitatione cum dicitur. Cogitauerunt: sūt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est: ꝙ quantūcunqȝ aliqs sit magnus peccator: nō dȝ desperare etiam de maxima grā acqrenda: cuȝ habeat possibilitatē ad gradū quēcunqȝ grē possibileȝ ipsi creature Naȝ lȝ peccatum iclinet ad oppositū: ⁊ q̄ṫum etiā maius est magis iclinat: tñ capacitateȝ grā non aufert: cū ipsa sit homini nālis etiā cū grā q̄ etiā cum quocunqȝ gradu grē fit a distributione diuina. Jdeo nulla est dispositio necessitatis: ad quēcunqȝ gradū grē ex parte hoīs. Cōgruuȝ tñ est: vt inequalr̄ ds̄ ꝯferat gratiā ineqliter se disponentibus. vnde istud intelligitur i lazaro quatriduano: q signat maximū peccatorem: qui spūaliter mortuus erat: ꝑ peccatū quadrifarie. s. ꝑ consensuȝ: per opis impletionem ꝑ delectationem: ⁊ ꝯsuetudineȝ: Js tñ a morte spūali ꝑ grāȝ merito passionis excitatur.

¶ Scd̄a ꝯcl'o est: ꝙ ds̄ conuersos frequenter permittit sustinere isultus tēptationuȝ: vt i virtutibus exerceaṫ. vnde Jsido. de sum. bo. Tūc grauari magis se qsqȝ impulsu vitioꝝ agnoscit dum ad cognitionē dei accesserit. Nā vitia añ ꝯuersionē paceȝ cū homine hñt: quādo autē expelluntur: tunc acriori virtute ꝯsurgētes: fiūt inimica ꝯuerso: q̄ peccatori antea blandiebanṫ ꝑ it tñ talis afflictus nō ad dānationeȝ: sȝ ad ꝓbationeȝ. vñ seqtur. Utile est seruo dei post cōuersioneȝ tēptari: quatenus a torpore negligētie solicitantibus vitijs ad virtutes: animā per exercitium prepararet vitioꝝ. vñ dicitur. Cogitauerunt ꝓncipes sacerdotuȝ: vt lazaꝝ interficerent. Principes auteȝ cogitationes sapie secularis: que ꝯsideratione nobilitatis generis dicuntur ꝓncipes: ⁊ ꝯsideratione dignitatis sacerdotes dicuntur. Et ꝯsideratiōe sagacitatis: dicuntur scribe: ⁊ consideratione vite singularitatis: dicuntur pharisei. Hc dicūtur tēptatio nes: quia eleuantes cor iusti in superbiam trahere nituntur in recidiuum.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ perfectio vite post conuersionem efficax est: alijs etiā ad exēplum conuersionis. Nam talis mutatio dicitur dextre excelsi. Cuius est motu proprio voluntateȝ facere. Hec enim taliter in nomine ꝯuersioneȝ operatur: vt etiaȝ simul cuȝ hoc moueat voluntateȝ ad donum grē acceptandum. Uñ. Ro. 4. Jpse enim est: qui iustificat impium ⁊c. vnde dicitur. Multi ꝓpter illum abibant ⁊ crediderunt in ihm. Quid per iudeos intelligiṫ: nisi eos: q exēplo ꝯuersi: spūali circuncisione auferentes: ꝓputium carnis ꝯcupiscentie cultro cōfessionis exercitāt se in laude diuina? Hij aūt abeuntes a ꝯsortio iudeoꝝ. i. demonum. Demones. n. credunt: ⁊ ꝯtremiscunt. Jacobi. 2. Crediderunt in ihm: ei ꝑ fidem: spem ⁊ caritatem inherendo. vñ f͂m Ysa. lex dei quotidie ad aures nostras pulsat: ⁊ factoꝝ documenta bonoꝝ cordis nostri affectum ꝓuocant. Et si prauoꝝ sepe secuti sumus exempla: cur nō imitamur sanctoꝝ digna ⁊ deo placita facta?

Scd̄a ꝯsideratio.

c Jrca scd̄am ꝯsiderationem: q̄ est de ꝯuersoꝝ debiti obseqj exhibitōe: cuȝ dicitur. Jn crastino auteȝ. occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o est: ꝙ ad verā ꝯuersioneȝ nō sufficit mala relinquere: sȝ opȝ etiā se exercere in opibus virtuosis. vñ Grego. in ome. dicit ꝙ minus est malum nō agere: q̄ȝ nisi qsqȝ etiā ⁊c. Et hoc intelligitur cū diciṫ. Turba multa . s. iudeoꝝ: q iaȝ penitentiā spiritualis ꝯuersionis abstulerunt penitentiaȝ carnalis ꝯcupiscentie: que cuȝ audisset aure cordis: ꝑ inspirationes secretas uocationem ꝑ scripturas ⁊ predicationes. s. ꝙ venit iesus. i. gratia salutis nobis venerit per passioneȝ eiꝰ: iherosolymaȝ. i. vt nos transferret in supernā pacem vite eterne acceperunt ⁊c.

¶ Secunda ꝯcl'o est. ꝙ talis conuersio debet esse festina cōtra illos q dicunt vsqȝ in senectā ⁊ senium. vnde licet aliqñ tales deus diutius expectet tñ in fine eos acrius punit. Jn mora est eniȝ ꝑiculum. Eccl'. 7. Ne tardes conuerti ad dominuȝ ⁊ ne differras de die in diē: subito enim veniet ira eius ⁊ in tempore vindicte dispdet. Et hoc ē ꝙ diciṫ: in chrastino aūt. q. d. ꝙ tale exercitiuȝ nō est ꝓcrastinādū: sed statim post conuersionem in crastino. i. fine differentia est incipiendum ⁊ perficiendum.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ post conuersioneȝ exercitatio debet fieri maxime in tribus. ¶ Primo in imitatione bonoꝝ opeꝝ in alijs. Nā virtutes nō sunt nobis a natura: sed ab alioꝝ exemplis acqruntṫ. vñ Jsid. diċ ad correctionē moꝝ multū valēt exēpla bonoꝝ. Mētes. n. icboantium non queunt proficere ad bene viuendum nisi perfectorum informenṫ exemplis. vñ dicit

Acceperunt ramos palmarū. vnde ramos de arboribus decerpunt: q sibi in bonis opibus viros spūales ad imitandū pponunt: q accipi untur p arbores: q̄ surgentes de terra: erigunt se sursum ad celum. Quidaʒ sunt vt palma: ⁊ de ista decerpendus est ramus pnie. Psalmi. Justus vt palma florebit. i. victores: qui ideʒ sunt vt iusti. Quidā sunt vt oliua: ⁊ de ista decerpēdus est ramus mie. Psal. Ego sicut oliua. Quidā sunt sicut cedri: q̄ est arbor imputribilis. Ab ista decerpendus est ramus virginitatis. vnde eccli. 4. Quasi cedrus exaltata suʒ

Scdo in propriorum operum puipensione. Hoc. n. facit vere humilis: qui ex humilitate non reputat opa sua bona. Luce. 17. Cuʒ oia feceritis: q̄ precepta sunt vobis ⁊c. Glo. respectu dei: q bonorum nostrorum non indiget: non respectu sui vel proximi. Glo. Si vero homo ab hoie seruo nō vniforme: sed multiplex ministeriuʒ exigit: quāto magis vos nō vnius tm̄ opis vsu vos exercere debetis: sed semp nouis studiis augere hora. vnde tanto magis debem⁹ nos humiliare: cum de illis multa omiserim⁹ Debemus igit̄ nunq̄ cessare a bono opere: ⁊ tamen totum meritum nostrum insufficiēs respectu mercedis eterne reputare verum est de cōdigno: non de ↄgruo. Non sunt ↄdigne passiones ⁊c. vnde dicit. Processerunt. s. cum meritis. Obuiaʒ ei. s. diue bonitati ascribendo.

Tertio in diuine laudis gratiarum actione: q̄ maxime debet̄ illi: qui gratis beneficiuʒ ↄtulit: ad qd̄ non tenebat̄. Jn deo aūt pncipalr̄ inuenitur causa debiti: cum sit pncipium oīum bonorum nostrorum. vnde regritur q̄ ille q suscipit beneficium: obliget̄ ad gratiarum actiones. Cū ergo a deo simus beneficiati: simus sibi grati voce laudis. Hoc. n. est sibi maxime gratum. Psal. Sacrificium laudis honorificabit me. vnde isti aduertentes multitudinē culpe sue ⁊ miserationis dei: deuotiōe magna q̄ est amor interior aie: clamabant magna voce de sua miseria dolentes: de sua suauitate gaudentes: ⁊ gratias agētes. d. O sanna benedict⁹ q venit in noie domini: rex israel. Ubi pmo posuit suffragium: q: osanna idem est qd̄ salua obsecro. Jsaie. 33. Ipse veniet ⁊ saluabit nos.

Scdo reducit debitum obsequium. Quilibet enim tenetur benedicere ⁊ laudare deum. Psal. Jn omni loco dominationis eius ⁊c.

Scdo in omni tpe pp̄ter ↄtinuam influentiaʒ pietatis. Tho. 4. Omni tpe benedic deū.

Tertio omnibus modis, pp̄ter influentiam infinitam bonitatis. Tho. 13. Benedicite dominum omnes electi eius. Et dicit. Jn nomine domini. i. patris: in cuius gl'iaʒ oia ordinabat. Dicunt etiam rex israel: q: ſm Aug. xp̄s dicitur rex ab effectu: eo q̄ mentem regat: vel eo q̄ ad regnum celorum pducat.

Tertia ↄsideratio.

Circa tertiam ↄsiderationem: q̄ est de gratie p̄uenientis dispositiōe: quod inducit humane nature subiugatio: cum dicitur. Et inuenit ih̄s asinuʒ. vbi occurrunt tres conclusiones.

Prima ↄclo est: q̄ lʒ gratia dei oībus sine acceptatione psonarum presto sit: cum sit donum dei supnaturale a solo deo vere collatum: requirit tamen dispōnem debitā in recipiente. Naʒ sicut videmus in agente nāl: q̄ agens naturale non pōt inducere formā: nisi materia sit preparata. Et ideo alteratio p̄cedit introductionē forme substantialis: vt contraria dispositiōes amoueantur: ⁊ conueniētes introducantur.

Sic etiam est in spūalibus: q̄ ab agente pmo ⁊ principali. s. deo nō introducitur forma gratie in aiam tanq̄ in suuʒ pfectibile: nisi anima disposita ⁊ p̄parata sit. Hoc intelligit̄ cum dicitur. Jesus. i. gratia salutaris. Jnuenit asellū. Per asinum intelligitur humana natura obtusa sensu: que impedit̄ ad recipiendū gratiam pp̄ter indispositionē: habilis tamen ad dispositionem. Jpsa. n. humana natura lʒ lapsa fuerit: non tamen inueterata ⁊ obstinata. ⁊ pconsequens in ea remāsit aliqua aptitudo ad susceptioneʒ grē: ⁊ nō in anglo cū fuerit obstinat⁹.

Nota tamen q̄ aliqd̄ est habile ad gratiam dupliciter. Uel p potentiam dei absolutam: ⁊ sic vtraq̄ ad gratiaʒ fuit habilis vel repabilis Uel per potentiam dei ordinatam: ⁊ sic humana natura solum est habilis. Si loquamur de potentia reparabili. Hoc etiam dupliciter: vl' de potentia actiua: vel de potentia passiua. Et hoc dupliciter. Primo modo vt est aptitudo nuda obedientialis: sic vtraq̄ fuit reparabilis. Alio modo vt est aptitudo disposita: sic humana natura erat habilis: quia sola penitētie susceptibilis.

Scda ↄclo est: q̄ gratia dei inueniēs in nobis habilitateʒ: ↄfert nobis dispōnem: causando in nobis alias virtutes: qbus adipiscimur dei acceptationem. Ratio est hec: q: nullus ē deo acceptus ⁊ gratiosus: nisi sit promptus

ad singula opera virtutū: quam p̄rōptitudinē habet per virtutes q̄bus exitur in actus virtuosos. Sicut etiā aīa nō est p̄ncipium opū naturalium: nisi p̄ organa in corpore determinata. Sic gratia gratum faciens ceteras virtutes includit: quibus fit acceptabilis deo. Et hoc est quod dicit: q̄ ih̄s: idest gratia sedit sup̄ eum: in anima causando virtutes integrantes gratuositatem deo acceptabilem.

¶ Tertia ꝯclo est: q̄ sex sunt virtutes nos disponentes nobis collate per gratiam. ¶ Prima est lumen fidei: qua mens illustratur veritate eoꝝ: que ad salutē requirunt. vnde Augu. dicit. Fides est omnium bonoꝝ fundamentū humane salutis initium: sine hac nemo pōt ad filioꝝ dei numeꝝ pertinere. vnde licet intellectꝰ noster sufficiēter intelligat ea: que sunt sub sua facultate: indiget tamē lumine fidei: in hijs q̄ excedunt naturalem cognitionez. Et hoc lumen dicit lumen gratie: inq̄ȝtum est nature superadditū. vnde dicit. Sicut scriptū est. Quasi dicens q̄ omnia que sunt necessaria ad salutez: scripta sunt in hijs q̄ fidei sunt fulcimentū.

¶ Scd̃a est fiducia de deo: q̄ excludit timorē. Nam ipsa est spes roborata ex alia firma opinione. Et ideo excludit timorē. Psal. Fiducialiter agā in eo ꝛc. vnde nota q̄ fiducia aliquādo ꝯcipitur ex hoc q̄ aliq̄s credit alicuius auxilium ꝓmittentis. Sed q̄ꝛ fides dicitur etiam opinio vehemens: ꝯtingit aliquem vehementem opinari: nō solum ex dicto alterius: sed ex facto ꝯsiderato alicuius amicitie: puta cum aliquis ꝯsiderat alium amicum suum esse potentez: fiduciam h̄ȝ iuuari ab eo: ꝛ sic timor cassat. vnde dicitur. Noli timere. vbi Augꝰ. Noli timere cuȝ patitur ille: q̄ꝛ eius sanguis ꝓ te funditur: per quem tuum delictum deletur: ꝛ vita redimitur. ¶ Tertia est dilectio dei: qua adoptamur in filios dei. Ad Ro. 8. Non accepistis spūm s̄uitutis: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei. Ratio est. Nam ꝓpriuȝ est filioꝝ adimplere preceptum patris. sed caritas facit adimplere p̄cepta dei. Ideo causat in nobis adoptionez filiorum dei. vnde p̄ma ad Thimo. p̄mo. Caritas est finis p̄cepti de corde puro: ꝛ conscientia bona: ꝛ fide non ficta. Glo. Caritas est finis ꝯsumationis: non consumptionis. Plenitudo. n. legis est dilectio. vnde aīa in caritate radicata: dicitur filia syon q̄d interp̄tatur specula. Nam aīa exn̄s in alto p̄fectionis: sollicite speculatur: ꝯsiderando ea: que beneplacita sunt dilecto. vbi Augu. in li. de ꝯceptione ꝛ gratia. Cuȝ dixisset q̄ sine gratia nullum bonum hoīes faciunt: subdit. Non solum vt ministrante ipsa q̄d faciendūȝ sit sciāt verum etiaȝ vt p̄stante ipsa faciant cum dilectione q̄d sciūt. Et sic p̄ȝ quomō causat gratia caritatem. ¶ Quarta est vera obia. Ipsa. n. est s̄m Greg. sola virtus: que alias virtutes mēti inserit: insertasq̄ȝ custodit. Et ideo regit oēs nostras meritorias actiones: inq̄ȝtum. s. ordinantur ad obediendū diuine voluntati: q̄ꝛ s̄m Ber. dirigit gressus nostros: ꝛ sancte ꝯuersionis gratiā ꝓmereretur. Et ideo dicitur rex virtutum. Quod p̄ȝ cum dicitur. Ecce rex tuus venit sedens sup̄ pullum asine: intelligenduȝ q̄ obia h̄ȝ officiū regis. ¶ Primo q̄ꝛ regit eū quē possidet. Greg. Dū alieni voluntati subdimur nos ip̄os superamus. ¶ Secundo q̄ꝛ facit nos acceptatiōe dignos. Ber. Quid vis me facere? Est verbum omni acceptatione dignum. ¶ Tertio q̄ꝛ subdit deuȝ nostre voluntati. Greg. Si obediētes fuerimus p̄positis nostris: obedit d̄s orōibus nostris. ¶ Quarto q̄ꝛ nos efficit reges regni celestis. Mat. 12. Si vis ad vitam ingredi: serua mandata.

¶ Quinto est testimonium ꝯscie: quo q̄s certificatur in mentis ꝯsideratōe de req̄sitis ad salutem. vnde apl̄s videns testimonia xp̄i: qui opatus est salutem nostrā esse credibilia dixit. Scd̃a ad Thimo. p̄mo. Scio cui credidi: ꝛ certus sum ꝛc. De quo Ber. ait sup̄ cantica. Nihil ab hac luce clarius vel g̃liosius h̄ testimonio: cuȝ veritas infulget: ꝛ mens nostra in veritate se videt. Sed qualē? Pudicam: verecundā: pauidā: circunspectā: nihil penitus admittentem: q̄d euacuet g̃liam ꝯscie attestantis: in nullo ꝯsciam sibi faciens. In quo erubescat p̄sentia veritatis. Scd̃m eundem testimoniū ꝯscie veꝝ est. Cum spiritus sanctus testimonium p̄hibet spiritui nostro q̄ peccata ꝯdonat: ꝛ merita donat: ꝛ p̄mia ipse redonat. vnde dicit Testimonium ḡ p̄hibebat turba. q. d. Turba sanctaꝝ affectionum: que erat cum gratia: quādo lazaꝝ. i. pctōrem vocauit. s. ad gratiā cōdonando: testimonium p̄hibebat. s. potētie eius: quādo eum suscitauit a morte: merita donādo Et ꝓpterea venit ei turba obuiā: q̄ꝛ audiebāt eum fecisse h̄ signuȝ. s. mirabile: q̄ꝛ illi peccatori p̄mia redonauit. vnde Aug. Utile est testimonium: q̄d ordinat ad introducendū fidez in cordibus hoīum. ¶ Sexta est zelus iustitie:

quia tales taliter in fide solidati: miracl'is ⁊ exē
plis zelando ꝑ fidem: oēs nituntur subdere fi
dei: ⁊ retrahere a ꝑsecutiōe. vnde dicit. Pha-
risei ergo. s. illi q expectabāt salutem. Dixerūt
adinuicē: admirantes mirabilia dei. Uidetis
quia nihil ꝓficimus ꝑsequendo: q2 ista que vi/
demus: a deo ordinata sunt ad oīum salutem.
Ecce mundus totus post eum abijt. s. a perfi/
dia iudeoꝝ: ⁊ adheret ei. vbi dicit Criso. ꝙ nō
fuit verbum phariseoꝝ inuidentiū: sed magis
credentium: volentium retrahere alios a per/
secutione christi.

Quarta consideratio.

Circa quartaꝫ considerationem que ē
c] de sufficiētia meriti christi mortis ge
neralis applicatōe que innuit legis
nature admissio cuꝫ dicit. Erant aūt gentiles:
vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯcl'o ē: ꝙ passio xp̄i opportunitate
congruitatis nō necessitatis fuerit ad hoc ordi/
nata: vt suos redimeret: oportuit non solū sibi
adherentibus subuenire: sed ēt eos: q ꝑ pctm̄
obierant ꝑ suaꝫ gratiā reuocare: cū per se redi
re nō sufficiāt. Quid miꝝ: si oportuit eū addu
cere: cum qđ longe maius est: oportuit euꝫ hu
meris ꝓprijs reportare? Tunc. n. a deo recedi
tur ꝑ pctm̄: cuꝫ cogitatōes ⁊ affectiones aīe cir
ca res tꝑales ⁊ corruptibiles occupant. Sꝫ qn̄
se subijciunt recte rationis ordinationi se regē/
das: tunc gratia dei adunant: de quo osee pri/
mo. Congregabunt filij israel. i. cogitationes
⁊ affectiones: ⁊ ponent sibi caput vnum. vnde
dicit. Erant autem gentiles qdam q ascende.
Gentiles. n. sunt appetitus carnales qui sol/
licitantur in superfluis tēporalium. Naꝫ in gē
tili sunt duo. s. prepucium ⁊ idolatria. Prepu
cium est caro superflua signans supfluitatem
eoꝝ q̄ corporis sunt: vt victus ⁊ vestitus quo/
rum sollicitudo est prepuciuꝫ cordis. Iher. 4.
Circūcidimini viri iuda ⁊ auferte ꝑpucia cor/
dium vestroꝝ. ¶ Iteꝫ sunt idolatre. Cupidus
est idolatra. Colo. 3. Auaritia est idoloꝝ serui
tus. vnde dicit. Erant gentiles. i. spirituales.
Hij. s. vocati inspiratione ascenderunt affe/
ctu: vt adorarent: sed diuinam clementiam pro
venia. In die festo. Id ē in tēpore gratie: quo
solū: neqꝫ ante: neqꝫ post orationes exaudiun/
tur ⁊ venia condonatur.

¶ Scđa ꝯcl'o est: ꝙ due sunt vie perducentes
in vltimum finem: sed cognitio diuina ⁊ dile-
ctio ꝓcedens a duplici potentia. s. intellectiua:
⁊ volitiua. Probat. n. q2 finis nō attingit nisi
per operationē eius qđ est ad finem: sicut vide
mus in naturalibus ꝙ grauia nō atingunt cen
trum: nisi per motuꝫ deorsuꝫ: sꝫ finis vltimus
rationalis creature est beatitudo. Igit ad hūc
finem nō pertingit hic nisi per operationes: ⁊
maxime per tales operationes que cōgruūt fi/
ni: sicut ē cognitio ⁊ dilectio. Igit iste due vie
Qđ aūt cognitio ꝯgruit fin ipꝫ. Joh. 15. Hec
est vita eterna vt cognoscant ⁊c. Patet etiam
de dilectione ꝑ illud. Joh. 8. Si qs diligit me
Et hoc ē qđ dicit. Hij ergo accesserūt ad phi/
lippuꝫ: qui interpretat os lampadis: id est in/
telligens ꝑdicator diuine sapiētie. Bethsaida:
Id est de domo venatoꝝ: id est apostoloꝝ qui
predicatione fidei venati sunt animas que peri
erunt. Galilee: Id est trāsmigrationis: q2 ani
mas transmigrare fecerunt de culpa ad gratiā
de pena ad gloriam: Et interogauerunt eum
domine volumus ihm videre. Id est saluari.
Sꝫ q2 caritas nō pōt esse sine cognitiōe: eo ꝙ
oportet obiectum ostendi ipsi voluntati ab in/
tellectu. Ideo precedit cognitio vt via necessa
ria ⁊ preuia ad actuꝫ amoris: ⁊ tunc ꝑ vtranqꝫ
viam accedunt ad vltimum finem: et hoc ē ꝙ
post gentiles: id est appetitus carnales. Acce/
dunt ad philippum: id est ad cognitionē suam
infirmitatē: iustitie eqtatem: mīe promptitudi
nem: ⁊ pene acerbitatē cōsiderando. Sed phi
lippus dicit andree. Andreas. n. virilis inter
pretat ⁊ signat dilectionē: que omnes nostras
operationes viriles facit ad merenduꝫ. Et hij
duo. silicet cognitio et dilectio. Dicunt ihesu.
id est introducunt penitentem ad salutem.

¶ Tertia ꝯcl'o est: ꝙ ꝑ passionē xp̄i nobis ve/
nit tempus reconciliationis: in quo ꝓmptissi/
mus est ad recipiendum nos ad suam gratiaꝫ
Naꝫ homine facto inimico dei: disposuit tota
trinitas illum nō admittere ad beatitudinē nisi
per aliqđ obsequm alicui⁹ creature magis dile
cte q̄ꝫ fuerit offensa displicens. Talē aūt perso
nam: non hūit humana natura: q2 tota fuit ini/
mica. Ideo placuit humanā naturaꝫ ad amici
tiam reuocare per obsequm mortis christi. s.
persone magis dilecte. vn̄ apostolus. Cuꝫ ini
mici essemus reconciliati sumus ꝑ morteꝫ filij
eius. vn̄ dicit. Jhesus aūt respōdit. vbi Aug.
hic predicit futuram conuersionē gentium: q2
isti desiderabant eū videre. Et iō iam ꝓmittit
adesse horā sue glorificationis: que facta in ce/
lis quia gentes fuerāt crediture: et ideo dicit

Uenit hora vt clarificetur hic filius hominis scilicet in passione: resuerectione: ⁊ ascensione quasi dicat. Gentiles petũt me: sed magis me petent: quando conuertẽtur. Sed hec ꝯuersio sequitur glorificationeȝ meam: que est per passionem ⁊ resurrectionem. Et hoc est ꝙ dicit se glorificari debere. Et ideo subdit exemplum huius dicens. Q̄ď sicut granum non fructificat nisi moriatur: ita ⁊ filius hominis. vbi dic̃ filium hominis esse granum: ⁊ cadens in terram: ⁊ moriturum: ⁊ fructificaturum.

Quinta ꝯsideratio.

Circa quintam considerationem: que est de huiusmodi meriti participatione: quod pretendit ad eius imitatõeȝ cum dicitur. Qui amat animam suaȝ. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclᷓo est: ꝙ passio xp̄i fuit nob̄ meritum ⁊ meritoria. Ratio huius est. Nam ad meritum concurrunt tria. ¶ Primum est vt ille qui mereť: sit in statu acgrendi mercedem: q2 que sunt in termino nihil merẽtur: qui nihil acgrere possunt. Ex hoc pȝ ꝙ xp̄s mereri potuit: q2 lȝ xp̄s q̃tum ad aliq̄d in termino perfectionis fuerit. s. q̃tum ad rõnes anime: q̄bus beatus erat ⁊ ꝯprehensor: tamen q̃tum ad aliquid ꝓfectum patiebatur eoꝝ: que ad gloriam pertinent: inquantum. s. erat passibilis anima ⁊ corpore: ⁊ inquantuȝ erat corpore mortalis. Et ſm hoc erat viator in statu merendi.

¶ Secundo. s. vt sit dominus sue actionis. Alias autem per actionẽ suam non dignificať ad aliquid habendum. Et ideo ea que agunt per necessitateȝ nature vel etiam per violentiã de hijs nõ merentur. Christus ergo passione sua meruit: q2 erat dominus actuum suorum per libeꝝ arbitrium. vnde Ihere. Oblatus ẽ q2 ipse voluit. ¶ Tertio vt actio equipararet mercedi ſm equalitatem ꝓportionis: que reqritur in iustitia distributiua: qua deus premia eterna partitur. Actio aũt ꝓportionata ad vitaȝ eternaȝ: est actio ex caritate facta. Et ideo per ipsam ex ꝯdigno meretur quis ea: que ad vitã eternaȝ pertinent. Sed quia passio xp̄i erat informata caritate: ideo erat meritoria.

¶ Sc̄da ꝯclᷓo est: ꝙ gratia que est principiuȝ merendi ⁊ alia naturalia que exiguntᷣ ad meritum: sub merito non cadunt. ¶ Primũ pȝ. Nam radix merendi est gratia: merces est terminus cuiuslibet boni operis. Qui ergo non habet ꝑncipium boni op̄is: non p̃ot mereri. vnde ad Roma. quarto. Si ex operibus iustificatur homo iam non ex gratia.

¶ Tertia ꝯ° est: ꝙ xp̄s volens nos inuitare ad imitationẽ meritorie passionis: hortať nos ad tria: que perficiunt meritum passionis.

¶ Primuȝ est caritas ordinata. Caritas. n. ꝑficit oẽm opatõeȝ. vñ ad colo. 3. Caritas est vinculum ꝑfectionis. Sufferentia aũt passionis inter oẽs actus virtuosos maxime demõstrat actus ꝑfectionis ⁊ caritatis: q2 tanto magis ostenditur aliq̄s aliquã rem amare: q̃to ꝓ ea rem amatam magis ꝯtemnit: ⁊ rem magis odiosam eligit pati. Manifestũ est aũt ꝙ inter oĩa bona p̄sentis vite maxime hõ amat ipsam vitam: ⁊ eꝯ° odit ipsam mortem: ⁊ p̄cipue cum doloribus corporalium tormentoꝝ: quoꝝ motu etiam bruta a maximis voluptatibus abstrahuntur ſm Augu. 83. q̃onuȝ. Cum igiť caritas ꝑficiet eam: vt fiat meritoria: quare ⁊c. Et hoc est qď dicit. Qui amat aĩam suaȝ: ꝑdet eaȝ ⁊ q̄ odit aĩam suã ⁊c. q. d. Inordinatus amor anime facit eam ꝑire. Ordinatum aũt odium facit eã inuenire. vľ sic. Uerus amor rei p̄termittit minus bonũ ꝑꝑ maius bonuȝ. Maius aũt est bonũ sp̄uale q̃ȝ corporale. Et iõ vere ille amat seip̄ȝ: q̄ se exponit ad ꝑdẽduȝ bonũ corporale: ne ꝑdat sp̄uale. Et ille odit seip̄m: q̄ ꝑdit sp̄uale ꝓ carnali. vel sic. Qui amat vitã suam amore vero: ꝑdet eaȝ. i. exponet eam: vt ꝑdať anteq̃ȝ bonum sp̄uale. q. d. Ille vere amat: qui vult ꝑdere qď minus est: vt hẽat quod mai⁹ est Et q̄ odit aĩam suam in h̄ mundo: exponendo eam ꝑditioni. Inueniet eam. s. melioratam.

¶ Scďm est voluntas ꝓmpta. vñ lȝ ſm ph̄m 2°. ethi. passionibus nõ meremur nec demeremur: veꝝ est in se ꝯsideratis. Maxime tñ meremur passionib⁹ voluntarie acceptatis. Ratio hui⁹ est: q2 q̃to aliq̄d hȝ magis rõeȝ cause meritorie: tanto efficacius hȝ rõnem meriti. Sȝ cã meritoria. s. passio xp̄i erat voluntaria. Naȝ oblatus est: q2 ip̄e voluit. Ergo ⁊c. vñ lȝ opus nr̃m hȝ rõem meriti de ꝯdigno ex vi motionis diue: de ꝯgruo tñ hȝ rõnem meriti: ſm qď ꝓcedit ex libero arbitrio: inq̃ȝtum voluntarie aliq̄d facimus. Congruũ est. n. vt cum hõ bñ vtiť sua virtute. Dñs ſm excellẽtem virtutem excellẽter opeť remunerando. vñ dr̃. Si q̄s mihi ministrat: me sequať. q. d. Bon⁹ minister q̄rit ea: que placent dño suo: voluntateȝ suaȝ volũtati ei⁹ ꝯfirmãdo. Sȝ dñs volũtarie sustinuit. Igiť ⁊ tollerãtia nr̃a sit voluntaria.

Vnde dicit. Qui seqꝉ me ⁊c. q. d. Ego p̄ces/
si: voluntarie sustinens pro alijs ex vero amo
re. sequatur me voluntarie sustinendo: ⁊ si sic
querit honorem meū: ꝯmunicabo sibi gloriam
meaꝫ. vnde seqtur. Vbi sum ego: illic ⁊ mini/
ster meus erit. s. non tantū q̄ꝫtum ad locum: sꝫ
etiam ad glorie participationē. ¶ Tertium est
possibilis equiualentia opationis ad mercedeꝫ
vnde lꝫ s̄m apl̄m: ad roma. 8. Passiones hu/
ius tp̄is non sunt ꝯdigne ad futuraꝫ gloriā ꝓ/
merendam. Ex institutione tñ diuine bonita/
tis opera s̄m nostram possibilitatem multipli/
cata ⁊ intentione recta ad honorem dei: ⁊ ad sa
lutem ꝓximi ordinata saltem ꝯgruenter equi/
ualent eterne mercedi. Cōgruum. n. est: vt de
bite se exercitantes: in operibus virtuosis: vt
eterna mercede p̄mietur. vnde Mat. 20. Uo
ca operarios ⁊c. Et ad ro. 2. Gloria aūt ⁊ ho/
nor: ⁊ pax omni opanti bonuꝫ. vnde sequitur.
Si qs me honorifi. s. in operationibus suis. s.
honorem meum p̄tendendo: honorificabit euꝫ
pater meus. Quia de seruo faciet filium. Ad
Roma. 8. Ipse spiritus testimoniuꝫ reddit spi
ritui nostro ꝙ sumus filij dei.

Sexta consideratio.

c Irca sextam ꝯsiderationem: que est
de patris approbatione: quod ꝓbat
celice vocis itonatio ibi. Nūc aūt ai̅a
mea ⁊c. vbi occurrunt tres conclusiōes.
¶ Prima ꝯclusio est: ꝙ lꝫ passio xp̄i corpora/
lis fuit sufficiens solutio debiti omnium pecca
torum nostroꝝ. Dicit. n. Bern. ꝙ vna gutta
sanguinis xp̄i suffecisset: ⁊ hoc ꝓpter dignitatē
persone: tamen maior vis sufficientie in contri
tione aie eius ꝯsistebat: vnde lꝫ mors expediēs
fuerit pro nobis: tñ actus ꝯtritionis anime xp̄i
qua in cruce fuit ꝯtritus de nostris peccatis ma
xime dicitur fuisse salubris: q2 passio aie est for
tior: ⁊ ad merendum efficacior indulgentiā q̄ꝫ
corporis passio. Qd̄ autem xp̄s fuit contritus
patet cum dicitur. Nunc aia mea turbata est: ⁊
ista turbatio de peccatis nostris fuit. Fuit etiaꝫ
cum summa gratia que est ꝯtritio ꝑfecta: vt pa/
tuit: ⁊ in veritate in virtute istius ꝯtritiōis xp̄i
Habent virtutem oēs nostre ꝯtritiones: alie
ad delendum peccata. vnde sequitur. Quid di
cam. i. quid plus faciam ꝓ peccatis populorū:
cū passio corporalis ⁊ mentalis sit sufficientissi
ma? Et ideo. Pater saluifica me ex hac hora:
idest saluos fac eos fieri: quos mihi p̄destina/
tione appropriaui: ⁊ ꝓ quibus hec sustinui: q2
propterea in hanc horā veni: quā ab eterno p̄/
destinasti: vt hec pro peccatoribus sustinerem.
¶ Secunda ꝯclo̅ est ꝙ deus contritionem ap
probat sufficientem: et acceptat etiam ꝓ omni
bus peccatis: que etiā peccator posset excogita/
re. Ratio est. Nā contritio peccatoris magna
infirmitas est ⁊ indiget magna cura: ita maxi/
ma culpa requirit s̄m iustitiam distributiuam
maximaꝫ penaꝫ. vñ deutero. 27. Pro mensu
ra peccati erit plagarum modus. Quia pecca/
tum mortale est maxima culpa in qua offendit
maiestas infinita: ideo pro principali pena in/
stituta est ei contritio: que est maxima pena: q2
includit tristitiam contritionis: que dicit pena
penaꝝ. Qd̄ aūt contritio sit pena penaꝝ patet
quia si felicitas padisi posset eē cū displicentia
⁊ tristitia nō esset gloria: cū nullū violentū: aut
displicens delectare possit. Et ideo tristitia est
maxima pena: que tāto felicitatē absorbere po
test ꝙ non potuit absorbere maxima xp̄i pe/
na. Et iō decuit tali pena inflicta peccatori vt
deus fieret ei placatus. Psal. Cor ꝯtritū ⁊ hu
miliatum deus nō despicies. Unde vt huius
ꝯtritionis acceptatio pateret: venit vox de celo
dicēs. Clarificaui ⁊ iteꝝ clarificabo: q̄si dicens
eam accepto hic ad grāꝫ: ⁊ in futuro ad gloriā.
¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ lꝫ passio penitentialis
ad quam nos xp̄s sua passione inuitat sit mul/
tum vtilis nobis: tum q2 ꝑ ipsaꝫ eterna pena to
taliter dimittit: pena purgatorij diminuit: gra
tia dei augetur: gloria eterna accumulatur. Est
tamen in terroreꝫ eis ⁊ abhominationē p̄stita.
qui felicitateꝫ suam inordinatis delectationib⁹
corporis ponunt: ⁊ hoc ꝓpter cordis induratio
nem: cōsuetudinis firmationem ⁊ propter bel
lum intestinum interrogationē ⁊ sensualitateꝫ:
⁊ propter innocentie falsam estimationeꝫ Ihe
re. 2. dixisti Innocens absqꝫ peccato sum: pro
pterea in iudicio ꝯtendam tecum. Et q2 in iudi
cio tales ostenduntur abhominabiles: q2 nunc
respuunt pnie acrimoniam: ideo dicit. Turba
scilicet carnalium voluptatum. Que stabat. s.
obstinata. Et audierat: aure. s. terrene affectio/
nis. Dicebat tonitruū eē: formidātes amittere
carnalem delectationem. Psalmi. A voce to
nitrus tui formidabunt aque.

Septima ꝯsideratio.

c Irca septimā ꝯsiderationeꝫ: q̄ est de
p̄ncipis mundi eiectiōe: qd̄ ꝓbat iudi
cij aductio: cū dicitur. Nūc iudiciuꝫ
est mundi: nunc princeps huius mundi eijciet

foras. vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima 9clo est: q per solum pctm̃ hō sbie
ctus est diabolo. Nam sicut aia sancta tēplum
dei est: ita aia immunda phanum est diaboli:
q2 inhabitat ipm. Non tñ per essentiam sicut
deus: q solus essentialr est in omni re. Diabo
lus aūt oio est ita. Sz sicut deus inhabitat ani
mam per gratiā: ita diabolus aiam imundam
per malitiam. Sic intelligitur illud Johis. 13
Cum diabolus iam misisset in corde: vt trade/
ret eum iudas symonis scarioth. Et ideo pro/
prie dicitur haberi a demonio: cuius est posses
sio: cuius ptāti se tradidit. Et ideo bene etiam
pctōres dicuntur demoniaci arrepticij: quia a
diabolo rapiuntur. vnde sicut boni ducuntur
spiritu sancto: ita mali diabolica persuasione.
¶ Et nota q duplex est demoniū. Unuz agi
tans mentem: vt spiritus inuidie τ superbie.
Aliud agitans carnem. s. fomes: q dicitur sa/
thane. Scda ad corinthios secundo.
¶ Scda 9clo est: q per passionē 9seqmur du
plicem vtilitatem. s. cyrographi deletionem: τ
a diaboli subiectione liberationez. ¶ Primū
patet. Nam q2 diabolus misit manum in illuz
in quo ius non hēbat: amittere debuit eos:
quos iuste possidebat. vnde ratio soluitur leti/
fere possessionis male psuasa τ conscripta per
iniustitiam plus petendi. Et ideo totius debi/
ti summa euacuatur. vnde Augu. dicit. Cul/
paruz cyrographi deleti sunt: quibus diabolo
tenebamur. Et dicit cyrographus culpe τ de
creti: q2 talis obligatio surgit ex nostra culpa:
tanq̄ ex merito: τ ex diuina sententia: tanquaz
ex decreto. Hanc obligationem christus de
leuit per passionē. Et h est qd dicitur. Nunc
iudicium est mundi. s. discretionis: τ non con
demnationis: quasi dicat. Nunc iminet tem/
pus passionis mee. In cuius virtute multi sal
uabuntur: τ renuentes damnabuntur. Et sic
discernentur boni a malis. ¶ Secunduz pz.
Nam ante passionem diabolus habuit dupli
cem manum: videlicet attrahentem τ impellē/
tem. Attrahens erat potestas trahendi ad lim/
bum: etiam iustos τ sanctos: Manus impel/
lens erat potestas precipitandi in malum: vl p
fallaciam: vel per violentiā. He ptātes sunt ei
ablate per passionem: quā abhorret super oia:
cuius potestate ab eius subiectione sumus libe
rati. Et ideo dicit Criso⁹. q diabolus sustinet
vindictam eoꝝ: que fecit in nos: per ea que fe
cit in xpm. Nos eramus debitores pene: xps
autem non. Et ideo vindicatuz est in diabolo
qui xpm expectabat: cum nō esset debitor pene
Et hoc est quod dicit. Et princeps mundi hu/
ius eijcietur foras. s. de cordibus hominum.
Et introducetur notitia beneficiorum xpi. vñ
augu. Non est eiectus diabolus quin tēptet:
sed est eiectus ne regnet. Quādiu autez homi
nes sunt in peccato: regnat ab iteriori. Expul
so autem peccato τ si diabolus tēptat exterius
non tñ regnat interius. Dicit etiā pnceps mū
di. i. maloꝝ hoiuz: q sunt in mundo. Non aūt
eoꝝ: q lz corpore sint in mūdo: 9uersatione tñ
sunt in celis. Hec aūt eiectio fit per passionem
ideo dicit. Si exaltatus fuero a terra τc. q. d.
Illi q tenent a pncipe: p se nequeūt euadē: nisi
ꝟtute passiōis trahāt. H aūt dicebat signās τc.
¶ Tertia 9clo est: q iudei virtutem passio/
nis ignorabāt duplici cecitate pcussi. ¶ Pri
ma est error circa diuinititatem quam in xpo
negabant ꝑpter mortem. vnde dicit hic. Re
spondit ei turba nos audiuimus ex lege τc.
¶ Secundus error circa humanitatem eius
quam eternam dicebant. vnde dicit. Quis ē
iste filius hominis? Et ideo ihs reprehendēs
eoꝝ cecitatem dixit eis. Adhuc modicū lumē
in vobis est. Q d patet q2 turbe ex lumine sciē
tie sue nō intellexerūt legē. d. Nos audiui. ex
lege τc. Dan. 7. Potestas eius potestas eter
na. Hoc solum nō dixit: sed etiam dixit q de
beret mori. Isai. 73. Tanq̄ ouis ad occisio/
nem du. In eis igit modicū scripture erat: q2
ex scriptura debebant intelligē q imortalitati
xpi nō derogabat mors eius: q2 fm humanita
tem mortuus est: fm diuinitatem manēs in eter
num. Ergo τc.

Octaua 9sideratio.

Circa octauam cōsiderationem: q̄ est
de xpi exhortatiua pmonitione: qd
probat iterati lapsus preclusio: cum
dicit. Ambulate. vbi occurrūt tres 9clones.
¶ Prima 9clo est: q fides integra τ nō ficta
est maxime necessaria ad nostram glorificatio
nem. Nam in ipsa sine intermissione debem⁹
ambulare: q2 ipa est lux tenebras infidelitatis
expellens. Et ideo bene dicitur stella matutina
solem iustitie τ intelligentie preueniens. Naz
per eam oritur dies gratie. Cum igitur xps
habitet per fidem in cordibus nostris: quo ha
bito habetur omne bonum: q2 ipsa fides vide
tur esse radix oium bonoꝝ: τ ceteraꝝ virtutū
vnde si hec radix euellatur: cetere virtutes are
scunt. vnde Grego. Sicut rami sine radicis

virtute nõ crescunt: sic quelibet opa lz videant
bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disiũgunt
Qui enim sine fide est: omni bono vacu9 est:
vnde xp̃s dicit. Ambulate dum lucez habetis
vt tenebre vos nõ ↄprehendant. Quasi. d. mo
dicum lumẽ fidei in vobis est: dum scilicet pa
rum intelligitis de xp̃o. s. q̃ manet in eternuz
Ergo dum lucez habetis ambulate in ea. Et
in ea ꝑficite vt totum xp̃m intelligatis. vt. s. ⁊
non solum in eternũ secundũ diuinitatem: sz
etiam moriturũ: scd̃m humanitatez ⁊ resurre
cturũ. Uos tenebre. s. ignorantie in presenti: ⁊
tenebre gehenne in futuro non cõprehendant
¶ Scd̃a ↄcl'o est: q̃ illi qui spreto lumie fidei
ambulant in obscuro ignorantie ꝑ lubricũ car
nalis concupiscentie: nescienter ambulant ĩ te
nebras exteriores eterne dãnationis. vñ Glo
sa sup illud ꝓuerb. 2. Qui relinquunt iter rectũ
⁊ ambulant per vias tenebrosas dicit q̃ nesci
unt quo eant. Si eniz ad quas tendunt penas
aspicerent gressus cohiberent. ⁊ noxiaz letitiaz
salubri fletu castigarent: ⁊ ideo dicit Ber. Il
luminemus nos lumine fidei priusq̃z de hui9
mundi tenebris exeamus ne de tenebris tran
seamus ad tenebras sempiternas. vnde dicit.
Qui ambulat in tenebris. Quia sine luce pi
culosum est iter: nescit quo vadat: non preui
dens penam: quaz meretur operibus tenebra
rum. Et ideo dum lucem habetis. s. de eterni
tate. Credite in lucem: id est per fidem creden
do ꝑficite. Ut filij lucis sitis. s. successione he
reditaria. vnde Aug. Nemo sine fide põt ad
filiorum dei numerum pertinere.
¶ Tertia ↄcl'o est: q̃ ih̃s volens roborare fi
dem nostram: quo ad illos articulos: qui sunt
de christi humanitate: in qbus etiã apl'i tp̃e pas
sionis trepidabant. Abscondit se ab eis ⁊ abijt
per hoc volens ostendere q̃ omnia: que in eo
erant: tam infirmitatis: q̃z maiestatis: nobis ꝓ
ficiebant ad salutem. vnde Bernar. Totum
nobis valuit de christo: totum salutiferum: to
tumq̃z necessarium fuit: nec minus profuit in
firmitas: q̃z maiestas. quia ⁊ si ex diuinitatis
potentia iugum peccati iubendo submouerit:
ex carnis tamen infirmitate mortis curam mo
riendo concussit. Abijt ergo: docens nos vita
re malorum consortia. Et abscondit se: vt in
firmus: patefaciens meritũ passionis. Ad qd̃
meritum nos perducat ipse ih̃s. Amen.

¶ Dominica in ramis palmaꝝ. Ser. 79.

c Um appro
pinquasset ih̃s ierosoly.
Matt. 21. Qr̃ p̃destinatio
est alicuius ad gl'iam p̃pa
racio: siue ordinatio. Et h̃
sicut antecedens ad conse
quens. Et ideo sub p̃destinatione non solum
cadit gl'ia: sed illd̃ etiã quod seq̃tur. Sicut an
tecedens ⁊ ↄsequens: q̃ sunt merita: vel qbus
meret: sicut est vnio humane nãe ad suppositũ
verbi in xp̃o: vt esset in remedium nãe lapse.
Ex quo elicitur q̃ in tali p̃destinatione fuit ali
qualis ordo: q: volens ordinare p̃mo vult fi
nem: ⁊ postea q̃ sunt ad finem: sed in executio
ne est eↄ9. Sed q: deus est ordinate volens.
¶ Primo p̃destinauit xp̃m ad tantam gl'iam
merẽte dei vnione: postea voluit q̃ talis vnio
esset in remedium nãe lapse. ¶ Igitur primo
deus vult electis gl'iam. ¶ Scd̃o vult eis me
rita: per que mereantur talem gl'iam. Tale au
tem meritum ↄsistit in passione xp̃i: q: omnis
xp̃i actio ⁊ passio: tam intrinseca q̃z extrinseca:
⁊ precipue passio eius fuit sufficienter merito
ria pro oĩbus. Et hoc: q: deo erat acceptissima
Et hoc ꝓpter ↄditionez ꝑsone: que meruit: q:
nõ fuit purus hõ: sed etiam fuit deus. Et ideo
intantum superabundauit meritũ xp̃i: q̃ etiã
vna gutta sanguinis sui sacri corporis sufficcis
set. Sz q: deus p̃uidit non solum passionem
sed etiam modum: locuz: ⁊ tempus: ⁊ instru
mẽtuz: ideo in euangelio presenti circa passio
nem occurrunt septem consideranda.

Primum p̃ncipale.

c Irca p̃mũ pricipale vbi ꝓponit nob
p̃destinãtis excellentia: cuz dicitur.
Cum appropinq̃sset. sunt. 3. ↄ°nes.
¶ Prima ↄcl'o est: q̃ per solum peccatũ elon
gamur a deo: ſm illud psal. Longe a peccato
ribus salus. Et lz deus semꝑ sit p̃sens anime
per essentiam: vt actuum. 7°. dicitur. Tamen
non est per gratiam: sed ſm quantitatem culpe
longe abest. Marci. 8. Quidã ex eis de longe
venerũt. Non est aũt in p̃tãte hoĩs peccatoris
q̃ appropinquet deo: sed tantum conari q̃ ap
propinquet deo. Ad Romanos. 6. Uelle mi
hi adiacet: sed appropinquare est de misericor
dia dei. Ad Ro. 9. Nõ est volentis neq̃z ⁊c.
Econtra non est in deo se elongare ab anima:

q₂ semp̱ presens est per essentiã. Quantum in se est: nunq̃ deest p̱ gratiã: ꝫ dei ꝓpriuꝫ est appropinquare ad aiam: q₂ p̱ h̄ facit eã appropinquare sibi. Ideo dicit̄ p̄ma Iohis. 2. In h̄ est caritas dei ꝛc. vnde dicit̄ appropiquare ihero solymis. s. aie peccãti pergratiaꝫ p̄ueniendo.

❡ Scd̄a ↄcl̄o est: q₂ talis appropinquatio fit p̱ meritum passionis xp̄i: ideo dominus ꝛ redemptor noster iminente tp̱e passionis sue: vt passionẽ suaꝫ ostenderet voluntariã: ad locum ascendit: in quo erat passurus: ꝛ se presentem exhibuit. vnde ꝛ tp̄s: ꝛ locus: ꝛ genus mortis non s̄m euentuꝫ casualẽ: sed s̄m ipsius p̄uisionem fuerunt. Preuidit enim vbi: ꝛ quando: ꝛ q̃uo: ꝛ quo genere mortis moriturus esset.

❡ Tertia ↄ⁹ est: ꝙ volentes eẽ p̄ticipes meriti passiõis xp̄i: necessarie sunt eis tres v̄tutes. s. ↄfessionis puritas: obie humilitas: ꝛ mie sbli/mitas. Debem⁹. n. p̱ ↄfessionem pctã nr̃a pure detegere: p̄ceptis superiorꝝ humil̄r obedire: aliorꝝ necessitatibus ↄpati: ꝛ mi̇ᷓcorditer sbuenire. Cõfessionez debes tibijp̄i: vt q̄ peccãdo te inquinasti: p̱ ↄfessionẽ te mundes. Obiaꝫ debes supiori tuo: vt ei obedias. De ip̄is. n. ꝙ ꝓ nob̄ vigilat: ꝛ miaꝫ d̄bes ꝓximis tuis: vt eorum necessitatibus iuxta vires tuas succuras. Thob. 4. Si multuꝫ tibi fuerit: abundanter tribue ꝛc. ❡ Primã v̄tutem. s. ↄfessionez designauit bethphage: qd̄ interpretat̄ dom⁹ oris vnde dicit̄ in glo. ꝙ erat viculus sacerdotum: quorꝝ offiñ est recipe ↄfessionem. Matth. 16. Quodcunq̃ ligaue. ꝛc. ❡ Scd̄aꝫ virtuteꝫ designat bethania: q̄ domus obie interpretatur. vnde in cathalago pctõꝝ ponit apl̄s parentibus nõ obedientes. Qd̄ non solum intelligit̄ de parentibus carnalibus: sed etiaꝫ sp̄ualibus q̄bus obediendũ est in p̄ceptis ꝛ in cunctis penitentijs: q₂ inobedientes nõ ipsis: sed deo cõtradicunt. ❡ Tertiam virtutẽ designat mons oliueti. In h̄ notat̄ ꝙ mĩa est virtus excellens Per monteꝫ. n. eminentia: sicut per oliuetuꝫ mĩa intelligitur. Ideo aũt hec virtus excellit: quia in ipsa maxime imitatur deus. vnde Luce sexto. Estote misericordes.

Scd̄m p̄ncipale.

Circa scd̄m vbi ꝓponitur nob̄ sufficientia patientis: cum dicit̄. Tunc misit ꝛc. vbi sunt tres conclusiones.

❡ Prima ↄ⁹ est: ꝙ in hac vita solum est licitũ meritorie opari: q₂ nunc solum est tp̄us mĩe: postmodũ eq̄tatis. vnde Isi. Tm̃ in hac vita licituꝫ est opari bonũ. Illic nanq̃ opatio non expectat̄: sed retributio meritorꝝ. vnde dicit̄. Tũc. q. d. ꝙ hoc presens meritorium ante tempus passionis erat ei prenunciatum.

❡ Secunda conclusio est: ꝙ per passionẽ xp̄i venit nobis tẽpus reconciliationis in quo prõptissimus ad gratiã conferendã fuit. Nã hoie facto inimico disposuit tota trinitas illi nõ recõciliari nisi per aliqd̄ obsequiũ alicui⁹ p̱sone magis dilecte: q̄ꝫ fuerit tota offensa displicẽs. Talem autẽ p̱sonam non habuit natura humana: q₂ fuit tota inimica. Ideo placuit naturam humanam vocare ad amicitiã p̱ obsequm mortis xp̄i. s. p̱sone magis dilecte. vnde apl̄us. Cum inimici eẽmus: recõciliati sumus p̱ mortẽ filij eius. vñ dicit. Misit. q. d. ꝙ deus pater misit filium suum reconciliatorẽ. vnde sufficientiam merentis ostendit Damas. di. Caro xp̄i ꝛ aia erat quasi instrumentum deitatis. Et quia instrumẽtum agit vi p̄ncipalis agẽtis: iõ dicit ꝙ ea q̄ hois sunt: sup̱ hoieꝫ agebat. vñ actio xp̄i q̄uis fuit humana: potens tñ agebat in v̄tute dina. Et iõ potens sup̱ totaꝫ nãm. Et q₂ oẽs hoies sunt vnus hõ in nã cõi: ideo xp̄i meritũ ad oẽs ꝛ etiam ad singulos se extendebat.

❡ Tertia ↄ⁹ est: ꝙ lꝫ meritum fit efficaciter a passione xp̄i: nihilominus tamen fit etiam saltez dispositiue per virtuosas opationes. Ideo debitores sumus virtutum meritorꝝ ac p̱fectionum: q₂ ad hec cumulanda tp̄s vite accepim⁹. Et ideo egressa anima ↄsumata vita corporali petetur ab ea que sint eius p̱fectiones: que merita ꝛ demerita. Luce. 16. Redde rõnem villicationis tue. vnde dicit. Duos discipulos: id est omnes virtutes dispositiue merentes. Et misit: q₂ nobis non sunt innata: sed a deo donata. ❡ Et nota ꝙ omnes virtutes dicuntur duo discipuli: q₂ in earꝝ actione dꝫ esse gemina dilectio. s. dei ꝛ ꝓximi. Et in opatione dꝫ esse duplex mundicia. s. mentis ꝛ corporis. Et in docente dꝫ esse veritas duplex. s. doctrine ꝛ vite. Et ideo etiam additur. Ait illis. s. doctrina vera ꝛ vita.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertium vbi ꝓponitur nobis illorum pro quibus passus est indigẽtia: cum dicit̄. Ite in castelluꝫ qd̄ ꝛc. vbi sunt octo conclusiones.

❡ Prima conclusio est: ꝙ castrum realiter dicitur locus munitus vel presidium: quo inimicis resistitur: ꝛ hostes impugnantur.

¶ Scđa ꝯclusio ē ꝙ triplex est impugnatio ꝫ qđ tria sunt castra. Etenim ꝓmuꝫ castꝝ christi quo ipugnaꝛ diabolus.s.sctā ecclia vel religio. Aliđ ē castꝝ diaboli q̄ impugnatur xp̄s. Et h̄ ē mundus ⁊ eius amatores: qui diuinis precepṫis contradicunt. ¶ Tertium castꝝ est peccatrix aīa que spiritualibus virtutibus: et pnītētie disciplinis contraria est. Talis enim anima turrim hꝫ elationis: ⁊ muꝝ obstinationis ⁊ preeminentia superbie erectam.

¶ Tertia ꝯclō est: ꝙ hanc aīam peccatricem: que sic repugnant diuinis iussionibus: nō cessant impugnare predicatores ⁊ doctores machinis doctrinaꝝ. Unde nō obstante turri superbie: ac pertinacitatis muro: fit tandem ruinosa: dummodo machine fidei: penetrando feriat medulitus corda iaculis veritatis. vnde dicit. Ite in castellum. Inquātuꝫ ergo docent cōtemptum tꝑalium ⁊ amorem eternorum: quid aliud agunt: q̄ꝫ ꝙ eunt in illud: qđ est ꝯtra eos castellum? Et carnalia desideria reprimere: quid est aliud q̄ꝫ in castellum ire?

¶ Quarta ꝯclusio est: ꝙ in hoc castro ē ꝯtrouersia: nostre saluti multū ꝯtraria. Naꝫ concupiscentia carnis: que continue causat peccatum spiritui repugnat: ⁊ hoc ex contradictione affectuum vtriusq̄ꝫ. Qđ dionysius pulchre declarat in libro differentiarum.d. Concupiscentia carnis est motus anime turpis affectu sordide delectationis. Cōcupiscētia vero spiritus ē ardens intentio mentis in desiderio sancte virtutis. Ista sibi ꝯsentientes mittit ad regnuꝫ: illa ad suppliciuꝫ sempiternū. Illa ex pctō est dānatiōe discedēs: ista est lex mentis de munere redemptoris descēdens. Hec aūt sibi inuicem ꝑ effectum virtutuꝫ vitioꝝq̄ꝫ quottidiana colluctatione taliter aduersantur. Naꝫ ꝯcupiscentia carnis primum illecebras vitiorum gignit: in cogitationibus. Concupiscentia vero spūs ecōtra cogitationes sanctas indesinenter opponit Illa fabulis vanis oblectaꝛ ⁊ verbis: ista scripturarum meditationibus atq̄ꝫ preceptis. Illa gaudet spectaculis rerum terrestriuꝫ: ista contēplatione celestiuꝫ gaudioꝝ: ista terrena gaudia querit: illa gemitꝰ ⁊ suspiria trahit. ista torpore atq̄ꝫ somni pigritia corpus relaxat: illa vigilijs ⁊ orationibus laborat. Hinc est ꝙ concupiscentia carnis: vsq̄ꝫ in huius vite terminū inimicari non cessat. Unde bene dicit. Quod contra vos ē.i. vobis exopto. Et hoc ideo dꝛ: quia preuidebat dominus ꝯdictioneꝫ futuraꝫ. Psalmista. Uidi contradictioneꝫ in ciuitate. vnde contra vos dissimili conuersatiōe mētis obstinatione: ⁊ oris obiurgatione.

¶ Quinta conclusio est: ꝙ ad sedandū huius mentis disturbium necesse sunt due virtutes: scilicet humilis simplicitas que per asinaꝫ designatur. Et agilis libertas: que ꝑ pullum designatur. ¶ Primum pꝫ de humilitate. Nam ipsa reparat caritatem. Ber. Sola virtus humilitatis lese ē reparatio caritatis. ¶ Scđo pꝫ de libertate. Nā ꝫm Bernar. Gratie operāti salutē. Cooꝑari dꝛ voluntas libertate: vt dum libere consentit: placide se obtēperans deo: siue iubenti acquiescendo: siue pollicē credendo siue reddenti gratias agendo. vnde dicit. Et statim inuenietis asinā alligatā ⁊ pollum cum ea. Humilis simplicitas ē asina que iugo supponitur. Et dn̄s ad mansuetudinem inuitans dicit. Mat. 2. Tollite iugū meū super vos ⁊c. Et statim quid sit iugum tollere subinfert dic. Discite a me. Et agilis libertas est pullus: qui adhuc sua libertate pascitur. Johes. Si filius vos liberauit: tunc vero liberi eritis.

¶ Sexta ꝯclō est: ꝙ he due virtutes alligate inueniuntur in castello intellectus. Sic ꝙ nequaquam exercentur ad fructū meriti: ⁊ hoc duobus vinculis que sunt pudor ⁊ timor. Nā prauus pudor impedit simplicitatem: ne veram in se humilitatē ostēdere audeat. Et prauꝰ timor impedit libertatem: ne suaꝫ puritatē exercere ꝓsumat. ¶ Primuꝫ pꝫ de pudore. Vera nāq̄ꝫ humilitas ostenditur in ꝯfessione quaꝫ frustrat verecundie pudor. Nam ignominiosa pudet in ꝯfessione recolere: sed magis pudet dicere: qđ tn̄ non puduit facere. Et ideo necesse est ꝫ Ambro. vt lachrymis lauet qđ pudor est confiteri. ¶ Scđm pꝫ de timore: qꝛ timor mundanus qui semꝑ est primus: qui fuit causa ꝑsecutionis xp̄i in herode ⁊ in iudeis: qꝛ fecit eos recedere e via iustitie ⁊ veritatis. Ille.n.amor mundanus proprie dꝛ: a quo timor mundanꝰ nascitur. Illud.n.homo timet amittere: quod amat. Et ideo timor mundanus dꝛ malus: qꝛ ab amore mundano tanq̄ꝫ a mala radice procedit: qn̄ homo propter mala que timet recedit a deo. vn̄ dꝛ: ꝙ in castello alligata inueniuntur.

¶ Septima ꝯclusio est: ꝙ he due virtutes sic ligate ꝙ non proferunt fructum soluūtur: ⁊ ad iesum ducuntur.s. ꝑ amorem ordinatum ⁊ timorem. Amor.n. ordinatus prauum expellit pudorem: vt preualeat simplicitas ⁊ sic soluit

asina. Timor ordinatus eliminat prauuʒ timorem: vt vigeat libertas: ⁊ sic soluitur pullus. Amor quidē ordinatus est: vt cū quis ita amat veritatem ꝙ odio hʒ vanitateʒ. Timor ordinatus est: vt cum quis ita timet id quod est penale quod tñ non timet prosequi quod est culpabile ⁊ sic soluuntur asina ⁊ pullus. s. qñ amor ordinatus a prauo pudore simplicitatem liberat ⁊ timor bonus a prauo pudore liberat libertatem Et qr non sufficit ꝙ hec soluantur nisi ad iesuʒ ducantur soluta: quod fit quando he virtutes due: ita intentiōe pura exercentur: vt ꝯsequant̄ salutis fructum: quod nō faciunt ypocrite querentes terrenū ꝯmodum ⁊ humanum fauoreʒ de quo Matt. 6. Amen dico vobis receperūt mercedem suam.

¶ Octaua ꝯclusio est: ꝙ fatuus cogitatus est q hijs contradicit tumens elatione ⁊ pertinax obstinatione. Timor. n. amori diuino obsistit ne liberet simplicitatem. Timor. n. diuinum impedit timoreʒ ne liberet vigoreʒ libertatis. Et iō dicit. Si quis vobis aliqd dixerit ⁊c. Sed qr dat spūale dñium perfectionis pertingere non potest qui hoc non exercet. vnde dicitur. Dñs hijs opus habet. q. d. Ex spūali dñio duo necessaria sunt. s. potestas ⁊ audacia. Potestas: vt teipsum ⁊ subditos illicita cōmittētes humiliter iudicare queas. Audacia: vt alios praue agentes: pro re ⁊ tempore ⁊ pro ꝑsona: ⁊ loco: zelo iustitie redarguere valeas. Alias dominium te nō habere cognoscas.

Quartum ꝑncipale.

Circa quartum ꝑncipale: vbi ꝓponit̄ nobis scripture sancte implete ꝯgruētia. vnde dicit̄. Hoc aūt totum factuʒ est ⁊c. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclō est ꝙ lʒ diuina veritas: per se non indigeat ꝯfirmatione facta ꝑ testimoniuʒ: qr in se firmissima est: tñ ꝓpter dubium intellectus creati indiguit testimonio ꝯfirmante. Et ideo dicit Leo papa in s̄mone. Ne infirmitatis nostre ꝑturbemur angustijs euāgelice nos ꝓphetie adiuuent voces: quibus ita accendimur ⁊ docemur: vt nobis natiuitatē dñi ⁊ passionem: ⁊ oīa eius opera: tam p̄terita q̄ʒ pñtia videamur inspicere. vñ dicit. Hoc totū factuʒ est vt ipleretur qđ dictum est ꝑ prophetaʒ.

¶ Scđa ꝯclō est: ꝙ doctrina xp̄i hʒ veritateʒ vel testimoniuʒ a diuinis personis: a viris electis: a scripturis sanctis: ⁊ ab opibus miraculosis. Johis. 4. Opa que ego facio testimoniū perhibent de me: opa. n. que xp̄s fecit tam per se q̄ʒ per electos excedebant facultateʒ nature sibi relicte perhibebant veꝝ christi testimonium cum testimonia scripture aduersarioꝝ maioreʒ habeant efficaciaʒ. vnde adducit ꝓpheciaʒ Zacharie nono. Dicite filie syon ⁊c. Qui erat propheta aduersariorum christi: scilicet iudeorum Psal. Testimonia tua credibilia ⁊c.

Alie considerationes.

Circa alias ꝯsiderationes que tāgunt initiū passionis xp̄i est notandū ꝙ lʒ hodie xp̄s honorifice a iudeis sit receptus: tñ eodeʒ die machinabant̄ in eius mortē Hic est ꝙ hodie legitur duplex euangelium. Unum in ꝓcessione: in quo recitatur quomodo hodie fuerit honoratus. Alterū in missa in quo narratur qūo fuerit feria sexta tractat᷒. In hoc. n. insinuat nobis dolorem ⁊ ignominiam fructum esse glorie tēporalis ad hoc etiaʒ post tātaʒ gloriam voluit tam ignominiose tractari: vt in eo impleretur illud qđ scribitur ꝑ machabeoꝝ: Scđʒ eius gloriā multiplicata est ignominia eius. Tanguntur autem septē in qbus dñs ē hodie honoratus. Et istis etiam septem modis potest dñs spūaliter honorari ⁊ exhonorari. ¶ Primo ergo honorauerunt eum discipuli p̄cepto eius humiliter obediendo. Unde in euāgelio. Euntes auteʒ discipuli fecerūt ⁊c. Isto modo honorat̄ deus spiritualiter q̄ʒdo ei in mandatis eius obedit̄ hūmilr. Ecōuerso autem inhonoratus est ab eisdem discipulis feria sexta: qñ omnes relicto eo fugierūt: vnde si tūc vellet aliquid p̄cipere non haberet cui precipere. Isto modo exhonoratur deus spiritualiter qñ homo ab eius obedientia fugit: ⁊ precepta eius contēnit. Unde ad Roma. 2. Qui in lege gloriaris ꝯfitendo te esse xp̄ianum: per preuaricationem legis deum inhonoras.

¶ Scđo honorauerunt eū turbe ei obuiā ꝓcedendo. vnde. Joh. 12. dicitur ꝙ processerūt ei obuiā: hoc modo honoratur deus spritualr̄: ꝑ veram cordis contritionē. Unde cordis contritio dicit̄ quasi contraitio: ⁊ in cōtraitione: seu contritione mutat statum suum peccator: ⁊ ita quasi mutat locum suuʒ: ꝓcedendo de loco vitij: in quo erat ad locū virtutis: in quo nō erat ⁊ sicut vadit obuiam xp̄o: vt Magdalena ad suscitandum lazarum. i. spiritum peccato mortuū. Joh. 10. ¶ Sʒ nota ꝙ multi credūt obuiam christo ire in. xl. scilicet per ieiunia: ⁊ huius modi qui tamen in hoc ipsuʒ non honorāt: sed

magis inhonorant: quia non cum debito mo/
do: nec debito apparatu vadunt obuiam ei: qr
sine contritione: ⁊ defectuum consideratione: ⁊
lachrymatione: ⁊ eternorum desiderio nō dant
gloriam deo. Econuerso autem feria sexta in
honorauerunt ipsum: scilicet de ciuitate turpit
eijciendo. Johis decimonono. Baiulans sibi
crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locus
Sic spiritualiter multi obuiātes christo in qua
dragesima: et recipientes eum in die pasche: po
stea per peccatum turpiter eijciunt ipsum quod
est magna proditio. ¶ Tertio honorauerunt
eum vestimenta sua in via sternendo. Unde
in euangelio. Plurima autem turba strauerūt
vestimenta ⁊c. Per ista vestimenta intelligun
tur bōa temporalia. vnde Gregorius. Quid
aliud sunt temporalia: ꝙ̄ quedam corporis in/
dumenta? Hec enim vestimenta debent ster
ni in via: id est errogari pauperibus. Qui di/
cuntur via: quia sunt conculcati in mundo. A/
mos septimo. Qui conterunt super puluerem
terre capita pauperum. Quando autem hec
vestimenta in via sternuntur: tunc deus spiri/
tualiter honoratur. Matth. vigesimo septimo
Quod vni ex minimis meis fecistis ⁊c. Econ
uerso autem inhonorauerunt eum iudei feria
sexta ipsum vestibus proprijs spoliando. Sic
etiam inhonorant dominum qui pauperes spo
liant. scilicet vsurarij ⁊ raptores. De quibus
Job. 24°. Nudos faciunt homines ⁊ cetera.
Sic vsurarij qui vendunt pauperi tempus qđ
suum est: vel etiam pauperes contemnendo.
Tales exprobant factori suo: sicut quando des/
picit opus: fit dedecus factori seu operario. Sed
qui tantum ipsum appreciantur: ꝙ dent ei ali/
quid ipsum honorant. vnde sequitur. Hono/
rat deum qui ministrat pauperi. Simil'r ipsum
inhonorant qui auferunt a proximo vestimen/
ta bone fame: sicut detractores. ¶ Quarto ho
norauerunt eum ramis ⁊ virgis viam decorā
do. vnde in euangelio. Alij autem cedebant
ramos de arboribus ⁊ sternebant ⁊c. Sic ⁊
nos debemus ei obuiare habentes virgam di/
scipline in manibus: nosipsos per penitentiam
scilicet disciplinando. Hoc autem modo hono
ratur deus spiritualiter sicut regi terreno ē ho/
nor habere bonam iustitiam: sic regi celesti ho/
norem facit qui bene se iustificat per penitentiā
Econuerso autem ipsum inhonorauerunt feria
sexta ipsum virgis verberando. Sic spūaliter
multi post pascha inhonorāt deum: affligendo
eum scilicet quantum in se est. de ipsa penitentia
quam fecerant in quadragesima recedendo. Et
bene affligunt: qr cum in quadragesima ꝓpria
corpora afflixerūt: post pascha inuoluūt se deli/
cijs: tales virgam discipline ꝓijciunt: sed vir/
ga ꝓiecta vertitur in colubrum. Exodi. 4. idest
in penam eternam. ¶ Quinto honorauerunt
xp̄m ipsum saluatorem ꝯfitendo. vnde dicunt.
O sanna in excelsis. i. salua obsecro: qđ fit per
fidem ⁊ spem. Hoc modo honoratur deꝰ spi/
ritualiter quando credit quis eum esse saluato/
rem: ⁊ ponit in ipso omnem fiduciam. Econuer
so inhonorauerunt eum feria sexta ipsum ⁊ fi/
dem eius abnegando. Unde qui prius clama
bant. O sanna: modo clamant. Alios saluos
fecit: seipsum non potest saluum facere Isto
modo inhonorant ipsum heretici ⁊ infideles đ
deo diffidentes. ¶ Sexto honorauerunt eum
laudando ⁊ cum laudibus suscipiendo. Unde
dicitur. Turbe autem que precedebant ⁊ que
sequebantur: clamabant dicentes. O sanna fi/
lio dauid. Et isto modo spiritualiter honora/
tur deus: scilicet per laudem in ecclesia. Psal/
mista. Sacrificium laudis honora. me ⁊ cetera.
Et cauendum est ne sit discordia in isto cantu:
scilicet quod os discordet a corde; ne dicatur il/
lud Ysaie secūdo. Populus hic labijs me ho/
norat: cor autem eorum longe est a me. Econ/
uerso inhonorauerunt ipsum feria sexta blasphe
mando: hoc modo a multis inhonoratur: qui
faciunt eum testem falsum periurando. Nam
scđm Augustinum. Iurare est deum in testem
inuocare. Et hoc modo inhonorabant ipsum
iudei qui dicebant ipsum esse demoniacū. Joh.
octauo. Quibus dixit. Ego demonium non
habeo sed honorifico patrem: et vos inhono/
rastis me. ¶ Septimo honorauerunt ipsum ꝓ
rege habendo ⁊ regiam dignitatem ei tribuen/
do. Unde dicunt. Benedictus qui venit in
nomine domini: rex israhel. Isto modo hono
ratur spiritualiter ab humilibus qui ipsum ha/
bent pro rege ei attribuendo regis dignitatem:
scilicet gloriam de bonis operibus quam sibi
sicut regi retinuit. Gloriam inquit meam alte/
ri non dabo. Apostolus. Soli inquit deo ho/
nor ⁊ gloria. Econuerso inhorauerunt eum iu
dei feria sexta dicentes. Non habemus regem
nisi cesarem. Et hoc modo inhonorant eum su
perbi gloriam de bonis operibus sibi vsurpā/
do sicut herodes: actuū duodecimo. Cum sedis
set herodes populus acclamabat voces dei nō

hominis. Et sequitur q̧ confestim percussit eū angelus domini. Et consumptus a vermibus expirauit. Eo qđ non dedisset honorem deo. Cui honor ⁊ gloria in secula seculoꝝ. Amen.

Incipit de sacramento in cena domini. Sermo octuagesimus.

m Emoriaꝫ fecit mirabiliuꝫ suoꝝ miseri/cors ⁊ miserator dn̄s escaꝫ dedit timētibus se. Psal. Quia xp̄s dn̄s est ꝑnceps regum terre. Apoc. p̄. Jō in sacramēto eucharistie tria signa cōmendanť. Primo ostendit in ea suam potentiam: q2 nō est maioris virtutis mundū de nihilo facere siue creare q̃ꝫ substantiā totam panis: subito in suum corpus incorruptibile ⁊ peristens ꝯuer/tere dicēs. Memoriā fecit mirabiliuꝫ suoꝛuꝫ. Opera enim mirabilia declarant diuinaꝫ po/tentiaꝫ. Psalmista. Confitebor tibi quia terri biliter magnificatus es ⁊ cetera. Secundo ostendit suaꝫ clementiam: quia seipsum totum dedit: tam indignis q̃ꝫ dignis. Et ideo seqtur. Misericors ⁊ miśator dominus. De qua cle/mētia psalm. Suauis dominus vniuersis ⁊c. Tertio ostendit xp̄s suaꝫ magnificentiā: q2 ibi statuit vere vnuꝫ ferculū: q̧ in se plus hꝫ de ꝓciositate q̃ꝫ totū suū regnū. Psal. Oculi oīuꝫ in te sperāt dn̄e ⁊c. Et q2 opatio manus in ꝑn cipe designat magnificentiā: iō adiūgit. Apis tu manū tuam ⁊c. Qm̄ ergo circa sacramentuꝫ eucharistie est p̄ns nostra intētior solennitas. Jdeo ad istius sacramēti mysterium declaran dum sunt quatuor contemplationes.

Prima ꝯtemplatio.

p Rima ꝯtemplatio est de huius sacra menti entitate. Ubi est sciendꝰ q̧ si/cut dicit Greg. in omelia pascali. Aliud est qđ cernit: ⁊ aliud qđ creditur. Jllud qđ cernitur est species panis i hostia: ⁊ spēs vi ni in calice. Sed illud qđ creditur ē veritas car nis ⁊ sanguinis xp̄i. Pro quo est intelligendū q̧ sub specie panis: que videť in hostia quatuor esse credunť. Primo crediť ibi esse corpus xp̄i ex vi verboꝝ: q2 verba ꝯsecratiōis de solo pane faciunt mentionem. Scđo est ibi san/guis xp̄i ex ꝯcomitantia imediata: q2 sanguis imediate disponit corpus ad vitaꝫ. Tertio ē anima ex ꝯcomitantia propinqua: q2 lꝫ anima non viuificet corpus: nisi mediāte sanguine: tn̄ ꝑtinet ad eandem nām̄. Et ideo concomitātur ipsum propinque. Quarto est ibi diuinitas verbi ex concomitantia remota: quia licet diui/nitas cum tribus precedentibus faciat vnum suppositum: tamen non pertinet ad vnā nām̄. Et ex istis accipiuntur duo documenta.

Primum documentuꝫ est: q̧ sanguis chri sti non solum est in calice: sicut aliqui imaginā tur: ⁊ corpus tantuꝫ in hostia: immo totus san/guis christi ē vere in hostia. Quia ex quo chri stus vere resurrexit sanguis eius non fuit ni/si intra suum corpus.

Secundum documentum est: q̧ rationabi lis est institutio ecclesie moderne: quod cum in primitiua ecclesia sacramentum hoc sub vtraq̧ specie toti populo ministraretur: quod nunc nō fit ab ecclesia moderna: quia circa species vini multa pericula accidunt effusionis. Jdeo in/stitutuꝫ est: vt species panis tantum populo cō municetur: quia sub vtraque specie: tam corpꝰ q̃ꝫ sanguis suscipitur. Jntelligendum qđ in calice creduntur esse eadem quattuor. que in hostia: sed alio ordine. Naꝫ primo est ibi sanguis ex virtute verborum: pro eo q̧ verba consecrationis calicis de solo sanguine faciunt mentionem. Secundo conceditur ibi esse corpus xp̄i eē ex concomitantia immediata: q2 corpus sanguis est immediatum receptiuum. Tertio conceditur ibi esse anima: ex conco mitantia propinqua: quia pertinet ad eandem naturam humanam. Quarto creditur ibi esse diuinitas ex cōcomitantia remota: quia nō pertinet ad eandem naturam: quāuis bene ad idem suppositum. Sed hic accipiūtur alia duo documenta.

Primum documentum est: qđ cum hic sit aliud quod cernitur oculis corporis: ⁊ aliud qđ cernitur oculis mentis: in hoc sacramēto ado ratio non ē dirigenda ad illud quod cernitur: sꝫ ad illud quod creditur tantum: quia illud est dignum adoratione.

Secundum documentum est: qđ quia ver ba consecrationis proferūtur secrete a sacerdo te. Jdeo hostia non est adoranda donec eleue tur a sacerdote: quia nondum constat ibi eē cor pus xp̄i. Jdeo ꝑpter periculuꝫ idolatrie i fide ecc̄lie adoranda est ⁊c. Qđ autem ista quatuor tuor sint ibi: patet per Ambrosium dicentem:

q illa que fuerunt in vtero virginis: inueniuntur in hoc sacramento. Sed circa ista accipiuntur quatuor veritates.

¶ Prima veritas est: q in hoc sacramento proprie non videtur xps oculo corporali: q aliud est quod cernitur: et aliud qd creditur sm augu. Ideo cum xps ibi credatur esse: si ibi cerneretur idem esset quod cerneretur et quod crederetur.

¶ Ratio aut quare xps non cernitur ibi ee: est q accidentia que ibi cernuntur: non sunt in corpore xpi: sicut in subiecto. Nullum autem corpus videri potest: nisi per colorem: qui formaliter est in subiecto.

¶ Secunda veritas est: q lz xps ibi proprie non videatur: non tamen errant fideles: q dicunt se vidisse deum in manibus sacerdotis: quia nullus erat. Cuius verba possunt verificari eo modo: quo verificatur diuina scriptura In qua dicitur q aliqui viderunt dnm oculo corporali: sicut Moyses cernedo corporaliter rubum. Exodi. 3. Non q ibi videret diuinitatem: sed quia diuinitas assistebat illi rubo. Ita corpus christi suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernuntur.

¶ Tertia veritas est: q si beatus Petrus celebrassz missaz i triduo illo cu i cena fuit ordinatus sacerdos: tunc in hostia non fuissent nisi duo. s. corpus xpi et eius diuinitas: q tunc caro xpi fuit mortua. Et ideo tunc eaz aia non comitabatur: nec etia sanguis: q tam effusus erat sup terraz: et corpus in sepulchro: et anima in inferno. Et ideo cum aia et sanguis no fint in hostia nisi per concomitantia: tunc ibi non fuissent. Tamen q dinitas corpori remasit vnita in morte: ideo fuisset ibi ex tali concomitatia.

¶ Quarta veritas est: q si beatus Jacobus: q primus missam ordinauit: dixisset missaz in hoc triduo: tunc in hoc calice no fuisset nisi sanguis: q ibi non est corpus et aia: nisi per concomitantiam: et tunc erant a sanguine separata: nec diuinitas ita fuit sanguini: sicut carni vnita q no remansit coicatio ydiomatum: que peruenit ex tali vnione: vt dicitur in decretis. Non enim erat verz dicere hoc sanguine demonstrato hic sanguis effusus est deus: sicut pter sepulturam corporis dicimus deum fuisse sepultum: no in cruce remansisse: sicut sanguis remansit. ¶ Et istius ratio est: q corpus est principalis hois pars: et non sanguis. ¶ Intelligendum tamen q quado sacerdos est deferes corpus xpi ad coicandum infirmum: ei dicet. Credis hoc esse corpus xpi de virgine natuz: in cruce passum? Tunc vterqz et sacerdos proferens: et fidelis pfitens dz dirigere suam intentionem ad illud: quod creditur: et non ad illud quod cernitur. Alias vterqz erraret: cum illud quod cernit: no sit corpus xpi sm Gre.

¶ Intelligendu tamen q cum sensus homines sint proni ad dirigendum iudicium ronis ad illa que cernunt: nisi instruant fide. Ideo videt tutius dicere. Credis h ee corpus xpi? Et tunc possz intetio dirigi ad illud: qd cernit q in spebus illis quas cernimus: est vere corpus xpi. Cum vero qs dirigit intentione suaz ad fidem ecclie in coi: tunc nullu videt ee piculum: sz remanet h dubitatio. Si sanguis xpi e veneradus: q est in aliqbus reliquijs: pter eucharistia. Dicut multi q no: q xps totuz sanguinem reassumpsit. Tamen no videt inconuenies si aliq portio remasit: cuz no indiget tanto sanguine corp9 glificatuz. Et io venerari pt

¶ Scda dubitatio est: si talis sanguis sit venerandus: sicut in eucharistia. Dicit q no: quia no est vnitus dinitati: sicut nec in triduo mortis xpi. vnde sicut in triduo nullus debuisset adorare calicem sm latria: eo q no erat diuinitas vnita. Ita nec sanguine istum: q est sapat9 a corpore: cum sanguis in eucharistia est sibi piunctus.

Scda ptemplatio.

Circa scdam ptemplationem: q est de istius sacramenti vnitate: est intelligendum q in h sacramento non est vnitas simplicitatis: sz vnitas integritatis: cu in eo ptineant sm pmissa qdam infinite dista tia. ¶ Intelligendu tamen q ad integritatem istius sacramenti sunt quatuor cae: sicut solet inquiri in quolibet nali effectu. s. causa efficiens formalis: malis: et finalis. Ideo ad integritatem istius sacramenti est panis in hostia: et vinum in calice causa malis. Forma autem sunt verba consecrationis. Efficiens sacerdos rite ordinatus loquente de efficiete materiali: quia principalis causa efficiens constat esse deum. Finis autem est intentio debita proferentis. Et ideo quia ibi ista quatuor requiruntur: ne altero istorum desinente: ibi nil fiat. Ideo dicitur in libro de reglis theologie in quarta regula q ad hoc q panis conuertatur in corp9 christi: requiritur q in pane sit materia: in verbis forma: in agente intentio: in persona ordinatio. Cum ista quatuor concurrunt: sequitur cosecratio. Scdz hoc sunt quatuor psideratoes.

Prima consideratio.

P Rima est de causa efficiēte tali.s.ministeriali: de qua nunc loqmur. Nullus hʒ ptātem ɔficiendi: nisi sit sacerdos ordinatus per episcopū: qꝛ Paulus apostolus cum ordinasset Titum epm: ex hoc dedit sibi auctoritatem ordinandi sacerdotes di. ad Tituʒ. Huius rei gratia reliq te crete: vt cōstituas p̄sbyteros. Qđ frustra factum fuisset: si non eps sacerdotes ordinare potuissʒ. Ex q̄ ɔcluditur error maldensium: q ɔsecrationem istius sacramenti omni fideli ⁊ vtriqʒ sexui cōmittunt. Sʒ circa istam cām efficienteʒ sunt alique questiones. ¶ Prima est si sacerdos hereticus pōt ɔficē. Dicitur ꝙ sic: qꝛ istud sacramentum fit in fide eccl'ie: ⁊ non in fide vnius singularis persone sm Augustinum.

¶ Secunda questio si sacerdos scismaticus. Dicit' ꝙ sic. ¶ Tertia si irregularis sacerdos Dicitur ꝙ sic: qꝛ irregl'aritas est pena iuris humani: ⁊ auctoritas ɔficiendi: potestas iuris diuini est. Ideo illa non pōt istam auferre: sicut nec ius humanum pōt diuinum auferre.

¶ Quarta questio est: si sacerdos degradatus pōt ɔficere. Dicitur ꝙ sic: cum caracter sit indelebilis: in quo ɔsistit ptās conficiendi. Sed remanet ad dubiū: si sacerdos malus celebrās est audiendus. Dicitur ꝙ si ɔstaret ipsum esse in mortali peccato: qꝛ celebrando peccat mortaliter: ⁊ ideo ei non est coicandum in tali actu. Quia tamen ɔtritio cordis est interior occulta ⁊ repentina propter peccata manifesta non est omittendum: nisi de scandalo timeatur.

¶ Secūda dubitatio est si sacerdos excōmunicatus est audiendus. Dicitur ꝙ nō: qꝛ contritio occulta penam iuris nō hʒ extrinsecā euacuare. Corpus aūt christi sic est venerandum in manu sua: sicut alterius: qꝛ ita vere conficitur a malo: sicut a bono ministro.

Secunda ɔsideratio.

Q Uantum ad causam meterialē istius sacramenti p̄mo videndū est de mā in hostia. ¶ Scđo de mā in calice.

¶ Circa p̄mum nota ꝙ materia in hostia est panis triticeus. vnde si ɔficeretur in pane siligineo: vel ordeaceo: vel spelte: nō fieret: quia vnius sacramenti vna est materia in spē.

¶ Circa materiaʒ calicis dicitur ꝙ mā istius sacramenti est vinum de vite. vnde si aliqs in alio conficeret: sicut in vino pomoꝝ: nihil faceret: qꝛ vnius sacramenti vna est materia sm speciem: vt panis supra. Quantum ad causam formalem in hostia dicit' ꝙ sicut in hostia sunt quatuor.s.corp⁹: sanguis: anima: ⁊ diuinitas ita quatuor sunt verba: per q̄ hostia consecrat': scilicet. Hoc est corpus meum. Istam autem formam consecrationis tradidit xp̄s Matthei. 26. vbi sunt quatuor documenta.

¶ Primum documentū est: ꝙ ista ɔsecratio sm formam p̄mo fuit inuenta vel facta in lingua hebrea: qꝛ illā linguā loquebat' xp̄s ⁊ apl'i

¶ Scđm documentum est: ꝙ deinde fuit facta in lingua greca: quia post hebreos greci vt habetur in actibus de viduis grecorum.

¶ Tertium documentū est: ꝙ deinde factum fuit in lingua latina: qꝛ beatus Petrus romanis tradidit. Et ɔfirmatur: qꝛ sm Aug. de ci. dei in istis linguis fuit scriptus titulus. Et cōfirmatur: qꝛ Mattheus scripsit hanc formam in hebraico: Lucas i greco: Marcus i latino. Johes vero nullam formam expressit.

¶ Quartum documentum est: ꝙ ista ɔsecratio fieri posset in omni lingua eadem ratione: qua ⁊ in istis. Sʒ hic est dubium: qꝛ in canone tradito a btō Petro non ponit' ista ɔiūctio enim. Dicitur ꝙ enim nō ptinet ad formā ɔsecrationis: sed tm̄ ɔtinuat ad p̄cedentia. vnde si omitteretur: adhuc conficeret. Quis scienter omittens peccaret mortal'r. ¶ Secundum est si solum p verba illa posset fieri cōsecratio. Dicit doctor subtilis ꝙ non: quia verba sic absolute ,plata dant sensum ac si ɔficiens vellet conficere corpus suum proprium: sic etiam xp̄s expressit. Et ideo dicit ꝙ sunt necessaria verba p̄ambula: per que significetur sacerdos dicere hec non in ,ppria persona: sed xp̄i recitando ,pferens. Et illđ fit ab illo loco: vt nob corpus ⁊ sanguis fiat dilectissimi filij tui dn̄i nr̄i ihu xp̄i

¶ Circa formam consecrationis calicis sicut p̄ qnqʒ vulnera sanguis exiuit de corpore xp̄i principaliter: ideo perquinqʒ verba fit cōsecratio ista: que sunt. Hic est calix sanguinis mei. Ista forma habetur Matthei. 16. Marci. 14 Luce. 22. Tamen sicut iacet ad litteraʒ in nostro missali non inuenitur in aliquo euāgelista sed beatus Petrus istam formam tradidit ecclesie. ¶ Quantum ad causam finalem dicit' ꝙ finis noster accipitur pro intentione consecrantis: vt intendat facere quod xp̄s fecit: qđ facit ecclesia. ¶ Circa istum finem sunt quatuor veritates. ¶ Prima est ad conficiendū istđ sacramentum non requiritur intentio actualis

quia s'm Iheronimū. Dominus nullum obligat ad impossibile. Nō est autē in potestate nostra subito in instanti: dum proferuntur consecrationis verba: q̄ ille qui est ad alia: distract⁹ posset ita actualiter cogitare: nec per consequēs intendere. ¶ Secunda est q̄ ad illā consecrationem non sufficit intentio habitualis: q̄ cum illa manet etiam in homine dormiente: sicut etiam ⁊ habitus. Tunc homo dormiēs potest cōficere verba debita proferendo. ¶ Tertia est: q̄ ad istam requiritur ⁊ sufficit intentio virtualis: vt scilicet intendat s'm omnem dispositionē se ad celebrandū conferre. ¶ Quarta veritas est: q̄ ad illam consecrationem non requiritur intentio spiritualis: vt conficiens semper intendat bonū spirituale: propter qd illud sacramētum est institutum s'm Dionysiū. Unde si malus sacerdos propter lucrū temporale celebraret conficeret.

Tertia cōtēplatio.

Circa tertiā ɔtemplationem que est de istius sacramēti veritate est intelligendū q̄ istius sacramēti veritas est in se euidētissima cū pre ceteris sacramentis in scriptura ei⁹ veritas sit expressa: tn̄ est mētibus nostris sūme occulta pre ceteris eccl'ie sacramētis Et ad illud ducit ratio ⁊ exemplum. Ratio q̄ transcendit propter sublimitatem eius intellectū nostrum. Et ideo non est intelligibille sibi proportionatum: Exemplum est ad propositum: quia sicut se habet oculus noctue ad lumen solis: ita se habet intellectus noster ad ea que ⁊c. Et quia illud sacramentum est occultissimum nobis: ideo sancti multum sunt conati ad ipsū declarandum: vt euacuarent dubia: que circa istam materiam excecāt insipientem. Et ad hoc faciendum occurrunt nobis quatuor considerationes.

¶ Prima est de istius sacramēnti conuersione. ¶ Secunda de eius extensione. ¶ Tertia de eius locatione. ¶ Quarta de eius īpossibilitate.

Prima ɔsideratio.

Quantum ad primam occurrit obstaculum qd est hoc: q̄ aliqui nō vident quomodo tam subito substantia panis corruptibilis posset conuerti ī corpus christi in corruptibile: Sed huic obstaculo occurrit consideratio beati Ambrosij in libro de sacramentis. Qui volens ostendere q̄ deus potest conuertere quodlibet in quodlibet per suā omnipotentiam ponit multa exēpla diuine scripture vt quando mulier subito de costa viri facta fuit ⁊ quando virga moysi in serpentem fuit conuersa. Et cōfirmatur per rationem q̄ plus distant ens ⁊ non ens: q̄ duo entia s'm distantiā essentialem. Et q̄ deus s'm omnium fidē potest aliquid de nihilo facere. Igit̄ multo forti⁹ de vno ente aliud ens quodcunq̄ potest facere ⁊ operari.

Scd'a ɔsideratio.

Secunda consideratio de istius sacramēti extēsione occurrūt duo obstacl'a ¶ Primū est q̄ aliqui nō possunt intelligere quomodo corpus christi tā magnū potest esse infra tam paruā hostiā totum contentum cū imaginentur maius corpus infra minus totaliter non posse contineri. Sꝫ huic occurrit consideratio beati augustini de quantitate anime: qui probat animam esse maiorem corpore: q̄ totā mundi magnitudinē infra se cogitare potest: ⁊ sic infra se continere: ⁊ sic cū sit maior corpore tota est īfra corp⁹. Modo cō simili corpus christi cum sit maius hostia totū est infra ipsam: non coartatū: sed ita magnum ⁊ perfectū sicut est in celo. ¶ Secundum obstaculum q̄ non percipiunt cum hostia diuidatur in fractione: quin corpus christi infra existens diuidatur: cum ad diuisionem cuiuscūq̄ corporis: sequitur diuisio sue virtutis: huic occurrit consideratio beati Augu. in libro de spiritu ⁊ anima: qui ponit q̄ anima est tota in qualibet parte corporis: ⁊ nō diuidit̄ s'z diuisionē corporis. Et ita q̄ corpus xp̄i totū est in qualibet particula hostie ipsa diuisa: non diuiditur.

Tertia ɔsideratio.

Quantum ad tertiā ɔsiderationem q̄ est de huiusmodi sacramenti locatione occurrunt aliqua obstacula.

¶ Primū est q̄ non possunt aliqui intelligere xp̄m ad altare descendere de celo: ⁊ ibi manere. Cum dicat augustinus q̄ donec finietur seculum sursum est dn̄s. Sed huic occurrit cōsideratio Origenis sup Matth. Qui dicit q̄ dei filius veniens in virginē totus remansit apud patrē: vt non dimidius apud deū ⁊ dimidius esset in virgine: sicut veritas quā mente ɔcipimus cū eam docemus tota remanet apud nos: ⁊ tota transit in adiscentes. Sic de corpore xp̄i ⁊c. ¶ Secūdum est q̄ non capiunt quōo in tam breui momento sicut verba consecrationis proferuntur: christus posset transire de celo empireo ad altare. Huic occurrit consideratio beati Augustini: qui dicit q̄ subito dū ocu

lus aperitur habetur visibile: quantumcunq distans: transitu velocissimo attigitur vsq ad celum. Et ideo non est mirandum de corpore christi: cum sol in instanti mittat radium suũ ab oriente in occidentem. ¶ Tertiuz est quod nõ vident quomodo idem corpus posset esse in diuersis locis simul. Sed huic occurrit consideratio Hugonis de sacramentis qui ponit. Ideo non posset idem corpus esse in diuersis locis: quia deus conditor nature talem corporibus legem dedit. Et ideo cum quilibet legislator posset dispensare in lege: quam ipse statuit: immo oppositum ordinare. Ita potest deus in vniuerso. ¶ Quartum est quia non vidẽt quomodo duo corpora possunt esse in eodez loco: vt corpus christi sit infra dimensiones hostie: nisi forte ponatur ibi in aliqua concauitate Sed huic obstaculo occurrit consideratio damasceni ponentis ignem ferro intimatum cuz sit corpus subtile: ꝛ ita corpus christi cuz sit sub tilius igne. Quarta consideratio.

Quantum ad quartam consideratiõez de eius impassibilitate: sunt duo obstacula. ¶ Primum quod non vident quomodo christus non patiatur cum hostia frãgatur ꝛ mltipliciter alteratur. Sed huic occurrit consideratio pauli. Secunde cor. xj. Ipse sathanas transfigurat se in angeluz lucis. Ista autem transfiguratio potest fieri per assumptionem corporis luminosi ꝛ decori: ꝛ tunc si tale corpus scindatur: aut qualitercunque patiatur nullatenus angelus malus patitur: ita nec corpus christi in hostia. ¶ Secundum est quod nõ vident quomodo corpus xpi ex frequenti sumptione successiua non consumatur: ꝛ ipse species consumantur. Huic occurrit cõsideratio sapientis. Ecclesiasti. 12. Ubi loquitur de consumptione humani corporis: anima non consumptibili existente. Unde dicit. Reuertatur puluis in terram vnde erat: ꝛ spiritus redeat ad dominum ꝛc. Quarta contẽplatio.

Circa quartaz contemplationez: que est de eius bonitate: occurrũt. 4. considerationes. ¶ Prima consideratio ẽ de eius celebritate ¶ Secunda consideratio est de eius institutiõe. ¶ Tertia consideratio est de eius susceptione. ¶ Quarta consideratio est de eius perfectione.

Prima consideratio.

Quantum ad primam dicendum est: quod celeberrimũ inter oia sacramenta noui testamenti. Et ideo eius officium celebratio vocatur. In hoc. n. officio maxime militans etiã vnitatur ecclesiã triũphantem: quia sicut in hac vita sunt instituti sex ordines ecclesie ad ministrandũ sacerdoti: ita in celesti hierarchia sunt instituti sex ordines angelorum ad ministrandum xpo. Tres. n. supremi ordines non sunt administrantes: sed assistentes vt dicit Dionysius. ¶ Et ideo circa istã considerationem primo insistendũ est circa istius sacramenti solẽnitatez. ¶ Secundo circa eius figuraz. ¶ Quo ad primuz ẽ intelligẽduz quod in hoc sacramento probantur esse quatuor solẽnitates. ¶ Prima est ex presentia triuz personarum diuinarum. Tota. n. trinitas est presens huic consecrationi: ꝛ hoc ex singulari ratione tanti miraculi; quia nõ potest effici nisi a tribus personis modo mirabili: quia sicut pater ꝛ filius ꝛ spũs sanctus sunt vnuz principiuz creature: ex de trinitate. Ita sunt vnum principiũ huius sacramenti ꝛ singulari modo actus que est tam mirabilis: ad quez nulla alia causa attingere potest. ¶ Secunda solẽnitas est ex presentia sanctorum angelorum: quia sancti doctores non dubitãt ibi esse presentiaz sanctorum angelorum aduenientiuz de celo. vnde dicit Greg. Quis fideliũ dubium habere possit in illa imolationis hora celuz aperiri: ꝛ angelorum choros adesse ad vocẽ sacerdotis? ¶ Tertia solẽnitas est ex presentia sanctarũ aiarum: quia sicut angeli: ita ꝛ sancti xpm comitãtur quocunq pergit. Et ideo dicit Iheronimus. Quod aie sanctorum in hoc mundo comitãtur xpm quocunq ierit. Inducens illud apoc. Hij sequuntur agnum quocunq ierit. Et cuz vere veniat ad istud sacramentũ ipsuz ibi sequunt. ¶ Quarta solẽnitas ẽ ex presentia matris xpi que est regina virginũ: quia dicit Ihero. Istud officiũ associandũ fuit priuilegio virginis ex sua puritate. Dicit. n. virgines sunt ꝛ sequũtur agnuz quocũq ierit. Apoc. 14. Et quia mater dñi cuz ceteris virginibus maxime habet hoc priuilegium: maxime ei conuenit hoc officiuz. ¶ Secundum huius prime considerationis est de diuina scriptura: in qua hoc sacramẽtum quadrupliciter figuratur. ¶ Primo in sacrificio melchisedech. Gen. 8. Quia sic mel chisedech: cuz esset sacerdos altissimi offerebat panem ꝛ vinuz. Ita xps sub specie panis ꝛ vini instituit hoc sacramentum. Psalmi. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinez melchisedech ¶ Secundo fuit figuratuz in imolatiõe agni paschalis. Exo. 12. Quia sicut ibi agnus fuit imolatus pro salute populi israelitici. Ita hic agnus dei imolatus est pro salute totius populi christiani.

¶ Tertio fuit figuratũ in mãna deserti. Exo. 16. Q2 sic ille cibus fuit idignis abhominabilis: q2 dicebant. Anima nostra nauseat sup isto cibo leuissimo ⁊ dignis sũme delectabil': q2 vt dicit sapiens. Habebat omnis delectamẽti suauitatem vt ad cuiuscunq3 desideriu3 conuerteretur. Ita iste cibus est indignis nociuus a dignis summe ꝓficiuis: q2 dicit Dionysius: ꝙ confert iustis sanctificationẽ: sicut indignis cõdemnationẽ sicut de iuda dicit' in Joh. Post bucellã statim introiuit in eum sathanas: s3 tamen illa bucella nõ fuit corpus xp̃i. ¶ Quarto fuit figuratũ in panib9 propositionis. Exo. 21. Q2 sicut illi panes quottidie nõ ministrabãtur nisi aliqñ a sacerdotib9: ita quottidie euchariſtiam sumere non ꝯuenit nisi solis sacerdotibus: ⁊ sicut tp̃e necessitatis illi panes fuerunt ceteris ministrati requisita corporis puritate. Fm dionysium vt patet de abimalech: qui dixit ad dauid p̃mo. Reg. Si mũda sunt vasa puerorũ maxime a mulierib9 anteq3 daret eis istos panes ꝓpositionis: ita hoc sacramentũ in certis articulis ministratur ꝯmuniter fidelib9. S3 ante reqrit cordis ⁊ corporis puritatem s3 Dionysium. Ex istis accipio duo documenta.

¶ Primum documentu3 est: ꝙ ille qui accedit ad illud altissimu3 sacramentum d3 accedere cũ summa preparationis diligentia: q2 tanta sunt ibi solẽnia. ¶ Scd̃m est: q2 illi qui assistũt debent assistere cum summa reuerẽtia: q2 tãta dicuntur de hoc sacramento vtilia preconia.

Secunda ꝯsideratio.

Quantum ad secũdam ꝯsiderationem que est de istius sacramenti institutione sunt quatuor requirenda.

¶ Primũ est qualiter fuerit institutũ. ¶ Secundũ qñ. ¶ Tertium vbi. ¶ Quartu3 q̃re.

¶ Quo ad primum: Istud sacramentum fuit institutum quintuplici circunstantia modificãte: sicut habetur in canone beati petri. ¶ Prima est eleuatio oculorũ. Eleuatis. n. oculis i celis. Ex quo accipitur documentum: ꝙ illi qui assumunt hoc sacramentũ dbẽt habere oculos mentis eleuatos in deum: ⁊ non depressos ad inferiora. ¶ Scd̃a fuit gratiarũ actio cum inqt patri Gratias agẽs. Ex quo accipitur documẽtum: ꝙ circa istud sacramentum versantes debent deo esse grati de tam inenarrabili beneficio. ¶ Tertia est benedictio. Benedixit iquit Ex quo accipitur documentu3 ꝙ xp̃s benedicendo consecrauit: ⁊ facta consecratione dixit. Hoc est corpus meum: ⁊ sic non cõfecit ꝑ illa verba per que nos ꝯficimus s̃m Innocentiu3 Tñ ad oppositum videtur dicere Ambrosius de sacramentis: ⁊ Cip̃anus martyr: qui dicũt ꝙ eadem facimus ⁊ non alia q̃3 ea que xp̃s fecit. ¶ Quarta est panis diuisio. Fregit inquit Ex quo sumitur documentũ: ꝙ si tp̃e quo xp̃s habuit corpus passibile ⁊ mortale: tale quale habuit dedit apostolis: fregit species panis sine sui lesione corporis: multo plus post resurrectionem: cũ habeat corpus ipassibile. ¶ Quinta fuit liberalis ꝯmunicatio. Dedit inqt discipulis. Ex quo accipitur documentũ: ꝙ istud sacramentum cũ summa liberalitate est ministrandũ dicente dño. Gratis accepistis gratis date. vn de symonia circa istud sacramentũ est maxime detestabilis. Quanto. n. excellentius est donũ dei: tanto magis venditio est vitanda dicẽte petro apostolo symõi mago act. 7. Peccunia tua tecũ sit in ꝑditiõe: q2 estimabas donũ dei pecunia ꝯparari. ¶ De secunda particula istius cõsiderationis qñ istud sacramentum fuit istitutũ ⁊ constat ꝙ in cena dñi: que fuit feria quinta ante festum pasche: vt testantur euãgeliste. ¶ Intelligendum tamen ꝙ ista dies inuenitur in sacra scriptura quadruplici mysterio consecrata.

¶ Primo quidem mysterio formatiõis auiũ q2 isto die formate fuerunt aues a deo. Gene. p̃mo. Ex quo datur intelligi ꝙ hoies habẽtes alas contemplationis s̃m Augus. idonei sunt ad percipiendũ illud sacramentum. ¶ Scd̃o fuit ꝯsecrata mysterio formationis piscium q illo die fuerunt creati a deo. ¶ Tertio fuit consecrata mysterio dñice oblationis: q2 feria qnta xp̃s oblatus fuit a matre in templo: cu3 fuit natus in die dñico vt alibi p3. Ita sacerdos xp̃m offert in hoc sacramento mirabil'r sicut virgo i templo visibiliter ip̃um obtulit. ¶ Quarto fuit ꝯsecrata dominice ascẽsiõis mysterio: q2 isto die fuit xp̃s in celum assumptus vt habetur in actibus: ⁊ ita dicit Greg. Q d expleto hoc sacramento in celum rapitur. Sed quid de hora dicitur? Hoc sacramentum fuit institutum hora ꝯpletorij: q2 vespere facto in cena discubuit. Matth. 27. Et ista hora iuenitur quadruplici mysterio ꝯsecrata. ¶ Pri° qde3 mysterio mũdialis creationis. Ista. n. hora credunt aliqui ꝙ mundus fuit creatus: q2 pro p̃mo die. s. dñico scriptuũ est genesis p̃. Factum est vespere ⁊ mane dies p̃mus: incipiendo a vespe s3 Augu. de trinitate. 4. ¶ Scd̃o fuit ꝯsecrata my/

sterio paschalis agni: q2 ista hora fuit celebratū primum pascha in egypto: ⁊ agnus comestus vt habetur in exodo: vt veritas correspōderet figure. ℂ Tertio fuit ꝯsecrata mysterio angelici annunciationis. Et ideo ꝭm traditionē patrum ista hora a fidelibus mater dn̄i salutat̄. ℂ Quarto fuit consecrata mysterio dominice sepulture: quia ista hora fuit xp̄i corpus in sepulchro clausum: vt habetur in euangelio.

ℂ De tertia pticula huius cōsiderationis vbi fuit istud sacramentum institutū. Et dicitur q̄ istud fuit institutum in ciuitate iherusalem: in qua xp̄s cenauit testimonio quatuor euangelistarum. ℂ Sed est intelligēdum q̄ in h̄ loco fuerunt instituta quatuor sacramenta: que hn̄t adinuicem ꝯnexionem. ℂ Primum est sacramentum baptismi. Mat. 28°. Euntes docete omnes gentes baptizantes ⁊c. ℂ Scd̄m fuit sacramentum ordinis: q2 in cena xp̄s ordinauit apl̄os sacerdotes cum dedit eis ptātem ꝯficiendi. Luce. 22. Hoc facite in meam ⁊c. ℂ Tertium fuit sacramentū pnie. Joh. 20. Quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. ℂ Quartū sacramentum eucharistie: vt patuit in cena.

ℂ Quarta pticula est quare h̄ sacramentū fuit institutum. ℂ Sꝫ est attendēdum q̄ ad istius sacramēti institutionem ponunt̄. 4. rationes. ℂ Prima est ad fidem catholicā extollendā. q2 cum virtus sit de bono difficili: q̄ito est difficilior: tanto est laudabilior: q2 istud est arduū ad credēdum. Ideo dignificat fideꝫ credentiū ⁊ eius exaltat meritum. Ideo dicitur in canone petri mysteriū fidei. ℂ Scd̄a ratio est ad memoriā de pteritis retinēdaꝫ: vt nō obliuiscerentur tantoꝝ beneficioꝝ: quoꝝ illud sacramentum est signum rememoratiuū. Et ideo scribit̄ pma coꝝ. xj. Hoc facite quotienscunq̄ sumitis in meam ꝯmemorationem. ℂ Tertia ratio est ad spem de futuro ꝯfirmandam: quia spes ꝑmissi boni multū ꝯfirmatur per arrā. Istud sacramentum est pignus ⁊ arra future beatitudinis. vnde non solum est signū rememoratiuum: sed etiam ꝑnosticū: ꝭm Diony. de celesti iherarchia. ℂ Quarta ratio est ad caritatem in nobis accendēdam: q2 homo naturaliter inclinatur ad diligendum se diligenteꝫ. Et ideo xp̄s vt nos maxime incitaret ad caritatem: in h̄ sacramento suam maximā dilectionē voluit demonstrare: in quo non sua: sed semet ipꝫ nobis dedit. Et istd̄ ē sacramentū qd̄ tenet eccl'iaꝫ maxime in sc̄itate ⁊ puritate ꝭꝫ Dio.

Tertia consideratio.

Quantum ad tertiam consideratione que est de istius sacramenti susceptione primo videndum est quot modis sumitur. ℂ Secundo qui sunt admittēdi. ℂ Tertio q̄ excludēdi. ℂ Quarto quotiens sit sumendū. ℂ De p̄ est intelligendū q̄ ꝭm apostolum sc̄de coꝝ. xj. possunt sumi quadrupliciter. ℂ Primo ab aliquibus sumit̄: nec sacramentaliter nec spiritualiter: sicut illi qui speciebus istis vtunt̄ sicut cōmunibus cibis ad sacietatem ⁊ ebrietatem. de quibus dicit apostolus. Unus quidem esurit: alius aūt ebrius est. Alij sumunt sacramentaliter ⁊ nō spiritualiter: sicut q̄ sumunt cum peccato mortali. de q̄bus dicit apostolus. Qui manducat ⁊ bibit indigne iudicium ⁊c. Alij sumunt spiritualiter: ⁊ nō sacramentaliter sicut illi qui fide ⁊ deuotione ad istud sacramentum flagitant existētes in gratia: sed propter aliqd̄ impedimentū non possunt ipm̄ percipere: q̄bus dicit Aug. Crede ⁊ manducasti. Alij sumunt spiritualiter: ⁊ sacramentaliter: sicut illi qui cum debita prepatione de facto ipsum pcipiunt: de q̄bus idē apostolus ait. Probat aūt se ipsum homo ⁊ sic ⁊c.

ℂ De sc̄da pticula est intelligēdum q̄ ad istd̄ sacramentum obligantur fideles ꝭm quadruplicem graduꝫ. ℂ Primo aliq̄ obligantur solum ad credēdum ⁊ amandū: sicut illi qui sunt fideles: vt nullo mō possint habere copiaꝫ: q2 ꝭm Iherony. nemo ad impossibile obligatur. vnde Augu. Qui seruum pigrum non damnaret: si ea que fieri ⁊c. ℂ Scd̄o aliqui obligātur nō solum ad credendum ⁊ ad amanduꝫ: sꝫ etiā ad venerandum: sicut inter fideles sunt q̄bus nō legitime impeditis in diebus dominicis ad minus vt audiant missam obligant̄. ℂ Tertio aliqui obligant̄ non solum ad venerandum: sed etiam ad sumēdum. sicut oēs homines pfecte etatis circa dominicā resurrectionem: q2 eo tp̄e h̄ sacramentum institutū fuit. ℂ Quarto aliq̄ obligant̄ nō soluꝫ ad venerandum ⁊ sumendum: sed etiam ad conficienduꝫ sicut omnes sacerdotes nō impediti in celebritatibus magnis. Illi. n. qui nunq̄ celebrant: tenent ociosaꝫ dignissimam ptāteꝫ.

ℂ De tertia pticula est intelligendū q̄ beatus Diony. in ꝑallegato ca°. de eccl'iastica iherarchia ponit quatuor ꝑsonaꝝ genera: que ab hoc sacramento excludebant̄ in primitiua eccl'ia. ℂ Primo chatecumini: q2 nondū erāt renati

¶ Scđo apostate: q: in h̄ sacramento fuerūt
exclusi ⁊ abiecti. ¶ Tertio tēptationib⁹ vexati
¶ Quarto ab hijs q̄dem purgati: sed nondū
virtute ꝑfecti. Sed remanet dubitatio: si mini
strans: qualitercūq̄ȝ circa istud sacramentū cuȝ
peccato mortali peccet mortalr̄. Dicitur ꝙ non
vt diaconus aut subdiaconus: q: illud iure di/
uino nō est explicite ꝓhibitum. ¶ Secunduȝ
dubiū est: vtꝝ quicunq̄ȝ indigne sumit peccet.
¶ Dicendū ꝙ sic: q: illa ē expressa determina
tio apostoli. Prima cor. xj. Qui māducat ⁊c.
¶ Tertia dubitatio si ꝯsecrans indigne peccet
mortalr̄: semꝑ dicitur ꝙ sic ꝑ locum a minori:
q: plus est corpus christi conficere q̄ȝ sumere.
¶ Quarta dubitatio cuȝ s̄m pijssimas causas
indigne celebrans ꝯmittit mortale peccatuȝ: in
quo grauius peccat in sumendo vel ꝯsecrādo?
Dicit̄ ꝙ cuȝ illud ꝓueniat ex irreuerentia. Et
ideo cū dignus sit ꝯficere videtur tunc magis
peccare. Unde talibus dr̄ in psalmo. Quare
tu enarras iustitias meas: ⁊ assumis testamen
tuȝ meum per os tuum?

¶ De quarta particula. s. quotiens sumēdum
sit: ponūtur. 4. veritates. ¶ Prima est ꝙ illđ
sacramentuȝ nō dȝ in die freq̄ter iterari sine
necessitate legitima: q: ex frequentia nimia so-
let oriri ꝯtemptus. ¶ Scđa est: ꝙ ab ista regu
la natiuitas dn̄i est excepta. ¶ Tertia est: ꝙ cū
sit de necessitate possunt dici alijs tꝑibus due
misse. Ut qn̄ propter inopiaȝ sacerdotū: neces-
se habeatur vnus ad s̄uiendū duabus parro/
chijs. Et q̄ȝdo aduenit magna ꝑsona que non
potest esse sine missa: vt notatur. 4. sentētiaꝝ.
¶ Quarta ꝙ nunq̄ȝ licet iterare nisi in prece/
dente celebratione se obseruauerit a sumptione
vini ⁊ aque: q: non ieiuno non licȝ accedere ad
sacramentum. ¶ Sed est dubitatio si quoti/
die sumere eucharistiā est ꝯueniēs. Dicit Au
gustinus: ꝙ q̊tidie sumere nō laudo nec vitu/
pero. Dicunt tn̄ doctores ꝙ si ex tali frequētia
deuotio augeat̄: est iteranda: si auteȝ minuatur
est dimittenda. ¶ Secunda dubitatio est: si in
periculo mortis dȝ quilibet illud sacramentum
requirere. Dicitur ꝙ sic. Quia illud sacramen
tuȝ est viaticuȝ. In transitu beati Ambrosij sic
dicitur: ꝙ ꝑducit aīam vsq̄ȝ ad vite portaȝ. vn
de bene fuit figuratū ꝑ illū panē subcinericiuȝ
cuius virtute ambulauit Helias q̄dragita die
bus ⁊ q̄dragita noctibus. Tertio regū nono.

Quarta ꝯsideratio.

Circa quartaȝ ꝯsiderationeȝ: que ē de
istius sacri ꝑfectiōe. ¶ Et p̊ sciēduȝ ꝙ
istius sacramēti sunt. 4. priuilegia.

¶ Primū est de istius sacramēti figura: q: ce
tera sacra noue legis signant directe gratiam.
Istud hȝ directe suaȝ significationē circa gl̃iaȝ
q: dicit Diony. Q đ sicut notitia dinaꝝ scriptu
raꝝ est nobis imago future ꝯtēplatiōis in p̄ria
ita sumptio dignissime eucharistie est imitatio
illius fruitiōis btīfice: qua satiabimur cum ap/
paruerit gl̃ia ei⁹. Et iō dicit saluator Luc. 22.
Nō māducabo illud donec ipleat̄ in regno dei
¶ Scđȝ est de istius sacramēti nā. Quia cum
ꝑmanentia habeāt etiā nāȝ potioreȝ q̄ȝ successi/
ua cū transeāt. Istud aūt est ꝑmanens cū tā diu
ꝑmaneat sacramentū istud: q̄ȝ diu spēs durate
possunt: vt notatur quarto sententiaruȝ.
¶ Tertiū est de ei⁹ virtute: q: in ceteris iuenit̄
sacr̄m sine re sacramēti: vt cū q̄s fictus accedit
Hic aūt semꝑ res sacramēti est cū sacr̄o q̄ȝtum
cūq̄ȝ fictus q̄s ꝯficiat: q: vere corpus xp̄i est ibi
vt patuit. Unde istud est semper verius quod
efficit q̄ȝ quod figurat.
¶ Quartū ē de eius causalitate: q: cetera sacra
mēta hn̄t causalitatē tm̄ respectu vnius gr̃e ihe
rentis. Istud aūt sacr̄m respectu duplicis gra
tie. s. inherētis ⁊ subsistētis: q: dupliceȝ ꝯferre
hȝ gr̃aȝ: imo ꝑfectius q̄ȝ alia sacramenta.
¶ Circa bonitatē istius sacramēti scđo itelligē
duȝ est de ei⁹ beneficio ⁊ sunt quatuor:
¶ Primū est gratiaꝝ augmentatio: q: cuȝ re
quirat hoīeȝ in gr̃a existentem. Gratiaȝ p̊ nō do/
nat: sed ipsaȝ datā augmētat. Et iō dr̄ euchari/
stia: q̄si bōa gr̃a: q: ꝑficit gr̃aȝ collatā s̄ȝ Dio.
¶ Scđm est gratiaꝝ ꝯseruatio. Sicut. n. ali/
mentū corporis hȝ vitā ꝯseruare: ita istud sacra
mentū cuȝ sit cibus aīe: hȝ ipsaȝ in gr̃a ꝯserua/
re que est vita ipsius aīe. Et iō datū est h̄ sacra
mentū sub silitudine cibi ⁊ potus. Unde dicit
xp̄s Johis. 6. Nisi mādu. carneȝ filij hōis ⁊c.
¶ Tertium est peccatorum remissio: quia ha
bet omnia peccata venialia delere: sicut aggra
uare mortalia quando inuenit ea vt notat̄ quar
to sententiarum. Et ideo saluator instituens h̄
sacramentuȝ: post formam consecratiōis adiū
xit. In remissionem peccatorum.
¶ Quartum est premiorum promissio que sal
uator Joannis. 5. certitudinaliter promisit.
Qui manducat meam carnem. ⁊c.
¶ Circa h̄ sacr̄m nota ꝙ eius sunt. 5. sapores
¶ Primus est sapor puritatis ex ꝑexistentiū

limpiditate. Impuritatis.n.sapor ab aliquo impuro resoluitur. Unde si considerentur oia principia h corpus pficientia: inuenitur in ipo sapor puritatis. Materia.n.hui⁹ corporis fuit purissimus sanguis vteri virgialis: virt⁹ in eo diffusa ē virtus altissimi. Luc.p̄. Efficiens ipsuȝ est spūs sctūs. Assumēs h corpus filius altissimi aia de nouo a manibus trinitatis creata ꝛ puritati corpori diffusa. Quid.n.ipurita tis in h corpore cōicari poterit? Prorsus nihil. Hȝ.n.purissimuȝ ex oi parte saporē: si puris faucibus degustetur.

¶ Scdo hȝ saporem dulcedinis ex sanguine. Nāle.n.est q̄ ois sanguis dulcis est saporis. Quanto igit̄ putas dulcedis est sanguis sacramēti huius: q a tā dulci fonte manauit: ꝛ a tam dulcis fontis haurīēte i taȝ dulce vas ē trāsfusus. Fons.n.hui⁹ sacramēti est sanguis ꝯtentus i viscerib⁹ gl'iose virgis. hauriens est spūs sancti vas in qd trāsfundit̄ corpus dñicuȝ est: ex q̄ etiaȝ manat in sacramētuȝ: ꝛ ex sacramēto in corda fideliuȝ: que oia nihil hñt amaritudis admixtuȝ. vnde spōsa de fructu arboris crucis loquēs dicit. Canti.2. Sub vmbra illi⁹ quem desiderabā sedi: ꝛ fruct⁹ eius dulcis ꝛc. Et hoc dicit pp sanguinem de cruce stillantem.

¶ Tertio h sacramentū hȝ saporem aromaticum ex aia que oibus virtutib⁹ ꝛ est ꝛ erit plenissima semp. Unde d ortu deliciaꝝ dr̄ cāt.4. Ueni auster pfla or.me.ꝛc. Per aromata signatur spūs scti aspiratio: altissimaȝ caritatem: ꝛ deuotionē humidam pietatis ꝯsolatiōe resoluens: ꝛ spirare faciens ortum istum vt aromaticus eius sapor in omnem ecclesiaȝ diffundat̄.

¶ Quarto habet saporem gratiosum ex deitate: Joannis p̄. Uidimus gloriam eius plenū gratia ꝛ veritate. Hic sapor ꝓfertur omnibus delectationibus. Hic est delectabilis sapor ꝛ sufficiens oi desiderio: si ꝯpleat̄ delectat aiaȝ.

¶ Quinto habet saporem celestem ex vnione deitatis. Ex quo habet saporem inusitatum in terris: qui est sapor celestium gaudioꝝ: quem christus digne gustantibus hoc sacramentum infundit: ꝛ hic est sapor vite eterne. De quo ꝓuerbi. vltimo. Gustauit ꝛ vidit q̄r bona ē ꝛc. Hec eniȝ est vinea engaddi. gaudiuȝ eternuȝ inferens gustui ꝛ saporeȝ eternorum bonoruȝ

¶ Queritur vtꝝ debuit hoc sacramentū in alimento institui. Et videtur q̄ nō: q̄r sicut videmus in alimento corporali: sic de spirituali: sed corporale qd est ꝯtra naturā non nutrit naturā sed ꝑimit. Igitur etiam alimentū spūale qd est contra rationem spiritus ipsum non nutrit: sed perimit: eucharistia est huiusmodi ꝛc.

¶ Dicēdum q̄ ratio huius sacramēti hȝ duplicē vitaȝ scilicet iferioreȝ: q̄ respicit cās inferiores ꝛ nāles.

¶ Itē supiorē que ꝯsiderat leges eternas L ȝ igit̄ sacramentū h fit ꝯtra iudiciuȝ rationis inferioris: nō tñ ꝯtra iudiciuȝ rōnis supioris: que iudicat ſm rationē potētie: sapie ꝛ bonitatis dei. Debuit igit̄ institui. q̄r sicut vita corporis nō seruatur absq̄ alimēto corporali: sic nec spiritualis absq̄ alimēto spirituali. Alimentū spūale est eucharistia.

¶ Utꝝ hec istitutio debuit fieri tpe gr̄e. Dr̄ q̄ sic: ꝛ h pp duas cās.

¶ Primo pp rem ꝯtentam in h sacramento: qd est veꝝ corpus xp̄i: qd tñ in tpe gratie fuit. Et ideo nō ante potuit institui.

¶ Scdo ꝓpter eius efficaciā: que est pfectio siue ꝯfirmatio caritatis: que in noua lege abundauit. Et hec institutio celebrata est in cena ꝓpter quatuor.

¶ Primo ꝓpter corporalis pñtie subtractiōeȝ q̄r non fuit ꝯueniēs q̄ simul haberetur corporaliter ꝛ sacramētaliter. Nec debuit etiam deesse q̄ntum ad vtrūq̄: sed manere cuȝ discipulis debuit in altero illoꝝ. in sacramētali pñtia in via: sȝ in corporali i patria.

¶ Scdo ꝓpter veteris sacramenti terminationeȝ: qd in passione fuit terminādum. Non. n. ꝯueniens fuit vmbrā simul ꝛ veritatē currere. Non etiaȝ fuit conueniens vmbraȝ cessare nōdum habita veritate.

¶ Tertio pp passionis pñtationē. Ideo eni passione iminente institutū est vt efficaci⁹ passiones imprimeret.

¶ Quarto pp maiorē memorie ꝯmendationem: vt in vltimo recessu traditum. Unde comesto agno paschali statim debuit institui sacramentum nostre fidei ꝛ transitus nostri.

¶ Utrum existens in peccato mortali scienter communicando peccet mortaliter.

¶ Dicendum qd accedens ad sacramentum: aut habet conscientiaȝ mortalis peccati: aut nō Si habet: aut illa conscientia consurgit ex certitudine sufficienti: vt qui scit se fornicatum: sic peccat mortaliter. Aut consurgit ex certitudine probabili: vt qui morose delectatus est: . timet consensum fuisse in mortale. Sic similiter peccat mortaliter. Aut consurgit ex certitudine leui: prout homo consentiosus timet de leui delectatione q̄ sit mortale: ꝛ sic non peccat si conscientia leuiter pungat. Si conscientia formaliter pungat. Tunc stante cōscientia peccat mortaliter: aut non hȝ ꝯscientiā pcti mortalis.

Hoc etiaȝ potest esse tripliter aut preparando se sufficienter ẜm veritateȝ diligenter ꝯscientiã examinando ⁊ peritos ꝯsulendo. Talis manducat digne ⁊ vitat offensaȝ ⁊ meretur gratiaȝ aut ꝓbabiliter examinauit ꝯscientiaȝ: ⁊ confessus est: hic manducat medio modo nec digne nec indigne. vnde vitat offensaȝ: sed nõ meretur grãm. Aut preparauit se negligenter: ⁊ sic peccat mortal'r si sit magna negligentia: vtruȝ eucharistia deleat peccatũ mortale. ℭ Dicendum ꝙ sicut alimentum nãle se habet ad vitam naturalẽ: sic spiritua'e ad vitam spiritualẽ. vnde sicut alimentuȝ nãle tantum ꝓdest viuis: sic spirituale tm̃ ꝓdest spiritualiter viuẽtib⁹. vnde hoc sacramẽtum vitaȝ non dat: sed cõseruat sicut alimentum naturale modo eucharistie delet mortalia: nisi forte oblita non tamen limito largitatem dei.

ℭ Sermo octuagesimus ꝑmus.

Angelorum

a esca nutriuisti populuȝ tuũ Sapie. 16. Esca angeloꝝ dicit̃ eucharistia. ℭ Primo q: in hoc sacramẽto exhibetur nobis iste in escam in cuius ꝯtemplatione beati angeli visu ⁊ gustu reficiuntur. ℭ Scḋo q: in huius sacramenti administratione assistunt ⁊ ministrant reuerẽter. Licet. n. verba supradicta ẜm lr̃alem intelligentiam de ista esca loquãtur: qua dñs pauit filios israel: videlicet de mãna spiritual'r tñ intellecta loquũtur de ista dulcissima esca: qua dominus pauit filios israel: videlicet suos discipulos in cena: ⁊ qua quottidie nos in sacramento pascit: ⁊ tunc instituit. ℭ Circa ꝑmissa thema tis verba ponunt̃ tres ꝯsiderationes ꝯmẽdantes ħ sacramẽtuȝ. Prima ꝯsideratio.

Rima ꝯsideratio est de excellentia dignitatis huius sacramẽti: cũ dr̃. An

c gelorum esca. ⁊ ꝯtinet. 4. documẽta. ℭ Primũ documentuȝ ẽ: ꝙ aliqua esca ꝯmẽdatur qñ est preciositate incomparabilis: ita ꝙ non potest ei simile inueniri: qḋ ei comparetur Talem escaȝ xp̃s nobis exhibuit ⁊ preparauit in sacramento: vbi seipsum nobis in escaȝ: ⁊ in alimentũ dedit. Et ideo huic esce nulluȝ ꝑcium ex ꝯdigno ꝯparatur. Qḋ auteȝ nobis preciosissimaȝ escam dedit. Hoc fuit in signuȝ amoris excellentissimi: ⁊ hoc vt nobis hic peregrinantibus ostenderet spem salutis. Si. n. probatio dilectionis exhibitio est opis: que magna dat: se magnũ amicuȝ ostẽdit: q maiora maiorẽ ⁊ q maxima maximũ: ẜ maximũ nobis exhibuit cũ carnẽ suaȝ ⁊ sanguinẽ in escã nobis dedit. Et ideo ministratiõe huius sacramẽti maximũ amicuȝ se nobis ostendit. Cum. n. quis vult se ostendere aliqueȝ diligere tenerrime dicit. Tãtũ diligo ipsuȝ: ꝙ de carne mea darẽ ei manducare: ⁊ de sanguine meo bibere: qḋ fecit xp̃s in sacramenti institutiõe. ℭ Et nota ꝙ in nocte cene fecit xp̃s sicut freqũẽter faciũt vinitores amicis suis. Cum. n. quis hȝ vinuȝ ꝑ vocat aliq̃s de amicis suis: ⁊ dat illis ꝑmo de vino ꝓbarei ⁊ prius cõicat eis vinuȝ q̃ȝ exponat venditiõi. Sic xp̃s in hac nocte discipulos ꝯuocauit ⁊ eis cenaȝ ꝑparauit. s. carnẽ suam ⁊ vinuȝ optimuȝ dedit. s. sanguinẽ suũ: ⁊ tantũ biberũt ꝙ fuerũt inebriati. vnde Joh. statiȝ obdormiuit. Petrus gladiuȝ extraxit: ⁊ seruum pontificis vulnerauit. Huiusmodi solẽt facere ebrij. Istud figuratũ ẽ gene. 43. Vbi dr̃ ꝙ Joseph vocauit fratres suos ad ꝯuiuiuȝ: ⁊ dr̃ ibi ꝙ biberunt ⁊ inebriati sunt cum eo. In crastino autem ipse dñs vini illud oibus exposuit. s. sanguinẽ suũ. Et vt oẽs possent bibere ⁊ inebriari doliũ corporis sui in quinqȝ locis perforauit. Ex dignitate igit̃ huius esce: q̃ est signuȝ amoris ad nos tam precipui debȝ in nobis magna gratiarum actio: spes ⁊ confidentia gnãri: q: certissimum signum est: ꝙ nõ vult nos perire: quos dignatus est esca tam nobili sustentare.

ℭ Scḋm documentuȝ est: ꝙ aliqua esca cõmẽdatur qñ est singularitate admirabilis: ita ꝙ nõ potest ei simil' inueniri: nec potest plus haberi Talis est esca regum ⁊ magnatoꝝ: q: non dãt in mensa cõmunia fercula: sed noua ⁊ exquisita Sic dñs noster rex regum vocans nos ad mẽsam. s. altaris: dat nobis cibũ singularẽ ⁊ exq̃situ: ⁊ inter oẽs extraneũ. Naȝ cuȝ i alijs cibis color tibi ⁊ substantia ⁊ sapor humano sensu ꝑcipiunt̃. Non sic aũt est in isto sacramento imo voluit nobis dare carnẽ suaȝ in cibuȝ sub specie aliena: sub colore alieno: sub sapore alieno: sciȝ panis ⁊ vini: ⁊ istud ẽ singulare ⁊ nouuȝ. ℭ Itẽ in alijs cibis qui hȝ partẽ eius qḋ videt oculis nõ hȝ totũ: sed ħ sub q̃libet parte hostie est totus xp̃s: ⁊ hoc est singulare ⁊ admirabile. ℭ Item in alijs cibis impossibile est eundem cibuȝ in diuersis mensis esse simul. Hic auteȝ

cibus est siml' ⁊ semel in diuersis altaribus .s. in celo ⁊ in terra: sicut dicitur Mat. vlti. Ecce ego vobiscum sum vsq3 ad ꝯsumationez secl'i. Et per hoc p3 nō esse cibuz corpoꝝ: sed aiaꝝ: eoꝙ sensu humano non pōt ꝑcipi: q2 h fit ꝓp fi dei nostre meriti augmentationē: q2 fm Grego. fides nō h3 meritū: cum humana ratio prebet expimentum. Et q2 abhorrent hoies carnem crudā comedere: ideo dedit nobis sb spe ciebus istis. Sic ergo p3 ꝙ xp̄s dedit nobis i sacramento singl'arem cibum ⁊ dignum admiratiōe. Cuius singl'aritas ⁊ admiratio bene significantur in manna: quod significat corp⁹ xp̄i. Qd vidētes filij israel: dixerunt. Manhu: qd interpretatur qd est hoc? Et Johis. 6°. Quō pōt h nob dare carnem suaz ad manducandū? Ideo ꝓpha ait. Memoriā fecit mirabi. ⁊c.

Tertium documentuz est: ꝙ aliqua esca cō mendatur: quādo est saporis delectabilis. Talem. n. escaz voluit nobis dare h laborantibus ⁊ desolatis: vt nos ꝑ beneficium eterne ꝯsolationis recrearet. Istius aūt esce suauitas figuratur in manna: qd habuit gustum silem cum melle: sicut dicit exo. 16. Et sapiebat fm vni⁹ cuiusq3 voluntatē. Et sapien. 16. Panem de celo p̄stiti eis ⁊c. Et h sapientissime instituit: q2 cum hō fit ex aia ⁊ corpore: ⁊ aia fit incōparabiliter nobilior q̄3 corpus: valde decuit vt sicut corpori ꝯcesse sunt esce in qbus delectatur: sic aia habeat escā: in qua delectet. S3 sicut videmus ꝙ infirmus hñs palatū male dispositum nō sentit dulcedinē cibi: nec sapit ei. Sic multi nō sapiunt dulcedinē huius cibi: q2 hñt palatum cordis male dispositum. Qd figuratur per bcel. scda Regum. 19. qui dixit ad dauid: q offerebat ei cibos mense sue. Octogenarius sum: hodie nō vigent in me sensus ad discernendum suaue vel amaꝝ: nec delectari pōt seruum tuum cibus vel potus. Et signat inueteratos in pctō: quibus nō sapit hec esca.

Quartum documentū est: ꝙ aliqua esca cō mendatur: quādo est virtuosa ⁊ medicinalis: scilicet quādo comedentē reddit fortez ⁊ sanū. Talem escam parauit nobis dñs in h sacramēto: qd nos reddat sanos a morbo ꝯcupiscentie ⁊ peccati. Et q2 ꝯcupiscentia ꝯtinuam corruptionem facit in ꝑditionē: ideo quottidie petim⁹. Panem nostꝝ quottidianuz da nobis hodie. Reddit autem aia per istum cibum fortis ad bene opandum ⁊ sustinenduz. Psal. Panis cor hois ꝯfirmetur. Tertio regū. 19. dicitur ꝙ Helyas ambulauit in fortitudine cibi illius: vsq3 ad montem dei oreb: id est ad paradisuz.

Scda ꝯsideratio.

Secunda ꝯsideratio est de efficacia vtilitatis sacramenti huius: cum dicitur Nutriuisti. De qua efficacia vide cō siderationem quartam sermonis p̄cedentis de quadruplici bonitate huius sacramenti.

Tertia ꝯsideratio.

Tertia consideratio est de accedentiuz idoneitate: ibi. Populum tuuz. Et ponit tria notabilia. Notanduz p̊ ꝙ quatuor sunt: que faciunt hoiez esse de ppl'o dei: ⁊ dignuz ad susceptionē huius sacramēti.

Primuz est mundicie ⁊ timoris pulchritudo. Prima petri. 2. Uos estis genus electuz: regale sacerdotium: gens sancta: ppl's acqsitionis: vt virtutes eius annuncietis eis.

Scd'm est ꝓmptitudo obie in mandatis. Deutero. 28. En dñs deus tuus elegit te hodie: vt sis ppl's peculiaris: ⁊ custodiēs omnia mandata eius. Tertium est tollerantia patientie in aduersis. Per hanc. n. assimilamur ei: ⁊ imitamur ipsum: sicut sequi d3 populus dominum. Psal. Populum tuum humiliauerunt. Et sequitur. Quoniam tu populū humilem saluum facies ⁊c. Quartum est contemptus mundane prosperitatis ⁊ mentis elatio ad superna: per desideria celestis patrie. Philippen. 3. Nostra ꝯuersatio in celis est. Illi sunt de populo alicuius ⁊ familia: qui cō uersantur cum eo in eadez patria. Sic sunt de populo dei quos dñs vocauit ad istam escam.

Notandum scdo ꝙ quatuor genera hoium prohibeantur in veteri lege ab esu agni paschalis .s. alienigine: aduene: mercenarij: incircuncisi. vt dicitur. Exodi. 14. Alienigena diceba tur in lege: qui non poterat indicare domum patris sui ⁊ semen suum vtrum ex israel esset: ⁊ signat illos qui nō habent opera de genere bonorum: per que possunt se ostendere esse filios sanctoꝝ patrum per imitationem: vel angeloꝝ per humilitatem qui superbis angelis cadentibus humiliter steterūt: vel patriarchaꝝ per fidem: vel prophetaꝝ per intelligentiaz: vel apostolorum ꝑ caritatem: vel martyrum per fortitudinem: vel confessorum per austeritatem vite ⁊ misericordiam: vel virginum per puritatē ⁊ continentiaz. Aduena est qui de nouo venit ⁊ cito recessurus est: ⁊ signat illos qui sunt aduenticij ⁊ nouiter in gratia ⁊ cito reuertuntur

ad ea q̄ euomuerunt. Mercenarius est qui ser uit pp lucr tpale: ꝛ signat illos q opera sua faciunt vt videātur ab hoibus. Incircūcisus ē moraliter qui nondum vniuersas mundicias mētis ꝛ corporis circuncidit: ꝛ signat illos qui nec confessi nec contriti in peccatis iacent.

¶ Notandum tertio ꝙ sicut quadruplex differētia hominū prohibebatur ad esu agni paschalis: sic necesse est homines inueniri in quatuor differentijs oppositis q digne ꝛ munde ad esū agni paschalis immaclati accedāt. Oportet igitur cum homo cessauerit a peccatis: vt habeat firmum propositum nō resumēdi peccata: ꝛ cū aliquantulum exercitauerit se in bonis propositis ꝛ operibus: vt hec omnia non faciat intuitu dei: quia qui non reliquit peccata: accedit incircuncisus. Et qui cessauit a peccatis: ꝛ nō habet firmum propositum nō relabendi: aduena accedit. Qui in operibus se non exercitauerit: alienigena accedit. Et qui simplr̄ omnia opera sua intuitu dei nō fecerit: mercenarius accedit. Ad hoc conuiuium ad qđ vtriusqꝫ sexus omnis fidelis postqꝫ ad annos discretionis puenerit: omnia peccata sua confitendo fideliter ꝛ iniūctam sibi penitentiā viribus adimplēdo se mel in anno. s. pascha reuerenter tenetur accedere: nisi forte de confessoris sui consilio ob aliquam causam rationabilem ad tempus duxerit abstinendū. Alioquin ab ingressu ecclesie viuens arceatur: ꝛ moriens ecclīastica careat sepultura: vt dicitur in decretali Innocētij.

¶ In parasceue. Sermo. 82.

Ec passe sūt absqꝫ iniquitate man⁹ mee Iohis. 16. Hec v̄ba sunt Iob post tollerantiam dolorum ꝛ passionum suarū que possunt bene coaptari presenti tpri. s. passionis xp̄i: quod nobis modo representat ecclīa. Duo dicuntur de passione in verbis propositis: videlicet eius patientia: ꝛ eius innocentia.

¶ Circa passionem eius. 4. sunt considerāda ¶ Primo ꝙ passio sua fuit talis. s. suppliciū quo nullum grauius. Opprobrium: quo nullum vilius. Precium: quo nullum ꝯuenientius. Exemplum: quo nullum perfectius.

¶ Primo dico ꝙ passio xp̄i fuit suppliciū ꝛc. Ihere. 8°. Dolor meus sup dolorem. Istud possumus ꝯsiderare p tria: q̄ fuerūt in ipso patiente. ¶ Primo ꝓpter nāe teneritudinem. Ipse. n. inter oēs fuit tenerrimus. Ipse enim fuit figuratus p vitulū: quē tulit Abraham ad coquendū. Abrahā pr̄ multarꝫ gentiū: pr̄ celestis: intulit vitulū tenerrumū: hoc ē corpus filij sui ad coquendū in cruce. In quo corpore nihil fuit: nisi de tenera carne v̄ginis: nihil đ massa nāe corruptionis. Partus. n. virginis fuit tenerrimus. Quanto. n. caro fuit tenerior: ꝛ nā melior: tanto dolor maior. vnde Aug. Dolor est testimonium bone nāe. ¶ Scđo ꝓpter nāe fortitudinē. Ipse. n. fortissima hūit naturalia. Non. n. fuerunt corrupta p pctm̄: qꝛ peccatū non fecit: nec inuentus ꝛc. Nec grauata p infirmitatem: qꝛ non recepit infirmitates: nisi q̄ coiter sequuntur nām: sicut esurire in defectu cibi: sitire ꝛ mori. Quanto natura fortior: tanto dolor acerbior. ¶ Tertio ꝓpter amorē inter carnem ꝛ spm̄. Nunqꝫ. n. caro eius ꝯcupiuit aduersus spiritum. Quanto igitur inter eos amor eminētior: tanto eorū in separatione fuit dolor acerbior. Sicut dicit Augu. Dolor est separatio ꝯuenientis a conuenienti. Istud patet: qꝛ corpus non est ita vtile: qn timet mortis penam. Etiam sancti: quorꝫ finis est gloria eterna. Et de xp̄o legit̄ ꝙ instāte hora mortis orauit patrē. Pater si fieri pōt: transeat a me calix iste: ꝛ ex timore mortis sudauit aquam ꝛ sanguinē. Propter hec tria fuit dolor ei⁹ acerbissimus. Sed adhuc nondū apparet qđ senserit. Uide dimensionem corporis eius in longitudine: latitudine ꝛ ꝓfunditate. In longitudine. s. vide quid passus est a capite vsqꝫ ad pedes. Bernar. Respice a planta pedis vsqꝫ ad verticem: vbiqꝫ meror ꝛ dolor. In latitudine id est a dextera vsqꝫ ad sinistrā: ꝛ ibi vide oia que passus est in manib⁹ ꝛ brachijs: in humeris confixiones: distensiones: denudationes: flagellatiōes. In profunditate vide q̄ꝫ profunde in corpore fuerunt claui ꝛ lancea: q̄ꝫ de profundo exierunt sanguis ꝛ aqua. Bernardus. O q̄ꝫ vehementi amplexu amplexatus es me domine Iesu in cruce. vbi sanguis de corde: aqua de latere: anima de corpore exiuit: vt ex predictis omnibus pateat illud propheticū adiplendū esse. Dinumerauerunt oia ossa mea ¶ Secundo dico ꝙ passio eius fuit opprobri

um: quo nullum vilius. vnde sapien. secundo
Morte turpissima condemnemus eum. Tur
pis fuit passio eius ratione loci: turpior ratio-
ne temporis: turpissima ratione sociorum: cuȝ
quibus passus fuit. ¶ Primo fuit turpis ra-
tione loci. Aggrauatur enim ex locoꝝ multitu
dine: quanto quis pluribus locis confunditur
tanto grauius. Ecce christus in orto ligatur:
in domo ceditur: in domo cayphe conspuitur:
in domo herodis illuditur: in via crux a se ba-
iulatur: in golgatha transfigitur. ¶ Iteȝ ex lo
ci turpitudine. Iohis decimonono. Exiuit in
eum qui dicitur caluarie locum: qui sic dicit̄ ꝓ
pter varios decollatos: ⁊ ossa per capita decal
uata. Turpis igitur erat locus iste: ⁊ propter
tormenta: ⁊ propter cadauera damnatorum.
¶ Item propter loci altitudinem. In alto. n.
suspendebatur: vt manifestius confunderetur
Sed quod illi ad confusionem: christus ad sa-
lutem fecit. In altum ascendit: vt ab omnibus
audiretur. Clamori lachrymas addidit: vt ho-
mo compateret̄. ¶ Secundo fuit turpior rati
one temporis. Aggrauat enim christi passio-
nem tempus. Trenorū tertio. Vocauit aduer-
sum me tempus. Et hoc fuit tripliciter.
¶ Primo propter festi magnitudineȝ: ꝓpter
quod multi iherusalem venerunt: ⁊ sic a pluri-
bus vel coram pluribus inhonorabatur. Fuit
etiam tempus gaudij: ⁊ sic in pluribus affligi
tur ⁊ grauius. Eccl'ia. tertio. Tempus flendi:
⁊ tempus ridendi. ¶ Secundo propter sup-
plicij longitudinem. Passus enim est per to
tam noctem: ⁊ per diem vsq3 ad nonam horaȝ
qua expirauit. Psal. Die ac nocte circundede
runt ⁊c. ¶ Tertio propter beneficij ingratitu
dinem. Illo enim tēpore a iudeis patitur: quo
eos de egypto liberauit. Insuper anima eius
illo die expirauit: quando homini aiam inspi-
rauit. Illo die latus eius transfixit: quo de la-
tere homini matrem fecit. ¶ Tertio passio ei⁹
fuit turpissima ratione socioruȝ: cum qbus fuit
passus. Graue est cum vilibus pati: regē cuȝ
latronibus. Ys. 53. Cum sceleratus deputa-
tus est. Graue est pati cum conuitiantibus.
Mat. 25. Qui cum eo crucifixi erant: conuiti
abantur ei. Grauissimū est pati cum caris ⁊ cū
amantibus: vtpote cum patre vel matre ⁊ fra-
tre suspēdi: ⁊ ecce mater eius cū ipso cruciabat̄.
Luce. 2°. Tuam ipsius aiaȝ ptrāsibit gladius
¶ Tertio fuit passio eius p̄cium: quo nulluȝ
ꝯuenientius: vt sicut p lignū culpa intrauerat
ita per lignum curaretur. Et hoc est quod di-
cit Gregorius. Qui saluteȝ humani generis
in ligno crucis ⁊c. Conuenientissimum preci-
um nostre redemptionis fuit per lignum cru-
cis: quia non per violentiam: sed per iustitiam
nos redemit. Fuit etiaȝ natura humana ꝓpter
peccatum irrecupabilis: q2 culpa fuit infinita
tripliciter. ¶ Primo q2 abstulit homini suam
excellentiam: q2 imago infecta. Et per hoc in-
fecit totam humanaȝ naturam: que multiplica
batur in infinita supposita. ¶ Secundo q2 of
fenderat diuinam potentiam: que etiam infini
ta est. Et quia s̄m magnitudinem ⁊ dignitatē
offensi erit emēda: ideo ⁊c. ¶ Tertio q2 diabo
licaȝ incurrerat seruituteȝ: in tm̄ q̄ hoī nō suffi
cerēt sua merita qn oporteret ip̄m descēdere ad
limbū etiam Iohes Baptista. Et q2 non erat
ptās que ei posset resistere: ideo ⁊c. Hic est q̄
peccatum requirit infinitam emendam: que a
puro homine fieri non potest. Hinc est q̄ de-
buit esse deus ⁊ homo. Deus q posset: homo
qui deberet. Ecce misera humane nature con-
ditio: sed venit filius hominis saluare quod pe
rierat. Iuste sibi acquisiuit humanam naturaȝ
non violenter faciens salutem in medio terre:
hoc est in ligno crucis: tanq3 pius medicus fa
ciens homini balneū lotionis de sanguine cor
dis sui: vt euȝ lauaret a peccato: restituendo ei
diuinam similitudinem. Apocalypsis primo.
Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.
¶ Secundo tanquam mediator ⁊ sacerdos:
vt diuinam potentiam nobis placaret: offerēs
se hostiaȝ in ligno crucis: quod preuiderat psal
mista. Audiam inquit quid loquatur in me ds
quoniam loquetur pacem in plebem suam in-
ter deū: ⁊ homines: ⁊ angelos. ¶ Tertio tan
quam pugil: pugnaturus cum diabolo a pote-
state eius hominem eruendo. Unde Zachari-
as referebat gratias deo: dicens. Benedictus
dominus deus israel: quia visitauit ⁊c. Sed
quia tu es illitteratus. lege in tuo libro id est in
ligno crucis. ¶ Accipe primo balneum ex la-
tere christi: quo lauaberis ⁊ mundaberis.
¶ Secundo ex capite inclinato ad osculandū
⁊ brachijs extensis ad amplexandum. In si-
gnum reconciliationis huius solet fieri recon-
ciliatio. ¶ Tertio coronam in capite in signuȝ
victorie ⁊ libertatis: quia liberauit te a seruitu-
te diaboli. Corona victoribus datur.
¶ Quarto fuit passio christi exemplum: quo
nullum perfectius vnde petrus. Xp̄s passus

est ꝑ nobis vobis relinquēs exemplū ⁊c. Erē pluꝫ dedit nobis pfectuꝫ in sua ꝯuersatione: ꝑfectius in discipuloꝝ lotione: sed pfectissimum in sua passione: in qua summū gradū patientie docuit. Graue est pati sine offensione: grauius pro falsi criminis īpositione: grauissimum pro beneficij exhibitiōe. ℂ De primo prima Pe. 2. Qui peccatū non fecit. Et latro in cruce. Lu. 21. Hic vero nil mali gessit: ⁊ qd̄ plus est iudex dixit. Luc. 22. Nullā causaꝫ inuenio in eo: ⁊ traditor. Peccaui tradens sanguinem iustum. Et cēturio dixit. Vere hic homo iustꝰ erat. Et vxor pillati. Nihil tibi ⁊ iusto illi ⁊c. ℂ De secūdo pꝫ: qꝛ imposuerunt sibi de ꝓhibitione tributi: de vsurpatiōe regni: de destructione tēpli. ℂ De tertio Jhere. 18. Nūquid redditꝰ pro bono malum: qꝛ ⁊c. Psal. Iniqui persecuti sunt me gratis. Cum hijs qui oderūt pacem eram pacificus ⁊c.

ℂ Sermo octuagesimus tertius.

f Ilius regis mortuus est ⁊c. Scdi regū 18. Verba ꝓposita sunt ad lraꝫ de absolō filio dauid. Absolon iterpretatur pax patris: q etiā adhesit quercui ⁊ tribus lāceis trāsfixus est in corde ⁊ mortuus est. Hoc fecit ioab qui interp̄tatur retinēs. Filius ergo regis altissimi xp̄s hodie ꝑ mortē suaꝫ pacē fecit, inter nos ⁊ patrem suum. Dicit igitur. Filius regis mortuus est ⁊c. Iuxta p̄missa verba due notantur considerationes.

Prima ꝯsideratio.

Onsideratio p̄ma hꝫ sex ꝯclusiones ⁊ sunt vtilitates mortis christi.

e ℂ Prima ꝯclō. Utilitas p̄ma mortis xp̄i est gloria trinitatis: vt in redēptiōe hominis deus appereret gloriosus. Cōminatꝰ nāqꝫ fuerat homini morteꝫ si transgrederetur mādatū. vnde iusto iudicio transgressoreꝫ mortis snīa est subsecuta. Cecidit homo triplici casu. de vita in mortalitateꝫ: de mortalitate in mortē de morte in dānationem: ⁊ affligebatur miser ⁊ valde miserabilis in vltionem p̄uaricationis sue: nec videbatur ds̄ flecti misīcordia sub eo Vnde psal. conquerens ait. Nunquid in eternum proijciet deus. s. genus humanuꝫ a facie gratie sue: aut non apponet vt ꝯtēplatior sit adhuc: idest māsuetior liberādo renouando: aut in fineꝫ miāꝫ suā abscindet cuꝫ sit misericors a gnātione in gnātionem: vt sicut ante legē: ita ⁊ post legeꝫ miā non moueatꝰ: Aut obliuiscetur misereri deus: cū sit fons miē effluēs ⁊ nunq̄ deficiens. Aut ꝯtinebitꝰ in ira sua misericordias suas. vt ira vincat miām: ⁊ non potius misericordia vincat iram: Cepit ita in corde deimise ricordia pro homine allegare: vt nobilē creaturam perire non fineret benignitas creatoris. Stabat ꝯtra diuina veritas, ꝑponēs hois trāsgressionē simul ⁊ ꝯtra eū iam late snīe firmitatem. Dūqꝫ allegaret illa ⁊ repelleret: ⁊ ista impelleret neutꝝ volens offendere iudex iustus qꝛ miām ⁊ veritatem diligit: ꝯsiliuꝫ inuenit: vt miā superaltaret iudicio: nec remisit qdeꝫ peccatum gratis: nec mutauit snīam mortis: sꝫ pietate motus formā serui accepit: ⁊ ex sola caritate mortē sustinuit: cum tn̄ nihil morti deberet: vt in h̄ singulari ⁊ excellētissimo opere appareret benignitas creatoris creaturā suaꝫ p̄ueniēs. Nihil. n. ds̄ magis potuit ꝑ hoīe facere: nihil qꝫ est maius vnde homo deuꝫ debeat glorificare: ⁊ h̄ est opus gloriosuꝫ de quo pater ait. Ysa ie. 42. Gloriā meā alteri non dabo. Alteri. s. in substantia: qm̄ filius est ꝯsubstantialis patri ꝑ quem disposuit redimere humanuꝫ genus: vt omnis gloria referatur ad ipsum.

ℂ Scd̄a cōclusio hoc est vtilitas est reparatio angelice dignitatis. Proposuerat. n. deus vt ex hoīe quē sine peccato fecerat: casuꝫ angeloꝝ restauraret. Unde oportebat hoīeꝫ angelis eē coequalē: alioquin nō possent illi ꝑ hominem restaurari. Proinde talis factus est homo qꝫ angelis in naturalibus. deinde in gratuitis cōueniret. Conueniūt enim in eo qꝫ facti sunt ad imaginem ⁊ similitudinē dei. Angelus nāqꝫ viget cognitione creatoris vel veritatis. vnde dicitur lux. ℂ Similiter amore virtutis. vnde dicitur ignis. Eodem modo ante peccatum anima hominis habuit cognitionē creatoris in intellecctu ⁊ amorem eius in affectu: ꝺm q̄ creata dicitur ad imagineꝫ ⁊ similitudinē dei. Ip̄ꝫ quoqꝫ corpus ratione imortalitatis accedebat ad similitudinem angeloꝝ: sed post peccatum obscuratus est intellectus per ignorantiā. extinctus est affectus ꝑ cōcupiscentiā. corpus quoqꝫ ipsa mortalitate est dānatum propter hoc vt similitudinem amissam recuperaret, necesse fuit

filiū dei incarnari ⁊ pati. vt miraculis pariter ⁊
doctrinis illuminaret intellectū passione simul
⁊ morte accēderet humanū affectum. deinde re
surgeret vt ad spem īmortalitatis hominem in
formaret. Hec est mulier euangelica eterna. s.
sapientia. que accendit lucernā. i. diuinitati vni
uit naturam humanam: vt dragmaꝫ decimam
recuperaret. i. amissam similitudinē i homine
repararet: id ē ad dignitatē ꝓueheret angeloꝝ
¶ Tertia cōclusio hoc est vtilitas est sufficien/
tia satisfactionis pro peccato humani generis.
q꞉ sicut dicit' Ambrosius. Tantū fuit peccatum
nostrum vt saluari nō possemus. nisi vnigeni
tus dei filius moreretur pro nobis debitorib⁹
mortis. Homo nāqꝫ iniuriā fecisse deo cōuin/
citur. q꞉ preceptū eius cōtempsit. ⁊ se in manu
aliena cōstituens dānū illi sue intulit seruitutis.
Oportebat ergo vt damnū quod intulerat re/
stauraret: ⁊ de contēptu similiter satisfaceret: sꝫ
nihil inueniebatur quod digne pro illato dam/
no recōpensaret: q꞉ si quid de irrationabilibus
offerret pro homine minus essꝫ. Sꝫ nec hoieꝫ
pro homine reddere poterat. q꞉ iustū ⁊ inocen
tē abstulerat: ⁊ nemo sine peccato erat. Siue er
go sua siue seipsum daret recōpēsatio digna nō
esset. Vnde michee. 6. dicitur. Quid digne of
ferā domino? Nunquid offeram ei holocausta
vitulos ⁊ agniculos? Nūquid placari poterit i
milibus arietū. aut in multis milibus hyrcoꝝ
pinguiū? Nūquid dabo vnigenitum meū pro
scelere meo. fructū ventris mei. ꝓ peccato aie
mee? Ut ergo deus ab homine placari posset:
gratis se dedit hominibus. vt deus factus hō.
pro hoie redderetur. ¶ In natiuitate igit̄ xp̄i
iuste placatus est homini deus. q꞉ talis hō resti
tutus est ei qui nō soluꝫ equalis esset ade. sed ⁊
maior esset eo. Unde ⁊ tunc angeli cecinerunt.
Luc. 2. Gloria in excelsis deo. Sed adhuc re
stabat vt pro cōtemptu satisfaceret ei: quod ꝯue
nientius fieri non poterat: nisi talis homo pro
hominibus penā susciperet. que nihil pene de
beret. Talis nullus inueniri poterat nisi xp̄s. q
nascendo debitū dō patri soluit. ⁊ moriēdo rea
tum hominis expiauit. vñ Ro. 5. Cū inimici
essemus reconciliati sumus ꝑ mortē filij eius.
¶ Quarta couclusio siue vtilitas est superatio
seductoris. q꞉ sicut ait augus. homo in paradi/
so factus sine peccato quasi positus est iter deū
⁊ diabolū. vt diabolū vinceret non ꝯsentiendo
peccatum suadenti ad accusationem ⁊ confusio
nem diaboli. cum ille infirmior in terra nō pec
caret diabolo suadente: qui fortior peccauit i ce
lo sine suasione alicuius. Sed sponte se vin/
ci permisit ad voluntatē diaboli ⁊ contra volū
tatem ⁊ honorem dei: sic itaqꝫ diabolus homi
nem temptatione decepit ⁊ in mortē prostrauit
sibiqꝫ eū per violentiā subiugauit. Quare erat
necessarium xp̄m pro nobis temptari ⁊ mori.
vt sm Greg. temptationes nostras: suis tem
ptationibus vinceret. ⁊ mortem nostram: mor
te propria superaret. Antiquus hostis hominē
triplici temptatione deiecit. Nam in temptatōe
cibi vetiti eum temptauit de gulla que ē immo/
derata concupiscentia edendi. In promissione
diuinitatis de vana gloria que est immodera/
tum desideriū excellendi. In promissione sciē
tie que est nimius appetitus habendi vel possi
dendi. Sed eisdem modis xp̄o temptato succu
buit. Temptauit illum nanqꝫ de gula quando
dixit. Dic vt lapides isti panes fiāt: in quo supe
ratus per iter ⁊ cōstrictus ab eo recessit vsqꝫ ad
tempus. s. vsqꝫ ad horam passionis. in qua pu
tauit eum deijcere timore mortis. Sed sicut ait
Augu. quia diabolus misit manum suam i illū
in quo nihil iuris habebat. iustum fuit vt amit
teret illos in quibus aliquid iuris videbatur ha
bere. Et ita per mortem redēptoris: iure ami/
sit genus humanum. ⁊ locum calumniandi vl
tra non habuit.

¶ Quinta conclusio siue vtilitas est accensio
caritatis. Non eni potuit nos magis ad amo
rē accēdere q̄ꝫ per passionem crucis ⁊ tollerā
tiam mortis. Vnde ait. Maiorē caritateꝫ ⁊c̄.
Hoc enim est quod potentissime cor nostrum
ad amorem excitat ⁊ manus ad operationem.
⁊ accendit animum ad tribulationem perpes/
sionem. Vnde ait canti. 4. Pone me sicut si/
gnaculuꝫ super cor tuum. Ecce primum: ⁊ si/
gnum super brachiuꝫ tuum. Ecce secundum.
q꞉ fortis est vt mors dilectio. Ecce tertiū. Q.
d. Memento homo qualem te fecerim. quali
te dignitate nobilitauerim. qualiter sub pedi/
bus tuis omnia subiecerim. memento q̄ꝫ dura
q̄ꝫ indigna per te pertulerim. ⁊ vide si nō iniqꝫ
agis contra me si non amas me. Pone igitur
me super cor tuum. super omne quod amas. ⁊
omne quod carum ē postponas ⁊ me superpo
nas. ⁊ me plus diligas. Igitur quia probatio
dilectionis exhibitio est operis. pone me super
bracchium tuum. nec mihi simulatione adula/
toria aduleris vt dicas. Dñe amo te. Si amas
me: ostende q̄ amas: nō vbo: sꝫ ope ⁊ veritate.

¶ Sexta conclusio siue vtilitas est imitatiõis exemplum. Ob hoc enim passus est i meridie ⁊ in loco cõmuni. vt significuret ꝙ ꝑ exemplũ patiebatur. Prima pe. 2. Xp̃s pro nobis passus est vobis relinquens exemplum.

Secunda consideratio

SEcunda consideratio continet istam conclusionem. Xp̃s reliquit penitẽtibus iustis ⁊ religiosis exemplum.

¶ Et primo exemplum penitentie mõstrauit i confixione membrorum. in apertione lateris. in ardore sitis. In fixione notatur compũctio. in qua velut tribus clauis compungitur anima. Ab inferiori timore pene qua vehementer pungit ⁊ quasi quandã saniem lachrymas penitentis elicit. Ecclesia. 22. Pungens oculuz educit lachrymas. A dextris pudore offense tã boni pr̃is: taz largi benefactoris. Incutiũt antiqua peccata nouũ timorẽ malis. Si ego inqt pater vester: vbi honor meus? Michee sexto Popule meus qd tibi debui facere ⁊ non feci? A sinistris dolore culpe aiam maculãtis: ꝯsciẽtiam remordentis: famã ledentis. Psal. Dolor meus in ꝯspectu meo est semꝑ. In apertione lateris notatur ꝯfessio: que aperit qcquid latet in corde. Iuxta illud psal. Reuella dño viã tuam. Seneca. Proijce quecũqꝫ cor tuuz lanıant: que si aliter extrahi nequirent ipsum cor tuuz illis euellendũ erat. Lancea que cor aperit est caritas: vnde canticoruz: iuxta aliã lr̃am. Vulnerata caritate ego suz. Debet autẽ inde sanguis scilicet peccatoꝝ: ⁊ aqua idest compunctio lachrymarũ. Unde Iob. Loquar in amaritudie anime mee ⁊c. In ardore sitis notatur feruor satisfactionis. vnde Matth. 5. Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iustitiam: idest opera iustitie ieiunium elemosinam ⁊ orationẽ. ¶ Secundo monstrauit exemplum iustitie: ⁊ hoc qa ipse se sponte ad mortem obtulit: in quo nos instruit: vt nec per iniurias: nec per contumelias nec propter laborem: nec mortem a iustitia recedamus. Eccl. 4. Usqꝫ ad mortem certa pro iustitia. ¶ Secundũ exemplũ martyres specialiter secuti fuerunt qui tradiderũt corpora sua propter deum ad supplicia. vnde Aug. Xp̃s vilissimum genus mortis sustinuit vt nullũ genus mortis formidarẽt martyres. Docuit etiam prospera mũdi despicere ⁊ aduersa diligere ¶ Tertio monstrauit exemplum religiose vite in hoc ꝙ nudus crucem ascendit: in quo innuit ꝙ religiosus nihil debet habere in mũdo: vt sicut dicit Greg. nudus cum nudo luctetur. ¶ Itẽ in hoc ꝙ propter matrez non descẽdit de cruce sed commendauit eam ioanni: sic ⁊ religiosus nihil debet habere in mundo: nec propter parentes debet redire ad seculum: sed tantum pro peccatis orare. ¶ Item in hoc ꝙ inclinato capite tradidit spiritum: prebẽs exemplũ obedientie consumate. vnde Bernardus. Audite fratres hec. Christus ne perderet obedientiam: perdidit vitam. Ecce manifeste apparet quantum expediebat: quãqꝫ necessarium erat vnum hominem pati: id est christum pro nobis. Ipsi laus ⁊ gloria in secula seculorum.

¶ Eadez die. Sermo octuagesimus quart⁹.

EXpedit uobis: vt vnus homo moriatur pro populo: ⁊ non tota gẽs pereat. Iohis. xj. Cuz humãe nature reparatio sit causa motiua passiõis christi. Quia sicut dicit Gregorius. Modus redimendi naturam humanam per mortem filij dei fuit conuenientior inter omnes alios: quia erat satisfactio efficacior ⁊ excellentior. qr a deo acceptior ⁊ nobis vtilior. Hanc mortem euangelista Ioannes introducit: vt humane nature reparatiuam: ⁊ eiusdem nature preseruatiuam Et s̃m hoc in premissis verbis ponuntur due considerationes.

Prima ꝯsideratio.

PRima ꝯsideratio hꝫ duas ꝯclusiões ¶ Prima ꝯclusio est. Differũt necessarium: expediens: ⁊ congruum. Necessarim dicitur sine quo res esse non potest: vel sine quo quis finem suum consequi nõ potest: vt sanitas sine medicina. Expediens est quod ordinat ⁊ disponit in debitum finem: vt patet de gratia quam meruit. Sed cõgruuz est: quia licet sine ipsa alius modus fuerit: iste tamen conuenientior. Ponuntur tamen sepe in sacro eloquio pro eodem.

¶ Secunda conclusio. Ad consequenduz aliquem finem aliqua expediunt apparenter: aliqua probabiliter: aliqua veraciter. Et s̃m hoc in euangelio ponuntur tria motiua mortis christi. ¶ Primum est timor mundanus iudeorum. Unde dicitur. Collegerũt principes ⁊c. Hic nanqꝫ timor est: cum quis debito plus ti-

met amittere bona mundi. Hic timor ſemper eſt malus. ⁊ multa mala ex ſe generat. Nam filios iſrael miris anguſtijs afflixit: ne multiplicati pharaonem regno priuarent. Hic innocētes trucidauit. Hic fecit interfici chriſtum: vt patet hic. Adducit ad negandū fidem multos vt patet inter ſaracenos. ¶ Item ducit ad furta ⁊ periuria. Proner. 30. Salomon petit. Mendicitatem ne dederis mihi ne egeſtate furer: ⁊ compulſus periurem nomen dei. ¶ Itē adducit ad infidelitatem fraudis: exemplum in villico. ¶ Item inducit meretrices ad meretricium. Eccleſia. 27. Propter inopiam multi perierunt. ¶ Item non permittit vſurarios reſtitutiones debitas facere. ¶ Iteʒ tenet hoīes in continua afflictiōe ⁊ inquietudine dum ſemper ſunt pro rebus ſuis in continua ſollicitudine. ¶ Item priuat hominem melioribus bonis: ſcilicet ſpiritualibus ⁊ eternis: duʒ facit eū intendere circa temporalia. ¶ Secunduʒ motiuum eſt reparatio humane nature: ſcilicet ꝙ de neceſſitate non abſoluta: ſed ordinata a diuina voluntate: que congrue ordinat omnia: neceſſarium fuit filium dei pati. Ratio eſt. Illud ſuper quo diuina predeſtinatio fuiſſet caſſa circa hominem eſt expediens cauſa paſſiōis chriſti. Sed ſine humana reparatione predeſtinatio circa hominem fuiſſet caſſa: quia nunquam fuiſſet ſecutus effectus. Igitur ⁊c. Ad hāc paſſionē mouebant euʒ multa. ¶ Primo vt ex hoc oſtenderet ſummam dilectionem ad homineʒ. Ita vt etiā in iſta ſatiſfactio eſſet efficacior ⁊ excellenti modo fieret: ſcilicet per talem qui infinite erat diligibilis: ⁊ per conſequens eius actio erat īfinite acceptabilis. Vnde dicit. Expedit vobis vt vnus homo moriatur. Vt iſta morte debitum mortis ſoluatur. Et nō tota gens pereat morte culpe: ⁊ gehenne: ⁊ carentie viſiōis diuine. ¶ Tertium motiuum eſt veritatis: ſcilicet vt ſatiſfactio per mortem chriſti omnibus ſufficeret: ſed ſolum predeſtinatis proficeret. ¶ Primum patet quia patiēs erat infinite acceptabilis: propter dignitatem perſone. Sed actus infinite acceptabilis pro quocunqʒ habʒ ſufficientiam. ¶ Secundum etiam patet: quia ſicut chriſtus vult omnes ſaluos fieri voluntate antecedente: ſed voluntate conſequente predeſtinatos tantum. Ita eodem modo voluntate antecedente pro omnibus paſſus eſt: ſed voluntate conſequente pro predeſtinatis. Nam paſſio chriſti non habet redundantiam: niſi in illos pro quibus voluit pati voluntate conſequente: quia alij non ſunt diſpoſiti ad recipiendum illud. vnde dicit. Et non tantum pro gente: ſed pro omnibus ſufficienter eſt mortuus. Sʒ efficaciter profuit ſcilicet. Vt filios dei: ſcilicet predeſtinatos. Qui erāt diſperſi: id eſt diuiſi a deo ante mortem: quia habebant carentiam diuine viſionis. Congregaret. id eſt conuocaret: ſcilicet in vnum meritum vel premiuʒ efficaciter accipiendum: quod eis meruit p paſſionem. ¶ Nota ꝙ propter ſecundam ⁊ tertiā rationem chriſtus voluntarie ſe obtulit ad paſſionem. Sed propter primam abijt in regionem longinquam iuxta deſertum.

Secunda ɔſideratio.

S

Ecunda conſideratio continet iſtam vnicam concluſioneʒ. Chriſtus multipliciter recedit ab homine.

¶ Prmo gratiā ſubtrahendo. vnde non recedit ab aliquo: niſi prius ab eo fuerit derelictus ¶ Secundo tribulationibus eum exponendo ad correctionem: ⁊ hoc proprie dicitur viſitare ¶ Tertio flagellum ſubtrahendo: tunc derelinquit cum nō corripit. vnde Auguſtinus. Ubi non ſperatur emendatio: ibi nō adhibetur correctio. ¶ Quarto cognitionem ſuam ſubtrahendo. Auguſtinus. Hac animaduerſione percutitur peccator: vt moriēs obliuiſcatur ſui qui dum viueret oblitus eſt dei. Hanc etiam paſſionem videmus in eccleſia multipliciter renouari. ¶ Primo eius ſanguinem effundendo per peccatorum iterationem. Naʒ ſicut per ſanguinem nos liberauit: ſic per iterationē peccatorum: effuſio ſanguinis renouatur. Unde ſicut preſente interfectore ſanguinant vulnera interfecti: ita erit de chriſti vulneribus in die iudicij: in condemnationem illorum qui tūc erāt preſentes: in ſignum ꝙ tunc per peccatum cuʒ occiderunt. ¶ Secundo crucifigendo: per innocentum oppreſſionem. Matthei. 5. Quod vni ex minimis meis feciſtis ⁊c. ¶ Tertio pedes eius cōfodiēdo. Pedes eius ſunt paupes Nos confodiūt: qui exactionibus: moleſtijs: ⁊ defraudationibus opprimūt pauperes. Prouerb. 14. Qui calumniatur egeno: exprobrat factori ſuo. ¶ Nota ꝙ ſicut pedes ſuſtentant corpus. Sic p paupes xp̄i ſuſtentatur eccleſia. Et ideo non ſunt confundendi: conſtringendi. Sed laudandi ⁊ recreandi per neceſſariorum miniſtrationem.

¶ Quarto manꝰ ꝯfodiēdo: Manus xp̄i sunt religiosi: q ꝯfodiunt cū facta eoꝝ bona intentione malitiose ꝑscrutant. vt dicit puer. Ne insidieris ⁊ ne q̄ras impietatē in domo xp̄i. De hijs duobus conqueritur dominus in psal. Foderunt manus meas ⁊ pe. ⁊c. ¶ Quinto coronā spineam capiti eius imponendo. Caput xp̄i sunt sacerdotes ⁊ p̄lati: q2 debēt p̄eminere nō prudentia mundi: sed sapiētia celesti. vnde illi spinis coronant: qn̄ ipsi q vacare deberent spiritualibus: sollicitudine tēporalium occupānt ⁊ pūgunt. vn̄ saluator dic diuitias eē spinas. ¶ Sexto oculos eius velando. Oculi sunt iudices qui debēt excessus ꝑlustrare: vt corrigāt sed hij oculi velant per munerū acceptionē: ita ꝙ nō vident facere iustitiam. Eccl. 20. Encenia ⁊ dona excecāt oculos. ¶ Et nota ꝙ velamē oculoꝝ in latronibus signū est mortis: sic ī istis signuz ē eterne dānationis. ¶ Septimo corpus xp̄i flagellādo. Corpus xp̄i sunt religiosi: nā sicut corpus xp̄i nudatū fuit ī cruce: sic isti nudauerūt se ꝓpria voluntate. Tales flagellantur cū eis manus violente inijciunt. Zach. Qui tetigerit vos tanget pupillā occuli mei.

Hanc etiā persecutionē percipit qsq3 deuotus in seipso: nā sacerdotes sunt sensualitates: q2 sacerdos dicit q̄si donū saturitatis: qd ꝯuenit sensualitati: hoꝝ principes sunt potentia ⁊ astutia mundana: que presentando sensualitati diuitias ⁊ delicias mūdi ipsaz ad huiusmodi inclinātes: ipi sensualitati ꝑncipent. Pharisei sunt appetitus mundani honoris. Ipsi nāq3 boni apparere conabant: ⁊ nō existere tales: q2 ihs idest deuotus ꝑ caritatez roboratꝰ gratia dei facit signa: que idest q̄ ꝑ vitā facinoꝝ erat mortua: ⁊ ceca ⁊ multipliceꝛ vulnerata modo ꝑ penitentiā reuiuiscit: ⁊ videt ꝓpriam infirmitatē sanatur: ⁊ iō fit accepta. ꝑ exercitationē virtutū meret gloriā adipisci: ⁊ iō timentes locū: idest conscientiā cauteriatā ⁊ sensus allectos ꝑ vana sensibilia idest populū siue gentē perdere: nitunt iesum ꝑsuasionibus ⁊ delectationibꝰ auertere a bono suo: sed cayphas idest sagax cuius propriū est diligentius inuestigare ꝑ lumen fidei vt discutiat: vt boni ꝓfectus nō p̄pediant: videns ꝯscientiā habere populū: idest in omnibus sibi expediendis cogitationibꝰ occupari: Et gentez: idest affectiōes esse ordinatas. Ne ergo maloꝝ exemplo pereant consiliuz dat. Ut vnꝰ homo: idest animalis q nō ꝑcipit que dei sunt scd̄m apl̄m: peccato moriat. Et nō tota gens pereat. s. cogitationū affectionū ⁊ operationum: idest in merito nō frustretur. Hoc aute m dicebat cayphas: id est ratio. Quia erat pontifex. Ipsa. n. ratio spernentibꝰ mundū informationibus inspirationū dominat dirigēs ⁊ ꝑficiens eos vt spiritualis vita ꝯseruet: ideo ihs cū discipulis. s. virtutibus declinat societatem maloꝝ ⁊ vadit iuxta desertum effrē. i. in religionē vbi exercitium meritorie actionis inuenitur: qbus meretur gl'am. Quā nobis ⁊c.

¶ Sermo. 85.

s **Anguis chri**sti emundabit ꝯscientias vestras ab operibus mortuis ad seruiendum deo viuenti. Ad hebre. 9. Ber. dicit Apud dominuz misericordia ⁊ copiosa redēptio fuit: q2 no gutta s3 vnda sanguinis largit ꝑ qnq3 ꝑtes sui corporis emanauit. Ne igit tāti beneficij simus ingrati: hūc sanguinē apostolus ad memoriam reducit di. Sanguis xp̄i ⁊c. P̄n̄s s̄mo in duas ꝑtes ꝑncipales diuidit. Prima pars.

p Rima principalis pars cōtinet tres conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est. Christi sanguis describit vt p̄ciositate carior: vt puritate clarior vt fecūditate rarior. Sane eiꝰ p̄ciositatez innuit sue originis eminētia: eius puritatem innuit sui purgaminis refulgētia. Ideo dicit. Emūdabit ꝯscias v̄ras ab opi. mor. Eius vero fecūditatem innuit iuuaminis ꝯferētia. Cōfert. n. iuuamen ad s̄uiendū deo viuēti. Describit p̄ sacri sanguinis: vt p̄ciositate carior: q2 sanguis xp̄i. De quo pōt exponi illd̄ p̄ª Pe. 2. Redēpti estis p̄cioso sanguine: quasi agni imaculati ihu xp̄i. In qua auctoritate vide tria huiꝰ sanguinis p̄ciositatem attestātia. Fuit. n. formatꝰ nobil'r: deificatus sublimiter: sctificatus total'r Fuit p̄ formatus nobil'r. Naz spūs sanctꝰ fuit eius cā efficiens. Mat. 1°. Qd̄ in ea. s. maria natum est: de spiritu sctō est. Aliqd etiā delicatum fuit in maria sanguis huius mā̄ p̄iacens: ⁊ huius grā ponit in ꝯcordātia sanguine quasi agni imaculati. Fuit. n. sicut ⁊ totū corpꝰ xp̄i: sic etiā ⁊ sanguis eius formatus de sanguine: q̄si agni imaculati. i. de purissimis sanguinibꝰ marie corporis virginei s̄m Dio. de di. noi.

¶ Secundo fuit deificatus subtiliter. vnde
dicitur. Jhu xp̄i. vnde fm doctores quicquid
fuit in xp̄o ad integritatez hūane nāe ptinens:
totū fuit deificatuz pp eius assumptionē ad di/
uinum suppositum: sed sanguis ptinet ad inte
gritatem humane nāe: cum sine ipso nō possit
viuere. Ergo. &c. ¶ Tertio fuit sctificatus to
taliter. vnde pma cor. 4. Calix cui benedici/
mus nos: coicatio sanguinis est xp̄i. Sāguis
inquit xp̄i cuius imaculatam sanctitatem tradi
tor sunguinis auerterat. di. Peccaui tradens
sanguinez iustum. Patet igit ex nobili forma
tione: ex subtili deificatione: ex totali sanctifica
tione: q2 hic sanguis est preciositate carior.
¶ Scdo est puritate clarior: q2 emundabit cō
scientias nostras. Non. n. hic tm̄ sanguis car
nis vt sanguis figuratiuus: immo etiam con/
scientie & aie purgatiuus ab opibus mortuis
id est peccatis: q̄ dicuntur opa meritoria: q2 le
dunt vitam nature: & reddunt hoiem indignū
vita glorie: & sunt meritoria mortis eterne: &
priuant vita gratie. ¶ Sed hic est triplex mi
rabile. ¶ Primum cuz. n. alius sanguis po/
tius ingnet: quomō potest eē qiste emūdetur?
¶ Secundum qūo esse possit vt sanguis: qui
est res corporalis conscientiā que est intra spi/
ritum expiet. ¶ Tertium quomō possit eē: vt
sanguis mortui a morte liberet: & tm̄ ita est vt
dicitur pma Johis pmo. Sanguis ihu christi
emundet nos ab omni peccato. Sz vnde h in
extimabilis vigor huic benedicto sanguini?
Reuera ex summa sanctitate xp̄i: & maxime ex
virtute infinita diuini suppositi: cuius fuit hic
sanguis: sicut natura humana assumpta contē
tiue: & in morte penalr effusiue. Bene igitur
hic sanguis sic mundificans qscientiaz dicitur
puritate clarior. ¶ Tertio tangitur q est fecū/
ditate carior. Hominem. n. spiritualr fecūdat
vt habiliter deo seruiat. Ideo dicitur. Ad ser/
uiendum deo viuenti. Sine. n. effusione san
guinis huius nullus alius potuit pfectum fa/
cere seruientem: vt dicitur heb. 9. Si ergo su/
mus sanguine fecundati: seruiamus deo in san/
ctitate & iustitia coram illo. Luce pmo.
¶ Secunda qclo. Sanguis xp̄i efficit in no/
bis nobiles qditiones. ¶ Primo generis no
bilitatem. Apoca. 2°. Redemisti nos domine
in sanguine tuo: & fecisti nos regnum & sacer/
dotes deo patri: & regnabimus super terram.
¶ Vbi notatur q ex sanguine xp̄i sumus tri/
pliciter nobilitati: vz sumus virtuose liberati
per ipsuz generose sublimati & pciose dedicati.
¶ Primo sumus virtuose liberati: quod no
tatur ibi. Redemisti nos in sanguine tuo. Et
hoc etiam a tribus. s. a potestate feralis demo/
nis: a culpabilitate mortalis criminis: ab acer/
bitate penalis voraginis. ¶ Primum patet:
quia hostis antiquus in temptando & superan
do primos parentes: totum genus humanum
sibi subiecerat. s. quia ianuas paradisi clauserat
Sed imminente hora passionis xp̄i: quādo effū
dēdus erat eius sanguis: dixit xp̄s. Nunc pri
ceps mundi. s. demon qui toti mūdo dominat
eijcietur foras. Ergo per xp̄i passionē sumus
liberati a demonis ptāte. ¶ Secundum etiaz
patet & tertium: quia virtute huius sanguinis
sunt nobis collata sacramēta efficacissima: per
quor deuotum vsum euadere possumus oēm
culpam deprauantem: & omnem penam truci/
dantem. Zacharie. 9. Tu in sanguine testamē
ti tui emisisti vinctos de lacu: vbi nō erat aqua
scilicet gratia consolantis: sed dolor imminens
cruciantis. ¶ Secūdo per ipsum sumus glo
riose sublimati: ibi. Et fecisti nos regnuz deo
&c. Et Dani. scdo. Suscitabit dominus de9
celi regnum: quod in eternum non dissipabit.
Hoc regnum est cetus oium fidelium: quod
regnum est eleuatuz a generib9 sanctitatis: re
gulatum legibus equitatis: adunatum nexib9
caritatis. Sic ergo sumus xp̄i sanguine subli
mati. ¶ Tertio sumus preciose dedicati: quia
per ipsum facti sumus sacerdotes deo patri.
Pri^a Pe. Uos estis genus electū: regale sa
cerdotiū. Sunt igit cuncti xp̄i fideles sacerdo
tes. Ipsorum. n. oium est sacra contemplari:
& sacra operari. Sic patet quomodo sanguis
christi efficit in nobis generis nobilitatem.
¶ Tertia qclo est. Sanguis xp̄i efficit in no/
bis mentis & corporis sinceritatem: lauit eniz
in homine peccator sorditatem. Apoc. p̄. Di/
lexit nos & lauit in sanguine. In cuius effusio
ne fuit summa humilitas: & ideo lauat superbi
am. Sūma caritas: & ideo lauat inuidiaz. Sū
ma mititas: & ideo lauit inuidiam. Sūma lar
gitas: & ideo lauit auaritiam. Sūma mētis p
bitas: & ideo lauid accidiā. Summa cibi & po/
tus parcitas: & ideo lauit gulam. Summa car
nis asperitas: & ideo lauit luxuriaz. Ideo pau
lus apostolus dicit ad hebre. 4. q impossibile
est sine sanguinis effusione remitti peccata.
¶ Tertio hoiem cum angelis pacificat. Eius
enim virtute homo cum angelis concordatur

angelice custodie mancipat: super choros an-
gelorum in premio collocatur. Colocen. p̊.
Complacuit deo patri per xp̄m reconciliari:
omnia pacificans in sanguine crucis eiꝰ: siue
que in celis: siue que in terris sunt.
¶ Secunda pars principalis huius sermo-
nis continet septem considerationes.

Prima ꝯsideratio.

p Rima consideratio est qualiter san-
guis iste in veteri lege fuit prefigu-
ratus. Dicitur ꝙ sicut omnia sacra-
menta noui testamenti habent efficaciam vir-
tute sanguinis xp̄i: ita omnia sacramenta vete-
ris testamenti pene in sanguine ꝯsumabantur
Ad heb. ¶ Intelligendū tn̄ ꝙ in veteri testa-
mento fuit populus p̊. ꝑ sanguinē emundatꝰ
vt patet in leuitis vbi nō fiebat sine sanguinis
effusione remissio peccatoꝝ. vñ dominus ꝓ-
hibuit sanguinē cōedi: leuitici. 17. qꝛ sanguis
pro anima placatio erat. ¶ Secundo per san
guinem fit populus sanctificatus: qa moyses
aspergens ipsum dixit. Hic est sanguis ⁊c.
¶ Tertio sine sanguine nullus fuit sancta san
ctorum ingressus. Ad heb. ⁊ habet̄ in leuitico
Sic in nouo testamēto ꝑ sanguinem xp̄i fuit
ppl̄s sctificatus: dicente apl̄o. Jhs vt sctificaret
per sanguinē ppl̄m extra portam passus est.
¶ Quarto ꝑ sanguinem xp̄i ppl̄s fuit ad sctā
sanctoꝝ translatus. Apoca. Cantantibus san
ctis redemisti nos dn̄e deus in sanguine tuo.

Scd̄a ꝯsideratio.

s Ecunda ꝯsideratio est qual'r fuit iste
sanguis in nouo testamento genera
tus. vbi sunt quatuor veritates.
¶ Prima est ex ꝑte materie: ex qua est. Fuit
enim generatus ex purissimis sanguibus bea
te virginis s̄m Diony. de diuis noībus.
¶ Secunda est ex parte efficientis: quia vir-
tute spiritus sancti fuit formatus.
¶ Tertia ex ꝑte modi: que a mō tam mirabili
ꝙ eius generatio est ignota omni menti etiā
summis seraph s̄m Dionysium.
¶ Quarta est ex ꝑte loci: qꝛ loco sacratissimo
scilicet virginis vtero: in quo factum est sacra-
mentū incarnationis: qđ est oīum maximū.
Et ideo ꝓpter modum sue generatōis inclyte
vocatur sanguis agni imaculati. Prima pe-
tri primo.

Tertia ꝯsideratio.

t Ertia consideratio est qualiter fuit
a deitate assumptus. ¶ Ubi notan-
dum ꝙ quatuor naturas assumpsit:
animam. s. ad delendum nostrā superbiam: ꝑ
quam cecidit primo spiritus creatus. ¶ Secū
do carnem ad delendum nostram luxuriam:
quo carnis habitus est ingnatus. vnde nefas
est ingnare tantū hitū a tanto rege assumptū.
¶ Tertio nām ossis iuxta illud. Palpate ⁊ vi
dete ⁊c. Ad delendum pctm̄ duritie ⁊ malitie:
quo peccator manet obstinatꝰ. ¶ Quarto san
guinem ꝓpter pctm̄ iracundie: qđ est sanguis
inflāmatiuus. vnde apl̄us. Deus damnauit
pctm̄ in semetipso: assumendo. s. naturas: per
quas sumus ad peccatum proni: vt talis proni
tas remitteretur.

Quarta ꝯsideratio.

q Uarta ꝯsideratio est qualiter fuit cō-
secratꝰ. ¶ Ubi nota ꝙ sicut ꝑ qnqꝫ
vulnera sanguis xp̄i fuit effusus: ita
ꝑ qnqꝫ verba fuit ꝯsecratus: ⁊ in remissionem
bonis: ⁊ in damnationem malis. Que verba
sunt ista. Hic est calix sanguinis mei.

Quinta ꝯsideratio.

q Uinta cōsideratio est qual'r fuit effu-
sus. Et dicit̄ ꝙ sicut in paradiso fue-
runt quatuor fluuij emanātes: sic in
corpore xp̄i viuentis fuerunt quatuor fontes
sanguinis. s. in manibus ⁊ pedibus: ex qbus
ꝓcesserunt quatuor fluuij sanguinis totū mū
dum rigantes. ¶ Item sicut Ezechiel vidit
aquā egredientē de templo a latere dextro: ita
Johes vidit aquam ⁊ sanguinē egredientem
de latere xp̄i post mortem. Et oēs salui fiebāt
ad quos ꝑuenit fluuius ille: qꝛ nō fuit fusus ni
si ꝓ electis: dicente dn̄o. Pro multis effunde
tur. Licet. n. sufficiebat pro oībus: tamen re-
probi nō ꝑmittunt ipsum ad se venire ꝓpter fi
nalem impniā: ad quam non attingit virtus
huius sacramēti.

Sexta ꝯsideratio.

s Exta consideratio est qualiter fuit re
sumptus. Dicitur ꝙ virtute diuina
fuit recollectus: ⁊ a corruptione sua-
tus sicut caro: ⁊ corpori infusus. ¶ Intelligē
dum tamen ꝙ quatuor fuerunt reunita: scilicet
corpus ⁊ anima: sanguis ⁊ diuinitas. Licet. n.
diuinitas fuerit cum corpore ⁊ anima: tamē in
triduo non putatur vnita cum effuso sanguine
imediate. vnde calix quē benedicimus: coica
tio christi est.

Septima ꝯsideratio.

s Eptima consideratio est qualiter iste
sanguis fuit glorificatus: qꝛ s̄m qua
tuor resurrectiōis ornamenta. s. s̄m
claritatem agilitatem ⁊c. vnde incorruptibilita
tem insinuat petrus di. Non corruptibilibus

auro τ argento ꝛc. Istis aũt septem ꝯsideratio nibus alludunt septẽ alia bñficia corporis xpi. ℭ Quorum pmum est: ꝙ sicut per pctm̃ ade deo facti sumus inimici: sic p istum ei sum⁹ pacificati: per sanguinem crucis. ℭ Scdm est: ꝙ sicut per illum fuimus venditi inimicis: sic per istuꝫ redẽpti sumus ab inimicis. Eph. p̃. Habemus redemptioneꝫ p sanguinem eius. ℭ Tertium est: ꝙ p istum sanguinẽ: iuguꝫ veteris legis importabile a nobis supplantauit teste petro in actibus. ℭ Quartuꝫ est: ꝙ in ipso sanguine nouum testm̃. s. gratie est ꝯfirmatuꝫ ibi: cum dicit. Hic est calix sanguinis mei noui τ eterni testamenti. ℭ Quintum est: ꝙ per istum sanguinem xp̃s est nobis inclinatus: τ manet in nobis. vnde Johes: Qui bibit meũ sanguinem: in me manet: τ ego in eo. ℭ Sextum est: ꝙ per ipsum erimus in patria decorati. vnde ad questionem factam de amictis stollis albis: dicitur in apoca. Hij lauerũt stollas suas in sanguine agni. Ideo regnant cum deo: τagnus dei cum illis. ℭ Septimuꝫ potest apponi: ꝙ p hunc sanguinem fides per miracula cõfirmatur: τ passio xpi in nobis renouatur: vt pꝫ per mira: que deus in pluribus locis operat. Et sic fides que quodãmodo fuit inueterata: per hunc renouatur. immo quasi mortua resuscitatur: τ viuificatur. Johis. 6. Nisi biberitis sanguinem ꝛc. Exemplum de pellicano: qui resuscitat pullos suos mortuos sanguine ꝓprio. Iste sanguis dꝫ ostendi τ manifestari populo: vt animent contra peccatorum exercitium. Prima machabeorum. 7. Ostenderunt elephantibus sanguinem mori. Cuius christi sanguine participes nos efficiat qui in trinitate perfecta viuit τ regnat ds. Amen.

ℭ In die sancto pasche. Sermo. 86.

Oportebat

pati christum τ resurgere a mortuis tertia die. Luce vigesimoquarto. ℭ Circa pñs negociuꝫ sunt. 7. ꝯsideratones videde de resurrectiõe dñi. Prima ꝯside°. Prima est de ei⁹ qdditate. s. qd sit resurrectio. ℭ Ubi sciendũ ꝓut dicit btũs Dio. de ange. ihe. ꝙ mors non est alicuius rei ꝯsumptio: sꝫ ꝯiũctorum separatio. Et iõ p oppositũ resurrectio nõ est alicui⁹ rei sepatio: sꝫ tm̃ sepatorum ꝯiunctio. ℭ Intelligendum tñ ꝙ in morte xpi fuerũt. 4. separatiões. ℭ Pri^a^ fuit aie a corpore. de quo Mat. 27. Jhs clamãs voce magna emisit spũ. ℭ Secunda fuit sepatio diuinitatis ab humanitate: qa xp̃s non fuit hõ in triduo: vt dicunt doctores. Et pp hanc sepatiõeꝫ xp̃s clamauit in cruce. Deus ds meus ꝛc. Mat. 27. ℭ Tertia sepatio fuit sanguinis a corpore. ℭ Quarta fuit separatio sanguinis a deitate remanẽte ea ꝯiuncta cũ corpore: qꝛ lꝫ q̃diu sanguis fuit intra corpus: fuit ꝯiunctus diuinitati sicut corpus. Tñ qꝛ ex quo fuit a corpore fusus: videt finalr̃ fuisse sepatus a diuinitate: qꝛ illa q̃ exhibãt de corpore xpi: nõ tenebãt suppositũ in diuinitate p̃ter aiaꝫ. Istius aũt sepatõis signum est: qꝛ lꝫ dicamus p coicationeꝫ ydiomatũ: dei filius fuit sepult⁹. Non tñ dicit ꝙ filius dei fuit effusus sup terram: sicut in illo triduo fuit sepultus. Ista autẽ coicatio ydiomatum est nota vnionis: que fuit quadruplex. ℭ Prima fuit sanguinis in corpore: qꝛ aia non põt vniri corpori: nisi corpus humore sanguinis sit sufficienter irrigatum. Aliogn per effusionẽ sanguinis nullus moreretur. ℭ Scda reunio fuit sanguinis cum deitate. Sicut sanguis p h̃ ꝙ fuit effusus a corpore: fuit sepatus a deitate. Ita p h̃ ꝙ sanguis fuit reunitus corpori: fuit reunitus deitati. ℭ Tertia reunitio fuit aie cum corpore: quia postq̃ꝫ corpus xpi fuit debite dispositũ: aia potuit introduci. ℭ Quarta fuit reunitio diuinitatis cum humanitate resultãte ex aia τ corpore qꝛ lꝫ xp̃s in triduo nõ fuerit hõ: tñ post triduũ fuit vere hõ: sicut ante mortẽ. vñ ꝓpha in ꝑsona xpi humanitatẽ iterum assumentis ait. Resurrexi: τ adhuc tecum sum. vñ seqtur ꝙ illud dictum bti Ansel. Qd de⁹ assumpsit: nunq̃ꝫ dimisit: est intelligendum q̃tum ad partes hominis essentiales: que sunt anima τ corpus: qꝛ de sanguine τ humanitate ꝯstat esse oppositũ. ℭ Sed hic posset esse dubiũ de dicto beati Dionysij: qui dicit ꝙ mors nõ est alicuius rei consumptio: cum tñ põatur: ꝙ xpi humanitas nõ ꝑmãsit in triduo. Et dicitur ꝙ illud dicit sanct⁹ Dionysius pp aiam volẽs distinguere mortẽ hois a morte bruti in q̃ aia fuit ꝯsumpta.

Scda consideratio.

Secunda ꝯsideratio si xp̃s resurrexit ℭ Quantũ ad istaꝫ ꝯsiderationẽ nota ꝙ xp̃s vere resurrexit: qd declarat

vtriusq₃ testamēti testimonio que testificata fu
erunt xp̄i resurrectionē. ¶ Quoꝝ primū fuit
in veteri testamēto: vbi in pluribus locis dn̄s
ꝓmisit se resurrectuꝝ. ¶ Scd̄o in nouo testa
mento anteq₃ fieret: xp̄s iā p̄nunciauit: Mat.
20. Ecce ascendimꝰ iherosolymā ꝛc. Et sequi
tur. Tertia die resurget. ¶ Intelligenduz tn̄
ꝙ ista resurrectio fuit ꝯfirmata postq₃ fuit facta
quadruplici testimonio angelico. Quia q̄tuor
angeli in die resurrectionis ipsaz fuerunt testi/
ficati. ¶ Primus fuit q apparuit extra sepul
chꝛuz. Mat. 28. Angelus dn̄i descendit de ce
lo. Iste angelus fuit virtuosus in suo aspectu
qꝛ erat aspectus eius sicut fulgur: vestimēta eiꝰ
sicut nix. Fuit terribilis i effectu: qꝛ pꝛe timoꝛe
eius exterriti sunt custodes. Fuit etiā affabilis
in suo affatu: qꝛ dixit mulieribus. Nolite timē
scio ꝛc. Seqtur. Surrexit nō est hic. q. d. ſm
Greg. Paueāt qui non amant aduentū sup/
noꝝ ciuiuz: uos autē cur ꝑtimescitis: q vestros
ꝯciues cernitis. ¶ Scd̄s angelus apparuit ea
dem hoꝛa ifra sepulchꝛ. Matth. 16. Ubi dicit
ꝙ iste mulieres q̄bus facta fuit visio introeun/
tes: reuoluto lapide a p̄mo angelo: in monume
tuz: viderunt in dextris monumenti iuuenem
sedētem coop̄tum stolla cādida: ꝛ obstupuerunt
qui dixit illis. Surrexit non est hic. ¶ Tertius
ꝛ quartus fuerunt duo angeli quos vidit ma/
ria magdalena in monumēto sola: quoꝝ vnus
erat ad caput: ꝛ alius ad pedes. Ioh. 20. Qui
dixerunt ei. Mulier q̄d ploꝛas? De istis vide
tur facere mentionez Lucas. 24. Duo inquit
viri steterunt iuxta illas in veste fulgēti: nisi foꝛ
te dicatur ꝙ illi fuerūt alij duo qui apparuerūt
tribus mulieribus sil'. d. Quid q̄ritis viuen/
tem cū moꝛtuis? Et sic essent sex angeli testes.
S₃ ex istis duo accipiuntur documenta.
¶ Primū documentuz est ꝙ xp̄i resurrectio
fuit sufficienter ꝓbata ex testiū qualitate: qꝛ an/
geli cū eēnt i gr̄a ꝯfirmati nō potuerūt moꝛtal'r
nec venial'r peccare. Et iō nec mētiri valebāt.
¶ Scd̄m documentū est: ꝙ illa resurrectio fu
it sufficientissime ꝓbata ex testium q̄ntitate: q̄a
lex diuina dicit ꝙ in oꝛe duoꝝ vel trium testiuz
stet omne verbum. s. ad sufficientiam duo: ad
abundantiam tres: ad redūdantiaz sex.

Tertia ꝯsideratio.

t Ertia ꝯsideratio est qual'r xp̄s resur
rexit. Et dr̄: ꝙ sicut xp̄s fuit ad mo/
dum agni imolatus: ita fuit ad modū
leonis resuscitatus. Pro cuius resurrectione
dicitur apoca. 7. Uicit leo de tribu iuda ꝛc.
¶ Intelligendum tn̄: ꝙ in resurrectione fuit
xp̄s leo ꝓpter quadruplicē foꝛtitudinis actum
¶ Quoꝝ primus fuit: qꝛ claustra inferni fre/
git. Osee. 13. O moꝛs ero moꝛs tua: moꝛsus
tuus ero inferne. ¶ Scd̄s actus: qꝛ potentiā
inferni subuertit. Luc. 12. Cum foꝛtis armatꝰ
custodit atrium suū ꝛc. ¶ Tertius actus est: qꝛ
captiuos de inferno reduxit. Psal. Captiuaz
duxit captiuitatez. ¶ Quartus actus est: quia
semeipsum ꝓpꝛia virtute resuscitauit: vt ꝑ ipso
dicit Iacob gene. 40. Ad pꝛedā ascendisti fili
mi: requiescens accubuisti vt leo ꝛ q̄si leena.
Et quis suscitabit eum? quasi di. Nullus nisi
ipse met. ¶ Et nota ꝙ xp̄i resurrectio fuit qua
lificata quadruplici dispositione. ¶ Pꝛima fu
it qꝛ eius caro sanctissima fuit ab omni coꝛrupti
one per triduum diuina virtute p̄seruata pꝛo
qua dispositione dicit Petrus in actibus. Qꝛ
caro eius nō vidit coꝛruptionē. ¶ Scd̄a dis/
positio est: ꝙ caro xp̄i fuit reparata. Cum eniz
ibi fuerunt plage ꝛ vulnera ex flagellis ſm va/
ticinium Ysaie. Omnia illa fuerunt ex diuina
virtute saluata: nō medicamine. ¶ Tertia dis/
positio fuit: ꝙ in carne xp̄i fuerunt quinq₃ p̄n/
cipalioꝛa vulnera derelicta in signuz passionis
pꝛeterite. vnde dixit Thomas. Nisi videro in
manibus eius fissuram clauoꝝ ꝛc. Et post di
es octo dixit ad eū. Infer digitū tuum huc ꝛc.
Ioh. 2°. ¶ Quarta dispositio est: ꝙ caro xp̄i
fuit gloꝛificata. ¶ Qꝛ ſ₃ sanctos habuit p̄mo
dotez ip̄assibilitatis: qꝛ dicit apostolus: Moꝛs
illi vltra non dn̄abitur. ¶ Scd̄o dotem subti
litatis: ꝑ quā exiuit de sepulchꝛo clauso. Mat.
28. ¶ Tertio dotem agilitatis ꝑ quaz euanuit
ab oculis eoꝝ. Luc. 24. ¶ Quarto dotē clari
tatis: qꝛ quasi peregrinus apparuit discipulis.
non in ea claritate qua nunc fulget: vt determi
nat Augu. de ciuitate dei. Sed attendendū ꝙ
vulnera in xp̄o remanserunt: vt discipuli eum
citius cognoscerent: ꝛ ꝓpter multa alia que in
alio sermone patent.

Quarta ꝯsideratio.

Uarta consideratio quando resurre
q xit: in qua occurrunt quatuoꝛ ꝑticule
¶ Pꝛima est de anno. vbi sciendu₃
ꝙ xp̄s fuit. 30. anno baptizatus postea triānio
docuit. s. ꝙ fuit moꝛtuus ꝛ suscitatus. 33. anno
quā etatē dicit Aug. perfectissimā esse in libꝛo
de ciuitate dei: qꝛ vsq₃ ad illam etatez homo ꝓ
ficit: ꝛ ex tunc incipit deficere: ꝛ istam etatē xp̄i

dicit apostolus plenam esse. Ephesiorum. 4.

¶ Scda pticula est de mēse. Constat aūt xp̄z resurrexisse in mense martij: secundū qd nos accipimus mensem: q₂ sexto kal. aprilis vt habetur ex dictis Aug. 4. de ciui. dei. ¶ Intelligendum tamen ꝙ iste mensis dicit̄ quadruplici mysterio cōsecratus. ¶ Primo q₂ in isto mense traditur mundus fuisse creatus. Unde de hoc mense dicitur exo. 12. Mensis ille principiuz mensium: ⁊ sic in christi resurrectiōe mūdus fuit renouatus: dicēte apostolo: Quomodo xp̄s resurrexit per gloriam patris: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus. ¶ Secundo q₂ in illo mense fuit israheliticus populus ab egyptijs liberatus ibidē: ⁊ ita in resurrectione sancti fuerunt de egypto que dicit̄ regio tenebraꝝ extracti. s. de iferno. ¶ Tertio illo mēse populus egyptiorum fuit flagellatus: sic illo mense xp̄o in infernū descendente populus demoniorum fuit afflictus: et clamabant: Cur in mundū venisti ante tēpus torquere nos? ¶ Quarto illo mense sicut fuit rex egypti submersus: ita in xp̄i passione fuit sathanas alligatus q est rex tenebrarum: per xp̄m ad inferos descendentē vnde Apo. legitur. Sathanas alligatus ē qui est rex tenebrarum.

¶ De tertia particula ɔstat ꝙ dies in q̄ resurrexit xp̄us fuit dies dominica. Marci vltimo Surgens ih̄s mane prima sabbati: idest totius septimane. Illa enim est dies dominica. Gen. p̊. Unde patet ꝙ errant qui primaz diē diem lune in septimana ɔputāt. ¶ Intelligendum tamē ꝙ illa dies inuenit̄ quadruplici mysterio sollennizata: vt fieret dies dominice resurrectionis. ¶ Primo q₂ angeli illo die fuerunt creati. Gene. p̊. Dixit deus. fiat lux: p quam intelligit Ysido. ethimologiaꝝ angelos dicens ꝙ deus p̄ma die sub lucis noīe creauit angelos. ¶ Scdo q₂ illo die fuerunt diui sermones auditi. Illa. n. die lex fuit audita in mōte synai: q₂ qnto die a liberatiōe ppl̄i ƀ₃ Aug. de tri. ⁊ ƀ₃ Gre. fuit imolatus feria. 6. ⁊ sabbato p mare rubꝝ traductus: ⁊ die dn̄ico perfecte liberatus: ⁊ qnquagesima die tunc est dies dominica. ¶ Tertio q₂ illo die fuerunt pastores illuminati: quādo eis apparuit angelus annūcians xp̄i natiuitatē. Cum. n. annunciatio fuerit facta feria sexta: sequit̄ natiuitas semp in die dn̄ica. ¶ Quarto q₂ illo die fuerunt apl̄i inflāmati veniēte spiritu sancto sup eos repēte quinto die a resurrectione: que est semp dominica.

Actu. p̊. Sed ex istis accipiunt̄. 4. documēta ¶ Primum ꝙ conuenienter diuina ordinatione in noua lege cōuersus est cultus diei sabbati: in cultum diei dominice: quia maiora beneficia sunt humano generi collocata in eo: vt patet ex premissis.

¶ Secunduz est ꝙ in principio mūdi licet deus plus post diem dominicum honorauit diem sabbati q̄₃ quinq₃ precedentes: tamen plus honorauit secundū veritatem diem dominicaz q̄₃ sabbatum apud se ipsuz: q₂ licet dignius sit vacare q̄₃ operibus mechanicis intendere: tamen dignius est operari spiritualia q̄₃ cessare. Sicut aūt in sabbato vacauit ⁊ in quinq₃ dieb⁹ fuit intentus sensibus: quasi mechanicis: die autem dominica sbijs spiritualib⁹ producēdi.

¶ Tertiuz est ꝙ magis tenentur christiani ad cultum huius diei q̄₃ iudei ad obseruantiā sabbati: q₂ illud qd est digni⁹ ē magis honorādū ⁊ ista dies vt patuit fuit plus honorata a deo.

¶ Quartum est ꝙ licet christiani in die illa debeant ab operibus seruilibus abstinere: non tamen a spiritualibus immo tunc principaliter in spiritualibus debent se exercere.

¶ Quarta particula est de hora in qua constat xp̄m in aurora surrexisse. Unde Augu. 4. de trinitate. dicit ꝙ surrexit in diluculo: ⁊ ideo dicitur valde mane vna sabbatoꝝ: idest vna die septimane. Matth. vltimo. ideo dicit propheta. Exurge gloria mea exurge psalterium ⁊ cythara exurgam diluculo. ¶ Intelligendū tn̄ ꝙ illa hora habet quatuor ꝓprietates xp̄i resurrectioni conuenientes. ¶ Prima ē q₂ illuminatur: ⁊ ideo cū sit illatiua solis homines incipiūt tunc plus occulta cognoscere. Christ⁹ aūt est sol iustitie ⁊ lux illuminationis. ¶ Scdo ē letificatiua q₂ tunc oritur sol qui habet influentiam: ⁊ resurrectio xp̄i inenarabile gaudium attulit discipulis. ideo dicit̄ Joh. 4. Gauisi sunt discipuli viso domino. ¶ Tertio ē exterritiua bestiarum. Psal. Ortus est sol ⁊ congregati sunt: ⁊ ita in xp̄i resurrectione fuerunt iudei exterriti: ⁊ ideo conduxerūt custodes vt celarent mysterium resurrectionis: vt dicit euangelista ¶ Quarto illa hora est assecuratiua ꝓpter qd dicit propheta. Exhibit homo ad opus suum ⁊c. Et ita in resurrectiōe mulieres que sunt naturaliter timide: ita fuerunt assecurate vt seuiciam iudeorum nō formidarent. Sed ex istis accipitur documentum qd hora ista est ɔueniēs ad orāduz. Et ideo ipsaz dominus voluit gau-

dio sue resurrectionis illustrare. Eccl'i. 29. Justus cor suum tradet ad vigilandum diluculo.

Quinta consideratio.

q Uinta consideratio est. vnus xp̄s resurrexit. ¶ Est attēdendū q̄ i omni transitu locali qui designatur per vbi est ꝯsiderare terminum a quo ⁊ terminum ad quem: ⁊ ideo vadit primo de termino a quo. s. vnde resurrexit. 2°. ad terminū ad quē resurrexit de termino a quo xp̄s resurrexit. ¶ Dicendum q̄ de inferno ad quem locum descenderat. vnde dicit apostolus ad Eph. 5. Descēdit christus primum ad inferiores partes terre vbi. s. est infernus in centro terre: ille autē sunt partes infernales: ⁊ ideo constat q̄ ipse ab inferis resurrexit. Pe. act. 2. Christus nō fuit derelictus in inferno sicut caro eius nō vidit corruptionem. ¶ Intelligendū tamen q̄ in inferno sunt quatuor mansiones. ¶ Prima dicit̄ inferior in quo sunt damnati. ¶ Secunda est limbus in quo sunt paruuli in peccato originali decedentes. ¶ Tertia est purgatoriū in quo sunt fideles qui decesserunt nondū purgati. ¶ Quarta est sinus abrahe in qua erant sancti sine omni pena: immo cum ingenti letitia. Luce. 15. Hic consolatur: tu vero cruciaris. Nūc igit̄ christus nō resurrexit ab inferis: idest ab inferno inferiori q̄r ad illud non descendit q̄r ibi est sempiterna deiblasphemia vt habet̄ in apo. Nec a limbo cum sint in mortali culpa sine diuina gratia immo in ira: sed resurrexit de purgatorio quia illic descendit ad soluendas illoꝝ penas. Actuū. 2. Hunc deus suscitauit a mortuis solutis doloribꝰ inferni: resurrexit ⁊ de sinu abrahe quia sanctos in aduētu eius inde deducit. vnde Jacob geñ. 44. di. Salutare tuū expectabo dñe. ¶ Sed attendendum q̄ xp̄s rediens de inferno adduxit secum quadruplicem militiam. ¶ Prima fuit animaꝝ de sinu abrahe exeuntium vt supra patuit. ¶ Secunda angeloꝝ eis ministrantium in illo loco q̄r q̄ angeli ibi ministrarent patet quia lazarus fuit ab angelis deportatus in illū locum. Luce. 16. vnde fuit euacuatum illud mysteriū: cum nullus ampliꝰ illuc descēdebat. ¶ Tertia fuit animarum de purgatorio venientium: sicut fuit ōñsū supra. ¶ Quarta fuit angeloꝝ sanctoꝝ illuc ministrantium quia ille pene cum fuerint salutifere ad modum medicine non videntur ministrari ab inimicis: ⁊ non videtur q̄ deus vasa gratie sue tradat in manibus inimicoꝝ vnde angeli suos electos vsq̄ ad vltimū terminum associare credunt̄. vnde ꝓ istis generibꝰ aiaꝝ intelligitur illō ꝓphericū gene. 49. Ad p̄dam fili mi ascendisti ⁊c.

Sexta ꝯsideratio.

s Exta consideratio est: vbi resurrexit xp̄s. s. de termino: ad quem dicendū f̄m Aug. q̄ remeauit de inferno ad sepulchrum: sic q̄ in sepulchro facta fuit resurrectio: q̄r vbi fuit corpus mortuum: ibi fuit etiam resuscitatum. ¶ Intelligendum q̄ in xp̄i resurrectione fuerunt facta miracula ex p̄te corporis. ¶ Primum fuit: q̄r corpus xp̄i fuit reorganizatum: cum aliqua organizatio fuerit in passione destructa: p quam mors fuit secuta. ¶ Scōm fuit: q̄ illud corpus fuit diuinitus imutatum: quia de corruptibili factum fuit incorruptibile: vt de isto diceret ap̄lus. Christus iam non morit̄. ¶ Tertium fuit: q̄ corpus fuit aīatum. Nulla. n. creatura pōt facere corpus aīatum animā infundendo: cū resuscitare mortuos sit ꝓprium diuū miraculū f̄m Augum. ¶ Quartum fuit: q̄r tunc fuit renouatū idem omnino ꝯpositū: vt vere xp̄s idem homo eēt per resurrectionē: qui fuerat per generationē. vnde bis fuit factus homo. Sed ex p̄te sanguinis fuerunt quatuor miracula alia facta. ¶ Primum est: q̄ fuit renouatum omnino idem: q̄r sanguis xp̄i q fuit effusus sup terrā in triduo: diuina virtute a resolutōe preseruatus fuit: sicut ⁊ caro a putrefactōe: q̄r dicit propha. Non dabis sanctum tuum videre corruptōe. ¶ Scōm fuit: q̄ sanguis xp̄i sit preseruatus. fuit p mysterium angeloꝝ recollectus: q̄r vbi sufficit virtus angelica: non est necessaria virtus maior: vt est diuina imediate ⁊ totaliter f̄z Augu. 3. de tri. ¶ Tertiū est: q̄ ille sanguis fuit p diuinā potentiā infra sepulchꝝ indutus quia tunc oportuit esse in codē loco: quod est ꝓprium diuine virtuti: vt p3 in. 4°. sententiarū. ¶ Quartum fuit: q̄ ille sanguis fuit subito diuina virtute corpori reinfusus: q̄r virtus angelica nō videtur sufficere ad hoc ita repēte dispsa ad singl'a loca mittendo. Et istis oibus premissis xp̄i resurrectio in sepulchro fuit ꝯsumata: ⁊ tot ⁊ tanta beneficia ⁊ miracula in h̄ sepulchro perpetrata. Et ideo Ysa. dicit. Et erit sepulchrum eius gloriosum. Sed ex hijs accipiuntur duo documenta.

¶ Primū est: q̄ filiatio respectu V̄ginis in puncto resurrectōis repata fuit: q̄r xp̄s nō erat

filius virginis in hoc triduo. Sʒ qꝛ in resurre
ctione redit omnis talis humanitas: ideo pma
net filiatio ꝛ maternitas.
¶ Scđm: qꝫ in patria remanebunt ille gene/
rationes parentū ꝛ filioꝝ: ꝛ p ꝯsequens cōsan
guineorum ꝛ fratrum: q sunt ab illis: qꝛ in tali
statu erimus sicut christus. quādo resurrexit.

Septima ꝯsideratio.

Eptima ꝯsideratio est quare xp̄s re/
s surrexit. Et dicit apl's ad Roma. 4.
vt dn̄etur simul viuis ꝛ mortuis. Et
istius signuʒ est qđ Mat. 28. dicit xp̄s. Data
est mihi ois ptās in celo ꝛ in terra. ¶ Intelli/
gendum qꝫ xp̄i resurrectio fuit accelerata qua/
druplici rōne. ¶ Prima fuit ad dine scriptu/
re veritatem adimplendā: dicente aplo qꝫ xp̄s
resurrexit a mortuis fm scripturas. vnde osee
dicit. Uiuificabit nos post duos dies: loquen
do in psona totius generis humani de christo.
In cuius resurrectiōe fuimus oēs resuscitati.
¶ Scđa fuit ad veritatem fidei ꝯfirmandam:
qꝛ discipuli post mortem xp̄i a fide deciderunt
vt habet in Johe. Et ideo opus fuit vt p mira
culū resurrectōis fides in ip̄is reformaret. vn̄
dicitur Luce. 24. O stulti ꝛ tardi corde ad cre
dendum. ¶ Tertia fuit ad inimicoꝝ negtiam
ꝯfutandam. vnde sicut iudei gloriabant de eiꝰ
occisione: ita ꝯtristati sunt de eius resurrectiōe
vt non glorient se vicisse: sicut clamabat psal.
Non p̄ualeat aduersus iustuʒ impius. Et idē
petit. Illumina dn̄e oculos meos: ne vnqꝫ ob
dormiaʒ in morte: ne qn̄ dicat inimicus meus
p̄ualui aduersus eum. ¶ Quarta fuit ad sctōꝝ
resurrectōeʒ veram insinuandā. Licet. n. ante
ipsum fuerint sex mortui suscitati: duo p He/
lyseum: vnus per Helyā: ꝛ tres per ip̄m dn̄ʒ
tamen nullus potuit resurgere vera resurrecti
one non iteꝝ moriturus: nisi p̄mo xp̄s resur/
geret: q est primogenitus mortuoꝝ. Apoc. p̊:
Et ideo p̊ resurrexit: ꝛ sic sanctos alios mltos
suscitauit. ¶ Sʒ attendendū qꝫ de istis sanctis
cuʒ xp̄o suscitatis accipiunt ex dictis bti Jhe.
tria argumēta apparētia. ¶ Primū est: qꝫ isti
surrexerūt vere: ꝛ nō fantastice: qꝛ dicebāt illi
quoꝝ verba beatꝰ Jhero. recitat: qꝫ veri testes
nō essent: nisi esset vera eoꝝ resurrectio. Et cō
firmatur: qꝛ scriptura dicit qꝫ surrexerūt corpo
ra multa scōꝝ. Cuius verba fuerūt simplr ve
rificata. vnde eccl'ia repellit eos: q dicunt qꝫ de
xp̄i latere non exiuit aqua: sed flegma: qꝛ scri/
ptura dicit oppositū. ¶ Scđm argumentū est
qꝫ isti sancti nō redierunt in terre pulvereʒ: qꝛ
mors est pena peccati. ꝛ ipsi oēs erant peccato
purgati vltimate. imoꝛā beati: cū beatitudineʒ
in aia seqtur glificatio in corporibus. Et aliter
non fuisset vera resurrectio: nisi resurrexissent
cum xp̄o. ¶ Tertiū est qꝫ tales nō resurgēt in
nouissimo die: qꝛ iam sunt pfecte resuscitati.
Ex quo accipit documentū qꝫ illi q sunt priuile
giati: nō intelliguntur in litteris ꝛ regulis gnā
libus includi diuine scripture. Quare illi q iaʒ
vere cum christo resurrexerunt: non includun
tur sub regula: cum dicat apl's. Omnes qdem
resurgemus. Sicut nec mater dn̄i cum fuerit
sine omni peccato: non ptinet ad illam reglam
Omnes peccauerūt: ꝛ egent gratia dei. vnde
etiam Augu. dicit qꝫ credibile est in quolibʒ re
surrectionis dn̄ice die aliquos sanctos resusci/
tari ꝛc. Cuius dominice resurrectionis nos fa
ciat participes: q deus viuit ꝛ homo. Amen.

¶ In die pasche. Sermo. 87.

Xpurgate ue
e tus fermentum: vt sitis ꝛc.
Prima coꝝ. 5. Scđm qđ
dicit Grego. in moralibus
tres sunt cause: quare impe/
dimur in cognitiōe vite eter
ne. s. pctm̄: occupatio circa corpus: ꝛ mūdi sen
sibilis amplexus. Et ideo ꝯparat nos paraliti
co: cui si apponat cibus delectabilis: nō sentit
eius suauitatē: donec curet paralisis: ꝛ auferat
mala dispositio. Sic dicit esse in nobis respe/
ctu dulcedinis vite eterne. ¶ Et hoc primo ꝓ
pter peccata ꝛ coionem corporis mortalis.
Peccata. n. inficiunt appetitum aie rationalis
ꝛ molles corporis aggrauat aiam. Et ideo nō
sentimus illam delectationē: nec allicimur ad
eam: nisi p̄us deposuerimus a ceruicibus no/
stris iugū voluptatis. ¶ Scđo ꝓpter aie oc/
cupationē circa corpus. Nam dixit qꝫ sbaʒ aie
corpus occupat: ꝛ reddit eam stultā in pfectōe
ingrendi q̄ sibi ꝯpetunt: ꝛ pficiendi delectatōeʒ
pfectōis sue. ¶ Tertio pp occupationem cum
mundo. Quia. n. sumus dediti mundo sensi/
bili: ideo negligimus insensibilem ꝛ spūalem:
fm qđ edocet Auicenna. Apl's vero videns
nos hijs impedimētis postergatos a gustatōe
dulcedis eterne felicitatis: q̄ p agnuʒ paschalē
figurat. In epl'a ꝓposita hortat nos ad tria.

¶ Primuz est mundificatio anime a peccatis di. Expurgate. ¶ Secundū est subtractio anime a sollicitudie corporis di. Vt sitis noua cōspersio. ¶ Tertiū est suspensio mentis a fruitione mūdi sensibili: ibi. Itaqꝫ epulemur ꝛc. Dicit igitur. Expurgate vetus. ¶ Circa totū in vniuersali occurrunt due considerationes.

Prima cōsideratio.

P Rima habebit octo ꝯclusiones ꝛ veritates tres. ¶ Secunda considera tio continet in se tria dubia.

¶ Prima ꝯº pme ꝯsiderationis est videre sensuz moralē q talis est: ꝙ quia xp̄s resurrexit pp nostrā spūalez resurrectionez: ideo ad h̄ vt spiritualiter resurgamus oportet expurgare: idest eijcere corruptionez peccati: que per vetus fermentum intelligitur. Ut sitis noua cōspersio: id est purificati renouatione virtutuz per pniaz Sicut estis: idest fuistis in baptismo p gratiam Azimi: id est puri sine fermento corruptionis peccati. Et ideo qꝛ xp̄s immolatus est pro nobis in passione qui pascha nostrum est. i. agnꝰ paschalis innocenter passus quem sacramentaliter edere debemus. Et ideo epulemur: nos ipsi incorporando. Non in corruptione veteri scilicet originalis culpe ꝛ actualis malicie in deum ꝛ in proximum. sed in sinceritate: a vitijs declinādo: in nouitate vite ꝛ veritate bene semper operando: declinās simulationem in conclusione veritatis.

¶ Secunda ꝯclusio est: ꝙ per hoc fermentuz spirituale peccatum signatur. Hoc. n. pꝫ ex eiꝰ proprietatibus peccato ꝯuenientibus. Nā Ysido. dicit: ꝙ i fermento est terrestris putredo ratione substantie: ꝛ infrigidatio ratione qualitatis. In ipso enim est virtus infrigiditiua p suā acetositatem. Auicēna dicit ꝙ est saporis acritudo que est acetositas: ꝛ sic declinat a naturali dulcedine ꝛ corruptione adulterino rancore: ꝛ est rei cui admiscetur inflatio. A feruore ex ipo resoluto resoluit: vt ait auicenna. Tale eniꝫ est peccatuz. ¶ Primo eni putredo vt ait amos quarto. Ascendere feci putredinem castrorum ¶ Scd̄o est anime infrigidatiuū. Ihere. sexto Sicut cisterna aquam suaꝫ sic frigidaꝫ facit ꝛc. ¶ Tertio acetosam acritudinem saporis. Ihere. tertio. Omnis qui comederit vuam acerbā obstupescent dentes eius. ¶ Quarto declinat a dulcedine nāli que est in diuina consolatione Vnde tren. 3. Repleuit me amaritudinibus. ¶ Quinto est tumefactio ꝛ inflatio. Job. 25. Quid tumes contra deū? ¶ Sexto est anime corruptio ꝛ in defectuꝫ resolutio. Vnde apostolus dicit: ꝙ modicū fermenti totaꝫ massam corrumpit. Unde prohibetur Exo. 12. Non erit fermentum in domo vestra. ¶ Intelligendū tamen ꝙ est quadruplex fermentū. ¶ Primū est male suggestionis. O see. 7. Quieuit ciuitas paululum a mixtione fermenti. ¶ Scd̄m est simulationis. Matth. 16. Cauete a fermento phariseoꝝ. ¶ Tertiuꝫ est malicie. Exo. 23. Non imolabis sup fermentuꝫ sanguinem victime tue. ¶ Quartuꝫ est nequitie: vt habetur pma coꝝ. p̄. Vnde dicitur. Expurgate ꝛc. id est a cordibus eijcite. Vetus fermentuꝫ: id est peccatum scilicet originale: qd̄ vetus dicitur respectu actualium peccatoruꝫ.

¶ Tertia ꝯclusio est: ꝙ tale fermentuꝫ. s. peccatum eijciendum est ꝓpter quatuor. ¶ Primum est qꝛ est infructuosuꝫ actu. Nam nullus actus meritorius ex ipso vel per ipsuꝫ producit Radix. n. ē venenosa. Et ideo nihil exit inde nisi venenosuꝫ ꝛ ministratiuum mortis. Vnde Matth. 10. dicitur peccatoribus in mortal existentibus. Quid hic statis tota die ociosi? Reuera illi ociosi sunt: qui ꝛ si laborant: fructuꝫ tn̄ ex labore nō percipiunt. Et tales sunt peccatores. Laborant. n. infructuose. Rom. 3. Quē fructum habuistis tunc in quibus erubescitis nūc? Quasi di. Nullū. ¶ Scd̄ꝫ qꝛ est ꝯtagio sum tactu. Qui enim picem tangit inquinabit ab ea. Sic qui adheret peccatoribus inficietur per eos. vnde psal. Cuꝫ peruerso peruerteris ¶ Tertium est qꝛ est piculosum lapsu. Labuntur. n. peccatores peccati merito d̄ peccato i peccatum ꝛ tandeꝫ in infernū. Peccatū. n. qd̄ per penitentiam non diluit̄ ſm Gregorium: mox suo pondere ad aliud trahit. ¶ Quartum est: qꝛ est laboriosum victu. Viuit. n. homo in eo multum laboriose ꝛ sine quiete ꝯscientie que cōtinuo remordet. vnde dicit̄ Michee. 2. Surgite. s. a statu peccati: ꝛ ite: qꝛ nō habetis hic requiem. Dicit igitur. Expurgate.

¶ Quarta ꝯcl'o est: ꝙ qꝛ nō sufficit mala non agere: nisi ꝛ quisꝗꝫ studeat bōis operibus insudare: vt dicit Greg. Ideo post peccati eiectionem oportet virtutibus insistere ꝯglutinatis vinculis caritatis: vt spiritualiter noster status renouetur: qd̄ fit per penitentiam voluntariaꝫ ꝛ perfectam. ¶ Primum pꝫ. Nam quantum pnia est magis voluntaria: tanto est magis satisfactoria: ꝛ ideo dicunt sancti ꝙ modicum de

tiſfactoria: ⁊ ideo dicunt ſancti ꝙ modicū de pe
nitētia plus perficit in hac vita ꝙ̃ multa in pur
gatorio: q2 illa pena non eſt voluntarie aſſum/
pta ſed violenter inflicta. Unde iudicum. 5°.
Qui ſponte obtuliſtis animas veſtras bene/
dicite dominum. Secundū patet. Nam ma/
xime culpe debetur maxima pena. ſm Gre.
ſm magnitudinem culpe debet eſſe magnitu/
do pene. vt ſint digni fructus penitentie. vñ
deutero. 25. Scđm menſuram peccati erit pla
gaꝝ modus. Nam ſi quis penitentiam adeq̄/
tam preficeret: ſtatim poſt mortem euolaret.
Hoc autem fit quando penitentia penitēti ap/
plicatur per contritionem: nā actus contritiōis
penaliſſimus eſt: q2 ab intimis ꝓcedēs omnia
exteriora ꝯturbat dicente Jheremia. Contri/
tum eſt cor meum in medio mei: contremue/
runt omnia oſſa mea. Hoc intelligitur per cō
feſſionem. Nam ſecū uꝫ gloſaꝫ. Conſperſio
eſt farina ꝑ aquam ꝯglutinata ſine fermento:
Et hoc eſt qđ dicit. Ut ſitis noua conſperſio:
ideſt pura congregatio innouati. ſ. virtutibus
⁊ ſine corruptione peccati puri. Dicit enim no
ua: naꝫ prima ꝯſperſio erat per baptiſmum. ſ.
noua. ¶ Secunda innouans fit per peniten/
tiam. vnde dicit. Sicut eſtis azimi. Glo. i. ſi
cut facti eſtis puri in baptiſmo per gratiam.
¶ Quinta concluſio eſt ꝙ talis expurgatio a
vitijs ⁊ vitaꝰ occaſionis mali: eſt nobis meri/
toria vite eterne: ⁊ hoc ꝓpter xp̄i paſſionē: vñ
dicit. Etenim ꝓ q2 vtiq3 puri eſſe debemus:
q2 xp̄s immolatus eſt pro nobis. ſ. ſuo patri:
in ara crucis per mortem ⁊ paſſionem. vñ phi
loſophi videnť h̄ ſenſiſſe: nā porphirius dicit
peccata non poſſe purgari niſi per dei filium.
Et dicit quidam expoſitor ꝙ in turba platonis
aureis litteris eſt quedam ſcriptura ſup pectuſ
eiꝰ: ꝯtinēs hec vba. Credo i xp̄ꝫ naſciturū de
virgine: paſſurum pro humano genere: ⁊ ter/
tia die reſurrecturum. Hoc etiam confirmat
articulus fidei: quem ſcripſit andreas apl̄us.
di. ꝙ paſſus eſt ſub pontio pillato crucifixus
mortuus ⁊ ſepultus. Hic intelliguntur qua/
tuor creditas veritates. ¶ Prima eſt de xp̄i
paſſione. ¶ Secūda de crucifixione q a cruci/
fixꝰ. ¶ Tertia de morte: q2 mortuꝰ. ¶ Quar
ta de ſupultura: q2 ſepultus: ⁊ hoc contra qua/
tuor hereticas prauitates. ¶ Prima fuit quo
rundam dicentium xp̄m omnino fuiſſe impaſ
ſibilem nec paſſū niſi ſm apparentiam vt recitat
dam̄ de hereſi. Alij dixerunt eum non poſſe
mori q2 fuit genitus ſine corruptione. Alij di/
xerunt ꝙ omnia que fuerunt facta circa xp̄ꝫ eſ
ſe fantaſmata: ⁊ iō nō eſſe vere ſepultū. Quo/
modo igitur filius dei mortuus ē poſſet argui
ſic. Nihil moritur niſi compoſituꝫ: q2 mors ē
ſeparatio anime a corpore hoc ē partus a ꝑte ī
compoſito moriente: ſ3 dei filius moriebatur:
igitur ⁊c. ¶ Unde hic eſt aduertendū ꝙ filij ꝑ
ſonalitas ſecundū ſe nō vulnerabatur nec ſepe
liebatur nec moriebatur: ſed iſta ſunt vera de fi
lio dei ſm cōmunicationem ydiomatuꝫ. vnde
cum dicitur filius dei mortuus eſt: ideſt aliqd
deo vnitum ypoſtatice vt corpus carens vita
mortuum eſt. vnde Ambro. dicit. Xp̄s dei fi
lius ⁊ natus ex virgine idē patiebať ⁊ nō patie
batur: reſurgebat ⁊ non reſurgebat: ſm vnaꝫ
naturam paſſibilis erat: ideſt ſm carnem que
mortua fuit nō ſm verbum qđ apud deū ſem/
per manebat. vnde dei filius mortē in anima
pertulit: ⁊ in maieſtate nō ſenſit: ſed tantuꝫ par
ticipatiue infirmitatis rex glorie eſt crucifixus
vnde dicitur paſcha. Nā grece pati diciť pathi
iō paſcha paſſio dicitur eſſe: immolatꝰ eſt ſed ꝑ
paſſionem. vnde magiſter ſententiaruꝫ in. 3.
libro diſtinctio. 20. dicit ꝙ peccata noſtra ideſt
penam peccatorum que conuerſo debetur per
ipſius penam quam in cruce tulit in baptiſmo
penitus relaxatur ⁊ in penitentia minoratur.
Non enim ſufficeret illa penitentia qua penitē
tes ligat eccl̄ia. niſi xp̄i pena cooperaretur qui
pro nobis ſoluit. Xp̄s igiť ſacerdos ē ⁊ hoſtia
⁊ precium noſtre redēptionis qui ſe in ara cru
cis non diabolo ſed deo trinitati ſe obtulit pro
omnibus quantum ad precij ſufficientiam: ſ3
pro electis tantum quantum ad efficaciam. vñ
dicitur. Immolatus eſt ſed primo a patre. im/
mo a tota trinitate quia voluntarie eius paſſus
eſt. Ipſe etiā ſeipſum obtulit: q2 ſponte ad paſ/
ſionem acceſſit: iudas obtulit eum tradendo:
iudei inſtigādo vt dicit Aug.
¶ Sexta cōcluſio eſt: ꝙ propter hanc ſuſtinē
tiam paſſionis ꝑſona filij eſt nobis magis dili
gibilis ꝙ̃ perſona patris ⁊ ſpiritus ſancti. Ra
tio eſt. Nam de xp̄o habebatur cognitio: qua
non cognoſcebať pater nec ſpiritus ſanctus.
Igitur etiam ſpecialiter diligebať: q2 chriſtus
potuit videri oculo corporali mediante eiꝰ hu/
manitate: ⁊ diligi per accidens. Et ex hoc ſolo
ꝙ humanitas ſibi vnita propter aliquā condi/
tionem placabilem humanitatis per ſe dilige/
bat: puta ꝑꝑ ſufferentiā acerbiſſime paſſionis.

¶ Nota ꝙ aliqua ꝯueniunt persone filij: que ad personalitatez diuinam siue eternã non ꝑtinent. Et hec ꝯueniunt essentie diuine: q̄ est cõmunis tribus ꝑsonis: vt sic singul'r nõ põt diligi sine alijs. Sic etiaz aliqua ꝯueniut sibi ẜm humanitatez tꝑalem: vt passio eius τ alie iustinentie τ actiones plures. Sic loquendo aliq videnẜ habere maiorem deuotõem ad vnã ꝑsonam q̄ȝ ad aliam. Cui ꝯcordare videẜ eccl'ia faciens orones ꝓ vna ꝑsona nõ sic dirigẽdo ad aliam: vt pȝ de ꝑsona filij: q in humanitate redemit nos: natus τ passus est pro nobis: ideo posset licite plus diligi q̄ȝ alia ꝑsona. Hec aũt sibi ꝯueniunt nõ solum rõne humanitatis: qꝛ non illa sola redemit nos: nec illa sola passa est τ mortua: sȝ filius dei in ip̄a. Propter h̄ filiuz magno amore diligẽ possum⁹: imo certissime ad h̄ tenemur. Ex hijs dictis sunt. 3. v̄itates.

¶ Prima veritas est: ꝙ idem filius meruit diligi amore magno: quia spontanee tm̄ dilexit nos ꝙ voluit sponte mori: τ gratuite ꝓ nobis pati. Naz si solũ coacte plus teneremur coactori q̄ȝ sibi: τ certe quo ad hoc tm̄ obligamur patri: sicut sibi ẜm velle suum spontaneum diuinum: qꝛ illõ velle dinum spõtaneuz fuit tribus ꝑsonis cõe τ oẽs voluerunt: sȝ solus filius voluit voluntate creata: ꝓpter quam sibi obligamur: nec ꝑ se loqnendo passio illa plus respicit ꝑsonam eternam filij q̄ȝ patris. Licet quatenus vera passio humanitatis sibi ꝯueniat ẜm coicationem ydiomatũ: h̄ est ꝙ generauit suaz humanitatem: q̄ sibi fuit suppositaliter vnita.

¶ Scd'a veritas est: ꝙ quo ad opus operatuz quo videlicet nõ solum voluit nos redimi: sed quo ad executõez nos redemit: τ multa ꝓ nob̄ passus ꝑꝑ amorez: quo obligamur sue humanitati: q̄ etiã hoc voluit volitiõe creata. Et hec penalia ꝑ se τ directe ꝑpessa ẽ: ꝓ quo sibi plus q̄ȝ alicui creature tenemur. Qui etiaz amor in filium referendus est: q subsistit in ipsa humanitate. vnde si vnus angelus vel purus hõ redemisset nos: eque ex cã diligeremus eum: sicut nunc diligimus filiũ ceteris paribus: qꝛ cũ filius simul cum h̄ ꝙ nos redemit deus est: iõ plus eum diligimus q̄ȝ puram creaturaz: que nos redemisset: sed tunc ex causa alia: qꝛ deus est: eque diligimus vt patrem.

¶ Tertia est: ꝙ toti trinitati tenemur equal'r ex h̄ ꝙ voluerũt nos ꝑ dinaz ꝑsonam redimi. Qd̄ aũt vltra h̄ fuit filius: hoc suppositum per qd̄ redempti sumus: plus certe sibi regratiar tenemur: q̄ȝ pure creature τ ꝑ euz toti trinitati Nam gratitudo plus debeẜ affectui: q̄ȝ exteriori opatõi. imo in nobis nõ sunt ista exteriora opa moral'r bona: nisi ꝑꝑ bonitatez affectiõis: ex qua fiũt exteriores: τ m'lto fortius nõ debeẜ supposito opanti vel ex sequenti: nisi ꝙ debeẜ nãe vel naturis τ affectõi eaꝝ. vñ di. Auicẽ. ꝙ propter acceptionem humanitatis nostre in vnitate diuine ꝑsone: τ ꝓpter fixuras clauoꝝ τ passionem: τ redemptionem dȝ homini esse gaudiuz infinitum. Et hoc est qd̄ dicit. Itaqȝ epule. vnde Luce. 15. Epulari τ gaudere oȝ. vbi glosa. Epulatio. n. est comestio letitie sociata. Epulatio ꝑtinet ad occisionem vituli. i. ad passionem xp̄i. Sed gaudium ad gustationez dulcedinis diuine bonitatis. vnde Ber. O quot τ quanta τ qualia erunt fercula in illa epulatione: qꝛ veritas sine falsitate τ fallacia: caritas sine inuidia: iocunditas sine tristitia: saturitas sine fastidio.

¶ Septima ꝯcl'o est: ꝙ volũtarie pati sine culpa pro xp̄o est multuz meritorium. Nam pati sine culpa est ex voluntate dei. Sȝ hanc passionem voluntarie acceptare: est ipsam referre in deum per ꝯformationem voluntatis: τ in hoc ꝯsistit meriti ratio ꝓncipalis: cum ẜm apostolũ voluntas dei sit sanctificatio nostra: τ etiam qꝛ talis volũtaria sustinentia minuit temptatões: remittit pctm̄: τ mereẜ gratie infusionem.

¶ Et nota ẜm glo. tria sunt gnã patientium.

¶ Primo q innocens patiẜ: xp̄m imitatur. Qui vero flagellis corripiẜ: latronem imitatur q cum xp̄o paradisum intrauit. Qui nec flagellis corrigitur: siniſtꝝ latronez imitaẜ: qui post crucem in tartaꝝ irruit. Ut igitur xp̄m imitemur: molestias sine culpa illatas patienter sustineamus: qꝛ xp̄s frequenter ꝓponitur nobis in exemplũ: qꝛ ẜm Augu. summa ꝑfectio xp̄iane religionis est imitari qd̄ colim⁹. vnde ꝓma petri. 3. Christus semel ꝓ pctis nostris ẽ mortuus. Et h̄ est qd̄ dicit. Non in fermen. ve. s. originalis culpe. Neqȝ in fer. malitie. s. culpe actualis in deuȝ. Et neqtie. s. culpe actualis in ꝓximum: saluatur meritum voluntarie passionis: q̄ rediligim⁹ xp̄m ꝓ nob̄ passuȝ volũtarie.

¶ Octaua ꝯcl'o est: ꝙ dictum est ꝙ xp̄s imolatus patri ꝑ passionem est pascha nostrum. i. transitus: per quem transire debemus de mũdo ad patrem. Scd'm Augu. reuera saluberrimum transitum facimus: cum a vitijs transimus ad virtutes: a virtutibus ad gratiam: a

gratia ad gloꝛiam: vel a diabolo ad xp̄m: ab in
ſtabili ſeculo ad eius fundaciſſimū regnū: ne
cum hͦ mundo tranſeunte tranſeamus. Talis
tamen tranſitus ꝯgruit ſolum iuſtis diuis iuſ-
ſionibus obedientibus ꝑ bonam voluntatem
vnde dicit Anſel. ꝙ deus obedientibus ſibi p̄
parauit ꝓmiſſionē felicem: ⁊ inobedientibus
ꝓmiſſionem terribilem. Bona aūt voluntas
ꝯſiſtit in cultu diuino. vnde idē dicit in. 2ͦ. de
diuina natura. Cultus diuinus aptiſſimu ſeſt
idemq̄ caſtiſſimus atq̄ ſanctiſſimus pleniſſi-
muſq̄ pietatis: vt eū ſemꝑ pura: integra ⁊ in
coꝛꝛupta mente ⁊ voce veneremur. Hec enim
voluntas in azima intelligitur: q̄ dꝫ eſſe pura ⁊
recta. Nam azima dicitur ab a quod eſt ſine: ⁊
zima grece: quod eſt fermentū coꝛꝛuptōis lati-
ne. vnde dicit in azimis. i. in puritate ſincerita-
tis: a vitijs quo ad declinationem mali: ⁊ veri-
tatis quo ad opationem boni: vel in azimis ſin-
ceritatis. i. noue vite quo ad ꝯuerſionem: ⁊ ve-
ritatis quo ad ypocriſim ⁊ ſimulationem. vel
ſinceritatis in affectu ꝑ virtutis amoꝛem: ⁊ ve-
ritatis in intellectu per veritatis cognitionem
vnde hanc vocem vocat Augu. affectionē iu-
ſtitie. ſ. quando hō hꝫ aliquem actum bonū ⁊
oꝛdinatum circa deum: vt quando hō vult de-
um eſſe bonum ⁊ iuſtum: ⁊ vult circa eum que
ſunt iuſta ⁊ ei placentia. Hic ſunt tria dubia.

¶ Primum ſi obſeruantia mandatoꝝ dei ſuf-
ficit ad ſalutem: ſm̄ illud Mat. Si vis ad vi-
tam ingredi: ſerua mādata: ⁊ hoc ſine caritate
Scotus arguit ꝙ nō. Sic deus p̄cipiens in-
tendebat quenlibet obligare ad ſeruandū p̄ce-
pta ex caritate. Igit̃ qcunq̄ facientes opus pꝛe-
cepti non ex caritate peccant moꝛtalr̃. Et hͦ de
p̄cepto negatiuo: ad qͦd tenetur ſemꝑ ⁊ ꝓ ſemꝑ
ita ꝙ ſi teneatur ad illud ex caritate: quādo illͦd
ſeruat non ex caritate peccat moꝛtalr̃. Simil̃r
de p̄cepto affirmatiuo: ad quod tenet̃ ꝓ aliqñ:
ſi pꝛo tunc nō ſeruat ex caritate: peccat moꝛtalr̃
Solutio verū eſſe ꝓbatur: ꝙ faciens opus pꝛe-
cepti non ex caritate: quando tenet̃ exeq opus
illud ex p̄cepto peccat moꝛtaliter: nō quia facit
opus p̄cepti: ſed qꝛ non ex caritate facit illud.
Et etiam ꝙ tenetur habere caritatem: ⁊ nō hꝫ.
Multo tamen minus peccat nō ex caritate fa-
ciendo opus: q̄ſi opus non faceret. Obligat̃
enim tunc ad tria. ſ. ad habendam caritatem: ⁊
ad operandum tale opus: ⁊ ex caritate cum ſci-
at hoꝛam: pꝛo qua ſic obligatur operari.

¶ Scd̄m dubium eſt: ſi actus bonus in ha-
bente caritatem ⁊ operantem ex ea non facit ad
augmentum meriti: cum tota q̄ſtitas meriti cō-
ſiſtat in bonis voluntatibus libere ⁊ ſm̄ iudi-
ciū recte rationis elicientibus: qꝛ habitis illis
neceſſario infert̃ actio exterioꝛ. ex nono ⁊ deci-
mo methaphyſice. Si ergo totum meritum in
volunate eſt: ergo opus bonum non remune-
ratur: ſed ſola voluntas. Solutio dicitur vera-
citer ꝙ ſola voluntas hoīs: ſiue ad bonū: ſiue
ad malum ſola remuneratur. Et rurſum cōue-
nienter dicitur ꝙ opus: ⁊ voluntas: ⁊ etiā ipſe
homo operans ⁊ volens: ꝓ voluntate ⁊ opere
remuneratur. Dicitur quidē voluntas remu-
nerari: qꝛ in ipſa meritum ꝯſiſtit. Dicit̃ ⁊ opꝰ
remunerari: qꝛ in ipſo conſiſtit cauſa ſiue occa-
ſio merendi. Voluntas remuneratur ꝓ opere
⁊ opus pꝛo voluntate: quia ex ipſis vt pꝫ: acce-
pit voluntas quod placet: quia bona eſt.

¶ Item ipſa iuſtitia eſt que placet. Opus pla-
cet quod ex voluntate bona eſt. Ergo ſola iuſti-
tia eſt pꝛo qua voluntas ⁊ opus volūtatis pla-
cet. Sic nō due. ſed vna retributio que eſt vo-
luntas remuneratur: ⁊ opus volūtatis. vnde
homo remunerari dicitur: qꝛ illi datur ⁊ opꝰ
remunerat̃: qꝛ pꝛo ipſa datur: ⁊ opus remune-
ratur: in quo ipſa voluntas placens meretur.

¶ Tertium dubium eſt ſi rectitudo volūtatis
ſufficit ad merendū. Dicitur ꝙ nō: ſi intelliga-
tur de rectitudine nāli: qꝛ ſm̄ ſcripturam deus
creauit hoīem rectum: ⁊ tamen lꝫ homo vl̃ an-
gelus ex puris naturalibus ſtare poterit: non
tamen proficere: vt dicit magiſter de anglis di-
ſtinctione. 20. ⁊ de homine. 24. 2. libꝛi ſniaꝝ.
Rectitudo tamen gratuita bene ſufficit: qꝛ iſta
includit gratiā: qꝛ voluntas recta vt ſit ſm̄ An-
ſelmum: non eſt aliud: niſi eam velle illud: qͦd
deus vult eam velle. vnde deus ſm̄ potentiā
ſuam oꝛdinatam: hanc rectitudinem volunta-
tis non poteſt auferre ſine eius demerito: quia
quandiu voluntas perſiſtit in hoc ꝙ vult illud
⁊ non aliud: non ꝙ deus velit eam velle ipſa
nō demeret̃: ⁊ per cōſequens a deo auferri nō
poterit. Sed ipſamet ceſſare poterit ab hac re-
ctitudine volendo illud quod deus nō vult eā
velle ſm̄ pꝛecepta ſua. Et tunc poteſt ſibi deus
ſm̄ leges cōmunes aut ferre caritatem ⁊ recti-
tudinem habitualem ⁊ cetera dona ſua.

¶ In festo pasche. Sermo. 88.

M Aria magdalena ⁊ maria iacobi ⁊ maria salome emerunt aromata ⁊c. Matth. vltimo. Quia hodie saluator noster trāslatus est p resurrectionē corporalr̄ de morte ad vitā. Cōstat h' peregisse ad nostraȝ salutē ⁊ doctrinaȝ. Vt. s. spūaliter de morte peccati ad vitā grē trāsiremus: vel de vita actiua ad vitā ꝯtēplatiuaȝ mentaliter transferamur. Unde ad Ro. 6. dr̄. Sicut xp̄s resurrexit a mortuis p gloriam patris: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus: sȝ qꝛ vita ꝯtēplatiua est quedam spiritualis resurrectio: sursuȝ agens nos per desiderium in deum: qꝛ in actu ꝯtemplationis deus descēdit ad nos per ostensionē suijpsius ⁊ celestiuȝ reuelationeȝ: ⁊ nos in ipsuȝ ascendimus per dilectionem ⁊ desiderium eternoꝛuȝ. vnde apostolus ad phi. 3. Nostra ꝯuersatio in celis est. Sicut enim res ignita sursum ferť: ita aīa caritate inflāmata sursuȝ agitatur. Jdeo in euangelio presenti circa hanc vitā ꝯtemplatiuam ꝓponuntur nobis quatuoꝛ considerationes.

Prima consideratio.

P Rima ꝯsideratio est de istius vite inchoatione. vbi sunt due ꝯclusiones.

¶ Prima ꝯ° est: ꝙ vita actiua est semita p quā oꝛnate ad istā vitaȝ ꝑuenitur. vnde fm̄ Gre. ad vitā ꝯtēplatiuā nō peruenit̄ nisi mediante actiua: que ē ad ipsaȝ dispositio ꝑma sicut laboꝛ ē dispositio ad requiē: ⁊ sicut finis belli est pax fȝ Aug. ¶ Et nota ꝙ sunt tria q̄ requirunt̄ ad ꝑfectioneȝ vite actiue. ¶ Primo reuocare errantē instructiōe. Job. 20. Oculus fuit ceco. Curare īfirmos visitatiōe. Mat. 25. Jnfirmus fui ⁊c. Subuenire paupibus in necessitate: subuētione. Eccli. 3. Propter mandatuȝ assume paupē. Qd̄ pulchꝛe signat cū dr̄. Maria mag. ⁊ iaco. ⁊ salo. He marie sunt tres necessitates que ꝯsistunt circa tria. s. circa aīaȝ coꝛpus. ⁊ possessionē: maioꝛ ē necessitas aīe q̄ȝ coꝛporis: ⁊ coꝛporis q̄ȝ possessiōis: i quibus tenemur ꝓrimo subuenire. Nā ligua istruit: mēs ꝯpatitur: ⁊ manus largitur indigenti.

¶ Scd̄a ꝯ° est: ꝙ he tres marie q̄ vitā actiuaȝ ꝑficiūt. s. ꝯsolatio verbi ꝑ linguā: ꝯpassio affectus ꝑ mentē: dispēsatio opis per manus: Aromaticas vnctiōes preparant q̄bus alliciūt ꝯtēplatiuū: quaꝝ quelibet fert sua vnguenta. Unguēta mentis sunt ꝯtritio: cōpassio ⁊ deuotio. Unguētuȝ ꝯtritiōis ꝯficit̄ de spēbus vilissimis ⁊ ꝓprijs pctīs q̄ crescunt in oꝛto nostro. Unguētū ꝯpassiōis ꝯficit̄ ex spēbus amarissimis: idest ex oībus misījs ꝓximoꝝ q̄ crescūt in oꝛto vicini. Unguētum deuotiōis ꝯficit̄ de spēbus ꝑciosissimis. i. oībus beneficijs xp̄i: q̄ crescunt in oꝛto dn̄ico. Unguēta lingue sunt ꝯfessio ad accusanduȝ seipsuȝ: exhoꝛtatio ad edificandū ꝓximū: grāꝝ actio ad laudandū deū. ¶ Primū colligit̄ in oꝛto hūilitatis. ¶ Scd̄ȝ i oꝛto caritatis. ¶ Tertiuȝ i oꝛto volūtarie paupꝑtatis. Unguēta manus sunt opa mīe. Et h̄ est qd̄ dicit. Emerūt aro. vt ve. vn. ie. Hec aūt vnguenta dn̄r opa pietatis. Hoc aūt fit quotiēs sepultuȝ in ꝯtēplatiōe ad opa ꝑdicta iuitāt: vn̄ magdalena dr̄ vnxisse pedes dn̄i qd̄ fit qn̄ pauperibus ⁊ peregrinis supꝛadicta obsequia ipenduntur.

Scd̄a consideratio.

S Ecunda est de eius descriptione. vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima ꝯclo est videre q̄d sit vita ꝯtēplatiua: ⁊ dr̄ fȝ Dio. Vita ꝯtēplatiua ē assistētia spūalis q̄ assistit aīa nr̄a deo. Naȝ lȝ d's sit semꝑ pn̄s oībus: tn̄ res nō sunt sꝑ pn̄tes d'o Tūc aūt ei efficimur pn̄tes qn̄ castissimis oꝛonib⁹ ad diuaȝ ꝯtēplationē nos reuelata mente ꝯuertimus. Et tūc dic̄ Dio. ꝙ trahim⁹ deū ad nos: vt pȝ silitudiarie: q si exn̄tes i naui lignea ad lapidē in littoꝛe manentē ⁊ fixū nos vellem⁹ ad nos lapidē ꝑ funē trahere: nosipsos ⁊ nauē ad lapidē traheremus: ita dicit ꝙ in actu ꝯtēplatiōis nō trahimus deū ad nos ꝑmanēteȝ i loco suo imobilr̄: sȝ nosipsos trahimus ad deū. Cuius rō est: qꝛ ꝯtēplatio nō est nisi q̄dā mot⁹ mētis i deū: ꝑ motū nō ducit̄ terminus ad mobile sȝ cꝯ°. Sicut xp̄s i ascēsione nō trāstulit ad se celū: sȝ seip̄ȝ ad celū leuauit: vnde fȝ Aug. vltimus finis ꝓtrahit oēȝ affectū. vn̄ Ja. 4. Appropiquate deo: ⁊ appꝛopiquabit vobis: qꝛ dū volumus ire ad ip̄ȝ: ipse sua mira benignitate tanq̄ȝ nimis humāus dignat̄ ad nos accedere: Et h̄ ē qd̄ dicit. Et val. ma. ve. ad mo. vbi ponunt̄ alique ꝯditiōes: q̄ ad ꝑfectionē actus requirunt̄. ¶ Primū ē feruoꝛ dilectiōis. Qꝛ valde mane: nō. n. sinebat eos feruoꝛ amoꝛis doꝛmire. ¶ Scd̄ȝ est mētis trāqllitas: qꝛ in pace factus ē locus eius. Unde dicit vna sab. i. i pace ⁊ q̄eto pectoꝛis. ¶ Tertiū est meritoꝛia ac cuȝ bona fama. vn̄ poꝛtabāt aromata. ¶ Quartū

est diuine gratie assistentia di. Orto iaz sole. i. mediante gratia et illustrante in mente: quia ipsa est lumen et regula que ipsa contemplatiua regulatur. Et hoc maxime per actus reuelationis diuine quo reuelantur ea celestia quibus contemplatiui alliciuntur: quia si felicitatem posuerunt philosophi in reuelatione nulli naliuz rerum: quanto magis nos in reuelatione supnaturalium eternorum: secundum Dio. vnde psalm. Beatus homo quem tu erudieris domine etc.

¶ Secunda consideratio est: quod sicut resurrectio christi celebrata est in monumento corporali: sic nostra spiritualis resurrectio que est quedam sursum actio. s. vita contemplatiua celebratur in conscientie contritio. De monumento. n. christi legitur quod erat excisum in petra: quod nullius corporis nondum fuerat habitaculum: quod erat diligentissime signatum: quod fuit in sollicitudine custoditum. Ex his. n. apparet certitudo resurrectionis. Non. n. poterat fodi: quia in petra erat, icisum: nec alium resurrexisse potuit dici: quia erat nouum: nec poterat temere violari: quia sigillo presidis erat sigillatum: nec occulte potuit inde corpus christi furari: quia sollicita erat custodia militum. Sic igitur tale monumentum conscientia nostra in qua manens vita contemplatiua sursum agat ad supna: vt sit petra frigida: per carnis integritatem: dura per patientie stabilitatem et soliditatem: sit nouum per inocentie puritatem et culpe immunitatem: sit a quatuor militibus custoditum. s. a prudentia in agendis: a temperantia in vtendis: a fortitudine in supandis: et a iustitia in credendis. Sit et sigillatum sigillo honestatis in visu: ne apiatur oculus ad aspectum vanorum: in auditu sobrietas: in gustu inedia: in olfatu aspitas: in tactu ariditas. Et hoc est quod dicit. Ad monumentum.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de impedimentorum admonitione ibi. Dixerunt ad inuicem vbi no. quod huius vite. 4. sunt impedimenta

¶ Primum est nimia loquacitas que vertitur in stultitiam: quia denudans oia sua interiora denudat et dehonestat seipsum: vt patet in nobis: quia cum passiones que impugnant aiam nostram. sint occulte ipsas extrinsecus celare non possumus: sed per effectus exteriores tanquam per voces ipsas manifestamus. vnde cum vnusquisque nostrum secundum quod est affectus operatur exterius ostendendo: Claret quod sicut nihil celans est fatuus quia ad quodcunque inclinamur intrinsecus volumus proferre exterius. sed iste mulieres dixerunt adinuicem. Prudenter. s. de deo. i. de his que erant salutis. Unde prouerbi. 10. Qui moderatur labia sua prudentissimus est. Item ibidem. 9. dicitur. Ubi sunt verba plurima: ibi frequenter est egestas. s. diuine consolationis et carentia veritatis. Ideo dicit seneca. Si vis habere prudentiam celestem: mores dei et angelorum: pauca loquere. ¶ Secundum est consideratio futurorum: quia ille qui solum presentia. i. non futura considerat. distantia pericula vitare non potest: et facile labitur in peccatum. Ista prudentia valet ad quadruplicem considerationem. ¶ Quarum prima est quod voluptas cito transit. ¶ Secunda quod conscientiam sauciatam reliquit. ¶ Tertia quod amittit gloriam. ¶ Quarta quod acquirit penam: et quod plus est diuinam offensam prouocat. Unde eccl. 7. dicitur. Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Ber. Hanc prudentiam habentes he mulieres dixerunt. Quis reuoluet nobis lapidem etc. Lapis est difficultas quedam que remanet ex consuetudine peccandi post penitentiam: et quia considerabant propriam insufficientiam prudenter sollicitabantur pro assistentia gratie: Inabilis est. n. ois ad bona opera et facile relabitur ad peccatum nisi gratia adiuuetur. ¶ Tertium est defectus gratiarum. Licet propter indignitatem nostram diuina gratia nobis non semper assistat: tamen quantum in se est semper presto est desiderantibus et disponentibus se ad ipsam. ¶ Et nota quod quidam medaciter iponunt gratie quod sit impeditiua salutis: hac ratione moti: quia illud quod peccatur est impeditiuum salutis. sed gratia peccatur. Nam si habens gratiam mortaliter peccet grauius peccabit: quam qui gratiam non habet nec habuisset: quia talis magis ingrate faceret: quia facilius posset peccatum vitare: Igitur gratia est sibi causa vt grauius peccet. Istud etiam patet de virtutibus de quibus potest homo supbire: vt de fide et scientia et de bonitate aie proprie nali: et ita ista bona quorum etiam multa sunt ad salutem necessaria possunt esse occasio non data sed accepta peccati. Uirtus et scientia et fides que scitur et creditur quod sit fugiendum et agendum si homo non uit se conformare recte dictamini rationis est occasio: et causa per accidens quare grauius peccat quam facit ydiota. Sed scientia non agit per se ad peccatum imo reluctatur quantum in se est iudicans et instruens vt non peccaret: sicut est de caritate. Concedo igitur quod talis grauius peccat. Sed nego quod ideo gratia sit causa peccati siue grauius peccandi: sed ipsemet non vtens gratia cum ipse posset et deberet ad resistendum vel vitandum temptationem peccati: sic et sciens quia non conformat se sue scientie in volendo et agendo peccat. Et hoc est quod dicit. Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Quia hec difficultas. s. consuetudinis quandoque per gratiam subito admouetur recte dicitur: Ut monstretur effectus gratie: respicientes: quia maior est gratia que vincit.

¶ Quartum est obduratio mentis. Sunt. n. alique anime dure intantum quod sicut saxa nec con-

punctione aut inspiratione valeant imutari si/
cut fuerunt iudei ab initio dure ceruicis: qbus
dicitur in ezechiele. Auferã cor lapideũ de car/
ne vestra ⁊ dabo vobis cor carneũ: ⁊ tales non
sunt idonei ad sursuʒ actionem. Et istud ipedi
mentuʒ remouebãt iste mulieres: qꝛ mulieres
habent cor magis ductile ⁊ tardius inueniunt
indurate ⁊ magis benigne. vnde sapien. dicit.
Ubi non est mulier igemiscit eger. vnde con/
siderantes magnitudinem indurationis dixe/
runt. Erat quipppe magnus valde. ¶ Et no
ta ſm pilosophuʒ ꝙ lapides fiunt duobus mo
dis. ¶ Uno modo ex luto ventoso congluti/
nato ꝑ caloreʒ solis. ¶ Alio modo ex aqua cõ
gellata ꝑ virtutem terrestris societatis. Sic ⁊
aliq ad hanc vitã habendaʒ per duo indurant.
¶ Primũ est cupiditas q̃ rebus tꝑalibus con
glutinati sunt ꝑ amoreʒ: vt q̃si bruta aialia nun
q̃ʒ affectũ erigant ad eterna. ¶ Scdʒ est infi
delitas q̃ obstinati ⁊ q̃si ꝯgelati: intellectu car/
nali sempꝑ veritati resistunt: non talis lapis ob/
stinationis dicitur valde magnus: qꝛ pure na/
turalia non sufficiũt eum remouere sine auxilio
gratie dinine.

Quarta ꝯsideratio.

Quarta ꝯsideratio est videre que sint
huius vite certa indicia. Ubi nota
ꝙ septem sunt. ¶ Primum est vt a
seculi vanitatibus nos caute separemus: ſm il
lud apostoli. Ephe. 4. Hoc dico ⁊ testificor co
ram deo: vt iam non ambuletis: sicut ⁊ gentes
ambulãt in vanitate sensus sui: tenebris obscu
ratum habentes intellectum ⁊ alienati a via di
per ignorantiam que est in illis per cecitatẽ cor
dis illoꝝ. vnde Iher. dicit. Uanitas sensus ⁊
mentis obscuritas bifarie diuiditur i seculi hu/
ius negocia ⁊ in sapientiam secularem: Quan
do aut in hijs que mundi sunt huius: ⁊ cito trã
seunt detinemur: aut non ꝓfutura cognosci/
mus. vnde Augu. libro confessionum dicit.
Uita hec misera est: mors incerta subito obre/
pit: ⁊ indubitãter suos amatores mortifero po/
culo sic inebriat: vt que sunt necessaria sue salu
ti ac sanitati: nec noscant nec discere acquiescãt
¶ Iteʒ Aug. Ego cũ amatores huius seculi
intueor: nescio quando possit esse ad eorum ani
mos sanandos opportuna sapiẽtia. vnde sum/
ma sapientia est seculum renunciare: qꝛ sapere
secularia stultitia est ſm Ambro. Et hoc est qꝺ
dicit. Et introeuntes in monumentum. i. que
rentes loca solitaria a tumultu ⁊ seculi vanitate
vnde beat⁹ Antonius dixit: Nõ simul esse cũ
deo ⁊ hominibus possum. Et ideo sancti p̃res
ad desertuʒ fugierunt vt liberius cõtemplatio
ni vacarent. Nam qui vult cum hominib⁹ iu/
giter conuersari: non potest deum pura mente
ꝯtemplari. ¶ Secundum est iugis meditatio
scripture sacre. Naʒ ſm Dionysi. de diuinis
nominibus in diuina scriptura est lumen ⁊ re/
gula qua regulatur vita contemplatiua. Nam
idem Dionysius dicit de angelica iherarchia
ꝙ diuinarum scripturarum consideratio est no
bis imaginatio contemplationis quaʒ habem⁹
in patria. Psalmi. Beatus homo queʒ tu eru
dieris domine ⁊c. Unde mirari solent mundi
sapientes: ⁊ lucris temporalibus ⁊ commodis
inhiãtes de sacre scipture amatoribus quos iu/
dicant insipientes simplices ⁊ fatuos: cur tam
sollicite in hac scientia: cũ fides ꝓ notitia suffici/
at ipsorum iudicio: inaniter occupant dies su/
os: nec lucrari possunt temporalia. Tale studi
um est valde meritorium: cũ ad hoc eligitur: vt
deus feruentius diligatur: ⁊ amor ꝓximi nu/
triatur: spes salutis augeatur: anima pascatur:
ac crebris consolationibus spiritus repleatur vt
spiritus angelici studentibus assistant: auxilia
faciãt: ⁊ assistentes diuinis eloquijs reficiant.
Et hoc est qꝺ dicit. Uiderunt iuuenem seden/
tem in dextris coopertuʒ stolla cãdida: ⁊ obstu
puerunt. Quid per angelũ qui apparet in spe/
cie iuuenis significatur: nisi bona opera q̃ ostẽ
dunt in eis sursum actionẽ? Et qꝛ sunt noue vi
te: bene per iuuenem significantur: quia cãdo/
rem habent virtutum: recte describitur cooper
tus stolla candida. Et quia assidua sunt ꝓ eter
nis: dicitur sedere a dextris. Unde qꝛ ita mira
ti etiam multi mirantur: recte dicitur. Et obstu
puerunt. vnde psal. Cõfitebuntur tibi mirabi
lia tua. Uel aliter. Quid. n. per iustitiam: nisi
fortitudo opis. qd ꝑ stollã candidã nisi puritas
itentionis: qd ꝑ sedere a dextris: nisi ꝯtempla/
to eterne remuneratiõis signatur? Quã q con
templãtur nõ reputant aggredi fortia ⁊ pati du
ra. Cum dr̃ obstupuerunt: signat ꝙ opatiões
prioris status in sic ꝓficiente faciunt oẽs mirã
tes: ⁊ hec oia i sacra scriptura luculẽter ꝯtẽplat
¶ Tertium est plena ꝯfidentia de deo. Nam
xp̃s discipulis laborantibus dixit. Confidite ⁊
nolite timere. Sequitur. In mundo pressuraʒ

habebitis. Quia ſm Ambꝛo. Robur ſpei no/
ſtre et quedam ſperandi auctoꝛitas: confiden/
tia eſt. Et ideo Grego. dicit in moꝛalibus. Ju
ſti viri ſecuritas recte leoni comparatur: qꝛ cuꝫ
contra ſe quoſlibet inſurgere conſpicit: ad men
tis ſue confidentiam redit: ⁊ ſcit qꝛ cunctos ad/
uerſantes ſuperat: quia illum ſolum diligit quē
inuitꝰ nullo modo admittit. vnde ſequit. Qui
dicit illis. ſ. angelus. Nolite expaueſcere. Nā
timoꝛ ſine ſecuritate eſt parſ miſerie: quia neſci
tur qua hoꝛa dominus veſter vēturus ſit: nec
aliquis ſcit vtꝝ amoꝛe vel odio dignus ſit: ſicut
nec vtrum preſcitus vel pꝛedeſtinatus: quia. ſ.
in fine occulto iudicio dei mali conuertuntur: ⁊
boni auertuntur: vnde angelus volens eos aſ
ſecurare dicit. Nolite expaueſcere: qꝛ iſti q ſunt
in diuinis contemplationibus intenti: ſunt ita
perfectis affectionibus accenſi: quia perfecta ca
ritas foꝛis mittit timoꝛem. Qui enim timet nō
eſt perfectus in caritate. ¶ Quartuꝫ eſt ſancta
violentia que neceſſaria eſt omni fideli: tuꝫ pꝛo
pter ſe: tum pꝛopter pꝛoximuꝫ. vnde ipſaꝫ com
mendat chꝛiſtus dicens. Regnum celoꝛuꝫ viꝫ
patitur ⁊ violenti rapiunt illud. vnde Jhero.
Que maioꝛ violentia q̄ꝫ ꝙ caro vult eſſe ſpiri/
tuſ: homo deus: ⁊ caro fragilis i loco a quo de
cidit angelica natura? Unde addit idem. Eſto
pꝛedo regni celoꝛum non pauperum animarū
non pecuniarum ⁊ muſcarum. Sancta autem
violentia filia eſt foꝛtitudinis q̄ vincimus mū/
di occupationes: ſeculi pꝛoſpera: ⁊ aduerſa dia
boli ⁊ ſpirituales nequitias: carnem crucifigen
tes cum vitijs ⁊ concupiſcentijs: ſtigmata do/
mini poꝛtantes in coꝛpoꝛibus noſtris. Et hoc
eſt de quibus dicitur. Jeſum queritis nazare-
num? Nazarenus enim dicitur flos per quem
odoꝛ contemplationis ſpargitur qui demulcet
illum cuius ſenſus ſuſpenſi ſunt ab omni exer
citio: Jpſa enim contemplatio quedaꝫ crux eſt
ſenſibus. Et ideo recte addit. Crucifixū. Sic
igitur quandoqꝫ querimus in contemplatione
chꝛiſtuꝫ ⁊ non inuenit: ſed in actione ⁊ eꝯ ⁊c.
¶ Quintū eſt vera innocentia. Hec eniꝫ ſepa
rat nos ab omni iniuſtitia ⁊ ipietate. Pꝛouer.
12. Juſtitia cuſtodit innocentis viam. Jmpie/
tas autem peccatoꝛem ſupplantat. vnde ꝓphe
ta in perſona innocentis dicit. Perambulabā
in innocentia coꝛdis mei. Naꝫ vtiqꝫ innocen/
tia eſt fundamentuꝫ ſpiritualis ſtructure i quo
valeat homo liber ab hoſtibus habitare. vnde
Jheronymus. Edificanti ſpiritualeꝫ domum
non ſuper leuitatem arene. Sed ſupꝛa petre ſo
liditatem innocentie in pꝛimis fundamentum
ponatur ſuper quod facilius valeat arduum iu
ſtitie culmen ſurgere. Maximam enim parteꝫ
equitatis impleuit que nulli nocuit. Jpſa ſiqui
dem innocentia hominem filio dei adherere fa
cit per quem liberamur. Unde pſalmiſta. Jn/
nocentes ⁊ recti adheſerunt mihi. Non enim
pꝛiuabit bonis eos qui ambulabant in innocē/
tia. vnde Jheronymus. Gaude innocentia: ⁊
exulta quia vbique es illeſa: ⁊ vbique ſecura.
Si temptaris proficis: ſi humiliaris erigeris
ſi pugnas vincis: ſi cecideris coꝛonaris. Hoc
tangitur cum dicitur. Surrexit non eſt hic.
quaſi diceret. Non ſedet in puluere defectuuꝫ
Sed iam ſurrexit: id eſt ſtare cepit per iuſtitiaꝫ
erectus: ⁊ pꝛopter inchoatam felicitatem: quia
ſm Dionyſium: illi qui in hac vita dediti ſunt
contemplationi: iſtius felicitatis iam participes
ſunt effecti. Quia ſm apoſtolum guſtauerunt
vitam futuri ſeculi. ¶ Sextuꝫ eſt virtuoſa ope
ratio. Nam ad hoc vt in hac vita contemplati/
ua quis eſſe compꝛobetur: opoꝛtet vt accenſus
amoꝛe beatitudinis ſuperne in via diuine legiſ
per exercitiuꝫ operis virtuoſi ſollicite pꝛocedat
ſm illud pſalmiſte. Beati immaculati in via.
Et certe congruus eſt oꝛdo: vt ſcilicet pꝛimo a
vitijs per innocentiam diſcedamus: ac deinde
per exercitium boni operis in virtutibus pꝛo/
cedamus. Nam ſicut dicit Bernardus. Nul
li eodem ſtatu eſſe conceditur ſeruo dei. Aut
ſemper pꝛoficiendum: aut deficiendum eſt. vn
de dum tempus habemus operemur bonum
ad omnes. Nam vt dicit Hugo. Operatio
bona eſt via: qua itur ad vitaꝫ beatitudinis eter
ne. Nam bonus vſus virtutum requiritur cō
ſequenter ad oſtenſioneꝫ habituum: quia ſignū
continuati habitus eſt delectatio in opere. Sic
⁊ de habitu infuſo requiritur in iſta exercitatio
ne aliquod augmentum meriti: quia ſemper in
omni opere virtuoſo augetur gratia: ⁊ pꝛomie
retur gloꝛia. Et hoc intendit cum dicit. Ecce
locus vbi poſuerunt eum. Quaſi diceret. Qđ
tantus eſt pꝛofectus contemplationis: ꝙ tam
minoꝛes q̄ꝫ maioꝛes infoꝛmantur: vt non ſo/
lum equentur alijs: ſed eos qui ſolebant pꝛecel
lere virtute meritoꝛuꝫ pꝛecellant. Pꝛopter qđ
eccleſia. xj. dicitur. Benedictio dei in merce/
dem iuſti: id eſt contemplatiui.

¶ Septimum ⁊ vltimuȝ est glіosa remunera-
tio. Nam beatitudo est p̄miuȝ virtutū. Sicut
igit̄ ex ordinatōe diuina virtutib⁹ btitudo adi-
piscit̄: sic in btitudine virtutes remunerant̄. vñ
dicit̄. Omni opanti bonū merces debet̄ eter-
na: non q̄dam tp̄alis: que frequēter desolatur:
insolenter pturbatur: indifferēter occupat̄: vi-
olenter vsurpat̄. Sȝ regni celestis: qδ hȝ eter
nitatem duratōis: securitatē possessionis: sua-
uitatem refectiōis: dignitatem dñationis. vñ
Augu. Illic festinate: vbi semp viuatis. Si
enim sic amatis istam miserā fluidāq̄ȝ vitam:
vbi cum tanto labore viuitis: ⁊ vbi vix curren
do: satagendo: sudādo: suspirando: necessarijs
corporis satisfacitis. Quanto magis amare de
betis vitam eternā: vbi nullum laborē sustine
bitis: vbi semp summa securitas: summa felici
tas: felix libertas: vbi hoies erūt siles anglis.
De q̊ Grego. Hereditas illa est oibus vna ⁊
singulis tota: ⁊ nihil deest: nihil obest: nihil de
fit: nihil supfluit; nihil exterius qδ appetatur
nihil interius qδ fastidiat̄. Et h̄ intendit di.
Ite. s. de virtute in virtuteȝ merendo. Dicite
discipulis eius. i. imitatoribus. Et Petro. i.
supioribus: exēplum pfectiōis p̄bendo in do-
ctrina ⁊ opando: q2 p̄cedet vos in galileā. In
terpretat̄. n. trāsmigratio. Est. n. triplex trans
migratio. ¶ Prima est de culpa ad gratiam.
¶ Scδa virtute in virtutē. ¶ Tertia de vir
tute ad glіam. vñ p̄cedet hanc trāsmigrationeȝ
q̄ est de virtute ad glіam: q2 sup oēs p̄miabit̄.
vel alr̄. Dicite discipulis eius ⁊c. q2 aliqñ q mi-
nor est inter fratres; ad tantā pfectioneȝ ascen
dit: q̄ ɔtemplatōis puritate p̄cellit maiores di
gnitate: ⁊ pre ceteris diuis reuelatōnibus illu
stretur. vel alr̄ sic. Precedet vos in galileā. i.
in excellentia opis ad actiuā vitam ptinentis:
qδ significat̄ per galileā: que interpretat̄ reue-
latio: q2 merito bone actōis puenit̄ ad grāȝ ɔtē
platōis: cognitiōis ⁊ reuelatōis. Quā nob ⁊c.

¶ Feria scδa in paschalibus. Sermo. 89.

Tu solus pe-
grinus ⁊c. Luce. vltimo.
Presens s̄mo diuidit̄ in
duas partes p̄ncipales.
¶ Prima ɔtinet diuisio-
nem thematis: in quo itro
ducuntur quatuor mysteria ad diuinam perso
nam pertinētia. ¶ Primuȝ est eternalis ema
nationis: ibi. Tu demōstras ad oculū. Psal.
Filius meus es tu. ¶ Scδm est psonalis di
stinctionis: ibi. Solus. Persona. n. filij disti
guitur suppositalr̄: q2 h; eē incoicabile. Ysa.
64. Torcular calcaui solus. ¶ Tertium est tē
poralis inclinationis: ibi. Peregrin⁹. Sicut
enim pegrinus recipitur in domo aliena: ita
xp̄i deitas fuit in eius incarnatione recepta in
extranea natura. vnde gene. dicitur. Semen
tuum erit peregrinum in terra. ¶ Quartū est
supnaturalis resurrectionis: cum dicit̄. Es.
Esse. n. accipit̄ per resurrectionem: sicut p pri
mariam generationem. vnde exodi tertio.
Ego sum qui sum.
¶ Secunda pars p̄ncipalis huius sermonis
est sub hac conclusione. Leges quas christus
sub typo peregrini in se habuit: ⁊ cuilibet fideli
anime habendas dimisit: sub duodenario cō-
prehenduntur numero. ¶ Prima lex pere-
grini: q̄ a sua patria sponte discedit: ⁊ per hāc
legem distinguitur a figuratiua: qui violen-
ter a sua patria in regionem alienam expelli-
tur. Ideo genesis duodecimo dicit̄: q̄ Abra-
ham descendit in egyptum: vt peregrinaretur
ibi: ⁊ non dicitur fugit. Descendere enim est
actus spontaneus. Istam autem legem chri-
stus non obseruabat in sua incarnatione: quia
nunq̄ȝ a suo patre discessit. Sed in passione:
quia tunc anima eius sponte regionem sui cor
poris dimisit: ⁊ sine coactiōe. vnde dicit. Po-
testatem habeo ponendi animam meam ⁊c.
Et rursum. Nemo aufert eaȝ a me. Sed ego
ponam eam a meipso. Iohis. xj. Illam auteȝ
legem dȝ seruare quelibet aia fidelis: vt spon-
te discedat a regione propria: seipsam quantuȝ
potest a regione sua subtrahendo: in qua est or
ta: dum est a deo infusa: ⁊ infundendo creata.
Tunc aia nostra sponte egreditur: quando ad
eius incitamenta non inclinatur: sed ad superi
ora afficitur: quia affectus est motus animi ad
res: vt sancti docēt: quia qui in carne sunt: pla-
cere deo non possunt: id est qui sectant̄ corpo-
ris leges ad ipsas non possunt inclinari. Ro
manorum tertio. Illi auteȝ qui placere deo de
siderant: a carne ipsam odiendo fugiunt.
Sicut enim in corporalibus idem est persecu-
tio ⁊ fuga: ita in spiritualibus idem est fuga:
volitio: ⁊ appetitus: quod persecutio. ¶ Iteȝ
de talibus dicit apostolus. Non enim estis in
carne: sed in spiritu.

¶ Secunda lex eſt ꝙ peregrinus per rectam viam incedit non querens diuerticula ne forte non attingat terminum per errorem viarum. vnde ſollicitus eſt querere viam rectaꝫ: qꝛ in lōga via nullus diuertit libenter ne magis ꝓlonget ipſam. Via autem peregrinationis eſt longa. Pſalmi. Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus eſt. Illam ſeruauit xp̄s in ſua peregrinatione: quia via qua venit ⁊ quam tenuit: non ſolum fuit recta: ſed etiam omnis rectitudinis regula. Scd̄m Auguſtinū: ſicut artifex regula menſurat rectitudinem ſue artis: ita ꝙ quantum diſtat quodlibet ab eius conformitate: ꝙ tātuꝫ habuit de obliquitate. Ita aīa q̄ꝫtuꝫ cunqꝫ habuit de deformitate a via chriſti: tantū habuit de obliquitate bonitatis ⁊ perfectionis vnde Jo͡his. 14. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Ratio autem tota conſiſtit in conformitate ⁊ rectitudine voluntatis ⁊ rationis. Illam autem legem dꝫ ſeruare anima fidelis que peregrinatur ad patriam vt directe ſemper incedat. Nulla autem recte ad celum peregrinari poteſt: niſi accedat directe ſine omni diff.cultate: vt ſicut aſcenſus montis: qui fit per lineas traſuerſales non eſt directus aſcenſus: ſed qui fit perpendiculariter ſic plus eſſet de affectu terrenoꝝ q̄ꝫ ſupernorum: tunc eſt aſcenſus dyametralis: ⁊ ſi ſola affectio mūdialis tunc eſſet deſcenſus perpendicularis: Et ratio. Qui a bonarum mentium eſt perfecte incedere ⁊ directe diſcendere: vt dicitur deuteronomij. 5. Nō declinabis ad dexteram neqꝫ ad ſiniſtram.

¶ Tertia lex eſt: ꝙ peregrinus nō retroducit qꝛ ſibi eſſet impedire ⁊ non pergere. Ille eniꝫ qui peregrinatur deſiderat terminuꝫ ſue peregrinationis: ideo non requirit ab eo elongari gari gratis. Iſtaꝫ autem legeꝫ xp̄s ſeruauit qꝛ in ſua paſſione non retroceſſit: ſꝫ hoſtibus ip̄ꝫ querentibus obuiauit. Jo͡his. 5. vt perficeret curſum queꝫ inchoauit. Iſtam auteꝫ legem dꝫ ſeruare anima fidelis: vt accepto virtutis propoſito nō reſipiſcat. Aliud eſt enim in via cadere: aliud retrocedere. Nam ille qui a bono ſtatu ad malum tranſit: non retrocedit: ſꝫ cadit ſic peccando. Iſto modo qui de peccatis ꝯmiſſis non conteritur: nō recedit: ſed retrocedit. Sic vero qui a ſtatu ſuperiori ad ſtatum inferioreꝫ lꝫ bonum tranſit retrocedit: qꝛ plus diſtat a termino ſupremo. Et de talibus dicitur Luce. 9. Nemo mittens manum ad aratrum ⁊ reſpiciens retro aptus eſt regno dei.

¶ Quarta lex eſt: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis non ſubſiſtit: qꝛ ſi ibi vltimate ſubſiſteret: non peregrinus ſed indigena eſſet reputandus ⁊ non aduena: cum omnis peregrinus ſit aduena. Pſal. Aduena ego ſum apud te ⁊c. Iſtam legem chriſtus ſeruauit quia affectione ſua in terrenis nullatenus quietauit vnū cum vellent eum regeꝫ facere ſolus fugit i mōtem. Jo͡his. 6. Iſtam legem debet ſeruare anima fidelis: vt requiem ſuam non querat in rebus huius mundi: appetendo eas ſui gratia: ſicut illi qui nihil aliud deſiderant preter illa vel propter illam. Non enim habemus hic manētem ciuitatem: ſed futurā ingrimus. Heb. 13.

¶ Quinta lex eſt: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis ſue amicitias non querit: quia ad amicos pertinet pariter conuerſari. Talis eniꝫ amicitia nō ēſſet eis ꝓficua. Et ideo illos q hu mano auxilio deſtituti ſunt reſpicit dominus. Et ideo dicitur. 4. deutero. Deus vult peregrinum ⁊ dat ei victum ⁊ veſtitum. Iſtam legem ſeruauit chriſtus: quia amicitias cuꝫ omnibus huius mundi contrahere non voluit: vt pꝫ de phariſeis: quibus ſe cōiungere noluit. Iſtā legem debet ſeruare anima fidelis: vt peregrinans per hunc mundum: amicitiam cum huiꝰ mundi incolis non contrahat: quia qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. ideo Joannes ⁊ alij patres fugierunt in deſertum: ne amicitia huius ſeculi macularentur.

¶ Sexta lex eſt: vt in terra peregrinationiſ nō accipiat delectationes. quia impoſſibile eſt aliquem delectari perfecte in motu exiſtente: cum perfecta delectatio ſit coniuncta quieti. Iſtaꝫ legem ſeruauit chriſtus ſeruando ſupplicia mortis: ⁊ multa alia aſpera que ſuſtinuit: cuꝫ tamē non haberet peccatum. Iſtam legem ſeruare dꝫ aīa fidelis: vt voluptates ⁊ delectatiōes ſenſibiles nō regrat: qꝛ illa extinguūt in nobis ſpiritualia cariſmata. vnde Matthei quarto dicitur: ꝙ diuitie ex quibus concupiſcentie oriuntur ſuffocant verbum diuinum.

¶ Septima lex eſt: ꝙ peregrinus in terra peregrinationis ſue hereditatem non petit: quia ibi non vult habere quietem. Iſtam legem in ſe chriſtus ſeruauit: quia hereditatem regis dauid: que etiam de iure ſibi debebatur non poſtulauit: immo recuſauit dicens. Regnuꝫ meum non eſt de hoc mundo: ⁊ illam legeꝫ debet ſeruare anima fidelis: vt hereditatem non vendicet in terris: ſed in celeſtibus: quia anima nō

est de terris: sed patria sua est celestis. Ideo q vult in terris hereditatem habere: iuste priuabitur debita hereditate in excelsis.

¶ Octaua lex e: q in terra aliena de negocijs cuius se non intromittit: quia cum causaz ignoret: non potest bene de ea iudicare. Istam legem christus seruauit: quia de negocijs mundi se nullatenus intromisit. Istam legem tenere debet anima fidelis: quia nullus perfecte potest intedere ad duo negocia disparia qlia sunt diuina et secularia. Unde dicitur. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus.

¶ Nona lex est: q peregrinus in terra aliena non extollitur: qr cum extollentia sit prouocatiua aliorum no expedit: q in terra aliena ab aliis extollatur. Illam legem christus seruauit: qr etiam supra discipulos suos se extollere noluit: vt patet in ministrando eis et pedes lauando. Luce. 22. Quis maior est: qui ministrat an qui recumbit? etc. Hanc legem seruare debet fidelis anima vt non extollatur: quia licet sit nobilissimis orta natalibus cum sit a deo creata: tamen est brutali corpori sociata: et quasi matrimonio copulata. Psalmista. Homo cuz in honore esset et cetera.

¶ Decima lex est: q peregrinus in domo aliena recipitur. Istam legem seruauit christus qr in hac vita existens propriam domum non habuit: sed semper in aliena fuit receptus. Luce nono. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. Illam legem debet seruare anima fidelis: q carnem in qua habitat reputet alienam: et seipsam etiaz peregrinari sciat: quia nullus de domo ppria expellitur violenter. Sed aia nostra postq fuit ibi hospitata modico tempore inde expellitur cum violentia tanq a domo aliena. Et io sicut filia regis in domo ignobili desponsata cupit in domo patris regredi vinculo matrimonij soluto: ita anima debet desiderare ad domuz paternam. Sapie. 12. Spiritus redeat ad dominum.

¶ Undecima lex est: q in terra peregrinationis sue iniurias equanimiter tolerat: quia cum sit ibi incognitus et despectus non habet auxilium per quod resistat. Et ideo sapienter malu illatum dissimulat. Istam legem xps seruauit: quia nobis exempla patientie monstrauit. Illa lege dz habere aia deuota: qr ira et pturbatio latens lacerat metez. Luc. 21. In patietia vra etc.

¶ Duodecima lex est: q exns in terra aliena desiderat ad pmam redire: qr oia nalr appetunt locum suuz. Et ideo cu patria sit locus pprius peregrini ad ipsum desiderant redire. Hanc lege xps seruauit: qr lz difficillimu amarissime passionis et mortis passuz transire haberet: tn desiderabat ad patriaz redire. Istā legez seruare dz aia fidelis: vt semp ad patriaz supernam aspiciat cu apostolo dicete. Desidero dissolui et esse cuz xpo. Ille est locus originis aie qr lz in primo instanti sue creationis aia infunditur: tamen prius natura a tota trinitate creatur q carni vniatur.

¶ Feria tertia pasche. Sermo nonagesimus.

Tunc aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas. Presens smo diuidit in duas ptes.

¶ Prima pars ex ratione scripture in h euangelio pbatur ista oclusio. Oportuit pati xpm. vn dr. Aperuit illis sensuz: vt ex ratione scripture intelligerent istam oclonez. ¶ Notandum aute q duplex est probatio. Una ad sensuz. Altera ad intellectu. ¶ Et pmo approbat p illam que est ad sensuz visus: cu dixit. Uidete manus meas. ¶ Scdo quo ad tactu cuz dixit. Palpate. ¶ Tertio q ad gustu. Cu adhuc illis no crede tibus et miratibus p gaudio dixit. Hetis aliqd etc. ¶ Quarto quo ad sensuz auditus cum dixit. Hec sunt verba que etc. Ubi verba q dixerat ad memoria illis reduxit: et eade dixit vt sic ostederet veritate resurrectionis. Deide subdit parabola quo ad intellectu in verbo prius ppositio cu dixit. Tunc apuit illis sensuz. i. interiorez ratione. Ut intelligerent scripturas: vt ex rone scripture ad intellectum huius conclusiois deuenirent: scilicet oportuit pati christum.

¶ Scda pars. Hic innuit dns ingrendu nobis quare oportuit pati xpm verbu. s. eternum suppliciu crucis? Et rndens. Apls pma cor. p. Ut esset virtus crucis pereuntibus stultitia nobis aut q salui fiut dei virtus et sapia in sanctificatione et redeptioe. Et bene dic virtus di qr ois virtus siue cardinalis siue theologicalis in xpi passioe oplet. Ista virtus in ifirmitate pficit. Scda cor. xj. Et ideo oportuit pati xpm pp certitudine fidei: pp corroboratione spei: et pp ardore caritatis: pp directione prudentie: pp ofirmatione iustitie: pp robur fortitudinis

propter exemplum tēperantie. ❡ Primo igit̄
ꝓpter fidei certitudinē: qꝛ nō solū in ꝓmissio
ne: sed multiplici certitudine nobis firmata ē.
In ꝓmissis. n. fit multis modis certitudo. Qn̄
enī ꝓmittēti nō credit̄: addit iuramētū: qn̄qȝ
vero ad maiorē certitudinē adhibetur īstrumē
tū: vt lr̄e in qb⁹ ꝓmissū ꝯtinet̄: adhibent̄ q̄ȝ-
doqȝ testes: ⁊ ad vltimū tradunt̄ obsides: ⁊ h̄
totū ad certitudinē. Magna. n. certitudo ē qn̄
famuli tradūtur obsides: maior qn̄ amici: ma/
xima qn̄ filius. Hac. n. certitudine maior fieri
nō potest. Et ideo oportuit pati xp̄m. Abrahe
facte sunt ꝓmissiōes de eterna hereditate: ⁊ q̄si
nō h̄ sufficeret additū est iuramentū. Vn̄ ge/
nes. Per memetipsū iuraui dicit dn̄s: qꝛ feci
sti rem hanc ⁊ nō pepcisti filio ⁊c. Sed ad ma
iorem certitudinē adhibitū est instrumentum:
qn̄. s. data ē lex: sicut instrumentū in quo ꝯtine
bantur ꝓmissiōes. vn̄ ⁊ scripta est digito dei: si
cut legit̄ Exo. 20. Deīde adhibiti sunt testes ꝓ
phete ꝓmissionē adhibētes. Deinde adhibiti
sunt obsides. s. sancti patres. De qbus dr̄ he-
bre. xj. ꝙ sunt ludibria ⁊ verbera expti ad testi/
moniū ꝓmissiōis. Unde seqtur. Et hij oēs te
stimonio fidei probati inuenti sunt. Sȝ adhuc
oportuit vt maior certitudo fieret: quo nō potu
it maior certitudo fieri. s. vt tradere̅t vnigenit⁹
ꝓ obside vt pignus haberemus: ⁊ certi eēmus
de ꝓmissiōe. Quid ergo fecit ipse d̄s pater? Vide
am⁹ aplȝ d. Ro. Filio suo vnig. nō pep. ⁊ q̄uo
ergo cū illo nō oīa nobis dōauit? Ideo igit̄ opor/
tuit pati xp̄ȝ ad certitudinē fidei. ❡ Scd̄o ad
spe ꝯfirmatiōē. Diffidētia. n. ex duob⁹ nascit̄
scilicet ex ꝯsciētia peccatoꝝ vel ex defectu meri
toꝝ. ❡ Primū fuit in cayȝ cū dixit. Maior ē
iniqtas mea ⁊c. Alij sunt q de meritis suis nō
p̄sumūt ipediēte miseria in q̄ inuoluti sunt. Vn̄
spei duplex est ipedimentū. ❡ Vnū ex pte mi
serie ipedientis ad bonū. ❡ Aliud ex pte culpe
q̄ ꝯsciētia rep̄henditur a malo. Et iō oportuit
pati xp̄ȝ: vt amplius diffidētia locū nō habeat:
sed vt spes qn̄qȝ sic in alijs roboretur. ❡ Pri
mo ergo oportuit pati xp̄m vt remoueret̄ diff.
dentia ex parte peccatoꝝ: qꝛ dicit Iohes in ca/
nonica sua. Si qs peccauit aduocatum habe-
mus apud patrē. Ille aduocatus bonus est: q
causā semp bene ꝓcurat. Et ideo despatio in
nobis locum nō habeat: ⁊ sic nullū est peccatū
ad mortem: qđ morte christi non soluat̄: cuȝ ꝑ
mortem eius nobis venerit tam potens ⁊ effi/
cax medicamentum ꝙ nullus potest maligni-
tate morbi deterreri. Et ideo errauit cayȝ di/
cēs. Maior est iniquitas mea ⁊c. ❡ Secūdo
oportuit pati xp̄m vt remoueretur diffidētia ex
parte meritoꝝ siue defectu meritoꝝ. Si. n. cō
sideremus q̄ȝtū tp̄is voluptatibus carnis de
diti fuim⁹ multū est diffidendū. Sȝ sicut dicit
apl's ad heb. Nō hēm⁹ pōtificē q nō sciat ꝯpa/
ti ifirmitatib⁹ nr̄is ⁊c. Et iō dic. Adeam⁹ cum
fiducia ad thronū gr̄e. vn̄ Ber. Qđ mihi deest
d̄ meis meritis: vsurpo d̄ viscerib⁹ dn̄i: nec de
sunt foramia ꝑ q̄ effluāt. Foderūt ei man⁹ ⁊ pe
des: ꝑ q̄s rimas lȝ mihi sugē mel de petra oleū
q̄ȝ de saxo durissimo. Proīde meū meritū est
mi̅atio dn̄i: nec vnq̄ȝ sine meritis esse potero
q̄ȝ diu durabit dn̄i mi̅atio. Et sic oīs diffiden
tia remouet̄ ꝑ dn̄i passionē. Ad heb. Hn̄tes fi
duciā ⁊c. ❡ Tertio ad caritatis ꝓbationē. Du
pliciter. n. ꝓbat̄ dilectio. Nā sic dicit Gre. ꝓ/
batio dilectōis ē exhibitio opis. Donū. n. est si
gnū dilectiōis ⁊ mai⁹ donū maioris ⁊ maximū
maxie. Multa dedit nobis d̄s pr̄. Ysid. dicit
ꝑma dei dona eē: qb⁹ nobis reos nos eē oñdit
q alicui⁹ sub reatu culpe iustos nos eē credeba
m⁹. Venit ergo xp̄s ⁊ patefecit vuln⁹: ꝯposuit se-
metip̄ȝ: ⁊ de morte sua medicinā aptauit: vt nō
cēt tm̄ ostēsor vulneris sȝ saluator. Sicut pctm̄
nō admisit. Ita penā nr̄i pcti suscepit: vt ꝑ ide/
bitā. s. penā suā: nr̄aȝ abluēt culpā. Dedit. n.
primo imaginē in creatiōe: deinde oia sua. vn̄
hoiem ꝯstituit sup opa manuū suaꝝ. Angelos
etiā suos ad custodiā dedit. Psal. Angelis su
is mandauit ⁊c. Qđ ibi dicit̄ de capite: de mē-
bris potest dici. Dedit nobis vnigenitū suū: si
cut dicit Iohes in euāg. Sic d̄s dilexit mūdū
⁊c. Et maius dare nō potuit qꝛ dedit ipse fili⁹.
Iohis. 19. Oia mea tua sunt. Dādo igit̄ filiū
suū oia sua dedit ipse i effectu: vbi ꝓbat̄ dilectio
ipsa: sȝ adhuc magis ꝓbat̄ in effectu passionis
q̄ȝ actionis. Qui. n. aliqd ꝓ aliquo facit: signū
est ꝙ diligit eū: qui nō solū facit sed etiā patitur
signum est ꝙ magis diligit. Maxime d̄s pa/
ter dilexit in creatione rationalem creaturā po
tius q̄ȝ aliquam aliam. Nullā enim ad suam
imaginē fecit d̄s nisi istā. Sed qd amplius?
Hominē angelo pretulit in effectu incarnatio
nis: qn̄ hoiē assumpsit nō angelos. Vn̄ apl's
ad heb. Nō angelos appꝛehēdit: sȝ semē abra
he ⁊c. Quid de pati dicem⁹? Maiorem vero
caritatē nemo habet: vt animam suam ponat
qs pro ⁊ cetera. Ista propositio vera videtur
⁊ tamen si maior videatur: illa maxima est.

Hanc xp̄s ostendit: quando posuit animam suam ꝓ inimicis suis. Ad Roma. Cum inimici essemus deo: reconciliati sumus per mortem filij eius. Ex quo arguit ꝙ sūme nos dilexit. vnde Ber. Multū laborauit soluator meꝰ pro me: nec in prima mundi fabrica tamen fatigationis assumpsit: ibi dixit. Et facta sunt sicut hec sustinuit: in verbis ꝯtradictores: ⁊ in factis: obseruatores: in tormentis illusores: in morte exprobatores: ⁊ ideo oportuit pati xp̄m ad ꝓbationem dilectionis. ¶ Quarto ad prudentie directionem. Prudentia enim est electiua opandoꝝ: ⁊ ideo homines decipiunt: q̄ nesciunt q̄d eligere debēt: ⁊ iō oportuit pati xp̄z vt ostēderet ide que essent elligēda. vn̄ Aug. de vera religione. Tria sunt que eligūt homines: ⁊ inde error ⁊ via perditionis. s. diuitias honores: ⁊ voluptates. Et ideo oēs perierunt Supbi propter ambitionem honoꝝ: cupidi ꝓpter appetitum diuitiaꝝ. Et ideo oportuit ⁊c. vt ostenderet ista fugienda esse. Et ideo econtra ista tria sustinuit: paupertatem contra cupiditatem. vnde ⁊ nudatus est. Ignominiaz ⁊ cōfusionem sustinuit: vt ꝯfunderet ambitionē honoris. ¶ Item tribulationē ⁊ angustiam: qua nulla maior contra appetitū deliciarū. Et ideo oportuit pati xp̄m. ¶ Quinto ad iustitie cōsumationem. vnde ad Johem dixit. Sic nos oz implere oēm iustitiā. Justitia vero non implet nisi per ea: per que peccauit q̄s: per eadem q̄s puniatur. Totum. n. genus humanum ꝑditū erat: nec satisfactio recipiebat. Assumpsit ergo nostram nām: vt adimpleret oēm iustitiam: sicut patet. Consideremus igitur illd̄ pctm̄ trāsgressionis ⁊ alia peccata actualia: q̄ plus super addimus: ⁊ videbimus ꝙ satisfecit xp̄s: scilicet ꝙ ipse factus est sanctificatio nostra: iustitia ⁊ redemptio. In p̄ma. n. transgressione duo fuerunt. Consensus suggestionis diaboli: qn̄ dixit. Eritis sicut dij. Deinde cōsecuta est trāsgressio in actu: cum tulit lignuz ⁊ comedit eua In suggestione ligni illusit diabolus vt ꝯsentiret: q2 in tribus decepit. ¶ Primo eniz suggessit ligni comestionē: cuz dixit. In quacūq3 die comederitis ⁊c. ¶ Deinde rettulit ad pietatem: cuz dixit. Eritis sicut dij. ¶ Tertio suggessit scientie curiositatē: ibi. Scientes bonuz ⁊ maluz. Quia vero sic tripl'r diabolus illusit ideo in tribus locis xp̄s est illusus: in domo sacerdotis: vbi velabant faciē eius: in domo p̄ncipis: vbi plectentes spineā coronam ponebāt in capite eius. Et quasi nō satis ei esset illusuz: adhuc tertio est ei illusum cruce: quādo dictuz est ei. Vah qui destruis tēpluz dei. Sicut igit diabolus tripl'r illusit in p̄ma suggestione: ita similiter christo illusum est in passione. in domo sacerdotis, a quo requirit scientia: vt cōtra sciētie curiositatē satisfaceret. in domo p̄ncipis contra ambitionez potestatis. in ligno crucis: vt satisfaceret pro illusiōe: qua illusit diabolus adam in suggestione ligni voluptuosi. Respiciēdo ergo trāsgressionē. p̄maz ꝑ quā peccauerat adam satisfecit christus: secutus est postea actus ⁊ ꝯsumatus per quatuor sensus. s. ꝑ auditū: quo ꝯsensit dicto diaboli: quod audiebat Per visum quando vidit lignum: qd̄ eēt pulchrum visu ⁊ ad edendū suaue. Per actuz qn̄ tulit lignum: vt comederet: ⁊ in sensu gustus ꝯsumata est transgressio: quando comedit. ¶ Primo igit audiuit. ¶ Secundo vidit. ¶ Tertio tetigit. ¶ Quarto comedit. Econtra cōtumelias ⁊ insultus iudeoꝝ xp̄s audiuit vt satisfaceret per auditum. Velata fuit facies ⁊ oculi clausi: vt satisfaceret contra visum. Fecit ⁊ satisfactionem ꝓ trangressione in tactu. Mulier. n. quando perrexit ad arborē: disiunxit pedes: ꝯiunxit manus. Econtra xp̄s in cruce habuit manus disiunctas ⁊ pedes ꝯiunctos Jam. n. satisfactum fuit ꝓ triplici sensu: ⁊ ideo sitiebat: vt satisfaceret pro gustu. vnde. Potauerunt me aceto: ⁊ tunc dixit. Consumatū est. Consideremus itēꝝ peccata actualia: ⁊ passionem christi: ⁊ videbitur ꝙ sufficerit christus. Job in ꝑsona domini dixit. Utinam appēderentur peccata mea: q̄bus ⁊c. Christus peccata nostra sua dixit: non q2 ipse fecit: s3 q2 ꝓ ipsis satisfecit. Quosdaz vero decipit diabolus ex timore male humiliante. Quosdā vero ex amore male accendente. Et ideo op3 ⁊c. Et ideo illusum est ei in veste alba ⁊ cocinea. ¶ Itez cōmittimus peccata tripl'r s̄m tripliccem actū cordis: oris: opis. Et ideo ꝯcurrit triplex ꝑcussio colli: q2 colaphis eum cedebāt. ¶ Item ꝑcussio faciei: q2 alapis cedebāt. Percussio capitis q2 arundine caput eius ꝑcutiebant. Percussionem capitis sustinuit ꝓpter peccatum mentis colli ꝓpter pctm̄ oris siue vocis: q2 per collum vox format. Faciei: q2 manibꝰ datur propter peccatum operis. Et ideo oportuit pati xp̄m. ¶ Sexta ꝓpter robur fortitudinis. Robur enim fortitudinis tripliciter eneruat ꝓpter timorem acerbitatis ipsius pene. Aliquādo. n.

propter durationem pene. Utrac enim timēt homines. Prius. n. sustinet quis decapitari q̄ lapidari: diuturna ac° maior pena est: τ ideo scholares libentius crucē accipiunt q̄ religionem intrarent q2 magis diuturnitatem timent q̄ pene acerbitatem. ¶ Tertij vero sunt qui timent genus mortis τ isti vilissimum cruciatū non sustinerent: τ ideo voluit xp̄s pati vt non acerbitatē pene timeremus. vñ etiā penā acerbissimā sustinuit: τ ideo dicit Jhere. tre. 3°. O vos omnes τc. Quasi. d. Uideri potest q̄ dolor meus maior ē q̄ alius dolor: sensus enī fundatur in neruis τ ligaturis membrorum: τ ideo pena quam patitur neruus acerbissima est q2 principium sensus est: sic fuit in xp̄o q2 i cruce membra eius extendebanṫ: nerui eius distrahebantur. ¶ Item diuturnitatē pene sustinuit. Psal. Pauper sum ego τ in laboribus a iuuentute mea τ fui flagellatus tota die: τ castigatio mea in matu. i. in nocte dū alij sunt in quiete. Et quare hoc? Ne timeretur pena eterna. ¶ Item septimo oportet pati xp̄m ꝓpter exemplum temperantie: q2 temperātie est motus exteriores τ interiores affectus siue operādo siue numerando cogitationes quibus in deum tendimus. Non enim ambulamus in deum pedib⁹ corporis sed affectib⁹. Igiṫ pedib⁹ voluit ↄfigi vt ostenderet affectum debere contineri. ¶ Iteȝ manibus voluit affigi vt per h̄ ostenderet opa debere temperari. Latus eius a ptum est τ exiuit sanguis τ aqua ꝓpter. 3m. q2 aliquando voluiṫ cogitatio in corde sine delectatione: τ ideo vana est τ signatur per aquā aliquando voluiṫ in corde cū delectatiōe: τ tūc feda est τ tunc signatur per sanguinē. ¶ Prima nociua est. Unde Gen. dicitur. Rubē primogenitus meus effusus es sicut aqua nō crescas: tales enim quoꝝ corda effunduntur p tales cogitationes non crescunt in gratia. vnde talis cogitatio impedit augmētuȝ gratie. ¶ Alia vero cogitatio periculosa est. vnde Ysai. Uestimentuȝ mixtum sanguine erit in ↄbustionē τ cibum ignis. Per vestimenta vero virtutes signantur. vñ in Apoc. Beatus qui cust. τc. Ab hijs ḡ oportet temperari τ ideo ad perficiendum temperantiam exiuit sanguis τ aqua τ hoc ex parte corporis vbi voluitur cogitatio. ¶ Et est notabile q̄ hoc factum est xp̄o iā mortuo in quo notatur q̄ licet habeatur temperantia quo ad duos primos gradus tamen quo ad tertiū non habeṫ q2 in aliquo aliq̄ₜulū mortuo iaȝ mundo manet illud. 3m. τ ideo oportet exire aquam vilis cogitationis τ sanguinē fede distractionis: τ hoc post mortem τc.

¶ Feria quarta post pascha. Sermo 91.

Manifestauit e iterum. i. d. s. Joh. 21. Quia perseuerātia in bono sola mercedē ↄseq̄ faē q2 q pseuerauerit vsq̄ τc. Naȝ ſm Tulliū tolle pseuerantiā: nec obsequm mercedeȝ hēbit: nec beneficium grās: nec laudē fortitudo. Sȝ q2 ſm Ber. cor instabile duȝ suo duciṫ arbitrio: τ diuino caret ↄsilio: in seip̄o subsistere non pōt: sȝ distrahiṫ p infinita: indiget grā assistente. Uidens saluator mentis instabilitatem: τ insidiātis calliditatē: sue gratie assistentiā sbministraṫ di. Manifestauit τc. vbi ponunṫ. 7. docu⁴.

¶ Primum est: q̄ illi q nouiter mō surrexerunt cum xp̄o: q̄to plus ad cognitōeȝ τ dilectionem dei accesserunt: tanto sciant se maiori impulsu grauari vitioꝝ. Naȝ vitia añ ↄuersionē pacem cum hoīe hñt: qñ aūt expelluntur acriori virtute ↄsurgunt. Fiunt aūt inimica ↄuersio: q̄ pctōri ꝓspera blandiebanṫ ante cōuersionem. Precedit turba vitioꝝ retrahens nos a ↄuersione: post ↄuersionē pegit in nos turba tēptationum: ne deo adhercam⁹. Et ideo si post cōuersionem patiaris infestatōeȝ: nō frangaris. Scit. n. d̄s aduersitates reprimere vitioꝝ: successione virtutum. Hij aūt ↄuersi intelligunṫ per discipulos in piscatura maris laborantes.

¶ Scd̄m documentū est: q̄ mare ↄparaṫ mūdo pp maris multa picula: q̄ spūalr inueniunṫ in mundo. ¶ Primum est aque receptio p rimas nauis. Sic qlibet periclitaṫ recipiēs aq̄s delectationū in vanitatibus τ delicijs mūdi. i. sensuum rimas. vnde sicut obstruēda est rima nauis: ita ad h̄ ne spiritualr piclitemur obstruendi sunt sensus nostri. ¶ Scd̄ȝ est eius profunditas. Sic in mundo piclitatur qs per implicationem seclariuȝ negocioꝝ: q̄ fine seu fundo carent. Scd̄a cor. 2°. Qui volunt diuites fieri: incidunt in tēptationes τc. ¶ Tertiū est tempestas. Hac etiaȝ sic rumpunṫ funes τ armamenta: τ nauis allidiṫ ad petraȝ. Sic p impatientiām piclitamur: q2 pcepta τ virtutes rūpuntur: que sunt armamenta spiritualia.

¶ Quarto qñ nauis adheret zabulo non mouetur: sic spūaliter qñ circa curaȝ carnis nimis sollicitatur: nō mouet desiderio in deū. Psal. Cōglutinatus ē in terra vēter noster. ¶ Quintuȝ est vētoꝝ valitudo .s. tēptatio. vñ Mat. Cū vidissȝ ventū validū timuit. ¶ Sextū est pyrati inuasio .s. supbia q̄ furatur oē bonum hois. Vñ si nauis ē fracta recurrēduȝ est ad secūdaȝ tabulā naufragij .s. pniaȝ. Si vero nauis ē itegra: recurrēduȝ ē ad plura reme¹. ¶ Primo nauis dȝ p paupertatem exonerari. ¶ Scdo aq̄ de extra pijci p ɔfessionē. ¶ Tertio foramina sensuuȝ p sedulā custoditionē obstruantur. ¶ Quarto vt anchora spei pijciatur. Hec .n. custodit nauē cordis ne fluctuet. ¶ Quinto vt lucerna fidei ispiciat q̄ portum salutis ostēdit. ¶ Sexto sicut piclitātes faciūt vota: sic spūalr te voueas deo: ei⁹ regimi te ɔmittendo.

¶ Tertiū est qđ p hos septē discipulos i mari piscātes itelligunt septē gnā hoium: q in statu suo piscant merita suaꝝ opationū. ¶ Primus status est dñorum. Hijs dñs se manifestat cum sua humilitate eos docet vt i memoria sua habeant q equales seruis suis ɔditi sunt in nā. ¶ Itē ne supbiant ɔtra deuȝ de munere subditos eq̄les eis p nature ɔsortiū agnoscendo: qbus dr. Remitte minas seruoꝝ: scientes q illoꝝ ⁊ vester dñs est in celis. ¶ Secūdus status est seruoꝝ: qbus dñs se manifestauit eius obia: vt in se humilitatis aspiciant ɔditionem ⁊ ne dños despiciant: nec ordinationi eoꝝ supbiendo ɔtradicant: ⁊ vt sciāt se esse suos dñoꝝ quibus etiaȝ dr. Serui obedite dñis carnalibus. ¶ Tertius status est iudiciuȝ qbus dñs se māifestat: cū seueritate diue iustitie eos docȝ: q i iudicio nō recipiāt psonā: Qui .n. ob ɔsanguinitatis ⁊ amicitie fauoreȝ siue inimicitiaꝝ odio iudiciū puertūt i xpi iustitiā peccare noscuntur. ¶ Quartus ē status diuitū qbus dñs paupertate sua se manifestat ɔtra elationē inferendo metuȝ. vnde apl's de diuitibus dicit. Precipe diuitibus huius seculi nō supbe sape: neqȝ spare in incerto diuitiaꝝ suaruȝ. ¶ Item qñqȝ docet sua misericorditer tribuere ⁊ agnoscere se a deo positos dispēsatores tpaliuȝ subditoꝝ ⁊ eē humiles scientes aliena esse q̄ dispēsant. ¶ Quintus status ē paupeꝝ: qbus eternoꝝ pmissione se est manifestans dicēs. Beati paupes spiritu ⁊c. ¶ Sextus ē ɔiugatoꝝ qbus se manifestat mrīmoniū sui pñtia approbās: docuit eos sic ea que mūdi sunt agere: vt tñ etiam que dei sunt appetāt: sic de bonoꝝ pñtibus gaudeant: vt cū intentiōe sollicita mala eterna ptimescāt: ⁊ vt suscipiēde plis cā se meminerint eē ɔiūctos ⁊ tñ imoderate admixtiōi seruiūt: ppagationis articulū in vsuȝ trāsferūt voluptatis. vñ apl's. Qui hñt vxores sint tanqȝ nō hñtes. ¶ Septim⁹ stat⁹ ē virginū: qb⁹ se etiā māifestat qñ virginē in mrēȝ elegit: cui⁹ ēt mrēs pñt esse oēs virgies cū maria si eterni pr̄is fecerit volūtateȝ sȝ Aug. hijs septē noibus xp̄s noiabat. Dr .n. dñs vt pȝ Jo. 13. Vocatis me magister ⁊ dñe ⁊c. luȝ etenī. ¶ Iteȝ vocat suus q̄ venit i forma sui mistrare nō mistrari. ¶ Iteȝ dr iudex Jo. 5. Ptātēȝ dedit ei iudiciū facē ⁊c. Ipse ēt dr p aplȝ diues in oēs. ¶ Iteȝ dr paup. vnde dicit p pphaȝ. Ego aūt mendic⁹ sum ⁊ paup. ¶ Itē fili⁹ hois nō hȝ vbi caput suū ⁊c. ¶ Itē q̄ mrīmoniū sui p̄sentia ɔsecrauit ⁊ v̄ginē virgo in mrēȝ elegit. vñ ipse ēt dr spōsus ⁊ sponsa elect⁹ Mat. 24. Tardāte aūt spōso ⁊c. ¶ Iteȝ dr virgo: q̄ de eius puritate oēs accepim⁹. Et q̄ virginitateȝ p̄elegit ⁊c. Jō in hijs statib⁹ dr se manifestasse. Johis. 17. Pater manifestaui nomen tuum hominibus ⁊c. quos ⁊c.

¶ Quartū est q ante tpa xp̄i nullū erat meritū sȝ solū i tpe gratie .s. xp̄i laborat meritorie. Exēplum de patribus in libo. Psal. Vanū est nobis āte luceȝ surgē .s. gratie: q̄ mediāte meritorie opatur. Et h̄ est qđ dicit. In illa nocte nihil prehendiderunt ⁊c.

¶ Quintuȝ documentum est q ad meritū adipiscendū .4. reqruntur .s. feruor dilectiōis q intelligit p prunas: rigor afflictionis q itelligit p piscē assuȝ: dulcor deuotiōis q intelligit p fauū mellis: ⁊ vigor bōe opationis q intelligitur p panē. Jā in ipsa apparitiōe discipuli obtulerūt ei parteȝ piscis assi ⁊ fauum mellis. Hic etiam fit mētio de pisce: prunis ⁊ pane: vt p hec significent que ad meritū adipiscendū reqruntur.

¶ Sextuȝ documentuȝ est: q sic in merito pficientes nō estiment a seipsis cāȝ meriti habere: q̄ vt sic spoliāt deum suo honore ⁊ dñio vl'i ⁊ ingrati sunt ei de beneficijs acceptis. Hoc vitium ipedit nos ne maiora bōa a deo accipiam⁹ q̄ indignos nos reddit supbie reatus gr̄e dei: aut si plus daret nobis extolleremur: aut igrati efficeremur: aut nō digne in gr̄a oparemur: ⁊ sic grauioris peccati rei efficeremur: vnde sepe magis est clementia parcentis dñi: negare ampliora gratie dona q̄ȝ seuitia irascentis. Et h̄ ē Afferte de piscibus quos prēdidistis, q. d. Ta

lia sunt mihi attribuēda nō vobis. vñ dr̄ Luce Cum feceritis oia q̄ p̄cepta sunt vob dicite serui inutiles sumus. vñ Petrus cū audisset q2 dñs est. s. q operaṫ meritū. Tunica succīxit se. s. sibi nihil ascribendo. Erat. n. mundus. s. a merito in puris nālibus. Et misit se i mare. s. ꝯfidentiaȝ habens de assistentia diuine gratie.

C Septimum documentū est: qḋ illi q se sic exercent i opibus virtuosis ⁊ mediante assistentia gratie diuine. Manducabunt in mensa domini fruitione p̄mij sempiterni qḋ innuitur cum dicitur. Uenite prā. Quod ⁊c.

C Sermo nonagesimus secundus.

Tu cognouisti sessioneȝ meā ⁊ resurrectioneȝ meā. Potest istud verbū intelligi duob9 modis. C Uno mō vt sit verbuȝ xp̄i ad patreȝ. C Alio modo vt sit verbū dauid ad xp̄ȝ loquentis, p toto tius humani finali resurrectiōe quā p̄cedit reges coꝝ. Ideo q̄tum ad requieȝ p̄cedentē dr̄ Tu cognouisti sessionem meā: ad euigilatiōeȝ sequenteȝ: ⁊ resurrectiōeȝ meā, p quibus dicitur Michee. 7. Surgā cuȝ sedero in tenebris ⁊c. Quia vero circa finalem resurrectioneȝ est intentio p̄ncipalis. Jccirco circa eam in sistēdo occurrunt quindecim articuli.

C Primu sqd est resurrectio. Dicitur q2 est euigilatio hominū a somno mortis: iuxta illud Joh. xj. Lazarus amicus noster dormit: sȝ vado vt a somno mortis excite eū. C Intelligēdū tñ q2 q̄druplex mors inuenitur i sacra scriptura. C Prima tpalis q̄ quis moritur mundo p susceptioneȝ religiōis. De q̄ ad Col. 3°. dicit. Mortui estis cū xp̄o ⁊c. C Scḋa spūalis, qua qs morit xp̄o p culpā trāsgressiōis: vt hētur ad Phil. 2. Cuȝ essemus mortui delictis: xp̄s viuificauit nos deo. C Tertia est corporalis q̄ fit p separationeȝ aie a corpore: sicut habet Joannis. xj. Lazarus mortuus est. C Quarta ē hyemalis q̄ fit per dānationeȝ gehenne. vnde ad Ro. 5. Per peccatū mors. Cum igitur ista sunt quatuor gnā mortis: resurrectio non fit a morte tpali: vt qs ad mundūȝ ab eo relictū iam redire posset. C Item nō fit a morte eternali: q2 in inferno nulla est redemptio ṡm s̄niaȝ saluatoris. C Item fit resurrectio a morte spūali p sacramentuȝ pnie de q̄ dicit apl's Eph. Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te xp̄s. C Iteȝ fit quarto resurrectio a morte corporis p miraculū diuine potentie: sicut fuit resurrectio Lazari: q statim pduxit cū foras: qui mortuus fuerat. Et talis erit omniuȝ finalis resurrectio: de qua nostra p̄sens est itentio: p qua. P^a coꝝ. 15. Oēs qdeȝ resurgem9 ⁊c.

C Scḋs articulus est quot sunt resurrectiōes Dicit q2 scriptura ponit. 4. fines humanos. C Primus: resurrectio p̄ma. Scḋs resurrectio scḋa. Tertius mors p̄ma. Quartus mors secunda. vnde apocal'. quinto. Beatus ⁊ sanctus qui habet partem in resurrectione prima. In hijs secunda mors non habet potestatem. Unde prima resurrectio dat intelligere scḋam Et secunda primam per naturam corꝝ. Et ṡm istos quatuor fines possunt hic fieri quatuor questiones. C Prima qḋ est resurrectio prima. Dicitur q2 non est resurrectio spiritualis q̄ fit in pnia: nec resumptio corporis ab aia: q2 iste resurrectiones multis ꝯpetunt: in qbus habet partē mors scḋa: sed est ista. s. ꝯfirmatio in gratia qua ꝯfirmat aia: qñ cuȝ grā a corpore separatur: sicut angeli ab initio fuerunt in grā confirmati post q̄ȝ fuerunt ad deum conuersi: ⁊ post talem conuersionem secunda mors nō habet in eis potestatem. Dicitur autem ista resurrectio confirmatio: quia post peccatuȝ transit anima ad statum immortalitatis; pro qua resurrectione inducitur illud psalmi. Non resurgent impij in iudicio scilicet particulari; qḋ fit in cuiuslibet peccatoris morte: quia de iudicio vniuersali dicit saluator oppositum. C Secunda est quid est resurrectio secunda. Dicitur q2 est vnio anime cum corpore que expectatur in fine: quia ista resurrectio scḋa: sequitur imediate primā. C Tertia questio qd est mors prima. Dicitur q2 non est spiritualis que fit p peccatū: q2 tunc mors totalis esset mors secunda: que statim sequitur eaȝ: si mors esset corporis. C Prima est corporis quā in reprobis immediate sequitur mors secunda. C Quarta questio quid est mors. 2^a. Dicit q2 mors. 2^a. accipitur pro eterna damnatiōe reproboꝝ. vñ Apo. 20. dicitur q2 infernus ⁊ mors missa in stagnū ignis ⁊ sulphuris. hec est mors. 2^a. quo ad illos qui sunt inuenti in libro vite vt dicitur ibidem. Nunc autem non est intentio de resurrectione prima quia illa fit in morte sanctorum: sȝ de secunda que fit vniuersaliter in fine seculoꝝ

¶ Tertius articulus est: quod vniuersalis resur-
rectio omnium erit: quia hoc scripsit beatus mathias
duodecimum articulum fidei de carnis resurrecti
one. Et confirmo istud auctoritate vtriusque testa
menti. ¶ Primo quia Dan.   dicitur quod multi qui
dormierunt in puluere terre euigilabunt: alij in vi
tam eternam: alij in opprobrium sempiternum. Dico
autem multi: et non omnes: propter illos qui sunt resuscitati
iam: tum etiam quia dicitur Joh. 5. quod qui bona fece-
runt procedent in resurrectionem vite. Qui vero
mala: in resurrectionem iudicij. Et constat quidem
quod omnes homines aut sunt boni: aut sunt mali.
¶ Intelligendum tamen quod circa virtutem istius ar
ticuli. s. de resurrectione finali fuerunt. 4. errores
¶ Primus fuit saduceorum: qui ipsam negauerunt:
sicut dicitur Mat. 22. Saducei qui dicunt resurrectio
nem non esse etc. 53. Saducei dicunt resurrectio
nem non esse mortuorum: neque angelos: neque spiritus
¶ Secundus error fuit phereorum: qui posuerunt resur
rectionem iam esse factam dicente apostolo. 2a. ad
Thimo. 2o. quod philetus et homoneus a verita-
te ceciderunt dicentes resurrectionem suam iam factam.
¶ Tertius fuit cherinthianorum a quodam cherin
tho: qui posuerunt post resurrectionem futuram mille
annos in voluptatibus corporis: non attendentes
saluatoris dictum in resurrectione: neque nubent: neque
nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo.
¶ Quartus fuit arrianorum: qui posuerunt quod anima
simul cum corpore moritur: et vtrunque simul resur
get in fine. Ad quem errorem abolendum dixit bea-
tus Matthi. Carnis resurrectionem: et non spiritus.
¶ Quartus articulus est quando erit. Dixit mar-
tha. In nouissimo die. Joh. xjo. Et si queratur
quantum distat ista dies. Dicitur secundum Augu. quod eius
distantia omnibus viuentibus est occulta: tum quia que
rentibus apostolis actu. primo. et dicentibus. Domine si in
tempore hoc restitues regnum israel? dixit. Non est
vestrum nosse tempora vel momenta: que pater posuit in
sua potestate. et multo minus aliorum: cum illi fuerunt
supremi in ecclesiastica hierarchia. Tum quia Mat. 20.
dixit dominus. De die illa et hora nemo scit: neque an
geli celorum: nisi solus pater. Sed istud est valde
mirabile: tum quia apostoli dixerunt domino Joh. 16.
Nunc scimus quia scis omnia. Tum quia Joh. 18o.
Sciens ihesus omnia que ventura erant super eum etc.
Et hoc non habet distinguere de christo secundum diuinitatem
et secundum humanitatem: quia secundum humanitatem no-
uit omnia futura in verbo: sicut omnes magistri
sententiarum. Ad hoc autem respondetur dupliciter.
¶ Unomodo sicut dicit saluator. Matthi. 5.
Nemo bonus nisi solus deus: quia nullus alius habet
bonitatem a se: quamuis omnis creatura bona iuxta illud
gene. Vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona
Et secundum istum modum potest intelligi quod solus pater scit istam
horam: quia filius et spiritus sanctus nesciunt eam a se: Tamen
huic obstat: quia eadem ratione filius non esset bonus aut
spiritus sanctus cum quilibet sit ab alio bonus. ¶ Alio
modo dicitur quod christus scit omnia sicut audiens confessionem
Nam audientes confessionem possunt negare se scire
illa que ibi audiuntur cum publice agitur aut quecunque
alia secreta. Ita christus sub secreto a deo patre istud
audiuit. Quare querentibus apostolis potuit dicere
se ignorare. s. modo communicabili: et ista videtur inten
tio textus: et huic sententie concordat beatus Aug. qui
dicit quod christus dixit se nescire diem iudicij: quia non istam
sciebat vt discipulis tunc manifestaret.
¶ Quintus articulus vbi fiet ista resurrectio.
Dicitur quod in sepulchris et in locis vbi corpora pri-
mitus geuerunt: tum quia illi cum christo surrexerunt de
monumentis exierunt. vt habetur Matth. 27. tum quia
Jo. 5. dicit saluator. Venit hora et nunc est in qua
omnes qui in monumentis sunt audient vocem filij dei.
Ex hoc accipiuntur duo catholica documenta.
¶ Primum est: quod non immerito sepulchra fideli
um venerantur propter spem resurrectionis: immo sancti
ad loca suorum sepulchrorum afficiuntur: quia ibi resu-
scitabuntur. ¶ Intelligendum tamen quod ad perficiendum
istam resurrectionem. 4. sunt premittenda. ¶ Pri
mum est angelorum missio: quia christus mittet angelos
per vniuersum mundum. ¶ Et primo ad colligendum omnia
scandala vt habetur Mat. 13. et multo magis me-
rita. ¶ Secundo ad congregandum omnes: vt habetur
Mat. 14. Mittet filius hominis angelos suos et con
gregabunt electos suos a quatuor ventis terrre a sum-
mis eorum vsque ad termios eorum. ¶ Secundum opus
est angelorum ministratio: quia angeli per cineres eorum
congregabunt eandem numero materiam: vt fiat eadem nu
mero resurrectio: secundum hoc dictum a quatuor ventis
terre etc. Et postea deferent ad sepulchra.
¶ Tertium opus erit operatio diuinarum personarum: quia
diuina virtute ex illis cineribus congregatis for
mabitur idem corpus quod prius quia angeli non possunt
per se talia producere. vt dicit Aug. 4. de trinitate.
¶ Quartum opus animarum approximatio. Aut enim
ip per se venient: aut deferentur ab angelis. Qui-
bus premissis anima in instanti infundetur corporibus
ab eo qui solus potest resuscitare: quod est maius mi
raculum quam facere congregationem corporum dispersorum.
vnde Gre. ponit optimam similitudinem dicens. Cum
dubitans animus de resurrectionis potentia ra-
tionem querit: earum rerum ei questiones inferende sunt que
incessanter fiunt et cum ratione nequaquam comprehendi possunt.

Ecce in vno grano pusillimi seminis latet tota fortitudo ligni: aspitas corticis: odoris saporisq̄ suauitas: vbertas fructuū ⁊ viriditas folioꝝ: ex semine ꝑducit̄ radix: ex radice virgultuꝫ: ex virgulto fructꝰ: ex fructu semē: ⁊ ita latet semē in semie. Quid igit̄ mirꝫ: si ossa carnē neruos capillos reducat ex puluere: q lignuꝫ fructus ⁊ folia i magna mole arboris ex paruo quottidie grano seminis restaurat?

¶ Sextus articulus est q̄ꝫ cito fit. Dicit apl's ad Ro. Q̄ ōēs in momēto in ictu oculi i nouissima tuba ⁊c. Ista aūt tuba erit vox xp̄i cū clamore ad iudiciū veniētis. Tū q2 Jo. 5. dicit saluator. Hora est qn̄ mortui audiēt vocē ⁊c. Tū q2 dr̄ ad Gal. ꝙ ip̄e dn̄s i iussu: ⁊ i voce archāgeli ⁊c. ¶ Intelligendū tn̄ ꝙ i isto momēto venient aie resurgentiū a q̄druplici parte. ¶ Primo a paradiso: q2 mortui q in xp̄o sunt: resurgent ꝑmi. ¶ Scd̄o de purgatorio illi q in xp̄o dormierunt: cum sint in gratia. ¶ Tertio illi de limbo: q2 infernus dabit mortuos: vt habetur apoca. 20. ¶ Quarto illi de inferno inferiori: q2 illi sunt remotissimi a paradiso: de quibus dicit saluator vbi supra: ꝙ q mala egerunt procedent in resurrectionem iudicij.

¶ Septimus articulus in qua etate fiet. Dicitur ꝼm magr̄m in. 4. sniaꝝ: ꝙ in etate. 33. annorum in qua xp̄s resurrexit: ꝼm illd̄ ad eph. 4°. Donec occurramus oēs in vnitate fidei ⁊ agnitionis filij dei in virꝫ ꝑfectum in mensurā plenitudinis xp̄i. Sꝫ h̄ solet formari q̄stio qualiter in tali etate. Et dicit̄ ꝼm Augu. de ci. dei ꝙ tunc nā humana est in optimo statu vsq3 tūc ꝓficiens ⁊ extunc deficiens. Et eadem rōne ꝑmi parentes in tali etate fuerunt formati.

¶ Scd̄a q̄stio fiet de puulis. Dicit̄ ꝙ supplet̄ur diua virtute: qd̄ deficit vsq3 ad talem etatē. Ideo dicit apostolus in virum perfectum.

¶ Tertia q̄stio qd fiet de senibus. Dicitur ꝙ renouabunt̄ recupando amissa: iuxta illd̄. Renouabitur vt aquila iuuentus tua.

¶ Quarta q̄stio qd fiet de gigantibus ⁊ nannis. Dicit̄ ꝙ reducentur ad formā moderatā. vn̄ Ysa. 26. Gigantes nō resurgent. s. in tali q̄ꝫtitate: ⁊ multo minus nāni. Sꝫ remanet dubium si oēs resurgēt in eadē q̄ꝫtitate. Dicit̄ ꝙ oēs resurgēt in q̄ꝫtitate debita: q̄ ꝯplexioni ꝯueniens erit: resecatis supfluis ⁊ ablat̄ꝫ defectibꝰ

¶ Scd̄ꝫ dubiuꝫ si oēs resurgēt i eadē affinitate q̄ prius ⁊ ꝯsanguinitate. Dicitur ꝙ sic: quia post resurrectionē mater xp̄i mater eiꝰ dicta est Act. p̊. ¶ Tertiū dubiū: si oēs resurgēt cuꝫ circūcisione. Dr̄ ꝙ q2 prepuciuꝫ videt̄ ꝑtinere ad integritatē hois cū eo: ḡ videt̄ esse futura resurrectio: cū sic fuerūt primi parentes. Sꝫ nūc est mirꝫ si xp̄s cū prepucio resurrexit. Dicit̄ ꝙ sic: q2 dicit apl's ꝙ in virꝫ perfectū. ¶ Quartū dubium: si oēs resurgēt virgines. Dicit̄ ꝙ sic: q2 cū virginatis amissio sit quedaꝫ deformitas: ⁊ ista excludit̄: ⁊ d̄s reformabit corpora integra: sicut primo formauit. Ideo omnes qui sequūtur agnum dicuntur virgines.

¶ Octauus articulus est qual'r boni resurgēt Dicit̄ ꝙ illustrati q̄druplici dote. ¶ Primo dote ipassibilitatis: iuxta illud. Nō esuriēt ⁊c. ¶ Scd̄o agilitatis vt agiliter possint ire vbiq3 iuxta illud. Assumēt penas vt aqle. ¶ Tertio subtilitatis: vt celuꝫ possint penetrare: ꝼꝫ illud Egrediētur ⁊ videbūt cadauera viroꝝ q ꝑuaricati sunt in me. ¶ Quarto claritatis: iuxta illud. Fulgebunt iusti ⁊c. Sed hic possunt formari. 4. q̄ōnes. ¶ Primo si sancti resurgent nudi aut induti. Dicitur ꝼm Aug. ꝙ nudi: q2 maxima ⁊ honorabilissima erit i corporibꝰ eoꝝ honestas: q̄lis erat in ꝑmis parentibus ante peccatum. ¶ Scd̄a q̄stio: si resurgent cū suis cicatricibus. Dicit Aug. de ciuitate dei: ꝙ sic: sicut fuerunt in xp̄o resurgēte: q2 istud cedit ad honorē ipsoꝝ: ⁊ loqtur de cicatricibus susceptis in martyrio. ¶ Tertia questio: si xp̄s veniens apparebit cum cicatricibus suis. Dicit̄ ꝙ sic: q2 videbit euꝫ ois caro: ⁊ q eum pupigerunt: vt habet̄ Apoc. ¶ Quarta questio est: si xp̄i cicatrices remanebunt perpetuo. Dicit̄ ꝙ sic: sicut in sanctis alijs ad honorē recordatiōis sue victorie. Jō Ysa. p̊. dr̄ ꝙ vulnꝰ ⁊ plagas ⁊c.

¶ Nonus articulus qualiter resurgent mali. Dicitur ꝙ cū quatuor corporis anxietatibus: opposita q̄druplici dote. ¶ Primo ꝓ ipassibilitate sensibilitatē penaꝝ: q̄ magis est radicata in aia ꝑ immortalitatē. ¶ Scd̄o ꝓ subtilitate grossiciē: vt se mutuo ꝯprimant ⁊ includent̄ in inferno ꝼm illud psalmi. Sicut oues in inferno ⁊c. ¶ Tertio ꝓ dote agilitatis grauitatem vt nequeant se mouere: iuxta illud sapientie. Lassati sumus in via perditionis. ¶ Quarto pro dote claritatis: opacitatem ⁊ turpitudinem vt videri non debeant: iuxta illud Abacuh. Mundi sunt oculi tui dn̄e. vt non videas malum: ⁊ ad iniqtatem respicere nō poteris. Sed oritur q̄stio: si dānati resurgent cum suis deformitatibus. Dicit̄ ꝙ sic: sicut leprosi aut claudi:

q2 non sunt beneficio dei digni. Istud tamen nõ valet: q2 resurrectio est diuinum beneficium Et ideo videt q sicut in demonib9 nãlia splẽdida remãserunt: ita videtur in damnatis.

¶ Scõa q̃stio si mali mox resurgẽtes cruciabuntur. Dicit q sicut in sctis tunc nõ interrũpetur actus btĩficus: ita nec in damnatis. Nec autem cruciabunt: tñ corpora nõ videbunt cremanda: donec dicat. Ite maledicti in ignẽ ꝛc.

¶ Decimus articulus: qualr discernent boni a malis. Dicit q cum q̃tuor sint loca vnde resurgent: illi q de paradiso sunt: scient se esse saluandos: cũ iam viderint diuinam essentiã: ꝛ videant. Illi aũt de inferno cuꝫ sciant se iaꝫ damnatos eterno supplicio: nõ spabunt bonuꝫ. Et idem de illis: q venient de limbo. Illi tamen de purgatorio q2 expientur se magis: sperabũt ad illũ sine omni dubitatõe. ¶ Intelligenduꝫ tñ q q̃tuor erunt signa inter bonos ꝛ malos: ꝛ eoꝝ q resurgent: q nonduꝫ fuerãt in inferno aut i paradiso: si relinquẽdi sunt in h mundo.

¶ Quoꝝ pmum erit: q2 xp̃s apparebit malis tm̃ in forma hoĩs: ꝛ iustis nõ solum in forma hoĩs: sꝫ dei: iuxta illd. Tollat impius: ne videat gl'iam dei. Istd signũ ponit explicite beatus Aug. p̃. de tri. ¶ Scõm signũ q corpa sctõꝝ erũt ipassibilia: sꝫ damnatoꝝ passibilia: q̃zuis incorruptibilia. ¶ Tertiũ signum: q reprobi erunt inclinati ad diuinam blasphemiaꝫ: ꝛ electi ad laudẽ. vñ apoca. dicit q mali nõ agẽt pniaꝫ sꝫ blasphemabũt nomen dei hñtis ptãtem sup plagas coꝝ. ¶ Quartũ signum: q cum in illa die sit futurus maximus plãctus in hoĩbus: sicut hẽtur Zach. 13. Boni plãgent cũ solo amore. vñ ibi dicit q plãgent eum q̃si vnigenitum ꝛ dolebunt sicut in morte primogeniti. Et iste plãctus dilectõis, pueniet ex passionis recordatione: cuꝫ viderint. Mali aũt plãgent ex timore: iuxta illd apoca. Plangent se sup eum oẽs tribus terre. Et seqt de eis q purgauerũt: q. s. timebunt. Qd aũt iste zach. plãctus sit bonoꝝ pbatur: q2 in plãgentibus illis noiant familie hoĩum honestoꝝ: vt ibi pꝫ.

¶ Undecimus articulus q erunt excepti a resurrectione finali. Dicit q lꝫ ista lex sit vniuersalis ad bonos ꝛ ad malos: ꝛ nõ est intelligendum de cõi lege: q2 ex p̃uilegio nõnulli erunt exẽpti ab ea. ¶ Intelligendũ tñ q circa istam regl'aꝫ occurrunt q̃tuor exceptões. ¶ Prima de xp̃o: q nõ resurget eo q resurrexit: iux illd. Xp̃s resurgens a mortuis: iam nõ ꝛc. ¶ Secunda de btã maria: de qua pie credit eccl'ia: q sit assumpta in celũ in corpore ꝛ aĩa: ꝛ sic nõ indiget resurrectõe finali. ¶ Tertia de illis: qui cum xp̃o surrexerunt: q2 sicut Ihero. dicit: sententia fuit antiquoꝝ doctoꝝ q illi resurrexerũt cum xp̃o virtute resuscitãdi in die resurrectõis sicut inducit btũs Aug. in s̃mone de martyribus: qui legitur post pascha.

¶ Duodecim9 articulus: qualr resurgẽt illi q vsq3 ad vltimũ xp̃i aduẽtuꝫ remanebunt in h mũdo: de q̃ ad thes. 4. loqt apl's de hora resurrectõis d. Deinde nos q viuimus ꝛc. dic beatus Aug. de ci. dei q istoꝝ trãsla9 de hac vita ad futurã fiet vno duoꝝ modoꝝ. Aut p repentinam mortem ꝛ festinã resurrectõeꝫ. Aut p solam mutatõeꝫ ad incorruptibilitatẽ. Tamẽ ad pmaꝫ magis videt declinare pp legeꝫ vl'em resurrectõis. ¶ Intelligenduꝫ tamẽ q isti de qbus dic apl's. Deinde nos q vi. ꝛc. hẽbunt circa se q̃drupliceꝫ actuꝫ. ¶ Quoꝝ pmus est: q ipsi viuentes ꝛ nõduꝫ mortui: sctis resuscitatis associabunt: q2 postq̃ꝫ dixit apl's q mortui q in xp̃o sunt: resurgent pmi: addit de nob. Deide nos q viuimus ꝛc. Et sic pꝫ qd post sctõꝝ resurrectioneꝫ erunt adhuc in prima vita relicti.

¶ Scõs actus ẽ: qd illi sic sctis associati: siml' cum illis eleuabunt ascendentes obuiã xp̃o in aera. Ideo ait. Siml' rapiemur cum illis obuiam xp̃o in aera: ꝛ sic semp cum dño erimus.

¶ Tertius actus: qd in tali eleuatõe s'bito oẽs isti morient: q2 nõduꝫ vl'e carnis debitũ exsoluerant: facillima ꝛ letissima morte certificati de sua felicitate. Et ista est snĩa Aug. de ciui. dei.

¶ Quartus actus: qd post talem mortẽ repẽte resuscitabunt a xp̃o: vt trãseant ad vitã scdaꝫ iuxta illd. Et nos immutabimur. Et postea a xp̃o nunq̃ discedent: iuxta illd. Et sic semp cũ dño erimus. vbi Ambr. In ip̃o raptu coꝝ: q viui rapient mors erit ꝛ resurrectio: vt aĩa q̃ p soporẽ egressa de corpe i eodẽ momẽto reddat

¶ Decimus terti9 articulus: si oẽs damnati q nũc sunt in inferno resurgent: aut qdaꝫ. Dicitur qd in iferno dñr esse q̃tuor gnã dãnatoꝝ ¶ Primum demonuꝫ: qbus nõ ɔpetit resurrectio: q2 sunt imortales. ¶ Scõm de aĩabus oĩum maloꝝ in inferno iferiori existentium: ꝛ isti resurgent: s̃m illd Ioh. q pcedent qui mala egerunt in resurrectõem iudicij. ¶ Tertiuꝫ est i aĩabus puuloꝝ: q s̃m legem dei sunt exterminati de pplo suo: q2 nõ renati. vñ in leuitico Aĩa cuius p̃pucij caro circuncisa nõ fuerit: pi

bit de pplo meo: q̄ꝛ pactum meum irritū fecit:
⁊ talibus debet̃ resurrectio: quia minus mali:
¶ Quartuꝫ illoꝝ: q credunt̃ in inferno in coꝛ
poꝛe ⁊ in aīa: sicut dicit̃ de dathan ⁊ abyron.
Numeroꝝ. 16. q̄d descenderunt viui in infer
nuꝫ: q̄ꝛ ꝯtra dn̄m rebelles fuerunt: ⁊ tales nō
resurgent: sicut nec scti in coꝛpoꝛe ⁊ aīa. Sꝫ re
manet dubiuꝫ qd fiet de malis: q remanebunt
vsqꝫ ad aduentum xp̄i. Dicit̃ q̄d sicut boni as
sociabunt̃ sctis: ita isti malis suscitatis: ⁊ postea
moꝛient̃ ⁊ cito resurgent: sicut dictuꝫ est de bo
nis: nisi foꝛte omnes mali tunc fuerint ꝑempti
a plagis ꝑuenientibus xp̄i s̄m aduentum.
¶ Decimus quartus articulus ē si post resur
rectionē istam boni ꝯfessi ad celū euolabūt. et
mali demergent̃ in infernū. Dicit̃ q̄ nō: quia
boni post suā resurrectionem habebūt quadru
plicē dispositioneꝫ. ¶ Prima q̄ vnanimiter
congregabunt̃. s̄m illud Eccl'. q̄ electi colligē
tur a q̄tuoꝛ plagis terre. ¶ Scd̄a q̄ eleuabun
tur obuiā xp̄o. ¶ Tertia q̄ reuertentur ad iu/
diciū: iuxta illud. Ysai. 3. Veniet dn̄s ad iudi/
cium cū sanctis milibus suis. ¶ Quarta audi
ent dulcem sentētiaꝫ: qua audita euolabūt. Re
pꝛobi aūt econtrario habebūt q̄druplicē dispo/
sitionē. ¶ Pꝛimo a demonibꝰ accipient̃: q̄d
denotat saluatoꝛ in euāgelio: q̄ꝛ missionē bono
ruꝫ angeloꝝ nō refert nisi ad electoꝝ ꝯgrega/
tionem. ¶ Scd̄o ad iudicium adducentur s̄m
illud. Congregabunt̃ ante cuꝫ omnes gentes
¶ Tertio radarguent̃ scd̄ꝫ illud. Disceptabo
cum eis dicit dominus. ¶ Quarto sentētia/
bunt̃ ⁊ ꝯfestim cū demonibus abyssabunt s̄m
illud. Ite maledicti in ignem eternum.
¶ Decimus q̄ntus articulus. Quare fiet re/
surrectio. Dicit̃ q̄ ideo q̄ꝛ dn̄s vult manifesta/
re suaꝫ oīpotentiā cū s̄m Aug. nullum sit inter
dina miracula maius q̄ꝫ resurrectio moꝛtuoꝝ.
¶ Intelligendum q̄ istoꝝ miraculoꝝ assigna
tur quadruplex ratio. ¶ Pꝛima ad mūdi vni
uersitatem ꝑficiendā; q̄ꝛ cum in fine vniuersuꝫ
optimuꝫ esse debeat eo q̄ tunc maxime erit fini
cōiunctum: opꝫ q̄d species humana citra ange
gelos optima reperiat̃ in sufficienti copia sup/
positoꝝ. ¶ Scd̄a ratio ad aīam sepatam getā
dam: q̄ꝛ cuꝫ aīe habeāt inclinationem nālēꝫ ad
ꝑficiendum coꝛpus illd̄ nāle desiderium esset
frustra: nisi ꝑficeret̃. Propter h̄ dicunt aliqui
sctōs a perfecta gl'ia retardari. ¶ Tertia ratio
ad dinam iustitiā ꝑficiendā: tum q̄ꝛ cōuenit vt
per h̄ ꝑ q̄d qs peccat: ꝑ h̄ toꝛqueat̃ s̄m regl'am
sapientis. Et impij ꝑ coꝛpus peccauerunt: tuꝫ
q̄ꝛ ꝯgruit vt ꝑ q̄d quis meruit: ꝑ h̄ remuneret̃
Eadem rōne ⁊ sancti ꝑ sua coꝛpoꝛa meruerūt
¶ Quarta ratio ad sctōꝝ letitiā geminandam
vt sint gl'ificati nō solum interius: sꝫ exterius:
s̄m illud. Ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ pascua
inueniet. De qua duplici felicitate d̄r Ysa. 4.
In terra sua possidebūt duplicia. Ista est terra
de qua in ꝑsal. Credo videre bona dn̄i in terra
viuentium. Cuius terre nos ꝑticipes ⁊c.

¶ Et in hoc sermone pꝛimū volumen de tem
poꝛe finitur ⁊ explicit.

¶ Francisci mayronis aurei doctoꝛis illumi/
nati sermones expliciunt. Venetijs diligentis
sime ac summo studio impꝛessi per Bernar/
dinuꝫ de Nouaria. Anno ab incarnatōe dn̄i
Mcccclxxxj. die vero. xx. mēsis Januarij.

Registrum.
a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y
ꝫ ⁊ ꝯ. Omnes hij sunt quaterni: excepto ꝯ
quod est duernum.

Finis.

¶ Tabula alphabetica super primo volumine sermonum de tempore elegantissimi viri et professoris Francisci de Mayrone ordinis minorum a dominica prima adventus usque ad feriam quartam in paschalibus bene quotata incipit feliciter.

F. Pe. My. Car. Bac.

Arti. i. articulo vel lis.
Consi. i. consideratione vel bus.
Conclu. i. conclusione vel bus.
Corre. i. correlario vel rijs.
Conte. i. contemplatione vel bus.
Decre. i. decreto vel tis.
Docu. i. documento vel tis.
Dub. i. dubio vel bijs.
Nota. i. notabili vel bus.
Princi. i. principali vel bus.
Proba. i. probatione vel bus.
Parte. i. parte vel bus.
Questi. i. questione vel bus.
Requi. i. requisito vel tis.
Rati. i. ratione vel bus.
Ser. i. sermone vel bus.
Veritate. i. veritate vel bus.

¶ Sermones huius primi voluminis sunt. 92.

Sequit litera. E.

Sequitur de littera F

Sequitur de littera H

K in C reperies

Sequitur littera L

Sequitur littera M

Sequit̃ littera N

Seqtur littera O

Sequit littera P

Incipit littera Q

q Quatriduanus quid significat. sermo ne. 70. conside. tertia.
Quantitas resurgentiū. ser. 92. arti. 7.
Querere gl'iam nō debemus nobis ex ope bo no: sed deo. ser. 72. ɔsi. 2. conclu. quinta.
Querit ihs a mltis ꝛ diuersimode. ser. 24. no ta. ante ɔsi. Idē ser. 74. ɔsi. pᵃ. ɔclu. pma
Querunt grām quatuor gnā hoīuʒ: ꝛ nō inue nitur nisi in triduo cuilibet statui cōpetenti. sermo. 26. consi. 4. conclu. secunda.
Querunt perfecti: prelati: pctōres: clerici in tri duo ibidem.
Querendus quomodo est ihs. ser. 24. consi. octaua. conclu. tertia.
Quesierunt magi ihm iherusalem ꝛ quare ibi dem consi. prima. conclu. sexta.
Querendus nusq̄ʒ est deus nisi in mente de uota ibidem consi. 3. conclu. secunda.
Quietare vltimate appetitum hois qūid pōt. ser. 21. consi. prima. conclu. quinta.
Questio triplex ad quam negatiue est respon dendum. ser. 6. consi. 3. conclu. tertia.
Quinquagesimus quare sic dicitur. ser. 39. princi. primo. conclu. secunda.
Quinta feria est quadruplici ministerio conse crata. ser. 80. contem. 4. consi. tertia.

Incipit littera R

r Adicata a patre sunt stabilita. ser. 61. conside. secunda. conclu. quinta.
Radius: splendor: lux ꝛ lumen differunt. ser. 71. consi. prima. conclu. prima.
Radix meriti fundatur in gratia gratū faciēte ser. 36. princi. 3. conclu. secunda.
Ramos de arboribus carpere quid significat ser. 78. consi. secunda. conclu. tertia.
Ratio humana in diuis rebus est multuʒ de ficiens. ser. 50. consi. tertia. conclu. prima.
Ratio nr̄a lippa ē. ser. 68. consi. 2. conclu. 2.
Ratio est vis aie. ser. 20. prin. p̄. conclu. 2. Idem ser. 70. consi. prima. conclu. tertia.
Ratio ponit minorem in syllogismo practico. ser. xj. consi. prima. conclu. sexta.
Ratio ē rex ꝛ pastor: ꝛ habet sex facere. ser. 17 consi. prima. conclu. 2. ꝛ. 3.
Rationis recte seq tenemur dictamen. ser. 69 consi. tertia. conclu. secunda.
Rationis actus q̄tuor sunt. ser. 43. cōsi. pma. conclu. 3. Idem ser. 44. ɔsi. pma. ɔclu. pᵃ.
Recedit xp̄s ab hoie multiplr. ser. 84. cōside. secunda. conclu. vnica.
Receptio xp̄i a iudeis in festo palmaꝝ. ser. 79 conside. quinta. in principio.
Recta intentio disponit laborem boni operis ser. 9. conside. prima. conclu. secunda.
Rectitudo voluntatis an sufficiat ad salutem. ser. 87. conside. secunda. dubi. 3.
Recidiuum in pctm̄ volens declinare dʒ hre quatuor. ser. 47. conside. 3. conclusi. tertia. Idem ser. 62. consi. 4. conclu. secunda.
Recidiuum precauentes habent quadruplicē p̄miationem ibidem consi. 5. conclu. 2.
Recidiuantes occidunt xp̄m. ser. 39. pnci. 2ᵒ. conclu. quarta.
Reconciliatio nobis venit p passionem xp̄i. ser. 79. consi. secunda. conclu. secunda.
Redemptio hominis fuit possibilis. sermo. 2 consi. secunda. decre. quarto.
Redempta est humana natura ꝓpter quatuor ibidem decre. tertio.
Redempti sumus magis ꝓprie q̄ʒ empti. ser. 67. consi. secunda. conclu. tertia.
Redēpti sumus xp̄i sanguine a tribꝰ. ser. 85.
Reddere bonum vel malum est multiplex. ser. 29. consi. prima. conclu. quarta.
Redditus vitales aut ppetuos an liceat emē. ser. 46. docu. 4. veri. secunda.
Refectio spiritualis xp̄i quid sit. ser. 63. con. tertia. docu. quarto.
Reformatio hois fit p tria. ser. 25. ɔsi. 2. ɔᵒ. 5
Reformari hʒ aia p quatuor ibidem ɔclu. 4.
Refrigerium triplex in inferno: sed nulla re demptio. ser. 45. consi. quinta. cōclu. qnta.
Refrenatio oris persuadetur. ser. 61. ɔsid. 3ᵃ. documen. quarto.
Regnum celoꝝ dicitur presens eccl'ia. ser. 36. princi. primo. conclu. secunda.
Regnum celorum est castꝝ obsessum. ser. 71 conside. quinta. conclu. secunda.
Regnum celoꝝ quinq̄ʒ fructibus acquiritur. ser. 56. conside. 4. conclu. scd'a.
Regnum anime destruitur per duo. ser. xj. conside. prima. conclu. sexta.
Regna aie tot sunt quot sunt vires. ibidem.
Regl'a q̄dam pnia est. ser. 66. ɔsi. 3. conclu. 3.
Reiteratio confessionis in sex casibus. ser. 60. conside. secunda. conclu. sexta.
Religio qd sit. ser. 39. prin. primo. ɔclu. pma.
Religio aerea est. ser. 34. pn. 4. docu. pmo.

Sequit littera S

Seqtur littera.T.

Seqtur littera Z

¶ Explicit tabula super primo volumine ser-monum de tempore ab aduentu vsqȝ ad feriaȝ quartaȝ i paschalibus doctoris illuminati magistri Francisci de Mayrone de ordine minorum. Et sunt sermones numero. 92.

